

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

HESIODVS ASCRAEVVS.

Apud Fulvium Vrfinum in marmore.

Η Σ Ι Ο Δ Ο Υ

Τ Ο Υ

Α Σ Κ Ρ Α Ι Ο Υ

Τ Α Ε Υ Ρ Ι Σ Κ Ο Μ Ε Ν Α.

Η Ε Σ Ι Ο Δ Ι

Α Σ Κ Ρ Α Ι

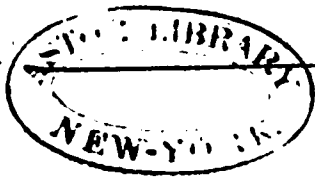
QUÆ SUPERSUNT,

CUM

NOTIS VARIORUM.

EDIDIT

THOMAS ROBINSON, S. T. P.

OXONII,

E THEATRO SHELDONIANO.

MDCCXXXVII.

Imprimatur.

STEPH. NIBLETT.

VICE-CAN. Oxon.

Jul. 1, 1737

Reverendissimo in CHRISTO Patri

JOANNI POTTERO,

PROVIDENTIA DIVINA

ARCHIEPISCOPO CANTUARIENSI,

T H O M A S R O B I N S O N .

NI animi Tui moderationem, Pater Reverendissime, jam diu perspectam exploratamque habuissem, deterruisset me tum locus, quem ornas, in Ecclesiâ celsissimus, tum fama Tua in Literato Orbe celebratissima, ab ambitione illâ quâ ardebam, ut hic libellus venerando Tuo nomine insignitus prodiret. Sed cùm istam recolo humanitatem Tuam, istam mansuetudinem, & summâ gravitate conditam suavitatem, quam omnes amant dum maximè reverentur; virtutibus Tuis essem injurius, ni
hoc

DEDICATIO.

hoc munusculum haud Tibi penitus ingratum,
hoc Tributum istorum Tibi studiorum Principi
acceptum fore sperarem. Tu enim Ille es,
quem ~~Græcis literis addicti~~ duce[m] suspicimus,
~~huiusmodi vectigalia existimantes~~ iustissimâ lege
persolvi Tibi, ex cujus thesauro ditissimo mag-
nam nostrarum opum partem accepimus. Li-
benter quidem soleo, Præsul doctissime, pristina
Tua studia in memoriam revocare, & præterita
illius vitæ contemplari spatia, cujus nullum non
stadium pulcherrimis notis distinctum conspici-
tur. Cùm illa tamen mihi ætas adsit, illa jam
munera accefferint, quæ animum meum non
unicè ad Te humanarum literarum scientiâ ex-
cellentem; sed ad sapientem constantemque Vi-
rum, ad consummatum Theologum, ad Anti-
stitem sanctissimum debent convertere; quantas
Tibi gratias agam, quâ voce prædicabo benig-
nitatem Tuam, qui mihi tale exemplar non è
longinquo admirari, sed propiùs quandoque in-
tueri concesseris? Orbi tamen Christiano gratu-
lor lumen illud Tuum in summo jam fastigio
collocatum. Faxit Deus, ut id multi suspici-
entes, Cœlesti Patri gloriam tribuant; multi-
que adeò, heu! nimium multi, omni doctri-
næ

DEDICATIO.

næ vento circumlati, & Fidei naufragio periclitantes, illius radiis in veritatis portum dirigantur!

Me verò, Pater Colendissime, benedictioni Tuæ commendo, precibusque plurimum valituris; ut, cùm sacrosancto Tuo ministerio ad ordines Sacerdotii, ad gradus Theologiæ evectus fuerim, pars aliqua illius Spiritus, quem Tibi abundanter afflavit Deus, ex impositione Tuarum manuum in me descendat. Dabam in Burgo Sancti Petri Calendis Juliis, MDCCXXXVII.

LECTORI

LECTORI S.

EN Tibi, Lector erudite, in manus trado Poetam omnium forsitan, qui jam extant, post Sacros, vetustissimum, Editione, ni fallor, utili & luculenta; à qua quid Tibi expectandum sit, in ipso limine Te velim certiore facere.

Ut Textus Græcus quàm emendatissimè prodiret, præcipuam curam adhibui, Codices MSS. quos potui comparare cum libris impressis conferendo. Ex his unum mihi suppeditavit Codicem Bibliotheca Bodleiana, qui integram Thegoniam exhibet, alterumque dimidia penè parte spoliatum, cujus tamen eo levior est jactura, quòd illum à priori Codice tam parùm discrepantem deprehendi, ut alter ab altero descriptus videatur. Tertiū autem Codicis, idem Poema integrum conservantis, à Celeberrima Societate Regia Londinensi, in cujus Bibliotheca est repositus, usum impetravi. Operum & Dierum quatuor exemplaria MSS. versavi, tria nempe Bodleiana, unumque Regiæ Societatis; porrò, varias lectiones Codicis Coisliniani, ex Bibliotheca quæ Cancellarii Seguerii fuit, cum Editione Clerici à se collati, humanissimè ad me transmisit senex longe doctissimus, ordinis sui patriæque decus, Fr. Bernardus Montfaucon. Scuti Herculis unus, quem sciam, Codex est in Anglia; ille autem in Bibliotheca pretiosissima Nobilissimi Comitis Oxoniensis conservatur, ad quam cum Domini liberale ingenium literatis Viris aditum facilem patefaciat, varias ex hoc Codice lectiones à se collectas mecum communicavit eruditissimus Amicus Thomas Hutchinson, qui Xenophonteis Κύρις Παιδεία & Αναβάσις adornandis tam felicem industriam adhibuit, ut reliqua elegantissimi Auctoris scripta æquissimo jure literatus orbis ab Illo postulet, quippe qui alios omnes ab hoc opere suscipiendo deterruit.

Quid commodi ex hoc meo Amicorumque labore perceperim, Te Notæ docebunt, in quibus Codicum omnes animadverti varietates, quæ spem aliquam melioris lectionis adferrent; earum verò nonnullas, quamvis in emendationes incertas minimè proclivis, vel in ipsum Textum admittere, Lectore semper monito, non dubitavi. Omnes autem varias lectiones ad calcem voluminis exhibui, ne sagacibus ingeniis materia desit, vel repetito labore perquiratur, in qua se & Hesiodum futuris temporibus exerceant.

Versionem Latinam, quæ in Clerici Editione usurpatur, ad examen revocavi, eamque plurimis in locis correxi, ubi ab Auctoris Scopo aberrare, ejusve sensum infelicius interpretari visa est.

P R Æ F A T I O.

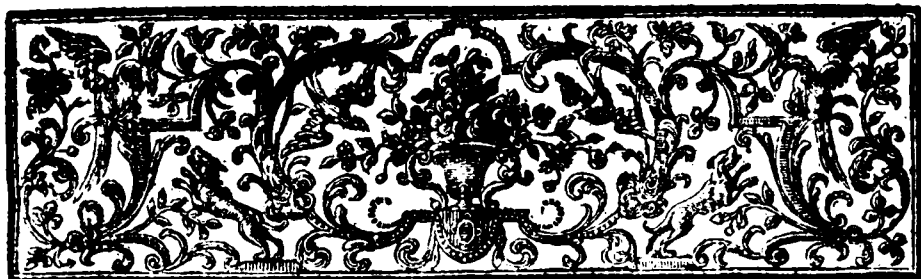
Certamen Homeri & Hesiodi versione Latina, quam nunquam antea, quod sciam, sortitum est, donavi. Fragmentorum collectioni nonnulla addidi, quæ priorum Editorum industriam fugerant. Integras Dan. Heinsii, & Georgii Grævii Lectiones, plurimas Clerici, Guæti nonnullas exhibui; observationibus quibusdam propriis subinde interspersis; facilem, ut opinor, veniam impetraturus, quod operosis Commentariis in res nihili patientem Lectorem nollem prægravare.

Toti autem Operi præmittitur Dissertatio, in qua de vita & scriptis, præcipuè verò de ætate Hesiodi agitur. De illa quidem statuenda maximæ semper inter Doctos lites intercesserunt, ex quorum scriptis, tam antiquis quam recentioribus, excerpti omnia, quæ ad hujusce rei illustrationem facere videbantur; cunctorum inter se collatis argumentis, & adjectis, ubicunque esset opportunum, propriis observationibus, si quo pacto veritas erui possit. Cùm verò nonnullorum fuerit opinio, hanc litteram ratiociniis Astronomicis dirimi potuisse; ne quid hujus operis integritati deesset, in consilium advocavi Amicum longè Doctissimum Josephum Atwell, S.T.P. qui calculum Astronomicum solita sua industria & acumine à se factum, Dissertationi nostræ inferendum transmisit. Maximam Insigni Viro gratiam habeo, quod mecum non dedignatus sit hancce studiorum societatem inire, nec pagine meæ nomen præfigere, quod etiamnum celebre in literato orbe, brevi futurum est celeberrimum.*

Denique, quod hæc Editio ad umbilicum adducta sit, singulari debeo amicitiae Viri ingenio & politiori doctrina præcellentis, Roberti Eden, Collegii Universitatis Socii, & juventutis ibidem Rectoris præstantissimi; qui gravissimis suis occupationibus tempus aliquod negotiis meis impendendum surripuit, nec, me absente, preli molestiam suscipere recusavit.

Unum jam restat, ut, hac data occasione, gratum animum devotumque tester erga Venerabilem Præsulem Robertum Clavering, Episcopum Petriburgensem, qui me per plures annos favore suo & amicitia ornatum voluit, nec indignum prorsus existimavit, cui in Ecclesia sua Cathedrali Canonicatum conferret. Paribus me officiis devinctum profiteor viris ornatissimis, quondam fratribus, jam verò patronis meis colendissimis, Custodi & Sociis Collegii Mertonensis, qui me, dum hoc opusculum meditabar, in amabili & florentissimo suo domicilio alebant, nec abeuntem dimiserunt indotatum. Hujusce quidem nostræ necessitudinis mihi semper erit jucunda recordatio; jucundior tamen, si aliquod demum opus elaboravero, quod tantæ Domûs nomini & splendori melius conveniret.

* Incipit p. 21. desinit p. 30.

DISSERTATIO

D E

VITA, SCRIPTIS, & ÆTATE

HESIODI.

UORUM scripta & ingenium admirantur homines, de personis eorum solent curiosius inquirere, & omnia, quæ ad illos attinent, umbra quamvis antiquitatis obscurata, patriam, parentes, sæculum, mores, literato labore perscrutari. Quæ quidem industria, utcumque videatur esse otiosorum hominum, insignium virorum famæ & meritis debetur, gratumque ostentat animum, & beneficii memorem, si eorum, quæ ad humano generi benefacientes pertinent, nihil à nobis alienum putamus. Et quanquam ex tam remotæ vetustatis monumentis explorata veritas speranda non sit, haud tamen iste arguendus est labor, qui pro certis & manifestis quidquam possit probabile & verisimile eruere. Nihil ulterius ausim Lectori promittere in præsentī opusculo, in quo de vita, scriptis, & ætate antiquissimi Poetæ disferitur; & si in argumento tam dubio & obscuro eatenus prodire contigerit, haud frustra susceptum laborem judicaverim.

Notat * Paterculus Hesiodum *visisse, ne in id, quod Homerus, incideret, patriamque & parentes testatum esse.* Narrat * quidem Hesiodus patrem su-

* Lib. 1. cap. 7.

* *Egy. v. 636, &c.*

um è Cuma Æolica fuisse, & ex illa civitate migrasse Ascræ Bœotiae vicum propè Heliconem; an vero ipse Cumæ natus fuerit, an potius Ascræ post migrationem paternam ex dictis non liquet. Plutarchus ^c quidem, Ephorum secutus, contendit Hesiodi patrem, Ascræ jam inquilinum uxorem Pycimeden duxisse, & ex ea Hesiodum genuisse; Suidas verò tradit, eum, cum adolescentulus esset, à parentibus suis à Cuma Ascræ translatum fuisse, eandemque Strabo ^d tuetur sententiam. Qui eorum partes sequuntur, Eclogæ quartæ Virgilianæ versum quartum,

Ultima Cumæi venit jam carminis ætas,

quem ad Cumanam Sibyllam referebant interpretes, de Poeta nostro interpretantur. ^e Nec absurda quidem videtur hæc interpretatio, si animadvertamus quàm apte tota penè Ecloga versibus Hesiodi de mundi sæculis respondeat. Noster certè haud obscurè tradidit, post ferrei sæculi consummationem, aureum denuo renaturum:

Μηκίτ' ἔπειτ' ὠφελον ἰγὼ πλείοισι μετῆναι
 Ἀνδρῶσιν, ἀλλ' ἢ πρόθεο θανέειν, ἢ ΕΠΕΙΤΑ γένεσθαι.

quæ quidem ^f ætas, non quòd *ultima* idem sit ac *prima* & *antiquissima*, sed ideo *ultima* dici potest, quòd post aliarum consummationem reversione sit, & proinde ultimo ordine censenda. Ad hanc igitur doctrinam haud obscurè respicit versus ille Virgilianus, *ultima Cumæi*, &c. Virgillianum illud, *redeunt Saturnia regna* ad Hesiodæum illud quadrat ^g Οἱ μὲν δὲ Κρόνον ἦσαν ὅτ' ἔργῳ ἰμῆσαιλδεν, *Jam redit* Ἔ *virgo* ad Αθανάτων μὲν Φύλ' ἴτην προλιπόντ' ἀνθρώπους Αἰδώς & Νέμεσις, *Cedet* Ἔ *ipse mari victor, nec nautica pinus Mutabit merces* ad Αἰψά καὶ πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνὸν καταβῆο, *Non rastro* πασιέται *humus*, & *Robustis quoque jam tauris juga solvet arator* ad Εργα βοῶν δ' ἀπίλοισι καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν, *Molli paulatim flavescet tempus arista*, *Incultisque rubens pendebit sentibus uva* ad καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρ ὅ *ἀνέργα* Αὐτομάτη ποδὸν τε & ἀφθονον. Ex his omnibus manifestissima apparet inter Hesiodæa carmina & Eclogam quartam convenientia, quæ supradictæ *Cumæi carminis* interpretationi favet. Haud interea dissimulandum est, hanc interpretationem validissimis argumentis oppugnari posse, quæ velim petat Lector ex præclara illa Christianæ religionis defensione ^h quam vir longè doctissimus Dunelmensis jam Episcopus in lucem edidit; quibus ego, ut ad institutum opus denuò revertar, illud solum adjicio, nequaquam fieri posse ut in navigatione illa à Cuma ad Ascræ patri comes fuerit Hesiodus, cum ipse disertissimè testetur se unica tantùm vice navigasse, ex Aulide sc. ⁱ in Eubœam,

Οὐδ' ὅ *πώποτε* νηὶ γ' ἐπέπλων ὁρίεα πόλιν,
 Εἰ μὴ ἐς Εὐβοίαν ἐξ Αὐλίδος.

^a Vide Lil. Gyræd. de vitis Poet. ^d Geogr. lib. 13. ^e Val. Probus. Fabricii Bibl. Græc. lib. 1. cap. 20. Grævii Lect. Hesiod. ad Εργ. v. 174. ^f Fabricii Bib. Græc. lib. 1. cap. 30. Gorallii i. e. J. Clerici not. in Severi Ætiam. ^g Εργ. v. 111. & sequent. ^h Answer to the scheme, &c. p. 497. ⁱ Εργ. 650.

nisi quis ex argumenti tenore contenderit, hoc solum voluisse Poetam, se hanc unicam navigationem suscepisse in ætate sua virili, quâ capax erat maritimarum rerum scientiam acquirendi. Utcunque verò se hæc res habet, vel ex quacunque urbe noster ortum duxit, satis constat Ascræam pro patria plerumque agnosci, eumque sæpius à Virgilio * appellari Ascræum, idemque velle Paterculum, cùm patriam suam Hesiodum indicasse memorat.

Quòd vero idem tradit Auctor, sc. Poetam, *patriam suam memorasse contumeliosissimè, quoniam ab ea mulctatus erat*, vel à traditione quadam, vel à libris deperditis, vel à prava ipsius verborum interpretatione traxit. Nulla enim mulctæ occurrit mentio, nisi forte in hunc sensum torqueantur, quæ de iniqua judicum sententia tradita sunt; nec porro iracundiæ tribuendum est, quòd Ascræam tam ignobilem vicum & miserum descripserit,

Νάσσαν δ' ἄγχ' Ἑλικῶν[⊙] οἰζυρῇ ἐν κόμῃ,
 Ἀσκη, χάμα κακῇ, θίγει ἀεγυλίῃ, ἐδὲ ποτ' ἰδλῇ

Quæ quidem incommoditas, ut tradunt ¹ scholiastæ, à loci situ oriebatur; nam propinquitate excelsissimi montis Heliconis interceptæ sunt auræ, quæ æstivum calorem possent lenire, & hyberno tempore exclusi sunt radii solares, nivalesque aquæ defluerunt. An non verò licuit sine invidiæ suspitione veram vici sui naturam describere? Quam tamen hîc loci ob hanc causam unicam videtur tradidisse, ut melius depingeret patris paupertatem, quâ bonus vir nativâ urbe exulare, & in tam miserum vicum profugere compulsus erat. Haud interea dissimulare velim, ² Ephorum, qui & ipse Cumanus erat, tradidisse, hunc hominem, non ob pauperiem, sed cæde quadam perpetrata, patria profugisse.

Æquè vanus est auctor idem Paterculus, cùm tradit Hesiodum parentes suos indicasse, nisi fortè in quodam libro jam deperdito eorum nomina invenerit. In illis qui supersunt, unicus occurrit versus, quem quis de tali re possit suspicari, ³ iste sc. quo fratrem suum hisce verbis compellat, Εργάζιν, Πέσον, δῖον γέν[⊙], quem sic Tzetzes exponit, ἡ δὲ Δίῳ, ἡ δὲ γένεσις γέν[⊙]. Prior quidem explicatio non aded est absurda, quin admitti commodè possit, si ex aliis monumentis constaret Dium Hesiodi patrem fuisse; non tamen aded probabilis, ut per se valeat ad confirmandam de hac re sententiam, cùm altera significatio, δὲ γένεσις γέν[⊙], illa sit, quam & ipse Hesiodus, eique suppar Homerus, sæpissime hisce verbis affigunt. Quod verò nonnulli obijciunt, incongruum prorsus videri, ut Poeta fratrem suum, plebeium, vel certè mediocre hominem tam magnificis titulis compellet, nullius erit ponderis æstimanti. Homerus ipsum tam benignum esse, ut hoc ipsum Epithetum Ulyssis subulco largiatur. Longè aptiùs tam honestam appellationem fratri suo tribuit noster, qui inter majores suos, ut fert traditio, Deos

* Ecl. 6. v. 71. Georg. 2. v. 176.
 clus ibid.

² Ery. 229.

¹ Proclus & Tzetzes ad Ery. v. 640.
³ Odyss. φ. v. 234.

Musasque recensere; præsertim si hoc argumento fratrem hortari vellet, ut paupertatem tam generosa familia prorsus indignam laudabili industria evitaret¹,

Εγγάζει, Πίση, δὴν γίνῃ, ὅφρα σε λιμὸς
Εχθάρῃ.

Post migrationem illam ad Ascram nihil præterea de Hesiodi patre scriptum invenio; sed credere par est eum exinde uberiori usum esse fortuna; nam post ejus mortem de dividendo patrimonio inter Hesiodum fratremque Persen lis intercessit, ² in qua Perses, corruptis judicibus, superior evasit, & largiorem hæreditatis partem ad se traxit. Noster verò, tali quamvis acceptâ injuriâ, frugalitate sua vel industria adeo factus est opulentior, ³ ut hunc ipsum fratrem, ignavum, ut videtur, & stolidum homuncionem, ad angustias redactum sæpius sublevaverit; — generosæ sanè indolis argumentum, quòd in discordia, acriori plerumque in fraternis animis, non modo suorum necessitati ministraverit, sed paterno penè affectu & auctoritate præclarum Poema composuerit, ⁴ ut hunc ipsum à pravo vitæ instituto abstraheret, & ad industriam virtutemque accenderet.

Rus plerumque se abdebat Hesiodus, ibique in vallibus ⁵ (non jugis, ut narrat ingeniosissimus ⁶ Βύρραφφ) Heliconis pastor erat; quæ quidem occupatio nequaquam, ut idem vult auctor, erat ⁷ ignobilis, sed quam melioris conditionis homines sæpius sectabantur in priscis temporibus. Huic operi intentum advenerunt Musæ montis incolæ, pastoremque ignaviam increpantes, de sacrata arbore lauru ramum tradiderunt, & poeticum inflarunt spiritum. Hanc quidè historiam joculariter perstringit, & mendaci gloriolæ attribuit ⁸ egregius ille derisor Lucianus; eandemque Ovidius ⁹ sui carminis veracitatem testatus seria videtur animadversione dignari:

*Nec mihi sunt visæ Clio, Clitæque sorores,
Servanti pecudes vallibus, Ascræ, tuis.*

Sed uterque in hac re perversum criticum agunt, nequaquam ignorantes fabularum rationem, vel poeticam licentiam audendi quidlibet. Nam si Numæ gravissimo & sapientissimo viro condonârunt ¹⁰ posterì, quòd nocturnas cum Egeria Nympha confabulationes venditaverit, ad majorem legibus suis venerationem conciliandum; si in sæculo illo politissimo & minimè superstitioso Horatio licuit furores poeticos effundere, ¹¹ Bacchum in remotis carmina rupibus Vidi docentem (credite posterì) Nymphasque discentes, ¹² & aures Capripedum satyrorum acutas; & iterum, ¹³ Me fabulosæ Volture in Appulo Fronde

¹ Δεισιτάτης ἢ αὐτὸ δὴ τὸ παρὶντῷ ἑγωμῶν πρὸς ἀγαθοεργίαν προτρέπειας. ἀπρὸς ἣν ἀνδρὶ δύνει ἢ ἢ χρεῶν ἀποτρέχειν, &c. Tzetzes ad locum. ² Egv. 37, &c. ³ Ibid. 396.

⁴ Ibid. 10. Dan. Heinsii Introduct. ad Egv. ⁵ Οἶον. 23. ⁶ Kennett's Lives of Greek Poets. ⁷ Ἀνδρὶ δέμας σικῆα νῶ, ἱπιδώτερι μέλαν, Παναπάλῳ, οἷοί τε ἀνάλων παῖδες ἴασιν.

Odyss. N. 222. Vide etiam Iliad. Z. v. 424. & Hom. Hymn. in Venerem. ⁸ P. 269. Edit. Bourdel. ⁹ De arte amandi. lib. 1. v. 25. ¹⁰ Livii lib. 1. cap. 19. ¹¹ Carm.

lib. ii. od. 19. ¹² Lib. 3. Od. 4.

DISSERTATIO.

nova puerum palumbes Texere; si, inquam, Augustanis concessum fuit poetis tam portentosa figmenta venditare; quidni liceret Hesiodo, in ætate sua ruti & fabulis addicta, commercium quoddam cum Musis Heliconiadibus prætere, cum manifestum sit, nihil aliud hanc totam narrationem significare, quàm quòd primùm juxta hunc montem poesi operam dederit?

Quanquam verò ^f *otii & quietis cupidissimus erat* Hesiodus, non adeò tamen sibi indulgebat, quin ad gloriam quandoque & famam adspiraret. Mos erat inter veteres Græcos, quem Romani postea usurpârunt, regum procerumque exequias ludis quibusdam & spectaculis, inter cætera verò certaminibus poeticis ^a celebrare. Istiusmodi ludis in honorem Amphidamantis Chalcidici indictis, ad Eubœam navigat ^a Hesiodus, poeticum præmium ambiturus; ibique cùm victor judicatus esset, tripodemque reportasset, eum patronis suis, Heliconiadibus Musis dicavit. Quod quidem fecit, vel gratitudinis ergò, vel ad victoriam suam tali trophæo illustrandum, vel potiùs, ut videtur, ¹ quòd mos erat, præmia in istiusmodi certaminibus reportata, non ad privatum usum convertere, sed alicui Deo consecrare. Haud quidem me latet, Proclum in scholiis suis tradere Plutarchum versus omnes Contentionis historiam narrantes Hesiodo abjudicasse; quòd sanè an rectè notaverit scholiastes, haud facitè judicaveris, cùm libri nonnulli Plutarchi, qui Procli tempore exstarent, jam perierint. In his qui restant, hujus Contentionis bis fit mentio. In *septem sapientum convivio* Plutarchus Periandrum inducit hanc historiam adhibentem pro argumento quòd inter priscos Græcos fuerint certamina poetica; nec cæteri convivæ hujusce traditionis veritatem oppugnârunt. Sed in *Symposio*, cùm antiquum hunc fuisse morem vellet ostendere, negat se hanc historiam pro argumento adhibiturum, quoniam res erat obsoleta, & à Grammaticis decantata. Quæ quidem oratio, ut judicium meum interponam, nequaquam id, quod de Plutarcho asserit scholiastes, evicerit. Dicit enim Plutarchus se hoc argumentum prætermittere, non quòd *falsa*, sed quòd *trita nimis & vulgaris* res esset. Si quis tamen Plutarchi verba ^a *τὰ ἑωλα πρῶμαλα* *vanas & aniles fabellas* significare contendit, non opus est ut de hac re controversia moveatur, cùm, hoc sensu admissò, minimè sequatur, Plutarchum totam hanc de Hesiodi contentione historiam respuere, sed istam solummodò illius partem, quæ tradit eum ab Homero victoriam reportasse; cujus rei nullum certè vestigium in Hesiodi scriptis usquam apparet. Quòd si manifestissime constaret, illam fuisse Plutarchi sententiam, quam Proclus præsentaverit vix tamen unius auctoritate permotus versus per tot sæcula comprobatos rejicerem; præsertim, cùm probè sciant, qui antiquos solent scriptores versare, quàm prodigi sint *obelorum* suorum Critici & Grammatici, opinantes

^f Vell. Paterc. lib. 1. cap. 7. ^a Plutar. sympos. lib. 5. Prob. 2. Sept. Sap. Conviv. Livii lib. 41. Vide etiam inscriptionem Adeiphi Terent. ^b Egv. 654. Herodot. lib. 1.

^a Cicer. Epist. lib. 9. Ep. 2. *Ergo erat ἑωλα illa epistola.* Ubi τὸ ἑωλα non *vana* seu *inanis*, sed *obsoleta* significat.

nimirum

nimirum si quidlibet audere Poetis liceat, æquum sibi esse potestatem quidlibet ¹expungendi.

Historiæ Hesiodæ ex ipsius scriptis huc usque lucem adtuli, in quibus, senili quamvis garrulitate imbutus, paucissima vitæ suæ vestigia conservavit. Ne tamen Lectori invidemus quæ de tanto viro tulit fama, ad alia jam libet descendere, quæ quidem, si Nostri ætatem spectes, à recentioribus, haud tamen vanis vel obscuris scriptoribus traduntur. Interierunt sanè ^mPlutarchi integer liber, Lampriæ memoratus, de vita Hesiodi; ^aalter Cleomenis; ^otertius Heraclidis Heracleotis, ex scriptis, ut dicitur, Chamæleontis compilatus; haud tamen, credo, cum magno literarum incommodo hæc jactura evenit, cum nihil de hac re explorati ex tam recentibus scriptis expectare fas esset, quæcunque verò probabilia traditio venditaverat, ea vel Plutarchus in scriptis quæ supersunt, vel liber ille de Certamine Homeri & Hesiodi, videatur concessisse; quem librum Editioni huic nostræ subiectum adeant illi, qui hujusce certaminis seriem velint cognoscere.

De ipsius verò Contentionis historia celebratissima variorum ^pAuthorum sententias hic loci tædet congerere. Non equidem pro fabuloso repente respuerem, quod tot tantique viri, quamvis inter recentiores numerandi, tradiderunt; cum illi quæ scripserint, nequaquam finxisse, sed à vetustioribus libris, & famâ antiquâ traxisse videantur. Plutarchus qui historiæ auctoritatem labefactare creditur τὸ ἑωλον περὶ γυμνα καὶ διαθερμηνεύον appellando, exinde concedit, eam non esse figmentum recens, sed à veteri fama derivatum. Sed non ego is sum qui tantum antiquitati arrogem, ut ei censeam in omnibus adhibendam esse fidem. Multo, ut fatear probabilius est hanc historiam universam à priscis Grammaticis confictam esse, qui cum compererint Hesiodum certaminis poetici, in quo victoriam retulit, meminisse, itemque forsitan Homerum in Hymno ^qVeneri supplicasse ut in certamine quodam victor evaderet, δὲ δ' ἐν ἀγῶνι Νίκην τῷδε φέρεσθαι, ἐμὴν δ' ἐλθόντων αἰδομένην, exinde ansam arripuerunt duos celeberrimos Poetas inter se committendi, quamvis alii essent coævi Poetæ, quibuscum contendere uterque poterat. Memorantur sanè, quâ tamen auctoritate nescio, quorundam Poetarum nomina, qui ad hunc honorem creduntur adspirasse.

¹ Vide quæ in hanc rem jocatur Lucianus: Εἰς δὲ αὐτὸν ἀπὸ ἀπὸ τῶν εἰχῶν [τὸ Ὀμηρῶ] ἐκτετακέναι, οἱ δὲ οὐκ αἰσίου νοσὶ γινεσθῆναι· καὶ ὅς ἰδοὺς πάντας αὐτῷ τῷ κατεγύνασκον διὰ τῶν ἀμφὶ τὸ Ζηρίδοτον καὶ Ἀετάρχοι γομφματικῶν ποικίλιν τὴν ψυχρολογίαν. Ver. Hist. lib. 2. Eosdem perstringit Cicero Epist. Fam. lib. 3. ep. 11. Si, ut scribis, ea litera non fuerunt diserta, scito meas esse fuisse. Ut enim Aristarchus Homeri versum negat, quem non probat, sic tu (libet enim mihi jocari) quod disertum non eris, ne putaris meum.

^m Proclus & Tzetzes in suis scholiis ad hunc librum sæpissimè respiciunt, nisi verum sit, Plutarchum commentarios etiam in Hesiodum composuisse. Illi tamen in ejus scriptorum catalogo apud Lampriam non occurrunt, nec ab A. Gellio, ut nonnulli existimaverint, lib. 20. cap. 8. memorantur. Ibi enim pro 1111 in Hesiodum commentario proculebiud legi debet, in Ison & Oviridem commentario.

^a Clem. Alex. 1 Strom. ^o Diog. Laert. lib. 5. sect. 92. ^p Plutar. Sympos. lib. 5. prob. 2. Conv. 7. Sap. Philostr. in Heroicis. Libanius Socrat. Apol. Tzetis Proleg. ad Hes. Eustath. Proleg. ad Homer. A. Gell. lib. 3. cap. 11. ^q N. 5. Edit. Barnes.

Thomas Magister in argumento ranarum Aristophanis tradit, obscurum quendam dictum Syagrum cum Homero, cum Hesiodo Cercopem certasse; idemque à Diogene Laertio¹ traditum invenias. Occurrunt quidem a nonnullis auctoribus citata duo Epigrammata, quæ ad hujusce certaminis veritatem confirmandam² adhibentur,

Ἡσίοδος Μύσας Ἐλικωνίσι τ' δ' ἀνέθηκε,
Τρυφὴ νικήσας ἐν Χαλκιδὶ θεῖον Ὀμηρον,

Et³

Ἐν Δήλῳ τότε πρῶτον ἐγὼ καὶ Ὀμηρος αἰδοί
Μέλπομεν ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες αἰοιδόν.

Sed utrumque a viris doctis merito rejicitur. Ecce enim hujusmodi, ut videtur, Epigrammatum originem & historiam! Splendidum quoddam mendacium & verisimile ingeniosus vir confingit, scriptis committit, ex vetusto forsitan raroque libro petitum simulat. Natam fabulam avidè amplectitur & foveat semidoctorum turba, nova a vetustis, falsa a veris discernendi imperita. In succedente sæculo invaluit traditio, facilèque ei assentiuntur homines, quam a patribus demissam acceperunt. Exoritur tandem Poeta cyclicus, qui hoc sibi Thema proponit, versus pangit, fraudem molitur, omne se tulisse punctum arbitratus, ingenioque suo tacitè plaudens, si quid sui literatus orbis vetustum crediderit. Votis respondet eventus; pro Homérico vel Hesiodico venditatur; itaque demum ad probandam historię veritatem adducitur, quod ipsum ab historiā confictā ortum duxit. Annon hujusmodi sit origo citatorum Epigrammatum, Lector viderit. Prius quidem ab ipsis Hesiodicis versibus paululū immutatis constatum videtur. Posterioris, ut notarunt⁴ viri docti, *νοθείαν* arguit, quòd in eo mentio occurrat τ' *ῥάψαντας*, quæ quidem in usu nondum erat in ista Poeseos infantia; nec sanè quis crediderit, cui Stylus nostri familiaris est, ei adjudicandos esse duos versiculos qui vocibus penè iisdem *αἰδοί*, & *αἰοιδόν*, barbarè & incultè desinunt. Utcunque tamen de ipsius certaminis veritate statuere placuerit, nemo certè Contentionis Acta & Processum, quem *Ἀγὼν Ὀμήρου καὶ Ἡσίοδου* inscriptum in manibus jam habemus, pro vero ac genuino agnoverit. Post Adriani imperatoris tempora, ⁵ qui in ipso libro nominatur, scriptum constat; & quamvis non negem quædam forsitan istius rei momenta sparsa olim fuisse & vulgata, longè tamen plura, ut opinor, ipse Auctor *φιλόμηνος* excogitavit, victoriam quidem, ne famæ contradiceret, Hesiodo concedens, sed in aliis omnibus Homeri gloriæ iniquè subserviens. Ne hoc temerè dictum putes, ecce hominem in ipsa fraude deprehensum! Quoniam intricatas & subtiles quæstiunculas proponere nullius sit operis vel ingenii, maximi verò, iisdem extemplo respondere; idcirco perpetui interrogatoris partes Hesiodo assignat, responsoris Homero. Quod quidem contra histo-

¹ Lib. 2. sect. 46.

² Lib. Anthol. Dion. Chrysost. Orat. de regno.

³ Eustath.

ad Il. A. p. 5. Schol. Pindar. ad Nemeonic. Od. 2.

⁴ Salmastii Plin. Exercit. p. 609.

Lucianus verò in Hermotimo Hesiodum appellat τ' *ῥάψαντας*.

⁵ Ἀγὼν p. 227.

riæ veritatem factum constat. Nam quæstionem, quam Auctor Certaminis Hesiodo assignat,

Μῆς, ἄγε μοι τά τ' ἐόντα, τά τ' ἐσόμενα, πρὸ τ' ἐόντα,
Τῶν μὲν μῦθον ἄεθ'· σὺ δ' ἄλλης μνήσαι δοῖδης.

itemque responsum Homero attributum,

Οὐδέποτε' ἀμφὶ Διὸς τύμβῳ παναχήμεδες ἵπποι
Αἰματα συντρέψουσιν ἐρίζοντες παρὶ νίκης.

utrumque horum, verbis paululum immutatis, memorat Plutarchus, * sed historiæ, ut opinor, sequacior, quam vix crediderim per totam Certaminis seriem ineptas percontatoris partes Hesiodo demandasse, quæstionem Homero, Hesiodo responsum assignat; haud obscurum, iniquæ istius operis falsitatis documentum, cùm scriptor ad propugnandas quas tuetur partes, receptæ traditioni audeat contradicere. Porro si ita in certamine processisset res, ut ab huiusce libri auctore repræsentatur, absurda admodum esset vel ipsius Hesiodi, vel eorum qui citata Epigrammata composuerunt, de tali victoria gloriatio. Accommodatius ei esset, quod Pyrrhus de Romanis victor gratulatori cuidam narratur respondisse; * *Si alteram huiusmodi reporterimus victoriam, omnino perimus.*

Quæ verò post hoc certamen Hesiodo evenerunt, hoc ferè modo traduntur. A Chalcide Delphos ^b navigavit, tum victoriæ præmium Musis consecraturus, tum oraculum de futura vita ibidem consulturus. Cùm verò vix templum ingrederetur, Prophetissa Deo repleta, talia effudit:

Ολεῖσθ' ἔτ' ἀνὴρ, ὃς ἐμὸν δόμον ἀμφιπολεύει,
Hesiod'*, Μάχησι τήνμ' ἀθανάτοισι.
Τῷ δ' ἦτοι κλέ' ἔσαι, ὅσον τ' ὀπκίδιεται υἱός.
Ἀλλὰ Διὸς πεφύλαξο Νεμεῖς ἀγλαὸν ἄλσος.
Καὶθι δέ τοι θανάτῳ τέλ' πεπερωμένοι ἐσίν.

* Nemeæi Jovis apud Argivos templum erat celebratissimum, ænea stadia, & stadium in quo eidem Jovi ludos faciunt. Hunc lucum cùm haud obscure a Deo significari Hesiodus crediderit, ut fatalem regionem vitaret, Cænoen Locrensiū oppidum migrans, ab Amphiphane & Ganyctore Phegei filiis hospitio excipitur. Sed ineluctabilis fatorum vis. Ab ambiguo oraculo Poeta decipitur; ista enim regio, quamvis obscuriore fama, * Nemeæo Jovi consecrata erat. Eadem ferè fallacia circumventi & alii insignes viri dicuntur occubuisse. * Cambysi Persarum regi redditum erat oraculum cū Ecbatanæ decessurum, quod quidem de Ecbatana Medica interpre-

* Conviv. 7. Sapient. Latuit igitur Barnesium hoc a Plutarcho memoratum. Reprehendit enim Lyl. Gyrald. competitorum partes ita disponentem. Vix autem, ut opinor, auctoritatem libri Ἐργῶν Plutarchi proposuisset. ^a Plut. in vita Pyrrhi. ^b Idem vii. Sap. Conviv. Ἀγῶν, &c. ^c Pausanias in Corinthiacis. ^d Thucyd. Hist. lib. 3. ^e Herodot. lib. 3.

tatus est; alia autem erat Ecbatana Syriaca, urbs obscurior, in qua vulnere accepto mortem obiit. In Antigoni morte fratris jussu interfecti rem haud absumilem accidisse tradunt. Quid memorem Henricum quantum Anglorum regem, qui, cum prædictum esset, eum Hierosolymis moriturum, Westmonasterii deliquio correptus, & in cameram dictam Hierosolymitanam deportatus, ibidem, vaticinii memor, animam efflavit? Hesiodo verò apud Cænoenses commorante, vir quidam nomine Demodes, qui ei comes erat, hospitum sorori stuprum intulit. Illi autem Hesiodum istius fuisse injuriæ auctorem suspicati eum interfecerunt, marique Eubœam & Locridem interfluente submerserunt; cujus cum tertio post die cadaver ad terram delphines detulissent, dum festum solenne in honorem Ariadnæ celebraretur, populus universus ad littus decurrit, agnitumque corpus lugens sepeliit. Interfectores verò ad supplicium conquisiti cymbam piscatoriam arripientes ad Cretam navigarunt. Sed eos consequuta est vindicta. Tradunt aliqui ^a eos in itinere fulmine percussos Jovem submersisse; alii ^b, Chalcidem reverbos ab Eurycle aruspice, pœna hospitalium legum violatoribus indicta, morte mulctatos fuisse, detectos quidem, ut tradunt ^c alii, ab ipso Hesiodi cane. Ejus ossa ad se postea Orchomenii transtulerunt, hac de causa, ut ipsi ^d narrant. Sæviente in homines & pecudes pestilentia, missi ad oraculum consultores responsum tulerunt, ad sedandam luem unicum id fore remedium, si ex Naupactio agro in Orchomenium Hesiodi ossa deportassent. Percontantibus autem iis, in qua tandem Naupactii agri parte essent illa reperturi, respondit Pythias, locum cornicem monstraturam. Re-deuntes verò in patriam qui sciscitatum missi fuerant, & per agrum Naupactium iter facientes, non longe a via cornicem conspexerunt saxo insidentem, ibique, Hesiodi ossa, in saxi cavitate inventa, cum his Elegis inscriptis apud se sepelierunt:

Ἀσκη μὲν πατρὶς πολυλήθη, ἀλλὰ θανόντων

ὅσα πληξίππων γῇ Μινυῶν κατέχει,

Ἡσιόδῳ, ὃ πλεῖστον ἐν Ἑλλάδι κῦδος ἔρεται,

Ἀνδρῶν κροτομένην ἐν βασιάνῃ σοφίης.

Istam verò mulierem nomine ^e Ctemenen cujus stupratæ ob suspicionem interfectus est ^f Hesiodus, nonnulli ejus fuisse uxorem tradunt, ex qua filium genuit Mnaseam, vel, ut dicit Philochorus, Stefichorum, vel, ut alii, Archiepem. Ad extremam dicitur senectutem pervenisse; unde proverbium illud *Ἡσιόδειον γῆρας*, & Epigramma Pindaro ^g attributum:

Καίρε δις ἡβήσας, καὶ δις τάφῳ ἀνιέλωσας,

Ἡσιόδῳ, ἀνδρώποισι μέγιστον ἔχων σοφίης.

^f Joseph. Ant. Jud. lib. 13. cap. 11. ^g *Αγών*. Alcidas in Musco.

nes in *Ἀνδροπίδῳ*. ⁱ Plutarch. de solertia Animal.

In nonnullis tamen circumstantiis inter se discrepant.

Καὶ μὲν.

Εἰς.

^m Proclus & Tzetzes in Sholliis ad *Εἰγ*.

^b Eratosthenes in *Ἀγών*.

^k Pausanias in Bœoticis. *Αγών*.

^l Ita corrigit Lyl. Gyrard. pro

ⁿ Tzetzes in Proleg. ad

Communem quandam cum Homero sortem, si Pausaniæ sit * credendum, Hesiodus obtinuit. * Regum, principumque familiaritates, vel fortunæ invidiâ nacti non sunt, vel consulto spreverunt. Hic agresti vitæ addictus ab urbana fronte, fastidiosis dominis, aulicis artibus & officiis penitus abhorruit. Homerus per varias terras peregrinatus, gloriam suam propagare præstabilius duxit, quàm contractiori fama positum Magnatum opibus & gratiâ floruisse. Fortunati ambo! si quid veri cecinit Poeta, qui & regiam & parasiticam mensam probe cognoverit, † *Dulcis inexpertis cultura potentis amici, Expertus melius.* Sed felicior multo Hesiodus, qui, dum clientelæ tædium non subiret, *stirpis Achilleæ fastus non perferret, gaudebat parvisque sodalibus & lare certo.*

Hæc fere sunt quæ passim de Hesiodo nostro conscripta leguntur; dubiæ quidem auctoritatis omnia, quæ tamen, si falsa existimantur, haud pœnitent protulisse, quoniam ex his inferri potest, maximo eum per omnia sæcula in honore habitum, de quo taliâ conficta fuerint.

De hominis verò moribus & indole, cujus vitæ vix ulla supersunt reliquia, quis aliquid ausit pro certo tradere? Quod autem nobis invidit historia, ipse quodammodo suppeditavit in libris, quos veram quasi animi sui imaginem posteris reliquerit. Et quamvis de moribus hominum ex eorum scriptis, de praxi ex præceptis non sine erroris periculo judicatur; in hoc tamen auctore, cum senili quadam garrulitate tantus elucet candor & infucata simplicitas, ut ipsum dum lego, penè videre videar qualis esset, omnemque vitam senis in libris suis veluti votiva descriptam tabella patere existimem. Dignus homo quem quis Patriarchæ alicui vel Prophetæ assimilaverit. *Rusticus, abnormis, sapiens;* abundans præceptis omnigenis, agriculturæ, œconomix, virtutis, quæ quidem, ni fallor, Ascræo populo quotidie inculcabat, fabularum, antiquo more, ornamentis illustrata, facetiisque innocuis condita. Inter cæteras verò virtutes, justitiæ & frugalitatis cultor præcipuus, quarum alteram ei commendavit à corruptis iudicibus accepta injuria, ad alteram exercitatum fecerunt, quæ erant patrimonii parte spoliato, facultatum angustix. Non adeo tamen ad rem attentus, quin arctum quandoque solveret hospitii animum, † neque πολῦξεν, neque omnino ἄξεν; si quid verò valeat argumentum illud, *Laudibus arguitur, &c.* haud ille illiberalis conviviorum apparator, qui, convivis ad bibendum dispositis, *vetuit super cratera cyathum quiescere.* Mitis vir ingenii, placabilis, generosus, qui summa licet injuria affectus, fratrem tamen damni auctorem docere, hortari, beneficiis cumulare non destitit. *Otiis, quietisque cupidissimus,* qualem decet esse agricolam & pastorem; ista tamen ambitione famæque siti, qua liberati penè omnes, poetæ maximè laborant. Hinc navigatio illa ad certamen Chalcidense, & plures forsàn contentiones in perditis libris memoratæ. Vaniloquentiæ accusationem, quam non-

* In Atticis,
Conviv.

† Horat. Epist. lib. i. ep. 18.

‡ Egev. 715. . . Plutarch. Diocl.

nalli Hesiodo intentarunt, jam supra diluimus; si qui verò superstitiosum arguunt, nec licet, nec libet refellere. Talem habemus, qualem expectare fas est antiquissimum Poetam, summa Deorum reverentia imbutum; quæ quidem in illuminata mente religionem parit veramque pietatem, sed in intellectu cæcutiente, divinæque naturæ prorsus ignaro, superstiti-
nem omnimodam. Vitium hoc habuit, non proprium, sed temporum. Ab erroribus autem popularibus animi maximè erecti haud facile emer-
gunt.

Sed hominem jam dimittamus, ut contemplemur poetam; omnium præ-
ter Homerum ab antiquis celebratissimum; Cui dum χαρμῆες affigere,
explorare genium, propriamque scribendi speciem depingere suscipiam,
dolebit sanè, si sensum meum sequutum, judicioque confisum, ab his ipsis
Antiquis κατ'ικονότοις viris quandoque dissentire contigerit. Acutissimi vir
ingenii Dionysius Halicarnassensis hanc nobis Poetæ nostri imaginem exhi-
bet; ' Εφρόσισεν ἡδονῆς, καὶ ὁνομάτων λεϊότητος, καὶ συνθέσεως ἱμνῶν. Idemque
cùm politam & floridam καὶ σύνθεσιν descripsisset, ' Hesiodum inter eos pri-
mum recenset, qui in hoc stylo visi sunt elaborasse. Ab illo non discrepat
Velleius Paterculus. * Vir fuit per elegantis ingenii, & mollissima dulcedine
carminum memorabilis. Eandemque penè sententiam, tenuiori quamvis elo-
gio, Grammaticorum princeps, Fabius Quintilianus in his verbis tueri vi-
detur; * Rarè assurgit Hesiodus, magna pars ejus in nominibus est occu-
pata, tamen utiles circa præcepta sententiæ, lenitasque verborum & sententia-
rum probabilis, daturque ei palma in illo medio genere dicendi.

Decreta hæc summorum Criticorum locus erit in posterum perpenden-
di; illud tamen interea libet animadvertere, sc. eos, quamvis vera forsan,
quæ citavimus, de Nostro protulerunt, non ei in his χαρμῆες maximè
propriam & familiarem attribuisse. Sagaces viri, & Criticorum regulis
assueti, hoc vel illud scribendi genus, acri habito examine, in Auctore quo-
vis forsitan deprehendant. Sed illud unicum pro peculiari distinctionis
notâ cuique attribuerem, siquid in eo sit quod non acutis, ut sentiatur, na-
ribus indiget, non ut Criticorum trutinâ pensetur, exigit, sed per se planum
& perspicuum vulgarem quemvis, & oscitantem ferit lectorem, & nequa-
quam sui finit esse inmemorem. Ecquid verò hujusmodi deprehendimus
in Hesiodo? Imo. Admirabilem quandam simplicitatem, &, ut ita di-
cam, modestiam orationis & castitatem; à qua quidem scribendi norma
in vetustissimo quoque Auctore maximè conspicua, recentiorum hominum
plerique fallas fucatasque Veneres sectati penitus deflexerunt. Simplicitas
verò vel in cogitatis, vel in verbis præcipuè consistit. Cogitationum sim-
plicitas ea est, quæ res concipit & apprehendit, ut in ipsa natura inveni-
untur existere, purè, perspicuè, distinctè. Iis autem opponuntur cogita-
tiones perplexæ, obscuræ, subiles, quæ veritatem forsan in se continent,

[†] Censura veter. script.
Instit. Orat. lib. 10.

[†] Περὶ συνθέσεως, sect. 23.

[†] Lib. 1. cap. 7.

[†] De

sed longè quæsitam, paucis obviam, & fundo quasi adhærentem. Verborum ea est simplicitas, quæ res exprimit propriè & clarè, non affectatis vocibus, quæsitivæ figuris, sed istis quæ ad communem usum proximè accedentes vulgari captui maximè accommodantur. Hic, inquam, Stylus est & dicendi character, in quo Veteres illi excelluerunt, à quo tamen Recentiores, delicati homines & fastidiosi, acuminatum aliquid, & exquisitum, & à vulgo longè longèque remotum investigantes, omnino recesserunt, & in locum ejus trivolos conceptus, argutas ingeniosasque sententias introduxerunt. Ex hoc hominum genere perpauca Ascræi vatis veneratores inveniuntur. Nam de rebus rusticis non urbanè, de humilibus non excelsè, de gravibus non lepidè & concinnè, loqui didicit; sed suum cuique rei colorem induens naturam ducem optimam in omnibus sectatur. In eo igitur dominatur ista, de qua loquimur, simplicitas; sive ad hanc à natura factus, seu pastorali vita institutus, seu ab ipso denique subjecto coactus videatur. *Rarè certè assurgit Hesiodus*, nec in tali debuit argumento assurgere; sed aliarum Venerum vices suppleat, & certissimam ei palmam conciliant, præceptorum gravitas, verborum aptitudo, & versificationis lenitas & dulcedo. In Ethica parte, præceptorum aridorum, jejunorum, sine ordine vel connexionem repetita crambe; in descriptionibus, notissimarum circumstantiarum minuta congeries, nullis figmentis decorata, vel figuris variegata; totius ruris inornata facies; omnia denique ad utilitatem potius quàm delectationem comparata; hæc quidem vitia sunt quæ delicatis nostris hominibus fastidium creant; sed istiusmodi sunt vitia quæ in optimo quoque Antiquorum maximè conspicitur, & pro ipsissima nota antiquitatis & characterè genuino habenda * sunt. Ecquid enim Homero sublimius, ne dicam divinius? Sed in ipso, quandocunque à bellorum strepitu recedere, & in domestica vita occupari, vel arva incolere dignatur, eadem conspicitur tum sensuum tum verborum veneranda simplicitas; cujus quidem plurima vel in ipsa Iliade occurrunt exempla, Odyssæa autem tota in hac est. Quinetiam in argumentis maximè excelsis hæc ipsa *ἀπλότης* locum habet, simplex, inquam, magnificentia, & nativa majestas, quæ, per se satis conspicua, extranea respuit ornamenta, nec purpureos pannos assuit; Qualem videre licet in sacris scripturis, quæ ab omni fastu & tumore abhorrentes, descriptionibus, colloquiis, Patriarcharum historiis, rebus quidem plerumque grandibus, suam attribuunt sublimitatem, ulteriorem non arrogant. Quòd siqui sint, qui hanc ipsam orationem simplicem & incultam contemnunt, utpote facilè imitabilem, & sine sudore obtinendam, næ illi egregiè falluntur, frustra, ut opinor, laboraturi, si eandem tentaverint. Ita enim plerique vel pravorum librorum lectione, vel propria affectatione,

* Huc referri possunt quæ dicit Macrobius in comparatione Catalogorum Homeri & Virgillii. *Has copias forsasse putat aliquis divina illi simplicitati præferendas. Sed nescio quo modo Homerum repetitio illa unice decet, & est genio antiqui poeta digna.* Saturnal. lib. 5. cap. 5. Dolet tamen quòd celeberrimum gentis nostræ Poetam Alexandrum Popium in hac re dissentientem habeamus; Quem vide in Dissertatione sua in Homeri Catalogum.

& novitatis, falsæve sublimitatis studio pervertuntur, ut eos ad naturam denuo revocare, & ad justos sensus veramque eloquentiam effingere, opus sit difficillimum, nec nisi diuturno usu & exercitatione crebra perficiendum. Quid verò? Nullisne liceat ornamentis, nullo uti acumine? An omne dicendi artificium, omnis Rhetorica ableganda? Nequaquam. Plura sunt subjecta ita à natura comparata, ut nitidè, ut splendide tractari possint, hoc interim si modò caveatur, ne adicitis ornamentis naturalis gratia & venustas obscuratur. Illud verò concedens, nego tamen antiquissimis scriptoribus inornatam suam simplicitatem exprobrandam esse, cùm & prisca gens mortalium istiusmodi phalararum incuriosa esset, & ipsa forsan argumenta nitorem omnem & splendorem respuerent. Hæc scripsi in eorum gratiam, qui natura quid sit, quod temporum morumque discrimen, quid denique subjecto cuique conveniat, prorsus ignorantes, inornatam Hesiodi simplicitatem fastidiunt & irrident.

Qui justam verò de Hesiodo ideam formare velit, oportet eum non in uno quovis, sed in diversis operibus poetam contemplari. In *ἔργois* & *ἡμέτερος*, quod unum pro genuino ejus opere ab omnibus * agnoscitur, talis est qualem modò depinximus, agrestis, gravis, inornatus, senex, ævi sui antiquitatem & mores fassus; ista tamen dictionis puritate, & numerorum suavitate, ut nihil in hac parte vel elegantissimæ aures reprehendant. Libens igitur Dionysio Halicarnassensi accedo, qui de nostro ita scribit, *Εφρόνισεν ἡδονῆς ἢ ὀνομάτων λειότητος, ἢ σωθέως ἐμμελῆς*. Et Quintiliano, qui hanc nobis ejusdem imaginem proponit, *Lenitas verborum & sententiarum probabilis, daturque ei palma in illo medio genere dicendi*. Itemque Velleio, qui eundem *mollissima carminum dulcedine memorabilem* depingit. Sed in his omnibus desidero quod unicum pro genuino ac maximè proprio Hesiodi charactere lubens admitterem, rusticam illam quam descripsi, verissimum antiquitatis exemplar, simplicitatem, cujus illi præ omnibus debuerunt meminisse qui justam Hesiodi imaginem exhibere voverunt. Præcipuè verò miror Velleium, hominem tum sensu tum stylo ab antiqua *ἀφελείᾳ* quàm longissimè recedentem, sub *ingenii perelegantis* charactere Hesiodum bonum virum politis illis & nasutis lectoribus deridendum propinasse. Malè quidem Hesiodo palpatur, dum istam ei laudem arrogat, quam ille solam non ausit sibi vendicare. Sed Velleium nihil moror. Ecquid enim tam putidum est & inane quod ab isto adulatore vanissimo non fas sit expectare?

Ad *Θεογονίαν* jam procedamus, quam omnes penè præter Bœotos pro genuino opere admittunt; in qua quidem non eadem quæ in *ἔργois* Hesiodi facies, nec tamen prorsus diversa. Hoc poema respicit illud Quintiliani, *magna pars ejus in nominibus est occupata*; à quo quamvis indicari videatur opus horridum & jejunum, ad illud tamen quàm aptissimè refertur quod de nostro sequitur Elogium, *Lenitas verborum & sententiarum proba-*

* Pausanias in Bœoticis.

bilis; itemque Halicarnassensis illud, Εφρόνισεν ἡδονῆς, ἢ ὀνομάτων λειότητος, ἢ συνθέσεως ἑμμελῆς. Nam quod in Homero Critici solent admirari, eum sc. in Catalogo ex tot hominum urbiumque nominibus tam suavem & mol-liter fluentem orationem conflare potuisse, illud ipsum in Hesiodi Theogonia tam feliciter elaboratum invenias, ut si inter eos de hac re certamen jam institueretur, meritò dubitarent iudices, utri palmam decernerent. In tanta verò nominum congerie quis miretur, si *raro assurgat* Hesiodus? Non tamen vel in hoc opere omnino expers est poetici spiritus, sed occasione data tam magnum spirat & feliciter audet, ut quibus rebus idoneus esset possis æstimare; nec immeritò deplores, vel quòd incongrua tam sublimi ingenio ei contigerint argumenta, vel quòd operum ejus ποιητικωτέρων pleraque interciderint.

Ex hoc autem libro petatum atrocissimum impietatis crimen Hesiodo intentarunt Veterum nonnulli. Primus omnium Pythagoras^b Hesiodi se animam vidisse finxit apud inferos vinculis adstrictum æræ columnæ, stridentemque, propter ea quæ de Diis commentus erat. Eidem dicitur subscripsisse^c Xenophanes, Homerum etiam, uti æquum erat, pariter arguens,

Πάντα θεοῖς ἀνέθηκαν Ομηροῦ Ἡσιόδος τε,
Ὅσα πρὸς ἀνθρώποισιν ὀνείδεα ἢ ψέγῃ ἐστίν,
Κλέπτειν, μοιχεύειν τε, ἢ ἀλλήλους ἀπατᾶν.

Ipsè etiam Sextus,^d qui ista Xenophanis verba citavit, miti quidem reprehensione Hesiodum perstringit μὴ ἀξιοχρεῶν εἶναι κριτὴν τῇ φιλοσοφίᾳ. Platonis verò celeberrimam & decantatam sententiam quid^e referam, qui Hesiodum & Homerum ob impias quas de Diis finxerunt fabulas è republica sua ejecit? Quis igitur Christianus vir Hesiodi tam ineptè fautor est, ut ei velit in hac lite adesse, nec potius fateatur eum optimo jure istius culpæ esse damnandum, quam vel Ethnici philosophi, & ipsi quoad res divinas cæcutientes, reprehendere potuerunt! Illis certe libens accedo, mentisque acumen admirror, quæ, quamvis ad veritatem perspiciendam obtusior, multos tamen errores vel in istis tenebris detegere valuerit; & si jam metus esset, ut quis à vera religione hujusmodi librorum lectione perverteretur, nec potius sperandum esset, ut omnes istius superstitionis odium conciperent, quæ figmenta tam absurda venditare potuit, & ipse inter primos essem, qui Hesiodum è nostra etiam republica ablegatum vellent.

^b Diog. Laert. lib. 8. sect. 21. ^c Sextus Empiricus adv. Mathem. lib. 8. Ad idem innuit Aristoteles Rhetor. lib. ii. cap. 24. Οἷον, Ζηνόφαντος ἔλεγε, ὅτι ἀσεβᾶν αἱ ἡλικίαι φασκόντες τὰς θεὰς τοῖς ἀπὸ τῶν λέγων. ἀμφοτέρως δὲ σιμωδῶναι μὴ εἶναι ποιεῖ τὰς θεὰς. ^d Pyrrhon. Hypoth. lib. iii. cap. 16. ^e De republ. lib. 2. Vide etiam quæ in hanc rem notarunt Cicero de Nat. Deor. lib. 1. Longinus περὶ ὑψους cap. 9. quem haud opportune confirmat Tollius testimonio Aristotelis in lib. 10. Polit. Istum enim libellum in imitationem Aristotelis à Kyriaco Stroza Florentino conscriptum quis ignorat?

Libens tamen interea in medium proferrem quodcunque in tanti viri, tam bonis moribus præditi, excusationem allegari posset; illud verò præfertim, sc. quod ipse non finxerit quam scripsit μυθολογίαν, sed religionem popularem diu antea receptam carminibus celebraverit. In superstitionis gentilitiæ, in communis erroris culpa poetam nostrum patiar involvi, dummodo non audax impostor, tantæque impietatis inventor habeatur; ideoque ut hæc valeat Apologia, ad Herodoti sententiam contrarium asferentis ponderandam procedamus. De religionis enim Græcæ primordiis sic scribit Historicus, * Οθεν ὃ ἐξέτετο ἕκαστος τῶν θεῶν, εἴτι αἰεὶ ἦσαν πάντες, ἰκοῖτο τε τινὲς τὰ εἶδεα, ἔκ ἡπιστάτο μέλει δὲ πρῶν τε καὶ χθις, ὡς εἰπὼν λόγῳ. Ἡσίδων δὲ καὶ Ὁμήρου ἡλικίῃν τετρακοσίοισι ἔτεσι δοκίω μὲν πρεσβυτέρους γινώσκειν καὶ δὲ πλείους. Οὗτοι δὲ εἴσι οἱ ποιήσαντες Θεογονίην Ἑλλήσι καὶ τοῖσι θεοῖσι τὰς ἐπωνυμίας δόντες, καὶ τιμὰς τε καὶ τεχνὰς διελόντες, καὶ εἶδεα αὐτῶν σημειῖναντες. Unde autem singuli Deorum extiterint, cunctine semper fuerint, aut qua specie, hætenus ignoratum erat, nisi nuper atque heri, ut sic dicam. Nam Hesiodum atque Homerum 400 non amplius annis ante me opinor fuisse. Illi autem finxerunt Græcis Theogoniam, Diis cognominibus datis, divisiisque honoribus & artibus inter eos, & descriptis eorum formis. Huic igitur si fidem habeamus, religionis Hellenisticæ auctores erant primarii Hesiodus & Homerus, & ab eorum inventione profluxerunt fabulæ, quas Græci primum, deinde Ethniconum penè omnium vulgus avidè amplexi sunt. Sed non is est Herodotus, cui, in re tam vero absimili, contra aliarum historiarum fidem, tutò credas. Vir quidem eleganti ingenio, & suavissima compositione memorabilis, sed placendi quàm docendi studiosior, innumerisque fabellis, & μυθολογίᾳ scatens; adeò ut quantum ei arrogat auctoritatis ævi antiquitas, tantum detrahat hominis ^f vanitas, & in admiranda rerum effusa libido; cui ne in illis assentiamur, quæ de Græcorum religionis origine narravit, sequentes rationes vehementer obstant.

1. Quantacunque apud suos fama & auctoritate Hesiodus & Homerus valuerint, vix tamen suspicari possumus eam tantam fuisse, ut hac permota universa gens aliter de Diis & forsan sanius sentiens, Theologiam ab iis inventam, & tam portentosis fabulis refertam admittere voluerit. Ille quidem honos & nomen divinis vatibus olim attributus est, ut nova quædam dogmata eos potuissent adjicere faciliè concedam; sed ut receptam penitus abolere superstitionem; religionemque novam ex improvviso inducere unus & alter valuerit, vix credibile videbitur reputanti, quàm difficulter se in mentes hominum præoccupatas insinuet religio sanissima, etiamsi miraculis, validissimo veritatis argumento, muniatur.

2. Si prætendatur, istam fuisse Græcorum ignorantiam, ut ante Hesiodi tempora omni prorsus religione vacui fuerint, nullique extiterint poetæ vel

* Lib. 2. cap. 53.

^f Cicero de Leg. lib. 1. cap. 1. Plutarch. de Herod. malig. Dio Chrysost. Orat. 18. Aul. Gell. lib. 1. cap. 10. Strabo lib. 1. & 11. Thucyd. lib. 1. Οὗτοι αὖτε λαογυγέται, &c. ad quod scholiastes Αἰνιτίζεται τὴν Ἠερίδα.

sapientes qui de hac re præcepta tradere potuerint; & historiæ auctoritatem, & ipsam rationem huic opinioni repugnantem habemus. Multis proculdubio ante hæc tempora sæculis Græcia habitata fuit; cumque ex variis olim conflata sit coloniis, mixtam quandam, ex variis regionibus in-
 vectam, ^g religionem accepit. Ne rem altiùs repetamus, Danaus ^h qui Argis, Cecrops ⁱ qui Athenis regnavit, cum ipsi ex Ægypto essent, aliquam certè religionis partem quæ in supersticiosa ista gente invaluerat, secum induxerunt. Dicitur & Phoroneus Ægyptius ^k templorum, altarium, sacrificiorum usum Græcis indicasse; ideoque vel Deos quosdam tunc temporis apud eos in honore habitos invenit, vel ipse peregrinos & ignotos invexit. Testatur etiam & ipse Herodotus ^l penè omnia Deorum nomina ex Ægypto in Græciam pervenisse; Bacchum verò diu ante Hesiodum Græcis fuisse notum, quippe cujus nomen & ceremonias Melampus interpretatus fuerit. Quamquam verò idem Historicus contendit, ^m poetas illos, qui, antiquiores Hesiodo & Homero ferebantur extitisse, posteriores fuisse, ei tamen vel ipsa ratione permotus strenuè repugnarem. Cui enim verisimile videatur, hæc poemata tam pulchra & penè divina prima fuisse inter rudes Græcos Poeseos tentamina, ⁿ cùm alioqui omnes artes & scientiæ, non uno saltu, sed gradatim, lentisque passibus ad culmen soleant pervenire? Rursus igitur idem notandus est Velleius, qui verborum, ut solet, sonitu & antithesi, potiùs quàm ratione & veritate ductus, vanum hoc Homero confert elogium; ^o *Neque ante illum, quem ille imitaretur, neque post illum, qui eum imitari posset, inventus est.* Nam præter ipsorum poematum perfectionem, quæ ea nequaquam prima omnium fuisse satis demonstrat, etiamnum conservantur antiquorum poetarum nomina, qui de Diis & religione scripsisse traduntur. Meminit Pausanias ^p Lycii cujusdam Olenis, qui antiquissimos inter Græcos conscripsit hymnos, & in hymno suo

^g Summi viri Joh. Potteri, Archiep. jam Cantuar. Archæol. Græc. lib. 2. cap. 1. ^h Pausanias in Corinthiacis. ⁱ Eusebius Chronico. Pausanias in Arcadicis. ^k Clem. Alex. Protreptico. Arnobius contra Gentes lib. 6. ^l Lib. 2. ^m Ibidem. ⁿ Vide hac de re sententiam Viri doctrina & ingenio præcellentis Francisci Hare Cicestrensis Episcopi in Prolegom. in Psalmos à se methodo & arte admirabili metricè divisos; cujus tamen observationes elegantissimas Lectori invidere iniquum esset. *Respondeo, hanc ipsam simplicitatem parum in causa fuisse quod ejus investigatio quærentibus non feliciter cesserit. Qui non satis secum reputantes, antiquissima quæque esse simplicissima, artesque omnes quo initiis propiores essent, eo fuisse rudiores, nec nisi longo temporis progressu ad ætæ suam perductas, temere nimis crediderunt Poemata hac, quod sacra essent, nec sine quodam numinis afflatu composita, ideo esse in suo genere perfectissima, omnemque Poeseos cultum & ornatum, qui multis post sæculis apud Græcos obtinuit, in his quærere oportere.* — Notandum tamen est, Poeseos Hebrææ imperfectionem, istius linguæ, vel ipsorum forsitan poetarum, genio, æquè ac antiquitati poematum quæ jam supersunt, describi posse. Nam inter Jobum, Mosén, Deborah, sacrorum poetarum primos, & posteriores illos, Davidem, Solomonem, cæterosque qui Babylonicam captivitatem exceperunt, satis longum tempus intercessit, quo perpoliri, & ad ætæ quandam perducì posset Poësis Hebræa. si modò istiusmodi perfectionis capax fuisset, vel huic rei sacri scriptores operam dedissent; cùm tamen iidem, quibus antiquissima, vitiiis & maculis labore poemata recentiora, nec ullum in iis vestigium perfecti cernatur. ^o Lib. 1. cap. 5. ^p In Bæoticis. Herodot. lib. 4.

in Lucinam dicit Amorem Lucinæ filium fuisse; post eum verò Pamphus & Orpheus poetæ claruerunt, & ab utroque compositi sunt hymni in Amorem. Fertur etiam eundem Pamphum ¹ primum in Gratias carmina cecinisse; ² ejus verò hymnum in Jovem Homerum imitatum esse. Si Ciceroni sit credendum, ³ Chrysippus Orphei, Musæi, Hesiodi, & Homeri fabellas accommodavit ad ea, quæ ipse de Diis immortalibus dixerit. Dicitur autem Musæus ⁴ Θεογονίαν composuisse; licet hymnum in Cererem pro unico Musæi illius præfati scripto certo ac genuino agnoscit ⁵ Pausanias. Ex hoc tamen poeta Hesiodus & Homerus quædam descripsisse, ac suis intexuisse poematibus ⁶ narrantur. De Orpheo autem, Græcorum religionis auctore celeberrimo, variorum scriptorum testimonia congerere infinitum penè ⁷ esset; à quo, cùm patriâ Thrax esset, ipsum religionis nomen, ut nonnulli existimant, ⁸ derivatum est. Dicitur enim cultus divinus Θερεσκία, quasi Θεραία, i. e. Thracis hominis inventum.

3. Plurimæ Græcorum religionis fabulæ ab historia sacra desumptæ sunt; ⁹ quod quidem patet tum ex circumstantiarum factorumque inter se congruentia, tum ex ipsis locorum, personarum, Deorumque nominibus ab Hebræa radice derivatis, parvaque mutatione ad Græcam aurem accommodatis. Sed vehementer errat, si quis existimat, hujusmodi mutationem unius alteriusve hominis inventioni & ingenio deberi. Non enim uno aliquo tempore, sed sensim corrupta fuit antiquarum rerum notitia, quæ, cùm nullis certis monumentis conservata fuerit & propagata, per longum, ut solet, traditionis cursum innumeras subivit mutationes, à quolibet narrante adeptis, additis, variatis ad libitum circumstantiis, donec ad istum ferè statum religio pervenerat, qualis in Hesiodi Theogonia ¹⁰ describitur. Haud tamen asseveraverim tam scrupulosum eum fuisse in omnibus, fidumque religionis suæ interpretem, quin, licentiâ à veteribus poetis vindicatâ, novis quibusdam circumstantiis & splendidis fabellis Poema suum decoraverit. Ejus tamen si τὸ ἅλον spectes, ab antiqua eum traditione argumentum desumpsisse, vel hac ratione inductus crediderim, quòd has res, ut notas diuque receptas, securè & tranquillè narret, nullamque præ se ferat speciem hominis exponentis commenta sua, iisque fidem conciliare laborantis.

¹ Pausanias in Bœoticis.

² Philostratus in Heroicis.

³ De nat. Deor. lib. 1.

⁴ Diog. Laert. in Proëmio. Harpocration. Suidas in Μελέτη.

⁵ In Messeniâ.

⁶ Clemens Alexand. Strom. lib. 6.

⁷ Vide tamen Aristoph. in Ranis, & Euripid. in Rheso.

⁸ Nonnus Zuxy. 1. 1. In Stel. 1. Potteri Archæol. Gr. lib. 2. cap. 1.

⁹ Bochartus passim.

Clerici Notæ in Hesiod. passim. Stillingfleet Origines Sacræ lib. 3. cap. 5.

¹⁰ Cum ita

Neomeniorum festa Hesiodi temporibus inter Ethnicos obtinuerint, nemo nisi paulò morosior ambigere queat, quia seculis longè vetustioribus in usu fuerint, cùm omnia scaterent idolis, &c. Spencer de Neomen. festis, cap. 1. sect. 1. Idem de purificationibus verba faciens: Si Gentium penè omnium usus antiquitatis indicium habeatur, consensaneum est, ut lotiones illas Hesiodo longè antiquiores fuisse, & originem suam à remotissimo mundi senio duxisse, judicemus. De lustrat. Hebræor. cap. 3. sect. 2.

Ex his omnibus mihi quidem persuasissimum est longè vetustiores Hesiodo fuisse has de Deorum origine factisque historias. Illud tamen libens concedo, eum forsan copiosissimè & accuratissimè de hac re scripsisse, primumque πεποιημένα TEAEIAN Θεογονίαν Ελληνί.

His jam expeditis quæ ad Εργα ἢ ἡμέρας, & Θεογονίαν pertinent, ad aliud jam pergamus Poema, seu poematis fragmentum, Ασπίς Ηερχλίου nuncupatum, quod an genuinum sit Hesiodi opus, an potius recentioris ævi, summa est inter viros doctos controversia. Variorum opiniones hic loci memorare supervacaneum esset, cum ea, quæ in hanc rem congeffit vir πολυμαθέστατος J. Albertus Fabricius, huic nostræ Editioni integra subjunxerimus; rationes autem, quibus inducti literati quidam viri hoc opus Hesiodo abjudicaverint, paulisper expendere non pigebit, quas si inanes, nulliusque esse ponderis deprehendemus, nihil certè apud me illorum auctoritas valebit, quo minus tam pulchri poematis honorem Hesiodo tribuam. Argumenta, quæ ad hujus poematis νοθείαν probandam adhibentur, hujusmodi fere sunt. 1. Ασπίδος Ηερχλίου auctor Homeri Clypeum Achilleum imitatus esse videtur, & ab ipso plurima carmina mutuatus; quinimò, in quadraginta locis, ut recenset vir quidam ^d ἀπεβέστατος, istiusmodi utitur locutionibus, quales non nisi in hymnis Homero adscriptis inveniuntur, ac proinde necesse est, ut qui Hesiodum Homero coævum, vel eo forsan seniore existimant, recentiori alicui poetæ hoc opus adjudicent. A similitudine igitur duorum inter se poematum concludis Ασπίδος auctorem Homeri clypeum imitatum fuisse? Pulchrum sanè argumentum! quod in te pari ratione torqueri potest. Cum enim inter duo scripta notabilis quædam apparet convenientia, exinde probabiliter inferri potest unum ad alterum respexisse; sed utrum sit apographum, utrum archetypum, aliis argumentis indicandum restat. Æquo igitur jure Hesiodi fautores contendunt, Homerum Hesiodi imitatore fuisse, nisi aliæ occurrant rationes, quæ contrarium possint evincere. Porro, argumentum illud, quod ducitur à quadraginta locutionibus, quæ ab hymnis Homero adscriptis petitiæ videntur, eadem laborat infirmitate, & majori quidem, quanto major est istorum hymnorum novitatis suspicio. Nam quo longiùs ab HomERICA ætate hymni recedere creduntur, eo probabilius est in parallelis locis eos ad Ασπίδα respexisse, quàm ad illos Ασπίδα, cujus antiquitas à tanto doctorum numero defenditur.

2. Ecce verò aliam rationem qua Ασπίδος antiquitas oppugnatur. In eo nempe invenitur allusio ad Centauri nomen, quod in * Fornace, poematio Homero attributo, memoratur.

Ασπίς. Ἀμφι μέγαν Πετταῖον, ἰδ' ΑΣΒΟΛΟΝ ὠνιζισῶ.

Καμίνος. ————— Σμάραγδος ἢ ΑΣΒΟΛΟΝ.

Vide, quæso, argumentum. Idem occurrit nomen in Ασπίδι ἔξ Καμίνος;

^d Vide librum, Anglico sermone conscriptum, cui titulus, Miscellaneous Observations on Authors antient and modern. * Herodot. vit. Homeri.

Ergo unum ad alterum respexit. Idem occurrit nomen in Ασπίδι quod dubiæ est antiquitatis; ac in Καμίνω quod proculdubio est recens; ergo Ασπίς illud nomen à Καμίνω mutuatum est: Talis est Grammaticorum argumentatio; cujus quidem pueret meminisse, nisi instituti ratio requireret, ut Hesiodæi nihil à me alienum putarem. Si quidem Ασκολῶ nomen esset ab auctore Καμίνω confictum, valeret argumentum quod exinde contenderet Ασπίδα Καμίνω recentius esse Poema. Sed illud non supponitur, nec supponi potest. Nam Ασκολῶ vetustissimum est Centauri nomen, diu, ut videtur, ante Hesiodi tempora celebratum, quem ob impietatem & truculentiam ab Hercule fuisse interfectum vetus fama^f tulit. Sed hæc nihil moror cum illud ipsum falsissimum sit, quod in hoc argumento supponitur. Vox enim Ασκολον in Καμίνω, in omnibus, ut opinor, codicibus legebatur Ασέτον seu Ασέσον, donec Homeri editor Barnesius in Ασκολον commutaverit, ratus nimirum ea fuisse Centaurorum nomina, quæ in isto versu memorantur. Sed in hoc frustra est vir doctus. Verisimilius enim est, ea esse Cycloporum nomina, tum quod fictili arti adversarii^g prædicentur, tum præcipuè quod infra invocet Poeta^h Chironem omnesque simul Centauros, ideoque in tantillo Poematio sui esset oblitus, si illi etiam sint Centauri, qui in prioriversu desigantur.

3. Tertia verò objectio petita est ab illa dissimilitudine quæ inter Ασπίδα aliaque Hesiodi opera conspicitur. Abundat quippe Ασπίς sublimibus figuris & ornamentis poeticis, quæ aliena prorsus videntur à gravi illo & simplici poeta, qui Εργα & Θεογονίαν composuit. In hoc argumento consequentia non valet. Vix enim à stylo auctorem possis dignoscere, nec in re tam incerta existimatori docto tutò confidas, nedum Grammaticorum turbæ, qui hoc utentes criterio, de Antiquorum scriptis superbum ferunt iudicium; prorsus ignorantes, in eodem Auctore Stylòs maximè diversos inveniri. Primò enim, ab ætate Auctoris scribendi ratio variatur. Quod enim in Hortensio jam seniore, & de solita industria aliquid remittente animadvertitⁱ Cicero, sui dissimilior videbatur fieri quotidie; id ferè in omnibus quodammodo, maximè in poetis, qui scribentes senescunt, conspicitur. Acre illud & vehemens hebescit, venustum & politum deflorescit, vestita splendido oratio spoliatur, & omnino, ut Græcorum notat Criticorum princeps^k, ἡ ἀπαιμιὰ ἔπαύει ἐν τοῖς πρεσβυτέροις συγγραφεῦσι ἢ πρῶταις εἰς ἡδὲ ἐκαστῶν. Non inutile est illud Horatii^l præceptum, *Solve senescentem*, &c. & ille ipse quamvis in omni genere excellens, æstum tamen ingenii deseruisse, & ad aliquid *sermoni propius* inclinasse expertus est:

*Nunc itaque & versus & cætera ludæra pono,
Quod verum atque decens curo & rogo & omnis in hoc sum.*

^f Philostratus in Heroic. Fabricii Bibl. Gr. lib. 1. cap. 2.
^g Διὸς ὁ Χείρων ἀγίτω πολέας Κενταύρους, οἱ δ' Ἡρακλῆος χεῖρας φύγον, οἱ τ' ἀπώλοντο.
^h De claris Oratoribus.
ⁱ lib. 1.

^k Οἱ γὰρ τὴν τέχνην κατὰ πόλιν
Longinus περὶ ὕψους cap. 8.
^l Epist. 1.

Maximè verò in ipso Homero ista, de qua loquimur, ingenii declinatio conspicitur. Δείκνυσι διὰ τῆς Ὀδυσσεύς ὅτι μεγάλης φύσεως ὑποφειρομένης ἤδη ἰδίον ἔστιν ἐν γῆρᾳ τὸ φιλόμυθον Ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς αἰτίας, οἶμαι, τὸ μὴ Ἰλιάδῃ γρασφομένης ἐν ἀκμῇ πινδύματῃ, ὅλον τὸ σωματίον δραματικὸν ὑπεσῆσται καὶ ἐναγώνιον· τὸ δὲ Ὀδυσσεύς τὸ πλέον διηγηματικόν, ὅπερ ἰδίον γῆρως^m. Quid igitur? Si dicam Ασπίδα figuris & ornamentis abundantem, in juventute sua, alia quæ restant poemata, inclinata jam ætate, Hesiodum composuisse; eumne deinceps ob styli diversitatem Poetæ nostro abjudices?

Secundo, ob varietatem argumenti scribendi ratio variatur. Eundemne requiris in Bucolicis & Georgicis fervorem & impetum, qui in Virgilii Æneide conspicitur? Easdemne figuras in navium catalogo, vel cùm in curruum certamen Diomedes descenderet, ac cùm Δαῖτ' οἱ ἐν κέρυθός τε καὶ ἄσπιδ' ἀκάματον πῦρ, Ἀστὲρ' ὀπασίνῃ ἐναλίγκιονⁿ; Eadem inter Scutum Herculis & alia Hesiodi poemata ratio est. Εργα καὶ Ἡμέραι poema est didacticum, virtutis & agriculturæ præceptis confans, subjectorum sanè quæ non admittunt, proculdubio non postulant, vel sensuum altitudinem, vel dictionis splendorem. Maxima pars Θεογονίας est διηγηματικῇ, & in nominibus occupata, quæ quidem si tam aptè inter se Poeta composuerit, ut nihil asperum, vel auriculis delicatis ingratum occurrat, omne punctum tulisse existimatori candido videbitur. In hoc tamen poemate, cùm ad res quasdam nitoris & sublimitatis capaces digreditur, istis utitur figuris & ornamentis, quæ satis demonstrant, non ei ad hæc ingenium, sed subjectum idoneum plerumque defuisse. Descriptio prælii inter Deos & Titanas, ac postea Jovis cum Typhœo pugnae, omnibus orationis ornamentis abundat, nec quidquam ποιητικώτερον in Scuto legitur; cujus tamen argumentum istiusmodi est, ut omnes poetæ vires & universum impetum faciliè patiatur. Malè igitur *figurarum vi*, & *ornamentorum abundantia* Scuti νοθεία arguitur.

Restat jam ut de ætate Hesiodi pauca dicamus, pauca quidem, nam paucissimæ occurrunt notæ, quæ curiosum in hac re investigatorem possunt dirigere. Periculosa plenum opus alexæ! in quo iterum iterumque monendus est lector, ut rationibus verisimilibus contentus sit, nec ultra probabilitatis fines velit evagari. Argumenta quæ huic rei illustrandæ inserviunt, duplicia ferè sunt, Veterum testimonia, & Rationes Astronomicæ.

Veterum testimoniis ultra probabilitatem nihil fas est tribuere. Nam & ipsi Veteres respectu Hesiodi pro Recentioribus sunt habendi, & præterea, quod maximè eorum auctoritatem levat, inter se discordes sunt. Duobus igitur omnino utemur testimoniis, quibus tamen tutiùs credendum est, quoniam & antiquissima sunt omnium quæ jam supersunt, & inter se consentiunt; tali quidem concordia, qualem de re tam remotâ expectare fas est, in qua sc. non nisi paucorum annorum differentia occurrit. Herodotus, post Hesiodum & Homerum scriptorum prosaicorum antiquissimus, testatur eos 400 ferè annis ætatem suam præcessisse. ° Vixit autem Herodotus quo tempore

^m Longinus ibid.

ⁿ Iliad. E.

^o Lib. 2. cap. 53.

Xerxes copias in Græciam duxit, annis ante Christum 480. ideoque floruit Hesiodus annis ante Christum ferè 900. Quantum Herodoti auctoritati tribuendum sit, superius dixi. Illud interea animadvertendum est, quòd, si quis in eo sit error, longè probabilius est peccasse eum, recentiorē, quàm par erat, Hesiodo ætatem tribuendo, quàm assignando nimis vetustam. Nam præter illam phrasin, τετραποσίοισι ἔτεσι δοκέω μὲν πρεσβύτερος γενέσθαι, ἢ ὅτ ΠΑΕΟΣΙ, quæ quodammodo innuit, eum à vulgari de hac re opinione discedere, animadvertendum est, hanc ipsam opinionum diversitatem antiquitatem rei arguere. Ad hanc rem facit, quòd sibi ipsi parùm constet Herodotus, à suo quandoque longius removens sæculum Hesiodéum. Nam in vita illa Homerica ponit Homerum, ideoque Hesiodum, ante Xerxis expeditionem annis 622, i. e. annis ante Christum 1042. Cujus quidem memini, non ut suspecti istius libelli auctoritatem historiæ Herodotææ testimonio opponerem; sed ut monerem, si quæ sit in prædicta Epochæ erroris suspicio, in eo verti controversiam, an non multo antiquior habendus sit Hesiodus, nequaquam an recentior habendus sit.

Hæc etiam confirmatur supputatio ex Chronici Marmoris testimonio. In illo enim sic scriptum legimus. Αφ' ἧς Ἡσίοδος ἐφάνη ἐν τῇ ΠΗΓΕΨΑΔΑ . . . βασιλεύοντι Ἀθηναίων . . . Literarum quidem numeralium ultima, nomenque Archontis interierunt. Illam autem lacunam bene suppleri numerali literâ τῷ Δ, hanc verò τῷ Μεγακλῆς, ex iis quæ de hac re notarunt Doctissimi Marmorum Editores *, abunde constat. Vixit Auctor Marmoris, ut ex plurimis in ipso Marmore notis constat, annis ferè ante Christum 260, quibus adjectus numerus supradictus 680 numerum efficit 940. Illo autem tempore Athenis Megacles regnavit; eodem igitur floruit Hesiodus.

Hactenus historiæ fidem secuti sumus; jam verò dispiciamus, quid luminis huic rei illustrandæ præbeat Astronomia. Cecinit Hesiodus Arcturi exortum ἀκρόνυχον, confectâ Brumâ, sexaginta post dies accidisse^b;

Εὐτ' ἂν δ' ἐξήκοντα μὲν τροπὰς ἡλίου
Χαμῖν' ἐκτελέσῃ Ζῶς ἡμῶν, δὴ ῥα τότε αἶσῃ
Ἀρκίῳ^c περιπλῶν ἱερὸν ῥόνον Ὀικεανοῖο
Πρῶτον παμφαίνων θηπέλλῃ ἀκρονύφαι^c.

ex quibus verbis ætatem nostri Poetæ, calculi Astronomici ope, intra septuaginta plus minus annos posse constitui Scaliger^c & Vossius^d sunt arbitrati.

Vellem equidem huc usque rationum Astronomicarum ope prodire liceret; nam certiore calculo opus non esset in negotio à nostris temporibus tam remoto, & exigui momenti. Sed frustra hujusmodi ἀκρίβειαν speramus; postulat enim ἡ θηπέλλῃ Arcturi rite & accurate definitam fuisse Hesiodi temporibus, & regionem cognitam; deinde nihil ambigui inesse verbis Poetæ.

* Vide Seldeni & Prideauxii Comment. in Marm. Oxon.
ad. Euseb. N°. 1255. p. 72. Edit. Amst. 1658.

^b Ety. 564.

^c Animadv.

^d De Græcis Poetis, cap. 2, sect. ult. p. 11.
Sed

Sed ἡ Ἀπολλωνίου ἀρεσίουχίου Arcturi ritè & exactè definitam fuisse ne credamus, vetat quidem rudis Antiquorum Astronomia, quam nimis imperfectam multa post Hesiodum sæcula mansisse adeo demonstrat, inter alia, Eudoxi Sphæra^e, ut merito dubitari possit, an tempus revera interjectum Brumæ & exortui Stellæ cognitum fuerit necne Hesiodo, aut Astronomis quorum ille usus est observatis. Quis enim pro certo affirmaverit eo usque processisse Antiquos in Astronomica scientia, ut veros ἡ τροπῶν dies statuere possent? Prima omnium istiusmodi observationum quas Veteres literis tradidere, ea est Solstitii ab Euctemone & Metone observati: cui tamen neque Ptolemæus, nec eo antiquior Hipparchus ausus est confidere; Petavius^a autem eam de errore unius circiter diei arguit. Quid igitur miri est, si ab Hesiodo, aliquove ejusdem sæculi Astronomo minora speremus, quàm ab Euctemone & Metone, quorum nomina inter cultores Astronomiæ multum celebrantur? Nec in hac re Antiquorum laudibus detrectare cupio. Sol cursum suum tardissime flectit; & conversionem aliquando ita inter duas meridies evenire oportet, ut Astronomo minus perito vix aut ne vix quidem constaret, utrum huic illine diei esset accensenda. Sed de imperitia Veterum in constituendis ἡ τροπῶν solis audiamus Aratum & ipsum Eudoxum. Hic^b dicit in Ἑνόπηῳ suo; φαίνεται ἡ διαφορὰ τῆς τροπῆς τέσσαρες ἡμερᾶς καὶ ὁ ἥλιος πορεύεται· ille affirmat^c ἡ ἥλιος τὰς τροπὰς μὴ αἰεὶ ἐπὶ τῇ αὐτῇ κύκλῳ πορεύεται· ἀλλὰ ποτὲ μὲν νοτιώτερον, ποτὲ δὲ βορειώτερον.

Neque id solum nobis facessit negotium. Apparens stellæ ortus, modò ut eum in animo habuerit Poeta, fit eo tempore quo solis centrum sub Horizonte depressum est certo graduum numero^d pro magnitudinis stellæ ratione definito, ipsum Horizontem occupante stella. Quanquam verò Stella revera esset isto tempore Astronomis conspicua; utrum tamen tunc temporis, nec solaribus radiis magis expedita, virò Astronomiæ imperito observari posset, haud injuriâ dubitatur. Rusticus enim expectaverit stellam non modo sub visum cadere, sed etiam toto splendore coruscare. Hic autem splendor majorem, forte depressionis arcum postulat, & unusquisque gradus depressionis, ad arcum definitum accedens, apparentem exortum stellæ ἀφρόνυχον accelerat, & ἑὼν moratur, uno ad minimum, pluribus nonnunquam diebus, pro ratione situs quem signifer habet ad Horizontem. Huic etiam splendori, quandoque obstant longiora crepuscula & lucidiora^e, quæ ex aeris statu, ardore solis, halitibusque terræ perpetuo mutantur, & aliquando αἰμώδης quidam Aer^f Horizonti incumbens, per quem majores etiam stellæ tralucere non possunt nisi gradibus aliquot supra Finitorem extiterint; unde inter alias causas, scriptorum illa varietas in designando stellarum ortu, occasuque à quibusdā jure petitur^g.

^a Apud Aratum, & Hipparchi commentarium in Arati poemata.

^f Ptolemæi magnum

opus lib. 3. cap. 2.

^b Auctarium Operis de doctr. Temp. lib. 6. cap. 10. p. 247. Edit.

Par. 1630.

^c Hipparch. Φαν. lib. 1. cap. 21. p. 198.

^d Coma Berenices. v. 94.

^e Auctarium operis de doctr. Temp. lib. 1. cap. 14. p. 45. & Riccioli Almagest. novum. tom. I. lib. 6. cap. 20. sect. 15. p. 464.

^f Ibid. tom. I. lib. 1. cap. 37. p. 48.

^g Petavii Auctarium, &c. lib. 2. cap. 8. p. 99. B.

Porro haud satis constat Arcturi exortum ab Hesiodo memoratum ipsius Poetae temporibus, & in Ascræ agro fuisse observatum. Plinium, Columellam, aliosque scriptores reperimus docentes Astrorum Stellarumque ortus & occasus ex præceptis & paraepigmatibus antecedentium Astronomorum*, qui diversis sane temporibus, & in variis mundi plagis astrorum coelique motus notarunt; quod si, ut par est, Hesiodus idem fecisse credatur, exinde nihil de ejus ætate constabit. Nam sæculi mutatio aliquod discriminis, & varietas regionis qua fit observatio, insigne discrimen temporis exortui inducet; & Arcturus *ἀρκυρὺς* citius seriusve post Brumam orietur pro ratione sæculi magis minusve remoti, & loci magis minusve septentrionalis. Hoc sane discrimen ex mutatione sæculi oriundum Antiqui usque ad Hipparchi tempora ignorabant; neque illud alterum regioni debitum magis calluisse videntur Poetae; & fere omnes rei rusticæ scriptores libris suis infarciunt ortus & occasus undique excerptos, & perplexè & obscurè, ne specie quidem aliquando memorata, designatos†. Igitur necesse est ut istiusmodi observationes plerumque sint incertæ, nec sæpe Chronologiæ inservire queant.

Denique numerum, quem Poeta statuerat, sexaginta dierum à Bruma ad Arcturi exortum, eundem multi alii scriptores‡, & tandem Plinius§, posuerunt. Sed utri horum, Plinio an Hesiodo, fides est adhibenda? Alterum certè de suo tempore locoque cogitantem suus fefellit animus, & fortasse utrumque. Plinius quidem scientia ac eruditione prælucebat Poetae, sed Poeta antiquior, ideoque, ni fallor, testis fide dignior est hujus exortus Arcturi; nam hic alteri, non verò alter huic auctor ejus rei esse potuit. Quoniam tamen utrique potuerunt ex aliis suum de hac re testimonium mutuo sumpsisse, adhuc incertum erit, quo sæculo, quaque regione observatus fuerit ille exortus quem noster poeta nos docuit. Et hæc fere sunt quæ in genere dicenda de incertis Antiquorum præceptis ad ortus occasusque stellarum attinentibus occurrunt.

Jam restant considerata Poetae verba, in quibus aliquod ambigui nobis suspicari licet. Concesso enim quod dies Brumæ rite definitus, & Arcturi exortus ætate Hesiodi & Ascræ fuerit observatus; quis tamen statuere possit diemne illum intra tempus à Bruma ad Arcturi exortum, an extra esse numerandum? Antiquis utraque computandi methodus erat usitata; sed utram Hesiodus usurpavit, in promptu non est dicere. Præterea Græci¶ civilem diem ab occasu solis inchoabant; & exortus siderum *ἀρκυρὺς*Ⓢ, siye ipso occasus momento, seu post occasum solis factus, sub initio diei civilis eveniebat. Erit igitur incertum, an ille quoque dies numero inclusus fuerit necne; & minimè constabit, an Hesiodus voluerit Arcturi exortum posuisse quinquagesima nona an sexagesima post Brumam vespere, an sexagesima prima. Id verò notandum est singulos dies numero ad-

* Eiusdem Op. lib. 2. cap. 8. p. 89. B & D.

† Nat. Hist. lib. 2. cap. 77. A. Gellii lib. 3. cap. 2. Macrobi Saturn. lib. 1. cap. 3.

‡ Miscell. Observat. pro Novemb. & Decemb. 1733. Edit. Amst. tom. III. p. 358.

§ Nat. Hist. lib. 11. cap. 16.

¶ Plinii

ditos Poetæ ætatem ad nos propius admovere septuaginta duobus circiter annis. Aliam etiam litem Docti moverunt. Duplex est ἀκρόνυχⓈ ortus¹; alter quo tempore Sol infra Horizontem occidentalem eo usque nec amplius processit, ut stella in orientali Horizontis parte conspiciatur; qui ortus ἀκρόνυχⓈ & apparens, seu ἐσπερία ὀπτιολὴ φαινομένη vocatur: alter est cūm Sol versatur in occidentali Horizonte eodem temporis articulo quo stella est in orientali, & ἐσπερία ὀπτιολὴ ἀληθινή vocatur, sive ortus ἀκρόνυχⓈ verus; quī quidem observari non potest, sole tunc temporis oculis Astronomi surripiente, & radiis suis abscondente stellam. Newtonus² (præcuntibus Longomontano, & Keplero, si Ricciolo³ fides est) arbitratur posteriorem ortum esse designatum, quem necesse est apparente serius evenire duodecim ad minimum diebus, & nonnunquam pluribus, respectu habito ad τὸ ἔγκλημα mundi. Sed hunc sensum prorsus respuunt verba Poetæ: nam vox παμφαίνων manifeste indicat ἡ ὀπτιολὴ φαινομένη, & minimè congruit vero ortui quem Geminus⁴ ἀθεώρητον vocat. Neque mehercle qui compos esset sanæ mentis; id indicium tempestatis anni daret Agricolis, quod oculis eorum non occurreret, & ex calculo astronomico esset deducendum. Sed alia insunt verbis difficilia: nam ἀκρόνυχⓈ & apparente ortu posito, stella in Horizonte orientali tum ultima vice conspicitur, neque ibi amplius ante heliacum ejus ortum apparebit. Quonam igitur sensu dicitur Arcturus πρῶτον παμφαίνων ὀπτιόλεος, cum revera hic ortus sit ultima ὀπτιολὴ φαινομένη, ultimaque ἀνατολὴ ἐκφανής? si dixeris hæc verba, πρῶτον παμφαίνων, sejungī debere à τῷ ὀπτιόλεος, & ad præcedentia περιλιπὼν ἱερὸν ῥέον ὠκεανοῖο referri, ut stellam jam emergentem ex oceano denotent & in Horizonte conspiciam; si ita, inquam, exposueris locum, redundat oratio, eo ipso stellæ situ clarè & aperte à τῷ ὀπτιόλεος expresso. Sin verba, πρῶτον παμφαίνων, volueris à se invicem distingui, & seorsim ad τὸ ἀκρόνυχⓈ referri; sensus, fateor; commodus exinde elicietur: quoniam enim duplex est ἀκρόνυχⓈ seu ἀκρόνυχⓈ ortus, quorum prior est φαινόμενη, posterior ἀθεώρητη; quidni videatur Hesiodus dixisse quòd Arcturus ὀπτιόλεος ἀκρόνυχⓈ, πρῶτον, παμφαίνων; qui in vero ortu ἀκρόνυχⓈ diceretur ὀπτιόλεος ἀκρόνυχⓈ, ἔχαιον, ἀθεώρητη? Displicet tamen hæc loci interpretatio, utpote omnino subtilior quàm quæ à vetere Poeta & rustico forsan viro expectari possit.

Alia tandem, & ni fallor, vera loci interpretatio occurrit, quam vox παμφαίνων omnino tuetur. Ea Latine sonat *totus collucens*, ideoque non convenit uni cuivis stellæ, sed constellationi. Prior enim nullum habens sensibilem diametrum, vel tota est φαινομένη, vel tota ἀθεώρητη: posterior vero per plures noctes diversis suis partibus pedetentim exoriens, magis magisque sub visum ἀκρόνυχⓈ cadit. Huic autem distinctioni quàm maximè favet locutio veterum Astronomorum, qui de stellâ nudè⁵ dicunt, ὀπτιόλεος,

¹ Gemini *Eisag.* apud Petavii Uranologiam cap. 11. ² Chronol. p. 95. ³ Almagest. Novum. tom. I. lib. 6. cap. 20. sect. 13. p. 463.

⁴ Gemini *Eisag.* cap. 16. p. 65. B. c. 5. τῇ 14. — Δουτὶος πρῶτον γηγῆς ἀκρόνυχⓈ ἰπτιόλεος. ⁵ Cap. 11. p. 45. E. δύει.

δύνη, &c. sed de ^a Astro, ἀρχὴ ὁπτελλαν, ἀρχὴ ἐπιέλλαν, μέσθ ὁπτελλαν, ὁλθ ὁπτελλαν, &c. additis nonnunquam vocibus ^b φανερός, ἐμφανής. Itaque videtur πὸ παμφαίνων ὁπτελλαν idem significare ac πὸ ὁλθ ὁπτελλαν φανερός; & Arcturum pro signo Bootæ Poeta usurpaverit: quod neque novum nec improbandum est. Nam idem fecere Catullus Callimachi ^c interpres, ^d Plautus, ^e Virgilius, ^f Vitruvius, ^g Columella, ^h Plinius, Julius ⁱ Firmicus, & ^k Auctor (quisquis ille fuerit ^l sive Bassus, seu ipse Germanicus) commentariorum in Arati Phænomena à Germanico conversa. Nec ipse Hesiodus, optimus sui interpres, prætereundus est. Nam V. 611. Arcturum oriri nos docuit quo tempore Orion & Sirius in medium cælum venerint; nec multum aliter exortum Bootæ descripsit Hipparchus; μεσερανῶσι ᾧ τῷ ἄλλων ἀστέρων, ἀρχομένη μὲν ἀνατέλλει δὲ Βούτης, ὃ τῷ ἀστέρῳ ὡμῶν δὲ Ωρίωνος, καὶ ὁ ἀστέρῳ πῦρ, ὡς ἡμῖν πῆχιον προσηγμένον δὲ μεσημβρινῷ. ἀγρονόμῳ δὲ αὐτῷ, μεσερανῶ δὲ Κυνὸς ὁ δὴ τῷ ἰσίων λαμπρός. ἀνατέλλει δὲ ὁλθ ὁ Βούτης ἐν ὥραις ἰσημεριναῖς δυσὶν ὡς ἔγρησα. Nam Hesiodi ætate, quo tempore exoriebatur clarissima stella Arcturi, Meridianum jam pridem transierat Orion, nec dum ad eum Sirius pervenerat: sed oriente toto Boote, duabus circiter horis Orion & Sirius Meridianum transcurrebant circulum. Quare ut Hesiodus sibi constet, congruum est arbitrari Arcturum loco præ manibus nostris, vel propriè, vel saltem per synecdochen poni pro tota constellatione Bootæ. Atque ita forte intellexerunt Poetam Moschopolus ^m & Proclus ⁿ, qui Arcturum ὁμοιωγῇ & συνατέλλουσα virginis constellationi fecerunt: id quod neque propriè stellæ, nec ei æquè ac signo competit, & ab Hipparcho ^o Bootæ tribuitur. Proclus, fateor quidem, subjungit; ἀρκῦρος δὲ ὁ δὲ ἀρκιόφυλακός [potius ἀρκιόφουλακῶ] ὡς ἔρ,

C. ὡς δὲ τῇ ἡμέρᾳ — ἰπτιίαν δὲ καὶ Ἀρκῦρος. D. ὡς δὲ τῇ καὶ ἡμέρᾳ Καλίππῳ τάχως ἰπτιίαν. p. 67. C. ὡς δὲ τῇ καὶ Εὐδόξῳ ἀπὸ ἰσίων δύνη. p. 69. E. ὡς δὲ τῇ καὶ Εὐκράτει Ἀρκῦρος ἰσίων δύνη. Ptolemæi φάσις ἀπλανῶν apud Petavii Uranol. p. 71. A. γ' ὁ ἰσίων ἀστέρης δὲ Λίοντος ἰπτιίαν. Ætii Amideni Serm. 111. ibid. 422. Columella Edit. Paris. lib. 11. cap. 2. p. 340. ^a Gemini Eισαγ. cap. 16. p. 64. & passim. Columella lib. 11. cap. 2. p. 340.

^b Gemini Eισαγ. cap. 16. p. 65. atque alias passim. ^c Coma Berenices. v. 94. ^d Rudens Prol. v. 70. "Namque Arcturus signum omnium sum acerrimum," &c. ^e Georg. lib. 1. v. 204. "Arcturi sidera nobis, Hædorumque dies servandi." ubi Servius quidem Arcturum stellam esse explicat, sed malè, ni fallor: quia πὸ sidera idem ac signum valet; imo ipse Servius ad v. 68. nos ita submonuit — "Arcturus enim pluviarum & tempestatum sidus est."

"Arcturus autem idem Artosylax — idem Bootes, &c." ^f Lib. 9. cap. 6. "Item alia contra est stella media genuorum Custodis Arcti, qui Arcturus dicitur." Hanc lectionem probat Philander; sed Cl. Perraultius suspicatur legendum esse *Arctophylax*: perpenso quidem loco mallet legere, *qua dicitur*, &c. ^g Lib. 11. cap. 2. p. 341. "vii Kal. Septembris Vindemiator exoritur mane, & Arcturus incipit occidere." ^h Nat. Hist. lib. 18. cap. 28.

"viii Idus Aug. Arcturus medius occidit." cap. 31. "v Idus Septembris Cæsari capella orientur vesperi. Arcturus verò medius pridie Idus vehementissimo significato terra marique per dies quinque." ⁱ Lib. 8. cap. 14. "in quinta parte Sagittarii oritur Arcturus. Hoc signo oriente, &c." ^k Sect. 10. p. 109. Edit. Par. "Bootes, qui & Arcturus, fertur esse custos Plautri, &c." p. 145. "viii Idus Aug. Arcturus medius occidit — Arcturus verò pridie Idus Septemb. imbres vehementissimos significat, terræ marique. Ratio ejus hæc traditur, si Delphino occidente imbres fuerint, non defuturi sunt per Arcturum, ejus signi ortum servat," &c. ^l Vossius de Hist. Lat. 1. cap. 22. p. 104. ^m Com-

ment. in Hesiodum. ⁿ Lib. 2. cap. 18. p. 229.

ὁ μίλαξυ ᾧ χελῶν αὐτὴ ἀνατέλλων. ὁ δὲ αὐτὸς ἀρκτοφύλαξ καλεῖται ἢ Βοώτης. sed mihi videtur vel τὸ ἔτος, vel τὸ Ἀρκτῶρος excidisse post τὸ Ἀρκτοφύλαξ; quia stella Arcturi nusquam, quod scio, Arctophylax vel Bootes vocatur, sed ē contra sub Arcturi nomine ipse Arctophylax sæpius occurrit.

His omnibus quæ jam dicta sunt, opponat aliquis, quòd Poeta, si Booten in animo habuisset, non ἀστὴρ Ἀρκτῶρος dixisset, sed ἄστρον Ἀρκτῶρος, seu potius ἄστρον Ἀρκτοφύλαξ, quod omnem dubitandi præcidisset ansam. Nam Astronomi^p distinguunt inter τὸ ἀστὴρ & τὸ ἄστρον, huic Constellationis, illi verò stellæ simplicis notionem attribuentes: & ^q Homerus de stella loquens, τὸ ἀστὴρ unā cum verbo παμφαίνειν utitur; ubi ^r Eustathius ὁ μὲν ἀστὴρ, inquit, ἐν σῶμα ἐστὶ· τὸ δὲ ἄστρον ὡς περιειρηκὸν. ἄστρον γὰρ ἐν ποσσὶν ἀστέρων συκείμενον ἀστροέτημα μιᾷ φαίνασίᾳ ὅψεως υποπίπτει, μετὰ τινος μυθολογίας Σποιδόρμῳ ὡς ἐν τοῖς Ἀρκτέ φαίνει. ἢ ἔτω μὲν καὶ τὸς παλαιὰς. οἱ δὲ ὕστερον σωέχεν τὰς λέξεις, ὡς εἶναι παρ' αὐτοῖς ταῦτόν ἄστρον καὶ ἀστὴρα. Sed videant Docti an non hic loci dormitet bonus Eustathius: distinctionem quidem agnosco; tamen dubito, an illa vetustissimis scriptoribus fuerit cognita. Apud Homerum & Hesiodum neque τὸ ἄστρον in singulari, nec τὸ ἀστὴρες in plurali numero occurrunt: ideoque res ejusdem speciei, diversi tamen numeri mihi designare videntur. Quòd constellationes ἄστρον vocantur, & propriè sanè, quia ex pluribus constant stellis, id patet; sed an una aliqua constellatio, quippe quæ quodammodo ἐν σῶμα est, à τῷ ἀστὴρ designari potest, necne, res haud ita certa est. Callimachus tamen in eo sensu usurpavit vocem, quum dixit περὶ ἀστὴρα τῷ Βερενίκης, fatente ipso ^s Achilles Tatius distinctionis istius vocum fautore maximo; & si τὸ ἀστὴρα ὅπως ὁ Homeri eodem modo interpretatus fuero, neque mihi deerit Auctor, nec argumenta. Nam ^t Ricciolus affirmat quòd Canis major est Homero lib. 20. Iliadis, ἀστὴρ ὁπωρενός, *astrum subaestivum, seu æstatem finiens*: & ipse Homerus interpretationi favet, canens

ἀεὶ ἔλθοι δέ οἱ αὐγαὶ
φαίνοντι πολλοῖσι μετ' ἈΣΤΡΑΣΙ νυκτὸς ἀμολγῶ.
Ὀν τε ΚΤΝ' Ωρίωνος ἐπὶ κλησὶν καλέεσσι.
Λαμπρότατον μὲν ὅγ' ἐστὶ, κακὸν δέ τε ΣΗΜΑ τέτυκται.

ubi illam μυθολογίαν quam ^u Eustathius Astris propriam esse judicat, cum vocibus, ἄστρον, κυν' Ωρίωνος, & σῆμα, conjunctam videmus. Ipsa quidem stella Sirii Canis aliquando vocatur, ex sententia ^x Hygini & ^z Bassi, sed nunquam σῆμα, vel *signum*: quapropter de signo potius quàm de stella Poeta est accipiendus. Si tamen hoc displicet, propterea quòd comparatio inter Diomedem & Sirius instituta melius competit similitudini Achilles & solis, quam Homerum in animo habuisse Eustathius innuit; dicendum

^p Achilles Tatius. *Eisay.* cap. 14.

^q Iliad. E. 5.

^r Comment. in locum. p. 514.

^s *Eisay.* cap. 14. p. 134. D.

^t Almag. Nov. tom. I. lib. 6. cap. 5. sect. 5. p. 408.

^u Comment. in Iliad. E. 5.

^x De signis Cæli lib. 3. cap. 34.

^z Comment. in Germanici Phænomena cap. 32. sub fine.

eff Poetam utramque notionem & Stellæ & Constellationis, quæ communi nomine Canis vocantur, commiscuisse, quod idem fecit Plautus de Arcturo, Prologo in Rudentem :

*Ita sum, ut videtis, splendens stella candida;
Signum quod semper tempore exoritur suo,
Hic atque in cælo: nomen Arcturo est mihi.*

Quicquid verò de Homero statuatur, Hesiodus aliam, quàm quæ data est, interpretationem non faciliè admittet; de qua re jam satis superque.

Perpensis igitur verbis Poetæ calculum aggrediamur, & exinde sententias propositas examinemus. Verum ortum ἀρκούρου stellæ Arcturi statuerunt ^a Ricciolus & ^b Newtonus accidisse, prior Athenis anno ante Christum 953. posterior anno ante Christum 870. nulla loci mentione facta. Riccioli calculum nihil moror, quippe qui mendis scatet. Sed Polo boreo ad gr. 41°. 30'. elevato, ad quod ἑγκλιμα mundi Eudoxi sphæra ^c constituitur; & angulo Eclipticæ & Æquinoctialis, cum Cl. Nostrate Halleio, constituto gr. 23°. 29'. (quem tamen angulum eundem semper fuisse nonnulli forsan negabunt) his, inquam, positis anno ante Christum 942. longitudinem solis, verè & ἀρκούρου oriente Arcturo, comperio fuisse gr. 329°. 16'. 59". & meridie diei 27^{mi} Febr. fuit fere gr. 329°. 17'. Londini. Bruma autem prioris anni 30mo die Decemb. mane ante lucem eveniebat; ideoque exortus Arcturi ἀρκούρου ☉ verus fuit vespera seu initio diei 28^{vi} Febr. i. e. post sexaginta dies à Bruma numeratos. Sed minor Ascræ latitudo, & annus à Newtono memoratus seriore exortum requirunt. Latitudinem Ascræ constituo esse gr. 38°. 30'. quia Clar. M. D. Jac. Jurin ^d recentissimas observationes secutus, Athenas posuit in gr. 38°. 15'. Anno autem ante Christum 870. exoriebatur Arcturus verè & ἀρκούρου Ascræ, sole 4um gradum Piscium ingrediente, vespera seu initio 3ⁱⁱⁱ diei Martii: Bruma autem conficiebatur anno priore, tempore postmeridiano diei 29ⁿⁱ Decembris, igiturque ἀρκούρου ☉ exortus Arcturi in agro Ascræo eveniebat vespera post Brumam confectam sexagesima quarta, seu die sexagesimo quinto, connumeratis utrisque extremis. Quid igitur sibi voluit Newtonus, qui Arcturi exortum ἀρκούρου & verum ex sententia Poetæ hoc anno evenisse nos ^e docuit! Num falsus fuit (absit invidia verbo) clarissimus ille vir, cujus nomini honos semper est habendus? an diversa methodo inivit calculum, pro regione ad Boream magis accedente, computatis sexaginta diebus à medio Brumæ tempore, & exclusis numero extremis? De hac re, tacente ipso Auctore, nihil certi, quod dicam, invenio.

Alter jam restat examinandus ἀρκούρου ☉ stellæ ortus Clerico ^f probatus. Hic ortus apparens eveniebat Ascræ anno ante Christum 870. sub initio 18^{vi} diei Febr. sole occupante 21um gradum Aquarii, & ad 12 gr. sub

^a Almagest. Nov. tom. I. lib. 6. cap. 20. sect. 13. p. 463.
^b Chron. p. 95.
^c Hipparchus apud Petavii Uranol. lib. 1. cap. 5. p. 178. E.
^d Append. ad Varenii Geogr. cap. 31. prop. 7. p. 41.
^e Chron. p. 95.

^f Not. ad Hes. Epy. v. 569.

Horizontem depresso: i. e. post quinquaginta dies integros à Bruma ad exortum numeratos. Hoc tempus Hesiodi verbis minime conveniet, nisi nobis suspicari liceret Poetam scripsisse, Εὐτ' ἂν πενήκοντα, quod Grammatici posteriores cum φαινομένοις sui temporis, vel aliorum observatis discordare invenientes, id in Εὐτ' ἂν δ' ἐξήκοντα commutaverint; cujusmodi emendationes ^a Attalus testatur se in Arati poemate fecisse. Sed hac conjectura repudiata, quippe quæ nullo nitatur fundamento, hic loci obiter subjungere libet, quod Eudoxus & Democritus eadem quæ Hesiodus, de Arcturi exortu, Hirundinis adventu, & occultatione Vergiliarum notarunt. Nam Hesiodus cum Arcturi exortu hirundinem venisse affirmat; Eudoxus autem, teste Gemino ^b, ait die 60mo à Bruma utrisque inclusis extremis, Ἀρκτὺρ ἀκρέινυχ' ἐπιτέλλει, καὶ ὑετὸς γίνετ', καὶ χαλιδῶν φαίνειτ'. Hesiodus autem docuit Vergilias sub initio veris fuisse occultas quadraginta circiter dies: & ⁱ Democritus die 13to post æquinoctium vernum, πλειάδες κρύπτοντ' ἅμα ἡλίου ἀνίσχοντι, καὶ ἀφανεῖς γίνοντ' ὕδατος μ'. Unde hæc essent cognita Democrito & Eudoxo disceptandum aliis relinquo; ab iis certe non mutuo sumpsit Poeta, neque in his locis Hesiodi interpolatio lectori emunctissimæ naris unquam suboluit.

Jam ultimam sententiam expendamus, quæ Booten sub Arcturi nomine intelligendum proposuit. Cum Marmore Arundeliano ponamus Hesiodum floruisse anno ante Christum 944. seu potius, calculi gratia, anno 942. quia idem est annus ratione bissextilis ac 870. Stella ultimum exorians in Constellatione Bootæ ponitur ab ^k Hipparcho, & ^l Ptolemæo in pede dextro signi, & αζ' in catalogo Bayeri notatur. Hæc stella tertiæ est magnitudinis, & solem postulat sub Horizontem depresso ad quatuordecim usque gradus in verticuli circulo numerandos, ut in Horizonte conspiciatur. Calculo autem inito, eam inveniemus ἀκρονύχως orientem ultimum in Horizonte fuisse conspectam anno prædicto, sub initio diei 27^{mi} Febr. sive die sexagesimo post Brumam, utrisque connumeratis extremis; sole tunc temporis occupante 29^m gradum Aquarii. Neque hæc ratio numerandi nova est, etiam ubi π μζ' apud Græcos, seu post apud Latinos occurrit. Nam ^m Cicero ait, "Neque te illo die [sc. Idibus Mar.] neque postero [sc. die xvii Kal. Apr.] vidi: — post diem tertium [sc. die xvi. Kal. Apr.] veni in ædem Telluris," &c. Quodque de Spina Ægyptia dicit ⁿ Plinius, "Cæsa anno tertio refurgit," id ^o Theophrastus expresserat, ὅταν ἡ κοπή μὲν τρίτον ἔτ' ὀρθὸς ἀναβεβλάσκηεν. Si quis verò contenderit Hesiodi verba ἐξήκοντα — χαίμεν ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἡμεῖς, postulare sexaginta dies integros, quales inter ortum solis & occasum exiguntur, quique à nonnullis *Naturales* vocantur, τῇ ἐκτελέσῃ denotante tempus esse completum & exactum, ne uno quidem dierum se aliter habente;

^a Hipparchi φαινόμενα. lib. 1. cap. 4. p. 178.

^b Εἰσαγ. cap. 16. p. 68. C. & 69. B.

ⁱ Εἰσαγωγή. ibid.

^k Hipparchi φαν. lib. 2. cap. 18. p. 229.

^l In ὁλήσει τ' ἀνι-

σταμένων apud Hudfoni Geographos minores.

^m Orat. Philip. 2. cap. 35.

ⁿ Lib. 13.

cap. 9. ^o Hist. Plant. lib. 4. cap. 3.

haud malè forsan ei respondebimus dicentes, apparentem ἀκρόνυχον exortum stellæ non isti diei tribuendum esse, quo ultimum in Horizonte orientali stella conspicitur; sed diei potius sequenti, quo in conspectum veniens primum incipit videri non amplius in Horizonte posita, sed supra eum aliquantillum elevata. Hoc enim accidit stellæ, de qua nobis sermo est, vespéra seu initio diei 28^{vi} Febr. i. e. vespéra sexagesima post Brumam accidente, diebus sexaginta naturalibus, & quinquaginta novem noctibus, unà cum parte duarum aliarum inter Brumam & Exortum interpositis. Hoc temporis intervallum diminuetur, sive majorem demus Polo elevationem, seu ætatem antiquiorem tribuamus Poetæ: & è contrà augebitur, positis minore Poli elevatione, aut recentiore ætate Poetæ. An verò mutationem aliquam huic illive inducendam suadeant cætera φαινόμενα ab Hesiodo memorata, jam nobis dispiciendum est.

Scribit ^P Poeta de Vergiliis, αἱ δὲ τοὶ νύκτας τε ἡ ἡμέαια τεσσαράκοντα κεκρύφα: quæ verba primâ facie occultationem, non tantum quadraginta noctium, qualis fuit ea Democriti, sed quadraginta νυχθημέρων designare videntur. Sed id nobis est animadvertendum, quòd dies noctesque occultationis æquales fieri non possunt. Nam occultatio omne id tempus est, quod ab ἡλιακῷ stellæ cujuscvis occasu sub vesperam accidente, usque ad ἡλιακὸν ejus ortum aurora evenientem transcurrit, à nocte inchoatum pariterque clausum: itaque necesse est, ut aut noctes numerum quadraginta excedant, aut ab eo deficient dies. Neque hoc impedit, quo minus νυχθήμερα à majore numero denominentur; cujus rei sacræ scripturæ illustre præbent exemplum. Idem igitur erit occultationum quæ ab Hesiodo & Democrito memorantur tempus; nempe noctes 40, diesque interpositæ 39. Sed hoc posito tempore, litem fortasse movebit aliquis, dicetque id nobis minimè constare, utrum Poeta locutus sit de occultatione perfecta omniumque stellarum ad Vergilias pertinentium, qualis ea est ab ἡλιακῷ occasu stellæ maximè orientalis usque ad exortum ἡλιακὸν stellæ maximè occidentalis, cujus occultationis brevissima est duratio; an de occultatione qualicunque & imperfecta ab ἡλιακῷ occasu stellæ maximè orientalis computanda, cujus longissima est duratio; an denique de media quadam occultatione, illius scilicet stellæ, quæ insignissima est Vergiliarum, & sub visum maximè cadit. De hac ultima Poetam esse intelligendum videtur rationi maximè consentaneum, quia cæteræ stellæ nimis sunt nebulosæ. Calculo autem inito pro anno ante Christum 942. comperiemus Lucidam Vergiliarum ultimò fuisse visam, ideoque occultationem ejus esse inceptam vespéra seu initio diei 6^{ti} Aprilis, & finitam manè diei 15^{ti} Maii, quo demum stella post apparuit quàm abscondita fuisset noctes quadraginta, diesque triginta novem ex vicinitate solis. Hæc occultatio eò longior erit, quòd magis ad Boream locus Poetæ, vel ad nostra tempora ætas accedat; & è contrà minùs ad Boream accedente loco, vel ad nostra tempora ætate, brevior erit occultatio.

Aliud φαινόμενον ab Hesiodo memoratum ita se habet :

Εὐτ' ἂν δ' Ωρίων ἢ Σείριος εἰς μέσον ἔλθῃ
Ουρανὸν, Ἀρκῦρον δ' ἐπιδῇ πρόδ' ἀκύνυλλος Ἡώς, &c.

ubi Booten sub Arcturi nomine designatum esse jam supra notavimus. Restat inquirendum an τὸ Σείριος de tota Canis Constellatione, an de stella ejus insigni sit intelligendum. De hac re in neutram partem acriter disceptare velim: id tantum submonendus est lector, quod Sirius semper designat stellam Canis principalem apud Aratum, Eratosthenem, Hyginum, & Bassum, seu Commentatorem Germanici. Si Hesiodus eodem sensu intelligendus est, id quod Proclus censuit, Poeta dixerit, quod Arcturi seu Bootæ signo oriente, ad meridianum circulum accedet primò Orionis Sidus; deinde aliqua pars Canis, non tota Constellatio, sed Sirii stella, i. e. ultima Bootæ stella in Horizonte Orientali conspicietur, quo tempore Sirius in Cœli fastigium advenerit. Si nulla esset Aeris refraction, & apparens idem ac verus esset locus stellæ; ultima Arcturi stella in Horizonte posita, Sirius transisset Meridianum Aſcræ anno ante Christum 942. duabus fere tertiis partibus unius gradus, seu 44', quod intervallum quidem nimis erat exiguum quàm quod ab Antiquis dignosceretur. Sin refractionem esse 29'. 30". cum Ricciolo statuamus; tum quo tempore ultima Arcturi stella in Horizonte visa fuerit, Sirius deficeret à Meridiano 4'. seu decima quinta parte unius gradus, ita ut stella Arcturi quàm minimum elevata, Sirius in ipso Meridiano conspiceretur. Hoc autem obiter est notandum; si magis Boream versus admovemus locum, vel à nostris temporibus amovemus Poetam, Sirius ne quidem attigerit Meridianum; at è contrà minùs Boream versus admoto loco, minùsve à nostris temporibus amoto Poeta, transierit jam pridem Meridianum, quo tempore prædicta stella Bootæ oritur. Igitur ex τὰ φαινόμενα quæ Poeta nos docuit, nihil quod ætati ejus apud Marmorem Arundelianum traditæ repugnet, inferri potest; sed omnia ita optimè conveniunt, ut mirari liceat unde hæc ei cognita fuissent.

Quamquam verò quæ jam dicta sunt proposito nostro satisfecisse videantur, haud tamen lectori ingratum fore existimo, si ad alias nonnullas quæstiones ab hac re non alienas, & à viris doctis ventilari solitas, discutiendas descendero. Quæritur enim Primò, Quomodo se habeat ætas Hesiodi respectu temporum Trojanorum? Secundo, Quomodo se habeat respectu ævi Homericæ?

Ad priorem quod attinet, causa nulla est ut à vulgari & recepta opinione recedamus, qua Trojæ excidium mille & ducentis ante Christum annis, ante Hesiodum fere trecentis collocatur. Hæc enim sententia argumentis quibusdam verisimilibus defenditur. Primo Homerus, Hesiodo, ut plerisque videtur, antiquior, sed ei forsan æqualis, comparatione facta Trojanorum virorum, eorumque qui suis temporibus vigeant, tantam roboris præstanti-

* Comment. in locum. σαφὲς ἐν ταῖς τρεῖς ἐπὶ τὸ γένος ἔστιν; Σείριος λίγος.

† Almag.

Nov. tom. I. lib. 3. cap. 9. sect. 7. p. 115.

am prioribus illis ^a attribuit, ut vix credibile videatur tam insignem humanarum virium diminutionem uno alterove sæculo fieri potuisse. Argumentum à Vell. Paterculo petitum ipsius verbis proponemus; ^b “*Hic [Homerus] longius à temporibus belli, quod composuit, Troici, quàm quidam rentur, absuit. Nam ferme ante annos nongentos quinquaginta floruit, intra mille natus est. Quo nomine non est mirandum, quòd sæpe illud usurpat οἱ νῦν βροτοὶ εἰσι: hoc enim, ut hominum, ita sæculorum notatur differentia.*” Hoc quidem argumentum oppugnari potest ab eo, quòd Homerus eadem fere usurpat verba ad notandum discrimen inter Trojanos viros, eosque qui Trojanis temporibus perpaucorum annorum intervallo præcesserunt. Ita enim Nestor de illis, qui unà secum juvene militabantur, prædicat, ^c *Κείνοισι δ' ἂν ἔτις — Τῶν οἱ νῦν βροτοὶ εἰσιν ἐπιχθόνιοι μαχέοισι.* Sed responderi potest, longè diversam esse hic loci istorum verborum rationem. Nestor commilitonibus suis priscis attribuit non virium corporis, sed virtutis bellicæ præstantiam, quarum alteram sine altera posse subsistere. Siquo in re tali opus est testimonio, vel ab ipso Homero discamus, ^d *Τυδίδος τοι μικρὸς μὲν ἦν ἄμας, ἀλλὰ μαχητής.* Quinetiam animadvertite perpetuum Nestoris *χαρῶν*. Vaniloquentiam illi minimè indecoram attribuit Poeta. More senum laudator temporis acti describitur. Quamobrem, si diserte affirmasset æquales suos magnitudine & robore corporis præcelluisse, vix tamen ab oratione ejus grandiloqua argumentum peterem, quod ipsius Poetæ, in propria loquentis persona, sententiæ opponerem.

Secundum argumentum, ex quo inter Trojanum bellum ætatemque Homeri distantia infertur; desumptum est ab invocatione illa Solenni Musarum, quæ ante initium Catalogi navium à Poeta ^e usurpatur,

Ἐσπέριε νῦν μοι, Μῆσαι, ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι
 Ὑμεῖς γὰρ θεαὶ ἐστέ, πάρεστέ τε, ἴστέ τε πάντα
 Ἡμεῖς δ' κλέομεν ὅσον ἀνθρώπων, ἐδέετ' ἰδμεν,
 Οἳ τινες ἡγεμένους Δαναῶν ἢ κοίρενοι ἦσαν.

Negat se quidquam certi cognoscere vel de navium numero, vel ductorum nomine. Quod si paucis annis à Trojana obsidione vixisset, non modo illustria illa, sed minutiora multa ad tam celebre bellum pertinentia, utpote quæ in omnium ore tunc temporis fuissent, absque inspiratione scire potuisset. Quis enim hodiernum Poetam non ineptum existimaverit, qui Magni Malburii res gestas cantaturus, exordium tale Flandriadi suæ præposuerit?

Ex his, inquam, infertur argumentis, distantiam temporis non mediocrem inter Trojanum bellum & Homeri sæculum intervenisse, quæ omnia pari jure ad Hesiodum transferri possunt, quippe quem Homero vel contemporaneum, vel illo perpaucis annis priorem fuisse ex sequentibus patebit.

^a Iliad. E. 304. M. 383. 449. Y. 287.
 272. ^d E. 801. ^c B. 484.

^b Hist. Rom. lib. 1. cap. 5.

^e Iliad. A.

Huic autem sententiæ maxime adversatur Illustriss. Newtoni hypothesis, qui tercentum totos annos à Veterum Chronologia amputans, Hesiodum quidem 870 annis ante Christum collocat, sed inter illius ævum & Trojana tempora vix ultra triginta annos intercessisse^f contendit.

Opusculi hujus limites transcurrerem, si omnes rationes, quæ ad tam novam hypothesin muniendam adhibentur, discutiendas in me susciperem: sat erit, ut opinor, præcipuas selegisse, ut de universa argumentationis serie æquum Lector ferat judicium.

Primò igitur supponit Vir Magnus^g *γενεάς* illas, quæ à Poetis & præcipuè ab Hesiodo^h celebrantur, uni hominum successioni quæ intra triginta ferè annos perfici solent, pares esse singulas; testatur autemⁱ Hesiodus se in illa *γενεῇ*, quæ à Trojanis temporibus proxima fuit, vixisse; Ergo, &c.

De significatione vocis *γενεῇ* maximè apud Doctos ambigitur. ^k Herodotus tres *γενεάς* centum annis respondere affirmat. Homeri^l Scholiastes tradit, Veterum calculo ^m *γενεάν* triginta annis definiri. Sedⁿ Plutarchus incertissimam esse hujusce vocis significationem innuit, utpote quæ aliquando de ætate hominis vigentis intelligitur, & sic triginta annis definitur; aliquando verò de ætate hominis senescentis, & sic 108 amplectitur. Idem præterea, si quidem ego illius sensum capio, ^o *γενεάν* existimat apud Hesiodum nequaquam humanæ vitæ spatio circumscribi, sed diversam prorsus significationem obtinere; dicens *μήπῃ τῇ Ἡσίοδον ἀνθρωπίνῳ ζῶνι τῇ γενεᾷ λέγειν*. Utcunque verò de generali hujusce vocis sensu statuatur, mihi quidem exploratissimum est *γενεάς* illas Hesiodéas nullum comprehendere definitum annorum numerum, sed aliis alias prolixiores esse, & singularum longitudinem vel actionum quarundam serie, vel morum similitudine, vel ipsius forsan Poetæ arbitrio determinari. Quamvis enim aureum illud, quod vocatur sæculum, uno Saturni regno definivit Hesiodus, *Οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνῳ ἦσαν, ὅτ' ἐργῶν ἐμβασίλδουν*; malè tamen exinde concluditur longitudinem unius hominum successionis huic ætati Poetam tribuisse. Saturnum enim & Jovem divina & immortalī præditos natura describit, ideoque plures hominum successiones sub imperio Saturni præteriiisse pari ratione existimaverit, qua Jovi in successivas hominum generationes imperium disertis verbis attribuit. Dicit enim de Jove, quòd argenteæ ætatis homines^o *Ζῶς Κρονίδης ἐκρύψε*; deinde verò, *Ζῶς δ' πατρὸς τῆτον ἄλλο γένος μερόπων ἀνθρώπων Χάλκειον ποίησ'*; illisque demum sublatis, *Αὔρις ἐτ' ἄλλο τέταρτον ἐπὶ χθονὶ πελοπολείῃ Ζῶς Κρονίδης ποίησε*, & postremum de ferreo sæculo, *Ζῶς δ' ὀλέσθ' ἢ τῷτο γένος μερόπων ἀνθρώπων*. Cum igitur Jovis imperio plures hominum generationes sint subiectæ, quid impedit ne totidem sub Saturno etiam fuisse concludamus? Nihil certè obstat huic hypothesisi, quòd unicum, scilicet aureum, genus hominum sub Saturno flo-

^f Chron. p. 29. 32.

^g Ibid.

^h Egr. 108.

ⁱ Ibid. 174.

^k Lib. 2.

^l Comment. ad Iliad. A. v. 250.

^m De Oracul. Defectu. p. 415. Edit. Franc.

ⁿ Ibid.

p. 416.

^o Egr. 138. & sequent.

ruisse dicitur. Vox enim illa, τὸ γένος, non ad notandum hominum successionem adhibetur, sed respectum habet ad mores, indolem, consuetudines, res gestas; in quibus qui inter se conveniunt vel magnopere discrepant, ii eodem esse vel diverso τῷ γένει dicuntur. Concludo igitur aurum illud sæculum eo usque durasse, donec homines, converfis studiis moribusque, simplicem illam ab Hesiodo descriptam vivendi rationem exuerant.

Ita verò se rem habere, nec una hominum successionem ætatem terminari, à quarti illius, quod dicitur Heroicum, sæculi longitudine patebit. Illustriſſ. quidem Chronologus, ut suæ faveat Hypothesi, ultra aurei sæculi initium Deucalionis diluvium^p removet. ^q Apollodorus autem & ^r Proclus testantur, Jovem istud diluvium ad perdendos ænei sæculi homines immisisse. Quorum sententia quàm sit vero consentanea, nec ante æneum sæculum Deucalionem vixisse ex ipso Newtono manifestò constat. Tradit enim Vir Magnus, ^s “decem post Deucalionem annis Idæos Dactylos ferrum “in Ida Cretensi invenisse, illudque in arma & instrumenta fabricantes “fabrorum & armariorum artibus apud Europenses initium posuisse.” Quod si verum sit, necesse est ut Deucalionem usque ad æneum sæculum & illius quidem extremam partem deducas, nam ipse testatur ^t Hesiodus in æneo sæculo *ferrum nondum inventum fuisse* — Μέλας δ' ἐν ἰσθα σίδηρος. Pone igitur Deucalionem juxta finem ænei sæculi, & computa hominum generationes, quæ inter eum & ferrei sæculi initium intercesserunt, & sic tandem de intermedii sæculi, quod dicitur Heroicum, longitudine constabit. Post excisam Trojam ferreum sæculum inceptit; discimus autem ab ^u Homero à Deucalione ad Trojanum bellum octo hominum generationes successisse, viz. Deucalionem, Hellenem, Æolum, Sisyphum, Glaucum, Bellerophontem, Hippolochum, Glaucum qui Trojanorum fuit auxiliarius. In altera ejusdem familiæ linea septem generationes ^x Apollodorus & ^y Proclus recensent, nempe, Deucalionem, Hellenem, Æolum, Chritheum, Pheretem, Admetum, Eumelum, qui eidem bello interfuit. Si igitur cum Newtono tres hominum successiones centum annis circumscribi supponamus, Heroicum sæculum fere in 266 annos, vel secundum Eumeli genealogiam in 233 excreſcere necesse est. Ipse quidem Hesiodus ^z disertis verbis testatur plures hominum successiones intra Heroici sæculi terminum comprehendì. Nam *istorum*, inquit, *Heroum alii in Thebano, alii in Trojanò bello interierunt*. Sed Thebani Heroes patres erant Trojanorum, Tydeus Diomedis, Stheneli Capaneus, &c. De aliis quidem successionebus, quæ à Thebano bello retro ad Deucalionis tempora præterierant, apud Hesiodum ſiletur, illis solummodo memoratis Heroibus, qui maxime in isto sæculo inclaruerunt, causamque præbuerunt præcipuam cur illud sæculum Heroicum denominaretur. His omnibus perpenſis, Newtonianam illam hypothesin

^p Chron. 13.^q Biblioth. lib. 1.^r Comment. ad Hes. Epy. v. 157.^s Chron.^t P. 13. 14.^u Epy. 151.^v Iliad. Z. v. 153. & sequent.^x Bibl. lib. 1, 2.^y Comment. ad Hes. Epy. v. 157.^z Epy. v. 162.

de ἡρώων Hesiodearum longitudine nequaquam esse probabilem concludo; ac proinde, etiamsi Hesiodus in sæculo ab excidio Trojæ proximo floruerit, fieri tamen posse ut multorum annorum intervallo ab illis temporibus remotus fuerit.

Sed instat Vir Magnus ———^b “ Non modò ipse Hesiodus testatur se
“ in sæculo à Trojanis temporibus proximo vixisse, sed illud etiam sæ-
“ culum finem habiturum cùm homines tunc viventes canescerent & mo-
“ rerentur; quod idem est acsi dixisset sæculum illud suum longitudinis
“ fuisse mediocris, & una hominum generatione terminandum. Verba He-
siodi, ad quæ respicit Newtonus, hæc^c sunt:

Ζῶς δ' ὀλίγη, καὶ τότ' ἔτι μέρ' ἄνθρωπον,
Εὖτ' ἂν γενόμενοι πολιορκήταφοι τελέθωσιν^d

in quibus explicandis ipse bonus (quàm indignor!) in communem lapsus est errorem interpretum, qui ab accuratissimo Grævio sic reprehenduntur ———^e “ Insulsè Interpretes Latini ——— *Post quam facti circa tempora cani fuerint.* An ἡρώων πολιορκήταφον τελέθωσιν est fieri canum? Quid absurdius fingi potest? “ Γενόμενοι sunt τεχθέντες. Sic autem verte ——— *Quum vix nati canescant*, hoc est, senescant, quum vix postquam lucem ad-
“ spexerunt, senio conficiantur, &c.” Eandem penè phrasin à Josepho usurpatam invenias; apud quem Abramus brevem filii sui jam, ut videbatur, mactandi vitam deplorans; Επειδή, inquit, * ἡμνηθεὶς σκοθάνοις, *Cum jam nato moriendum sit.* Idem proculdubio est sensus verborum Hesiodi, qui à brevi contemporaneorum suorum vita argumentum ducit, quòd Jupiter non quidem extemplo, sed aliquando illud genus perditurus sit, & meliora deinde sæcula reducturus.

Quum verò, ut supra dixi, Newtonus ante aureum sæculum Deucalionem collocat, nec aliter quidem ejus Hypothesis potest consistere; expendamus argumenta, quæ ad hanc opinionem muniendam adhibentur. Ex illis autem præcipua hujusmodi fere sunt. “ Deucalionis diluvium in se-
“ cunda vel tertia ante Cadmum generatione evenit; sed Cadmus in aureo
“ sæculo vixit; Ergo Deucalionis diluvium in secunda vel tertia ante au-
“ reum sæculum generatione evenit. Probatur Deucalionis diluvium ter-
“ tia fere ante Cadmum generatione evenisse exhinc, quòd Ino Cadmi filia
“ nupsit Athamæ filio Æoli, filii Hellenis, filii Deucalionis. Probatur
“ Cadmum in aureo sæculo vixisse duplici argumento. 1. Asterius, qui
“ Antiquorum erat Saturnus, in aureo sæculo vixit; ille autem Asterius
“ Europam Cadmi sororem uxorem duxit. 2. Curetes, quos secum Cad-
“ mus in Græciam invexit, Jovem nutraverunt; Jupiter autem Minos erat
“ Cretensis, & Asterii filius.”

Animadvertat Lector totam argumentationis vim ex hoc pendere, quòd Asterius & Minos sint Saturnus & Jupiter ab Antiquis celebrati, ac

^b Chron. ibid.
cap. 13.

^c Ery. 180.

^d Lætion, Hesiod.
Chron. p. 142, 148, 149, 159.

^e Antiq. Judaic. lib. 1.

proinde Saturnus ille & Jupiter Cadmo coævi fuerint; illud autem neutiquam probari, nisi verisimile sit, tum Cufetas Jovem puerum nutritivisse, tum eosdem Curetas unà cum Cadmo in Græciam venisse. Sed neutrum horum, ut opinor, vel certum est, vel probabile. Curetas quidem Jovem nutritivisse ab Historicis memoratur; sed ab omnibus pro fabula, summæve re incertitudinis habetur. ^f Strabo, scriptor gravissimus, cùm de his Curetibus copiosius differuisset, hac de causa vereri videtur ne Lector eum fabulis addictum existimaverit; inter discrepantes autem opiniones quas de his congeffit, una est eorum, ^g qui Curetas non Jovis altores, sed Jove & Calliopa natos perhibent. Newtonus quidem Lucianum hujusce rei testem adducit, ^h sed prorsus incommodè ejus utitur testimonio, qui universam Græcorum μυθολογίαν deridendam solet propinare. Quamobrem mirari licet egregium hunc philosophum, in Mathematicis demonstrationibus δεινότατον, sperasse tam levibus argumentis, ab anilibus fabellis petitis, universam Antiquorum Chronologiam se posse subvertere. Sed concessio Curetas Jovem aluisse, unde constat illos unà cum Cadmo in Græciam venisse? Refert quidem Herodotus ⁱ Phœnicios quosdam viros Cadmi comites artes literasque in Græciam invexisse; illos verò eosdem fuisse ac Curetas Jovis altores neutiquam testatur. Ipse etiam ^k Diodorus, qui omnes Cretensium historias exploraverat, eandem de Jove & Curetibus fabulam narrat, sed eorum opinioni penitus adversatur, qui illos una cum Cadmo, Asterio, Minoe vixisse arbitrantur; nam Cretenses Heroas, Minoem, Rhadamanthum, &c. multis sæculis post Deos genitos floruisse ^l refert. Porro Pausanias & Strabo, qui eorundem ^m Curetum mentionem faciunt sæpissime, inter varias & repugnantes quæ de iisdem prædicantur fabulas, eorum cum Cadmo societatis vel συγγενισμῷ nusquam meminerunt. Hypothesis igitur Newtoniana, quòd Cadmus Saturno & Jovi fuerit coævus, quodque Asterius & Minos Saturnus ille & Jupiter fuerint, conjecturâ solâ nititur, omnisque probationis expers est, etiam illius quæ ab obscura & sibi ipsi sæpius adversaria Græcorum μυθολογία petitur.

Sed alios Vir Magnus sententiæ suæ patronos ⁿ exhibet, ipsos nempe Cretas, qui Jovis tumultum in insula sua conspici jactabant. Argumentum sanè *minime validum*; nam Cretes hac unica de causa pro mendacibus usque ad proverbium notati sunt, ^o Κρητες δὲ ψεύσαι, quoniam, ut à Callimachi

^f Περὶ χημῶν ὁ δὲ πλείων ἐπὶ τῷ τῷ, καίπερ ἤκιστα φιλομυθῶντες, lib. 10. p. 726. Edit. Amst. ^g Ibid. p. 723. ^h De falsatione, non de sacrificiis, ut citatur a Newtono Chron. p. 149. ⁱ Lib. 5. ^k Lib. 5. p. 230. Edit. Steph. ^l Ibid. p. 237.

Μετὰ δὲ τὰς τῶν Διὸς θύρας ἡρώεις ὑστέρῃ ποταμῷ θηλαῖας φασὶ θύειν, ὅτι τὸ Κρήτιον ἔθνος οὐκ ὀλίγους, ἀλλ' ὑπάρχοντες ἐπιφανιστάτους τῶν ἀπὸ Μίνω, καὶ Ραδάμανθου. ^m Pausanias Messen. & Eliac. prior. Strabo. lib. 10. ⁿ Chron. p. 152. ^o S. Pauli Epist. ad Titum cap. i. v. 12. Callimach. Hym. in Jovem v. 8. Epimenides, ut testantur Hieronymus ad Titum, Augustinus contra Adversarium Legis, Chrysost. Sermon. III. Epist. ad Titum, & Origenes lib. 3. contra Celsum. Innuit quidem Scholiastes Callimachi aliam ob causam Cretensium mendacia in proverbium abiisse, Παροιμία ἐστὶ τὸ κρητίζειν ἐπὶ τῷ ψεύδει, ἀπὸ ἰδομένης τῆς Κρητὸς ἰσχυρίας ὅς ἀρχὸν μέγιστος τοῖς Ἕλλησι τὰ λῆψεν τῷ ἰλίῳ τὰ κρητίζω ἑαυτῷ ἀεὶ παύσασθαι. Et Suidas, Κρητίζειν τὸ ψεύδειν. Ἰδομένης γὰρ ἐπίσημης τῆς ἀρετῆς ἑαυτῷ ἐκείλετο. Sed mecum certè sen-

scholiaste accepimus, ^p hoc ipsum sepulchrum Minois erat, hac inscriptione insignitum, ΜΙΝΩΟΣ ΤΟΥ ΔΙΟΣ ΤΑΦΟΣ, sed cum injuria temporis π Μίνωος erasum esset, pro Jovis sepulchro ostentabatur. Newtonus autem Cretensium veracitatem vindicat, integram inscriptionem Jovis sepulchrum designare existimans. Nam Μίνωος ὁ Διὸς τὰφος latinè reddit *Minois Jovis sepulchrum; Minois qui erat Jupiter*; sed hæc verba verti debere *Minois Jovis filii sepulchrum*, subintellecto τῷ υἱῷ per Ellipsin Græcis usitatam, Græculis omnibus est notissimum. Quòd si ita se res habet, tota Newtonianæ argumentationis moles funditus ruit. Nam si Minos non sit Jupiter, Asterius non est Saturnus; si Asterius non sit Saturnus, tum Cadmus Asterio coævus in aureo sæculo non vixit; quòd si Cadmus in hoc sæculo non vixerit, nequaquam probatur, quod probandum erat, Deucalionis diluvium in secunda vel tertia ante sæculorum initium generatione evenisse.

Sed instare possunt Newtonianæ Hypotheseos fautores, parum interesse an Minos sit ipse Jupiter, an Jovis filius; hoc enim concessio, unius solummodo generationis differentiam oriri, quæ in re tam remota & obscura nullius est momenti. Sed falluntur illi qui sic argumentantur, quique ætatem Jovis constituunt respicientes ad ætatem eorum qui pro filiis ejus sunt habiti. Jovi enim, quicumque is fuerit, in Deorum numerum relato, & immortalitatem induisse credito succedentium hominum superstitione varios potuit imputare filios, non eos modò qui eodem quo ille in terris versatus est sæculo vixisse putabantur, sed eos etiam qui multa post sæcula nati fuerunt, nimirum quotiescunque adulatores regi cuivis vel heroi hunc honorem adscribere voluerunt. Sed Newtonus ab hoc negotio omnem superstitionem & fabulam removet, eosque universos qui Jovis filii dicti sunt ita reverà fuisse existimans, ex eorum notiori sæculo ipsius Jovis sæculum statuere non dubitat. Hujusmodi argumentationis breve quoddam specimen Lectori juvat exhibere, ut quàm fallax, inanis, & nullius ponderis sit exemplo ostendam. Secundum Newtonum ^q condita est Roma sexcentis fere ante Christum annis, secundum usitatam Chronologiam fere septingentis quinquaginta. Ego autem si methodo Newtoniana probare velim longè antiquiorem fuisse Romam, sequente argumento quod ex Newtono didici, opinionem meam defenderim. Heros ille qui sub Martis nomine colebatur, erat Sesostris Ægypti rex, ^r qui mille ferè ante Christum annis ^t floruit. Sed Mars Romuli erat pater, ut Livius, Virgilius, alique memorant; ideoque Romam nongentis plus annis ante Christum conditam fuisse necesse est fateamur. Vel aliàs sic insistam — Romulus sexcentis ante Christum annis floruit; Ergo Mars, seu Sesostris, Romuli pater, non amplius sexcentis &

tiunt Callimachus, Κρήτης αἰὲ ψόδεται· καὶ ΓΑΡ τὰφος, ὃ αἶνα, σῆο Κρήτης ἐτεκλιναντο. Et Lucanus extremo 8^{vi} Tam mendax Magni tumulo quàm Creta Tonantis. Et Nonnus Dionysiac. lib. 8. Οὐ γὰρ αἰὲ παρήμεναι Διὸς ψόδῃ μοι τύμβος Τερπομένη Κρήτῃσιν, ἐπὶ πέλοις ἐπιρροπῆς. ^p Ad Hymn. in Jovem v. 8. Εὐ Κρήτῃ ἐπὶ τῷ τὰφῳ ὁ Μίνωος ἐπιγέγεσπῃς, Μίνωος ὁ Διὸς τὰφος· τῷ χερσὶ δὲ τῷ, ὁ Μίνωος, ἀπηλκθῆναι· ὥς ἀελειφθῆναι, Διὸς τὰφος· ὅτι τῷ ἐν ἵχνῳ λήγουσι Κρήτης τῷ τὰφῳ ὁ Διός. ^q Chron. p. 38. ^r Ibid. p. 98. ^t Ibid. p. 23.

triginta. Quis tales rationes inanes esse non videt? Hujusmodi tamen est omnis Newtoniana argumentatio de Asterio, Minoë, cunctisque insuper Deorum filiis, quæ ex antiqua μυθολογία desumpta est.

Aliud verò argumentum quo Hypothefin suam Vir Magnus tuetur, hisce penè verbis conceptum legimus. “ Aliquando cum Mentore in Ithaca vixit Homerus, & ab eo multa didicit quæ pertinerent ad vitam & res gestas Ulyssis, cujus Mentor amicus fuerat.” Quod si verum sit; Hesiodum, Homero supparem, in generatione post Trojanum bellum proxima vixisse necesse est.

Sed unde, quæso, constat Mentorem illum Ithacensem Ulyssi cognitum fuisse? Homerus nempe, ut tradit libellus ille de vita ejus Herodoto adscriptus, cum Mentore quodam in Ithaca versatus est, à quo cùm multa beneficia accepisset, hanc illi gratiam retulit, ut nomen ejus Odysseæ infereret sub caractere viri prudentissimi, & amici summi Ulyssis. Haud commode ex suspecto hoc libello argumentum petit Newtonus, cujus quidem auctoritati, ut jam patebit, quandocunque hypothefi suæ adversatur, solito usus acumine, nihil tribuit. Sed historiæ habeatur fides; cum Mentore Ithacensi versatus fuerit Homerus; ægrè tamen evinces eundem Mentorem Ulyssi familiarem fuisse ex eo quòd in Odyssæa talis describitur. Solent enim Poetæ, aliam referendi gratiam plerumque incapaces, amicorum nomina immortalitati consecrare. Phemius ille^a quem in procorum epulis citharâ canentem Homerus inducit, pro ipsius vitrico & præceptore à prædicto Biographo venditur. Tychius vero^x quem σκυιοτόμων ὄχ' ἄριστον, & clypei septemplex fabricatorem idem celebrat, eundem Cumâ diversantem benigno hospitio excepisse traditur. Et magistrum suum imitatus Virgilius, ut nobiles quibusdam inter Romanos familiis blandiretur, Sergestum, Cloanthum, &c. Æneæ comites adjunxit. Sed quis sibi persua- deat utrumvis poetam historiæ in hac re auctoritatem secutum fuisse, vel exinde trahat argumentum, quo rei incertæ fides concilietur? Quinimò nec ipsius Mentoris ætas faciliè pateretur, ut ille una cum Ulyssæ, ac deinde cum Homero versatus fuerit. Ita enim computando colligimus. Ulysses ad Trojanum bellum profecturus rei familiaris curam & regimen Mentori jam *Seniori*^a committit,

Μέντωρ δὲ ῥ' Οδυσῆϊ αἰμύμονι[⊗] ἦεν ἑταίρ[⊗],
Καὶ οἱ ἰὼν ἐν νηυσὶν ἐπέτρεπεν οἶκον ἅπαντα
Παῖθεσθαι τε ΓΕΡΟΝΤΙ, ἃ ἔμπεδα πάντα φυλάσσειν.

Mentorem isto tempore quinquaginta ad minimum annos natum fuisse suppono, nam Hesiodus virum quadraginta annorum juvenem^b appellat; Trojâ jam captâ ad sexagesimum annum pervenerat, ideoque florente Homero triginta quinque abhinc annis, haud procul abfuit à centesimo si superstes fuerit. Non igitur verisimile est Mentorem illum quocum vix-

^a Ibid. p. 164. ^x Odyss. P. 263. ^x Iliad. H. v. 220. ^z Æneid. lib. 5. 121.
122. ^a Odyss. B. v. 225. ^b Egey. v. 441. Τεσσαρακονταετής αἰζήτης.

isse Homerus dicitur, Ulyssi cognitum fuisse; nec id quidem in animo fuit Biographo illi qui Herodoti nomine insignitur. Nam Homeri ætatem ad annum à capta Troja centesimum sexagesimum deducit, quo tempore nemo certè ex Ulyssis amicis in vivis esse potuit.

Sed ab ipsius, ni fallor, poetæ verbis hæc omnis lis de distantia inter Hesiodi ævum & Trojanum bellum componi potest. Octoginta post hoc bellum annis, si Thucydidi credamus, * Græci colonias deducere cœperunt. Alii ^d quidem, inter quos ^e Newtonus, anno post Trojam *sexagesimo* Æolicam migrationem primam factam constituunt; inter omnes autem convenit ^f non ante tertiam Æolorum migrationem, quæ post primam tertia generatione, post Trojam ^g annis fere centum & quinquaginta facta fuit; Cumam conditam fuisse. Ipse verò Hesiodus testatur ^h patrem suum fuisse Cumanum, & in paupertatem tandem delapsum, relicta ista urbe, Ascrum migrasse. Verisimile autem est non eum ex primis Cumæ colonis fuisse sed ex eorum posteris; ejus autem familiam quæ in nova forsan colonia floruerat, processu temporis ad angustias redactam. Ex qua historia licet determinatum ævi Hesiodi tempus statui non potest, ejus tamen ætas in tantum colligitur, ut istam post ducentos ad minimum annos à Trojanano bello collocare necesse sit. Quapropter quid sibi velit Newtonus nequaquam intelligo, qui Hesiodum pluribus annis ante Æolicam migrationem vixisse arbitratur.

His adjicio, quòd Herodoti auctoritas, cui multum videtur Newtonus tribuere, cum illis est qui inter Trojana tempora & Hesiodum maximam interponunt distantiam. Trojanum enim bellum ⁱ octingentis ante se annis accidisse, quadringentis Hesiodum floruisse existimat. Cum eo videtur consentire scriptor gravissimus & ferè suppar Thucydides, qui de Homero abique ulla cunctatione tradit ^k πολλῶ ὕστερον ἐπὶ τῇ Τρωϊκῇ γένεσιν.

Quinetiam ab ipso penè nomine quod Trojanano sæculo Hesiodus attribuit, conjectare licet illud à suis temporibus remotius fuisse. ^l Ἀνδρῶν ἡρώων θάρον γένεσιν, οἱ καλέοντο Ἡμίθεοι, augustius quiddam sonat quàm quod de hominibus à nobis penè visis & cognitis prædicare solemus. Reverà maximi homines in suo sæculo meri sunt homines, & quanvis famam meritis suis respondentem adipiscuntur, major tamen è longinquo reverentia, & venerationem conciliat antiquitas. Non nisi volventibus annis res gestæ splendidis fabellis decorantur, & insignes viri ad Deos evehuntur; ^m

*Præsentì tibi maturos largimur honores
Jurandaque tuum per nomen ponimus aras;*

* Lib. 1. cap. 12. p. 11. Edit. Wetst. ^d Strabo lib. 13. ^e Chron. p. 33.
^f Strabo lib. 13. Pausanias in Laconic. Vell. Paterc. lib. 1. ^g Marmor Chronic. Homeri Vita Herod. adscripta. ^h Eg. v. 636. ⁱ Herodot. lib. 2. ^k Thucyd lib. 1.
^l Eg. v. 159. ^m Horat. Epist. 1. lib. 2. v. 15, &c.

quis à vera veneratione profectum judicaverit, nec potius à turpissima dominantium adulatione? Quanto rectius vera vita hominumque sensus in sequentibus exprimuntur?

*Sed tuus hoc populus sapiens & justus in uno,
Cætera nequaquam simili ratione modoque
Æstimat, & nisi quæ terris semota suisque
Temporibus defuncta videt, fastidit & odit.*

Si quis igitur suspicetur Hesiodum de hominibus triginta annorum intervallo à se remotis tam magnifica & portentosa prædicasse, næ ille non satis intelligit vel humani generis ingenium, vel rationem fabularum, quæ longo intervallo res gestas sequuntur, & generatione quadam, ut dicitur, æquivoca, ex veritatis corruptione nascuntur.

Jam verò summi viri rationes Chronologicas quæ ad Hesiodum immediate spectant, absolvisse videor. Instituti operis modum excederem, si universas quæ in isto libro continentur ad examen revocarem. Sed negotium illud literatis viris commendo industria sua & perscrutatione dignissimum. Quamvis enim universas simul sumptas tantum in se roboris habere non existimo ut ab illis antiqua Chronologia subverti queat; in iis tamen tanta scientia, tam perspicax judicium, & acris vis animi elucet, ut etiam in hoc opere (quid ultra dicam?) Newtoni genius agnoscatur.

De ætate verò Hesiodi respectu habito ad ætatem Homericam quid sit statuendum dispiciamus. In hac re duobus testimoniis ante citatis accedo, Herodoti nempe & Chronici Marmoris Auctoris, inter quos convenit eos vel iisdem temporibus vixisse, vel Hesiodum perpaucis annis præcessisse. Ad quod confirmandum non leve est argumentum non solum in utroque poeta veneranda illa morum simplicitas quæ certissima est nota antiquitatis, sed insuper eadem simileve locutiones in utriusque operibus subinde occurrentes; quibus nonnulli quidem inducti existimant quòd recentior Hesiodus Homerum imitatus fuerit; sed cum easdem phrasas rarissime à recentioribus usurpatas inveniamus, æquius est concludere istas locutiones proprias fuisse isti sæculo in quo poetæ nostri vixerunt, & postea in desuetudinem abiisse. Sed cum alii aliter scriptores sentiant, & opiniones suas variis muniant argumentis, postulat instituti nostri ratio ut eorum singula examini subjiciamus, & quid in se ponderis habeant perscrutemur.

Prima nota per quam de utriusque Poetæ ætate judicatur, diversus est styli character quem viri docti in utroque se deprehendisse arbitrantur. Illud vero *αἰθέριον* quàm fallax sit & errori obnoxium suprà à me meminisse. Jam verò eandem rem confirmare libet ab iis quæ vir do-

et trina & judicio præcellens Joh. Albertus Fabricius, ad hanc litem respiciens ° observavit. “ Justus Lipsius in notis ad lib. 1. Velleii affirmat “ *majorem simplicitatem & rudiorem antiquitatem in Hesiodo comparere quam in Homero.* Contrà Salmasius ad Solinum p. 867. Lipsii judicium (nominè ejus præterito) refellens, contendit longè suaviorem Hesiodum & comptiorem, eoque minus antiquitatis redolentem censerì debere, quòd Dionysio Halicarnassensi judice ἡ ἐφερόντισεν ἡδονῆς, ἡ ὀνομάτων λειότης, ἡ σωθέσεως ἐμμελῆς. Quam Salmasii sententiam nuper Cl. vir Ludolphus Neocorus in historia Critica Homeri amplexus, si ex scriptis, inquit, utriusque Poetæ judicium ferendum est, Homerus sanè ob majorem simplicitatem remotiorem antiquitatem redolet. Comptior enim Hesiodus & rotundior. Sed quod pace doctissimorum virorum dictum esto, magna in utroque simplicitas, nec minor elegantia nativa in utriusque poematis comparet; ut ætatem diversam ex adeo diversi argumenti scriptis tam parum diversis conjicere fortassis sit operam perdere. Præcipue cùm omnes fere qui Hesiodum Homero antiquiorem negant, illum tamen putent vel aliquo eodem tempore cum Homero vixisse, vel non ita multis annis post, quæ exigua temporis diversitas non adeo diversum statim scribendi characterem inducit.” Merito igitur rejicimus illud ætatis κελύκειον quod à styli characterè desumitur, præcipue cùm inter viros doctissimos qualis sit utriusque Poetæ stylus nondum convenerit. Quorum tamen discordiæ hanc unicam esse causam existimo, quòd qui majorem Hesiodo quàm Homero simplicitatem attribuunt, auctorem Iliadæ cum auctore Εργων ἡ Ημῆρων conferant; qui majorem Homero, auctorem Οδυσεΐας cum auctore Θεογονίας vel Ααιδῆ, haud interea secum reputantes quantum à subjecti diversitate scribendi ratio variari debeat.

Aliud argumentum ex quo ætas antiquior Homero arrogatur, desumitur à vocabulis quibusdam ab Hesiodo usurpatis, quæ in sæculo Homérico vel in usu nondum fuisse, vel diversam ab ista quam in Hesiodo obtinent, tunc temporis significationem habuisse existimantur. Sic enim Dan. Heinsius ad Εργ. 229. Αργαλέον πόλεμον τεκμαίρεθ’, “ Frustra non fuerunt antiquorum glossæ nescio quæ, quæ nos monent τεκμαίρομαι παρ’ Ομήρω τὸ τελειῶ, παρ’ Ησιόδῳ δὲ τὸ Βελόω. Ceterum quod notabunt utriusque poetæ studiosi, vel ex hoc Homerum apparet Hesiodo nostro priorem, cui τὸ τεκμαίρεσθαι est τὸ τελειῶν. Antiquâ enim linguâ τέκμαρ ita in usu erat. Philosophus Rhet. 1. τὸ γὰρ τέκμαρ ἡ πείραξ ταύτων ἐστὶ ἡ ἀρχαῖαν γλῶτταν.” Valeret hoc argumentum si semper τὸ τεκμαίρομαι τῷ τελειῶ æquipolleret, nec alio unquam sensu à Veteribus usurpatum inveniretur. Sed sæpius ab ipso Homero idem huic verbo quem ei affigit Hesiodus, sensus attributus est, ut ex sequentibus patebit. Iliad.

H. v. 70. Ἀλλὰ κατὰ φρονίαν τεκμαίρεται ἀμφοτέροισι. Odyss. H. 317. Πόμπην δ' ἐς τόδ' ἰγὺ τεκμαίρομαι. M. 139. Εἰ δέ κε σίνηται, τότε τοὶ τεκμαίρομαι ὄλθρον. K. 563. Ἀλλῶ δ' ἡμῖν ὁδὸν τεκμήροισι Κίρκην. In his, inquam, omnibus eundem sensum obtinet τὸ τεκμαίρομαι, quem in versu Hesiodico suprā citato, Ἀργαλέον πόλεμον τεκμαίρεται δῖον Ὀπὰ Ζεὺς, & ejusdem operis v. 239. Τοῖς δ' δίκλῳ Κρονίδης τεκμαίρεται, & aptè ab Homeri interprete exponitur Βυλῶν, προσημαίνω. Nec quidquam obstat huic interpretationi, quod notavit Aristoteles τὸ τέκμαρ eandem quam τὸ πῖρος vetere lingua significationem obtinuisse. Patet enim causa cur hic ei sensus attributus est; nam cū τὸ τεκμαίρομαι primario sensu *machinari, moliri, intendere*, significaret, finis verò illud sit in quod homines colliment & tendant, ideo τὸ τέκμαρ, quod proprio sensu *consilium & propositum* denotat, pro ipso *sine* Veteres usurparunt.

Asserunt porrò vocem νόμος Homeri ætate in usu non fuisse, sed τὰς θέμισας occurrere, quotiescunque apud eum legum jurisve fit mentio; sed legitur νόμος apud Hesiodum; de qua re videat Lector quæ fufius adnotavi ad Theogon. v. 66. Illa interim hîc loci responsio sufficiat, quòd à silentio Homeri malè arguitur prætermittam vocem post ejus sæculum natam fuisse. Quis enim credere, vel omnino suspicari potest univèrsum Græcæ linguæ thesaurum per ejus poemata distributum esse?

Ejusdem generis est observatio illa, quam à Summo Viro Samuele Clarke in Notis suis in Homerum factam legimus: " Occurrit hæc vox καλός, " in Iliade & Odyssea, ampliùs *ducenties & septuagies*; & his omnibus in " locis priorem semper producit. Unde sequentes mihi videor observa- " tiones colligere à nemine, quod sciam, occupatas.

" Quartò: Hinc mihi novo " argumento confirmari videtur, Hesiodum non æqualem fuisse Homeri " (nisi fortè per longa regionum intervalla linguis loquebantur planè di- " versis) sed recentiore multò (quod & aliunde censuit Cicero; *Ho- " merus, inquit, multis, ut mihi videtur, antè sæculis fuit*. Lib. de Senect.) " Hesiodus nimirum, ut priorem in voce καλός sæpè producit [Erg. 2, " Hymn. v. 196, Theogon. v. 8, 17, 22, & alibi] ita eandem sæpè quo- " que corripit [Erg. v. 63. Theogon. v. 584, & 902.] Neque hoc so- " lum; verùm etiam more Dorico ultimam in vocibus τροπᾶς, δεινᾶς, κύ- " ρος, Ἀργίας, μέλαναιέας, βυλᾶς (quinetiam & λαγός in accusativo plu- " rali) corripuit: [Erg. v. 182, 281, 293. Aew. Hæ. v. 302. Theog. v. 60, " 267, 401, 534, 653.] Cujusmodi exempla apud Homerum neutiquam " occurrunt. Similiter vocem ὀπωρινός, cujus penultimam Homerus sem- " per producit, Hesiodus recentiore pronuntiandi more corripuit: Erg. " v. 33." Ad hæc respondeo; nihil certi vel probabilis de ætate utrius- " vis Poetæ ex hisce observationibus inferri posse, ob defectum scilicet alio- " rum Poetarum Homero cœvorum. Si enim alii exstarent cœvi Poetæ

duo vel plures, qui in vocum citatarum profodia cum Homero constanter & perpetuò congruerent, haud injuria Hesiodum ab eorum praxi discrepantem ab eodem sæculo amoveremus, eumque postea, vel forsitan prius (quid enim vetat?) vixisse suspicaremur. Sed cum nemo jam talis, præter Hesiodum, de quo quæstio est, supersit, ex cujus scriptis de communi praxi istius sæculi judicare possumus; ecquis tutò affirmaverit, omnes istius ævi Poetas istam constanter secutos esse profodiam, quam sibi Homerus præscripsit? Judicium hoc esset, pace tanti Viri dixerim, nimis temerarium. Nam quo magis æqualibus suis Homerus antecelluit, eo majorem ab ipso ἀρετήν, & strictiores poeseos regulas expectare fas est; alios autem inferioris notæ Poetas, quibus tantus rigor esset incommodus, laxiora sibi fræna imposuisse, omnesque omnium Dialectorum varietates sibi in subsidium vocasse, suspicari. Eiusdem ferè rei insigne exemplum vel ætas nostra & patria suppeditat, in qua eundem virum tum in sensuum sublimitate, tum in numerorum modorumque venustate exactissima æqualium suorum chorum longissimè superantem admiramur. Habeat igitur istam Homerus laudem, quam præclaro ejus Interpreti denegare non possumus; Hesiodumque, quem Homero in arte sua inferiorem, nimirum ne nobis Πανίδα ψηφῶ objiciatur, statuimus, majorem sibi licentiam indulgisse, eumque nihilominus, cum illo vixisse fateamur.

Nostræ etiam Hypothesi objici potest, quòd eidem genti populoque diversos ritus & mores Homerus & Hesiodus attribuant, ac proinde inter ipsos intervallum temporis haud mediocre intercedere necesse sit, cum vix fieri possit, ut universa gens, mutatis moribus, ad contrarias consuetudines repentè transfugiat. Hujus quidem discordiæ unicum, quod sciam, allegatum est exemplum; ad illa Hesiodi verba Ἰ Λοκροὶ τ' ἀρχέμαχοι notat scholiastes, Ὁ Ομηρὸς τ' ἀναλίου εἶπεν, Οὐ γὰρ σφί τινι ὁμοίᾳ μέντοι φίλον ἔχῃ. Responderi potest, 1. Non satis constare an uterque Poeta de eodem populo verba fecerit. Nam cum diversæ essent Locrorum gentes, & Homerus, ut patet ex urbium nominibus, Opuntios & Epicnemidios solos Qilei Ajacis imperio subjectos descripserit, suspicari possumus Locros illos, qui Amphitryonem secuti sunt, & ab Hesiodo ἀρχέμαχοι appellantur, Ozolitas fuisse, qui ab aliis Locris interjecta Phocidis regione removebantur, & fortasse ut locorum situ, sic institutis & militia à prioribus illis distabant; de quibus sane Hesiodum verba fecisse verisimilius esse arbitror, ex eo quòd isti Locri Taphiorum & Teleboarum, quibuscum bellum gerebat Amphitryo, erant finitimi. 2. In dubio est, an utervis Poeta singularum gentium mores & consuetudines, quales in Trojanis erant temporibus, descripserit vel cognovit. Nescio equidem quo pacto ad ipsos tam magno

Ἰ Λοκροὶ Hes. v. 25. Ἰ Iliad. N. 713. Ἰ Λοκροὶ ἀμφίτροι. Xenophon de Agesilaus rege. Et Hist. Gr. lib. 4. Ὁ τεταρτὸς δ' ἡ Φωκίς τῇ Βοιωτίᾳ ἀφ' ἧς καὶ τὰ παλαιὰ ἢ Λοκροὶ τῇ Φωκίᾳ ἐκαλεῖται· ἀπὸ τῆς γὰρ ἰστί, &c. Strabon. Geograph. lib. 9. p. 637. Edit. Amst. ἐφεξῆς δ' ἰστί ἢ Λοκροὶ διήρη] ἢ διχα. Ibid. p. 650. Pausan. in Phocicis. Ἰ Iliad. B. v. 531. Τῶν γὰρ μὲν Ἐπικνημίδων Λοκρῶν Ομηρὸς αἰ μέντοι. Ibid. p. 653. Ἰ Iliad. B. v. 486.

temporis intervallo remotos istiusmodi circumstantiarum notitia posset pervenire, quippe cùm in ista ætate historia vel nulla esset, vel admodum imperfecta, & Homerus ipse testetur * res maxime memorabiles, Græcorum ducum, populorumque nomina, incerta & obscura se fama accepisse. 3. Idcirco probabile est utrumque Poetam singulis gentibus à se memoratis ritus & consuetudines non ex vera historia, sed pro arbitrio attribuisse, illud sibi solum proponentes, ut poemata sua pulchris descriptionibus & grata varietate decorarent; ut omninò temerarium esset & ineptum ex Epithetis illis *πλήξιοι, ἀγχιμαχοί*, &c. de varia variarum gentium militia aliquid statuere. 4. Observari debet hanc objectionem petitam esse ex *Αἰωδὶ* *Ηγήκλειος*, quod quidem poema pro genuino Poetæ nostri opere habendum duxi; de illo tamen sic mecum statuens, infirmiora esse argumenta, quibus ejus *αὐθεντία*, quàm quibus Homeri & Hesiodi *συγχερισμός* evincitur. Si cui igitur citata objectio alicujus esse momenti videatur, in illam potius quàm in hanc incidat suspicio.

* *Ulad. B. v. 488. 51. 52.*

ERRATA.

Theog. v. 104. pro *catilenam*, lege *cantilenam*. 170. pro τελέσαιμι, l. τελέσαιμι. Scut. Herc. 180. pro Φάλερον, l. Φάληρον. 275. pro αὐθοιμέρον, l. αὐθοιμέρον. Opera 27. pro *veto*, l. *verò*. 316. pro *sollicitus*, l. *sollicitus*. 728. pro αἰνόνι@, l. αἰνόνια. Frag. 124. Iuxta δ' eis dele. 179. Χαίρετε Λυγ-κῇ@ γῆν dele. Certamen p. 244. pro *Medone*, l. *Medonte*.

Errata in accentibus notare supervacaneum duxi, cum istiusmodi non sint, ut lectorem morari possint.

ἩΣΙΟΔΟΥ

ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΘΕΟΓΟΝΙΑ.

HESIODI

A S C R Æ I

THEOGONIA.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Θ Ε Ο Γ Ο Ν Ι Α.

Μουσάων Ελικωνιάδων δ' ἔρχώμεθ' αἰεδῆν,
 Αἴθ' Ἐλικῶνος ἔχουσιν ὄρος μέγα τε ζάθεόν τε,
 Καί τε παρὶ κρήνῳ ἰοιδέα πρὸς ἀπαλοῖσιν
 Ὀρχεῦνται, ἣ βαρυὸν ἐριώθενε Κροῖον,
 Καί τε λοεσάμεναι τέρενα χεῖρα Περμυσόιο, 5
 Ἡ Ἰπποκρυῶνης, ἥ Ολμειῶ ζαθέοιο,
 Ακροτάτῃ Ελικῶνι χεῖρας ἐνεπαύσαντο,
 Καλὰς, ἱμερμένους ἐπερρώσαντο ἣ ποσσίν
 Ἐνθεν δ' ὀπρυνόμεναι, κεκαλυμμέναι ἦεν τ' ὀλῶ,
 Ἐννύχῃ σείχον, παρὶ καλλέα ὅσταν ἰῆσται, 10
 Ὑμνεῦσαι Δία τ' Αἰγίοχον, καὶ πάτριαν Ἥρην
 Ἀργεῖν, χρυσεόισι πεδίλοις ἐμβεβαῖαν,
 Κέκην τ' Αἰγίοχοιο Διὸς γλαυκῶπιν Ἀθήνην,
 Φοῖβόν τ' Ἀπόλλωνα, ἔς Ἀρτεμιν ἰοχέανταν,
 Ἡδὲ Ποσειδάωνα γαμήοχον, ἐννοσίγαιον, 15
 Καὶ Θέμιν αἰδομένην, ἐλικοβλέφαρὸν τ' Ἀφροδίτην,
 Ἡῶν τε χρυσοσέφκον, καλὴν τε Διώνην,
 Ἡώ τ', Ἡελίον τε μέγαν, λαμπρὰν τε Σελήνην,
 Λήτω τ', Ἰάπετόν τε, ἰδὲ Κρόνον ἀγκυλομήτην,
 Γαῖάν τ', Ὠκεθρόν τε μέγαν, ἣ Νύκτα μέλαιναν· 20

Ἄλλων

HESIODI ASCRÆI DEORUM GENERATIO.

A Musis Heliconiadibus incipiamus canere, [numque :
Quæ Heliconis habitant montem, magnumque divi-
Et circa fontem cæruleum pedibus teneris
Saltant, aramque præpotentis Saturnii,
Atque ablutæ tenerum corpus aqua Permessi,
Aut Hippocrenes, aut Olmii sacri,
Summo in Helicone choreas ducere solent,
Pulchras, amabiles, firmiterque saltare pedibus :
Inde concitata, velatæ aere multo,
Noctu incedunt, perpulchram vocem emittentes,
Celebrantes Jovemque ægida tenentem, & venerandam Junonem
Argivam, aureis calceamentis incedentem :
Filiamque Ægiochi Jovis, cæruleos oculos habentem Minervam :
Phœbumque Apollinem, & Dianam sagittis gaudentem,
Atque Neptunum terram continentem, terræ motorem,
Et Themis venerandam, & blandis oculis Venerem,
Hebenque aurea corona decoram, formosamque Dionen,
Auroramque, Solemque magnum, splendidamque Lunam,
Latonamque, Japetumque, ac Saturnum versipellem,
Terramque, Oceanumque vastum, & Noctem atram :

Ἀλλων τ' Ἀθανάτων ἱερὸν γῆϑ' αἰὲν ἑόντων·
 Αἶ νύ ποθ' Ἡσίοδον χαλὴν ἐδίδαξαν αἰοιδὴν,
 Ἀρνας ποιμαίνονθ' Ἐλικῶνϑ' ὑπὸ Ζαθέοιο.
 Τόνδε δέ με πρῶπιςα θεαὶ πρὸς μῦθον ἔειπαν
 Μῆσαι Ολυμπιάδες, κῆραι Διὸς Αἰγιόχοιο·

25

Ποιμνῆρες ἄγραυλοι, κακ' ἐλέγχεα, γαστέρες οἶον,
 Ἰδμεν ψεύδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα·
 Ἰδμεν δέ, εὔτ' ἐθέλωμεν, ἀληθέα μυθήσασθαι.

Ὡς ἔφασαν κῆραι μεγάλαι Διὸς δὲ πέπεισαι,
 Καί μοι σκῆπτρον ἔδον, δάφνης ἐρεθιλέϑ' ἔζον,
 Δρέψασθαι θηπτόν· ἐνέπιδυσαν δέ μοι αὐδῶν
 Θείων, ὥς κλείοιμι τὰ τ' ἐστόμῳ, πρὸ τ' ἑόντα.
 Καί με κέλοινθ' ὑμνεῖν μαχάρων γῆϑ' αἰὲν ἑόντων,
 Σφᾶς δέ, αὐτὰς, πρῶτόν τε καὶ ὕστερον αἰὲν αἰεῖδεν.
 Ἀλλὰ τίη μοι ζῶντα πρὶ δρυὶ ἢ πρὶ πέτρῳ;

30

35

Τυῶν, Μισαίων δαχώμεθα, ταὶ Διὶ πατρὶ
 Ὑμνῶσαι τέρπασσι μέγαν νόον ἐντὸς Ολύμπου,
 Εἰρῶσαι, τὰ τ' ἑόντα, τὰ τ' ἐστόμῳ, πρὸτ' ἑόντα,
 Φωνῇ ὁμηρεῦσαι· τῆς δέ, ἀχάματ' ὅρει αὐδῇ
 Ἐκ σομάτων ἠδεῖα. Γελαῖ δέ τε δώματα πατρὸς
 Ζηνὸς ἐρεγδύνποιο, θεῶν ὅππ' λειροέσση
 Σκιδναμνῆ. Ἡχεῖ δ' ἡχέη νιφόεντ' Ολύμπου,
 Δώματα Ἀθανάτων. Αἱ δ' ἄμβροστον ὅσταν ἰέσται,
 Θεῶν γῆϑ' αἰδοῖον πρῶτον κλείουσιν αἰοιδῇ
 Ἐξ δ' ἄρχης, εἰς Γαῖαν καὶ Οὐρανὸς οὐρανὸς ἐπικτον,
 Οἷτ' ἐκ τῆς ἐχθύνοντο θεοὶ, δωτῆρες ἐάων.

40

45

Δεύτερον

DEORUM GENERATIO.

5

Aliorumque immortalium sacrum genus semper existentium:

Quæ olim Hesiodum pulchrum docuerunt carmen,

Agnos pascens Helicone sub divino.

Hoc autem me primum Deæ sermone compellarunt

Musæ Olympiades, filiæ Jovis Ægiochi:

Pastores sub dio manentes, mala probra, ventres solum,

Scimus falsa multa dicere veris similia:

Scimus etiam, quando voluerimus, vera loqui.

Sic dixerunt filiæ Jovis magni veridicæ,

Et mihi sceptrum dederunt, lauri perviridis ramum,

Decerpere mirandum. Inspirarunt autem mihi vocem

Divinam, ut canerem tam futura quam præterita.

Et me jubebant celebrare beatorum genus sempiternorum,

Se vero primo & postremo semper decantare.

Sed quò mihi hæc circa quercum, aut circa petram?

O tu, à Musis ordiamur, quæ Jovi patri

Canendo oblectant magnum animum in Olympo,

Memorantes, & præsentia, & futura, & præterita,

Voce concinentes. Illarum vero indefessa fluit vox

Ab ore suavis. Ridet autem domus patris

Jovis valde tonantis, Dearum voce suavi

Dispersa. Resonat vero vertex nivosi Olympi,

Domus immortalium: Hæ vero immortalem vocem emittentes,

Deorum genus venerandum in primis celebrant cantilena

Ab exordio, quos Tellus & Coelum latum genuerunt,

Quique ex his prognati sunt Dii, datores bonorum.

Secun-

Δεύτερον αὐτὲ Ζῆνα, θεῶν πατέρ' ἠδ' ἐ καὶ ἀνδρῶν,
 Αἰχμῶνά τ' ὑμνεῦσι θεαί, λήγασαί τ' αἰοῦσας,
 Οὔσων φέρετατός ἐστι θεῶν, κρατεῖ τε μέγιστος.
 Αὔρις δ' ἀνθρώπων τε γένε', κρατερῶν τε γηράωντων 50
 Ὑμνῶσαι, τέρεσσι Διὸς νόον ἐντὸς Ολύμπου,
 Μῆσαι Ολυμπιάδες, κῆραι Διὸς αἰγιόχοιο·
 Τὰς ἐν Πιερίῃ Κρηίδῃ τέκε πατρὶ μεγάισα
 Μημοσύνη, γαυοῖσιν Εὐβοίῃς μεδέουσα,
 Δημοσύνην τε κακῶν, ἄμπαυμά τε μερμηράων. 55
 Ἐννέα γὰρ οἱ νύκτας ἐμίσγετο μητίετα Ζεὺς,
 Νόσφιν ἀπ' ἀθανάτων, ἱερὸν λέχεσθαι εἰσαναβαίνων.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐνιαυτὸς ἔλῃ, παῖ δ' ἔτρεπον ὦραι,
 Μηνῶν φθινόντων, παῖ δ' ἤματα πολλὰ ἔτελέεθον,
 Ἡ δ' ἔτεκ' ἐννέα κῆρας ὁμόφρονας, ἧσιν αἰοῖδ' 60
 Μέμβλεται, ἐν σήθεσσι ἀκηδέα θυμὸν ἐχέουσαι,
 Τυτθὸν ἀπ' ἀκροτάτης κορυφῆς νεφέεσσι Ολύμπου,
 Ἐνθά σφιν λιπαροὶ τε χοροὶ καὶ δώματα χαλὰ.
 Παῖ δ' αὐταῖς Χάριτες τε, καὶ Ἰμερὸς οἰκί' ἔχουσιν,
 Εἰ θαλῆης ἐρατὴν ᾗ ἀφ' ὅσῃ σῶμα ὅσῃ εἶσαι, 65
 Μέλπονται πάντων τε νόμους, καὶ ἦθεα κεδνὰ
 Ἀθανάτων κλείουσιν, ἐπήρατον ἔσσαν εἶσαι.
 Αἱ τότε ἴσαν παρὸς Ολύμπου ἀγαλλόμεναι ὀπί χαλῇ,
 Ἀμβροσίῃ μολπῇ. παῖ δ' ἴαχε γαῖα μέλαινα
 Ὑμνεύουσαι ἐρατὸς ᾗ ποδῶν ὑπὸ δῖπος ὀράρει, 70
 Νιοσμένων πατέρες ἐν, ὃ δ' ἐρανῶ ἐμβασιλεύει,
 Αὐτὸς ἔχων βροτῶν ἠδ' αἰθαλόεντα κεραιὸν,

DEORUM GENERATIO.

7

Secundo rursus Jovem, Deorum patrem atque hominum,
Incipientesque canunt Deæ, & finientes carmen,
Quam sit præstantissimus Deorum, & imperio maximus.
Porro & hominum genus, fortiumque gigantum
Celebrantes oblectant Jovis mentem in Olympo,
Musæ Olympiades, filiæ Jovis ægida habentis :
Quas in Pieria Saturnio peperit patri mista
Mnemofyne, collibus Eleutheris imperans,
Oblivionemque malorum, & solatium curarum.
Novem enim cum ea noctes mistus est prudens Jupiter,
Scorsim ab immortalibus, sacrum lectum conscendens.
Sed cum jam annus exactus, circum volutæ vero essent tempestates,
Mensibus exactis, diesque multi transacti essent,
Ipsa peperit novem filias concordēs, quibus carmen
Curæ est, in pectoribus securum animum habentibus,
Paululum à summo vertice nivosi Olympi,
Ubi ipsis splendidique chori, & ædes pulchræ.
Juxta vero eas & Gratiæ & Cupido domos habitant,
In conviviiis : amabilem autem per os vocem emittentes,
Canunt omniumque leges, & mores venerandos
Immortalium celebrant, amabilem per os vocem emittentes.
Illæ tum ibant ad Olympum exsultantes voce pulchra,
Immortali cantilena : undique vero resonabat terra atra
Canentibus hymnos : jucundus vero à pedibus strepitus excitabatur,
Euntium ad patrem suum. Ille autem in cœlo regnat,
Ipse habens tonitru, atque ardens fulmen,

Κάρετ' ἰ νικήσας πατέρα Κρόνον. Εὖ ᾗ ἔχασα
 Ἀθανάτοισι διέταξεν ὁμῶς, καὶ ἐπέφραδε πημάς.
 Ταῦτ' ἄρα Μῆσαι αἰδὼν, οὐλύμπα δώματ' ἔχασα, 75
 Ἐννέα θυγατέρες μεγάλα Διὸς ἐκγεγαῖα,
 Κλειώτ', Εὐτέρπη τε, Θάληα τε, Μελπομένη τε,
 Τερψιχόρη τ', Εὐρατώ τε, Πολύμνια τ', Οὐρανίη τε,
 Καλλιόπη θ'. ἡ δ' ἔπειτα φερεσάτη βῆεν ἀπασέων.
 Ἡ γὰρ ἔ βασιλεύσιν ἅμ' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ. 80
 Ὀνπινα τιμήσας Διὸς κῆρα μεγάλοιο,
 Γενόμενόν τ' ἐσίδωσι διοτρεφέων βασιλῆων,
 Τῷ μὲν ὅπῃ γλώσῃ γλυκερῶ χέουσιν ἔερσι,
 Τῷ δ' ἔπε' ἐκ σώματος ῥεῖ μείλιχα· οἱ δὲ νυ λαοὶ
 Πάντες ἐς αὐτὸν ὀρώσι, λαλῶντες ἰέμεντας 85
 Ἰγείησι δίκησιν· ὁ δ' ἀσφαλέως ἀγορεύων,
 Αἰψά τε ἔ μέγα νείκε' ὅππασα μύθῳ κατέπαυσε.
 Τένεχα γὰρ βασιλῆες ἐχέφρονες, ἔνεχα λαοῖς
 Βλαπτομένοισι ἀγορήφι μετὰ τροπα ἔργα τελεῦσι
 Ρηϊδίως, μαλακοῖσι ῥῆσιν ἀμύμονι ἐπέεσσιν. 90
 Εὐχόμενον δ' ἀναὰ ἄστυ, θεὸν ὥς, ἰλάσκειν
 Αἰδοῖ μείλιχ'· μὲν δ' ἔπειτα ἀγορομένοισιν·
 Οἷα τοι Μυσαίων ἱερὴ δόσις ἀνθρώποισιν.
 Ἐκ γὰρ Μυσαίων ἔ ἐκκρόλῃ Ἀπόλλωνος
 Ἄνδρες αἰοῖδ' ἔασιν ὅπῃ χθόνα ἔ κηταρεῖσά· 95
 Ἐκ δ' ἑ Διὸς βασιλῆες. Ὁ δ' ὀλβίος ὄνπινα Μῆσαι
 Φιλεῦν· γλυκερή οἱ δ' ἀπὸ σώματος ῥεῖ αὐδὴ.
 Εἰ γὰρ τις ἢ πένθος ἔχων νεοκιδεῖ θυμῷ

Vi superato patre Saturno. Bene autem singula
 Immortalibus disposuit simul, & ordinavit honores.
 Hæc sane Musæ canebant, cœlestes domos incolentes :
 Novem filiæ magno è Jove prognatæ :
 Clioque, Euterpeque, Thaliaque, Melpomeneque,
 Terpsichoreque, Eratoque, Polymniaque, Uraniaque,
 Calliopeque : hæc autem præstantissima est omnium.
 Hæc enim & reges venerandos comitatur.
 Quemcumque honoraturæ sunt Jovis filiæ magni,
 In lucem editumque adspexerint à Jove nutritorum regum,
 Huic quidem super linguam dulcem fundunt rorem,
 Hujus vero verba ex ore fluunt suavia : ceterum populi
 Omnes ipsum respiciunt, reddentem jus
 Rectis judiciis. Hic autem secure in concione verba faciens,
 Statim etiam magnam contentionem scite dirimere solet.
 Propterea enim reges prudentes sunt, ut populis
 Damno affectis in foro res iterum integras restituant
 Facile, mollibus alloquentes verbis.
 Incedentem vero per urbem, tanquam Deum, venerantur
 Reverentia blanda : eminet vero inter ipsos congregatos.
 Tale Musarum præstans munus hominibus.
 A Musis etenim, & eminus feriente Apolline,
 Viri cantores super terram & citharœdi :
 Ex Jove vero reges. Ille vero beatus, quemcumque Musæ
 Amant : suavis ei ab ore fluit vox.
 Si quis enim vel luctum habens recenti dolore saucio animo

Αἴψ' ἰκκαδίλω ἀναχήμενθ', αὐτὰρ αἰοιδὸς
 Μισαίων Τεράπων κλέϊα ποστέρωι ἀνδρῶπων
 Ὑμνήσῃ· μάκαρός τε θεὸς οἱ Ὀλυμπον ἔχουσιν,
 Αἴψ' ὅγε δυσφρονέων Ὀπλήτῃ, ἐδὲ τι κηδέων
 Μέμνῃ· ταχέως ἱ παρέρραπτε δῶρα θεῶων.
 Χαίρετε τέκνα Διὸς, δότε δ' ἱμερόεσσαν αἰοιδίην.
 Κλείετε δ' ἀθανάτων ἱερὸν γῆνθ' αἶεν ἑόντων,
 Οἱ Γῆς ἐξεγρόντο καὶ Οὐρανῷ ἀστερόεντες,
 Νυκτὸς καὶ ὀνοφερῆς, ἕς θ' ἀλμυρὸς ἔτρεφε Πόντος.
 Εἶπατε δ' ὡς τὰ παρῶντα θεοὶ καὶ γαῖα γῆνόντο,
 Καὶ ποταμοὶ, καὶ Πόντος ἀπείρετθ' οἰδματι θύων,
 Ἀσρα τε λαμπρόωντα, καὶ ἑρρινὸς διῖρος ὕπερθει,
 Οἳ τ' ἐκ τῆς ἐγῆνόντο θεοὶ, δωτῆρες ἑάων.

100

105

110

Ως τ' ἀφάνθ' ἀλάσσαντο, καὶ ὡς πμῆς διέλοντο,
 Ἡ δὲ καὶ ὡς τὰ παρῶντα πολύπυχα ἔχον Ὀλυμπον.
 Ταῦτα μοι ἔαπετε Μῆσαι, ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
 Εξ ἀρχῆς, καὶ εἶπαθ' ὅ, τι παρῶντων γῆμετ' αὐτῶν.

115

Ἡ τοι μὲν παρῶντα Χάθ' γῆμετ' αὐτὰρ ἔπειτα
 Γαῖ' ἀνέδυσενθ', πάντων ἔδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
 Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι χάρη νιφόεντες Ὀλύμπῃ,
 Τάεταρά τ' ἡρόεντα μυχῷ χροῖος ἀνέοδός·
 Ἡ δ' Ἐρῶ, ὃς κάλλιπος ἐν ἀθανάταισι θεοῖσι,
 Λυσιμελής, πάντων τε θεῶν, πάντων τ' ἀνδρῶπων
 Δάμνα' ἐν σῆθεσι νόον, καὶ ἑπίφρονα βασιλεύ.
 Ἐκ Χάεθ' δ' Ἐρεβός τε, μέλαινα τε Νύξ ἐγῆνόντο.
 Νυκτὸς δ' αὖτ' Αἰθήρ τε καὶ Ἡμέρη ἐξεγῆνόντο,

120

Οὐς

DEORUM GENERATIO. II

Tristetur, animo dolens, Poëta vero
Musarum famulus res claras priscorum hominum
Laudibus celebraverit, beatosque Deos qui Olympum incolunt;
Statim hic sollicitudinum obliviscitur, nec quicquam dolorum
Meminit: cito enim deflexerunt eos alio dona Dearum.
Salvete natæ Jovis, date vero amabilem catilenam.
Celebrate quoque immortalium divinum genus, semper existentium,
Qui Tellure prognati sunt, & Cœlo stellato,
Noctæque caliginosa, quosque salus nutritiv Pontus.
Dicite insuper, ut primum Dii & terra fuerint,
Et flumina, & Pontus immensus, æstu furens,
Astraque fulgentia & cœlum latum superne:
Et qui ex his nati sunt Dii, datores bonorum.
Utque opes dividerint, & quomodo honores distinxerint,
Atque quomodo primum multa juga habentem tenuerint Olympum.
Hæc mihi dicite Musæ, cœlestes domos inhabitantes,
Ab initio: & dicite quodnam primum fuerit illorum.
Primo omnium quidem Chaos fuit, ac deinde
Tellus lata, omnium sedes tuta semper
Immortalium, qui tenent juga nivosi Olympi,
Tartaraque tenebricosa in recessu terræ spaciosa:
Atque Amor, qui pulcherimus inter immortales Deos,
Solvens curas, & omnium Deorum, omniumque hominum
Domat in pectoribus animum, & prudens consilium.
Ex Chao vero Erebusque, nigraque Nox editi sunt.
Ex nocte porro Ætherque & Dies prognati sunt:

Οὓς τέκε κλωταμύρη, Ερέβι φιλόπτη μυγεῖσα.
 Γαῖα δέ τοι παρῶτον μὲν ἐγείνατο ἴσον ἑαυτῇ
 Οὐρανὸν ἀστερόενθ', ἵνα μιν παρὶ πάντα χαλύπτοι,
 Ο φρ' εἴη μακάρεσσιν θεοῖς ἔδος ἀσφαλὲς αἰεὶ.
 Γείνατο δ' ἔρεα μακρὰ, θεῶν χαλκίεντας ἐναλίχους
 Νυμφέων, αἳ ναίεσιν αἰὲν ἔρεα βροσθήντα.
 Ἡ δὲ καὶ ἀπρύγετον Πέλαιον τέκεν οἴδματι θυόν,
 Πόντον, ἄτερ φιλόπτην ἐφμέρεσ' αὐτὰρ ἔπειτα
 Οὐρανῶ ἀνιηῖσα, τέκ' Ωκεανὸν βαθυδύνῳ,
 Κοῖόν τε, Κρεῖόν θ', Ὑπερίωνα τ', Ἰαπετόν τε,
 Θείαν τε, Ρέα τε, Θέμιν τε, Μημοσύνην τε,
 Φοῖβῳ τε χρυσοσέφανον, Τηθύῳ τ' ἐρατεινῷ.
 Τῆς μὲν ὀπλότατον γένετο Κρόνον ἀγκυλομήτης,
 Δεινότατος πάντων θαλερόν δ' ἦχθηρε τοκῆα.
 Γείνατο δ' αὖ Κύκλωπας ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντας,
 Βρόντιόν τε, Στερόπιν τε, καὶ Ἀεγλὴν ὀδυσμόθυμον,
 Οἱ Ζηνὶ βροντίῳ τ' ἔδοξε, τὰ δ' ἔξάν τε κεραυνόν.
 Οἱ δὲ τοι τὰ μὲν ἄλλα θεοῖς ἐναλίχιοι ἦν,
 Μῆν' δ' ὀφθαλμὸς μέσσω ἐπέκειτο μετώπῳ.
 Κύκλωπες δ' ὄνομα ἦν ἐπώνυμον, ἔνεκ' ἄρα σφείων
 Κυκλοτερεῖς ὀφθαλμοὺς εἰς ἐνέκειτο μετώπῳ.
 Ἰχθὺς τ' ἠδὲ βῆν καὶ μηχαναὶ ἦν ἐπ' ἔργοις.
 Ἄλλοι δ' αὖ Γαίης τε καὶ Οὐρανῶ ἐξερχόοντο,
 Τρεῖς πάντες μεγάλοι καὶ ὄβριμοι, οἷον ὀνομαστοί,
 Κόπιός τε, Βελιάρεώς τε, Γύγης θ', ὑπὸ φάσμα τέκνα.
 Τῶν ἐλατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων αἴωσαντο

125

130

135

140

145

150

Απλα-

Quos peperit ubi concepisset, Erebo concubitu mista.
 Tellus vero primum quidem genuit æqualem sibi
 Coelum stellis ornatum, ut ipsam totam obtegat,
 Utque esset beatis Diis sedes tuta semper.
 Genuit præterea montes altos, Dearum grata domicilia
 Nympharum, quæ habitant per montes saltuosos.
 Atque etiam infrugiferum pelagus peperit æstu furens,
 Pontum, absque amore suavi. Ceterum deinde
 Cœlo concumbens, peperit Oceanum profundos vortices habentem;
 Cœumque, Creumque, Hyperionemque, Japetumque,
 Theamque, Rheamque, Themineque, Mnemosynenque,
 Phœbenque aurea corona insignem, Tethynque amabilem.
 Hos vero post natu minimus natus est Saturnus vaser, [tem
 Sævisissimus inter liberos: floridum autem odio prosequabatur paren-
 Porro genuit & Cyclopes superbum cor habentes,
 Brontenque, Steropenque, & Argen forti animo præditum:
 Qui Jovi & tonitru dederunt, & fabricarunt fulmen.
 Qui sane per alia Diis similes erant,
 Unus vero oculus media positus erat fronte.
 Cyclopes vero illis nomen è re erat, eo quod ipsorum
 Rotundus oculus unicus inerat fronti:
 Roburque & vires, & variæ artes erant in operibus.
 Alii rursus è Tellure & Cœlo prognati sunt,
 Tres filii magni, & prævalidi, nefandi,
 Cottusque, Briareusque, Gygesque, superba proles.
 Quorum centum quidem manus ab humeris prorumpabant

Ἀπλάσῃ κεφαλῇ ἣ ἐκείνῳ πενήκοντα
 Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ὅππῃ τρεῖς ἔσσι μέλει.
 Ἰχθὺς δ' ἄπλαττον, κρατερὴν, μεγάλην ὅππῃ εἶδει.
 Οὐστοὶ γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ὕψι γούνοιο,
 Δεινότατοι παῖδες, σφετέρῃ δ' ἤχοντο τοκῇ 155
 Ἐξ ὀρχῆς. Καὶ τῷ μὴ ὅπως τις κοῦρε γούνοιο,
 Πάντας διακρύψασκε, καὶ ἐς φαῖαν οὐκ ἀνέσκει,
 Γαίης ἐν κοῦρῳ καὶ δ' ἐπετέρπετο ἔργῳ
 Οὐρανοῦ· ἢ δ' ὅπως συναχθεὶς Γαῖα πελώρη,
 Στεινομήρη· δολίχῃ ἢ κακίᾳ ἐπέφραστο τοῦ τεχνίου. 160
 Αἶψα ἢ ποιήσῃς γένος πολλῷ ἀδελφικῶς,
 Τόξῃ μέγα δόσανον, καὶ ἐπέφραδε πασι φίλοιαν.
 Εἶπε ἢ γαρυφύλλῃ, φίλον τετιμωμένον ἦτορ·
 Παῖδες ἐμοὶ καὶ πατρός ἀποδίδου, καὶ κ' ἐθέλητε
 Πείθεσθαι, πατέρες γε κακίᾳ πομπήν μετὰ λαοῖσιν 165
 Ἡμετέροισιν. Πρῶτος γὰρ ἀνέκα μῆσατο ἔργα.
 Ὡς φάτο· τίς δ' ἄρα πάντας ἔλεν δέος, εἰδὲ τις αὐτῶν
 Φθέγγετο. Θαρσύνῃς ἢ μέγας Κρόνῳ ἀγκυλομήτης
 Ἀψ' αὐτῆς μύθοισι κοῦρῶν μετὰ κροῖον.
 Μῆτερ, ἐγὼ κεν τίτῳ γ' ἀποχόμῃς τελέσωμι 170
 Ἔργον. Ἐπεὶ πατρός γε δυσκύνῃς οὐκ ἀλεγχέω
 Ἡμετέρῃ· κοῦρῳ γὰρ ἀνέκα μῆσατο ἔργα.
 Ὡς φάτο· γήθησιν ἢ μέγα φρεσὶ Γαῖα πελώρη.
 Εἰσε δέ μιν κρύψασα λόχῳ· ἐνέδρακε ἢ χερσὶ
 Ἀρπῇ καρχαρδόντῃ· δόλον δ' ὅπως δόξατο πείσασθαι. 175
 Ἦλθε ἢ Νέκτ' ἐπὶ γαίᾳ μέγας Οὐρανόσ· ἀμφὶ δ' Γαίῃ

Inaccessæ : capita vero unicuique quinquaginta
 Ex humeris prognata erant super robustos artus.
 Robur autem immensum, validum, ingenti in statura.
 Quotquot enim Tellure & Cœlo procreati sunt,
 Potentissimi (sunt) filiorum, à suo verò infestabantur parente
 Ab initio. Et horum quidem ut quisque primum nascebatur,
 Omnes occultabat, & in lucem non emittebat,
 Terræ in latebris : malo autem oblectabatur opere
 Cœlus. Ipsa vero intus ingemiscebat Terra vasta,
 Contristata : dolosam vero malamque excogitavit artem.
 Statim vero cum procreasset genus cani ferri,
 Fabricavit magnam falcem, edixit vero caris liberis.
 Dixit autem animum addens, suo mœrens corde :
 Filii mei & patris nefarii, si volueritis
 Parere, patris malam ulciscemur contumeliam
 Vestri. Prior enim indigna machinatus est opera.

Sic dixit : illos vero omnes invasit metus, neque quispiam illorum
 Locutus est. Confirmato animo tandem magnus Saturnus versutus
 Rursus verbis compellavit matrem venerandam :

Mater, ego certe hoc in me recipiens peragam
 Facinus. Patrem enim detestabilem nihil curo
 Nostrum. Prior enim foeda machinatus est opera.

Sic dixit : gavisâ est autem valde animo Tellus ingens.
 Collocavit autem ipsum celans in insidiis : indidit vero manui
 Falcem asperis dentibus : dolum autem adhibuit omnem
 Venit autem Noctem inducens magnus Cœlus : undique vero Telluri

Flagrans

Ιμείρων Φιλότητος ἐπέχετο, καὶ ῥ' ἐτανύθη
 Πάντη. Ο δ' ἐκ λοχεοῖο παῖς ὠρέξατο χεῖρ
 Σικαῖν, δεξιτερῇ δ' πελάγειον ἔλλαβεν ἄρπην,
 Μακρὴν, καρχαρόδοντα, φίλῃ δ' ἀπὸ μῆδεα πατρὸς
 Εὐστυμῆως ἤμισε, πάλιν δ' ἐρρίψε Φέρεαδ
 Εξοπίῳ. Τὰ μὲν ἐπ' ἐτώσια ἐκφυγε χεῖρός·
 Οὔσα γ' ῥα γαίμλγες ἀπέστυθεν αἱματόεσσαι,
 Πάσας δέξατο Γαῖα. Περιπλομῆων δ' ἐνιαυτῶν,
 Γένεατ' Εὐρίντης τε κρατερὰς, μεγάλας τε Γίγαντας,
 Τάχῃσι λαμπομῆες, δόλῃχ' ἔτχεα χερσὶν ἔχοντας,
 Νύμφας θ' αἷς Μελίης καλέεσθ' ἐπ' ἀπείρῃνα γαῖαν.
 Μῆδεά θ', ὡς τὸ κοῖτον ἀποτμήξας ἀδάμαντι,
 Κάββαλ' ἀπ' Ἠπείργιο πολυκλῦσῳ ἐνὶ Πόντῳ,
 ὧς φέρετ' ἀμπέλα γ' πάλιν χροῖον· ἀμφὶ δ' ἰλαχὸς
 Αφρὸς ἀπ' ἀθανάτων χροὸς ὤρυστο· τῷ δ' ἐνὶ κέρῃ
 Εὐρέφθη· κοῖτον δ' Κυθήριοι ζαγέοισιν
 Επλετο· ἐνθ' ἐπειτα κοῖτον ἴκετο Κύπρον.
 Εκ δ' ἔβη αἰδοῖν καλὴ θεός. Ἀμφὶ δ' ποῖν
 Ποσσὶν ὑπὸ ραδινοῖσιν ἀέξετο· πλὴν δ' Αφροδίτῃ,
 Αφρογῶν τε θεῶν, καὶ εὐσέφανον Κυθήρειαν
 Κικλήσκουσι θεοὶ τε καὶ ἀνέρες, ἔνεκ' ἐν ἀφρῷ
 Θρέφθη· ἀτὰρ Κυθήρειαν, ὅτι κοῖσάκωρε Κυθήρης·
 Κυπριογῶν δ', ὅτι γέντο πολυκλῦσῳ ἐνὶ Κύπρῳ,
 Ἡδὲ φιλομμηδέα, ὅτι μμηδέων ἐξεφαάνθη.
 Τῇ δ' Εὐφ' ὠμάρτισε, καὶ Ἰμεργς ἔσπετο χαλός,
 Γεινομῆν' αὖ κοῖτα, θεῶν τ' ἐς φῦλον ἴσην.

Flagrans desiderio concubitus incumbibat, & sane extensus est
 Passim. Ex insidiis autem filius petiit manu
 Sinistra, dextra vero immanem cepit falcem,
 Longam, asperos dentes habentem, fuique genitalia patris
 Festinanter demessuit, rursumque abiecit ut ferrentur
 Pone. Illa quidem non incassum elapsa sunt manu :
 Quotquot enim guttæ proruperunt cruentæ,
 Omnes suscepit Terra. Volventibus autem annis,
 Produxit Erinnyasque validas, magnosque Gigantes
 Armis nitentes, longas hastas manibus tenentes :
 Nymphasque, quas Melias vocant super immensam terram :
 Testiculique, postquam ut prius (*sc. dictum*) resectos ferro
 Projecerat è continenti undis agitatum in pontum,
 Sic ferebantur per pelagus longo tempore : circumcirca vero alba
 Spuma ab immortalis corpore oriebatur : in eâ autem puella
 Innutrita est : primum vero ad Cythera divina
 Vehabatur, inde tum circumfluam pervenit ad Cyprum.
 Prodiit vero veneranda formosa Dea : circum vero herba
 Pedibus sub mollibus crescebat : Aphroditen autem ipsam,
 Spuma progeneratam Deam, & decoram pulcris fertis Cytheream,
 Nominant tam Dii quam homines : eo quod in spuma
 Nutrita fuit : Cytheream autem quod appulit Cythera :
 Cyprigenam vero, quod nata sit undosa in Cypro :
 Atque amantem genitalia, quia ex genitalibus emerfit.
 Hanc vero Amor comitatus est, & Cupido sequebatur pulcher,
 Natam primum, & Deorum ad cœtum euntem.

Ταῦτίη δ' ἔξ ἀρχῆς τιμὴν ἔχει, ἠδὲ λείδοιχε
 Μοῖρα ἐν ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 Παρθένους τ' ὁάρας, μειδήματα τ', ἔξαπαῖτα τε,
 Τέρψιν τε γλυκερίην, Φιλόπτην τε, μελιχλίην τε.

205

Τὸς ὃ πατὴρ Τιτίωας ὀπίκλησιν καλέεσκεν,
 Παιῖδας νεικέων μέγας Οὐρανός, ἐς τέκεν αὐτός·
 Φάσκε ὃ, πταίνοντας ἀπαδαλίην μέγα ῥέξαι
 Ἔργον, τοῖο δ' ἔπειτα πίσιν μετόπισθεν ἔφαθ.

210

Νύξ δ' ἔτεκε συγερὴν τε Μοῖραν, καὶ Κῆρα μέλαιναν,
 Καὶ Θάνατον· τέκε δ' Ἰπνον· ἔπικτε ὃ Φῦλον Οὐνείραν,
 Οὔτινι καμμηθεῖσαι θεὰ τέκε Νύξ ἑρεβεννή,
 Δάτερσθ' αὖ Μῶμον, καὶ Οἰζυνὴν ἀλγυνοέσσαν·

Εσπερίδας δ' αἷς μῦθα πέλει κλυτὰ Ληγενοῖα
 Χρύστα καλὰ μέλας, φέροντά τε δένδρεα καρπὸν·

215

Καὶ Μοῖρας καὶ Κῆρας ἐγγίνατο νηλεοπόνους,
 Κλωθώ τε, Λάχεσιν τε, καὶ Ἀρεσποιν, αἵτε βροτοῖσι

Γεινομύροισι φάσσαν ἔχειν ἀγασθὸν τε, κακὸν τε
 Αἰτ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε παρδαιβοσφίας ἐφέπονται,

220

Οὐδέποτε λήγῃσι θεὰ δεινοῖα χόλοιο,
 Πέμ' γ' ὅσοι τὰ δάκναι κακίῳ ἔπην ὅστις ἀμάρτη.

Τίχτε ὃ καὶ Νέμεσιν, πῆμα θνητοῖσι βροτοῖσι,
 Νύξ ὅλη· Μετὰ τιμὴν Ἀπάτιν τέκε, καὶ Φιλόπτην,

Γῆρας τ' ἐλόμωμον, καὶ Εἶμν τέκε καρτερόθυμον.

225

Αὐτὰρ Εἶμν συγερὴ τέκε μὲ Πόνον ἀλγυνοέσσαν,
 Λήθην τε, Λιμόν τε, καὶ Ἀλγῆα δακρυόεντα,

Υσμίνας τε, Φόνους τε, Μάχας, Ἀνδροκτασίας τε,

Νείκεά

Hunc vero ab initio honorem habet, atque sortita est

Sortem inter homines & immortales Deos,

Virgineas confabulationes, & risus, & deceptiones,

Oblectationemque suavem, & amorem, blanditiasque.

Illos vero pater Titanas cognomento vocabat,

Filios objurgans magnus Coelus, quos genuit ipse.

Diſtitabat porro, poenas ſumentes ex protervia magnum patraſſe

Facinus, cujus deinceps ultio in poſterum futura ſit.

Nox præterea peperit odioſum Fatum, & Parcam atram,

Et Mortem: peperit etiam Somnum: peperit vero agmen Somniorum,

Quæ nulli miſta Dea peperit Nox obſcura.

Rurſum poſtea Momum, & Ærumnam dolore plenam,

Hesperidesque, quibus mala trans inclytum Oceanum

Aurea pulchra curæ ſunt, frugiferæque arbores,

Et fatales Deas & Parcas genuit immites,

Clothoque, Lachæſinque, & Atropon, quæ mortalibus

Nascentibus dant habendum bonumque malumque,

Quæque hominumque Deorumque delicta perſequentes,

Nunquam deponunt Deæ vehementem iram,

Priusquam ab illo ſumſerint gravem poenam, quiſquis peccarit.

Peperit præterea & Nemefin, cladem mortalibus hominibus,

Nox pernicioſa: poſt hanc Fraudem enixa eſt, & Concubitum,

Seniumque noxium, & Contentionem peperit pertinacem.

Ceterum Contentio odioſa peperit quidem Laborem moleſtum,

Oblivionemque, Famemque, & Dolores lacrymabiles,

Pugnaſque, Cædeſque, Prælia, Strageſque virorum,

Νείκεά τε, ψευδέας τε Λόγους, Αμφιλογίας τε,
 Δυσνομίην, Απίην τε, σωήθεας ἀλήλοισιν.
 Ορκον δ' ὅς δὴ πλείον ἔπαιχθοντες ἀνθρώπους
 Πημαίνῃ, ὅτε κέν τις ἐκὼν ἔπιόρκον ὁμόσῃ·
 Νηρέα τ' ἀΨευδέα καὶ ἀληθέα γένεατο Πόντος,
 Πρεσβύτατον πύδων· αὐτὰρ χαλῶσι γέροντα,
 Οὔτεκα νημερτής τε καὶ ἥπιος· οὐδ' ἔμεψέων
 Λήγῃ, ἀλλὰ δίκεμα καὶ ἥπια δήνεα οἶδεν.
 Αὔτις δ' αὖ θαύμαντα μέγαν, καὶ ἀγλῶορα Φόρκυιν,
 Γαίην μοσχόμηνον, καὶ Κητὴν καλλιπάρηνον,
 Εὐρυβίην τ' ἀδάμαντον ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν ἔχουσαν.
 Νηρῆος δ' ἐγένοντο μέγιστα τέκνα θεῶν
 Πόντιος ἐν ἀτρυγέτι, καὶ Δωριόος ὑψόμοιο,
 Κέκης Ωκεανοῖο τελέεντος ποταμοῖο,
 Πρωτόν τ', Εὐκράτην τε, Σαώ τ', Αμφιτείτην τε,
 Εὐδώρη τε, Θέτις τε, Γαλιῶν τε, Γλαύκη τε,
 Κυμαδόη, Σπειώ τε, Θοή, Θαλίη τ' ἐρέεσσα,
 Καὶ Μελίτη χαρίεσσα, καὶ Εὐλιμνῆ, καὶ Αἰγαίη,
 Πασίγῃ τ', Ερετώ τε, καὶ Εὐνείκῃ ῥοδόπηχος,
 Δωτώ τε, Πρωτώ τε, Φέρυσά τε, Διωμαμνῆ τε,
 Νησαίη τε, ἔσ' Ακταίη, καὶ Πρωτομέδεια,
 Δωρίς, ἔσ' Πανόπη, καὶ Διδόη Γαλάτεια,
 Ἰπποδόη τ' ἐρέεσσα, καὶ Ἰπποιοή ῥοδόπηχος,
 Κυμοδόκη δ' ἡ κύματ' ἐν ἡεροιδεῖ πόντι,
 Πνοιάς τε ζαθέων ἀνέμων, σὺν Κυματολήγῃ,
 Ραῖα πρηνῆ, καὶ εὐσφύρω Αμφιτείτη

230

135

240

245

250

Κυμώ

Jurgiaque, mendacesque Sermones, Disceptionesque,
 Legum contemptum, Noxamque, familiares inter sese:
 Jusjurandumque quod plurimum terrestres homines
 Lædit, quando quispiam volens pejeraverit:
 Nereumque alienum à mendacio, & veracem genuit Pontus,
 Maximum natu filiorum: sed vocant senem,
 Eo quod verus atque placidus: nec juris & æqui
 Obliviscitur, sed justa & moderata judicia novit.
 Deinde rursus Thaumantem magnum & fortem Phorcyn,
 Terræ commixtus, & Ceto formosam,
 Eurybiamque ferreum in pectore animum habentem.
 Ex Nereo porro prognatæ sunt perquam amabiles filiæ Dearum
 Ponto in infructuoso, & ex Doride pulcra,
 Filia Oceani ultimi fluvii,
 Protoque, Eucrateque, Saoque, Amphitriteque,
 Eudoraque, Thetisque, Galeneque, Glauceque.
 Cymothoë, Spioque, Thoë, Thaliaque jucunda,
 Et Melita gratiosa, & Eulimene, & Agave,
 Pasitheaque, Eratoque, & Eunice roseis lacertis prædita,
 Dotoque, Protoque, Pherusaque, Dynameneque,
 Nefæaque, & Actæa, & Protomedia,
 Doris, & Panope, & speciosa Galatea,
 Hippothoëque amabilis, & Hipponoë roseis lacertis prædita,
 Cymodoceque, quæ fluctus in obscuro ponto,
 Et flatus vehementium ventorum, una cum Cymatolege,
 Facile mitigat, & cum pulcros talos habente Amphitrite:
Cymoque,

Κυμώ τ', Ηϊόνη τε, εὐσέφελός θ' Αλιμύδη, 255
 Γλαυκονόμῃ τε Φιλομμείδῃς, καὶ Ποιτοπόρεια,
 Λειαγόρῃ τε, καὶ Εὐαγόρῃ, καὶ Λαιομέδεια·
 Πελλωλόμῃ τε, καὶ Αυτονόῃ, ἔ' Λυσιάναιστα,
 Εὐάρνῃ τε φυλὴ τ' ἐρατὴ, ἔ' εἶδ' αἰμωμῶ·
 Καὶ Ψαμάθῃ χαλκίεσσα δέμας, δῖη τε Μενίππῃ· 260
 Νησώ τ', Εὐπόμπῃ τε, Θεμισώ τε, Περωνόῃ τε·
 Νημερτὴς θ', ἡ πατρὸς ἔχ' νόον ἀθανάτοιο.
 Αὐταὶ μὲ Νηηῶ αἰμύμοισι ἐξεγρόντο
 Κῆραι πεντήκοντα, αἰμύμονα ἔργ' εἰδῆαι.
 Θαύμας δ' Ὀκεανοῖο βαθυρρέϊταο θυγάτηρ 265
 Ηγάρετ' Ηλέκτρω. Ἡ δ' ὠκεΐαν τέκεν Ἰον,
 Ηὔκόμας θ' Ἀρπύιας, Αελλώ τ', Ωκυπέτῳ τε,
 Αἶ ῥ' ἀνέμων πνοῖσι καὶ οἰωνοῖς αἰμ' ἐπονται,
 Ωκέης πτερυγέσσιν· μετὰ χρόνῳ γὰρ ἴαλλον.
 Φόρκυι δ' αὖ Κητὼ Γεραίᾳ τέκε χαλκίπυρρον, 270
 Ἐκ γενετῆς πολιᾶς, τὰς δὲ Γραίᾳς χαλκέσσιν
 Ἀθανάτοί τε θεοί, χαλκὸν ἐσχόμηντο τ' ἀνδρῶποι.
 Περφρηδὼ τ' εὐπέπλον, Εὐνώ τε κροκόπεπλον,
 Γοργέες θ', αἱ ναίεσι πέτρῳ κλυτῷ Ὀκεανοῖο,
 Εὐχαλῆ παρὰ νυκτός· ἵν' Εσπερίδες λευγόφανοι, 275
 Σφεινώ τ', Εὐρυάλῃ τε, Μίδεσσά τε λυγρὰ παρθύσα.
 Ἡ μὲ ἔλειψεν θνητὴ, αἱ δ' ἀθάνατοι καὶ ἄγχιον
 Αἱ δύο· τῇ δ' μὲν πᾶσι δέξατο Κυδοισχάτης
 Ἐν μαλακῇ λειμῶνι, καὶ ἀνέστην εἰαρινόισι.
 Τῆς δ' ὅτε δὴ Πηρεῦς κεφαλὴν ἀπέδαιροτόμισι, 280
 Εξέ-

Cymoque, Eioneque, pulchreque coronata Halimede,
 Glauconomeque hilaris, & Pontoporia,
 Liagoreque, & Euagore, & Laomedia:
 Polynomeque, & Autonoë, & Lyfianassa,
 Euarneque tam indolis gratæ, quam inculpatæ formæ.
 Et Pſamathe decora corpore, divinaque Menippe:
 Neſoque, Eupompeque, Themistoque, Pronoëque,
 Nemertesque, quæ patris habet animum immortalis.
 Hæ quidem ex Nereo inculpato procreatæ sunt
 Filix quinquaginta, inculcata opera callentes.
 Thaumās vero Oceani profundiflui filiam
 Duxit Electram. Hæc autem celerem peperit Irim
 Pulchricomasque Harpyias, Aëllaque, Ocypetenque,
 Quæ ventorum flamina, & aves adſequuntur
 Pernicibus alis. Sublimes enim volitant.
 Phorco poſt hæc Ceto Græas peperit formoſa,
 A partu canas, quas ob id Græas vocant
 Immortalesque Dii, humique incedentes homines.
 Pephredoque pulchro peplo, Enyoque croceo peplo,
 Gorgoneſque, quæ habitant trans celebrem Oceanum,
 In extrema parte ad noctem: ubi Heſperides argutæ,
 Sthenoque, Euryaleque, Meduſaque gravia perpeſſa.
 Ipſa erat mortalis, aſt aliæ immortales, & ſenio non obnoxia
 Duæ: cum una concubuit cœrulea cæſarie Neptunus
 In molli prato, & floribus vernis.
 Ejus autem Perſeus caput cum amputaſſet,

Exſiliit

Εξέδοξε Χρυσάωρ τε μέγας, ἢ Πήλασθ' ἵππος.

Τῷ μὲ ἐπώνυμον ἴω, ὅτ' ἄρ' Ωκεθυῖ παῖς πηαῖς

Γενθ', ὁδ' αἶος χρῦσειον ἔχεν μὲν χερσὶ φίλησι.

Χ' ὦ μὲν δ' ἀποπλάμυθ', παρλιπὼν χθόνα μητέρεα μήλων,

Ἰκετ' εἰς ἀθανάτας· Ζηνὸς δ' ἐν δώμασι ναίει,

285

Βροτηῖω τε σεροπύω τε φέρον Διὶ μνησκέοντι.

Χρυσάωρ δ' ἔτεκε τραγέλιον Γηρυονῆα,

Μιχθρεῖς Καλλιρρή κέρη κλυτὰ Ωκεθυοῖο.

Τὸν μὲν ἄρ' ἔξενάειξε βίη Ηρακλεΐη,

Βασὶ παρ' εἰλιπόδεσσι, παρρύττω εἰν Ερυθείη·

290

Ἡματι πρὶν, ὅτε πρὶν βῆς ἤλασιν δίγυμετώπας

Τίεωθ' εἰς ἱερὴν, ἀφ' αἶας πόρην Ωκεθυοῖο,

Ορθρον τε κτείνας, ἔβηκόλον Εὐρυπίωνα,

Σταθμῷ ἐν ἡρώεσσι, πέριω κλυτὰ Ωκεθυοῖο.

Ἡ δ' ἔτεκε ἄλλο πέλωρον, ἀμύχανον, ἐδὲν εἰκόας

295

Θνητοῖς ἀνθρώποις, ἐδ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,

Σπῆτι ἐνὶ γλαφυρῷ, θείῳ κρατερὸφρον' Εχιδνῶν.

Ἡμῶν μὲν νύμφῃ ἐλκώπιδά, καλλιπάεινον,

Ἡμῶν δ' αὖτε πέλωρον ὄφιν, δεινόν τε μέγαν τε,

Ποικίλον, ὠμῆλιν, ζαθέης ὑπὸ κούρεσι γαίης.

300

Εἴη δέ οἱ ἀπέθ' ὅσι κάρτω, κοίλῃ ὑπὸ πέτρῃ,

Τηλεῖ ἀπ' ἀθανάτων τε θεῶν θνητῶν τ' ἀνθρώπων·

Εἴη δ' ἄρα οἱ δάσσαντο θεοὶ κλυτὰ δώματα ναίων.

Ἡ δ' ἔρυτ' εἰν Αἰμίμοισιν ὑπὸ χθόνα λυγρὴ Εχιδνά,

Αθανάτω νύμφῃ ἔβηκετ' ἄγχεατ', ἥματα πάντα.

305

Τῇ δ' Τυφάονά φασι μιγνόμεναι ἐν φιλόπῃ,

Δεινόν

Exfiliit Chrysaor magnus, & Pegasus equus.
 Huic quidem cognomen erat, quod Oceani apud fontes
 Natus esset; ille vero ensen aureum tenebat manibus charis.
 Et ille quidem cum avolasset, relicta terra matre malorum,
 Pervenit ad immortales: Jovis vero in domo habitat,
 Tonitruque & fulgur ferens Jovi prudenti.
 Chrysaor porro genuit tricipitem Geryonem,
 Mistus Calliroæ filia nobilis Oceani.
 Illum quidem armis exuit Hercules,
 Boves apud flexipedes, circumflua in Erythia
 Die illo cum boves egit latas frontes habentes
 Tirynthum in sacram, cum trajecisset Oceanum,
 Orthroque interfecto, & bubulco Eurytione,
 Stabulo in obscuro, trans inclytum Oceanum.
 Ipsa insuper peperit aliud monstrum, ingens, nihil simile
 Mortalibus hominibus, neque immortalibus Diis,
 Specu in concavo, divinam animo infracto Echidnam:
 Dimidiam nympham, nigris oculis, pulchris genis,
 Dimidiam item ingentem serpentem, horrendumque & magnum,
 Varium, crudivorum, divinæ sub cavernis terræ.
 Illic vero ei specus est in imo, cava sub petra,
 Procul ab immortalibusque Diis mortalibusque hominibus:
 Ibi fane ei destinarunt Dii inclytas domos incolere.
 Atque coërcebatur apud Syros sub terra tetra Echidna,
 Immortalis nympa & senii expers, diebus omnibus.
 Huic Typhaonem aiunt mistum esse concubitu,

Δεινόν δ' ὑβρίζῃν τ' ἀνέμοι, ἐλκυστοὶ κέρον·
 Ἡ δ' ὑποκινουμένη τέκετο κρατερὸν φρονι· τέκετο γὰρ
 Ορσρεὼν μὲν παρ' αὐτῷ γένετο Γηρυονίη·
 Δούτερον αὖτις ἔπικτεν ἀμύχανον, ὅππ' ἔφατ' αὖτις·
 Κέεβρον ὠμῆσιν· Αἰδῶ κινῶα χαλκοόφρονον,
 Πεντηκονταχάριλλον, ἀναιδέα τε κρατερὸν τε·
 Τὸ τρίτον, Ὑδρίω αὖτις ἐρένατο λυγρὸν ἐδάμασσε
 Λεργαίω, λυὸν δ' ἔρεψε θεὰ Λουκίλειον· Ἡρῆ, αἰὲν ἀναιδέα τε
 Ἀπλητον κοτέεσσι βίη· Ἡρακλῆϊ.
 Καὶ πῶ μὲν Διὸς υἱὸς ἀνέχετο κηλὴν χαλκῶν
 Ἀμφιτρυωνιάδης, σπῶν ἀρπυγίᾳ Ἰολέῃ,
 Ἡρακλῆς, βελῆσιν Ἀθηναίης, Ἀρελῆης·
 Ἡ δ' Χίμαρα ἔπικτε, πνέον ἀμυγμάκετον πῦρ,
 Δεινὴν τε, μεγάλῃν τε, ποδῶκεά τε, κρατερὴν τε,
 Τῆς δ' αὖτε κέρας κεφαλῶν· μία μὲν χαροπὸν λέοντα,
 Ἡ δ' ἡμίμας, ἡ δ' ὄφιον κρατερὸν δράκοντα,
 Πρόσθε λέων, ὅππ' ἔνδ' ὄφιν, μέσση δ' ἡμίμας,
 Δεινὸν δ' ὀποκνέεσσι πῦρ δὲ μὲν αἰδομένην,
 Τὴν μὲν Πήρασος αἶψα, ἡ δ' ἐδάλας Βαλλεροφόντης,
 Ἡ δ' ἄρα Φίχ' ὀλοῦν τέκε, Καδμείοισιν ὄλεθρον,
 Ορσρεὼν ὑποδμηθεῖσαι· Νεμειῶν τε λέοντα,
 Τὸν ῥ' Ἡρῆ δ' ἔρεψε αἶψα, Διὸς κισθρὸν παρ' αὐτοῖς,
 Γενοῖσιν κρατέεσσι Νεμείης, πῆρ' ἀνδρώπων,
 Ἐνθ' ἄρ' ὄγ' ἀκείων, ἐλεφαίρετο φῦλ' ἀνδρώπων,
 Κορενέων Τρηπτοῖο, Νεμείης, ὑδ' Ἀπέσαντα·
 Ἀλλὰ ἐῖς ἐδάμασσε βίης Ἡρακλῆϊς.

Vehementem, & violentum ventum, nigris oculis decoræ puellæ.
 Illa vero gravida facta peperit fortes filios.
 Orthrum quidem primo canem peperit Geryoni.
 Iterum secundo edidit partu immanem, dirum,
 Cerberum crudivorum, Plutonis canem ænea voce,
 Quinquaginta capitum, impudentemque fortemque.
 Tertio, Hydram rursus genuit perniciosam
 Lernæam, quam enutrivit Dea albis ulnis Juno,
 Implacabiliter irascens Herculi.
 Ac illam quidem Jovis filius occidit sævo ferro
 Amphitryoniades, cum bellicoso Iolao,
 Hercules, ex consiliis Minervæ Ageleæ.
 Tum ipsa Chimæram peperit, spirantem terribilem ignem,
 Trucemque, magnamque, pernicemque, validamque.
 Illius erant tria capita: unum quidem terribilis leonis,
 Alterum capellæ, tertium vero serpentis robusti draconis.
 Ante leo, pone vero draco, in medio autem capra,
 Horrende efflans ignis vim ardentis.
 Hanc quidem Pegafus occidit, & strenuus Bellerophontes.
 Illa fane Sphingem exitialem peperit, Cadmeis perniciem,
 Ab Orthro compressa, Nemeæque leonem,
 Quem Juno cum enutrivisset, Jovis veneranda uxor,
 In collibus collocavit Nemeæ, cladem hominibus.
 Ibi fane hic commorans, damno afficiebat homines,
 Dominans Treto, Nemeæ, atque Apelanti.
 Sed ipsum robustus domuit Hercules.

Κητῶ δ' ὀπλότατοι, Φόρκυϊ Φιλότῃ μιγῆσαι,
 Γέναιτο δεινὸν ὄφιν, ὃς ἐρεμνῆς κεύθεσι γαίης
 Πείρασιν ἐν μεγάλοις παγχεύσει μῆλα φυλάσσει. 335
 Τὸτο γὰρ ἐκ Κητῆς καὶ Φόρκου γένεσθαι ἐστὶ.
 Τηθύς δ' Ὀκεανῷ ποταμὸς τέκε δινήεντας,
 Νείλόν τ', Αλφειὸν τε, καὶ Ἠλιδανὸν βαθυδίνην,
 Σπερμόνα, Μαίσηδ' ὅν τε, καὶ Ἰσθρὸν καλλιρέεθρον,
 Φᾶσιν τε, Ρῆσόν τ', Αχελῷον δρυγροδίνην, 340
 Νέεσον τε, Ρόδιόν θ', Αλιάκμονά θ', Ἐπιάπορ' ὃν τε,
 Γρήνικόν τε, καὶ Αἴσῃ ποῖ, θείον τε Σιμῶντα,
 Πλωειόν τε, καὶ Ερμῶν, εὐρρέκτιν τε Κάϊκον,
 Σαλῳαίον τε μέγαν, Λαδωναίαν τε, Παρθενίον τε,
 Εὐλύον τε, καὶ Αἰθρησκῶν, θείον τε Σχάμανδρον. 345
 Τίχτε δ' Ὀυρατέρας ἱερὸν γένος, αἳ καὶ γαίαν
 Ἀνδρας κρείττους, Απόλλωνι ξυὲ ἄνακτι,
 Καὶ ποταμοῖς· ζώτῃ δ' Διὸς πάρα μοῖραν ἔχουσι.
 Πειθῶ τ', Ἀδμήτῃ τε, Ἰάνθῃ τ', Ἠλέκτρῃ τε,
 Δωρίς τε, Πρυμνῶ τε, καὶ Οὐρανίῃ θεοειδῆς, 350
 Ἰππῶ τε, Κλυμῆρῃ τε, Ροδίᾳ τε, Καλλιρρῇ τε,
 Ζωξῶ τε, Κλυτίῃ τε, Ἰδυᾷ τε, Παισιδῶν τε,
 Πληξιδῶν τε, Γαλαξιδῶν τ', ἑρατὴν τε Διώνη,
 Μηλόβοσιν τε, Θούῃ τε, καὶ Δειδῆς Πολυδώρῃ,
 Κερκιδίῃ τε Φυλῶ ἑρατῇ, Πλατῶνι τε βοώπιδι, 355
 Περσίδι τ', Ἰάνειρά τ', Ἀχάρῃ τε, Ξάνθῃ τε,
 Πετραιῇ τ' ἐργέασα, Μειεαδῶ τ', Εὐρώπῃ τε,
 Μῆτις τ', Εὐρυνώμῃ τε, Τελεαδῶ τε κροκόπεπλῳ.

Ceto vero minimum natu, cum Phorcynē concubitu mista,
 Peperit sævum serpentem, qui obscuræ in latibulis terræ
 Finibus in amplis aurea mala custodit.
 Hæc quidem Cetus & Phorcynis foboles est.
 Tethys autem Oceano flumina peperit vorticosa,
 Nilumque, Alpheumque, & Eridanum profundos vortices habentem,
 Strymonem, Mæandrumque, & Istrum pulcherrimum,
 Phasinque, Rhesumque, Acheloum limpidum,
 Nessumque, Rhodiumque, Haliacmonemque, Heptaporumque,
 Granicumque, & Æseum, divinumque Simoënta,
 Peneumque, & Hermum, amœneque fluentem Calcum,
 Sangariumque magnum, Ladonemque, Partheniumque,
 Euenumque, & Ardescum, divinumque Scamandrum.
 Peperit quoque filias sacras, quæ per terram
 Viros tondent, una cum Apolline rege,
 Et fluminibus: hanc vero à Jove sortem habent.
 Pithoque, Admeteque, Iantheque, Electraque,
 Dorisque, Prymnoque, & Urania forma Deam referens,
 Hippoque, Clymeneque, Rhodiaque, Calliroëque,
 Zeuxoque, Clytieque, Idyiaque, Pasithoëque,
 Plexaureque, & Galaxaure, amabilisque Dione,
 Melobosisque, Thoëque, & venusta Polydora,
 Cerceisque indole amabilis, Plutoque magnis oculis,
 Perseisque, Ianiraque, Acasteque, Xantheque,
 Petraaque amabilis, Menesthoque, Europaque,
 Metisque, Eurynomeque, Telesthoque croceo peplo.

Chri-

Κελσὴν τ', Ἀσίην τε, καὶ ἱμερόεσσι Καλυψώ·
 Εὐδωρήν τε, Τύχην τε, ἔνδ' Ἀμφιεῶν, Ωκυρόην τε· 360
 Καὶ Σπύξ, ἣ δὴ σφέων περὶ φέρεσσι τὴν ἑστῶσαν.
 Αὐταὶ δ' Ὀκεανὸς καὶ Τηθύς ὄξε γέμοντο
 Πρεσβύτῃ κῆρυ· πολλὰ γὰρ μὲν εἰσι καὶ ἄλλα.
 Τρεῖς γὰρ χίλια εἰσι ταύτοισιν Ὀκεανίαι,
 Αἱ ῥα πολυαπείρας γούναυ καὶ βένθεα λίμνης 365
 Πάντῃ ὁμῶς ἐφάπτεται, θεῶν ἀγλαὰ τέκνα.
 Τόσσον δ' αὖθ' ἑτέρῃ ποταμοὶ καὶ ἀχαιῶν ῥέοντες,
 Υἱέες Ὀκεανὸς, τὰς γένετο πότνια Τηθύς·
 Τῶν ὄνομα δ' ἄρα λέγει πάντων βορρὸν ἀνδρῶν ἐπίσσειν·
 Οἱ δ' ἔχουσιν ἴσασιν οἱ ἂν ἀφαιναίστασιν. 370
 Θεία δ' Ἡελίον τε μέγαν, λαμπρὸν τε Σελήνῃ,
 Ἡὼθ', ἣ πάντεσσιν ὀππιδανόισι φαείνῃ,
 Ἀθανάτοισι τε θεοῖς τοῖς ἑρῶν ὀφειλὴν ἔχουσι,
 Γένεθ', ὑποδμηθεῖσ' ὑπὸ δαίμονι ἐν φιλότῃ.
 Κρίω δ' Εὐρυδίῃ πίπτεν, φιλότῃ μιγείσῃ, 375
 Ἀσραῖον τε μέγαν, Πάλλαντά τε, διὰ θεῶν,
 Πέρσιω θ', ὃς καὶ πᾶσι μετέπρεπεν ἰδμοσύνησιν.
 Ἀσραῖω δ' Ἡὼς ἀνέμους τέκε καρτερὸν θυμῶν,
 Ἀργέσιω Ζέφυρον, βορέαν τ' αἰφροχέλευσαν,
 Καὶ Νότον, ἐν φιλότῃ θεῶν θεὰ δαίτην εἶσι. 380
 Τρεῖς δ' μετ' ἀστέρες πίπτεν Εὐσφώρῃ ἡελυγμένα,
 Ἀσρα τε λαμπετόωντα τὰ τ' ἑρῶν ἐσεφάνη.
 Σπύξ δ' ἐκ' Ὀκεανὸς θυγάτηρ, Πάλλαντι μιγείσῃ,
 Ζήλῳ καὶ Νίκῃ καλλιόπῃ ἐν μεγάροισι,
 Καὶ

Crisiëque, Asiaque, & amabilis Calypso:
 Eudoreque, Tycheque, & Amphiro, Ocyroeque:
 Et Styx, quæ ipsarum excellentissima est omnium.
 Atque hæ Oceano & Tethye prognatæ sunt
 Grandiores natu filiæ; multæ quidem sunt & aliæ.
 Ter mille enim sunt pulchræ filiæ Oceani,
 Quæ sæpe dispersæ terram & profunditates lacus
 Passim pariter incolunt, Dearum splendida proles.
 Tot rursus alii fluvii cum strepitu fluentes,
 Filii Oceani, quos peperit veneranda Tethys:
 Quorum nomina difficile omnium mortalem virum proloqui;
 Sed singuli noverunt, quicumque circum habitant.
 Thia præterea Solemque magnum, lucentemque Lunam,
 Auroramque, quæ omnibus terrestribus lumen præbet,
 Immortalibusque Diis qui cælum latum tenent,
 Peperit, congressa cum Hyperione in concubitu.
 Crio autem Eurybia peperit, concubitu mista,
 Astræumque magnum, Pallantemque, præstantissima Dearum,
 Persenque, qui etiam omnes præcellebat peritia.
 Astræo vero Aurora ventos peperit validos,
 Argesten Zephyrum, Boreamque velocem,
 Et Notum, in concubitu cum Deo Dea congressa.
 Post hos vero Aurora stellam peperit Luciferum mane genita,
 Astraque fulgentia quibus cælum cinctum est.
 Styx vero peperit Oceani filia, Pallanti mista,
 Zelum & Nicen formosam in ædibus,

Et

Καὶ Κρότῳ, ἠδὲ Βίλῳ, αἰεδέεσθαι γέιναι το τέκνα,
 Τῶν ὅκ' ἐς' ἀπάνδρζε Διὸς δόμῳ, ἔδδ' τις ἔδρη,
 Οὐδ' ὁδός, ὅππῃ μὴ κείνοις θεὸς ἡγεμονίδι.
 Ἀλλ' αἰεὶ πρὶ Ζηνὶ βαρυκτύπῳ ἐδρίων.
 Ὡς γὰρ ἐβέβλυσσε Στυγὲς ἄφδιτῳ, Ωκεανίνῃ,
 Ἡματι παῖ, ὅτε πάντας Ολύμπιῳ ἀστεργπητὴς
 Ἀθανάτης ἐκάλεσσε θεὸς ἐς μακρὸν Ολυμπον.
 Εἶπε δ', ὅς ἂν μὲν εἶο, θεῶν Τιτῆσι μάχῃτο,
 Μὴ τιν' ἀπορράϊσιν γεράων, πῆλιν ὃ ἔχασον.
 Εξέμεινεν ὡς τοπαρῳ γε μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.
 Τὸν δ' ἔφαθ', ὅστις ἀπμῳ ὑπὸ Κρόνῳ ἠδ' ἀγέραςτος,
 Τιμῆς ἢ γεράων ὀπαρσέμειν ἢ γέμεις ὅσι.
 Ἡλθε δ' ἄρα παρῳ Στυγὲς ἄφδιτῳ Οὐλυμπόνδε
 Σινὸ σφοῖσι πᾶνδρασι, φίλῳ ἀφ' μῦθεα πατρός.
 Τινὲν ὃ Ζεὺς τίμησε, παρῳ δ' ἄρα ἔδωκεν.
 Αὐτὸν μὲν γὰρ ἔδρακε θεῶν μέγαν ἐμμεναι ὄρεον,
 Παῖδας δ' ἡματι πάντα ἐὸς μεταναίεσθαι^ῆ εἶ).
 Ὅς δ' αὐτὸς πάντεσσι λαμπερὲς, ὥσπερ ὑπὸ ἔσῃ,
 Εξετέλεσθ' αὐτὸς ὃ μέγα κρατεῖ, ἠδὲ ἀνάσσει.
 Φοίβῃ δ' αὖ Κοῖς πολυήρατον ἦλθεν ἐς δύνιν.
 Κυοσαμένη δ' ἥπειτα θεὰ θεῶν ἐν φιλότῃ,
 Λητὴ κυανόπεπλον ἐγείνατο μείλιχον αἰεὶ,
 Ἡπιον ἀνδράποισι ἢ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 Μείλιχον ὅζ' ἀρχῆς, ἀθανάτων ἐντὸς Ολύμπῳ.
 Γέιναιτο δ' Ἀσερίλῳ δυνάμειον, ὡς ποτε Πέρσης
 Ἡγάγεται ἐς μέγα δῶμα, φίλῳ κεκληῆσθαι ἀκοῖτιν.

Et Robur, atque Vim, præclaros peperit filios,
 Quibus non est seorsim à Joye domus, nec ulla sedes,
 Neque via, qua non illis Deus præit :
 Sed semper apud Jovem graviter tonantem sedem habent.
 Sic enim consuluit Styx incorruptibilis, Oceani filia,
 Die illo, quando omnes Olympius fulgurator
 Immortales vocavit Deos ad latum Olympum.
 Dixit autem, quod quisquis una secum Deorum contra Titanas pugnet,
 Nulli se adempturum præmia, sed honorem quemque.
 Habiturum, quem antea inter immortales Deos.
 Illum etiam dixit, qui honoris expers fuerit sub Saturno & immunis,
 Ad honores ac præmia provecturum ut æquum est.
 Venit autem prima Styx incorruptibilis in Olympum
 Cum suis filiis, sui per consilia patris.
 Illam vero Jupiter honoravit, eximia quoque dona dedit.
 Eam enim constituit Deorum magnum ut sit jusjurandum,
 Filii autem diebus omnibus sui inquilini ut sint.
 Similiter etiam omnibus prorsus, sicuti pollicitus erat,
 Perfecit: ipse autem præpotens est, atque imperat.
 Phoebe porro Coei perjucundum venit ad torum;
 Gravida vero facta deinde Dea Dei in concubitu,
 Latonam cæruleo peplo peperit blandam semper,
 Mitem hominibus atque immortalibus Diis,
 Suavem ab initio, in primis hilarem intra Olympum.
 Peperit insuper Asteriam claram, quam olim Perfes
 Duxit in amplam domum, sua ut esset uxor.

Ἡ δ' ὑποκυσαμένη Εχάτιω τέκε, πῶς αἰ πάντων
 Ζεὺς Κρονίδης τιμῶσ' ὀρέει δέ οἱ ἀγλαὰ δῶρα,
 Μοῖραν ἔχεν γαίης τε καὶ ἀπρυγέτοιο θαλάσσης.
 Ἡ δ' καὶ ἀσεργέντη ὕψ' Οὐρανῷ ἔμμορε τιμῆς,
 Ἀθανάτοισι τε Θεοῖσι τετιμμένη ὅσῃ μάλιστα. 415
 Καὶ γὰρ νῦν ὅτε περ τις ἄπυχθονίων ἀνθρώπων
 Εὐδὼν ἱερά καλὰ καὶ νόμον ἰλάσκη,
 Κικλήσκ' Εχάτιω πολλὰ τέ οἱ ἔσπετο τιμὴ
 Ρεῖα μάλ', ὃ πρὸ φρονέων γε θεὰ ὑποδέξεται δούρας·
 Καὶ τε οἱ ὄλβον ὀπάσσει· ἐπεὶ δυνάμεις γε πάρεσιν. 420
 Οὕτω γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανῷ ἐξεγγύοντα,
 Καὶ πῦλιν ἔλαχον, τάτων ἔχ' αἶσαν ἀπάντων.
 Οὐδὲ πῦλιν Κρονίδης ἐδίωκετο, ὥδ' ἔτ' ἀπύρεα
 Οὐδ' ἔλαχεν Τιτῆσι μὲν πρῶτεραι θεοῖσιν.
 Ἀλλ' ἔχ' ὡς τὸ πρῶτον ἀπ' ἀρχῆς ἔπλετο δαίμων. 425
 Οὐδ' ὅτι μενοειδής, ἥσσαν θεὰ ἔμμορε τιμῆς,
 Καὶ γέρας ἐν γαίῃ τε καὶ ὕδατι, ἠδὲ θαλάσῃ·
 Ἀλλ' ἐπὶ καὶ πολὺ μᾶλλον, ἐπεὶ Ζεὺς τίς αὐτίκ'·
 Ὡς δ' ἔτελλε μεγάλως πρῶτα γένε', ἠδ' ὀνίνησιν,
 Ἐν τ' ἀγορῇ λαοῖσι μεταπρέπει, ὅν κ' ἔτελλησιν. 430
 Ἡ δ' ὁπότε ἐς πόλεμον φθισιμύορα φρεσίνων
 Ἀνέρες, ἐνθα θεὰ πρῶτα γένε' οἷς κ' ἔτελλησι,
 Νίκην προφρονέως ὀπάσσει, καὶ κῦδος ὀρέξασθαι.
 Ἐν τε δίκη βασιλεύσει παρ' αἰδοίοισι καὶ δίκῃ.
 Εὐδὴ δ' αὖθ' ὁπότε ἄνθρωποι ἀγῶνι ἀεθλεύουσιν,
 Ἐνθα θεὰ καὶ τοῖς πρῶτα γένε', ἠδ' ὀνίνησι. 435

Illa autem gravida facta Hecaten peperit, quam super omnes
 Jupiter Saturnius honoravit: dedit vero ei splendida dona,
 Potestatem ut habeat terræque & infructuosi maris.
 Imo etiam stelligerò à Cœlo sortita est honorem,
 Immortalibusque Diis honorata est maxime.
 Etenim nunc quando alicubi aliquis terrestrium hominum
 Faciens sacra fausta secundum patrios mores expiat,
 Invocat Hecaten: ingens vero eum sequitur honor
 Facillime, cujus benevola Dea suscipit preces:
 Et illi divitias largitur; nam facultas ei adest.
 Quotquot enim Terra Cœloque prognati sunt,
 Et honorem forte acceperunt, illorum habet sortem omnium.
 Neque quidquam ei Saturnius per vim ademit, neque abstulit
 Eorum, quæcumque sortita est Titanas inter priores Deos.
 Sed habet sicut prius ab initio facta est distributio.
 Nec quia unigenita, minorem Dea sortita est honorem,
 Et potestatem tam in terra ac cœlo, quam in mari:
 Sed insuper multo magis, quoniam Jupiter honorat illam.
 Cui vero vult, magnifice præsto est, atque eum juvat.
 Inque concione inter homines eminet, quem voluerit.
 Atque quando ad bellum exitiosum armantur
 Viri, tum Dea adest quibus voluerit,
 Victoriâ promte ut præbeat, & laudem porrigat.
 Inque iudicio reges apud venerandos sedet.
 Bona insuper quando viri in certamine colluctantur,
 Ibi Dea & illis præsto est, atque eos juvat.

Νικήσας ὃ βίη καὶ χάρεϊ, καλὸν ἄεθλον
 Ρεῖα φέρε, χαίρων τε τοκάσιν κῶδ' ὀπάζῃ.
 Εὐλὴ δ' ἰππῆεσσιν ἄρεσάμην οἷς κ' ἐθέλησι.
 Καὶ τοῖς οἱ γλαυκὴν δυαπέμφελον ἐργάζον),
 Εὐχόν) δ' Εκάτη, καὶ εἰκτύπῳ Ενωσίγαμό,
 Ρηιδίως δ' ἄρλιν κυδρὴ θεὸς ὥπασε πολλῶ.
 Ρεῖα δ' ἀφείλετο φαινομένην, ἐθέλσά γε θυμῷ.
 Εὐλὴ δ' ἐν σαθμοῖσι σὺν Ερμῇ ληϊδ' αἴξεν,
 Βεκολίας τ', ἀγέλας τε, καὶ αἰπόλια πλατέ' αἰγῶν,
 Ποίμνας τ' εἰρηπόκων γ' οἴσιν, θυμῷ γε θέλσας,
 Εξ ὀλίγων βελιάδ, καὶ πολλῶν μείονα θῆκεν.
 Οὕτω τοι καὶ μενοχμῆς ἐκ μητρὸς ἐῖσα,
 Πᾶσι μετ' ἀθανάτοισι τετίμη) γεράεσσι.
 Θῆκε δέ μιν Κρογίδης κροστρέφον, οἱ μετ' ἐκείνῳ
 Οφθαλμοῖσιν ἰδόντο φάθ' πολυδερχέθ' Ηῆς.
 Οὕτως δ' ἀρχῆς κροστρέφθ' αἰδέ τε πρηνή.
 Ρεῖα δ' ὑποδμηθεῖσα Κρόνῳ τέκε φαίδιμα τέκνα,
 Εσίῳ, Δήμητρα, καὶ Ηῆλιν χρυσοπέδιλον,
 Ιφιδιμόν τ' Αἰδίῳ, ὃς ὑπὸ χροῖ δώματα ναΐδ,
 Νηλεὲς ἦτορ ἔχων, καὶ εἰκτύπον Ενωσίγαμον,
 Ζηῶά τε μητιόεντα, θεῶν πατέρες ἦδ' ἀνδρῶν,
 Τε καὶ ὑπὸ βρογνῆς πελεμίζε) δρεῖα χροῖν.
 Καὶ τὸς μὲν κατέπινε Κρόνθ' μέγας, ὅστις ἔχασθ'
 Νηδυθ' δ' ἐξ ἱερῆς μητρὸς πατρὸς γένεσθ' ἴκοιτο.
 Τὰ φρονέων, ἵνα μή τις ἀγαθῶν ἐραγιάνων
 Αλλθ' ἐν ἀθανάτοισιν ἔχη βασιληΐδα πρηνή.

Πεύθετο

Qui vero vicerit virtute & robore, pulcrum præmium
 Facile fert, lætusque parentibus gloriā dat.
 Bona item equitibus adesse, quibus voluerit.
 Et his qui cæruleum (*mare*) trajectu difficile exercent,
 Votaque faciunt Hecatæ, & valde sonanti Neptuno,
 Facile etiam prædam inclyta Dea dedit copiosam;
 Facile vero abstulit apparentem, volens saltem animo.
 Bona præterea in stabulis cum Mercurio pecus augere,
 Armentaue boum, gregeſque, & greges magnos caprarum,
 Gregeſque lanigerarum ovium, animo certe volens,
 Ex paucis copiosos, & ex multis pauciores reddit.
 Adeo fane etiam unigenita ex matre cum fit,
 Omnibus inter Deos honorata eſt muneribus.
 Fecit autem eam Saturnius altricem juvenum, qui poſt eam
 Oculis adſpexerunt lumen multa contuentis Auroræ.
 Sic ab initio nutrix eſt puerorum: atque hi ſunt honores.
 Rhea autem compreſſa à Saturno peperit illuſtres liberos,
 Veſtam, Cererem, & Junonem aurea calceamenta habentem,
 Fortemque Plutonem, qui ſub terra domos incolit,
 Immite cor habens, & valde ſonantem Neptunum,
 Jovemque ſapientem, Deorum patrem atque hominum,
 Cujus & à tonitru concutitur lata terra.
 Atque illos quidem deglutiebat Saturnus magnus, quicumque
 Ex utero ſacro matris ad genua venerat:
 Hæc agitans, ne ullus clarorum filiorum Coeli
 Alius inter Immortales haberet regium decus.

Audierat

Πεύθετο γὰρ Γαῖης τε καὶ Οὐρανοῦ ἀστερόεντος,
 Οὐνεχά οἱ πέπρωτο ἔω ὑπὸ πατρὶ δαμνῶαι,
 Καὶ χρεστερῶ πρὸς ἑόντι, Διὸς μεγάλης ἀφ' ἑβλάας. 465
 Τῷ ὅγε σὺν ἀλαοσκοπίῳ ἔχεν, ἀλλὰ δοκεύων
 Παῖδας ἐὼς χρετέπινε· Ρέλω δ' ἔχε πένθος ἄλῃσιν.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ Δί' ἔμελλε θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ αἰσχροῦν
 Τέξασθαι, τότ' ἔπειτα φίλης λιτάνοις τοκῆας
 Τὸς αὐτῆς, Γαῖάν τε καὶ Οὐρανοῖον ἀστερόεντα, 470
 Μῆτιν συμφραδέσσαις ὅπως λελάσθαιτο τεκέσσαι
 Παῖδα φίλον, πῶσιν δ' ἔρηνους πατρὸς ἐοῖο
 Παίδων, ἐς χρετέπινε μέγας Κρόνον αἰκυλομήτης.
 Οἱ δ' ὅθινα τε φίλη μάλα μὲν κλύον ἠδ' ὀπίδοντο,
 Καὶ οἱ πεφραδέτιν ὅσα πρὸς πέπρωτο γυρόσθαι 475
 Ἀμφὶ Κρόνον βασιλῆϊ καὶ ἡεὶ χρεστεροθύμῳ.
 Πέμψαν δ' ἐς Λύκτον, Κρήτης ἐς πόιναι δῆμον,
 Οππότ' ἄρ' ὀπλότατον πομδων ἤμελλε τεκέσθαι,
 Ζεῦα μέγαν· ὅ μιν οἱ ἐδέξατο Γαῖα πελώρη
 Κρήτη [ἐν] εὐρέῃ τρεφέμεν ἀπ' ἀλλέμεναι τε. 480
 Ἐνθα μὲν ἴκτο φέρεσσαι δολὴν ἀφ' ἑνὸς νύκτα μέλαιναν,
 Πρῶτ' ἐς Λύκτον· κρύψεν δὲ ἐξ ἑρσὶ λαβῆσαι
 Ἀντὶ ἐν ἡλιβάτῳ, ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι γαίης,
 Αἰγαίῳ ἐν ὅρῳ πεπυχαμένῳ ὑλῆεντι.
 Τῷ δ' ἀπαρτανίσασα μέγαν λίδον ἐγχαλίζεν 485
 Ουρανίδη μέγ' ἀνακτι, θεῶν πρῶτέρῳ βασιλῆϊ.
 Τὸν τότ' ἐλὼν χεῖρεσσιν ἐλὼν ἐγχάττετο νηδύν,
 Σχέτλι· ἔδ' ἐνόησε μὲν φρεσὶν ὥς οἱ ὀπίσσω

465

470

475

480

485

Ἀντί

Audierat enim ex Terra, & Cœlo stellis micante,
 Quod sibi fatale esset suo à filio domari,
 Quamvis robusto, Jovis magni per confilia.
 Ideoque hic non vanam speculationem habuit, sed infidias struens
 Filios suos devorabat: Rheam autem tenebat luctus gravis.
 Sed quando jam Jovem erat Deorum patrem atque virorum
 Paritura, jam tum caris supplicabat parentibus
 Suis, Terræque & Cœlo stellato,
 Consilium ut conferrent quo pacto clam pareret
 Filium carum, & ulcisceretur furias patris sui
 Contra filios, quos devoraverat ingens Saturnus versutus.
 Illi vero filiæ dilectæ auscultaunt & morem gesserunt,
 Et ei commemorarunt, quæcumque fati constitutum esset fieri
 Circa Saturnum regem, & filium magnanimum.
 Miserunt autem in Lycium, Cretæ in pinguem tractum,
 Cum minimum natu filiorum esset paritura,
 Jovem magnum: hunc quidem sibi suscepit Terra vasta
 In Creta lata educandum & delicate enutriendum.
 Tum quidem pervenit ferens celerem per noctem nigram, [sum
 Primum ad ipsam Lycium: abscondit autem ipsum manibus prehen-
 Antro in excelso, divinæ sub latebris terræ,
 Ægæo in monte denso sylvofo.
 Huic autem fasciis involutum magnum lapidem in manus dedit
 Cœli filio præpotenti, Deorum priori regi.
 Quem tum arreptum manibus suam condidit in alvum
 Miser; nec cogitavit animo quod sibi in posterum

Ἀντὶ λίθου εἰς ὑὸς ἀνίκητον καὶ ἀκμῆς
 Λεῖπεθ' ὅ μιν τάχ' ἐμελλε βίη καὶ χερσὶ δαμιάσας
 Τιμῆς ἐξελθάν, ὁ δ' ἐν ἀθανάτοισιν ἀνάξεν.
 Καρπαλίμως δ' ἄρ' ἐπείθαι μῦθον καὶ φαίδιμα γῆα
 Ἡὔξετο τοῖο ἀνακτον· ἔπιπλομύων δ' ἐνιαυτῶ,
 Γαῖης ἐννεόσησι πολυφραδέεσσιν δολωθεῖς,
 Οὐ γόνον ἅψ' ἀνέηκε μέγας Κρόνον· ἀγκυλομήτης,
 Νικηθεὶς τέχνησι βίηφί τε παῖδός ἐοῖο.
 Πρῶτον δ' ἐξήμυσσε λίθον, πύματον καὶ ταπίνων.
 Τὸν μὲν Ζεὺς στήριξε κ' ἔχθρονός ἐυεουδείης
 Πυθοῖ ἐν ἡρατῇ, γυάλοις ὑπὲρ Παρνησοῖο,
 Σῆμ' ἔμμεν ἐξοπίσω, θαῦμα θνητοῖσι βροτοῖσι.
 Λῦσε δ' πατροχαισιγῆτες ὀλοῶν δ' ἀπὸ δεσμῶν
 Οὐρανίδας, εἰς δ' ἦσε πατρὸς ἀσσιφροσύνησιν.
 Οἱ οἱ ἀπέμνησαντο χάριν εὐεργεσίᾳ,
 Δῶκεν δ' ἐβροτῶν, ἠδ' αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Καὶ σεροπλῶν· τὰ πρὶν δ' ἐπελώρη Γαῖα κεκεῦθε·
 Τοῖς πίσυνον, θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει.
 Κέρεν δ' Ἰαπετὸς χαλκίσφυρον Ωκεανύνειω
 Ἠγάγετο Κλυμῆνιν, καὶ ὁμὸν λέχον· εἰσδυσέβαινε.
 Ἡ δέ οἱ Ἀτλαντα κρατερὸφρονα γένεατο παῖδα.
 Τίκτε δ' ὑπερκύδαντα Μενόιπον, ἠδὲ Προμηθεά
 Ποικίλον, αἰολόμητιν, ἀμαρτίνοόν τ' Ἐπιμηθεά,
 Ὃς κακὸν ἐξ ἀρχῆς γῆμετ' ἀνδράσιν ἀλφειῇσι·
 Πρῶτον γάρ ῥα Διὸς πλασέν ὑπέδεκτο γυναικῶν
 Παρθένον. Ὑβριέν δ' ἐμνοίπον εὐρύοπα Ζεὺς

490

495

500

505

510

Εἰς

Pro lapide suus filius invictus & securus
Supereffet, qui ipsum mox esset vi & manibus domitum
Ex honore expulsurus, ipseque immortalibus esset imperaturus.
Celeriter autem deinde robur & fortia membra
Crescebant illius regis: revolutis dein annis,
Terræ consilio astuto circumventus,
Suam sobolem iterum emisit magnus Saturnus versutus,
Victus artibus ac vi filii sui.
Primum vero evomuit lapidem, ultimo devoratum.
Illum quidem Jupiter firmiter defixit in terram spatiosam
Pytho in divina, in amfractu Parnassi,
Monumentum ut sit in posterum, miraculum mortalibus hominibus.
Solvit vero patruos noxiis à vinculis
Coeligenas, quos vinxerat pater ex amentia.
Qui ipsi retulerunt gratiam beneficiorum;
Dederuntque tonitru, atque candens fulmen,
Et fulgur; quæ antea immanis terra occultaverat:
Quibus confisus, mortalibus atque immortalibus imperat.
Puellam porro Japetus pulchram Oceanidem
Duxit Clymenen, & eundem lectum conscendit.
Ipsa vero ei Atlantem magnanimum peperit filium.
Peperit præterea gloria præsignem Menœtium, atque Prometheum
Varium, versutum, stultumque Epimetheum,
Qui noxa statim ab initio fuit hominibus inventoribus rerum.
Primus enim Jovis fictam suscepit mulierem
Virginem. Flagitiosum vero Menœtium late videns Jupiter

Εἰς ἔρεβ' ἡρατέμενψε, βαλὼν ψολόεντι κεραυνῷ,
 Εἵνεκ' ἀταδαιλῆς τε ἢ ἡγορέης ὑπερβόλῃ.
 Ἀτλας δ' ἡρατὸν δριμύ' ἔχ' ἡρατεῖς ὑπ' ἀνάγκης,
 Πείρασιν ἐν γαίης, πρὸ παρ' Εσπερίδων λιγυφώνων
 Εσπῶς, κεφαλῇ τε καὶ ἀγκυμαίοισι χέρεσσι.
 Ταῦτ' αὖ γάρ οἱ μοῖραν ἐδάσσατο μητιέτα Ζεὺς.
 Δῆσε δ' ἀλυστοπέδησι Περμηθεα ποικιλόδεσσον,
 Δεσμοῖς δρυγαλέοισι μέσον ἀμφὶ κίον' ἐλάσσας.
 Καὶ οἱ ἐπ' αἰετὸν ὥρεσε πανύπτερον· αὐτὰρ ὄγ' ἦ παρ
 Ἡδίων ἀθανάτων· τὸ δ' αἴετο ἴσον ἀπάντη
 Νυκτός, ὅσον πρὸ παρ' ἡμᾶς ἔδωκε πανυσίπτερον ὄρεσις.
 Τὸν μὲν ἄρ' Ἀλκμήνης χαλκιστῦρα ἄλκιμον υἱὸς
 Ἡρακλῆς ἔκτεινε, κακὴν δ' ὅττι γῆσον ἀλλολεῖ
 Ἰαπεπονίδῃ, καὶ ἐλύσατο δυσφροσυνάων·
 Οὐκ ἀέκητι Ζεὺς Ὀλύμπῳ ὑψιμέδοντι,
 Ὄφρ' Ἡρακλῆϊ Θηραγμέῃ κλέῃ εἴη
 Πλείον ἔτ' ἢ τοπάρθῃεν ὅττι χθονα παυλυδότειραν.
 Τῷτον ἄρ' αἰζόμενος παύσθαι χόλῳ, ὃν πρὶν ἔχεσκεν,
 Οὐνεκ' ἐρίετο βελῶς ὑπερβυμῆϊ Κρονίῳ.
 Καὶ γὰρ ὅτ' ἐκείνοντο θεαί, θνητοὶ τ' ἀνθρώποι
 Μηκώνῃ, τότε ἔπειτα μέγαλιν βῆν πρὸ φρονι θυμῷ
 Δααστέμμεν πρὸ δακτε, Διὸς νόον ὄξαστεφίσκων.
 Τῷ μὲν γὰρ σάρκας τε, καὶ εἴματα πίανι δημῷ
 Ἐν ρινήῃ κατέδρακε, χαλύνψας γαστρί βοείῃ
 Τῷ δ' αὖτ' ὅσέα λουχῇ βοὸς δολίῃ ὅττι τέχνη
 Εὐθεπίσας κατέδρακε, χαλύνψας δρυγῇ δημῷ.

515

520

525

530

535

540

Δη

In Erebum detrussit, feriens ardente fulmine,
 Propter improbitatem & fortitudinem insolentem.
 Atlas vero cœlum latum sustinet dura ex necessitate,
 Finibus in terræ, è regione Hesperidum argutarum
 Stans, capiteque & indefessis manibus.
 Hanc enim ipsi sortem destinavit prudens Jupiter.
 Ligavit vero firmissimis compedibus Promethœa versutum,
 Vinculis duris mediam in columnam affigens.
 Et ei aquilam immisit expansis alis: ceterum hæc hepar
 Comedebat immortale: quin ipsum crescebat tantum ubique
 Noctu, quantum toto die edisset extentas alas habens avis.
 Hanc quidem Alcmenæ formosæ fortis filius
 Hercules occidit, malam vero pestem profligavit
 Ab Japetionida, & liberavit ab ægritudine:
 Non invito Jove Olympio in alto imperante,
 Quo Herculis Thebis geniti gloria esset
 Major etiam quam antea super terram multos pascentem.
 Eum itaque veneratus remisit iram, quam prius habuerat,
 Eo quod contendisset consilio cum præpotente Jove.
 Etenim quando disceptabant inter se Dii, mortalesque homines
 Meconæ, ibi tum magnum bovem volente animo
 Divisum proposuit, Jovis mentem fallens.
 Nam hac quidem parte carnesque, & intestina cum pingui adipe
 In pelle deposuit, tegens ventre bubulo:
 In altera rursus ossa alba bovis dolosa arte
 Rite disponens recondidit, tegens candida arvina.

Δὴ τότε μιν παρσέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·
 Ἰαπετιονίδη, πάντων ἀειδέϊκετ' ἀνάκτων,
 Ω πέπον, ὡς ἑτεροζήλῳς διεδάσαιο μοίρας.

Ὡς φάτο κερτομέων Ζεὺς ἄφθιτα μῆδεα εἰδώς.
 Τὸν δ' αὖτε παρσέειπε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης,
 Ἡκ' ὅπμιειδήσας· (δολὴς δ' ἐλήθετο τέχνης)
 Ζεὺς κῦδισε, μέγιστε θεῶν αἰετχυστάων,
 Τῶν δ' ἔλθω ὅπωςτέρῳ σε ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἀνώγῃ.

545

Φῆ ῥα δολοφρονέων. Ζεὺς δ' ἄφθιτα μῆδεα εἰδώς
 Γινῶ ῥ', ἐδ' ἠγνοίησε δόλον. Κακὰ δ' ἔασετο θυμῷ
 Θνητοῖς ἀνθρώποισι, τὰ καὶ τελέεσθ' ἔμελλεν.
 Χερσὶ δ' ὄγ' ἀμφοτέρησιν ἀνείλετο λαυκὸν ἄλειφαρ.
 Χώσατο ᾧ φρένας· ἀμφὶ χόλῳ δέ μιν ἵκετο θυμὸν,
 Ὡς ἴδεν ὅσέα λαυκαῖ βοός, δολὴν ὅπῃ τέχνη.

550

Ἐκ τ' δ' ἀθανάτοισιν ὅπῃ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων
 Καίεσ' ὅσέα λαυκαῖ θυπέντων ὅπῃ βαμῶν.

555

Τὸν ᾧ μέγ' ὀχθήσας παρσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·
 Ἰαπετιονίδη, πάντων ὧν μῆδεα εἰδώς,

Ω πέπον, ὅσῃ ἄρα πῶ δολὴς ὅπῃ λήθεο τέχνης.

Ὡς φάτο χῳόμῳ Ζεὺς ἄφθιτα μῆδεα εἰδώς.

560

Ἐκ τέ τε δ' ἤπειτα, δόλῳ μεμνημῆν' αἰεὶ,
 Οὐκ ἐδόξε μελέοισι πυρὸς μῆν' ἀκαμάτοιο
 Θνητοῖς ἀνθρώποις, οἳ ὅπῃ χθονὶ ναιετάουσιν.

Ἀλλὰ μιν ἔξαπάτησεν εὖς παῖς Ἰαπετιοῖο,

Κλέψας ἀκαμάτοιο πυρὸς πλέσχετον αὐγλῷ

565

Ἐν κοίλῳ νάρθηκι. Δάκεν δ' ἄρα κείῳ θυμὸν

Ζῆν'

Jamque tum ipsum allocutus est pater hominumque Deorumque :
 Japetionida, omnium illustrissime regum,
 O amice, quam inique partitus es portiones!

Sic dixit eum carpens Jupiter perpetua consilia sciens.
 Hunc vicissim alloquutus est Prometheus vaser,
 Tacite arridens: (dolosaë autem non immemor erat artis)
 Jupiter gloriosissime, maxime Deorum sempiternorum,
 Harum elige utram tibi in pectoribus animus suadet.

Dixit sane dolosa cogitans. Jupiter autem æterna consilia sciens
 Cognovit certe, nec ignoravit dolum. Mala autem concipiebat animo
 Adversus homines mortales, quæ & perficienda erant.
 Manibus vero hic utrisque sustulit album adipem.

Irascebatur autem mente: ira vero ejus occupabat animum,
 Ut vidit ossa alba bovis, dolosa arte.

Ex illo tempore Diis super terram genus hominum
 Adolent ossa alba odoratis in aris.

Hunc autem valde indignatus allocutus est nubicogus Jupiter :
 Japetionida, super omnes sapiens,
 O amice, nondum sane dolosaë oblitus es artis.

Sic dixit ira percitus Jupiter æterna consilia sciens.
 Ex illo tempore deinceps, doli memor semper,
 Non dabat miseris ignem infatiabilem
 Mortalibus hominibus, qui super terram habitant.
 Sed ipsum decepit egregius filius Japeti,
 Furatus indomiti ignis eminus apparentem splendorem
 In concava ferula. Momordit vero in animo

Jovem

Ζῶν ὀψαυρεμέτιν, ἐχόλωσε δέ μιν φίλον ἦτορ,
 Ως ἴδεν ἀνθρώποισι πυρὸς πλέσχετον αὐγλή.
 Αὐτίκα δ' ἀντὶ πυρὸς τεύξεν χακὸν ἀνθρώποισι.
 Γαίης γ' οὐκ ἀνέπνευσε φεαλυτὸς Ἀμφιγυήεις
 Παρθένω αἰδοίῃ ἵκελον, Κρονίδεω δ' ἔβραχας.
 Ζῶσε ὃ καὶ κόσμῳσι θεὰ γλαυκῶπις Ἀθηνῆ
 Αεγυφὴν ἐδῆπ'· κτ' κρῆθεν ὃ καλύπτειν
 Δαιδαλέῳ χεῖρεσσι κατέχευε, θαῦμα ἰδέσθ·
 Ἀμφὶ δέ οἱ σέφανε νεοθηλέῃ ἀνθεσι ποίης
 Ἰμερτὸς πρῶτον κερέατι Παλλὰς Ἀθηνῆ
 Ἀμφὶ δέ οἱ σέφανε χευσέῳ κεφαλῇφιν ἔθηκε,
 Τῷ αὐτὸς ποίησε φεαλυτὸς Ἀμφιγυήεις,
 Ἀσκήσας παλάμησι, χειρὶζόμενῃ Διὶ πατρί.
 Τῇ δ' ἐνὶ δαίδαλα πολλὰ τετεύχετο, θαῦμα ἰδέσθ,
 Κνώδαλ' ὅσ' ἤπειρεν πολλὰ τρέφει ἠδὲ θείλασται,
 Τῶν ὅγε πόλλ' ἐνέθηκε, (χάρις δ' ἀπελάμπετο πολλή,
 Θαυμασίη) ζῶοισι εὐκότα φωνήεσσι.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τῷξε καλὸν χακὸν, ἀντ' ἀγαθοῖο,
 Εξάγαγ' ἐνθα πρὸς ἄλλοι ἐξ θεοῖν καὶ ἀνθρώπων,
 Κόσμῳ ἀγαλλομένη γλαυκῶπις οὐρεμοπαΐτης.
 Θαῦμα δ' ἔχ' ἀθανάτους τε θεούς, θνητούς τ' ἀνθρώπους,
 Ως εἶδον δόλον αἰπιῶν, ἀμήχανον ἀνθρώποισιν.
 Εκ τ' οὐ γὰρ γυναικῶν θηλυτέρων.
 Τῆς γὰρ ὁλώϊον ἐστὶ γυναικῶν, καὶ φύλα γυναικῶν
 Πῆμα μέγα θνητοῖσι μετ' ἀνδράσι ναετάρσιν,
 Οὐλομένης πενίης ἐσὶ σύμφορος, ἀλλὰ κόρηιο.

570

575

580

585

590

Ως

Jovem in alto tonantem, & ad iram ejus animus commotus est,
 Ut vidit inter homines ignis procul apparentem splendorem.
 Protinus autem pro igne struxit malum hominibus.
 E terra enim conformavit perquam celebris Vulcanus
 Virginis pudicæ simulacrum, Saturnii consilio.
 Cinxit vero & adornavit Dea cæcis oculis Minerva
 Candida veste: capiti vero calyptram
 Ingeniose factam manibus imposuit, mirum visu:
 Circum vero ei ferta recens florentis è floribus herbæ
 Amœna imposuit capiti Pallas Minerva:
 Circumque ei coronam auream caput posuit,
 Quam ipse fecerat inclytus Vulcanus,
 Elaborans manibus, gratificans Jovi patri.
 In hac artificiosa multa cælata erant, mira visu,
 Belluæ quas Continens plurimas alit, atque Mare,
 Ex illis multas in ea posuit, (gratia vero resplendebat magna,
 Mirabilis) animantibus similes vivis.
 Ceterum postquam effecit pulchrum malum, pro bono,
 Eduxit ubi alii erant Dii atque homines,
 Ornatu gestientem cæsiæ Palladis forti patre prognatæ.
 Admiratio autem cepit immortalesque Deos, mortalesque homines,
 Ubi viderunt dolum exitiosum, inexplicabilem hominibus.
 Ex illa enim genus est mulierum tenerarum.
 Illius enim perniciosum est genus, & gens mulierum
 Nocumentum ingens mortales inter homines habitant,
 Perniciosæ paupertatis non comites, sed luxus.

Ως δ' ὅπότε ἐν σμήνεσσι κατῆρεφέεσσι μέλισσαι
 Κηφῆνας βόσκησι, κακῶν ξυνήκονας ἔργων,
 Αἰ μὲν τε πρῶταν ἡμᾶρ ἐς ἥλιον καταδυῖτα
 Ημάτιαι ἀπεύδουσι, πιδεῖσί τε κηεῖα λαοχᾶ,
 Οἱ δ' ἐντοδὲ μύνοντες ἐπηρεφέας κ' ἰμβλῆας,
 Ἀλλόττειον χάματον σφετέρῃω ἐς γαστέρ' ἀμύνῃ.
 Ως δ' αὐτως ἀνδρεῖσι κακὸν θνητοῖσι γυναικάς
 Ζῶς ὑψιβρεμέτης θῆκε, ξυνήκονας ἔργων
 Ἀργαλέων. Ἐτερον γ' ὅ πορὲν κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖο·
 Ος κε γάμον φάγων, καὶ μέμμερ' ἔργα γυναικῶν,
 Μὴ γῆμα ἔγελῃ, ὀλοὸν δ' ἐπὶ γῆρας ἵκη),
 Χήτη γρηοκόμοιο, ὅδ' εἰ βιώτῃ παυδεύῃς
 Ζῶς, λυποφθιμύς γ' ἀλγὲ κτῆσιν δατέον)
 Χηρωσαί. Ω δ' αὖτε γάμῃ μ' μοῖρα γῆν),
 Κεδνίῳ δ' ἔχεν ἄκοιτιν, δ'ραρυῖαν πρῶτιδ' εἶσι,
 Τῷ γ' ἀπ' αἰῶν' ὁ κακὸν ἐὼ λῶ ἀκπφειρίζῃ
 Εμμύμα. Ος δὲ κε τέτμη' ἀταρτηροῖο γενέθλης,
 Ζῶς ἐνὶ στήθεσσι ἔχων ἀλίαςον ἀνίμῳ
 Θυμῷ κ' κραδίῃ, κ' ἀνήμεστον κακὸν ἔσπῃ.
 Ως οἶκ' ἔστι Διὸς κλέψαι νόον, οἷδ' ἔπρελθ' εἶν.
 Οὐδὲ γ' Ἰαπετιονίδης ἀχάκητα Προμηθεὺς
 Τοῖο γ' ὑπεξήλυξε βαρυὸν χόλον, ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης
 Καὶ πολυῖδεν' ἔοντα μέγας κ' δεσμὸς ἐρύκει.
 Βειάρεω δ' ὡς πρῶτα πατὴρ ὠδύσατο θυμῷ,
 Κότῃ τ' ἠδὲ Γύγῃ, δῆσε κρατερῷ ἐνὶ δεσμῷ,
 Ηγορέῃ ὑπέροπλον ἀγῶμυθ', ἠδὲ κ' εἰδοῖ),

595

600

605

610

615

Καὶ

Ac veluti cum in alveariis tectis apes
 Fucos pascunt, malorum participes operum,
 Illæ quidem per totum diem ad solem occidentem
 Diurnæ laborant, & faciunt favos albos,
 At illi intus permanentes coopertis in alveariis,
 Alienum laborem suum in ventrem metunt :
 Similiter viris rem malam mortalibus mulieres
 Jupiter altitonans dedit, participes operum
 Molestorum. Aliud vero præbuit malum pro bono :
 Qui nuptias refugiens, & anxietate plenas res mulierum,
 Non uxorem ducere velit, gravem vero attigerit senectam,
 Caret quæ senectutem foveat ; si non sine opibus
 Vivat, mortui vero possessionem inter se dividunt
 Remoti cognati. Cui vero nuptiarum conditio contigerit,
 Pudicam vero habuerit conjugem, sapientem,
 Huic perpetuo malum cum bono certat
 Ut adsit. Qui vero adeptus fuerit nocentis generis foeminam,
 Vivit in pectore gestans perpetuum mœrorem
 Animo & corde, & immedicabile malum est.
 Adeo non licet Jovis fallere consilium, neque effugere.
 Neque enim Japetionides nulli injurius Prometheus
 Illius evitavit gravem iram, sed necessario
 Eum quamvis multiscius sit, magnum vinculum coërcet.
 Briareo vero ubi primum pater iratus erat animo,
 Cottoque atque Gygæ, ligavit forti vinculo,
 Fortitudinem immanem admirans, atque etiam formam,

Καὶ μέγεθ' ἑκατέναυσε δι' ὑπὸ χθονὸς Ὀρυοδείης,
 Εἰθ' οἷγ' ἄλγε' ἔχοντες ὑπὸ χθονὶ ναυεταλόντες,
 Εἶατ' ἐπ' ἐρατῇ, μεγάλης ἐν πέτρῃσι Γαίης,
 Δητὰ μάλ' ἀχνύμῃοι, κραδίη μέγα πένθ' ἔχοντες.
 Ἀλλὰ σφέας Κροῖστος τε καὶ ἀγαυοὶ θεοὶ ἄλλοι,
 Οὓς τέκεν ἦτορ Ρέη Κρόνῳ ἐν Φιλόπῃ,
 Γαίης Φεραδμοσύνησιν ἀνῆγαγον ἐς φάος αὐτῆς.
 Αὐτὴ γάρ σφιν ἅπαντα δίδωκεέως κατέλεξε,
 Σιὸν κείνοις νίκην τε καὶ ἀγλαὸν ὄψ' ἀρέσθ'.
 Δηρὸν γ' ἄρ' ἀνείκετον, πόνον θυμαλγὴν ἔχοντες,
 Τιτῆνες τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνῳ ἔξερχοντο,
 Ἀντίον δ' ἀλλήλοισι δὴ καὶ κρατερὰς ὑμῖνας·
 Οἱ μὲν ἀφ' ὑψηλῆς Ὀφρυῖο Τιτῶνες ἀγαυοί,
 Οἱ δ' ἄρ' ἀπ' Οὐλύμποιο θεοὶ δωτῆρες ἑάων,
 Οὓς τέκεν ἦτορ Ρέη Κρόνῳ δυνήτῃσιν.
 Οἱ γὰρ τότε δ' ἀλλήλοισι μάχην θυμαλγὴν ἔχοντες,
 Σινεχέως ἐμάχοντο δέφα πλείους ἐνιαυτῶν.
 Οὐδὲ τις ἴσ' ἐρεῖθ' χαλεπῆς λύσης, ὅδ' ὅτε τελευτῇ
 Οὐδ' ἐτέρῃσι, ἴσον δ' ἐτέλ' ἔτατο πολέμοιο.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ κείνοισι παρέχεθεν ἄεθμα πάντα,
 Νέκταρ τ' ἀμβροσίην τε, τὰς δὲ θεοὶ αὐτοῖς ἔδωκαν,
 Πάντων ἐν στήθεσιν αἰέετο θυμὸς ἀγλῶν.
 Ὡς ἰκτὰρ δι' ἐπάσαντο καὶ ἀμβροσίην ἐρατεινὴν,
 Δὴ τότε τοῖς μετέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·
 Κέκλυτέ μευ, Γαίης τε καὶ Οὐρανὸς ἀγλαὰ τέκνα,
 Ὅφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.

620

625

630

635

640

Hδδ

Et magnitudinem: collocavit autem sub terram latam,
Ubi illi dolores habentes sub terra agentes,
Sedent in extrema plaga, magnæ in finibus Terræ,
Usque valde mœrentes, corde magnum luctum habentes.
Sed ipsos Saturnius atque immortales dii alii
Quos peperit pulchricoma Rhea Saturni in amore,
Terræ consiliis reduxerunt in lucem iterum.
Ipsa enim eis cuncta prolixè recensuit,
Cum illis victoriamque & splendidam gloriam accepturos.
Diu enim pugnarunt, laborem animum cruciantem habentes,
Titanesque dii, & quotquot è Saturno nati sunt,
Contra sese mutuo per validas pugnas:
Hi quidem ab alta Othry, Titanes gloriosi,
Illi vero ab Olympo, dii datores bonorum,
Quos peperit pulchricoma Rhea Saturno concumbens.
Illi fane tum inter se pugnam animum excruciantem habentes,
Continenter pugnant, decem totos annos.
Neque ullus erat contentionis gravis exitus, neque finis
Alterutris: æqualiter autem finis extendebatur belli.
Sed quando jam illis præbuit congruentia omnia,
Nectarque ambrosiamque, quibus dii ipsi vescuntur,
Omnium in pectoribus accendebatur animus generosus.
Ubi vero nectar comederunt & ambrosiam amabilem,
Jam tum ipsos sic affatus est pater hominumque deorumque:
Audite me, Terræque & Cœli inclyti liberi,
Ut dicam quæ me animus in pectore jubet.

Jam enim admodum diu adverſi nobis mutuo,
 Pro victoria & imperio pugnavimus dies omnes,
 Titanefque dii, & quotquot è Saturno fati fumus.
 Vos vero magnamque vim & manus invictas
 Oſtendite Titanibus contrarii in pugna gravi,
 Memores amicitiae placidae, & quae perpeſſi
 Ad lucem redieritis moleſto à vinculo,
 Noſtra per confilia, à caligine obſcura.

Sic dixit. Illum vero rurfum excepit Cottus egregius:
 Venerande, non ignota loqueris: ſed & nos
 Scimus, quod excellas prudentia & intellectu,
 Depulſor autem immortalibus damni fueris horrendi.
 Tua vero prudentia ab caligine opaca
 Retro iterum acerbis à vinculis.
 Venimus, Saturni fili rex, inſperata paſſi.
 Ideoque nunc intento animo, & prudenti confilio,
 Vindicabimus veſtrum imperium in gravi conflictu,
 Pugnantes cum Titanibus per acria praelia.

Sic dixit. Collaudarunt vero dii datores bonorum,
 Sermone audito. Bellum vero cupiebat animus
 Magis etiam quam antea: pugnam vero arduam ciebant
 Omnes, foeminæque & mares, die illo,
 Titanefque dii, & quotquot Saturno prognati ſunt,
 Quoſque Jupiter ex Erebo ſub terra miſit ad lucem,
 Acres robuſtique, vires immenſas habentes.
 Horum centum quidem manus ab humeris erumpebant

Omnibus

Πᾶσιν ὁμῶς. Κεφαλὰ δ' ἐκείνῳ πεντήκοντα
 Εξ ὧμων ἐπέφυκον ὅππῃ σβαρῶσι μέλεισιν.
 Οἱ τότε Τιτῶεσι χαρίεσθαι ἐν δαίῳ λυγρῇ,
 Πέτραις ἡλιβάταις σβαρῆς ὅν χερσὶν ἔχοντες.
 Τιτῶες δ' ἐτέρωθεν ἐκαρτιώσαντο Φάλαγγας
 Προφρονέως, χειρῶν τε, βίης θ' ἅμα ἔργον ἔφαινον
 Ἀμφοτέρω· δεινὸν δ' ὡδεῖα χε πόσις αἰπείων.
 Γῇ δ' μέγ' ἐσμαράγησεν· ἐπέσενε δ' ἐρανόος Διὸς
 Σειομήθε, πιδόθει δ' ἐπιάσσετο μακρὸς Ολύμπος
 Ρ' ἱπὴ ὑπ' ἀθανάτων· ἔνοσας δ' ἵχθυε βαρεῖα
 Τάεττον ἠερέοντα, ποδῶν αἰπῆς τ' ἰσὴ
 Ἀσπέτα ἰωχμοῖα, βολαίων τε κρατεράων.
 Ως ἄρ' ἐπ' ἀλλήλοισι ἑστὴ βέλεα συνάοντα.
 Φωνὴ δ' ἀμφοτέρων ἵκετ' ἐρανόεν ἀσερέοντα
 Κεκλομήων· οἱ δ' ἐξωίξεν μεγάλῳ ἀλκιμῶν.
 Οὐδ' ἄρ' ἐπὶ Ζοῦς ἔχεν ἐὼν μῦθος, ἀλλὰ νῦν τέ γε
 Εἴθαρ μὲ μῦθε πλεῖστο φρένες, ἐκ δέ τε πῦσαν
 Φαῖνε βίβω· ἄμυδις δ' ἄρ' αἰπ' ἐρανοῖς ἠδ' αἰπ' Ολύμπῳ
 Ἀσράπιων ἔστιν ἑσπεριόχων· οἱ δ' κεραυνοὶ
 Ἰκταρ ἅμα βροντῇ τε καὶ ἀσπερητῇ ποτίοντο
 Χειρὸς δ' ἀπὸ σβαρῆς, ἰσχυρὸν φλόγα θ' εἰλυφύοντες
 Ταρφέες· ἀμφὶ δ' γαῖα φερέσθαι ἐσμαράγησεν
 Καιομήνη· λάκε δ' ἀμφὶ πυρὶ μεγάλ' ἀσπετὸ ὕλη.
 Εἰς δ' ἡ γῆ πᾶσα, καὶ ὠκεανὸς ῥέεθρα,
 Πόντος τ' ἀτρύγετος· πᾶς δ' ἀμφεπε γερμὸς αὐτῇ
 Τιπῆας χυδαίος· φλόξ δ' ἦεν δαίμων ἵχθυεν

Ἀσπετὸς·

Omnibus simul. Capita vero unicuique quinquaginta
 Ex humeris enata erant in robustis artubus.
 Qui tum Titanibus oppositi sunt in pugna luctuosa,
 Rupes magnas validis in manibus gestantes.
 Titanes vero ab altera parte confirmabant palanges
 Alacriter, manuumque, viriumque simul opus ostentabant
 Utrique: horrende vero insonuit pontus immensus.
 Terra autem valde stridebat: ingemiscebat vero latum coelum
 Quassatum, & penitus concutiebatur amplus Olympus
 Impetu à deorum: concussio vero venit gravis
 Ad Tartarum tenebricosum, & pedum acris fragor
 Immodici tumultus, ictuumque fortium.
 Ita sane in sese mutuo jaciebant tela gemebunda.
 Vox autem utrorumque pervenit ad coelum stellatum
 Adhortantium: at illi congregiebantur magno cum clamore.
 Neque sane amplius Jupiter cohibebat suum robur, sed ipse
 Statim robore implebatur animus, & omnem
 Exseruit vim: simul etiam à coelo atque ab Olympo
 Fulgurans incedebat confertim: fulmina autem
 Celerrime una cum tonitru & fulgure volabant
 Manu à robusta, sacram flammam circumvolventia
 Crebra: circum vero terra alma reboabat
 Ardens: crepitabat autem undique igne valde magna sylvæ.
 Fervebatque terra tota, & Oceani fluentia,
 Pontusque immensus: circumdedit autem calidus vapor
 Titanes terrestres: flamma vero ad aërem divinum pervenit

Magna

Ασπετ'· ὅσπερ δὲ ἄμερδ' καὶ ἰφθίμων πρὸς ἑόντων
 Αὐτὴ μαρμαίρεσσι κεραυνὸς τε στεργῆς τε.
 Καῦμα δ' ἵεσπέσιον χάτεχεν χάτ'· ἕκαστο δὲ ἄντα
 Ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, ἥδ' ἔασιν ὅσταν ἀκῆσαι,
 700
 Αὐτὸς ὥς ὅτε γαῖα καὶ ἔρανος δῦρ' ὕψ' ἔην
 Πίλινατο· τοῖτ' γάρ κε μέγιστ'· δῖπος δ' ἐώρ'·
 Τῆς μὲν ἐρεμπομένης, ἔδ' ὑψόθεν ἔξελεπόντος.
 Τόσ' δῖπος ἔχρητο θεῶν ἔριδι ξυυιόντων.
 Σιὸν δ' ἄνεμοι ἐνοσφ' τε, κόνιν δ' ἅμα ἐσφαράγχιον,
 705
 Βρογνίῳ τε, Στεργπλίῳ τε, καὶ αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Κῆλα Διὸς μέγαλοιο· φέρει δ' ἰαχίῳ τ' ἐνοπλίῳ τε
 Ες μέσσι ἀμφοτέρων· ὅτ' ἄπλητος δ' ἐώρ'·
 Σμερδαλέης ἐλδος· κάρτος δ' ἀνεφαίνετο ἔργων.
 Εκλίνθη δ' μάχῃ· πρὶν δ' ἀλλήλοισι ἐπέχοντες,
 710
 Εμμυμένως ἐμάχοντο λαὸν κρατερὰς ὑστρίνας.
 Οἱ δ' ἄρ' ἐνὶ περὶ τοῖσι μάχῃ δερμῆαν ἐγειραν,
 Κόπης τε, Βεαίρεώς τε, Γύγης τ' ἄατος πολέμοιο.
 Οἱ ῥα τεληχοσίας πέτραις σιβαρῶν δ' ἀπὸ χειρῶν
 Πέμπον ἐπαυσυτέρας· καὶ δ' ἐσκήατο βελέεσσιν
 715
 Τιτῆας· καὶ τὰς μὲν ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
 Πέμψαν, καὶ δεσμοῖσιν ἐν ἀργαλέοισιν ἔδηξ',
 Νικήσαντες χερσὶν, ὑπερδύμεναι πρὸς ἑόντας,
 Τόσων ἐνεβ' ὑπὸ γῆς, ὅσων ἔρανος ἔς' ἀπὸ γαίης.
 720
 Ἴσον γάρ τ' ἀπὸ γῆς ἐς Τάρταρον ἠερέντα.
 Ἐνέα γὰρ νύκτας τε καὶ ἡμέρας χάλκεος ἀκμῶν
 Οὐρανόθεν κατὰν, δεκάτῃ ἐς γαῖαν ἵκοιτο·

Magna: oculos vero visu privabat quantumvis fortium
 Splendor radians fulminisque fulgurisque. [tur ac si quis coram
 Incendium autem magnum corripuit Erebum: simileque videba-
 Oculis adspiceret, ac auribus vocem audiret,
 Eodem modo cum olim & terra & coelum latum superne
 Appropinquabat: talis enim maximus strepitus excitabatur,
 Hac quidem diruta, illo autem ex alto diruente.
 Tantus fragor erat diis pugna confligentibus.
 Simul quoque venti motumque, pulveremque cum strepitu excitabant,
 Tonitruque, fulgurque, & ardens fulmen,
 Tela Jovis magni. Ferebant autem fremitum clamoremque
 In medium utrorumque: strepitus autem ingens excitabatur
 Stupendæ pugnae: robur autem exferebatur operum.
 Inclinata vero est pugna: prius autem sibi mutuo imminentes,
 Fortiter pugnabant in forti prælio.
 Illi vero inter primos pugnam acrem ciebant,
 Cottusque, Briareusque, Gygesque infatiabilis belli.
 Hi sane trecentas petras robustis è manibus
 Mittebant frequentes: obumbrarunt autem jaculis
 Titanas: atque hos quidem sub terram longe patentem
 Miserunt, & vinculis molestis alligarunt,
 Cum vicissent manibus, superbi licet essent,
 Tantum infra sub terram, quantum coelum distat à terra.
 Par enim spatium à terra in Tartarum caliginosum.
 Novem enim noctes ac dies ærea incus
 Coelitus delapsa, decimo die ad terram perveniret:

Ἐννέα δ' αὖ νύκτας τε καὶ ἡμέατα χαλκεῖον ἄκμων
 Ἐκ γαίης καρπῶν, δεκάτῃ ἐς Τάρταρον ἵκοι·
 Τὸν ποῖ χαλκεὸν ἔρκος ἐλήλατ'· ἀμφὶ δέ μιν νύξ
 Τεισορχεὶ κέχυτο ποῖ δειλίω· αὐτὰρ ὕψ' ἔστι
 Γῆς ῥίζαι πεφυκασσι καὶ ἀπρυγέτοιο θαλάσσης.
 Ἐνθα θεοὶ Τιτῆες ὑπὸ ζόφῳ ἵκρονται
 Κεκρύφατο, βαλῆσι Διὸς νεφεληγερέτα,
 Χάωρ ἐν Ἀρώεντι, πελώρης ἔχρατα γαίης.
 Τοῖς οὐκ ἔξιτόν ἔστι· πύλαις δ' ἐπέθηκε Ποσειδῶν
 Χαλκείας· τέγχ' οὐ ποῖ κεί· ἀμφοτέρωθεν.
 Ἐνθα Γύγκης, Κόπρη τε, καὶ ὁ Βελαίρεας μεγάθυμος
 Ναίεσιν, φύλακες πιστοὶ Διὸς αἰγλόχοιο.
 Ἐνθάδε γῆς οὐνοφερῆς, καὶ Ταρτάρου ἵκρονται,
 Πόντες τ' ἀπρυγέτοιο, καὶ ἕρκυν ἄστεργεντος,
 Ἐξείης πάντων πηγαὶ καὶ πείρατ' ἔασι,
 Ἀεραλέ', οὐρώεντα, τὰ τε συγέσσι θεοὶ πρῶ·
 Χάσμα μέγ'. Οὐδέ κε πάντα τελεσφόρον εἰς ὀικαιτὸν
 Οὐδας ἵκοιτ', εἰ πορῶτα πυλῶν ἔνθαδε γήροιο.
 Ἀλλὰ κεν ἔνθα καὶ ἔνθα φέροι πορὸ Δυέλλα Δυέλλη
 Ἀεραλέη· δεινὸν τε καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι
 Τῆτο τέρας· καὶ νυκτὸς ἐρεμνῆς οἰκία δεινὰ
 Ἐσηκεν, νεφέλης κεκαλυμμένη καυχήεσσι.
 Τῶν πορῶτ' Ἰαπετοῖο παῖς ἔχετ' ἕρκυν Ὀρεῶν
 Ἐσηώς, κεφαλῇ τε καὶ ἀχαιμάτῃσι χέρεσσιν
 Ἀσεμφέως, ὅθι Νύξ τε καὶ Ἡμέρα αἴουσι ἴσασσι
 Ἀλήλας πορροίεπον, ἀμειβομένη μέγαν ἕρκυν

725

730

735

740

745

Χάλ-

Novem rursus noctes & dies ærea incus,
 Ex terra descendens, decimo die ad Tartarum perveniret.;
 Quem circa æreum septum ductum est: circum vero ipsum nox
 Triplici ordine fusa est circa collum: sed superne
 Terræ radices sunt & infructuosi maris.
 Illic dii Titanes sub caligine obscura
 Absconditi sunt, consiliis Jovis nubicogi,
 Loco in squalido, *ubi* vastæ ultima terræ.
 His non exitus patet: portas vero imposuit Neptunus
 Æreas: murus etiam circumdatus utrimque.
 Illic Gyges, Cottusque, & Briareus magnanimus
 Habitant, custodes fidi Jovis Ægiochi.
 Ibidem terræ tenebricosæ, & Tartari caliginosi,
 Pontique infructuosi, & cœli stelligeri,
 Ex ordine omnium fontes & fines sunt,
 Molesti, squalidi, quos oderunt etiam ipsi dii:
 Hiatus ingens. Nec vero *quisquam* toto integro anno
 Solum attingeret, ubi primum portas intra venisset,
 Sed sane huc & illuc ferret impetuosâ procella
 Molesta: horrendumque etiam immortalibus diis
 Hoc monstrum: & noctis obscuræ domus horrenda
 Stat, nubibus oblecta nigris.
 Has ante Japeti filius sustinebat cœlum latum,
 Stans, capiteque & indefessis manibus
 Firmiter, ubi Noxque & Dies prope euntes
 Sese mutuo compellabant, alternis subeuntes magnum limen

Χάλκεον. Ἡ μὲν ἔσω καταβόσῃ, ἡ δὲ θύραζεν
 Ερχεται, ὅδ' ἔ ποτ' ἀμφοτέρως δόμος ἐντὸς ἔεργε·
 Ἀλλ' αἰεὶ ἐτέρη γε δόμῳ ἐκτοδεν ἔῃσα,
 Γαῖαν Ὀπίσσεφ'· ἡ δὲ αὖ δόμῳ ἐντὸς ἔῃσα,
 Μίμν' ἔ' αὐτῆς ὤρεω ὁδὸν, ἔς' ἂν ἵκη.
 Ἡ μὲν Ὀπίχθονίοισι φάτο· πολυδερκὲς ἔχουσα,
 Ἡ δὲ Ὑπνὸν μὲν χερσὶ, κρασίγητον Θανάτοιο,
 Νύξ' ὅλην, νεφέλην κεκαλυμμένην ἡγευομένη.
 Ἐνθα δὲ Νυκτὸς παῖδες ἐρεμνῆς οἴκῳ ἔχουσιν,
 Ὑπνὸν καὶ Θάνατον, δεινοὶ θεοὶ· ὅδ' ἔ ποτ' αὐτῆς
 Ἡέλιος φάεθ' ὅπως ὀπδέεκε' ἀκτίνεσσιν,
 Οὐρανόθεν εἰσανιῶν, ἐδ' ἔρανόθεν καταβαίνων.
 Τῶν ἑτέρως μὲν γλυῦν τε καὶ θύρεα νῶτα θαλάσσης
 Πυχρὸς ἀνσέφε' καὶ μέλιχ' ἀνθρώποισι.
 Τῶν δὲ σιδηρῆν μὲν κραδίη, χάλκεον δὲ αἰὲς ἦτορ
 Νηλεὲς ἐν στήθεσιν· ἔχ' ἡ δὲ ὄν' ὡς πᾶσι λάβησιν
 Ἀνθρώπων· ἔχ' ἑρὸς δὲ καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσιν.
 Ἐνθα θεῶν χθονὶς παρὰ δὲ δόμοι ἠχήμεναι
 Ἰφθίμῳ τ' Αἰδῶ καὶ ἑπαμῆς Περσεφονείης
 Ἔσσι· δεινὸς δὲ κύων παρὰ πόρτῃ φυλάσσει,
 Νηλεΐης· τέχνῳ δὲ κακῶν ἔχ' ἔς μὲν ἰόντας
 Σαῖν' ὁμῶς ἐρεῖ τε καὶ ἔσσι· ἀμφοτέροισιν·
 Ἐξέλθῃ δὲ ὅσ' αὐτῆς ἔῃ πάλιν, ἀλλὰ δοκῶν
 Ἐσθ' ὅν' κε λάβῃσι πυλέων ἐκτοδεν ἰόντα
 Ἰφθίμῳ τ' Αἰδῶ καὶ ἑπαμῆς Περσεφονείης.
 Ἐνθάδε καὶ μετὰ τὴν συγερὰν θεὸς ἀθανάτοισι,

750

755

760

765

770

Δεινὴ

Æreum. Hæc quidem intrat, illa vero foras
 Egreditur, neque unquam utraque domus intus cohibet:
 Sed semper altera saltem extra domum dum est,
 Terram super movetur: altera rursus in domo cum sit,
 Exspectat sui tempus itineris, donec veniat.
 Hæc quidem terrestribus multa cernens lumen habens,
 Illa vero Somnum in manibus, fratrem Mortis,
 Nox noxia, nube tecta atra.
 Ibi autem Noctis obscuræ filii domus habent,
 Somnus & Mors, graves dii: neque unquam eos
 Sol lucidus intuetur radiis,
 Cælum scandens, nec cœlitus descendens.
 Horum alter quidem terramque & lata dorsa maris
 Quietus percurrit & placidus hominibus.
 Alterius vero ferreum quidem cor, æreum vero ei pectus
 Crudele in præcordiis: tenet autem quem primum arripuerit
 Hominum: hostis vero etiam immortalibus diis.
 Illic dei inferi in anteriore parte ædes resonantes
 Fortisque Plutonis & terribilis Proserpinæ,
 Stant: horrendus autem canis pro foribus custodit,
 Sævus: artem autem malam habet: introeuntibus quidem
 Adulatur pariter caudaque & auribus ambabus:
 Exire vero non iterum permittit denuo, sed observans
 Devorat, quemcumque prenderit extra portas euntem
 Fortisque Plutonis & terribilis Proserpinæ.
 Ibidem habitat abominanda dea immortalibus,

Δεινὴ Στύξ, θυγάτηρ Ἀφορρόου Ωκεανοῖο
 Πρεσβυτάτη νόσφιν ὅ γεων κλυτὰ δώματα ναΐει
 Μακρῇσι πέτρῃσι κατηρεφέ· ἀμφὶ δ' ὅ πάντῃ
 Κίοσιν ἀργυρέοισι παρὸς ἕρκεον ἐσθλὴν.
 Παῦρα δ' ὁ Θαύμαντ' ὅ θυγάτηρ πόδας ὠκεία Ιεῖς
 Ἀγγελίης πωλεῖται ἐπ' αἰθέρα νῶτα θαλάσσης,
 Οππότ' ἔρως ἢ νείκε' ἐν ἀθανάτοισιν ὄρη.
 Καὶ ῥ' ὅστις ψεύδεται Ολύμπια δώματ' ἐχόντων,
 Ζεὺς δέ τε Ιεὺ ἐπεμψε θεῶν μέγαν ὄρκον ἐνείημι
 Τηλόθεν ἐν χερσὲι παρὰ πόρῳ πολυώνυμον ὕδωρ
 Ψυχρὸν, ὃ, τ' ἐκ πέτρης καταλείβεται ἠλιβάτοιο,
 Ὑψηλῆς· πολλὸν δ' ὑπὸ χθονὸς διρυοδείης
 Εξ ἱερῶν ποταμοῖα ῥέει λεῖα νύκτα μέλαιναν
 Ωκεανοῖο κέρας· δεκάτῃ δ' ὅππῃ μοῖρα δέδασαι.
 Εἰνέα μὲν παρὶ γλυῦ τε καὶ αἰθέρα νῶτα θαλάσσης
 Δίνης δρυγυρῆς εἰλιγμύθ' εἰς ἄλλα πίπῃ·
 Ἡ δ' ὅ μὲν ἐκ πέτρης παρὰ πόρῳ, μέγα πῆμα θεοῖσιν.
 Οσκειν τιμὴν ὅππορ' ὅσον ἀπολλείφας ἐπομόσῃ
 Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι χάριν νιφέντος Ολύμπου,
 Κεῖται νηὶ τμῶς τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτὸν·
 Οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρος ἔσχεται ἄσπον
 Βρώσιθ', ἀλλὰ τε κεῖται ἀνάπιδυτος ἢ ἀναυδός
 Στρωποῖς ἐν λεχέεσσιν, κακὸν δ' ὅππῃ κῶμα χαλύπῃ.
 Αὐτὰρ ἐπὶ νῆσον τελέσῃ μέγαν εἰς ἐνιαυτὸν,
 Ἀλλ' ὅ δ' ὅτ' ἄλλα δέχεται χαλεπώτατος αἴθερος.
 Εὐνάετες δ' ὅ γεων ἀπομείρε' αἰὲν ἔόντων,

775

780

785

790

795

800

Οὐδέ

Horrenda Styx, filia reciprocantis Oceani
 Maxima natu: seorsum vero à diis inclytas ædes incolit
 Ingentibus faxis superne tectas: circum autem quaque
 Columnis argenteis ad cœlum firmatæ sunt.
 Raro vero Thaumantis filia pedibus velox Iris
 Nuncii causa versatur super lata dorſa maris,
 Quando lis & contentio inter deos exorta fuerit.
 Et sane quisquis mentiatur cœlestes domos tenentiũ,
 Jupiter Irim mittere solet deorum magnum jusjurandum ut ferat
 E longinquo in aureo vase aquario celeberrimam aquam
 Frigidam, quæ è petra destillat alta,
 Excelsa: multum vero subtus terram spatiosam
 E sacro flumine fluit per noctem nigram
 Oceani cornu: decima vero pars attributa est.
 Novem quidem circa terramque & lata dorſa maris
 Vorticibus argenteis intortum in mare cadit;
 Una vero ex petra profluit, magnum damnum diis.
 Quisquis perjurium libans pejeraverit
 Immortalium, qui tenent verticem nivosi Olympi,
 Jacet spiritus expers integrum per annum:
 Neque ambrosiæ & nectaris fruitur
 Cibo, sed jacet non respirans & mutus
 Stratis in lectis, malus autem veternus obtegit.
 Sed postquam morbo defunctus est magnum per annum,
 Alia ex alia excipit molestissima ærumna.
 Novennio autem à diis separatur æternis,

Neque

Οὐδέ ποτ' ἐς βελὺν ἔπιμύσγεται, ἐδ' ἔπι δαΐῃ,
 Ἐνθά πάντ' ἔτεα· δεχάτω δ' ἔπιμύσγεται αὖτις
 Εἰρέας ἀθανάτων, οἱ Ολύμπια δώματ' ἔχουσι.
 Τοῖσι ἄρ' ὄρεον ἔθεντο θεοὶ Στυγὸς ἀφ' οἷον ὕδωρ,
 Ωγύγιον, τὸ δ' ἴησι κατασφύλαξ ἀφ' ἡρώεσσι.
 [Ἐνθα δ' ἔτι γῆς ὀνοφερῆς, καὶ Ταρτάρου ἡερέετος,
 Πόντος τ' ἀπρυγέτοιο καὶ Οὐρανὸς ἀσεργέεντο,
 Εξείης πάντων πηγαὶ καὶ πείρατ' ἔασιν,
 Αἰθαλέ, δῖον ἔντα, τὰ τε συγέσσι θεοὶ περ.]
 Ἐνθαδὲ μαρμαίρεαί τε πύλαι, καὶ χαλκεὺς ἐδὸς
 Ἀσεμφῆς, ῥίζησι διωκεέεσσιν ἀσπυρῶς,
 Αὐτοφυῆς· περὶ δὲ θεῶν ἐκτοδὲν ἀπάντων,
 Τιτῆες ναῖουσιν, πέριχον χεῖρεσσι Ζοφεροῖο.
 Αὐτὰρ ἐρυσμαράχοιο Διὸς κλειτοὶ ἑπὶ κρη-
 δώματ' αἰετάρουσιν ἐπ' Ωκεανοῖο θεμέθλοισι,
 Κόητο τ' ἠδὲ Γύγης. Βελάρεών γε μὴν ἦν ἑόντα,
 Γαμβρόν ἑὸν ποίησε βαρύκτυπος Ἐνοσίγαστος.
 Δῶκε δ' Κυμοπόλειαν ὀπύειν, θυγατέρα ἑω.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ Τιτῆας ἀπ' ἕραν ὅξενε Ζεὺς,
 Οπλότατον τέκε παῖδα Τυφώα Γαῖα πελώρη,
 Ταρτάρου φίλοισι, ἀφ' ἡρώεσσι Αφροδίτῃ.
 Οὗ χεῖρες μὴ ἔασιν ἐπ' ἰσχυρῶν ἔργατ' ἔχουσι,
 Καὶ πόδες ἀλάματοι κρατερῶς θεῶν· ἐκ δὲ οἱ ὤμων
 Ἦν ἐχάτον κεφαλὰν ἔφιστο, δεινοῖο δράκοντος,
 Γλώσσησι ὀνοφερῆσι λελειχμότες· ἐκ δὲ οἱ ὄσων
 Θεασσέης κεφαλῇσιν ἔσθ' ὀφρύσι πῦρ ἀμάρυνε.

805

810

815

820

825

Πασέων

Neque umquam in consilio cum iis versatur, neque in epulis
 Novem totis annis: decimo tandem versatur iterum
 In coetibus immortalium, qui coelestes domos incolunt.
 Tale itaque jusjurandum constituerunt dii Stygis perennem aquam,
 Antiquam illam, quæ tranat valde asperum locum.
 [Ibi autem terræ caliginosæ, & Tartari obscuro,
 Pontique infructuosi, & cœli stellati,
 Ex ordine omnium fontes & fines sunt,
 Molesti, squalidi, quos oderunt etiam Dii ipsi.]
 Illic splendidæque portæ, & æreum limen
 Immotum, radicibus longis compactum,
 Sua sponte natum: ante illud vero extra omnes Deos
 Titanes habitant, ultra Chaos caligine obductum.
 Ceterum valde tonantis Jovis inclyti auxiliarii
 Domus incolunt in Oceani fundamentis
 Cottus atque Gyges. Briareum quippe, fortis cum esset,
 Generum suum fecit graviter fremens Neptunus.
 Dedit autem Cymopoliam, ut duceret uxorem, filiam suam.
 Ast ubi Titanas è Cœlo expulerat Jupiter,
 Minimum natus peperit filium Typhoëum Terra magna,
 Tartari in concubitu, per auream Venerem.
 Cujus manus quidem sunt ob robur occupatæ,
 Et pedes indefessi robusti dei: ex humeris vero ei
 Erant centum capita serpentis, horrendi draconis,
 Linguis nigris lambentia: præterea ex oculis ei
 Admirandis in capitibus sub superciliis ignis micabat:

Πασέων δ' ἐκ κεφαλῶν πῦρ καίετο δερχομήριοι,
 Φωναὶ δ' ἐν πάσι·σιν ἐξ δεινῆς κεφαλῆσι,
 Πηλοτοίῳ δ' ὅπ' ἰείσασιν ἀγέσφατον· ἄλλοτε μὲν γὰρ
 Φθέρχοντο, ὥστε θεοῖσι σπινέμεν· ἄλλοτε δ' αὖτε
 Ταύρεσιν εἰλερύχων μὲν αἰχμήν ὅσων ἀγαυρῶν·
 Ἀλλοτε δ' αὖτε λέοντος ἀναυδέα θυμὸν ἔχοντος·
 Ἀλλοτε δ' αὖ σκυλάκεσσιν εἰκότα, θαύματ' ἀκῆσαι·
 Ἀλλοτε δ' αὖ ῥοίζαχ', ὑπὸ δ' ἦχεν ἕρεα μακρά.
 Καὶ νῦν κεν ἐπλετο ἔργον ἀμύχανον ἡματι κένω,
 Καὶ κεν ὄρε θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀναξεν,
 Εἰ μὴ ἄρ' ὄξυ νόσησεν πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
 Σκληρὸν δ' ἐβρόντησε καὶ ὄβεμνον. Ἀμφὶ δ' ἡ γαῖα
 Σμερδαλέον κονάβησε, καὶ Οὐρανὸς εὐρύς ὑπέθεν,
 Πόντος τ', Ωκεανὸς τε ῥοαί, καὶ πᾶσα γαῖα.
 Ποσσὶ δ' ὑπὸ ἀθανάτοισιν μέγας πελεμίζετ' Ὀλυμπος
 Οὐρυνμήριοι ἀνακτοῖ· ἐπεσενάχζε δ' ἡ γαῖα.
 Καῦμα δ' ὑπὸ ἀμφοτέρων χεῖτεχεν ἰοειδέα πόντον,
 Βροτῆς τε, σερσπῆς τε, πυρὸς δ' ἀπὸ τοῦ πελάγους,
 Πρηστήρων ἀνέμων τε, κεραυνῶν τε φλεγέδοντο·
 Εἴξε δ' ἡ χθὼν πᾶσα, καὶ ὕρανός, ἠδὲ θάλασσα.
 Θυε δ' ἄρ' ἀμφ' ἀκτὰς παρὶ τ' ἀμφὶ τε κύματα μακρά·
 Ριπὴν ὑπὸ ἀθανάτων· ἔνοσις δ' ἄσβεστον ὄρασε.
 Τρέας' Αἰδῆς δ' ἐνέργειαι καταφθιμήριοισιν ἀνάσταν,
 Τιτλῶες δ' ὑποπαρτάελοι, Κρόνον ἀμφὶς ἔοντες,
 Ἀσβέστη κελεύδοιο καὶ αἰνῆς δεισιπότης.
 Ζεὺς δ' ἐπεὶ οὐκ ἔμελλεν εἶναι μὲν, εἴλετο δ' ὅπλα,

830

835

840

845

850

Begi-

Omnibus autem ex capitibus ignis flagrabat cernentis,
 Voces quoque in omnibus erant horrendis capitibus,
 Omnigenum fonitum emittentes ineffabilem. Interdum enim
 Sonabant, ut diis intelligere liceret: interdum rursus
 Tauri valde mugientis robore indomiti vocem ferocis:
 Interdum rursus leonis sævum animum habentis:
 Interdum rursus catulis similia, mira auditu:
 Interdum vero stridebat, resonabantque montes alti.
 Et sane evenisset res inevitabilis die illo,
 Atque ipse mortalibus & immortalibus imperasset,
 Nisi statim intellexisset pater hominumque & deorum.
 Graviter autem intonuit atque fortiter. Circum vero terra
 Horrende edidit fragorem, & cœlum latum superne,
 Pontusque, & Oceani fluctus, & remota loca terræ.
 Pedibus vero sub immortalibus magnus contremuit Olympus,
 Insurgente rege: ingemiscebat autem tellus.
 Ardor vero ab utrisque occupabat cœruleum pontum,
 Tonitruque, & fulguris igne ab illo immani,
 Igneorumque turbinum, & fulminis ardentis.
 Fervebat autem terra omnis, & cœlum, atque mare.
 Furebant & circum littora undique fluctus magni
 Impetu à deorum: concussioque sedatu difficilis oriebatur.
 Expavit autem Pluto inferis mortuis imperans,
 Titanesque sub tartarum detrusi, circa Saturnum,
 Ob inexstinguibilem fremitum, & gravem conflictum.
 Jupiter vero postquam incitavit suum robur, sumisitque arma,

Βρογτῶ τε, σερρπῶ τε, καὶ αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Πληῖξεν ἀπ' Οὐλύμποιο ἐπάλμῳ· ἀμφὶ δ' ἅσας
 Ἐπρεσέ θεασείας κεφαλὰς δεινοῖο πελώρου.

855

Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ μιν δαίμασε πληγῇσιν ἱμείσας,
 Ἡεπε γηωθεῖς, σενάχιζε δ' ἡ γαῖα πελώρη.
 Φλόξ δ' κεραυνωθέντος ἀπέστυτο τοῖο ἀνακτος,

Οὔρεσσι ἐν βήσῃσιν αἰδνῆς παμπαλῶσθης
 Πληγῆντ'. Πολλὴ δ' πελώρη καίετο γαῖα

860

Ἀτμῇ θεασοίῃ, καὶ ἐτίκετο κραδίτερσσι ὥς,
 Τέχνη ἰσὺ αἰζηνῶν, ἰσὺ τ' αὖτε πτερά χράνοιο
 Θαλφθεῖς, ἢ αἰδοῖτο, ὅπως κρατερώτατός ὄσπῃ,
 Οὔρεσσι ἐν βήσῃσιν δαμαζόμεντο πυρὶ κηλέω,
 Τήκε' ἐν χθονὶ δῖῃ, ἰσὺ Ἡφαίστου παλάμῃσιν.
 Ὡς ἄρα τίκετο γαῖα, σέλα πυρὸς αἰδομένηιο.

865

Ρίψε δὲ μιν θυμῷ ἀχάχων ἐς Τάρταρον εὐρυόν.

Ἐκ δ' Τυφώεσσι ἔσ' ἀνέμων μῦθον ὑγρόν ἀέντων,
 Νόσφι Νότα, Βορέω τε, καὶ Ἀργέσειω Ζεφύργιο.

Οἳ γε μὲν ἐκ θεόφιν χρεῖν, θνητοῖς μέγ' ὄνειαρ.

870

Αἱ δ' ἄλλαι μαψαῦσαι ὀππνέουσι γαλασσῶν,

Αἱ δὲ τοὶ πίπτεσσι ἐς ἡερειδέα πόντον,

Πῆμα μέγα θνητοῖσι, κακῇ θύσῃ ἀέλλῃ·

Ἄλλοτε δ' ἄλλαι αἶεσι, λισσιδιναῖσι τε νῆας,

Ναῦται τε φθείρουσι κακῷ δ' ἐ γίνεται ἀλκή

875

Ἀνδράσιν, οἳ κένουσι σωδωτῶσιν κατὰ πόντον.

Αἱ δ' αὖ καὶ κατὰ γαῖαν ἀπείρετον ἀνθεμόεσσαν

Ἐξ' ἐρατὰ φθείρουσι χαμαὶ χρέων ἀνθρώπων,

Πιμ-

Tonitruque fulgurque, & coruscans fulmen,
 Percussit ab Olympo infiliens: circum vero omnia
 Combussit ingentia capita sævi portenti.
 Ceterum ubi illud vicit iētibus percutiens,
 Cecidit mutilatum, ingemiscebat autem terra vasta.
 Flamma vero fulmine iēto profiliebat à rege,
 Montis in saltibus opacis asperis
 Percusso. Multaque ac vasta ardebat terra
 Vapore ingenti, & liquefcebat stanni instar,
 Quod arte juvenum, & in magnum foramen habente catino
 Calefactum, vel ut ferrum, quod solidissimum est,
 Montis in cavitatibus victum igne urente,
 Liquefcit in terra divina, sub Vulcani manibus.
 Sic sane liquefcebat terra fulgore ignis ardentis.
 Abjecit autem illum animo mœstus in Tartarum vastum.
 Ex Typhoëo autem est ventorum vis humide flantium,
 Excepto Noto, Boreaque, & Argeste Zephyro.
 Qui sane ex diis sunt nati, hominibus magna utilitas.
 Ast alii sine usu venti inspirant mare,
 Qui utique incidentes in obscurum pontum,
 Clades magna hominibus gravi sæviunt turbine,
 Alibi autem alii flant, dissipantque naves,
 Nautasque perdunt. Mali autem non est remedium.
 Viris, qui illis occurrerint in ponto.
 Idem rursus per terram immensam floribus ornatam
 Opera jucunda corrumpunt humo prognatorum hominum,

Replentes

Πιμπλῶσαι κόνιος τε καὶ δ' ἄρα λείβ' κολοουρετῆ.

Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥα πόνον μάχης θεοὶ ἔξετέλεστον,

880

Τιτῶεσσι δ' ἑπτάων κλίνοντο βίηφι,

Δή ῥα τότε ὤτρυνον βασιλδόμεν' ἠδὲ ἀνάοισιν,

Γαίης φρεσμοσυνῆσιν, ὀλύμπιον δ' εὖσπα Ζεῶ,

Ἀθανάτων. Ο δ' τοῖσιν εὖ διεδάστατο πμῆς.

Ζεὺς δ' ἑῶν βασιλεὺς παρὸν ἄλοχον ἔτετο Μῆτιν,

885

Πλείστα ἑῶν εἰδῆσαν ἰδὲ θνητῶν ἀνθρώπων.

Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἤμελλε θεὰν γλαυκῶπιν Ἀθήνην

Τέξεσθ', τότε ἔπειτα δόλῳ φρένας ἔξαπατήσας

Αἰμυλίοισι λόγοισιν ἐλὼ ἐγκάτ' ἔτετο νηδυῶ

Γαίης φρεσμοσυνῆσι, καὶ Οὐρανῷ ἀστερόεντος.

890

Τὼς γάρ οἱ ἐφρασάμεν, ἵνα μὴ βασιληίδα πμῆν

Ἀλλ' ἔχη, Διὸς ἀντὶ, ἑῶν αἰεττοστάων.

Ἐκ γὰρ τ' εἴμαρτο παῖδες τέκνα γενέσθαι.

Πρῶτῳ γὰρ κέρεν γλαυκῶπιδα Τειτοχρύειαν,

Ἴσον ἔχαστ' πατρὶ μῦθον καὶ παῖδες βαλῶν.

895

Αὐτὰρ ἔπειτ' ἄρα ἑῶν βασιλῆα καὶ ἀνδρῶν

ἤμελλεν τέξεσθ', ὑπὲρ βίον ἦτορ ἔχοντα.

Ἀλλ' ἄρα μιν Ζεὺς παρὰ δὲν ἐλὼ ἐγκάτ' ἔτετο νηδυῶ,

Ὡς δὴ οἱ φράσασατο θεὰ ἀγαθὸν τε κακὸν τε.

Δεύτερην ἠγάγετο λιπαρὴν Θέμεν, ἣ τέκεν Ωρεας,

900

Εὐνομίην τε, Δίκην τε, καὶ Εἰρήνην τε θαλῆαν,

Αἵ τ' ἔργ' ὠραίησι χατὰ θνητοῖσι βροτοῖσι,

Μοίρας δ' ἥς πλείηεν πμῆν πόρε μητίετα Ζεὺς,

Κλωθῶ τε, Λάχεσιν τε, καὶ Ἀτρεσπον, αἵ τε διδοῦσι

Θνητοῖς

Replentes pulvereque & molesto palearum strepitu.

Sed postquam fane laborem dii beati perfecissent
 Cum Titanibus autem pro honore pugnassent vi,
 Jam tum jubebant regnare atque imperare,
 Ex Terræ consilio, Olympium late cernentem Jovem
 Immortalibus. Hic vero inter illos bene distribuit honores.
 Jupiter autem deorum Rex primam uxorem duxit Metin,
 Plurimum ex diis edoctam & mortalibus hominibus.
 Sed cum jam esset deam cæsis oculis Minervam
 Paritura, tum demum dolis animo decepto
 Blandis sermonibus, in suam condidit alvum,
 Telluris consiliis, & Coeli stellati.
 Sic enim consuluerunt, ne regium honorem
 Alius haberet Jovis loco deorum sempiternorum.
 Ex hac enim in fatis erat prudentes liberos nasci.
 Primam quidem virginem cæsis oculis apud Tritonem genitam,
 Par habentem patri robur & prudens consilium.
 Ceterum deinde fane filium deorum regem & virorum
 Erat paritura, magnum animum habentem:
 Sed illam fane Jupiter ante in suum condidit ventrem;
 Ut, nempe, ei indicaret dea bonumque malumque.
 Postea duxit splendidam Themis, quæ peperit Horas,
 Eunomiamque, Dicenque, & Irenen florentem,
 Quæ operibus venustatem conciliant mortalium hominum,
 Parcisque, quibus maximum honorem dedit prudens Jupiter,
 Clothoque, Lachæsi, & Atropo, quæ dant

Morta-

Οἴητοῖς ἀνθρώποισιν ἔχειν ἄγαθόν τε κακόν τε. 905
 Τρεῖς δέ οἱ Εὐρυώρη Χάρις τέκε καλλιπαρήκης,
 Ωκεανὸς κῆρη, πολυήρατον εἶδ' ἔχουσα,
 Αἰγλήϊω καὶ Εὐφροσύνῳ, Θαλίῳ τ' ἔρατεινῷ.
 Τῶν καὶ λυγρὰ βλεφάρων ἔρ' εἶστο δεσπομόνων 910
 Λυσιμελής· καλὸν δ' ὑπὸ φρύσι δεσπόων.
 Αὐτὰρ ὁ Δήμητρ' πολυφύκης ἐς λέχ' ἦλθεν,
 Ἡ τέκε Περσεφόνῳ λευκώλενον, ὣν Αἰδωνεύς
 Ἡρπασεν ἥς πατρὸς, ἔδωκε δ' ἡμίσητα Ζεὺς.
 Μνημοσύνης δ' ἔξαυτις ἐράσσατο καλλικόμοιο, 915
 Εξ ἧς αἱ Μῆσαι χρυσάμπυκες ἔξερχοντο
 Ἐννέα, τῆσιν ἄδον θαλία, καὶ τέρας αἰοιδῆς.
 Λητὴ δ' Ἀπόλλωνα, καὶ Ἀρτεμιν ἰοχέαιραν,
 Ἰμεργέντα γόνον πατρὸς πάντων ἑρατιῶνων,
 Γένεατ' ἄρ', αἰγιόχοιο Διὸς φιλόπτη μεγίστα.
 Λοιδοτάτῳ δ' Ἡλῶ θαλερῶ ποίησατ' ἄκοιτον. 920
 Ἡδ' Ἡλῶ, καὶ Ἀρηα, καὶ Εἰλείθυαν ἔπικτε,
 Μιχθῆσ' ἐν φιλόπτη θεῶν βασιλῆϊ καὶ ἀνδρῶν.
 Αὐτὸς δ' ἐκ κεφαλῆς γλαυκώπιδά Τειτοχόρειαν,
 Δεινὴν, ἐρρεκύδοιμον, ἀγέερατον, ἀπρυπώϊον,
 Πότνιαν, ἣ κέλαδοί τε ἄδον, πόλεμοί τε, μάχη τε. 925
 Ἡρην δ' Ἡφαιστον κλυτὸν ἐκ φιλόπτη μεγίστα
 Γένεατο, (καὶ ζαμνύσσει, καὶ ἤειπεν ὅτ' ὤρακοίτη)
 Ἐκ πάντων τέχνῃσι κεκασμῶνον ἑρατιῶνων.
 Ἐκ δ' Ἀμφιτέρας καὶ ἐλεκτύπε Εὐροσιγαίᾳ
 Τρίτων εὐρυβίης γένετο μέγας· ὅς τε θαλάσσης 930

Mortalibus hominibus habere bonumque malumque.
 Tres vero ei Eurynome Gratias peperit pulcras genas habentes,
 Oceani filia, peroptabilem formam habens,
 Aglaïam & Euphrosynen, Thaliamque amabilem:
 Quarum è palpebris amor destillat contuentium
 Solvens membra: jucundum vero sub superciliis adspiciunt.
 Porro hic Cereris multa nutrientis ad lectum venit,
 Quæ peperit Proserpinam formosam, quam Pluto
 Rapuit sua à matre, dedit autem sapiens Jupiter.
 Mnemosynen vero deinceps amavit pulchricomam,
 Ex qua Musæ aureis reticulis revinctæ natæ sunt
 Novem, quibus placent convivia, & oblectatio cantûs.
 Latona autem Apollinem, & Dianam sagittis gaudentem,
 Suavissimos liberos præ omnibus coelicolis,
 Peperit sane, Ægiocho Jovi concubitu mista.
 Postremam vero Junonem floridam duxit uxorem.
 Hæc autem Heben, Martem, & Lucinam peperit,
 Mista concubitu Deorum regi & hominum.
 Ipse vero ex capite, cæsis oculis præditam Tritogeniam,
 Acrem, tumultum excitantem, ducem exercitûs, indomitam,
 Venerandam, cui clamoresque placuerunt, bellaque, pugnæque.
 Juno autem Vulcanum inclytum, concubitu non mista,
 Peperit, (ac vires intendit, & contendit cum suo marito)
 Præ omnibus artibus ornatum coelicolis.
 Ex Amphitrite autem & valde resonante Neptuno
 Triton late potens natus est magnus: qui maris,

Πυθμὸν ἔχων, ὥσθ' αὖ μιν τεὶ Φίλη καὶ Πατεὶ ἄνακτι
 Ναΐφ χερσέα δῶ, δεινὸς θεὸς· αὐτὰρ Ἀρηϊ
 Ρινοτόρῳ Κυθήρεια Φόβον καὶ Δεῖμον ἔπικτεν
 Δεινὰς, οἳ τ' ἀνδρῶν πυκινὰς κλονέεσσι φάλαγας
 Ἐν πολέμῳ κρυόεντι, σὺν Ἀρηϊ πόλι πόρῳ,
 Ἀρμονίῳ δ', ἐνὶ Κάδμῳ ὑπέρθυμῳ γέτ' ἀκοιπν.
 Ζηνὶ δ' ἄρ' Ἀτλαντὶς Μαίη τέκε κῆρυμον Ἑρμῆν,
 Κήρυκ' ἀθανάτων, ἱερὸν λέχῳ εἰσαναβάσας.
 Καδμείῃ δ' ἄρα οἳ Σεμέλῃ τέκε Φαίδιμον υἱόν,
 Μιχθεῖσ' ἐν Φιλότητι, Διώνυσον πολυγηθέα,
 Ἀθάνατον θνητῇ νύῃ δ' ἀμφότερι θεοὶ εἰσιν.
 Ἀλκμήῳ δ' ἄρ' ἔπικτε βίῳ Ἡρακλεΐῳ,
 Μιχθεῖσ' ἐν Φιλότητι Διὸς νεφεληγερέταο.
 Ἀγλαΐῳ δ' Ἡφαιστος ἀγακλυτὸς ἀμφιγυῖαις,
 Οπλοτάτῳ Χαείτων, θαλερὴν ποιήσας ἀκοιπν.
 Χρυσόχομος δ' Διώνυσος ξεῖνῳ Λαοδάμῳ,
 Κέλεω Μίνῳ, θαλερὴν ποιήσας ἀκοιπν.
 Τίῳ δέ οἳ ἀθανάτοισι καὶ ἄγχεω ἔπικτε Κροθίων.
 Ἡέλω δ' Ἀλκμήης χαλκισφύρα ἄλκιμῳ υἱός,
 Ἰς Ἡρακλῆῳ, τελέσας σπονδὰς αἰθέρας,
 Παῖδα Διὸς μεγάλῳ καὶ Ἡρῆς χρυσοπέδιλα,
 Αἰδοίῳ γέτ' ἀκοιπν ἐν Οὐλύμπῳ νιφόμεντι·
 Ολβίῳ, ὃς μέγα ἔργον ἐν ἀθανάτοισιν αἰτύσας,
 Ναΐφ ἀπήμαντ' καὶ ἀγήρα' ἥματα πάντα.
 Ἡελίῳ δ' ἀγῶμαντι τέκε κλυτὴ Ωκεανὴν
 Περσηΐς Κίρκῳ τε, καὶ Αἰήτῳ βασιλῆα.

935

940

945

950

955

Αἴητης

Fundum tenens, apud matrem caram & patrem regem
 Incolit aureas ædes, magnus deus: fed Marti
 Clypeos diffecanti Venus Terrorem & Metum peperit
 Graves, quique virorum densas turbant phalanges
 In bello horrido, una cum Marte urbes devastante,
 Et Harmoniam, quam Cadmus magnanimus duxit uxorem.
 Jovi vero Atlantis filia Maia peperit gloriosum Mercurium,
 Præconem Deorum, sacrum lectum conscendens.
 Cadmi filia vero ei Semele peperit clarum filium,
 Rem cum eo habens, Bacchum hilarem,
 Immortalem mortalis: nunc vero ambo Dii sunt.
 Alcmenæ vero peperit fortem Herculem,
 Mistæ in concubitu Jovi nubes cogenti.
 Aglaia vero Vulcanus percelebris utroque pede claudicans
 Minimam natu è Gratiis floridam duxit uxorem.
 Sed aureo crine conspicuus Bacchus flavam Ariadnen,
 Filiam Minois, floridam fecit conjugem.
 Hanc vero ei immortalem expertemque senii fecit Saturnius.
 Heben autem Alcmenæ pulchros talos habentis fortis filius,
 Hercules, peractis luctuosus certaminibus,
 Filiam Jovis magni & Junonis aureis calceamentis utentis,
 Pudicam duxit uxorem in Olympo nivoso:
 Felix, qui magno facinore inter Deos confectus,
 Habitat illæsus & expers senii omnibus diebus.
 Soli autem indefesso peperit inclyta Oceanis
 Perseis Circenque, & Ætæm regem.

Αἴητις δ' ἤδ' υἱὸς Φαεσιμβρότης Ἡελίοιο
 Κέρων Ωκεανοῖο τελέεντο ποταμοῖο
 Γῆμε, θεῶν βελήσιν, Ἰδῆαν χαλλιπάρηον.

Ἡ δέ οἱ Μήδειαν εὖσφυρον ἐν Φιλότῃ
 Γείνατο ὑποδμηθεῖσα δ' αὖ χερύσῃ Ἀφροδίτῃ.

960

Τμεῖς μὲ νῦν χάρετ', ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
 Νῆσοί τ', ἡπειροί τε, καὶ ἀλμυρὸς ἐνδοθι πόντος.

Νῦν ὃ θεῶν φύλον αἰεῖσατε, ἡδυέπειαι
 Μῆσσι Ολυμπιάδες, κῆραι Διὸς Αἰγίοχοιο,

965

Οἶσσι δὲ θνητοῖσι πατρ' ἀνδράσιν δινθηέσσι
 Ἀθάνα, γένετο θεοῖς ὑπείκελα τέκνα.

Δημήτρης μὲ Πλεστον ἐγένετο, δὲ θεῶν,

Ἰασίῳ ἥρωϊ μεγίστ' ἐρατῇ Φιλότῃ

Νειῶ ἐνὶ τριπόλῳ, Κρήτης ἐν πόντι δήμῳ,

970

Εὐδλόν' ὃς εἶσ' ὑπὲρ γῆν τε, καὶ οὐρανὸν ἑλάνης,

Πᾶσι πατρὶ τυχόντι, καὶ ἔκ' ἐς χεῖρας ἱκῆ,

Τὸν δ' ἀφνειὸν ἔθηκε, πολλὴν τε οἱ ὥπασεν ὄλβον.

Κάδμω δ' Ἀρμονίῃ, θυγάτηρ χερύσῃ Ἀφροδίτης,

Ἰνῷ καὶ Σεμέλλῃ, καὶ Ἀγαυῇ χαλλιπάρηον,

975

Αὐτονόῳ δ', ἣν γῆμιν Αἰεταῖο βαθυχάρτης,

Γένετο καὶ Πολύδωρον εὖσεφάνω ἐνὶ Θήβῃ.

Κέρη δ' Ωκεανῷ Χρυσάορι χαρτεροθύμῳ

Μιχθεῖσ' ἐν Φιλότῃ πολυχρῦσος Ἀφροδίτης,

Καλλιγρόν τέκε παῖδα βροτῶν χαρτίστον ἀπάντων,

980

Γερουνοέα, τὸν κτείνει βίην Ἡρακλῆα,

Βοῶν ἕνεκ' εἰσιπόδων ἀμφιρρύτω ἐν Εὐρείῃ.

Τεθω-

Æetes autem filius lucem hominibus dantis Solis
 Filiam Oceani ultimi fluvii
 Duxit, deorum ex consiliis, Idyiam pulchris genis præditam.
 Hæc autem ei Medeam pulcros talos habentem in concubitu
 Peperit subacta per auream Venerem.

Vos quidem nunc valet, cœlestes domos tenentes,
 Insulæque, & continentes terræ, & falsus intus Pontus.
 Nunc autem dearum genus cantate blandiloquæ
 Musæ Olympiades, filiæ Jovis Ægiochî,
 Quæcumque mortales apud viros cubantes
 Immortales pepererunt diis similem prolem.
 Ceres quidem Plutum peperit, præstantissima dearum,
 Jasio heroi mista jucundo amore
 Novali in ter proscisso, Cretæ in pingui tractu,
 Bonum: qui vadit super terram, & lata dorfa maris,
 Omnem: cui vero obviam fuerit, & cujus ad manus venerit,
 Illum locupletem fecit, multamque ei præbuit felicitatem.
 Cadmo præterea Harmonia, filia aureæ Veneris,
 Ino & Semelen, & Agaven pulcras genas habentem,
 Autonoënque, quam duxit Aristæus densa cæsarie præditus,
 Peperit & Polydorum in mœnia pulcra habentibus Thebis.
 Filia vero Oceani Chrysaori magnanimo
 Mistâ in concubitu aureæ Veneris
 Calliroë peperit filium mortalium robustissimum omnium
 Geryonem, quem interfecit Hercules,
 Boves propter flexipedes circumflua in Erythea.

Tithono

Τιθωνῷ δ' Ἡὼς τέκε Μέμνονα χαλκοκορυσιῷ,
 Αἰδιόπων βασιλῆα, ἣν Ἡμαδίωνα ἀΐακτα.
 Αὐτὰρ τοι Κεφάλῳ φυτήσατο Φαίδιμον υἱόν,
 Ἰφθιμον Φαέδοντα, θεοῖς ὑπείκελον ἄνδρα.
 Τόν ῥα νέον, τέρεν ἄνδρος ἔχοντ' ἐρικυδέα ὕβης,
 Παῖδ' ἀπαλὰ φρονέοντα φιλομμειδῆς Αφροδίτη
 Ωρετ' ἀνεξεψαμμένη, καί μιν ζαθέοις ἐνὶ νηοῖς
 Νηοπόλον νύχιον ποιήσατο, δαίμονα δῖον.
 Κέρειω δ' Αἰήταιο διοτρεφέα βασιλῆα
 Αἰσονίδης, βαλῆσι θεῶν αἰειγενετάων,
 Ἦγε πρ' Αἰήτε, τελέσας σονόεντα ἀέθλης,
 Τὴς πολλὰς ἐπέτελλε μέγας βασιλῆς ὑφ' ἡνῶρ,
 Ὑβρισις Πελίας, ἣ ἀτάσθαλ', ὀβεμοεργός.
 Τὴς τελέσας ἐς Ἰωλκὸν ἀφίκετο, πολλὰ μογήσας,
 Ωκεΐης ὅππ' νηὸς ἄγων ἐλικώπιδα κέρειω,
 Αἰσονίδης, καί μιν θαλερέω ποιήσατ' ἀκοίτην.
 Καί ῥ' ἦγε δμηθεῖσ' ὑπ' Ἰήσωνι ποιμήνι λαῶν,
 Μήδειον τέκε παῖδα, τ' ἔρεσθ' ἔτρεφε Χάρων
 Φιλυρείδης· μεγάλην δ' Διὸς νόον ὄξετελεῖτο.
 Αὐτὰρ Νηηθ' κῆρα αἰλίοιο γέροντος,
 Ἦτοι μὲν Φῶκον Ψαμάθῃ τέκε, δῖα θεάων,
 Αἶακ' ἐν φιλότῃ, ἧ δ' ἄρ' ἤρυστο Αφροδίτῃ.
 Πηλεὶ δ' ὀμηθεῖσα θεὰ Θέτις δαγυρόπεζα
 Γέναιτ' Ἀχιλλῆα ῥηξέλωρα, θυμολέοντα.
 Αἰνείαν δ' ἄρ' ἐκτεν εὐσέφου Κυθήρεια,
 Ἀγχισίῃ ἡρώϊ μεγεῖσ' ἐρατῇ φιλότῃ,

985

990

990

1000

1005

Ιδης

Tithono vero Aurora peperit Memnona ærea galea instructum,
 Æthiopum regem, & Hemathionem regem.
 Verum Cephalo peperit inclytum filium,
 Fortem Phaëthontem, diis similem virum,
 Quem fane juvenem, tenerum florem habentem gloriosæ pubertatis,
 Puerum juvenilia sapientem amans genitalia Venus
 Celeriter abripuit & ipsum in templis
 Ædituum nocturnum fecit, dæmonem divinum.
 Filiam vero Æëtæ à Jove nutriti regis
 Æsonides, voluntate deorum æternorum,
 Abduxit ab Æëta, peractis gravibus certaminibus,
 Quæ multa imperabat magnus rex superbus,
 Injurius Pelias, & impius, fortium facinorum patrator.
 Quibus peractis, ad Jolcum rediit multa perpeffus,
 Veloci in nave vehens blandis oculis præditam puellam,
 Æsonides, & ipsam floridam fecit uxorem.
 Et fane hæc subacta ab Jasone pastore populorum
 Medeam peperit filium, quem in montibus educabat Chiron
 Phillyrides: magni vero Jovis voluntas perficiebatur.
 Ceterum Nerei filiæ marini senis,
 Phocum quidem Pfamathe peperit, præstantissima dearum,
 Æaci in amore, per auream Venerem.
 A Peleo autem subacta dea Thetis argenteos pedes habens
 Peperit Achillem profternentem viros, leonis animo præditum.
 Æneam porro peperit pulcre coronata Cytherea
 Anchisæ heroï mista jucundo concubitu,

Ἰδὼς ἐν κορυφῇσι πολυπλῦχες, ὑλνέσσης.
 Κίρκη δ', Ἡελίᾳ θυγάτηρ Ὑπεριονίδαο,
 Γείνατ' Ὀδυσῆϊ τ' ἀλκασίφρην ἐν φιλότῃ
 Ἀγέρον, ἠδὲ Λατῖνον ἀμύμονά τε, κρατερὴν τε,
 Οἳ δὴ τοι μάλα πῆλε μυχῶν νησῶν ἱεράων,
 Πᾶσιν Τυρσηνοῖσιν ἀγακλυτοῖσιν ἀναστον.
 Ναυσίθοον δ' Ὀδυσῆϊ Καλυψῶ, δῖα θεάων,
 Γείνατο, Ναυσινόον τε, μεγίστ' ἐρατὴν φιλότῃ.
 Αὐταὶ μὲν θνητοῖσι παρ' ἀνδράσι δῖνθ' ἔσται
 Ἀθάνατα γένετο θεοῖς ὀπείκελα τέκνα.
 Νηῦν δ' ἡ γυναικῶν φύλον αἰέσσετε, ἠδ' ὑπέτεια
 Μῆσσι Ὀλυμπιάδες, κῆρσιν Διὸς Αἰγιόχοιο.

1010

1015

1020

Τέλει δ' Ἡσιόδ' Θεογονίας.

Idæ in verticibus habentis multa juga, sylvosæ.
 Circe vero, Solis filia, filii Hyperionis,
 Peperit Ulyssis ærumnosi in amore
 Agrium, atque Latinum inculpatumque, fortemque.
 Qui sane valde procul in recessu infularum sacrarum
 Omnibus Tyrrhenis valde inclytis imperabant.
 Naufithoum vero Ulyssi Calypso excellentissima Dearum
 Peperit, Naufinoumque, mista amabili concubitu.
 Hæ quidem, mortales apud viros cubantes
 Immortales pepererunt Diis pares filios.
 Nunc vero foeminarum genus cantate suaviloquæ
 Musæ Olympiades, filiaë Jovis Ægiochi.

Finis Theogoniæ Hesiodi.

ΗΣΙΟΔΟΥ

ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ.

HESIODI

A S C R Æ I

SCUTUM HERCULIS.

L 2

ΗΣΙΟ-

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ.

Η Οἷη παρλιπῆσαι δόμους κὶ πατεῖδα γαῖαν,
 Ηλυθεν ἐς Θήβας, μετ' Ἀρήϊον Ἀμφιτρυῶνα
 Ἀλκμυῶν, θυγάτηρ λαοοσφός Ηλεκτρυῶν^Θ.
 Ἡ ῥα γυναικῶν φύλον ἐκάνητο θηλυτεράων
 Εἶδεῖ τε μεγέθει τε νόον γε ἦ ἔτις ἔειξε
 Τάων, αἷς θνητὰ θνητοῖς τέκον δυνήθεσσιν.
 Τῆς καὶ δ' ἄπο κρήτην, βλεφάρεσσιν τ' ἄπο κυσσιεῶν
 Τοῖον ἄηθ', οἷον τε πολυχρῦσα Ἀφροδίτης.
 Ἡ δ' ἢ κ' ὥς κ' ἔθυμὸν ἐόν τίεσκεν ἀκοίτῳ,
 Ὡς ἔπω τίς ἔπιδε γυναικῶν θηλυτεράων.
 Ἡ μὲν οἱ πατέρ' ἐοθλὸν ἀπέκτανεν, ἱφὶ δαμάσσει,
 Χωσάμην^Θ πατρὶ βροσί. Λιπὼν δ' ὅγε πατεῖδα γαῖαν,
 Ες Θήβας ἐκέλευσε φερεσπαχέας Καδμείας.
 Ἐνθ' ὅγε δώματ' ἔναιε σὺν αἰδοίῃ παρσάκοιτι,
 Νόσφιν ἄτερ φιλόπτη^Θ ἐφίμερε· ἔ γάρ οἱ ἦεν
 Πρὶν λεχέων ἔπιδιῶναι εὐσφύρε Ηλεκτρυῶνης,
 Πρὶν γε φόνον τίσαιτο χερσὶν γνήτων μεγαθύμων
 Ἡς ἀλόχευε, μαλερῶν δ' ἐκαταφλέξαι περὶ κόμης
 Ἀνδρῶν ἡρώων Ταφίων ἰδὲ Τηλεβοάων.
 Ὡς γὰρ οἱ διέκετο, θεοὶ δ' ἔπλημαστουρι^ῆ ἦν.

20
Τῶν

HESIODI ASCRÆI SCUTUM HERCULIS.

AUT qualis, relicta domo ac patria tellure,
 Venit Thebas, secuta martium Amphitryonem
 Alcmena, filia bellicosi Electryonis.
 Quæ mulierum genus superabat mollium
 Formaue & proceritate: prudentia utique nulla cum ea certabat
 Illarum, quas mortales mortalibus peperere concumbentes.
 Ejus & a vertice, & a palpebris nigricantibus
 Tale quiddam spirabat, quale & ab aurea Venere.
 Atque hæc talis cum esset, sic animo suum colebat conjugem,
 Perinde ut nulla unquam coluit mulierum mollium.
 Ille tamen ejus patrem præstantem occiderat, vi domitum,
 Ira commotus propter boves: relicta autem patria tellure,
 Thebas venit supplicans scutatis Cadmeis.
 Ibi idem habitabat cum veneranda conjuge,
 Seorsim absque concubitu desiderabili: non enim licebat illi
 Ante lectum conscendere formosæ Electryonidis,
 Quam cædem ultus esset fratrum magnanimorum
 Suæ conjugis, flagrantique combussisset igne vicos
 Virorum heroum Taphiorum atque Teleboarum.
 Ita enim constitutum ipsi erat, diique testes facti fuerant.

Eorum

Τῶν ὄγ' ὀπίζετο μῶν, ἐπείγετο δ' ὅττι τάχιστα
 Εκτελέσαι μέγα ἔργον, ὃ οἱ δίοθεν ἕμις ἦεν.
 Τῷ δ' ἄμα, ἱέρημοι πολέμοιό τε φυλόπιδός τε,
 Βοιωτοὶ πλῆξιπποι, ὑπὲρ σικέων πνείοντες,
 Λοκροὶ τ' αἰχέμαχοι, καὶ Φωκῆες μεγάθυμοι, 25
 Εἰσποντ' ἦρχε δ' τοῖσιν εὖς παῖς Ἀλκαίοιο,
 Κυδίοων λαοῖσι. Πατὴρ δ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 Ἀλλῶ μῆτιν ὕφανε μὲν φρεσὶν, ὅφρα θεοῖσιν
 Ἀνδράσι τ' αἰλφηςῆσιν δῆης αἰκτῆρα φυτεύσῃ.
 Ωρετο δ' ἀπ' Οὐλύμποιο δόλον φρεσὶ βυαστοδομῶν, 30
 Ἰμῆρων φιλόπαιθ' ὅζ' ἔνοιο γυναικὸς
 Ἐννύχῳ· τάχα δ' ἴξῃ Τυφάονιον, τόθ' αὖθις
 Φίκιον ἀκρότατον περὶ στήθεσσι μῆτιν ἔτα Ζεὺς.
 Ἐνθα καθεζόμενός φρεσὶ μίδετο θεσκελα ἔργα.
 Αὐτῇ δ' ἔνδ' ἔκπινε πινυσφύρεσσι Ἡλεκτρωνῆς 35
 Εὐνῇ καὶ φιλόπαι μῆτι, τέλεσεν δ' αἶρ' ἐέλδωρ.
 Αὐτῇ δ' Ἀμφιτεύων λαοστόχῳ, ἀγλαὰς ἥρας,
 Εκτελέσας μέγα ἔργον, αἰφίκετο οἶδε δόμοισδε.
 Οὐδ' ὄγ' ἔπ' ἰδμῶας καὶ ποιμνίας ἀγροκότας
 Ωρετ' ἵεναι, πρὶν γ' ἥς ἀλόχευ' ἐπιδήμῃαι δυνῆς. 40
 Τοῖσιν γὰρ καθεδίει πόσ' αἶνυτο ποιμνία λαῶν.
 Ως δ' ὅτ' αἶνῃς ἀσπασὸν ὑπεκπροφύγη κακότητα
 Νέσσε ὑπ' ἀργαλέης, ἢ καὶ κακτερεῖ ὑπὸ δέσμῃ.
 Ως ῥα τότε Ἀμφιτεύων χαλεπὸν πόνον ἐκτολυπθύσας,
 Ἀσπασίως τε, φίλως τε ἐν δόμον εἰσαφίκαεν. 45
 Πρηνύχῳ δ' αἶετ' ἔλεκτο στυγερὰν αἰδοίην ὠδῶκοι,

Eorum ille verebatur iram, festinabatque celerrime
 Exsequi magnum opus, quod sibi divinitus incumbibat.
 Hunc autem una, cupidi bellicque præliique,
 Bœotii equitando insignes, super clypeis spirantes (*sc. robur,*)
 Locrique cominus pugnantes, & Phocenses magnanimi
 Sequebantur: ducebat autem eos egregius filius Alcæi,
 Glorians populis. At pater hominumque Deorumque
 Aliud consilium texebat in animo, ut Diis pariter [raret.
 Et hominibus rerum indagatoribus damnorum depulsores gene-
 Profectus autem ab Olympo est dolum alta mente volvens,
 Desiderans concubitus elegantis mulieris
 Per noctem: celeriterque venit in Typhaonium, inde rursum
 Ad Phicium summum accessit prudens Jupiter.
 Ubi residens mente versabat divina opera.
 Nam eadem quidem nocte cum pulchra Electryonide
 Lecto & concubitu mistus est, perfecitque desiderium:
 Eadem autem & Amphitryo bellicosus, illustris heros,
 Perfecto magno opere, rediit domum suam.
 Neque ille ad famulos & pastores agrestes
 Iit, antea quam suæ conjugis conscendisset lectum.
 Tale siquidem corde desiderium ceperat pastorem populorum.
 Sicut quando quispiam magna cum voluptate effugit malum
 Morbo ex difficili, aut etiam validis ex vinculis:
 Ita tunc Amphitryo difficili labore exantlato,
 Magnoque desiderio, lubentique animo domum suam reversus est.
 Totaque nocte concubuit cum veneranda uxore,

Τεσπόμηνϑ δώροισι πολυχρύσεσ Αφροδίτης.
 Η δ' ἰεῶ δμνθεῖσα, καὶ ἀνέει πολλὸν ἀγίσω,
 Θήκη ἐν ἐπταπύλῳ διδυμάονε γένατο παῖδε,
 Οὐκ ἔσθ' ὁμὰ φρογέοντε, (χρῶσι γνήτω γε μὴ ἥϊλω.) 50
 Τὸν μὲ χειρότερον, τὸ δ' αὖ μέγ' ἀμείνονα Φῶτα,
 Δεινὸν τε κρατερόν τε, βίβω Ηρακληΐην.
 Τὸν μὲ ὑποδμνθεῖσα κελαϊνεφεί Κρογνίῳνι,
 Αὐτὰρ Ἰφικλῆά γε δορυασώω Αμφιτεύωνι,
 Κεκειμμένην χυμείῳ τ' μὲ, βροτῶ ἀνδρὶ μεγέιστ'. 55
 Τὸν δ' ἰεῶ Κρογνίῳνι, ἰεῶν σημάιντορ πάντων.
 Ος καὶ Κύκνον ἔπεφεν Αἰητιάδην μεγάρθυμον.
 Εὖρε γὰρ ἐν τεμνίμει ἐκατηβόλῃσ Απώλλωνϑ
 Αὐτὸν, καὶ πατέρ' ὄν, Αἰην, ἄτον πολέμοιο,
 Τόχρεσι λαμπομνύας, σέλας ὡς πυρρὸς αἰδομνύοιο, 60
 Εσαότ' ἐν δίφρῳ χθόνα δ' ἔκτυπον ὠκέες ἵπποι,
 Νύσσοντες χιλῆσι κόνις δέ σφ' ἀμφιδεδήκ,
 Κοπιομνὴν πλεκτοῖσιν ὑφ' ἄεμασι καὶ ποσὶν ἵππων.
 Αεματα δ' αὖ ποίητα καὶ ἀντιγες ἀμφαεαίριζον,
 Ἰππων ἱεμνύων κεχάρητο δ' Κύκνϑ ἀμύμων, 65
 Ελπόμηνϑ Διὸς υἱὸν δαήσιον, ἠνίοχόν τε,
 Χαλκῶ δηώσειν, καὶ δ' ἀπὸ κλυτὰ τούχεα δύσειν.
 Ἀλλὰ οἱ δ' ὠχολέων σὸκ ἔκλυε Φοῖβεϑ Απώλλων.
 Αὐτὸς γάρ οἱ ἐπῶρσε βίην Ηρακληΐην.
 Πᾶν δ' ἄλλος καὶ βωμὸς Απώλλωνϑ Παρασάμῃ 70
 Λάμπειν ἰσάει δεινοῖο ἰεῶσ τρυχέων τε, καὶ αὐτῶ.
 Πῦρ δ' ὡς ὀφθαλμῶν ἀπελάμπετο. Τίς κεν ἐκείνῳ

Obletando se muneribus aureæ Veneris.

Illa autem à Deo pariter compressa, & ab homine longe optimo,
Thebis septem portas habentibus geminos peperit pueros,
Haud quaquam similes, (quamquam fratres essent.) [virum,
Alterum siquidem deteriorem, alterum autem longe præstantiorem
Magnum ac validum, Herculem :

Hunc quidem compressa à pluviz auctore Jove,
Iphicleum autem hastarum à concussore Amphitryone,
Diversum sobolem : alterum quidem, cum viro mortali concumbens:
Alterum autem, cum Jove Saturni filio Deorum imperatore om-
Qui & Cygnum occidit, Martis filium, magnanimum. [nium :
Invenit enim in luco longe jaculantis Apollinis
Ipsum, & patrem ejus, Martem, bello infatiabilem,
Armis fulgentes, ceu fulgorem ignis ardentis,
Stantes in curru : terram autem pulsabant veloces equi,
Ferientes ungulis ; pulvisque circa ipsos dividebatur,
Excitatus compactis sub curribus & pedibus equorum.
Currus autem fabrefacti & rotarum ambitus circum resonabant,
Equis festinantibus. Gaudebat vero Cygnus egregius,
Sperans se Jovis filium, strenuum, aurigamque
Ferro interemturum esse, & inclytis armis exuturum.
Sed ejus vota non exaudivit Phoebus Apollo.
Ipse enim contra illum concitavit Herculem.
Totus vero lucus & ara Apollinis Pagasæi
Collucebat præ vehementis dei armis, & ipso ;
Et quasi quidem ignis ex oculis effulgebat. Quis autem illi

Ετλη θνητός ἐὼν κατενδυτίον ὀρμηθῆναι,
 Πλὺν Ἡρακλῆος καὶ κυδαλίμευ Ἰολάου;
 Κείνων γὰρ μεγάλη τε βίη, καὶ χεῖρες ἀάπτοι
 Ἐξ ὧμων ἐπέφυκον ὅττι σβαργῶσι μέλεισιν.

75

Ὅς ῥα τόθ' ἠνίοχον προσέφη κρατερὸν Ἰόλαον·

Ἡρώς, ὦ Ἰόλαε, βροτῶν πολὺ φίλτατε πάντων,
 Ἡ περ μετ' ἀθανάτους μάχουρας, τοὶ Οὐλύμπου ἔχουσιν,
 Ἡλιτεν Ἀμφίτρυων, ὅτ' εὐσέφουρον ποτὶ Θήλει
 Ἡλθε, λιπὼν Τίρμυθον εὐκτῆρμον πολίεθρον,
 Κτεῖνας Ἡλεκτυῶνα, βοῶν ἑνεκ' εὐρυμετώπων·

80

Ἰκετο δ' εἰς Κρεῖοντα, καὶ Ἡνίοχῳ τανύπεπλον·
 Οἳ ῥά μιν ἠπαύζοντο, καὶ ἀεμύρα πάντα παρεῖχον,
 Ἡ δίκη ἔσθ' ἱκέτησι, πόν δ' ἄρα κηρόδι μάλλον.

85

Ζῶε δ' ἀγαλλόμενός τω εὐσφύρῳ Ἡλεκτυῶνῃ
 Ἡ δ' ἀλόχῳ· τάχα δ' ἄμμες ὀππλομήδων ἐνιαυτῶν
 Γεινόμεθ', ἔτε φυλὴν ἐναλίγκιοι, ἔτε νόημα,
 Σὸς τε πατὴρ καὶ ἐγώ· ἔ μιν φρένας ὀξέλετο Ζεύς.

Ὅς προσλιπὼν σφέτερόν τε δόμον, σφετέρης τε τοκῆας,
 Ωχετο τιμήσων ἀλιτήρμον Εὐρυπῆα,

90

Σχέτλιός· ἥ περ πολλὰ μετεσυναχίζετ' ὀπίσσω,
 Ἡν ἄτις ἀχέων· ἥ δ' ἐπ' ἀπαλινάγρετός ἔστιν.

Αὐτὰρ ἐμοὶ δαίμων χαλεπὸς ἐπετέλλετ' ἀέθλης.

ὦ φίλος, ἀλλὰ σὺ θάσσον ἔχ' ἠνία φοινικέοντα

95

Ἰππων ὠκυπόδων· μέγα γ' ὅφρ' ἐσὶ θάρος ἀέξων,
 Ἰσὺς ἔχειν θοὸν ἄρμα, καὶ ὠκυπόδων ἀένον ἵππων,
 Μῆδ' ἐν ὑποδδείσας κτύπον Ἀρεῶν ἀνδροφόνιοι,

Ος

Sustinuisset mortalis obviam ire,
 Præter Herculem & præclarum Iolaum?
 Illorum enim & vis magna, & manus invictæ
 Ex humeris natæ erant una cum robustis membris.
 Is igitur tunc aurigam allocutus est fortem Iolaum :

O heros Iolaë, mortalium longe carissime omnium
 Utique in immortales beatos, qui Olympum tenent,
 Deliquit Amphitryo, quoniam bene munitas ad Thebas
 Abiit, relicta Tiryntho urbe bene condita, [frontes:
 Postquam occiderat Electryonem, propter boves latas habentes
 Venitque ad Creontem, & Heniochen longis ornatam vestibus.
 Qui eum exceperunt, & necessaria omnia præbuerunt,
 Ut æquum est supplicibus, colueruntque ex animo magis.
 Vivebat autem exultabundus cum formosa Electryonide
 Conjuge sua : moxque nos revoluto anno
 Nati sumus, neque statura similes corporis, neque ingenio,
 Pater tuus & ego : ejus quidem mentem sustulit Jupiter.
 Qui relicta domoque sua, & suis parentibus,
 Abiit veneraturus nocentem Eurystheum,
 Infelix: certe multum ingemiscebat postea,
 Culpam suam lugens : sed illa irrevocabilis est.
 Mihi vero Deus difficiles imperavit labores.
 O amice, sed tu celeriter arripe habenas rutilantes
 Equorum alipedum : magnamque mente fiduciam concipiens,
 Recta dirige celerem currum, & alipedum robur equorum,
 Nihil veritus strepitum Martis hominum occisoris,

Ὅς καὶ κεκληγὼς θεμαίνεται ἱερὸν ἄλλος
Φοῖβος Ἀπόλλωνος ἐκατηβέλειο ἀνακτος.

100

Ἡ μὲν καὶ κρατερὸς πρὸς ἐὼν ἅα πολέμοιο.

Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἀμύμοντι Ἰόλαος·

Ἡθ' εἴ, ἥ μάλα δὴ τι πατρὸς ἀνδρῶν τε θεῶν τε

Τιμᾷ σὺ κεφαλῇ, καὶ τῷρε Εὐνοσίχμοσ,

Ὅς Θήβης κηδεμένοι ἔχῃ, ῥύεταί τε πόλιν·

105

Οἷον δὴ καὶ τόνδε βροτὸν κρατερὸν τε μέγαν τε

Σαῖς ἐς χεῖρας ἄγασιν, ἵνα κλέῃ ἐσθλὸν ἄρσασιν.

Ἀλλὰ γε, δύσσο τούχῃ δ' ἄρ' ἴα, ὄφρα τάχιστα

Δίφρεσ ἐμπελάσαντες, Ἀρσός θ' ἡμέτερόν τε,

Μαρνώμεσθ' ἐπεὶ ἔπι ἀτάρβητον Διὸς υἱόν,

110

Οὐδ' Ἰφικλείδῃ δειδίξε· Ἀλλὰ μιν οἶω

Φάξεσθ' δύο πῦδας ἀμύμοντι Ἀλκείδαι,

Οἳ δὴ σφι χερδὸν εἴσι, λιλαιόμηναι πολέμοιο

Φυλόπιδά σῆσιν· τὰ σφιν πολὺ φίλτερά δοίης.

Ὡς φάτο. Μείδῃσεν δ' ἔβη Ἡρακλῆϊν,

115

Θυμῷ γηθήσας· μάλα γὰρ νῦν οἱ ἄρ' ἔμμεναι εἶπεν.

Καί μιν ἀμειβόμενον ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

Ἡρώς ὦ Ἰόλαε, διοτρεφέες, σῶκέτι πηλὴ

Υσμίνη τρηχεῖα. Σὺ δ' ὥς πάρος ἦσθα δαΐφρων,

Ὡς καὶ νῦν μέγαν ἵππον Ἀρείονα κυδοοχαίτῃ

120

Πάντῃ ἀναστροφᾷ, καὶ δ' ἄρ' ἔμμεναι ὥς κε δυνήσῃ.

Ὡς εἰπὼν, κνημῖδας ὀρειχάλκοιο φαινέ,

Ἡφαίστος κλυτὰ δῶρα, πρὶ κνήμησιν ἔθηκε.

Δεύτερον αὖ γάρηκα· πρὶ στήθεσιν ἔδωκε

Κα-

Qui nunc cum clangore circumquaque furit per sacrum nemus
Phœbi Apollinis longe jaculantis Regis.

Enimvero, validus licet sit, tamen exsaturabitur bello:

Hunc contra allocutus est egregius Iolaüs :

O venerande, certe valde pater hominum atque Deorum

Honorat caput tuum, & taurinus Neptunus,

Qui Thebarum moenia tenet, & tuetur civitatem:

Sicut fane & hunc mortalem validumque magnumque

Tuas in manus adducunt, ut gloriam magnam auferas.

Sed age, induere arma mavortia, ut quam celerrime

Currus inter se committentes, Martis & nostrum,

Decertemus : quoniam neque intrepidum Jovis filium,

Neque Iphiclidem perterrebit : sed ipsum puto

Mox fugiturum duos filios inculpati Alcidae,

Qui prope adsunt, cupientes bello

Prælium conferere : quæ res ipsis multo gratior quam epulæ.

Sic ait. Arrisit autem fortis Hercules,

Animo oblectatus : admodum enim illi grata dixerat :

Atque eum, respondens, verbis volucris allocutus est :

O heros Iolaë, Jovis alumne, non procul etiam hinc

Pugna aspera. Tu vero, quemadmodum antea fuisti bellicosus,

Ita & nunc magnum equum Arionem nigricantibus fetis obfitum

Quoquoeversum converte, & auxiliare pro eo ac poteris.

Sic locutus, ocreas ex Orichalco splendido,

Vulcani inclyta dona, tibiis induxit.

Mox & thoracem pectori induit

Pulcrum,

Καλὸν, χεῦσειον, πολυδαίδαλον· ὃν ῥ' οἱ ἔδωκε

125

Παλλὰς Ἀθηνᾶν κέρε Διὸς, ὅππότε ἔμελλε

Τὸ πρῶτον σοιόεντας ἐφορμήσασθαι ἀέθλους.

Θήκατο δ' ἀμφ' ὤμοισιν δρεῖς ἀλκίῃσι σίδηρον

Δεινὸς ἀνὴρ· κοίλῳ δ' ὤφει σήθεσι φάρεσσι

Καββάλετ' ἐξόπιθεν· πολλοὶ δ' ἐντοδὲν οἴσοι

130

Ριγῆλοι, θανάτοιο λαοειφθόγχοιο δοτῆρες.

Πρόθεν μὲ θάνατόν τ' εἶχον, ἢ δάκρυσι μῦθον

Μέσσοι δ' ἔξοι, πρὸς μῆκεσσι· αὐτὰρ ὅππῃ

Μορφονοῖο φλεγύας χαλυπτόμενοι πηρύγεσσι

ἤν. Ο δ' ὄβερον ἔχθ' ἀναχμήν· ἔλκετο χαλκῷ·

135

Κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέῳ εὐτυκτον ἔθηκε,

Δαυδαλέῳ, ἀδάμαντ', ἐπὶ κροτάφοις ἀραρυῖαν,

Ἡ τ' εἰρυτο χάρη Ἡρακλῆος θεοῖο.

ΧΕΡΣΙ γε μὲν σάκ' εἶλε πανάτολον· ὅδ' ἔτι αὐτὸ

Οὐτ' ἔρρηξε βαλὼν, ἔτ' ἔθλασε, θαῦμα ἰδέσθαι.

140

Πᾶν μὲν γὰρ κύκλῳ πτόνῳ, λευκῷ τ' ἐλέφαντι,

Ἠλέκτρῳ δ' ὑπολαμπές ἐστιν, χερσὶν τε φαεινῷ

Λαμπόρῳ· κυάνῃ δ' ἀπὸ πύχης ἠλήλυστο.

Ἐν μέσῳ δ' ὀδρακόντος ἐστὶ φόβος, ἐπὶ φατειῷς,

Ἐμπαλιν ὀδοῖσσι περὶ λαμπορῳῖσι δεδορκώς.

145

Τῷ καὶ ὀδόντων μὲν πλῆτο σῶμα λαοχρὲς θεόντων,

Δεινῶν, ἀπλήτων. Ἐπὶ δ' ἐβλοσυροῖο μετώπῃ

Δεινὴ Ἔρις πεπόνητο, κορύσσεια κλόνον ἀνδρῶν,

Σχετλὴν, ἥ ῥα νόον τε καὶ ἐκ φρένας εἶλετο· φωτῶν

Οἵπνες ἀντίβιλον πόλεμον Διὸς ἤϊ φέροντες.

150

Τῶν

Pulcrum, aureum, variegatum: quem ipsi dederat
 Pallas Minerva filia Jovis, tunc cum erat
 Primum luctuosa aggressurus certamina:
 Posuit autem circa humeros malorum depulsores ferrum
 Fortis vir: cavam autem circa pectora pharetram
 Rejecit in tergum: in hac multæ erant sagittæ
 Horrendæ, mortis vocem eripientis datrices. [crymis madebant:
 Hæ ab anteriori quidem parte mortem habebant præfixam, & la-
 Mediæ autem politæ erant, longæ: sed à tergo
 Nigræ aquilæ contactæ alis
 Erant. Ille autem validam hastam præfixam ære corripuit:
 Capiti vero ingenti galeam fabrefactam imposuit,
 Variegatam, ferream, temporibus adaptatam,
 Quæ muniebat caput Herculis divini.

At manibus clypeum accepit valde varium: eum neque quisquam
 Perrupisset jaciendo, neque comminuisset, mirum visu.
 Nam totus quidem circumquaque gypso, candidoque ebore,
 Et electro lucidus erat, auroque fulgido
 Splendens: cæruleæ vero laminæ erant ductæ.
 In medio autem draconis erat terror, haudquaquam effabilis,
 Retro oculis igne lucentibus tuens.
 Cujus & dentibus quidem repletum erat os candicantibus,
 Sævis, inaccessis. Supra terribilem autem frontem
 Sæva contentio volitabat, accendens pugnas hominum,
 Tetra, quæ & mentem eximebat & præcordia viris
 Quicumque bellum adversus Jovis filium gererent.

Quorum

Τῶν καὶ ψυχὰ ῥ' ἡ χθόνα διώσ' αἰδοῖτο ἔσω
 Αὐτῶν· ὅσ' αὖ δέ σφι, ὡεὶ ῥινοῖο σαπίσης,
 Σειρεὶς ἀζαλέοιο, κελαινῇ πύρρ' αἶη.
 Ἐν δ' ὡς θάλασσα τε παλίοισι τε τέτυκτο.
 Ἐν δ' ὅμαδος τε, φόβ' ἔτ', ἀνδροκτασίῃ τ' ἐδεδήφ.
 Ἐν δ' ἔρεις, ὅν δ' κωδοιμὸς ἐβύβειον· ὅν δ' ὀλοὴ κῆρ,
 Ἄλλον ζῶον ἔχουσα νεκρῶτον, ἄλλον ἄστον,
 Ἄλλον τεθνηῶτα, κτ' ἴκον ἔλκε ποδοῖιν.
 Εἶμα δ' ἔχ' ἀμφ' ὅμοιοι δαφνοῖνον αἶμαπι φωτῶν,
 Δεινὸν δρεχομένη, κἀναχῆσί τε βεβρωῖα.
 Ἐν δ' ὀφίων κεφαλὰ δεινῶν ἔξ' ἐπὶ φατειῶν
 Δώδεκα· ταὶ φοβέσκον ὑπὲρ χθονὶ φύλ' ἀνθρώπων,
 Οἵτινες ἀντιβίω πόλεμον Διὸς ἤϊ φέρειν.
 Τῶν καὶ ὀδόντων ῥ' ἡ κἀναχὴ πέλεν, αἷτε μάχιστο
 Ἀμφιτρυωνιάδης· ταὶ δ' ἀμείβετο θωυτὰ ἔργα.
 Σπύγματα δ' ὡς ἐπέφαντο ἰδεῖν δεινοῖσι δράκοντες,
 Κυάνεα κτ' ἰώτα, μελάνθη δ' ὅ γλῆνα.
 Ἐν δ' οὐρανὸν ἀγέλαι χλάνων ἔξ', ἠδὲ λεόντων
 Ἐς σφέας δρεχομένων, κοτεόντων τ' ἰεμεύων τε,
 Τῶν καὶ ὀμλητῶν εἴχες ἦν· ὧδ' ἐν νύ τῶν γε
 Οὐδέτεροι τερέτιω φείασι γὰρ ῥ' αἰχένας ἀμφω.
 Ἦδη γάρ σφιν ἔκειτο μέγας λῆς, ἀμφὶ δ' ἡ χάρις
 Δοιοῖ, ἀπὸ γὰρ ἡμῶν ψυχὰς, κτ' δέ σφι κελαινὸν
 Αἶμα ἀπελέβει ἔραζ'. Οἱ δ' αἰχένας ὀξευπόντες,
 Κεῖατο τεθνηῶτες ὑπὸ βλοσυροῖσι λέεσι.
 Τοὶ δ' ἐπὶ μάλλον ἐγειρέατο, κοτέοντε μάχεσθ'.

155

160

165

170

175

Αμ-

Quorum & animæ quidem sub terram eunt ad Orcum intro

Ipforum: ossa autem eorum, pelle circum putrefacta,

Sole à torrido, in nigra putrescunt terra.

In eo autem & propulsatio & vice versa persecutio factæ erant.

In eo tumultus, terror, & homicidium ardebant.

In eo contentio quoque, & turba furebant: in eo perniciofa Parca,

Vivum alium tenens recens vulneratum, alium autem illæsum,

Alium mortuum, per pugnam trahebat pedibus. [rum

Vestem autem habebat circum humeros cruentam sanguine viro-

Sævum intuens, clamoribusque vehementer strepens. [effabilium.

In eo autem & serpentum capita sævorum erant, haud quaquam

Duodecim; illa perterrefaciebant super terram homines,

Quicumque bellum contra Jovis filium moverent.

Eorum & dentium quidem crepitus edebatur, quoties pugnabat

Amphitryoniades. Hæc autem distincta erant miranda opera.

Porro veluti puncta quædam apparebant sævis draconibus,

Cærulea per terga, denigratæque erant illis maxillæ.

In eo autem & suum greges agrestium erant, atque leonum

Mutuo sese adspicientium, irascentiumque & ruentium,

Quorum etiam turmatim ordines incedebant; neque vero hi,

Neque illi alteros timebant; horrebant attamen colla utrorumque.

Jam enim ipsis jacebat magnus leo, circum autem apri

Duo, spoliati vita, deorsumque illis niger

Cruor destillabat in terram. Ipsi autem, cervicibus dejectis,

Jacebant mortui sub terribilibus leonibus.

At illi magis etiam excitabantur, incensi ad pugnandum,

N Utrique,

Ἀμφότεροι, χλῆναι τε οὔες, χαρσποί τε λέοντες.
 Ἐν δ' ἰὺ ὑσμίνῃ Λαπιθάων αἰχμητῶν,
 Καίνεα τ' ἄμφι ἄνακτα, Δρύωτά τε, Πειρίδοόν τε,
 Οπλέα τ', Εξάδιόν τε, Φάλερόν τε, Πρύλοχόν τε, 180
 Μόψον τ' Ἀμπυκίδην, Τιταρήσιον, ὅζον Ἀρηθ,
 Θησέα τ' Αἰγείδην, ὅππαικελον ἀθανάτοισιν,
 Ἀργύρεοι, χρύσεια παρὰ χερσὶ τάχε' ἔχοντες.
 Κένταυροι δ' ἐτέρωθεν ἐνδωτοὶ ἠγερέδοντο,
 Ἀμφὶ μέγαν Πετρεῖον, ἰδ' Ἀσβόλον οἰωνιστῶν, 185
 Ἀρκτον θ', Οὔριόν τε, μελαγχράτῳ τε Μίμναντα,
 Καὶ δύο Πάυκιδας, Περμηνδεά τε, Δρύαλόν τε,
 Ἀργύρεοι, χρυσέας ἐλάσας ἐν χερσὶν ἔχοντες.
 Καὶ τε σιναίικτῳ, ὥσπερ ζωοὶ περὶ ἔοντες,
 Εὐχεσιν ἠδ' ἐλάττης αὐτοχρῆδόν ὠελγνῶντο. 190
 Ἐν δ' Ἀρεθ βλοσυροῖο ποδώκεος ἕστασαν ἵπποι
 Χρύσειοι· ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς ἐναρφόρεθ' ἔλιθ' Ἀρης
 Αἰχμῶν ἐν χείρεσιν ἔχων, περὶ ἑσσι κελεύων,
 Αἶμα πφοινικέας, ὥσπερ ζωὸς ἐναεῖζων,
 Δίφρῳ ἐμβεβαώς· ὥσπερ δ' αὖτε Δαιμόν τε Φόβος τε 195
 ἕστασαν, ἱέρημοι πόλεμον καταδύμματα ἀνδρῶν.
 Ἐν δ' Διὸς θυγατρὶ Ἀγλαΐῃ Τειτοχόρεια,
 Τῇ ἱκέλῃ, ὥσπερ τε μάχῃ ἐθέλῃσσι κορύσσειν,
 Ἐφ' ἑχέσθ' ἐχέσθ' ἐν χερσὶ, χρυσείῳ τε περὶ φάλακτον,
 Αἰγίδα τ' ἄμφ' ὤμοις· ὅππῃ δ' ὄχετο φύλοπιν αἰνῶν. 200
 Ἐν δ' ἰὺ ἀθανάτων ἱερὸς χερσὶ· ἐν δ' ἄρα μέσῳ
 Ἰμερόν κητάρειεν Λητὸς καὶ Διὸς υἱός

Utrique, agrestesque fues, trucesque leones.
 In eo autem erat & pugna Lapithiarum bellatorum,
 Cæneus Rex, Dryasque, Pirithousque,
 Hopleusque, Exadiusque, Phalerusque, Prolochusque,
 Mopsusque Ampycides, Titaresius, filius Martis,
 Theseusque Ægides, similis immortalibus :
 Argentei, aurea circum corpus arma habentes.
 Centauri autem ex altera parte contra hos congregabantur,
 Magnus Petrus, atque Asbolus augur,
 Arctusque, Huriusque, nigerque pilis Mimas,
 Et duo Pencidæ, Perimedes, Dryalusque,
 Argentei, aureas abietes in manibus habentes.
 Atque impetum pariter faciebant, perinde ac si vivi essent,
 Lanceisque atque abietibus cominus certabant.
 Inter hæc autem Martis terribilis alipedes stabant equi
 Aurei, & ibidem ipse quoque spoliator perniciosus Mars,
 Mucronem in manibus habens, milites exhortans,
 Sanguine cruentus, veluti qui vivos spoliaret,
 Currui insistens : juxta autem Pavorque Metusque
 Stabant, gestientes bellum subire virorum.
 Ibidem autem & Jovis filia Agelea Tritogenia,
 Ei similis, quasi quæ pugnam vellet accendere,
 Hastam habens in manibus, aureamque galeam,
 Ægidemque circum humeros : gradiebatur autem in prælium sævum.
 At erat in eo clypeo & immortalium chorus, in cujus medio
 Dulce personabat Latonæ & Jovis filius

Χρυσίῃ Φέρμυγι· θεῶν δ' ἔδος ἄγνυτ' Ολυμπος.

Εν δ' ἀγορῇ, πῶε δ' ὄλεθ' ἀπείετος ἐσεφάνωτο,

Αθανάτων. Εν ἀγῶνι θεαὶ δ' ὀξήεχον αἰοιδῆς

205

Μῆσσι Πιερίδες, λιγὺ μελπομένης εἰκῆαι.

Εν ᾧ λιμνῷ εὖορμος ἀμαμακέτοιο θαλάσσης

Κυκλοτερῆς ἐτέτυκτο πανέφθ' αἰσπτεργιο,

Κλυζομένην ἔκελθ'· πολλοὶ γέ μ' ἀμμέσον αὐτῆς

210

Δελφῖνες τῇ καὶ τῇ ἐθιῶεν ἰχθυάοντες,

Νηχομήδους ἔκελοι· δοιοὶ δ' ἀμφυσιόωντες

Αεγύρεοι δελφῖνες ἐδοίων ἔλλοπας ἰχθῦς.

Τῶν ὑπὸ χάλκεοι τρέον ἰχθύες· αὐτὰρ ἐπ' αἰκταῖς

Ἦστο ἀνὴρ αἰλιεύς δεδοκημύθ'· εἶχε δ' ἡρσὶν

Ἰχθύσιν ἀμφίβλησθ' ἐν, δ' ὀρρίνοντι ἐοικώς.

215

Εν δ' ἑὸν ἡκόμ' αἰσπτεργιο Περσεύς,

Οὐτ' ὅτ' ἐπιψαύων σάκεθ' ποσσίν, ἔθ' ἐχθρὸς αὐτῆς.

Θαῦμα μέγα φράσσαθ'· ἐπεὶ ὑδαμῆ ἐσήμετο.

Τῶς γάρ μιν παλάμῃς τῶξε κλυτὸς Ἀμφιγυῆς

Χρῦσεον· ἀμφὶ δ' ποσσίν ἔχε πτερόεντα πέδιλα.

220

Ωμοισιν δέ μιν ἀμφὶ μελάνδετον αἶορ ἔκειτο

Χάλκεον ἐκ τελαμώνθ'· ὁ δ' ὥς τε νόημ' ἐποτᾶτο.

Πᾶν δ' ἀνὰ φρεσὶν εἶχε χάρις δεινοῖο πελώρου

Γοργῶς· ἀμφὶ δέ μιν κίβισις γέε, θαῦμα ἰδέαθ',

Αεγυρέη, θύσανοι δ' ἀνὰ φρεσὶν φαεινοὶ

225

Χρῦσειοι· δεινὴ δ' ὡς κερτάφοισιν ἀνακτῶ

Κεῖτ' Αἶδος κυνέη, νυκτὸς ζόφον αἰνὸν ἔχουσα.

Αὐτὸς δ' ἀπεύδοντι καὶ ἐρρίνοντι ἐοικώς

Περ-

Aurea cithara : Deorum autem sedes frangebatur Olympus.

Ibi & coetus, circum vero splendôr immensus fusus erat,

Immortalium. In certamine Deæ autem incipiebant cantum

Musæ Pierides, suave canentibus similes.

In eo autem & portus appulsu facilis immensi maris,

Rotundus factus erat purissimo è stanno,

Inundanti similis: multi vero per medium ipsius

Delphines hac atque illac ferebantur piscibus inhiantes,

Natantibus similes: Duo autem sursum efflantes,

Argentei delphines, depascebant mutos pisces.

Sub his ærei trepidabant pisces; sed in ripis

Sedebat vir piscator observans; habebat autem mānibus

Piscium rete, projecturo similis.

In eo autem & pulcricomæ Danaës filius eques Perseus,

Neque quidem contingens clypeum pedibus, neque longe separatus

Miraculum magnum dictu! quoniam nusquam nitebatur. [ab illo:

Ita enim illum manibus fecerat inclytus Vulcanus

Aureum, circum pedes autem habebat alata talaria.

Ex humeris autem circa eum nigro capulo ensis pendebat

Æreus de loro: ipse autem velut cogitatio volabat.

Totum autem tergum ejus tenebat caput sævi monstri

Gorgonis: ipsum autem pera complectebatur, mirum visu,

Argentea, fimbriæque dependebant lucidæ

Auræ: sæva autem circum tempora Regis

Posita erat Orci galea, noctis caliginem gravem habens.

Ipsæ autem fugienti & formidanti similis

Perseus

Περσεύς Δαναΐδης ἐπτάηετο· τὰ δ' ἔμετ' αὐτὸν
 Γοργόνες ἀπλητοὶ τε καὶ ἐφαταὶ ἑρράοντο,
 Ἰέρμωσιν μαπτέω· ἐπὶ δ' ἡλκωτοῖσι δαδάμαντο
 Βαυνοσέων ἰάχεσκε σάκτο· μεγάλα δ' οὐρυμαγδῶ
 Οὔρεα καὶ λιγέως· ἐπὶ δ' ἡζήθησι δράκοντες
 Δοικῶ ἀπὸ πηρεῦντ', ἐπικωρῶντες κατέλυναν.
 Δίχμαζον δ' ἄρα τάγε· μὲν δ' ἐχάρακτον ὀδόντας,
 Ἀγρία δεσπομένη· ἐπὶ δ' ἀεινοῖσι καρλίκοις
 Γοργείοις ἐδόνετο μέγας φόβος· οἱ δ' ὑπὲρ αὐτέων
 Ἄνδρες ἐμαρναδῶν, πολεμῆϊα τεύχε' ἔχοντες.
 Τοὶ μὲν δ' ἀπὸ σφετέρης πόλεως, σφετέρων τε τοκῶν
 Λοιγὸν ἀμύνοντες· τοὶ δ' ὥρεθον μεμαῶντες.
 Πολλοὶ μὲν κέατο, πλέονες δ' ἐπὶ δῆριν ἔχοντες
 Μάεσθον· αἱ δ' ἡγεῖσθαι εὐδμήτων ἐπὶ πύργων
 Χάλκεον ὄξυ βόων, καὶ δ' ἐδρύποντο πῦρρα,
 Ζωῆσιν ἱκέλαι, ἔργα κλυτὰ Ἡφαίστιο.
 Ἄνδρες δ' οἱ πρεσβυῆες ἔσαν, γῆρας τε μέμαρπον,
 Ἀθροὶ ἐκτοδεν πυλέων ἔσαν, ἃν δ' ἡγεῖσθαι
 Χείρας ἔχον μαχάρεσσιν, ὥρ' ἀπὸ σφετέρῃσι τέκεσσιν
 Δειδότες· τοὶ δ' αὖτε μάχῃ ἔχον, αἱ δ' ἔμετ' αὐτὰς
 Κῆρες κινάεαι, λαοκῆς ἀραβεῦσαι ὀδόντας,
 Δεινωτοί, βλοσυροὶ τε, δαφονοὶ τ', ἀπλητοὶ τε
 Δῆριν ἔχον ὥρ' ἀπὸ πτόντων· πᾶσαι δ' ἄρ' ἱέντο
 Αἶμα μέλαν πέειν· ὃν δ' ὥρεθον μεμαῶντες
 Κεῖμενον ἢ πίπτοντα νεύοντα, ἀμφὶ μὲν αὐτῶν
 Βάλλ' ἐνυχας μεγάλας· ψυχὴ δ' αἰδὸς δὲ κατέειν

239

235

240

245

250

Ταρτα-

Perseus Danaides currebāt: post ipsum vero
 Gorgones inaccessæ & ineffabiles ruebant,
 Cupientes eum apprehendere: in pallido autem chalybe
 Euntium resonabat clypeus magno strepitu
 Acutum & tinnulum: In zonis autem dracones
 Duo dependebant, incurvantes capita.
 Lambebant autem illi, iraque acuebant dentes,
 Crudele tuentes: supra sæva autem capita
 Gorgonum agitabatur magnus terror, ac supra ipsas
 Viri pugnabant, bellica arma habentes.
 Hi quidem à sua civitate, suisque parentibus,
 Pestem depellentes: illi autem depopulari studentes.
 Ac multi quidem jacebant, plures autem etiam pugnam cientes
 Dimicabant: mulieres autem in bene constructis turribus
 Vehementer acute clamabant, lacerabanturque genas,
 Vivis similes, opera inclyti Vulcani.
 Viri autem qui seniores erant, & ad senectutem pervenerant,
 Conferti extra portas ibant, sursumque Diis
 Manus tendebant beatis, pro suis liberis
 Metuentes: illi vero contra pugnam conferebant, post ipsos autem
 Parcæ nigræ candidis crepantes dentibus,
 Torvæ, terribilesque, cruentæque, & inaccessæ
 Dimicabant de iis, qui cadebant: omnes enim cupiebant
 Cruorem nigrum bibere: & quem primum forte ceperant
 Jacentem vel cadentem recens faucium, ei quidem
 Injiciebant ungues magnos: animaque ad Orcum descendebat,
 Tartarum.

Tartarum in frigidum. Illæ autem præcordia postquam exsatiassent
 Sanguine hominis, illum quidem abjiciebant post tergum,
 Retro autem in tumultum & stragem festinabant iterum ire.
 Clotho & Lachesis iis adstabant, atque paulo minor
 Atropos: neque enim erat magna dea: sed tamen
 Aliis quidem præstantiorque erat, & natu maxima.
 Omnes autem circa unum virum pugnam acerbam committebant:
 Sævoque modo seipsas mutuo adspiciebant, oculis succensentes:
 Inter se vero unguis manusque audaces conferebant.
 Juxta autem & Tristitia stabat misera, & gravis,
 Pallida, aridaque, fame exhausta,
 Crassis genibus: longique unguis à manibus prominebant.
 Hujus quidem ex naribus mucus manabat, ex genis autem
 Cruor destillabat in terram. Hæc vero dentes stringens, ita ut accede-
 Stabat, multo autem pulvere adspersa erat circa humeros, [*re non auderes,*
 Lacrymis madens. Juxta vero turrita urbs hominum:
 Aureæ autem eam tenebant superliminaribus adaptatæ
 Septem portæ. Hominesque in voluptatibus & choreis
 Oblectationem capiebant. Alii siquidem bene fabrefacto in curru
 Ducebant viro uxorem, multusque hymenæus excitabatur.
 Et procul ab ardentibus facibus fulgor resplendebat
 In manibus famulorum. Mulieres vero venustate florentes
 Præibant, quas chori saltantes sequebantur.
 Atque hi quidem canoris fistulis emittebant cantum
 Ex tenero ore, circumque eos frangebatur echo.
 Illæ vero ad citharam ducebant chorum amabilem.

Εἵηεν δ' αὖθ' ἐτέρωθε νέοι κώμαζον ὑπ' αὐλῆ,
 Τοί γε μὲν αὖ παίζοντες ὑπ' ὀρχηθμῶ ἢ αἰοιδῇ,
 Τοί γε μὲν αὖ γελῶντες ὑπ' αὐλητῇ δ' ἕκαστος
 Πρῶθ' ἔκιον· πᾶσαν δ' πόλιν θαλία τε χοροί τε
 Αἰγλαΐαι τ' εἶχον. Τοὶ δ' αὖ παρπαρῶντε πόλησιν
 Νῶθ' ἵππων ἐπιβάντες ἐθιύεον. Οἱ δ' ἀροτῆρες
 Ἡερικὸν χθόνα διᾶν, Ὀπισθαδῶν δ' ἡρώνας
 Ἐστάλατ'. Αὐτὰρ ἔλω βαδὺ λήϊον· οἷγε μὲν ἡμῶν
 Αἰχμῆς ὀξείησι κορωνιόωντα πέπληα,
 Βελδομύρμα σαχύων, ὥσπερ Δημήτερος αἰκτῆ.
 Οἱ δ' ἄρ' ἐν ἐλλεσθμοῖσι δέον, καὶ ἔπιπνον αἰλῶν·
 Οἱ δ' ἐτρυγῶν οἶνας, δρεπάνους ἐν χερσὶν ἔχοντες·
 Οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρας ἐφόρουν ὑπὸ τρυγητῶν
 Λαυκαὶ καὶ μέλθους βότρυας, μεγάλων δ' ὀρχων,
 Βελδομύρων φύλλοισι καὶ ἀργυρέης ἐλίκεσσιν·
 Οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρας ἐφόρουν· ὧδ' ἀδὲ σφισιν ὄρχεσθαι
 Χρύσεσθαι μῦν, (κλυτὰ ἔργα παρὰ φερίφρονι Ἡφαίστιο)
 Σειόμενθαι φύλλοισι καὶ ἀργυρέοισι κάμαξι,
 [Τῷ γε μὲν οὖν παίζονται ὑπ' αὐλητῇ ἕκαστος]
 Βελδομύρμα σαφυλῇσι· μελάνθησάν γε μὲν αἶδε.
 Οἷγε μὲν ἐτραίπεον, τοὶ δ' ἤενον· οἱ δ' ἐμάχοντο
 Πύξ τε καὶ ἐλκηδόν· τοὶ δ' ὠκύποδας λαγὸς ἤενον
 Ἀνδρες θηροδύται, καὶ χαρχαρόδοντες κύνες παρὰ,
 Ἰέρμμοι μαπέων, οἱ δ' ἰέρμμοι ὑπαλύξαι
 Παρ δ' αὐτοῖς ἵππῃς ἔχον πόνοισι, ἀμφὶ δ' αἰθλοῖς
 Δῆλον ἔχον καὶ μόχθον· εὐπλεκέων γ' ἐπὶ δόφρων

285

290

295

300

305

Ηνιο-

Inde rursus ex alia parte juvenes comeffabantur ad tibiam,
 Alii quidem ludentes saltatione & cantu,
 Alii vero ridentes : sub tibicine autem singuli
 Procedebant ; totamque urbem lætitiæ, choreæque,
 Voluptatesque tenebant. Alii autem rursus extra oppidum,
 Tergis equorum conscensis currebant. Aratores vero
 Proscindebant terram bonam, ornateque tunicas
 Succinctas habebant. Sed erat magnus ager segetibus confitus : ubi
 Mucronibus acutis incurvos culmos, [alii quidem metebant
 Gravidos spicis, tanquam Cereris donum,
 Alii autem in manipulos ligabant & projiciebant in aream :
 Rursus alii vindemiabant vites, falces in manibus habentes :
 Alii vero in calathis ferebant, à vindemiatoribus acceptos
 Albos & nigros racemos, magnis ex vitibus,
 Gravidis foliis, & argenteis capreolis :
 Alii rursus in calathis portabant ; juxtaque illos ordo vitium
 Aureus erat (inclytum opus prudentis Vulcani)
 Agitatus foliis, & argenteis perticis,
 [Inde quidem igitur ludunt ad tibicinem unusquisque]
 Oneratus uvis, quæ ipsæ nigræ erant.
 Alii quidem calcabant in lacu, alii hauriebant ; alii autem dimicabant
 Pugnis, & luctando : alii vero alipedes lepores venabantur
 Viri venatores, & asperis dentibus canes duo ante illos,
 Cupientes adsequi, illi vero cupientes effugere.
 Juxta eos autem & equites habebant laborem, proque præmiis
 Certamen habebant & pugnam : bene contextis vero in curribus

Ηνίοχοι βεβαῶντες ἐφίεσαν ὠκείας ἵππους,
 Ρυτὰ χαλαίνοντες. Τὰ δ' ἔπι κροτέοντα πέτοντο
 Ἀρματα κολλήεντ', ἔπι ᾧ πλημναί μέγ' αὐτέων.
 Οἱ μὲν ἄρ' αἰδίων εἶχον πόνον· ὅδ' ἔτι σφιν
 Νίκη ἐπινύσθη, δ' ἄλ' ἀκρετον εἶχον ἄεθλον.

310

Τοῖσι δ' καὶ παροῦκετο μέγας τείπος ἐντὸς ἀγῶνι,
 Κρύσειν, κλυτὰ ἔργα πείφειν· Ἡφαίστιο.

Ἀμφὶ δ' ἵτιω ῥέει Ωκεανὸς πλήθοντι ἑοικώς,
 Πᾶν δ' συνείχε σάκον πολυδαίδαλον· ὃ δ' κατ' αὐτὸν
 Κύκνοι ἀερισπότην μεγάλ' ἤπυσον, οἳ ῥά γε πολλοὶ

315

· Νῆχον ἐπ' ἀκρον ὕδωρ· παρ δ' ἰχθύες ἐκλονέοντο,
 Θαῦμα ἰδεῖν καὶ Ζηνὶ βαρυκτύπῳ, ἔσθ' ἄρ' βελαῖς

· Ἡφαίστος ποίησε σάκος μέγα τε στιβαρόν τε,

Ἀρσάμην· παλάμῃσι, τὸ μὲν Διὸς ἀλκιμος υἱὸς
 Πάλλει ὀπκηστέως· ὅπῃ δ' ἵππεσσιν· ὄφρ' εὖ δ' ἴφρα,
 Εἵκελ' ἀεργῇ πατρὸς Διὸς αἰγλόχοιο,

320

Κῆφα βιβᾶς· τῇ δ' ἡνίοχον κρατερὸς Ἰόλαος·
 Δίφρα ἐπεμβεβαὼς ἰθιύετο χαμπύλον ἄρμα.

Ἀλχίμολον δέ σφ' ἦλθε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
 Καὶ σφέας θαρσύνουσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

325

Χαίρετε Λυγῆ· χρεὴν πλεκλειτοῖο,

Νυνὶ δὲ Ζεὺς κρατός ὑμῖν δίδοι, μαχάρεσσιν ἀνάστων,
 Κύκνον τ' ἔξεναρῆιν, καὶ δ' ὅτ' κλυτὰ τεύχεα δύσσει.

Ἄλλο δέ σοι τί ἔπος ἐρέω, μέγα φέρεται λαῶν,
 Εὖτ' ἂν δὴ Κύκνον γλυκερῆς αἰὼν' ἀμέροισι,

330

Τὸν μὲν ἔπειτ' αὐτὰς λιπέειν, καὶ τεύχεα τοῖο·

Αὐ-

Aurigæ stantes immittebant veloces equos,
 Habenas laxantes. Illi autem subsultantes volabant
 Currus compacti, rotarumque modioli valde refonabant. [iis
 Illiquidem igitur perpetuum habebant laborem; neque enim unquam
 Victoria expedita erat, sed anceps habebant certamen.
 Illis autem etiam propositus erat magnus tripus in stadio,
 Aureus, inclyta opera prudentis Vulcani.
 Circa extremam vero oram manabat Oceanus, inundanti similis,
 Totum autem ambiebat clypeum variegatum: per ipsum vero
 Cygni altivolantes magnum clangebant, qui illic multi
 Natabant in summa aqua; juxta autem pisces lasciviebant,
 Mirum visu etiam Jovi gravitonanti, cujus consiliis
 Vulcanus fecit clypeum magnumque & validum,
 Aptans manibus, quem quidem Jovis fortis filius
 Jactabat facile: equestrem autem infiliit in currum,
 Similis fulguri patris Jovis, ægida tenentis,
 Leviter ingrediens: huic autem auriga fortis Iolaus,
 Bigis insistens regebat curvum currum.
 Prope autem illis advenit Dea cæcis oculis Minerva,
 Atque ipsos confirmans verbis volucris alloquebatur:
 Salvete Lyngei progenies longe inclyti,
 Nunc itaque Jupiter robur vobis dat, is, qui beatis imperat,
 Cygnumque interficere, & inclyta arma ejus despoliare.
 Sed tibi aliud verbum dicam, multo fortissime hominum,
 Postquam jam Cygnum dulci vita spoliaveris,
 Illum quidem tum eodem loco relinque, & arma ejus:

Ipse

Αὐτὸς ὃ βροτολογὸν Ἀγέω ὀπώντα δοκδύσαι,
 Ἐνθά κε γυμνώζοντα σάκευς ὑπὸ δαυδαλέοιο
 Οφθαλμοῖσιν ἴδῃς, ἔνθ' ἐτάμνῃ ὀξεί χαλκῷ·
 Ἀψ' δ' ἀναχάσσεαι, ἐπεὶ ἔνυ τοι αἰσιμόν ἔστιν
 Οὐδ' ἵππῳ ἐλέειν, ἔτε κλυτὰ τείχεα τοῖο.

335

Ὡς εἰπὼς ἐς δίφρῳ ἐβήσατο δῖα θεάων,
 Νίκη αἰθανάτης χερσὶν καὶ κῦδος ἔχουσα
 Εὐρυμήδης. Τότε δὴ ῥα δόγνητο Ἰόλαο
 Σμερδαλέον θ' ἵπποισιν ἐκέκλετο· τοὶ δ' ὑπὸ ὁμοκλῆς
 Ρίμφ' ἔφερον θοὸν ἄρμα, κονίοντες πεδίοιο.
 Ἐν γάρ σφιν μῦθ' ἦκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
 Αἰγὶδ' ἀνασείσασα· ὤρεισονάχιζε ὃ γαῖα.
 Τοὶ δ' ἄμυδς προγύνοντ' ἵκελοι πυρὶ ἢε θυέλλῃ,
 Κύνῃ θ' ἵππόδαμος, καὶ Ἀρης ἀκρόρητο αὐτῆς.
 Τῶν θ' ἵπποι μὲν εἰπὶ ὑπενδυτοὶ ἀλλήλοισιν
 Ὀξεία χεῖμαρ, ὤει δέ σφιν ἄγνυτο ἥχώ.
 Τὸν πρῶτον προσέειπε βίη Ηρακληνίη·

340

345

Κύνε πέπον, τί νυ νῶϊν ὀπίχεται ὠκέας ἵππῳ,
 Ἀνδράσιν, οἳ τε πόνε καὶ οἰζύνῃ ἴδμευς εἰμύ;
 Ἀλλὰ πρῆξ' ἔχε δίφρῳ εὐξοον, ἠδὲ κελδύθῃ
 Εἶκε πρῆξ' ἰέναι. Τρηχῖνα δέ τοι πρὸ λαύνῳ
 Ἐς Κήρυχα ἀνακτα· ὃ γὰρ διωάμεν τε καὶ αἰδοῖ
 Τρηχῖν' ὡς ἐβόηκε· σὶ δ' αἶμα μάλα οἶδα καὶ αὐτός·
 Τὸ γὰρ ὅππῃς παῖδα θεμισονόλῳ κυανῶπιν.
 Ὡς πέπον, ἔμην γάρ τοι Ἀρης θανάτοιο τελευτῇ
 Ἀρχέσθ, εἰ δὴ νῶϊ στωισόμεθα πολεμέζην.

350

355

Ἡδὴ

Ipse autem homines perimentem Martem accedentem observans,

Ubi nudatum clypeo variegato

Oculis videris, ibi vulnera acuto ferro :

Retroque te recipe, quoniam tibi fas non est

Neque equos capere, neque inclyta arma illius.

Sic locuta, in currum adscendit præstantissima Dearum,

Victoriam immortalibus manibus & gloriam tenens

Celeriter. Tunc igitur generosus Iolaus

Horrendum equos increpuit : illi autem à comminatione

Celeriter ferebant celerem currum, pulverem cientes per campum.

Nam iis animum addiderat Dea cæcis oculis Minerva,

Ægide concussa : ingemiscebat autem circumquaque tellus.

Illi autem pariter procedebant similes igni, sive procellæ,

Cygnus equum domitor, & Mars infatiabilis belli.

Horum equi deinde obviam sibi mutuo facti

Acutum hinnivere, circaque eos resonabat echo.

Atque hunc prior alloquebatur Hercules :

Cygne ignave, cur nobis immittitis veloces equos,

Viris, qui laborem & ærumnam experti sumus ?

In diversum age currum bene politum, atque è via

Cede prætergrediendo. Trachinem enim tendo

Ad Ceycent regem : nam ille potentia pariter & reverentia

Trachinis imperium tenet : Tu vero fatis hoc scis etiam ipse :

Ejus enim connubio habes filiam Themistonoën nigros oculos habentem.

O ignave, non enim tibi neque Mars mortis exitium [tem.

Prohibuerit, si nos inter nos congregiamur ad pugnandum.

Jam

Ἦδη μὲν τέ ἐφ' ἡμῶν καὶ ἄλλοτε πειρηθιῶμαι
 ἔρχετο ἡμετέρη, ὅθ' ὑπὲρ Πύλῃς ἡμαρτόεντο
 Ἀντίο' ἔση ἐμῷ, μάχης ἄμοτον μῦθεαίνων.
 Τεῖς μὲν ἐμῷ ὑπὸ δαεὶ τυπείς ἡρέεσατο γαίῃ,
 Οὐταμὺν σάκετο· τὸ δ' ἵπτετο, ἤλασα μῆρσιν,
 Πόντι μὲν ἀσπύδων, ἀλλ' ἵπτετο μέγα σάκετο ἄραξα·
 Πρωτὴς δ' ἐν κονίῃσι χαμαὶ πέσεν ἔρχετο ὄρμη.
 Εἰνά κε δὴ λωβητὸς ἐν ἀθανάτοισιν ἐτύχθη,
 Χερσὶν ὑφ' ἡμετέρῃσι λιπὼν ἑναρε βροτόεντα.

360

365

Ὡς ἔφατ'· ἐδ' ἄρα Κύκλω' εὐμμελὴς ἐμῖοίνα
 Τῷ Ἰππιδόμῳ ἐχέμῳ ἐρυσάεματας ἵππας.
 Δὴ τότε ἀπ' ὀπλεκέων δίφρων θόρον αἶψ' ἰππὶ γαῖαν·
 Παῖς τε Διὸς μεγάλῃ, καὶ Εὐαλίοιο ἀνακτο.
 Ἠνίοχοι δ' ἐμπλήνῃ ἐλαῖ χαλκίτερας ἵππας·
 Τῶν δ' ὑποστυομένων κενάχζε ποσὶ δῖρεια χθών.
 Ὡς δ' ὅτ' ἀφ' ὑψηλῆς κορυφῆς ὄρετο μέγαλοιο
 Πέτραι λυτοβρώσκωσιν, ἐπ' ἀλλήλαις δ' ἵππεσσι,
 Πολλὰ δ' ἵπποισιν ὑψόκομοι, πολλὰ δέ τε πύλαι,
 Αἵγειροί τε τανύρριζοι ῥήγνυντο ὑπ' αὐτῶν
 Ρίμφα κυλινδομένων, εἰς πεδίον δ' ἀφίκοντο.
 Ὡς οἱ ἐπ' ἀλλήλοισι πέσον μέγα κεκλήγοντες.
 Πᾶσαι δὲ Μυρμηδόνων τε πόλεις, κλειτὴ τ' Ἰαωλκός,
 Ἀρνη τ', ἠδ' Ἐλίκη, Ἀνθεία τε παύεσθαι,
 Φωνῇ ὑπ' ἀμφοτέρων μεγάλ' ἴαχον. Οἱ δ' ἀλαλητὰ
 Θεασαίῃ σὺνιζ. Μέγα δ' ἔκτυπε μητίετα Ζεὺς,
 Καδ' δ' ἄρ' ἀπ' ἐρεανόθεν ψιάδας βάλεν αἵματόεσας,

375

380

Σῆμα

Jam ipsum quidem aio ante quoque aliquoties periculum fecisse
 Hastæ nostræ, quando pro Pylo arenosa
 Adversus stetit mihi pugnam infatiabiliter optans.
 Ter siquidem mea hasta percussus sustinuit se terra,
 Vulnerato clypeo: quarto autem, transadegi femur ejus,
 Omnibus viribus incumbens magnumque illius clypeum perforavi:
 Pronus autem in pulveribus humi prostratus cecidit hastæ impetu.
 Ubi etiam ignominia affectus inter immortales fuit,
 Manibus sub nostris relictis spoliis cruentis.

Sic dixit: at Cygnus bellicosus haudquaquam volebat
 Huic obtemperans retinere trahentes currum equos.
 At tunc a bene compacto curru defilierunt celeriter in terram,
 Et Jovis filius magni, & Enyalii regis.
 Aurigæ autem propius egerunt pulchricos equos:
 Illis autem irruentibus fonitu pedum concitata est lata terra.
 Ut autem ab alto vertice montis magni
 Rupes defiliunt, aliæ super alias cadentes:
 Multæque quercus alticomæ, multæ item piceæ,
 Populique radices altas habentes franguntur ab illis
 Celeriter delabentibus, donec in campum perveniant:
 Ita & illi in se mutuo ruebant, cum magno clangore.
 Tota autem Myrmidonum civitas, celebrique Iaolcus,
 Arneque, & Helice, & Anthea herbofa,
 Voce utriusque valde resonabant. Illi autem cum clamore
 Mirando congressi sunt. Valde autem intonuit prudens Jupiter,
 Et à coelo guttas dimisit sanguinolentas,

Σῆμα πηγεῖς πολέμοιο ἐὼν μεγαθαρσέϊ παρδί.
 Οἷόν δ' ἐν βήσσης ἔρεθ' χαλεπὸς περιδέαθ'
 Κάπρ' χαυλίοδων φρενέϊ θυμῷ μαχέσασθ'
 Ἀνδράσι θηρυτῆς, θήγδ' δέ τε λαυκὸν ὀδόντα
 Δοχμῶνεις, ἀφ' ὧς ὃ παρὶ σόμα μαστράωντι
 Λείβε'), ὅσπερ δέ οἱ πυρεὶ λαμπετόωντι εἰκτύν,
 Ορεθὰς δ' ἐν λοφίῃ φείων τείχας, ἀμφὶ τε δειγνύω.
 Τῷ ἵκελ' Διὸς υἱὸς ἀφ' ἵππ' εἰς θύρε διφρε.
 Ἡμος ὃ χλοερῷ κυδνώπιδες ἠχέτα τέλῃξ
 Οἷον ἐφ' ἐζ' ἀμύμονος γένος ἀνδράποισιν αἰεῖδεν
 Ἀρχεται, ὃ τε πόσις καὶ βραῦσις θήλυς ἔεσθι,
 Καὶ τε πενημέριός τε καὶ ἥϊον χεῖρ' αὐδύω
 Ἰδὲ ἐν αἰνοπατῶ, ὅποτε χεῖρα Σείριος ἄλξ'
 Ἡμος δὴ κείχεται παρὶ γλῶχες τελέθωνσι,
 Τὸς τε θέρ' ἀσείρεσθι, ὅτ' ὀμφακες αἰόλονται,
 Οἷα Διώνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάριμα καὶ ἄχθος.
 Τινὲς ὥρην μάγνυτο, πολὺς δ' ὄρυμαγδὸς ὀρώει.
 Ὡς ὃ λέοντες δύο ἀμφὶ καταμύκης ἐλάφοιο
 Ἀλλήλοισι κοτέοντες ἐπὶ σφέας ὀρμήσονται,
 Δεινὴ δέ σφ' ἰαχὴ, ἄραβός τ' ἅμα γίνετ' ὀδόντων.
 Οἱ δ' ὥς τ' αἰγυποὶ γαμψώνυχες, αἰκυλοχεῖλαι,
 Πέτρῃ ἐφ' ὑψηλῇ μεγάλα κλάζοντες μαχέσθην
 Αἰγὸς ὀρεασινόμης ἢ ἀγροτέρης ἐλάφοιο
 Πίοιόν, ἡὲ τ' ἐδάμασσε βαλὼν αἰζήνῃ ἀνῆς
 Ἰὼ ἀπαὺ νύκτῃς, αὐτὸς δ' ἀπαλῆσεν ἄλλη
 Χώρα αἰδέει ἐών· οἱ δ' ὀτρυνέας ἐνόησεν,

385

390

395

400

405

410

Εστυ-

Signum id ponens bello suo multum confidenti filio.
 Qualis autem in vallibus montis sævus adspectu
 Aper dentes habens exsertos fertur impetu ad pugnandum
 Cum viris venatoribus, acuitque candidum dentem
 Incurvatus, spuma autem circa os mandenti
 Destillat, oculique ei igni splendenti similes sunt,
 Erectis autem in dorso horret fetis, circaque collum:
 Tali similis Jovis filius ab equestri defiliit curru.
 Quando autem viridi nigricans alis sonora cicada
 Ramo insidens æstatem hominibus canere
 Incipit, cujus & potus & cibus herbas vegetans ros est,
 Atque per totum diem, & mane fundit vocem
 Æstu in gravissimo, quando corpus Sirius exsiccat:
 Quando & milio aristæ nascuntur,
 Quod æstate feminant, cum uvæ æcerbæ colorem mutant,
 Qualia Bacchus dedit hominibus in lætitiâ & laborem;
 Eâ tempestate pugnabant, magnus autem tumultus excitabatur.
 Ut vero leones duo pro occiso cervo
 Sibi mutuo irati in se ipsos impetum faciunt,
 Sævusque inter ipsos rugitus, strepitusque exoritur dentium;
 Atque ut vultures incurvis unguibus, repandis rostris,
 Rupe in excelsa magno clangore dimicant,
 Capræ montivagæ gratia aut feræ cervæ
 Pinguis, quam interfecit jaculando juvenis vir,
 Sagitta è nervo emissa, ille autem aberrarit alibi
 Loci ignarus: at illi celeriter animadverterunt,

Εασυμδύως δέ οἱ ἀμφὶ μάχῃσι δειμῖαν ἔθεντο·
Ὡς οἱ κεκληρόντες ἐπ' ἀλλήλοισιν ὄρεξ'.

Εὐθ' ἦτοι· Κύκνος μὲ ὑφ' ὤφρ' ὀφθαλμοῦ Διὸς υἱὸν
Κτεινέμεναι μεμαώς, σάκῃ ἔμβαλε χαλκεον εἶχος,
Οὐδ' ἔρρηξεν χαλκόν· ἔρυτο δ' ὃ δῶρα θεοῖο.

415

Ἀμφιτρυωνιάδης δ' ἔβη Ηρακλήϊν
Μεσσηγὺς κόρυθος τε καὶ ἀσπίδος εἶχεῖ μακρῶ
Αὐχένα γυμνωθέντα δοῶς ὑπέεργε χυεῖς
Ἠλασ' ὀπισθεατέως· ἀπὸ δ' ἀμφω κέρσε τένοντε
Ἀνδροφόνος μελίη· μέγα γὰρ δένος ἔμπεσε φωτός.

420

Ἡεῖπε δ', ὥς ὅτε τις δρυὺς ἤειπεν, ἢ ὅτε πέτρῃ
Ἠλιβάτος, πληγείσα Διὸς ψολόεντι κεραυνῶ·
Ὡς εἰπ'· ἀμφὶ δέ οἱ βράχε τάχιστα ποικίλα χαλκῶ.
Τὸν μὲν ἔπειτ' εἶασε Διὸς ταλαχάρδιος υἱός·

Αὐτὸς δ' ἔβητολοιγὸν Ἀεῖον ἔπλοντα δοκδύσας,
Δεινὸν ὁρῶν ὅσσοισι, λέων ὥς σώματι κύρσας,

425

Ὅς τε μάλ' ἐνδυκέως ῥῖνόν κρατερῆς οὐχέσσι
Σχίσσας, ὅττι τάχιστα μελίφρονα θυμὸν ἀπύρεα·
Εμμενέως δ' ἄρα ἔγε κελαϊνὸν πῖμπλαται ἦτορ,
Γλαυκίῳ δ' ὅσσοις δεινόν, πλῆθ' αἰεὶ τε καὶ ὤμους
Οὐρῇ μασηγῶν, ποσσὶ γλάφει· οὐδ' ἐπὶ αὐτῷ
Ετλη ἐς ἄντα ἰδὼν χερδὸν ἐλθεῖν, οὐδ' ἐμάχεσθαι.

430

Τοῖσι δ' ἄρ' Ἀμφιτρυωνιάδης ἀκόρητος αὐτῆς
Ἀντίος ἔση Ἀεῖος, ἐνὶ φρεσὶ γάρσος ἀέξων
Εασυμδύως. Ὁ δέ οἱ χερδὸν ἤλυθεν ἀχνύμῃμος κῆρ.
Ἀμφότεροι δ' ἰάχοντες ἐπ' ἀλλήλοισιν ὄρεξ'.

435

Ὡς

Acriterque pro ea pugnam acrem instituerunt :
 Sic & hi duo cum clamore contra se mutuo irruerunt.
 Ibi fane Cygnus quidem potentis Jovis filium
 Occidere meditans, clypeo æream hastam adegit,
 Neque tamen perrupit æs : defendebant enim dona Dei.
 Contra autem Amphitryoniades Hercules
 Inter galeam & clypeum hasta longa
 Cervicem nudatam celeriter infra mentum
 Percussit vehementer, amboſque abſcidit nervos in collo
 Homicida lancea ; magnum enim robur inciderat viri.
 Cecidit autem, veluti cum quercus aliqua, aut cum rupes
 Excelsa, iſta Jovis fumanti fulmine :
 Sic cecidit : circum ipſum autem reſonabant arma variegata ære.
 Atque hunc quidem ibi reliquit Jovis ærumnoſus filius :
 Ipſe autem occiſorem hominum Martem accedentem obſervans,
 Sævum videns oculis ut leo corpus forte naſtus,
 Qui admodum accurate pelle validis unguibus
 Diſſecta, quam celerrime dulcem animam abſtulit :
 Avide autem hujus nigrum expletur cor,
 Ac cæſiis intuens oculis sævum, coſtasque & humeros
 Cauda flagellans, pedibus fodit ; neque quiſquam ipſum
 Suſtinet ex adverſo adſpiciens prope ire, neque pugnare.
 Talis igitur & Amphitryoniades infatiabilis bello
 Contra Martem ſtetit, in præcordiis audaciam augens
 Celeriter. Ille autem prope venit mœſto corde.
 Utrique autem cum clamore alterum invaſerunt.

Ut

Ὡς δ' ὅτ' ἀπαὺς μεγάλην πέτρεν πρηῶνος ὀρέξα,
 Μακρὰ δ' ἐπιθρώσχευσα κυλίνδε), ἥ δέ τε ἦχῃ
 Εἰσεται ἐμμεμαῖα, πάγος ᾧ οἱ ἀντεβόλησεν
 Ὑψηλός, τῷ δὲ στυγεραίῃ), ἔνθα μὲν ἴχθ'·
 Τόσση ὁ μὲν ἰαχῇ βελσάρματος ἔλιος Ἀρης
 Κεκληγώς ἐπόρεσεν· ὁ δ' ἐμμαπέως ὑπέδεκτο.

440

Αὐτὰρ Αἰθιωαῖη κέρεν Διὸς αἰγίοχοιο
 Ἀντίη ἦλθεν Ἀρηῷ, ἐρεμνίῳ αἰγίδ' ἔχουσα,
 Δεινὰ δ' ὑπὸ δρεα ἰδῶσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

445

Ἄρες, ἐπὶ χεὶρ μῦθον κρατερὸν καὶ χεῖρας ἀάπτεις.
 Οὐ γάρ τοι θέμις ὅσιν ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δύσσαι
 Ἡρακλῆα κτείναντα Διὸς θρασυκάρδιον υἱόν.
 Ἀλλ' ἄγε, παῦε μάχης, μηδ' ἀντίῳ ἴσας ἐμείο.
 Ὡς ἔφατ'· ἀλλ' ἔπειθ' Ἀρεως μεγαλήτορος θυμόν·
 Ἀλλὰ μέγα ἰάχων φλογὶ ἔεικλα τεύχεα πάντων,
 Καρπαλίμως ἐπόρεσε βίη Ἡρακληΐη,
 Κακτάρματα μεμαώς· καὶ ῥ' ἐμβαλε χάλκεον ἔγχ'·
 Σπερχνόν, εἴς παρθὸς κοτέων παρὶ τεθνεώτος,
 Ἐν σάκει μεγάλῳ. Ἀπὸ δ' ὑλαυκῶπις Αἰθιῶν
 Ἐῖχετο ὀρμνίῳ ἔτρεπ', ὀρεξαμένη ἀπὸ δίφρου.
 Δεινὸν δ' Ἀεὶον ἄχος εἶλεν· ἐρυσσάμενος δ' ἄσος ὄξυ,
 Εἰσὺτ' ἐφ' Ἡρακλῆϊ κρατερὸφρονι. Τὸν δ' ὀπίσθια
 Ἀμφιπυωνιάδης δεινῆς ἀκόρητος αὐτῆς,
 Μηδὲν γυμνωθέντα σάκος ὑπὸ δαυδαλίοιο,
 Οὔτασ' ὀπκρατέως· ἀλλὰ δ' ἡ μέγα σάκος ἀεαξε,
 Δέρεα πινυμίσας, ὅτῃ δ' ἡ χροὺν κρέβαλε μέσση.

450

455

460

Τῷ

Ut autem, quando à magno rupes cacumine præcipitans,
 Et in longum delata saltu volvitur, fragorque
 Venit subito ingens, collis autem illi obuius fit
 Altus, ad quem cursu defertur, ubi illam retinet :
 Tanto ille fremitu currum gravans perniciosus Mars
 Vociferans irruit ; ille autem prompte venientem excepit.
 Porro Minerva filia Jovis ægida tenentis
 Obviam venit Marti, tenebrosam habens ægidem,
 Sæva autem torve intuens, verbis volucris allocuta est :

Mars, inhibe animos ingentes & manus invictas.

Neque enim tibi fas est inclytis armis spoliare
 Herculem occisum Jovis magnanimum filium.
 Sed age, desiste à pugna, neque adversus steteris mihi.
 Sic ait : sed non persuasit Martis magnanimi animo :
 Sed magno fremitu flammæ similia arma vibrans,
 Celeriter invasit Herculem,

Occidere festinans : & conjecit æratam hastam
 Magno impetu, ob suum filium irascens mortuum,
 In clypeum magnum. At procul cæsa Minerva
 Hastæ impetum avertit, protendens se à curru.
 Acris autem dolor Martem cepit : extractoque gladio acuto,
 Irruit contra Herculem magnanimum. At illum accedentem
 Amphitryoniades sævi insatiabilis belli,
 Femore nudatum clypeo sub variegato,
 Vulneravit valide : magnumque trajecit clypeum,
 Hasta perrumpens, in terram autem prostravit mediam.

At

Τῷ δ' ὃ Φόβῳ ἢ Δαίμονι εὐτρεχόν· ἄρμα ἢ ἵππους
 Ηλαῖ' αἶψ' ἔργος, ἢ δ' ἀπὸ χθονὸς Διρυοδείης.
 Ες δὲ φρενὶ θῆκαν πολυδαίδαλον· αἶψα δ' ἔπειτα 465
 Ἰππῶας μασιέτιν, ἵκοντο δ' μακρὸν Ὀλυμπον.
 Υἱὸς δ' Ἀλκμήωνος ἢ κυδαίμιος Ιόλαος,
 Κύκνον σκυλεύσαντες ἀπ' ὤμων τεύχεα χαλὰ,
 Νίσσοντ'· αἶψα δ' ἔπειτα πόλιν Τρηχῆνος ἵκοντο
 Ἰππῶσις ὠκυπόδεσσιν. Ἀτὰρ γλαυκῶπις Ἀθήνη 470
 Εξίκετ' Οὐλύμπον δὲ μέγαν ἢ δώματα πατρὸς.
 Κύκνον δ' αὖ Κήϋξ θάπτει, ἢ λαὸς ἀπείρων,
 Οἳ ῥ' ἔργος ναῖον πόλιος κλειτὲ βασιλῆος,
 Ἀνθίω, Μυρμιδόνων τε πόλιν, κλειτὴν τ' Ἰαωλκὸν,
 Ἀργίω τ' ἠδ' Ἐλίκῳ. Πολλὸς δ' ἠγέρετο λαὸς, 475
 Τιμῶντες Κήϋκα, φίλον μαχάρεσσι θεοῖσι.
 Τῷ δ' ὃ τάφον ἢ σῆμ' αἰδὲς ποίησεν Ἀναυργς,
 Ομβρῷ χειμερίῳ πλήθων. Τῶς γάρ μιν Ἀπόλλων
 Λητοίδης ἤνωξ', ὅπῃ ρὰ κλειτὰς ἐχατόμβας
 Οὔσι ἄγροι Πυθοῖδε, βίη σύλασκε δοκεύων. 480

ΑΣΠΙΔΟΣ ΤΕΛΟΣ.

At illi Pavor & Metus agilem currum & equos
 Adegerunt celeriter propius, & à terra lata
 In currum posuerunt variegatum: atque inde celeriter
 Equos flagellis impulerunt, veneruntque in magnum Olympum.
 Filius autem Alcmenæ & gloriosus Iolaus,
 Cygno despoliato armis ab humeris pulchris detractis,
 Revertebantur: moxque exinde ad urbem Trachiniam venerunt
 Equis velocibus. At cæcis oculis Minerva
 Pervenit in Olympum magnum, & domos patris.
 Cygnum autem contra Ceyx sepelivit, & populus innumerabilis,
 Qui prope urbem habitabat inclyti regis,
 Anthen, Myrmidonumque urbem, celebremque Iacolcum,
 Arnenque & Helicen. Multus autem congregabatur populus,
 Honorantes Ceycem, carum beatis Diis.
 Sed illius sepulcrum & monumentum obscurum reddidit Anaurus,
 Imbre hyemali exundans. Ita enim eum Apollo
 Latonæ filius iussit, propterea quod (Cygnus) inclytas hecatombas
 Quicumque ageret Delphos, eum vi spoliabat insidiatus.

S C U T I F I N I S.

ΗΣΙΟΔΟΥ

ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ.

HESIODI

A S C R Æ I

O P E R A E T D I E S.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ.

ΜΟὔσα Πιερίην αἰοιδῆσι κλέεσσι,
 Δεῦτε δὴ, ἐνέπετε σφέτερον πατέρ' ὑμνέεσσι·
 Ον τε λῆ' βροτοὶ ἄνδρες ὁμῶς ἄφατοί τε φατοί τε,
 Ρήτοί τ' ἄρρητοί τε, Διὸς μέγαλοιο ἔκρη.
 Ρῆα μὲ γὰρ βεαία, ρῆα δ' ὅ βεαίοντα χαλέπῃ·
 Ρῆα δ' αἰεζήλον μινύθῃ, καὶ ἀδελον αἰέξῃ·
 Ρῆα δέ τ' ἰδυῖά σκολιδόν, καὶ ἀγνώροα κάρφῃ
 Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, ὃς ὑπέρτατα δώματα ναίει.
 Κλυθεῖ δὴ δὼν αἴων τε· δίκη δ' ἰδυε γέμισται
 Τυή· ἐγὼ δέ κε Πέρσῃ ἐτήτυμα μυθησάμεν.

5

10

Οὐκ ἄρα μῆνον ἔλω ἐρίδων γῆϋ, ἀλλ' ὅπῃ γαῖαν
 Εἰσὶ δύν· τίω μὲν κεν ἐπαμνήσειε νοήσας,
 Ἡ δ' ὀπιμωμῆτή· λῆ' δ' ἀνδιχα θυμὸν ἔχουσιν.
 Ἡ μὲ γὰρ πόλεμόν τε κακὸν καὶ δῆριν ὀφέλλει,
 Σχετλίη· ἔπῃς τίωγε φιλεῖ βροτὸς, ἀλλ' ὑπὸ ἀνάγκῃς
 Ἀθανάτων βελήσιν ἔειν τιμῶσι βαρεῖαν.
 Τίω δ' ἐτέρῳ παρτέρῳ μὲ ἐγείνατο νύξ ἐρεβενή,
 Οἷκε δέ μιν Κρονίδης ὑψίζυγος, αἰθέρι ναίων,
 Γαίης ἐν ρίζῃσι καὶ ἀνδράσι, πολλὸν ἀμείνω.
 Ἦτε καὶ ἀπάλαμνόν περ ὁμῶς ὅπῃ ἔργον ἐγείρει.

15

20

Εἰς

HESIODI ASCRÆI

OPERA ET DIES.

MUfæ ex Pieria, carminibus gloriam conciliare solitæ,
 Adeſte quæſo, dicite veſtro patri hymnum;
 Per quem mortales homines pariter obſcurique ſunt & clari,
 Nobiles ignobileſque, Jovis magni voluntate.
 Facile enim extollit, facile etiam elatum deprimit:
 Facile præclarum minuit, & obſcurum auget:
 Facileque corrigit pravum, & ſuperbum attenuat
 Jupiter altitonans, qui ſupremas ædes incolit.
 Audi intuens & auſcultans; & juſte rege judicia
 Tu (*quidem*): ego vero Perſæ vera dicere queam.

Non fane unum eſt contentionum genus, ſed in terra
 Sunt duo: alteram quidem probaverit prudens,
 Altera vituperanda; diverſa autem ſentientem animum habent.
 Nam hæc bellum exitioſum, & diſcordiam adauget,
 Noxia: nemo hanc amat mortalis, ſed neceſſario
 Immortalium conſiliis litem colunt moleſtam.
 Alteram vero priorem genuit nox obſcura,
 Poſuit vero eam Saturnius ſublimis, in æthere habitans,
 Terræ in radicibus & inter homines, longe meliorem..
 Hæc quamvis inertem tamen ad opus excitat.

Alium

Εἰς ἕτερον γὰρ τίς τε ἰδὼν ἔργοιο χαρίζων
 Πλέσιον, ὃς ἀπεύδει μὲ δρόμῳ μῦθαι ἠδὲ φυτῶν,
 Οἶκόν τ' εὖ θείας· ζηλοῖ δὲ τε γείτονα γείτων,
 Εἰς ἄφρονον ἀπεύδοντ' ἀγαθὴ δ' ἔρις ἠδὲ βροτοῖσι.
 Καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει, καὶ τέκτονι τέκτων,
 Καὶ πτωχὸς πτωχῷ φθονέει, καὶ αἰοιδὸς αἰοιδῷ.

25

ὦ Πέρση, σὺ δ' ὅτ' ἄνθρωπα πᾶσι ἐνὶ κείνῳ θυμῷ
 Μὴδὲ σ' ἔρις κακὸν χαρτεῖται ἀπ' ἔργου θυμὸν ἐρύκοι
 Νείκε' ὀπιπτεύοντ', ἀγορῆς ἐπακχὸν ἔοντα.
 ὦρῃ γάρ τ' ὀλίγη πέλει νεικέων τ' ἀγορέων τε,
 ὦϊ πῃ μὴ βίῃ ἐνδον ἐπιητανὸς κατὰ κείνῳ
 ὦρᾷ, ἣ γαῖα φέρει, Δημήτερι ἀκτῶν,
 Τῷ κεκορυσσάμενος νείκεα καὶ δῆλον ὀφέλλοις
 Κτήμασ' ἐπ' ἀλλοτρίοις. Σοὶ δ' ὅσκιπ' δευτέρῳ ἔσαι
 ὦδ' ἔρδειν· ἀλλ' αὖτις ἀφαικινώμεθα νείκε'·
 Ἰσθήσι δίκαις, αἵ τ' ἐκ Διὸς εἰσιν ἄρισται.
 Ἦδη μὲ γὰρ κληρὸν ἐδασάμεθ'· ἀλλὰ τε πολλὰ
 Ἀρπάζων ἐφόρεις, μέγα κυδάνων βασιλῆας
 Δωροφάγας, οἳ τιμῷ δὲ δίκῃ ἐθέλῃσι διχάζεσθαι·
 Νήπιοι· ἔδ' ἴσασιν ὅτ' ὧ πλεον ἤμισυ παντός,
 Οὐδ' ὅσον ἐν μαλ' ἀχὴ καὶ ἀσφοδὲλ' ἰμέγ' ὄνειαρ.
 Κρύψαντες γὰρ ἔχουσι θεοὶ βίον ἀνθρώποισι.
 Ρηϊδίως γάρ κεν ἔπ' ἡμᾶσι ἐργάσσοιτο,
 ὥς τέ σε καὶ εἰς ἐνιαυτὸν ἔχειν, καὶ αἰετὸν ἔοντα.
 Αἰψὰ κε πηδάλιον μὲ ὑπὲρ καπνὸς καταθεῖο,
 Εἰς βωῶν δ' ἀπόλειτο καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν.

30

35

40

45

Ἀλλὰ

Alium enim quispiam intuens opere vacans
Divitem, & ipse festinat arare atque plantare,
Domumque recte gubernare : æmulatur enim vicinum vicinus,
Ad divitias contendentem : bona verò hæc contentio hominibus.
Et figulus figulo succenset, & fabro faber,
Et mendicus mendico invidet, & poëta poëtæ.

O Perfa, tu veto hæc tuo repone in animo :

Neque malis gaudens contentio animum tuum ab opere abducatur
Lites spectantem, concionum auditorem factum.

Cura enim parva esse debet litiumque & fori,
Cui non est victus domi in annum repositus,
Ætate collectus, quem terra fert, Cereris munus,
Quo satiatus lites ac rixam moveas

De facultatibus alienis. Tibi vero non amplius licebit
Sic facere : sed in posterum dirimamus controversiam
Rectis judiciis, quæ ex Jove sunt optima.

Olim quidem hereditatem divisimus : alia autem multa
Rapiebas, valde demulcens reges

Donorum appetentes, qui hanc litem volunt judicasse :

Stulti : neque sciunt quanto plus dimidium fit toto,
Neque quam magnum in malva & asphodelo bonum.

Occultarunt enim Dii victum hominibus.

Facile enim alioqui vel uno die tantum acquisivisses,

Ut in annum quoque satis haberes, etiam otiosus.

Statimque clavum quidem in fumo poneres,

Opera vero boum cessarent mulorumque laborioforum.

Sed

Ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε χλωσάμενθ' Φρεσὶν ἦσιν,
 Ὅτ' ἰ μιν ἔξαπάτῃσι Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης.
 Τένεκ' ἄρ' ἀνθρώποισιν ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ.
 Κρύψε δ' ὅ πῦρ· τὸ μὲν αὖθις εὖς παῖς Ιαπετοῖο
 50
 Ἐκλεψ' ἀνθρώποισι Διὸς πάρα μηπτόεντος
 Ἐν κοίλῳ νάεσθαι, λαθὼν Δία τρεπικέραννον.

Τὸν δ' ὅ χλωσάμενθ' παρσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·

Ιαπετιονίδη, πάντων πέρι μῆδεα εἰδώς,
 Χαίρεις πῦρ κλέψας, καὶ ἐμὰς φρένας ἡπεροπύσας,
 55
 Σοὶ τ' αὐτὰρ μέγα πῆμα καὶ ἀνδράσιν ἐσομλῆοισι.
 Τοῖς δ' ἐγὼ ἀντὶ πυρὸς δώσω παχὺν, ὃ κεν ἅπαντες
 Τέρπωνται καὶ θυμόν, ἐὼν χαλκὸν ἀμφαγαπῶντες.

Ὡς ἔφατ'· ἐκ δ' ἐγέλασε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·

Ἡφαιστον δ' ἐκέλευσε παυκλυτὸν ὅτ' ἰ τάχιστα
 60
 Γαῖαν ὕδρι φέρειν, ἐν δ' ἀνθρώποις θεμεν αὐδῶν,
 Καὶ ἀένθ', ἀθανάταις δ' ἑαῖς εἰς ὧπα εἴσκειν
 Παρθενικῆς χαλκὸν εἶδος ἐπήρατον· αὐτὰρ Ἀθήνην
 Ἔργα διδασκῆσαι, πολυδαίδαλον ἴσον ὑφαίνειν·
 Καὶ χεῖρ ἀμφιχέαι κεφαλῇ χευσίῳ Ἀφροδίτῳ,
 65
 Καὶ πόδον δερμαλέον, καὶ γυροκόρας μελεδῶνας.
 Ἐν δ' ἑμεν κινέον τε νόον καὶ ἐπικλοπον ἦδος
 Ἐρμείῳ ἦνωχε δάκτορον Ἀργειφόντῳ.

Ὡς ἔφαθ'· οἱ δ' ἐπίθοντο Διὶ Κρονίῳ ἀνακτι.

Αὐτίκα δ' ἐκ γαίης πλάσσε κλυτὸς Ἀμφιγυῆς
 70
 Παρθένῳ αἰδοίῃ ἵκελον, Κρονίδεω δ' ἄρ' βαλάν.
 Ζῶσε δ' καὶ κόσμισε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.

Ἀμφι

Sed Jupiter abscondit iratus animo suo,

Quia eum decepit Prometheus versutus.

Quocirca hominibus machinatus est tristia mala.

Abscondit vero ignem: quem rursus egregius Japeti filius

Surripuit ad hominum usum Jove à consulto

In cava ferula, fallens Jovem fulminibus gaudentem.

Huncque indignatus affatus est nubes cogens Jupiter:

Japetionide omnium maxime versute,

Gaudes ignem furatus, quodque animum meum deceperis?

Tam tibi ipsi magnum erit malum, quam posteris.

Ipsis namque pro igni dabo malum, quo omnes

Oblectent animum, sicut malum vehementer amantes.

Sic ait: risitque pater hominumque Deorumque.

Vulcanum vero inclytum jussit quam celerrime

Terram aqua miscere, hominifque indere vocem,

Et robur, immortalibus vero Deabus facie similem reddere

Virginis pulchram formam peramabilem: at Minervam

Opera docere, ingeniose telam texere:

Et venustatem circumfundere capiti auream Venerem,

Et desiderium vehemens, & ornandi corporis curam.

Indere vero impudentem mentem & fallaces mores

Mercurium jussit nuncium Argicidam.

Sic dixit. Illi autem obtemperarunt Jovi Saturnio regi.

Moxque ex terra finxit inclytus Vulcanus

Virgini verecundæ similem, Jovis consiliis.

Cinxit vero & ornavit Dea cæsia Minerva.

R

Circum

Ἀμφὶ δὲ οἱ Χάριτες τε θεαί, καὶ πότνια Πεισὼ
 Ὀρμης χρυσείας ἐφεῖς χροί· ἀμφὶ ᾧ τῶν
 Ωρεῶν καλλιχομοὶ σέφον ἀνθεσὶν εἰαλωτοῖσι.

75

Πάντα δὲ οἱ χροὶ κόσμον ἐφήρμοσε Παλλὰς Ἀθηνῆ.

Ἐν δ' ἄρα οἱ σήθεσι λῆκτορ' Ἀργυφόντης
 Ψυδάδα θ' αἰμυλίας τε λόγους καὶ ὑπὸ κλοπῇ ἦτορ
 Τόξῃ, Διὸς βωλῇσι βαρυκτύπῃ. Ἐν δ' ἄρα Φανίῳ
 Θῆκε θεῶν κήρυξ, οἰόμενε ᾧ τῶνδε γυναικῶν.

80

Πανδώρην· ὅτι πάντες οὐλύμπια δώματ' ἔχοντες
 Δῶρην ἐδώρηξ, πῆμ' αἰδοῦσιν ἀλφειῶσιν.

Αὐτὰρ ἐπεὶ δόλον αἰπιὴν αἰμύχανος ἐξετέλεσεν,
 Εἰς Ἐπιμηθεά πέμπε πατὴρ κλυτὸν Ἀργυφόντιν
 Δῶρην ἄγοντα θεῶν ταχυὴν ἄγγελον. Οὐδ' Ἐπιμηθεύς

85

Ἐφράσαθ' ὥς οἱ ἔειπε Περμηθεύς, μήποτε δῶρην
 Δέξααθ' παρὲς Ζηνὸς Οὐλυμπία, ἀλλ' ἄποπέμπειν
 Ἐξοπίσσω, μήτε τι κακὸν θνητοῖσι γῆνι).

Αὐτὰρ ὁ δεξιὰ μὲν, ὅτε δὴ κακὸν ἔρχ', ἐνόησε.

Πεῖν μὲν γὰρ ζώεσκον ἐπὶ χθονὶ φύλ' ἀνθρώπων
 Νόσφιν ἄτερ τε κακῶν, καὶ ἄτερ χαλεποῖο πόσιος,
 Νέσων τ' ἀρχαίων, αἵτ' ἀνδράσι γῆρας ἔδωκεν.

90

Αἶψα γὰρ ἐν κακόππῃ βροτοὶ καταγχεόσκησι.

Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρεσι πίθε μέγα πῶμ' ἀφελῶσα
 Εσκέδασ'· ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κῆδεα λυγρὰ.

95

Μένη δ' αὐτόθι Ἐλπίς ἐν αἰρήντοισι δόμοισι
 Ἐνδον ἔμελλε πίθε ὑπὸ χεῖρεσιν, ὅσδ' ἔθ' ὕραζε
 Εξέπλη· παρὰ δ' ἐν ἐπέμβαλε πῶμα πίθωο,

† Αἰγίοχος

Circum etiam Charitesque Deæ, & veneranda Suada,
Monilia aurea imposuerunt corpori: illam porro
Horæ pulchricomæ coronarunt floribus vernis.
Omnem vero illius corpori ornatum adaptavit Pallas Minerva.
At in pectore illi nuncius Argicida
Mendacia blandosque sermones & dolosos mores
Condidit, Jovis consilio tonantis. Sed nomen illi
Imposuit Deorum præco, appellavit autem mulierem hancce
Pandoram: quia omnes coelestium domorum incolæ
Donum contulerunt, detrimentum hominibus industriis.
At postquam dolum perniciosum inevitabilem absolvit,
Ad Epimethea misit pater inclytum Argicidam
Munus ferentem Deorum celerem nuncium. Neque Epimetheus
Cogitavit quod illi præcepisset Prometheus, ne quando munus
Susciperet à Jove Olympio, sed remitteret
Retro, necubi mali quidpiam mortalibus eveniret.
Verum ille recepto eo, cum jam malum haberet, sensit.
Prius namque in terra vivebant homines
Et sine malis, & sine difficili labore,
Morbisque molestis, qui hominibus senectam afferunt.
Statim enim in afflictione mortales consenescent.
Sed mulier manibus vasis magnum operculum cum dimovisset,
Dispersit; hominibus autem immisit curas graves.
Sola vero illic spes in non fracta pyxide
Intus mansit dolii sub labris, neque foras
Evolavit: prius enim injecit operculum dolii,

+ Αἰγίοχος βαλῆσι Διὸς νεφεληγερέταο.

Ἀλλὰ ᾗ μωρία λυγρὰ κατ' ἀνθρώπους ἀλάλη). 100

Πλήν μ' ᾗ γαῖα χακῶν, πλήν ᾗ θάλασσα.

Νῆσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρῃ ἠδ' ἔπ' ἡ νυκτὶ

Αὐτόματοι φοιτῶσι, χακὰ θνητοῖσι φέρονται

Σιγῇ· ἐπεὶ φωνῶν ἐξείλετο μηπέτα Ζεύς.

Οὕτως ἔπ' περὶ Διὸς νόον ἐξαλέαδ'· 105

Εἰ δ' ἐθέλεις, ἑτερόν τοι ἐγὼ λόγῳ ἐκκορυφώσω

Εὖ καὶ ἔπισταμύμως· σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν.

Ὡς ὁμόθεν γεγάασι θεοὶ θνητοὶ τ' ἀνθρώποι,

Χρῦσεον μὲν κορόπιστα γυῖον μερόπων ἀνθρώπων

Ἀθάνατοι ποίη' ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες. 110

Οἱ μ' ἔπ' Κρόνῳ ἦ' ἔ' ὅτ' ἐρεανὼ ἐμβασίλιδεν·

Ὡς τε θεοὶ δ' ἐζῶον, ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες,

Νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ οἰζύων· ὅδ' ἐπὶ δειλὸν

Γῆρας ἐπλῶ· αἰεὶ δ' ἰπὸς καὶ χεῖρας ὁμοῖοι

Τέρποντ' ἐν θαλίῃσι χακῶν ἐκτοδεν ἀπάντων, 115

+ Ἀφνειοὶ μήλοισι, φίλοι μαχάρεσσι θεοῖσι.

Θνησκον δ' ὡς ὕπνια δεδμημύμοι· ἐσθλὰ δ' ἴπαντα

Τοῖσιν ἔλω· χαρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρον ἄρερα

Αὐτομάτῃ πολλόν τε καὶ ἄφθονον· οἱ δ' ἐτλημοὶ

Ἡσυχρί' ἔργα νέμοντο σὺν ἐσθλοῖσιν πολέεσσιν. 120

Αὐτὰρ ἐπεὶ κεν τῆτο γυῖον καὶ γαῖα χάλυψεν,

Τοὶ μ' δαίμονές εἰσι, Διὸς μεγάλα βλάβερα,

Εσθλοὶ, ὄππιδόνοιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·

Οἱ γὰρ φυλάσσουσιν τε δίκας καὶ χέτλια ἔργα,

Ἡέρα

†Ægiochi confilio Jovis nubes cogentis.

Alia vero innumera mala inter homines errant.

Plena enim terra est malis, plenumque mare.

Morbi autem hominibus tam interdiu quam noctu

Ultro oberrant, mala mortalibus ferentes

Tacite: nam vocem exemit prudens Jupiter.

Sic nequaquam licet Jovis decretum evitare.

Ceterum si voles, alium tibi sermonem paucis expediam

Belle ac scienter: tu vero præcordiis infige tuis.

Ut simul nati sunt Dii mortalesque homines,

Aureum primo genus variis linguis loquentium hominum

Dii fecerunt cœlestium domorum incolæ.

Et ii quidem sub Saturno erant, cum in cœlo regnaret:

Et ut Dii vivebant, securo animo præditi,

Plane absque & laboribus & ærumna: neque molesta

Senecta aderat: semper vero pedibus ac manibus sibi similes

Suaviter vivebant in conviviis extra mala omnia,

†Abundantes pomis, cari beatis Diis.

Moriebantur autem ceu fomno obruti: bona vero omnia

Illis erant: fructum autem ferebat fertile arvom

Sponte sua multumque & copiosum; ipsique pro lubitu

Quieti res suas curabant cum bonis multis.

Verum postquam hoc genus terra abscondit,

Ii quidem dæmones facti sunt, Jovis magni confilio,

Boni, in terris versantes, custodes mortalium hominum:

Qui quidem observant & iusta & prava opera,

Ἡέρα ἑοσάμνηροι, πάντῃ φοιτῶντες ἐπ' αἶαν,
Πλατοδόται. Καὶ τὶτο γέρας βασιλῆϊον ἔχον.

125

Δώτερον αὐτε γῆϑ πολὺ χειρότερον μετόπισθεν
Αργύρεον ποίηξ' ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
Χρυσῶν ἔτε φυλὴν ὀναλίγκιον, ἔτε νόημα.
Ἀλλ' ἔχατον μὲ πῶς ἔτεα πῶξ μῆτερ κεδνῇ
Εἰσέφετ' ἀτάλλων μέγα νήπιϑ ὃ ἔνι οἴκῳ.
Ἀλλ' ὅταν ἰδῇσαι, καὶ ἥδης μέτρον ἴκοντο,
Παυεῖδιον ζῶεσκον ὅπῃ χέροναι, ἀλγέ' ἔχοντες
Αφραδίαις. ὕβρι γὰρ ἀπάδαλον ὅκ' ἐδυώκυτο
Ἀλλήλων ἀπέχεαι, ἐδ' ἀθανάτης θεραπύειν
Ἡελον, ἐδ' ἔρδειν μακάρων ἱεροῖς ἐπὶ βαμοῖς,
Ἡ θεμὺς ἀνδρώποισι κατ' ἦτα. Τὸς μὲ ἔπειτα
Ζεὺς Κρογνίδης ἔκρυψε, χαλκῶν μῆϑ' ἔνεκα τιμῆς
Οὐκ ἐδίδον μακάρεσσιν ἱεροῖς οἱ Ὀλυμπον ἔχουσιν.

130

135

Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τὶτο γῆϑ καὶ γαῖα κάλυψε,
Τοὶ μὲ ὅπῃ χθόνιοι μάχασθε θυητοὶ καλέοι
Δώτερον, ἀλλ' ἔμψης τιμὴ καὶ τοῖσιν ὀπιθεῖ.
Ζεὺς ὃ πάτῃς τείπει ἄλλο γῆϑ μερόπων ἀνδρώπων
Χάλκεοι ποίησ', ὅκ' ἀργυρῶν ὅσδ' ἔνι ὁμοῖον,
Ἐκ μελιᾶν, δεινόν τε καὶ ὀμβρῶμον· οἷσιν Ἀρηϑ
Ἐγὼ ἔμελε σονόεντα, καὶ ὕβρις· ὅσδ' ἐπὶ σῖτον
Ἡδῖον, ἀλλ' ἀδάμαντος ἔχον κρατερῶφρονα θυμόν
Ἀπλαστοὶ· μεγάλη ὃ βίη καὶ χεῖρες αἰαπτοὶ
Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ὅπῃ σπαραγῆς μελέεσσιν.
Τοῖς δ' ἰὼ χάλκεα μὲ τούχεα, χάλκεοι δὲ τε οἴκοι,

140

145

150

Χαλκῶ

Aëre induti, passim oberrantes per terram,
Opum datores. Atque hanc regiam dignitatem consecuti sunt.

Secundum inde genus multo deterius postea
Argenteum fecerunt cœlestium domorum incolæ,
Aureo neque corporis habitu simile, neque ingenio.
Sed centum annis puer apud matrem sedulam
Nutriebatur crescens valde rudis domi suæ :
Cum vero adolevisset, & ad pubertatem venisset,
Pauxillum vivebant ad tempus, dolores habentes
Ob stultitias. Injuriam enim pravam non poterant
A se mutuo abstinere, neque Deos colere
Volebant, neque sacrificare beatorum sacris in aris,
Ut justum est hominibus oppidatim. Hos quidem deinde
Jupiter Saturnius abscondit iratus : quia honores
Non dabant beatis Diis qui Olympum habitant.

At postquam & hoc genus terra occultavit,
Hi quidem terrestres beati mortales vocantur
Secundi ; sed tamen honor etiam hos sequitur.
Jupiter vero pater tertium aliud genus varie loquentium hominum
Æneum fecit, omnino argenteo dissimile,
E fraxinis, vehemens & robustum : quibus Martis
Opera curæ erant luctuosa, ac injuriæ : neque ullum cibum
Edebant, sed ex adamante habebant durum animum,
Inaccessi : magna autem vis & manus invictæ
Ex humeris nascebantur in validis membris.
His erant ænea arma, æneæque domus :

Ære

Χαλκῷ δ' ἐργάζοντο· μέλας δ' ὄχ' ἔσκε σίδηρος.

Καὶ τοι μὲν χείρεσσιν ὑπὸ σφετέρῃσι δαμνύτες

Βῆσαν ἐς εὐρώεντα δόμον κρυερῷ Αἴδαο,

Νώνυμοι· θάνατος ὃ καὶ ἐκπάγλος πρὸς ἑόντας

Εἶλε μέλας, λαμπρὸν δ' ἔλιπον φάος ἡελίοιο.

155

Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τὸτο γῆρας καὶ γαῖα κάλυψεν,

Αὔθις ἐτ' ἄλλο τέταρτον ὅππ' ἔχθονι πελυδοτέρῃ

Ζῶς Κρονίδης πόισε δικαιότερον καὶ ἀρεῖον,

Ἀνδρῶν ἠρώων θείον γῆρας, οἱ χαλέον

Ἡμίτεοι, πορτέρῃ γυνεῇ, κατ' ἀπείρην γαῖαν.

160

Καὶ τὸς μὲν πόλεμος τε χαλὸς καὶ φύλοπις αἰνὴ,

Τὸς μὲν ἐφ' ἐπὶ ἀπύλῳ Θύβη, Καδμηΐδι γαίῃ,

Ωλεσε μαρναμένους μῆλων ἕνεκ' Οἰδιπόδαο·

Τὸς δ' ὃ καὶ ἐν ἡέασιν ὑπὲρ μέγα λαῖτμα θαλάσσης

Ες Τροίην ἀγαγόν, Ελένης ἕνεκ' ἠυκόμοιο·

165

Εὐθ' ἦτοι τὸς μὲν θανάτῳ τέλει ἀμφεκάλυψε.

Τοῖς δ' οἱ χ' ἀνθρώπων βίον καὶ ἦτορ ὁπάσας

Ζῶς Κρονίδης κατέναυσε πατὴρ ἐς πέρας γαίης,

† Τηλεῖ ἀπ' ἀθανάτων· τοῖσι Κρόνῳ ἐμβασίλδαι.

Καὶ τοὶ μὲν ναῖουσιν ἀκχιδέα θυμὸν ἔχοντες

170

Εν μακάρων νήσοισι, πρ' Ὀκεανὸν βαθυδύνῳ,

Ολβιαὶ ἥρωες· τοῖσιν μελινδέα καρπὸν

Τεῖς ἔτεον γάλλοντα φέρον ζείδωρον ἄρεα.

Μηκέτ' ἐπεὶ ὥφειλον ἐγὼ πέμπησι μετῆναι

Ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρῶτα θανεῖν, ἢ ἔπειτα γῆρας.

175

Νῦν γὰρ δὴ γῆρας ἐστὶ σιδήρεον· οὐδέ ποτ' ἤμαρ

Παύ-

Ære vero operabantur: nigrum enim nondum erat ferrum.

Et hi quidem manibus suis interfecti,

Descenderunt tenebricosam in domum horribilis Plutonis

Ignobiles: mors autem, tametsi terribiles erant,

Invasit atra, splendidumque liquerunt lumen solis.

Sed postquam & hoc genus terra operuit,

Rursum aliud quantum in terra multorum altrice

Jupiter Saturnius fecit justius & melius,

Virorum heroïum divinum genus, qui vocantur

Semidei, priore ætate, per immensam terram.

Hos quoque bellumque malum & pugna gravis,

Alios quidem ad septem portas habentes Thebas, Cadmæam terram,

Perdidit pugnantes propter oves Oedipi:

Alios vero in navibus trans ingentem maris amplitudinem,

Ad Trojam ducens, Helenæ gratia pulchricomæ:

Ubi mors quoque oppressit illos.

Iis autem seorsum ab hominibus vitam & sedem tribuens

Jupiter Saturnius pater constituit eos ad terræ fines,

†Procul ab immortalibus: Saturnus horum Rex est.

Et ii quidem habitant securum animum habentes

In beatorum insulis juxta Oceanum profundum,

Felices heroës: his dulcem fructum

Ter quotannis florentem profert foecunda tellus.

O utinam ego quinto non interesssem

Hominum generi, sed aut mortuus essem prius, aut postea natus!

Nunc enim genus est ferreum: neque unquam aut die

S

Quiescent

Παύσονται χαμάτις καὶ οἰζύου, ὅσδ' ἐπὶ νύκτωρ
 Φθιερύμενοι χαλεπὰς δ' ἑοὶ δώσουσι μερίμνας.
 Ἀλλ' ἔμψας καὶ τοῖσι μεμίξε' ἐσθλὰ χακοῖσιν.
 Ζεὺς δ' ὀλέσει ἔτ' αὖτο γῆρας μερόπων ἀνθρώπων,
 Εὖτ' ἂν γενόμενοι πολιορκήσονται τελέθωσιν.
 Οὐδὲ πατὴρ παῖδας ὁμοῖον, ὅσδ' ἐπὶ παῖδες,
 Οὐδὲ ξένον ξεινοδόκον, καὶ ἐταῖρον ἐταίρον,
 Οὐδὲ κασίγνητος φίλος ἕσθ' ὥς τὸ πάρος περ.
 Αἴψα δ' ἡ γηράσκοντι ἀτιμήσουσι τοκῆας.
 Μέμψον δ' ἄρα τὸς χαλεποῖς βάζοντ' ἐπέεσσιν
 Σχέτλιοι, ὅσδ' ἑωὶ ὅπιν ἐδότες. ὅσδ' ἔμ' οἱ γὰρ
 Γηράντεσσι τοκῶσιν ἀπὸ θρεπτήρια δοῖεν,
 Χειροδῆλαι· ἕτερον δ' ἕτερον πόλιν ἐξαλαπάξῃ.
 Οὐδέ τις εὐρέκε χαίρει ἕσθ' ἔτε δικαίως,
 Οὐτ' ἀγαθὸν μᾶλλον ἢ χακῶν ρεκτῆρα καὶ ὕβριν
 Ἀνέρα τιμήσουσι· δίκη δ' ἐν χερσὶ καὶ αἰδῶς
 Οὐκ ἔσται· βλάβη δ' ὁ χακὸς τ' ἀρξείονα φῶτα,
 Μύθοισι σκολιοῖς ἐνέπων, ὅππῃ δ' ὄρεον ὁμείτα·
 Ζῆλον δ' ἀνθρώποισιν οἰζυροῖσιν ἅπασιν
 Δυσκέλαδος χακόχρετον ὁμαρτήσιν συγερῶντης.
 Καὶ τότε δὴ πρὸς Ολυμπον ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης,
 Λαυκοῖσιν φασέεσσι χαλυψαμένῳ χροῖα χαλόν,
 Ἀθανάτων μὲν Φῦλ' ἵτιμι, πρηνέσιν ἀνθρώποις,
 Αἰδῶς καὶ Νέμεσις· τὰ δ' ἐλπίσιν ἀλγεα λυγρὰ
 Θνητοῖς ἀνθρώποισι· χακὸν δ' ὅσθ' ἕσθ' ἀλκή.
 Νῦν δ' αἶνον βασιλεὺς ἐρέω φρογέεσι καὶ αὐτοῖς.

180

185

190

195

200

Ωδ'

Quiescent à labore & miseria, aut nocte
Corrupti : graves vero Dii dabunt curas.
Sed tamen & hisce admiscebuntur bona malis.
Jupiter autem perdet etiam hoc genus varie loquentium hominum,
Quum vix nati canescant.
Neque pater cum liberis concordat, neque liberi cum patre,
Neque hospes cum hospite, neque amicus cum amico,
Neque frater amicus erit, ut antehac :
Celeriter vero senescentes contumelia afficient parentes.
Incusabunt autem illos molestis alloquentes verbis
Impii, neque Deorum vindictam veriti : neque hi sane
Senibus parentibus educationis præmia reddent,
Violenti : alter autem alterius civitatem diripiet :
Neque ulla pii gratia erit, neque iusti,
Neque boni : magis vero maleficum & injurium
Virum colent : justitia autem in manibus & pudor
Non erit : lædetque malus meliorem virum,
Verbis iniustis alloquens, pejerabit vero :
Livor autem homines miseros omnes
Malos rumores spargens, malis gaudens comitabitur inviso vultu.
Tum demum ad cœlum à terra spatiosa,
Candidis vestibibus tectæ corpus pulcrum,
Ad Deos ibant, relictis hominibus,
Pudor & Nemesis : relinquentur autem dolores graves
Mortalibus hominibus : mali vero non erit remedium.
Sed nunc fabulam regibus narrabo quamvis ipsi sapiant.

Ωδ' ἱρήξ παρσέειπεν ἀηδόνα ποικιλόδειρον,
 Υψι μάλ' ἐν νεφέεσσι φέρον ὀνύχεσσι μεμαρπώς.
 Ἡ δ' ἔλεδν, γναμπιοῖσι πεπαρμυμένη ἀμφ' ὀνύχεσσι,
 Μύρετο· τίω δ' ὅγ' ἔπικρατέως παρὸς μῦθον ἔειπε·
 Δαιμονίη, τί λέλακας; ἔχιδνύ σε πολλὸν δ' ῥείων.

205

Τῇδ' εἷς, ἥ σ' ἂν ἐγὼ πρὸς ἄγω, καὶ αἰοιδὸν ἐῴξ.
 Δεῖπνον δ', αἶκ' ἐθέλω, ποιήσομαι, ἢ μεθήσω.
 † Αφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι παρὸς κρείσσονας ἀντιφερῆζεν·
 † Νίκης τε σέξε), παρὸς τ' αἵχεσιν ἄλγεα πάχει.

210

Ὡς ἔφατ' ὠκυπέτης ἱρήξ, τανυσίπτερος ὄρνις.
 Ω Πέρση, σὺ δ' ἄκχε δίκης, μηδ' ὕβριν ὀφελλε.
 Ὑβρις γάρ τε κακὴ δειλῷ βροτῷ· ὅδδ' ἤ ἐσθλὸς
 Ρηϊδίως φερέμεν δυνάει, βαρύνει δέ σ' ὑπὸ αὐτῆς,
 Εγκύρσας ἀτήσιν· ὁδὸς δ' ἐτέρηφι πᾶρελθεῖν
 Κρείσσων ἐς τὰ δίκαια· δίκη δ' ὑπὲρ ὕβριτος ἴχει
 Ες τέλει· ἔξελεῖσθα· παθὼν δέ τε νήπιος ἔγνω.
 Αὐτίκα γὰρ τέρεχιδν Ὀρκος ἅμα σκολιῇσι δίκησιν.
 Τῆς δ' Δίκης ῥόδος ἐλκομένης ἥ κ' ἀνδρες ἄγωσι
 Δωροφάγοι, σκολιαῖς δ' δίκαις κείνωνσι θέμιστας.
 Ἡ δ' ἔπειτα κλαίεσα πόλιν τε καὶ ἦγεα λαῶν,
 Ἡέρα ἑσταμένη, κακὸν ἀνθρώποισι φέρεσα,
 Οἳ τέ μιν ἐξελάσωσι, καὶ ὅττι ἰστίαν ἐνειμάν.
 Οἳ δ' δίκας ξένοισι καὶ ἐνδύμοισι διδῶσιν
 Ἰστίας, καὶ μή τι πᾶρεκβαίνουσι δικάει,
 Τοῖσι τέθνηκε πόλις, λαοὶ δ' ἀνθεῦσιν ἐν αὐτῇ.
 Εἰδένῃ δ' ἀνὰ γλῶττι κροτοφότος· ὅδδ' ἐποτρύνει αὐτοῖς

215

220

225

Λεγαλέον

Sic accipiter affatus est lusciniæ canoram,
Alte in nubibus ferens unguibus correptam.
Illa vero misere, curvis confixa unguibus,
Lugebat : eam autem ille imperiose compellavit.

Infelix, quid strepis ? habet te multo fortior.

Hac vadis, qua te duco, licet sis cantatrix.

Epulabor vero te, si libet, vel dimittam.

[dere

† Imprudens autem quicumque voluerit cum potentioribus conten-

† Quippe victoria privatur, & præter convicia dolores patitur.

Sic ait velox accipiter, latis alis prædita avis.

O Persa, tu vero cole justitiam, neque injuriam fove.

Injuria enim perniciofa est tenui homini, nam nec dives

Facile ferre eam potest, gravaturque ab illa,

Quoties in damna incidit : via vero altera perveniendi

Melior ad justa : justitia enim injuriam vincit

Ad finem progressa : stultus vero malo suo discit.

Continuo enim cursu sequitur Jurisjurandi Deus injusta judicia.

Justitiæ vero aspera est semita tractæ quocumque viri duxerint

Donis corrupti, pravis postquam sententiis deciderunt res.

Hæc vero sequitur deflens urbemque & sedes populorum,

Aëre induta, malum hominibus adferens,

Quique ipsam expellere solent, neque rectam ferunt sententiam.

At qui jura tam peregrinis quam civibus reddunt

Recta, neque à justo quidquam exorbitant,

Iis floret urbs, populi que florent in illa.

Pax vero per terram alma ; neque unquam illis

Molestum

Αργαλέον πόλεμον τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεὺς,
 Οὐδέ ποτ' ἰδυδίκαισι μετ' ἀνδράσι λιμός ὀπηδεῖ,
 Οὐδ' ἄτη· γαλῆς ᾗ μεμνηότα ἔργα νέμον'.
 Τοῖσι φέρε μὲν γαῖα πολὺν βίον· ἔρεσι δ' ὄρνυς
 Ἀκρὴ μὲν τε φέρε βαλάντας, μέσση δ' μελίστας·
 Εἰρηγόχοι δ' οἷες μαλλοῖς καταβεβέχθαισι
 Τίκτουν δ' γυναικες εἰκότα τέκνα γοιεῦσιν·
 Θάλλουσιν δ' ἀγαθοῖσι λαμπερές· ἐδ' ὅπῃ νηῶν
 Νείουσιν· καρπὸν δ' φέρε ζείδωρον ἄεργα.
 Οἷς δ' ὕβρις τε μέμλε χακὴ, καὶ χέτλια ἔργα,
 Τοῖσδε δίκῃ Κρονίδης τεκμαίρε' εὐρύοπα Ζεὺς.
 Πολλάκι καὶ ἔμπασα πόλιν κακῷ ἀνδρὸς ἀπήνερα
 Οὔτις ἀλιτρεῖν, καὶ ἀτάσθαλα μηχανάα'.
 Τοῖσιν δ' ἔθανόφει μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων,
 Λιμὸν ὁμῶς καὶ λοιμὸν· ἀποφθινύθουσι δ' λαοί·
 Οὐδὲ γυναικες τίκτουν· μινύθουσι δ' οἵκοι,
 Ζηνὸς φρεσὶ μωσσύουσιν Ολυμπίῃ. Ἀλλοτε δ' αὖτε
 Ἡ τῶν γε στρατὸν εὐρυὸν ἀπώλεσιν, ἣ ὄγε τέχῃ,
 Ἡ ἰέας ἐν πόντῳ Κρονίδης ἀποτίνυ' αὐτῶν.

Ω βασιλεῖς, ὑμεῖς δ' καταφράζεσθε καὶ αὐτοὶ
 Τίωδε δίκην. Εἴη γὰρ ἐν ἀνθρώποισιν ἔοντες
 Ἀθάνατοι λείαυσιν, ὅσοι σκολιῇσι δίκῃσι
 Ἀλλήλους τείρουσι, θεῶν ὅπῃ ὅκ' ἀλέγοντες.
 Τρεῖς γὰρ μῦχοι εἰσὶν ὅπῃ χθονὶ πελυβοτέρῃ
 Ἀθάνατοι Ζηνὸς, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·
 Οἱ γὰρ φυλάσσουσιν τε δίκας καὶ χέτλια ἔργα,

Ἡέρεα

Molestum bellum immittit late cernens Jupiter,
Nec unquam justos infestat homines fames,
Neque noxa: convivia autem celebrant.
Fert quippe iis terra multum victum: in montibus vero quercus
Summa quidem fert glandes, media vero apes:
Lanigeræ autem oves velleribus onustæ sunt:
Pariunt vero mulieres similes parentibus liberos:
Florentque bonis perpetuo: neque navibus
Iter faciunt: fructum vero profert fœcundus ager.
Quibus autem injuria perniciofa curæ est, pravaque opera,
Iis poenam Saturnius parat late cernens Jupiter.
Sæpeque universa civitas malum ob virum punitur
Qui peccat, & iniqua machinatur.
Illis autem cœlitus magnum importare solet malum Saturnius,
Famem simul & pestem: intereunt vero populi;
Neque mulieres pariunt; minuuntur autem familiæ,
Jovis Olympii consilio. Interdum vero rursus
Aut horum exercitum ingentem perdidit, aut ille murum,
Aut naves in ponto Saturnius punit illorum.

O reges, vos autem considerate etiam ipsi
Pœnam hanc. Prope enim inter homines versantes
Dii vident, quotquot pravis judiciis
Se mutuo atterunt, Deorum vindictam non curantes.
Ter enim decies mille sunt in terra multorum altrice
Dii Jovis, custodes mortalium:
Qui judicia observant & prava opera,

Ἡέρα· ἐστέμμενοι, πάντα φοιτῶντες ἐπ' αἶαν.

255

Ἡ δέ τε πρῆνεν ὅσιν Δίκη, Διὸς ἐκγεγαυῖα,

Κυδρή τ' αἰδοίη τε θεοῖς οἱ Ολυμπον ἔχουσιν.

Καὶ ῥ' ὅπότ' ἂν τις μὲν βλάβῃη σκολιῶς ὀνοτάζων,

Αὐτίκα παρὲς Διὶ πατρὶ καθεζομένη Κροθιάωνι,

Γηρύετ' ἀνθρώπων ἀδίκον νόον· ὅφρ' ἄποτίσῃ

260

Δῆμῳ ἀτασθαλίας βασιλῆων, οἱ λυγρὰ νοδύντες

Ἀλλή πρὸ κλίνεσι δίκας, σκολιῶς ἐνέποντες.

Ταῦτα φυλασόμενοι, βασιλῆες, ἰθυώετε μύθους,

Δωροφάγοι, σκολιῶν δὲ δικῶν ὀπιπάλῃ λαθέσθε.

Οἱ αὐτὰ κακὰ τεύχε' ἀνὴρ ἄλλω κακὰ τεύχων·

265

Ἡ δὲ κακὴ βελὴ τὰ βελεύσαντι κακίστη.

Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός, καὶ πάντα νοήσας,

Καί νυ τάδ', αἶκ' ἐθέλῃσ', ὀπιδέρκετ'· ὅδδ' ἐλήθη

Οἴλω δὴ καὶ τιμῷ δίκῃ πόλιν ἐντὸς ἔεργα.

Νυνὶ δὲ ἐγὼ μὴτ' αὐτὸς ἐν ἀνθρώποισι δίκαιῳ

270

Εἴλω, μὴτ' ἐμὸς υἱός· ἐπεὶ κακὸν ἀνδρα δίκαιον

Εμμελῆαι, εἰ μείζω γε δίκῃ ἀδικώτερον ἔξῃ.

Ἀλλὰ τά γ' ἔπω ἔολπα τελεῖν Δία τερπικέραυνον.

Ω Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα μὲν φρεσὶ βάλλεο σῆσιν,

Καί νυ δίκης ἐπάκθε, βίης δ' ὀπιλήθεο πάμπαν.

275

Τοῖδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κροθιάων,

Ιχθύσι μὲν καὶ θηροῖς καὶ οἰωνοῖς πετεηνοῖς,

Ἐσθιν ἀλλήλους, ἐπεὶ ἐ δίκη ὅσιν ἐπ' αὐτοῖς.

Ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκῃ, ἥ πολλὸν ἀρίστη

Γίνεται. Εἰ γάρ τις καὶ ἐθέλῃ τὰ δίκαι' ἀγορεύειν

280

Γινώσκων

Aëre induti, passim oberrantes per terram.
Virgo autem est Justitia, Jove prognata,
Augusta & veneranda Diis qui cœlum habent.
Et cum quis illam lædat impie contumelia afficiens,
Statim apud Jovem patrem confidens Saturnium,
Queritur hominum iniquitatem: ut luat
Populus peccata regum, qui prava cogitantes
Alio inflectunt jus, injuste sententiam pronunciantes.
Hæc caventes, ô reges, corrigite sententias
Donivori, injustorumque judiciorum prorsus obliviscamini.
Sibi ipsi mala fabricatur vir alii mala fabricans:
Malumque consilium consultori pessimum.
Omnia videns Jovis oculus, omniaque intelligens,
Et hæc (siquidem vult) inspicit: neque illum latet
Quale hoc quoque judicium civitas intus exerceat.
Ego porro nec ipse nunc inter homines justus
Sim, nec meus filius: quoniam malum est justum
Esse, siquidem plus juris injustior habebit.
Sed hæc nunquam arbitror facturum Jovem fulmine gaudentem.

O Perfa, ceterum tu hæc in animo tuo repone,
Et justitiæ quidem obtempera, violentiæ vero obliviscere prorsus.
Namque hanc hominibus legem posuit Saturnius,
Piscibus quidem & feris & avibus volucribus,
Se mutuo ut devorent, quandoquidem justitia carent.
Hominibus autem dedit justitiam, quæ multo optima
Est. Si quis enim velit vera in publico dicere

Γινώσκων, πᾶ μὲν τ' ἔλθοι διδοῖ εὐρύσπα Ζεὺς·
 Ος δέ κε μαρτυρίῃσιν ἐκὼν ἔπιορχον ὁμόστας
 Ψεύσει, ἐν ᾧ δίκῃ βλάψας, νήκετον ἀάδῃ,
 Τῷ δέ τ' ἀμαυροτέρῃ γῆρᾴ μετόπισθε λείλειπαι·
 Ἄνδρὸς δ' ἄορχα γενεὴ μετόπισθεν ἀμείνων.
 Σοὶ δ' ἐγὼ ἐδῶκα νόεων ἐρίῳ, μέγα νήπιε Πέρσῃ.
 Τὼ μὲντοι χαλκότητι καὶ ἰλαδὸν ὅσῃ ἐλέσθῃ
 Ρηϊδίῳ· ὀλίγη μὲν ὁδὸς, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει.
 Τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρῶτα θεοὶ παρπαργίζεν ἔθηκαν
 Ἀθάναται· μακρὸς γὰρ ὁρμηθεὶς οἴμῳ ἐπ' αὐτῷ,
 Καὶ τσηχὺς τὸ παῖον· ἐπὶ δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,
 Ρηϊδίῃ δ' ἥπειτα πέλει χαλεπὴ περ ἔσσα.
 Οὗτ' ἔμ' πανάρετος ὃς αὐτὸς πάντα νοήσει,
 † Φρασαμένημῳ τὰ καὶ ἔπειτα καὶ εἰς τέλος ἦσιν ἀμείνω.
 Ἐδῶκε δ' αὖ καὶ κῆρ· ὃς εὖ εἰπὸντι πάνταται.
 Ος δέ κε μήτ' αὐτὸς νοήῃ, μήτ' ἄλλος ἀκέων
 Ἐν θυμῷ βάλληται, ὅδ' αὖτ' ἀχρήϊός τις ἀνὴρ.
 Ἀλλὰ σύ γ' ἡμετέρας μεμνημένημῳ αἶαν ἐφετμῆς
 Ἐξαίλει, Πέρσῃ, δῖον γῆρᾴ, ὅφρα σε Λιμὸς
 Ἐχθράῃ, Φιλήῃ γὰρ εὐσέφῳ Δημήτηρ
 Αἰδοίῃ, βίῳ τε γὰρ τέλει πέμπῃσι χαλκίῳ.
 Λιμὸς γάρ τοι πάμπαν ἀεργῷ σύμφορος ἀνδρί.
 Τῷ γὰρ θεοὶ νεμεσῶσι, καὶ ἀνέρες, ὃς κεν ἀεργὸς
 Ζῶν, κηφίνεας κοδῆρας ἵκελ' ὁρμηλῷ,
 Οἳ τε μελισσῶν χάματον πρὺχασιν ἀεργοί,
 Ἐσθοντες· σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔστω μέτερα κοσμεῖν,

285

290

295

300

305

Ως

Quæ novit, ei opes largitur late videns Jupiter :
Qui vero testimoniis volens pejerans
Mentietur, justitiam impediens, sine spe remedii læditur,
Atque ejus obscurior progenies postea relinquitur :
Viri autem justî progenies apud posteros illustrior.
Ceterum tibi ego bene cupiens dicam, stultissime Persa.
Malitiam quidem cumulatim etiam capere
Facile est: brevis quippe via est, & in proximo habitat.
Ante virtutem vero sudorem Dii posuerunt
Immortales: longa vero atque ardua via est ad illam,
Primumque aspera: ubi vero ad summum veneris,
Facilis deinceps est quantumvis difficilis fuerit.
Ille quidem optimus est qui per se in omnibus sapit,
† Cogitans quæcumque dein & ad finem usque sint meliora.
Sed & ille bonus est qui bene monenti paruerit.
Qui vero nec per se sapit, neque alii parere
In animum inducit, ille contra homo inutilis est.
Verum tu nostri semper præcepti memor
Operare, ô Persa, divinum genus, ut te Fames
Oderit, amet autem pulchre coronata Ceres
Veneranda, victuque tuum impleat horreum.
Fames enim semper ignavo comes est viro.
Huic vero & Dii indignantur, & homines, quicumque otiosus
Vivit, fucis aculeo carentibus similis cupiditate,
Qui apum laborem absumunt otiosi,
Vorantes: tibi vero opera decentia obire gratum sit,

Ως κέ τοι ὠραία βιώτῃ πλήθωσι καλῶν.
 Εξ ἔργων δ' ἄνδρες πολὺμηλοὶ τ' ἀφνειοὶ τε.
 Καὶ τ' ἐξαζόμενοι, πολὺ φίλτεροι ἀθανάτοισιν
 Εὔεται ἡδὲ βροτοῖς· μάλα γὰρ συγέκριν' ἀεργάς. 310
 Ἔργον δ' εὖδ' ὄνειδος, ἀεργίη δέ τ' ὄνειδος.
 Εἰ δέ κεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσῃ ἀεργός
 Πλῆθύντα· πλῆτῳ δ' ἄρετῇ καὶ κῦδος ὀπηδεῖ.
 Δαίμονι δ' οἶτο ἔπαυ· τὸ ἐργάζεσθαι ἄμεινον,
 Εἴ κεν ἀπ' ἀλλοτρίων κλέανται ἀεσίφρονα θυμὸν 315
 Εἰς ἔργον τρέψας, μελετᾷς βίη, ὥς σε κελεύω.
 Αἰδώς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημύμενον ἄνδρα κομίζῃ·
 Αἰδώς ἢ τ' ἄνδρας μέγα σίνεται ἢδ' ὀνίνησι.
 Αἰδώς τοι πρὸς ἀνολβίῳ, γάρος δ' πρὸς ὄλβον.
 Χρήματα δ' ἔχ' ἀεπακτά· θεόδοτα πολλὰν ἀμείνω. 320
 Εἰ γάρ τις καὶ χερσὶ βίῃ μέγαυ ὄλβον ἔληται,
 Ἡ οὐ γὰρ γλώσσης ληΐσεται, (οἷά τε πολλὰ
 Γίνεται, εὖτ' ἂν δὴ κέρδος νόον ἔξαπατήσῃ
 Ἀνθρώπων, αἰδῶ δέ τ' ἀναυδέϊα κατοπάζῃ)
 Ρεῖά τε μὲν μαυρῶσι θεοὶ, μινύθουσι δ' οἴκοι 325
 Ἀνέρι παρ' παῦρόν δέ τ' ἐπὶ χρόνον ὄλβου ὀπηδεῖ.
 Ἴσων δ' ὅς θ' ἰκέτιω, ὅς τε ξείνον κακὸν ἔρξῃ·
 Ος τε κασιγνήτοιο ἐξ ἀνὰ δέμνια βαίνοι
 Κρυπταδῆς εὐνῆς ἀλόχευ, παρακαίειά ρέζων·
 Ος τέ τευ ἀφραδῆς ἀλιταίνεται ὀφθαλμὰ τέκνα· 330
 Ος τε γονῆα γέροντα, κακῶ ἐπὶ γήρατι ἔδῳ,
 Νεικίῃ χαλεποῖσι κατὰ πτόμῳ ἐπέεσσιν.

Ut tibi æstate collecto victu impleantur horrea.
Ex laboribus autem viri evadunt divites & opulenti.
Et laborans, multo etiam carior jam immortalibus
Eris ac hominibus : valde enim oderunt otiosos.
Operari autem non est dedecus, sed ignavia dedecus est.
Quod si laboraveris, mox te æmulabitur & otiosus
Ditescentem : divitias vero virtus & gloria comitatur.
Deo autem similis fueris. Laborare (*inquam*) melius,
Si quidem ab alienis facultatibus stolidum animum
Ad opus convertens, de victu sis sollicitus, sicut te jubeo.
Pudor autem non bonus egenum hominem tenet :
Pudor qui hominibus valde & obest & prodest.
Pudor quidem ad paupertatem, audacia vero (*ducit*) ad divitias.
Opes autem non rapiendæ : divinitus datæ multo meliores.
Si quis enim & manu per vim magnas opes paraverit,
Aut ille lingua prædatus fuerit, (qualia multa
Fiunt, quam primum lucri amor mentem deceperit
Hominum, pudorem vero impudentia vicerit)
Facile & illum pessumdant Dii, minuuntur vero familiæ
Viri talis : exiguumque ad tempus divitiæ adfunt. (afficiet :
Par vero committit delictum, & qui supplicem & qui hospitem malo
Quique fratris sui cubilia adscenderit,
Furtivi causa concubitus uxoris, scelerata patrans :
Quique mala cujuspiam fraude deceperit orphanos liberos :
Quique parentem senem, misera in senectute,
Probris affecerit gravibus incessens verbis :

Huic

Τῷ δὴ τοι Ζεὺς αὐτὸς ἀγαίεται, ἐς ᾧ τελευτῶν
 Εργῶν ἀντ' ἀδίκῃ χαλεπῶ ἐπέθηκεν αἰμαίνῳ.
 Ἀλλὰ σὺ τῶν μὲν πάμπαν ἔεργ' αἰεσίφρονα θυμόν· 335
 Καδδύαμιν δ' ἔρδειν ἰεὺς ἀθανάτοισι θεοῖσιν
 Ἀγνώως κ' χαθαρώως, ὅπῃ δ' ἀγλαὰ μηρία καίειν.
 Ἀλλοτε δὴ σπονδῆς θυέεσσι τε ἰλάσκεαδ',
 Ἡ μὲν ὅτ' ἀνιάζει, κ' ὅταν φάθῃ ἱερὸν ἔλθῃ·
 Ὡς κέ τοι ἴλαον κραδίῳ κ' θυμόν ἔχουσιν· 340
 Οφρ' ἄλλων ὠνῇ κλῆρον, μὴ τ' τεὸν ἄλλῳ.
 Τὸν φιλέοντ' ὅπῃ δαῖτα χαλεῖν, τ' δ' ἐχθρὸν ἑᾶσαι.
 Τὸν δ' μάλιστα χαλεῖν, ὅς τις σέθεν ἐγγύθι ναίῃ.
 Εἰ γάρ τοι καὶ χεῖμ' ἐχάωρον ἄλλο γῆν',
 Γείτοινες ἄλζωσι ἔκκλον, ζώσαντο δ' ἱπποί. 345
 Πῆμα χαλὸς γείτων, ὅσων τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειρε.
 Εμμορεῖ τοι πρῆς ὅς τ' ἐμμορεῖ γείτον' ἐδ' ἄλξ.
 Οὐδ' ἂν βῆς δαπύλοισι, εἰ μὴ γείτων χαλὸς ἔη.
 Εὖ μ' μετρεῖωδ' ὥρᾳ γείτον', οὗ δ' δαπυδέναια
 Αὐτὰρ τὰ μέτρω, καὶ λώϊον, αἴ κε δυνήσῃ· 350
 Ὡς ἂν χεῖρίζων καὶ ἐς ὕπερθεν ἄρχιον εὖρης.
 Μὴ κακὰ κερδάνειν κακὰ κέρδεα ἴσ' ἄτησιν.
 †Τὸν φιλέοντα φιλεῖν, καὶ τὰ προσίοντι προσεῖναι.
 †Καὶ δόμῳ ὅς κεν δῶ, κ' μὴ δόμῳ ὅς κεν μὴ δῶ.
 †Δώτῃ μὲν τις ἔδωκεν, ἀδώτῃ δ' ἔτις ἔδωκεν. 355
 Δῶς ἀγαθῇ, ἄρπαξ δ' ἡ κακῇ, θανάτοιο δότειρα.
 Ὅς μ' γάρ κεν ἀνῆς ἐθέλων, ὅγε κ' μέγα δόνη,
 Χαίρει τὰ δώρω, καὶ τέρεται ὃν κτ' θυμόν.

Huic certe Jupiter irascitur, ad extremum vero,
Pro operibus iniquis gravem exhibet talionem.
Verum tu quidem ab his omnino cohibe stultum animum :
Pro facultate autem sacra facito immortalibus Diis
Caste & pure, nitidaque femora adole.
Interdum certe libaminibus atque odoramentis placa,
Et quando cubitum ieris, & quando matutinum tempus venerit :
Ut benevolum erga te cor atque animum habeant ;
Ut aliorum emas agrum, non tuum alius.
Amicum ad convivium vocato, inimicum vero relinque.
Eum autem potissimum vocato, quicumque te prope habitat.
Si enim tibi aliquod negotium rusticum inexpectatum eveniat,
Vicini discincti accurrunt, cinguntur autem cognati.
Noxa tam magna est malus vicinus, quantum bonus commodum.
Nactus est rem bonam quicumque nactus est vicinum bonum.
Neque bos interierit, nisi vicinus malus sit. [redde,
Recte quidem metiaris à vicino (*mutuum accipiens*) recte etiam
Eadem mensura, & amplius, si quidem possis :
Ut indigens etiam in posterum promptum invenias.
Ne mala lucra captes : mala lucra æqualia damnis.
†Amantem te ama, & invisentem invise.
†Et da ei qui dederit, neque da ei qui non dederit.
†Datori quidem est qui dat, non danti vero nemo dare solet.
Donatio bona, rapina vero mala atque lethifera.
Quicumque etiam vir libens dat, etsi multum dederit,
Gaudet donando, & delectatur suo in animo.

Qui

Ος δέ κεν αὐτὸς ἔλῃ), ἀναιδείῃφι πιθήσας,
 Καί τε σμικρὸν ἔδν, τό τ' ἐπάχυνωσεν φίλον ἦτορ. 360
 Εἰ γάρ κεν ἢ σμικρὸν ἔπῃ σμικρῷ καταγεῖο,
 Καὶ θαυμά τεθ' ἔρδοις, τάχα κεν μέγα ἢ τὸ γήροιοτο.
 Ος δ' ἐπ' ἐόντι φέρῃ, ὅδ' ἀλύξει) αἰδοπα λιμόν.
 Οὐδὲ τό γ' εἰν οἴκῳ κατακείμενον ἀνέρα κήδῃ.
 Οἴκοι βέλτερον εἶναι, ἐπεὶ βλαβερόν τὸ θυρήφι. 365
 Εὖδλόν μ' παρεόντ' ἐλέαδ'· πῆμα ἢ θυμῷ
 Χρηίζειν ἀπεόντος· ἅ σε φράζεαδ' ἀνωγα.
 Λεχθυμύς ἢ πίψα, καὶ λήγοντος κορέσασαδ'·
 Μεσούτι φεῖδεσθαι· δειλὴ δ' ἐνὶ πυθμύϊ φειδώ.
 Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημύῃ) ἀγκυῃ) ἔστω. 370
 Καί τε χασσιγνήτῳ γελάσας ἐπὶ μάλιστα γέσται.
 Πίσεις δ' ἄρα ὁμῶς καὶ ἀπίστῳ ὅλεθ' ἀνδρας.
 Μηδὲ γυνή σε νόον πυροσόλῃ) ἔξαπατάτω,
 Αἰμύλα κωπίλλασα, τέλει διφῶσα χαλιδύ.
 Ος ἢ γυναικὶ πέποιθε, πέποιθ' ὅγε φιλήτησι. 375
 Μενοειχῆς ἢ παῖς σώζοι πατρῴϊον οἶκον
 Φερβέμῃρ· ὡς γὰρ πλεῖστος ἀέξεσθαι ἐν μεγάροισι.
 Γηραιὸς ἢ θάνοις ἕτερον παῖδ' εἰχαταλείπων.
 Ρεῖα δέ κεν πλεόνεσι πόρρι Ζαῖς ἄσπετον ὄλβον,
 Πλείων μ' πλεόνων μελέτη, μείζων δ' ἐπιθήκη. 380
 Σοὶ δ' εἰ πλεῖστα θυμὸς ἐέλδῃ) ἐν φρεσὶ σῇσι,
 Ωδ' ἔρδεν· ἔργον δέ τ' ἐπ' ἔργῳ ἐργάζεσθαι.

ΠΛΗΙΑΔΩΝ Ἀτλαγήμεων ἐπιπελομυράων,
 Ἀρχεὸν ἀμυτῶ· ἄροτοιο ἢ, δυοτομυράων.

Qui vero libens rapuerit, impudentia fretus,
Quamvis id sit exiguum, tamen cruciat suum animum.
Siquidem enim parvum parvo addideris,
Et frequenter istud feceris, mox magnum & hoc evaserit.
Qui vero parto adjicit, is vitabit atram famem.
Neque vero quod domi repositum est hominem sollicitum habet.
Domi melius esse, quoniam damno obnoxium quod foris est.
Bonum quidem de præsentis capere: noxa vero animo
Egere absente: quæ te cogitare jubeo.
Quum relinitur dolium, & fere est epotum, saturare:
Medio parce: sera vero in fundo parcimonia.
Merces autem viro amico constituta sufficiens esto.
Etiam cum fratre ludens testem adhibeto.
Credulitas pariter ac diffidentia perdere solent homines.
Ne vero mulier te animo nates exornans decipiat,
Blande garriens, tuum inquirens sinum.
Qui namque mulieri confidit, confidit is furibus.
Unicus vero filius servet paternam domum
Pascendo: ita enim opulentia crescet in ædibus.
Senex autem moriaris, alium filium relinquens.
Facile vero & pluribus præbuerit Jupiter ingentes opes.
Major autem plurium cura, major quoque accessio.
Tua si opes mens appetit in animo tuo,
Sic facito: operamque operæ subinde addito.
Pleiadibus Atlante natis exorientibus,
Incipe metere; arare vero, occidentibus.

Αἰ δὴ τοι νύκτας τε καὶ ἡμέματα τεσσαράκοντα
 385
 Κεφύφαται· αὖτις δ' ὥσπερ λομφύρα ἐνιαυτῷ
 Φαίνοιν, τὰ πρῶτα χαραιομοῖοιο σιδήρεα.
 Οὗτός τοι πεδίων πέλε νόμος, οἱ τε θαλάσσης
 Εἰγυδι ναιετάωσ', οἱ τ' ἄγχεα βροσπέντα
 390
 Πόντι κυμάοντο· ἀπόπρωδι πύονα χῶρον
 Ναίωσιν. Γυμνὸν σπείρειν, γυμνὸν δ' ἐβοωτεῖν,
 Γυμνὸν δ' ἀμάειν, εἴ χ' ὦρα πάντ' ἐθέληται
 Εργα κομίζεσθαι Δημήτερος· ὥς τοι ἔκαστα
 Ωρεῖ ἀέξῃ, μὴ πως τὰ μεταξὺ χατίζων
 395
 Πτώσσης ἀλλοτρίαις οἴκῃς, καὶ μηδὲν αἰνέσσης.
 Ως καὶ νυνὶ ἐπ' ἐμὴν ἦλθες· ἐγὼ δέ τοι οὐκ ἐπιδώσω,
 Οὐδ' ὀπμιετρήσω. Εργάζου, νήπιε Πέρση,
 Εργα, τὰτ' ἀνθρώποισι θεοὶ διετεκμήσαντο·
 Μὴ ποτε σὺ πάθῃσι γυναικὶ τε θυμὸν ἀχέων,
 400
 Ζητῶνς βίοτον καὶ γείτονας, οἱ δ' ἀμελῶσιν.
 Δὲς μὲ γὰρ καὶ τοὶς τάχα τάξεται· λυὲ δ' ἐπὶ λυπῆς,
 Χεῖμα μὲν ἐπρήξεις, σὺ δ' ἐτώσια πόλλ' ἀγορεύσεις.
 Αχρεΐου δ' ἔσαι ἐπὶ πᾶσι νομός. Ἀλλὰ σ' ἀνῶρα
 Φράζεσθαι χρεῶν τε λύσιν, λιμὲν τ' ἀλεωρίην.
 405
 Οἶκον μὲ πρῶτα, γυναικὶά τε, βῆν τ' ἀργυρεα,
 Κτητὴν δ' ἀγαμέτην, ἥ τις καὶ βροσὴν ἔποιτο.
 Χρήματα δ' ἐν οἴκῳ πάντ' ἀργύρῳ ποιήσασθαι·
 Μὴ σὺ μὲ αἰτῆς ἄλλον, ὃ δ' ἀρῇται, σὺ δ' ἵπτα,
 410
 Ἥδ' ὥρῃ πῶδα μέβηται, μινύθῃ δέ τοι ἔργον.
 Μῆδ' ἀναβάλλεσθαι ἐς τ' αὖριον, ἐς τ' ἐννεφιν.

Hæ quidem noctesque & dies quadraginta
Latent : rursus vero revoluto anno
Apparent, primum ut acuitur ferrum.
Hæc utique arborum est lex, (*cum iis*) qui mare
Prope habitant, (*tum iis*) qui valles flexuosas
Mari fluctuante procul pinguem regionem
Colunt. Nudus ferito, nudusque arato,
Nudus quoque metito, si quidem matura omnia voles
Opera ferre Cereris: ut tibi singula
Matura crescant, ne quando interim egens
Mendices ad alienas domos, nihilque efficias.
Sicut & nunc ad me venisti: ego vero tibi non amplius donabo,
Neque amplius mutuum dabo. Labora, stolide Persa,
Labores quos hominibus Dii imposuerunt:
Ne quando cum liberis uxoreque animo dolens
Quæras victum per vicinos, hi vero negligent.
Bis enim & ter forsitan consequeris: si vero amplius molestus fueris,
Rem quidem non facies, tu vero inania multa dices.
Inutilis autem erit verborum copia. Sed te jubeo
Cogitare debitorumque solutionem, famisque evitacionem.
Domum quidem primum, foeminamque bovemque aratorem,
Famulam non nuptam, quæ & boves sequatur.
Instrumenta vero domi omnia apta para:
Ne tu quidem petas ab alio, illeque recuset, tu vero careas;
Tempus autem prætereat, minuaturque tibi opus.
Ne vero differas inque crastinum, inque perendinum.

Οὐ γὰρ ἔτῳσιεργὸς ἀνὴρ πῖμπλησι χαλῖν,
Οὐδ' ἀναβαλλόμενός μελέτη δέ τοι ἔργον ὀφέλλει.

Αἰεὶ δὲ ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ ἄτῃσι παλαίει.

Ἡμῶς δὲ λήγῃ μὲν ὀξέει ἡελίοιο

Καύματος ἰδαλίμῃ, μετοπωρινὸν ὁμῶρῃσαντος

415

Ζιῶδες ἐρωθενέει, μὲν ἢ τρέπει βρότεον χεῶς

Πολλὸν ἐλαφρότερον. (δὴ γὰρ τότε σείει αἰσῆς

Βαίον ὑπὲρ κεφαλῆς κλειτρεφέων ἀνδράπων

Ερχεται ἡμᾶπι, πλείον δέ τε νυκτὸς ἐπαυρεῖ.)

Ἡμῶς ἀδὴκτοτάτῃ πέλει τμηθεῖσα σιδήρῳ

420

Υλῇ, φύλλα δ' ἔραζε χεῖρ, πύρροιο τε λήγῃ.

Τῇ μὲν αἶψ' ὑλοτομεῖν μεμνημένον ὦρον ἔργον.

Οἰμοὶ μὲν τριπόδῳ τάμνεν, ὑπερὶν ἢ τρείπηχυν,

Αξονὰ θ' ἐπταπόδῳ μάλα γὰρ νύ τοι ἄρμυρον ἔτω.

Εἰ δέ κεν ὀκταπόδῳ λυτὸν καὶ σφύρακι κε τάμοιο,

425

Τεταπίδαμον δ' αἶψα τάμνεν δεκαδῶρον αἰμάξῃ,

Πολλὰ δ' ἔτι χαμπύλα χαλὰ φέρειν ἢ γύλῳ, ὅτ' ἂν ἄρης,

Ες οἶκον, κατ' ὄρεα διζήμενός, ἢ κατ' ἀγέρας,

Πείνιον· ὅς γ' ἔστιν ὀχυρώτατός ἐστιν,

Εὖτ' ἂν Αἰθιοαῖος δμῶδες ἐν ἐλύματι πῆξας

430

Γόμφοισιν πελάσας παρσαρήσεται ἰσοδοῖ.

Δοῖα δ' ἔσθαι ἄρσεν, πονησάμενός κ' οἶκον,

Αὐτόγυον καὶ πηκτόν· ἐπεὶ πολὺ λώϊον ἔτω.

Εἴ κ' ἔτερον γ' ἄξαις, ἔτερόν γ' ἔτι βασι βαλῆιο.

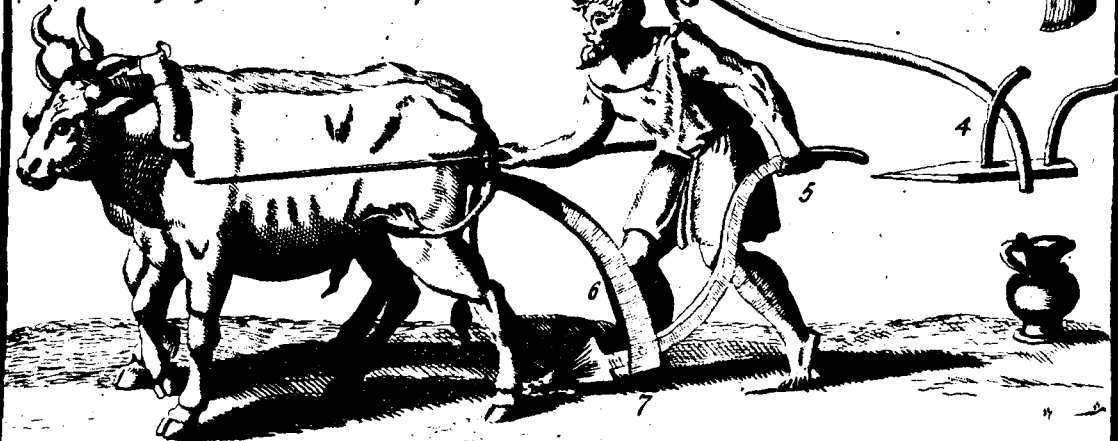
Δάφνης δ' ἢ πηλέης ἀκμώτατοι ἰσοδοῖς.

435

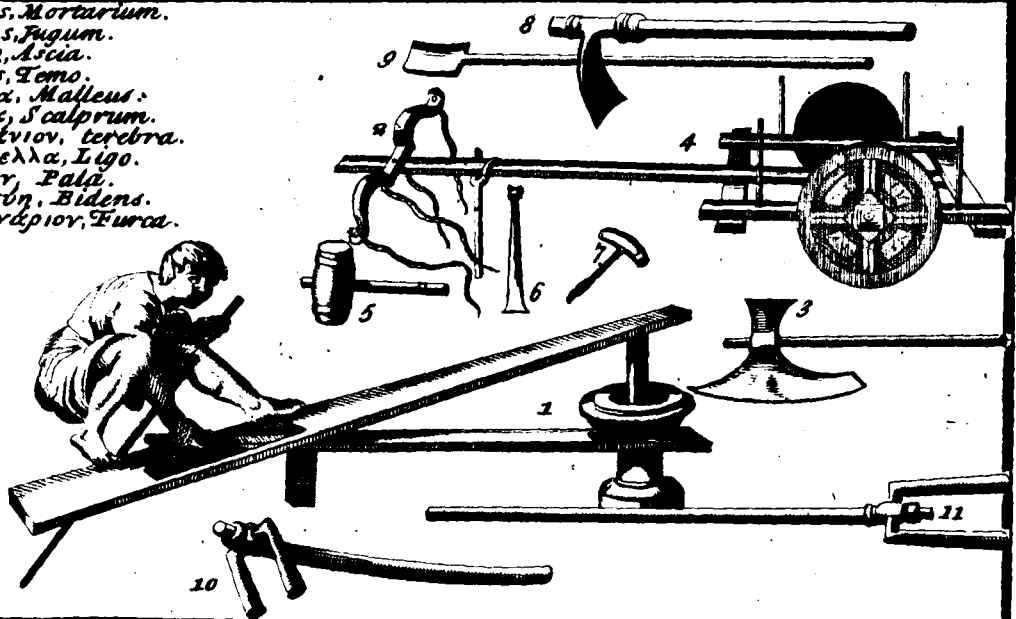
Δρυὸς ἐλύμα, πρίν τε δὲ γύλῳ. βόες δ' ἐνναετήσῳ

Ἀρσενε

1. Κλάδευτήριον, *Fala*.
2. Δικμητήριον, *Ventilabrum*.
3. Άρπη, *Fala*, *Serrala*.
4. Αυτόγυον άροτρον, *Aratrum nativum*.
5. Ήλεκλη, *Siva*.
6. Εΐλυμος, *Medium aratri*.
7. Πηχτόν άροτρον, *Aratrum compactum*.

1. Οΐλμος, *Mortarium*.
2. Ζυγός, *Fugum*.
3. Αξίνη, *Ascia*.
4. Ήνυός, *Femo*.
5. Σύρα, *Malleus*.
6. Σμίλα, *Scalprum*.
7. Τοντιάνιον, *terebra*.
8. Μάκελλα, *Ligo*.
9. Πτύον, *Fala*.
10. Σμινύη, *Bidens*.
11. Αυσγέριον, *Furca*.

Non enim laboris fugitans vir implet horreum,
Neque procrastinator: studium vero tibi opus auget.
Semper autem dilator operum vir cum damnis luctatur.
Quum itaque jam definit vis fervidi Solis
Calorem sudoriferum, per autumnum pluyente
Jove præpotente, movetur vero humanum corpus
Multo levius; (nam tunc Sol
Paulisper supra caput mortalium hominum
Venit interdiu, magis autem noctu laborat.)
Quando minime cariei est obnoxia cæsa ferro
Materia, folia autem humi fundit, finemque facit germinandi:
Tunc sane ligna secare tempestivum esse opus memento.
Mortarium quidem tripedale seca, pistillum vero tricubitale,
Axemque septempedalem: valde enim certe conveniens sic.
Si vero octopedalem & malleum inde secueris,
Trium palmorum curvaturam rotæ secato decem palmorum plaustro,
Multa præterea curva ligna: ferto autem burim, cum inveneris,
Domum, five in monte quærens, five in agro,
Ilignam: hæc enim bobus ad arandum firmissima est,
Si Palladis famulus dentali infigens
Clavis conjungens adaptaverit temoni.
Bina vero facito aratra, laborans domi,
Non compositum & compactile: quoniam multo optimum sic.
Si quidem alterum fregeris, alterum bobus injicias.
E lauro autem vel ulmo firmissimæ stivæ sunt.
E quercu dentale, sed ex ilice burim. boves vero duos novennes

Masculos

Αρσενε κεκτῆσθαι (τῷ γ' ὃ δένει ὅκ' ἀλαπαδνόν)

Ἡβης μέτρην ἔχοντε· τὼ ἐργάζεσθαι δόξιστο.

Οὐκ ἂν τῷ γ' ἐρίσαντες ἐν αὐλακι χαμμηρὸν ἄρστρον

Αἰξίαν, τὸ ὃ ἔργον ἐτώσιον αὐτὶ λίποιαν.

440

Τοῖς δ' ἅμα τεσσαρακονταετῆς αἰζῆδος ἔποιτο,

Ἀρτον δειπνήσας τετρατέτυφον, ὀκτάβλωμον,

Ὅς κ' ἔργα μελετῶν ἰθείαν αὐλακ' ἐλαύνει,

Μηκέτι παλαιάνων μετ' ὀμώλικας, ἀλλ' ἐπὶ ἔργῳ

Θυμὸν ἔχων· τῷ δ' ἐπὶ νεώτερο ἄλλο ἀμείνων

445

Σπέρματα δάσσαται, καὶ ἐπὶ παρολίῳ ἀλέαται.

Κερότερο γ' αἰγῆς μετ' ὀμώλικας ἐπιόϊ).

Φεράζειται δ' αὖ τ' ἐν φωνίῳ γεράνε ἐπακέσσης

Υψόθεν ἐκ νεφέων ἐνιαύσια κεκληγυῖης·

Ἡ τ' ἄροτοῖό τε σῆμα φέρε, καὶ χεῖματος ὥρην

450

Δεικνύει ὁμωρητῆ· κεκοίῳ δ' ἔδακ' ἀνδρὸς ἀβέστεω.

Δὴ τότε χρυσάζειν ἔλικας βόας ἐνδον ἐόντας.

Ρηϊδίον γ' ἔπος εἶπεν, βόε δὲ καὶ ἅμαξαν·

Ρηϊδίον δ' ἀπανήσασθαι, πῶς δ' ἔργα βόεσσιν.

Φησὶ δ' ἀνὴρ φρένας ἀφνειὸς πῆξασθαι ἅμαξαν,

455

Νήπιον· ὅσδ' ἐτόγ' οἶδ', ἐχάτον δέ τε δέρας ἀμαξίης.

Τῶν παρόθεν μελέτῳ ἐχέμεν αἰκήϊα ἵεσθαι.

Εὖ τ' ἂν δὴ παρόπης ἄρστρος θνητοῖσι φασκίῃ,

Δὴ τότε ἐφορμηθῆναι, ὁμῶς δμῶές τε καὶ αὐτὸς,

Αὐλῶ καὶ διερίῳ δρόων, δρότοιο κατ' ὥρην,

460

Πρῶι μάλα ἀπεύδων, ἵνα τοι πλήθωσιν ἄρστροι.

Εἵαται πολὺν ἵεσθαι ὃ νεωμύμη ἔσ' ἀπατήσι.

Νειδὼν

Masculos comparato (horum enim robur non imbecillum est).
Juventutis mensuram habentes : hi ad laborandum optimi.
Non utique hi dimicantes in fulco aratrum
Fregerint, opus vero imperfectum reliquerint.
Hos autem simul quadragenarius juvenis sequatur,
Panem coenatus quadrifidum, octo frustorum,
Qui quidem opus curans rectum sulcum ducat,
Non amplius circumspiciens æquales, sed in opere
Animum habens : hoc vero neque junior alius melior
Ad spargendum semina, & iteratam sationem evitandam.
Junior enim vir æqualium desiderio flagrat.
Observe vero, cum vocem gruis audieris
Alte in nubibus quotannis clangentis;
Quæ & arationis signum affert, & hyemis tempus
Indicat imbriferæ : cor autem rodit viri bobus carentis.
Tunc sane pascere camuros boves, domi manentes.
Facile enim dictum est, par boum da & plaustrum :
Facile autem recusare, (& dicere) boves occupati sunt.
Constituit autem homo, qui opinione sua dives est, fabricare plaustrum
Stultus : & hoc nescit centum esse ligna plaustri.
Horum ante curam habere oportet ut sibi acquirat.
Cum primum igitur arationis tempus mortalibus apparuerit,
Tunc aggredere, simul & servi & tu ipse,
Siccam & humidam arans, arationis ad tempus,
Summo mane festinans, ut impleantur tibi arva.
Vere vertito, æstate vero iterata non te fallat.

Novalem

Νειὸν ὃ σπείρειν ἐπὶ καφίζουσαν ἄρουραν.
 Νειὸς ἀλεξιάρη, πάδων δύκιλήπειρα.
 Εὐχεσθαι ὃ Διὶ χθονίῳ, Δημήτερίθ' ἀγνῇ,
 Εκτελέα βρίθην Δημήτερι^Θ ἱερὴν ἀκτῶν.
 Ἀρχόμε^Θ τὰ παρῶτ' ἄροτρα, ὅταν ἄκρον ἐχέτης
 Χεῖρὶ λαβὼν ὄρπηκα βοῶν ὑπὸ νῶτον ἵκηαι
 Ενδρυον ἐλκόντων μεσάβων. Ο ὃ τυτθὸς ὅπιδεν
 Δμῶς ἔχων μακέλλω πόνον ὀνίθεσι πηΐν,
 Σπέρματα κακρύπλων. Εὐθημοσύνη γὰρ ἀείση
 Θνητοῖς ἀνθρώποις· κακοθημοσύνη ὃ κακίση.
 Ωδὲ κεν ἀδρουσύνη σάχυνε νεύοιεν ἔραζε,
 Εἰ τέλ^Θ αὐτὸς ὅπιδεν Ολύμπι^Θ ἐὼλὸν ὀπάζοι.
 Εκ δ' ἀγέων ἐλᾶσειας δ'ράχνια· καὶ σε ἔολπα
 Γηθήσειν, βιότοιο ἐρεύμῳ ἐνδον ἑόντος.
 Εὐοχέων δ' ἵξεαι πολὺν ἔαρ, ὅσδ' ἐπὶ ἄλλης
 Αὐγάσει· σέο δ' ἄλλ^Θ ἀνὴρ κεχρημῆος ἔσαι.
 Εἰ δέ κεν ἡελίοιο τροπαῖς δ'έης χθόνα διαν,
 Ημῆρος ἀμήσεις, ὀλίγον παρὶ χειρὸς ἔεργων,
 Ἀντία δεσμῶν κεκοιμημῆος, ἢ μάλα χαίρων.
 Οἴσεις δ' ἐν φορμῶ· παῦροι δέ σε θήσονται.
 Ἀλλοτε δ' ἀλλοῖος Ζηνὸς νόος Αἰγίοχου·
 Ἀργαλέος δ' ἀνδρεσι κτ' ἑνθετοῖσι νοῆσαι.
 Εἰ δέ κεν ὄψ' ἄροσεις, τόδε κέν τοι φάρμακον εἴη.
 Ημος κόκκῳ κόκκῳ δ' ὄρυός ἐν πετάλοισι
 Τὸ παρῶτον, τέρπει τε βροτὸς ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν,
 Τῆμος Ζεὺς ὕοι τείτω ἡματι, μήδ' ἀπολήγοι,

465

470

475

480

485

Μήτ'

Novalem vero ferito adhuc levem terram.
Novalis imprecationum expultrix, liberorum placatrix est.
Supplica vero Jovi infero, Cererique castæ,
Ut matura grandescant sacra Cereris dona.
Incipiens arare, cum extremum stivæ
Manu capiens stimulum boum terga attigeris
Temonem trahentibus loris. Juvenis autem pone
Servus ligonem tenens negotium avibus faceffat,
Semina abscondens. rectus enim ordo optimus
Mortalibus hominibus est; confusio vero pessima.
Sic quidem ubertate spicæ nutabunt ad terram,
Si finem ipse postea Jupiter bonum præbuerit.
E vasis autem ejicies araneas: teque arbitror
Gavifurum, victu potitum intus reposito.
Bene instructus cibus autem pervenies ad canum ver, neque ad alios
Respicias: tui vero alius vir indigus erit.
Si vero bruma araveris terram almam,
Sedens metes, pauxillum manu comprehendens,
Ex adversa parte manipulos ligans pulverulentus, nec valde gaudens.
Feres autem in sporta: pauci vero te suspicient.
Alias autem alia Jovis mens Ægiochi;
Sed mortalibus hominibus eam deprehendere difficile.
Sin autem fero araveris, hoc quidem tibi remedium fuerit.
Quando cuculus canit quercus in frondibus
Primum, delectatque mortales in immensa terra,
Tunc Jupiter pluat triduo, neque desinat,

Μήτ' ἄρ' ὑφ' ἄλλων βοὸς ὀπλυνῶ, μήτ' ἀπολείπων.

Οὕτω κ' ὑφ' αἰθέρος πτερύγεσσι ἰσοφαρίζῃ.

490

Ὡς θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσει· μηδὲ σε λήθοι

Μήτ' ἔαρ γνόμενον πολὺν, μήτ' ὥρεθ' ὄμβρεθ'.

Πὰρ δ' ἴδι χαλκεὶον θῶκον, καὶ ἐπαλῆα λέγχην,

Ὡς χειμερῖν, ὅποτε κρύθ' ἀνέρας εἶργον

Ἰσχάνει· ἔνθα κ' ἀοκνεῖ ἀνὴρ μέγα οἶκον ὀφείλει.

495

Μή σε κακῶ χειμῶνθ' ἀμνηστὴν καταμάσῃ

Συὺ πενίην, λεπτήν ῥ' παχύν πόδα χειρὶ πρίζεις.

Πολλὰ δ' αἰετὸς ἀνὴρ κενεὴν ἐπὶ ἐλπίδα μένων,

Χρηίζων βιότοιο, κακὰ προσελέξατο θυμῷ.

Ἐλπίς δ' οὐκ ἀγασθὴ κεχρημένον ἀνδρα κομίζῃ,

500

Ἡμῶν ἐν λέγχῃ, τὰ μὴ βίθ' ἀεκιθ' ἔη.

Δείκνυε ῥ' ὁμῶς ἐπὶ μέσῃ ἐόντος,

Οὐκ αἰεὶ γέρθ' ἐστέιται, ποιεῖδ' ἐκαλίας.

Μῆνα ῥ' Ἀθηναίων, κακὰ ἥματα, βέδρεα πάντα,

Τῆτον ἀλδύαδαι· καὶ πηγάδας, αἵτ' ἐπὶ γαῖαν

505

Πινύσαντος βορέαο, δυσπληγέες τελέεσσιν,

Ὅς τε ἀφ' ὀρέης ἱπποτρέφε δὶεῖ πόντῳ

Ἐμπνύσας ὥρε· μέμνκε ῥ' γαῖα καὶ ὕλη·

Πολλὰς ῥ' ὀρεὺς ὑψιόμας, ἐλάτας τε παχείας,

Οὔρεθ' ἐν βήσῃ πλυνῶ, χθονὶ πελυδοτείρῃ

510

Ἐμπύπλων, καὶ πᾶσαι βοᾶ τότε νήριος ὕλη.

Θῆρες ῥ' φρίσσουσ', ἔρας δ' ὑπὸ μέζ' ἔφεντο,

Τῶν καὶ λάχνη δέρμα κατὰ σκιον· ἀλλά νῦ καὶ τῶν

Ψυχρὸς ἐὼν ἀφ᾽ ἡσὶ, δαυστέριον πρὸς ἐόντων.

Καί

Non utique supra bovis ungulam, neque infra:
Ita & ferus arator primo aratori æqualis fuerit.
Animo autem bene omnia ferva: neque tibi lateat
Ver exoriens canum, neque tempeſtiva pluvia.
Præteri autem officinam ærariam, & calidam tabernam,
Tempore hyberno, cum frigus homines vehemens
Detinet: tunc ſane impiger vir valde domum auget.
Ne te malæ hyemis difficultas opprimat
Cum paupertate, macilenta vero craſſum pedem manu premas,
Multa autem ignavus vir vanam ob ſpem exſpectans,
Egens victus, mala verſat in animo.
Speſque non bona indigentem virum fovet,
Sedentem in taberna, cui victus non ſufficiens ſit.
Dic autem ſervis, æſtate adhuc media,
Non ſemper æſtas erit, exſtruite caſas.
Menſem vero Lenæonem, malos dies, bobus nocentes omnes,
Hunc vitate: & glacies, quæ quidem ſuper terram
Flante Borea, moleſtæ ſunt,
Qui per Thraciam equorum altricem late mari
Inſpirans illud movet: conſtringitur autem terra & ſylva:
Multas vero quercus alticomas, abietesque denſas,
Montis in vallibus dejicit, terræ multos paſcenti
Incumbens, & omnis reboat tunc ingens ſylva.
Feræ autem horrent, caudasque ſub pudenda ponunt,
Eæ etiam quarum villis cutis denſa eſt: ſed & has
Frigidus cum ſit perſat, villoſas licet pelles habentes.

Καί τε λῆθ' ῥινὴ βοῶς ἔρχεται, ὅδ' ἔμιν ἴχθυ·
 Καί τε δὲ αἶγα ἀησι τανύτειχα· πώεα δὲ ἔπι,
 Οὐνεκ' ἐπηεταναιὶ τείχεσ' αὐτῶν, ἢ λῆθ' ἴσιν
 Ἰς ἀνέμω βορέεσ' τρυχαλὸν ᾧ γέροντα τίθησι.
 Καὶ λῆθ' παρθενικῆς ἀπαλόχρεσθ' ἢ λῆθ' ἴσιν,
 Ἡ τε δόμων ἐντοδὲ φίλῃ παῖδα μπτέρι μίμνῃ,
 Οὐπο' ἔργ' εἰδυῖα πολυχρῦσε Αφροδίτης·
 Εὔτε λοεσαμένη τέρενα χεῖρα, καὶ λίπ' ἐλαίῳ
 Χειραμένη, ἰσχυρὴ καταλέξει ἐνδοθεν οἴκου·
 Ἡματι χειμερῷ, ὅτ' ἀνόςεσθ' ὃν πόδα τέτυκ'·
 Ἐν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ, καὶ ἐν ἥγεσι λευγαλέοισιν.
 Οὐ γάρ οἱ ἥελιος δείκνυ νομὸν ὁρμηθ' ἰλῦαι·
 Ἀλλ' ὅππῃ κυστέων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε
 Στρωφᾶται, βροχίδιον ᾧ Παιελλύεσσι φαίνεται.
 Καὶ τότε δὴ κεραοὶ καὶ νήκεργι ὑληκοῖται
 Λυγρὸν μυλιόωντες ἀνὰ δρύα βροσθήεντα
 Φεύγουσιν· καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ τῷτο μέμνηται,
 Οἱ σκέπα μαμόμφοι πυκνὰς κευθμῶνας ἔχουσι,
 Καὶ γλάφυ πετῆεν· τότε δὴ τείποδι βροτῶ ἴσοι,
 Οὗ τ' ὅππῃ νῶτα ἔαγε, καὶ εἰς ἕδρας ὁρᾶται,
 Τῷ ἵκελοι φοιτῶσι ἀλδύομενοι ἵφα λυκλή.
 Καὶ τότε ἔσπασθαι ἔρυμα χροῶς, ὥς σε κελδύω,
 Χλαῖναν ῥῆ μαλακλή, καὶ τερμύοντα χιτῶνα.
 Στήμονι δὲ ἐν παύρῳ πολλὴν κρόχα μινύσσαδ·
 Τὴν παρῆσασαδ, ἵνα τοι τείχεσ' ἀτρεμέωσι,
 Μῆδ' ὁρῆσθαι φρίσσωσιν, ἀειρόμεναι καὶ σῶμα.

515

520

525

530

535

540

Αμφὶ

Quinetiam per bovis pellem penetrat, neque illum arcet.

Etiamque per capram flat longos pilos habentem: ovium autem gre-

Eo quod valde denfi ipsarum villi sunt, non perflat [ges non item,

Vis venti boreæ: incurvum vero senem facit.

Et per tenelli corporis virginem non perflat,

Quæ in ædibus suam apud matrem manet,

Nondum opera sciens aureæ Veneris:

Beneque lota tenerum corpus, & pingui oleo

Uncta, noctu cubat intra domum

Tempore hiberno, quando exossis (*polypus*) suum pedem arrodit,

Inque frigida domo, & in latibulis tristibus.

Non enim illi Sol ostendit pabulum ut invadat:

Sed super nigrorum hominum populumque & urbem

Vertitur, tardius autem Græcis lucet.

Et tunc sane cornutæ bestiæ & non cornutæ sylvarum cūltrices

Misere dentibus stridentes per quercetum clivosum

Fugiant; & passim omnibus id curæ est,

Quæ tecta inquirentes densas latebras habent,

Et antrum in petra: tunc utique tripodi homini similes,

Cujus & humeri fracti sunt, & caput terram spectat,

Huic similes incedunt vitantes nivem albam.

Et tunc indue munimentum corporis, ut te jubeo,

Lænam mollem, & talarem tunicam.

Stamine vero in pauco multum subteminis intexe.

Hanc circuminduito, ne tibi pili tremant,

Neque erecti horreant, arrecti per corpus.

Circum

Αμφὶ δ' ὅπως πέδιλα βοὸς ἴφι καταμήμοιο
 Αρμύρα δήσαας, πίοις ἔντοαδε πυκνάσας.
 Πρωτοτόνων δ' ἐρίφων, ὅποταν κρύθ' ὤρειον ἔλθῃ,
 Δέρματα συρράπτειν νεύρω βοὸς, ὅφρ' ἐπὶ ὤμω
 Υετὲ ἀμφιβάλλῃ ἀλειώ. Κεφαλῇφι δ' ὕψεσθαι
 Πῖλον ἔχειν ἀσκητὸν, ἵν' ἕατα μὴ καταδέῃ·
 Ψυχὴν γάρ τ' ἠὲ πέλεται βορέας πεσόντος·
 Ἡὼθ' δ' ἐπὶ γαῖαν ἀπ' ἐρατῆς ἀστερέεντος
 Αἴρ πνευφόρος τέταρτον μακάρων ἐπὶ ἔργοις·
 Ὃς τε δρυσαμένην ποταμῶν δαπνὰ αἰεναόντων,
 Υψὲς ὑπὲρ γαίης δόρυς ἀνέμοιο θυέλλῃ,
 Ἀλλοτε μὲν θ' ὕψ' ποτὶ ἑσπερον, ἄλλοτ' αἴησι,
 Πυκνὰ Θρηϊκίης βορέας νέφεα κλονέοντος.
 Τὸν φθάμενθ', ἔργον τελέσας, οἶκόνδε νέεσθαι,
 Μήποτε σ' ἐρατιόθεν σκοτὸς νέφος ἀμφικαλύψῃ,
 Χρῶτά τε μυδαλέον θείῃ, κατὰ θ' ἑμάτα δέυσῃ.
 Ἀλλ' ὑπαλεύαός· μείς γ' ἡλεπώτατος ἔσθαι
 Χειμέριθ', χαλεπὸς περθεάτοις, χαλεπὸς δ' ἀνθρώποις.
 Τῆμος θώμῃσιν βῆσ', ἐπὶ δ' ἀνέει καὶ πλέον εἴη
 Ἀρμαλιῆς· μακρὰ γ' ἐπὶ ῥόδοι εὐφρέναί εἰσι.
 [Ταῦτα φυλασσόμενθ', τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτὸν
 Ἰσθῶς νύκτας τε καὶ ἡμέρας, εἰσόκεν αἴθρις
 Γῆ πάντων μήτης καρπὸν σύμμεκτον ἐνείκη.]
 Εὖ τ' αὖν δ' ἐξήκοντα, μὲν τρεπὰς ἡελίοιο,
 Χειμέρι' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἡμέρας, δὴ ῥα τότε αἰσῆς
 Ἀγκυρῶν περλιπὼν ἱερὴν ῥοὴν Ωκεανοῖο,

Circum vero pedes calceos bovis vi occifi
Aptos ligato, pedulibus intus condensans.
Primogenitorum vero hoedorum, cum frigus tempestivum venerit,
Pelles consuito nervo bovis, ut super humeros
Contra pluviam injicias munimentum. Supra caput vero
Pileum habeto elaboratum, ne aures humefiant :
Frigida enim aurora est Borea cadente :
Matutinus vero super terram à coelo stellifero
Aër foecundus extenditur beatorum supra opera :
Qui haustis è fluminibus perennibus,
Alte supra terram levatus venti procella,
Interdum quidem pluit ad vesperam, interdum flat,
Densas Thracio Borea nubes excitante.
Hunc antevertens, opere perfecto, domum redi,
Ne quando te coelitus tenebrosa nubes opprimat,
Corpusque madefaciat, vestesque humectet.
Sed evitato: mensis enim gravissimus hic
Hibernus, gravis ovibus, gravisque hominibus.
Tunc medium bovis, homini vero amplius adsit
Alimonix: longæ enim noctes succurrunt illis.
[Hæc observans, totum in annum
Æquato noctesque & dies, donec rursus
Terra omnium mater fructum omnigenum proferat.]
Quum autem sexaginta, post conversionem Solis,
Hibernos exegerit Jupiter dies, tunc sane stella
Arcturus relinquens sacrum fluctum Oceani,

Primus

Πρῶτον παμφάνων ὀπτελλέει ἀροκνέφατον.
 Τόνδε μετ' ὀξυρογόνῳ Παιονίῳ ὦρτο χελιδὼν
 Ες φάτον ἀνθρώποις, ἔατον νέον ἱσταμένοιο.
 Τὼν φθάμενος οἶνας φειταμένεμεν' ὥς γ' ἄμεινον. 570
 Ἀλλ' ὅπότ' ἂν φερέοικος δ' ἀπὸ χθονὸς ἂν φυτὰ βαΐνη,
 Πληιάδας φεύγων, τότε δὴ σκάφος ὁκέτι οἰνέων.
 Ἀλλ' ἄρπας τε χαρτασέμεναι, καὶ δμῶας ἐγείρειν.
 Φεύγειν δ' ὀκιστὰς θώκας, καὶ ἐπ' ἧν κοῖτον,
 Ωρεῖ ἐν ἀμνητῇ, ὅτε τ' ἥελιος χεῖρα κέρφῃ, 575
 Τημέστος ἀπεύδειν, καὶ οἴκαδ' ἄρπυιαν ἀγείρειν,
 Ορθεῖ ἀνιστάμενον, ἵνα τοι βίῃ ἄρκεται εἴη.
 Ἡὼς γάρ τ' ἔργου τέτιν' ἀπομείρεται αἴσαν.
 Ἡὼς τοι παροφείδ' ἔμ' ὁδῷ, παροφείδ' ὅ καὶ ἔργα.
 Ἡὼς ἥτε φθνεῖσα πολέας ἐπέβησε κελύφῃ 580
 Ἀνθρώπων, πολλοῖσι δ' ἐπὶ ζυγαῖ βασιὶ τίθησιν.

Ἡμος δ' ὁ σκόλυμός τ' ἀνθεῖ, καὶ ἡχέει τέτιν' ἔτι
 Δενδρέω ἐφεζόμενον λιγυρίῳ καταχεύει αἰοδίῳ
 Πυκνὸν ὑπὸ πτερυγῶν, ῥέει καματώδεον ὥρη,
 Τῆμος πόταται τ' αἶγες, καὶ οἶνον ἄριστος,
 Μαχλόταται δ' ἡ γυναικὶς, ἀφανέστατοι δέ τε ἄνδρες
 Εἰσὶν, ἐπεὶ κεφαλῇ καὶ γένατα σείρει ἄλκι,
 Αὐαλέος δέ τε χεῖρας ὑπὸ καύματος. Ἀλλὰ τότε ἦδη
 Εἴη πετραῖη τε σκιή, καὶ βύβλινος οἶνος,
 Μᾶζα τ' ἀμολγαίη, γάλα τ' αἰγῶν σβεινυμέναων, 590
 Καὶ βοὸς ὑλοφάγοιο κρέας μήπω τετοκῆς,
 Πρωτογόνων τ' ἐρίφων. ἐπὶ δ' αἰδοπα πινέμεν οἶνον,

Primus totus apparens exoritur vespertinus.

Post hunc mane lugens Pandionis venit hirundo

In lucem hominibus, vere nuper coepto.

Hanc prævertens vites incidito: sic enim melius.

At cum domiporta (*cochlea*) è terra plantas adscenderit,

Pleiades fugiens, tunc non amplius fodiendæ vites:

Sed falcesque acuito, fervosque excitato.

Fugito vero umbrosas sedes, & matutinum somnum,

Tempore messis, quando Sol corpus attenuat,

Tunc festina, & domum fruges congere,

Diluculo furgens, ut tibi victus sufficiens sit.

Aurora enim operis tertiam sortitur partem.

Aurora magis promovet quidem viam, magisque promovet laborem:

Aurora quæ apparens multos ingredi fecit viam

Homines, multis vero juga bobus imponit.

Quum vero scolymusque floret, & canora cicada

Arbori insidens dulcem fundit cantum

Frequenter sub alis, æstatis laborioso tempore,

Tunc pinguesque capræ, & vinum optimum,

Salacissimæ vero mulieres, & viri imbecillissimi

Sunt, quoniam caput & genua sol ficit,

Siccum vero corpus ob æstum. sed tunc jam

Sit in antro umbra, & Byblinum vinum,

Libumque lacteum, lacque caprarum non amplius lactantium,

Et vaccæ quæ frondibus pascitur caro nondum enixæ,

Tenèrorumque hœdorum. præterea nigrum bibito vinum,

Ἐν σπιῇ ἐζ' ὀμφρον, κεκορημένον ἥτορ ἐδωδῆς,
 Ἀντίον ἀκραέος ζεφύρου τρέψαντα πόρσωπον,
 Κελύους τ' αἰνάει κὺ δ' ἀπορρύτι, ἥτ' ἀδολωτος.
 Τεῖς δ' ὕδατος ποσάχεν, τὸ δ' ἐτέρεται ἴμεν οἶνον.
 Δμῶσι δ' ἐποτρύνειν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτῶν
 Δινέμεν, εὐτ' ἂν πορῶτα φανῇ δένει Ωρίωνει,
 Χώρῳ ἐν δίαεί, κὺ ἀτρεχάλῳ ἐν ἀλῶν.
 Μέτρω δ' αὖ κομίσσεαι ἐν αἴγεσσι. αὐτὰρ ἐπὶ λῶ δὴ
 Πάντα βίον κατὰ θῆκαι ἐπαρμένον ἐνδοθεν οἴκῃ,
 Θῆκαι αἰοικον ποιεῖαι, κὺ ἀτεκνον ἔρδειον
 Δί' ζεας κέλομαι χαλεπὴ δ' ὑπόπορπις ἔρδειος.
 Καὶ κυῖα καρχαροδόντα κομῆν· μὴ φείδεο σίτε·
 Μὴ ποτὲ σ' ἡμερόκοιτος ἀνὴρ δ' ἀπὸ χεῖμαθ' ἔλῃ).
 Χόρτον δ' ἐσκαμίσει, κὺ σαρφετὸν, ὅφρα ταί εἴη,
 Βασί κὺ ἡμόνοισιν ἐπηρεπνόν. αὐτὰρ ἔπειτα.
 Δμῶσαι ἀναψύσαι φίλα γένατα, κὺ βῆε λῦσαι.
 Εὐτ' ἂν δ' Ωρίων κὺ Σείριος ἐς μέσον ἔλθῃ
 Οὐρανὸν, Ἀρκτῶρεν δ' ἐσὶ δὴ ροδωδαίχτυλ' Ἡώς,
 Ω Πέρση, τότε πάντας ἀπόσρεπε αἶκαδ' ἐβότρε.
 Δείξαι δ' ἡελίῳ δέχα τ' ἡμάτα κὺ δέχα νύκτας.
 Πέντε δ' οὐσκιάσαι, ἔκτω δ' εἰς αἴγ' ἀφύσσαι
 Δῶρα Διωνύσου πολυγηθῆ. αὐτὰρ ἐπὶ λῶ δὴ
 Πληιάδες θ', Υἱάδες τε, τό τε δένει Ωρίωνει
 Διμῶσαι, τότε ἔπειτ' ἀρότε μεμνημέν' εἶναι
 Ωρεῖς· πλείων δ' ἢ κτ' ἡχοῖος ἀρμυρ' εἴη.
 Εἰ δέ σε ναυτιλῆς διαπεμφέλας ἴμερ' αἰετῇ,

598

600

605

610

615

Εὐτ'

In umbra sedens, animo saturatus cibo,
Contra purum Zephyrum obverso vultu,
Fontemque perennem ac defluentem, quique illimis fit.
Tres partes aquæ infunde, quartam vero partem vini admisce.
Famulis autem impera Cereris sacrum munus
Triturare, quando primum apparuerit Orion,
Loco in ventis exposito, & bene planata in area.
Mensura vero diligenter recondito in vasis. sed postquam
Omnem victum deposueris bene conditum intra domum,
Servum domo carentem conducere, & sine liberis ancillam
Inquirere jubeo: molesta est autem quæ liberos habet ancilla.
Et canem dentibus asperum nutrito: nec parcas cibo:
Ne quando tibi interdiu dormiens fur facultates auferat.
Foenum autem importato, & paleas, ut tibi fit,
Bobus ac mulis annum pabulum. sed postea
Servorum refocilla cara genua, & boves solve.

Quum vero Orion & Sirius in medium venerit
Coelum, Arcturum autem inspexerit roseis digitis Aurora,
O Persa, tunc omnes decerpe & fer domum uvas.
Exponito vero Soli decem dies totidemque noctes.
Quinque autem in locum opacum repone, sexto in vasa conde
Dona lætitiæ datoris Bacchi. sed postquam utique
Pleiadesque, Hyadesque, ac vehemens Orion
Occiderint, tunc deinde arationis memor esto
Tempestivæ: ita annus in opere rustico bene dispositus sit.

Quod si te navigationis periculosa desiderium ceperit,

Εὖτ' ἂν Πληϊάδες, δεινὸν ὄρεμον Ωρίωνος
 Φάγῃσσι, πίπτωσιν ἐς ἠεροειδέα πόντον, 620
 Δὴ τότε παντοίων ἀνέμων θύεσσιν αἵηται·
 Καὶ τότε μηκέτι νῆας ἔχειν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ·
 Γλυῶ δ' ἐργάζεσθαι μεμνημένος, ὥς σε κελεύω.
 Νῆα δ' ἐπ' ἠπείρῃ ἐρύσαι, πυχρῶσαι τε λίθουσι
 Πάντοθεν, ὅφρ' ἴχῳσ' ἀνέμων μῦθον ὑγρὸν ἀέντων, 625
 Χείμαρσιν ὄξεύσας, ἵνα μὴ πύθῃ Διὸς ὄμβρος.
 Οπλὰ δ' ἐπάρμενα πάντα τεῶν ἐγχάτθεο οἴκῳ,
 Εὐκόσμως, σολίστας νηὸς πηερὰ ποντοπόροιο.
 Πηδάλιον δ' εὐεργὲς ὑπὲρ χαλκῷ κρεμάσασθαι.
 Αὐτὸς δ' ὠραίῳ μίμνεν πλόον, εἰσοκεν ἔλθῃ 630
 Καὶ τότε νῆα θολῶ ἄλαδ' ἐλκόμεν, ἐν δέ τε φόρετον
 Αεμῖνον ἐντυῶαδς, ἵν' οἴχαδ' ἐκέρδος ἄρῃαι,
 Ὡσπερ ἐμός τε πατὴρ καὶ σὸς, μέγα νήπιε Πέρσῃ,
 Πλωίζεσκεν νηυσὶ, βίε κεχρημύθῃ ἐσθλῇ.
 Ὅς ποτε καὶ τῇδ' ἦλθε πολὺν χρόνον ἀνύσας, 635
 Κύμῳ Αἰολίδα περιπλὼν, ἐν νηὶ μελαίνῃ·
 Οὐκ ἄφενθον φεύγων, ὅδδ' ἐπὶ πλοῦτον τε καὶ ὄλβον,
 Ἀλλὰ χαλκῷ πενίῳ, πῶν Ζεὺς ἀνδρεῖσι δίδωσι.
 Νάοσσετο δ' ἄλχ' Ἐλικῶνθ' οἰζυρῇ ἐνὶ κόμῃ,
 Ἀσκη, χεῖμα χαλκῇ, γέρφ δ' ἐργαλέῃ, ὅδδ' ἐπὶ ἐσθλῇ. 640
 Τιυῇ δ', ὦ Πέρσῃ, ἔργων μεμνημένος εἶναι
 Ωρεαίων πάντων, ποῖα ναυπλίας ἦ μάλιστα.
 Νῆ' ὀλίγῳ αἰνεῖν, μεγάλη δ' ἐνὶ φορτίᾳ γέσθαι.
 Μείζων μὲν φόρτος, μείζον δ' ἐπὶ κέρεϊ κέρδος

Quando utique Pleiades, vehementem Orionem
Fugientes, subierint obscurum pontum,
Tunc certe variorum ventorum strident flamina :
Et tunc ne amplius naves habe in nigro ponto :
Terram autem exercere memento ita, ut te jubeo.
Navem vero in continentem trahito, munitoque lapidibus
Undiquaque, ut arceant ventorum vim humide flantium,
Sentina exhausta, ne putrefaciat Jovis imber.
Armamenta vero disposita omnia domi tuæ repone,
Recte contrahens navis alas pontigradæ.
Clavum vero fabrefactum super fumum suspendito.
Ipse autem tempestivam expectato navigationem, dum veniat :
Tuncque navem celerem in mare deducito, intus vero onus
Aptum imponito, domum ut lucrum reportes,
Quemadmodum meusque pater & tuus, stultissime Perfa,
Navigabat navibus, victus indigus boni.
Qui olim & huc venit immensum pontum emensus,
Cuma Æolide relicta, in navi nigra :
Non reditus fugiens, neque opulentiam ac facultates,
Sed malam pauperiem, quam Jupiter hominibus dat.
Habitavit autem prope Heliconem misero in vico,
Ascra, hyeme malo, æstate autem molesto, numquam bono.
Tu vero, ô Perfa, operum memor esto
(Ut) tempestive omnia (*fiant*,) navigationis vero maxime.
Navem parvam laudato, magnæ vero onera imponito.
Majus quidem onus, majus vero lucrum ad lucrum

Erit

Εὐεῖ), εἰ κ' ἀνεμοὶ γε κακὰς ἀπέχων ἀήτας.

645

Εὖτ' ἂν ἐπ' ἐμπορίῳ τρέψας αἰσίοφρονα θυμόν,

Βέληαι ὃ χρεᾶ τε παρφυγῆν, καὶ λιμὸν ἀτερπῆ,

Δείξω δὴ τοι μέτρα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,

Οὔτε τι ναυπλῆς σεσοφισμένῳ, ἔτε τι νηῶν.

Οὐ γὰρ πώ ποτε νηὶ γ' ἐπέπλων εὐρέα πόντον,

650

Εἰ μὴ ἐς Εὐβοίαν ὅς Αἰλίδος, ἢ ποτ' Ἀχαιοί,

Μείνδυτες χειμῶνα, πολλὰ σὺν λαῶν ἀγέρον

Ελλάδος ὅς ἱερῆς Τροίῳ ἐς χαλκιγυῖαικα.

Εἰ γὰρ ἐγὼν ἐπ' αἰέθλα δαίφρονα Ἀμφιδάμαντος

Χαλκίδα τ' εἰσεπέροσα. τὰ δ' ἀποπεφραδμύρα πολλά

655

Ἀθλ' ἔχουσιν παῖδες μεγαλήτορες· ἐνθά με φημὶ

Ἵμνω καλίσαντα φέρειν τρίποδ' ὠτῶντα.

Τὸν μὲν ἐγὼ Μῆσης Εὐκωνιάδεω ἀνέδηκα,

Εἰ γὰρ με τὸ παρῶτον λυγρῆς ἐπέβη Ἀοιδῆς.

Τόσόν τοι νηῶν γε πεπείρασμα πολυγόμφων.

660

Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐξεῶ Ζηνὸς νόον αἰγίοχοιο.

Μῶσσι γάρ μ' ἐδάδαξαν ἀθέσφατον ὕμνον αἰεῖειν.

Ἡματα πεντήκοντα μὲν τροπαὶς ἡελίοιο,

Ες τέλῳ ἐλδότης γέρεῳ χαματώδεῳ ὥρης,

Ωραῖῳ πέλεῖ θνητοῖς πλόῳ· ἔτε κε ἦτα

665

Κανάξαις, ἔτ' ἀνδρας δ' ὀποφδίσεις θαλάσσαι,

Εἰ μὴ δὴ παρῶρον γε Ποσειδάων ἐνοσίχθων

Ἡ Ζεὺς ἀθανάτων βασιλεὺς ἐθέλησιν ὀλέσσαι.

Εἰ τοῖς γὰρ τέλος ὅσιν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε.

Τῆμος δ' εὐκρινέες τ' αὖραι, καὶ πόντος ἀπήμων,

670

Εὐκηνος·

Erit, si quidem ventis malos contineant flatus.

Quando autem ad mercaturam verso imprudente animo,

Volueris & debita effugere, & famem molestant,

Ostendam tibi rationes sonori maris,

Etsi neque navigandi peritus, neque navium.

Neque enim unquam navi transivisti latum mare,

Nisi in Euboeam ex Aulide, ubi quondam Græci,

Expectata tempestate, magnum collegerunt exercitum

Græcia è sacra ad Trojam pulchris foeminis præditam.

Illuc ego ad certamina strenui Amphidamantis

Chalcidemque trajeci. indicta (*per praefatos*) vero multa

Præmia posuerunt juvenes magnanimi: ubi me gloriator

Carmine victorem tulisse tripodem auritum.

Quem ego quidem Musis Heliconiadicis dicavi,

Ubi me primum dulcis compotem fecerunt cantus.

Tantum naves expertus sum multos clavos habentes.

Sed tamen dicam Jovis consilium Ægiochi.

Musæ enim me docuerunt divinum carmen canere.

Dies quinquaginta post conversionem Solis,

Ad finem progressa æstate laboriosi temporis,

Tempestiva est mortalibus navigatio: nec certe navem

Fregeris, neque homines perdiderit mare,

Nisi data opera Neptunus terræ quassator,

Aut Jupiter immortalium rex velit perdere.

Penes hos enim potestas est simul bonorumque & malorum.

Tunc vero facilesque auræ, & mare innocuum,

Tran-

Εὐκηλός· τότε νῆα θάλει ἀνέμοισι πηθήσας
 Ελκέμεν ἐς πόντον, φόρτον δ' οὔ πάντα τίθεσθαι.

Σπύδειν δ' ὅτι τάχιστα πάλιν οἶκόνδε νέεσθαι
 Μηδὲ μένειν οἶνόν τε νέον, καὶ ὀπωρινὸν ὄμβρον,
 Καὶ χειμῶν' ἐπιόντα, Νότοιο τε δεινὰς αἴητας,

675

Ὅς τ' ὤρεινε θάλασσαν, ὁμαρτήσας Διὸς ὄμβρῳ
 Πολλῷ ὀπωρινῷ· χαλεπὸν δέ τε πόντον ἔθηκεν.

Ἀλλ' οὐδ' εἰαρινὸς πέλεται πλόος ἀνθρώποισιν·
 Ἥμος δὴ τὸ πρῶτον, ὅσον τ' Ἰπιδᾶσα κορώνη

Ιχθὺς ἐποίησεν, τόσσοι πέταλ' ἀνθρὶ φαίνεται

680

Ἐν χαράδῃ ἀκροτάτῃ· τότε δ' ἄμβρατός ἐστι θάλασσα.

Εἰαρινὸς δ' ἔτος πέλε' πλόος. οὐ μὲν ἔγωγε

Αἴνημ'· ἔ γ' ἐμῷ θυμῷ κεχαρισμένος ἔστιν,

Ἀεπακτός· χαλεπὸς κε φύγοις χακόν· ἀλλὰ νῦν καὶ τὰ
 Ἀνθρώποι ρέζουσιν αἰδρεῖνσι νόοιο.

685

Χρήματα γ' οὐ ψυχὴ πέλε' δειλοῖσι βροτοῖσι.

Δεινὸν δ' ἔστι θανεῖν μὲν κύμασιν· ἀλλὰ σ' ἄνωγα

Φερίζεσθαι τὰδε πάντα μὲν φρεσὶν ὅσ' ἀγορεύω.

Μήδ' ἐνὶ νηυσὶν ἅπαντα βίον κοίλῃσι τίθεσθαι

Ἀλλὰ πλέω λείπειν, τὰ δ' ἰμείονα φορπίζεσθαι.

690

Δεινὸν γ' οὐ πόντε μὲν κύμασι πῆμασι κύρσται.

Δεινὸν γ', εἴ κ' ἐφ' ἁμαξάν ὑπέρβιον ἄχθος αἰέρας,

Ἀξονα καυάξαις, τὰ δ' ἰφορτί' ἀμαυρωθεῖν.

Μέτρα φυλάσσεσθαι· καιρὸς δ' ἔστι πᾶσιν αἰετός.

Ὠρᾶος δ' ἰγυνᾶϊκα τέον ποτὶ οἶκον ἀγεᾶς,

695

Μήτε τειληκόντων ἐτέων μάλα πολλὰ λυπολείπων,

Μήτ'

Tranquillum : tunc navem celerem, ventis fretus,
Deducito in pontum, onus vero bene omne colloca.
Propera autem quam celerrime iterum domum redire :
Neque vero exspectato vinumque novum, & autumnalem imbrem,
Et hyemem accedentem, Notique molestos flatu,
Qui concitat mare, comitatus Jovis imbre
Multo autumnali : asperum vero pontum facit.
Sed alia verna est navigatio hominibus ;
Nempe cum primum, quantum incedens cornix
Vestigium facit, tantum folia homini apparent
Summa in ficu : tum sane pervium est mare.
Verna autem hæc est navigatio. non ipsam ego tamen
Probo : neque enim meo animo grata est, [tamen & hæc
Quia occasio illius invadenda. ægre quidem effugeris malum. sed
Homines faciunt stultitia mentis.
Opes enim sunt anima miseris mortalibus.
Miserum vero est mori in fluctibus. verum te jubeo
Considerare hæc omnia in animo quæcumque tibi consulo.
Ne vero intra naves omnem substantiam cavas pone :
Sed plura relinquito, pauciora vero imponito.
Miserum enim ponti in fluctibus in malum incidere.
Miserum etiam, si in plaustrum prægrande onus imponens,
Axem fregeris, onera vero corrumpantur.
Modum serva. tempus vero in omnibus optimum.
Mature autem uxorem ad tuam domum ducito,
Neque triginta annis valde multum inferior,

Μήτ' ὀπταίς μάλα πολλά· γάμος δέ τοι ὤειθε ὕψι.

Ἡ δ' ἡγεῖται τέτορ' ἔδωκε, πέμπῃ δ' ἡγεῖται.

Παρθενικὴν δ' ἡγεῖται, ὥς κ' ὕψι κεῖται διδάσκει.

Τὴν δ' ἡγεῖται ἡγεῖται ἥτις σέθεν ἐγγύθι καί.

700

Πάντα μάλ' ἀμφὶς ἰδὼν, μὴ γείτοσι χάριματ' ἡγεῖται.

Οὐ γάρ π' ἡγεῖται ἀνὴρ λήϊζ' ἡγεῖται

Τῆς ἀγαθῆς· τ' δ' αὖτε κακῆς ἐγγύθι ἡγεῖται,

Δειπνολόγῃς· ἥτ' ἀνδρῶν καὶ ἡγεῖται πρὸς ἑόνται

Εὖδ' ἀπὸς δαλῶ, καὶ ἡγεῖται ἡγεῖται ἡγεῖται.

705

Εὖ δ' ὅπιν ἀγαθῶν μακρόν πεφυλαγμένον εἶναι.

Μηδὲ κασιγνήτῳ ἴσον ποιεῖται ἐταῖρον.

Εἰ δέ κε ποιήσῃς, μὴ μιν ἀπὸς κακὸν ἡγεῖται.

Μηδὲ ψεύδεσθαι γλώσσῃς ἡγεῖται. εἰ δέ κε ἀρχῇ

Ἡ π' ἐπ' τ' εἰπὼν ἀποδύμεν, ἥτις καὶ ἡγεῖται,

710

Δὶς τόσα πίνυται μεμνημένον· εἰ δέ κε αὖτις

Ἡγεῖται ἐς φιλόπτη, δίκῃ δ' ἐγγύθι ἀπὸς ἡγεῖται,

Δέξασθαι. δειλὸς τοι ἀνὴρ φίλον ἡγεῖται ἡγεῖται

Ποιεῖται. σὲ δ' ἡγεῖται π' ἡγεῖται κατελεγχέτω ἡγεῖται.

Μηδὲ πολύξενον, μηδ' ἡγεῖται καλέσθαι,

715

Μηδὲ κακῶν ἡγεῖται, μηδ' ἐσθλῶν νεικεσθῆναι.

Μηδὲ ποτ' ἐλομνύει πενίῃ συμφορῶν ἀνδρῶν

Τέταρτ' ὀνειδίζειν, μακρόν δόσιν αἰὲν ἡγεῖται.

Γλώσσῃς τοι ἡγεῖται ἐν ἀνθρώποισιν ἡγεῖται

Φειδωλῆς, πλείῃ δ' ἡγεῖται καὶ μέσῃ ἡγεῖται.

720

Εἰ δ' ἡγεῖται εἰπὼς, τάχα κ' αὖτὸς μέγιστον ἀπὸς ἡγεῖται.

Μηδὲ πολύξενος δαίμων δαυτέμεφελος εἶ.

Εκ

Neque superans multum : nuptiæ vero tibi tempestivæ hæ.

Mulier autem quatuor annos pubescat, quinto vero (*sc. pubertatis*)

Virginem vero ducito, ut mores castos doceas. [nubat.

Eam vero potissimum ducito quæ te prope habitat :

Omnia diligenter circum contemplatus, ne vicinis ludibria ducas.

Neque enim muliere quicquam vir fortitur melius

Bona : rursus vero mala non gravius aliud,

Comessatrice : quæ virum licet robustum

Torret sine face, & crudæ fenestæ tradit.

Bene vero reverentiam erga Deos immortales observato.

Neque fratri æqualem facito amicum :

Quod si feceris, ne ipsum prior malo afficias.

Ne vero mentiaris dicis gratia. *fin* autem coeperit

Aut verbum aliquod dicere ingratum, aut facere,

Bis tantum punire memineris : si vero rursus

Redeat in gratiam, poenam autem velit dare,

Recipe. miser namque vir amicum alias alium

Facit : tuum vero ne quid animum coarguat vultus.

Ne vero multorum hospes, neve nullius hospes dicaris,

Neve malorum focius, neque bonorum convitiator.

Neque unquam miseram pauperiem animum comedentem homini

Sustineas exprobrare, divorum munus immortalium.

Linguae certe thesaurus inter homines optimus

Parcæ, plurima vero gratia ejus quæ modum servat.

Quod si malum dixeris, forsan & ipse majus audies.

Ne in convivio, quod multi amici instruunt, sis morosus

Εκ κοινῆ· πλείσῃ ᾗ χάρις, δαπάνη τ' ὀλγίστη.
 Μηδὲ ποτ' ὄξ ἦες Διὶ λείβειν αἶδοπα οἶνον
 Χερσὶν ἀνίπτοισιν, μηδ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν. 725
 Οὐ γὰρ τοίγε κλύουσιν, δ' ἀποπλύουσι δέ τ' ἀεγῆς.
 Μηδ' ἀντ' ἡελίοιο τετραμμήθη' ὀρθὸς ὀμυχεῖν.
 Αὐτὰρ ἐπὶ λῶ κε δῦη, μεμνημῆθη', ἐς τ' ἀνιότοσ,
 Μήτ' ἐν ὁδῷ, μήτ' ἐκτὸς ὁδῷ παρθάδῳ ἐξήσῃς,
 Μηδ' ἀπογυμνωθεῖς· μακάρων τοι νύκτες ἕασιν. 730
 Εξ ὀμφυος δ' ὄγε θεῖος ἀνὴρ πεπνυμένος εἰδώς,
 Ἡ ὄγε παρὸς τοῖχον πελάσας δυερκέθ' αὐλῆς.
 Μηδ' αἰδοῖα γονῇ πεπαλαγμένος ἐνδοθεν αἶψα
 Ἐστὴ ἐμπελαδὸν παρὰ φανέμεν, ἀλλ' ἀλέααθ.
 Μηδ' ἀπὸ δυσπρήμοιο τάφῳ δ' ἀπονοστήσαντα 735
 Σπερμαίνειν χυεῖν, ἀλλ' ἀθανάτων ἀπὸ δαίμων.
 Μηδὲ ποτ' ἀεναίων ποταμῶν χαλλίρροον ὕδωρ
 Ποσσὶ περᾶν, πρὶν γ' οὖξ ἰδὼν ἐς χαλὰ ῥέεθρα,
 Χεῖρας νιψάμενος πολυχεράτῳ ὕδατι λευκῷ.
 Ος ποταμὸν ἀφ᾽ ἑῆς, κακότητι ᾗ χεῖρας ἀνιπθῇ, 740
 Τῷδὲ θεοὶ νεμεσῶσι, καὶ ἄλγεα δώξαν ὀπίσσω.
 Μηδ' ἀπὸ πεντόζοιο, θεῶν ἐνὶ δαίτῃ θαλεῖν,
 Αὔρον ἀπὸ χλωρῆς τάμνειν αἶθωνι σιδήρῳ.
 Μηδὲ ποτ' οἰνοχόῳ πτόμεν κρητῆρ' ὕψιθεν
 Πινόντων· ὅλην γὰρ ἐπ' αὐτῷ μοῖρα τέτυκ'. 745
 Μηδὲ δόμον ποιῶν ἀνεπίξενον καταλείπειν,
 Μή τοι ἐφεζομένη κρῶζῃ λακέρυζα κορώνη.
 Μηδ' ἀπὸ χυτραπόδων ἀνεπύρεκτων ἀνελόντα

De symbolis: plurima enim gratia, sumptusque minimus.
Neque unquam mane Jovi libato nigrum vinum
Manibus illotis, neque aliis immortalibus.
Neque enim illi exaudiunt, respuunt vero etiam preces.
Neque contra Solem versus stans meito,
Sed etiam postquam occidit, memor ejus rei, usque ad orientem,
Neque in via, neque extra viam inter eundem meas,
Neque denudatus: Deorum quippe noctes sunt.
Sedens vero divinus vir & prudens,
Aut ad parietem accedens bene septæ caulæ.
Neque pudenda femine pollutus intra domum
Focum juxta revelato, sed caveto.
Neque à feralibus epulis reversus
Seminato progeniem, sed Deorum à convivio.
Nec unquam perennium fluviorum limpidam aquam
Pedibus transito, priusquam oraveris adspiciens pulcra flumina,
Manus lotus amoena aqua limpida.
Qui fluvium transierit, malitia vero manus illotus,
Ei succensent Dii, & damna dant in posterum.
Ne vero à manu, Deorum in celebri convivio,
Siccum à viridi refeca nigro ferro.
Neque umquam urceum, ex quo vinum funditur, pone super craterem
Bibentium: perniciosum enim in eo fatum est situm.
Neque domum faciens imperfectam relinquito,
Ne forte infidens crocitet stridula cornix.
Neque ab ollis nondum dedicatis rapiens

Εἰδέν, μηδὲ λῶσθ· ἐπεὶ κὴ τοῖς ἔνι ποιή.

Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζεν (ὃ γὰρ ἄμεινον)

750

Παῖδα δουδεχαταῖον, ὅτ' αἰεὶ ἀνέωρεα ποιεῖ

Μηδὲ δουδεχαμέλιον ἴσον κὴ τίπο τέτυκται.

Μηδὲ γυναικὲν λατρεῖ χεῖρα φαιδριώεσθ

Ἀπὸ τοῦ λαθαλέου γὰρ ὅτ' ἔστι χεῖρον ἐς ὅτ' κὴ τὰ

Ποινή. μηδ' ἱεροῖσιν ἐπ' αἰδομένησιν κυρήσας,

755

Μωμώεν αἰδομένη. θεὸς γὰρ κὴ τὰ νεμεσῶ.

Μηδὲ ποτ' ἐν περὶ ποταμῶν ἄλαδε περὶόντων,

Μηδ' ὅτ' κλέπτειν ἐρεῖν μάλα δὲ ἐξαλέεσθ.

Μηδ' ἐναποψύχεν τὸ γὰρ ἔστι λαΐον ὅστις

ὡς ἐρεῖν δεινὸν ὃ βροτῶν ὑπαλάσειο φήμι.

760

Φήμι γάρ τε κακὴ πέλε, καὶ φημι μὲ αἰεταί

Ρεῖα μάλ', ἀπὸ τοῦ λαθαλέου ὃ φέρει, καλεσθὲ δὲ ἀπὸ τοῦ θεοῦ.

Φήμι δὲ ὃ τις πάμπαν δόπλην, ὡς πᾶσι πολλοὶ

Λαοὶ φημίζουσι. θεὸς γὰρ τις ὅστις κὴ αὐτὴ.

ΕΡΓΩΝ ΤΕΛΟΣ.

Comedito, neque lavator : quia & hifce noxa ineft.
Neque fuper immobilibus locato (non enim bonum eft)
Puerum duodecennem, quia virum inertem facit :
Neque duodecim menfium : æquale & hoc eft.
Neque muliebri in balneo corpus abluito
Vir : gravis enim fuo tempore erit & hujus rei
Poena. neque in facrificia accenfa incidens,
Reprehende arcana : Deus quippe & hæc indigne fert.
Nec umquam in alveo fluviorum mare influentium,
Neque fuper fontes meito ; quin valde evitato ;
Neque incacato ; id enim nihilo eft melius
Sic facere ; gravem vero mortalium evitato famam.
Fama enim mala eft, quæ celeriter quidem excitatur
Facillime, molefta vero portatu, difficilisque depofitu.
Fama vero nulla prorfus perit, quam quidem multi
Populi divulgant ; quippe Dea quædam eft & ipfa.

O P E R U M F I N I S.

HESIO-

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Η Μ Ε Ρ Α Ι.

Η Ματα δ' ἐκ δίοθεν πεφυλαγμένῳ, δὴ κ' ἔμοιραν, 765
 Πεφραδέμεν δμῳέσσι. Τειχεγάδα μινδὸς αἰείσῃ
 Ἐργα τ' ἐποπιδάειν, ἠδ' ἀεμαλινῶ δαπέαδαι,
 Εὖτ' ἂν ἀληθείῳ λαοὶ κείνοντες ἄγῳσιν.
 Αἶδε γ' ἡμέραι εἰς Διὸς πῶδ' ἀμπόεντος.
 Πρῶτον ἔνη, τετράς τε, καὶ ἑβδόμη, ἱερὴν ἡμαρ. 770
 Τῇ γ' Ἀπόλλωνα χρυσάορα γένατο Λητώ.
 Ογδοάτῃ τ' ἐνάτῃ τε, δύο γ' ἔτι ἡματα μινδὸς
 Ἐξοχ' ἀεξομύοιο βροτήσια ἔργα πένεσθαι.
 Ἐνδεκάτῃ τε, δωδεκάτῃ τ', ἅμφω γ' ἔτι ἑσθλαί.
 Ἡ γ' οἷς πείκειν, ἡ δ' ἄφρονα χαρπὸν ἀμᾶσαι. 775
 Ἡ δ' ἐν δωδεκάτῃ τ' ἐνδεκάτης μέγ' ἀμείνων.
 Τῇ γάρ τοι νεῖ νήματ' ἀερεσιπότητος ἀράχης,
 Ἡματος ἐκ πλείς, ὅτε τ' ἴδῃς σωρὸν ἀμᾶται.
 Τῇ δ' ἰσὺν σήσαιτο γυνή, πρεσβάλουσιν τε ἔργον.
 Μινδὸς δ' ἰσαμύνει τεισκαδεκάτῃσι ἀλέασαι 780
 Σπέρματος ἄρξασαι· φυτὰ δ' ἐνδρέψασθαι αἰείσῃ.
 Ἐκτῇ δ' ἡ μέσση μάλ' ἀσύμφορός ἐστι φυτοῖσιν·
 Ἀνδρογόνῳ τ' ἀγαθή· κέρη δ' ἐκ σύμφορός ἐστιν,
 Οὔτε γνέσθαι πρῶτ', ἔτ' ἀεὶ γάμεν ἀντιβολῆσαι.

Οὐδὲ

HESIODI ASCRÆI D I E S.

Dies vero ex Jove observans, bene secundum decorum,
 Doce servos. Tricesimum mensis optimum
 Ad opera inspicienda, demensumque dividendum,
 Nempe, cum in jure dicendo populus versatur.
 Hi enim dies sunt Jove à prudente.
 Primum, novilunium, quartusque, & septimus, facer dies :
 Hoc enim Apollinem ense aureo armatum peperit Latona.
 Octavusque & nonus, ambo dies mensis
 Egregie crescentis ad curandum opera mortalium.
 Undecimus vero, duodecimusque, ambo quidem boni :
 Hic quidem tondendis ovibus, ille vero lætis segetibus metendis.
 Duodecimus tamen undecimo multo melior.
 Hoc enim net fila in aëre suspensus araneus
 Die adulto, quum & prudens (*formica*) acervum colligit.
 Hoc telam ordiatur mulier, & inchoet opus.
 Mensis autem inchoati decimotertio caveto
 Sementem facere incipias : plantis vero inferendis optimus est.
 Sextus vero medius valde incommodus est plantis :
 Viriparus bonus : puellæ vero non utilis est,
 Neque gignendæ primum, nec nuptui collocandæ.

Οὐδὲ μὲν ἡ παρθὴν ἔκτῃ κέρησι γυῖα
 785
 Αἰγυῖον, ἀλλ' ἐρίφους τὰ μὲν κὺ πάρα μήλων
 Σπικόν τ' ἀμφιβαλεῖν ποιμνήϊον ἥπιον ἦμαρ.
 Εὐλὴ δ' ἀνδρογόνου, φιλέει δέ τε κέρτομα βάζειν,
 Ψύδεά θ', αἰμυλίας τε λόγους, κρυφίαις τ' ὁαρισμάς.
 Μένους δ' ὀγδοάτῃ χάπρον καὶ βῆν ἐρίμυκον
 790
 Ταμνέμεν, ἔρῃας δ' ὀδυδεαίτῃ ταλαεργάς.
 Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ, πλεῖν ἦμαρ, ἴσους φῶτα
 Γείνασθαι· μάλα γάρ τε νόοι πεπυκασμένον ὄν.
 Εὐλὴ δ' ἀνδρογόνου δεκάτῃ, κέρη δέ τε τετραῖς
 Μέσῃ. τῇ δέ τε μῆλα, κὺ εἰλίποδας ἔλικας βῆς,
 795
 Καὶ κυῖα χαρχαρόδοντα, κὺ ἔρῃας ταλαεργάς
 Περσύνειν, ὅττι χεῖρα πηγίς. πεφύλαξο δ' θυμῷ
 Τετραδ' αἰεύασθαι φθίνοντος θ' ἱσταμένης τε
 Αλγέα θυμοβορεῖν. μάλα ται τετελεσμένον ἦμαρ.
 Εν δ' τετάρτῃ μένους ἀγεσθαι ἐς οἶκοι ἀκοίτην,
 800
 Οἰωνὸς κρίνας, οἱ ἐπ' ἔργμασι τῷ αἰεῖται.
 Πέμπτης δ' ὄξαλέασαι· ἐπεὶ χαλεπὴ τε κὺ αἰαί.
 Εν πέμπτῃ γάρ φασιν Ερινύας ἀμφιπολεύειν,
 Ορχον πινυμένης, τ' Εἰς τέκε πῆμ' ὀπίορκος.
 Μέσῃ δ' ἑβδομάτῃ Δημήτερ' ἰσθρὸν ἀκτῶν
 805
 Εὖ μάλ' ὀπιπτεύοντα εὐτροχάλῳ ἐν αἰλῇ
 Βάλλειν· ὑλοτόμον τε ταμῆν θαλαμῆϊα δῖα,
 Νηϊά τε ξύλα πολλὰ, τὰ τ' αἰγυῖα νηυσὶ πέλον.
 Τετραδὶ δ' ἀρχεσθαι νῆας πῆγνυσαι δῖας.
 Εἰνὰς δ' ἡ μέσῃ ὀπιδείλα λῶϊον ἦμαρ.
 810

Nec primus quidem sextus puellis gignendis
Aptus est, sed hoedis castrandis & gregibus ovium:
Stabuloque circumsepiendo pastoralis benignus dies est.
Bonus vero viriparus, amatque convitia loqui,
Mendaciaque, & blandos sermones, & occulta colloquia.
Mensis vero octavo caprum & bovem mugientem
Castrato, mulos autem duodecimo laboriosos.
Vicesimo vero in magno, pleno die, prudentem virum
Generato: valde enim animo sapiens est.
Bonus autem viriparus decimus, puellæ vero & quartus
Medius. hoc vero & oves, & pedes flectentes camuros boves,
Et canem asperis dentibus, mulosque laboriosos
Cicurato, manum imponens. teneto vero memoria
Quarto die ut vites finientis & inchoantis mensis
Doloribus conficere animum. valde hic facer est.
Quarto autem mensis uxorem domum ducito,
Observatis avibus, quæ ad hanc rem sunt optimæ.
Quintos vero evitato: quia noxii sunt & graves.
In quinto enim aiunt Furias obambulare,
Horcum vindicantes, quem Eris in perniciem peperit perjurorum.
Medius vero septimus Cereris sacrum munus
Diligenter inspiciens bene æquata in area
Ventilato: arborumque sector incidito cubicularia ligna,
Navaliaque ligna multa, & quæ navibus congrua sunt.
Quarto vero incipito naves compingere tenues.
Nonus autem medius pomeridianus melior dies.

Πρωτίστῃ δ' εἰνᾶς παναπήμων ἀνθρώποισιν.
 Εὐδλὴν γὰρ θ' ἥδε φυτεύμεν, ἥδε γενέσθαι,
 Ἀνέρι τ' ἥδὲ γυναικί· καὶ ἔποτε πάγκακον ἦμαρ.
 Παῦροι δ' αὖτ' ἴσασι τεισείνᾳδα μινῶς ἀρίστῳ
 Ἀρξάδαί τε πίθῃ, καὶ ἐπὶ ζυγὸν αὐχένα θῆναι
 Βασί καὶ ἡμένοισι καὶ ἵπποις ὠκυπόδεσσι.
 Νῆα πολυκλήϊδα θολὴν εἰς οἶνοπα πόντον
 Εἰρύμνῃ. παῦροι δέ τ' ἀληθέα καλῆσκασι.
 Τετραδί δ' οἶγε πίθον. πῶε πάντων ἱερὴν ἦμαρ
 Μηστή· παῦροι δ' μετ' εἰκάδα μινῶς ἀρίστῳ,
 Ἡῶς γνομῆς· Ἰπιδείλα δ' ὅσι χερσίων.
 Αἶδε γὰρ ἡμέραι εἰσὶν ὀπχθονίοις μέγ' ὄνειρα.
 Αἱ δ' ἄλλαι μετὰ δέποι, ἀκήμει, ἔπ φέρεσθαι.
 Ἀλλ' οὐ δ' ἀλλοίῳ αἰνεῖ, παῦροι δέ τ' ἴσασιν.
 Ἀλλοτε μητρὸν πέλει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ.
 Τάων εὐδαίμων τε καὶ ὀλβιῶν, ὅς τ' αὖ πάντα
 Εἰδὼς ἐργάζῃ, ἀναίτιον ἀθανάτοισιν,
 Ορηθας κρίνων, καὶ ὑπερβασίας ἀλσείνων.

815

820

825

Τ Ε Λ Ο Σ.

H S I O-

Primus vero nonus prorsus innoxius hominibus.
Bonus siquidem est ad plantandum, & ad generandum,
Tam viro quam mulieri : nec unquam prorsus malus dies.
Sed pauci rursus sciunt tertium nonum mensis optimum.
Relinendis doliis, & ad jugum collo imponendum
Bobus & mulis & equis celeribus.
Navem multa transtra habentem celerem in nigrum pontum
Deducito. sed pauci veracem dicunt.
Quarto vero aperi dolium. præ omnibus sacer dies est
Medius : pauci vero post vicesimum mensis optimum,
Aurora oriente : pomeridianus vero est deterior.
Et hi quidem dies sunt hominibus magno commodo.
Ceteri autem intercidentes sunt, nihil significantes, nihil ferentes.
Sed alius alium laudat, pauci vero norunt.
Interdum noverca est dies, interdum mater.
De his beatusque & felix, qui hæc omnia
Sciens operatus fuerit, inculpatus diis,
Auguria observans, & delicta evitans.

F I N I S.

HESIO.

Η Σ Ι Ο Δ Ο Υ Α Π Ο Σ Π Α Σ Μ Α Τ Ι Α.

Ex Eustathio.

ΟΥρανίη δ' ἄρ' ἔπικτε Λίνον πολυήρατον υἱόν,
 Ον δὴ ὅσοι βροτοὶ εἶαν αἰοῖδ' ἢ καθαρεύαι,
 Πάντες ῥ' ἠφλυῶσιν ἐν εἰλαπίναις τε χοροῖς τε,
 Ἀρχόμενοι δ' ἄνω καὶ λήγοντες χαλάραι.

Ex Eodem.

Ἀκρον ἐπ' ἀνθρώπων καὶ πόν ἦεν, ὅδ' ἔχ' ἀπέχλα·

5

Ι. Λίνον] *Eustathius* hos versum habet ad *Iliad.* Σ. 570. pag. Edit. Rom. 1163. ubi illustrantur. Dignum est notatu, in Phœnicia Lingua, *ῥ' ἢ lin* significare *ejulatum, gemitum*; quod nomen ei impositum est, ob luctum quo eum discipuli prosequuti sunt, ut ostendit in hisce versibus *Hesiodus*. Vixit Linus iis temporibus, quibus Lingua & Litteræ Phœnicæ in Græcia vigeabant. *Diodorus Siculus Bibliothecæ Lib. III.* prodidit ex *Dionysio Mythologo*, πρῶτον ἐνέπλω ἡμῶς Λίνον ἐνδμῶν καὶ μέλεις, ἐπὶ δὲ Κάδμῳ κομίσαντες ἐκ Φοινίκης τὰ καλὴν γράμματα, πρῶτον εἰς τὴν ἑλληνικὴν μεταδύναι διδάκτον, καὶ τὰς σεσημασμένας ἐχέειν τάξαι, καὶ τὰς χαρακτῆρας ἀστυπῶσαι, κοινῇ δ' ἐν τὰ γράμματα Φοινίκια κληθῆναι, ἀπὸ τοῦ ὅτι τὸς ἑλλήνας ἐκ Φοινίκων μεταγχεῖσθαι. ἀπὸ δὲ τῶν Πηλεσγῶν πρῶτον γενομένων τὰς μετατιθεῖσι χαρακτῆσι, Πηλεσγῶν σεσημασμένων. καὶ δὲ Λίνον δὴ ποιητικῇ καὶ μελωδίᾳ διδάσκοντα μαθητὰς ἔχειν πολλὰς, διηφανιστὰς δὲ τῶν, Ἡρακλῆα, Θάμυριν, καὶ Ὀρφέα. οὗτων δὲ καὶ Ἡρακλῆα κατεκρίθησαν μανθάνοντα, διὰ

τὴν καὶ ψυχῆς βραδυτῆτα μὴ δύνασθαι διδάσκειν καὶ μάστιγι, ἐπειδὴ καὶ τὸ Λίνου ἀπὸ τῶν ἀπαιμαδύντων διοχεῖσθαι, καὶ τῇ κατὰ τὸ διδάσκαλον παρὰ τὸν μαθητὴν δόξαντα. *Linum*, apud Græcos, primum inventorem rhythmorum & melodiæ fuisse; præterea cum *Cadmus* attulisset ex Phœnicia litteras, ut dicuntur, primum eas transtulisse in Græcam Linguam, & nomina singulis imposuisse & characteres formasse. Vulgo igitur litteras Phœnicias dici, quod ad Græcos à Phœnicibus translatae sint; cum vero *Pelasgi* primi usi essent mutatis characteribus, *Pelasgicas* esse vocatas. *Linum* autem poetica & cantu mirabilem, multos habuisse discipulos, sed tres illustrissimos, *Herculem*, *Thamyrim* & *Orpheum*; ex hisce, *Herculem*, cum disceret canere *cythara*, ingenique tarditate disciplinam non caperet, deinde à *Lino* plagis castigatum in iram erupisse, *cytharaque percussum magistrum occidisse*. Postea ex eodem narrat, *Λίνον* τῶν Πηλεσγῶν γράμμασι σωταξάμενον τὰς καὶ πρῶτον

Διογύσι

H E S I O D I F R A G M E N T A.

Ex Eustathio.

URania peperit Linum amabilem filium,
Quem quotquot sunt homines cantores & fidicines,
Omnes lugent in conviviis & choris;
Incipientesque Linum & desinentes vocant.

Ex Eadem.

Per summum spicarum fructum cucurrit, neque rapit,

Διονύσιος περὶ τῆς καὶ τὰς ἄλλας μυθολογίας, ἀπολι-
πῶν ἐν ταῖς ὑπομνήμασι. *Linum* litteris *Pel-*
lasgicis cum conscripsisset primi *Diony-*
sii res gestas, & alias mythologias, reli-
quisse eas in commentariis. Hæc paullo
pluribus exscripsimus, non tantum ut li-
queret nos non temere è Phœnicia Lin-
gua deducere nomen Lini, sed etiam ut
quæ de Lino feruntur hîc exstarent. Si
hæc scivisset aut in animum revocasset
Herodotus, minime miratus fuisset *Li-*
num vocatam lugubrem cantilenam,
apud Ægyptos aliosque vicinos populos.
Verba ejus sunt Lib. II. c. 79. quæ pro-
feremus, quia & quæ diximus firmant &
lucem *Hesiodi* loco fœnerantur: Ταῦτα δὲ
πολλὰ ἐπέχεται ὅτι γένημα, καὶ δὴ καὶ ἄστρομα ἔστιν
Λίνος, ὡς καὶ ἐν τῇ φοινίκῃ ἀοιδίμους ὅτι καὶ ἐν
Κύπρῳ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ. κατὰ τὸν ποῦτον ἔστιν οὖνομα
ἔχει. ἀμφότεροι δὲ αὐτὸς εἶναι τὸ οἱ Ἕλληες
Λίνον ὀνομάζοντες αἰεῖδουσιν ὥς πολλά μὲν καὶ ἄλλα
ὑπομνήμαζεν μετὰ τῶν Αἰγυπτίων λόγων, ἐν δὲ
δὴ καὶ τὸ Λίνον ὀνόμαζεν ἔλαβε τὸ οὖνομα: Quibus
(Ægyptiis) cum alia sunt egregia institu-

ta, tum vero etiam est *Linus*, cantio in
Phœnicæ & Cypri & aliis locis decanta-
ta; quæ varium quidem, pro singula-
rum gentium differentia, nomen habet;
sed quam convenit eandem esse quam
Græci, *Linum* vocantes, canunt; ita ut
cum alia multa, quæ sunt in Ægypto,
tum etiam illud admirer unde *Lini* de-
sumserit nomen. Nimirum, sic vocabatur
lugubris hymnus in Ægyptia Lingua,
quemadmodum in Phœnicia; cum qua
multa communia vocabula habuit. Eo-
dem nomine similis hymnus vocabatur,
apud Græcos, in honorem antiquissimi
Poëtæ eadem de ratione. Lugubrem au-
tem fuisse hymnum, apud Ægyptios,
ostendit in sequentibus *Herodotus*, quam-
vis in eo falli videatur, quod putet *Li-*
num, apud eos, nomen viri fuisse, qui
aliter *Maneros* diceretur, cum sit no-
men hymni in laude *Manerotis*. Hym-
ni, qui diceretur *Linus*, meminit etiam
Eustathius loco laudato. *Clericus*.

5 Αἴνον] Est imitatio *Homeri* *Iliad.*

τ, 227.

Ἀλλ' ὅπ'ι πυραμίνων ἀγέρων δρομάεσκε πόδεσσιν.

— Καὶ ἐσινέσκετο καρπὸν.

Ex Eodem.

— ἔνεχε Νύμφῳ

Εὐράμῳ ἵλεων μίχθη ἐρατῇ Φιλότῃ.

Ex Eodem.

Ὡς δὲ Ἰρή Βοιωτὴ ἔτρεφε κέβη.

10

Ex Eodem.

Καὶ γάρ σφιν κεφαλῇφι κτ' κρύθ' αἶνόν ἔχθον·

Ἀλφθ' γ' ἥρσα πάντα κατέχευεν· ἐν δέ νυ χαῖται

Ἐρρεον ἐκ κεφαλῶν· ψίλωτο δ' ἀλά κέρηνα.

Ex Eodem.

Ὡς τε Διλαίηθεν ποταμὸς ἀλὶ ῥέον ὕδωρ.

Ex Eodem.

Τηλεμάχῳ δ' ἄρ' ἔπικτεν εὐζωνος Πολυκάσῃ,

15

Νέστορ' ὅπλοτάτῃ κέβῃ Νηληιάδῃ,

Περσέπολιν, μυχθεῖσα δ' ἄρ' ἥρσεν Ἀφροδίτῃ.

Ex Eodem ad Iliad. v.

Νέστωρ οἱ' ἄλυσεν ἐν ἀνθεμόεντι Γεγῆνι.

γ, 227. ubi de equabus suis Æneas: Ἀχρον ἐπ' ἀνθεμόεντων καρπὸν δόν, ἔδ' ἐπ' ἵππων. Similes aut majores hyperbolas, de celeritate Camillæ, habet *Virgilius* Æneid. VII. sub finem, quas vix defendi posse putavit *Henr. Stephanus*, in Dissert. de Criticis Veteribus. *Clericus*.

De *Iphiclo* hæc dicuntur, de quo *Hesiodum* ita scripsisse testatur etiam *Scholias* *Apollonii*. Lib. I. v. 45. Τῷ τινι Ἡσίοδος ἐπὶ πυραμίνων ἀγέρων ἐτίθει φησί. Porro ul-

timum Hemistichium in aliis editionibus seorsim citatur ex *Atbenæo*. *Rob.*

10 τείν] Regio est prope Aulidem, de qua vide *Stephanum*, qui ad hunc Hesiodi versum respicit. Eum habet *Eustathius* ad Iliad. B. 496. p. 264. *Clericus*.

12. ἀλφθ'] Quod morbi genus sit docebit *Celsus* Lib. V. c. 28. §. 19. Optandum esset eos, qui primi fragmenta hæc *Hesiodi* collegerunt, notasse non tantum nomina Scriptorum in quibus ea invenerant,

Sed in acutis aristis cursitavit pedibus.

——Nec corruptit fruges.

Ex Eodem.

——propterea Nympham

Cum invenisset faventem mistus est amabili concubitu.

Ex Eodem.

In divina Hyria Bœotia nutrit puellam.

Ex Eodem.

Etenim eorum capitibus effudit frigus grave ;

Vitiligo enim cutem omnem tenuit ; capilli vero

Defluebant ex capitibus ; & decalvabantur pulcra capita.

Ex Eodem.

Quique ex Lilæa profundit pulcre fluentem aquam.

Ex Eodem.

Telemacho vero peperit bene cincta Polycasta,

Nestoris minima natu filia Nelidæ,

Persepolin, mista per auream Venerem.

Ex Eodem.

Nestor solus vitavit in florida Gereno.

venerant, sed etiam loca ; hoc est, libros, capita, paginas, versus &c. ut videremus quâ occasione prolata & an recte exscripta sint. Nunc otiosum esse oporteat eum, qui ea quærere aggrediatur, & multum laborem posse incassum suscipere, quod nobis non vacat. *Clericus.*

14. Ος πη Αἰαίδης] *Eustathius* hunc locum profert pag. 275. ubi sermonem habet de Cephisso fluvio, ad Iliad. B. 523. *Clericus.*

18. Νίσση] Hoc fragmentum in Heinsianis Editionibus, aliisque ex iis propagatis, legebatur inferius, inter fragmenta ex *Stephano* collecta. Hic vero adscripserat, ad oram codicis, ex *Eustathio* desumptum, doctissimus *Grævius*, quasi omissum. Itaque hic reliquimus, cum non multum interesset ubi legere-tur, modo ne repeteretur, aut omitteretur. Existat autem apud *Stephanum* in voce *Gerenia*, qui ex primo Catalogo

B b

hæc

Ex Eodem.

Κτείνε δ' Νηληϊῶντα λαοσίφρονος υἱέας ἰδὼν
 Ενδεχά, δωδέκατος δ' Γερήνιος ἵπποτα Νέστωρ
 Ζεῖν ἔων ἐτύχισε πρ' ἵπποδαμοῖσι Γερήνοισι.

20

Ex Eodem.

— Φύλεα φίλον μαχέρεσσι γέοισι.

Ex Eodem.

— Παῦροι γὰρ εἰκόσσι πατράσι παῖδες,
 Οἱ πλέονες κακίαις.

Ex Strabone.

Καὶ κέρην Ἀργείοιο, τ' Ἑρμῶν ἀγκύλην
 Γένετο, καὶ Θρηϊνὴ κέρη Βήλαιο ἀνακτορ.

25

Ex Eodem.

Υἱεὶς δ' ἐξερχόοντο Λυκίων ἄντιρραιο,
 Οὐ ποτὲ τίκτε Πελασγός.

Ex Eodem.

Ἦτοι γ' Ἀοκρὸς Δελέγων ἠγόσατο λαῶν,
 Τὰς ῥα ποτὲ Κρηνίδης Ζεὺς ἄφθιτα μῆδεα εἰδὼς
 Λεκτεὶς ἐκ γαίης Ἀλέας πόρε Δολιχαλίωνι.

30

hæc profert, & apud *Eustathium* pag. 231. Ed. Romanæ. De hac historia vide *Apollodorum* Lib. I. Cap. IX. §. 9. *Clericus*.

22. Φύλεα] Occurrit apud *Eustath.* pag. 125. Edit. Rom. *Fragm. inedit. Rob.*

23. Παῦροι] Occurrit apud *Eustath.* ad II. s. v. 235. ubi tamen inverso verborum ordine citatur — Παῦροι γ' παῖδες εἰκόσσι πατράσιν. *Fragm. inedit. Rob.*

25. Καὶ κέρην Ἀργείοιο] Antea legebatur Ἀργεὺς & πῶ, quæ, ut recte *Isaac Casaubonus* ad pag. 29. Lib. I. *Strabonis*,

monstruosa est lectio, quippe quæ duos patres eidem filię, duos maritos eidem uxori affingit. *Clericus*.

Ibid. Ἑρμῶν] Nomen hoc à Poëtis æque tribuitur Mercurio ac Ἑρμῆς, ut animadvertit *Casaubonus*, qui protulit hunc versum *Moschi*:

Ὡς χάλυν Ἑρμῶν, καδάρων οἷς ἀδὺς Ἀπόλλων.
 Quod ille notat, contra Interpretem Latinum *Strabonis*, qui frustra emendare conatus erat locum *Hesiodi*. Idem.

Ibid. Ἀγκύλην] Hoc est, Epithetum Mercurii.

Ex Eodem.

Occidit Nelei laboris ferentes filios fortes
 Undecim, duodecimus vero Gerenius eques Nestor
 Peregre profectus erat ad Gerenios equitandi peritos.

Ex Eodem.

—— Phyleum carum immortalibus Diis.

Ex Eodem.

—— Pauci similes sunt patribus filii,
 Plures sunt deteriores.

Ex Strabone.

Et filiam Arabi, quem Mercurius innoxius
 Genuit, & Thronia filia Beli Regis.

Ex Eodem.

Filii nati sunt Lycaonis, Diis similis,
 Quem olim genuerat Pelasgus.

Ex Eodem.

Certe enim Locrus Lelegi præerat populo,
 Quos olim Saturnius Jupiter immortalia consilia agitans
 Electos ex terra Aleas dederat Deucalioni.

Mercurii. *Homerus Iliad.* π. 185. ex ejus *Catalogo.* Idem.

—— περιέξατο δαδρη

Ερμείας ἀνέχεσθαι.

Concubuit clam Mercurius innoxius.
 Blandiebantur tamen Poëtæ Mercurio,
 cum *innoxium* vocabant Deum furum,
 mercatorum, oratorum &c. & cujus ne-
 quitiam ceteroqui celebrabant. Vide
 Hymnum in Mercurium inter Homeri-
 cos, & Dialogos Deorum *Luciani*. Ce-
 terum notare debuerant collectores frag-
 mentorum *Hesiodi* locum hunc proferri,

27. Τίς] Hoc fragmentum habet
Strabo Lib. V. p. 153. ubi agit de Pe-
 lasgis, de quibus etiam non inutilia di-
 cenda haberemus, si hic ea res agere-
 tur. *Clericus.*

29. Ητοι & Λοκὸς Λελέγων] Hic locus
 exstat, apud eundem *Geographum* Lib.
 VII. p. 222. & pro *Αλέας*, ut edidit *Hein-*
sius, habet *ἀλέας*, quod suspectum men-
 di merito habet *J. Casaubonus*. At *Claud.*
Salmasius aliter hunc locum legebat at-
 que

Ex Eodem.

Ωκεε δ' Ωλενίνην πέτρῳ ποταμοῖο πρ' ὄχθας
Εὐρεῖ⊕ Πείργιο.

Ex Eodem.

Εξ ὧν ἔρεαι νύμφαι θεὰ ἐξεγρόντο,
Καὶ γρ⊕ ἐπιδανῶν Σατύρων ἀμνησνοερῶν,
Κέρητες τε θεοὶ, φιλοπαύγμονες, ὀρχησῆρες.

35

Ex Eodem.

Θαῦμα μ' ἔχῃ κτ' θυμὸν, ὅσας ἐρμειὸς ὀλύνθας
Οὗτ⊕ ἔχῃ, μακρὸς πρὸς ἑὼν, ἔποισ ἂν δριτμόν.

Responsio ex Eodem.

Μυεῖοι εἰσὶν δριτμόν, ἄτερ μέτεσ γε μέδιμν⊕.

que interpretabatur ad *Solinum* pag. 103.
Ed. Ultrajectinæ: "De Locris, inquit,
"quod Leleges olim dicti sint fidem fa-
"cere possunt hi versus *Hesiodi*, qui ex-
"stant apud *Strabonem*, qui interpreta-
"tur: τῇ γὰρ ἐτυμολογίᾳ τὸ συλλικτὸς γηγόναι
"πρὸς ἐκ παλαιῶν αἰνίττειται μοι δοκεῖ *ipsa ety-*
"*mologia obscure mihi indicare videtur*
"*fuisse quosdam olim collectitios*. Sic
"λικτὸς accepit, apud *Hesiodum*, ἀπὸ τῆς
"συλλικτῶν καὶ μυγᾶδων, pro collectitiis
"mistis. Tales enim Leleges fuere, qui
"et erronee varia Græciæ tenuere loca.
"Sed hic non est Poëtæ sensus. Λέλεγες,
"quasi λογάδες & λικτὸς dictos censet, qui
"ex electis & eximiis lapidibus, quos
"Deucalion jaciebat, nati sunt. Ita igi-
"tur legendum, in ultimo versu:

"Λικτὸς ἐκ γαίης λαὸς πόρι Δευκαλίωνι.

"Et Λέλεγες λαὸς interpretatur λικτὸς λαὸς,
"lectos populos. *Hesychius*: Λικτοὶ, ἀει-
"σις. Idem: Λογάδες, οἱ ὀλίκετοι. Legi
"etiam posset:

"Λικτὸς ἐκ γαίης λαὸς πόρι Δευκαλίωνι.

"Quod & verius existimo. Λαὸς autem
"idem *Hesiodus* ἀπὸ τῆς λέων lapidibus,
"quos reformando generi humano post
"tergum jaciebat Deucalion, scribit ap-
"pellatos. Ex præcipuis & egregiis for-
"matos vult πρὸς Λέλεγες, atque inde di-
"ctos. Hæc vir summus, erudite & fe-
"liciter, ut innumera alia. Possimus ex
"Phoenicia Lingua ostendere originem no-
"minis *Lelegum*, ita ut dicti sint à τῇ
"leabb, quod viride sonat, reduplicatis
"radicalibus, quia Leleges errones seu
"Nomades erant, qui *viridia pascula* secta-
"bantur. *Clericus*.

Ibid.] Cares olim Lelegas à nonnullis
"vocatos fuisse testatur *Herodotus* lib. I.
"Εἰσὶν δὲ πάντων Κᾶρες μὲν ἀπὸ γαίης οἱ δὲ ἠπειρῶν
"ἐκ τῆς νήσου. Τὸ γὰρ παλαιὸν ἔχοντες Μῖνοι τε
"κατήκοι, καὶ χαλόμενοι Λέλεγες, εἶχον τὰς νήσους
"&c. In his Cares quidem ex insulis tran-
"sierunt in continentem. Olim enim
"Minoi parebant, appellatique Leleges,
"insulas habitabant, &c. Κατὰ μὲν δὲ καὶ
"πρὸς ὅτι Κρήτες λέγουσι γαίᾳ. Οὐ μὲν τοι ὁμο-
"λογίαι

Ex Eodem.

Habitavit Oleniam rupem fluvii ad ripas
Benefluentis Piri.

Ex Eodem.

Ex quibus montanæ Nymphæ ortæ sunt,
Et genus nequam Satyrorum malorum facinorum auctorum,
Curetesque Dii, ludorum amantes, saltatores.

Ex Eodem.

Admiratio animum meum tenet, qua tot caprificus grossos
Hic habeat, quamvis parvus; dixeris numerum.

Responsio ex Eodem.

Decies mille sunt numero, medimnus sine mensura.

“λογέουσιν οὕτοις οἱ Κάρες, ἀλλὰ νομίζουσιν αὐτοὶ
“ἐκ τῆς ἑστῆς αὐτοχθονίας ἡπειρώτας, ἐν τῷ ἐνόματι
“τῆς αὐτῆς ἀεὶ διαχρισμένους τῷ πρὸς γόν. Hunc
“in modum Cretenses de Caribus refe-
“runt. Quanquam his non assentiuntur
“ipsi Cares, qui se aborigines & indi-
“genas continentis esse existimant, & eo-
“dem nomine, quo nunc, semper usos.
“Eosdem quidem memorat *Virgilius*
“*Æneid.* Lib. 8. sed à Caribus discernit
Hic Lelegas, *Carasque Sagittiferosque*
Gelonos. Rob.

32. Ωκεὶ δ' Ὀληνίω] Est apud *Strabo-
nem* Lib. VIII. p. 236. *Clericus.*

34. Εξ ὧν] Fragmentum hoc legitur,
apud *Strabonem* Lib. X. p. 325. ubi mul-
tis agit de Curetibus. *Clericus.*

Ibid. Οὐρεῖαι νύμφαι] De Nymphis, vi-
de dicta ad Theogoniam vll. 187, &
215. *Idem.*

35. Γένος ἐπιδαιδὼν Σατύρων ἀμυχανόεργον]
Nota sunt ex fabulis libidinosæ facta Sa-
tyrorum Nymphis insidiantium, aut cum
Baccho compotantium; ad quosum mo-

res hic respicit *Hesiodus*. Propterea, re-
melius expensa, dictos putem Satyros à
radice Phœnicia שָׁחַטָר *schatar*, quæ, a-
pud Arabes, significat *molestum esse, ma-
lefaciendo lassare*. Sic tandem defatiga-
tis Nymphis aut mulieribus potiebantur.
Clericus.

36. Κυρῆτις πηθεῖ, φιλοπύγμων, ἄρξ-
της] Ultimum Epithetum Curetum pro-
pmodum mihi persuadet dictos à Radi-
ce Phœnicia כָּרַר *charar*, unde כִּרְכֵר
chircher, quod est *saltavit*. Nihil insigni-
us in Curetibus, quam Saltatio, ut do-
cet *Strabo*, loco memorato. Vide etiam
quæ de iis congeffit vir illustris & de lit-
teris amœnioribus bene meritis *Ezech.*
Spanbemi in *Callimachum* ad Hymn.
in Jovem v. 52. *Clericus.*

37. Θάυμα] *Strabo* Lib. XIV. p. 442.
ubi Calchas rem quævisse dicitur à
Mopsō filio Mantūs, quæ Tiresiæ filia
fuerat. *Clericus.*

39. Μοειοί] Responsio est Mopsi. *Cle-
ricus.*

Εἷς δὲ ὤξωσέυ, ἣ ἐπελγέμεθ' οἶκ' ἐδυῖαο.

40

Ὡς φάτο, καὶ σφιν δριδμὸς ἐπήτυμ'· εἶδετο μέγας,

Καὶ τότε δὴ Κάλχανθ' ὕπν' ἰθανάτοιο κάλυψε.

Ex Eodem.

Ὁς ὤξ' ἀ Πανοπίδα· ···· Γληκίονά τ' ἐρυμνίῳ,

Καὶ τε δὲ Ορεχμοφῦ εἰλιγμύ' εἶσι, δράκων ὥς.

Ex Eodem.

Γλακτοφάγων εἰς αἶαν ἀπῆναις οἶκ' ἔχοντων.

45

Ex Eodem.

Αἰθίοπας, Λίβυάς τ', ἠδὲ Σκύθας ἱππημολγές.

Ex Eodem.

Δωδώνιῳ, Φηγόν τε Πελασγῶν ἔδρανον ἦεν.

Apud Eundem, ἐκ τῆς Ἡοίαν.

Ἡ οἷη διδυμεὺς ἱερὸς ταῖσ' αὖ καλωνέσ,

Δωτῶ ἐν πεδίῳ πολυβότρυ' ἀντ' Ἀμύργιο,

Νίψατο Βοιδιαάδης λίμνης πόδα πρῶτον αἰδμής.

50

43. *Οἱ παρὰ Πανοπίδα*] Hoc fragmentum est apud *Strabonem* Lib. IX. p. 292. ubi de Cephisso fluvio loquitur, quem hisce verbis describit. *Clericus.*

45. *Γλακτοφάγων*] *Strabo* Lib. VII. p. 209. ait *Hesiodum*, ἐν τῇ καλεσμένῃ γῆσι φειδῶ scripsisse Phineum ab Harpyis abductum fuisse in terram lacte viventium &c. hoc est, Getarum, quorum regionem & gentem describit eo loco *Geographus*. *Clericus.*

46. *Αἰθίοπας*] Legitur apud *Strabonem* Lib. VII. p. 208. qui aliquot versus *Hesiodi* exscripserat, sed quorum superest tantum primus, isque corruptissimus. Pro *Λίβυάς τε ἠδὲ* legitur *τὴ Λιγυσί δὲ*. *Heinsius* edidit *Λιγυάς*, sed qui melius cum

Æthiopicis conjungi possunt, quam *Libyes*? *Clericus.*

47. *Δωδώνιῳ*] Est apud eundem *Geographum* Lib. VII. p. 226. ubi sermo est de Pelasgis. *Clericus.*

48. *Ἡ οἷη διδυμεὺς*] Est apud *Strabonem* Lib. IX. p. 304. & Lib. XIV. p. 445. & apud *Stephanum* in voce *Ἀμύργιο*. *Casaubonus* legit *Διδύμης*, quod nomen est proprium montis, & pro ἀντ', ἀγχ', hoc est, ἀγγε prope; sed, ut recte *Berkelius*, in *Stephanum*, ἀντ' potest esse pro ἀντα ἐ regione. Præterea *Strabo* habet *Βοιδιαάδης*. Non dicit *Geographus* hos versus lectos in *Eoëis*, sed ex primis voculis coniecisse videtur hoc *D. Heinsius*. Huc autem transferemus quod habet *Isaac Casaubonus*

Unus verò superest, quem numerare nequisti.

Sic dixit, & iis verus numerus mensuræ cognitus est.

Tum vero Calchantem formus mortis texit.

Ex Eodem.

Qui ad Panopidem & Gleconem munitam

Et qui per Orchomenum circumvolutus it, ut serpens.

Ex Eodem.

Galactophagorum in terram habentium domos in plaustris.

Ex Eodem.

Æthiopas, Libyaſque, & Scythas, qui equas mulgent.

Ex Eodem.

Dodonamque, & ad fagum Pelasgorum sedem ivit.

Apud Eundem ex Eois.

Aut qualis gemina sacra incolens juga,

Dotio in campo è regione racemosi Amyri,

Abluit aqua Boebeïde pedem virgo intacta.

bonus ad Lib. I. Strabonis, p. 29. de hoc opere *Hesiodi* & alio affinis argumenti, qui Catalogus vocabatur. Cum ergo laudasset Geographus Catalogum: "Videri, inquit, poterat illud opus *Hesiodi* intelligi, quod *Hoïw*, vel *Hoïas μεγάλας* Græci Scriptores solent nuncupare. Sed ex Scholiaste *Apollonii* discimus diversa hæc esse opera. Sic enim ille scribit in Lib. II. *Ὅμοια Ἡσίοδος ἐν ταῖς μεγάλαις Ἥοιαις ὅπ' αὖτε τῶ ὄντι ἱλιώμων· ἐν δὲ τῇ γ'· καταλόγῳ &c.* Certum est tamen Eoæas quoque *Hesiodi* aliud fuisse nihil, quam mulierum præstantissimarum Catalogum. Nam hoc recte à doctissimo viro *Joan. Aurato* est animadvertum. Nos etiam postea observavimus,

"non *Hesiodum* tantum sed & *Soficratem* Opus eodem fere indice edidisse. Athenæus Lib. XIII. *Ἐπίπλε ἡμῶν ἱμηνῶν ἔχοντα κατάλογον γυναικῶν ποιητῶν, ἃ καὶ τὰς Σωφράτους τὸ παραγορεῖται οἷος ἢ τὸ γυναικῶν κατάλογον Νικηφίτου τὸ Σαμία.* Ubi legendum cenlemus *οἷος* & de quodam *Soficratis* Opere accipiendum, cui, ad *Hesiodi* imitationem, titulum fecerat *οἷος* quod & ipse sua exempla omnia, per vocem *οἷος*, inciperet, ut *Hesiodus* per *ἢ οἷν*. Nam illud quidem dubitari non potest, fuisse illud *Soficratis* opus certorum hominum Catalogum. Omnia autem exempla ita incipisse conjectura est, meo iudicio, admodum probabilis. Quam etiam confirmat, quod

Timon

Ex Pausania.

Υηθηθ' ὃ Μόλυρον Αἰόσαντο Φίλον υἱὸν
 Κτείνας ἐν μεγάροισιν εὐνῆς ἐνεχ' ἥς ἀλόχοιο,
 Οἶκον λατοπρολιπὼν Φεῦγ' Ἀργεῶ ἵπποδότοιο.
 Ἰξεν δ' Ὀρχομήδον Μινυήιον· καί μιν ὄγ' Ἡρώς
 Δέξατο, καὶ κτεάνων μοῖραν πόρην, ὡς Ἰππεικές.

55

Ex Eodem.

Φύλας δ' ὅππῃ κέλεω κλεῖτε Ἰολαίς
 Λειποφίλλω· ἦν δ' εἶδος Ολυμπιάδεσσιν ὁμοίη.
 Ἡ δέ οἱ υἱὸν ἐν μεγάροισιν ἔτικτεν,
 Θηρῶ τ' αἰδῆ ἱκέλῳ φαέεσσι σελήνης.
 Θηρῶ δ' Ἀπόλλωνο ἐν ἀγκοῖνῃσι πεσέσσε
 Γείνατο Χείρωνο κρατερὴν μὲν ἵπποδάμοιο.

60

Ex Scholiaste Apollonii.

Δώδεκα γὰρ Νηληϊοὶ ἀμύμονο υἱέες ἦσαν,
 Νέστωρ τε, Χρόμος τε, Περικλύμενός τ' ἀγέεωχο,
 Οἰεῖο, ὃ πῶρ' ἔδωρε Ποσειδάων ἐνοσίχθων
 Πάριος· ἄλλοτε γὰρ ἐν ὀρνίθεσσιν φάνεσκεν
 Αἰετός· ἄλλοτε δ' αὖτε πελέσκετο (γαῦμα ἰδέσθαι)
 Μύρμηξ· ἄλλοτε δ' αὖτε μελιόσων ἀγλαὰ φύλα·
 Ἄλλοτε δεινὸς ὄφιν καὶ ἀμείλιχον· εἶχε δ' ἔδωρε

65

⁴⁴ *Timon* quoque in Sillis, idem fecerat
⁴⁵ &c. Cetera lege apud ipsum Scriptorem.
 Quæ cum expendere diligentius,
 non duxi hic omittendum, si *Scutum*
Herculis sit fragmentum *Oæarum*, in
 prima voce ἢ οἷν nihil esse mutandum.
 Sed vix intelligo qui post longissimam dig-
 gressionem, qua clypeus Herculis, ejus-

que certamen cum Cygno describuntur,
 posset Poëta sequens exemplum ordiri
 iterum vocibus, ἢ οἷν. *Clericus*.

§ 1. Τηληϊοί] Hoc fragmentum est apud
Pausaniam, in Bæoticis p. 598. qui,
 cum dubitet an *Eoæ* sit Poëma *Hesiodi*,
 sic hos versus prolaturus præfatur: Τηληϊοί
 δὲ ἐποιοῦντο μῆνιν καὶ ὁ τὰ ἐπὶ σωθῆς, ἀς με-
 γάλας

Ex Pausania.

Hyettus vero Molyrum Arisbantis carum filium
 Cum occidisset domi propter concubitus ejus conjugis,
 Domo relicta fugit Argo equos pascente,
 Venit vero Orchomenum Minyarum; eumque Heros
 Excepit, & opum partem largitus est, ut æquum erat.

Ex Eodem.

Phylas compressit filiam clari Iolai
 Lipephilen; erat autem formâ Deabus similis.
 Illa vero ei filium domi peperit,
 Theronemque pulcrum similem radiis Lunæ.
 Thero vero cum incidisset in ulnas Apollinis,
 Peperit fortem Chironem equorum domitorem.

Ex Scholiaste Apollonii.

Duodecim enim Nelei præstantis filii eramus,
 Nestor, Chromiusque, & Periclymenus ferox,
 Felix, cui dederat dona Neptunus terræ quassator
 Omnis generis; aliquando enim inter aves videbatur
 Aquila; aliquando vero erat, (mirabile visu!)
 Formica, aliquando apium splendida examina;
 Aliquando terribilis serpens, & ferus. habebatque dona

ἡὶ δὲ Ἡοίας καλῶν Εὐδαίης. Hyetti mentionem fecit qui versus composuit, quos Græci vocant magnas Eæas. De Hyetto vide plura apud Pausaniam. Clericus.

56. Φύλας] Sunt hi versus apud eundem Scriptorem, in Bœoticis, p. 605. Ubi sub nomine Hesiodi non laudat hoc opus. Interpres Pausaniæ Latinus Roma-

lus Amasæus vocem Ἡοίας p. 599. verterrat perabsurde Orientalia monumenta, hîc, non melius, magnas matutinas. Clericus.

62. Δόδωνα] Legitur hoc fragmentum in Scholiaste Apollonii, ad v. 156. Lib. I. Argonauticorum, ubi etiam explicatur. Clericus.

Παντοῖ, ὅς κ' ὀνομασά, τά μιν κ' ἔπειτα δόλωσε
Βελῆ Αἰθιῶαίης.

70

Ex Eodem.

Θεοσάμην' γενεῇ Κλεαδαίμιν κυδαλίμοιο.

Ex Eodem.

Ενθ' οἷ γ' ἀνέσθλω Αἰωνίῳ ὑψιμέδοντι.

Ex Eodem.

Αἴητης δ' ὕδρ' Φαεσιμβρότῃ ἡελίοιο.

Ex Eodem.

Αὐτὸς δ' ἐν πλήρησι διπετέει ποταμίῳ.

Ex Eodem.

— Λαργίς ποσί.

75

Ex Eodem.

Νῆσον εἰς αἶν' ἡμιόεσσαν, ἵνα σπῆσι δῶκε Κρηίων.

Ex Scholiaste Pindari & Lycophronis.

ἐν τῇ ἡρωϊκῇ γενεαλογίᾳ.

Ελλην' δ' ἐγένοντο ἡμισυπόλε βασιλῆ'

Δῶρρός τε, Ἐξθός τε, κ' Αἴολος ἐπιοχρέμας.

Αἰολίδα δ' ἐγένοντο ἡμισυπόλοι βασιλῆες,

Κρηγεύς, ἡδ' Αἰαμας, κ' Σίσυφ' αἰολομητις,

Σαλμωνεύς τ' ἄδικος, κ' ὑπέρδυμος Πειρήνης.

80

71. Θεοσάμην'] Ad v. 824. Lib. I. Argonauticorum. Legitur Κλεαδαίης in Ed. Stephani. Clericus.

72. Ενθ'] Ad v. 297. Lib. II. Argonauticorum. Clericus.

74. Αὐτῆς] Ad v. 757. Lib. I. Argonauticorum. Clericus.

75. Λαργίς] Occurrit Lib. I. v. 456.

Sic explicatur à Scholiaste vox Λαργίς. Παρὰ τὸ λίαν ἀγνόη· ἢ παρὰ τὸ λῶ τὸ δῶλω πίνονται. Ησίοδος δὲ φησι— Λαργίς ποσί, τῶς κατ' ὅμιν ἡδύσιν. *Frag. inedit. Rob.*

76. Νῆσον] Occurrit apud Scholiasten *Apollonii* Lib. IV. v. 892. Insula Sirenum intelligitur. Explicantur enim hi versus *Apollonii*.

Omnis generis, quæ dici nequeunt, & eum deinde fefellerunt
Minervæ consilio.

Ex Eodem.

Theſſamenus fobolem Cleadæmi illuſtris.

Ex Eodem.

Tunc illi vovebant Æneio ſupremo.

Ex Eodem.

Ætes vero filius mortalibus illucentis Solis.

Ex Eodem.

Ipſe autem in exundationibus fluvii à Jove delapſi.

Ex Eodem.

——Delicatis pedibus.

Ex Eodem.

Inſulam in ventofam, ubi iis dedit Saturnius.

*Ex Scholiaſte Pindari & Lycophronis,
in Heroum genealogia.*

Ab Hellene geniti ſunt juſ dicente rege

Doruſque, Xuthuſque, & Æolus gaudens equis,

Æolidæ autem fuerunt juſ dicentes reges,

Cretheuſ, & Athamaſ, & Siſyphuſ verſutuſ,

Salmoneuſque injuſtuſ, & ſuperbuſ Periereſ.

Αἴψα δὲ τῶν
Καλὴν, ἀνδριμέσαν ἰσίδρακον, ἔνθα λίγαι
Σαφῆναι ὄναισι Ἀχαιίδαισι—

Ἡκαλίδουσι Ἡαδδφ ἔναισι ἰσμελίζοντι τὴν τῶν
τῶν Σαφῆναι. *Frag. inedit. Rob.*

77. Εἰλωτοῖς] Tres poſteriores verſuſ
invenio in Scholiaſte Pindari ad Od. IV.
Pythiacorum. Duoſ priorēſ quærentiſ,

apud Lycophroniſ Scholiaſten, oculoſ
fugerunt. Interea non dubito quin le-
gendum ſit, ut edidi, v. 2. Δῶτο non
Σαφῶ, ut erat in Heiniſianiſ Editionibuſ.
Crediderim etiam legendum Εἰλωτοῖς, hoc
eſt, ἰδι. Notum enim eſt hoſ fuiſſe Hel-
leniſ filioſ. Vide *Apollodori* Biblioth.
Lib. I. Cap. VII. §. 2. *Clericuſ.*

Ex eodem Scholiaste Pindari.

Τῇ μ' ἄρ' ἀγγελῷ ἦλθε κόραξ ἱερῆς δ' ἀπὸ δαίτος
 Πυθῶ ἐς ἡρατῆλιν, καὶ ἔφρασεν ἔργ' αἰδομένη
 Φοίβῳ ἀκερσικόμῃ, ὅτε Ἰχὺς γῆμε Κόρωνιν,
 Εἰλαπίδης, Φλεγύας Διογνήτιο θυγατρᾶ.

85

Ex Eodem.

Τλώδ' Ἀμαρυγκείδης Ἰππόστρατ' ὄζ' Ἀρηῷ,
 Φυκτέως ἀγλαῶς υἱός, Επειῶν ὄρχαμος ἀνδρῶν.

Ex Eodem.

Ἦδε δὲ οἱ καὶ θυμὸν δέριση φαίνεται βελή,
 Αὐτὸν μ' χεῖρας κρύψαι δ' ἀδόκητον* μάχμερσιν τε
 Καλῶν, ἦν οἱ ἔτευξε παλαιὸς ἀμφιγυῖς.
 Ὡς τῶν μασεύων οἷ' καὶ Πήλιον αἰπὺν,
 Αἰψ' ὑπὸ Κενταύροισιν ἀρεσκώοισι δαμῆν.

90

Ex Eodem.

Αἴσω, ὅς τέκε θ' υἱὸν Ἰάσωνα ποιμνία λαῶν,
 Οὐ Χείρων θρέψεν ἐν Πηλῶ ὑλῆεντι.

Ex Eodem. ἐν ὑποθήκῃς.

Εὖ νύ τοι ἔχεται μεταλλᾶ* αἰγιονέτῃσι.

95

Ex Eodem.

Εἰ δ' ἄλλω τότε παρθὸς ἐγὼ καὶ Οἰμῶ αἰοῖδ' ὀ
 Μέλπομεν, ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες αἰοῖδ' ὀ.

Ibid.] Aliter leguntur hi versus in Editione Clerici & aliorum,

Ἑλλῶν δ' ἔγνοντο θεμιστοπόλοι βασιλεῖς
 Δωρὸς τε, Εὐβοῆς τε, καὶ Αἰολῶν ἱπποχάρμης.
 Αἰολίδῃ δ' ἔγνοντο θεμιστοπόλοι βασιλεῖς
 Κρήτης, ἰδ' Ἀδαμᾶς, καὶ Σίσυφ' αἰολομήτης,

Σαλμωνεὺς ἄλλος, καὶ ὑπὲρ θυμὸς αἰεὶ κελί.

Recte, ut conjecerat Clericus legitur Ἑλλῶν non Ἑλλῶν, ut patet ex Lycophronis Scholiaste ad v. 284. Sed pro αἰεὶ κελί omnino legendum Πιερίης, qui, æque ac Salmoneus, testante Apollodoro erat

Ex eodem Scholiaste Pindari.

Venit igitur illi nuncius corvus sacro à convivio,
 Pythonem in divinam, & dixit facta ignota
 Phœbo intonso, Ichyn duxisse Coronidem,
 Ilatidem, Phegyæ Diogneti filiam.

Ex Eodem.

Hanc vero Amaryncides Hippostratus bellicosus,
 Rhyetei inclytus filius, Epeorum dux virorum.

Ex Eodem.

Hoc animo ejus optimum visum est consilium,
 Ipsum quidem retinere, occultare vero inexpectatum & gladium:
 Pulcrum quem ei fabricarat inclytus Vulcanus.
 Ut hunc quærens solus per altum Pelium,
 Rursus à Centauris montanis domaretur.

Ex Eodem.

Æson, qui genuit filium Jasonem pastorem populorum,
 Quem Chiron nutriit in Pelio sylvofo.

Ex Eodem, in Monitis.

Recte hæc singula quærit immortalibus.

Ex Eodem.

In Delo primus ego & Homerus Poëtæ
 Canebamus, novis hymnis fuentes cantionem;

erat ex Æolidis. Male igitur apud *Scholiast.* Lycophronis secundo loco interseritur Σαρπηδόω, &c. *Rob.*

83. Τῇ ᾠδῇ] Est in Scholiis ad III. Pythiacorum. *Clericus.*

86. Τῷ δὲ] Est in Scholiis ad X. Olym-

piac. *Rob.*

95. Εἰς τὴν] In Scholiis ad VI. Pythiacorum, ubi profertur ἐκ Χείρωνος ἰατρικῶν, quas *Hærodotus* ἀρετῶν. *Clericus.*

96. Εἰς αὐτὴν] Occurrunt hi versus, excepto tertio, apud *Eustathium.* *Rob.*

Φοῖβον Απόλλωνα χρυσάορον, ἐν τέκε Λητιά.

Ex Eodem. in τ Ηοίαν.

Η οἷη Φθίη Χαρίτων ἀπὸ κάλλος ἔχουσα
Πλωεῖς πρ' ὕδωρ χαλὴ ναίεσκε Κυρλήν.

100

Ex Eodem, ex iisdem.

Η οἷη Υεῖη πυκνόφρων Μυκισιόκη,
Η τέκεν Εὐφημον Γαινόχῳ ἐννοσιγάῳ,
Μιχθεῖο' ἐν Φιλόπῃ πολυχρῆσος Αφροδίτης.

Ex Eodem.

Η δ' ὑποκυσταμένη τέκεν Αἰαχὸν ἱπποχάεμιν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἦδ' ἔσσι πολυηράτε ἔκετο μέγρον,
Μῆν' ἔων ἥραλλε, πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Οἶσσι ἔσαν μύρμηκες ἐπιδράτε ἐνδοθι νῆσσι,
Τὸς ἀνδρας ποίησε, βαθυζώνης τε γυμναίχης.
Οἱ δὲ τοι παρθόνον ζῆξαν νέας ἀμφιελίσσας,
Πρῶτοι δ' ἰσῖα γέντο νέας κυσμοπύργιο.

105

110

Ex Eodem.

Ητοι ὁ μὲ Σῆρον, καὶ Αλάζορον ἡεάς ἐσπλάς.

Ex Scholiaste Sophoclis.

Εστὶ τις Ελλοπὴ πολυλήϊος ἢ δ' ὀλέμων,
Αφνείη μέλαιοι καὶ εἰλιπόδεας βόεσσιν.
Εν δ' ἀνδρες ναίεσι παλὺρρέες, πολυδέσται,
Πολλοί, ἀπειρέσιοι, φύλα θνητῶν ἀνθρώπων.

115

99. Η οἷη Φθίη] Ad IV. Pythiacorum, non procul ab initio. *Clericus.*

101. Η οἷη Υεῖη] Ad IV. Pythiacorum. *Clericus.*

104. Η δ' ὑποκυσταμένη] Legitur apud

Scholiamen Lycophronis p. 38. Edit. Stephanicæ, ubi plura de hac fabula. *Clericus.*

109. Οἱ δὲ] Nonnullis verbis mutatis hi versus leguntur etiam apud *Pindarum*.

Phœbum Apollinem, qui habet aureum enfem, & quem peperit Latona.

Ex Eodem, ex Eois.

Aut qualis Phthia habens formam à Gratiis
Penei ad aquam pulcra habitabat Cyrene.

Ex Eodem, ex iisdem.

Aut qualis Hyria prudens Mecionice,
Quæ peperit Euphemum terræ domino & quassatori,
Mista concubitu aureæ Veneris.

Ex Eodem.

Hæc gravida facta peperit Æacum gaudentem equis.
Sed postquam juventutis amabilis attigit mensuram,
Solut cum esset, dolebat; pater vero hominum & Deorum
Quotquot erant formicæ, intra amabilem Insulam,
Eas viros fecit, & mulieres ampla cingula habentes.
Qui primum instruxerunt naves utrimque remis actas,
Et primi vela posuerunt navis nigram præram habentis.

Ex Eodem.

Ille quidem Serum, & Alazogum filios bonos.

Ex Scholiaste Sophoclis.

Est quædam Ellophia dives segetum & pascuorum,
Abundans ovibus & bobus quibus pedes recurvi.
Inhabitantque eam viri habentes multos agnos, & boves,
Multi, innumeri, genera mortalium hominum.

rum in Olymp. n.

Οἱ δ' ἦτοι πρῶτον τιδὲν νῆας ἀμφιέλουσιν
Πρῶτοι δ' ἴστα θύσαντες νῆας πηλὰ ποντοπόροιο. *Rob.*

III. Ητοι δ] Occurrit in Olymp. I.
Pater autem Seri erat Halirrothius testan-

te Scholiaste. Ην δ' ὁ Σαρῶ τῷ Ἀλκίβοδῃ τῷ
Πατρὶτι καὶ Ἀλκιδῆτι. *Rob.*

II2. Εστὶ πρὸς Ἑλλάσπιν] Vide Scholiasten
Sophoclis ad Trachinias p. 372. Ed. Ste-
phanicæ. *Clericus.*

Ενθά γε Δωδώνη τις ἐπ' ἐχατῇ πεπόλισται.
 Τὼ δ' Ζὺς ἐφίλησε, καὶ ὃν χρησέμεον ^{ἔπ'}
 Τίμιον ἀνδρώποισ, ναῖον δ' ἐνὶ πυθμύρι φηγῶ.
 Εὐθεν ὅπχθονίοις μαντεύματα πάντα φέρον.
 Ος δὴ κείδε μολῶν θεὸν ἄμβροτον ἔξερεεῖνη
 Δῶρα φέρων ἔλθῃσι σὺν οἰωνοῖς ἀγαδοῖσιν.

120

Ex Eodem.

Ἡ τέκεθ' Ερμῶνι δαεικλυτῷ Μενελαῶ,
 Οπλότατον δ' ἔτεκεν Νικόστρατον ὄζον Ἀρηῶ.

Ex Eodem.

Ἰκετο δ' εἰς Κρείοντα καὶ Ἡνίοχῳ.

Ex Æschyli Scholiaste.

Ἡ δ' ὑποκυσαμένη καλλίζων Στρεατονίκη
 Εὐρυτον ἐν μεγάροισιν ἐγείνατο Φίλτατον υἱόν.
 Τῷ δ' υἱὲς ἐχρύνοντο Δηϊῶν τε Κλύπός τε,
 Τοξῶς τ' ἀντίθεῳ, ἥ δ' Ἰφίτῳ ὄζῳ Ἀρηῶ.
 Τὸς δ' ἐμὲθ' ὀπλοτάτῳ τέκετο Ξανθῶν Ἰόλειαν
 Ἀντιόχη κρείσσει, παλαιὸν γένος Αἰεολίδεο.

125

130

Ex Athenæo. ἐν τῷ δευτέρῳ Μελαμποδίας.

— τῷ δὲ Μάρης θοδὸς ἀγγελῶ ἦλθε δι' οἴκου.

Πλήσας δ' ἀργύρεον σκύπφον φέρε, δῶκε δ' ἀνακτι.

Ex Eodem.

Καὶ τότε μάντις μὲν δεσμὸν βιῶν ἀννυτο χερσὶν,
 Ἰφικλῶ δ' ἔπ' ἡ νῶτ' ἐπεμάμετο τῷ δ' ἐπόπιδεν
 Σκύπφον ἔχων ἑτέρῃ, ἑτέρῃ δ' σκῆπτρον αἰέφας

135

131. Τῷ δὲ Μάρης] Priora duo fragmenta ex Athenæo

leguntur

Illic quædam Dodona in extremo tractu condita est.
 Hanc amat Jupiter, & suum oraculum esse
 Venerandum hominibus, habitans in fundo fagi.
 Hinc terrestribus vaticinia quælibet feruntur.
 Qui illuc profectus Deum immortalem interrogarit
 Dona ferens venerit cum bonis avibus.

Ex Eodem.

Quæ peperit Hermionen hasta inclyto Menelao,
 Minimum vero natu peperit Nicostratum Martium.

Ex Eodem.

Venit ad Creontem & Heniochen.

Ex Æschyli Scholiaste.

Gravida vero facta pulcre cincta Stratonice
 Eurytum domi peperit carissimum filium.
 Cujus filii fuerunt Deïon & Clytius,
 Sagittarius similis Diis, & Iphitus bellicosus,
 Post hosce vero minimam natu peperit Ioleam
 Antiope regina, priscum genus Aubolidæ.

Ex Athenæo, è secundo Melampodiæ.

—Huic Mares celer nuntius venit, per domum,
 Cum implevisset argenteum scyphum tulit, deditque Regi.

Ex Eodem.

Et tunc vates vinculum arcus sustulit manibus,
 Iphiclus vero ad humeros instabat ei, à tergo,
 Scyphum tenens altera manu, altera vero sceptrum tollens

Ἔσπεκεν Φύλακος, ἣ ἐνὶ δμῳέσσιν ἔεπε·

Apud Eundem. ἐν τῇ Ἡοίῳ.

Οἷα Διώνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάριμα ἣ ἔχθος,
 Οπὶς ἀδ' ἰω πίνε, οἷνθ' δέ οἱ ἔπλετο μάεργος,
 Σὺν δ' ἵ πόδας χεῖράς τε δέει, γλαῦσάν τε νόον τε
 Δεσμοῖς ἀφράστοις· Φιλεῖ δέ ἐ μαλθακὸς ὕπνθ'.

140

Ex Eodem.

Τὰς δ' βροτοὶ καλέεσσι Πελεΐαδας.

Ex Eodem.

Εὐεργύης δ' ἔπ' κῆρυθ' Ἀθηναίων ἱεράων.

Ex Eodem.

Ἡδὺ γ' ἔσ' ἐν δαμῇ ἣ εἰλαπίνῃ τετραλήνῃ
 Τέρπεας μύθοισιν, ἐπὶ δαμτὸς κορέσων.

Apud Stephanum. ἐν Αἰγίνης δαμτῇ.

—— νήσω ἐν Ἀβαντίδι δῖῃ.

145

Τὴν περὶν Ἀβαντίδα κύκλησεν θεοὶ αἰὲν ἔοντες,
 Τὴν τότ' ἐπώνυμον Εὐβοίαν βοῶς ὠνόμασε Ζεὺς.

Ex Suida.

Ἀλκίω μ' γ' ἔδωκεν Ολύμπθ' Αἰακίδῃσι,
 Νῆν δ' Ἀμυθαονίδαας, πλῆτον δέ πῃς Ἀτρεΐδῃσιν.

Ex Eodem.

Εἵνεκα μαχλοσύνης συχερῆς τέρεν ὦλεσαν ἄνδρες.

150

137. Οἷα Διώνυσος] Est apud eundem Lib. X. p. 428. ubi multa in eandem sententiam. *Clericus.*

143. Ηδ'] Profertur ex Melampodia *Hesiodi, Aibeni* Lib. II. p. 40. *Clericus.*

145. Νήσω ἐν Ἀβαντίδι] *Stephanus* habet in voce *Abantis*, ubi *Ab. Berkelius* ostendit legendum non ἐν Αἰγίνης sed ἐν Αἰγίῳ Λευτέρῳ. De nominibus Euboeæ, ex Phœnicia Lingua, ea tradidit *Sam. Bochar-*

Stabat Phylacus, & inter famulos dixit.

Apud Eundem, ex Eois.

Qualia Dionysius dedit hominibus gaudium & inimicitiam,
Quisquis copiosè bibit, vinum vero est ei petulans,
Simulque manus & pedes vincit, linguamque & mentem
Vinculis quæ dici nequeunt, & eum amat mollis somnus.

Ex Eodem.

Quas mortales vocant Peleïadas.

Ex Eodem.

Eurygyes adhuc puer Athenarum Sacrarum.

Ex Eodem.

Dulce enim est in convivio & in epulo florente
Recreari sermonibus, postquam convivio saturati sunt.

Apud Stephanum, è II. Ægina.

— in divina Insula Abantide,

Quam prius Abantidem vocabant Dii æterni, &
Quam tunc à bove cognominatam Eubœam vocavit Jupiter.

Ex Suida.

Fortitudinem quidem dedit Jupiter Æacidis,
Sapientiam vero Amythaonidis, & divitias largitus est Atridis.

Ex Eodem.

Ob lasciviam odiosam tenerum (virginitatis) amiserunt florem.

Bocharius, Chanaanis Lib. I. c. 13. quæ
ostendere queant quanti usus sit ea Lin-
gua, ad Græciæ origines illustrandas.
Clericus.

150. *Eivus*] Occurrit in voce Μαχλο-

σόν quam ita explicat Lexicographus
" Καταφύγεα, γυναικομασία, Ηρόδου & λέγει.
" Λέγει γὰρ εἰς τὴν Περσὶς διαφάνει. Εἰναις
&c. *Fragm. Inedit. Rob.*

Ex Suïda & Polybio.

Αἰακίδας πολέμῳ κεχαρηότα, ἥ τε δαίτι.

Ex Plutarcho.

— αἶτ' ἄλσος καλὰ νέμον,

Καὶ πηγὰς ποταμῶν, καὶ πείσεα ποιήεντα.

Ex Eodem.

Εννέα τοι ζῶντες γυνεὺς λαχέεσσι κορώνη

Ἀνδρῶν ἡρώωντων, ἔλαφον δέ τε τετρακόρωνον.

155

Τρεῖς δ' ἐλάφους ὁ κόραξ γηγάσκε. αὐτὰρ ὁ φοῖνιξ

Εννέα τὰς κόρακας· δέκα δ' ἡμεῖς τὰς φοῖνικας

Νύμφαι εὐπλόκαμοι κῆραι Διὸς Αἰγίοχου.

Ex Eodem.

Δεινὸς γάρ μιν ἔτειρεν ἔρωι Πανοπηίδος Αἴγλης.

Ex Clemente Alexandrino.

Μάντις δ' ἐδέει βῆσι Πηχθονίων ἀνθρώπων,

160

Οἷσις ἂν εἰδείη Ζηνὸς νοὸν Αἰγίοχου.

Ex Eodem.

Αὐτὸς γὰρ πάντων βασιλεύς καὶ κοίρανος βῆσι

Ἀθανάτων· σοὶ δ' ἔπις ἐρήμισαι κράτος ἄλλῳ.

Ex Eodem.

Μισαίων, αἶτ' ἄνδρα πολυφραδέοντα πηγεῖσι,

Θέσκελον, αὐδήεντα.

165

154. Ενία πι.] Apud Plutarchum de Oraculorum defectu p. 415. T. 2. exstant duo priora fragmenta Hesiodi, ubi & eorum interpretationem legere licebit. Compara etiam, si vacat aut lubet, trans-

lationem horum versuum, quæ exstat Eidyllio X. Ausonii, ad quem & Eliam Vinetum consule. Clericus.

Ibid.] Occurrit etiam hic versus apud Scholiasten Aristophanis ad Oryd. v. 610. Ad

Ex Suida & Polybio.

Æacidas bello gaudentes ut convivio.

Ex Plutarcho.

— quæ nemora amoena habent

Et fontes fluviorum, & pascua herbida.

Ex Eodem.

Novem vivit ætates garrula cornix

[nices;

Hominum qui juventute florent; cervus vero æquat quatuor cor-

Tres vero cervos æquans corvus senex fit; deinde Phoenix

Novem corvos æquat; nos vero decem Phoenices

Nymphæ cincinnatæ filiæ Jovis Ægidem habentis.

Ex Eodem.

Gravis enim eum atterebat amor Panopeïdis Æglæ.

Ex Clemente Alexandrino.

Vates nemo est terrestrium hominum,

Qui noverit mentem Jovis Ægidem habentis.

Ex Eodem.

Ille enim omnium rex & dominus est

Immortalium; tecum nemo alius de potentia certarit.

Ex Eodem.

Musarum quæ virum reddunt celebrem,

Divinum, vocalem.

Ad eundem respicit *Scholias* *Lycophronis* v. 794. cum dicit, Εἰς τὴν ἰκτὸς ζῆν γυναικί, καὶ δ' Ἡρόδοτον, ὁ κόραξ. *Rob.*

159. Δεῖνός γ' In Vita Thesei p. 8. ubi, auctore *Heraclea* Megarensi, dicitur

Pisistratus hunc versum ex *Hesiodi* operibus sustulisse. *Clericus.*

160. Μάγνης] Existat *Stromate* V. p. 610. & sequens fragmentum *Ibid.* p. 603. *Clericus.*

Ex Eodem.

Ἡδὺ δ' ἢ τὸ πυθέσθ' ὅσα θνητοῖσιν ἔδειμαν
 Ἀγάνατοι δειλῶν τε καὶ ἐσθλῶν τέκμαρ ἐναεγές.

Ex Scholiaste Lycophronis.

Ζεῦ πάτερ, εἴθε μοι * ἥσσω μὲ αἰῶνα βίοιο
 Ωφειλες δῶναί, καὶ αἴσια μῆδεα ἰδμεν
 Θνητοῖς ἀνθρώποις· νυνὶ δ' ὅκ' ἐμὲ τυτθὸν ἔπας,
 Ὃς με μακρόν γε ἔθνηκας ἔχειν αἰῶνα βίοιο
 Ἐπὶ μ' ἔτι ζῶεν * γρυαῖς μερόπων ἀνθρώπων.

170

Ex Eodem.

Τρεῖς μάλαγε Αἰακίδῃ, καὶ τετράκις ὄλβιε Πηλεῦ,
 Ὃς τοῖς δ' ἐν μεγάροισι ἱερὸν λέχῃ· εἰσυναβαίνεις.

Ex Eodem.

Οἴλω μὲ μοῖραν δέχα μοιρῶν τέρετ' ἀνὴρ,
 Τὰς δέχα δ' ἐμπύλῃσι γυνὴ τέρετ' ἔσσετο νόημα.

175

Ex Eodem. ἐκ τῆς Ἡρωϊκῆς γενεαλογίας.

Ἡραπὶ πᾶ' ὅτε τεῖχος εὐδμήτοιο πόληθ'
 Ὑψηλὸν ποίησε Ποσειδάων καὶ Ἀπόλλων.

Ex Eodem.

Χαίρετε Λυγχεῖθ' ἑταῖρ' —

Ex Athenagora.

— πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 Χώσατ', ἀπ' Οὐλύμπου βαλὼν ψολόεντι κεραυνῷ

180

168. Ζῶ πάτερ] Legitur p. 112. Ed.
 Pauli Stephani. *Clericus.*

175. Οἶνον μὲν] Citantur etiam hi ver-
 sus ab Apollodoro Bibl. Lib. III. Pessime
 autem vertuntur in *Clerici* Editione

Quali sorte delectatur vir decem sor-

tium

Tales decem implet mulier delectans
sapientia.

Primo enim scribitur οἶνον pro οἶνον. Per-
 peram etiam *delectans sapientia*. Quom-
 quæso, delectans? Quid deinde *sapien-*
tia?

Ex Eodem.

Dulce est resciscere quæ mortalibus constituerunt
Immortales malorum & bonorum signum manifestum.

Ex Scholiaste Lycophronis.

Jupiter pater, utinam mihi minus spatium vitæ
Dedisses, & bona consilia sciremus
Mortalibus hominibus: nunc vero me ne tantillum honorasti,
Qui me longum statuisti habere spatium vitæ,
Septem me vivere ætates varie loquentium hominum.

Ex eodem, in Epithalamio Pelei & Thetidis.

Ter beate Æacida, & quater beate Peleu,
Qui domi sacrum lectum conscendis.

Ex Eodem.

Una forte ex decem delectatur vir,
Decem vero implet mulier oblectans animum..

Ex Eodem.

Die illo quo murum bene fabricatæ urbis
Excelsum fecit Neptunus & Apollo.

Ex Eodem.

Salvete Lyncei genus——

Ex Athenagora.

——pater hominumque & Deorum

Iratus est, & ab Olympo jaculatus ardenti fulmine

tia? Nihil certe ad rem de qua agitur *sten Lycophronis ad V. 393. Fragm.*
sapientia attinet. Omnino igitur verten- *Inedit. Rob.*
dum *Oblectans animam.* Quo sensu *179. Occurrit ad V. 1124. Fragm.*
usurpatur in *εργων* *Inedit. Rob.*

Χρυσίη ἔτι φωνὴ ἰταλίζων ἔτι ῥήμα. Rob.

177. Huan] Occurrit apud *Scholia-*

180. Παμπ] In Legatione pro Chri-
stianis, paullo ante finem. *Clericus.*

183. φαι-

Ἐκτανε Λητοῖδ' ἰδὼ, φίλον σὺν θυμὸν ὀρίαν.

Ex Scholiaste Arati & Hesiodi.

Φαισύλη ἡδὲ Κορωνίς, εὐσέφανός τε Κλέεια,
Φαιώθ' ἱμερῆεσσι καὶ Εὐδῶρῃ τανύπεπλ' οὔ,
Ἀς Ἰάδας καλέεσιν ὅττι χθονὶ φύλ' ἀνθρώπων.

185

Ex Etymologico.

Ὅττι κε χερσὶ λάβεσκεν, αἰδέετ' πάντα τίθεσκεν.

Ex Eodem.

Βύβλ' οὔ τ' Ἀγρίαλον καὶ Σιδῶν' ἀνθεμῶεσσαν.

Ex Porphyrio in antro Nympharum.

Ὡς κε πόλις ῥέζησι νόμ' οὔ δ' ἀρχαῖ' αἰετος.

Ex Scholiaste Theocriti.

—— ὀλίγον δ' εἴσεται κισυβίῳ.

Idem ad Id. XI.

Νήπι' οὐδ' ἔτοιμα λιπὼν ἀνέτοιμα διώκ'.

190

Ex Scholiaste Nicandri.

—— χερὶ πατεὶ κτήλον ἔμμεναι.

Ex Theone.

Καί τε διερχόμεν' ἡπειγμέν' ὅττι δράκων ὥς.

Afrasius in III. Ethicorum Aristotelis.

Ὅτι τὸ πονηρὸς ὅττι ἐπιπύοντα τὰ τέλ' ἢ δυσυχὲς ἱκανὸς Ἡσίοδος

183. Φαισύλη] Ad Tom. 15. Φαινομένην. Morelianæ Edit. ubi de Hyadibus. *Clericus.*

186. Ὅττι] In voce αἰδέετο, seu col. 21. ubi postquam dixit Etymologici Auctor αἰδέετο significare αἰετοῦ, quamvis apud Nicandrum contratio significatu legatur, pro semper conspicuo, docet

hunc versum profudisse Hesiodum de Autolyco furum nobilissimo, qui furabatur equos, faciebatque ut alii viderentur, quia mutabat eorum colorem. Sed potius inconspicuos reddidisse dicitur, quos occultabat furto sublatos. *Clericus.*

Ibid.] Hic versus à Scholiaste Lycophronis

Occidit Letoïdem, suam iram excitans.

Ex Scholiaſte Arati & Heſiodi.

Phæſyla & Coronis & bene cinctæ Cleæ
Phæoque amabilis & Eudora amplo peplo,
Quas Hyadas vocant in terra populi hominum.

Ex Etymologico.

Quidquid manibus arripuiſſet, inconſpicua omnia reddebat.

Ex Eodem.

Byblum & Anchialum & Sidonem florentem.

Ex Porphyrio in antro Nympharum.

Ut urbs faciat, lex antiqua optima eſt.

Ex Scholiaſte Theocriti.

——parum ſciat Ciſſybio.

Ex Eodem ad Idyll. XI.

Stultus, qui, paratis relictis, imparata ſectatur.

Ex Scholiaſte Nicandri.

——oportet patri arietem eſſe.

Ex Theone.

Et tranſiens feſtinans eſt inſtar draconis.

Apſasius in III. Ethicorum.

Πονηρὸς poni pro laborioſo & infelice oſtendere poteſt Heſio-

phronis ad V. 344. ſic citatur,

Πάντα γὰρ ὅσα κλέπτειν αἰδέομαι πάντα πῖδισαι.

Narratur autem ab eo Autolyçi hiftoria hoc modo. Ο Αὐτόλυκος κλεπτοσύνη πάν-
“ τας ὑφ’ ἑαυτοῦ κλέπτων γὰρ πάντων ἵππους τε,
“ καὶ βόας καὶ ποίμνια, τὰς σφραγίδας αὐτῶν με-
“ τεπέων, καὶ ἐλάττει τὰς δροπίας αὐτῶν, ὥς

“ ἔσσι καὶ Ἡρόδοτος. Σίσυφος δὲ μονοχέμμη τι-

“ πώματι τὸ τότε ὄνομα ἐγχεράτῃ τῆς ἑσ-

“ ἑαυτοῦ ζῶν ὀπλῆς καὶ χαλῆς, ἐπὶ γένωσεν. Rob.

187. Βύλας] In voce Βύλας, ſeu col.

216. Clericus.

192. Καὶ τὴν ἀρχὴν] Ad Tom. 6.

φαινομένην. Clericus.

E c

195. Ω

πρωταῖσι ἐν ταῖς μεγάλαις ἡοίαις, ἐν αἷς τὴν Αλκμήνην ποιοῶν

(1. ποιῇ) πρὸς τὴν Ἡρακλέα λέγουσαν·

ὦ τέκνον· ἢ μάλα δὴ σε πονηρότατον καὶ ἄριστον

Ζεὺς ἐτέκνωσε πατὴρ·

Καὶ πάλιν·

Τέκνον ἐμὸν αἰ μοῖραί σε πονηρότατον καὶ ἄριστον.

195

Ex Scholiaste Euripidis.

— Τῇσι δὲ φιλομμειδῆς Αφροδίτῃ

· Ἡγάδη προσιδῶσα· κακὴν δὲ σφ' ἐμβαλε φήμην.

Ex Harpocratonis Lexico.

Εργα νέων, βελαὶ δὲ μέσων, ἐυχαὶ δὲ γερόντων.

Ex Eustratio.

Αἴσχος ἀνδρῶν ἐὼν Δαναὸς ποίησεν ἐνυδρην.

195. ὦ τέκνον] Duo priores versus ex *Eustratio*, Aristotelis Interprete, (non ex *Eustathio*, ut legitur in nonnullis Editionibus) & quidem vitiosius fuerant prolati. Cetera fragmenta quærant harum rerum studiosi, quibus & otium & editionum commodiorum copia suppetet; nam ad me quidem quod attinet, nolo dare pœnas negligentiae eorum, qui primi hæc fragmenta collegerunt. *Clericus.*

196. Τῇσι δὲ] Occurrunt in Scholiis ad Oresten v. 249.

Ἐπίσημον ἔτεκε Τυνδάρως οἷς τὴν Ἥγον

Γένος θυγατρίων, δυσκλίης τ' ἐν Ἑλλάδι.

Insigne genuit Tyndarus ad vituperium

Genus filiarum, & infame per Græciam.

Ad quod sic Scholiastes. Σπότης γάρ ἐστιν, ὡς θυὸν τῶς θεοῖς Τυνδάρως Αφροδίτης ἐπαλάσσειτο. Ἡ δὲ θεὸς ὀργισθεῖσα, διδάμνῃ τε, καὶ τελεδάμνῃ, καὶ λειψάνδρῃ αὐτῇ τὰς θυγατέρας ἐποίησιν.

σιγ'

T E Λ Ο Σ.

HΣΙΟ-

duſ, in magnis Eoeis, in quibus Alcmenam inducit dicentem Herculi :

O fili, fane te laborioſiſſimum & optimum

Jupiter genuit pater.

Et iterum :

Parcæ te, ô fili, & laborioſiſſimum & optimum.

Ex Scholiaſte Euripidis.

—— Illis amans genitalia Venus

Irata eſt intuita ; malam autem iis injecit famam.

Ex Harpocratiſ Lexico.

Opera ſunt juvenum, conſilia maturorum, preces vero ſenum.

Ex Euſtratio.

Argos quod erat ſine aqua Danaus reddidit aquoſum.

ον· ἔχει δὲ ἡ χεῖρ· ἔπος·

Οὐνεκα Τυγδάριος ῥέζων ἅπασι θεῶς

Μιάς λάβειτο ἡποδάριον Κύπριδος·

Κεῖνα δὲ Τυγδάριον κῆρας χολωσάμεν

Διγάμους τὲ καὶ τετράμους πένθοσι καὶ λιποσύνους.

καὶ Ἡσίοδος, ut ſupra —

καὶ Ομηρος·

Ὡς δὲ Κλυταιμνήστῃ λείπεται Ἀγαμέμνονα δῖον

Αἰγίδα περιέλειτο καὶ εἶλετο χεῖρ· ἀκούτην,

Ὡς δὲ Εὐαὶ ἦρχεν λέγας ξανθὸ Μενέλαον.

Hi autem Verſus non jam apud Homerum extant, ſed à Barneſio videntur pertinere ad V. 438. Odyſſ. λ. *Fragm. Inedit. Rob.*

198. Εργα.] Hunc Verſum, ex teſtimonio Hyperidis, *Heſiodo* attribuit Harpocratiſ. Τὴν καὶ Τηκείδης ἐν τῷ 167' Αὐτοκλῆς Ἡσόδου φησὶν εἶναι. Παροιμία τις εἶναι ἢ ἀνέχεσθαι καὶ λειστομένης ὁ Γραμματικὸς ἔπος ἔχουσιν. *Fragm. Inedit. Rob.*

F I N I S.

ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ

Α Γ Ω Ν.

HOMERI & HESIODI

CERTAMEN.

CUM

PRÆLOQUIO & ANNOTATIONIBUS:

JOSUÆ BARNESII.

P R Æ L O Q U I U M

JOSUÆ BARNESII.

DE Hoc *Homeri*, & *Hesiodi* Certamine, nonnihil videtur congruum prælibare. *Varro* quidem apud *Gellium*, l. 3. c. 11. De *Homero* & *Hesiodo*, Non Dubium esse, ait, Quin aliquo tempore eodem vixerint, idque ex *Epigrammate* ostendi, quod in *Tripode* scriptum est, qui in Monte *Helicone*, ab *Hesiodo* positus traditur, Videtur hoc ipsum etiamnum extare, apud *Dionem* & *Antholog.* l. 3. fol. 270. *Ἡσίοδ' ὁ Μῆσις Ἐλικωνίσι τόνδ' ἀνέθηκεν, ὕμνω νικήσας ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὅμηρον.* Fertur & aliud *Epigramma*, quo memoratur, *Hesiodum* cum *Homero* aliquando Certasse, at non in *Chalcide*, quod aliud testatur, verum in *Delo*: & hi Versus ipsius *Hesiodi* nomine proferuntur.

* *Ἐν Δήλῳ τότε πρῶτον ἐγὼ καὶ Ὅμηρος αἰοῖδοι
Μέλψαμεν, ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες αἰοῖδ' ἦν,
φοῖβον Ἀπόλλωνα χρυσότονον ὃν τέκε Λητώ.*

Verum hoc Carmen nec Victum *Homerum*, nedum Contendisse memorat; at solummodo Utroque *Apollinem* celebrasse. Extat quidem, apud ipsum *Hesiodum*, Locus, qui illum ad Exequias *Amphidamantis* Hymno Certasse, & Victoriæ reportasse, Victoriæque Præmium, Tripodem; quem & *Musis* Dedicasse: at nihil ibi de Victo *Homero*; quæ res, si vera esset, majoris foret *Hesiodo* Gloriationis argumentum, *Oper. & Dier.* l. 2. v. 652.

*Ἐνθάδ' ἐγὼν, ἐπ' αἶθλα δαΐφρον' Ἀμφιδάμαντος,
Χαλκίδα τ' εἰσπέρησαι· πρὶ δ' ὅτε περθεαδ' ἰδὺς πολλὰ
Ἀθλ' ἔθεσεν παῖδες μεγαλήτορες· ἔνθα με φημι
ὕμνω νικήσαντα φέρειν Τρίποδ' ὠτάνετα.
Τὸν μὲν ἐγὼ Μῆσις Ἐλικωνιάδεω ἀνέθηκα·
Ἐνθα δ' ἐμὲ πρῶτον λιγυρῆς ἐπέθεσεν αἰοῖδης.*

* Duo Priores Versus apud *Eustath.* fol. 5. & *Scholast.* fol. 5. & *Scholast.* *Pindari*, ad *Nemeanic.* s. 2. Ultimus Versus additur his, in *Hesiodi* Vita à *Lilio Gyraldo* conscripta.

† Confer. *Hesiod.* Theogon. v. 22.

Plures tamen etiam Docti homines, nec heri illi, aut nudiustertius, hujus *Concertationis* meminerunt, quales sunt *Plutarchus*, *Symposiacōv*, l. 5. Quæst. 2. & in *Convivio Septem Sapientum*, fol. 153. Item *Philostratus*, in *Heroicis*, *Libanius*, in *Socratis Apologia*, §. xxix. f. 633. *Joh. Tzetzes*, Prolegomenis ad *Hesiodum*, *Eustathius*, in Prooemio, fol. 3. lin. 47. cujus Verba mox proferenda, in Notis ad hoc *Certamen*. Præterea videtis *Jani Rutgersii* Varias Lectiones; *Danielis Heinsii* Introductionem ad *Hesiodum*, c. xviii. & *Erasmum* denique in Adagio *παιδὸς ψῆφος* necnon *Johannis Alberti Fabricii*, *Bibliothecæ Græcæ*, 1 Volum. l. 2. c. 8. §. 2. fol. 370.

Nos nihil hic Disputamus, Utrum opus hoc sit *Genuinum*, an non; moneo tantum, Opus esse Prudentiæ plenum, & *Homeri* Famæ & Nomini destinatum; licet Illum exhibeat victum: nam id certe non sine *Judicium* Iniquitate, nec cum ullo *Hesiodi* Merito. Quod si post *Hadriani* Imperatoris tempora hoc, quod præ manibus habemus, sit scriptum; nihil tamen impedit, quin Res ipsa sit longe antiquior, & brevior illius Momenta diu ante sint hinc inde sparsa, & conservata; tum vero tandem collecta & Orbi Literato exhibita. Atque hæc de hac re sufficiant.

ΟΜΗΡΟΥ

ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ

Α Γ Ω Ν.

Ο ΜΗΡΟΝ καὶ Ησίοδον, τὰς θειοτάτας Ποιητάς, πάν-
τες ἄνθρωποι Πολίτας ἰδίαις εὐχαῖς γενέας· ἀλλ' Ησίο-
δος μὲν ἴδιαν ὀνομασίαν πατεῖδα, πάντας δὲ φιλονει-
κίας ἀπήλλαξεν, εἰπὼν, ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ, [¹Κύμην Αἰολίδα προ-
λιπὼν, ἦλθεν εἰς Βοιωτίαν,]

^a Εἶσατο δ' ἄγχ' Ελικῶν, οἷζυρ' ἐνὶ κώμῃ,

Ἀσκη, χεῖμα χακῇ, γέρε ἀργαλέῃ, οὐδὲ ποτ' ἐσθλῇ.

Ομηροῖν δὲ πᾶσαι, ὡς εἰπεῖν, αἱ πόλεις, καὶ οἱ ἔποικοι αὐτῶν, πρὸς
ἑαυτοῖς γεγενῆσθαι λέγουσι καὶ παρόντες γε Σμυρναῖοι, Μέλητος ὄν-

HOMERI ET HESIODI

CERTAMEN.

HOMERUM, & Hesiodum, Poetarum excellentissimos,
omnes suos fuisse cives gloriantur. Hesiodus autem,
sua patria nominata, omnem contentionem diremit,
dicens de patre suo,

Habitavit autem prope Heliconem misero in vico,

Askra, hyeme malo, aestate autem molesto, nunquam bono.

Homerum autem omnes pene urbes, earumque coloni apud se
natum affirmant: primi quidem Smyrnæi Meletis, patrii fluvii,

¹ Κύμην Αἰολίδα προλιπὼν,] ex ipso Hesiodo, v. 634. Voces, ἦλθεν εἰς Βοιωτίαν, ad sensum sup-
plendum, εἰσέθω.

^a Εἶσατο] γρ. μέσση, Hesiod. Ibid. v. 637.
F f

1. Αὐτοῦ]

Ἰα τὲ πρ' αὐτοῖς ποταμῶ, καὶ Κριθηίδος Νύμφης, κεκληθαί φα-
σι παρτέρην, Μελησιγένη ὕστερον μέντοι τυφλωθέντα, Ομηρον με-
τονομασθῆναι, ἀφ' ἧς πρ' αὐτοῖς ἐπὶ τῶν τοῖστων συνήδη παρρη-
γορίαν. Χῖοι δὲ πάλιν τεκμήρια φέρουσιν, ἴδιον ἔστι πολίτην ἰ αὐ-
τῶν, λέγοντες, καὶ παρὼς (ἐσθ' αἰ πινὰς ἐκ τῶ γενέας αὐτῶ πρ' αὐτοῖς,
Ομηρίδας καλεσμένους. Κολοφώνιοι δὲ καὶ τόπον δεικνύουσιν, ἐν ᾧ
φασιν αὐτὸν γράμματα διδάσκοντα, τὴ Ποιήσεως ἀρχαῶν, καὶ ποιῆ-
σαι παρτρὸν τὸν Μαρρίτην.

Περὶ δὲ τῶ Γονέων αὐτῶ πάλιν πολλὴ ἀμφωνία, ὡς αὖ πᾶσιν ὅσιν.
Ελλάνικος μὲν γὰρ καὶ Κλεάνθης, ² πατέρας αὐτῶ Βίωνα λέγουσιν. Εὐ-
μάχῳ δὲ, Μέλετα. Καλλικλῆς δὲ, ³ Δμασαγόραν. Δημόκριτος
δὲ Τροίζωτον, Δαήμονα ἔμπορον. ἔνιοι δὲ, Ταμύραν. Αἰγύ-
πτιοι δὲ, Μενέμαχον [τὸν] παρρηγοματῆα. εἰσὶ δὲ, οἱ Τηλέ-
μαχον, τὸν Οδυσσεύς. μητέρας δὲ, οἱ μὲν, Μητῖν. ⁴ δὲ, Κρι-

& Critheidos Nymphæ filium fuisse, & exinde Melesigenem pri-
mo nominatum dicunt; deinde vero, cum cæcus factus esset, Ho-
meri nomen accepisse, quod quidem imponere visu privatis in ista
regione mos erat. Chii rursus argumenta adhibent quibus eum
civem esse suum evincant, dicentes, etiamnum apud se restare quos-
dam de genere ejus, Homeridas appellatos. Colophonii autem
vel locum ostentant, in quo dicunt eum, dum literas doceret,
Poesin primo attigisse, initio facto à poemate quod nuncupatur
ὁ Μαρρίτης.

De parentibus autem ejus summa est apud omnes disceptatio.
Hellanicus quidem & Cleanthes dicunt patrem ejus Bionem fuisse;
Eumæon autem, Meletem; Callicles, Dmasagaram; Democritus
Troezenius, Dæmonem Mercatorem; Quidam vero, Tamyræ;
Egyptii autem Menemachum illum scribam; Sunt etiam qui Tele-
machum Ulyssis filium. Matrem autem ejus, hi, Metin; hi, Cre-

1. Ἀντῶ] Addo.

2. Πατῆρας αὐτῶ] Has voces recte additas
agnoscet, qui sequens τὸ μητῆρας adverterit. I-
dem dicendum mox, ad τὴ, & similia, quæ

Uncinis inclusa videris.

3. Δμασαγόραν] Ita, pro δ' μ' αὐτῶ, ex En-
statio. Vid. Not. in Τεκτονῶ, ad Ὀδυσσ. μ'.
v. 63.

1. Θιμῶν]

Θηίδα· ④ δὲ, *¹ Θεμιστῶ ④ ᾗ, * Εὐγναθῶ· ἐνιοὶ δὲ Ἰθακησίαν
πινὰ, ὑπὸ Φοινίκων ἀπεμποληθεῖσαν· ④ δὲ, ² Καλλιόπην, τὴν
Μῦσαν· πνὲς δὲ, Πολυχάρσῃ, τὴν Νέστορος· Εξαλέτῃ δὲ, Μέλῃς·
ὡς δὲ πνὲς φασὶ, Μελησιγένης· ὡς δὲ ἐνιοὶ, Αὐλῆτιν οὐνομαδίηναι
αὐτόν φασὶ· πνὲς, Ομηρεν, ἀφ' τοῦ τ' πατέρος αὐτοῦ· ³ Ομηρεν δα-
δῆναι ὑπὸ Κυπρίων Πέρσης· ④ δὲ, ἀφ' τ' πῆρῶσιν τῶν ὀμματίων·
ᾧ δὲ γὰ τοῖς ⁴ Αἰολεῦσιν ἔτῳς ④ πηροὶ χαλκῶν).

Ὅπως δὲ ἀκηκόαμεν, ὅτι τῷ δειοτάτῃ αὐτοκράτορι Αδριανῷ,
ἐξημερῶν ὑπὸ τῇ Πυθίᾳ περὶ Ομήρου, ἐκδησόμεθα· τῷ γὰρ βασι-
λέως πυθόμενα, πότῃ Ομηρεῖ, καὶ τίνι· ἀπεφοίβασε δι' ἑξαμέ-
τρων τόνδε τὸν τρέπον,

theida; hi, Themisto; hi, Eugnatho; aliqui vero Ithacensem
quandam à Phœnicibus, in servitutem venditam; alii Calliopen,
Musam; alii Polycastem, Nestoris filiam. Vocabatur autem Me-
les; vel, ut alii ferunt, Melesigenes; vel secundum nonnullos,
Auletes; Aliqui vero Homerum nominatum prædicant, ex eo
quod pater ejus in obsidem Persis à Cypriotis traditus fuerit; alii
vero, ob cæcitatem; ita enim cæci ab Æolis vocantur.

Quod vero audivimus, Adrianum sc. divinum illum Impera-
torem, Pythiam de Homero consuluisse, id exponemus. Cum
enim rex ille interrogaret, qua patria, & patre natus fuerit Home-
rus, hujusmodi responsum, versibus Hexametris comprehensum,
tulit.

1. Θεμιστῶ] Ita, pro Θεμιστῶν, legendum Cen-
seo, ut & Εὐγναθῶ, pro corrupto Εὐγνηθῶ, cum
illud ab αὐτῷ & γὰρ ④ oriatur, σπάνιμον τῇ χαλ-
κουργίᾳ, at hoc sit Μουσῆσσις potius, quam
Νομοπ.

2. * Καλλιόπη, τὴν Μῦσαν] Suidas, v. Ομηρεῖ, ὁ
Ποσειδῶν, Μίλωνος, τῷ δὲ Σμύρῃ ποταμῷ, καὶ Κελσῆδος
ὡς δὲ Ἰθάκη, Ἀπύλλου καὶ Καλλιόπης, τῇ Μῦσῃ.

3. * Ομηρεν δαδῆναι] Suidas, Ομηρεν, πατρὶς Θε-
μιστῶ, ἰσχυροῦ, τὸ αὖτε αἰνῶν διδιδῶναι ἐπὶ συγγένει
Αἰλίου, ὁ δὲ ὁμοιωτὴν τῷ πόντῳ, καὶ φιλίᾳ σύμμο-
λον καὶ ὁμοῖον ὡς τῷ πόντῳ καὶ τῇ ἰσχυρίᾳ αὐτοῦ. Ομη-
ρος δὲ ὡς, οἱ ἐπὶ συμβεβηκέναι διδιδῶναι ὁμοιωτὴν γὰρ, τὸ
συμβεβηκέναι. Θεοπομπῆς δὲ, ὁμοῖον φασὶ, πατρὶς τοῖς ἄρ-

χάσις, λίαν, τὸ ἀσχετῶν τὰς ἐν ἑαυτοῖς τῶν
ὁμοιωτῶν διδιδῶναι, ἰσχυρῶς Ομήρος φασὶ λίαν.
Vid. ad Odys. π' v. 468. & Hesych. v. Ομηρεῖ.

4. Αἰολεῦσιν οἱ παροῖ, ὁμοῖον καλῶνται] Vid. Ety-
molog. M. v. Ομηρεῖ. Hujusmodi ineptias in E-
tymologiis Græci suo more Commentis sunt,
veræ Originis ignari; nempe qui omnia ad
suam Linguam referre solebant. Dixerunt ita-
que, Ομηρεῖ, ὁ μὴ ὁρᾷ, & hinc, Homerus Cæcus.
Hesych. Μίλωνος, Ομηρεῖ ἰσχυρῶς γὰρ τῷ πόντῳ
ὡς μὴ ἰσχυρῶς ἰσχυρῶς, ὁ δὲ ὁμοιωτῶν ἰσχυρῶς.
Verum ab Ομηρεῖ, Participio Hæbitato, Verbi δὲ
ἰσχυρῶς, ductam Vocem putant verisimilior
nonnulli, ut alias probo.

228 ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΤΩΝ.

Αγνώστῳ μ' ἔρεαι γενεὴν καὶ πατεῖδα γαῖαν
 Ἀμβροσίῃ Σειρῇ^Θ· ἔδος δ', Ἰθακήαιός ἑστιν·
 Τηλέμαχ^Θ ὃ πατὴρ, καὶ ¹ Νέστορ² Ἐπιχρίστη

Μήτηρ, ἥ μιν ἔπικτε βροτῶν πολὺ πάνσοφόν ἀνδρα.

² Οἷς μάλιστα δεῖ πσεύεσθαι, ἀφ' τε τὸν Πυθόμενον, καὶ τὸν Αποκει-
 νάμενον ἄλλως τε, ἔτως τε ποιητῆ μεγαλοφυῶς τὸν παρπάτορα
 ἀφ' τῶν ἐπῶν δεδοξακός.

Ενιοὶ ὃ μὲν ἔν' αὐτὸν παργενέσερον Ησιόδ³ φασι⁴· τινὲς ὃ,
 νεώτερον καὶ συγγενῆ· ³ Απόλλωνός φασι καὶ Θεώσης, τῆς Ποσειδῶ-
 ν^Θ, γενέσθαι Λίνον· Λίνος δ' ἔ, Πίερον· Πίερον δ' ἔ, καὶ Νύμφης
 Μεθώνης, Οἰάγρον· Οἰάγρος ὃ, καὶ Καλλιόπης, Ορφέα· Ορ-

Ignotum me percontaris genus, & patriam

Divini Seirenis : patria certe est Ithacensis.

Telemachus vero pater, & filia Nestoris Epicaſte

Mater, quæ eum peperit hominum longe sapientissimum.

Quibus omnino fides est adhibenda, & ejus gratia qui interrogavit,
 & ejus qui responsum dedit; præsertim verò cum ipse poeta
 (Ulysses) avum suum tam magnifice carminibus celebraverit.

Aliqui autem dicunt antiquiorem eum Hesiodo fuisse; nonnulli
 autem juniorem, & cognatum. Ab Apolline, ut dicunt, & Thoosa
 Neptuni filia, genitus erat Linus; à Lino Pierus; à Piero, &
 Nympha Methone Oeagrus; ab Oeagro, & Calliope Orpheus; ab

1. * Νέστορ² Ἐπιχρίστη] Nestoris filix Nomen, Πολυκρίστη, Hesiodo, Τηλεμάχ^Θ δ' ἄρ' ἔπικτε ἰθύνος Πολυκρίστη, Νέστορ^Θ ἰθύνος καὶ Νηλεΐάδης, Περ- σίπλη, μετ' αὐτῶν ἀφ' ἑσθίου Ἀφροδίτη. Suidas, v. Ομηρ^Θ. Κατὰ δὲ ἄλλους, Τηλεμάχ^Θ, ἔ' Οδυσσεύς, καὶ Πολυκρίστη, ὃ Νέστορ^Θ. Adeo & Suidas videtur ad hoc Oraculum respexisse.

2. Οἷς μάλιστα δεῖ πσεύεσθαι] Hinc apparet, Auctorem hujus Certaminis Eubœium fuisse, eam hæc scriberet; quod Adriano Imperatori & Pythio Dæmoni tantopere fidendum puta- ret. At si Pythius verè locutus, quomodo hoc Hesiodo ignotum; qui Telemachi & Polyca-

ste non nisi unum memorat filium, Perserem?

3. * Απόλλωνός φασι καὶ Θεώσης, ὃ Ποσειδῶν^Θ ἔσθαι Λίνον] Suidas paulo aliter hanc Genealo- giam deducit, v. Ομηρ^Θ. Επ' ὃ ἔ' ἔσθαι πῆμα κατὰ τὸ ἰσχυρὸν Σέρας, αὐτῇ Αἰδύσης Θεώσης, Λί- ν^Θ· τῷ ὃ, Πίερ^Θ· τῷ ὃ, Οἰάγρ^Θ· τῷ ὃ, Ορφέος· τῷ ὃ, Δίος· τῷ ὃ, Εὐκλείης (ita lego, pro Εὐκλίας)· τῷ ὃ, Ἰδμενίδης· τῷ δὲ, Φωκυρίης· τῷ δὲ, Εὐφρομ^Θ· τῷ δὲ, Επικρίστη· τῷ δὲ, Μελίποπος· τῷ δὲ, Αὐκλῆς· (Ita pro Αὐκλῆς)· τῷ δὲ, Μαίαν· ὃ ἔσθαι ἄρα τῆς Αφροδίτης ἱς Σμύρνης, καὶ γάρος Εὐμπετο, τῷ Εὐκλῆς, τῷ Μελίποπος, ἰατρίστου Ομηροῦ.

Φέως ὃ, ^α Οἶσιν· τῷ ὃ, Αἰμονίδην· τῷ ὃ, Φιλοτέρπην· τῷ ὃ, Εὐ-
φημον· τῷ ὃ, Επιφράδην· τῷ ὃ, Μελάνωπον· τέττα ὃ, Δῖον καὶ
Απέλλαιον· Δίῃ ὃ καὶ Πυκμίδης, τῆς Απόλλωνος θυγατρὸς, Ησίο-
δον καὶ Πέρσιν· Πέρσῃ ὃ, Μαίονα· Μαίονος ὃ θυγατρὸς [τῷ ¹ Κρι-
στίδῃ] ὃ Μέλετῳ, τῷ ποταμῷ, Ομηρον.

Τινὲς ὃ συνακμάσαι φασὶν αὐτὸς· ὥστε ὃ ἀγωνίσασθαι ὁμῶς, ἐν
Αὐλίδι τῆς Βοιωτίας· ποιήσαντα γὰρ τῷ Μαργίτῃ Ομηρον, ὡς ἐρ-
χόμεν καὶ πόλεις ῥαψώδεντα· ἐλθόντα ὃ ὃ εἰς Δελφούς, ὡς τῆς
πατρίδος αὐτῷ πυνθάνεσθαι, τίς εἴη· τὴν ὃ Πυθίαν ἐπεὶ,

² Ἔστιν ἱεὺς νῆος, μητρὸς πατρὸς ἢ σε Θανόντα.

Δέξῃ· ἀλλὰ ³ νέων παίδων αἶνιγμα φυλάξαι.

Τὸν ὃ, ἀκέσαντα, ὡς ἵστασθαι μὴ τὴν εἰς Ἴον ἀφίξῃ, ἀπατρεῖν

Orpheo Ortēs; ab eo Harmonides; ab eo Philoterpes; ab eo Eu-
phemus; ab eo Epiphrades; ab eo Melanopus; ab eo Dius, &
Apellæus; à Dio vero, & Pycimede, Apollinis Filia, Hefiodus &
Perfes; à Perse Mæon; à [Chritheide] vero Mæonis filia, & Melete,
fluvio, Homerus.

Aliqui autem eos una floruisse dicunt, simulque certasse Aulide
in Boeotia. Homerum enim, cum poema suum, Margitem, com-
posuisset, id canentem urbes circumfisse; cum Delphos vero
advenisset, de patria sua percontatum, quænam esset; Pythiam
autem respondisse,

Est Ios insula, matris patria, quæ te mortuum

Accipiet; sed juvenum ænigma cave.

Eum autem, hoc audito responso, in Ion noluisse proficisci, sed

1. Τῷ Κριστίδῃ] Has Voces restituo, ex Hi-
storici.

2. Ἔστιν ἱεὺς νῆος] Hoc Oraculum extat in
Pharachi Vita Homeri; ubi & aliud Oraculum
Prolitius; item Pausania, Phocic. c. 24. Plu-
nius, l. 4. c. 12. Ios, Homeri sepulcro nobili-
tata.

3. Νέων παίδων αἶνιγμα φυλάξαι] De hac re,
Heredotus. in Homeri Vita, & ab illo alii, nec

non aliud Oraculum, apud Phararch. & Eschyl.

Εἰ τῇ σοὶ μητρὶ ἴσι πλεονέσσει βίοντα,

Εἴτ' ἂν δὲ γλώσσῃ παιδὸν μὴ γὰρ ἰππικόντι.

Ἀποκρίνεται ἀπολοῖσι λόγοις ἀρηρήροι ὕμνοι.

Suidas tamen negat illum, ex dolore ob æni-
gmatis perplexitatem concepto, fato concess-
isse: res enim erat ludicra, sed ex morbo,
ἐξ ἀδυναμίας ἢ παρὰ τὸ μὴ γινώσκειν τὸ παρὰ τῷ παιδὶ
λεχθὲν κρητίστ' εἰρησίωναις.

230 ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΓΩΝ.

δὲ παρὶ τὴν ἐκείνῃ χώραν. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Γανύκτωρ Ἰππάρχιον τῷ πατρὶ Αμφιδάμαντι, βασιλέως Εὐβοίας, τετελευτῶν, πάντας τὰς ἐπισημὰς ἀνδράς, ἢ μόνον ῥώμῃ, ἢ τάχῃ, ἀλλὰ ἢ σοφίᾳ, Ἰππὶ τὴν Ἀγῶνα, μεγάλας δωρεῖς τιμῶν, συνεκάλεσε· καὶ ἔτοι ἔν ἐκ τύχης, ὥς φασι, συμβαλόντες ἀλλήλοις, ἦλθον εἰς τὴν Χαλκίδα, Ομηρὸς τε ἔ Ησίοδος.

Τῷ δὲ Ἀγῶνι ἄλλοι τε πινὲς τῶν ἐπισημῶν Καλκιδέων ἐκα-
γέζοντο Κεῖται, ἔ μετ' αὐτῶν Πανοίδης, ἀδελφὸς ὢν τῷ τετελευ-
τηκότος· ἀμφοτέρων δὲ τὸ Ποιητῶν θαυμαστῶς ἀγωνισαμένων, ² νι-
κῆσά φασι τὸν Ησίοδον τὸν τρέπον τῆτον· παρελθόντα γὰρ εἰς τὸ μέ-

in illa regione commoratum. Hoc vero tempore Ganyctor fune-
bres ludos patri suo Amphidamanti, Eubœæ regi, instituens, om-
nes non robore solum & velocitate, sed sapientia etiam præcel-
lentes viros, magnis præmiis ad certamen invitabat: Illi autem for-
tuito, ut dicunt, sibi invicem obvii Chalcida venerunt, Homerus,
& Hesiodus.

Certaminis autem Judices constituebantur aliqui maxime con-
spicui ἐ Χαλκιδενσibus viri, & inter eos Panoedes, defuncti regis
frater; & utroque poeta admirabiliter certante, Hesiodum tandem
hoc modo vicisse dicunt: In medium enim prodeuntem quæstio-

1. *Ἰππάρχιον*] Subandi ἀγῶνα. Mos peranti-
quus ad Regum, aut Principum Funera, Cer-
tare; ut ex *Homero* constat, qui de *Euryale*,
Iliad. ψ. v. 679. *Ος ποτὶ Θέῳαι ἦλθε, δίδυπτος*
Οιδιπόδω, Ες τοῖσιν. Tale Certamen & ipse de-
scribit, ad *Patrocli* funus, ψ. v. 258. &c. —
& ad ipsius *Achillis*, *Odyss.* ω. v. 87. excepto,
quod Ingeniorum Certamen, Decorum memor,
ibi omittat, nempe inter *Arctas*; licet alias
& ipse etiam hujus rei meminerit, *vix* *Hymn.*
Apoll. 149. v. *Οἱ δὲ σὺ πυγμαχίῃ τε, καὶ ἀγῶνι, καὶ*
αὐτῷ, Μουσάμμοι τρέπονται, ὅταν γίνονται ἀγῶνα. In-
ter Veteres etiam nostros *Britannos*, Ingenio-
rum Certamina fuerunt celebrata, Præmiis
additis ingentibus, qualia *Anreæ*, aut *Argen-
teæ*, *Citharæ*, &c. ut *Seldenus* noster, ad *Dray-
tonii*, *Polyolbion*, fol. 67. Vid. quæ Nos ad
Ἀνακρεῶνα, v. 855. & v. 992.

2. *Νικῆσά φασι τὸν Ησίοδον τὸν τρέπον τῆτον*] Cum
ergo *Hesiodo* Victoria non jure sit data, quod
& Auctor Certaminis agnoscit, & res ipsa Legen-
tibus sit manifesta, non erat, ut *Eustathius* ita
loqueretur, *Εἰ δὲ ἔλεγετο Ὁμηρῷ Ησίοδον, τῷ Ἀ-
ρκάδι, καὶ ἑστῇ, ὡς ἔστι τοῖς Ὁμηρίδαις, καὶ ἄ-
λλοις ζητήταις ἐν τοῖς αἰσ τῶν χρόνων, ἐν οἷς ἔκπε-
ται ἔ παρὰ τὸν Εὐρόδον*. Multo minus, ut *Johan-
nes Albertus Fabricius*, Vir infinitæ Lectionis,
Vicis itaque Homerum, ætate præcellens, viceris,
inquam, *Homerum, illum celebratissimum, Hesio-
dus florens adhuc ætate; ut Æschylus senex victus*
est à puero Sophocle. Dicendum potius, *Victus*
*est, non judicio, sed præjudicio; non jure, sed inju-
ria; non Ingenio, sed Frange; non Rei merito, sed*
*judicii Ignorantia, aut Malivolentia; quale judi-
cium hæc raro subisse summos Viros constat*.

ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΓΩΝ. 231

σον πυνθάνεσθαι ὅς Ομήρῳ χαθ' ἐν ἔχαστον· τ' ὃ Ομηροῖν λυποκρίνασθαι·
Φησὶν ἔν Ησίοδος,

Υἱὲ Μέλῃτ' ὦ, Ομηρε, Θεῶν ἀπο μῦθεα εἰδώς,
Εἰπ' ἄγε μοὶ πάμπρωτα, τί φέρεταιόν ἐστι βροτοῖσιν;
Ομηρος, ^a Ἀρχὴν ᾧ μὴ φύναι ὅππῃ θοῖοισιν ἄριστον·
Φύντα δ', ὅπως ὥκιστα πύλας αἰδαο πρῆσται.

Ησίοδος τοδεύτερον,

Εἰπ' ἄγε μοὶ καὶ τῷτο, Θεοῖς ἐπιέκελ' Ομηρε,
Τί ^b θνητοῖσιν ἄριστον οἶεαι ἐν φρεσὶν εἶναι;

Ο ὃ Ομηρ' ὦ,

^c Ὅππότεν εὐφροσύνη ᾧ ἔχη καὶ δῆμον ἅπαντα·
Δαιτυμόνες δ' ἀνὰ δώματ' ἀκκαλῶνται αἰοιδῶ,
Ημενοὶ ἐξέης· ὧδ' αὖ δὲ πλήθωσι τραπέζαι
Σίτε καὶ κρειῶν· μέθυ δ' ἐκ κρητῆρ' ἀφύσων
Οἶνοχό' φορέησι, καὶ ἐγχείῃ δεπάεσσιν·

nes feriatim Homero proposuisse, Homerum autem respondisse :
Dicit igitur Hesiodus,

*Fili Meletis, Homere, qui à Diis sapientiam obtinuisti,
Age, dic mihi primum, quid optimum sit mortalibus?*

Homerus, *Primum quidem non nasci mortalibus est optimum;
Natum vero, quam primum Orci portas transire.*

Secunda vice Hesiodus,

*Age dic mihi & hoc, Diis similis Homere,
Quid mortalibus (dum vivant) existimas optimum esse?*

Homerus,

*Quoties lætitia quidem detineat populum universum,
Convivantesque per domum audiant cantorem,
Sedentes ordine; juxta itidem impleantur mensæ
Pane, & carnibus; vinumque ex cratere hauriens
Pincerna adferat, & infundat poculis:*

^a Ita Salomon. Proverb. c. 7. v. 1. *Diis Mortis potior Diis Nativitatis.* ^b Hoc est, Dum in hac Misera degunt Vita. ^c *Odys. i. v. 6.* Ubi totus fere hic locus. Et ibi v. 3. accedit huic etiam loco Salomonis suffragium. ^a Hæc

232 ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΓΩΝ.

Τὸ π μοὶ χάλλισιν ἐνὶ φρεσὶν εἶδεται ^{ἔϊ}).

Ῥηθέντων ὃ τῷ ἑπῶν, ἔτω σφοδρῶς φασὶ θάυμασθῆναι ὑπὸ τῷ Ἑλλήνων τὰ ἔπη, ὥστε χρυσὸς αὐτὸς σίχας πωρσαγορευθῆναι καὶ ἐπὶ κὺν, ἐν ταῖς κοιναῖς θυσίαις πρὸ τῶν δείπνων καὶ σπονδῶν πωρσατεύχεσθαι πάντας.

Ὁ δὲ Ἡσίοδος, ἀχθεαδὲς ὅτι τῇ Ομήρῳ εὐημερία, ὅτι τῷ ὑπὸ ῥων ὤρμησεν ἐπερώτησιν, καὶ φησὶ τέσδε τὸς σίχας,

^a Μῦσ', ἄγε μοὶ τὰ τ' ἐόντα, τὰ τ' ἐοσμένα, πρὸ τ' ἐόντα,

Τῶν μὲ μὴδὲν αἶδε· σὺ δὲ ἄλλης μῆσσι αἰοιδῆς.

Ὁ δὲ Ομήρῳ, βεβλόμενῳ ἀκολέθως τὸ ἀπορρῆν λῦσαι, φησὶν,

^b Οὐδέποτ' ἀμφὶ Διὸς τύμβῳ ^c χαλαρήποδες ἵπποι

Αἶματ' ^d συντρέψουσιν, ^e ἐρίζοντες πρὸ νίκης.

Καλῶς δὲ καὶ ἐν τέτοις ἀπαντήσαντος, ὅτι τὰς ἀμφιβόλους γνώμας ὤρμησεν ὁ Ἡσίοδος, καὶ πλείονας σίχους λέγων, ἤξια κατ'

Hoc quidem mihi pulcherrimum in mente videtur esse.

His vero recitatis carminibus, adeo vehementer omnes Græcos ea admiratos fuisse dicunt, ut exinde aurea carmina nominarentur; & his etiam temporibus in publicis sacrificiis pro communi precationis formula ante cænas, & libationes usurpentur.

Hesiodus autem, Homeri famam ægre ferens, ad intricatas deinde quæstiones pergit, & hos versus recitat,

Musa, age, mihi præsentia, futura, & præterita,

Eorum nihil cane; tu vero aliam profer cantilenam.

Homerus vero carmine consequente difficultatem solvere cupiens dicit,

Nunquam circa Jovis tumulum sonipedes equi

Currus collident, contententes pro victoria.

His igitur pulchre expeditis, ad ambiguas sententias processit Hesiodus, & plures versus recitaturus voluit ut eorum singulis, alii

^a Hæc Homero male tribuit Lil. Gyræd. in Hesiod. Vita. ^b Ut hæc, Hesiodo. ^c Γρ. ἀγροπόδες. ^d Γρ. Συντρέψουσιν. ^e Γρ. Επνέζονται. Lil. Gyræd.

ἓνα ἕκαστον συμφώνως ἀποκρίνασθαι τῷ Ὀμηρον· ἔστιν ἂν ὁ μὲν παρ-
τος Ησίοδος· ὁ δὲ ἐξῆς, Ομήρου· ἐνίοτε δὲ καὶ ἀλλὰ δύο σίχων τῷ ἐπε-
ρώτησιν ποιημένῃ τῷ Ησίοδῳ.

Ησίοδος, Δεῖπνον ἔπειθ' εἴλθιτο βοῶν κρέα, καὶ αὐχένας ἵππων.

Ομηρος, Ἐκλυον ἰδρώοντας· ἐπεὶ πολέμοιο κορέσθην.

Ησίοδος, Καὶ Φρύγες, οἱ πάντων ἀνδρῶν ἐπὶ νηυσὶν ἄριστοι.

Ομηρος, Ἀνδράσι ληϊστῆσιν ἐπ' ἀκτῆς δόεπον ἐλέσθαι.

Ησίοδος, Ἡρακλῆς ἀπέλυσεν ἀπ' ὤμων χαμπύλα τόξα,

Ομηρος, Χερσὶ βαλῶν ἰοῖσιν ὅλων καὶ Φῦλα γηάντων.

Ησίοδος, Οὗτος ἀνὴρ ἀνδρὸς τ' ἀγαθῆς, καὶ ἀνάλκιδός ἐστι.

Ομηρος, Μητρός· ἐπεὶ πόλεμος χαλεπὸς πάσῃσι γυναιξίν.

Ησίοδος, Οὗτ' ἄρα σὶ γε πατὴρ ἐμὴν καὶ πότνια μήτηρ.

Ομηρος, Σῶμα τόγ' ἐπαίεσαντο ἀλλὰ χευστήν Αφροδίτην.

Ησίοδος, Αὐταῖς ἐπεὶ δμῆθη γάμῳ, Ἀστεμὺς ἰοχέαιρα.

Ομηρος, Καλλιστὴν κατέπεφνεν ἀπ' ἀργυρέοιο βιοῖο.

post alium, Homerus congruenter responderet. Prior igitur est Hesiodi, posterior Homeri; aliquando tamen duobus versibus quaestionem suam proponit Hesiodus.

Hesiodus, *Canabant deinde boum carnem, & cervices equorum*

Homerus, *Solvebant sudantes, postquam bello satiati sunt.*

Hesiodus, *Et Phryges, qui omnium hominum in navibus optimi sunt,*

Homerus, *Cum viris praedonibus qui in litore caenam sumant.*

Hesiodus, *Hercules solvit ab humeris curvum arcum,*

Homerus, *Manibus jaculans sagittis universarum per gentes Gigantum.*

Hesiodus, *Hic vir à patre bono, & imbelli est*

Homerus, *Matre; quoniam bellum grave est omnibus feminis.*

Hesiodus, *Neque sane tibi pater mixtus, & veneranda mater*

Homerus, *Corpus hocce seminarunt per auream Venerem.*

Hesiodus, *Sed postquam subiecta esset nuptiis, Diana sagittis gaudens*

Homerus, *Callisto interfecit argenteo arcu.*

234 ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΓΩΝ.

Ησίοδος, Ως ^α ἢ δαίνοντο πάνήμεροι, εὐδὲν ἔχοντες.

Ομηρος, Οἶκοθεν ἄλλα παρέειχεν ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων.

Ησίοδος, Δείπνον δειπνήσαντες, ἐνὶ ἀσπίδι αἶθαλόεσσι

Ομηρος, Σύλληγον ὅσῃ λαοὶ βροτὶ κατὰ τετυγνῶτες.

Ησίοδος, Καὶ ^β τότε Ζεὺς ἐλάτρε, τέρεν κτ' ἀέκρυσεν εἶδον,

Ομηρος, Παῖδός ὑπὸ θυμῷ Σαρπηδόνα ^γ ἀντιθέω.

Ησίοδος, Ἡμεῖς δ' ἀμπεδίον ^δ Σιμοῦντιον ἡρώδοι ^ε οὕτως,

Ομηρος, Νύκτα φυλασσόμεθα, Τρώων πόλιν εἰσερχόμεντες.

Ησίοδος, Ἰομεῖ ἐκ τῶν ὁδῶν, ἀμφ' ὁμοίαν ἔχοντες

Ομηρος, Φάσγανον καπνέοντα, ἢ ἀησάντας δολιχαύλους

Ησίοδος, Δὴ τότε αἰεσίπες κῆρυ χείρεσσιν ἰαλθόεσσι

Ομηρος, Ἀσμενοὶ εὐσυνήμως τε ^ζ ἀπείρου ἀκάλου ^η ἡνῶν.

Ησίοδος, Καλὸν δ' ἔπειθ' ἵκοντο, καὶ Αἰπίου βασιλῆα

Ομηρος, Φόβον ἐπεὶ γίγνωσκον ἀνέσιον ἢ δ' ἀγέμενον.

Hesiodus, Sic illi epalabantur per totum diem, nihil habentes

Homerus, Domo petitum; sed praebeuit rex virorum Agamemnon.

Hesiodus, Cenam capientes, in cinere ardente

Homerus, Collegerunt ossa alba bovis mortui.

Hesiodus, Et tunc Jupiter miseratus est, teneras lachrymas demittens,

Homerus, Ob filium magnanimum Sarpedona divinum.

Hesiodus, Nos vero per campum Simoisium sedentes hoc modo

Homerus, Per noctem excubias egimus, Trojanorum urbem intuentes.

Hesiodus, Profecti sumus ex navibus viam, circa humeros habentes

Homerus, Enses capulis aptatos, & spicula longa.

Hesiodus, Tunc primarii juvenes manibus de mari

Homerus, Alacres, & propere detraxerunt velocem navem.

Hesiodus, Colchida deinde profecti sunt, & Aeten Regem

Homerus, Fugerunt, quoniam noverunt eum inhospitalem, & injustum.

¹ Hoc *Tetrastichon* substituo, pro Veteri *Disticho*, quod sic olim se habebat, *Hesiodus*, Παι-
δες ὑπὸ θυμῷ, Σαρπηδόνα ἀντιθέω, *Homerus*, Ἡμεῖς

δ' ἀπὸ θυμῷ Σαρπηδόνα ἀντιθέω, *cujus Distichi*,
sic se habentis, qui Mentem potest assequi, is
Meo *Tetrasticho* rejecto, solus fruatur.

a γ. π. Σιμοῦντιον. b γ. αὐτός. c γ. ἀπείρου. d γ. ἡνῶν.

a γ. ἀντι-

Ησίοδος, Αὐτίς ἐπεὶ σπείσαν τε καὶ ἔκπιον· οἶδ' αὖ γαλαῖας

Ομηρος, Πομποπορεῖν ἡμελλον εὐσελμων ἐπὶ νηῶν.

Ησίοδος, Τοῖσιν δ' Ἀτρεΐδης μεγάλ' ἄρχετο πᾶσιν, ὁλοῶς

Ομηρος, Μυδῆποτ' ἐν πότῳ· καὶ φωνήσας ἔπος ἦνδ' αὖ,

Ησίοδος, Εὐδίστ' ὦ ξεῖνοι, καὶ πίνετε· μηδὲ τις ὑμέων

Ομηρος, Οἴκαδ' ἐνέσθ' αἰετ' ἐφίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,

Πημειδίης· ἀλλ' αὖτις ἀπήμονες οἴκαδ' ἵκοιθε.

Πρὸς ταῦτα δὲ πάντα τῷ Ομήρῳ χαλῶς ἀπαντήσονται, πάλιν
φυσὴν Ησίοδῳ,

Τὴτό π' ἤ μοι μῦθον^a εἰργασθῆναι καταλέξον.

Πόσιν ἄμ' Ἀτρεΐδῃσι ἐς Ἴλιον ἦλθον Ἀχαιοί;

Ὁ δ' Ομηρῷ λογιτικῶς ἀποβλήματος ἀποκρίνεται ἔτις,

Πεντήκοντ' ἦν^b πυρὸς Ἐχάρα· ἐν δ' ἐχάσῃ

Πεντήκοντ' Ὀβελί· ὧς δὲ Κρέα πενήκοντα·

Τεῖς δὲ περικόσιοι ὧς ἐν κρέας ἦν Ἀχαιοί.

Hesiodus, Sed postquam libassent, & bibissent, fluctus maris

Homerus, Transitori erant bene transitis aptatis navibus.

Hesiodus, Illis autem Atrides magnopere precatus est omnibus, ut perirent

Homerus, Nunquam in ponto; & sic locutus est,

Hesiodus, Edite, o hospites, & bibite; neque quis vestrum

Homerus, Domum redeat in charam patriam terram,

Vulneratus; sed illasi domum revertamini.

Ad hæc autem omnia pulchre Homero respondente, rursus
dixit Hesiodus,

Hoc mihi solum percontanti narres,

Quot cum Atridis Trojam venerunt Achivi?

Homerus vero per Arithmeticum Problema ita respondit,

Quinquaginta erant ignis foci; in singulis vero

50 Obeli; circum eos carnes 50:

900 autem circa singulas carnes erant Achivi.

^a π. ἀποβλήτης. ^b Vid. ad *Ilad.* s. v. 418.

236 ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΓΩΝ.

Τὸτο ὃ εὐρίσκεται πληθος ἄπιστον· τῶν γὰρ Εἰρηῶν ἐσὺν πενήκοντα, Οὐελίσχοι γίνονται πεντακόσιοι, καὶ χιλιάδες δύο· Κρεῶν δὲ δεκάδιό μυριάδες, πενταχιλίοι, [τετρακόσιοι, καὶ πενήκοντα.]

Κατὰ πάντα δὲ τῷ Ομήρῳ ὑπερτερεῖν, φρονῶν ὁ Ησίοδος ἀρχεται πάλιν,

Υἱὲ Μέλητος, Ομήρ', εἶπε τιμῶσί σε Μῆσοι,
Ὡς λόγος, ὑψίστοιο Διὸς μεγάλιο θύγατρως,
Λέξον μέτρω^α ἀναρμόζων, ὅ, τι δὴ θνητοῖσι
Κάλλισόν τε καὶ ἔχθιστον· ποθέω γὰρ ἀκῆσαι.

Ο ὃ φησὶν Ομηρῷ,

Ησίοδ', ἔκγονε Δίος, ἐκόντα μὲ ταῦτα κελεύεις
^b Εἰπέμεν· αὐτὰρ ἐγὼ μάλα τοὶ πρὸφρων ἀγορεύσω.
Κάλλισον μὲ τῶν ἀγαθῶν ἔσαι μέτρον ^c εἶ
Αὐτὸν ἑαυτῷ· τῶν δὲ κακῶν ἔχθιστον ἀπάντων,
Εὖναι ^{εἶ} ἑαυτῷ αἰεὶ, χρόνον εἰς τὸν ἀπαντα·

Hic autem incredibilis invenitur numerus; cum enim quinquaginta sint foci, obeli sunt quingenti & bis mille; carnes centies vicies quinquies mille, [quadringentæ, & quinquaginta.]

In his autem omnibus cum Homerus superior evaderet, Hesiodus invidia stimulatus rursus incipit,

*Fili Meletis, Homere, quoniam honorant te Musæ,
Ut fertur, summi Jovis magni filia,
Dicis metricis numeris, quid mortalibus
Pulcherrimum est, & maxime invisum; cupio enim scire.*

Homerus autem dicit,

*Hesiode, fili Dii, haud invitum me hæc jubes
Narrare; ego autem valde promptus tibi narrabo.
Pulcherrimum omnium bonorum erit mensuram esse
Se sibi; malorum autem maxime odiosum omnium,
Benevolum esse sibi semper, in perpetuum:*

^a Ita, pro μέτρον ἀναρμόζων, emendo. ^b γ. ἀπίστων. ^c Γ. εἶναι.

Ἄλλο ᾗ πᾶν, ὅ, π σὺ θυμῷ φίλον ἔστιν, ἐρώτα.

Ἡσίοδος, Πῶς ἂν ἄρισ' οἰκοῖντο πόλεις, καὶ ἐν ἧσιν ποίοις;

Ομηρος, Εἰ μὴ κερδαίνειν δ' ἀπὸ τῶν αἰσίων ἐθέλοιεν·

Οἱ δ' ἀγαθοὶ ^a τιμοῖντο· Δίκη δ' ἀδίκους ἐπέη·

Εὐχεσθ' ᾗ θεοῖς· ὅ, π πάντων ἔστιν ἄμεινον.

Ἡσίοδος, Ἐν δ' ἐλάχιστ' ἀρίστον ^b ἔχεις, ὅ π φύε' εἰπῆν;

Ομηρος, Ὡς μ' ἐμῇ γνώμῃ, Φρένες ἐδ' αἰ σώμασιν ἀνδρῶν.

Ἡσίοδος, Ἡ δ' Δικαιοσύνη τε, καὶ Ἀνδρεία, δύνα' τί;

Ομηρος, Κοινὰς ὠφελίας ἰδίαις μόχθοισι πορίζειν.

Ἡσίοδος, Τῆς σοφίης δ' τί τέκμαρ ἐπ' ἀνθρώποις πέφυκεν;

Ομηρος, Γινώσκειν τὰ παρὸντ' ὀρθῶς, καὶ ὅτ' ἄμ' ἔπειδ'.

Ἡσίοδος, Πιστεῦσαι δ' ^c βροτοῖς ποῖον χρέε' ἀξιόν ἔστι;

Ομηρος, Οἷς αὐτὸς κίνδυνος ἴπ'ι παρὰ χεῖρ' εἴσιν ἐπ'.

Ἡσίοδος, Ἡ δ' Εὐδαιμονία τί ποτ' ἀνθρώποις χαλεπταί;

Ομηρος, Λυπηρὲντ' ἐλάχιστα γινέειν, ἠδὲντα τὲ πλείστα.

Aliud autem omne, quod tibi animo lubet, percontare.

Hesiodus, *Quomodo optime habitentur civitates, & quibus moribus?*

Homerus, *Si lucrum facere ex turpibus rebus nolint;*

Boni autem in honore sint; & pœna injustos sequatur;

Et Deos precentur, quod omnium est optimum.

Hesiodus, *Quæ res optima in re minima generatur, potestne dicere?*

Homerus, *Mea quidem sententia, Animi boni in corporibus humanis.*

Hesiodus, *Iustitia autem & fortitudo quid potest?*

Homerus, *Publicam utilitatem privatis laboribus promovere.*

Hesiodus, *Sapientia vero quid indicium inter homines est?*

Homerus, *Intelligere præsentia recte, & opportunitatem sequi.*

Hesiodus, *Credere vero hominibus quale negotium par est?*

Homerus, *Ea quæ ipsum periculum transacta sequatur.*

Hesiodus, *Felicitas autem quid ab hominibus vocatur?*

Homerus, *Minimo dolore, maxima vero letitia affectum mori.*

^a Γρ. πμῶν. ^b Ita, pro ἔχεις ε', corruptissima sententia, monente Eruditissimo Hutchinsono, emendo. Rob. ^c Γρ. βροτοῖς, male.

238 ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΓΩΝ.

Ρηθέντων ὃ καὶ τέτων, οἱ μὲν Ἑλλήες πάντες τὸν Ὀμηροῖ ἐκέλευον
σεφάνην· ὃ δὲ βασιλεὺς Πανοίδης ἐκέλευσεν ἕκαστον τὸ χεῖρην
ἐκ τῶν ἰδίων ποιημάτων εἰπῆν· Ἡσιόδος ἔν ἔφη πρῶτος,

^a Πληιάδων Ἀτλαγενέων ἔπιτελλομένασιν,

Ἀρχεὶ ἀμηνῶ ἀργείοιο δὲ, δυοιομενάων.

Αἱ δὴ τοι νύκτας τὲ καὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα

Κεκρύφα^b. ^b αὖθις δὲ, ἀεπλομένους ἐνιαυτῶ,

Φαίνον^c, τὰ πρῶτα χειροσσομένοις σιδήρεσιν.

Οὗτός τοι πόσιον πέλε^d νόμος· οἱ τε θαλάσσης

Εγγύθι ^e ναυστάσσι, δι' ἄγρεα βροσθήντα,

Πόντες κυμαίνοντος ἀπόπρῶτα πίνα ^d χώρεσιν

Ναίεσθιν· γυμνὸν σπέρειν, γυμνὸν δὲ βοσκαίειν·

Γυμνόντ' ^e αἰμάειν, ὅταν ^f ὦλεμα ⁱ πάντα πέλων^g.

Cum autem & hæcce dicta essent, Græci omnes Homerum coronari jusserunt : jussit autem Rex Panoedes utrumque poematum suorum pulcherrimam aliquam partem recitare : Hesiodus igitur primus dixit,

Pleiadibus Atlante natis exorientibus,

Incipe metere ; arare vero occidentibus.

Hæc quidem noctesque & dies quadraginta

Latent : rursus vero revoluto anno

Apparent, primum ut acuitur ferrum.

Hæc utique arvorum est lex (tum iis) qui mare

Prope habitant (tum iis) qui valles flexuosas

Mari fluctuante procul pinguem regionem

Colunt : nudus serito, nudusque arato ;

Nudus quoque metito, cum omnia matura fiant.

1. Πάντα πέλονται] καὶ Πάντ' ἡμέρας, Hesiod. Erg. l. 2. v. 10. aut v. 390. & hic locus ulterius laudatur, ad 12 totos amplius Versus; quomodo Daniel Heinsius in Certamine totidem di-

ctos memorat. At auctor Certamine videtur ultro decurtasse locum; unde & legisse, πάντα πέλονται, ut sistatur locus, qui in ἡμέρας non potest desinere.

2. Extat locus, Hesiod. Ergon καὶ ἡμερῶν, l. 2. v. 1. &c. aut, v. 381. Vid. mox ad Homerum locum, πρὸς τοῖς Αἰάντεσσι. b Gr. αὖθις. c Gr. ναυστάσσι· οἱ εἰς. d Gr. χώρεσιν. e Gr. ἀμείνειν. f Gr. ὦλεμα. g Gr. & ὦλεμα, Hesiod.

Μεθ' ὃν Ομηρεῖ,

¹ Ἀμφὶ δ' αἶψ' Αἴαντας δαΐδες ἴσαντο φάλαγγες
 Κάρτεραί, αἷς ἔτ' αἶ κεν Αἰθης οἰόσαιτο μετελθών,
 Οὔτε κ' Ἀθηναίη λαοοδόχῃ οἱ γὰρ αἶετο
 Κεχθόντες Τρῳάας τε καὶ Ἑκτορα δῖον ἔμμενον,
 Φράζεσθαι δόρυ δαεί, σάκος σάκει παρθενύμνω.
 Λαοὺς αἶψ' ἀπὸ δ' ἔρριδε, κόρυς κόρυι, ἀνέρα δ' ἀνὴρ
 Ψαῖον δ' ἵπποκόμοι κόρυθες λαμπροῖσι φάλοισι
 Νδούοντων ὡς πυκνοὶ ἐφέτασαι ἀλλήλοισιν.
² Εφείξεν δὲ μάχῃ Φιδιμήβροτος ἐγγυήσιν
 Μακροαῖς, αἷς ἔχον παμεισίχρους ὅσπερ δ' ἄμερδει
 Αὐγὴ χαλκείη, κορύθων ἀπὸ λαμπομενάων,
 Θωξήκων τὲ νεοσμήκτων, σακέων τὲ Φαιινῶν,
 Ερχομένων ἄμυδις· μάλα κεν Τροισι κάρδιον εἶπ,

Post quem Homerus,

*Circum autem Ajaces duos stabant phalanges
 Firmæ, quas ne Mars quidem vituperasset interveniens,
 Neque Minerva populorum concitatrix: illi enim prestantissimi
 Delecti Trojanosque & Hectorem nobilem manebant,
 Addensantes hastam hastæ, scutum scuto mutuo:
 Clypeus nempe clypeum fulciebat, galea galeam, virum vir: [conis
 Seque invicem attingebant setis equinis comantes galeæ splendidis
 Nutantium, adeo densi steterunt inter se.
 Horruit itaque pugna mortalibus exitiosa hastis
 Longis, quas tenebant incidentes corpora: oculosque perstringebat
 Splendor areus galeis à lucentibus,
 Thoracibusque recens exterfis, scutisque fulgentibus,
 Congredientium in unum: valde audax animo esset,*

1. Hic locus, per 8. versus, extat *Iliad.* v. v. 116. &c. de quo ita Philostratus, in *Heroicis*, ubi Cetiæmipis hujus coram *Panida* Rege meminit, Αἰετὶ ἄμυδις ἐν Σαλαμῖνι, τὴν μὲν, τὰ ἵππῃ τὰ αἶψ' ἵππῃ

Αἰετὶ τῶν, καὶ αἷς αἱ φάλαγγες αὐτοῖς ἀρεταῖαι πρὶ καὶ κερταραὶ ἵππων· τὴν δὲ, τὰ αἶψ' τὴν ἀδελφῶν τὴν ἰαυτῶν Πίρρον. §. ΕΥΦΟΡΒΟΣ.

2. Hic locus extat, *Iliad.* v. v. 339. &c.

Ὅς τότε γηθήσειεν ἰδὼν πόνον, ἐδ' ἀχάριτο.

Θαυμάσαντες δὲ καὶ ἐν τέτῳ τὸν Ὀμηρον ④ Ἕλληνες, ἐπήνευ, ὡς
 ᾤξῃ τὸ πρῶτον γεγονότων τῶν ἐπῶν, καὶ ἐκέλευον δοῦναι τὴν νίκην
 ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν Ἡσίοδον ἐσεφάνωσεν, εἰπὼν, Δίχμοι ⑤, τὴν δὲ
 Γεωργίαν καὶ Εἰρήνην πρῶτον ἀνέμεινον, νικᾶν, ἐπὶ τὸν Πολέμους καὶ
 σφαγαῖς διεξιόντα· τῆς μὲν ἐν νίκῃς ἕως φασὶν τυχεῖν τὴν Ἡσίοδον
 καὶ λαβόντα τρίποδα χαλκῆν, ἀναθεῖναι ταῖς Μῆσας, ὅπως
 ψάναται,

Ἡσίοδος Μῆσας Ἑλικωνίσι τόνδ' ἀνέθηκεν,

Ἵμνῳ νικήσας ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὀμήρον.

Τὴν δὲ ἀγῶν ⑥ ἀφελύγνεν, διέπλευσεν ὁ Ἡσίοδος εἰς Δελ-
 φούς, καὶ τῆς νίκης ἀπαρχὰς τῷ θεῷ ἀναθήσων. Πρῶ-

Qui tunc gavisus esset, viso labore, neque tristatus esset.

Græci autem & in hoc Homerum admirati, laudarunt, quod pul-
 chriora, quam expectare fas erat, carmina composuisset, ideoque
 eum victorem prædicari iusserunt: rex autem Hesiodum corona-
 vit, dicens, æquum esse, ut ille qui ad agriculturam, & pacem ad-
 hortaretur, victoriam reportaret, non ille qui bella, & cædes nar-
 raret: Victoriam igitur hoc modo affectum fuisse Hesiodum di-
 cunt; tripodemque æreum, quem præmio acceperat, Musis con-
 secrasse, hac prius inscriptione notatum,

Hesiodus Musis Heliconiadicis hunc consecravit,

Cum in certamine Poetico vicisset Chalcide divinum Homerum.

Certamine igitur dimisso, Hesiodus Delphos navigavit, oraculum
 ibidem consulturus, & victoriæ suæ primitias Musis consecraturus.

1. Non ergo solito acumine utens, *Johannes Albertus Fabricius*, Bibliothec. Græc. lib. 2. c. 8. s. 3. hæc ait, "Vicerit itaque *Homerum* ætate
 "profectum *Hesiodus*, florens adhuc annis, &c.
 Quasi non in his omnibus *Homerus* longe *Hesiodo* superior, vegetior, & acutior; nisi quod
 stultum Judicem nactus esset, aut *Præjudicii* la-
 borantem, unde *Proverbium* Πάντες τῷ φθόνῳ, pro
 Πάντες τῷ φθόνῳ, de *Stultia*, aut *Injusta* sententia.
 Nec minus allucinatus est *Hesiodi*, quisquis is

fuerit, *Encomiastes* ille, qui ob hanc Victoriam
 illum omnium hominum sapientissimum pro-
 nunciat, cui & ego facile assensum darem, si
 aperto Marte, & solius ingenii viribus Victo-
 riam reportasset. Ita autem Epigramma illud
 se habet, *Antholog.* lib. 3. f. 270.

Ἀσκηρ μὲν πρῶτος πολέμῳ, ἀλλὰ ἡμίονος
 ὅτις πλεῖστον γὰρ Μουσῶν κτήνη
 Ἡσίοδῳ τῷ πλεῖστον οὐ ἀνθρώπων κλέος ἴστω,
 Ἀσκήρ κερμαίνων ἐπὶ βασιλῆα Σοφίης.

σερχομένους δὲ αὐτὰς τῇ ναῶ, ἐνθεον γενομένην πλὴν προφῆτιν φασιν
εἰπέν,

Ολβίῳ ἔτος ἀνῆλθ', ὃς ἐμὸν δόμον ἀμφιπολύει,

Ἡσίωδ' ὅ, Μύσῃσι σεπτόμεν' ἀθανάτησι·

Τῷ δ' ἦτοι κλέῳ ἔσαι, ὅσον τ' ἐπιδόνα) υἱός.

Ἀλλὰ Διὸς πεφύλαξο Νεμεΐα^a ἀγλαὸν ἄλσος·

Κεῖδι δέ τοι θανάτοιο τέλος πεπρωμένον ὄσιν.

Ο δὲ Ἡσίωδος, ἀκούσας τῶ χρηστέ, τῆς Πελοποννήσου μὴ ἀνεχώρει,
νομίσας πλὴν ἐκεῖ Νεμεΐαν τὸν θεὸν λέγειν· εἰς δὲ Οἰνόητι τῆς Λοκρί-
δος ἐλθὼν, καταλύει πρὸς Ἀμφιφάνει καὶ Γανύκτορι τοῖς Φηγέως
πασι, ἀγνοήσας τὸ μαντεῖον· ὃ γὰρ τόπος ἔτος ἅπας ἐκαλεῖτο Διὸς
Νεμεΐας ἱερόν. Διατελεῖς δ' αὐτὰς πλείον' ἡγενομένης ἐν τοῖς
Οἰνιῶσιν, ὑπονοήσαντες ὅτι κτεάνοις πλὴν ἀδελφῶν αὐτῶν μοι-
χεύειν τὸν Ἡσίωδον, δαποκτείναντες, εἰς τὸ μεταξὺ τῆς Εὐβοίας καὶ
τῆς Λοκρίδος πέλαγος κατεπόντισαν· τῷ δὲ νεκρῷ τεταῖς πρὸς

Cum vero templum ingrederetur, Deo repletam Prophetissam hoc
modo cecinisse dicunt,

Felix ille vir, qui circa domum meam versatur,

Hesiodus, Musis honoratus immortalibus.

Ejus certe gloria pervadet quocunque dispergitur Aurore.

Sed Jovis cave Nemei pulchrum lucum;

Ibi enim tibi mortis finis destinatus est.

Hesiodus autem, audito Oraculo, à Peloponneso discessit, putans
illam, quæ in illa erat regione, Nemean Deum significare. Oenoen
vero in Locride adveniens, apud Amphiphanem, & Ganycto-
rem Phegei filios diversatur; vaticinii sane ignarus; omnis enim
illa regio Jovi Nemeo consecrata erat. Cum autem diutius apud
Oenoenses commoratus esset, suspicati adolescentes Hesiodum fo-
rori suæ stuprum intulisse, eum interfecerunt, marique quod Eu-
boeam, & Locridem interjacet, submerferunt: Cum vero tertio

^a Γρ. κρίματι, malè; an ἱερὸν; seu potius κρίματι.

τὴν γῆν ὑπὸ Δελφίνων περὶ τὴν ἑσπέρην, Εὐρύκλεις
 πρὸ αὐτοῖς ἔσσης Δελφίνων, πάντες δὲ τὸν αἰγυάλον ἐδραμον
 καὶ τὸ σῶμα γνῶσαντες, ἐκείνῳ μὲν πενήσαντες, ἔθαψαν· τὰς δὲ
 φονεῖς ἀνεζήτην· Οἱ δὲ φοβηθέντες τὴν τῶν πολιτῶν ὀργήν, κατα-
 σπασάντες ἀλιευτικὸν σκάφος, διέπλευσαν εἰς Κρήτην· εἰς κτ' μέ-
 σον δὲ πλὴν ὁ Ζεὺς κεραυνώσας καταπόντωσαν, ὥς φησι Αἰχιδά-
 μας, ἐν Μουσείῳ. Εὐρατόδεμος δὲ φησιν, ἐκ Ἀνδραπόδω, Κτίμε-
 νον καὶ Αντιφον, τὰς Γανύκτορος, ἐπὶ τῇ περὶ τὴν αἰγυάλον αἰτία ἀνελ-
 θόντας σφραγιασθῆναι θερμοῖς ξηνοῖς ὑπὸ Εὐρυκλείας τῆς μόντης·
 τὴν μέντοι πρὸς τὸν ἀδελφὸν, τὴν περὶ τὴν αἰγυάλον, μὲν τὴν φωνήν,
 ἑαυτὴν ἀναγῆναι· φησὶ δὲ τὴν ὑπὸ τῇ ξύλῳ, συνόδῳ τῆς Ἡσίοδος,
 Δημόδοκος ὄνομα· ὃν καὶ αὐτὸν ἀναγῆναι ὑπὸ τῇ αἰγυάλῳ φησὶν.
 Ὑστερὰ δὲ Ὀρχομενοὶ καὶ χρησμὸν μεταέχοντες αὐτὰς πρὸ αὐτοῖς
 ἔθαψαν, καὶ ἐπέγραψαν ἐπὶ τὰ τάφους,

post die cadaver ad terram Delphines detulissent, tempore quo
 festum solenne in honorem Ariadnae celebraretur, omnes ad littus
 decurrerunt, agnitoque corpore, illud quidem lugentes sepelierunt,
 interfectores autem exquisiverunt; qui sane civium suorum iram
 pertimescentes, cymba piscatoria raptim comparata, ad Cretam
 navigarunt. Eos autem in ipso itinere fulmine percussos Jupiter
 submersit, ut narrat Alcidas, in Museo. Eratosthenes autem dicit
 in *Ανδραπόδω*, Ctimum, & Antiphum, Ganyctoris filios, ob prædi-
 ctum crimen, cum rediissent, ab Eurycle aruspice, ut leges hospitales
 exigunt, morte multatos fuisse. Virginem quidem, antedictorum
 hominum sororem, post violatæ pudicitiae injuriam, semet suspen-
 disse; corruptam vero fuisse ab hospite quodam, qui Hesiodo co-
 mes itineris fuerat, nomine Demode, quem & ipsum à supradictis
 interfectum narrat. Postremo vero Orchomenii, oraculo moniti,
 corpus ad se translatum sepelierunt, & hanc inscriptionem tumulo
 imposuerunt,

a Ita, pro *Εντιφῳ*.

Λοκρὴ μὲ πατεῖς πολυλήϊθ' ἀλλὰ θανόντ'·

Ὅσ' αὖ πληξίππων γῆ^a Μινυῶν κατέχευ'

Ἡσιόδ'· τὴ πλεῖστον^b ἐν ἀνθρώποις κλέθ' ὄσῃ,

Ἀνδρῶν κεινομήνῃ ἐν βασιάνῳ σοφίης.

Καὶ πρὶν μὲ Ἡσιόδ'ε τοσαῦτα.

Ὁ δ' Ὀμηρ' ἀποτυχὼν τῆς νίκης, ἀνεχόμενος ἔλεγε τὰ
ποιήματα· πρῶτον μὲν τὴν Θηβαΐδα, ἑπτὰ ἐπὶ τὰ, ἧς ἡ ἀρχή,

Ἀργος αἶδε, Θεά, πολυδύψιον· ἐνθεν ἀνακτες.

Εἶτα^c Ἐπιγόνους, ἑπτὰ ἐπὶ τὰ, ὧν ἀρχή,

Νῦν αὖτ' ἐπλοτέρων ἀεχώμεθα, Μῦσαι.

Φασὶ γάρ τινες καὶ ταῦτα Ὀμήρ' εἶναι· ἀκέσαντες δ' ἐπὶ τῶν οἱ
Μίδα καὶ βασιλείας παῖδες, Ξάνθος καὶ Γόργος, καθ' ἀκαλοῦσιν αὐτὸν
ἐπιγράμματι ποιῆσαι· ὅτι τὴ τάφῳ καὶ πατρὸς αὐτῶν, ἐφ' ᾧ ἦν πρὶν
γῆθ' Χαλκῇ, τὸν Μίδα θάνατον οἰκτιζομένη καὶ ποιεῖ ἔπος,

Ascre quidem patria fertilis; sed mortui

Offa aurigarum terra Minyūm detinet

Hesiodi; cujus plurima inter homines gloria est,

Hominibus (sic) judicantibus in tentamine sapientiae.

Hæc vero de Hesiodo.

Homerus autem post amissam victoriam circumerrans recitabat
poemata; primum quidem, Thebaida, libros septem, quæ sic in-
cipit,

Argos cane, Dea, siticulosum; ubi reges.

Deinde Epigonos, libros septem, quorum initium,

Nunc autem recentiores viros (celebrare) incipiamus, Musæ.

Dicunt enim nonnulli & hos Homeri esse: auditis autem carmini-
bus Xanthus, & Gorgus, Midæ filii, rogant eum Epigramma, pa-
tris sui sepulchro inscribendum, componere. Sepulchro autem im-
posita erat imago Virginis ænea, Midæ mortem desilentis. Epita-
phium igitur quod sequitur componit.

^a Γρ. Μινυῶν, male. ^b Γρ. ἐν Μινυῶν κείδῃ ἐπὶ τῇ, Pausan. Boeot. c. 38. fol. 787. ^c γρ. ἐπὶ τῇ
ἐπὶ, οἷον male.

244 ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΓΩΝ.

^a Χαλκήν παρ' ἐνὶ εἰμί· Μίδεω δ' ἔπ' ἰσχύος ἡμῶν.

Ες τ' ἂν ὕδωρ τε νάη, καὶ δένδρεα μακρὰ τεθνήλη,

Καὶ ποταμοὶ πλήθωσι, πῶς κλύζῃ ἢ γάλασσα,

Ἡελίος τ' ἀνιῶν φαίνει, λαμπρὰ τε σελήνη,

Αὐτὲ τῇδε μύθοισι, πολυκλαύτῳ ἔπ' ἰτύμβω,

Σημανέω παρ' αἰῶσι, Μίδης ὅτι τῇδε τέταπται.

Λαβὼν ἢ πρ' αὐτῶν φιάλῃ ἀργυρῇ, ἀναπίπτησιν ἐν Δελφοῖς

παρ' Ἀπόλλωνι, ἔπ' ἰγέρῃ.

Φοῖβε ἀνάξ, δῶρόν τοι ^b Ὀμηρεὺς καλὸν ἔδωκε.

^c Σῆσιν ὑπερφρονέουσιν· σὺ δέ μοι κλέεσθαι αἰὲν ὀπάζεις.

Μετὰ δὲ ταῦτα ποιεῖ τὴν Ὀδυσσεῖαν, ἔπ' ^d καδ', πεποικηκὸς ἦδη

^e Ἰλιάδα ἐπὶ ^e καδ'· ὡς ἀγενόμηνος ἢ ἐκείθεν εἰς Ἀθήνας αὐτὸν

Ξενοπῆναι φασί, ὡς Μένδοντι, παρ' βασιλεῖ τῷ Ἀθηναίων. Ἐν ἢ

παρ' βελευτῇ, ψυχῆς ὄντος, καὶ πύργου κατωρῆς, χειρὸς αὐτοῦ λέγε-

ται τῶςδε τὰς στίχους,^f

Aeneas virgo sum, Midæque incumbo sepulchro.

Dum et unda fluit, et arbores altae florent,

Et fluvii tument, et inundat mare:

Et Sol exorians lucet, et splendida Luna,

Hic manens deplorato super tumulo

Narro prætereuntibus, quod Midas hic sepultus est.

Donatus autem ab iis phiala argentea, eam Apollini Delphico consecrat, hac prius inscriptione imposita,

Phæbe Rex, donum quidem Homerus pulchrum dedi.

Ob tuam sapientiam; tu autem gloriam mihi semper præbes.

Post hæc autem componit Odyssæan, libris viginti quatuor, composita prius Iliade, libris totidem. Inde vero Athenas profectum à Medone, Atheniensium rege, hospitio acceptum dicunt. In curia vero, cum frigida esset tempestas, & ignis accensus esset, hos versus ex tempore recitasse dicitur,

^a Vid. post Odyss. ad §. xxxvi. v. i. ubi hoc Epitaphium ex Hesiodo. ^b γρ. ἰλὴν τὴν Ὀμήρου. ^c Γρ. οἷον ὑπερφρονέουσιν. ^d γρ. μὲν. olim. ^e γρ. μί. olim. ^f Extant apud Hesiodum. in *Homeri Vita*.

(a) (b) Vide *Senece*. Select. Epist. 88. p. 305. De *Asione* Grammatico & voce *Midas* in Principio Iliados.

ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΓΩΝ. 245

Ἄνδρες μὲν^α σέφαντο, παῖδες· πύργοι δ', πόλις.
 Ἴπποι^β δ' αὖ, πεδίε κόσμητο· νῆες δ', θαλάσσης.
 Χρήματα δ' οἶκον ἀέξει· ἀπαρ γεραροὶ βασιλῆες,
 Ἡρμιοὶ εἰν ἀγορῇ, κόσμητο τ' ἄλλοισιν, ἰορᾶς.
 Αἰδομένη δ' πυρὸς γεραρότερο οἶκον ἰδέσθαι,
 Ἡματι χαιμερίῳ· ὁπότεν νίφῃσι Κερνίων.

Ἐκείθεν δὲ πῶδα γενόμενον εἰς Κόρινθον, ἑρραψάδει τὰ Ποιή-
 ματα· τιμηθεὶς δ' ἐμεγάλως, (πῶδα γινέ) εἰς Ἀργος· καὶ λέγει ἐκ τῆς
 Ἰλιάδος τὰ ἔπη ταῦδε,

οἱ δ' Ἀργος τ' ἔχον, Τίρυνθά τε τειχόεσσαν,
 Ἑρμιόνην τ', Ἀσίνην τε, βαθὺν κατὰ κόλπον ἐχούσας,
 Τροίζην, Ἡϊόνας τε, καὶ ἀμπελόεντ' Ἐπίδαιρον,
 Νῆσον τ' Αἴγιάν τε, Μάσπτά τε, καὶ ἄρ' Ἀχαιῶν.
 Τῶν αὖτ' ἡγεμόνευε βοῶν ἀγαθὸς Διομήδης,

*Viri quidem corona, liberi; turres vero urbis;
 Equi rursus, campi decus; naves autem, maris;
 Divitiae vero domum amplificavit; sed reverendi Reges,
 Sedentes in concilio, venerabiles sunt & aliis aspectu.
 Ardente autem igne augustior domus videtur,
 Die hyberno; cum nivem demittat Saturnius.*

Inde Corinthum profectus, poemata ad virgam canebat, magnif-
 que honoribus affectus, Argos migrat, ibique ex Iliade hæc car-
 mina recitat,

*Quique Argos tenebant, Tirynthaque bene munitam,
 Hermionen, Aphenque, profundum sinum habentes;
 Troezena, Eionasque & vitibus constam Epidaurum,
 Quique tenebant Aeginam, Masetaque, juvenes Achivorum:
 His porro præerat bello strenuus Diomedes,*

1 Post θαλάσσης, in Ἀγῶνι sequitur, Ἀλὲς δ' οἱ ἀργεῖα καὶ ἡμίονοι ἰορᾶσθε, at Emendo, ex Herod.

a Salomon, Proverb. c. 17. v. 6. Παιδὸν παῖδες, σέφαντο· μερίται. b γρ. δ' ἐν πόλιν· c γρ. αὖξαι
 οἶον, olim. d Extant, Iliad. ε' v. 559.

246 ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΓΩΝ.

Καὶ Σθένελος, Καπανῆος ἀγακλείης φίλος ὤος·
Τοῖσι δ' ἄμ' ^a Εὐρύαλος τρίτατος κίεν, ἰσότης φῶς,
Μηκισέως ὤος, Ταλαϊονίδαο ἀνακτός.

^b Συμπάντων δ' ἰγείτο βολὴν ἀγαθὸς Διομήδης,
Τοῖσιν δ' ἄμ' ὀγδῶκοντα μέλαινα νῆες ἔποντο·

^c Ἐν δ' ἄνδρες πολέμοιο δαήμενες βεσυχῶντο,
Ἀργεῖοι λινοθήρηκες, κέντρα πολέμοιο.

Τῶν ἧ Ἀργείων οἱ περὶ σπῆντες, ὑπερβολῇ χαρέντες ὅτι τῇ ἐγκω-
μαζέσθαι τὸ γένος αὐτῶν ὑπὸ τῇ ἐνδοξοτάτῃ τῆς Πιοητίας, αὐ-
τὸν μὲ πολυτελεῖα δωρεαῖς ἐτίμησαν· εἰκόνα ἧ χαλκῇ ἀναστήσαντες,
ἐψηφίσαντο θυσίαν ἐπιτελεῖν Ομήρῳ κατ' ἡμέραν, καὶ κατ' ἡμέραν, καὶ
κατ' ἡμέραν· ἄλλων θυσίαν πενταετηρίδα ἐς Χίον καταστέλλειν·
ὅπως γὰρ ἐπὶ τῇ εἰκόνι αὐτοῦ (τάδε),

Θαῖος Ομηρος ὅς ἐστι, ὃς Ἑλλάδα πᾶν ^d μεγίστανον
Πᾶς ἐκόσμησεν χαλλίεπεί σφι,·

Et Sthenelus, Capanei inchoyti dilectus filius :

*Una vero cum his Euryalus tertius ibat similis deo vir,
Mecistei filius Talaionidae regis.*

Universis autem praeerat bello strenuus Diomedes :

Et hos simul octoginta nigrae naves sequebantur.

In illis autem viri belli periti instructi sunt,

Argivi lineis thoracibus, stimuli belli.

Argivorum vero procures, supra modum gaudentes encomio, quod
genti suae poeta celeberrimus tribuerit, pretiosis eum donis hono-
rarunt; erectaeque statua aenea, decreverunt, ut diurnum, men-
struum, & annum sacrificium Homero fieret, aliudque insuper sa-
crificium quinto quoque anno Chium mitteretur: statuae autem
ejus hanc imponunt inscriptionem.

Divinus Homerus hic est, qui Hellada magnanimam

Totam honestavit suaviloqua sapientia ;

^a Οὐκ ἔστιν hic male, Εὐρύαλος· verum ex Homero emendo. ^b γρ. Ἐκ πάντων, olim, male.
^c Hoc Distichon, licet in nullis Poetae Exemplaribus reperiatur, inter Homeri Fragmenta me-
rito nunc repono. ^d γρ. μεγίστανον, male.

Εξοχα δ' Αργείας· οἱ τὴν θεοτειχέα Τροίην

ἤρειψαν, ^α ποιητὴν ἠὲ κόμην Ελένης.

Οὐ γὰρ ἐξήσεν δῆμος μεγαλόπλοισι αὐτὸν

Εὐθαδέα, ἢ πρῶτος ἀμφέπει ἀθανάτων.

Εὐδιατείψας ὃ τῇ πόλει χερόν πινά, διέπλευσεν εἰς Δῆλον, εἰς τὴν
παιήγυρα καὶ σταθεὶς ἐπὶ τῇ ^ι Κερατῶν βωμῶν, λέγει Ὑμνον εἰς
Ἀπόλλωνα, ὃς ἡ δὲ ἔστι,

Μινῆσομαι, ὅδ' ἐλθέτωμαι Ἀπόλλωνος ἐχάτοιο.

Ρηθὲντος ὃς ^ε Ὑμνος, ^ε μὲν Ἴωνες πολίτην αὐτὸν κοινὸν ἐποίησαν-
το· Δῆλιοι δὲ γράψαντες τὰ ἔπη εἰς λεύκωμα, ἀνέθηκαν τὰ τῷ Ἀ-
τέμειδος ἱερῷ.

Τῆς δὲ Παιηγύρεως λυγείσης, ὁ Ποιητὴς εἰς Ἴον ἐπλευσε, πρὸς
Κρεώφυλον· καὶ καὶ χερόν διέπλευσε, πρὸς εὐρύς ὧν ἦδη. Ἐπὶ δὲ τῷ

Præcipue vero Argivos, qui à Diis ædificatam Trojam

Diruerunt, in pænam pulchricomæ Helenæ.

Cujus gratia, statuit populus magnæ urbis eum

Hic, & honoribus colit divinis.

In hac autem urbe aliquantisper commoratus ad Delum navi-
gavit, ut conventui publico interesset; & altari ἐ cornibus ex-
tructo insistent, recitat Hymnum in Apollinem, qui sic incipit,

Memorabo, nec obliviscar Apollinem longe jaculantem.

Recitato autem Hymno, eum quidem Iones civitate sua dona-
runt; Delii vero carmina, tabulæ albæ inscripta, in Dianæ tem-
plum retulerunt.

Dimisso vero conventu, poeta ad Ion navigavit, ad Creophylum;
ibique aliquantisper commoratus est, cum jam senex esset. Cum ve-

1. Κερατῶν βωμῶν] De hoc Altari, ἐ Corni-
bus extructo, ita Callimach. Hymn. Apoll. v. 60.
Ἀρτίμους ἀρτίστων, καὶ καὶ ἐπὶ τῷ αὐτῷ Κορινθίων
φωτιστῶν· οὗ δ' ἐπὶ τῷ βωμῷ Ἀπόλλωνος· Διότι οὗτος ὁ
καρτεῖται ἐν τῷ Δελφῶν· πρὸς δὲ βωμῷ· ἔκ παλαιῶν· παλαιῶν

ἢ πρὸς ἐπὶ τῷ αὐτῷ τόπῳ. Hinc Martialis dicitur,
Cornibus Ara frequens. Ovid. Epist. ad Cydippam,
Miror & innumeris stractam de Cornibus
Aram. Vid. Illustrissim. Ezechiel. Spanhem. in
locum.

248 ΟΜΗΡΟΥ ΚΑΙ ΗΣΙΟΔΟΥ ΑΓΩΝ.

θαλάσσης χαθήμενος, παίδων τινῶν ἐφ' αἰλείας ἐρχομένων, ὥς φασι, πυθόμενός,

Ἄνδρες, ἀπ' Ἀρχαδίας αἰλιήτορες, ἦ ῥ' ἄ' ἔχετ' ἰχθῦς;
Εἰπύντων ᾗ ἐκείνων,

Οἶσ' ἔλομνυ, λιπόμεθα· ὅς' ἔχ' ἔλομεν, φερόμεθα,
Οὐ νοήσας τὸ λεχθὲν, ἤρετο αὐτὰς, ὃ, π' λέγοιεν· ④ δὲ φασιν,
ἐν αἰλείᾳ μὲν ἀγρεῦσαι μηδέν· ἐφθιείδαι δ', καὶ τῇ φθιερῶν εἰς
ἐλαβον, χαταλιπεῖν· εἰς δ' ἐκ ἐλαβον, [ἐπ'] ἐν τοῖς ἱματίοις φέρειν.

Ἀναμνηθεῖς δὲ τῷ μαντείᾳ, ὅτι τὸ τέλός αὐτῷ ἦκοι τῆ βίᾳ,
ποιεῖ τὸ τῷ τάφῳ αὐτῷ ἐπίγραμμα· ἀναχωρῶν δὲ ἐκείθεν, ὄν-
τος πηλῶ, ὀλιδῶν καὶ πεσῶν ἐπὶ τῷ πλυσρᾷ, τεταῦτός, ὥς
φασι, τελευτᾷ· καὶ ἐτάφη ἐν Ἰω. Εἰ δὲ τὸ Ἐπίγραμμα τόδε,

Ἐνθάδε τῷ ἱερῇ κεφαλῇ καὶ γαῖα καλύπτει,

Ἀνδρῶν ἡρώων κοσμήτορα, γέϊον Ομηρον.

ro juxta mare confedisset, adolescentes quosdam piscatum venientes fertur interrogasse,

Viri, Arcadici piscatores, habetisne pisces?

Illis autem dicentibus,

Quae cepimus, reliquimus; quae non cepimus, habemus,

Responsum non intelligens, percontatus est eos, quid dicerent; Illi autem responderunt, in piscatione quidem se nihil cepisse; sed pediculos venatos fuisse, eorumque quos ceperant, reliquisse, quos vero non ceperant, jam in vestibus ferre.

Recordatus igitur vaticinii, vitaeque finem sibi jam instare intelligens, sepulchri inscriptionem componit; inde vero recedentem, lutulento solo, lapsum, & in latus concidentem, tertio post die, mortuum esse dicunt, & in Io sepultum. Epigramma autem hoc est,

Hic sacrum caput terra tegit,

Virorum Heroum praekonem, divinum Homerum.

1. Huc addatur Pauli Silentiarii illud, *An-
tholog.* l. 3. fol. 266.

Εἰς τὴν Περσίδα τί σφ' οἱ τίμω, Θεῶν Ομηρον,
Κλεῖνός ἐπ' ἀγγαῖα τύμος· ἔχει σπουδαῖα.

Εἰ δ' ὀλίγη γαῖα καὶ τὸ καὶ αἰὲρ ἦται,
Μὴ τὸδ' ἡμῶντος, ὃ ἔστι, διρυόμενος·
Καὶ γὰρ ἀλατύνουσα καταγίνεται πόσι Διὸς,
Μησέος ἀπ' ἀδίου, δέξεται Λητοῖδης.

JOHANNIS GEORGII GRÆVII

LECTIONES

HESIODEÆ.

JOHANNIS GEORGII GRÆVII

LECTIONES

HESIODEÆ.

CAPUT I.

ιοιδῆς. Ελικελάφαρος. Vetus lectio Hesiodo asserta. γανοὶ ἐλαθῆρος. ἐλαθῆρ. Cur Mnemosyne illi dicatur imperare. Egregius Hesiodi locus mendā liberatus. γλυκερὴν χάρισεν ἕρσην. Ros Achaius. Mel, nectar pro eloquentia. Lucianus emendatus. Θύμος Ἀήϊος. Antiqua lectio Poëtæ restituta, & alius Hesiodi versus à Cratis censura vindicatus. Μηχαναὶ. Cyclopibus cur centum manus tribuantur. Rursus Hesiodi lectio vindicata ab emendatione Se-leuci. Στενομένη.

V. 3. **K** ^{πλὴν ιοιδῆς} Non ignoro
^{ιοιδῆς} sæpè esse μέλας, vio-
 larum instar nigricans, ut
 apud Homerum Iliad. λ, πόντος ιοιδῆς, ni-
 ger pontus, apud alium Poëtam ιοιδῆς νε-
 φίλα, nigra nubes. Sed in fonte laudave-
 ris potius liquidas & argento puriores
 aquas, quàm nigras, turbidas, limosas.
 Hinc adducor facilè ut veterum Magi-
 strorum sententiam amplectar, qui κρέ-
 νη ιοιδῆς docent esse ἰοῖς, hoc est, ἀνθισ-
 σεν παραγμένην, ἀνθώδην floribus cinctum
 fontem, in agro floreο situm. Etymo-
 logicum Magnum: ἦν ὄνομα βοτάνης, τὸ
 ἀνθός. παρὰ τὸ ἀνθῆναι τυχόν. Καὶ Hesiodus

Περὶ Κρέμνῃς ιοιδῆς

Ἀπὸ τῆς πλὴν ἀνθώδης. Vide & antiqua Scho-
 lia Ἀνακρέων in hoc carmen.

V. 16. Ελικελάφαρον τ' Ἀρεσδίτην] Ελικε-
 λάφαρος & ἑλικελάφης puellæ Græcis dicun-
 tur, quæ sunt *mobilis oculorum petulantia*

stia, ut Petron. loquitur, sive quæ ha-
 bent, ut idem dicit:

— *blandos oculos & inquietos*

Et quadam propria nota loquaces.

Qui hinc Ovidio dicuntur *argui*. Aliter
 plerique sentiunt, & exponunt: *nigros*
oculos habentes. Sed ea vera est quam
 dixi hujus vocis notio, quam facilè plu-
 ribus confirmarem nisi res ipsa loquere-
 tur.

V. 28. Ἀλαδία μιδίουδα] Antiquorum
 scholiorum auctor notat in quibusdam
 libris fuisse γαρίουδα. quam lectionem
 non temerè damnam. Sciunt enim qui
 Veterum Scripta cum judicio versarunt,
 rariora & exquisitiora semper fuisse ex-
 puncta, & pro iis supposita trita, & ab
 usu vulgi minùs remota. Μιδίουδα al-
 terius est glossema. Hesych. γαρίουδα,
 ἐσθίγγουδα, λέγειν. Hesiodus in ἔργois, v.
 257.

Αἰτία πᾶς Διὶ πατρὶ καὶ Ζεὺς ἑορταῖαν
Γημεῖν ἀνθρώπων ἄδικον ἔλον.

Statis apud Jovem patrem confidens Saturni filium exponit hominum iniquitatem. Nec est quodd quis modulum syllabæ objiciat, quasi tertiam ante ultimam habeat brevem. Qui Græcos Poëtas non negligenter legerunt norunt ancipitem esse hanc syllabam in plerisque hujus notæ verbis, ut in *δακρύων, ἀνίσω, ἀρίων, μύλων*, in ἀοείσοις perpetuò fere pro duci.

v. 54. Γυῖοισιν Ελευθερίαν μεδέουσα] *Fertilitati Eleutherarum imperans*, hoc est, fertilibus Eleutheris. Superius in ἔργοις, *τῶν βόει*, pro *τῶν βέειον*. Eurip. *σπυῖν*, pro *σπῦν* *σπείδου*. quæ loquendi genera Hebræis, & qui eorum idiotismis gaudent, Græcis Scriptoribus Novi Fœderis sunt perfamiliaria. Apud quos *μερία κέρυμα*, est *κέρυμα μερὸν*, *μυδὸς ἀδελίας*, pro *μυδὸς ἀδελφῶν*. de quibus fuse viri docti. Ελευθερία est urbs in confiniis Atticæ & Megaricæ propè Platæas, quæ postea in numero multitudinis dicta Eleutheræ, ut sequentibus temporibus Platææ, quæ Homero Platæa. Nomen fertur accepisse ab Apolline Eleuthere. Stephanus de urbibus: *Ελευθερία πόλις Βοιωτίας ὑπὸ Ελευθερίᾳ τῷ Ἀπόλλωνι*. Mnemosyne illi dicitur imperare, quia ibi culta fuit, & fortè templum habuit. Horatius de Fortuna:

O diva gratum quæ regis Antium.
quia Antii templum erat celebre Fortunæ.

v. 59. Μυῶν ἐπὶ τῶν] *Exactis mensibus.* Virg. III. Georg. 139.

Exactis gravidæ cùm mensibus errant.

Aurel. Victor. *Tum exactis mensibus geminos editos.* Plaut. Amphit. III. 2. *Menses tibi exactos vides.* vulgò malè exponunt: *mensium decrescantium.*

v. 83. Τῇ δὲ γὰρ γλυκερὴν γόισιν ἀείδῃ] *Quid Regibus cùm cantilena? Poëtarum hoc donum est, quibus paulò post tri-*

buunt γλυκερὴν αἰδῶν, non Regum. Tam celebrem locum, tam πάνδημον, ut cum Luciano loquar, tam diu in mendo cubuisse, nec id animadvertisse viros doctissimos, præsertim cùm antiquorum scholiorum auctor veram servaverit lectionem, quis non miretur? Ille verò pro αἰδῶν legit ἑέρον.

ἑέρον] ἑέρον, inquit, ἢ δρόσος κυέως. ἴν δὲ μεταφορικῶς τὸ μέλι. γλυκερὴν δὲ τὸ γλυκὺ καὶ ἀπαλὸν ὅτι λέγων. sic scripsisse Hesiodum dubitare nos non sinit Themistius in Protreptico ad Valentinianum Junio-rem, quæ est inter orationes numero undecima, ubi non solum vera Hesiodi scriptura retinetur, sed & exponitur. Nam cùm versus hos ut olim scribebantur, recensuisset: Παπαί, inquit, ἥλικον αἰετῶν περὶ τῇ τῶν βασιλευσίων ὁ ποιητής, εἰ μὴ ὅτι μυσὶν ἀμαλῶν. Πρῶτον γὰρ αἰδῶν αὐτὸς ὀνομάζει, &c. καὶ διοτρεῖς ὀνομάζει τὸν βασιλέα τὸν ὑπὸ τῇ μυσὶν ἰσχυρόν, καὶ ἐνιστάμενον αὐτῶν ὑπὸ τῇ γλαυκῇ δρόσος γλυκερὰ, καὶ λεγὺς ἐν γόισιν καὶ ἀφίλιμους λέγων δὲ δρόσον. Παρὰ quantam bonorum copiam Poëta regibus conciliat, nisi Musas contemserint. Primum enim venerandos illos nominat, &c. Præterea reges ipsos, quos Musæ respexerint, alumnos Jovis appellat, & ex illorum lingua suavissimum rorem destillaturum confirmat, utiles ac fructuosas orationes roris nomine significans. videndus integer locus, qui hos sex Poëtæ versus egregia paraphrasi illustrat. Totum enim exscribere nec vacat, nec lubet. Sic ros Achæicus in Catale-ctis Virgilii, est eloquentia Græca, Attica:

Ite hinc inanes Rhetorum manipuli, ite inflata rore non Achæico turba.

Sic benè Scaliger & Turnebus emendant, hoc est, Rhetores Latini, qui loquaces tantum estis, sed expertes & rudēs veræ illius Atticæ eloquentiæ. Εἰσὶν autem hîc pro melle poni rectissime Scholiastes notavit. Mel verò & nectar Poëtis sæpissimè est eloquentia. Ovidio:

Ne-

Necleia mella Nestoris eloquentia. Antiquus Poëta :

Cujus Cecropio pectora melle madent.
Symmachus : *Affluēbat enim multo melle facundia, quod auctum tecum doleo.*
Licentius ad Augustinum :

— *reputans quæ pectore in alto
Concepit in lucem vomuisti nectarum mel.*

Varro Atacinus :

Pierio liquidam perfundis nectare mentem.

Lucianus in libro quomodo scribenda historia ferè eadem ratione herbam, ex qua mel apes conficiunt, pro eloquentia ponit. Sed locus est corruptus, Επεως δ' Θευκυδιδε ζυλωτης ἀρχος εἶος τῷ μάλα τῷ ἀρχαῖον πρὸς ἑκαταμῆος καὶ δ' ἀρχὴν, ὡς ἐκείνῳ σὺν τῷ ἑαυτοῦ ὀνόματι ἤρχατο, χαλκιστάτην ἀρχὴν ἀπασῶν, καὶ θυμῷ τῷ Ἀττικῷ ἀναπνέουσα. Interpretes sic reddunt : *Alter summus Thucydides imitator valdè similis archetypo cum suo nomine principium ducit, ut ille festivissimum illud principiorum, animamque Atticum spirans.* Profectò non minùs festivi sunt librarii simul & Interpretes, qui exordio tribuunt animum Atticum, quàm historiographi, qui putabant se egregiè referre Thucydidem, si nomen suum præponerent ipsi suæ historiæ, ut Thucydides. Lucianus scripsit : χαλκιστάτην ἀρχὴν ἀπασῶν, καὶ θυμῷ τῷ Ἀττικῷ ἀναπνέουσα. *elegantissimam omnium exordiorum, & thymum Atticum redolens.* Nihil certius. Quid thymo Attico decantatius, unde mel Hymettium ? Plin. XXI, 2. *Mellis Attici summa laus in toto orbe existimatur. Ergo translatum est ex Attico thymum. Sed alia ratio naturæ obsistit non durante Attico thymo, nisi in offlatu maris.* Eubulus.

Καὶ σίλφιον θυμὸν τῷ τ' Ὑμηττικόν.

Silphium & thymum Hymettiorum. Sed de hac emendatione in nostris observationibus plura dicemus.

v. 91. Εργαζόμενον δ' ἀνὰ ἄστυ] Legitur in aliis exemplaribus ἀνὰ ἄστυα, testante scho-

liorum Auctore. quam lectionem superius asseruimus ad v. 312. *Ambr.* Non tam per urbem euntibus, quàm in concione venientibus Regibus hic cultus tribuebatur. Non quidem ignoro Reges olim urbes ingredientibus divinis fuisse honoribus exceptos, inter aras, victimas, ardentesque tædas incessisse : sed antiquissimis illis Regibus, quorum regna finiebantur intra patriam, honores maximi in concionibus, ludis, & spectaculis præstabantur. Quis nescit etiam longè post in Græcia magna virtutis & doctrinæ præmia ac honores, si cui erant exhibendi, (de agonistis nunc non loquor) eos in sacris illis ludis fuisse exhibitos meritis ?

v. 93. Οἷα τοι μυσάων] Antiqua scholia legunt. οἷα τε μυσάων.

v. 94. Εὐ γὰρ μυσάων] Non in illis ipsis scholiis solum ; sed & in Didymi, ut volunt, expositionibus ad Homeri Iliad. α. v. 176. scribitur : εὐ γὰρ τοι μυσάων.

v. 118. Γαῖ' ὠρεῖται] Interpretes : *tellus lato pectore prædita.* sed ὠρεῖται] hęc generaliter est ὠρεῖα, lata, latè patens, quod perpetuum terræ epitheton, sicut & ὠρεόδεια, quod itidem ineptè reddunt *terra latus vias habens.*

v. 142. Οἱ δὲ τὸ τῷ μ' ἄλλα] Crates deleuit hunc versum, & pro illo supposuit istum :

Οἱ δ' ἐξ ἀθανάτων θνητοὶ γέγον' αἰδήντες. causa hæc est. quia Cyclopes fuerint mortales, non dii, nec diis similes. Inde postea ab Apolline interempti, teste Leucippo in Catalogo. Sed hæc vis est. Quasi non plures commemorentur in hoc libro, qui ex diis sati mortales tamen nati fuerint. Cyclopes autem diis similes erant robore & staturæ magnitudine, non immortalitate.

v. 146. Ἰγὺς τ' ἡδὲ λίν, καὶ μηχαναὶ ἵπου ὦν ἔργον] Μηχαναὶ sunt doli, fraudes, non *molimina*, ut Interpretes. Hinc μηχαναῖς] Euripidi est dolorum confutor. Plaut. *Machinari machinam, dolum commisci.*

nisci. Apud quem frequenter machina est fraus, fallacia.

v. 150. Απ' ὧμων ἀγασσιν] Variè vertitur. optimè, si quid video, *ab humeris prorumpebant*. Non Græci solùm Hesiodi Interpretes, sed & nostræ ætatis viri docti nescio quas frivolas comminiscuntur rationes, cur his terræ filiis tribuantur centum manus. Mihi exploratum est hoc commento nihil aliud significasse Veteres quàm hominum illorum violentiam, ferocitatem, & injustitiam. Erant χειρὶδες, nihil divini humanique pensi habebant, omnia vi & manu agebant; omne eorum jus & opes in armis sitæ erant. Χεῖρ, ut Latinis *manus* est vis, ut suprà notatum. Tales fuisse illos gigantes, qui ante diluvium καδολικόν commemorantur à Mose, non tam corporis stupenda mole, quàm ferocitate, superbia, violentia, injustitia insignes, Gennadius, Theodoretus, Johannes Damascenus, pluresque alii docent. Tot manibus, ut solent semper fabularum lata esse incrementa, postea etiam tot affinxerunt capita. Vide Heraclitum πει ἀπύων cap. II.

v. 155. Σπειρώ δ' ἤχθοντο τοῖσι] Non assecuti sunt sensum Poëtæ; qui reddi-

derunt: *suo verò infensi erant parenti*; cùm velit: *à suo infestabantur parente*. quia fata cecinerant filios eum regno exuturos, hinc infestus erat liberis. Hi verò non antè succensuerunt parenti, quàm à Tellure matre certiores essent facti facinoris, quod in eos coetus moliebatur. ἤχθουμαι est μισῶμαι. Homer. O. διν. 5.

Ἠχθοντο πάνθ' Διοῖσι,
Infestabatur ab omnibus Diis, invisus erat omnibus Diis. Quod rectè veteres Grammatici præcipiunt esse ab ἤχθουμαι, non ἰχθουμαι.

v. 160. Σπειρομένη] Seleucus scribit: ἀχθυμένη. Sed hoc ipsum est σπειρομένη, ut in illo Poëtæ: σπειρομένη νεκύεσσιν, *dolens super mortuos*. In tristitia enim cor contrahitur & angitur. Inde Cicero tristitiam definit opinionem recentis mali præsentis, in quo demitti contrahique animo rectum esse videatur.

v. 176. Ἀμφὶ δὲ γαῖῃ ἱμεῖρων φιλόπτοϛ ἐπύχθη] Vertunt: *Undique verò Telluri cupiens amorem immincebat*. Obscurè, & parum Latine. ἱμεῖρων φιλόπτοϛ, est flagrans cupiditate consuecendi, concubitus. φιλόπτοϛ enim συνουσία, ut millies apud nostrum & Homerum.

C A P U T II.

Hesiodus sæpiùs emendatus, ut & Hyginus & Apollodorus. Μεταχρόνιος. Νύξ. Ζόφως. Αεμοῖσι cur Syri antiquis Græcis Scriptoribus sint dicti. χαλκείφανος. λύγρ' εἰδέϊα.

v. 188. Μῆλα δ' ὡς τὸ πρῶτον ἀσπυμύξας, ἀδύμαντον
Κάλλεα' ἐπ' Ἠπείρω] Assentior Commelinio, aliisque scribentibus: ἀδύμαντον. Falx enim non abjiciebatur, & in ponto ferrebat, ut vulgata lectio & versio præ se fert, sed natura Cœli. Interpunge:

Μῆλα δ', ὡς τὸ πρῶτον ἀσπυμύξας ἀδύμαντον,
Κάλλεα' ἐπ' Ἠπείρω,
hoc sensu:
Testesque, postquam ut prius (scilicet dictum) reseculit ferro, Projecit in Epirum.

v. 227. Δάδην τι, Λαμύν τι] Scribe: Λαμύν ex Diacono & veterum scholiorum Autore, quos non inspexit Commelinus, cum pro Δάδην olim Λαμύν scriptum fuisse tradat. Δάδην omnes agnoscunt, non verò Λοιμύν.

v. 245. Κυμαδών, Σπινώτι δαδ, Θαλίη τ' ἐρύσσεται] Pro Κυμαδών corruptè apud Hyginum legitur *Cymotibæa*. Θαδ verò non est epitheton, sed nomen Nereidis, uti ex antiquis scholiis apparet: Θαδ ἡ ταχυτάτη, Hygin. *Nesæa, Spia, Thoc*. Apud auctorem tamen bibliothecæ, qui Apollodorus esse dicitur, hæc Nymphea omissa est, ut aliæ plures: sicut contrà leguntur ibi alia Nympharum nomina, quæ nec hîc nec apud Hyginum extant. Nostræ lectioni non obstat, quodd copula desideretur. Desideratur & v. 250.

— Καὶ Πρωτομήδεια,

Δαείς, ἢ Παρθέν, ἢ ὑπὸ τῆς Γαλατίας. Inferiùs v. 340.

Θάδην τι, Ρῖσον τ', Αχλαδίον ἀργυροδίνην.

Istam lectionem postulat quoque numerus Nympharum. Si enim hanc expungas, erunt tantum novem & quadraginta.

v. 245. Μελίτη] Apollodorus suppositivus: Μελίτη. Nihil muta. Homero quoque Μελίτη dicitur, & Virgilio *Æn.* 5. 825. Pro Εὐλιμένη vitiosè Hyginus Clymene. Jam antè enim hujus Nereidis meminerat. Bis enim illud nomen occurrit in indice illo Nereidum Hygini.

v. 247. Εὐρείκη] Melius apud Apollod. Εὐρίκη. Corruptè apud Hygin. *Euridice*, quæ nullum inter has marinas Nymphas locum habet.

v. 248. Πρωτὴ] Atqui hæc superiùs v. 243. fuit commemorata. Certum igitur aut hîc aut ibi hoc nomen esse corruptum. Forfan legendum *Κρωτὴ*, quod Nereidis nomen apud auctorem Bibliothecæ.

v. 249. Πρωτομήδεια] Apollodorus, Πρωτομήδισα.

v. 255. Ηἰβήη] Sic & legendum apud Apollodorum, ubi malè Ιβήη. Pro Γλαυκοθήκη, idem auctor Γλαυκοθήη.

v. 256. Πορτοπόρεια] Restitue hoc nomen Hygino, ubi malè legitur *Ρανορεια*. Panopes paullo antè meminit, quamvis corruptè vulgò legatur in editis *Ρανορεια*.

v. 258. Πυλινθία] Apollodorus Πυλινθία. Pro Λυσιπύρεια mendosè Hygin. *Αλυσίτσα*.

v. 261. Εὐπόρεια] Apollod. Εὐμήλεια, & pro Πορεια malè Πύρεια. Et v. seq. pro Νυμφαίς vitiosè apud eundem scribitur: Νυμφαίς. Hygin. *Nimertis*.

v. 269. Μεταχρόνιαι δ' ἄλλαι] Hoc est, *sublimes feruntur, volans*. Interpretes: *in caelo enim degentes volitant*. Ergo Harpyiæ in caelo habitant? Μεταχρόνιος est μεταίτιος. Apollonius Argonaut. II. 589.

Τῇ δ' ἢ μεταχρόνιαι πύρραται,

In alto autem sublimis ferebatur. Et Lib. IV, 952. de pila: καὶ ἐς ἕρκα πίμπησεν ἢ μεταχρόνιαι. *Est in aërem projicit altè sublimem*. Scholia ad priorem locum. Τὰ μεταχρόνιαι σημαίνει ἢ μεταίτιος.

v. 270. Γραῖας τίλα καλλιπάρης] Quomodo Græcæ sunt καλλιπάρης cum sint canæ natæ, unde & γράϊαι dicuntur. Γραῖα enim est vetula. Scribendum omninò καλλιπάρης, ut sit Cetus epitheton, quod & superiùs versu 238. ei tribuitur. Ubi tamen malè scribitur Κρωτὴ, quamvis & apud Hyginum Cetho sit. Hunc locum sic emendandum esse vidit olim Seleucus apud scholiorum consarcinatorem, cujus auctoritas hîc non fuit respuenda. Verba scholiorum adscribam ut corrigi debent, in editis enim sunt corrupta. Φόρκυ] Φόρκυς ἡ ἑκατορὰ ὄψ' ὀρίσται. Κητὴ δ' ἄλδος. Γραῖαν δ' τὸν ἄρσεν. ἀμεινον δὲ χράσται καλλιπάρης, ἢ ἡδὴ Κητὴς τὸ ἐπίδιστον.

v. 271. Περὶ νυκτὸς] Hoc est, *per noctem*, ad occasum, quia ibi solem Oceano mergi, & noctem oriri credebant. Apud Homerum tamen ζέφυρος est septentrio, secundum Aristarchi & Strabonis sententiam, quem vide lib. X, & Merici Casau-

Casauboni V. Cl. diatriben de Hackiana Homeri editione. Versu præcedente mirum cur Interpretes omiserint *νῆπυρ*, quæ ratione multos in fraudem deduxerunt, qui hac versione persuasi crediderunt Hesiodum Gorgonum sedem locasse in Africa. Verùm ego nullus dubito quin significaverit Gorgades Insulas, quæ sitæ sunt contra *Εσπίρ* *νῆπυρ* olim, nunc Caput Viride dictum. Eæ enim à Gorgonibus nomen hoc acceperunt, quòd illas coluisse ferantur hæ puellæ. Iis etiam vicinæ sunt Hesperides. De quibus vide antè v. 215.

v. 283. Ὁ δ' ἄρ' ἔχει χρυσόπαιον] Noli credere Latinis Interpretibus, qui hîc denuò sensum auctoris non perspexerunt, cùm vertunt: *ceterum hic enseni aureum tenebat manibus caris*, quasi ad Pegasum pertineret. Atqui de Chrysaore loquitur, cujus nominis reddit rationem, sicut in præcedente versu Pegasi. Inde opponitur τοῦ μὲν, ὁ δέ. Pegasus dictus quoddam ἀπὸ τοῦ Ὠκεανὸς natus sit, χρυσόπαιον, quoddam manibus teneret, cùm ederetur, χρυσόπαιον ἄγορ.

v. 304. Εἰν Λείμοισι] *Apud Syros*. Græci magistri temerè hîc affirmant Λείμοιες esse Ciliciæ & Lydiæ. Arimi enim Homero & antiquissimis Poëtis Syri dicuntur. Strabo fine lib. XVI. Λίγη καὶ τὰς Λείμους ὁ ποταμὸς, ἔς φασιν ὁ Ποσειδώνιος λέγειναι λίην μὴ τόπον πρὸς τὴν Συρίαν, καὶ τὴν Κιλικίαν, ὁ ἄλλος πρὸς γῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν Σελαν αὐτῶν. *Nominat etiam Arimos Homerus, quos Posidonius docet accipiendos non locum aliquem Syriæ, vel Ciliciæ, vel alius terræ: sed Syriam ipsam.* Ferebatur autem Typhoeus occisus esse in Syria ad Orionem fluvium, qui propterea Typhon dictus est. Idem Scriptor eodem loco: Ορίωντος τὸ ὄμμα καὶ τῶν χειρῶν αὐτῶν Ορίωντα μεταβάς, χαλκίβουλος ἀντιπύρρον Τυφῶν. Μυδάρουσι δ' ἰστανθά περ τὰ σπλάγ' ἀπὸ Τυφῶντος, καὶ τὰς Λείμους. *Oron-*

tes cum prius Typhon diceretur mutato nomine ab illo qui in eo pontem fecit, Orontes est appellatus. Huic loco Typhonis fulmine icti fabulam affingunt & Arimos. Alii tamen & plerique Latini Poëtæ Insulam Campaniæ litoribus adversam Inarimen, quæ & Ænaria dicitur, Typhonis antro adsignant decepti similitudine vocis. Ut verò rectè docuit Strabo *Ægeus* esse Syros, sic docere non potuit, cur olim Syri dicti sint *Ægei*, & quæ sit hujus appellationis causa. Perabsurda enim sunt quæ de illa prodidit. Hoc verò nuper admodum didicimus à Viro Maximo, Samuële Bocharto, qui in Geographia sacra ostendit hoc nomen antiquissimos Græcos accepisse ab Hebræis, quibus Syria dicitur Aram à conditore suo Aramo Semi filio. Inde Bethuel & Laban Aramæi Genes. XXV. & Syriæ regionibus Aram præponitur. *Aram Nabarajim*, Syria duorum fluviorum apud Sacros Scriptores est Mesopotamia. *Aram Damaseck*, Syria Damascusena. Vide ipsum Lib. II, cap. 5, & 6.

v. 310. Χαλκιδαντες] Hoc est magna
 voce. Interpretes: ἀνεα voce. Hesych.
 χαλκιδαντος, ἰσχυρότης. Stentori Homerus
 tribuit. Superius in Ἀπιδι v. 243. χάλκινον
 ἔξυ βῶων. Vehementer acutè clamabant.
 Homerus :

Οὐ δ' ὅς τ' ἦν ἄϊον ὅσα χέλευεν Ἀχιλλεύς.
Hi verò ut audierunt vocem magnam
Achillis. Vide quæ de hoc loco notavit
 Porphyrius *Quæstione VI. ad Hom.* Vir-
 gilio eadem translatione : *vox ferrea*, Lu-
 cretio, *vox ærea*.

v. 312. *Λύγῃ εἰδῆναι*] Poëticum dicendi genus pro *λυγρὸν, ἐλπίστον*, perniciosum. Superius in *ἔργois*, *οὐ μὴ δὴ εἰδὼς*, prudens. Nec abhorret longè ab hoc illud quod notavimus in *Ἀπολλί, λυγρὸν εἰδέναι*, pro *λυγρὸν*.

C A P U T III.

Vetus lectio repocita in Hesiodo. *φίκ' ὀλοήν. φίκιον. Picati. βοῶπις.* Hesychius emendatus, & Dracontius. *βῆπις. Catulaster.* Hesiodo medela. *Αρρίης ζέφυρ.* Hesiodus emendatur, & alio loco exponitur. *γλαυκή.*

v. 326. *Σ* *φίς' ὀλοήν*] Reposui veterem lectionem ex antiquorum scholiorum auctore. qui legit *φίκ' ὀλοήν*, & explicat *σπίγγα ὀλοήν*. addit porro Bæotos dixisse *φίκα*, unde *φίκιον* locus ubi Sphinx ætatem egerit. Huic Euripidis Scholiastes adstipulatur in Phœnissis, qui tradit *φίκιον* ἔσθ' à Sphinge dictum esse, ipsamque à Bæotis vocatam *φίκα*. Hinc & Latinis picati dicti, quorum pedes formam Sphingum habebant. Festus: *Picati appellantur quidam, quorum pedes formati sunt in speciem Sphingum, quod eas Dorii phicas vocant.* Sic *φίκιον* τίρας phiceum monstrum dicitur Sphinx apud Lycophronem Cassandra, v. 1463. *φίκιον* verò est mons Bœotiz, cujus meminit in *Λαοδ.* v. 31.

— *τὰ καὶ δ' ἔξ' ἑρμῆος, τὸν αὖτις, φίκιον ἀκρότατον προσέχοντο μνήματα Ζεύς.*

Celeriter pervenit in Typhaonium, unde rursus ad Phicium summum accessit sapiens Jupiter. Stephanus de Urbibus: *φίκιον* ἔσθ' Βοιωτίας ἐν Ἀἰθ' διηδόνει, καὶ Ἀἰθ' βορέως τῇ i. vide & Plutarchum in libello, quod bruta ratione urantur. Æoles postea præposuerunt σ, sicut pro *φάλα*, *σφάλα*, pro *μάρδω*, *σμέρδω*, pro *μῦς*, *σμῦς*, sic & pro *φίκιον*, *σπίκιον*. Sic enim ille mons appellatur apud Palæphatum in MSS. in editionibus perperam *σπίγγιον* scribitur.

v. 330. *Εὐφάριτος*] Benè Grammatici, *ἑλκασπιν*. Hesych. *ἑλκασπιν*, βλάσας.

v. 336. *Εκ κούης καὶ φέρεται*] Rectius alii *φρέκων*, ut Homerus Odyss. a. 72.

& alibi. Vide Eustath. ad Il. β, v. 862. sed hoc & alii observarunt.

v. 352. *Πασιδών*] In nonnullis codicibus extitit *παιδών*, ut veteres testantur.

v. 355. *Πλατῶτι βοῶπις*] Turpissimè Interpretes: *Pluto bovinis oculis.* Vel pueri norunt *βοῶπις* esse magnos oculos habens. Omnia enim magna Græci *βῆτα* vocant, ut & prisca Latini. Hinc elephantem dixerunt *βοῦτην Lucam*. Sic Græci *βῆπινα* apud Hesych. *βέλιμος* apud Erasistratum est *μέγας λιμός*, *magna famēs*, *βυζάιος*, *μεγάλαυχ* jactator: *βέπις*, quod legitur apud Alciphronem ep. 62. est *μέγας πῦς* puer adultior. Hesych. *βέπις*, *νέος μέγας*, *ἀφελίξ*, *μέγας πῦς* ἢ *ιχθύς*, scribe *ιχθύς*. Glossæ veteres: *catulaster βέπις*. Aliæ *ἀρτίπις catulaster*. quæ vox Dracontio restituenda. In lib. II, v. 191. in editis legitur:

Non catulastra gerit puerilia, non puer audet

Attretere tener Martia tela manu.

Legendum: *Non catulaster agit puerilia.* Loquitur ibi de variis hominum pro distincta ætatis ratione studiis. Catulastri autem sunt pueri grandiores, qui incipiunt *catulire*, hoc est, ad venerem insitari. Inde & Catulli nomen. Oculi verò magni inter præcipua pulcritudinis *τεκμήρια*. Liban. Progymnas. *Ομῆρος ἐνδείξασθαι βελήμωνας ὡς εἰσὶν ὀφθαλμοὶ τῇ Ηφαίστῳ τε μεγάλῳ τε, βοῶπιν αὐτὴν ἐχέειν.* *Homerus ostendere volens quod oculi Junonis*

nis magni essent & pulcri, bovinos oculos eam habere dixit.

v. 375. Κείω δ' Εὐρυβίην Πόντιον] Sic & Interpretes: *Crio autem Eurybiæ peperit.* Igitur Crio est foemina, Eurybia verò mas? Attamen superius Hesiodus ostendit Eurybiam esse filiam Ponti. Quid tricamur? legendum: Κείω δ' Εὐρυβίην Πόντιον. Vidit hoc etiam Commelinus, nisi quodd pro Κείω malè scribat Κρείω. Sed Κείω dicitur & Apollodoro, & Scholiis antiquis, & Euripidis Interpreti.

v. 379. Ἀργίστην Ζεφύρον] Ἀργίστην hîc non est Caurus, sed Zephyri ἐπίδοτον. Inferius v. 870.

Νότος Νότος, Βόρρς τε, ἢ Ἀργίστην Ζεφύρον.

Præter Notum & Boream: & celerem Zephyrum.

Homerus Iliad. λ, v. 307.

Ἀργίστην Νότος βαθεῖν λαίλαπτι πύλων.

Celeris Noti vehemente procella verberans.

Scholia antiqua ad hunc locum Hesiodi: Ἀργίστην τὴν ὄψιν καὶ ταχύν, καὶ πεδερὴν ἔπαι. Hesych. Ἀργίστην Νότος. τὴν λεγομένην λευκόν. πρὸς τὴν ἑλάν. Οὐρανὸς γὰρ Πάνας οἶδεν ἀνέμους. ἔστιν ἡ ταχύν. Sed quam Hesychius damnat expositionem, eam probat Strabo lib. I. quem vide.

v. 417. Ἐρδον ἡρὰ καὶ γένος] Est sacra faciens secundum patrios mores & consuetudinem, ut in Carmibus aureis, quæ Pythagoræ adscribuntur: -

Ἀθανάτης μὲν πατρὶς θεὸς γένος αἰὲς δίδουσι,
Τίμα.

Immortales quidem Deos primo secundum patriæ consuetudinem, Venerare. κατὰ πάτριον dixit Prophyrius loco supra laudato.

v. 430. Ἐν τ' ἀγορῇ λαοῖσι μετατρέπον, ἢ καὶ ἐδίδασκον] Sic legunt editiones recentiores: & vertunt: *Inque concione inter*

homines eminet, qua scilicet voluerit. Heinsii editio major: ὦν καὶ ἐδίδασκον, Interp. *quorum scilicet vult.* Sed utraque lectio non est unius assis. Quem enim commodum sensum inde conficeres? Reponenda est veterum librorum & editionum lectio, quam temerè commutavit Commelinus, ut ex notis ejus editioni præfixis videre est: *Hic pro ἡρὰ, inquit, reposuimus ἡν τ'.* & pro ὦν καὶ ὦν καὶ. Sed ὦν καὶ non erat de sua sede deturbanandum. Subauditur enim μετατρέπον. Sensus est, in concione inter homines excelsit quemcumque voluerit excellere Hecate. Eiusdem sententiæ versus est in initio Εργων, quod me docuit Vir summi ingenii & eruditionis Johannes Fredericus Gronovius, cui quantum debeant hæ reconditæ literæ nemo ignorat, nisi barbarus, & omnis humanitatis expers:

Ὅν τε καὶ βροτῶν ἀνδρῶν ὁμοῦ ἀπατῶν τε φατῶν τε.

Ποτὶς τε ἀξίον τὴν Διὸς μεγάλῳ ἔκπαι.

Per quem mortales homines pariter sunt obscuri clarique. Nobiles ignobilesque sunt Jovis magni voluntate. Sic hic locus ex sententia doctoris nostri est interpungendus. Διὸς μεγάλῳ ἔκπαι, idem est quod hîc dixit ὦν καὶ ἐδίδασκον. Jupiter nobiles & ignobiles, claros & obscuros facit, quos vult. Omnia nunc sunt liquida, discussæ omnes tenebræ, quæ viros doctos exercuerunt, qui prava distinctione inducî sibi persuaferunt, Διὸς μεγάλῳ ἔκπαι abundare, & ominis causâ tantum esse appositum, quia nihil sit quod referatur. Sed nunc quod referatur nemo non videt.

v. 440. Οἱ γλαυκὴν δουρὶ μίσητον ἐργάζοντες] Γλαυκὴ simpliciter est mare, Latinis *cætula*. Virgil. *cætula verrunt*. Interpretes: *glaucum mare.*

CAPUT IV.

Hesiodus emendatur & ejus antiquus Scholiastes. Αἰγαῖον ὄρε. ἱερὰ πίτρα. ἱερὰ πύττα. Κύβρα. Stephanus emendatus. Γύαλα περιησά. Mos Veterum in Deorum statuis, templis, aris ornandis lana. Cur Homerum Plato è Republica sua ablegans voluerit ornari lana. Locus Hesiodi ex conjectura emendatus. παρὰ θῆιν. Chaos. Hesiodus interpunctione emendatus. Επαφή. Lucianus correctus. Ωρύγιος. Εργματα ἔχεν. Hesiodus emendatus & antiqua Scholia. Μαψαῦραι. Horæ pulcritudinis præfides. Ωραίος. Ωραίος. Χρυσάμπυκος. Αμπυξ. Ανάγημα. Mitræ sunt fasciæ, & barbararum mulierum cultus. Σπφάται. Vetus lectio Hesiodi restituta. Ερχακίδαιος. Αφροδίτη νύχιος.

v. 485. **A**ργεῖον ὄρε] In Cappadocia mons Argæus est, cujus meminit Claudianus, Plinius, alii. In Creta autem frustra quæras montem hoc nomine. Nullus enim in illa reperitur. Itaque in animum induxi meum jam dudum reddendam esse Poëtæ lectionem veram, quam servavit παλαιῶν χρονίων Scrip-
tor. Is legit: Αἰγαῖον ἐν ὄρει, aitque sic Cretam dictam olim à capra Olenia Jovis nutrice quasi Capræ montem. Αἰγαῖον ἐν ὄρει] Σημειῶσαι ὅτι καὶ ἐν ὄρει αἰγίον ἐκάλουν τὴν Δία, ὅτι αἶγα ἐκάλουν. ἀπ' ἧς καὶ Κρήνη αἰγὸς ὄρε καλεῖται, καὶ Αἰγίον ὄρε ἐν ὄρει τὸ Ἰδαῖον καλεῖται. Οὗ ὁ Ὀμηρὸς ἐκ τῆς ἰδίᾳ ὀνόματι αἰγὸς αἰγίον αὐτῶν ἐκάλουν. *Nota quod & iste (nimirum Hesiodus) Ægiocbum dixit Jovem, quia capræ ubera suxit. A qua etiam Creta appellatur Capræ mons. Et à nonnullis Αἰγαῖον dicitur mons Ida. Homerus ab ejus armatura ægide ipsum Ægiocbum dixit.* Sic hic locus est restituendus, qui flagitiosè corruptus est in editionibus. Hanc lectionem confirmat quoque Theon ad Aratum, apud quem & ipsum olim sic lectum fuit in his ver-
sibus:

Δίκτην ἐν ὄρει, ὄρε καὶ Αἰγαῖον
Αἰγίον ἐκάλουν.

Sic enim scriptum fuisse, non ut nunc καὶ ἐν ἰδαῖοιο, his verbis testatur: Τινὲς καὶ αἰγίον, καὶ Αἰγαῖον, παρὰ Ἡσίοδου λαβόντες φάσκοντ' ἐν τῇ Δίᾳ ἐν Αἰγαίᾳ ὄρει πεπυκνωμένην ἐκ Κρήνης παραῖναι. Hinc & H. Grotius conjicit apud Aratum legendum esse Αἰγίον, ut hic apud Hesiodum. Sanè apud hunc scribi debere Αἰγαῖον luce clarius est. Montem Ægæum in Creta quia ignorabant, idè apud Aratum, ut sequentibus prodit Theon, expunctum est & Αἰγαῖοιο & mutatum in ἰδαῖοιο. Sanè sic olim scriptum fuisse licet ex Scholiaste antiquo Arati discere ad v. 32. Οὐ μὴν τότε κείνοντα Δίκτην ἐν ὄρει καὶ Αἰγαῖον. *Qui cum ludentem in Dictæ bene olente, prope montem Idæum. Tινὲς καὶ αἰγίον, καὶ Αἰγαῖον, παρὰ Ἡσίοδου λαβόντες φάσκοντ', τὴν Δίαν ἐν Αἰγαίᾳ ὄρει πεπυκνωμένην ἐκ Κρήνης παραῖναι. Quidam hic scribunt καὶ Αἰγαῖοιο ex Hesiodo id sumentes qui dicit, Jovem in Ægæo monte in Creta nutritum. Sed addit idem, Si in Creta nullus est mons Ægæus, præstat conque-
scere in lectione vulgata apud Aratum,*

¶ aliter illum locum interpungere. Alius est Ægæus campus, Αἰγαῖον πεδῖον, sed ille campus fuit in Phocidæ, de quo vide Stephanum de Urbibus in αἰγαῖον πῖλαρον, & quæ illic notarunt viri docti. Mons Ægæus est is ipse, mea quidem sententia, qui à Ptolemæo vocatur ἱερὰ πέτρα. Inde sancta rupes dicta, quia in illius antro credebatur custoditus & enutritus fuisse Jupiter. Erat collis Idæ, qui postea ab urbe in illa posita appellabatur Pytna, & urbs ἱερὰ Πύτνα, quod cognomen ei adhæsit à colle. Strabo Lib. X. Τῆς δ' Ἰδῆς λόφος Πύτνα, ἀπ' ἧς ἱερὰ Πύτνα ἡ πέλις. *Pytna Idæ collis, unde urbs Hiera Pytna.* Malè in Dione Lib. XXXVI. ἱερὰ Πύτνα scribitur. Quod & nuper animadvertit Vir magnus Ezechiel Spanhemius, in eruditissimo commentario de præstantia & usu Numismatum antiquorum. Hinc vides cur nonnulli Jovis incunabula ponant in monte Ida. Stephanus de Urbibus non collem, sed campum dicit. Εστὶ καὶ Αἰγαῖον πεδῖον συνάπτον τῇ Κίβρᾳ ὡς Ἡρόδοτος. λέγεται παρὰ αἶψα ποτὶ φερόμενον (sic emendarunt viri docti) ὑπὸ τοῦ περὶ τὸ Πύδιον ὄρεος, ἀπ' ἧς καὶ τὸ πεδῖον Αἰγαῖον. *Est & Ægæus campus annexus Cirrhæ, ut apud Hesiodum. Dicitur vero à fluvio Αἰξ, qui olim descendit à monte ad Pythium, à quo & campus Ægæus.* Nullum est dubium, quin hunc locum respexerit ἐδνέοντο. Campus Ægæus latè patuit, ut & Pythium & Gortyna in illo fuerint sita. Hinc Strabo Gortynam in campo sedere ait. Hic verò est ille campus Ægæus. Imò totam Insulam olim αἰγαῖον fuisse appellatam ex Scholiaste modò accepimus. Sed quænam illa Cirrha cui fuit aditus Ægæus campus? Sanè Cirrha in Creta nulla est. Legendum Κίβρα quæ eadem est quæ Pytna. Stephanus: ἱερὰ Πύτνα, πέλις Κρήτης ἡ περὶ τοῦ Κίβρα, ἥτις Πύτνα, ἥτις Κάμωτος, ἥδ' ὕψος ἱερὰ Πύτνα. *Hiera Pytna urbs Cretæ, quæ prius Cybra, postea Pytna, deinde Camiros, deinceps Hiera Pytna.*

Non est quodd nobis scrupulum injiciant Lyctii, ad quos à Rhea delatum esse Jovem paulò antè Hesiodus cecinerat: cùm ii satis longè à Pytna, seu monte Ægæo absint. Verùm non urbs intelligitur Lyctus, sed populus Lyctius, sub quorum ditione tum fuit & mons & campus Ægæus. Lyctios enim magnis opibus aliquando floruisse Strabo dicto loco ostendit. Malè Hiera petra in mapis Ptolemæi littoribus maris Carpathii apposita est, non longè distans à Dicta, cùm sit collis Idæ.

v. 499. Γυάλοις ὑπὸ Παρνασσῶ. Interpretes: *in jugis Parnassi.* Sed γυάλα potius sunt valles κοιλάματα, quàm juga. Apud Euripid. γυάλα καρποφόρα, *valles frugifera.* Hoc loco intelligit anfractum illum rupis Parnassi & planitiem in qua urbs & templum Delphicum. De qua Strabo Lib. XI. & Justin. Lib. XXIV. In templi enim ἀναδημασι longè pòlit fuisse istum βαίπυλον testatur Pausanias in Phocicis: Επαναδάνη δ' ὑπὸ τῷ μνήματι, λέειτο ἔστιν ἡ μέγας, τότε καὶ ἑλασιον ὀσημέραι καταχέουσι, καὶ κατ' ἐορτὴν ἐκείνην ἔλαια δῆπνδισσι ἀργα. Εστὶ δὲ καὶ δόξα ἐς αὐτὸν δαδύωαι Κερόν τ' Αἰδον ἀπὸ τῶ πωδὸς καὶ ὡς αἰδὸς ἤμεσον αὐτὸν ὁ Κερόν. *Ab eo monumento cum rursus ascendere inceperis, lapidem videas modice magnum. Hunc quotidie oleo perfundunt, singulisque festis lanam in eo ponunt rudem. Fama autem tenet esse illum ipsum lapidem, qui datus fuerit Saturno pro puero, quemqæ postea rursus evomuerit.* Lana ornabatur hic lapis diebus festis, quoniam omnia quæ maximè sacra erant, & divino vellent honore affici, ungebantur, & lana, laneisque tæniis ac coronis ornabantur. Arborescens sacram Arnob. lib. V. lanarum vel leribus colligatam ac circumvolutam dixit. Et Plutarchus in Theseo ramum ex olea sacra decerptum εἰς λευκὴν κατιστῆμενον, lana alba recinctum fuisse ait. Sic solebant lares lana cingi, & fores ac aræ templorum, cùm rem sacram diè sole-

nni essent facturi, vittis laneis ornari. Propert. IV, 6.

*Costum molle date, & blandi mibi
thuris honores.*

*Terque focum circa laneus orbis
cat.*

Hinc intelligimus cur Plato, ubi Homerum è sua republica in aliam civitatem dimittendum esse censet, eum jubeat unctum & lanà coronatum educi. ἀποπιμπόμεν π' ἄν, inquit, εἰς ἄλλαν πόλιν, μύρον κ' ἔ' καφαλῇ καταχέοντες καὶ ἱεὼ στεφανύς. *Dimittamus eum in aliam urbem unguento caput ejus perfundentes, & lanà coronantes.* Amandari quidem volebat Homerum è sua civitate, ne qua opinio sequior de Deo civibus suis, qui fabularum mysteria non intelligebant, per imprudentiam ex ejus cantibus affricaretur; sed volebat eum dimitti non tamquam hominem scelestum, & infamem, sed tamquam hominem divinum, dignumque qui ad instar Dei ungeretur, & lanà coronaretur, hoc est divinis afficeretur honoribus. Diis enim & rebus sacerrimis hic honos habebatur. Homerum enim Plato unus omnium maximi faciebat, & ob artis divinitatem mirificè celebrabat, ejusque sententiis utebatur frequenter ad docendum, verbis verò & loquendi generibus ad dictionem expoliendam. Hæc est vera ratio cur ungi & ἱεὼ voluerit coronari Homerum Philosophus: non quod tamquam exul & civiliter mortuus fuerit ejectus, quia mortui ungebantur: nec propter Poëtarum mollitiem, quam lanea corona significaverit, ut hercle Musarum & Platonis ingratis docuit Andreas Schottus Nodorum Ciceronianorum lib. III. cap. 12.

v. 532 Ταῦτ' ἄρα ἄζουμαι] Ellipsis, quam hic fingunt Interpretes, malè convenit cum genio auctoris & ipsius linguæ Græcæ. Quis enim dicat ταῦτα ἄζουμαι, pro propter hæc venerari, ut illi volunt? Locus est contaminatus, qui sic

puto emaculabitur, si legas: Ταῦτ' ἄρα ἡραζόμεθα, hæc quidem moliens. φ aut vetustate temporis, aut alio vitio exolevit, aut negligentia descriptorum incidit, inde φ a præcedente syllaba ἄρα est absorptum, quod frequentissimè in veterum libris contigisse nemo nescit paullo modò humanior.

v. 574. Ἀρχὴν ἰδὼν] Sic lege. vid. Etymol. Magnum. Malè vulg. ἀρχὴν.

v. 612. Παρελθόν] Est effugere, vitare Dei consilia, decreta. Nam *quæ fato manent, quamvis significata non vitantur*, ut Tacitus ait. Homer. Iliad. α, v. 134.

Μὴδ' ὅπως ἀγαθὸς τῶ ἰὼν, διοικεῖν Ἀχιλλεῖ,
κλέπεις νόον, ἵππῃ δ' ὄχλουσαι, ἃ δὲ με πείσῃς.

Ne sic, quamvis fortis sis, divine Achilles, dolosè agas, quoniam non effugies, neque mibi persuadebis. ἃ ὄχλουσαι, scilicet quæ decrevi facere.

v. 700. Καῦμα δ' ἰσχυρὸν κάππει χάος] *Incendium ingens corripuit inferorum sedes.* Sicut paullo antè de clamore:

— Εὐροῖς δ' ἵκασι βαρεῖα

Τάρταρον ἠιρόεντα, πῶδ' αἰνῶν τ' ἰὼν.

Concussio verò gravis venit ad Tartarum caliginosum, & pedum magnus fragor. Chaos sæpè est inferorum domicilium: Plutarchus sanè χάος, ἄδων, ὄρεων, ἱερῶν exponit. Orpheus apud Ovidium X. Metamorph. ad Plutonem & Proserpinam:

Per ego hæc plena timoris,

Per chaos hoc ingens, vastique silentia regni Oro.

Statius:

Qui numquam sospite nato

Triste chaos, mæstique situs patiere sepulcri.

posses etiam aërem interpretari. Aristophanes in Avibus:

Διὰ τὸ πολὺς τ' ἀλλοτρίας, καὶ τὸ χάος

τῶν μνηστῶν τ' κτίων ἃ ἀσπρόσπιντα.

Per urbem alienam & chaos semorum nidorem non transferetis. Ubi Suidas & alii veteres Magistri χάος exponunt aërem.

rem. Hinc & vetus Interpres Luc. XVI, 26. illud *μέγα χάσμα*, quod inter epulorem divitem & Lazarum erat *chaos magnum* interpretatur, hoc est, vastum inane, vastum intervallum quale est aër, si-ve, ut Tertullianus vertit, immensa distantia sublimitatis & profunditatis. Apud nostrum Poëtam inferiùs v. 740. locum Erebi vastum & immensum in quo Titanes servabantur *χάσμα μέγα* dicit, quem postea v. 814. ait esse *πῆνν χάσος*, ultra Chaos tenebricosum, hoc est, Erebum. Itaque magis probo priorem expositionem, & hoc nomine, quia de aëre paulld antè verba fecit:

Φλὲξ δ' ἥρα διὰν ἔχων ἄσπετος.

Fiamma verò ad aërem divinum pervenit magna. Sequentia tam obscure & inepè versa sunt, ut quid Poëta velit ex versione ne Oedipus quidem intelligat. Verba Græca sunt:

— ἴσπετο δ' αἶψα

Ορδαλμοῖσιν ἰδύν, ἡδ' ἄσπετον ὄσπετον ἀκῶσαι,
Αὔτως ὡς ὅτε γαῖα καὶ ἑρᾶν ἐνὺν ὑπέρδω
Πύλας.

Sic interpungenda mihi videntur. Mens Poëtæ est: *Simile autem videbatur atque si coram oculis quis adspiceret, atque auribus audiret, eodem modo ut cum terra & cælum latum supernè appropinquabat.* Aërem, inquit, terram, pontum, Tartara corripiebat ignis fulminum à Jove missorum, tantusque fragor ex illo oriebatur incendio, ac si cælum rueret, siue terram cælo misceri videret & audiret.

v. 709. Οὐδ' ἄλλως] Antiquorum Scholiorum auctor notat in nonnullis exemplaribus legi *κόνος*, quod præ edita lectione placet. v. 718. Ἀρραλίοισιν ἔδωκεν. Scholia antiqua legunt *ἀρραλίοισιν*, quæ vide.

v. 735. Ενθάδε γῆς] Appositè ad hunc locum Seneca Hercule furente:

Sterilis profundi vastitas squallet soli,

Et fæda tellus torpet aeterno sinu,

Reramque mæstus finis, & mundi ultima:

Immotus aër hæret: & pigro sedet Nox atra mundo.

Vide Virgil. VI. *Æneid.* v. 577. Homer. *Iliad.* θ. v. 429.

v. 748. Λαοὶ ἴσπετο] Sic leg. cum vetere Interprete. Nec aliter legisse videntur qui Latine verterunt Hesiodum, cum interpretantur *propinquantes*, quod non significat vulgatum *ἀμφοῖς ἴσπετο*.

v. 768. Ἐπεινὸς Περσεφόνης] Est hoc proprium Proserpinæ epitheton. Homer. *Iliad.* ι.

Κιεύκισ' Αἰδὼν καὶ Ἐπεινὸν Περσεφόνην.

Invocans Platonem & terribilem Proserpinam. Proclus superiùs, ad *Εργα Αἰνείδης* πρὸς *Θεοτείδου περίλαβον*, ὡς *Ἐπεινὸν Περσεφόνην*. Restituenda hæc vox Luciani *Necyomantiz*: *Δαίμονες ὅμῃ πάντες ἐπὶ τοῖσιν, ποῖδες, καὶ Εριννῆες, καὶ νύχθας Ἐχέτωρ, καὶ αἰπὴν Περσεφόνην*. Interpres vertit: *Dæmones simul omnes inclamat, Pænas, Erinnyes, Hecaten nocturnam, excessam Proserpinam.* Fœdissimè. lege: *Ἐπεινὸν Περσεφόνην*. terribilem Proserpinam. Ποῖται verd sunt Furiz.

v. 797. Ἀπολείψας] Benè antiqui Grammatici: *ἀπολείψας ποῖους*, libans. Libantes enim aliquid de pateris effundebant in mensas & aras. Sic & simplex *λείπειν*. Unde Latinorum libo, libum, libamen. Insaniant qui hîc dicunt ab *ἀπολείπειν* esse *ἀπολείψας*.

v. 806. Ωῦρον] Referendum est ad *ἔρπον*, non ad *ἔδωρ*, & exponendum magnum. *ὠῦρον* enim est magnus. Hesych. *ὠῦρον*, *πύλας*, *ἀρχαῖν*, *μεγάλη πύλην*. Stygem autem fuisse maximum Deorum jusjurandum alibi noster dixit, & res nota est.

v. 818. Οὐ χεῖρες μὲν ἔσπετο] Nec hîc mentem Poëtæ ceperunt, qui vertunt: *Cujus manus quidem sunt ob robur operibus aptæ.* *Εργματα ἔχων* est *ἐργάζωμαι*. Hîc est sensus: *Cujus manus quidem ob robur semper operantur.*

v. 851. *Κείνον ἀμφὶς ἵεντες*] Circa Saturnum existentes, qui unà cum illo in vincula sunt conjecti. Interpretes diverso planè & absurdo sensu: *A Saturno seorsim existentes*. Titans Saturni fuerunt copix contra Jovem, à quo victi cum suo Imperatore deturbati sunt ad inferos.

v. 872. *Μὰ τὸ αὔραι*] Reddidi Hesiodo priscorum exemplarium lectionem: *Ματαίραι*, quam probant Hesychius & Scholia antiqua. Hæc: *Ματαίραι καταιὶ καὶ ματαίαι ποταμοὶ, οἷον χαλκίαι, ἀρσενίαι*. Sic lege, illum vide.

v. 875. *Ἀλλοτὶ δ' ἄλλαι ἄνθ'*] Legendum *ἄνθ'*, quod *Æolicè* dicitur pro *ἄνθ'*. Et sic lectum olim fuisse Etymologici scriptor ostendit: *Τὸ γ' ἑὶ πλεοναστικῶν, ἄνθ', Αἰολικῶτερον. ἔρχον καὶ ἄνθ', ὡς ἔστιν ἰόν. Ἀλλοτὶ δ' ἄλλαι ἄνθ'.* Malè legitur *ἄλλαι* in Etymologico. Hanc emendationem sequens *Ἀλκυονίδας* confirmat, & *ἄνθ'* ferri non posse declarat.

v. 903. *Αἷτ' ἔγγ' ὡραίου καταδυσσῆσιν βροταῖσι*] Inscitix Interpretum insigne monumentum & hic locus est, dum vertunt: *Quæ opera matura faciunt mortalibus hominibus*. Loquitur de horis. Non quidem ignoro eas esse cœli janitricas & ministras solis. Valer. Placc. lib. IV.

--- *Sol auricomus cingentibus horis
Multifidum jubar & bisseño sydere
textam*

Loricam induitur.

sed quis non videt aut alias planè esse has Hesiodi horas ab illis Homeri, aut alias partes eis dari à nostro Poëta, cui sunt pulcritudinis præfides. Quod & nomina illarum declarant. Quid enim magis res humanas pulcras reddit & florentes, quàm Eunomia, Dice, & Irene, hoc est, bonæ leges, Justitia & Pax. Hæ sanè divæ non matura reddunt mortalium opera, sed ornant, excolunt, nitorem & decus illis conciliant. Pind. Olympion. XIII. de beata & omnium

rerum copia affluente Corintho: *Εν τῷ δὲ δ' Εὐνομία γαίης χραισμηταὶ τε, βέδρον πολίων ἀσφαλὶς Δίχης, καὶ ὁμότροπος Εἰρήνη, ταμίαι Ἀνδράσι πλῆτες, χρύσειαι πῦδες εὐχέλαι Θέμιδος.* In hac (Corintho) Eunomia habitat sororesque, fundamenta urbium firma, Justitia, & iisdem moribus prædita pax, dispensatrices hominibus divitiarum, aureæ filix Themidis consularicis bonæ. Hinc omnibus rebus ornandis adhibetur Hora. In ἔργῳ in Pandora comendat, v. 74.

— *Ἀμφὶ δ' τὴν γὰρ*

ὦραι καλλίκομοι σέρον ἄνθεσιν εἰαλεινοῖς.

Ipsam porro Horæ pulcræ comas habentes coronarunt floribus vernis. Theocritus de poculo pulcherrimo, & suavem exhalante odorem Idyll I, v. 148.

Ἐνὶ δὲ τῷ τὸ δέπας· δῶσαι φίλῳ ὡς χαλὸν ὕδην.

Ὡρὴν περιλύδαι νιν δὲι κράνασι δοκασῖς.

En tibi poculum: contemplare, amice, quàm suaviter olet,

Horarum in fontibus ablutum dices.

Hinc ὦρα est pulcritudo. *ὦρα* pulcher. Hesych. *ὦρα* ὑμωρῶν. ὑψόπος, ὑψήμων, ὑπερῶν. Theocr. Idyll I, v. 109. *ὦρα καλῶν.* Formosus Adonis. *ὦρα* pulcrum reddo, decus & venustatem concilio. Est vocula *μνήρης*, sicut superius *μασιχέιν*, & plures alix. Pro *ὦραι* frequentius legitur verbum paragogicum *ὦραιζεν*. Hesych. *ὦραιζεται, καλλωπίζεται.* Quia verò *ὦρα* est pulcher, & homines in adolescentia & juventute sunt pulcherrimi, hinc *ὦρα* est *ἀκμαζών*, in ætatis flore constitutus. In ἔργ. v. 695.

ὦρα ὅς γυναικὶ πὸν ποτὶ οἶκον ἀγαθῷ.

In ætatis flore uxorem tuam in domum duc.

Sic enim bene exponit Scholiastes Theocriti ad Idyll. I, v. 109.

v. 916. *Μῦσαι χρυσάμπυκας*] Interpretes: *Musæ aureis mitris revinctæ*. Præstat interpretari: *aureis reticulis ornatae*. *Ἀμπυξ* est *ἀνέμω, περιέχου*, *dia-*
dema,

dema, reticulum, fascia, quâ mulierum coma redimitur. Homerus Iliad. X, v. 468.

Τῆλε δ' ὑπὸ κρατὶς χεῖ δέσματα σιγαλέηα,
 Ἀμπυκα, κακρύβαλον τ' ἡδὲ πικτὴν ἀναδέ-
 σμην.

Longè autem à capite fudit splendor fascias, reticulum, vittamque & implexum redimiculum. Ubi brevia Scholia Didymi, ut credunt vulgò: Ἀμπυκα κόσμον πικτὴν κακρύβαν, ἀνέχοντα τὰς τεύχας τ' καφαλῆς. Hinc rectè ab Hesychio exponitur ἀνάδημα. Anademata enim erant fasciæ crinales. Sed & mitræ erant fasciæ, quibus coma religabatur. Hinc Judith. X. μίτραν Castalio reddit fasciam. Verùm mitris utebantur barbaræ mulieres, & vetulæ, & meretrices: Ovid.

*Simulavit anum mitraque capillos
 Prefferat.*

Juven. Sat. III. v. 66. *Ite quibus grata est picta lupa barbara mitra.* Plerumque vitio vertitur. Itaque mitras tribui Musis οἱ χαλινῶτες non ferent. Barbaræ enim illæ mitræ à Græcarum matronarum & puellarum reticulis fuerunt diversæ. Hæc Homero τεράναι. Iliad. Σ, v. 567.

Καὶ ῥ' αἱ ῥ' χαλῆς τεράνας ἔχον.

Sed apud Pollucem lib. V. cap. 16. rectius legitur:

Τῶν δ' αἱ ῥ' πικτῆς τεράνας ἔχον.

Harum hæc quidem plexas coronas habebant. Ut superius πικτὴ ἀναδέσμη. Στεράνας autem fuisse propria antiquarum Græcarum mulierum ornamenta capitis ex Æliani Ποικίλ. 1509. Lib. I, c. 18. cognoscimus: Πῶς δὲ ἡ δέξτερον ὑπὸ πρῆναι αἱ πολλὰ ὅσ' ἡνωκαῖων; Ἐπὶ μὲν ῥ' τ' κακρῆς τεράνῃ ἐπιτίθεντο ὑψηλὴν. Quis vero neget plerasque veteres mulieres luxu diffusisse? Caput enim ornabant altâ fasciâ. Sic verte. Erat enim τεράνη limbus seu fascia altior caput, seu aliud quid ambiens. Hinc & lorice & murorum pinna τεράναι dicuntur.

v. 925. Ἀρχικύδιμον] Miror unde in

recentiores editiones irrepperit hæc inepta lectio & vocabulum nihili, cùm rectè legatur in prima editione majore Heinsiana, Stephaniana, ac plerisque aliis omnibus antiquioribus, ἐρχικύδιμον, quod rectè exponunt antiqua Scholia τ' δόρυλον ἐχέμεναι. Tumultus, turbas excitantem. Quamvis in editionibus vitio librariorum omissum sit ἐρχικύδιμος, & sola extet explicatio. Monuit etiam me de restituendo hoc eleganti vocabulo Thomas Reinesius, vir numquam satis laudatus, præfatus extare id quoque apud Cointum Lib. I. v. 178. ubi Eris dicitur ἐρχικύδιμος. Synonymum esse ἐρχεμαχῶ, ἐχεσίμαχος. Ἐχεσίμαχον Διδύμου dixisse Nonnum XIII. Dionys.

v. 927. Ἐν φιλότῃ μῆξι] Legendum est οὐ φιλότῃ μῆξι, ut nuper ostendit mihi elegantissimus juvenis Cuperus ex Scholiaste Apollonii, qui ad Argonaut. I. v. 859. ἡ φιλότῃ est sine concubitu, ex se sola, sine consuetudine cum masculo. Nihil certius. Confirmat vetus Scholiastes Hesiodi: Πρῶτος ὦν τ' Ἡραίων ἐκ μόνῃς Ἡρᾶς ἔπει. Διὸ καὶ τὸτο σήμερον. Ο ἴ' Ουμπερ ἐκ Διὸς καὶ Ἡρᾶς. *Primus iste Vulcanum ex sola Junone canit. ideoque & hoc nota.* Homerus vero ex Jove & Venere. Et Apollodorus I. Bibliothec. Ἡρὰ δὲ χρεῖς ὡνὲς ἐξήμνησεν Ἡραίων. *Juno sine concubitu peperit Vulcanum.* Hinc & Apollonius dicitur Ἡρᾶς υἱός, Junonis filius non Jovis.

v. 934. Φέρον] Malo vertere *Terrorem*, quàm cum Interpretibus, *Timorem*. Sequitur enim Δέϊμος, Timor.

v. 971. Κρήτης ἐν πίνῃ δῆμῳ] In accento peccatur. Legendum Κρήτης ἐν πίνῃ δῆμῳ, ut superius v. 538. ἐχέμεναι πίνῃ δῆμῳ, *intestina cum pingui adipe.* Κρήτης πίνῃ δῆμῳ, *Cretæ pinguis adeps*, est Cretæ fertilissimus ager.

v. 989. Φιλομῆδος Ἀρεσθῆτι] Sic legendum ex Hesiodi sententiâ. Vide superius v. 200. & quæ ibi notat Interpres.

v. 991. Νηοπόλον εὐχρον] Archilochus emendat μύχρον, quasi agentem in Cypri recess.

recessu, qui à nullis possit adiri. Alii eandem vim tribuunt τῷ νύχῳ, exponentes ἀφανῆ, λαθραίον, occultam, quæ à nullo videatur: Sed propria vocis significatio retinenda. Pleraque enim sacra Veneris noctu celebrabantur. Inde *nocturnalibus* dicitur Plauto. Idem Curcul. I. 3. v. 25, & 40.

Quid tu Veneri pervigilare te vovisti, Phædrome?

Nam hoc quidem hanc multo post lucebit.

Pervigilia Veneris cui non nota? Vide carmen elegans incerti auctoris quod inscribitur, Pervigilium Veneris.

JOHANNIS GEORGII GRÆVII

LECTIONES IN SCUTUM

HERCULIS.

CAPUT V.

Λαοσάοος. Hesiodus emendatus & vindicatus. τανύσφυρος. Δῶρα Ἀφροδίτης. Πλεχτὴ ἄρματα. In Hesiodo conjectura. οἰσεν ἄτλω. Phædrus emendatus. ἔχων, habere pro regere. Adamantinus. Obscurus locus Hesiodi & aliquot Homeri expositi. κυάνη πύχης. πτόχης in scutis quid. πτόχης montium juga. πολύπυχος ολυμπος. ἐλαύνειν, διελαύνειν. Ducere.

ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ] Servius ad XII. Æneid. hunc librum laudat nomine Λαοδοπίας. *Latinus*, inquit, *secundum Hesiodum in Λαοδοπία Ulysses & Circes filius fuit.* Sed erat Servius; Non in Λαοδοπία sed in Theogonia hoc dicit Hesiodus. Et sic legendum videtur apud Servium.

In Λαοδοπία v. 3. Λαοσάοος] Ad bella contentantis, bellicosi. Hefych. Λαοσάοος, οὗτος ἡ παρορμητικὸς εἰς τὸ πλεῖν. Οἱ ἐπὶ ἐπιδίττον Ἀδύνας. Cur vertant *populorum dissipatoris* causam nullam video. De matre Alcmene quæ Herculem edidit diversæ sunt

Veterum sententiæ. Pelopis filiam fuisse consentiunt ferè omnes. Hinc Hercules Pelopis pronepos dicitur in antiqua inscriptione. Diodorus Siculus illam vocat Eurymedam, Plutarchus Lysidicen, Apollodoro in Bibliotheca Anaxo Alcæi filia dicitur.

v. 9. Ἡ δ' ἢ ὅς] Lege: ἢ Ν.

v. 23. Τῷ δ' ἄμα ἱέρωνι] Diaconus legit ἱέρωνι, & interpretatur *πορευόμενοι*. Pessimè meo iudicio. ἱέρωνι παλέμοιο ἢ πολέμοιο conjungenda esse vel puer videat.

v. 29. Ἀπὸ ἀλκίῃς φωνήσῃ] Cui persuadeas tironem Græcæ linguæ nescire

ἀπὸ ἀλκίῃρα esse depulsatorem malorum, damnorum, calamitatum? Hinc Hercules appellatur ἀλκίμαν. Interpretes tamen portentoso errore transtulerunt: *Martis depulsorem*. Inferiùs:

Θηκατο δ' ἀμὲρ ὁμοίον ἀπὸ ἀλκίῃρα σί-
δρον.

*Injecit autem bumeris malorum de-
pulsatorem gladium.*

v. 35. Ταυροφύρῃ Ηλεκτρωνίδα] *Pulcra
Electrionida*. Ridiculè Interpretes. *pro-
cera Electrionida*. quam paulò antè ap-
pellaverat ὠσφυρῇ, nunc dixit, ταυροφύρῃ.
Hesych. ταυροφύρῃ, ὀρδοφύρῃ, ὠσφυρῃ,
λεπτοφύρῃ. quæ pulcros & teneros talos
habet, formosa. Sic apud eundem: Τα-
υροφύρῃ est λεπτοφύρῃ. Ταυροφύρῃ
Veteres exponunt ὠμώδης. Ταυροφύρῃ,
λεπτοφύρῃ. Ταυρὸς non solum est μακρὸς,
sed & λεπτὸς.

v. 47. Τυρπιδιῇ δόξασι πολυχύστῃ] Ne-
scio quid hîc deliret Diaconus, qui hæc
verba accipit de Alcmena, asseverans
illam hîc à Poëta dici Venerem, quia
superiùs scripserit, eam omnes antecel-
lere mulieres ἰσθίῃ καὶ μαχίδῃ. quæ an sano
homini in mentem possint venire dubi-
to. Cui enim, præcipuè qui Græcos
Poëtas enarrandi partes sibi imposuit,
potest latere δόξα Ἀφροδίτης esse σωφροσύνη,
ἰσθίῃ, φιλοφροσύνη, concubitus, consuetudi-
nem?

v. 52. Βίην Ηρακλείην] Ineptè vertitur:
viem Herculanam. Cùm sit secundùm
pervulgatam & creberrimam Græcis Poë-
tis circumscriptionem, ipse Hercules.
Inferiùs:

Ἐν μέσῳ δ' ὀφείοντος ἔην φέρον, ἔπ' οὐρανό.
In medio autem draco erat terribilis.
Homerus Iliad. β. v. 387.

Εἰ μὴ νύξ ἐλθούσα δακνέειν μὲν ἀνδρῶν.
Donec nox intruens dirimat viros, ubi
ridiculè Interpres, *robust virorum*. Ubi
Interpretes denud.: *draconis horror*. Im-
tutus est Horatius:

Perrupit Acheronta Hercules labor.
hoc est Hercules, ut apud eundem Cato-

*nis virtus est Cato: Narratur & prisca
Catonis virtus sæpe incaluisse mero.*

v. 63. Πλακτίῳ ἢ ἄρμασι] Inferiùs v.
309. ἄρματα κολλήντα. v. 307. ὑπαικίς
δέρρις. hoc est, currus ex lignis con-
textos, compactos. πλάκτω de curribus,
ut apud Latinos *texere* de navibus.
Claud. *Quæ sylva carinas texuit*. Pro-
pert.

Ite rates curvas & leti texite causas.
Ut pulchrè & verissimè emendavit Gro-
novius ὁ πᾶν in Observationibus. Eusta-
thius ad Iliad. θ. p. 602. Δίρην παμφά-
τον, καὶ ὁ δὲ δολαδὴ μέγας ὁ πᾶν πλάκτω. Ἀλλὰ
δὲ ὑπαικίς καὶ ὑπαικίς λέγονται. Vide eum-
dem ad Iliad. γ. Texebantur autem cur-
rus ex viminibus, ut multis docet Scheff-
ferus lib. 1. de re vehiculari c. 3.

v. 93. Ἦν ἄτλω ὀχέων] *Culpam suam
lucens*, non *noxam*, ut vulgus Interpre-
tum. Existimo autem legendum ὀχέων,
culpam suam ferens, hoc est, luens. Ho-
mer. Iliad. φ. 300.

Ὁ δ' ὅστις ἦν ἀνδρῶν

Ἦν, Ἦν ἄτλω ὀχέων ἀποφρονίῃ θυμῷ

*Hic verò mente sua captus iuit, suam
culpam lucens folido animo.* Quod lo-
quendi genus etiam Hebræis frequens,
ut in illo, *filius non portet delicta patris*,
hoc est, *non laet*.

v. 95. Ἀλλὰ σὺ δάσων ἔχ' ἴνια φοινικόντα
ἴππων ὠκυπέδων] Hoc equos rege frenis.
Hoc Phædro est, *ora continere frenis
spumantibus*. Lib. III, fab. 6.

*Sed istum timeo sella qui prima se-
dens*

*Jugum flagello temperat lentum meo,
Et ora frenis continet spumantibus.*

Sic legendum esse ante quadraginta an-
nos vidi, & probavi Gronovio. Horatio
est *ora frenis temperare*. Lib. 1. carm.
7.

*Gallica nec lupatis temperet ora fre-
nis.*

Ubi Scholiastes meus ineditus: *Gallica
pro Gallicarum equarum ora*. Ovid. *spo-
mantia ora coercere*, IV. Metam.

— dam

LECTIONES IN SCUTUM HERCULIS. 267

— dum flectit in orbem

Quadrupedes cursus, spumantiaque ora coërcet.

Id. V. Metam.

— Dea fertilis angues

Curribus admoovit, frenisque coërcuit ora.

Id. epist. Phædræ:

Sæpe juvat versare leves in pulvere currus,

Torquentem frenis ora sequacis equi.

Seneca Hippolyto v. 1002.

Celsos sonipedes ocyus subigit iugo

Et ora frenis domita substrictis ligat.

Manil. lib. V.

Stare levi curru moderantem quatuer ora.

Spumigeris frenata lupis, & flectere equorum

Prævalidas vires.

v. 103. Ηδῆ] Male in multis editionibus legitur ἡ δῆ. In aliis ἡ δῆ, & sic legit Joannes Diaconus. Sed nihil muta. compellabant Seniores. Vide Scholiasten Homeri ad dictum locum & Apollonii Rhodii ad Lib. III, v. 52. Homerus Iliad. ζ. v. 518.

Ηδῆ ἡ μάλα δῆ ὅτι ἐπὶ μανίᾳ κατεφύκει.

Venerande, certe te jam valde properantem desineo.

v. 104. Ταύριος Ἐρριότατος] Non alia ratione Neptunus dicitur ταύριος, uti & Oceanus apud Euripidem in Oreste: ἢ πῶτος Δακρυῶνς ὃν ταυροειδὲς ἀσπίδας ἴδμεν, κυκλῶν ὄβρι. Aut Pontum quem Oceanus Taurinum caput habens Devolvens vinis circumit terram. quam ejus filii, fluvii, nimirum propter violentiam, & strepitum. Festus: *Taurorum specie simulacra fluminum, id est, cum cornibus quod sunt atrocia ut tauri.* Virgil. IV. Georg. 371.

Es gemina auratus taurino cornua vultu

Eridanus: quo non alius per pin-guia culta

In mare purpureum violentior influis amnis.

Horatius: lib. IV. carm. ode 14. v. 25.

Sic tauriformis voluitur Ausidus,

Qui regna Dauni præfluit Appuli

Cum sævit.

Strabo lib. X. de Acheloo: Οἱ δὲ εἰσέζω-τες ἐξ αὐτῶν τάλαντος, ταύροι μὲν ἰσχυρὰ λίγανδς ἔχουσιν ὅσους, καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων ποταμῶν, καὶ τῶν ἑσπέρων, καὶ τῶν ἑσπέρων καμπτῶν ἀεὶ καλῶς κίρατα. Qui autem ex fabulis verum colligunt, tauro similem forma Acheloom aiant, ut & alios fluvios, ob strepitum & flexus atvorum, qui cornua dicuntur. Vide & Ælian. Var. Hist. II, 32. Sic & in antiquis nummis fluvii forma bovis exprimuntur, ut pridem docuit vir doctrina & judicio magnus Antonius Augustinus in Dialogis.

v. 105. Οὐ θῆκεν κρήνην ἔχει] Interpretes vertunt: qui Thebarum mania tenet. Nec improbo. ἔχει tamen poterat etiam verti, *babet*. Nam habere Latinis æquè ut Græcis ἔχει dicuntur loca, qui illa possident, & gubernant, qui illis præsumt. Justin. XII, 4. *Terras inter amnes Hydaspem & Indum Taxiles habebat.* Flor. IV, 2. *Siciliam & Sardiniam annonæ pignora per legatos habuit.* Tacitus II. annal. 20. *Festinare & urgere ut provincias & legiones solus habeat.* Sic & homines & Dii dicuntur haberi ab iis, sub quorum potestate & ditione sunt. Ovid. I. Metam. v. 196.

Cum mihi qui fulmen, qui vos beo-que regoque,

Struxerit insidias.

v. 116. Θυμὸν γὰρ ἔχει] Nonnulli codices legunt non malè μῦθον γὰρ ἔχει.

v. 136. Κυβάν ἐπὶ πικρῶ ἔδην δαδιδέν] Diaconus contendit ἀδιδέντα hîc non esse lapidem; sed ὀδόν. Hunc sequuntur Latini Interpretes. Sed quis tam hospes est in Veterum Scriptis, cui lateat adamantina Græcis & Latinis dici omnia quæ valdè dura sunt & firma? Sic Horatius Marti tribuit adamantina-

nans tunicam. Ovid. IV. Metam. de scutibus inferorum :

Carceris ante fores clausas adamante sedebant.

hoc est, obicibus & postibus firmissimis. Sexcenta apud Poëtas exempla facile invenies.

v. 143. Κούρη ὃ Ἀφ' πύχας ἠλάσαντο] Interpretes inscitissime: *cæruleis plicis fulgorem interfecantibus.* Verte: *cæruleæ laminæ erant ductæ.* Κούρη πύχας, sunt cæruleæ laminæ, ut apud Homerum ἔπισκός κούρη, cærulea lorica. Πύχας sunt laminæ, tabulæ, plagulæ, coria ex quibus scuta conficiebantur. Erymolog. M. exponit τὰ Ἀφ' ὅρα, ἐκ πολλὰς ἠλάσματα. Ex pluribus enim plagulis, pellibus, textis, tabulis, pro materię diversitate, conficiebantur clypei Græcorum, sicut & scuta Romanorum. Unde vult Varro scutum dici à secando, quasi secatum. Quamvis autem in veriverbio labatur Togatorum doctissimus, est enim scutum à σῦντις, qui pellibus obducebatur, ostendit tamen Veterum scuta ex variis partibus fuisse compacta. Liquidissime Homerus Iliad. H, v. 248.

Εξ δὲ Ἀφ' ὅρα πύχας ἠλάσας δαΐζων χαλκός ἀτερπής

Εν τῷ ἑσθματὶ ζῆν' ἔχον.

Ceterum sex per plagulas penetravit findens hasta, in septima autem pelle hæsit. Ajacis clypeus erat ἑπταβόλον, singula pellis constituebat πύχα, sive plagulam. Iliad. T, in descriptione scuti Achillis:

Ἀλλὰ δύο μὲ ἔλασεν Ἀφ' ὅρα πύχας, αἱ δ' αἳ ἐν πρῆσι

Ὅπου ἔπει πέντε πύχας ἔλασεν Κυλλοποδίων
Τὰς δύο χαλκίαις, δύο δ' ἐν δόδι χρυσόπτεροιο
Τὴν ὃ μίαν χρυσῶν.

Sed duas quidem adegit per plagulas, hæ autem adhuc tres erant. Quoniam quinque plagulas Vulcanus duxerat, duas æreas, duasque intus flanni: Unam vero auream. In quibus locis ineptissime Interpretes πύχας vertunt plicas, ut in

pluribus aliis. Polybius in descriptione scuti Romanorum σκεδῶματα appellat, lib. VI. Εξ διπλῶ σκεδῶματος, ταυροκόλλῃ πύχας ἰδονίφ μὲ ὃ ταῦτα μαχρίφ δῖματι σκεδῶνται. *Scutum è duplici tabulato glutine taurino est compactum: extrema superficies linteo, deinde vitulino corio circumtegitur.* Nicetas Choniata lib. I. rerum Isaaci Angeli in descriptione thoracis ex lineo coactili sæpius aut decies in se complicato συμπύγματα dicit, quæ Poëtæ Veteres πύχας. Αὐτὸς μὲν τοι ὁ Κλέ-
ξας δὲ ἀντὶ θυρῶς τιμωκῶντα δῖλων ἠνέστο, ἐκ δὲ λίνου πύχας μὲν οὐραῖα οἶον αὐτῶν ἰκανῶς ἠλ-
σμένησιν δόδεσχοις πολλὰς σκεπυγὰς δῖκω δῶρασιν ἐνδεδίτο. ἔς τεύτῃ δ' ἂν ἀππυπὶς ἀλσὶ καὶ οἶον συμπλαδὲν, ὡς καὶ βέλους ἔῃ παν-
τὸς στυαίνον, ἡεδμῶντο δ' εἰς ὀκτωβόλον καὶ πλείω ὑδάμασιν συμπύγμασιν. *Ipsæ Con-
radus sine scuto tunc dimicabat: sed pro lorica textum quoddam gestabat è lino factum, vino austero probe salito mace-
ratum, sæpius replicatum; quod quidem sale & vino coactum adeo firmum adversus ictum erat, ut penetrari à nullo telo posset. Erant autem hujus texti plagellæ octodecim & eo plures.* Propter eandem rationem tabulæ quoque ex quibus fores compingebantur πύχας dicuntur. Pollux onomast. IX. 5. πύχας sunt etiam pugillarium tabulæ, sive sint eburnæ, sive lignæ, sive aureæ. Hinc δῖα πύχον, τετρίπύχον, πολίπύχον. Nec longè inde discedit quoddam pro jugis montium πύχας ponuntur. Apollon. Rhod. III, 101.

Βῆ δ' ἵμαν Οὐλύμπιο καὶ πύχας.

Ivit per juga Olympi.

Ubi ridiculè Interpres novissimus *valles* exponit. Jugis montes connectuntur. Hinc nostro in Theogon. v. 113. πολὺ πύχον Οὐλύμπιο est multa juga habens. Ineptè Interpretes: *cælum multis spæ-
ris implicitum.* Vide Eustath. ad Iliad. Θ. p. 610. ubi varias de hujus vocis no-
tione & origine sententias tradit. Ελα-
μῶν verò & διαλάμῶν sunt propria in hac
re

re verba. Homerus in loco superius laudato: ἐπεὶ πῦρ πύχας ἤλασεν Κυλλοποδίων. *Quoniam quinque laminas duxit Vulcanus.* Idem alio loco: ἦν ἄρα χαλκὸς ἤλασεν, *quam faber ætarius fecit.* Ελαίνειν σιδερον, χρυσόν, ferrum, aurum ducere, propriè dicuntur fabri aurarii & ætarii. Hinc ἐλάσματα sunt laminæ ductiles. Eustath. ad d. l. πῦρ πύχας ἤλασεν. ἔρπται τὸ πῦρ καὶ τὴν πύχην χαλκουπικόν. *dicitur hoc quidem secundum artem fabrorum ætario-rum.* Est enim proprium χαλκουργῶν verbum. Herodot. I, 68. Ελάνειν ἐς χαλκῆιον ἰσθμῶν σίδερον ἐξελαινιδμόν. *Cum venisset in officinam ætariam videns ferrum duci.* Idem I, 50. Καταχέλυθ' χρυσὸν ἀπαι-
τον, ἡμιπλίνδια ἐξ αὐτῶ ἐξέλαινι. *Immensam*

vim auri liquefecit, ex quo dimidiatos lateres duxit. Noster inferius in Theogon.

Τὸν περὶ χαλκον ἔρκ' ἐλάσεται.

Quem circa ferreum septum ductum est. Apollon. Rhod. Argonaut. II, 232.

Οὐδ' εἰ εἰ ἀδάμαστον ἐλαλιδμόν κίον εἶν.

Ne si cor ei sit ex adamante ductum. Ελαίνειν Latinis est ducere. Horatius de Alexandri ærea statua: *Ne quis se duceret ære.* Πύχας rectè etiam verti possunt tabulæ, quamvis sint ferreæ, aut coriaceæ, aut ex alia materia. Sic apud Tertull. de pallio eadem translatione pliocæ longæ in toga dicuntur *tabulæ togæ*, quodd similes sint tabulis.

C A P U T VI.

Λύκα θένους. Απλητος. In Hesiodo menda exempta. Eidem lux. ἀμφικαινία, & similes locutiones. Τιταρήσιος. Αγαθή Αθηνά. Μάχην κορύσσειν. Danielis Heinsii elegantissima emendatio asserta. Juvenali lux. Rumpere auditorium. Hesiodus distinctione adjunctus. Πάνεφθος καοσίτερος. Κίβισις. Τιταίνειν. Χλωρός est ὠχρός. Ἐπὶ χλωρῷ ἀδάμαντος βαίνειν. Leves in hastis. Et similes locutiones.

v. 146. **Ο** Δόντων λευκῇ δόντων] Pervenustum loquendi genus est pro ὀδόντων λευκῶν. Antiqua inscriptio in consecrationem templi in agro Herodis Attici, ποῖν χλωρὰ δένουσι, herba viridis, quod olim observavit Salmasius, & ante eum David Hoefschelius in epistola ad Meursium scripta, quæ penes me est. Simile loquendi genus apud Aratum, λεπτὰ φάουσι χλοαί. vertit Cicero *obscuro corpore cbelæ.*

v. 147. Οδόντες ἀπλητοι] *Dentes magni.* Hesych. Ἀπλητοι, ἀσείστοι, ἀχέιστοι, μέγα. Interpretes pessimè: *dentes inaccessi.* Ut & v. 230. Γεργόντες ἀπλητοι, sunt terribiles. In Theog. v. 151. Χίρσι ἀπλη-

τοι manus magnæ, terribiles. Sophocles: Ajace flagellifero v. 256. Τὸν ἀπλητοῦ ἔχει. *Hunc furor magnus tenet.* Nam sic legitur in editionibus antiquis. Recentiores Stephaniana, Plantiniana, ut & Græcus Interpres scribunt, ἀπλητοῦ ut significet furorem seu insaniam veram, hoc est, magnam.

v. 155. Εἰ δ' ὅμαδ' ἐπὶ, φέσ' τ' Ἀνδροκασίῃ τε δίδ' ἡν] Legendum: ἀνδροκασίῃ τ' ἐδιδ' ἡν. Vertendum verò: *In eo tumultus, terror, & homicidium ardebant* scilicet ira, indignatione, dimicandæ libidine.

v. 171. Οὐδ' ἔπεισι πείτῳ] Legendum. ὁδ' ἔπεισι.

v. 179. Καίνα τ' ἄμφι ἄνακτα, Δρύαντά τι] Hi omnes accusativi ab hoc versu usque ad 183. exponendi sunt per nominativos, *Caneus Rex, Pirithous, &c.* quod satis indicat versus, qui iis subjicitur:

Ἀργύριοι, χροῖσιν αὖτε χροῖ τούχ' ἔχοντες. Latinos Interpretes fugit elegantissimum istud dicendi genus, οἱ ἄμφι Πλάτωνα, pro Πλάτων, de quo superius egimus. Poëta omisit articulum.

v. 181. Τιταρήσιον] Notat Diaconus hunc Lapitham nomen accepisse à loco quem coluerit. Is est fluvius Thessaliae. Suidas: Τιταρήσιον ποταμὸς Θεσσαλίας. Sed & ejus accolæ eodem nomine fruebantur. Stephanus de Urbibus: Τιταρήσιον ποταμὸς Θεσσαλίας. τὸ ἰδιὸν ὁμοφώνως Τιταρήσιον. Stultè ἔχ' Ἀρηον vertitur *notus Martis*. cur non: *filius Martis*? Sic autem omnes dici πολυμῶς ἄνδρες qui Homerum, parentem omnis doctrinæ & elegantiae legerunt, non possunt nescire. Apud eundem eodem sensu: ἦς Ἀρης.

v. 185. Ἀστυλον οἰωνιστῶν] Ovidio XII. Metamorph. dicitur Astylus:

*Quique suis frustra bellum dissuas-
serat augur*

Astylus.

v. 196. ἱμῶν τι] *Ruentium*. non: *festinantium*. nisi forsitan legendum: δ' ἱμῶν τι avidorum scilicet pugnae.

v. 197. Ἀγλαίη τευτοχρῆνη] Cave veritas, *prædatrix Trilogenia*, cum Interpretibus. Retinendum Græcum epitheton *Agelea*. qua significatur bellicosa Minerva. Suidas: Ἀγλαίη ἢ Ἀθλῶα, ἢ παρ' αὐτὴν ἄγειν λείαν, τυτίστ, σπατοπικῆ. Noster infer. Theog. v. 318. Homerus Iliad. δ. v. 178.

Πρώτη δ' Διὸς θυγάτηρ Ἀγλαίη.

Prima Jovis filia Agelea. ubi æquè ineptè Interpretes: *prædatrix*. vide ibi Eustath. scholia Didymi & Etymolog. Magnum.

v. 198. Μάχην ἰδέλυσεν κορύσσειν] Quid est, *pugnam velle armare*? Sic enim reddiderunt Interpretes. Κορύσσειν μάχην

est accendere prælium, ciere bellum, ut Justinus loquitur de Artemisia: *inter primos duces bellum acerrime ciebat*. Noster paulld antè: Κορύσσειν κλέρον ἀνδρῶν, *accendens pugnam virorum*. Pindarus Isthmionic. VIII.

— μάχας ἰσαεμῶσεν

Ἔργον ἐν πεδίῳ κορύσσοντα.

Pugnae homines interimentis opus in campo ciere, quod est fortiter pugnare. Κορύσσειν sæpè generaliter est augere. Hesych. Κορύσσειν αὖξιν. Pindarus Isthmionic. VIII. βίον κορυστέμεναι ὀρθόδοξοις μηχαναῖς, *fortunas amplificare bonis artibus*.

v. 203. Θῶν δ' ἔδ' ἄγχις Ὀλυμπον] Elegantissimè hunc locum emendavit D. Heinsius, qui legit ἄγχι' Ὀλυμπον *frangebatur*, hoc est, resonabat Olympus. Polybius XV, 30. ἥ δ' ἀλαοφάντων τὰ ἑδ' ἔ βασιλεὺς κατήγγιζοντο πᾶς ὁ πόπος τοῦ κρότου ἢ τ' κλαυγῆς. *Satellitibus regia mandata exponentibus plausu & clamore omnia loca replébantur*. Noster Poëta inferius vers. 278.

Ταὶ μὲν ἔσται λιγυρῶν σείειραν ἴσους αὐδῆν
Ἐξ ἀπαλῶν σομάτων, αὖτε δ' ὀριον ἄγχιον ἦχῳ.

Atque hi quidem canoris tibiis emittébant cantum ex tenero ore, circumque ipsos frangebatur echo, id est, resonabat. Vers. 347.

Τῶν δ' ἴπποι μὲν ἔπειθ' ὑπνερπίτοι ἀλλήλοισιν
Ὀξεία χροῖσιν, αὖτε δ' ὀριον ἄγχιον ἦχῳ.

Horum equi deinde obviam sibi mutuo facti, acutum hinnivere, circaque ipsos frangebatur echo. Virgilius:

*Et cantu querulae rumpent arbuscula
cicadae.*

Juvenal. *Affiduo rupta lectore columna*. Nec aliter intelligendus ejusdem Poëtæ locus Sat. VII. v. 85.

Gloria quantalibet quid erit, si gloria tantum est?

Curritur ad vocem jucundam, & carmen amicae

Thebaidos, letam fecit cum Staius urbem

Pro-

LECTIONES IN SCUTUM HERCULIS. 271

Promisitque diem: tanta dulcedine capto

Afficit ille animos, tantaque libidine vulgi

Auditur. sed cum fregit subsellia versu

Esurit, intadam Paridi nisi vendat Agaven.

In quo loco exponendo principes ingeniorum Josephus Scaliger & Isaacus Casaubonus mirè trlicantur. Ille in Aufonianis lectionibus vult Statium Poëtam post incredibilem totius urbis expectationem tandem in agone Capitolino Thebaidem suam recitasse, sed non placuisse, & contra eum alios coronatos. Hoc falsè significare Juvenalem dicentem: *sed cum fregit subsellia versu*, nimirum Poëtam recitantem non steterisse, sed excidisse, hoc est, non placuisse. In diversum planè iit Casaubonus in animadversionibus in Suetonium, qui frangere subsellia interpretatur vehementissimè placuisse, sic ut Κεῖται, *Euge, Sophos* acclamantium quasi subsellia frangerentur. Fundum hujus sententiæ producit Sidonium Apollinarem V, ep. 70. *Hunc olim perorantem, & rhetorica subsellia plausibili oratione frangentem, jocer eloquens ultro in familiam patriciam adscivit.* Sed uterque nihil aliud significat quàm simplicem recitationem, quod & postea ipse Casaubonus fatetur. Frangere subsellia versu eadem ratione dicitur, ut rumpere legendo columnas, cantu arbuta, Olympum. Martianus Capella: *Nam absque his qui perturbantes pectora sensusque cunctorum cognoscentium quoque perfregere subsellia.* Non nego tamen etiam de Κεῖται & acclamationibus auditorum hoc loquendi genus posse usurpari. Sidon. lib. IX, ep. 19. *Dignum omnino, quem plausibilibus Roma foveret ulnis, quoque recitante crepitantis Athenæi subsellia curvata quaterentur.*

v. 204. Εἰ δ' ἀγορὰ, θεὶ δ' ὄλβος ἀπείκτιστος ἱερῶν

Ἀθανάτων ἐν ἀγῶνι· θαυ δ' ἐξέρχον αὐδῆς] Hi versus nec rectè sunt expositi, & prava distinctione corrupti. Ad quod enim referas ἐν ἀγῶνι non est. Sed leviter distinctione mutata omnis ἀνείκτα tolletur.

Εἰ δ' ἀγορὰ, θεὶ δ' ὄλβος ἀπείκτιστος ἱερῶν

Ἀθανάτων ἐν ἀγῶνι θαυ δ' ἐξέρχον αὐδῆς.

Ibi erat cœtus, qui cinctus erat ingentibus opibus Deorum. In certamine Deæ vero incipiebant cantare. Ἀγορὰ hîc est concio, cœtus Deorum, qui Apollinem & Musas audiebant canentes. Posset & τολαῖν στυμὶ poni post ἱερῶν. Sed priorem distinctionem probō.

v. 208. Πάριδος καοππίετο] Interp. *stanno liquefacto.* Sed πάριδος καοππίετο est idem ac ἀπιδος καοππίετο, stannum bene excoctum, purgatum, optimum. ἀπιδος χρυσός Herodoto est purissimum, aurum ad obrussam, ut loquitur Suetonius, lib. I. cap. 50. ubi ἀπιδος χρυσὸν opponit χρυσὸν λευκόν, album aurum. Ubi aurum λευκόν est aurum cui multum argenti est admixtum, quod propterea dicitur pallere, ut apud Catullum, *lure expalluit auri.* Hinc Augustinus sermone de commate Psalmi L. *Quoniam iniquitatem meam ego agnosco. Quid voluit? aurum pallorem terræ? argentum livorem terræ? honorem temporis futurum.* Theodoretus: *Ἀγνώσαι χρυσὸν δέμιόν τι καὶ ἀπιδος. Dignoscere aurum probatum & excoctum.* Ubi perperam vir doctus in Analectis emendat ἀπιδος, ἀργύριον ἀπιδος eidem argentum postulatum. Pollux lib. VII. ἀπιδος χρυσὸς ἀκριβής, ἀλκίματος, εὐλακείνης, ἀκραφίης.

v. 224. Ἀμφὶ δὲ μιν κίβισις δία] Quàm malè Interpretes: *circum ipsum autem pera ferebatur.* Hæc nemo, nisi Græcè intelligat, assequetur quid sibi velint. Sensus est, ipsum caput erat sacco inclusum,

sum, sive perā. κίσις est πῖρα, κλωτίς. Callimachus :

Εἰ δὲ θεῶσιν πάντα ἑμὶ κίσις.

Sic dicta quoddam in illam reponatur βίσις, id est τροφή, si magni Etymologici auctori credimus, qui & hunc Hesiodi locum bene exponit : ἰδὲ αὖτε ἐν δακτύλῳ πῖναι ἀγροῖα πῶν κατὰ τὸν ὅρον ὁ Περσεύς. Vide & Apollodor. Bibliothec. lib. II. Κίσις est, quæ aliter dicta κίση & κώση, cista, in qua facientes iter panem circumferebant & obsonia. Vide Pollucem X, 23. Hesychium in κώση, & Etymologicum Magnum in κώση. Latinis propriè dicitur *sportula*. Menander in Dyscolo apud Athen. Δειπνοσοφ. IV.

— Ως δὴ οὖν δ' οἱ τοιζήρυχοι
Κόιτας φέροντες, σάμνι' ἔχ' ἑστ' δ' ἰών
Εἴναι' ἀλλ' ἑαυτῶν.

— *Ut sacrificant parietum perfossores*

Cistas ferentes & serias non Deorum

Causa, sed sui.

Ubi malè Casaubonus reponendum putat κίσις, quamvis & ipse post in addendis repudiaverit hanc emendationem. Pessimè verò Dalecampius vertit *leptos*.

v. 229. Περσεὺς Δαναΐδης ἱππῶντι] Interpretes cum hæc, & paulò præcedentia ita vertunt : *ipse autem properanti & formidanti similis Perseus Danaïdes extendebatur*, ipsi nescierunt quid dicerent. πτάνειν & πτάνεινδ' interdum est currere, festinare, fugere. Hesych. πτάνειν, αὐτῶνδ' εἰν. πτάνεινδ' εἰν, πτάνειν. Et sic hoc loco accipiendum.

v. 231. Επὶ χλωρῇ ἀδάμαντι βαίνουσιν] Exponitur : *In viridi adamante euntibus*. Virides adamantes quis vidit? χλωεὶς Græcis non solum est viridis, sed etiam æχρὸς pallidus. Interiùs v. 264. Ἀχλὺς χλωρῇ, tristitia pallida. Theophrastus carbunculos dixit χλωροειδέσις, hoc est, pallidiores. Galenus in multis lo-

cis notavit apud Hippocratem χλωρὴν frequenter poni pro ἀχρῷ. Sicuti contra ea apud Virgil. Eclog. VI. *pallentes herbe* pro viridibus. Notandum verò loquendi genus exquisitum ἐπὶ χλωρῇ ἀδάμαντι βαῖναι, in pallido adamante venire, pro ornatum adamantibus, ut apud Pindarum ἵπποι ἐν πῖσις, equi in alis pro alatis. Ennius : *levesque sequuntur in hastis*, hoc est, hastati. Virg. V. Æn.

— *occurrit Aestes*

*Horridus in jaculis & pelle Lybi-
stidos ursæ.*

Jaculis instructus, & indatus pelle ursina. Flor. I, 1. *Juventus divisa per tribus in equis & armis ad subita belli excubaret*. Hoc est, equis instructa & armis.

v. 235. Εχέσσαν ὀδύνας] Propriè acuebant dentes, ut in ἔργοις v. 573. ἄρπας χαρσόμεναι falces acueri. Sed hoc loco est frendebant dentibus, quod frendentium dentes colliduntur, sicut ferrum cum acuitur ducitur in cote.

v. 260. Πεσφρίς τ' ἦν ἀριστοτάτη τι] Hunc versum nullus dubito quin resperxit Aristarchus, qui in glossa antiqua ad istum in Theogonia versum : καλλὴν τι μὲν πεσφρίσῃ εἶναι ἀπασίαν interpretatur πεσφρίσῃ, ἀριστοτάτην. Quasi ex ὀδύνας essent posita πεσφρίς & ἀριστοτάτη. Viri quidem doctissimi existimant Aristarchum ad versum 578. in ἔργοις. Ἡὸς τι πεσφρίν μὲν ὀδὺν πεσφρίν τι καὶ ἔργον. Sed hæc nihil faciunt ad significationem πεσφρίσῃς pro ἀριστοτάτης. Ipsum verò Aristarchum errasse hic ipse locus, qui, cum illa scriberet, ejus animo obversabatur, vincit. πεσφρίς enim est excellens, præstans. πεσφρίς τ' ἄλλων præ aliis excellens. Concisè dicitur pro ἢ αὐτὴ τ' ἄλλων, ut δία γυναικῶν, nigra lanarum, apud Plinium & mille talia. Hæc non monerem, nisi intellexissem ἢ πύχνης hic impegisse.

C A P U T VII.

Αχλὺς. γυνοπαχὺς. Fame laborantium pedes tumescunt. Homeri locus insignis expositus. Mos nuptialis Græcorum. παίζεν. Ludere. γπὶ φορμύγων. Hesiodo lux. βάθρῳ λήιον. Πέτῃλα aristæ. Versus supposititius indicatus. ἐφίεσθ, ὀπίσθῃ ἵππας. Ακρίτων αἰθρον. Αγών. Hesiodus emendatus. Gestatio. Jus. Θία. Ελαιον, ἀρώματα pro foris ubi venduntur. λαοί. Αἰών. Πολεμίζω. Σπύδεν. Hesiodus quin- quies correctus. Μαστράειν, μαστράειν, μαστράειν. Massare. Θῆλυς ἑρ- σι. Θήλυς νύξ. Η ἑλαφὸς cervus. Ψυχὴ vita. λαός, multitudo. Po- pulus.

v. 264. Π Ἀς δ' Ἀχλὺς εἰσέκει] Pulchrè & eruditè docuit V. Cl. Tanaquillus Faber ad Longinum ἀχλὺς hic esse tristitiam. Quo nihil est certius. sic contrā φῶς est χαρά. Hesych. φῶς, χα- ρὰ, σωμεία. Exempla apud Sacros Scri- ptiores & πρὸ ἐξο τῆς ἰσπρὲ occurrunt. Cur verò ὀπισθῆναι transferunt perustæ simi- lis? Diaconus scilicet exponit καυαμίδην. Sed iste homo suprā triviales Grammati- corum canones non sapit. Επιστρωγὴς est miser, ærumnōsus, plenus dolorum. At γυνοπαχὺς appellatur, quia fame est con- fecta & exhausta. Illorum enim qui fa- me laborant pedes tumescunt cum alia membra macescant, & exarescant. In ἑρσοις, v. 496.

Μὴ σὺ κακοῦ χειμῶνος ἀμυχάνῃ κατα- μάσῃ

Σὺν πνίγῃ, λιπῇ ὃ παχὺ πόδα χειρὶ πνί- ζοις.

Ne te malæ hyemis difficultas opprimat cum paupertate: macilenta vero crassum pedem manu premas. Ovid. VIII. Me- tam. v. 807. in insigni descriptione Fa- mis:

Auxerat articulos macies, genuum- que tumebat

Orbis, & immodico prodibant tabe- re tali.

Apud Ephesios lex fuit, μὴ ἐξῆναι πατεῖν πόδας ἀποδίδαι ὅς ἂν ἀφ' ἑμὸν παχυνθῇ τὰς πόδας. non licere patri liberos exponere donec inedia pedes tumescant. Plutar- chus affirmat fame confectorum pedes turgescere, corporis verò reliquas partes macescere & attenuari. Hinc lux afful- get Homeri loco ὀδῶς. s. cujus sensum nec Veteres nec recentes Interpretes ce- perunt.

Τὸν κ' εἰ μοι δοίης σαρμῶν ἑντῆρα ῥήματα
Σποκόμεν τ' ἔρῃμαι, θαλλὸν τ' ἐλίσσοισι πο-
ρεύσαι,

Καὶ κατ' ὁρὴν πίνων, μάλῃσιν ἐπὶ γυνώσκῃ
δύστη.

Hunc si mihi dares stabulorum custo- dem esse, & canlarum curatorem, ut frondes hœdis apportaret, Ille saltem serum bibens crassum genu faceret. Hoc est, ita curarem, ut fame & macie con- fectus desisteret pererrare alienas urbes & domos, hominibusque mendicando negotium faceffere: non plus cibi iste benè habitus mendicus caperet, quàm ad famem extremam expellendam satis esset, ne corpus faceret, cui nunc men- dicando servir. Ulysssem fuisse benè ha- bitum liquet inferius ex Odyss. 9, ubi Penelope ad Eurymachum proci, qui nolebat Ulysssem tractare arcum à Pene-
M m lope

lope propositum, illum hospitem ait esse μέγας ἢ ὑπέρῃς,

Οὐτὸς δὲ ξένος μάλα μὲν μέγας ἰδ' ὑπέρῃς.

Iste hospes valde magnus est & validus. Scio Eustathium, Budæum, alios omitto, de hoc loco sentire aliter velleque μάλλιν ἐθγυνίδα εἶπε esse, corpulentius fieret. In hanc rem produciunt ex sequente libro :

Οἶν ἐκ φακίων ὁ χέρον ἐθγυνίδα φαίνει.

quale ex pannoso hoc habitu senex femur ostendit. Quod enim hīc ἐθγυνίδα dixit, paullo ante appellavit μῦρος ἡλῆς πὶ μεγάλῃς π. Sed hīc de femore loquitur, quod crassum & robustum est ὑπερίστος argumentum. Ibi verò de genu, cujus tumor est famis & maciei indicium. Ovidius : *genuumque tumebat orbis.* Ἐθγυνίς est vox παλῶσιμος. Cic. in Arato vertit genu. Sic capiendum in priore loco. Aristarchus verò exponit partem supra genu, πὶ ἱπῶν ἢ γόνατος femur nimirum, ut posteriore loco accipitur. Constat autem etiam ex hoc versu οἶν ἐθγυνίδα φαίνει Ulyssē corpulentum fuisse & validum. Cui bono igitur plus corporis fecisset? Deinde serum non videtur multum posse conferre ad ὑπερίστος. Minatur potius se feri potu illum redacturum ad maciem, ut cum corpore deponat istam ferociam & impudentiam, ac desinat ὑπερίστος.

v. 273. Εὐκλείδης ἐπ' ἀπίμῃς] Nimirum, ex more Græcorum, qui sponsas sellis insidentes in currus imponebant, quibus ex parentum ædibus in mariti vehebantur. Vide Lucian. in Lapithis. Suid. in Ζεύῳ.

v. 277. Χορὸν παίζοντες] Saltantes. Homer. Odys. 4, 147.

Ταῖσιν δὲ μέγα δῶμα σείσειν ἀρχέτο ποσσὶν

Ἀνδρῶν παίζοντων καλλιζόντων τὴν γυναικῶν.

Horum autem magna domus strepebat pedibus virorum saltantium, & ornatarum seminarum. Sic & ludere Latinis. Virgil. Eclog. 6.

Tum vero in numerum Faunosque ferasque videres Ludere.

Horat. III, 15.

Maturo propior desine funeri Inter ludere virgines.

Ibidem :

Illam coget amor Nothi Lasceva similem ludere caprea.

Et lib. II, carm. 12.

— Nec dare brachia

Ludentem nitidis virginibus.

hoc est choreas ducentem inter virgines. In saltationibus Veterum major brachiorum quàm pedum movendorum ratio habebatur. Ovid.

Si vox est, canta : si mollia brachia, salta,

Antiquus ineditus Interpres Horatii, qui penes me est, ad locum illum, ex lib. II. carm. ult. notat, *dare brachia est saltare gestu brachiorum. Exprimi autem habitum mulierum, quæ brachiis extensis solent saltare.* Vide quæ nuper docuit Vir eruditissimus Franciscus Vavassor in libro omnibus Gratiis & Veneribus condito de ludicra dictione. Ab hac significatione sã ludere, manavit etiam ludius, hoc est, ὑπερίστος, χορευτής, saltator, histrio. Prudent.

Salta Tonantem tauricorum ludius.

Et ludii & ludicra primò dicta sunt spectacula, quæ ludii, ὑπερίστος ediderunt, deinde ad alia translata spectacula, in quibus nullæ saltationes.

v. 280. Τὸ πομπύγγον] Est ad cytharam. Horat. ad cytharam cessatum ducere curas. Lucian. lib. 4. ὑπερίστος δὲ δίσκου πολλὰ τῇ παλαιῇ ὡς αὐτοῖς ἢ κυματάων. Multos discens antiquos ritus ad cantum tibie & ad cymbala. Noster versu sequente : *παμπύγγον ὡς αὐτῶν, comessabantur ad fistulam.* & v. 283. ὡς αὐτῶν δὲ ὑπερίστος αὐτῶν. Quæ non ceperunt Interpretes, qui vertunt : ante tibicinem autem singuli præcedebant. Imo : sub tibicine singuli procedebant. Quilibet

bet habebat tibicinem qui præcedebat tibiā canens, ad cuius cantum ludebat & saltabat.

v. 288. Βαδὺ λίον] Est magnus ager segetibus confitus. Homer. Iliad. β, v. 147.

Ὡς δ' ὅτε κινήσῃ Ζέφυρος βαδὺ λίον ἰσθύν.
Velut cum spirabit Xephyrus in magnum agrum segete refertum irruens. Ibi male Interpretes: *allam segetem*, ut hīc: *profundam segetem*. Ubi optimē antiqua scholia, quæ Didymo tribuuntur: βαδὺ λίον ὑπόρου, ἀπὸ τοῦ χειρὸν. Diaconus vero & Scholiastes Theocriti χαράριον exponunt. Sed tamen Latinis etiam Poëtis *seges* est ager confitus segete. Virg. I. Georg. *Quid faciat latus segetes, quo sydere terram Vertere, Mæcenas.* Ubi Servius: *id est, quæ res terras pingues efficiat. Segetem enim modo pro terra posuit.* Sic alibi: *Horriscit strigis seges ensibus.* Idem Poëta Eclog. I.

Impius hæc tam culta novalia miles habebit?

Barbarus has segetes?

hoc est, hos agros cultos. Tibull. lib. I. El. 10.

*Non seges est infra, non vinea cul-
ta, sed audax*

*Cerberus & stygie navita puppis
aque.*

v. 289. Κορυμβίοντα πίτῳλα] Reddunt: *rostrata folia*. Quis vidit folia aristarum spicis gravida, & quidem rostrata? Est foedissimus error. Quem corrigere potuissent ex Græcis magistris, qui hīc docent Hesiodum abuti vocabulo πίτῳλα, & uti pro σείχες, ἀράμους, culmi, aristæ. Sic in Veteri epigrammate καλλιπέπλον λίον, est ager refertus lata segete, gravidus aristis. φύλλα quoque hac notione leguntur apud Herodotum L. I. c. 193. de Babylonis agro: Τὰ δ' φύλλα αὐτοῦ, ὅσ' τε πυρρὰ, καὶ ὅσ' κειδίαν τὸ πλάτος γίνεται πο- αἶροι ὑπὸ πύλων δακτύλων. *Quæternūm au-
tem digitorum maximorum latitudo est*

tritici atque bordei aristis. Legendum vero est κορυμβίοντα, ex antiquis libris & editionibus. Quod est, fastigata, capitata, à κορύν, *virga capitata*. Phavorinus: Κορύν πᾶσα ἐλάδου κεφαλαίωτι παρὰ τῷ κῆραι λέγεται. Johannes Diaconus hoc loco exponit, ἐλάδου καὶ δ' ὑπερπίας ὑπόρου. Κορύν δ' ἡ ἐλάδου. Idem est κορυμβίοντα. Theophrastus asparagum κορυμβίοντα dixit, quod Plinius vertit *fastigatum*. Hesych. simpliciter exponit ramulos: Κορυμβίοντα, ὡς ἄνθος. & Κορύμβος, βλάστησις. Sic quidem veteres Grammatici. Sed alii scribunt κορυμβίοντα, ut notat Diaconus, hoc est, fastigata, acuminata. Latine possis dicere *spicatas aristas*. Diaconius in Hexæmero 409.

*Ventus alit fluctus, & ventus spi-
cat aristas.*

Virgil. I. Georg.

Ferroque faces inspicat acuto.

ubi Servium vide. Si itaque sic scribas, est κορυμβίοντα à κορύμβη, ut & κορυμβίοντα clavæ instar se fastigans. Sic asparagum dixit κορυμβίοντα Theophrastus, quod Plinius vertit *fastigatus*. Κορύν est clava. Κορυμβίοντα Diaconus exponit ἐλάδου, καὶ δ' ὑπερπίας ὑπόρου. Κορύν δ' ἡ ἐλάδου. Vide Phavorinum in κορύν & κορυμβίοντα. Diaconus affert etiam interpretationem lectionis, quæ nunc in editis conspicitur, & exponit κορυμβίοντα μάλα, unde patet à multis seculis hujus vocis scripturam fuisse ambiguum. Cur aristæ nigræ dici possint ego sanè non video. Κορυμβίοντα potest quidem nigrum significare, à κορυμβίοντα, quæ est ficus nigri coloris, ut Scholiastes Aristophanis docuit, sed hīc locum non habet. Flavæ enim sunt aristæ non nigræ. Quamvis Diaconus dicat alias aristas esse albas, alias flavas, alias nigras. Sed nigras aristas, nisi injuriā cœli vitiatas, nemo vidit. Κορυμβίοντα retinent MSS. & edit. antiquæ, idque est à κορύμβη. Quod inter alia notat quoque omne curvum, inflexum, ut solent flecti aristæ cum maturuerunt, grandia ferentes grana. Ver-
su

su sequente Δημήτηρ ἀκτῶν. vertendum Cereris donum, ut aliquoties in ἔργοις. quia frugum usum prima docuit Ceres. Antea glandibus vescabantur.

v. 291. Ἐπαλον ἀλάω] MS. meus, cum Palatinis, edit. Trincavellii ἱππῶν, quod rectè exponunt ἐξέτεινον ἐπὶ τῷ ἀλῶ, hoc est extenderunt in area demessas aristas, sive manipulos ut rectius exarescerent: Hesych. πτῖν, ἐκπῖν, ἐκτῖν. Qui verò retinere vulgatam lectionem malunt, exponunt, aream, seu horreum impleat, ut Theocritus Idyll. VII, v. 34.

— Μάλα γὰρ σπῖσι ποτὶ μέτρῳ

Ἡ δαίμων ἐκείδον ἀνταδύσαν ἀλάω.

— Nam ipsi valde pingui mensurâ

Dea bono frumento implevit borreum.

v. 296. Παρὰ Ν' οἶνον ὄρχ' ῥέοντα ἔν] ὄρχ' non est vitis, ut Interpretes existimant, sed vitium ordo. Inscriptio veteris Herodis:

Μὴδὲ πρὸς ἡμεῖς οἶνον ὄρχος, ἢ ἐνάλονα δίνδρα.

Ne quis vitium ordines aut nemus.

Vid. Scholiast. Theocrit. ad Idyll. I, 47. qui videtur hunc locum respicere.

v. 299. Τῷ γὰρ ῥ' ἔν] Iste versus irreptitius est. Nemo dubitabit qui hunc locum non negligenter leget, quod miror viros doctos non observasse. Quid enim faciat tibicen & ludentes inter agricolarum & vindemiatorum opus? Ne dicam ineptè eum interferi descriptioni aurei illius ordinis vitium, quæ hoc versu interruptitur. Conflatus est ex versu 282, & vers. 283. Nec agnoscitur à Diacono & Tzetze. Si auctori huius carminis sua debet restitui integritas, delendus est hic supposititius versus & tollendus.

v. 308. Ἐπίσω ὠκίαι ἱππῶν] Immittabant veloces equos, hoc est, incitabant laxatis frenis. sic & Latinis immittere. Sergius Galba ad Cic. in X. ad Famil. Repente equum immisi ad eam legionem tironum quæ veniebat ex castris. Vide

Gronovium ad Senecæ III. de Ira. Pro ἱππῶν ἱππῶν inferius dixit ἐπὶ ἱππῶν, v. 550. Ovid. I. Metam. 280.

Fluminibus vestris totas immittite habenas.

Ἐπὶ ἱππῶν ὠκίαι ἱππῶν. nobis immittitis veloces equos. ubi Interpretes: contra nos tenetis equos. Ἐπὶ ἱππῶν & ἐπὶ ἱππῶν dicuntur ii qui in hostem movent. Herodot. ἐπὶ ἱππῶν ἐπὶ Λακεδαιμονίους movere in Lacedæmonios.

v. 309. Ἐπικρατῖοντα πτόντα ἄρματα] Interpretes: subsultantes volabant currus. Ἐπικρατῖοντα esse subsultare πτόντα; legendum: ἐπικρατῖοντα.

v. 311. Ἀκείδον ἱππῶν ἄδλον] Indefinitum certamen Interpretes transtulerunt, quod quale sit, Latinus civis non intelligit, cui esset anceps certamen, dubium, cum adhuc certant & quis victoriam reportaturus sit in incerto est. Cui opponitur decretum prælium. Cic. X. ad Fam. ep. 10. Quamobrem quamquam in uno prælio omnis fortuna republicæ disceptat, quod quidem cum hæc legeres, jam decretum arbitrabar fore. finitum, peractum, ut liqueat penes quem sit victoria. Sic & res iudicata apud eundem II. ad Att. 12. Tota res etiamnum fluctuat, quæ si decesseris, magis erunt iudicata quæ scribam. certa, sicut post sententiam latam à iudicibus apparet uter litigatorum vicerit.

v. 312. Ἐντὶς ἀγῶν] In stadio, circo. non intra agonem, quod in versionibus extat sine sensu. Ἀγῶν est locus certaminis, stadium, hippodromus. Hesych. ἀγῶν ἐξέτατον, τάδον, ἀθροισμα. Idem, ἀγῶν ὁ πόντος, ἐν δὲ ἀθροίσματι οἱ ἀγωνισαί. Antiquorum scholiorum auctor ad vers. 91. in Theogoni. Ἀγῶν λέγεται περὶ ὧν αὐτὸ τὸ ῥακίον, ὃ ἐν αὐτῷ ὄρχ' ἔν, ἢ ξυμμετρήσιν, ὡς περὶ καὶ πόλιν. vide & Porphyrii Quæstionum in Homerum vicesimam primam. Equidem pro hominibus, qui conveniunt, & generaliter pro concione, & cœtu sæpius capitur. Pindarus Isthmionicon

nicon 10: *Es ὑπερέκειν ἀγῶνα, Ad Hyperboreum cælum.* Hesiod. Theog. v. 91.

Ἐρχόμενοι δ' αὖ ἀγῶνα θῶν ὅς ἰδομένοισι. *Venientem in concionem tamquam Deum venerantur.* Sic hunc versum legi in antiquis libris scholiorum auctor annotavit. quæ lectio vulgatæ præferenda. In concionibus enim, ludis, spectaculis præcipuè magno honore Reges & Principes afficiebantur, quod vel ex unius Suetonii lectione nemini potest esse ignotum. Non insolens verò Græcis & Latinis res, quæ in aliquo loco geruntur, ponere pro ipsis locis, in quibus aguntur. *Δεῖμος*, cursus, & locus ubi curritur, stadium. Phavorinus: *Δεῖμος τοῖς γυμνασίοις. ὅπ' ὁρῶμαι τόποι πῶς ἵσται, ὅπ' ἔτιχον οἱ νέοι.* *Gestatio* locus ubi gestabantur leuicà: *Ambulatio*, ubi ambulationibus vacabant, sic & Belgis *een wandeling*. Jus pro loco ubi jus dicitur. Titulus XI. lib. X. II. *de interrogationibus in jure faciendis.* est ἡ βήματι pro tribunali, ut rectè Græcos interpretatos esse observavit Princeps Jurisconsultorum Cujacius. Hinc *in jus vocare* est ad tribunal. *Θέα* spectandi locus. *Θέα καταλαμβάνειν* apud Lucianum, Synefium, & alios est spectandi locum occupare. *Λίχαι* loca in quibus confabulandi causâ conveniebant, ut suprâ vidimus. *Ὀῖον*, ἔλαιον, χῆμα, ὄλον, vinum, oleum, ollæ, obsonium, pro foris & tabernis in quibus vinum, oleum, ollæ, obsonia venduntur. *Βιβλιοθήκη* tabernæ librariæ, ubi libri venduntur. Eupolis: *πρωτὰν εἰς τὰ σκευῶνα, καὶ τὰ κερύμματα, καὶ τὸν ἀβαντὸν καὶ τὸν ἄλιν.* *Abiit in allium, & cepas, thas, tum & aromata, & omnis generis merces.* hoc est, in loca ubi hæ merces venduntur. *Ὀπίς* pro ὀρνιθώλειον forum ubi aves vendunt. Aristoph. Avibus: *ἡ θεία καὶ ἡ δίδρακον ἐκ τῆς ὀπίς.* *Indignis nos officis malis, qui est ex avibus,* hoc est, foro, in quo aves veneunt. Sic & ἰχθῆς pro ἰχθυό-

πώλειον. Aristoph. in vespis: *διχαρμαπζέ μ' αὖ τοῖς ἰχθῆς in minutos me concidit numulos in piscibus,* hoc est, in foro piscatorio. Sic *δείγμα* specimen rerum venalium, & forum ubi proponebatur.

v. 330. *Μίχα φίρτατε λαῶν*] Latine redditur vulgò: *præstantissime populorum.* Sed hocine de uno homine dici potest? Verte: *fortissime mortalium.* Hesych: *λαοί, ὄχλοι, δῆμοι. διώκονται ὅτις ἐξῆλθαι ἀνθρώποις ἀπὸ τοῦ ἰχθῆος λέλονται, ἵδου καὶ μέγας ἀπὸ τῆς μαμμοσφίνης ἵχυν ὅτις ὅτις φανήν.*

v. 331. *Γλυκεῖς αἰῶνος ἀμύμον*] Interpp. *dulci ævo spoliatis.* Cur non: *dulci vitâ?* Hesych. *αἰὼν ὁ βίος τῆς ἀνθρώπων, ὁ δὲ ζωῆς χρόνος,* res trita.

v. 340. *Εὐσυνήμων*] Non viderunt quid pertineat *εὐσυνήμων*, qui vertunt *certatim*. Referendum ad ἰσχύοντα. *Es δίεον ἰσχύοντα εὐσυνήμων.* *In currum insiliit celeriter.* Ibidem *δωγνῆτος* est generosus, ut millies monuerunt veteres Magistri. Sed surdis auribus prætermiserunt Interpretes.

v. 358. *Συνιστόμεθα πολέμῳ*] *Πολέμῳ* non est bellare, bellum gerere, sed pugnare, dimicare. ut *πάλαιος* & Latinis *bellum* frequentissimè pro prælio. Sallust. *In eo bello trecenti milites deserti sunt.*

v. 364. *Παντὶ μῦθῳ πωδῶν*] *Omnibus viribus nitens, incumbens.* Interpretes ut solent: *totis animis festinans.* Hesych. *πωδῶν, πωδίζων, ἐνεργῶν.* In ἔργοις. *Σπρώδην ἀρμόμαι, φτυκίον, οἶκον ἢ δίδω.* incumbere arationi, plantationi, rei familiaris curæ. Ibidem *πωδῶν εἰς ἀγῶνα δι- viliis querendis operari dare.* *Ælianus II. Var. Hist. 6. Καὶ ἄλλως ὅτι ἑσπερὶ πωδῶν ἢ νανίσκων, ὡς μάστιγι ἢ δαί πωδῶν πωδῶν πωδῶν δερματῶν.* *Alios etiam adolescentes in societatem adsciscere studuit, quos ad ejusmodi facinus promptissimos sciebat.* Sic sæpillinè apud hunc Scriptorem, & alios. Nihil tri-

v. 372. *Ηρίοχος δ' ἔπλην*] Bene Palatinus codex, *ἑμπλην*, hoc est *πληστός, ἐπλη-*
στάτος.

σίζον. Sic & Homerus Iliad. β. vide Suidam. probavit etiam Commelious.

v. 380. Πάσα ἢ Μυρμιδόνων τε πόλις] Est Thessalia. Vellejus Paterculus: *Acer bellij juvenis, natione Thesprotius, cuius magna civium manu eam regionem armis occupavit, quæ nunc ab ejus nomine Thessalia appellatur, ante Myrmidonum vocitata civitas.*

v. 389. Ἀρεῖς ἢ φεῖ σόμα μαστράντι Λάβειται] Μαστράντι & μαστράντι, quod apud unum Hesychium in μαστράντι legitur & exponitur σφοδρῶς μαστράντι, est paragogicum ἢ μαστράντι, μαστράντι, id est, edere, mandere, manducare, frendere. Gloss. *rappat μαστράντι.* A quo μάσθημα, id est, mansum, cibus. Latini sequiores dixerunt pro eodem *massare*, quod extat apud Theodorum Priscianum lib. I, c. 8. lib. II, c. 29. Unde liquet μαστράντι notare actionem eam, qua animalia collisus dentium & conventu maxillarum res obiectas comprehensasque antequam deglutiant, commolunt & incidunt. Sic de isto loco Vir summus Thomas Reinesius, in litteris nuperius ad me datis, rectissime & eruditissime censuit. Hinc & μάσθξ cibus. Homerus Iliad. I. v. 324. *μάσθξ ἐπεὶ καλάρησι.* *Escam postquam invenerit.* Vide ibi Eustath. p. 655.

v. 395. Θῆλος ἔρση] Diacono Θῆλος est ἀπὸ τῆς tener ros, quem sequuntur Interpretes, qui interpretantur, *mollis*, alii ineptius: *fœmineus*. Verum Θῆλος ἔρση est ros herbas vegetans. Hesych. Θῆλος ἔρση ἢ τὰ φυτὰ θάλλειν ποίῃσαι, ὁρῶσαι, ἢ ἀντιπικῆ. Probat Etymologici Magni auctor, præfatus τὸ Θῆλος dici pro Θῆλος, ut vice versa κατὰ pro κατὰ apud Callim. Θῆλος autem esse à θῶ quod proprie est στήθος, quia mammarum lacte infantes nutriuntur. Est, inquit, θῶ ἵμα διὰ τὸ στήθος, ἢ ὁ μέλλον θῶσι. Οἱ μὲν γὰρ ἡμῶν τε θῶσιτο μαζόν. ἀντὶ τῷ ἐθῆλασαν. Ex τῷ θῶσι ἔν γινεται ἐνματικὸν ὄνομα Θῆλος, ἢ προπῆ Θῆλος, ὡς κατὰ κατὰ. At Eustathius ad Οδυσ. ι, ubi hoc ipsum exponit Θῆλος ἔρση, Θῆλος ait signi-

ficare ἀντιπικῆν per translationem à fœminis ductam, quia fœmellæ in omni animalium genere alant pullos suos & infantes, non masculi. Dicit autem Θῆλος pro Θῆλος. Θῆλος, ait, ἢ ἀντιπικῆ ἔρση φυτόν ἐκ μεταφορᾶς ἔρση ζῶον, ἐν οἷς τὰ θῆλα ἀντιπικῆ εἰσι τὰ πογόνων μάλλον ἢ περ τὰ ἀρσένων. ποικιλῶς ἢ εἴπε τὸ Θῆλος ὁμοίως τῷ πικλὸν ἐν ὕλῃ, τοῦτον ἢ τὸ Θῆλος τε μέλαιναν καὶ τὸ Θῆλος αὐτῆς. Quod verum est. Θῆλος ponitur pro Θῆλος. Eadem ratione & apud Sophoclem νῦν θῆλος dicitur. hoc est ὑποβρεγῶς ἢ πικρὸν θῆλος, ut veteres Grammatici monent. Priorem tamen etymologiam probat Plato in Cratylō, p. 284. edit. Francofurt. Wecheliana. τὸ δὲ θῶλον κατὰ τὸ θῆλος τε φαίνεται ἐπαινομάδης, ἢ ἢ θῶλον ἀπὸ γα, ὃ ἐρμῶν, ὅτι τὸ θῆλον ποίῃσαι, ὡς ἀρσένων, &c. Θῆλος est fœmina κατὰ τὸ θῆλος, id papilla dicitur. Θῶλον αὐτὴν, *Hermogenes, videtur dici, qui germinare facit, quasi ea quæ irrigantur.* Hanc vim & ros & nox habet. Virg. II. Georg.

Et quantum longis carpent armenta diebus,

Exigua tantum gelidus ros nocte reponet.

Theophrast. VIII. hist. Plant. 6. Εἰς Αἴγυπτον καὶ Βαβυλῶνιν, καὶ Βακτριαν, ὅπου μὴ ὕψους ἢ χύμα, ἢ σαρῶν, αἱ ὁδοὶ τὸ ὅλον ἐκτρέφουσιν, ἐπὶ καὶ οἱ περὶ Κυβήων καὶ Εὐφράτας τόποι. *In Egypto, Babyloniam ac Bactrianam, ubi raro aut nunquam pluit, rore omnia convalescunt, sicut & apud Cyrenenses & Hesperidas.* Igitur Θῆλος ἔρση est vim habens vegetandi & fovendi fata, arbores, plantas, ut convalescant.

v. 397. Τῆμος δὲ κίχχοισι φεγλῶχες τελέδουσι] Lege: *Ἡμος δὲ κίχχοισι φεγλῶχες τελέδουσι.* *Quando & milis ariste surgunt.* Res liquida est.

400. Ὡς ἀνδρῶν χέρμα καὶ ἀχθῶ] Veteres Grammatici hoc loco tradunt dona Bacchi ἀχθῶ appellari, propter labores & molestias, quæ exhauriendæ hominibus in ferendis & colendis vitibus.

Sed

LECTIONES IN SCUTUM HERCULIS. 279

Sed verius existimo ἀχθὺς ea dici propter dolores & mala, quæ creat vinum si immodicè bibatur. Homerus Ὀδυσσ. ρ.

Οἷός σε πρῶτε μολινθὺς, ὅτε καὶ ἄλλος
βλάπτει, ὃς ἂν μιν χερσὶν ἔλῃ, μὴδ' αἶψα
παύῃ.

Vinum te sauciat dulce, quod & aliis nocet, quicumque eo copiose utitur, & immoderate bibit. Vide & quæ sequuntur, si tanti est.

v. 402. Καμάρης ἐλάφοιο] Non cervam, sed cervum hoc loco & versu sequente 407. intelligi nullus dubito. Græci enim tam Philosophi quàm Poëtæ ἰ ἐλαφὸς dixerunt de cervo & cerva, ut olim docuit vir incomparabilis ad Solinum. Callimachus hymno in Dianam v. 99.

Εὖρε δὲ πρῶτον ὄρεϊ καὶ Παρξασίῳ
Σκαρφέας ἐλάφας.

Reperiebas in cacumine montis Parrhasii Salientes cervos. Cervos fuisse non cervas vers. 102. ostendit:

Κερδαν δ' ἀπλάμπου χροστέ.

Cornuum verò aurum elucebat. Ad quem versum vide Spanhemium incomparabilem. Inveniri autem cornutas etiam cervas, præter illa quæ ibi Vir magnus notavit, ostendit cerva cornuta capta in Chersoneso Cimbrica, ante annos circiter triginta, à Duce Holfatiæ, quam eleganti elegia descripsit & decantavit doctissimus amicus noster Morhofius, cum superesset.

v. 405. Οἱ δ' ὅς τ' αἰγυποῖ] Puto scribendum: ἰδ' ὅς αἰγυποῖ. v. 410. legend. ἄλλῃ.

v. 416. Ἀμφιπυωνιάδας δὲ βίη Ἡρακλείῃ] Lege: βίη Ἡρακλείῃ in casu primo. Sic & Diaconus legit, ut ex paraphrasi ejus licet colligere.

v. 420. Μέγα γ' εἰς αἶματι φάτις] De Hercule vulgò hæc accipiunt. Hinc vertunt: *Magnum enim robur inciderat viri.* Sed Diaconus Cygno hæc tribuit, κατέκτανε δ' ἰ μέγαλον ἰσχυρὸν καὶ ἀνδρὸς, ἦγον γ' αἶματι. Quem si sequimur vertendum erat: *magnum verò robur viri concidit,* vir valdè robustus concidit. γ' & δ' vicissim nonnunquam apud Poëtas permutantur. Versus sequens tum optimè cum hoc coheret, si Diaconum sequimur.

v. 428. Μελίρρονα θυμὸν ἀπύρρα] Dulcem animam seu vitam eripuit. Θυμὸς hic est ψυχή. Brevium scholiorum auctor in Homeri Iliad. α, v. 172. Θυμὸν παρὰ τῇ ποικίλῃ σημαίνει πέντε. τίω ἔργω. ἀς τὸ, θυμὸς δὲ μέγας ἐκ διαποικίλων βασιλείων. τίω ψυχῇ. ὡς ὅταν εἴπῃ, μελινδία θυμὸν ἀπύρρα, &c.

v. 431. Οὐρὴν μαρτύρων] Rescripsi ex codice Palatino μαρτύρων.

v. 479. Ἀπὸς ἀπείρων] Verte: *populus magnus,* hoc est, ingens multitudo. Virg. 1. Æn. *Ac veluti magno in populo cum sæpè coorta est seditio.* Just. XI, 2. *Tantus natorum populus.* Ovid. IV. Metam. v. 447. & lib. VI, 197.

JOHANNIS GEORGII GRÆVII

LECTIONES

In Opera & Dies.

CAPUT VIII.

Primi duo vexati versus in ἔργοις illustrati. ἐνέπτε ὑμνεύουσα. Δεῦτε δὴ. Antiqua Hesiodi lectio bis vindicata. Plato emendatus. αἰξεν. Augere. κάρφεν. δίκη. Jupiter Justitiæ Præses. Callimachus illustratus. Hesiodus emendatus. Διάνδρα θυμὸν ἔχεν. ἔλεσ ἀγαθὴ est φιλία. Moschopulus correctus. Ἀγορῆς ἐπακτός. Ωρη. Vetus Hesiodi lectio defensa. Elegans præsentium usus apud Græcos. Interpretes Latini sæpè notati.

IN ἔργοις καὶ ἡμέραις.

V. 1. Μῦσαι Πιερίαν ἀοιδῆσι κλείουσι
Δεῦτε δὴ ἐνέπτε σφίτερον] Non veteres solum Interpretes, Proclus, Moschopulus, Tzetzes, sed & Hesychius κλείουσι exponunt ὑμνεύουσι, δαξάουσι. Scholia inedita libri Vossiani. ἀοιδῆσι, κλείουσι, ὡδῆσι καὶ τραγῳδίῃσι δαξάουσι. & sequenti versu: Δεῦτε, ἰδείτε. Eustathius quoque ad Odυσσ. 1. Hesiodum Musas ex Pieria arcessere scribit. Κλείων pro κλείης nemo Veterum dixit. Inde liquet hos versus sic rectè exponi: *Musæ ex Pieria carminibus gloriam conciliare solitæ, Adeste, quæso, dicite patri vestro hymnum.* Cum Moschopulo ad κλείουσι intelligendum existimamus ut ἂν ἰδῶντι. Nam ut ille ait: Ex γὰρ Μουσῶν κλέει ἔρχεται. *A Musis venit gloria.* ἐνέπτε ὑμνεύουσι, est ὑμνεῖτε. ut inferius v. 33. Ἀλλὰ τι πολλὰ Λεπείων ἑορταῖς pro ἡεπαῖς, & v. 43. κρύφατις ἔχουσιν, pro ἐκρύφα. Apud Hom. βῆ δ' ἰὼν pro ἔλθω, ὥρτο φεύγων pro ἔργω, & sexcenta ta-

lia. Solere verò Poëtas Numina quorum opem implorant ex locis, quæ iis erant sacrata, vocare; Musas ex Parnasso, Pieria, Helicone, Pindo; Apollinē ex Delo, Lycia, Xantho, quis tam hospes est in illorum lectione qui ignoret? Et sic hunc locum intellectum olim fuisse locuples testis est Aristides hymno in Jovem: Εἶν δὴ Μῦσαι Διὸς παῖδες, ἃ γὰρ ἔργω ὅρῳ πότῃ ἂν τις ὑμᾶς ἄμεινον καλέσσιν ἢ τῶν. εἰδ' ὑμῶς γὰρ ἐκ' Οὐλύμπῳ συνὲς Ἀπόλλωνι Μουσῶν τε καὶ Δείαν ὡδῶν ἔδιδτε ὑμνεύουσι & ὑμνεῖν τε καὶ ἔρ' ὅλων πατέρα, εἴτε Πιερίᾳ φίλον ὑμῶν ἐνδοαίτημα, εἴτε ἐν Ελικῶνι τῷ Βοιωτίῳ χορεύοντι. *Agite ergo Musæ, Jovis filiæ, (nec enim vos unquam alias quam nunc invocare præstiterit) sive in Olympo cum duce Apolline divinum canitis canticum, vestrum simul & universorum patrem celebrantes, sive in Bæotio Helicone choreas ducitis.* In versu secundo δὴ legitur in utroque MS. Vossiano, ut & meo,

meo, nec non in editionibus priscis, Veneta Victoris Trincavelli, Florentina Juntæ, aliisque, & id omnes agnoscunt Interpretes veteres, ut mirer H. Stephanum solius Eustathii auctoritate compulsam reposuisse δ', quod deinceps pleraque editiones occupavit. Habet ista particula obsecrandi vim in hisce formulis, δὲ δὲ δὲ, ἴδι δὲ, age, sis, quæso. Hom. ἄρον δὲ ἔγχετο Διομήδεα. Socrates in Phædro apud Platonem: ἄγαθὸν δὲ ὁ Μῦθος, quo expressit hoc nostri Poëtæ: δὲ πῶς δὲ ὁ Μῦθος. Sed totus locus Platonis addendus est, ut ex illo menda eluatur. Socrates ibi ait: ἄγαθὸν δὲ, ὁ Μῦθος, οἱ τὸ δὲ ἄλγος ἴδως λίγεται, εἴτι ἀλγὸς ἥντι μὴ σπὸν τὸ λίγεται ταύτῳ ἔχει ἰπποσύμιαν, ἐν δὲ ἔτι τῷ μῦθῳ, ὅτι μὴ ἀπαρχαίει ὁ βελτίων ἔπος λέγειν. Quid hîc τὸ λίγεται, scribendum puto τὸ λίγεται, & vertendum: *Agite igitur, o Musæ, dulces sive propter cantus genus, sive propter Musicæ genus suave, hoc nomen consecratæ estis, mihi adfuit in hoc sermone quem me hic amicus optimus jubet habere.*

v. 3. Οἱ τὸ ἀλγὸς βεῖται] Hos duos versus aliter distinximus, & exposuimus quàm vulgò fit, uti apparet ex nostra editione. Vide inferius rationes in notis ad v. 430. Θιογονίαι. Οἱ τὸ ἀλγὸς est, ut apud Demosthenem ἀλγὸς τὰς δυνάμεις, *Decorum beneficio & munere.* Sic Johann. VI, 51. καὶ οὕτως ἀπέστειλὲς μοι ὁ Πατήρ, καὶ ἐγὼ ζῶ δὲ πατέρα. *Sic ego vivo, beneficio patris.*

v. 5. Πῶς μὲν γὰρ βεῖται, ἥτις γὰρ βεῖται χαλέπει] Uterque Codex MS. utroque loco legit ἥτις. quam veram lectionem esse Tetztes ostendit: Τὸ ἥτις συνίστησι ὅτι δὲ ἔστι μακρὰς συνδεδεῖται, καὶ δὲ ἄλλα οἷς μὴ μακρὰν. Nec aliter apud Homerum in omnibus legitur codicibus Iliad. p.

Πῶς μὲν γὰρ φεβήσκειν ἔσθ' ἐκ Τρώων ὄρουμα γῆδος.

Quæ loca malè Gulielmus Canterus, decus nostræ Trajæci, sollicitavit. Hesiodus:

Εἴαμε πολλῶν, δέριος δὲ νωμένη ἔσθ' ἀπατήσσει.

Ubi rursus malè mutat in ἔσθ' Hom. Il. π.

Αἶψα ζῶν πέρμελτος Σαρπηδόνα ὄνδρ' ἰδὼν δὲ.

Idem Iliad. v.

Ἰσθὺν τῶντον πολέμου τῶνδ', ἢ μὴ μάλα ζῶτα.

v. 6. Ἀδελφὸν αἰεῖ] *Obscurum augeat.* hoc est, evehit, ornat, Callim. hymno in Jovem v. 95: Οὐκ ἀρετῆς ἀπὸς ἄλλος ἐδιδάσκει ἀνδρῶν αἰεῖν. *Sine virtute divitiæ non possunt homines ornare.* Homero est πῶς ὀφείλουν. In qua notione quum & Latinis augere ponatur, retinui hoc verbum in versione. Sueton. Claud. *In se met augendo parvus atque civilis nomine Imperatoris abstinuit, nimios honores recusavit.* C. Nepos Phocione: *Namque auctus ornatusque à Demosthene eum quem tenebat gradum adscenderat.*

v. 7. Ἀγλῶτα κάρην] Versiones vulgatæ: *superbum contrahit.* Alii: *desiccet.* Ineptè. Rectè Proclus ostenderat κάρην hîc esse εὐταλὴ ποιῆν καὶ ταπεινῶν. Vertimus cum Horatio, *attenuat*, qui hunc locum expressit, ut pridem Muretus observavit:

Valet ima summis

Mutare, & insignem attenuat Deus. inferius v. 575:

Ὀππὲρ ἐν ἀμυντὸ ὅτι τ' ἥλιος χρεὶα κάρην.

Tempore messis quando sol corpus attenuat, hoc est, corporis vires exhaurit, atterit.

v. 9. Δίκη δ' ἰδὺν δέμους] *Iuste rege judicium.* Sic benè prisci omnes Interpretes hunc locum declarant, qui hæc retulerunt ad Jovem. Δίκη est ἡ δίκη, sive σω δίκη, ut Moschopolus. Δίκη ἰδύνει δέμους est præesse judiciis, & ea sic gubernare ut leges exerceantur, & iustæ ferantur sententiæ. ἰδύνει est regere, gubernare. Hesych. ἰδύνει, ἀπαρτίζει, ἐξισοῖ, διοικεῖ, εὐδύνει, κυβερνᾷ. Jupiter enim Iustitiæ Præses & vindex habebatur. Plutarchus: οὗτος ἡμέτερα ἀπαίδευτον. Ο μὲν Ζεὺς ἐκ ἔχει δὲ Δίκη πείσθων, ἀλλ' αὐτὸς Δίκη καὶ

N n

Θίμης

Θέμης ἔτι, ἢ νόμον ὁ ἀριστοτάτος ἢ πλεονέτα-
τος. *Jovi Justitia non adsidet; sed ipse
est Justitia & Themis, & lex antiquis-
sima & perfectissima.* Callimachus hym-
no in Jovem: v. 81.

Δούκας δ' πολὺν δ'ρα φυλασσέμεν. ἴζιο δ' αὐτὸς

Λαῖος ἐν πολλοῖσι νόμοις οἷτι δίκην

Λαὸν ἑστὶ σκαλῆς, οἱ τ' ἑμπαλιν ἰδύμεν.

*Constituisti qui urbes custodiant: tuque
ipse praesides in arcibus, Inspector tam
eorum qui legibus populum sub iniquis,
quàm eorum qui aliter gubernant.* Sic
hic locus vertendus. Jovi enim arces
sacrae sunt, teste Aristide hymno in Jo-
vem, qui & ibi docet Jovem esse praesi-
dem Iustitiae. Vide & Euripidis Troad.
In Theogonia eodem sensu dixit Ἀλκεί-
ων δέμους δίκας vers. 85, de rege:

Πάντες ἐς αὐτὸν ὄρωσι Ἀλκείωντα δέμους

ἰδεῖναι δίκην.

*Omnes ipsum respiciunt reddentem jus
rectis judiciis* V. 886. Ingeniosè qui-
dem vir summus pro Πέρσῃ legit Πέρσιν.
Sed quomodo ἰδὼν αἰὼν τι commodè pos-
sit tribui Persae non video: quin tota
oratio videtur huic emendationi & sen-
tentiae τ' πάντῃ adversari. Hæc enim Poë-
tæ mens est, audi intuentem te, utique ego Per-
sæ vera præcipiam. Aliquid petit in pu-
blicum, aliquid sibi. Sic olim sentiebam
de hoc loco, sed accuratius cum nunc
illum expenderem, vidi eundem esse in
sententiam magni viri Danielis Heinsii,
qui contra veteres Interpretes vidit non
hæc referenda esse ad Jovem, perpe-
ramque vulgò hos versus legi & distin-
gui. Sententiam autem esse, Vide & at-
tende Persa, & sine ambitione judica:
ego verò, ὦ Persa, tibi vera præcipiam.
Itaque sic cum Heinsio interpungo. εὖ-
δι ἰδὼν αἰὼν τι δίκην δ' ἰδὼν δέμους τὴν,
ἐγὼ δὲ καὶ Πέρσῃ ἐπὶ πῦμα μωδοποιέμεν. In meo
sanè MS. legitur Πέρσῃ, non Πέρσῃ. Cete-
rùm non Pausanias tantum quod Scali-
ger observavit, sed etiam Aristarchus
hos priores decem versus obelis suis ju-

gulavit, & Praxiphanes discipulus Theo-
phrastii, notante Tzetze, in pervetusto
libro illos se non reperisse testatus est.
Praxiphanes autem iste videtur esse ille,
qui à Diogene Laërtio in vita Platonis,
narratur Platonis & Isocratis sermonem
de Poëtis prodidisse memoris. Hujus
Praxiphanis etiam alibi meminit Dio-
genes. Cujus ætatis fuerit non observa-
runt docti Interpretes, quod ex hoc Tze-
tzis annotatione discimus.

v. 11. Τὴν μὲν καὶ ἐκπαιθεῖν νόμους] U-
terque MS. Vossianus & editio Basileen-
sis Isingrini: ἐκπαιθεῖν. Quod quis non
probet præ dato illo diplasiāsmo?

v. 13. Διὰ δ' ἀνδρα θυμὸν ἔχοντες] Mi-
rum quid Interpretibus Latinis in men-
tem venerit, qui hæc ita vertunt: *in di-
versa autem animum distrahunt.* quo
nihil à Poëtæ sensu & Græcis verbis po-
test fingi alienius. Ἀνδρα θυμὸν ἔχον Ho-
mero est δίχα θυμὸν ἔχον, dissenire, dis-
crepare. Il. v, v. 31:

Ἐν δ' ἰδμεν πόλεμόνδε δυὶ δίχα θυμὸν
ἔχοντες.

*Ibant in prælium Dii discrepantem
animum habentes.*

hoc est, à se invicem dissentientes, aliis
stantibus pro Troja, aliis in Trojam.
Ubi vulgò versiones ineptæ: *divisum
animum habentes*, pro quo alii dicunt
ἀνδρα θυμὸν ἔχον. Quid verò miri Poë-
tam ἔειπεν tribuere animum, quum inter
Deas referantur & hic & in Theogo-
nia?

v. 15. Ἀλλ' ὅτ' ἀνέγνω.

Ἀναράτων βαλῆσιν ἔειπεν πρῶτον βα-
ρύνει] Hæc cum Tzetze non sic acci-
pienda sunt, quasi Deus sit malorum
auctor. Sed hæc est Hesiodi mens, om-
nia quæ geruntur Dei numine geri: il-
lum hominibus aut propter vitia, qui-
bus sunt obnoxii, aliasque causas no-
bis sæpè parum exploratas, corrumpere
consilia, sanam eripere mentem, & con-
tendendi ac litigandi libidinem immit-
tere. Penelope apud Homer. Ὀδυσ. ↓.

Μαῖα

Μαῖα φίλα, μαρτύρ σι θεὸς δῖος, οἱ τε δὲ
ναῖται

Ἀρετὰ ποῖσαι, ἢ ἐπιφρονέει μάλ' ἔντα,
καὶ τε χαλεπὸν ὄντα σφετερούνης ὀκίσσαι.

Natrix dilecta, insanam te Dii fecerant, qui possunt insipientem reddere, qui vel prudentissimus fueris, & delirum prudentiae compotem reddiderunt.

Nam ut bene alius Poëta :

Ὅταν γὰρ ἔργα δαμνέων βλάπῃ πᾶς,
τότ' ὅτε πρὸς ἑσπέρῳ ἔσθαι οὐκ ἔστιν,
τὸν γὰρ ἢ ἰδὼν οἷς ἢ ἢ χεῖρα κτεῖναι
Γνώμῳ, ἢ εἰδὼ μὲν ὅτι ἀμαρτάνῃ.

Quando ira deorum aliquem ledit, huic primò eripit prudentiam, & sanam mentem, & in deterius mutat consilia, ut non videat quæ peccat. P. Syrus Mimus: Fortuna quem vult perdere stultum facit.

v. 17. Νύξ ἡμεῖν] Nox habetur mater omnium rerum tristem & malarum, sicut in sacris litteris tenebræ. *Opera tenebrarum* apud Apostolum, *proijci in exteriores tenebras*, apud Matthæum. Sic contra Deus dicitur apud Prophetam *indutus luce, habitare in luce inaccessa*, & felicitas sempiterna sæpè lux appellatur.

v. 19. Γαῖα ἐν γῆρῳ] Hæc verba non referenda esse ad Jovem, cum antiquis Hesiodi Interpretibus, præclare monuit Daniel Heinsius ὁ πᾶν, cui Hesiodus & omne litterarum genus plurimum debet. Nihil certius quam hæc ad *Rem* pertinere bonam, quam Philosophi *φιλίαν* dicunt, quæ dicitur in terra habitare inter homines. Inde Empedocles Agrigentinus Physicus antiquissimus, qui principia omnium rerum præter quatuor elementa constituit Νεῖκος & Φιλίαν.

Τίναρα γὰρ πάντων γιγνώματα πρὸς τὸν ἄνθρωπον.
Ζεὺς ἀργός, ἥν τε φίλος οἷος, ἢ δ' Αἰδοῦς.
Νεῖκος δ' ἢ δακρύοις πύργῳ κρύπτει βρότον.
Νεῖκος τ' ἐλδόμεν διζαί τ' ἀτάλας ἀπάντα.

καὶ φίλιν μετὰ πῖσιν, ἵσον μῦθος τε πλά-
τῳ τε.

Quatuor omnium rerum principia primus audi, Jupiter candidus, Juno atma, & Pluto, & Nestis quæ lacrymis tingit humanas scatebras, Et contentio perniciofa quæ absque iis par est ubique, Et amicitia cum bis quæ æquè longa ac lata est. De quibus Sextus Empiricus adversus Mathematicos: Εἰς ἑκάστην τὰς τῶν ὄντων ἀρχάς· τίνας μὲν τὰς ἰλίας, γλῶ, ὕδωρ, ἀέρα, πῦρ. Δύο δὲ τὰς δραστικὰς φιλίαν ἢ νῆκος. Sex tradit rerum principia. Quatuor quidem materialia, terram, aquam, aërem, ignem. Duo autem operantia, amicitiam & discordiam. Vide & Diogen. Laërt. in vita Empedoclis. Latini Interpretes Hesiodi πολλὰν ἀμείνω cum ἀνδράσι conjungunt, quasi Hesiodus dixerit contentionem bonam longè meliorem esse hominibus: quos redarguit copula & συνίπται, quæ ita constituenda. Ὅπως δὲ μὲν πολλὰν ἀμείνω scilicet θεὸν Κεγρίδης ἐν γαῖᾳ γιγνώσκει καὶ ἀνδράσι. Posuit illam longè meliorem in terræ radicibus, hoc est, in terra & inter homines. Εὐ καὶ κοινὴ repetendum.

v. 20. Εἰς ἔπειτα γὰρ τίς τε ἰδὼν ἔργου χατίζον Πλάστον, ὅς σπῶντι ἀερίμηναι ἰδὲ φτυγεῖν] Hic rursus Interpretes malè gesserunt suas partes, qui secundum versum sic transtulerunt, ut si & hic esset relativum, quum tamen hic ponatur pro εἴς, quod discere poterant ex Moschopulo & Proclo. Glossæ MS. Vossianæ: ὅς, ἔπος, πλοχός. Iners, inquit, videns alium labore divitias invenisse, & ipse eadem ratione opes quærere studet. Eodem sensu inferius:

Εἰ δὲ καὶ ἐργάζῃ, τίχα σὺ ζήλωσιν ἀεργὸς Πλατύνῃ.

Quod si laborares mox te emulabitur otiosus discescentem.

Tzetzes videtur legisse ὅς. Porro in MS. legitur ἀερίμηναι. quam lectionem tuetur Tzetzes, qui propter liquidam μ πὸ εὐ produci contendit. Proclus verò hoc à Græcorum Poëtarum consuetudine alienum esse in talibus infiniti-

vis affirmat, ideoque τὸ μ geminandum.

v. 23. Εἰς ἀφρονὶ ἀκούοντα] MS. i. Voss. εἰς ἀφρονὶ ἀκούοντα. Sic etiam Moschopolus: Ἀφρονὶ ὁ ἀπὸ ἧς ὁρῶν τῷ ἐνιαυτῷ ἀδελφίζοντα πᾶσι. τὸ αὐτὸ καὶ βίον, ἀφ' ἧ βίον τις διανοῶσι. λέγεται δὲ ὁ ἀφρονὶ ἀρσενικός, καὶ τὸ ἀφρονὶ ἐδελφίζων. Sic legendus hic locus. Vulgò male & sine sensu ἀπὸ ἧς ὁρῶν τῷ ἐνιαυτῷ. Eadem ratione peccarunt in ἀφρονὶ apud eundem Moschopolum v. 32. ubi vide Proclum.

v. 29. Ἀγορῆς ἐπακκὸν ἵδνται] Græci Scholiastæ omnes rectè ἀγορῆς explicant ἐπακκῶν καὶ φησὶν ἵδναι φιλονεικίαν κατεμένην ἐν ἀγορῇ. Latinos verò quis ferat, qui *fori auscultatorem* transtulerunt? Quis Latinè sciens intelligat quid sibi velit *fori auscultator*? Verte: *concionum auditor*. Ἀγορῆς ἐπακκοὶ sunt homines subrostranei, ἀγοραῖοι, Aristophani ἀγορᾶς περιέμματα, circumforanei, concionales, qui, ut Livius ait, *concionibus hærent adfixi & in foro vivunt*: sive ut Cic. i. de Orat. c. ult. *qui in subselliis habitant*, quamvis ibi loquatur de causidicis. Latinis propriè tales homines canalicolæ. Gell. IV, 20: *Qui jurabat cavillator quidam & canalicola, & nimis ridicularius fuit*. Vid. Festum: Dicuntur & homines ordinarii. Festus: *Ordinarium hominem Oppius ait dici solitum scurræ, & improbum, qui assidue in litibus moraretur, ob eamque causam in ordine stare aduentium prætorem*. At *Ælius Stilo qui minime ordine viveret*. Ἀγορῆς ἐπακκὸν ἵδναι Plauto est *foro operam dare*. Terent. *lites sequi*. Posses tamen etiam exponere ἀγορῆς ἐπακκός, *fori auditor*, ut apud auditorem dialogi de causis corruptæ eloquentiæ, quem ego quidem Quintiliani

esse nullus dubito. Rationes aliàs dabo. Is cap. 34. adolescentes, qui in subselliis quotidie nobiles causarum patronos audiebant orantes, vocat *fori auditores*: *Atque bercule, sub ejusmodi præceptionibus juvenis ille de quo loquimur, oratorum discipulus, fori auditor, sectator judiciorum, eruditus & assuefactus alienis experimentis, &c.* Sed hîc in bonam partem accipitur.

v. 30. Ὄρη γὰρ τ' ὀλίγη πέλονται] Non est ut recedamus à lectione librorum & Interpretum veterum expositione, qui aiunt ὄρη ψαλῶσαι, & interpretantur *φωνήσαι*, sicut MS. I. Vossianus cum. Glossis: ὄρη τοικίαν τ' ἀγορῶν τε, ἢ φερῶν διασπείων, διαμνησίων. Verba verò hæc ὄρη ὀλίγη πέλονται τοικίαν τ' ἀγορῶν τε sunt ὀληρωσὶ τοίκῳ καὶ ἀγορᾷ, vel ὀληρωσὶν καὶ τοίκῳ τ' ἀγορᾷ τε, non curare debet forenses curas. Inferius v. 208. Τῇ δ' εἰς, ἢ ο' ἀν' ἐγὼ εἰς ἀγῶ. *Hæc is, qua te duco*. hoc est, ire debes. Hom. Iliad. χ, v. 62. Ἀδελφὸν μὲν τοῖσι διαγυρόμενοις εἰσὶναι ἔδης; Ἡ δὲ δὴ μὲν σ' αἶψα; *Illic maneo cum his expectans donec venias? An te sequor rursus?* Μάταια δὴ, est μὲν, δὴν δὴ. Luc. VIII, 19. Σὺ εἰ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον περιδοκῶμεν. *Tu ne es qui venturus es, an alium expectamus?* vide & Matth. XXVI, 8. Πέλονται pro πέλονται δὴ. Sic sæpè præsens accipitur. Eurip. Hec. 163.

Ποίαν ἢ ταύτην, ἢ κείνην εἶχον; *Quamnam, hæcne an illam eo?* pro εἶχον δὴ. Quomodo non infrequenter occurrit apud Scriptores sacros. Matth. III: Πᾶν ἐν Ἀνδρὶ μὴ πᾶν καρπὸν καλὸν ἐκπέμπεται καὶ οἱ οὐκ ἔσονται. *Omnis arbor non ferens fructum bonum excinditur & in ignem conjicitur*. Hoc est, excindi & in ignem conjici debet.

CAPUT IX.

Hesiodi obscurus locus expositus contra Græcos & Latinos Interpretes. Ὠραῖος βίος· ὡραῖοι καρποί. ὡραῖον ὕδωρ. ὡρα ἔτος. Lectio antiqua Poëtæ bis asserta. Ερρίκειαν. ἔργον. Dimidium plus toto. πηδάλιον. SCtum in Pandectæ illustratum, repudiata Commentatorum sententia. Gubernacula in navibus Veterum duo. Hesiodus emaculatus. Γυακοὶ μελεδῶνες. Interpretum varii lapsus.

v. 31. Ω Τινι μὲν βίος ἐνδοῖ ἐκπαιδὸς κα-
τακταται

Ωραῖος] Bίος ὡραῖος Latini interpretantur, *victus tempestivus*. Græci verò magistri, *ex singulis anni partibus collectus*. Quod quidem ferri posset. Nam ὡραῖοι καρποί sunt omnes fructus è terra provenientes qui in mensis secundis apponuntur pro anni & temporis ratione, ut verni flores, æstiva mala, pira, pepones, autumnales uvæ, & quæ hyeme possunt haberi. Antigonus Carystius in vita Menedemi. Τράχημα μὲν δῖμνος, ἢ κίωμα σιωχῆς· ποτὶ δὲ καὶ τῶν ὡραίων εἰσπράττει π, τὸ μὲν δῖμνος ἀποτὸν ἢ εἶδος, τὸ δ' ἔαρ ὡρεοί, καὶ τὸ χιμαεῖν ὡρα ἰσάδης. Pro bellariis dabitur lupinum & sæpius faba: Nonnumquam ex fructibus, quos illa pars anni ediderat, quidpiam apponebatur, æstate malum Punicum, vere ervilia, hyeme carica. Malè Interpres Dipnosophista reddit: *ex fructibus horariis*. vid. Galen. de aliment. facult. II, 2. qui docet propriè Græcis ὡραῖος καρπὸς dici de talibus τραγήμασι, non de frumento, de quo hîc tamen agi omnes vident. Sic & apud Ælian. Var. Hist. I, 31. ὡραῖα τραγήματα. Persuasissimum itaque habeo ὡραῖον βίον esse fructus æstivos, qui ἐν ὡρᾷ, ἔργον ἐν ὡρᾷ ἔτος, æstate, diebus canicularibus tempore messis colliguntur. ὡρα enim & ὡρα ἔτος κατ' ἐξοχὴν significat æstatem, & quidem adultam, dies can-

culares, ut Galenus in variis locis tradit. Hinc ὡραῖος est æstivus. ὡραῖον ὕδωρ apud Hippocratem Galenus ostendit esse pluviam aquam, quæ media æstate cadit, καὶ τὸ χιμαεῖν ἐκπαιδὸν δὲ ὀνομαζουσιν ὡραῖον ἔτος. *tempore illo quod vocant ὡραῖον ἔτος*, hoc est, dies caniculares. Plinius sanè ὡραῖον μέλι vertit mel æstivum, ut pulchrè notavit vir Magnus ad Athenæum III. Animadvers. cap. 6. Nec aliter capiendum inferiùs v. 305:

Ὡς καὶ τοὶ ὡραῖοι βίοντες πλύνουσιν χαλκᾶι.

Ut victu æstate collecto impleantur horrea.

In sequente versu nescio cur contra manu exaratorum librorum & priscarum editionum fidem recentiores scribant τὸ καὶ κοριστάμενος. sed video hoc ab H. Stephano profectum qui κα putat sejungendum & pro ἀν poni. Sed rectiùs MSS. & omnes scholiorum Auctores scribunt κακοριστάμενος· cuius libertatis poëticæ exempla quis desideret nisi puer? Nemo enim ignorat apud Homerum κακύνει pro κύνει, λιλάνει pro λένει. Levia hæc sunt, fateor, nec monerem, nisi Stephani auctoritas multos in errorem induxisset.

v. 39. Δίκην δικάσαι] MS. uterque & editio Ulpii apud Iulianum, δικάσαι. Stephan. δικάσαι. Sed rectiùs vulgatæ, mettro poscente. Phocylides etiam in editione Stephani:

Ἦν οὐ καλὸς διαίτης, ὃ δὲ μετρίποιτα δι-
κάζοντι.

Scaliger in libro suo notavit, ἰδίαισι hic positum esse pro ἡδαιον. verè.

V. 40. Οὐτω πλέον ἡμῖν παντὸς] Quàm variæ sint huius loci expositiones nemo ignorat. Mihi maximè probatur Platonis & Aristotelis. uterque, ille III. Lib. de legib. hic IV. Polit. præstare censet dimidium, si illo moderatè utaris, toto, hoc est, magnis divitiis, si luxu diffluas, aut turpiter prodigas. Eiusdem ferè sententiæ est illud Catonis in distichis: *Quod nimium est fugito, parvo gaudere memento.* Sed tamen hic propriè docet fratrem Poëta, omiſſis litibus, præstare quietam possessionem dimidii, quàm totius litibus quærendam, præsertim si parcè vivas. Nam ut verè Lucretius Lib. V. *Quod si quis vera vitam ratione gubernat, Divitiæ grandes homini sunt vivere parcè.* Sequens versus id docet, in quo parcimoniam, quæ tam magnum est vestigal, tantopere laudat. Propter eamdem causam Pythagoras quoque deterrebatur ab usu carniū homines, ὥς ὠμώτερος αὐτοῖς ἢ τοῖς ἄλλοις, ἅπαντα θεωροῦμεν, καὶ λίτων ὕδαρ πίνασιν. ἐν τούτῳ δὲ καὶ σώματος ὕγιαν, καὶ ψυχῆς ὀξύτητα περιγίνας, ut homines victui tenui assuefierent, ut cum cibis minimè coctis uterentur, & aquam solam biberent, facilem haberent vivendi rationem. Hinc etiam tam corporis sanitatem, quàm acumen animi illis accessarum, teste Diog. Laërtio in Pythag.

V. 43. Πῶστος γὰρ καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἐργάσαι] Verte: *Facile enim uno die tantum quæsiſſes.* Vulgo: *tantum operatus esses.* Sed ἐργάζεσθαι hic est labore parare, acquirere. Subintelligendum autem ex præcedente versu βίον. Quod loquendi genus postea imitatus est Andocides: ἐργάσασθαι τὸν βίον ἐκ τῶν δικῶν καὶ τῶν χειρῶν. *victum quærere jussu suis manibus.* Εργάζεσθαι βίον est victum parare, quærere unde utamur, *vitam quærere*, ut Ennius

loquitur. *Nautisque mari quærentibus vitam.* Vita Latinis, æquè ut Græcis βίος, est victus, alimenta, quæ ad vitam tuendam pertinent. Et sic hoc loco capiendum, non pro incertis vitæ casibus, ex sequentibus liquidò apparet. Εργάζεσθαι eamdem vim quoque apud Platonem tenet: Καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν τῶν ἐργασαμένων καὶ τῶν οἰκίᾳ ἀρῶντων. *Est alimenta ipsam quæsituram, & familiam sustentaturam.* Herod. I, 34. ἐργασάμενοι δὲ χεῖματα μεγάλα, διδάσκουσιν ὅτι οὐκ ἐκείνους ἀπικαδα. *Cum magnam pecuniam acquisivisset voluisse redire Corinthum.* Joh. VI, 27. ἐργάζεσθαι μὴ τὴν βρώσιν, ἀλλὰ τὸν νόμον, hoc est, *molite conquirere victum qui perit.* Obscurè vulgatus. *Operamini non cibum, qui perit.* Nec meliùs Beza, *Operamini non cibo qui perit.* Hinc & ἐργάζεσθαι simpliciter est quæstum facere, acquirere, ut apud Demosthenem in orat. contra Apaturium: ναυπηγὸς ἐργάζεσθαι est quæstum facere pecunia in scœnore nautico collocata. Sic optimè illum locum emendavit maximus virorum Salmasius, cui nihil viget par & secundum. Inde ἔργον est lucrum, quæstus. Sophocles:

Αλλ' ἔστιν ἔργον ταῦτα θλίβεσθαι μάστιγι.

Sed nullum lucrum est ista deplorare. Ubi Scholiastes: ἔστιν ἔργον, ἔστιν ὄφελος. Quia verò nullus quæstus est uberior, quàm qui ex usuris & scœnore capitur, ἔργον, & ἐργασία κατ' ἐξοχὴν dicitur de scœnore: ἐργάζεσθαι χεῖματα est exercere pecuniam, scœnori locare, ut rectè à viris doctis ostensum est jam pridem. Matth. XXVI, 16. ἐργάζετο ἐν αὐτοῖς, scilicet, πέντε ταλάντοις. *quæstum fecit illis* scilicet quinque talentis. Est Hebraicum loquendi genus ἐργάζεσθαι ἐν πνι, pro quo Græci ἐργάζεσθαι πνι. Vide Bezam.

V. 45. Αἰψὺ καὶ πηδάλιον] Miror omnes versiones Latinas quas mihi videre licuit, πηδάλιον hic interpretari remonem, stivam, quum mihi sit exploratissimum intelligi clavum navis, seu gubernaculum. Glossæ MS. Vossii: πηδάλιον αἰχάνιον. sed, etfi

etsi alix deessent rationes non sinit nos dubitare de hac interpretatione v. 627:

Πυδάλιον δ' ὑπὲρ καπνῷ κριμάσας.

Clavum artificiosè factum super fumum suspendito.

Ibi præcepta expendit quid hyeme, confecta navigatione, sit faciendum: solebant autem tum clavos in fumo suspendere, quo credebantur indurari ac à putredine servari, æquè ut nunc caro salita fumo induratur. Virg. 1. Georg.

Et suspensa focis exploret robora fumus.

Aristophanes in Οὔρη:

Πρῶτα μὲν ὅρας παίνομεν ἡμεῖς ἄρος, χειμῶνος, ὀπώρας.

Στείρει μὲν, ὅταν γάρ τοι κρύβουσ' ἐς τὴν Λιβύην μεταχάρει,

καὶ πυδάλιον τὴν ναυαλὴν ὁρᾷ κριμάσας καθεύδουσαν.

Primum quidem tempora ostendimus nos veris, hyemis, autumnus,

Seminare quidem quando grus crocians in Libyam decedit,

Et tunc jubet navem suspendentem clavum dormire.

hoc est, quum tempus est naves subduendi, clavum suspendendi, & navis possunt securè in utramque aurem dormire. Malè & ibi Interpretes πυδάλιον temonem vertunt. Aristophanem hæc loca Hesiodi, de quibus agimus cum maximè, respicere facillè intelligunt omnes, & clarè Scholiastes ostendit: καὶ τὴν παρὰ τὴν Hesiodon, αὐτίκα πυδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνοῦ καταδύει. καὶ πυδάλιον δ' ὑπὲρ καπνῷ κριμάσας. Duas vitam tuendi rationes Veteres præcipuè coluisse in hoc opere docet Hesiodus, navigationem nimirum & agriculturam. Aut mare exercebant negotiando, aut terram conferendo & colendo. Utroque hoc victum parandi modo ærumnoso & laborioso essemus levati, inquit Poëta, neque in mari jactari cum tanto periculo, neque opere rustico nos defatigari necesse esset, si Deus non occultasset facilem il-

lam victum & amictum curandi viam. Suspenderes clavum fumo, quod solebant hyeme facere, quum clausa essent maria, & naves subductæ, & navigandi studium deponeres, numquam mare tentares & infidis procellis tuum caput questus causâ committeres. Nec aliter Proclus. Vidit quoque D. Heinsius sensum hujus loci in Introductione, sed nec ipse in tot suis editionibus sædum hoc mendum expunxit, nec ab aliis editoribus fuit auditus. Ab hoc more proverbium natum ὑπὲρ καπνῷ πυδάλιον, de iis qui artem desinunt, nec amplius exercent, sed otio se dedunt. Eustath. ad Iliad. I. pag. 650. edit. Basil. δὴλον δ' ἐκ τῆς καπνῷ καὶ παρὰ τὴν καπνῷ τὸ πυδάλιον ὅτι ἔστι ἀργύριον, καὶ κατεμαλυνόμενον τὰς τέχνας, ὅπως τὸ καὶ τὸ ὅτι παρὰ τὴν τὴν ἢ κατὰ τὴν ἀγρυμνία. Unde liquet paræmia ducta à fumo, super fumum gubernaculum, de otiosis, & artes desinentibus, quale est in clavo suspendere arcum aut cibaram. Hæc de πυδάλιῳ disputatio in mentem mihi revocat Sædum Claudianis temporibus factum, cujus fragmentum nobis servatur lib. xlvii π. Tit. ix, l. 3. §. 8: *Ut si quis ex naufragio clavum vel unum ex his abstulerit, omnium rerum nomine teneatur.* Hic Interpretibus aqua hæret dubitantibus quid per clavos Imperator intelligat, quum non nisi unum in navi clavum esse existiment. Sunt viri eruditissimi qui docent clavum modò pro ἀκρὶ τῆς πυδαλίου, modò pro toto poni gubernaculo, & clavos hîc esse gubernacula clavo annexa. Quod sanè ego quid sit non capio. Gubernaculum enim habet unum clavum, numquam duos. Gubernaculi partes sunt οἶαξ, φείρ, πειρήμιον, αὐχόν. Οἶαξ est clavus, quo, ut Isidorus inquit, regitur gubernaculum. Naves verò Veterum paulò majores duo habebant gubernacula, duos clavos. Hinc Græcis dicuntur ἀμφίπεστοι tales naves. Petron: *Nunc per puppim per ipsa gubernacula dilabendum est, à quorum re-*

gione

gione funis descendit, qui scaphæ custodiam tenet. Idem: *Pergit interim tempestas mandata fatorum exequi, omnesque reliquias navis expugnat. Non arbor erat relicta, non gubernacula, non funis, aut remus.* Apud Heliodorum V. Æthiopic. Theagenes & Chariclea ad Ithacæ promontorium appellant, καὶ πηδαλίον ἀπὸ τοῦ ἀντιπαραπύργου, altero clavo amisso. Lucas Act. xxvii. in Pauli nave dixit in numero multitudinis τὰς ζυγυγίας τῶν πηδαλίων, vincula clavorum. Sed omnium clarissimè genuinus Hippolytus de Anti-Christo quem ante non multos annos edidit Marquardus Gudius, vir doctissimus & mihi conjunctissimus, cui brevi plurimum res litteraria debet, in elegantissima comparatione Ecclesiæ cum navī: Ὁ θάλασσαν ὅτιν ὁ κύριος, ἐν ᾧ ἡ ἐκκλησία, ὡς ταῦς ἐν πλάγι χειμαίνεται μὴ ἀλλ' ἐν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ. ἔχει γὰρ μὲν αὐτῆς τὸ ἔμπροσθεν κυβερνήτην Χριστόν. Φέρει δ' ἐν μέσῳ καὶ τὸ πρὸ πονοῦν τὸ κατὰ τὸν δαίμονα, ὡς τὸ σταυρὸν τῷ Κυρίῳ μὲν αὐτῆς βασίζουσα. Ἐστὶ γὰρ αὐτῆς μὴ ἀποφύγετα ἡ ἀνατολή, ἀφ' ἧς ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ κίλλον, μυστηριώδης, οἷα καὶ τὸ δὲ αὐτῆς ἀνατολῆς. Sic enim rectè MS. Eboracensis. Possunt hi clavi videri in columna Trajani & Argo navi, in signis cœlestibus apud Aratum. Vide Lipsium ad II. Taciti annalem c. 6. Samuel. Bochartum, virum summæ eruditionis, qui in omni doctrinæ genere primas tenet, in Hierozoico, & Cl. Schefferum de militia navali. Sed hæc in transcurso.

v. 48. Πεσυνδὺς ἀγκυλομήτης] MS. II. ἀγκυλομήτης, quomodo legendum censet Moschopulus: sicut ποικιλομήτης, δολομήτης, quæ tamen in secundo casu inflectuntur ac si primi λῆξιν esset πηγῆς. Sic noster in Theog. αἰολομήτης Πεσυνδὺς. Apud Hom. πολυμήτης, εὐμήτης. Proclus tamen secutus auctoritatem Plutarchi, qui & ipse olim in Hesiodum Commentarios edidit, quos Gellius laudat Noct. Att. XX, 8, & Proclus frequenter, tueretur ἀγκυλομήτης. Eustathius verò ad Odys.

γ. ait utramque terminationem apud Veteres inveniri. Illam in πηγῆς esse à μῆδω, hanc verò à μῆτις, ἢ βολῇ.

v. 51. Δίδε παρὰ μιν πῶς] Imperitè μιν πῶς & μιν πῶς vertunt consilius, quum potius sit consilii plenus, consiliorum auctor, μήνα βολέων ut rectè circumscribit Theocritus notante Eustath. ad Iliad. α. Nec hoc prætermiserunt viri eruditi, sed surdis narrarunt fabulam. In præcedente versu πῶς ἰαπωνίῳ verte: *filius Japeti.* Gloss. Vetus: Πῶς ὁ υἱός, *Filius.* Non ignoro Latinis quoque Poëtis puer pro filio dici, ut *Veneris puer* apud Ovidium Cupido, *Latone puer* Horatio Apollo, sed in versionibus, quæ in titulum & Græcæ linguæ non satis peritorum gratiam adornantur, hæc non habent locum. ἴδης autem reddidi *egregius.* Moschopulus exponit καλός. Et Helych. ἴδης, ἀγαθός, καλός, μέγας, εὐκλής. Glossæ MS. Voss. ἴδης, μέγας. Sanè apud Hom. conjungitur ἴδης τε μέγας τε. Sic in *Alcæi* v. 25. ἴδης πῶς Ἀλκαίῳ. *egregius filius Alcæi.* ubi Interpretes: *præstans puer.*

v. 55. Pro χαίρων prior liber Vossianus χαίρων.

v. 63. Ἀδανάτῃς τε σταῖς οἷς ἀπὸ ἵππων] MS. I. editio Isingrini, Tzetzes: ἀδανάτῃς σταῖς. Idem codex, ut & Palatinus, sequenti versu legunt παρδινῶς pro παρδινῶς, quam lectionem Proclus quoque agnoscit. Nec aliter scripsit Hesiodus. Glossæ MS. Palatini libri exponunt optimè παρδινῶς. Vossianæ addunt subintelligendum ποιῶν. Pertinet παρδινῶς εἶδος ad Pandoram non ad Deas, ut vulgò capiunt. Jupiter, inquit, iussit Vulcanum quàm celerrimè ex luto formare massam, illamque voce humana instruere & viribus, & tanta pulcritudine virginali ut ad formam Dearum accedat. Equidem ex vulgata lectione nullum sensum idoneum posse confici facillè vident qui animus advertunt.

v. 66. Γυοκόρης μελιδῶν] Veteres quidem magistri in explicando γυοκόρης mire ambi-

ambigunt, sed mihi rectè vidisse videntur illi, qui exponunt τὰς μὲν κοσμίους, sicuti præter Moschopulum & Proclum Vossianæ Glossæ & Phavorinus. κορεῖν est κοσμεῖν, καλλυπίζειν. Hefych. κορεῖν, κοσμεῖν, καθαίρειν. Unde & νικώρ, qui templum ornat & tuetur, ædituus. In Actibus Apostolorum Ephesus dicitur νικώρ Ἀρτέμιδος, ædituus Dianæ. Sicut & in nummis Græcorum frequenter urbes & populi νικώρσι Κασάρων appellantur; quia templa in honorem illorum excitant, quibus ornandis & colendis

operam suam devoverant, ut quasi essent Cæsarum æditui, ut monuit vir illustris Caspar Gevartius, sicut Ephesii Dianæ sunt, νικώρσι, propter illustrissimum & maximi operis templum, quod in ejus Deæ honorem in sua habebant urbe. Γυκώρσι μελεδύνει sunt curæ, quæ totæ in ornando corpore sunt occupatæ. Mulieres verò quo studio magis tenentur quàm comendi & excolendi corporis, quibus, ut Plautus ait, *nulla satis ornandi satietas est?*

CAPUT X.

In Hesiodo tres mendæ deletæ. Idem expositus. ἀμφιγυήεις. Φωνή. Jovis dona quomodo rejicienda esse Hesiodus doceat. θαλίαις τέρπειδαι. Hesiodo versus fugitivus, qui in nullis editionibus conficitur, restitutus. Antiquissimorum hominum vivendi ratio. Pecus non alebant. Varro emendatus. μήλα, Poma omnes arbutei fructus. μήλα pro opibus. ἐπὶ βασι κπίνωδξ. Homerus explicatus. Hesiodus bis emendatus. Interpretes sæpius reprehensi. Ηἴεα ἰωσάμυοι.

v. 69. Ως ἴσας, οἱ δ' ἐπίδοντο] Vitia hæc sunt ne in pueris ferenda, & tamen omnes occupant editiones. Scribendum, ὡς ἴσας, οἱ δ' ἐπίδοντο. Nec aliter MSS. Sequentem versum ἀμφιγυήεις est ὡς γῆα βεβλαμμένη. γῆα κατ' ἐξοχήν dicuntur manus & pedes. Homer.

Γυώσω μὲ σφοδρὸν ἢ ἄρμασιν ὀκλαῖς ἵππου.

Frangam quidem pedes celerium equorum ante currus.

Γυώσω enim, ut benè Porphy. ad Homerum observat, est σπινθαίρειν ποίωσω. Latinis utroque pede claudus, pedibus captus. Quod quum à Græcis propriè tribuatur Vulcano, quibus familiare est ἐπίδοντο singulis Diis & Heroibus assignare, iisque uti loco ipsorum propriorum, Latini verò careant tali voce, qua illum

commode possint exprimere, ut Vulcanum per eam significari intelligant omnes, *Ambiclaudus* enim Latium vetus ignorat, vertendum est, Vulcanus: ut ἐννοοῖται Neptunus. Ridiculus esset qui verteret *Terram concutiens* quum pro ipso Neptuno ponitur. Talia apud Græcos ὅσα κοίσι. v. 77. σήθισσι MS. I. pro σήθισσι.

v. 71. Παρθένη αἰδίδη ἵκαλον] Hoc est, ἵκαλον ἁγῆμα, similitudinem virginis, id est, imaginem, statuam. Plin. *ingere ex argilla similitudines*. Sic ferè Latinis similis simpliciter pro simulacro, imagine accipitur. Juvenalis: Sat. II. v. 6. *Si quis Aristotelem similem vel Pittacem emit*, hoc est, Aristotelis vel Pittaci imaginem. Multis exemplis declararunt docti viri ad Statium.

v. 79. *Εν δ' ἀρα φωνὴν θῆκε θεῶν κῆρυξ*] Quærent Græci Magistri quomodo hîc Mercurius vocem Pandoræ indidisse potuerit, quum paulò ante Vulcano ejus confectio mandata fuisse dicatur. Itaque φωνὴν v. 61. interpretantur ὄργανον φωνῆς. sed licèt hæc exponendi ratio possit probari, nondum tamen essemus defuncti. In præcedente enim versu jam commemoraverat Mercurium Pandoræ pectori inseruisse αἰμυλίως λόγους. quomodo verò illos sine voce; & quomodo res ab eodem gesta tamquam diversa à diversis acta narratur? Quid quærimus? φωνὴ hîc est ὄργανον, ut apud Hom. Il. γ.

Πελαγὸς δ' ἑλόντων ἱκαλίστατο φωνῇ.

Priamus Helenam vocavit nomine. ubi φωνῇ perperam παρίλαον docent, & exponunt voce. Gregor. Μῆτι ἡμᾶς ὑδαίνωτι τὸ ὑψηλοτέραι φωνῆς. Ne nos increpetis ob verbum insolentius. ἐνὶ θῆκα φωνὴν est nomen imposuit. Ita omnino Hesiodum intelligendum ipse docet: ὀνύχων δὲ πλώδωναι Παρδών, appellavit autem mulierem hanc Pandoram.

v. 86. *Μήποτε δῶρον δέξασθαι*] Jovis igitur dona sunt rejicienda? Sed egregiè hujus loci mentem declarat Plutarchus, in libello quomodo adolescenti Poëtæ sint audiendi, ostendens διὸς δῶρα esse fortunæ munera: Ο Ἡσίοδος τὸν Πεομυθία ποιῶν τῷ Επμυθίᾳ ὄργανον, μήποτε δῶρον

Δέξασθαι παρὰ Πλώδους Ολυμπία, ἀλλ' ἀποπέμψεν,

ὅτι τῇ τὸ πύχης δυνάμει τῷ Διὸς ὀνύματι κέρχῃ. τὰ γὰρ πύχρα τῷ ἀγαθῶν Διὸς δῶρα κέκληται, πλάγους, καὶ γάμους, καὶ ἀρχαίς, καὶ πάντα ὅλας τὰ ἐκτός, ὧν ἡ κτῆσις ἀνθρώπος ὄρεται τοῖς χερσὶν καλῶς μὴ δυνάμει. διὸ, καὶ τὸ Επμυθία φωνῶν ὄντα καὶ ἀνθρώπων, οἷται δὲ φυλάττειν καὶ δεδιέναι τὰς εὐτυχίας, ὡς βλαβερόμενοι καὶ ἀσφαλισμένοι τὸν ὅσον αὐτῶν. καὶ πάλιν ὅταν λέγῃ

Μήδε ποτ' ἐλομήσει πινύλιν συμφορὰς ἀνδρῶν

Τέταρτ' ὀνειδίζειν, μακρόν ὅσον αὐτὸν ἰόντων.

δίδεδοται τὸν τὸ πύχρον εἶχαν, ὡς ἐκ ἄξιον ἰγυ καλῶν τοῖς ἀπὸ τὸ πύχρον πινυλίοις, ἀλλὰ πλὴν μετ' ἀρχαίς, καὶ γάμοις, καὶ μαλακίαις, καὶ πολυτηλείαις ἐποείας, αἰσχρὰ καὶ ἐπιδείκνυντο. Hesiodus ubi Prometheum inducit fratri Epimetheo suadentem ne à Jove nulla dona accipiat, sed ea aliò dimittat, Jovis nomen de potentia fortunæ usurpavit. Bonis enim fortunæ tribuit appellationem donorum Jovis, opibus, conjugis, imperiis, & omnibus in universum bonis externis, quorum possessio inutilis est rectè uti iis nescienti. Itaque etiam Epimetheum hominem vitiosum & fatuum cavere sibi jubet & metuere à rebus secundis, damno nimirum ei & exitio futuris. Iterum ubi ait, Numquam pauperiem perniciosam animumque excruciantem exprobra homini, quia arum munus est, Deorum munus vocat id quod fortuna obrigit, innuens non esse eos culpandos, qui fortunæ injuria pauperes sunt, cum ignavia potius, socordia, mollitie & luxu conjunctas divitias in turpibus & vituperatione dignis habendas. Vide ibi plura, & ejusdem libellum de Fortuna in fine. v. 87. pro παρὰ Πλώδους MS. II, παρὰ Πλώδους.

v. 96. *Εν ἀρχαῖς ποτὶ δέμοισιν*] Queruntur veteres Critici, valdè ἀνεργότως dolum appellari hîc δέμον. Inde & Seleucus pro δέμοισιν scribebat πόλεις, ut Proclus notat. Seleucum, qui hunc locum sic emendandum judicavit, existimo fuisse Grammaticum illum Alexandrinum, qui Romæ docuit, & Homericus dicebatur. Hunc enim in omnes ferè Poëtas commentarios edidisse Suidas auctor est. Quæ à viris doctis afferuntur ad istam translationem asperam molliendam, arguta quidem sunt & ingeniosa, sed quæ facilius rejici possunt quàm probari. His equidem argutiis non est opus. Δέμος enim quodvis receptaculum, & vas notat. Euripides arcas cedrinās, in quibus vestes recondabantur, καθρίνας δέμος vocat. Alcest. v. 158.

Εν δ' ἐλῶσα καθρίων δέμων

Εδῶτα, κόσμον τ' ὑπερπῶς ἠσκάματο.

Ex cedrinis domibus (hoc est, arcis) *vestem sumens & mundum decentem paravit*. Sic & Philoni vestes dicuntur *οἰκίαι φορητοί, portatiles domus*, quia homines tegunt ad instar domorum, ut eruditè notavit vir dignitæ & doctrina præcellens Gisbertus Cuperus Observat. III, 18.

v. 99. Αἰχόχου βυλῶσιν] Hunc versum inducendum esse rectè Aristarchus & D. Heinsius censuerunt.

v. 102. Νῦνσι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρην ἰδ' ὅτι νυκτὶ] MS. I. ἐφ' ἡμέρην. lege ἐφ' ἡμέραι. Sic emendaveram, & rectè me emendasse postea ex Plutarcho cognovi, in cujus consolatione ad Apollonium sic legitur.

v. 105. Οὗτως ἔπ' π' ἔστι Διὸς νόον ἐξαλάσσει] MS. I, ἔπ' π'. Sic & Tzetzes. π' nonnunquam æquè παρίκασι ac π'. Διὸς νόος est Jovis sententia, consilium, decretum. Hesiodi sententiam Tacitus refert: *Quæ fato manent, quamvis significata, non vitantur*. Sequenti versu idem liber: οἱ δ' εἰλεῖς.

v. 113. Νόσφιν ἄτερ π' πόαν] In utroque MS. abest π'. Et sanè abesse debet. Tzetzes. πόαν δ' τὸ π' κοινὴν ἔστι συλλαβή. ὑπὸ δ' τ' ἀματάβλη ἐκτρέφεται. sic & superius v. 91. in manu exaratis libris legitur. Νόσφιν ἄτερ χαλῶν. Ubi H. Stephanus perperam incuriæ editores infimulat. Inferius v. 674. Μὴ μῦθον οἶνον δ' νέον κ' ὑπὸ εἰνον ὁμῶς. Sic MS. I. Vossianus. vulgò μὴ μῦθον. versu præcedente in nonnullis editionibus legitur ζῆσικον pro ἔζων. Quod auribus meis magis arridet.

v. 115. Τέρποντ' ἐν θαλίῳ] Suaviter tempus transigebant in conviviis, nimium quæ instruxerant ex iis quæ sponte tum ferebat injussa tellus. pro quo statim:

— οἱ δ' ἐδίδαμοι

Ἦσαντο ἔργα νέοντα πῶς ἐδίδοσαν πόλειςον.

— ipsique ultro

Tranquilli quæ collegerant dividebant cum multis bonis.

hoc est, ut Virgilius exposuit, *in mendium quærebant*, & iis in otio sine contentione & invidia fruebantur. Hæ sunt illæ θαλίαι. de ἀθανάτοις & Deorum epulis Hesiodus hîc non cogitavit, quod & ille versus luculenter ostendit: qui in nostris quidem editionibus nunc desideratur, sed olim non desiderabatur in iis, quibus usus fuit Diodorus Siculus. Is in libro V. bibliothecæ huic, quem nunc exponimus, istum subjicit:

Ἀφρονὶ μῆλοισι, φίλοι μακάρων Διόσι.

Abundantes pomis, cari beatiss Diis.

Dignus sanè est qui loco suo, de quo fuit injuria temporum & hominum deturbatus, restituatur. Ceterum hunc versum malè intellexit & interpretatus est vir Græcè doctissimus, Laurentius Rhodomannus. Ἀφρονὶ μῆλοισιν vertit: *felices gregibus*. μῆλα hîc non sunt greges. Nam quamvis pastoritia vita sit simplicissima, & aliis vitam tolerandi rationibus vetustior, ignorata tamen fuit antiquissimis illis hominibus, qui sub Saturno dicuntur egisse. Hi enim iis solum se tuebantur, quæ terra sponte ad eorum victum ferebat. Omitto Ovidium, aliosque Poëtas. Varro II. de R. R. cap. I. *Et homines & pecua quum semper fuisse sit necesse, natura*, (sive enim aliquod fuit principium generandi animalium, ut putavit Thales Milesius, & Zeno Citicæ, sive contra horum principium existit nullum, ut credidit Pythagoras Samius, & Aristoteles Stagiritæ) *necesse est humanæ vitæ à summa memoria gradatim descendisse ad hanc ætatem ut scribit Dicæarchus: & summum gradum fuisse naturalem, quum viverent homines ex iis rebus quas inviolata ultro ferret terra: ex hac vita in secundam descendisse pastoritiam, è feris atque agrestibus, ut ex arboribus & virgultis decerpendo glandem, arbutum, mora, pomæque collegerant ad usum, sic ex animalibus, propter eandem utilitatem, cum quæ possent silvestria depre-*

benderent, concluderent & mansuefacerent. Sic hic locus legendus & interpungendus videtur, in quo tamen emendando Gronovio τὰ πάντων debentur, colligerant, & mansuefacerent, quæ reposuit pro colligerent, & mansuefcerent. Tò cum intellectu revocandum ad superiora; quasi scripsisset; pastoritiam: cum, ut ex arboribus & virgultis decerpendo glandem, arbutum, mora, pomaque in usum colligere consueverant antehac, sic ex animalibus sylvestria quæ possent caperent, septo custodirent, mansueta redderent. Hic videtur supervacuum vel quod prius posuerat è feris & agrestibus, vel quod post dixit, ex animalibus sylvestria. At hæc est illius repetitio propter ὑπερβολήν, sensui magis quam verbis conveniens. De quo genere Gronov. ad Senec. I. de ira, 3. Μῆλα autem hoc loco sunt omnes arbutei fructus, qui edules sunt, sicut apud Latinos poma. Nam & nuces, & ficus, & ὑνὰ πρῶτον mala dicuntur. Vid. leg. CV. de verb. signif. Varro cap. 59. lib. I. de R. R. profitetur se acturum de pomis condendis, & ibidem tradit, quomodo pira, rapa, nuces juglandes sint servandæ, quia rapa, pira, nuces in pomis numerabantur. Hesych. Μῆλα πάντες δένδρεα καρπία, ἐξαιρέτως ὃ τ' ὀμλίας, καὶ πάντα τὰ ὀνδρα. In hoc ipso verbo offenderunt inferius Latini Interpretes, sed ratione diversa v. 162.

Ὡλοισι μαρμαίρους μύλων ἔνεκ' Οἰδιπόδαο.

Perdidit pugnantem propter oves Oedipi.

sed non pugnantem propter oves, sed propter opes, regnum, facultates Oedipi. De quo Græci Magistri: Μῆλα, κτήσεις, φευσίαι, βασιλείαι. Hos Latini debebant sequi. Veterum enim divitiæ in pecudibus, præcipuè in ovibus. Varro dicto loco libri secundi: *In quæis* (nimirum animalibus agrestibus, quæ comprehendebant & mansuefaciebant) *non sine causa putant oves assumptas, & pro-*

pter utilitatem, & propter placiditatem. Non longè post: *De antiquis illustrissimus quisquis pastor erat, ut ostendit Græca & Latina lingua, & veteres Poætæ, qui alios vocant πολύερας, alios πολυμήλεις, alios πολυέτας, & quæ sequuntur.* Sic apud Hesiodum inferius πολυμήλεις est opulentus. Ceterum in hoc, quem reposuimus, versu, φίλοι μακάρισσι θίοισι, idem est quod ἰδοίμενοι. Sic & intelligendum in disticho illo in Epiætum:

Δούλῳ Ἐπιætου ἡρόμην, καὶ σώμ' ἀνάπνευσ

καὶ πόντῳ ἰεγῶ, καὶ φίλῳ ἀδελφῶν.

Servus Epiætus sum, & corpore mutilus, & paupertate Irus, & tamen Deis carus, id est, felix. Terent. *Solus es quem Dii diligunt.* Vid. Meric. Casaub. præfationem in accuratissimam Epiæti editionem à se editam. Porro quod viri docti notant ἐπὶ βουτῇ κτείνεσθαι ἢ θνήσκειν esse in prima pueritia occidi, mori, id verò ex exemplis, quæ afferuntur, non potest intelligi. Nihil aliud verba, quæ Iliad. ζ. leguntur, volunt, quàm illos deprehenso esse apud armenta & gregem, ibique occisos. Alioquin κτείνεσθαι ἐπ' οἴκῳ eandem haberet vim. Iliad. ν. verò Æneas non ait se metuere Achillem, quodd aliquando cum eo esset congressus ἐπὶ βουτῇ, sed contra ea Æneas ibi excusat certamen cum Achille ineundum, quia jam olim expertus sit vim Achillis, & robur ejus hastæ, quum salutem suis debuerit pedibus servatus ἀπὸ λαοφρονῶν γυναι.

Ὅτι βουτῇ ἐπὶ βουτῇ ἡμετέρῳ.

quum armenta nostra invasisset, inquit Æneas. Quod & ipsum Achilles ei postea exprobrat:

Ἡδὲ γὰρ σὶ γὰρ (φημι) καὶ ἄλλοι τε δούε φέουσιν

Ἡ δὲ μέμνη ὅτι πῆρ σὶ βοῶν ἀπο μῶντο ἔντα

Σὺν κατ' ἰδύων ὄρεων ταχέως πόδεσσιν

Καταλίμω; τότε δ' ἐπ' μετατρεπαλίζεο φεύγον.

Jam enim te puto & alias hasta terrui. An non recordaris quando te apud boves solum existentem repuli ab Idæis montibus

bus velocibus pedibus celeriter? Tunc verò non converterebaris fugiens. Vides nullam hîc reconditæ notionis formulam latere, sensum esse simplicissimum & apertum.

V. 122. Τοι μὲ δαίμονες] Aristides, Plutarchus de oraculorum defectu, Plato in Cratylō, & V. de legibus hos versus sic legunt:

Τοι μὲ δαίμονες ἰδῶλοι δαχιδόνιοι τελέθουσιν
Ἀγνοί, ἀλεξίεργοι φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

Quam lectionem vulgatæ præferendam existimo tot summorum virorum auctoritate munitam. Sed de his Geniis, cujus fuisse naturæ credebantur olim, vide Plutarchum in laudato libro de oraculorum defectu, multis disputantem.

V. 124. Οἱ ἔα φυλάσσουσιν τε δίκας] MS. I. φυλάσσουσιν. Sic hic versus legitur inferiùs,

254, & 233.

Τίκτεσι δὲ γυναῖκας ἰσικότα τέκνα.

Hom. Il. α. Σπῆδιον λαοῖσι δῶνδρα μαρμύειν. Infinita hujus paragoges exempla ex Græcis Poëtis facillè colligas.

V. 125. Ἡέρα ἱσαμένοιο] Retinenda est antiquior versio: *aëre induti*. Virgil. *obscurō aëre septi*, hoc est, oculis subducti sunt ut à nemine possint videri. Versu sequente, *γέρας βασιλῆιον* non est regale munus, sed regius honor. Hinc postea de argentei sæculi dæmonibus dicit, illos quidem his esse inferiores, nec regia majestate illustres, ἀλλ' ἔμπης πῶ καὶ πῶσι ὀπασθῶ. *Verum etiam hi honore sunt conspicui*. Cur autem dæmonibus tribuatur regius honor hanc rationem affert Plutarchus, libro de defectu oraculorum, quia βασιλικὸν τὸ εὖ ποιῆν.

C A P U T XI.

Φυή. νόημα. Hesiodus expositus. Muliebris educatio puerorum inter mala argenteæ ætatis. μέτρον ἥβης, παλαιοῦς. Elegans Græcorum Poëtarum periphrasis. Hesiodo vetus lectio restituta. Ejusdem vexatus locus expositus. Dæmones mori, exacta certa periodo. Dæmonum sunt diversi gradus. Ἀθάνατοι δεύτεροι. Secundus. καλέσθαι. Ἀπληστοί. Εὐράεις δόμος αἰδῶ. Κρυερόν. Γενεά. varii Interpretum errores ostensi.

V. 129. Οὐτι φύλῃ ἐναλίγκιον ἔστι νόημα.] Verte: *Neque corporis habitu simile, neque ingenio*. Φυή hîc non est sola statura & proceritas corporis sed conjuncta cum dignitate formæ, ut rectè Græci magistri docent. Νόημα est ingenium. Glossæ MS. Vossianæ: νόημα φρονησις. Homero φρένις Iliad. α.

— ἐπεὶ δ' ἔστιν ὅτι χρεῖαν

Οὐ δῖμαι, ἔδ' ἔστιν, ἔτ' ἀρ' ὀρέσας, ἔτ' ἡ ἔργα. *Quoniam illi non est inferior, neque corpore, neque forma, neque ingenio, nec operandi peritia.*

V. 130. Ἀλλ' ἐχρὸν μὲ παῖς] In I. MS. μὲ desideratur. Viri doctissimi ἀλλὰ hîc accipiunt pro ἀλλ' ὅμως, quasi Poëta dixerit inferiorem quidem hanc ætatem esse & deteriorem superiore, hoc tamen habuisse bonum, quod pueri aliquamdiu simpliciter, sine malo, & εὐδῶς apud matres fuerint educati, ut hanc longam in γυναικωνίπιδι ἀγαθῶν habuerit inter notas & bona hujus ætatis, quibus sequentem antecellat. Quod planè Poëtæ mentis adversatur, qui maternam educationem depravationi hujus sæculi adscribit,

ex quo appareat longè deteriore esse hanc *ἡλικία* priore aurea, quia pueri diu in Gynæceis latent, & in sinu matrum adulescant, & corroborentur; qua muliebri educatione redderentur molles, imperiti, effæminati. Inde ait pueros evadere *μάλα νηπίος* valdè rudes. Quo nomine Plato quoque educationem filiorum Regum Persiæ reprehendit. Quid verbis opus, res loquitur. Nec Veteres umquam aliter hunc locum ceperunt.

v. 131. *Ἦεν μίτηρον ἰκοίτω*] Interpp. *Pubertatis terminum attigisset*. Hefych. quidem *μίτηρον* dicit esse *πῆρας*. sed Poëtis *Ἦεν μίτηρον* nihil aliud est quàm ipsa *ἡλικία*. Sic inferiùs *μίτρα θαλάσσης* est *θάλασσα*. Hom. *μίτρα καλοῦδου, χίλουδου*. In epitaphio Hefiodi, quod Pindaro ascribitur *μίτηρον σφίης* est *σφίς*, ut ibi legendum inferiùs ostendemus.

v. 134. *Ἀλλ' ἔχοντες Ἀφραδίαις*] MS. I. *ἀφραδίην*.

v. 135. *ῥέεν δ' ἀτάταλον*] Hi sunt mollis istius maternæ educationis fructus. *Nihil magis facit iracundos*, inquit Seneca, *quàm educatio mollis & blanda*; ideo unicis, quò plus indulgetur, *pupillisque quò plus licet corruptior animus est*.

v. 141. *Τοὶ μὲν ἑσπέρησιοι*] MS. I. *Τοὶ μὲν τῶν χθόνιοι*. Nonnulli codices, quod Stephanus notat, *ἐπὶ χθόνιοι*, quam lectionem Tzetzes tuetur. Nihil verius, quamvis alteram sequantur Proclus, Moschopulus, & omnes quas vidi editiones. Verùm si argenteæ ætatis homines postquàm mortem obierunt sunt *ἑσπέρησιοι δεύτεροι*, quinam sunt *ἑσπέρησιοι ἑσπέρησιοι*, quod Tzetzes meritò urget. Vir magnus multus quidem est in asserenda lectione vulgata, præfatus *δευτέρης δαίμονος* hîc conjugendum, non *δευτέρης ἑσπέρησιος*, ex illa enim lectione hanc absurditatem nasci, quòd tum *δευτέρη* etiam cum *ἐσπέρη* sit conjugendum; hinc verò confici primos etiam fuisse *ἐσπέρησιος* contra doctrinam Platoniam, non tamen est contra He-

siodi, qui dæmonas quoque exacta certa periodo mori cecinit. Plutarchus de oraculorum defectu: Ο Ησίοδος οἶται ἢ περὶ οὐδὲν ποὶ χεῖρον γίνεσθαι τοῖς δαίμοσι τὰς τιλαυτάς· λέγει γὰρ ἐν τῷ τῇ Ναϊδὸς περὶ τὴν χεῖρον αἰνιγμένον.

Εννέα τοὶ ζῶσι θῆρας λακέρυζα καρόντα
Ἀνδρῶν ἰσόντων· ἑλαφος δὲ πέντε κακέρυζος·
Τρεῖς δ' ἐλάφης ὁ κόραξ γυράσκειται. αὐτὰρ
ὁ φοῖνιξ

Εννέα τὸς κόραξες· δέκα δ' ὑμῖν τὰς φοῖνικας

Νύμφαι ἑὺπλόκαμοι, κῆρας Διὸς αἰγιόχοιο.

Hesiodus certis temporum conversionibus mortem dæmones oppetere censet, & tempus etiam sub involucri proponit, hæc sub Naidis persona loquens: Novem hominum vegetorum ætates garrula cornix vivit, cervus autem quatuor cornicum, tres autem cervi corvus. Sed phœnix novem corvorum: vos autem Nymphæ formosæ, Jovis filia decem phœnicam. Vide ibi plura. Sanè primos δαίμονας ætatis aureæ fuisse quoque ἐσπέρησιος annon ista verba ostendunt? v. 116.

Θῆστον δ' ὡς ὑπὸ δόρυ μὲν ἔστι. *Moriebatur vero tamquam somno obruti.* & v. 121.

Ἀὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τὸ τοιοῦτον ἦν καὶ γὰρ καλὸν ἔστι.
Verum postquam & hoc genus terra tenuit. hoc est *ἐσπέρησιος*, ἀπιδαν, inquit Tzetzes MSus Vossii, in edito enim hæc desiderantur. Verborum autem Hefiodi hæc est *συνέπικα*. Τοὶ μὲν μάλιστα ἐσπέρησιος καλόντα δεύτερη ἐπὶ χθόνιοι. Hi beati mortales secundi sunt terrestres, scilicet dæmones: hoc est secundi gradus, inferiores illis dæmonibus, qui ex aurei sæculi ἐσπέρησιος sunt orti. Qui quidem non regium honorem sunt adepti, ἀλλ' ἔμπης πρὶν ἢ τῶν ὀνείων. *sunt tamen & bi in dignitate constituti.* Dæmones esse diversorum graduum nemo dubitat. Εἰδὲ γὰρ ὡς ἐν ἀνθρώποις, inquit Plutarchus, καὶ δαίμονες ἑστὶν διαφοραὶ. *sunt enim sicut inter homines, sic etiam inter dæmones diversi virtutum gradus.* Δαίμονος δὲ δευτέρου

en sunt inferioris loci & ordinis dæmones, ut δούτιοι ἀθάνατοι, Dii inferiores, minorum gentium, apud Maximum Tyrium, dissertat. xxvi. Θὸς γὰρ ἐν αὐτοῖς καὶ χώρας ἰδρυμένοι, οἰκονομῶσι καὶ ἑρᾶν καὶ πλὴν ἐν ἑρανῶ τὰ ζῆν. Εἰσὶ δ' αὐτῶ φύσεις, ἀθάνατοι δούτιοι, ἐν μαδοείῳ γῆς καὶ ἑρανῶ πεταγμένοι, οὗ γὰρ ἀδανείεσσι, ἀνδράπων ὁ ἰσχυρότερος, &c. *Deus quidem eodem in loco manens, cælum regit, omniaque in eo ordinat ac disponit. Immortales autem quasdam habet potentias, quas secundos immortales vocant. Hi sunt Deo infirmiores, hominibus varo potentiores.* Senecæ dicuntur inferioris notæ Dii, ep. 110. *Unicuique nostrum pædagogum dari Deum, non quidem ordinarium, sed hunc inferioris notæ, ex eorum numero, quos Ovidius ait de plebe Deos.* Sic & Iervi apud Florum III, 20. *secundum hominum genus, quasi sint viliores & inferiores aliis hominibus: Enim vero servilium armorum dedecus feras. Nam & ipsi per fortunam in omnia obnoxii, tamen quasi secundum genus hominum sunt.* Cic. III. de Off. *quasi secunda quedam honesta esse dicunt.* Et tela secunda apud Ovid. Superi vocant illud fulmen cui dextra Cyclopium flammæ & iræ minùs addidit. Senec. p. 92. *Excedat ex hoc animalium pulcerrimo, ac Diis secundo, mutis aggregetur animal pabulo lætum.* Idem IV. Nat. Quæst. 3. *Ex his me testibus numerata secundæ notæ, qui vidisse quidem se negant, sed audisse.* Inde & illæ loquutiones apud Græcos δούτιον ποιεῖν, ἡσίδαι, ἀγειν, postponere. Lucian. Εἴ με δούτιον ἀγεις Ἐγμῶν, si Hermioni me postponis. Καλίσονται verò hic est ἡσίδ. Superiùs v. 122. dixit δαίμονες εἶσι δῆλ' ὀνόματι, hîc dicit eodem sensu καλίσονται δῆλ' ὀνόματι. In sacris litteris καλίσονται ὑοὶ Θεοῦ, hoc est, ἵσονται. Apud nostrum inferiùs v. 1715.

Μὴδὲ πολὺξείνον, μὴδ' ἀξείνον καλίσδαι.

Nec vero multorum hospes, neve nullius sis.

In Theogon. v. 410.

Ἠγάγε' ἐς μέγα δῶμα φίλων καλῶς ἀκοιτην.

Duxit in amplam domum sua ut sit amor.

De quo loquendi genere Sacris pariter & τοῖς ἑξο Scriptoribus familiari plura pridem præceperunt viri magni, Casaubonus ad Theocritum, & Grotius ad Novum Fœdus.

v. 149. Ἀπασοι] Latinis sunt *inconditi*, qui moribus sunt inculti. Tzetzes ἀγροῖ. Cic. *vastis & agrestes.* v. 194. Uterque codex MS. σβασοῖσι μέλαισιν. Versus sequens in primo sic se habet: καὶ δ' ἐν χάλυα τοῦχα, χάλυοι δὲ τοὶ οἶκοι. Vers. vero 151. idem liber μέλας pro μέλαι.

v. 153. Βῆσσι ἐς ὑπέρντη δῆμον κρητὸν αἰδῶσι] Εὐφῶσι δῆμον multis antiquis & recentioribus est *παῖσι*, laxa, ampla domus. Et sic C. Barthius Adversar. XXX, 13. qui hoc loco utitur ad firmandam correctionem Horatii, in quo pro *domus exilis Plutonia* substituunt *domus exilii Plutonia*. Sed hanc emendationem meritò rejecit Vir magnæ & diffusæ eruditionis Johannes Gerhardus Vossius, qui docuit sedem exilem Plutonium Horatio non esse amplum illud mortuorum receptaculum, sed sepulchrum. quod certissimum. ὑπέρντις hîc est squalidus ab ὑπέρντις situs, squalor. ut Virgilius *loca senta siti* dicit: aut tenebricolus. Glossa MS. Vossii: ὑπέρντις, σκοτεινόν. Suidas: ὑπέρντις, σκοτεινόν, ζοφώδης. Sic & Hesychius & Etymologicum Magnum. Sophocles Ajace Flagellifero v. 615. Αἰδῶλον Ἀδῶ, Homerus & noster in Theogon. ζῶρον ἡπέρντις, Æschylus Prometh. 432. Κελευνὸς αἰδῶ μυχῶς. Latini sæpè *cæca tartara*. Inferius in Theogonia v. 729.

Ἐνθα δῖοι Τιτῆνες ὑπὸ ζῶρῳ ἡπέρντι

Κελευνῶ, βαλῶσι Διὸς νεφελήχαρτα,

Χῶρῳ ἐν ὑπέρντι.

Illic Dii Titanes sub caligine opaca Absconditi sunt, consilio Jovis nubes cogentis,

Loco in squalido.

sic

fic & v. 739. Κρυερός verò non est meo iudicio frigidus, sed dirus, illætabilis, horrendus, ut in Theog. 657. ἀρὰ κρυερός, grave damnum, & 636. πῆλιν κρυερός, horrendum bellum. In Λαοῖσι κρυερός Τάρταρος, eadem ratione dicitur, pro quo in eodem carmine: νυκτὸς ἱερμῆς οἰκία δεινὰ, noctis obscura domus horrenda. Hesych. Κρυερός, φεικτὸν, μιστὸν, ἀτακτὸς, φοβερόν, ἱέρον, οἰκτὸν, δεινόν, χαλεπὸν, ποικίλον, δύσχευς.

v. 156. Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τὸτο γένος] Quæ viri docti de διασφαῖς hic subtiliter disputant inter λίξις diversarum ætatum, ego sanè ut ex Poëtæ verbis cogi possint nullus video. Tertiarum enim ætati illud ipsum Poëta θνητῶν, quod iis, quibus λίξις adsignasse dicitur. Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τὸτο γένος καὶ γαῖα κελύει.

v. 162. Πρωτὴν γένος] Verre: *priori ætati*, non *generationi*, ut vulgò. Qui error passim quoque obviis in sacrarum litterarum Interpretibus. Γενὴ Latinis est ætas. quod Homerus dixit:

τῷ δ' ἦδ' οὐδὲν μὲν γένος μωρόων ἀνδρῶν
Εφθιάδ'

hoc Ovidius interpretatur XII. *Metam. vixi Annos bis centum, nunc tertia vivitur ætas.* Horatio est ævum, cui Nestor perhibetur *senex ter ævo functus.* Ante Olympiades Græci per γένος rationes temporis colligebant, ut Porphyrius ostendit, qui γένος definit πῶς τ' ἵκταιν καὶ γένος τελείων. sicut & Plutarchus, qui quum dixisset Heraclitum ἐπὶ τελευτῶντα ποιεῖν τ' γένος, subjicit, ἐν ᾧ χεῖρα γυνώσκει παρέχει τ' ἐξ αὐτῶ γνησυνώσκει τ' γένος. spatium quod à natali pertinet ad tempus generationi aptum, quod circumscribunt triginta annis. Alii tamen productiores, alii fecerunt angustiores γένος. Sunt enim qui uno anno, sunt qui septem, decem, viginti, quinque & viginti, triginta, sunt & qui centum annis definiunt γένος. Quod sunt antiquiores tantò sunt longiores, monentem eodem Porphyrio.

C A P U T XII.

Versus Hesiodi fugitivus ex MSC. & antiquis Interpretibus revocatus & suo loco repositus. Saturnus Rex Heroum in beatis Insulis. Hæ in Oceano locatæ. Hesiodus bis restitutus, & aliquot locis expositus. Παλιγγενεσία. Elegans futurorum usus. Θιῶν ὄπης. Hesychius correctus. ὅπην ἔχεν. οὐπὲς. Εἰδέν. Hesiodo denuò medela. Φῦλα Θιῶν. Traiectio versuum in Hesiodo observato. Versio Latina sæpiùs castigata.

v. 169. Τῆλα δ' ἀπ' ἀθανάτων τοῖσι Κρόνῳ ἱμνῶσιν] Hunc versum ex MSto II. hic reposui, quem olim quoque in antiquis extitisse exemplaribus, sed à nonnullis fuisse ejectum cum sequente tamquam ineptum, & qui Hesiodo sit indignus, Proclus testatur. Quorum iudicio si stamus, proximus etiam versus

est expungendus. A Tzetze sanè non videtur agnitus esse, nisi credibilis sit alterum illum quem cum hoc prisca Critici ὁρίσιν etiam nunc desiderari, sicut quem nunc ex MS. reponimus, in editionibus desideratur, propter illam causam quam Proclus nobis ostendit. Eam tamen mihi non probant acerbi illi censores,

fores, quorum obelis quàm multi confoderentur, si ad hanc legem essent exigendi? Plures enim hoc longè deteriores in Hesiodo reperiuntur. Quin hunc optimis non dubito accensere. Quid enim siue verba spectes, numerosius, siue sententiam, pulcrius? Imperium autem in heroes in beatis Insulis degentes Veteres Saturno tribuunt. Inscriptio elegantissima monumenti Regillæ uxoris Herodis:

Ἡοὶ πῶρ ἵερὸν ἵδου ἐν Ἰούλοιο γυναικὸς
 Ἀγκυρῆς, αὐτὴ δὲ μὲν ἱερῆγοι εἰνάσσει
 Ἐν μακρόν τινασιν, ἵνα Κέρως ἐμμεσσομένη.
 Quibus (sc. Deabus) sacra hæc statua pulcræ sœminæ

Dedicata est. Ipsa vero inter Heroidas habitat

In beatorum Insulis, ubi Saturnus regnat.

Ultimus versus ex isto Hesiodi est expressus. Salmasius dubitat an usquam legatur beatas Insulas fuisse sub Saturni imperio. Sed præter Hesiodum Diodorus Siculus etiam lib. III. hoc tradit.

v. 171. Πᾶς Ὀκίανον βαδύστην] Græci Magistri Ὀκίανον hîc locant & exponunt ἐν τῷ ἁίει. poterant aliud agere. Poëtæ enim beatas Insulas statuebant in Oceano. Horat. libro IV. carm. 16.

Nos manet oceanus circumvagans:
 arva beata

Petamus arva, divites & Insulas.

v. 173. Τεῖς γὰρ ἴππῳ] Restitui lectionem veterem, quam MS. I. & Tzetzes nobis servavit: τεῖς ἵππῳ. Sic inferius τεῖς ἵππῳ παρέχον. Vidit & H. Stephanus.

v. 174. Μίκατ' ἵππῳ ἄρσλον] Ordo verborum quem in his binis versibus Tzetzes instituit tam ineptus, quàm sensus quem ex iis conficit. Ait enim Hesiodi voti hunc esse sensum, se maluisse mori ante heroici sæculi exinum, quàm post illum nasci. Sed hoc ab Hesiodi mente alienum planè est, qui optat ἢ ὡς δὲ δυνῶν quàm quinta ætas ingruerit, ἢ ἵππῳ

γινῆσαι, quum meliora scilicet tempora reflorescent. Persuasum enim habebant Poëtæ & plerique Philosophi, præcipuè Platonici, exacta hac misera ætate, παλιγγενεσίαν futuram, omnia reditura in suos ortus & pristinam felicitatem. Inde Probus ad illud Virgillii,

Ultima Cumæi venit jam carminis ætas.

notavit Cumæum carmen esse carmen Hesiodi, quod sic dicatur à patre Dio, qui Cumæus fuerit. Sed quid his immoratur? Nihil est in Poëtis decantatius, qui tamen omnes videntur hanc opinionem ex isto Hesiodi loco hausisse.

v. 178. Εὖ τ' ἂν γενέσθην πολιορκήτορι τέλειον] Insulsè Interpretes Latini: Postquàm facti circa tempora cani fuerint. An γινῆσαι πολιορκήτορι τέλειον est fieri canum? quid absurdius fingi potest? γενέσθην sunt πηχέρις. Sic autem verte: Quum vix nati canescant, hoc est, senescant, quum vix postquàm lucem adspexerunt senio conficiantur. Hinc pauld post αἰψά γηέσκοντες τεινῆς appellat. Conqueritur de vitæ brevitate, cui quintæ hujus ætatis homines sunt obnoxii, qudd celeriter tacitis consenscant annis. Hoc est de quo toties conqueruntur Poëtæ, meliores annos esse fugacissimos. Theocritus: Μὴ καυχῶ τέχῃ γὰρ σὺ παρέχεται, ὡς ὅτι, ἔκ. Noli superbire. celeriter enim te relinquit, tanquam somnium, adolescentia. Sed hæc Anthologiarum Scriptoris relinqua-mus.

v. 180. Οὐδὲ πατὴρ παίδεσσι ὁμοίος] Non hæc referenda sunt ad ἰδίας ὁμοιώματα, ut non nemo facit, sed ad γινῆσαι. Loquitur de discordia & dissensione animorum, quæ miseros mortales hujus ætatis sic exagitat, ut omnia sint ὕπνῳ, nūquam candor, fides, non fucatus amor, ne inter parentes quidem & liberos. Ovid.
 Filius ante diem patrios inquirat in annos.

Glossæ MS. Vossii: ὁμοίῳ, ὁμοιοῦμεν.
Græci magistri, ὁμοίῳ, ὁμοιοῦντες, σίμ-
ων. Alia ratio est inferius; v. 235.

Τίτῳσι δ' ἡρώωνες ἰσχυρὰ τέχνη γονεῶν.
*Pariunt vero mulieres similes pa-
rentibus liberos.*

Hic utique loquitur de εἶδος ὁμοιότητι. Li-
beri enim qui parentum os referabant
habebantur pro nota & argumento ma-
ternæ pudicitiae. Horat. IV, 6.

*Nullis polluitur casta domus stupris,
Mos & lex maculosum edomuit ne-
fas,*

*Laudantur simili prole puerperæ:
Culpam poena premit comes.*

Cui non dictus Hylas?

v. 185. Απμήσουσι] Barbarè Interpre-
tes: *Dehonorabunt.* Απμήσουσι autem est
ἀπμῆν φιλεῖ. Sic & versu sequente μίμ-
νονται est μίμνῳται φιλεῖ, & vers. 189.
ἐπερῶ δ' ἵπτιον πόλιν ἐξαλαπάξει, est ἐξαλαπά-
ζειν ἵπτιον solet expugnare. vers. 225. οἱ
τὶ μιν ἐξαλάσσωσι, qui ipsam expellere so-
lent, sic ex MSS. ibi legendum. & v.
323.

— οἷα τι πολλὰ

Γίνεται, αὐτ' ἂν δὴ κέρδος νόον ἐξαπατήσῃ,
id est, ἐξαπατῆν φιλεῖ. & mox v. 327.

Ἴσον δ' ὅς δ' ἱκέτιός ὅς τι ξῆνον χαλὸν ἔρχει.
hospitem malo afficiet, hoc est, afficere
solet. Homer. Iliad. a. ὅτι χροῖται ἀνδρὶ
χέρῃ, *quando irasci solet viro inferiori,*
& sic sæpè. Aristoph. Pluto:

Ὁ Πάμφιλος δ' ἐχ' ἀλ' εἴπῃ κλαίοντι;

*Pamphilus nonne propter hunc plo-
rare solet?*

Sic & Scriptores Sacri, Marc. III, 27.
καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτῆ διαρπάσσει. & tunc do-
mum ejus diripiet, hoc est, diripere so-
let. Joan. XV. 6. Εἰ μὴ περ μένη ἐν ἡμῶν,
ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράνθη. *Si quis
non in me manserit, ejici solet foras,*
& *tamquam palmes arefcere.* Interpre-
tes ibi hæsitant. vide Bezam. In hac
notione legitur etiam imperfectum, ut
ἔδου. Marc. XIV. 12. *maestare solent.* &
XV. 6. ἀπὸ λυγρῶν, *dimittere solebat,* ut bene
hic vetus Interpres.

In Scuto Herculis, v. 402.

Ὡς δ' λέοντες δύο ἀμφὶ κατακτείνετο ἑκάστω
Ἀλλήλοισι κοτῶνται, ὅτι σφέας ὁρμήσωσι.

*Ut autem leones duo pro occiso cervo si-
bi mutuo irati in se ipsos impetum fa-
cere solent.* In Theogon. v. 750.

Ἡ μὲ κατακτείνεται, ἡ δ' ἐξέρχεται ἔρχεται.

*Hæc quidem intrabit, illa vero foras
egreditur.* h. e. intrare solet. In ἔργοις
v. 523.

Νυχτὶ κατελίσσεται ἐνδοθεν οἴκου.

Noctu cubare solet intra domum.

Et v. 370.

Εἰσὶν δ' ἄρα ὁμοῦ καὶ ἀπίστῳ ὠλισσάσθαι ἄν-
δρας.

*Credulitas pariter ac diffidentia perdere
solet homines.* Et v. 443.

Ρῆα δ' ἀφείλετο φαινομένην ἐξ ἡλίου καὶ θυμῷ.

*Facile vero auferre solet apparentem vo-
lens saltem animo.* Interpretes Latini:
absulit. Et v. 284. Ζεὺς δὲ τὸν ἱερὸν ἐπιμύ-
ψα. *Jupiter tum Irim mittere solet.*
Theog. v. 7.

Ἀκροτάτῳ Εὐκῶνι χορὸς ἐντυπώσασθαι Κα-
λῆς.

*Summo in Helicone choreas ducere
solent pulcras.*

Sic & Scriptores in oratione pedibus so-
luta loquuntur frequenter, ut & Sacri
Marc. XIV, 12. ὅτι τὸ Πάσχα ἔδου, *quo
tempore Pascha maestare solent,* & XV,
6. ἀπὸ λυγρῶν solebat dimittere. Sic & Lati-
ni hoc tempore utuntur, hinc in versione
retinui. Horat.

Non hic cuiquam parceret amico.

hoc est, parcere solet. Pers. Sat. 11.

*At bona pars procerum tacita liba-
bit acerra.*

hoc est, libare solet, ut benè ibi πολυ-
μαθίστατο Casaubonus, quem vide, qui
& Hebræos hoc genere loquendi usos
esse docet. à quo nec Græcos abhorre-
re, quod non à quoquam antehac ob-
servatum esse memini, hi loci Hesiodi
argumento sunt. Aoristis quidem hanc
vim inesse tralaticium est, ut & apud
nostrum 240.

Τὸς δ' ἐκατόθεν μίγ' ἐπύχα πῦμα Κερ-
νιαι.

*Illis autem cœlitus magnum impor-
tare solet malum Jupiter.*

& sæpè aliàs. Theogon. v. 87.

Αἴψα τε καὶ μέγα τοῖσιν ὀπίσσω κατ-
παύσῃ.

*Statim etiam magnam contentionem
scite dirimere solet.*

v. 187. Οὐδὲ δῖων ὅππῃ εἰδότες] Imperi-
tè Interpretes: *Neque Deorum oculum
veriti.* Verre: *neque Deorum iram ve-
riti.* Inferiùs v. 252. δῖων ὅππῃ ἐκ ἀλέγον-
τες, *Deorum animadversionem non cu-
rantes.* Ubi iterum Interpretes sine sen-
su: *Nullam Deorum reverentiam cu-
rantes.* Homerus Iliad. π.

Οἱ βίη εἰν ἀγορῇ σολοὺς κείνοισι δίκης,
Ex ἧ δίκῃν ἐλάσσει, δῖων ὅππῃ ἐκ ἀλέγον-
τες.

Hic Interpretes: *Deorum rationem nul-
lam habentes,* quod ferri posset, ut apud
Herodotum Calliope: ἔτι δαμνῶν, ἔτι
δῖων ὅππῃ ἔχοντες. *Neque Geniorum, ne-
que Deorum rationem habentes.* At O-
δωσ. φ. v. 29.

Σχέτλιοι ἐδὲ δῖων ὅππῃ ἔδωσαν οὐδὲ πρὸς
πῆλιν.

Interpretes rursus inscitè vertunt: *Deo-
rum providentiam reveritus.* In omni-
bus his locis ὅππῃ est ira, poena, vindicta,
animadversio. Hefych. ὅππῃ, ἐπεσφῶν,
ἐντοπῶν. Item: ὅππῃ, ἐπεσφῶν, πῶν. Cor-
ruptissimè. lege: ἐπεσφῶν, πῶν. Noster
in Theogonia, 222. de Parcis:

Οὐδ' ἂν ποτὶ λήγουσι δίκαι δεινοῖο χρόνιοι,
Πεῖν γ' ἂν τῇ δίκῃ καλῶ ὅππῃ, ὅς τις ἀ-
μάρτη.

*Non ante deponunt Deæ gravem
iram,*

*Quàm ab illo pœnas sumserint ma-
gnas, qui peccavit.*

Unde & Nemesis ὅππῃ, & Ionicè οὗππῃ
dicitur in Inscriptione Herodis Attici:

Ἡτ' ὅτ' ἐξα βροτῶν ἐλάει Παμύσιας οὗππῃ.
*Quæ facinora hominum punis Rho-
mnusius Upi.*

Ut benè emendavit & exposuit maxi-
mus Salmasius. Quam appellationem
Nemesis quidem ὅππῃ ὅππῃ accepit, non
tamen hoc nomine, quodd ὅππῃ seu curam
gerat rerum humanarum, sed quodd ani-
madvertat & puniat mala & improba
audacium & insolentium hominum fa-
cinora. Quas Nemesis partes esse ne-
mo ignorat. Eisdem apud Hesiodum sunt
φοβέμενοι. Hefych. εἰδῶν, ἐπεσφῶν. v. 190.
pro ἐλαπάζει MS. II. ἐλαπάζει. Malè.

v. 199. Ἀθανάτων μὲν φύλον ἴππῃ] φύλον
ἐπὶ καὶ apud Græcos Scriptores in hac no-
tione non legitur. Itaque hic locus mi-
hi mendi dudum fuit suspectus, quod
deterfit MS. II. ex quo legendum φῶλ
ἴππῃ. ἴππῃ fuit etiam in codice Palatino
& conspicitur in margine Stephanianæ
editionis. Hinc & statim ἐπεσφῶντες non
ἐπεσφῶντες, Ἀθανάτων φῶλα sunt Dii. & sic
vertendum, non ut vulgò: *familia Deo-
rum.* sic superius φῶλ ἀνθρώπων sunt ho-
mines, φῶλα γυναικῶν mulieres.

v. 207. Δαίμονιν τί λέλασας] MS. I. λέ-
λασας. probat Tzetzes.

v. 210. Ἀφρον δ' ὅς κ' ἐδῶλοι] Versum
istum & sequentem obelis suis confodit
Aristarchus, quia brutis non convenient
γνώμαι, sententiæ. Et mihi videtur ab-
surdum. Επιμῶντα enim à λογοποιεῖς so-
lent addi. Itaque jam olim persuasum
mihi fuit accuratius de hoc loco cogi-
tanti ab antiquissimis temporibus hos
versus laborare trajectione, qui sic resti-
tuendi sint suo ordini:

Δείπτον δ' αἰκ' ἐδῶλον ποιήσονται, καὶ μαθήσονται.

Ὡς ἔφατ' ἀκλυπῆτος ἱρᾶς ταυροπύργος ὄρνις.

Ἀφρον δ' ὅς κ' ἐδῶλοι πρὸς κρείσσονας ἀντι-
φείζον,

Νίκης τε στέρε), πρὸς τ' αἰχμασιν ἀλγῶν πάχοι.

In hac opinione me confirmavit Manu-
scriptus prior Vossianus, in quo idem
ordo servatur, nisi quodd sequens versus
Ὡ Πέρση, οὗ δ' αἰκῇ δίκης malè præcedat
ἐπιμῶντος. Sic enim ille liber, recens qui-
dem, sed ex optimo exemplari descri-
ptus hos versus digerit:

Ως ἱππᾶς ἀκυπνίτης ἱραξ ταυροσπίτηρ ὄρνις,
Ω Πέρση, σὺ δ' ἄκυσ δίκης μὴδ' ὕβριν ὀ-
φίλλης.

Ἀφρον δ' ὅς κ' ἐδίλοι, &c.

Tzetzes totam hujus fabulæ, quæ eodem ordine in exemplaribus ejus tunc descripta erat, ut nunc in nostris, σὺ τὰς δα-

mnat, non verborum, quasi aliquid σό-
λοικον, aut σολοικοφανές hîc sic commissum,
ut viri docti ceperunt, sed sententiæ &
totius orationis, quæ non videtur com-
modè cohærere. Hinc & ipse versus
alio locat ordine, quàm quem vulgò te-
nent. Vide ejus commentarium.

C A P U T XIII.

Εὐθλὸς. Bonus. Δειλὸς. Hesioidus ter explicatur. ἰθὺϊαν νέμειν. Εὐε-
λάσωσι Ερρα θελήης. Hesioidus quater emendatus. Ἀπαιρεῖν. Επαι-
ρεῖν βασιλῆος, ἀνδρὸς, κακοῦραφίας. Interpretum Homeri & Hesioidi
aliquot errata. Κυδρὸς. Ονομάζειν δίκην. Πετιηνὸς. Hesioidi non in-
tellecto loco lux. Δίκαια. Ἀλήθεια. Βλάπτειν δίκην. Versus Hesioidi
supposititius indicatus.

V. 214. **Υ**βεις γὰρ τι κακὴ δειλῶ βροτῆ.
ἔδῃ μὲν ἰδὼς Ρηϊδίας φρέμαν
δωμάτων] Εὐθλὸς, ut rectè vidit Plutarchus
hoc loco est ὁ τῇ τύχῃ καὶ τῇ δυνάμει περὶ-
χων, potens, nobilis, dives, ut, apud La-
tinos, bonus. Flor. l. 7. *Ipse in senatum*
cædibus, in omnes superbia, quæ crude-
litate gravior est bonis, grassatus. Plaut.
Curc. IV, 1, 14. *In foro infimo boni bo-*
mines atque divites ambulant. Cic. IX,
ad Att. 12. *Ædiles ludos parant? viri*
boni usuras perscribunt. Apud quem in-
finita sunt ferè exempla. Δειλὸς contra
est tenuis, inops. Glossæ MSS. Vossii,
& Græci magistri Δειλῶ, ἀγνῆ, ἀδινιστέρω.
Hunc sensum esse hujus loci ex præce-
dente fabula quoque intelligitur. In ver-
su antecedente ἄκυσ δίκης est obtempera-
justitiæ, sequere justum. Inferiùs v. 273.
ἀπαύειν δίκης.

V. 219. Αὐτίκα γὰρ πέχει] Hunc Versum
optimè ὁ πᾶν interpretatur. Significat
enim Hesioidus religionem jurisjurandi,
qua se judices obstringunt, violari, si-
mul ambitioni subscribunt aut gratiæ,
aut largitionibus corrumpuntur; hanc

verò læsam fidem sacramenti sequi pœ-
nam perjuris debitam. Nam versu se-
quente ἐλαομένης est ἀγομένης βιαιώς, σὺ
βίη, jus quod aut gratiâ inflectitur, aut
potentiâ perfringitur, aut pecuniâ adul-
teratur, & violenter opprimitur, ut Cic.
inquit.

V. 222. Ηδὲ λαὸν] Stultissimè Inter-
pretes: *mores populi.* Ηδὲ hîc sunt ἀγο-
ρεῖαι, τόποι, vici, domus, sedes populi qui
tales injustos habent magistratus, v. 525.
Ἐν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ καὶ ἐν ἡδίστῳ λουζαλέουσιν.
In frigida domo, & in ædibus tristi-
bis.

Nihil tritius.

V. 224. Καὶ ἐκ ἰθὺϊαν ἔναιμαν] Ridiculè
Interpretes: *neque rectè distribuunt.*
ἰθὺϊαν νέμειν Aristoteli V. Ethic. est δίκην
νέμειν, jus reddere, in sequente versu,
δίκην δίδουαι ἰθὺϊας. *rectam ferre senten-*
tiam. Optimè hunc locum interpreta-
tur Eustathius ad Iliad. 4.

Ἐὶδ' ἀγ' ἰθὺν αὐτὴν δικάσει, καὶ μὲν ὅτινα
οἶμαι

Ἄλλον ἐπαδίκην Δαναῶν ἰθὺν γὰρ ἔσται.
Age ipse judicabo & me nullum puto
Repre-

*Reprebensurum Græcorum. rectum
erit iudicium.*

Ubi Eustathius notat ad ἰδεῖα subintelligi δίκην. Τὸ δὲ ἰδεῖα ἐλλειπῶς καὶ αὐτὸ εἰρηται. Εἰληπαῖαι γὰρ ὑπὸ κοινοῦ τὸ δίκην ὄνομα ἐκ τῆς διχόσυνου ἑνότητος. εἰς ὃ σαφηνύεται ὅτι τοιαύτης λέξεως χρῆσιμον καὶ Ηοιδῶς τὸ ἰδεῖα ἐνεῖμα, ἥτοι πῶς εὐδυνάτω δίκην. In hoc versu legitur in utroque MSto οἱ τε μὴν ἐξελάσσωσι pro ἐξελάσωσι. Optimè. Hom. Iliad. π.

Οἱ βίη εἰν ἀγορῇ σκολιὰς κείνωσι δέμους,
ἐκ δὲ δίκην ἐλάσσωσι, διὼν ὅππῃ ἔκ ἀλέγοισις.

v. 231. Θαλίης δὲ μμμηλότα ἔργα νέμονται] Hic verò mirificè Interpretes: *In conviviiis autem partis opibus fruuntur.* Unde hanc versionem exsculperint, quid viderint, legerintque ego quidem exputare nullus possum. Quid enim à Poëtæ verbis comminisci poterant remotius? ubi partarum opum mentio? Hinc non immeritò olim à viris doctis hæc versio fuit improbata. Sed nec hi, quod pace illorum dixerim, plus viderunt. Volunt θαλίης μμμηλὸς esse per idiotismum Poëtis familiarem θάλλω, legendumque θαλίη μμμηλότις ac vertendum fructus colligunt florentes. Hæc quidem eruditionis & acuminis specie blandiuntur, sed revera à Græcæ linguæ indole abhorrent & mente Poëtæ. Sensus est simplicissimus per θαλίης μμμηλότα ἔργα intelligi ipsa convivia, sicut ἔργα Ἀφροδίτης sunt συνουσίαι, ἔργα Ἀρεῆς bella: seu opera pertinentia ad convivia, quæ grata sunt convivis. θαλίης μμμηλότα ἔργα νέμονται, exercent opera grata convivis est id ipsum quod superius dixerat τέρποντ' ἐν θαλίης, convivia celebrant. νέμωμαι θαλίης ut apud Pindarum νέμωμαι αἰῶνα. Δάκρυς νέμονται αἰῶνα. hoc est, ἀλόγως, ut scholia antiqua exponunt. Superius apud nostrum v. 119. Οἱ δ' ἰδωμένοι Ηοῦχαι ἔργα νέμονται συν ἰδωμένοι πάλαιον. Illi verò pro arbitrio Tranquilli res suas curabant cum bonis multis, si-ve vivebant sine curis. Ubi itidem malè Interpretes: *Ipsique ultro Quietis partis fruebantur.* Nimirum, qui justitiam co-

lunt, illos Poëta affirmat, aureæ ætatis hominibus similem vitam agere, in perpetuo gaudio sine curis & mœrore. Hinc & addit illos non currere per mîria & undas, sed contentos cœnis terrestribus, & post quas non lavandæ sunt manus, & quos humus fert fructibus pasci, æquè ut illi beati seculi mortales. Proclus sic hunc locum intellexit: homines justos vivere semper in conviviiis, & in iis agere opera ad agriculturam pertinentia. In MS. I. legitur θαλίης. In 2. θαλίης, in casu secundo. In præcedente versu liber I. ἰδωδίκην.

v. 233. Ἀκρὴ μὲν τε φέροι βαλάντας, μέσση δὲ μελίαντας] MS. I. ἄκρη, μέσση. Videtur Tzetzes hanc lectionem agnovisse, qui exponit ἐν ἄκρη, ἐν μέσση. Vulgata tamen lectio melior. v. 237. pro νέωσανται MS. I. νέονται.

v. 240. Πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἐπαυρεῖ] MS. I. ἀπύρα. Sic legit Æschines oratione contra Cresiphontem, Tzetzes, antiquus Scholiastes Pindari ad Pythionic. 111. Eustathius ad Iliad. α. cujus verba sunt: ἵνα λέγῃ συμμῶς καὶ εὐφρομῶς, πάντες ἐπαύσανται βασιλείας τέττε κακοῦ, κατὰ τὸ,

Πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἀπύρα.

ἔνθα ὅρα τὸ ἀπαυρεῖν ταῦτον ὃν τῷ Ὀμηρικῷ ἐπαυρεῖν, διὸ καλῶς ἢ αὐτῶν ἐρμηνεία. Apud Hesiodum, inquit, ἀπαυρεῖν eandem vim habet quam apud Homerum ἐπαυρεῖν. Ecquis dubitet Hesiodum scripsisse ἀπύρα, quidd postea scîoli moti vocis insolentia in hac notione mutarunt? Ἐπαυρεῖν enim pro ἀπολαύειν pœnas dare, damno affici frequenter apud Homerum aliosque legerant, sed ἀπαυρεῖν in hac significatione non nisi in hoc Hesiodi loco, nisi me fugit memoria, reperitur. Alioquin pro ἀφαίρειν & apud Homerum & apud nostrum sæpius legitur. Non dubitavi reddere suam lectionem Hesiodo fundatam tot antiquorum Scriptorum auctoritate, quamvis editi libri repugnent omnes. Cete-

Ceterum verba illa Homeri, ad quæ Eustathii scholion laudavimus, Iliad. α, ἵνα πάντες ἐπαύρων] βασιλῆος, Latini Interpretes transtulerunt: *ut omnes fruantur rege*. poterantne infalsius? ἐπαύρονται βασιλῆος est plectantur propter regem, luant regis stultitiam. Nec melius. Iliad. ζ.

Τάτῳ δ' ἔτ' ἄρ' οὐν σφένος ἔμπροσθεν ἔδ' ἄρ' ὀπίσσω

Εἰσὸν] τῇ κἄν μιν ἐπαυρήσασθαι οἶα.

Huic enim neque animus constans est, neque in posterum

Erīt; idcirco ipsam pœnas daturum puto.

Sic vertendi hi versus. Iliad. ο.

Οὐ μὲν οἶδ' εἰ αὐτὲ χαροῖσσι δαίμονες
Πρώτῃ ἐπαύσαι.

*Nescio an non insidiarum infelicitum
Prima pœnas suas.*

Similiter peccarunt Latini Interpretes inferius apud Hesiodum v. 419. Πλεῖον ὅ νυκτὸς ἐπαυρεῖ, hoc est, *magis autem nocte laborat*, subintelligitur hīc καμᾶν. πλεῖον καμᾶν ἐπαυρεῖ majores capit labores. Illi ineptè: *magis autem nocte fruītur*. Απαυρεῖν, & ἐπαυρεῖν βασιλῆος, ἀνδρὸς, χαροῖσσι δαίμονες, sunt loquutiones concisæ, in quibus subintelligitur κακὸν & ἐκ, aut ἔνεκα. ut integra sint ἐπαυρεῖν κακὸν ἔνεκα βασιλῆος, ἐκ χαροῖσσι δαίμονος. sanè κακὸν additur ὁδὸς. σ.

Μήτε τι κακὸν ᾗ μείζον ἐπαύρης.

Ne majus malum capias. Sic & ἐπαυρεῖσθαι ἀγαθὸν apud Andocidem. Similiter inferius Theog. v. 882. κείνῳ πῶλον [σ. ἔνεκα. certare de honoribus. Tales ellipses Græcis Scriptoris tam qui soluta, quàm qui pedibus constricta utuntur oratione, non sunt infrequentes.

v. 248. Καταφράζει καὶ αὐτοὶ πῶλον δίκην] Est, *Considerate & ipsi hanc pœnam*, quæ injustis magistratibus & iniquis infligitur hominibus. Respicit enim ad illam δίκην, de qua paucis abhinc versibus egerat:

Τοῖς δ' δίκην Κερειδὸς τεκμαίρεται ὠρόπα Ζεὺς.

sanè quàm inficetè Latini Interpretes hīc: *Considerate hanc justitiam*.

v. 256. Σκολιῶς ὀνοτάζων] ὀνοτάζων Eustathius exponit μισήμενος. Hesych. ἐκθαλίζων, ἰδείζων. Proclus ἑξαχαράσσων, ut apud Cic. *adulterare pecunia jus*. quod qui faciunt contumelia Deum afficiunt. Pauldò antè παραλίμενον δίκας Cic. est *inflectere jus gratiâ*.

v. 257. Κυδὼν τ' αἰδοῖν] MS. II. κυδρὴ, & Proclus: ἀπὸ τοῦ κυδρὸς, inquit, γίνεται κυδρὸς, καὶ κυδρὴ, ὅς ἐστι ἰχθὺς ἰχθρὸς. Sic & Etymol. Magni auctor & Hesychius: κυδρὴ, ἐνδοξος, σέμνη, πρία, ἑπμη. Hom. Διὸς κυδρὴ παρακλῆσις. Κυδρὸς nihili vox est. Restitui hanc vocem κυδρὸς inferius Hesiodo in Theogon. v. 318, & 442. Vide & Hom. Iliad. σ. v. 184, & Od. λ. v. 579.

v. 260. Απαυδάλιας βασιλείων] Uterque MS. Vossianus, Palatinus, editio Ingrini: βασιλείων probante Tzetze, qui ait αὐ καὶ ὠν coalescere in unam longam.

v. 265. Pro οἱ αὐτῶ MS. I, οἱ δ' αὐτῶ.

v. 267. Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός] Hunc cum sequentibus sex versibus expungit Plutarchus. vide Proclum.

v. 273. Δία περπέρεσσον] MS. I. Δία μηπίνια, Glossa MS. βυλευκπκόν.

v. 277. Οἰωνοῖς πετεινοῖς] Uterque Codex Vossianus: πετλωῖς. Sic etiam Moschopuliani codices: πετλωῖς, inquit, ποιητικῶς, κοινῶς δ' ὀτηνὸν καὶ πετεινόν. Apud Porphyrium de abstinentia, ubi hos versus laudat, animalium, extat quoque πετεινοῖς.

v. 280. Εἰ γὰρ πε καὶ ἐδέλῃ τὰ δίκαι ἀγορεύειν γινώσκων] Nec Græci nec Latini Interpretes hunc locum ceperunt. δίκαι non sunt iusta, quod omnes existimant, sed ἀληθῆ vera ut ex ἀντιδίσσει patet. Verum autem pro iusto, & iustum pro vero in utraque lingua frequens esse in tanta litterarum luce multis docere putidum est. Priscianus lib. XVIII. *Iustum pro vero & verum pro iusto frequenter tam nos quàm Attici ponimus*. Inferius 768. ἀλῆθεια pro justitia:

Εἴτ'

Εἶτ' ἂν ἀλκιδεῖν λαοὶ κείνοντες ἄρουν.

Cum in rebus agendis populus est occupatus. in jure dicendo. κείνεν ἀλκιδεῖν est, res agere, jus dicere. Hinc & in sacris μαμμωνᾶς τῆς ἀδικίας, & μαμμωνᾶς ἀδικῶ, sunt opes non veræ, fluxæ nimirum & hæ caducæ, quæ opponuntur μαμμωνᾷ ἀληθινῶ, opibus veris, divinis scilicet. Sanè ἀδικία in sacris litteris nonnumquam est mendacium. Joann. VII, 18. 1 Cor. XIII, 6. Sic & apud Latinos *veritas* pro *justitia*. Cic. XIII. ad Fam. 57. *Ut suum negotium habeat cum populo Sardiniano, pro causæ veritate, & pro sua dignitate conficiat.* Pro Cælio: *Equidem vos ducam à testibus, neque hujus veritatem judicii, quæ mutari nullo modo potest, in voluntate testium collocari sinam.* Alia quamvis multa notarunt viri docti, præcipuè Joan. Frid. Gronovius ad Senecam & Tacitum. Et in lingua Hebræa, Syra, & Arabica una eademque voce *justitiam* & *veritatem* denotari præclarè docuit vir insignis Ludovicus de Dieu.

v. 283. Εἰ δ' δίκην βλάπτει] βλάπτειν δίκην est hic *justitiam impedire*, falsum scilicet testimonium perhibendo; impedire ne judices possint secundum illum dare, à quo jus & fas stat. Sic βλάπτειν apud Homer. Οδυσ. N.

Αὐτὸς ἰὼν ἀπὸ τοῦ πλοῦ, μὴ πνὶ ἐπαύρων
βλάπτοι ἐλαυνόντων, ὅππευ σπινθόριατ' ἐρετ-
μοῖς.

*Ipse iit per navem sub transtris ne
aliquem sociorum*

*Impediret propellentium navem,
quia properabant, remis.*

Utrobique Latini Interpretes malè: *laederent.* Apud Poëtam hunc, alibi quoque hujus significationis βλάπτειν occurrunt exempla.

v. 288. Ολίγη μὲν ὁδὸς] Plato II. de Rep. & Xenophon II. Απομνημ. legunt *λείη*, optimè.

v. 291. Εἰς ἄκρον ἵκνται] Hunc locum miror inquinatum etiam nunc in omni-

bus circumferri editionibus, quum pridem sit emaculatus ab Heinsio, Scaligero, Meursio, qui ἵκναι legendum esse præceperunt, ut omnes veteres Interpretes qui explicant ἑλθῇ. Sed jam olim Erasmus in adagiorum farragine rectam lectionem proposuerat, & in versione secutus erat. Lucianus in νεκυοματεῖα versus Hesiodi vocat πάνδημα ἔπη celebres & omnibus notos. Hunc locum pulchrè imitatur Silius Italicus, ubi Virtus sic alloquitur Scipionem dubium animi, virtutine se dederet, an voluptati.

*Ardua saxoso perducit semita clivo,
Aspera principio, nec enim mihi fallere mos est,*

Prosequitur labor ad nitendum intrare volenti.

Vide quoque Catalecta Virgilii de littera Pythagoræ.

v. 293. Ος αὐτῇ πάντα νόησι] Hæc inepta lectio omnes fœdavit editos libros. Antiquam tamen & veram nobis servavit Aristoteles I. Ethic. ad Nicom. cap. 4. Clemens Alexandrinus III. Pædagog. cap. 8. Aristides in λόγῳ περὶ τῆς Πηπεικῆς, Plutarchus aliique, qui & hic pro αὐτῇ legunt αὐτῆς, & v. 296. ὅς δ' ἂν καὶ μὴ αὐτῆς νόῃ. Et Zeno in sua imitatione:

Κείνος μὲν παίδειστος ὅς τ' εἰπόντι τίθησι,

Εἰδὼς δ' αὖ καὶ κείνος ὅς αὐτὸς πάντα νόησι.

Sic enim isti versus leguntur, apud Diogenem Laërtium. Hos tantos auctores qui non sequitur, næ ille miser iratis Musis natus est. Et licet absque his esset, ipsa tamen Græcæ linguæ indoles facilè non oscitantem lectorem depravationis, quæ nostras editiones contaminat, admoneret.

v. 294. Φρασεῖται τὰ κ' ἔπειτα] Non agnoscitur hic versus ab omnibus illis antiquissimis Scriptoribus, quos hoc loco usos esse diximus, nisi ab Aristotele. In vetustis tamen codicibus fertur desiderari. Sanè nec Eustratius qui reliquos exponit, hujus meminit, ut & alii prisca Aristotelis Interpretes. Nec Latinis fuit cogni-

cognitus, qui hunc locum in sua transtulerunt scripta. Liv. 32. *Sæpè ego audivi milites eum primum esse virum, qui ipse consulat quid in rem sit: secundum eum qui bene monenti obediat: qui nec ipse consulere nec alteri parere sciat esse extremi ingenii.* Cic. in Cluentiana: *Sapientissimum esse dicunt eum, cui quod opus sit veniat in mentem:*

proximè accedere illum, qui alterius benè inventis obtemperet. Hesiodi tamen Græci Interpretes in suis libris illum invenerunt, ut ipsorum declarant explicationes. Hinc verò apparet non heri aut nudius tertius, sed ante multa sæcula hunc versum esse Hesiodo subiectum. Supposititium enim esse & Poëtâ indignum ego quidem nullus dubito.

C H A P. XIV.

Hesiodi insignis locus explicatus contra omnium Interpretum sententiam. *Εν θυμῷ βάλλεσθαι. Αἰέων. Μέγιστα ἔργα.* Hesiodo & Theocrito lux. *Μεγίστος λόγους. Μέγιστον.* Commodus. Epitaphium Hesiodi, quod Pindaro tribuitur, emaculatur. *Μέγιστα σοφίας.* Hesiodus sæpè expositus, aliquoties emendatus & ab Interpretum inciticia vindicatus. *Οπαίζων, καταπαίζων.* Tzetzes emendatus. *Καὶ Εὐνή. Αλυσίνων. Γήραος ἑδός.*

v. 295. **M**ΗΤ' ἄλλω αἰέων ἐν θυμῷ βάλλεται] Ex versione Latina & Interpretibus Græcis hujus loci sensum nemo eruat. Quid enim est? *Neque alium audiens id in animum admittat.* Notissimus Hellenismus omnes fugit. *Αἰέων ἐν θυμῷ βάλλεσθαι*, est *αἰέων ἐν θυμῷ βάλλεσθαι*. *neque alii parere in animum inducat.* *Εν θυμῷ βάλλεσθαι* est in animum inducere, ut *βιβλαμίνος* eis vñ apud Chrysostomum qui in animum induxit, & ut faceret consilium cepit, ut eleganter notavit vir magnus Gu. Budæus, quem tamen miror in eodem loco hunc Hesiodi versum exponere: *nec cum ab alio audiveris animadvertit & in memoria versat.* Sed *αἰέων* hñc esse parere, obsequi, dicto audientem esse, ut sæpè, & ex sensu verborum & interpretatione Livii, qui *alii parere sciat* exposuit, facillè erat animadvertere. In eundem impegerunt lapidem Interpretes inferiùs v. 709.

— Εἰ δὲ καὶ ἄρχῃ

Ἡ ἔπος οἰπὼν δαυδύμων, ἢ ἢ ἔργας.
Si autem caperis aut verbum aliquod dicere ingratum, aut facere. vulgò vertunt: si caperis locutus, faciens.

v. 300. *Εὐστράτος Δημότηρ*] Græci magistri nescio quas comminiscuntur ineptias cur Ceres *εὐστράτος* dicatur, quas excutere non est operæ. An hoc ulli Poëtæ Interpreti potest obscurum esse, Cereri dedicati coronas spiceas, & illis semper ornatam eam Divam conspici? Nummus aureus.

Vide & argenteum apud Fulv. Ursinum in familia Cassia. Ovid.

Festa

*Festa pie Cereris celebrabant annua
matres,*

*Illæ, quibus nivea velatæ corpora
veste*

*Primitias frugum dant spicea ferta
suarum.*

Idem in Amor.

*Flava Ceres tennes spicis redimita
capillos.*

Tibullus:

*Flava Ceres tibi sit nostro de rare
corona*

*Spicea, quæ templi pendeat ante
fores.*

Horat. carm. sæculari:

*Fertilis frugum pecorisque tellus
Spicea donet Cererem corona.*

v. 304. *Ἰκλῶ* ὁρμῶν] Malui similis cupiditate, quàm cum Interpretibus studio. Tzetzes ὁρμῶν exponit. Hesych. ὁρμῶν, βελὴ, ὀρμυρία. *κλῶ* est vocula *μῶν* *ης*, de cuius expositione varia vide Proclum. Hesych. *κλῶ*, ἀργός, ἀκαρπής. Eadem Phavorinus, & addit: *κλῶ* ἢ ὁ κλῶν ἢ ὁ κλῶν.

v. 306. *Σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔσσι μίτεια κομῶν*] Verte: *Tibi vero curæ sit opera decentia curare.* ἔργα μίτεια sunt, ut benè Scholiastes Vossianus, ἔργα στίβων, sive, ut Tzetzes, *μὴ ἀπρητῶν*. Monet fratrem ne otii ac ignaviæ blanditiis malis rebus & operibus animum applicet, & cupiditate auferatur alieni laboris fructus interceptiendi, ut fuci illi qui miserorum sudore & laboribus pascuntur, sed potius in talibus occupetur operibus quæ se virosque bonos decent. Hæc sunt μίτεια ἔργα quæ opponit ἔργοις ἀπρητῶν. Μίτεια esse μέγας, ἔξοχον in animum equidem ego inducere non possum, quum potius veteribus Criticis sit μικρός. Hesych. *μίτεια*, μικροί. μεσοπαθής, μικρὰ πάχων. Apud Platonem verò *μεινός* λέγειν est convenienter loqui, commodè dicere & pro rei dignitate, quæ maximè ad rem faciunt, ut apud Thucydidem lib. 2. *Χαλιπὸν γὰρ τὸ μεινός* εἶπεν, ἢ ὅτι μόνος ἢ ὁ δὲ

καὶ ἀλυσίας βίβανται. Ibi optimè Scholiastes vetus: *μεινός*, συμμεινός, ἀξίος. In Theocriti epigrammate: *μεινός* ἢ ἢ πᾶσιν, non est, excellit in omnibus, sed, moderatus fuit in omnibus, modum in omnibus rebus tenuit, fuit ubique modestus. Hi enim dicuntur *μεινός*. Hesych. *μεινός*, ὀρμῶν. Apud Demosthenem *μεινός* & *ὀρμῶν* conjunguntur. Quod hominum genus, quia singulari morum facilitate est & humanitate, *μεινός* τὴν ἰδὴ Aristoteli IV. Ethic. dicuntur, homines commodi, faciles, homines commodis moribus. Cic. pro Muræna: *Nemo Catone proavo tuo commodior, comior, moderatior fuit, ad omnem rationem humanitatis.* Id. de amicitia: *Atque hoc quidem videre licet, eos qui antea commodis fuerunt moribus, imperio, potestate, prosperis rebus immutari.* Epitaphium verò Hesiodi, quod Pindaro tribuitur, foedissimè deformatum est. Vulgò sic legitur:

*Χαίρει δὲ ἱέους, καὶ δὲ τῶν ἀνθρώπων,
Ἡσόδ' ἀνθρώποις μέγας ἔχει σφίσι.*

Cælius vertit:

*Salve cui pubes, tumulusque bis ob-
tigit unus,*

*Tu sapias Hesiode, quantum ho-
mini sapere est.*

Sic quidvis ex quovis potest verti. Quid est ἀνθρώποις μέγας ἔχει σφίσι? Qui ἄλλοις ἀνθρώποις pro ἢ ἀνθρώποις positum contendunt, illi filices possunt conquire. Nihil hac lectione absurdius. Veram, elegantem, dignam auctore illius epigrammatis, quicumque sit, accipe ex MSto Vossiano:

Ἡσόδ' ἀνθρώποις μέγας ἔχει σφίσι.

*Hesiode hominibus tradens sapien-
tiam, sive præcepta sapientiae.*

Totidem litteris in illo Codice scriptum legimus, nisi quod corruptè. *Ἡσόδ' μέγας σφίσι* est loquendi genus Poëtis familiare pro σφίσι, ut supra *μεινός* *ης*, pro *ἱς*. v. 131. vide ibi notas.

v. 314. *Δαίμονι δ' οἶον ἴδεναι*] Interpretes

tes Græci mirè hîc arguantur. Omnes δαίμονα capiunt pro πύχῃ, hoc, ut videtur, sensu, cujuscumque sortis & conditionis fueris. Δαίμονις hîc esse quod Æschylo κρήνηις, non assequor. Est, ut verum fatear, mira locutio, quam ita judico exponendam esse: τοῦτο ἐνθα σὺ οἶσθαι δαίμον, hoc est, τοὺς εἰς θεῶν similis Deo es. ut apud Xenophontem: χερσὶν οἷον σοὶ ἀνδρὶ, pro χερσὶν οἷον τοῦτο ἀνδρὶ οἶσθαι σὺ. Et apud eundem: ἡμεῖς δὲ ἐργαζομεν τοῖς οἰοῖς τῇ ἡμῶν, καὶ ὑμῶν χαλεπὸν πολιτείαν ἐν δημοκρατίᾳ, pro τῶν πλείους οἰοῖς ἡμεῖς καὶ ὑμεῖς, ut hæc duo loca Stephanus rectè exponit. Sensus Poëtæ est, si labore tibi victum comparaveris, beatus eris. Terent. *Deus sum si ita est.*

v. 318. Ἠδ' ὀνείρω] MS. I. ἡδ', II. ἡτ'. lege: Αἰδὼς ἡδ' ἀνδρας μέγα σνέει, ἡδ' ὀνείρω. *Pudor alius vehementer obest, alius vero prodest.* Versu sequente in utroque MS. αἰδὼς ἀνδράσι, & αἰδὼς ὅλων. nisi quod in secundo vitiosè ὅλων. ὅλων etiam Palatinus codex habet, utrumque Tzetzes & Stobæus.

v. 321. Χερσὶ] Latini hoc unitatis numero malunt exprimere *Manu agere*. Florus: *Matrimonia manu capta*. nihil notius. v. 326. Ἀνείη τῇ tritissima Poëtis Græcis enallage pro ἀνείης τῇ. utrumque Latinos Interpretes fugit. pudet hæc annotare.

v. 324. Αἰδὼς δ' ἡτ' ἀναιδέην κατοπάζει] MS. I. Voss. αἰδὼς δ' ἡτ' ἀναιδέην κατοπάζει. alii libri αἰδὼς δ' ἡτ' ἀναιδέην κατοπάζει, quod probat vir doctus & exponit: *pudor impudentiam sequatur, id est, posthabeatur.* sed ego vulgatam lectionem retineo, quæ sic exponenda: *Pudorem vero cum impudentia vicerit.* ὀπάζειν & κατοπάζειν est sequi jubere, ut victores solent victos, aut domini jubere solent servos sequi. Apud Hom. ὀπάσας, teste Eustath. est δὲς ἱππέων. Hesych. ὀπαζέμεθα, διαρπύσσει. ὀπάδος, ἀνέλεδος, δὲλθ'.
v. 326. Πεία τί μιν μαυρῶσι θεοὶ] MS. II. Πεία δὲ μιν ἀμαυρῶσι. Proclus etiam videtur ἀμαυρῶσι legisse.

v. 328. Καὶ ἔρξει] MS. II. ἔρξει cum editione Isingrina & pluribus aliis antiquioribus. sed rectius ἔρξει legitur. ἀξέω est ἔρξει, & καὶ μεταδύσει ἔρξει, ut benè veteres magistri. Tzetzes hîc foedè corruptus est. ἰσὺν, inquit, τῇ ἐπιόρκῃ δρᾷ, ὅς περ εἰς ἱκατέρων τε καὶ εἰς φίλον, ἢ εἰς ἀλλοδαπὸν [ὅς ἔρξει] καὶ ποιήσει βλαβερόν π. Heinsius legit pro ὅς ἔρξει, λέξει καὶ ποιήσει. Scaliger uncis inclusit. Uterque malè. Scribendum: ἀλλοδαπὸν ἔρξει, καὶ ποιήσει βλαβερόν π. Exponit quid sit ἔρξει. καὶ est ἔργον, hoc est, exponendi vim habet. ut paullo post: τὸ καὶ πῶς. τὸ, hoc est, πῶς. Aristoph. Plauto: κακὸς ἐργετήν καὶ πῶς ἦν. *Male egit, hoc est, pauper erat.* sic καὶ millies apud priscos Græcorum Scriptorum Interpretes. Emendationem nostram video firmari MSto Vossiano.

v. 329. Κρυπλάδης ἐνὶ νῆϊ] Est, *furtivi concubitus*. ineptè Interpretes: *secreti lecti*. Εὐνὴ enim est *convictio*. Hom. Iliad. Ω.

Τέκνον ἐμὸν, τίς μέγχις ἐδουρίμεν καὶ ἀχέων

Ζὴν ἔδαι κραδίην, μεμνημένος ἔδδ' π' οἴης
οὐτ' ἐνὶ νῆϊ;

Mi fili, quamdiu lamentans & dolens tuum cor comedis, neque cibi neque Veneris recordans? Ubi Interpretes æquè imperitiè ἐνὶ νῆϊ cubile verterunt, ut hoc loco. Hos tamen potuisset hujus erroris admonuisse Eustathius, si ipsum confuissent. Qui asseverat ἐνὶ νῆϊ esse μῆνην præfatus propterea nonnullos hos versus ἀδυστῆν, quia οἱ ἀδελφοὶ τ' ἢ ἀδελφὴν πάντα καίον ἐκ ἐπιόρκου τῇ γυναικί. sed & quæ statim sequuntur ἐνὶ νῆϊ Homero esse συνουσίαν ostendunt: ἀγαθὸν ἢ γυναικί ἢ ἐν φιλότῃ μίσγεται. *Bonum vero est cum muliere consuescere.* Phavorinus: Εὐνὴν οὐ μόνον ἢ κοίτην ἀλλὰ καὶ τὴν συνουσίαν, ὅς ἐν τῇ δουρίᾳ τῇ γυναικίον παρὰ τῇ ἱπποκρίτει. Hinc & ἐνὶ νῆϊ est μίσγεται γυναικί. Iliad. β. Διὰ βροτῶν ἐννέηται. Οδυσ. ε. παρ' ἀνδράσιν ἐνὶ νῆϊ ἐστιν cum viris consuescere. Paulo in litteris ad Romanos exaratis κοίτη eadem ratione est συνουσία, cum cap.

cap. XIII. vetat *ἀπαγορεύειν ἐν κοίταις καὶ ἀσπυρίαις*.

v. 330. *ἀλιτφαίνονται*] Reposui ex MS. II. & vetere Palatino, *ἀλιτφαίνονται*, vide Etymologicum Magnum. v. 331. *γάρ* *ἴσθι* est ipsa senectus. Nec aliter Latine debet exprimi. Tales periphrases innu-

meræ apud priscos Græcos Poëtas occurrunt, ut de multis jam nos ipsi & alii viri docti monuerunt. Pleræque abhorrent ab usu & consuetudine Latinæ linguæ, in quam illas verbum de verbo exprimendo transferre imperitia est.

CAPUT XV.

Θύος, θύειν. Vetustissima sacrificia gramen, & alia quæ tellus producit, non animalia. *κλήρος* ager. *Χρῆμα ἐγγχώριον*. *Χῶρος*. *Χαερίτης*. Tzetzes & Proclus correcti. *μετρεῖται*. *καὶ*. Hesiodus ter emendatus. *Ἀρχεὸς πίθη*. *βλαβερόν*. Obnoxius. *Θυμὸς ἐν φρεσὶ*. Multæ Interpretum hallucinationes.

v. 338. *Ποτὶς δὲ θύειται τὴν ἱεράσκηδον*] MS. II. editio Stephani, Isingri-
ni, aliæque meliores: *θύειται*. Itaque ut
versus constet, legendum *ποτὶς δὲ θύειται*.
Proclus etiam sic legisse videtur: *καὶ*
ἀγῶνις, καὶ χαδῶνις, καὶ θύειται καὶ ποτὶς δὲ ἱε-
ρασκήδον. Latini verò Interpretes pessimè
vertunt: *Libaminibus atque hostiis pla-*
ca. Atqui de hostiis jam dixerat præce-
dente versu: *ὅτι δ' ἀγλαὰ μνεία κτείν*. *πι-*
τιδα femora adole. Sic interpretare, *ἀγλαὰ*
sunt nitentia adipe, qua cooperiebantur
ut docet in Theog. Stultè igitur hîc rur-
sus hostias inculcet. *Θύω* Græcis est *θυ-*
μίαμα, odoramentum, odores, qui Diis
adolentur, quod propriè vocant *θύειν*,
hoc est, odoramenta accendere, quibus
solis olim faciebant. Synes. hymno VII.
de Magis:

*Ἀλλ' ἄρα κομίζετι,
Σμύρνης ἐναρίσματα,
Χρυσοῦ τ' ἀναθήματα,
Λιβάνε τὴν θύειν χαλά.*

*Eia munera ferte Myrrhæ libamina,
Aurique donaria, Thurisque odores sua-*
ves. *Θύειν* enim est *θυμῶν* suffire, ut tra-
dit Porphy. II. de abstinentia anima-

lium. Postea ad alia quoque quæ Diis
offerebantur munera translaturum, & tan-
dem ad victimarum macellationem. Por-
phy. II. de abstinentia animalium: *Δέν-*
δρα γὰρ γὰρ δὴ πρὸς ζῶντι ἀνθρώπῳ ἢ γῆ. ἢ δέν-
δραν καὶ πολλὰ πρὸς δένδρῳ ἐπὶ τῷ γένει καὶ πρὸς
πύλῳ, ἢς δριμύνηται φύλλα καὶ ῥίζαι καὶ τὸς ὅλους τῶν
φύλων αὐτῶν βλαστὺς, κατὰ τὴν ταύτην τὴν φαι-
νομένην ἱερὰν θύει τῇ θυσίᾳ δεικνύμενοι, καὶ ἀφ'
τῶν πυλῶν ἀπαθανάτιζοντες αὐτοὺς τοῖς πυλῶσι.
τῶν γὰρ καὶ τὸ πῦρ ἀθάνατον φυλάττομεν ἐν τοῖς
ἱεροῖς, ὅν μάλιστα αὐτοῖς ὁμοιωτάτων. ἐκ δὲ τῆς
θυμιάσεως τῇ ἀπὸ γῆς, θυμαθία τὰ ἐκάλαν, καὶ
τὸ θύειν, καὶ θυσίαι, ἃ δὴ ἡμεῖς ὡς τὸ ἐνέαν
πλημύλῃαν ἐκφαίνοντα οὐκ ὁρῶντες ἐξαλείβομεν τὸν
ἄλλ' ἢ ζῶντι δουλοῦντα θραπείαν καλοῦντες θυ-
σίαν. Terra prius arbores quàm anima-
lia protulit: ante arbores verò gramen
quotannis nascens, cujus folia & radi-
ces, totaque illius naturæ germina col-
ligentes flammis adolebant: hoc sacrifi-
cio Deos visos cælestes excipientes, &
per ignem bonores illis reddentes im-
mortales. His etenim ignem perpe-
tuum, cum sit iis simillimus, in tem-
plis asseruamus. At ex eorum quæ ter-
ra nascuntur suffimentis in sacris adhi-

v. 344. Εἰ γὰρ τοι καὶ χεῖμα ἔγχλειον ἄλλο
ῥήτωρ.] *Si enim tibi negotium aliud ru-*
sticum incidit. Sic versus exponendus.
Vulgò ineptè: *Si res aliqua fortuita*
eveniat. Χεῖμα ἔγχλειον, est res, quæ ad
agrestes, & rucolas pertinet, opus &
negotium rusticum. χῶρα enim & χῶρος
est vicus, pagus, ager. Hesych. χῶρος,
ἀγρός. χεῖμα est rusticus. Item: χεῖμα,
ἀγρός, ἀγροῦ, χεῖματι in agro spatia-
ri. Chorobates apud Vitruv. instrumen-
tum quo agros metabantur, Latinis gru-
ma, quamvis & aquis librandis inservi-
ret. χεῖμα villa, prædiolum. Sanè in Sa-
crist quoque litteris χῶρα est ager. Luc.
XXI, 21. οἱ ἐν ταῖς χεῖμασι μὴ εἰσερχόμενοι εἰς
αὐτῶν. *qui in agris sunt non ingredian-*
tur in eam, sc. Urbem. pro quo Matth.
XXIV, 18. οἱ ἐν ἀγροῖς. Sic olim χεῖματι
παι ἐrant rustres Episcopi, qui in vi-
cis & pagis rem sacram faciebant. Pro-
clus legit olim ἐγκύμιον, uti ex ejus ex-
plicatione apparet, quamvis vulgò lega-
tur ἔγχλειον. ἐγκύμιον verò idem est quod
ἔγχλειον, nempe quod in eadem κύμη ge-
ritur. Posses quidem etiam exponere
ἔγχλειον οἰκίον, ut sit negotium in tuis
ædibus incidens, domesticum. Suid. ἔχ-
λειον οἰκίον. Sed altera præstat interpreta-
tio. Rustica enim hæc præcepta sunt,
quæ χεῖμασι dantur.

v. 346. Πῶμα ἁπλὸς γίτων] Ad quod
confirmandum Proclus & Tzetzes affe-
runt Αἰτωλὸς καὶ Λακεδαιμόνιος καὶ Βυ-
ζαντινός, qui propter vicinitatem mutuis
cladibus & damnis perierint. Sed quid
audio? Num Carthaginienſes & Byzan-
tini tantis locorum intervallis disjuncti
sunt vicini? legendum Χαλκεδόνιος. Chal-
cedon enim contra Byzantium sita. Mox
Tzetzes: δεικνύσι τὸν Πλάτωνα. Οἰκισ-
τὴν γὰρ φασὶν ἢ Πλάτωνα μετακλίνειν ἢ ἀγρὸν
ἀγρῶν, ὅτι ἀγρῶν ἔχει γίτων. Non hoc Pla-
tonis dictum est sed Catonis; legendum
ἰgitur Κάτων. Sic etiam Vossianus codex.
Sed hæc præstat differre ad Interpretes,
ex quibus infinitas pænè mendas eluimus.

v. 348. Οὐδ' ἂν βῆς] Hoc versu probat
Heraclides in fragmentis de rebus pu-
blicis, ubi agit de re publica Cumæorum
legem illorum, qua sanxerant, ut si quis
aliquid amitteret, furto à vicinis damnum
refarciretur: ἔσθ' ἢν αὐτοῖς εἰς τὰ κλοπιμαῖα
συμβάλλωσιν οἱ γείτονας, διὸ καὶ ὀλίγα ἀποδύω-
ται, πάντες δὲ ὁμοίως ἐπέρου. καὶ Hesiodus ἐν τῷ
δυν δεῖν λέγειν ἐκ ἂν βῆς ἀπλοῖτ' εἰ μὴ γίτων
καὶς ἦν. *Moris erat apud eos, ut vici-*
ni omnes conferrent ad refarciendum
quæ furto ablata fuerunt. Quæ propter
paucæ furto amittebantur, quod univer-
si pariter sua aliorumque diligenter cu-
stodirent. Atque hinc videtur petitum,
quod apud Hesiodum est: Bos non faci-
le peribit, nisi vicinum malum habueris.
Eadem lex fertur esse apud Japonenses
in ultimo Oriente.

v. 349. Εὖ μ' ἀντιμετρεῖσθαι] Glossæ MS.
Vossii: καλῶς ἀντιμετρεῖσθαι. Hesych. ἀντιμε-
τρεῖσθαι. Μετρεῖσθαι est sub usura mutuum
petere sive mensura, sive pondere, sive
numero constet. Cic. I. de Off. *utendum*
accipere vertit: Quia si ea quæ utenda
acceperis, majore mensura, modo possis,
jubet reddere Hesiodus, quidnam bene-
ficio provocati facere debemus? Malè
ergo Interpretes: *Recta mensura mu-*
tuum accipe; quasi de iis solis rebus lo-
quatur Poëta, quæ mensura consistunt,
ut multis docuit Salmasius libro de Usu-
ris. Inferius v. 296.

ὡς καὶ γὰρ ἐπ' ἐμ' ἔλθης, ἐγὼ δὲ τοι ἐκ δό-
μου

οὐδ' ἀντιμετρεῖσθαι.

Sicut & nunc ad me venisti, ego ve-
rò tibi non amplius donabo,

Nec amplius mutuum dabo.

Glossæ Vossianæ MS. ἀντιμετρεῖσθαι, ἀντιμε-
τρεῖσθαι. ἢ χρεῖσθαι. benè. Notant enim
veteres Grammatici χρεῖσθαι ὅτι φίλων dici,
ἀντιμετρεῖσθαι ὅτι ἀλλοτρίων. Suidas: ἀντιμετρεῖσθαι ὅτι
τὸ πλεονέχειν. Antiquissimis certè Scripto-
ribus ἀντιμετρεῖσθαι, non est cœnori locare, sed
mutuum dare sine usuris.

v. 353. Τῷ περὶ τὸν περὶ τὸν] An hoc
est

est quod Interpretes volunt, *jūvantem te juva?* Quanto rectius Græci magistri *invitentem invise?* Qui eo, inquit, ingenio sunt, ut mutuis amicitiae & consuetudinis commerciis delectentur, cum iis cole amicitiam. Idem sensus versûs sequentis: qui libenter sua cum aliis communicant, iis tu libenter impertire, si quibus opus habuerint. v. 351. MS. I. *ἴσα ἀτῆον.*

v. 357. *Καὶ μέγα δ' ὦν*] Revocavi priusnam lectionem ex MS. II. & Proclo, qui legunt *καὶ μέγα δ' ὦν*. Καί, quod Interpolatores fugit, est *καὶ*, *καὶ* *καὶ*, ut statim: *καὶ τὸ μικρὸν ἴον. εἰς ἴσιν* *exiguum* Aristoph. Plut. *Εὐδὲν δ' οὐκ ἔστιν ἴον ἐξ ὧν ποῖον τήμερον.* *Si socium cepero aliquem εἰς ἴμβεβρον, potentem tamen hodie faciam.* Pro quo Scriptores orationis solutæ malunt dicere *καὶ τῷ, καὶ τῷ*. V. 358. *αὐτὸς* est *ἐξ ἴσιν* libenis, uti in aliis locis accipi viri eruditissimi docuerunt.

v. 361. *Επὶ μικρὸν καταδύο*] MS. *συμ-* *κρῶ*. quod verum est. Tzetzes versu ab hoc secundo: *ὅς δ' ἐπ' ἴον φέρει*. v. 382. *ἔργον τ' ἐπ' ἔργον ἐργάζεσθαι*. Subscribunt Moschopulus & Tzetzes, & veteres Scriptores plurimi qui hunc locum laudant.

v. 364. *Αἰεὶ καὶ δει*.] Et *hominem sollicitum habet*, non *lædit*. Hom. *καὶ δ' ἄνδρα*. *Animum sollicitat*. Sequenti versu, *βλαβεῖν* est damno, periculis & variis casibus obnoxium. perperam Interpp. *noxium*. Sic etiam Latinis *obnoxius* simpliciter, est opportunus injuriæ. Flor. III, 20. *Et ipsi (servi) per fortunam in omnia obnoxii*. Lib. IV, 4. *Cum intra decem & octo annos, tenerum & obnoxium & opportunum injuriæ juvenem videret*. Phædrus: *servitus obnoxia, quia, quæ volebat, non audebat dicere*. Senec. ep. 61. *corpus humanum vocat obnoxium domicilium animi*.

v. 368. *Αρχαῖος δ' ὦν καὶ ἀγύρτος κοῖτα*] Stultè Latini Interpretes: *Incipiente verò dolio & desinente saturato*

te. Quid incipere & desinere dolium Latinis auribus sonet ego non exputo. Verte: *Quum relinitur dolium, & ferè est epotum, saturare*. *Αρχαῖος ὦν* est *ἀρχαῖον ὦν*, Theocrito *ἀρχαῖον*, Terentio *relinere dolium*. Longè ineptius inferiùs *ἐν ἡμέραις* v. 51. *ἀείων ἀρχαῖος ὦν* vertunt: *optimam implendis doliis, quum sit, optimam apericendis doliis*. Vers. sequ. *ἴσα* uterque MS. ut benè restituit Heinsius. Ceterùm de sententia hujus versûs, & cur vinum in medio dolio sit optimum disputat Plutarch. Sympof. III, 7. & Macrobius VII. Saturn. 2. 12. quos vide, & ride Alexionem apud Plutarchum, qui irridet hunc versum Hesiodi, quod in medio sit vinum optimum. Atqui hoc ipsum quoque dicit Hesiodus, ideoque tum parcius illo utendum esse, ut diutius optimo fruamur. Vetus est, vini medium, olei summum, mellis imum optimum esse.

v. 370. *Μαδὸς δ' ἀνδρῶν*] Hic cum sequentibus duobus versibus in MSto primo non compareret, & expunctos olim fuisse à nonnullis Proclus testatur, à Plutarcho tamen vindicantur & probantur. Vide Proclum. Sed ipse Plutarchus in Theseo tribuit hunc versum Pitheo, Aristotelemque laudat. Cujuscumque sit sententia, est optima: si cum amico tibi res quædam sit, fac ut primò cum illo paciscaris de mercede, quam sibi debere putat, ut omnes querelæ præcendantur.

v. 376. *Μυροῦντος δ' αἵματος αἰσῶν*] MS. I. *εἶν*, cum glossa *καὶ δει*. Pulchrè D. Heinsius observavit hos versus esse transpositos, & eleganter illos exponit, quem vide. Sine MSS. auctoritate nihil tamen sustinui mutare.

v. 381. *Εν ὀπίσθῳ ὦν*] MS. I. *οἶνον* II. *οἶνον*. leg. *οἶνον* *οἶνον*. *Συμὸν ἐν ὀπίσθῳ*, ut apud Plautum: *Mens animi*. & Catullum: *Nec potis est dulces Musarum exponere satius Mens animi*.

C A P U T XVI.

Distinctio vulgaris librorum Hesiodi deleta. Hesiodus bis emendatus. Veteres nudi faciebant opus. *Ἔργα Διακριμαίρεται*. Proclus emendatus. *οἱ περὶ Τιμώθιον. Χρήματα. Χρησέμετα*. Nicolai Damasceni locus vindicatus. *Ἄλιαν* Interpretes ter reprehensi. *Τητῶν, πτῶν*. Quærere. *Ἔργον*. Opus. *ὄζυς ἥλιος*. Sol acutus. Sol acris. Sirius acris. Claudianus emendatus. *Χιῶν ὄρεα*. Zeus pro coelo. Lapsus crebri Interpretum indicati.

BΙΒΛΙΟΝ β] Expunxi hanc distinctionem quam & codices manu exarati, & veteres Scriptores cum Interpretibus ignorarunt. In primo Vossiano hinc omnia perpetuâ & continuâ serie sine ullo distinctionis vestigio perscripta sunt: sicuti & in Procli commentario manu exarato, quem mihi utendum dedit Marquardus Gudius noster. In secundo nonnihil quidem spatii inter versum 383. & sequentem intercedit, ut possit capere indicem hunc, qui vulgò præponitur. Sed nec hic nec alii, si qui sunt, libri nobis tanti sunt, ut istam distinctionem *ἥτις καὶ παλαιῶν* natam ferendam existimemus ingratis totius antiquitatis, quæ nullum hujus operis divisionem in duos libros agnoscit. Clarissimè id liquet etiam ex Servii procemia in Virgilio Georgica. *Hesiodus fuit de Asira civitate; qui scripsit ad fratrem Persen, librum, quem appellavit ἔργα καὶ ἡμέραι, id est, opera & dies. Hic autem liber continet, quemadmodum agri, & quibus temporibus sint colendi.*

v. 383. Παιδάδων Ἀτλαφρίων] Latinis dicuntur Vergiliæ, quarum ortum & occasum in primis observabant Veteres, ita ut æstatis atque hyemis initia, & messium atque arationum tempus ab illis numerabant. Vide Eratosthenis *ἡμεραι σμῆνος*, quos primus ad Aratum edidit

summè Reverendus Præsul Oxoniensis Joannes Fell, mihi, dum fata sinerent, amicissimus cap. 23. De illarum verò ortu & occasu quam varix fuerint Veterum sententiæ, vide Petavii disputationem in variar. Dissertat. Lib. II. Cap. 9. quæ Uranologio adjecit.

v. 389. Ἔργον ταπεινόν] MS. I. & II. ταπεινόν nisi quod in secundo addatur *ον*. Et sic versu abhinc tertio uterque pro *ταπεινόν, ταπεινόν*. Est hæc Dorum dialectus. Vide suprâ ad v. 224. In hoc ultimo versu, liber secundus inserit *Δ*: *Ναῖον γυμνὸν δὲ σπέρειν γυμνὸν δὲ βοωτῶν*.

v. 392. Γυμνὸν δ' ἀμᾶδι] MS. I. Vossianus, & Codex Palatinus: *ἀμᾶδι*. Sic etiam in carmine, quod dicitur certamen Homeri & Hesiodi. Nec aliter Proclus legit: *ἀμᾶδι, συναδρόζειν, ἢ διεζῆν*. Illud enim *ἀμᾶδι* quod in edito Procli Commentario præcedit τὸ *ἀμᾶδι* à sciolo ex Hesiodi vulgatis editionibus insertum esse puer admodum vidi. Et rectè me vidisse codex postea manu exaratus Marquardi Gudii ostendit: qui illud *ἀμᾶδι* non agnoscit. In quo & paullo ante legitur, *γυμνὸν δ' ἀμᾶδι* ὡς *ἀν παλαιῶν*. Non ut vulgò *ἀμᾶδι*, quod ab imperitis in Hesiodo primum suppositum qui secundam ab ultima in *ἀμᾶδι* non productè poni sibi persuaferant. Cur verò nudis arandum, ferendum & metendum

tendum esse præcipiat Hesiodus, sicut & eum secutus Virgilius Georg. I. *Nudus ara, fere nudus*, docet Servius: *Nudus ara, id est, adeo sereno cælo, ut vestimentis non egeas. Nam dicit nudum esse debere, quasi aliter non oporteat aut possit: sed sub tanta serenitate dicit hæc agenda, ut & amictus possit contemni.* Quam explicationem Servius debet Proclo, cujus priorem expositionem vide: binas enim hujus loci affert. Sed prior verior est. Veteres tamen nudos plerumque fecisse opus ostendit Plutarchus in vita Catonis Majoris: Πυδομένης ὃ τὴν αὐτοῦριαν καὶ διαταῖς αὐτῷ περὶ ὧν οἰκετῶν, καὶ θαυμάσαι ἐξηγουμένην ὅτι πρὸς μὲν οἷς ἀγορὰν βαδίζει καὶ πωλεῖται τοῖς δομοφίλοις, ἐπαυλῶν δ' οἷς τὸ χωρεῖν, ἀνὰ μὲν τῇ χειμῶν, ἐξωμίδα λαβὼν, ὅπως ὃ γυμνὸς ἐργασαμένης μὲν ὧν οἰκετῶν, ἰδοὺν τῇ αὐτῶν ἄρτιν ὅμῃ καθεύδοντες, καὶ πίνει τὸν αὐτῶν οἶνον. *Cujus cum labores & rationes vivendi accepisset (Valerius Flaccus) à servis, mirareturque cum narrarent illi mane cum forum adire, & præsto esse ejus opera utentibus: regressum ad villam tempore brumali vestitum exomide, æstate operari cum servis nudum, eadem mensa, eodemque vesci pane, atque idem vinum bibere.* Et Aurelius Victor in Quinctio Cincinnato: *Quinctius Dictator dictus, ad quem missi legati nudum cum arantem trans Tiberim offenderunt, qui insignibus summis Consulem obsidio liberavit.* Et apud Poëtam: *nudi messores.* Non tamen hæc sic capienda sunt, ac si essent sine omni vestitu. Tunica tantum erant induti, sine toga, si Romani, aut pallio, si essent Græci. Sic & Saul dicitur nudus cecidisse coram Samuële, 1 Sam. XIX, 24. hoc est, in interula seu vestitu interiori per totam noctem extra se raptum fuisse. Sic Petrus dicitur nudus abjecisse se in mare, hoc est, deposita veste superiore. Vide ibi Grotium, & in primis Amplissimi Cuperi Observat. I. cap. 7. De veste autem interiori in-

telligendum esse Hesiodum ostendit etiam in Scuto v. 296.

— οἱ δ' ἀροτῆρες

Ἡρεῖαν χθόνα διῶν, ἐπὶ τοῖς δὲ καὶ χιτῶνας ἐτάλατ'.

— agricolæ autem

Proscindebant terram bonam, ornatæque anicas succinxerant.

Ergo non nudi arabant.

v. 397. *Θεὸν διτυμύρατον*] Per Deos Græci hîc intelligunt alii stellas, alii elementa, qui non sunt audiendi. Dii, inquit Hesiodus, labores hominibus imponuerunt.

Ἐφ' οὗ ἰδοὺς, ὅστις ἐ ποιεῖ βροτῶν.

Nemo enim est mortalium qui non laborat. ut Sophocles ait. Hoc autem à Diis, qui, secundum Epicharum, ὧν πάντα πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα ταῦτα, labore omnia bona nobis vendunt. Quod hauserunt ex Mose ut infinita alia, apud quem ad Adamum ipse Deus: *Εν ἰδῶν τῇ σαρκοῦ σου ὅτι φέγγει τὸ ἄρτιν σου.* Εργα ἀποτιμύραται, est labores imponere. ἀποτιμύραται, τιμύραται non solum est σημιῶδες, sed & κατατιμύραται. Etymologici Magni auctor: *τιμύραται σημαίνει τὸ κατατιμύραται, καὶ τὸ σημιῶδες.* Superius v. 228.

— αὐτοῖς

Ἀργαλέον πόλεμον τιμύραται] Εὐρύπια Ζεὺς.

— Ipsis

Molestum bellum immittit omnia videns Jupiter.

Reddè Glossæ MS. hoc loco διτυμύρατον, σαρκοῦ σου.

v. 402. *Χρῆμα μὲν ἐ πρῆξαι*] Terent. Adelph. *Numquam rem facies, abi, nefcis inescare homines.*

v. 405. *Οἶκον μὲν σαρκοῦ σου γυναικὸς π]* Non hîc ab Hesiodo intelligi uxorem, ut vulgus cum Interpretibus Latinis accipit, sed ancillam, quæ domum custodiat, versus sequens arguit, qui hanc γυναικὸς κατὰ τὸν ἑαυτοῦν emptam non nuptam appellat, quod olim monuerunt ad hunc locum veteres magistri. Aristoteles quidem in Oeconomicis & Politicis γυναι-

ἡγάγεα sumsit pro uxore, non verò κτήνη, ut viri docti affirmant. Nec judicandum est Philosophorum principem Hesiodi mentem non habuisse exploratam: sed potius eum hunc versum suo voluisse accommodare instituto, ut sæpè solent Philosophi. Nam Mureto, homini quotquot à renatis litteris fuerunt, disertissimo, qui auctoritate Aristotelis permotus sequentem versum tamquam supposititium jubet expungi, non est ut suffragemur, si vera sunt quæ Timotheus apud Proclum de Aristotele commemorat, illum nimirum adductum hac Hesiodi sententia post obitum uxoris cum Herpylide ancilla consuevisse & ex illa sustulisse filium. Quamvis & hîc Aristoteles maluerit suo obsequi ingenio & auctoritate Hesiodi suam tueri vivendi rationem, quam Poëtæ monita sequi. Nam Poëta nec de pellice, nec de uxore loquitur, sed de famula pretio comparata. Vide Proclum, apud quem pro οἱ δὲ Τίμοιοι legend. οἱ δὲ Τιμόθιοι. de quo Diog. Laërt. in vita Aristot. οἱ δὲ Τιμόθιοι verò non sunt Timothei discipuli, sed ipse Timotheus Atheniensis, qui vitas Philosophorum à Laërtio toties laudatas memorix prodidit. οἱ δὲ τὸν Τιμόθιον, elegantissimo idiotismo est ipse Timotheus. ut apud Polyb. οἱ δὲ Ἀννοῦα καὶ τὸ Βάρκα est Anno & Barcas. οἱ ἀμφὶ τὸν Κεῖωνα καὶ Σιμμίαν apud Ælian. Crito & Simmias. & mille talia.

407. Χρήματα δ' ἐν οἴκῳ πάντ' ἄριθον ποίησάδην] Homeri, & Hesiodi tempestate χρήματα notabant omnes facultates, omnia quæ in bonis habebant, non nummos aut pecuniam, cujus usus tum adhuc erat Græcis ignotus. Hoc loco autem singulari notione significat οἰκονομικὰ μὲν, instrumentum domesticum, suppellectilem, utensilia. nimirum ὅτι τὰ χρήματα. Propter eandem causam ab Alcæo in Pasiphæe χρήματα οἰκονομικὰ dicuntur. Quamvis Plato Comicus in Hellade illa tantum vasa, quibus utebantur οἱ δὲ δῖοι

εἶας καὶ θυρίας, dixerit χρήματα, rectè tamen etiam omnia τὰ κατ' οἰκίαν χρήματα appellari χρήματα docuit Pollux X. cap. 1. Sanè in hac notione legitur apud Nicolaum Damascenum in fragmento historix universalis, quod Stobæus nobis servavit; Λεῖπτοι οἱ ἐν ἑαυτοῖς ἐδὲν ἀποκτείνουσιν. τὰ δὲ παράμα τῇ χρήσει ἐν χυσοῖς ἐλυτοῖς φιλάτουν. *Aritoni nullum animal mactant. Vasa figulina ad quotidianos usus parata in aureis involucris custodiunt.* Sic rectissime hunc locum vertit vir incomparabilis, quem honoris causa notmino, Henricus Vallesius. Benè se omnia habent. χρήματα sunt vasa domestica, utensilia, sive sint pretiosa, sive vilia, & nullius rei, Strabo lib. XV. p. 722. Πολλὰ δὲ κατέλυον καὶ οἱ σωματίων καὶ τῇ χρήσει ὀπίσσω χειμάζετο νύκτωρ, καὶ τὸ βασιλικὸν ὃ κατασκευῆς ἐξελείφθη. *Multa autem corpora utensilia noctu ingruens torrens hausit, & magna pars regie suppellectilis ablata.* Eadem autem ratione ut χρήματα sic & χρήματα omnem notant suppellectilem, κατ' ἐξοχὴν tamen de vasis & sacra templorum suppellectile frequenter accipiuntur. Ælian. Παικλ. ἱστορ. lib. 1. cap. 20. Διόνυσος ἐξ ἀπάντων οἱ ἐν Συρακούσαις ἱερῶν ἐσέλκετο τὰ χρήματα. Ubi Gesnerus vertit: *Dionysius ex omnibus Syracusarum templis & delubris per sacrilegium pecuniam abstulit.* Paullò post: Τὰ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τὸ Λευκοθέας ἅπαντα ἐσέλκετο χρήματα. Ubi rursus Interpres: *Universas Apollinis & Leucotheæ pecunias nefario scelere abripuit.* Pessimè: cum utroque loco significantur vasa sacra diis illis consecrata, quæ abstulit Dionysius, sicut inter illa commemoratur ibi mensa sacra Apollini dedicata. Lapsus quoque est idem vir doctissimus, in Interpretatione hujus vocabuli in lib. VI, cap. 6. Λεωτοῖας ἀποτονομάζοντες τὰ ἐκ τῆς πατρὸς χρήματα ὀνομαζομένη ἐπὶ κρατεῖαν. *Aristoteles abligurititis omnibus pecuniis, quæ ex hereditate parentis ad ipsum venerant, in militiam profectus est.* Vertendum erat, consum-

tis omnibus facultatibus. Quamvis non ignorem pecuniam apud Latinos etiam pro toto patrimonio capi, sed Interpretem de nummis solum cogitasse, cum ita verteret, satis constat. Sic & χρήματα qualvis facultates notant apud Marc. X, 23.

v. 408. Ο δ' ἀρνῆται, σὺ δ' ἰπτάῃ MS. I. Voss. ὁ δ' ἀρνῆται, σὺ δ' ἰπτά. quod glossæ MS. explicant: στείον τοῦ χωρικοῦ ὄργανον. Videntur sanè veteres dixisse ἰπτά & ἰπτά. Hesych. ἰπτά, στείον. Apud eundem tamen legitur etiam ἰπτα, λεία, ἰρτα, στείον. Τητώμην στερόμην. Τητώμην, στερόμην. Auctor Etymologici magni: τῆς ἱστορίας σημαίνει τὸ ζῆτος, ἐκ τῆς τῶς τῶ σημαίνοντος τὸ ζῆτος γίνεται καὶ ἀναδιπλασιασμοῦ τῆς τῶς, τῆς, καὶ κατ' ἐκτασιν τῆς, & quæ sequuntur. Platoni III. de leg. φρονῶν τῶ τῶμην, sunt mente capti. Sophocles Philoctete: πῶς ποῖς οἴκῳ τῶ ἱμῶν τῶ τῶ. Navigo ad meam patriam meis rebus privatus. Sicut autem τῶ proprie est quæro, deinde careo, destituor, sic & Latinis quæri est abesse, desiderari. Senec. ep. 91. Lugdunum quod ostendebatur in Gallia quæritur. Petron. de Eunuchis: quærit se natura nec invenit, hoc est, desiderat suum opus, quæ marem condidit, nec tamen invenit marem esse, quem fecerat. Stat. Theb. II. Jam trepidi se se quærant numerantque. Cic. act. II. in Verr. cap. 10. Nego esse quicquam à testibus dictum, quod aut vestrum cuipiam esset obscurum, aut cujusquam oratoris eloquentiam quæret. hoc est, ad quod explicandum desideretur vir disertus. Dicere quod quærat eloquentiam est infantem esse, infertum. Nam quæ quærentur non ad sunt. Hinc & Plauto in quæstione esse, quæstioni esse, est abesse, non præsto esse, in Pseud. Cistellaria, & Casina. Hinc & illæ venustæ locutiones Siciliam in Sicilia, apud Cic. in epulis epulas apud Ovid. Samnium in Samnio apud Flor. pontum in ponto quæreere apud Mani-

lium, de quibus Cl. Gronovius in observationibus.

v. 409. Μυρίδην δὲ τοῖς ἔργον] Hoc est, ne cum tempus effluxerit, non possis opus, quod tum faciendum erat, facere. ἔργον κατ' ἐξοχὴν hinc est opus: labor rusticus, qui impenditur agro colendo, ut & versu sequente & ipso indice libri hujus ac infinitis aliis locis. Florus I, 9. Medium erat fortè tempus sementis, cum patricium virum innixum aratro suo licetor in ipso opere deprehenderet. Apud Terent. Cic. opus facere, de opere rustico. Hæc trita sunt.

v. 411. MS. uterque ἀτησι.

v. 414. Ἡμος, δὴ λέγει μὲν ὁξὺς ἡλίαις] ὁξὺς ἡλίαις non est celer ut Græci volunt magistri, sed θερμὸς, fervens, ardens, acer. Pindar. Olympionic. 7.

— ἔχει τὴν μὲν ὁ—

ἔχον ὁ ῥωδῆσιος ἀκτίνων Πατήρ

Πῶρ πνιόντων ἀγρὸς ἵππων.

Habetque ipsam (Rhodum) fervidorum genitivus radiorum pater, ignem spirantium dux equorum. Aratus de Siro:

— ὁ δὲ οἱ ἀκρῶ

Ἀστὴρ βέλωνται δεῖν ἥμιον, ὅς ἐστι μάλιστα

Ὀξία σπειλάει, καὶ μὴν καλέουσ' ἀνδραποῖ

Σείριον.

Vertit Avienus:

Æstuat in mente, multus rubor imbuat ora.

Stridit anbelanti face pestifer aëra motu,

Torret & immodicis terras coquit ignibus astri.

Horum imitatione Horatius solem ferventissimum dixit acutum. Lib. I. ep. 10.

Est ubi plus tepeant byemes? ubi gratior aura

Leniat & rabiem canis & momenta leonis,

Cum semel accepit solem furibundus acutum?

Lib. I. Sat. 6. vocat solem acrem.

*At ubi me fessum sol acrior ire la-
vatum.*

Admonuit.

Lucret. VI

*Hunc homines fontem nimis admi-
rantur & acris*

*Sole putant subter terras fervere
raptim.*

Florus II. 6. *Observato loci genio, quod
& sol ibi acerrimus, & plurimus pul-
vis.* Restituenda est hæc vox Claudia-
no. In epigramm. de crystallo, cui aqua
inerat:

*Quem neque constrinxit hyems, nec
Sirius acris.*

sic enim hic versus legendus. Vulgò cir-
cumfertur: *strinxit hyems, nec Sirius
axis*, sine sensu. In nonnullis codicibus
est *ardens*, quos sequitur Nicolaus Hein-
sius, vir suavissimi ingenii & summæ
eruditionis, qui in carminibus novis pan-
gendis, & veteribus castigandis, ac suo
decori restituendis nulli, qui in hoc stu-
diorum genere elaborant, est secundus.
Mihi tamen *ardens* videtur glossa & ex-
plicatio tñ *acris*, quod vitio descripto-
rum transit postea in *axis*, quod non
frustrà tot codices retinent. Sicut verò
hic ὄξυς ἥλιος, sic contrà apud Pindarum
χρὸν ὄξεια, nix acuta, ut apud Horatium
frigus acutum, est vehemens, & *acris
hyems*, sæva. Apud Sophoclem Ajace
Flagellifero, v. 258. ὄξυς νότος, *Auster
vehemens*. Omnia enim quæ penetrant
& vehementer lædunt Latinis dicuntur
acuta, acris, Græcis ὄξεια.

v. 415. Καίματ' ἰδαλίμῃ] Est ἰδρῶτα
καὶνῶτα, ut melius omnes Græci, quàm
Latini, qui stultè: *caloris humidì*. He-
sych. ἰδαλίμων χαῦμα τὸ ἰδρωτοποιόν.

v. 415. Μισοπωλεὺς ὁμολογῶντος Ζηνὸς
τειδνέου] MS. I. ὁμολογῶντος. Græci Ma-
gistri nescio quid de Jove coeli & plu-
viarum domino hîc nugantur, cùm Ju-
piter hîc sit, ut sexcenties Poëtis, coe-
lum, ær. Inferiùs 488.

Τῷνυ Ζεὺς οὐκ ἔτι τῷ ἡμῶν, μηδ' ἀπαύροι.

*Tunc Jupiter pluit triduo, neque
desinat.*

v. 564

Εὐτ' ἂν δ' ἐξέκοντα μὲς ποτὶς ἡλίῳ

Χείμαρ' ἐκπύσῃ Ζεὺς ἡμάτα.

*Cum autem sexaginta post conver-
sionem solis*

Hibernos perfecit Jupiter dies.

Theocritus:

Κ' ὃ Ζεὺς ἄλλοκα μὲ πῖλοι αἰδεῖτο, ἄλλο-
κα δ' οὐκ.

Jupiter alibi est serenus, alibi pluit.

Horat. *Nivesque deducunt Jovem.* Sed
hæc quis ignorat?

v. 416. Μιστὶ δ' ἑπίπται βεῖντος χρόνῃ]
Perverterunt sensum hujus loci Inter-
pretes, cum vertunt μεταπίπται, *muta-
tur*. Vertendum: *movetur*. Faciliùs,
inquit, movetur corpus autumnò, quia
vires suas jam recepit, quas nimii so-
lis ardores attriverant, ut pares nunc
possint esse laboribus ferendis, & mate-
riæ cædendæ.

CAPUT XVII.

Σείραος pro sole & quovis sydere. Hesiodi aliquot loca illustrata. Ἀθωαίης δμωός. Ερράνη. Θιάται ἄροτρα. Αὐτόγουν ἄροτρον. Buris. Γύης. Πηκτὸν ἄροτρον. Ελυμα. Ἰσοβοός. Interpretum crassi aliquot errores. Pollux emendatus & mox Hesiodus. Ελικας βόας. Αραπς. Ζεὺς χθόνιος. Pluto & Proserpina Dii agricolarum. Pluto divitiarum dator. Hesiodo rursus medela.

v. 417. Δ Η γὰρ τότε Σείραος ἀστήρ] Sirius hic non est caniculæ syds, sed sol, ut non solum antiqui Interpretes Hesiodi; sed & Suidas interpretatur: Σείρ, σείρεῖς ὁ ἥλιος, οἱ δὲ καὶ σείραος. Noter inferius vers. 587.

Ἐπεὶ καρὰν καὶ γόνατα Σείραος ἄζει.

Quoniam caput & genua sol affligit.

In Theogonia, v. 152.

Ὅσα δὲ σπὶ σελὶ ξινόιο σαπίσης

Σείραος ἄζαλόιο καλαυτῇ πύθιτο αἶψα.

Ossa autem ipsis pelle circum putrefacta sole sub torrido in nigra putrescunt terra. Archilochus:

Πολλὰς γὰρ αὐτῶν Σείραος καταπαύει

ἄξυς ἐκλάμπων. Multos illorum sol siccabat acutum splendens. Sic hunc locum capiendum esse docet Hesych. Σείραος κυνὸς δίκην. Σοφοκλῆς δὲ ἀστὴρ κύνεα. ὁ δὲ Ἀρχίλοχος δὲ ἥλιον, Ἰσχυρός δὲ πάντα τὰ ἄστρα. Idem. Σείραος ὁ ἥλιος, καὶ ὁ γὰρ κυνὸς ἀστήρ. Lycophron in Alexandra de corpore Ajacis in litus è mari ejecto: Εκβιβρομένον νέκυν ἀπὸς Σείραος καταπαύει. Cadaver expulsum siccabit solis radius, quod & observavit Vir eximius & singularis eruditio- nis Hadrianus Junius in animadversionibus. Quin & Virgilium sic interpretantur ὁ πυρόντης.

Jam rapidus torrens sitientes Sirius
Indos ardebat cælo.

Non solem autem, sed etiam omnia sydera dici Σείραος ex Ibyco modo docuit

Hesychius. Inde & Latinorum syds à σείραος esse ingeniosè nuper ostendit χαλκείατος Tanaquillus Faber ad Dionysium Longinum.

v. 419. Πλέον δὲ τι νυκτὸς ἐπαυρεῖ] MS. I. ἐπαυρεῖ. corruptè. De hujus loci interpretatione ambigitur. Alii enim ἐπαυρεῖν νυκτὸς πλέον exponunt πλέον ἀπλάττειν καὶ ἀπλάττειν δὲ νυκτὸς, plus nocte frui, diutius quiescere, qui respiciunt illam pervagatam Poëtarum opinionem, solem noctu strigare & quiescere. Hos sequuntur Latini. Alii πλέον ποιεῖν καὶ φέρεσθαι ὑποχάπτειν γὰρ majores capere labores sub terra in opposito mundi latere quod dum peragrat, quod verum esse ex oppositione liquidò apparet: brevi tempore, inquit, super nostra conspicitur terra interdium, noctu verò majorem capit laborem. Vide quæ suprâ notavi ad vers. 240.

v. 422. Μνηστῆρος ὄνειρον ἔργον] MS. I. ὄνειρον ἔργον. Vers. seq. MS. II. Ὀλμον γὰρ τειρόμενον κόπτεν. Idem v. 425. Ἄπο καὶ σφίραν καὶ τέρματο.

v. 430. Ἀθωαίης δμωός] Quæ hæc est vesania Ἀθωαίαν habere pro Attica Cere, quod Latini fecerunt Interpretes? Quis umquam fando cognovit Ἀθωαίαν dici Cererem? Estne qui ignoret Minervam esse præsidem artium & opificum, in primis verò fabricæ magistram, indeque dici Ερράνη, Cic. in Arateis:

Ut

*Ut nemo cui sancta manu doctissima Pallas,
Sollertem ipsa dedit fabricæ rationibus artem,
Tam tornare cate contortos possiet orbes.*

Ejus simulacrum erat apud Thespenses, cui Plutus assistebat, quo significabatur opibus illam Deam cumulare suos cultores strenuos nimirum opifices. Vide Pausan. in Bœoticis & Aristid. hymnum in Minervam. Julianus Imperator in fragmento orationis, p. 531. edit. Petav. Ὁρᾶτε ὅσα ἐξήντη τ' Ἐργάνης Ἀθηνᾶς δῶρα. *Videle quot opificis Minervæ in nos derivata sint munera.* Ἀθηνᾶν δ' ἑμὴς ἐστὶν ἄνθρωπος, faber qui aratra faciebat. Sequentem versu πλάτους περιγράφεται ἐστὶν ὡς ἀνθρώπος ut supra vers. 1. ἐνέπτε κλείουσαι, pro κλείειν. In MS. I. Voss. est περιγράφεται. v. 432. δίδως ἀεργα non est disponere aratra, sed ποιῶν, κατασκευάζων, ut sexcenties apud Græcos Scriptores tam vinctæ quàm solutæ orationis πῆνι pro ποιῶ usurpatur. inferius v. 518. προχαλὸν δὲ γέροντα πῆνι. *incurvum vero senem facit.* & v. 556. χρῶτά τε μυδαλέον δειν. *Corpus madidum faciat.* Equidem Latina hac Hesiodi versione nihil est insulsius, & imperitius, in qua vix ullus versus legitur sine gravi hallucinatione. Vide quàm ineptè mox duo illa aratorum genera αὐτόγυον & πικτόν exponant v. 432.

Δοιδὲ δ' δίδως ἀεργα πονησιμῶν κατ' οἶκον
Αὐτόγυον ἢ πικτόν. vertunt:

Bina verò disposito aratra domi laborans

Dentatum & compactum.

Quid est aratrum dentatum? An quod dentale habet? Nonne & πικτόν habet dentale? Hunc errorem faciliè potuissent declinare, si Veterum consulissent expositiones, quæ docent αὐτόγυον ἀεργον esse quod habet burim suo apte ingenio curvam, illamque non clavis affixam temoni & dentali, sed quod totum ex uno ligno conficiebatur. de buri Virgil. I. Georg.

Continuè in sylvis magna vi flexa domatur

In burin, & curvi formam accipit ulmus aratri.

hoc est ulmus seu ulmi ramus inflexus natura sua à rustico continuè seu per aliquot annos semper magis magisque inflectitur, ut sic curvus adolescat in burim, ut naturaliter curvus & aptus sit ad burim. Buris verò sive bura, Græcis γύν, est propriè infima pars temonis. malè vulgò *dentale* exponitur à viris doctis, cum dentale aptetur buræ; Hesych. γύν τὸ κατώτατον μέρος τῆς ἰσοδοῦς ἐν τῷ ἀεργῳ. αὐτόγυον δὲ τὸ μὴ συνδιδόν, ἀλλ' ἐξ ἑνὸς ξύλου. *γύν est infima pars temonis in aratro. Αὐτόγυον est non compositum, sed ex uno ligno.* Inde & Proclus ad h. l. λέγει δὲ γύν ὅτι αἰεὶ πρὸς τὴν γῆν ἔστιν. Αὐτόγυον ὀνομάζεται ἀεργον πικτόν, quod non ex uno ligno, sed variis est conflatum & compactum. Eratosthenes in Architectonico utrumque describit apud Scholiasten Apollonii Rhodii: Δύο ἀεργῶν εἰσὶν εἶδη· τὸ μὲν πικτόν, τὸ δὲ αὐτόγυον· πικτόν μὲν τὸ ἐκ συμβολῆς ἔχειν τὸ ἔλυμα, ἔστι δὲ ἔλυμα, ἐν ᾧ ὁ ὕμνις ἐντίθεται. τὸ δὲ ξύλον τὸ κατὰ τὸ ἔλυμα τῶν ὀντων ἐστὶν τὰς βόας, γύν καλεῖται. τὸ δ' ἀπὸ τῶν γύν ἰσοδοῦς. τῇ δ' ἑστὶν τὰ ἐπὶ τὰς αὐχένας τῶν βοῶν ἐπιπλάττωται οἱ μὲν ζεύγλας, οἱ δὲ μίαντα λέγουσι. Τοῦτων μὲν τὸ πικτόν. αὐτόγυον δὲ ἔστιν ὅταν τὸ ἔλυμα ἐκ ἑστὶν ἐκ συμβολῆς. *Sunt duo aratorum genera: quorum alterum non compositum. Compactile quidem habet dentale quod cum aliis committitur. Est autem dentale cui vomer includitur. Lignum verò quod à dentali extenditur ad boves vocatur buris, quod verò à bura temo. Illam vero partem jugi, quæ cervicibus boum imponitur alii vocant ζεύγλας, alii μίαντα. Tale quidem est compactile aratrum. Non compositum vero est, cujus dentale non committitur; nimirum clavis & arte cum aliis aratri partibus, sed est unum lignum ex quo dentale, buris, temo. Inde apparet quam egregios Interpretes egerint in*

in versibus paullò præcedentibus exponendis, qui de Græco Latinum fecerunt Hesiodum:

Εὐτ' ἂν Ἀθωαῖος δμῶς ἐν ἔλῳματι πῆξαι
Γόμφῳσιον πλάσας ἀροστῆρας ἰσθῶσι.

Nempe cum Atticæ Cereris famulus temoni infgens Clavis adjunctum stiva aptaverit. Quot ferè verba tot errata. De Atticæ Cereris famulo antè dictum Num ἔλῳμα est temo, ἰσθῶς stiva? Perverterunt omnia. Stiva est postrema aratri pars, Græcis ἔχελυ· ἰσθῶς prima illa temonis nimirum pars, quæ inter boves protenditur. ἔλῳμα est dentale. Eratosthenes: ἔλῳμα ἐν ᾧ ὄντις ἐντίθεται. ἔλῳμα ἐστὶν *cui vomer inducitur.* Proclus; Τῆς δὲ τὸ δίδωσι αὐτὸ τὸ ἐν τῷ ἀροστῆρι ἔχον τὴν γῆν· τὸτο δὲ τῷ ἔλῳματι ἀσκήματος ἀνωθεν ἐμβέλειται εἰς αὐτὸ τὸ κοῖλον ὄν. Τῆς ἐστὶν *ferrum quo in arando terra scinditur.* Hoc vero adaptatur ἔλῳματι superius injectum ubi cavum est. ἔλῳμα Latinis dicitur dentale. Servius: *Dentale est lignum in quod vomer includitur.* Varroni dens dicitur, lib. IV. de Lat. lingua: *Ratrum ut ruitum à rucendo: aratrum quod eruit terram. Ejus ferrum vomer, quod vomit eo plus terram. dens quod eo mordetur terra.* Alii tamen in medio aratro ἔλῳμα locant, & sic appellant commissuram, qua γῆς & ἰσθῶς coniungitur. Tzetzes: ἔλῳμα τὸ μέσον τῷ ἀροστῆρι, ὅπου ὁ γόμφος βαλεῖς πωληοὶ πὴν γῆν καὶ τὸ ξυμῶν. ἔλῳμα ἐστὶν *medium aratri, ubi clavus impactus committit burim & temonem.* Proclus paullò antè: ἔλῳμα μέσος τῷ τῷ ἀροστῆρι ἐν τῷ μέσῳ ὄν, ἐν δὲ συμβάλλεται ὁ γῆς τῷ ἰσθῶσι. ἔλῳμα δὲ παρὰ τὸ ἐλῶν ὃ δὲ καλύπτειν. ἔλῳμα pars aratri in medio, ubi committitur buris cum temone. Dicitur autem ἔλῳμα ab ἐλῶν, quod est, tegere. Veram hanc observationem non esse Procli, sequens annotatio ostendit quæ accuratè ἀροστῆρος κατὰ σκευὴν docet, ejusque partes enarrat. Inde tamen hausit Etymologici magni auctor qui iisdem verbis utitur. In hunc

verò errorem hos omnes induxerunt malè intellecti Hesiodi versus, quod modò produximus: Εὐτ' ἂν Ἀθωαῖος δμῶς &c. Hos isti Grammatici ita ceperunt quasi ἐν-ἔλῳματι impingeretur & ἰσθῶς & γῆς, quæ partes per ἔλῳμα conjungerentur. Sed falsi sunt. Hesiodus dicit: burim inventam impinge dentali, illique buri adapta clavis temonem. Pollux lib. I, cap. 13. ὅ ὁ ξυμῶς ἐνέμεται ἔλῳμα. τὸ δὲ ἀρῶν σπένδιον ὄντις. ἢ τὸ ἀροστῆρος γόμφος. ὁ δὲ ὁ ξυμῶς ἔμεται ἐκ τῶνδε· τὸ δὲ ὅππασμις αὐτῷ, ὅ ὅπου τείνεται, τὸ ἔλῳμα γομφωδῶς, γῆς. τὸ δὲ μὲν δὲ γῆς ἰσθῶς. *Cui temo adaptatur ἔλῳμα, dentale. terram vero arans ferrum ὄντις, vomer, cujus suprema pars γόμφος. Temo vero aptatur ex his partibus. Pars ejus curva, cui subnectitur dentale clavis adfixum, γῆς, hoc est buris vocatur. quod vero post burim, ἰσθῶς, hoc est temo.* Sic autem legendus hic locus. Vulgò legitur: ὅ ὁ ξυμῶς ἐνέμεται ἔλῳμα, quod falsum. vide & Favorinum & præcipuè Proclum ad hunc locum. Sed de hac aratorum antiquorum forma & confectione alibi pluribus egimus.

v. 436. Δρῶς ἔλῳμα, ἀρίνοιο γῆς] MS. uterque: ἀρίνοιο γῆς.

v. 450. Χείματος ὄρη Δεικνύει ὀμβρῶν] Emenda ex Palatino & Vossiano codice I. aliisque ὀμβρῶν, imbriferi, pluvialis.

v. 452. Ελικας βόας] Hesych. ἑλικας, ἐλικοκαρῆτες, ὅππασμι τὰ κέρατα ἔχοντες. Qui cornua habent introrsum reflexa. Quæ vera notio est hujus vocis. Latinis dicuntur camuri. Philargyrus ad Virgil. III. Georg. v. 55.

Et camuris birtæ sub cornibus aures.

Camuri bouum sunt qui conversa introrsum cornua habent: quibus contrarii patuli, qui cornua diversa habent: levi quorum cornua terram spectant. His contrarii licini, qui sursum versum cornua habent. Eadem Servius habet nisi quod malè levi apud hunc omisum.

Pa-

Patuli enim sunt qui cornua diversa habent, hoc est, extrorsum flexa, qui opponuntur camuris, lævi verò licinis. Festus: *Camara & camuri boves à curvatione, & Græco κερμή.* Boves nimirum camuri à curvatione cornuum camurà sic dicuntur.

v. 454. Απανήσασθαι] MS. I. ἀπανήσασθαι. MS. II. ἀπανήσασθαι, quasi ab ἀπανήσασθαι. Sed ἀπανήσασθαι videtur quoque Proclus agnoscere: Τὸ γὰρ αἰτῶμαι εὐχερέειν. ἀλλὰ τὸ ἀπανήσασθαι καὶ μὴ δύναι εὐχερέεσθαι. Sed vulgata præstat.

v. 458. Εὐτ' ἂν ᾖ σέθεν' ἄροτος] MS. uterque, & Proclus: εὐτ' ἂν δὴ. quos sequor. Ἀροτος hic est tempus arandi, non ipsa aratio, ut messis, sæpè messis tempus: πλάσσα ἀροῦσθαι, tempus quo maxima est in foro hominum frequentia: prima fax, tempus quo vesperi faces accenduntur, & mille talia. Versu sequente MS. uterque δὴ τὴν ἐφορμηθῆναι.

v. 462. Εἴκει πολλὴν] Uterque codex: πολλὴν. Glossæ prioris, πῶλες, ἀνέσφι. Nonnulli legerunt ἔκει πολλὴν. quæ pro varia lectione prioris libri margini erant adscripta. Nihil muta. Vide suprà ad vers. V. Hesiodum Ennius imitatur, qui eadem ratione dixit *polire agros* pro *vertere*. Hoc enim est à πολλὴν. inde & *interpolare*.

v. 465. Εὐχεσθαι Διὶ χθονίῳ] Interpp. Latini: *Supplica Jovi terrestri*. Quisnam ille terrestris Jupiter? Quæ Tzetzes de sua εἰσαγωγῇ inculcat hic & aliis pluribus in locis, nugæ sunt. χθονίος Ζεὺς est Jupiter inferus. χθονία Græcis dicuntur quæ sub terra sunt, κατὰ χθονία. χθονιοὶ δὲοι sunt Dii inferi. Hinc sæpè in Græcis inscriptionibus ΧΘΟΝΙΟΙΣ ΘΕΟΙΣ, quod in Latinis est *Diis manibus*. In aliis verò δίοις κατὰ χθονίους. Sic commemoratur in monumentis antiquis χθονίῳ Ἑρμῇ, *Mercurius infernus*, qui animas corpore solutas ducit ad inferos. Sicut apud Homerum κατὰ χθονίῳ Ζεὺς est qui nostro χθονίῳ. Æschylo in *iac.* v. 164.

dicatur Ζεὺς κατὰ χθονίον. *Jupiter mortuorum*. Hesych. χθονίῳ Ζεὺς ὁ ἄδης. Ab aliis Græcis Poëtis dicitur & χθονίῳ βασιλῆς. In Theog. 767. δὲος χθονίῳ. Ex Proserpina dicitur χθονία, scilicet βασίλισσα, Regina infera. Euripidi Furia sunt χθονίαι δαίαι. Nec hoc ignoravit Proclus, sed cur Pluto ab agricolis sit invocandus nescivit. Id verò inde est quodd Plutonis ditioni & potestati subjecerint terram & omnia quæ sub terra sunt, illumque crederent esse datorem illarum divitiarum quæ ex terra proveniunt. Onomacritus hymno in Plutonem, qui sub Orphei nomine circumfertur:

Πλουτοδότην γένει βροτῶν καρποῖς ἐνιαυτῶν.
Divitias largiens humano generi fructibus annuis.

Cic. II. de Natura Deorum: *Terrena autem vis omnis atque natura Diti patri dedicata est: qui dives ut apud Græcos Πλούτων, quod recidant omnia in terras, & oriantur è terris*. Plutus in Timone Luciani ad Mercurium: οὐδὲ ὁ Ζεὺς ἀλλ' ὁ πλούτων ἀποστέλλει με παρ' αὐτοῦ, ἀπὸ πλουτοδότης καὶ μεγαλόδοτος καὶ αὐτὸς ὢν. δολοῖ γὰρ καὶ τῷ ὀνόματι. *Non Jupiter, sed Pluto me mittit ad eos, qui & ipse divitiarum dator est, & magnorum largitor, quod suo etiam nomine declarat*. Nimirum sicut πλούτων apud Græcos à πλύνει δόσις, sic propter eandem rationem Latinis Dis dicitur, quod divitiarum dator sit. Refert huc quoque Arnobius raptum Proserpinæ ex veteribus Mythologis: *Ille qui raptam Dite à patre Proserpinam dicit, non, ut reris, in turpissimos appetitus viraginem dicit raptam; sed quia glebis occulimus semina, isse sub terram Deam, & cum orco significat fœdera genitalis conciliare fœturæ*. Vide Porphyrium apud Eusebium de Præparat. Evangelica lib. III. cap. 3. Hinc & Proserpina numinibus agricolarum accensebatur. Augustinus IV. de Civit. Dei, cap. 8. *Præfecerunt Proserpinam frumentis germinantibus*. Arnob. III. ad-

adversus gentes: *Et quod sata in lucem proserpant cognominatam esse Proserpinam.*

v. 466. *Ἰεὺν ἀκτῶν*] Delenda hīc distinctio. Nam ὑχιδὺς Διὶ χθονίῳ pertinet ad versum sequentem, ἀρχόμεθ' τὰ περὶ αἴετος. Incipiens arationem supplica Plutoni, ut opus fortunet. Αἴετος. rectè MS. secundus. In primo ut & editionibus αἴετος. perperam. Supra v. 384.

Πλειάδων Ἀτλαντίων ἐπιπλοιδόων

Ἀρχαὶ ἀμντὲ αἴετος ὃ δυοποιδόων.

Pleiadibus Atlante natis exorientibus

Incipe metere, arare vero occidentibus.

Ἐκτελέα βεῖδεν verò in initio hujus versus est: *Ut matura grandescant.* Lustricum

carmen apud Catonem: *Mars pater te precor, quæsoque uti tu fruges, frumenta, vngulia, vineta grandire beneque evenire sis.* Accius Meleagro: *Fruges prohibet pergrandescere.* Hinc *grandia frumenta* apud Virgil. IV. *Æn.* v. 405.

— *pars grandia trudent*

Obnixæ frumenta bumeris.

& apud alium Poëtam *grandia farra.* Contra *vegrandia farra* apud Ovid. III. *Fastor.*

— *vegrandia farra coloni*

Quæ male creverunt, vescaque parva vocant.

v. 468. *Ὀρπηκα βοῶν ἐπὶ γῶτα ἱκται*] Legendum puto: *ἱκται.* *Temonem tergis boum immittas, ferias temone terga.*

C A P U T XVIII.

Hesiodus ter emendatur, semel Proclus. *μίσσων, μέσσαων.* Pollux emaculatus. *Εὐθημοσύνη, κακοθημοσύνη.* Βίβη αἰρεύμενος. *Εὐοχρίων.* *Ἡλὶς τροπαὶ* bruma. Hesiodi locus non intellectus adhuc exponitur. *Ἡρμον ἀμάν. Κάθισται.* Sedere. Desidere. *οὐχ ἔδος.* *Καλκήιος Θῶκος.* *Λέσχαι.* Stationes. Atheniensium Garrulitas & nimium novarum rerum studium. *λεχῶν* multitudo Athenis. *περσάγειν κακά.* *Δεκνύειν.* Ostendere. *Μέμικε γαῖα.* Orpheus emendatus. *Καλιαί.*

v. 469. *Ἐνδρυν ἐλκόντων μισάων*] Lege ex utroque MS. *μισάων.* Jam olim de lectione hujus loci incertos animi fuisse viros eruditos, qui in hoc Scriptore non negligenter sunt versati, Proclus ostendit, qui utramque lectionem affert & exponit. Vulgatam ut tueatur ibi vide. De hoc nostra sic disputat: *Ἐλκόντων μισάων*] (sic lege ex MS. Gudii, vulgò malè *μισάων*) τὰ μισάα μισάων, λέγονται δὲ αἱ εἰς ζυγὲ γλυφαί. Καὶ ὁ Κωνίμαχος μισάα βεῖς ἰσθδὺς. *Ἐλκόντων* ἧς βοῶν τὸ ἐνδρυν ἧς μισάων, ἢ ζυγὸν ἐν ᾧ

αἱ γλυφαί, ἵδνα αἱ αὐχάνες ἧς βοῶν δίδονται. Sed melior hoc loco Tzetzes: *Εὐχετῆ χθονίῳ εἰμαρίδῃ ὅταν ἀρξῇ αἰσπεῖσθαι, καὶ αἱ λῶσαι τοῦ ζυγὲ ἔλκωσι ἢ ζυγὸν ἀπλοῖον ἧς βοῶν κινεῖσθαι.* *Precare terrestrem Providentiam cum inceperis arare, & lora jugi traxerint temonem, bobus scilicet noviventibus.* Est enim *μισάων* & *μέσσαων* lorum quo boves alligantur temonί. Pollux I, 13: *Ὁ πλῆνις ἱμας ὁ τῇ ζυγῇ παρακαταπλήμενος ἐχέοισιν, καὶ μισάα, καὶ μέσσαων* (sic lege ex MS.) *καλεῖται. καταλαμβάνουσι δὲ αὐτὸν ὅταν περιλῶσι εἰς τὸ τῇ ζυγῇ τρυπημα, καὶ*

καρὶδα ξυλὶν ἑκαλόντες ἢ καλῶνται ἑμβρον ἢ ἑδρον. *Lorum latum iugo adnexum vocatur ἑχέοιοι, & μίσθοι, & μίσθοι, quo utuntur cum in iugi foramen immittunt paxillum ligneum, quem ἑμβρον aut ἑδρον vocant.* Valde appositè ad hunc locum. Sanè ἑδρον Proclus quoque δρῶν πασπαλίσκον quernum paxillum exponit, qui infigitur foramini jugorum ne lora, quæ temonem trahunt & boves illi alligant, excidant. Pierisque tamen est ipse ἰσοθεός, seu ἑμὸς. Sed, puto, πωκεδοχῆς, ut postea temo pro ipso aratro.

v. 472. Εὐδημοσύνη γὰρ ἀρετή] Uterque codex εὐδημοσύνη, sicut & sequente versu κακοδημοσύνη, qui tamen non sunt sequendi. Nec Latini Interpretes, qui imperitissimè vertunt *industria, & ignavia*. Diu est quodd non solum Proclus, sed viri etiam nostræ ætatis doctissimi clamarint, εὐδημοσύνη esse concinnam rerum dispositionem, cum omnia rectè & ordine geruntur & collocantur; κακοδημοσύνη verd ordinem confusum, cum res malè digeruntur, nihil via & ratione agitur, nihil loco fit. εὐδήμονες, qui omnia benè & ordine disponunt. Æschylus Choëphoris:

Δμοαὶ γυαῖκας δαμάτων εὐδήμονες.

Ancillæ domum ordinantes.

Scholias tes antiquus: Τῷτ' ὅτιν ὑπερέπιδες εὐ πδείσαι τὰ κατ' τὸν οἶκον. Vide viri sine dubitatione doctissimi P. Leopardi Emendat. lib. V. cap. 2. In eodem versu in MS. I. legitur ἀνέμα κατὰκρύπτων.

v. 476. Βίβτλιο ἐρεῦμβρον] Si Moschopuli interpretatio accipienda legendum ἐρεῦμβρον. Tradit enim Hesiodo positum esse pro ἐρεῦμβρον. Idque esse abundantem, ab ἐρεῦν quod significet copiam divitiarum, per translationem à stomacho petitam, qui non ructet nisi cibo sit repletus. Sed hæc perquam dura est translatio & inconcinna. MS. Vossianus legit βίβτλιο ἀνέμβρον, victu frucentem. Quæ quin vera Hesiodi lectio sit nullus dubi-

to. Est constructio Attica, ut ἔραγε τοῦ ἀνέμῳ, qua lectionem vulgatam etiam tueretur Moschopulus. Videtur confirmare Proclus, qui ἐκ πόνων ἔχει καρπὸς, sicut & Tzetzes, qui μεταλαμβάνοντα τὸ βίβτλιο ἔχει ζῶνς exponit, quamvis apud hos etiam legatur ἐρεῦμβρον.

v. 477. Εὐσέων] Repone ex Proclo, Moschopulo, Eustathio, & antiquioribus nonnullis editionibus, εὐσέων, benè instructus cibis. Vidit & D. Heinsius & Isaacus Casaubonus ad Athenæum.

v. 479. Εἰ δὲ καὶ ἡλιόιο προπᾶς ἀρόης] Per ἡλιόιο προπᾶς hîc intelligi χειμερινὰς liquidd constat. Vertendum ego: *si brumis araveris*. Cic. II. de Nat. Deorum c. 7. *Solis accessus discessusque solstitiis brumisque cognosci*. Veteres solstitium æstivum κατ' ἐξοχὴν solstitium dicunt: quod verd vulgè hibernum solstitium appellatur, melioris ætatis Scriptores appellant *brumam*.

v. 480. Ημεῖς ἀμύοις] Ημεῖς ἀμύοι non est, quod omnes Græci Latinique volunt, sedere in metendo propter culmorum raritatem & brevitatem. Non vidi Interpretem, qui hunc locum intellexerit. Ημεῖς ἀμύοι est tempore messis, cum alii occupantur & exercentur in demetendis & congerendis frugibus, otiosum esse, nihil habere quod agas, quia ager nullos tulit fructus ob serotinam arationem. Græcis enim & Latinis *sedere* est otiosum esse. Demost. Philipp. II. πολλὸν γὰρ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τῷ θεῷ τῷ Θεῷ εὐνοίαν ἔχειν ὅμιν ἐνέσται ἢ ἐκείνῳ· ἀλλ' οἶμαι καθήματα ἔδν ποιεῖντες. *Plures occasiones rei bene gerendæ se nobis offerunt quàm Philippo, quæ sunt significationes benevolentiae Deorum erga nos. sed sedemus, ut video, nihil molientes*. Non longè post: Τὸς μὲν ἄλλος σισύκατε πολλὰς πάντας, καὶ κατ' ἑκαστον ἐν μέρει. τὰ δ' ὁμῆτερα αὐτῶν ὑπολαβόντες καθῆσθαι. *Alios plerumque universos ac singulos conservastis, nunc amissis vestris sedetis*. Bacchylides: εἰδ' ἔδραι ἔργον εἰδ' ἀμβολὰς. *Non est*

sedendi tempus & cunctandi. pro quo
Homerus ἔχ' ἔδωκε, non est sedendi tem-
pus. Iliad. α.

— Ἡὼδεν δὲ

Θέου δ' αὖτε μάχην ἐλίκωπτος Ἀχαιοί
Ἀγαλῶσι δὲ οἷα καδμήβοι, ἔδδ' Ὀδυσσεύς
Ἰσθμὸν ἱερὸν πολέμου βασιλῆος Ἀχαιῶν.

*Mane autem committent pugnam circa
urbem nigris oculis Græci. Hi enim
indignantur sedentes, nequo possunt con-
tinere cupidos pugnandi Græcorum re-
ges. Cic. pro Rosc. Cum jam proscrip-
tionis mentio nulla ferret, cum etiam
ii qui antea proscripti erant, sederent,
nomen refertur in tabulas S. Rosci. Id.
in Pison. An potest ulla esse excusatio
non dicam male sentienti, sed sodenti,
dormienti in maximo reipublicæ metu
consuli? In Verr. Quid sedos Verres?
quid spectas? Lib. XVI. epist. ad Fam.
3. Ita enim ventis isthinc navigatur,
qui si essent, nos Corcyra non sedere-
mus. Sic & desidero, & residore: hunc
deses, reses, desidia. Terent. Frustra
ubi totum desedi diem. Sueton. Jul. A
quo ad arcessendam classem in Bythy-
niam missus, desedit apud Nicome-
dem.*

v. 485. Εἰ δὲ καὶ ὁ δὲ ἀέρος] MS. I.
ἀέρος.

v. 490. Οὐτὼ καὶ ὁ ἀέρος ἀετρίῃ ἰσο-
φαίῃ] MS. I. ἀετρίῃ ἰσοφαίῃ. MS.
II. ἰσοφαίῃ. Scribendum, ἰσοφαίῃ quod
& Guetus monuit.

v. 493. Πὰρ δ' ἔδωκε χάλκον δῶκε] Inter-
pretes: *Præter autem aneam sedem.*
sed vertendum: *officinam æariam*, seu
ferrariam quæ omnibus patebant, in
quibus solebant pauperes confabulari,
quin & dormire. Homerus Odyss. α.
vocat χαλκίον δῶκεν, ubi Melantho ad
Ulysses, quem pro mendico habebat:

Οὐδ' ἔδωκεν ἔδωκεν χαλκίον ἐς δῶκεν ἔδωκεν
ἢ καὶ ἐς λέγει.

*Non vis cubitum ire in fabri ferrarii
officinam, aut aliquam tabernam.* Vide
ibi Eustath. ὅτι enim hic idem est

quod δῶκεν, officina, taberna, locus ubi
commoratur. Noster alibi:

ὁ δὲ γὰρ δὲ αὐτὸς δῶκεν καὶ ἐν τῷ αὐτῷ.

*Fuge opacas domos & matutinus so-
mnum.* Hinc δῶκεν est commorari in
aliquo loco. Hesych. δῶκεν, καδμήβοι, ἰμ-
μῶ. Λέγει sunt porticus, basilicæ, taber-
næ, aliaque loca publica in quibus otio-
si confabulandi causâ conveniebant. La-
tini vocant stationes. Plin. II, ep. 9.
*Præsto amicos, supplico, ambio domos,
stationesque circumce.* Sueton. Neron.
37. *Salvidieno Orfito objectum est quod
tabernas tres de domo sua circa forum
civitatis ad stationem locasset.* Poste-
rioribus temporibus scholas dixerunt, ut
multis docet Vir summus, Thomas Rei-
nesius ep. 36. ad Rupertum. Tales λέγει
& stationes Athenis trecentas & sexa-
ginta fuisse Proclus ad hunc locum re-
stat. Quod nemo mirabitur qui me-
minerit Atticos fuisse valdè garrulos,
novaque audiendi præcipuè de aliorum
vita & rebus percipidos. Dicaearchus
ἐν βίῃ ἰσχυρῶς. Οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ἀέροι καὶ λα-
ναίς, ὑπὸλοι, συκοφανταίς, ὁδοποροῖσι καὶ
ἐνικῶν βίῃ. *Athenienses sunt valde de-
diti inanimis confabulationibus, occultis,
sycophantiæ, exploratores vitæ aliorum.*
quod confirmant egregiè verba Lucæ in
Actibus Apostolorum. Ἀθηναῖοι δὲ πάντες
καὶ οἱ ἐκδημιούντες ἔνιοι οἱ ἐδὲν ἔπνεον ἐκείθεν
καὶ λέγειν τι καὶ ἀκούειν κατ' ὅσον. *Athenienses
autem omnes & inquilini peregrini nul-
li alii rei vacabant, nisi aut dicendis aut
audiendis rebus novis.* Probo verò hic
lectionem, quam ex antiquo codice pri-
mus prodidit G. Canterus, ἐπὶ λέγειν.
Eam agnoscit quoque codex Vossianus
primus cum interpretatione διερμύνειν
εἰς.

v. 499. Κατὰ ἀνθρώπου θυμῷ] Latini
Interpretes in recentioribus editionibus:
animum suum increpat. perabsurdè.
quantò rectius antiquiores: *mala versat
in animo.* Προσέλεγε κατὰ est κατὰ ἑαυτὸν
ἐν ἑαυτῷ ψυχῇ, ut rectè Græci magistri.
nimi-

nimirum cogitare de furtis, latrociniiis, sacrilegiis aliisque malis vitam tuendi artibus, ad quas compellit paupertas, quæ crimina suadet ingeniiis, ut Claudianus ait. Sicut autem λέγω, λέγω, λέγομαι, φράζω, φημί, sic & πρὸς λέγω, non solum de oratione, sed & ratione & cogitatione dicuntur.

v. 502. Δεικνύει δὲ δεικνύει] Præclare D. Heinſius docuit δεικνύειν hîc esse dicere. Sic & Latinis ostendere. Cic. V. ad Fam. 12. Cum mihi sæpe ostenderis te accuratissime nostrorum temporum consilia & eventus litteris mandatatum. hoc est, dixeris, declaraveris. lib. IV. ep. 1. Eadem omnia quæ à te de pace & Hispaniis dicta sunt ostendi me esse dicturum. Lib. I. ep. 9. In eo ipso quod te ostendis esse facturum, h. e. dicis, scribis. Sallust. Jugurth. 30. Malta superba & crudelia facinora nobilitatis ostendere. commemorare. C. Nepos Epaminond. Micythus Epaminondam convenit, & causam adventus Diomedontis ostendit. pro δεικνύει MS. I. δεικνύει.

v. 508. Μέμνηται δὲ γαῖα] Hunc locum optime exposuit vetus Scholiastes Nicandri ad Theriacōn v. 626. qui contendit μέμνηται hîc esse clauditur, constringitur gelu terra, ἐπεὶ δὲ πάντα ἐν χειμῶνι συσπυλνύται εἰς τὴν καὶ ὑποκατακλύεται. quod omnia hyemis tempore clausa & constricta frigore rigeant. Vide Proclum quoque ad hunc locum. Orpheus in descriptione hyemis, quam Hesiodum hîc aiunt esse imitatum:

Πολλὰ ἡράδεν καὶ ἐπαρτίς ἐκ νεφέλων
Τῆμος ἐπύρηνται φρυγὶς καὶ δένδρεσσιν ἄλλοις
Οὐρεὶ τε, σιοπίλοισ τε, καὶ ἀνδράποισ ἱερ-
θύμοις
Πρυγίδαι, καὶ ἱόντα ἀμειδίαι. αἱ δὲ γὰρ
ὄντας
Τρύχουσιν καὶ θύρας ἐν ὕψει, ἐκ πρὸς ἀνδρῶν
Προβλάσκον μάρμαρον δυνάται καὶ γαῖα δα-
μαδύει
Ψυχὴν λευγαλέην πᾶσιν δὲ ἰσθὺς γαῖα μέ-
μνηται.

Multa de cælo & crebra & nubibus tunc incidit fagis & aliis arboribus montibusque & rupibus & hominibus mæstis glacies, & erunt ad speciem tristes. Illa enim affigit & animalia in montibus neque mortales prodire ex ædibus possunt, quia membra uruntur frigore acri, geluque membra constringuntur. In tertio versu scripsimus ἀμειδίαι, sicut apud Poëtam ἀμειδίητοι νύκτες, tristes noctes. Latinis, tristis hyems. vulgo legitur sine sensu: ἀμειδίαι. Sed hoc vitium D. Heinſium quoque deprehendisse postea cognovi.

v. 503. Ποικίλῃ καλαίᾳ] Est exstruite ædes, tuguria. καλαίαι enim & καλοὶ sunt ædiculæ, calæ. sic & suprâ v. 305.

Ὡς καὶ τοὶ ὀρεῖς βίοντι πλεῖστον καλαίᾳ.
Ut tibi æstate collecto victu impleantur tuguria. Quamvis propriè ibi dici de horreis Veteres notent. Hesych. καλοὶ τὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ. Idem: οἱ μικροὶ οἶκοι καλαίαι καὶ καλίδαι. Vulgò nidos componite vertunt. Novî apud Latînos interdum etiam nidos dici tenuiores ædes, & quosvis secessus, sed in versione præstat propriis uti vocabulis.

v. 510. Πιπνῶ] MS. I. πιννῶ, II. Co-
dex: πιννῶ. quod non improbem. Hinc πιννῶ apud Homerum, teste Eustathio, est πρὸς πιννῶν. Et πιννῶ. Hesych. πιννῶ, πιννῶ, ἐκ τῆς πιννῶ.

v. 513. Ἀλλὰ τοῦ καὶ τοῦ ψυχρῶς ἐὼν ἀλγόνῃ] Non intellexerunt hujus loci sensum Interpretes, cum vertunt: quas nihilominus frigidus existens perflat. Verbe: sed & has frigidus valde perflat. Τῶν hîc ut sæpe apud Poëtas pro τῶν. Quod & Moschopolus monuit & auctor glossarum ineditarum codicis Vossiani. Δα-
σύνεργα & τανύπερα vulgò interpretantur hirsuta. Sed Latinis non dicuntur hirsuta quæ villosas habent cutes, sed quæ seto-
sas, ut porcorum, aprorum, echinorum. Cic. de Nat. Deorum: Quorum animantium aliæ coriis tectæ sunt, aliæ villis vestitæ, aliæ spinis hirsutæ.

CAPUT XIX.

Ἐπιταγόν. Ἀνόστος. Κυάνεος niger. Πανέλλωες. Μυλιαῖν, Μαλκιάιν. Cratis correctio in Hesiodo probata. Proclus correctus. Crates Mallo-
tes. Νίψ. Hesiodus leviter emendatus. χλαῖνα, læna. Πίλοι. Ἀρνα-
κίδες. Pollux emendatur. Πέλωτρα. Πίδια. Ἀναξυρίδες. Σκελέα.
Rursus Polluci duo loca restituta. Διφθέρα.

v. 517. Οὐ γὰρ ἐπιταγαὶ τείχες αὐτῶν] Ἐ-
πιταγαὶ τείχες Latinis Inter-
pretibus sunt annui villi. Sed Græci
erant audiendi qui benè explicant δα-
σῆαι, ἢ ἀφελείπσαι, σπιχέει, villi densi,
spissi, quibus opponuntur rari. Ἐπιταγὸς
sæpè est affluens, copiosus. Hesych.
Ἐπιταγὸν, σπιχέει, ἀφελείπων, παραπιταγόν
ἀφ' πάντων ἢ χερσὶν, ἀφ' ἑλῆς. Homer. Ο-
δυσ. δ.

Ἀλλ' αἰεὶ παρέχουσιν ἐπιταγὸν γάλα θίδης.

*Sed semper præbent copiosum lac
mulgendum.*

Οδυσ. δ.

— λίλυ γὰρ ἀεικαλῶς ἰδαμόδω

Κύμασιν ἐν πολλοῖς, ἐπεὶ ἢ κορυφῇ καὶ ῥῖνᾳ

ἢ ἐπιταγῇ.

*Miserrime vexatus in fluctibus immen-
sis, quoniam commeatu abundans non
erat in navibus. Vide ad utrumque lo-
cum Eustathium.*

v. 520. Ἐν πῶδι φίλῃ παρὰ μντίει μίμναι]
MS. primus: ἐν πῶδι μίμναι ὅθι μντίει
καδῆν.

v. 523. Μυχὴν καταλέγεται ἐνδοθὶ οἴκῳ]
MS. I. Μυχὴν καταλέγεται ἐνδοθὶ οἴκῳ. quod
non improbem. Μυχὴν MS. glossæ ejus-
dem libri exponunt ἐνδοθὺς. Nimirum
μυχὴν est quæ ἐν μυχῶ δέμων, ut Homerus
loquitur, in interiore ædium parte ver-
satur, quæ Græcis dicitur θάλαμος παρδι-
τῶν & Gynæconitis. Hinc ἐκ θαλάμου παρ-
δῖν Θεοκρίτῳ est virgo, quæ in tha-
lamo versatur, innupta puella. Stat. I.
Theb.

*Nec mora præceptis cum protinus
utraque virgo*

Arcano egressæ thalamo.

quod nemo accedit nisi propinqua cogna-
tione conjunctus, ut C. Nepos ait. Sic
& Proclus legisse videtur, qui exponit
εἶσω μυχῶν ἢ οἴκῳ παρδενουρήνῃ.

v. 524. Οὐτ' ἀνέσθῃ ὅν πόδα τίττει] An-
tigonus Carystius in Ὀδυσσεύῳ σωμαγωγῇ,
cap. 25. legit τίττει. Οὐτ' ἀνέσθῃ, inquit,
ἐν τῇ χειρὶ τὰς πικτάνας αὐτῶν κατὰ πῶδιν
τῶν δῶν

Ἡμαρ χειμῶν ὅτ' ἀνέσθῃ ὅν πόδα τίττει.
*Polypus hyeme suos comedit cirros. Hoc
significat: Tempore biberno quando ex-
ossis Polypus suam pedem arrodit. Quod
Hesiodus πόδα πολύποδος, hoc Antigonus
πικτάνας nominat, Philes verò & Ælia-
nus πλοκάμους. Inde proverbium cujus
Hesychius meminit: Πολύποδος δίκην αὐτὸς
ἑαυτὸν καταφαγόν. Observatu verò dignum
est quod notavit Moschopulus ἀνέσθῃ es-
se Lacedæmoniorum vocem, sicque eos
appellasse πολύποδα.*

v. 527. Κυανέων ἀνδρῶν] Κυανίος quidem
proprie est cæruleus, ὑπερκοινῶς χρῶμα. Κυ-
ανῶν enim est color cæruleus: sed sæpè
etiam ponitur pro nigro. Hesych. Κυά-
νιον μέλαν. Κυανὴν μέλαινα, φαίδ. Dionysius
Characenus v. 586.

Μέσθ' ὅθι κυανέος γαστὴν ὀδὸν αὐτῆς ἐλάσῃ.
*Donec ad nigros (Æthiopes) australem
viam rursus confeceris. De India v.
1112.*

τῷ

Τῷ γαίης γάται μὲν ὑπὸ χειρὸς κωλύουσιν
Θισσίοισι λιπώντις.

*Quare terræ habitatores quidem corpore
sunt nigro mire pingues.*

v. 528. Πασιλλώντι] Non vertendum
universis Græcis, ut vulgò; sed simpli-
citer Græcis. Πασιλλώντι enim tempore
Hesiodi, Homeri, Archilochi appella-
bantur Græci ad differentiam Ελλώντων
proprie sic dictorum. Hellenes autem
tum temporis dicebantur Phthiotidis in-
colæ, quod nomen acceperunt ab Hel-
lene Deucalionis filio, qui illius partis
Thessalia Rex fuit. Ante hunc nomina-
bantur Γραικοί, quod Latini retinuerunt.
Hinc Homerus Achillis populares & sub-
jectos vocat Myrmidones & Hellenes.
Achilles autem imperabat Phthiotidi.
Hi itaque cum proprie dicerentur Ελ-
λώντις, reliqui Græciæ populi dicti sunt
Πασιλλώντις. Vide Thucydidis procemium,
Strabonem lib. VIII. Apollodor. lib. I.
Biblioth.

v. 530. Λιχρὸν μολιβόντις] Suidas: μολι-
βόντις, θριλιώντις. Proclus: διαπραμμόβοι καὶ
συγκροθέντις ὑπὸ τῆς κρύου. Ut apud Phæ-
dram: *Musca contracta frigore*. Alii
tamen omnes μολιβόντις putant esse λιχρὸν καὶ
συγκροθέντις ὀδόντις ὑπὸ τῆς ψυχρότητος, quod
Matthæo est βρυγμός ὀδόντων. Tertulliano
frendor dentium. Sed frigus ferarum
æquè ut hominum dentes collidere quis
vidit, quis tradit? Mallem itaque cum
Crate legere μαλκιδόντις. Μαλκιδόν, μαλ-
κιδόν, μαλκιδόντις est frigore rigere, ἄλλο ψυχρὸς
μὴ ἔχειν ὑλικήν δύναμιν χρῆσθαι. Ut E-
tymologici magni auctor exponit. A-
ratus:

— Τότε δὲ κρύου ἐκ Διὸς ὄρε
Ναῖτη μαλκιδόντι κακώτερον.

Vertit Cæsar Germanicus:

*Tunc rigor, ut rapidus ponto tunc
incubabat Auster,*

*Tarda ministeria. Et nautis tremor
alligat artus.*

Ad hanc quoque lectionem puto perti-
nere Procli expositionem illam, διαπραμ-

μόβοι καὶ συγκροθέντις. Sic lege, non συγ-
κροθέντις. Apud eundem corruptè quo-
que legitur Ισοκράτης, pro Κράτης. Cratis
enim Mallotæ Grammatici Pergameni
celeberrimi, qui Aristarchi æmulus fuit
& perpetuus adversarius, hæc est lectio,
non Iocratidis. Etymologici Magni au-
ctor: Μολιβόντις. Ησίοδος τὰ χεῖλη λιπώντις,
ὑπὸ τῆς ψυχρότητος ἢ συνδύουσι, ἢ τὰς μύλας
συγκροθέντις. Κράτης ὃ γράφει μαλκιδόντις. Εἰς
δὲ τὸ ἄλλο ψυχρὸς μὴ ἔχειν ὑλικήν δύναμιν
χρῆσθαι.

v. 535. Νίφα λευκῶν] Omnes tradunt
νίφα dici per ἀποκοπὴν pro νιφόσιν, quod
mihi nulla ratione probatur. Non dubi-
to esse accusativum verum obsoleti no-
minativi νίφ, νιφός, unde Latinum *nix*.
Hoc quidem nomen interit ut infinitæ
aliæ omnium ferè linguarum origines,
de quibus vide eruditam diatriben do-
ctissimi Christiani Daumii nostri. Ab
hoc antiquato νίφ est νίφα, & νιφολόγος
Ἀλπεῖς in Antholog. Alpes nive consper-
sæ.

v. 537. Χλαῖναν τι μαλακῶν] MS. II.
χλαῖναν μὲν μαλακῶν. Sic metro consulitur.
Glossæ MS. exponunt ἱμάτιοι παχύ. rectè.
Latinis dicitur læna non chlæna, ut He-
siodi Interpretes. Erat vestimentum cras-
sius quo utebantur ad arcendos imbres
& frigus. Varro IV. de L. L. *Læna
quod de lana multa. Duarum enim to-
garum inflat: ut antiquissimum mulie-
rum viciniam: sic hoc duplex virorum*.
Sed in veriverbio labitur Romanorum
doctissimus. Est enim læna à Græco
χλαῖνα, sine dubio, abjecto χ, sicut ab
antiquo γλαξ γλακτῆς est lac.

v. 541. Βόες ἴρι καταμύοιο] Omnes Græ-
ci rectè exponunt bovis nec senio nec
morbis confecti, sed qui in ipso robore
& flore ætatis vi occiditur, cujus corium
calceis, qui non faciliè deteruntur, &
contra frigus maximè muniunt, sit aptis-
simum. Sic apud Homerum ἱμάς βοὸς ἴρι
καταμύοιο, *lorum bovis vi occisi*. Ratio-
nem reddit Plutarchus II. Sympos. nimi-
rum

rum pelles animalium ferro jugulatum esse tenaciores, nec tam flaccidos ac tam facile rumpi, quam pelles animalium quibus morbus aut senectus mortem attulit. Veteres ex crudo corio calceos conficiebant, Latinis perones dicuntur.

v. 542. Πίλοις ἐν τοῖς πυλίσαι] Quis non miretur stuporem Interpretum, qui reddant: *pilis intus condensans*. Quis unquam fando audivit πῖλιν? Latinis significare pilum? πῖλοι sunt lanei calcei, qui sub peronibus inducebantur ad arcedendum frigus. Latinis dicuntur *udones*. Ulpianus Π. de auro & argento legato: *Alia causa est udonum, quia usum calceamentorum præstant*. Domi nimirum cum non prodirent; sicut & soleæ. Alioquin calcei cum prodirent in publicum semper superinducebantur à Romanis, ut ostendit Salmastius ὁ πῖλον ad Lampridium. Sunt etiam laneæ fasciæ pedules, ut inferius ostendemus. Quicquid enim ex lana coactili conficiebatur dicebatur πῖλιν. Tam capitis tegumentum, ut statim v. 546. quod hinc Latinis etiam pileus dicitur, quam pedum. De pedulibus Lucian. *Ῥητορικὴν διδασκαλίαν, ἢ ἐμβλῆς Σικωνία πῖλοις τοῖς λευκοῖς ὀπασέπυσαν*. *Sicyonius calceus albis decorus soccis*. Pollux VII, c. 33, sect. 4. Οἱ μὲν οὖν ὅτι οὗ καραλὸν ὀπασέπυσαν πῖλιν ὅπως ἐκλεῖτε, ἀλλὰ καὶ ὁ οὗ τοῖς ποσὶν, ὡς ἀλλοῖ Κρατῖνιν ἐν Μαλθακοῖς λέγων. Ἀκούεις ὑπὸ ποσὶν ἔχειν πῖλος. Οἱ Πλάτων ἐν συμποσίῳ. Καὶ ἀρακίδας τοῖς πῖλοις περὶδύοντι, ἐνελιγμένον τὰς πόδας εἰς πῖλος τε καὶ ἀρακίδας. *Non solum quod capiti imponitur πῖλιν dicitur, sed & quod pedibus inducitur, ut Cratinus ostendit in μαλθακοῖς. Albos sub pedibus calceos laneos habens. Sed & Plato in symposio etiam ἀρακίδας cum πῖλοις coniungit: Involutum pedes in calceos laneos & agninus pelles*. Sic lege. *Ἀρακίδας* erant calcei ex pellibus agninis (*ἀρακίς* enim est agnina pellis cum ipsa lana) quibus hyeme utebantur, sicut πῖλιν ex lana coactili. *Udones* apud Mar-

tialem lib. XIV. ex hircinis pilis confecti narrantur:

Non hos lana dedit, sed olentis barba mariti,

Cinyphio poterit planta latere sinu.

Cinyphius sinus est calceus ex caprinis pilis contextus. Πῖλος Æschylus & Sophocles dixerunt πῖλιν, Critias πῖλιν. Pollux VII, 22. Α ὃ πόδια Κερίας καλεῖ, εἴτε πῖλος οἰκτιρῶν, εἴτε ἐνελιγμένα ποδῶν, ταῦτα πῖλιν καλεῖ ἐν Φωνιστικῇ Λήγου.

Πῖλιν ἔχον ὡς οἰκτιρῶν ἐν ἀρκαίῃς,

Τὰ δὲ πῖλιν εἶδος ὑποδημάτων, ὡς καὶ τὰ πῖλιν, ἀ ταῦτα ἦν ταῖς ἀναξυρίαν, ὡς σκελῆς οἰκοδόμοι. Κράτης δὲ ἐν εὐρυκῇ ἐφη. Καὶ δὲ πῖλιν τεύχεα. Sic hunc locum partim ex MStis, partim ex conjectura restitui, qui corruptus est in editis libris. Confundit Pollux hoc loco cruales fascias cum pedulibus. ἀναξυρίδης & σκελῆς sunt propriè cruales fasciæ, πῖλοι verd, πῖλιν, πόδια, pedules. Idem Pollux lib. X, cap. II. Α ὃ ὑπὸ ποσὶν δὲ πόδια, πῖλοι, πῖλιν. ὅπως δὲ Σοφοκλῆς τὰ πόδια καλεῖ: τὰς δὲ οὗ τοῖς ποσὶ πῖλος ἢ Πλάτων μόνον ἐν συμποσίῳ φησὶ, ἐνελιγμένον τὰς πόδας εἰς πῖλος τε καὶ ἀρακίδας, ἀλλὰ καὶ Κρατῖνιν ἐν Μαλθακοῖς. Ἀκούεις ὑπὸ ποσὶν ἔχειν πῖλος. ἔστι δὲ εἰπὼν καὶ περὶ πῖλος, καὶ ὅτι τὸ ὀνομαζόμενον ὡς οἰκτιρῶν πῖλος τεύχεα, ἀλλὰ σκελῆς οὗ ἀνακτιρῶν. Sic istum locum ex suo optimo Codice legendum esse, qui gravissimis mendis & lacunis miserè foedatus est in editis libris, ostendit mihi nuper Vir Maximus & undique eruditissimus Isaacus Vossius. Verum postquam hæc fuerunt edita, de his Pollucis locis eruditissimam ad me scripsit epistolam, quæ cum multa doceat exquisita, non possum non eam tecum communicare. Cum utrumque locum in optimo suo Codice sic legi ostendisset, ut à me editus est, nisi quod in priore pro εἴτε πῖλος οἰκτιρῶν scribatur εἴτε αὐτὰ οἰκτιρῶν. & pro ἀ ταῦτα ἦν, ταῦτα ἦν. & pro πῖλιν, πῖλιν, subjicit: Cudones vel udones apud Veteres pro eadem re

re accipi rectè notat Salmasius, verum non rectè à cudendo hoc vocabulum accessit, cum sit Græcum, & Græcam habeat originem. Ab οἷς est οἶα vel ὄα vel ὄα pellis ovina, & pro ὄα verò addito ut sæpè κ, dicitur etiam κῶα, vel κῶας, vel κῶς. A κῶς verò est diminutivum κῶδον, κῶδία, & κῶδης, & amplificatum κῶδων vel κῶδον, pro quo etiam ὄδον, & ὄδον reperitur, unde Latinum cudones, udones, seu odones dixere, idque promiscue; cum κ aut c initiale non in barbaris tantum, sed etiam in multis Græcis Latinisque modò adsit, modò verò abijciatur, quemadmodum etiam agnoscit Salmasius. De πῶδων vocabulo sic sentio, esse id ejusdem naturæ ac originis ac sit ἑλνθον. In multis enim solet τὸ π loco τῷ δίχαμμα affigi, ut ἑλνθον ἀπὸ λίκου, ἡραον πήραον, ἀλαιοὺς παλαῖος, & infinita istiusmodi. Est autem ἑλνθον integumentum, involucrem, σκέπασμα &c. ab ἑλνθον seu ἑλνθον involvo. Eodem referri debent πῶδων & πῶδων, licet Hesychius habeat πῶδων, quæ sunt talaria seu fasciæ cursorum, quibus ad compescendam talorum extortionem pedes muniebant. Ut enim ἑλνθον & ἑλνθον dicitur, ita quoque πῶδων & πῶδων dicuntur ab αἰλνθον & αἰλνθον. Reddi debet hoc vocabulum Aristoteli in Problematis sect. XVI. quæst. 4. ubi quæritur cur non tantum rotunda, sed & quæcumque rectilinea in terram cadentia ad æquales utrimque resiliant angulos. Dicit enim id fieri καὶ δὴ τῶν πῶδων τὰ ἐξωτερικά τὰ σκέλη συμβαίνει καὶ ὅτι τὰς καὶ τὸν ὑπερπλάθει. Quæ vulgò sic vertunt, ut his accidit quibus aut pars inferior raditur, aut colci violantur. Unde nullum nisi ridiculum efficias sensum. Omnino sic erat scribendum, καὶ δὴ τῶν πῶδων τὰ ἐξωτερικά τὰ σκέλη συμβαίνει, καὶ ὅτι τὰς καὶ τὸν ὑπερπλάθει. Quemadmodum contingit loripedibus, & illis quibus (inter lavandum) talaria surripuntur. Vide locum integrum & fateberis omnia plana fieri si sic legamus,

frustraque se hinc torquere Interpretes & mathematicos. Ὅδ ἀνθρώποις τὰ σκέλη aliter Græcis dicuntur σκέλη non ὡς τὸ σκέλη τὸ ποδὶ, ut habet Diogenes Laërtius in Pittaco, neque ὡς τὸ ἀποσπένδον τὸ ποδὶ, ut putat Galenus, sed ὡς τὸ σκέλη ποδὶ, pedibus enim tamquam scopis verrunt pavimentum quidam loripedes. Tales præcipuè multi reperiuntur inter Æthiopes & Ægyptios, non propter nervorum imbecillitatem, neque etiam propter eam causam, quam memorat Aristoteles eodem scripto sectione XIV. quæst. 4. sed propterea quod illis vel tali, vel genuum patellæ incidebantur, ut nempe fugæ spes præriperetur illis qui mallent pedibus quam manibus operari. De talis conjicio, de genuum patella testem do Origenem qui in Philocalia scribit, morem fuisse quibusdam Æthiopibus τὰς κόγχας τῶν γονάτων ἀναισθητοῦσθαι. Commode hinc intelligi possunt verba Petronii de Æthiopibus: *Age numquid & crura in orbem pandere possumus, numquid & talos ad terram deducere.* Ita nempe Æthiopica mancipia, quibus genuum conchæ erant ablata, poterant crura in utramque partem in circulum movere, iisque non nates modò, sed & ventrem pulsare. Quod si illis tali inciderentur jam quoque poterant plantas pedum similiter in orbem movere, & fursum ad crura adducere, & supinatis plantis supra solos ambulare talos. Firmandis autem & continendis talis maxime conducebat talarium genus quod draco dicebatur. De his & aliis talarium generibus multa hæcenus ignota possum tibi scribere, verum iis colligendis & digerendis oportunius forsitan sese offeret tempus. Hæc vir ille summus. Vides etiam Sophocli hinc tribui πῶδων, quæ superius tribuit Æschylo. Apud Hesiodum nostrum πῶδων sunt ἐμπῶδων, fasciæ pedules ex lana coactili, quibus etiam Romani usi sunt, sed serò. Varro enim affirmat cal-

calceamenta sine fasciis sumi solita se puero. Latinis etiam dicuntur *empilia*. Ulpianus l. 25. D. de auro & argento leg. §. 4. *Fasciæ crurales pedulesque & empilia vestimenta sunt, quia partem corporis vestiunt.* Πιλῶν & ἐμπιλῶν est condensare, cogere, coactilia facere; unde πῖλος & *implia*, quam vocem malè juris Interpretes notant dici, quasi sine pilis. Hinc & *pilare*. Festus: *pilare & compilare sunt Græcæ originis. Græci enim fures pileas dicunt.* Hinc & *compilare* non est congerere, ut vulgò dicunt, & putant, sed furari. *Compilare ædes*, furto ex ædibus aliquid auferre, quod nobis est *besteeelen*. Πίλοι etiam dicuntur tegumenta ex lana coacta, sub quibus hyeme habitant Scythæ iusti Herod. IV, 23. malè ibi Interpretēs vertunt *pilei*. Sic & impeerunt qui Strabonem verterunt. Nam ubi lib. XVI. legitur ἐκδιδυταῖς πῖλοις ridiculè exponunt *virgatis pilis*, cùm legendum sit ἐκδιδυταῖς ἀπῖλοις *virgatis maculis*, ut monuit Salmasius ad Vopiscum. De πῖλος capitis tegumento loquitur statim v. 546. Πίλον ἔχειν ἀσκήτην, *pileum habere bene factum*. Fuisse tales proprios Thessalis ad arcendum solis fervorem docet Eustath. ad Iliad. x. Antiquissimis temporibus πῖλος non alium usum capiti præstabat, quàm πῖλοι, qui calceis inferebantur. Galeæ enim interlores iis muniabantur, qualis ille erat galeæ Ulyssis, quem acceperat à Merione, Iliad. x. v. 265.

Μέσση δ' ἐνὶ πῖλῳ ἀσκήρει.

Medæ autem inerat pileus aptatus, ubi rectè antiqua scholia τὸ ἔλεον περιπλεονάζον, *coacta lana*. Eustathius verò ad illum locum docet omnes olim galeas lana coactili fuisse munitas, inde posteriores, cùm quævis capitum tegumenta πῖλος dicerent, Ulyssî adscripserunt pileum, quali tum utebantur. Sic enim semper exprimitur. Et sicut clava Herculis est insigne, sic pilus Ulyssis, ut constat ex nummis, monumentis & testimoniis Ve-

terum. de quo Ulyssis pileo vide Albertum Rubenium, virum politissimum, de Re vestiaria lib. II, cap. 15. Primus autem Apollodorus sic pinxit Ulyssē testante Eustathio ad Iliad. x. p. 723. edit. Basil. Eustathius ad Iliad. i. apud Veteres κρινῆν appellari capitis tegumentum, quod nunc communiter dicatur σινάδιον, & quod ab Hesiodo dicatur πῖλος ἀσκήτης. Tradunt plerique capitis tegumenta veteribus Græcis usitata non fuisse. Eustathius ad Odys. i. ait Latinos nudi capitis consuetudinem à priscis Græcis accepisse. Romanos enim Saturnalibus pileum gessisse, aliis diebus nudo capite incessisse, aut caput veste velasse. Apud Homerum pileum & causiam ne semel nominari. Quod verum est si pileum accipias hujus generis, quali postea utebantur, non tamen olim apud Græcos aut Latinos, nisi cùm iter facerent in magno æstu, aut frigore, aut tempore pluvio. Quod pileos Romani vocabant petasos, qualis conspicitur in Mercurii simulacris. Hinc tamquam singulare notatur à Suetonio in Julio Cæsare, illum semper incessisse nudo capite cùm iter faceret, seu sol, seu imber esset. Alioquin in Urbe lacinia togæ caput velabant. A πῖλος est πλανῆς, fur, deceptor, superius v. 373. quod Æolicè dicitur pro φιλανῆς. Vide Erymol. magnum de hujus vocis origine, quæ inepta sunt. Sed credo antiquissima voce esse πλανῆς, sicut Æolica dialectus est vetustissima, pro quo leniore postea sono usi alii Græci φιλανῆς dixerunt. Fures autem & impostores diæos esse φιλανῆς, quòd pilo sive capitis tegumento se velarent, ne facile possent agnosci. Sic Æoles dixerunt ἀμπί communiter ἀμφί; πανός, alii πανός, lampas, lychnuchus. Latina lingua tota formata est ex Æolia, cujus dialecti qui peritus est, facile plerarumque omnium Latinarum vocum origines invenire potest. sæpissimè pro communi Græcorum φ utitur Æolico π. Latinis apud,

αῖμα, Græcis ἀφίη. Φοῖνιξ, Pœnus, & plura hujus generis, quod dudum observavit Caninius in Hellenismo.

v. 543. Πεπτογύνην ἱεῖσαν] Simylus in Moreto:

— *cinctus villosæ tergoe capræ*. Hoc vestimenti rustici genus, quod ex pellibus hædinis conficiebatur, Græcis dicitur δερδία, unde δερδίαῖοι pastores & Attici rustici talibus vestimentis amicti. Theocrito Idyll. III, 25. & v. 15. dicitur βαῖτα, ubi Scholiastes docet alio nomine

appellari μιλωτίω, qui prophetarum vestitus fuit, ut ex sacris voluminibus constat. Latinis hic habitus rusticus nominatur rheno. Ovidio *pastoritia pellis*. Glossæ: Segestre δερδία. Segestre teges erat ex segetibus primo facta, sed postea ex pellibus, quibus milites in castris, nautæ & pauperiores utebantur, ut Varro docet, & ad Varronem Josephus Scalliger. Δερδία nimirum est omne vestimenti genus ex pellibus rudibus factum.

CHAP. XX.

Hesiodus quinque emendatus. ἀλῆ. Duo epigrammata in catalectis veterum Poëtarum correctæ. μάκαρς. Beati. χαλῆς. Gravis. In Virgilio lectio Servii probata. Oceanus cur facer. Theocrito lux. Alcæi fragmentum elegans correctum. Πέτρα σκιά. Πέτρα antrum in rupe. Μᾶζα ἀμολγαίη. ὑπερμαζᾶν. Θάλαττα boum pabulum. Αἰετῆς Ζέφυρος. Επαριδύς βίος. Ποιεύειν ἦτα. Facere populum. Floro lux. Facere pro gignere. Ημερόκοιτος.

v. 544. Οὐδ' ἐπὶ νύκτι] Moschopolus: ἐπὶ ἡμῶν. quod rectum est. Quæ enim induuntur dicuntur humeris injici non tergo. Exemplorum ubique magna messis. Sequentia verò: ἐπὶ ἀμολγαίῃ. pessimè interpretantur, *pluviae arceas teporem*. cum sit, *pluviae arceas*, sive *præsidium*, *munimentum* *injicias adversus pluviam*. Quod à nobis defendat pluviam. ἀλῆ enim est ἀλῆς, συγκοπῇ, κατὰ φύσιν, ut benè magistri, ἀλῆ verò tepor.

v. 546. Ἰν' ἕατα μὲ κατὰ δύν] Est per synecdochen dictum, ne caput tibi madesfaciat. Τετὶς ἕατα κατὰ δύν imber perpluens caput in memoriam mihi revocat elegantissimum epigramma ex catalectis veterum Poëtarum de Priapo, sed quod aliquot mendis deformatum suo nitore restituemus.

Parum est, miser quod hic fixi sedem

Agente terra per caniculam rimas,
Siticulosam sustinens diæ æstatem.

Parum quod imos perfluunt sinus
imbres,

Et in capillos grandines cadunt no-
stros

Rigetque duro barba vinceta crystallo.

Sic scribendi hi versus. In tertio vulgò legitur: *diu æstatem*. In quarto: *Parum quod imi perfluunt sinus imbres*. In sexto: *juncta crystallo*. ineptissimè. Sed & qui duobus interpositis sequuntur ex veteribus editionibus sic sunt restituendi:

Huc adde quod me fuisse de rudi
vilem

Manus sine arte rusticæ dolave-
runt,

T t

Inter-

Interque cunctos ultimum Deos numen

Cucurbitarum ligneus vocor custos.

sed hæc præter institutum & pensum nostrum, ad quod nos revocamus.

v. 549. Ἀπὸ πνεύρου τίτται] MS. I. πνεύρου ἰντίτται, cum interpretatione, σπέρου ἐντίτται. Seleucus verò legit ἀπὸ ὀμβροφύου observante Proclo. Μάκαρις hîc, ut apud Latinos, *beati, fortunati* sunt homines copiosi, opulenti. Catullus: *O quantum est hominum beatorum?* Dicuntur & Græcis ἰσχυμονε. Versu sequente uterque Codex & Tzetzes: ἀρυσσάμεθ'. Ibidem liber primus ποταμῶν αἰὲν ἰόντων. secundus autem αἰνάντων. quod verius. Sic quoque Tzetzes. Ilingrini editio proximè verum: αἰὲν ἰάοντων. Sic & apud Hom. Odys. N. v. 109. ὄδον αἰνάνοντα, ubi quoque vulgati ἀνάνοντα.

v. 554. Τὸν φθάμεθ' ἔργα τεύσαι] Ut versus constet, repone lectionem veterem ex utroque codice: Τὸν φθάμεθ' ἔργον τεύσαι. Extat & apud Moschopulum.

v. 558. Χαλπίς σερβάτης] Noxius ovibus, ut Latinis *gravis*. Virg. III. Georg. 415.

Galbanæque agitare gravi nidore cebelydros.

Sic legit Servius & exponit, *serpentibus noxio*. Ovid. IV. Metam. v. 497.

Inspirantque graves animas.

Lib. VII, 6. *Grave tempus & forte annus pestilens erat.* Versu sequente uterque codex: ἢ πλεῖον εἶν.

v. 561. Ταῦτα φλασάμεθ'] Hunc & sequentes duos versus pro subditiis expungendos esse censuit olim Plutarchus. Nec illos videtur agnovisse Moschopulus. Rectius sanè abessent.

v. 566. Ἰεὺν Ὀκεανὸν] Omnes Ἰεὺν hîc esse magnum, immensum interpretantur. Non nego sic posse accipi. Verum tamen est Ἰεὺν hîc propriam notionem non migrare. Oceanus enim sacer erat, quia erat Deorum domicilium, Neptuni, The-

tyos, Solis, astrorum, quæ credebantur mare subire. Fabianus apud Senec. I. controvers. *Sacrum quidem terris natura circumfudit Oceanum.* Hinc & *dium* appellatur, Plautus apud Varronem ex emendatione Scaligeri:

— *conferta rate inarataque perire*

Qui dium mare eunt sudantes atque sedentes.

Sic sæpè apud nostrum & alios εἰς ἄλῃ δῖαν. *In mare dium.* Quin & Oceanus pro Deo habebatur, Cæli & Telluris filio, patre verò Saturni & Opis. Hinc Alexander M. ei fecit tamquam Deo. Justinus: *Expugnata deinde urbe, reversus in naves Oceano libamenta dedit, prosperum in patriam reditum precatus.*

v. 568. Ορσρόν Πανδονί] MS. II. Prochus, Tzetzes: ὁρσρόν. Sic & Hesychius & Etymologici magni auctor, Suidas tamen & MS. I. stat à vulgata. v. 570. MS. I, σερτιμήμων. v. 574. MS. II. κοῖται.

v. 582. Ημεῖς ὃ σέλυμος τ' ἀνθεῖ] Hoc tempus significat Theocritus Idyll. VI, 15.

Α δὲ καὶ αὐτῶν τοι ἀφ' ὁρίσται, οἱ δ' ἀπ' ἀγέδας

Ταὶ καπνυαὶ χαῖται, τὸ καλὸν δὲρ' ἀνίκα φρύττει.

Quæ sic reddenda sunt: *Illæ vero sua sponte lascivit, sicut cardui flores sunt languidi, cum pulchra æstas ardet.* Versionibus vulgatis nullus sensus. Χαῖται καπνυαὶ ἀπ' ἀγέδας, sunt *pappi volantes* Lucretii. Pappi enim sunt flores carduorum. καπνυαὶ quia fervore solis flaccidæ decidunt & per aërem feruntur. Elegans fragmentum Alcæi de hoc ipso tempore nobis servavit Proclus: Οἷον ποῦμονα τίττει. (Sic MS. Gudii) Τὸ δ' ἄστρον σερτίλλεται. Ἡ δ' ὄρα χαλινά. Ἀχρεῖ δ' ἐκ πτάλων πίδα ἐν τίττει. ἀνθεῖ καὶ σέλυμος. Corrupta D. Heinsius sic emendat, ἀχρεῖ δ' ἐκ πτάλων ἄχρεα τίττει. Sed videtur potius

tius scripsisse: ἀχὺ δ' ἐκ πτερίων ἀνα δὲ
τέρπε. *Suave canis.* ut exprimat illud
Hesiodi, λυγρὴν κατὰ χεῖρ' αἰοῖσιν, ubi ta-
men MS. II. δὲ χεῖρ'.

v. 584. Καματώδης] MS. uterque κα-
ματώδης, ut & vers. 664.

v. 589. Εἰν πηγαίῳ τι σκῆ] Mirifice In-
terpretes Latini, ut solent *Petrosaque*
umbra. Πηγαίῳ σκῆ est σκῆ ἐν πηγαίῳ,
umbra in antro. ut supra v. 532. γλάφυ
πηγῆν, est antrum in petra. Ubi rursus
Interpretes, *caverna petrosa*. Πέτρα Ho-
mero aliisque Græcis Poëtis sæpè est an-
trum in rupe excavatum. Iliad. β.

Ἡ πηγαία ἐστὶν μαλιωδὴν ἀδινάαν

Πέτρῃ ἐκ γλαφυρῆς αἰοῖ τὸν ἐκχυρόμενον.

Quemadmodum populi evolvant apium
conferit ex cavo rupis antro novo exa-
mine exeuntem. Idem Iliad. δ. Πέτρῃ
ἐκχαίνοντα δινυγρόν ἐκ πεδυνῶν. *Ex ru-*
pis antro exeuntem excipiens insidiis.

v. 590. Μᾶζα τ' ἀμολγαί] Est polenta
pastoritia, ποιμήνῃ, ut Athenæus expli-
cat. Μᾶζα est polenta farina conspersa
& subacta aqua & oleo. Hesych. Μᾶζα,
ἀλοιτὰ περισμύνη ὕδατι καὶ ἑλαίῳ. A μᾶζα
perelegans vocabulum ἡσμαζῆν apud Si-
mocattam ep. 77. & Alciphronem ep.
18. legitur. quod est ἐ nimia alimento-
rum copia lascivire. Id ipsum quod Bel-
gæ eadem ratione pervenisse dicunt:
broot-droncken zijn. Hesych. ἡσμαζῆν,
ἡσμερῆ. Nugatur Tzetzes, qui μᾶζαν
dici putat quasi τὸ μὴ ἄζαν. Μᾶζα est ἀ
μᾶζαν, subigo. Est enim farina subacta
aqua. hinc Latinis massa. Siculi ζ & σ
invicem mutant. Pro πάσσιν dixerunt
πάζω, pro ἀνάσσιν ἀνάζω, ζάκυνθος Sagun-
tus.

v. 591. Βόες ὑλοφάγῃ] Interpretes: *bo-*
vis quæ pascitur frondibus. Eæ enim pa-
bulum boum. Hesych. θάλλος βοῶς τροφὴ, ὃ
ἐστὶν οἱ βόες. Phædrus:

Hæc inter ipse dominus à cæna re-
dit

Et quia corruptos viderat nuper
boves

Accedit ad præsepe: Cur frondis
parum est?

In eadem fabula: *Frondem bubulcus af-*
fert. Ovid. III. Metam. v. 730. Res tri-
ta est.

v. 594. Ἀρτίον ὑκράει ἀνέμῳ] Revoca-
vi lectionem veterem, quam servavit
MS. I. & omnes Græci Interpretes præ-
ter Tzetzem, qui hunc versum non ex-
ponit. Legunt autem omnes ἀκράει ζι-
φῆ. Homer. Odys. β.

Τοῖσιν δ' ἱκόμενον ἔσθιν ἐν γλαυκῶπις Ἀδύῳ
Ἀκράει ζίφῳ, καλὰ δὲ τ' ὅτι οἶνον παρ-
όν.

His vero ferentem ventum immisit ca-
sis oculis Minerva parum Zephyrum,
resonantem per obscurum pontum. Sic
exponunt Græci magistri ἀκράει purum,
nullis aliis ventis permixtum. Alii ἱρίμα
πνέοντα, leniter spirantem. quod non pro-
bo. Nam & Boreæ tribuit Homerus
Odys. ε.

Ἐξοματῇ δ' ἀναδύντες ἀπὸ Κρήτης ὑπέρνους

Ἐπλόμεν Βορρῇ ἀνέμῳ ἀκράει καλῷ.

Septimo vero conscendentes à lata Creta
navigavimus Borea vento puro bono. Vi-
de ibi Eustath. Sed ad priorem locum
Odys. β. Scholiorum brevium auctor, qui
pro Didymo venditatur: ἀκράει ζίφῳ]
ἐππλόμεν ἀκράει, πνέοντα πρὸς πῶν χειρῶν, ὅτε
πνέον ὑπὲρ ἑλαττων, ἢ τ' μὴ κακραιμῶν ζίφῳ.
Ἀκράει ζίφῳ, commodum, spirantem
quantum opus est, neque nimis vehe-
menter, neque nimis remisse. *Aut non*
mixtum, sed purum Zephyrum. In MS.
II. est ὑκράει ζίφῳ, sicut & apud Ho-
merum nonnullos legisse ὑκράει ζίφῳ
Eustathius & Scholiastes observant. Sed
prætuli consensum libri antiqui cum In-
terpretibus, ut & ἀκράει in Homero re-
tinetur.

v. 596. Τεῖς δ' ὕδατος αὐχένῃ] Latine
redditur imperitissime: *Tertiam aquæ*
partem infunde, quartam vero misce vi-
no. Estne qui intelligat? Hoc verò di-
cit Hesiodus: *Tres partes aquæ prius*
infunde, quartam vero vini admisce.

Tribus partibus aquæ unam vini admiscendam esse præcipit.

v. 601. Ἐπαρῖθον βίον] Latini Interpretes: *victum sufficientem*, cum sit *conditum, repositum*. Superius v. 407.

Χρήματα δ' εἰν οἶκῳ πάντα ἀρῖθρα ποίησαι. *Instrumenta vero omnia domi disposita para.* v. 627.

Ὅπλα δ' ἐπαρῖθρα πάντα τῶν ἱσχυρῶν οἶκῳ. *Armamenta vero disposita omnia domi repone.* v. 617.

Παλιν δ' ἔχ' ἄνδρες ἀρῖθρον εἶν. *annus vero in opere sic recte dispositus sit.* Si hæc feceris, omnia gerentur suo tempore, totum annum rectè dispensaveris in opere faciendo. Vulgò inficere vertitur: *ita annus in opere rustico absolutus sit.*

v. 602. Ποιῶδαι σῖντα] Est querere, comparare sibi servum, ut alio loco ποιῶδαι γυναῖκα invenire uxorem. Marc. III, 14. καὶ ἐποίησεν διδῶν ἰνα δαψέλλῃ. *Et elegit duodecim quos mitteret. ἀργύριον ποιεῖν.* Demosth. *comparare argentum.* ποιεῖν πάντα τάλαντα. Matth. XXV. 16. quinque talenta lucrari, facere. Ubi malè Interpretes hoc loquendi genus incusant Latinismi, à quo abhorreat Græca Lingua. Latinos sic loqui verum est, Cic. I. divinat. *Etiam Philosophum, si commodum ei esset, pecuniam facere posse.* Sic rem facere. Sed Græci etiam ac Hebræi hoc loquendi genere usi sunt, ut Drusus & Grotius ad Matthæum ostenderunt. Nec alienum est à nostra vernacula, in qua dicimus *groot geld maecken*. Hinc facere est κατὰ comparare, colligere. Florus lib. I, cap. 1. ubi aqua hæret viris

doctis: *Ex variis elementis congregavit corpus, populumque Romanum ipse fecit.* Ipse collegit. ut apud Sallust. *exercitum argento facere*, est colligere, comparare. Herodotus l. II. καὶ οὕτως δὲ ἀμαρτὴν τοῦ χρόνου ἐποίητο στρατὸν οἱς Καππαδοκίῃν. Cræsus autem oraculo elusus adversus Cappadociam conscribebat exercitum. Nihil certius. Non spero futuros imposterum quibus hic locus Flori mendi sit suspectus, quique fateantur se ignorare quid faciat hoc loco fecit. Posses quidem etiam exponere *populum Romanum ipse fecit*, hoc est, genuit quasi populum Romanum, est parens populi Romani. Nam facere nonnumquam est gignere. Varro III. de R. R. 22. *plerumque pullos similes sui faciunt.* Sic γένος ποιεῖν apud Lucam XIII. 9. quod non ineptè vetus vertit Interpretes, *fructus facere*, pro ferre, gignere. Romulus dicitur etiam Romani populi sator. Ennius:

— O Romule, Romule dic ὅ
Qualem te patriæ custodem Di genuerunt.

Tu produxisti nos endo luminis auras

O pater! ὁ genitor! ὁ sanguen dis oriundum.

sed verius est, quod priùs dixi.

v. 605. Ἡμεῖνοις] Latinis *dormitator*, Glossæ Vet. ἡμεῖνοις *dormitator, fur nocturnus*. Plautus: *Ni illic homo est aut dormitator aut sector zonarius.* Huic opponitur *interdiarius*. Eandem glossæ: *Interdiarius ἡμεῖνός τις.*

C A P U T XXI.

Theocriti epigramma duobus distichis ineditis ex MS. auctum. Idem emendatum. Hesiodi locus novè expositus. Idem bis restitutus. *Μέγρε φυλάσσεται*. Elegans epigramma in Anthologia emendatum & expositum, repudiata magnorum virorum interpretatione. Nemesis homines pro meritis accipit. Infeſta eſt ſuperbis & oſtentatoribus, & nimiae felicitati. *Επιεικὲς. Καὶρός.* Tempus.

v. 619. **E**Τ' ἂν Πλειάδης δίνῃ] Quàm periculofì ſint tum curſus maritimi inſigni exemplo oſtendit Theocritus in epigrammate in Cleonicum, qui circa occaſum Pleiadum in mari periit. Hujus epigrammatis quatuor verſus nunc primi edimus ex codice Palatino veterrimo; quem Fridericus Sylburgius contulit cum Anthologia. In qua ut & in Theocriti editionibus prius ſolum diſtichon extat.

Λιδοργε, ζῶς εὐφρόδιο, μὴδ' παρ' ὄρη
Ναυτίλος ἴδι, ὅς ἐ πύλος ἀνδρὶ βίος.
Δαλαῖς Κλεόνικα, σὺ δ' εἰς λιπαρὴν θάλασσαν
ἰλθύν
Ἡτοῖγ' αὖ κοίλως ἔμπορος ἐκ Συείης.
Ἐμπόρος, ὃ Κλεόνικα, δὴσθ' δ' ὑπὸ Πλειά-
δος αὐτὴν
Πορτοπύργω ναύτη Πλειάδι συγκατέχευε.
lege: πορτοπύργω ναύτης.

Homo parce vitæ, neque tempore alieno Naviga, quia vita hominis eſt brevis. Miſer Cleonice, tu in optimam Thaſum venire properaſti mercator ex Cæleſyria. Mercator Cleonice, ſub ipſum Pleiadis occaſum Mare tranſiens nauta cum Pleiade ſimul occidiſti.

v. 643. Νῆ ὀλίγον αἰνέειν] Tricantur Græci Magiſtri, qui contendunt αἰνέειν οἰωνικῶς eſſe χαίρειν ἴσθ', quamvis iis adſtipuletur Plutarchus libello de audiendis Poëtis. Qui, cum hunc locum produ-

xiſſet, ait: τὴν ῥ' αἰνέειν σημαίνει τὸ ἐπαινεῖν. αἰνέει δ' ἐπαινεῖν ἀπὸ τοῦ παρατιθεῖν τὴν κίχοντα, καὶ δὲ πρὶν ἐν τῇ συνῆθειᾳ καλῶς φαινὲν ἔχειν, ἢ χαίρειν καλοῦμεν, ὅταν μὴ δολύμματα μὴδ' λαμβάνωμεν. ἔτω καὶ δ' ἐπαινεῖν Περσεφόνειαν ἔνιοι φασὶν ὅς παρατιθεῖν εἰρῆσαι. Αἰνέειν hic ἐπαινεῖν ſignificat, id eſt, laudare. Laudare autem pro recuſare ponitur hoc loco. Sicut uſitatum nobis eſt dicere bene habet & valeat, cū aliud nolumus & non accipimus. Atque ſic quidem aiunt Proſerpinam vocari ἐπαινεῖν quaſi aſpernandam. Vide Euſtath. ad Iliad. x. p. 720. edit. Baſil. Sed non erat ut alienam τὴν αἰνέειν ſignificationem hic affingerent. Dictum enim eſt ab Heſiodo eo ſenſu quo à Virgilio: *laudato ingentia rura, Exiguum colito.*

v. 647. Βέλλαι δ' ἡρία] MS. I, & II. βέλαι. In ſecundo præterea ἀντρίπια λιμὸν.

v. 655. Τὰ δ' ὁ πεπραδμένα πολλὰ] Latini Interpretes: *prædeliberata verò multa*. Inſcitè. πεπραδμένα ſunt περικληρυμένα. Per præcones indicata, prædicta. Sed πιδῶναι ἀδλα hic eſt præmia proponere, non certamina, ut malè Interpretes, monente Ampliſſimo Cupero in Obſervat. lib. III. c. 20. Vide & quæ notavi ad Luciani Solœciſtam. Sic & πιδῶναι ἀγῶνα in fragmento Pindari apud Plutarchum de animalium ſollertia:

Τῆς ἀνδρῶν ἀγῶνων ἀρίστης ἀρετῆς

Eis aipōn ἑκαλε σκοτός.

Propositorum præmiorum certaminis declaratio Virtutem in altis coniecit tenebras.

v. 657. Τῆς νικησάσης φέρει τείποδ' αὐτῶν-
τα] Monet Proclus quosdam scribere Τ-
μῆς νικησάσης ἐν Χαλκίδι θεῖον Οὔμερον. qui
non sunt audiendi. Decisum enim jam
est & constitutum ab iis, qui temporum
rationes descripserunt, Heliiodum mino-
rem esse Homero centum quasi annis,
nec potuisse cum eo de palma certare.

v. 667. Εἰ μὴ δὴ πέρυρον] MS. I. Εἰ δὴ
μὴ πέρυρον. v. 669. τίλῳ est imperium,
potestas, magistratus. Hinc οἱ ἐν τίλῳ
qui sunt cum imperio, magistratus.

v. 679. Ἡμῶς δὴ περὶ αὐτῶν] Sic omnes
editiones, quas vidi; cum scribendum
τὸ πέρυρον cum MSS. Hoc mendum &
in aliis locis sæpe sustulimus.

v. 688. Ὅσ' ἀγορεύω] MS. II. ὅς ἀγο-
ρεύω. Sic & in quodam libro se reperisse
testatur Commelinus.

v. 691. Μὴτὰ κύμασι πίμασι κύρου] MS.
I. πίμασι. non inuenta paranomasia, ut
παθήματα μαθήματα, & infinita talia. Ver-
su sequente scribe: Δέκον γ' εἰς ἑῷ ἀμαξαν
cum libro primo & Græcis Interpretibus
omnibus.

v. 694. Μίσησθε φυλάσσεσθαι] Non video
cur viri doctissimi μίσησθε hīc velint expo-
ni tempus. Quis μίσησθε accepit pro κερῶ.
Μίσησθε φυλάσσεσθαι est modum tenere. Lu-
ciano μίσησθε ἐπιτάμει. Epigramma de Ne-
mesi in Antholog.

Ἡ Νέμεσις πῶτε κατέχευε. πῶς ἔτι καὶ λέ-
ξει.

Πᾶσι ἀπαγγέλλω. μὴδὲν ὑπὲρ τὸ μέτρον.
*Nemesis cubitum tenco? quamobrem?
queris. Omnibus præcipio: nequid sa-
pra modum.* Extat de eadem Dea in
iisdem Floridis Græcorum Poëtarum a-
liud epigramma ejusdem argumenti, sed
turpissima macula scædatum, quam mi-
rum tot viros doctos, qui in illo verten-
do elaborarunt, non animadvertisse.

Ελπίδα καὶ Νέμεσιν Εὐνοῖς παρὰ βασιλῶν ἔ-
τευξε

Τὴν μὲν ἱὸν ἐλπίδης, ἣ δ' ἵνα μὴδὲν ἔχεν.

Vertit magnus Politianus:

*Spem simul & Nemefin posita di-
cat Eunos in ara,*

*Scilicet ut speres omnia, nil ha-
beas.*

Sic & Henricus Stephanus, & plurimi
alii. Rem prorsus admirabilem Eunum
Spem & Nemefin in eadem ara conse-
crasse, ut sperare quidem liceret, sed
numquam potiri! Ad illam aram mor-
tuos arbitror fecisse, quibus omnis vitæ
rerumque jucundarum spes delucit, non
miseros, quos bona illa Dea fovet, &
melius cras fore semper ait. Deinde
quis umquam audivit Nemefin tam cru-
delem esse, quæ omnium desideriiis in-
tercedat, neminemque votorum compo-
tem fieri sinat? Quin contra Nemesis
credebatur esse Dea, quæ omnes pro
meritis accipiebat, ab improbis & in-
foculentibus exigebat supplicia, bonos &
modestos augebat præmiis, sic dicta ἀνὸ
τῆς τοῦ ἵσα νέμεσις ἐλπίς, quod suum cuique
tribuat. Artemidorus lib. II. Οὐνερεκεπικ.
Νέμεσις ἀνὸ τοῖς καὶ νέμεσις ζῶσι ἀγαθῇ, καὶ με-
τρίοις ἀνθρώποις, καὶ φιλολόγοις, τοῖς δ' ὀφθαλμο-
μῆσι, καὶ τοῖς ὀπτιανθροῖς ποτὶ καὶ τοῖς μεγάλων
ἀρετῶν ἀνθρώποις ἀρετῶν ἐνταῖα καὶ δίδωται, καὶ
ἐμπόδιον ἔσθ' ὀπτιανθροῖς. *Nemesis sem-
per propitia est viventibus secundum le-
gem, & moderatis hominibus, & phi-
lologis. At verò contra leges delinquen-
tibus, & his qui aliquibus insidias
struunt, & magnas res moliantur, ad-
versatur, eorumque conatus impedit.*
Amm. Marcell. lib. XIV. *Hæc & bu-
jusmodi innumerabilia ultrix facinoræ
impiorum, bonorumque præmiatrix ali-
quoties operatur Adastia, atque utinam
semper, quam vocabulo duplici etiam
Nemefin appellamus.* propterea & paul-
lò post addit veteres Theologos finxisse
Nemefin esse Justitiæ filiam. Vides er-
go non solum acumen & venustatem
huic

huic epigrammati detraxisse descriptores aut corruptores; sed & ipsum sanum sensum. Omnia restitues, si mecum scribes ut Poëtam scripsisse planè decrevi & pro compertissimo habeo:

Επίδα καὶ Νέμεσιν Εὐνὸς ὁδὸν βαμὴν ἱ-
τουζι

Τὴν μὲν ἱερὰν, ἢ δ' ἵνα μὴν ἄγαν.

Spem simul & Nemesin Eunus in eadem ara posuit, Illam quidem ut speres, hanc ut ne quid nimis. Eunus Nemesin & Spem in eadem ara dedicarat, ne improbas spes concipiamus, & immodica desideremus, ut simul εὐνοῖς, neque ultra sortem nostram efferramus. Sic enim dicebantur qui sic se comparabant, ut semper in omni vitæ ratione tenerent illud μὴν ἄγαν. Galenus III. in ποζήτων Hippocratis: Ἀνδρῶν ἐπὶ τῇ καλῇ μὲν ἢ μέτερον, ἢ μὴν ἄγαν προσήκοντα τὸν βίον. *Hominem ἐπὶ τῇ modestum, cui ne quid nimis in omni vita cura est.* Has esse præcipuas Nemeseos partes, præter id quod superius attulimus, aliud ejusdem sententiæ epigramma antiquum testatur:

Ἡ Νέμεσις προσάγει τὴν πῆχιν πρὸς τὴν χαλινῶν
Μὴτ' ἀμείψῃς τὴν ποιεῖν, μὴτ' ἀχάλινα
λέγειν.

Nemesis monet hoc cubito & hoc freno ne immoderatè quid agas, nec effrenatè loquaris. Αχάλινα λέγειν, ut apud Euripid. ἀχάλινον στόμα. Tacito, *procax lingua.* Tumidis verò, vanis ostentatoribus, & improba spe magna affectantibus Nemesis est infestissima. Claud.

Sed Dea quæ nimis obstat Rhamnusia votis

Ingemuit flexitque rotam.

Lucanus:

Et tumidis infesta colit quæ numina Rhamnus.

Ovidius ad superbum & suam felicitatem jactantem:

Non metuis dubiæ fortunæ stantis in orbe

Numen, & exosæ verba superba Deæ.

Nec ista Diva valdè magna patiebatur esse diuturna. Inde & si quid excellens peribat, assignabatur Nemesi. Statius II. Sylvarum mortem formosissimi pueri adscribit Nemesi, quia nimiam ejus pulcritudinem ferre non potuerit:

Nectere tentabat juvenem pulcerrimus ille

Cum tribus Eleis unam trieterida Iustis:

Attendit torvo tristis Rhamnusia vultu,

Ac primum implevitque toros, oculisque nitorem

Addidit, & solito sublimius ora levavit.

Hæc misero letale favens, seseque videndo

Torsit, & Invidiam Mortemque amplexa jacenti

Injecit nexus, carpsitque immitis adunca

Ora verenda manu.

Vide & Epicedium in Glauciam. Hoc caput ex Animadversionum Variarum libellis libuit hîc interferere. Redeamus nunc ex diverticulo in viam & ad Hesiodum. Μετὰ hîc nihil aliud esse quàm modum, non tempus, ut viri Græcè doctissimi notant, etiam ex præcedentibus apparet. Præcipit enim Poëta, ut modum servemus in omnibus rebus, neque nimium credamus navibus, neque nimium onus imponamus curribus, utque singula agamus suo tempore, neque hyeme, neque vere mare tentemus, sed æstate, quod illè tempus navigandi optimum ducit. Hinc & statim sequitur præceptum de legitimo tempore uxorem ducendi. Καὶ ἐστὶν ἔσθ' ὅτε, est tempus justum, opportunum. ut etiam apud Latinos. *Terrent. in tempore venire quod rerum omnium est primum.* Apud eundem: *per tempus advenis.* Donatus: *oportune.* Sic igitur videtur hic versùs interpungendus:

Μέγα πολυάριθος. Καίρις δ' ὅτι πᾶσι ἀ-
εὶς.

*Modum tene. Tempus verò in om-
nibus est optimum.*

v. 696. Μῆτις τεκνόντων ἰτίαν] In MS.

II. pro varia lectione notatum erat : τεύ-
κοντα, quam lectionem Tzetzes probat
invitis Mufis.

v. 698. Τέτρη' ἰσώη] MS. II. ἰσῶι. Pro-

clus, Tzetzes, Moschopolus, Pollux, do-
cent omnes hīc omīssum esse τίς, &
Poëtæ sententiam esse, puellam quatuor-
decim annorum esse nubilem. Sed &
hīc Latini Interpretes maluerunt errare,
quàm eruditorum magistrorum sententiæ
subscribere.

v. 702. Οὐ μὲν γὰρ π] MS. I. ἐν γὰρ
τι.

C A P U T XXII.

Hesiodus emendatus. γῆραι ᾔκη. Γλώσσης χάριν. Gellius ex conjectu-
ra emendatur. κατὰ μέτρον ἔσαι. Hesiodus interpunctione restitu-
tus. Noctes cur dicantur esse Deorum. Noctu in terris versari
Deos Veterum opinio. Quintilianus in declamationibus emen-
datus. Αὐλή. Αἰθαυλοὶ πιμδύες. Concubitus polluere Veteres cre-
debant. τάφος coena funebris. χυτρώπιδες. Ανδράκια. Hesychius
emendatus. Λάσσινα. Mos Veterum in novis vasis lustrandis. Im-
buere. Ακίνητα. Multi & graves aliquot Interpretum lapsus.

v. 705. Ω Μῶ γῆραι δῶκαν] In secundo
MSCto alia manus: ὦ μῶ
γῆραι δῶκαν. Et sic Stobæus legit cum Pro-
clo & Tzetze. Ille enim exponit: τὸ
ὦ μὲν τὸ γῆραι τὸ ἀνδρὶ πδεῖσαι. Hic: ὃ παρ'
ἡλικίας πδεῖσαι γῆραιον καὶ ἀφῆλκε. In cru-
dam senectutem ponit, facit ut ante tem-
pus senescat. γῆραι δῶκα per ellipsin pro
ἐν γῆραι δῶκα, hoc est, πδῖναι εἰωθε. Vul-
gata lectio non potest ferri.

v. 709. Γλώσσης χάριν] Et quod aliter
dicitur νόμῳ χάριν, *dicis gratia*. Glossæ
Latino-Græcæ: *dicis causa νόμῳ χάριν*.
*Dicis gratia νόμῳ χάριν ὡς παρὰ Γαίῳ τὸ
νομικῶν*. Interpretes sine sensu: *linguae
gratia*. Sequentia lege ex MS. I.

— οἱ δὲ καὶ ἀρχῇ

Ἦν ἔπος τ' εἰπὼν. Vertunt perperam:
*Si autem caperis aut verbum aliquod lo-
cutus infestum, aut facias*. Vide quæ
notavimus ad vers. 294.

v. 712. Ἠγῆτ' ἐς φιλόπτητα] MSS. ambo
ἡγῆτ'. v. 714. Σὲ δὲ μὴ π νόμῳ καταλεγχέτω
εἶδος. σὲ νόμῳ, pro σὲ νόμῳ. Quæ ἀντιπλοῖς
Homero familiaris. Quod non mone-
rem, nisi tantillæ rei ignoracionem frau-
di fuisse Interpretibus, ut ineptissime
hunc versum redderent, deprehendissem.

v. 716. Νεικασῆρα] Uterque codex:
νεικασῆρα. Secundus pro ἔταρον ἐπάρων. Vul-
gatam tuetur Eustathius ad Iliad. κ, p.
713. Εἰς τὸ νεικῶν, νεικῶσω, καὶ ὁ παρ' Ἡσίοδῳ
νεικασῆρ.

v. 719. Γλώσσης τοι θησαυρὸς] Hunc lo-
cum Latinè fecit Gellius lib. I. Noct.
Att. 15. *Hesiodus Poëtarum prudentis-
simus linguam non vulgandam, sed re-
condendam esse dicit, perinde ut thesau-
rum; ejusque esse in promendo gratiam
plurimum, si modesta, & parca, & mo-
dulata sit*. Sed aut Gellius non intellexit
quid sit καὶ μέτρον ἔσαι, quod non est
mo-

modulata, sed modum tenens, quæ co-
ercet & reprimit effrenem loquacitatem,
ἀχαλίνους λόγους, inanem futilitatem, quæ
μῦθον φιλάει in loquendo: aut forsan
scripsit: *ὅς παρκα & moderata sit.*

v. 721. Εἰ καὶ κακὸν εἶπες] Affert hic
Proclus similem Alcæi sententiam: καὶ
ἐπὶ τοῖς τοῖς δόλοις, ἀκούεις τοῖς καὶ ἐ δόλοις. Quam
quasi de verbo ad verbum Latinè expres-
sit Terentius: *si mihi pergit quæ vult
dicere: ea quæ non vult audiet.*

v. 722. Μὴδὲ πολλοὶ εἶναι διατὸς διασπόμενοι
ἐν ἐκ κοινῷ] Hujus loci hic est sensus:
*Ne in convivio quod multi instruunt
amici sis morosus de symbolis.* Δαίς πο-
λύων ἐκ κοινῷ est convivium quod de
symbolis instruitur à multis amicis. Ta-
lia convivia dicebantur ἑταῖροι. Hesych.
ἑταῖρος ἐστὶ πολλῶν νόστιμος. Terentio de sym-
bolis esse. Convivæ ἑταῖραι, εἰσὶν. Sed
hæc obvia sunt & à viris doctis pridem
observata.

v. 726. Οὐ γὰρ πῖνα κλύουσιν] MS. ἔ γὰρ δ'
οἶα.

v. 727. Οὐδὲς ἐμύχεν] MS. I. ὁρᾶς. ma-
lè. Veteres qui vestibus longis uteban-
tur, exoneraturi vesicam non erecti sta-
bant, sed procumbebant in terram, ut
pedes vestibus tegerentur. Hinc pedes
vestibus tegerentur. Hinc pedes tegere
sacris Scriptoribus est ventris aut vesicæ
excrementa ejicere. Græcis καὶ δὲ καὶ δὲ
ἰδύται. Ad idem vestitus genus pertinet
istud præceptum, quo statim Hesiodus
vetat nudari αἰδῖα meientum.

v. 728. Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ δύν] Uterque co-
dex: Αὐτὰρ ἐπὶ καὶ δύν. Primus postea:
μαρτυρήσας ὅς ἀνόντα post ἀνόντα delen-
da distinctio. Sic autem vertendi sunt
hic & sequens versus. *Sed etiam post-
quam occidit, memor ejus rei, adversus
orientem, neque in via, neque inter eun-
dum extra viam meias.* In vulgata ver-
sione nihil fani.

v. 730. Μαχόμεν τοι νύκτες ἑσπέρην] MS. I.
ἑσπέρην. Quæ hic Moschopulus & alii tra-
dunt de sententia Hesiodi, cur noctes

dicat esse Deorum, non sunt nauci. Ne-
mo Poëtam interpretaturus tam hospes
esse debebat in lectione Poëtarum, ut
ignoraret illorum sententiam fuisse, no-
ctu Deos versari in terra & hoc orbe no-
stro inter homines, interdum sedes supe-
ras colere. Stat. I. Sylv. I.

— Huc sub nocte silenti

Cum superis terrena placent, tua
turba relicto

Labetur cælo.

Quintil. declamat. X. Quotiescumque
domus fuerat grato sopore prostrata, ad-
erat ille, quales humanis se offerunt ocu-
lis propitii Dii, quale latissimum nu-
men est cum se patitur videre. Sicut
omnis religio templorum, omnis religio
lucorum, cum tacuere mortalia, & pro-
fani procul, errare sedibus totis, solitu-
dine frui, & de suis dicitur exire si-
mulacris: ita juvenis meus noctibus
totis agebat filium, & paterna domo ac
penatibus suis fruebatur placidus & mi-
tis, & matri propitius, ut numen &
Deus delabi syderibus, & venire de li-
quido puroque aëre videbatur. Sic le-
gendus hic locus, & distinguendus. Vul-
gò malè habet. Hinc pleræque ἐπὶ πρῶται
non solum apud gentiles, sed etiam in
sacris libris noctu dicuntur factæ.

v. 732. Εὐρύς αὐλῆς] Αὐλῆ non est
atrium, ut Interpretes existimant; sed
caula. uti ferè semper antiquissimis Scri-
ptoribus αὐλαὶ sunt mansiones ὑπαίθραι, in
quibus oves, capræ & alia animalia mi-
nora stabulabantur. Pollux lib. I. ἔ γὰρ οἱ
βοῖς ἵστανται βέτασμα, βουάλη, βουάσις. ἔ δὲ
αἱ οἷς καὶ αἶγας, αὐλὴ καὶ σπηλεός. Apollon. Ar-
gon. I. 575. & 1173. ac sæpè apud Ho-
merum. Quoniam verò sub dio erant,
inde αὐλίζεν & ἀρχαυεῖν est sub dio agere.
In Theog. v. 26. ποιμένες ἀρχαυοί, sunt
pastores sub dio agentes, non, ut Inter-
pretes, in agris pernoctantes. Quem er-
rorem quoque B. Lucæ Interpretes erra-
runt, in capite secundo: sed quem du-
dum castigavit Is. Casaubonus.

v. 733. Μὴδ' αἰδῶτα γοῦν πικραγυῖα] Immeritò Proclus hīc Hesiodum exagitat, quasi in nimis exilibus tradendis ver-
setur, & de rebus levibus præcepta præ-
scribat, dum verba in propria notione
accipit. Sed Hesiodi verba sunt *μισκώ-
τρα*. Hoc autem vult à concubitu etiam
legitimo non rem sacram esse facien-
dam, ne domi quidem, nedum in publi-
co, ni antè lauto & lustrato corpore.
Tibullus:

— *discedat ab aris*

*Cui tulit besterna gaudia nocte Ve-
nus.*

Hinc solebant se purificare. Suet. Aug.
94. de Attia Augusti matre, quæ cum
dracone in templo visa sibi est volutari:
*expergesacta quasi ex concubitu mariti
se se purificavit.* Quin & alia negotia
suscipere non licebat iis qui propter dor-
mierant, nisi antea essent lustrati. Co-
lumell. XII. 4. de pistoribus, cocis, cel-
lariis: *His omnibus placuit cum qui re-
rum harum officium susceperit, castum
esse continentemque oportere, quoniam
totum in eo sit, ne contrectarentur po-
cula, vel cibi, nisi aut ab impube, aut
certè abstinentissimis rebus Veneris: qui-
bus si fuerit operatus, vel vir vel sæmi-
na, debere eos flumine aut perenni aqua
priusquam penora contingant ablui. Pro-
pter quod his necessarium est pueri vel
virginis ministerium, per quos proman-
tur, quæ usus postulat.* Nec Christia-
nis olim licebat statim sacris operari, si
cum uxoribus confueverant. Gregorius
M. respons. ad Quæst. X. Aug. Episco.
Ang. *Vir cum propria conjuge dormiens
intrare Ecclesiam non debet, sed neque
lotus intrare statim debet.* Paullo post:
*Et quamvis de hac re diversæ hominum
nationes diversa sentiant atque custodi-
re videantur, Romanorum tamen sem-
per ab antiquioribus usus fuit post ad-
mixtionem propriæ conjugis & lavacri
purificationem ab ingressu Ecclesiæ pau-
latim reverenter abstinere.* Sed quantò

rectius sapiens illa foemina, cum consu-
leretur, quando post concubitum liceret
mysteriis interesse, respondit; si cum tua
uxore rem habuisti, statim, si cum alie-
na numquam.

v. 735. Μὴδ' ἀπὸ δυσρήμαιο τέφρῃ] Τέφρῃ
hīc non est bustum, sepulcrum, ut rur-
sus malè Interpretes, sed *πείδιον*, fili-
cernium, cœna funebris, quæ opponitur
δυνὶ δαῖν, hoc est convivio quod cele-
bratur die festo, aut post sollempne sa-
crificium. Nullum enim sacrificium si-
ne epulis. Hesych. Τέφρῃ τὸ γρηθῆρον πεί-
διον ἐστὶ τῆς ἑστῆς κατωρῆδων τῆς. Τέφρῃ
*est convivium quod celebratur in mor-
tuorum honorem.* Homer. Iliad. v. 29.

Ἀλλὰ τὸ τῶν τέφρῃ μαντικῆς δαῖν.

*sed ille his funebres epulas lautas in-
struxit.* Ab hac ferali cœna redeunt
vetat Poëta liberis operam dare mali
ominis causâ, quia, ut puto, vana su-
perstitione capti credebant minimè vita-
les futuros, qui ex hac μῆνι procrearen-
tur. Hinc vocat *δυσρήμους*, & quia Græ-
ci & Romani statuebant omnia feralia
polluere propterea purgabantur ab exe-
quiis redeunt. Festus: *Funus profectu
si redeunt ignem supergrediebantur
adpersi: quod purgationis genus voca-
bant suffitionem.*

v. 748. Ἀπὸ χυτροπόδων ἀντιπῆξιπτον] *Ab
ollis nondum dedicatis.* Sic verte. *Χυτρο-
πόδης* enim *χῆται*, ut Proclus alii que mo-
nent. Alioqui sunt *ἱεραὶ ἑστῆς μαχαῖραι*, fo-
culi sive sint fixi, sive mobiles, qui car-
bonibus implebantur & quibus impone-
bantur ollæ, quæ & *λάσται* dicuntur &
ἀνδράκια. Hesych. *Ἀνδράκιον τὸ μικρὸν τει-
πίδιον, καὶ λίθος ἥμισυ ὃ ἐν διαπύλῳ, καὶ χυ-
τροπόδιον, καὶ πῖσα μικρὰ κέμνται.* Sic scri-
bendus hic locus, sine sensu vulgò legi-
tur & laudatur à viris Græcè doctissimis
χυτροπόδιον. Pollux X, 24. *Χυτροπόδης ἐστὶ
καὶ καὶ λάσται καλλιμῆρον εὐρεῖν, ὡς Διοκλῆς ἐν
Μελίσσῳ. Ἀπὸ λάσταιν δυνήν ἀφαιρῶν. Ἐν
δὲ τῇ αἰσῶτι ἑστῆς ἱππώτακτος ἰάμβων εἴρεται
χυτροπόδιον. ὡσπερ καὶ παρ' Ἡσίοδου.*

Μὲν δ' ἀπὸ χυτροπόδων ἀντιπρέκτων ἀνελβ-
τα.

Αλλὰ τὸτο μὲν ἔπρεον πὶ δηλοῖ. ὅπως δὲ Δίφιλον
ἐν δαπνίῳ λέγει, χύτρον μίγαι παρὰ τῷ μαγείῳ.
δηλονότι τίω χύτρον λέγει, ἀλλ' ἐστὶ χυτροπόδα.
Paucis interjectis: *Χυτροπόδα καὶ περὶ ἀν-
δράκιον εἶπες, Αλέξιδος εἰπόντος ἐν Λαμνίᾳ· Καὶ
μὴν παρὶν μὲν ἀνδράκιον ἐν μύθῳ στίσαν τε κυά-
μων μαστός· Καὶ γὰρ ὁ στίσαν ἀγγεῖον ἢ κυάμους,
ἢ ἄλλο πὶ τοῦτοι ἐνέφερον. Καὶ μὴν ἔχρασαν εἰ-
ποῖς ἂν τὸ ἀνδράκιον τὸτο καὶ ἔχρασιον. Λεισοφά-
νος ἐν παρηνίσις εἰπόντος ἔχρασιον. ὁ δ' ἑστρατοῦς
ἐν Φυλακίᾳ. Πῶς ἂν καμύσσει μοι τίς θυμολόπων
μασὴν ἔχρασαν. Apposui pluscula verba,
quia ex illis discimus quid fuerit *χυτρό-
πος, λάουα, ἀνδράκιον*, quod video igno-
rari. Plerique enim putant esse *trullam*,
ut P. Septimius Florens, vir elegantis-
simus, in Aristophanis εἰρήνῃ, qui hos
versus*

— ἐν ταῦτα γὰρ

Περὶ τῷ πολέμῳ τὰ λάουα τῷ βυλῇ ποτ' ἔν.
sic interpretatur:

— ante bellum hic scilicet

Trullæ steterē in gratiam Senatūs.
Cum non sint trullæ, sed foci ad quos
carnes coquebantur Senatui post sacrifi-
cia. Vide ibi antiqua scholia. *χυτροπόδας*
autem sunt ipsæ *χύτροι σικιδοχικῆς*, ut
templa lapidata apud Sueton. Calig. 6.
non sunt grandine icta, ut exponit vir
plurimæ lectionis C. Barthius in Adver-
sariis, sed Dii lapidibus impetiti. Ve-
teres autem nullis vasis solebant antè uri
ad cibum potumque capiendum, nisi

antè lustrata essent libatione ex iis Diis
facta. Proclus ad hunc locum ἀπὸ χύ-
τρος μὴ σπέντον φάγης πρὶν σπέντης ἐξ αὐτῶν
τοῖς θεοῖς. *Ex vllis non antè cibum ca-
pias, quàm ex iis Diis libaveris.* Sic
patinam dedicat Vitellius apud Sueto-
nium: *Hanc quoque (cænam) supera-
vit ipse dedicatione patinæ, quàm ob
immensam magnitudinem clypeum Mi-
nervæ Αἰνίδα πολέχῃ διέκτινabat.* Hoc
Latinis propriè est imbuiere, quia tum
vasa illa imbuebant vino quod Diis li-
babant. Inde postea *imbuiere* de omni-
bus rebus, quæ primo ufui nostro ac-
commodantur. Catullus de Argo nave:
*Illa rudem cursu prima imbuit Am-
phitriten.* Etiam de ipsis hominibus di-
citur: Florus II, 3. *Costidiani & do-
mestici hostes tyrocinia militum imbue-
bant.* Tacit. I. ann. 26. *Imbutasque
præda manus in direptionem Galliarum
erupturas.* Id. III. Hist. 15. *Ut civili
præda miles imbueretur.*

v. 750. Μὲν δ' ἐπ' ἀκμήνῃ καὶ δίζεν] Re-
cè ἀκμήνῃ Veteres exposuerunt τῶς.
In bustis enim stare, sedere, imò busta
videre habebatur pro diro & infausto
omine. Quam superstitionem gentilium
deridet Theodoretus sermone VII. *Θε-
ραπουτικῆς ἐλλέν. Μήσος ὑπολαμβάνει τὸ πρὶν
λάζειν τῶς τῶς. Nefas habetis accede-
re ad sepulcra.* De his multa viri do-
ctissimi notarunt ad Theophrasti chara-
cteres.

CAPUT XXIII.

Vulgatus index *ἡμέραι* expunctus. Fausti dies & infausti, sicut & horæ in fastis notatæ. Commoda sydera. A Jove omnes dies. Hesiodus emendatus ter. *Πεννησινδρος*. Antiqua lectio Poëtæ vindicata. *Τεπλετρίμενον ἡμαρ*. Quaternarii numeri sanctitas. *φύσος αἰόλα, Παναίολος*. Nicomachus Gerasenus & Anonymus antiquus Scriptor correctus & explicatus. Hesiodo lux. Orcus. *ορκὸς* sepulcrum. Menandro medicina. Orcus perjurii vindex. Virgilius defensus. Hesiodus denuo correctus. *Μετρίδωπι*.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ ΗΜΕΡΑΙ] Nec hic index in Vossii codicibus, nec in Gudii Proclo est. Quin nec ullum distinctionis vestigium apparet. In nonnullis tamen libris recentioribus titulum istum exstare viri docti monuerunt, in Veteribus verò non conspici, à quorum auctoritate nobis discedere religio est.

v. 765. *ἡμαρ δ' ἐν Διδω*] Veteres, ut etiam nunc superstitiosi homines, alios dies faustos, alios infaustos ac inauspicatos ad aliquod opus inchoandum ducebant, quos vocabant *ἀννησινδρος*, *ἀννησιν* Latini *Aegyptios*, ominales, religiosos, incommodos (sicut contrà ea *commoda sydera* sunt fausta. Propert. II, el. 26. *Quæritis & cælo Phœnicum inventa sereno Quæ sit stella homini commoda, quæque mala*. Eodem modo Græcis *ἡμεῖς ἀννησινδρος*, & *ἀννησινδρος*) qui in veterum fastis erant notati ut semper cognosci possent ab aliquid aggressuris, felix ne esset ille dies, nec ne. Petronius narrat in triclinio Trimalcionis duas tabulas fuisse in utroque poste defixas, quarum altera *luxæ cursum, stellarumque septem imagines pictas*, (sc. habebat) & *qui dies boni, quique incommodi essent, distinguente bullâ notabantur*. Non verò dies tantum sed & horæ fau-

stæ habebantur, aliæ infaustæ. Quod & Proclus observavit addens Diis dictum esse meridiem, Heroibus verò tempus pomeridianum, ideoque esse inauspicatum: auspicatissimam verò matutinum & vespertinum. Hinc superstitiosi nihil auspicabantur, nulli se accingebant operi, nisi inspectis ephemeridibus, ex quibus capiebatur dies & hora fausta. Juven. Sat. VI. v. 576.

Ad primum lapidem victari cum placet, hora

Sumitur ex libro: si prurit frictus ocelli

Augulus, inspectâ genesi collyria poscit. &c.

Hæc superstitio primum ab Aegyptiis profecta, unde dies *Aegyptiaci* dicuntur. Augustinus in epistolam ad Galatas: *Jam vero ne aliquid inchoetur aut ædificiorum, aut ejusmodi quorumlibet operum diebus, quos Aegyptiacos vocant, sæpe etiam nos monere non dubitant*. Dammati sunt à Conciliis & Patribus primæ Ecclesiæ. Meritò. Nec tamen nostrorum factorum auctores ab hac ridicula gentiliū opinione possunt deduci. Tam difficulter inveteratæ opiniones & errores eradicantur. Hesiodus autem felicitatis dierum & infelicitatis causas tribuit Jovi.

ἡμα-

ἡμέται δ' ἐν Διὶ διὸν πεφυλαγμένον εἶναι καὶ
μῆραν.

Dies vero ex Jove observans ut decet.
Et paullo post:

Αἱ γὰρ ἡμέραι οἱ Διὸς παρὰ μνηστήρας.

*Dies enim sunt à Jove sapiente. Ubi
malè Interpretes: hæc enim dies. Omnes
dies sunt à Jove. Noster iterum:*

Ὅσους γὰρ νύκτας τι καὶ ἡμέρας ἐν Διὶ οἶον.

*Quotquot noctes ac dies à Jove sunt. Ut
mirer doctos viros hîc tritari. Superius
in ἔργois. v. 563.*

Εὐτ' ἂν δ' ἐξέκοντα μὲν πρὸς ἡλιόιοι

Χοίμαι ἐκπλήσῃ Ζεὺς ἡμέται.

*Cum autem sexaginta post brumam hy-
bernos dies Jupiter exegerit. Homerus:*

Τοῖς γὰρ νύκτας εἶναι ἐκπλήσῃ ἀνθρώπων

Ὅλον ἐπ' ἡμᾶς ἔγνω πατὴρ ἀνδρῶν τι θίων
τι.

*Talis est hominum terrestrium mens
Qualem diem inducit pater deorum
& hominum.*

Sic enim antiquissimos accepisse hos ver-
sus testantur Eustathius & Sextus Empi-
ricus lib. V. adversus Mathematicos, qui
Chalædæorum opiniones explodit. Vide
& viri præstantissimi & magnæ eruditio-
nis Merici Casauboni, magni parentis
dignissimi filii dissertationem de hoc Ho-
meri loco, æternum monumentum ami-
citiæ, quæ inter nos intercedit.

v. 765. Τετρακάδα μῶνός] Τετρακάς est ul-
tima dies, sive trigesima cujuscvis men-
sis. Veteres olim singulos menses crede-
bant esse triginta dierum, quamvis id,
si calculos ponas accuratè, verum non
sit. Solon, teste Plutarcho, hunc trige-
simum diem vocavit ἑνὴν καὶ ἑκάτα, veterem
& novam, quia pars ejus diei pertinebat
ad lunam veterem, pars ad novam. Vi-
de quæ hîc notant Proclus, Moschopu-
lus, Tzetzes, & in primis Petavius in
variis dissertationibus ad Uranologiam,
Lib. IV, cap. 13.

v. 781. Σπέρματος ἀρχαίου] MS. I. σπέρ-
ματι δίδωμι, quod & in secundo habe-
tur pro varia lectione. Metri causâ le-

gendum δίδωμι. Sed vulgatam non
damno.

v. 783. Κέρη δ' ἐὶ σύμφορος εἶναι] MS. I.
ἀσύμφορος.

v. 785. Κέρη τι γινώσκου] Nullus dubito
quin omnes probaturi sint MS. I. lectio-
nem: κέρησι γινώσκου. Sic quoque legendum
versu 794. κέρησι δὲ τι πεπλάσας. Vulgò in-
epid: κέρη δὲ τι πεπλάσας. In recentissimis
editionibus cum jactura metri, κέρη δὲ
πεπλάσας.

v. 793. Ἴσους πάντα γινώσκου. μέγα γὰρ τι
νόον πεπνευσμένον εἶναι] MS. I. γένεσας. MS.
II. μέγα. Sic & Palatinos codices legif-
se testatur Commelinus, quibus adstipu-
lantur editiones Basileenses Isingrini &
Oporini, quas sequor. Ibidem malè non-
nulli scribunt πεπνευμένον. πεπνευσμένον
enim Græcis dicitur homo prudens, &
versutus eadem ratione qua Latinis cal-
lidus, cujus scilicet animus ita rerum
usu occalluit, ut falli facillè non possit.
Phædro *retorridi* dicuntur. Hoc verò
sine præclaris ingenii dotibus consequi
nemo potest, etsi à primis annis in luce
fori & hominum fuerit versatus.

v. 797. Πεπλάσας δὲ θυμὸν πεπλάσας ἀνέλε-
σκου] Hos tres versus ineptissimè & im-
peritissimè verterunt Interpretes: cau-
tus verò esto animo ut quartum vites
desinentis & incuboati mensis, doloribus
conficiendo animo, valdè hæc accommoda
est dies. Nihil potest fingi imperitius,
nihil insulsius. Miror viros eruditissi-
mos, qui hunc Poëtam ediderunt, istam
inscitiam non castigasse. Hesiodi verò
hæc mens est: *Teneto verò memoria
quarto die ut vites finientis & incuboan-
tis mensis doloribus conficere animum;*
valdè hæc sacra est. Vides sententiam
Poëtæ rectà adversari Interpretum La-
tinorum versioni. πεπλάσας θυμῷ, ut supe-
rius: ἐν θυμῷ δ' εἶ πάντα φυλάσσω, *animo
autem studiose omnia custodi.* Τετρακά-
τον ἡμᾶς est ἡμέρη, ut apud Gregor. τετρα-
κῆτον est festum celebrare. ἡμέρη δὲ Χριστο
τετρακῆτη, festus dies Christo dicatus, qui
cele-

celebratur in honorem Christi. Quis ignorat *τεταρτάς*? Quarta verò finientis mensis est quarta & vicesima mensis dies: quarta verò inchoantis est quarta à kalendis. Apud Græcos enim in quolibet mense tres erant quartæ dies, *τετάρτη ἱσαμῖνε, τετάρτη μεσύντος, τετάρτη φθίνοντος*. Prima quarta, *τετάρτη ἱσαμῖνε*, est quarta à kalendis: secunda quarta *τετάρτη μεσύντος* est quarta post decimam: tertia quarta *τετάρτη φθίνοντος* est quarta post vicesimam. Sic etiam sunt tres tertiæ, quintæ, sextæ, septimæ, octavæ, nonæ in singulo mense. Paullò ante *μέσων τετράδων, mediæ quartæ* meminit, quæ est quarta decima, *τετάρτη μεσύντος*. Versu 812. & sequentibus tres nonæ, *εἰνάδες* commemorantur. Et hæc satis obvia, quæ non notassem, nisi viderem esse qui nesciant qui per *τετράδα φθίνοντος ἢ ἱσαμῖνε μῆνης* dies sint intelligendi. Ceterum numerus quaternarius quàm sanctus fuerit antiquis, præcipuè Pythagoreis, & quam vim ei tribuerint neminem paullò humaniorem fugit. Inter varia cognomina dictus etiam fuit *Φῶς Αἶολος*. Nicomachus Gerasenus in *Ἀριθμητικῶν διολογισμῶν* libris: *Ἡ δὲ τετράς πάλιν αὐτοῖς θαύμα μέγιστον, ἄλλη δὲδς, &c.* ἐστὶ γὰρ αὐτοῖς τὸ φυσικῶν ἀντιπερισσῶν πηλὴ καὶ κλειδύχου τὸ φύσιος, &c. ἀλλὰ καὶ αὐτὴ φύσις καὶ Αἶολος. Vertit A. Schottus: *Quaternarius item magno ipsis est miraculo, novus Deus &c. Fons ipsis est naturalium effectuum, atque naturæ claviger, &c. Ito natura ipsa est & varietas*. Sed num Αἶολος est varietas? Meursius in denario Pythagorico legit: Αἶολος φύσις ex Anonymo in Theolog. Arithmetici: Αἶολος φύσις *κατανομαζὸν τὴν τετράδα τὸ ποικίλον ἐμφαίνοντες τὸ οἰκονομικὸν καὶ ὅτι ἐκ ἀνιυαυτοῦ ἢ καδολικῇ ἀγκύσμεναι. διὸ καὶ κλειδύχον τινα τὸ φύσιος αὐτὴν περὶ τὰς ἐπινοήμαζον. Æoli naturam appellabant quaternarium, varietatem proprietatis indicantes: & quod absque eo non sit universalis constitutio, unde etiam clavigerum naturæ quemdam*

ipsum undique cognominabant. Sed quid est *Æoli natura*? Æolus Vulcaniarum Insularum Rex fuisse traditur, & cœlestium motuum peritus, ideoque ventorum dominus. Quid verò ille ad naturam rerum omnium parentem? Rectè se habet lectio Nicomachi, nisi quoddam copula sit exterenda, legendumque: ἀλλὰ καὶ αὐτὴ φύσις αἶολος. Dorica Dialecto, qua utebantur Pythagorei & omnes magnæ Græciæ incolæ pro αἶολος. Sic vice versa emendandus Anonymus ex Nicomacho, non contrā. Αἶολος, & Παναῖος sunt φύσιος propria epitheta. Ratio nemini potest esse obscura. Inscriptio antiqua apud Gruterum:

Φ Τ Σ Ι Σ Π Α Ν Α Ι Ο Λ Ο Σ

Π Α Ν Τ. Μ Η Τ.

Fuit, qui me reprehendit, quoddam Nicomachum Gergasenum dixerim, uti vocatur apud Photium, præfatus nullos umquam fuisse Gergasenos, sed eos dici Gerasenos. Verum si Photio non credit, credat Matthæo, qui eos vocat, Cap. VIII. 28. *Gergesenos*. Nimirum eadem urbs vocabatur Γέρασα, & Γέρρασα, incolæ Geraseni, Gergaseni, & Gergeseni, quos etiam hoc nomine appellat Josephus II. de Bello Judaico 20.

v. 804. *Ὁρκον πινυμένους*] Interpp. *Perjurium vindicantes*. Quis audivit ὄρκον esse perjurium? ὄρκον ἀσβεβαῖον est iurandi fidem violare, perjurum fieri. Sed ὄρκος numquam simpliciter est perjurium. Ceterum in MS. I. legitur: ὄρκον γενεόμενον. *Orcum natum*. Sanè sic legisse videtur Virgilius: *quintam fuge: pallidus Orcus Eumenidesque sata*. Ubi Servius: *Hesiodus Orcum quintā lunā dicit natum*. Ex Celso quoque tradit Orcum esse iurandi Deum, pallidum dictum quia iurantes trepidatione pallebant. Apud Orcum enim defunctas animas jurare, ne quid suos, quos in vita reliquerunt, contra fas adjuvent.

Or-

Orcus Latinis est Pluto, summus inferorum Deus. Cic. in Verr. *Ut alter Orcus venisse Aetnam, & non Proserpinam, sed ipsam Cererem rapuisse videtur*, hoc est, alter Pluto. Plaut. Pœn. I, 130.

Quo die Orcus ab Acheronte mortuos amiserit.

Et sic Latini frequenter. Nonnullis tamen non Pluto, sed Charon Orcus est. Glossæ Philoxeni: Orcus *Χάρων*. Quin & Silius Italicus Cerberum dicit Orcum.

*Illatrat jejunis faucibus Orcus
Armenti quondam custos immanis
Iberi.*

Ut Veteres videantur omnibus inferis tribuisse nomen Orci, quod à Græcis illos accepisse certum est, quod *ὄρκον* vocarunt sepulchrum, ut benè observat Maximus Scaliger ad Varronem ex Menandro:

Οὐ πώποτε ἐξήλωσα πολυτελὴ νεκρῶν.

Εἰς τὸ ἴσον ὄρκον τῷ σφόδρ' ἔρχεται εὐτελής.

Numquam invideo mortuo opulento, in simile sepulchrum venit etiam valde tenuis. Sic hic locus legitur; pro quo malè substituit vir summus *ὄρκον* rectè tamen scripsit *εὐτελής*, cum aliter legere-
tur *εὐτελής*. *ὄρκον* sanè fuisse Deum inferorum, patet ex hoc loco Hesiodi, qui illum conjungit cum Furiis, & natum dicit ab Eride in perjuratorum pœnam. Vide & in Theog. v. 231: Sicut autem *ἄδης*, hoc est, Pluto, sic & *ὄρκος* inferorum Deus pro sepulchro ponitur. Ex lectione autem nostri codicis apparet Virgilium non esse hallucinatum, quod Salmasius in libro de annis climactericis

contendit, cum scripsit Orcum natum esse quinto die. Sic enim invenit in suis exemplaribus, ut legitur in primo Vossiano. In hoc tamen abijt à sententia Hesiodi, quòd illo die Erinnidas quoque natas canat: cum Hesiodus tantum dicat illas versari apud superos, ad vindicanda scelera flagitiosorum hominum. Sed forsan in hoc secutus est Orpheum, & Melampodem; qui & ipsi commodorum & incommodorum dierum ephemerides ediderunt cum illorum causis, ut Græci Interpretes, qui illorum testimoniis sæpè utuntur, ostendunt.

v. 812. *Εἰδὼ δὲ τὸ τ' ἡδὲ φτερόμεν*] MS.

I. *εἰδὼ δὲ τὸ τ' ἡδὲ φτερόμεν*. Bona siquidem est hæc ad plantandum.

v. 818. *Πᾶσι δὲ τ' ἀληθία καλῶσιν*]

Pauci veracem dicunt. Inde Virgilius ait illum diem esse contrarium furtis. *Nona fugæ melior contraria furtis.* Furibus enim fraudi est veritas. Hic est hujus loci sensus, quem & Salmasius o-
mnino vidit.

v. 820. *Μέσση πάσι δ' αὖτε μετ' εἰχέ-
δα*] MS. I. *μεσση πάσι δ' αὖτε μετ' εἰχέδα*
quod placet. Subintelligendum autem
hic *ἴσση*. Paullò antè *ῥῆα πολυκνήδα* per-
peram vertunt *bene clavatam*, cum sit
πολυκνήδα in qua multa sunt sedilia re-
migum. *Κνήδες* enim sunt transtra. v.
823. *Μετιάδουποι* sunt *μεταξὺ πίπνου*, dies
intercidentes, qui inter faustos & infau-
stos voluntur. Vulgò *incerti* vertunt.
δοῦπῶ est *πίπῶ*. Unde Catadupa Cicero-
ni Nili catarrectes dicitur, quod de al-
tissima rupe præceps cadat.

VARIORUM NOTÆ
I N
HESIODUM.

VARIORUM NOTÆ

I N

THEOGONIAM.

V. 1. **M**ουσῶν Εἰκονίδων ἀρχαί-
μαδ' αἰείδον] Priores cen-
tum quindecim versus
sunt suppositi. Theogonia incipit versu
116. Ἦν τε πρῶτα θεὸς ἦεν &c. *Guic-
tus*.

1. Εἰκονίδων] Rectè vetus Scholia-
stes patrias Musas à Bœoto vate invoca-
ri observat. *Helicon* mons fuit Bœotiz,
ita dictus à Phœniciō *bbalik* חֲרִיק אוֹ
חֲרִיקִי *bbalikon*, quæ vox *montem al-
tum* sonat. Vide *Sam. Bochartum* Lib.
I. Chanaanis, Cap. XVI. ubi ostendit
plenam fuisse Bœotiam & colonis & no-
minibus Phœniciis. *Clericus*.

2. Λέδων τι] *Divinissimum* montem
vocat, propter numerum Deorum, qui
in eo versabantur; quales Musæ, Orea-
des, Dryades, Naides &c. Infra v. 129.
vocat

— ἕστα μακρὰ διὼν χελεύς τε ἰναβλὺς
Νυμφῶν.

*Longos montes Deorum grata habitacu-
la Nympharum.* *Clericus*.

3. Ἰωνία] Malim *μαλάνυσον* interpre-
tari. *Ἰὼν* ὡς ἴν ferrugine, quia eo epithe-
to significatur copia aquæ; quæ non est
ἰωνίς, nisi sit profunda, ac proinde co-
piosa, & perennis, quæ laus est fontis.
Idèd *Homerus*, & post eum *Hesiodus*
vocant *ἰωνία πόντον*, id est, profundum.
Idèd Poëtæ Latini *cæruleos* fontes vo-
cant, ut *cærulea Liriope* dicitur *Ovidio*
Metam. III. Confirmatur hæc interpre-
tatio, ipsâ significatione propriâ vocis,

quæ significat quod habet *ἴδης*, seu *spe-
ciem* ἴν. Non potest autem dici fons
speciem habere *floris*, licèt sit floribus
cinctus; sed rectè dicitur habere *speciem*
ferruginosam, ad colorem quod attinet.
Clericus.

4. Καὶ βαρὺν ἱερὸν Κερῖον &c.] Non
modò in altaribus sacra faciebant, in
honorem Deorum, sed & circa illa cho-
reas agitabant. Vide not. ad *Exod.* C.
XXXII, 6. *Clericus*.

5. Περμερῶς] Intellige *ῥέαν*, *aqua*,
quod in versione exprimendum fuit. Per-
messus est Phœniciè פֶּרְמֶסֶת *pbeer-
metso*, hoc est, *piscus* aut *fons purus*,
nam Radix פֶּרְסָה hanc significationem
obtinet, apud Arabas. Commodior hæc
visâ derivatio quàm *Bocharti* פֶּרְמֶסֶת
beer-metso, fons processus, nempe, *a-
quatum*. Fons est, aut fluviolus ex He-
licone profluens, & qui cum Olmio
confluit in Copaïdem lacum. Vide *Sira-
bonem* Lib. IX. *Clericus*.

6. Ἰππικρίως] Phœniciè dixeris, ut
rectè *Bochartus*, eodem loco, חֲפִיגְרָן
happbigran, quod *fontem erumpentem*
sonat, & corruptum in *Hippocrenen*,
ortum fecit fabulæ, quasi esset *ἵππῳ ἰ-
κρῖ* fons *equi*, seu ab equo excitatus.
Clericus.

Ολμυῶς] Phœniciâ voce, חוֹל מֵי
bbol-majo, dulcis aquis, eodem conje-
ctore. *Divinus* dicitur, propter memo-
ratam rationem, cùm de Helicone ser-
mo esset, ad v. 2. *Clericus*.

X x 2

8. Επὶ-

8. *Ἐπιζώσαντο*] *Firmiter saltabant.* Ita verito, cum aliæ editiones habeant *vehementer tripudiabant.* Vox Græca *ὅς* & *stabilitatem* denotat. Hesychius *Ρόμην ἢ ἰσχυρὴν ἐπέκαλον.* Et *firmiter saltare* decorum habetur. Sic. Schol. Antiq. *Ἐξωμύθιος ἢ συντίτος ἀρχύντο, ἢ ὀπισθομύθιος ἐχέοντο.* *Rob.*

9. *Ἡέει πολλῶ*] Pleræque Editiones habent *πολλῶ.* Sed MSS. Gresh. & Bodl. scribunt *πολλῶ,* quam quidem lectionem præfero; *αἶε* enim frequentius masculino genere usurpatur. *Rob.*

10. *Ὅσων*] *Τὴν θεῖαν φωνήν, ἢ τὴν θεῖαν κληθῆνα, ὡς παρ' Ὀμήρου· ἢ ὅσων ἀκρόους* — *Εκ Διὸς.* Schol. Ant. In sacris Scripturis majestas quædam terrificæ, & vis fatalis *θεοῦ* vocis attribuitur. Vide *Deuteron. 4. 33. 5. 25. Psal. 18. 13. 46. 6. 68. 38.* Credebant etiam Ethnici longè diversam esse deorum vocem ac hominum. Sic Virgil. *Æn. l. 1. Nec vox hominem sonat; O dea certe!* *Ὅσων* verò non aded strictè pro *divina voce* usurpatur, quin sæpè cujusvis animalis vocem significet. Vide infra v. 831. Quod ipse etiam Scholiastes postea agnoscit — *Πᾶσαι τὴν φωνὴν ὁ Ἡσίοδος ὅσων καλεῖ.* *Rob.*

16. *Ελικόβλεφαρον*] *Volubilibus palpebris,* id est, *patam,* ut Venerem vocabant Latini. Lascivix est indicium nictare frequenter, & signum amantium. *Clericus.*

16. *Ελικόβλεφαρον*] Vetus Schol. exponit *arcuatis,* vel *orbiculatis palpebris* — *τὴν ἑλικοειδῆ, ἢ στρογγύλην, καὶ σφαιρῆν, καὶ ἐναγκαλισμένα τὰ βλέφαρα ἔχουσαν, ἐκ μεταφορᾶς ὅς' ἢ ἀμπλόι ἐλίκων.* Quæ quidem interpretatio bene convenit significationi vocis *ἐλίσσεν, torquere, volvere.* Interpretes autem Homerici, & Lexicographi penè omnes exponunt, *nigrum.* Et Hesychius. *Ελικόν, μέλαν.* *Rob.*

30. *Καὶ μοι σκῆπτρον ἔδον, δάφνης ἱερῆς ἄλκυον*] *Ἐδον* pro *ἔδωκα.* Rhapsodi ramum lauri tenebant recitantes. Vide Lucianum in Dialogo cum Hesiodo p. 659. *Guicetus.*

30. *Καὶ μοι σκῆπτρον ἔδον, δάφνης ἱερῆς ἄλκυον*] Scholiastes postquam dixit *Hesiodum* πολὺν ἀφρον esse, & laurum æquè potuisse esse donum Apollinis, ac Musarum, quæ ad rem non multum faciunt, veram ejus rationem reddit hisce verbis: *παρὸν ἢ δαφνὴ ἐνεργαῖ αἴσθε τὰς ἐνθεσιασμούς. Σειφοκλῆς ἐν Κασάνδρᾳ· δάφνην φαρμάκον ὀδοντι πόνον σῶμα, ἢ Λυκόφρον· δάφνην φαρμάκον ποιεῖται ἐκ λαιμῶν ὄπα, καὶ τὰ ποιήματα δὲ μὲν δὲ ἐμπροσθεν εἴρηται: quia laurus efficax est ad afflatus creandos. Sophocles in Cassandra: Cum comedisset laurum, dentes instar serræ in ore concutiebat. Et Lycophron: cum laurum comedisset, vaticinabatur emittens vocem è guttore. Certe Poëmata Dei afflatu sunt effusa.* Sequentia verba rem dubiam esse non patiuntur. Cum ergo Laurum sibi traditam dicit *Hesiodus* à Musis seque ab iis afflatum, perinde est ac si facultatem poëticam sibi ab illis concessam diceret. Quam in rem, paucula ex *Claud. Salmasio* hic apponemus. Sic ille in *Solini Polyhistora* p. 609. ubi postquam multis ostendit *ἑσφωδῆς* dictos fuisse *ἐπὶ τῷ ἑσφωδῇ* τὰς ὁδούς, quodd veluti *consuerent* varias partes Poëtarum, quas canebant, non *ἐπὶ τῷ ἑσφωδῇ*, addit: “Antequàm mos ille “*τῷ ἑσφωδῇ* aliena carmina natus ac notus esset, auctores ipsi ac Poëtæ hymnum & alia carmina in honorem Deorum à se composita sic pronunciare “consueverant, cum virga è lauro in “manibus. Dicebantur *ἐπὶ ἑσφωδῇ ἔδον.* “*Pausanias* pag. 586. Lib. IX. seu Boeoticis de *Hesiodo*, qui cum cithara plectus erat: *ἔδον* τῷ Ἡσίοδῳ οἰκαῖον φόρμιγμα. “*Ἰννα* γὰρ δὴ καὶ ἐξ αὐτῶν ὅς' ἐπὶ τῷ ἑσφωδῇ “*δὲ δάφνης ἔδον*: nequaquam fuit proprium *Hesiodo* gestamen; manifestum enim est, etiam ex ipsis ejus versibus, cum ad lauri ramum cecinisse. “Intel- “ligit hos versus ex Theogonia, *Καὶ μοι “σκῆπτρον* &c. Traditum sibi à Musis ex “lauri ramo baculum dicit. Tamquam “vati futurorum præscio, non tamquam Poë.

locus *Hesiodi* hinc possit explicari, cujus sensus est is quem diximus. Crediderim potius petitum adagionem ex iis, qui aggressi montem, aut sylvam describere, ad alia divagarentur, quæ à scopo aberrarent. Est tamen alius locus *Homeri*, ex quo sententiæ suæ confirmationem petere posse primo intuitu videntur. *Odyssææ* T, v. 163. cum rogasset Penelope Ulysses, quem non agnoscebat, unde esset, addit:

Οὐ γὰρ ἄνδ' ἀνὴρ ἐστὶ παλαιάτης, ἐδ' ἄνδ' αἰετὸς.

Non es enim à vetere quercu, aut à petra. Quibus in verbis, *Homerus* alludit ad memoratam fabulam; sed is sensus neque alteri loco *Homeri*, neque versui *Hesiodi* aptari potest. *Clericus.*

36. Τῶν Μουσῶν ἀρχόμεθα] Τὸ τῶν hīc age; agendum significare videtur. Sed hīc omnino scribendum videtur, τῶν Μουσῶν ἀρχόμεθα. hoc est, ἀπὸ τῶν Μουσῶν ἀρχόμεθα. *Hesych.* τῶν ἀπὸ τῶν. Hunc locum respexisse videtur. *Guicetus.*

38. Εἰρῆσαι τὰ τ' ἔδντα] Iisdem utitur verbis *Homerus* II. α. v. 70. de Calchante Græcorum vate,

Ὅς ἴδῃ τὰ τ' ἔδντα, τὰ τ' ἐσόμενα, αἶψ' ἔδντα.

Plurimi præterea versus apud utrumque poetam iidem occurrunt, quorum nonnullos suis locis infra notabimus, ex quibus placuit aliquibus inferre *Homerum* *Hesiodo* antiquiorem fuisse. Perperam omnino; nisi aliis argumentis probari possit *Hesiodum* potius *Homerum*, quam hunc illum imitatum esse. Porro dehinc videre est à priscis etiam temporibus vaticinandi artem poetis attributam fuisse; unde etiam à Latinis *Vates* appellantur. Vide quæ in hanc rem jocatur *Lucianus* in Dialogo cum *Hesiodo.* *Rob.*

39. Ομνέουσιν] *Hesychius*: ὁμνέουσιν, συμφωνεῖν. Ομνέουσιν, τὸ συμβολήσαι ὁμοφωνοῦσαι, ὅμναι λέγουσαι. Ομνέειν, ὅμναι εἰρμώδους (i. εὐμώδους) συμφωνεῖν, hoc est, concinere, ex ὅμναι simul & εἰρμώδους, dico. Hinc credi-

bile est nomen factum Ομνέειν, qui postquam carminibus suis innotuisset, non amplius *Melesigenes*, sed *concentor*, quasi *Musarum*, dictus est. Nomen ei inditum fuerat *Melesigeni*, à fluvio *Melete*, qui non procul à Cumis *Æolicis* fuit, & ad quem eum mater *Critheis* pepererat, ut docet *Herodotus*, in ejus vita, Cap. III. Idem oculorum ulum amisisse eum narrat, Cap. VII. & propterea Linguā Cumæā Cap. XIII. ὁμνέειν dictum, id est, *cæcum*. At vehementer suspicor opinionem de cæcitate *Homeri* fictam à Cumæis, quodd nomen ejus perperam ex Lingua sua interpretarentur; solent enim Græci, ex nominibus perperam intellectis, historiolas fingere, ut vel ex nomine *Hippocrenes*, de quo diximus, colligere est. Profectò multò verisimilius est, tantum Poëtam cognomen ex arte adeptum esse, quàm ex infortunio. *Clericus.*

40. Γαῖα δὲ πὶ δώματα παρῶν] Hoc est, summā voluptate afficitur cœli regia. Poëtæ passim & dolorem, & gaudium tribuunt rebus inanimis, ut significant maximam esse rationem dolendi, aut lætandi, & quæ vel ipsa inanima, ut solet dici, movere possit. *Theognis* initio, cum alia de *Apollinis* natalibus dixisset, hæc habet:

— ἐγὼ δὲ καὶ γαῖα πύλαρα,

Γῆραςιν ὃ βαδὺς πόντος ἀλὲς πολὺς.

Risit magna terra. *Lucretius* ad Venerem Lib. I. v. 8.

— tibi suaves dædala tellus

Submittit flores, tibi RIDENT æquora ponti.

Ad quem versum, vide quæ collegit *Dion. Lambinus.* *Clericus.*

44. Ὅων γένος, ὃ τὰ ἔξω] Probè animadvertendum hīc signari tria genera rerum, I. Terram & Cœlum, quæ ante omnes Deos, qui *Hesiodi* ævo maximi habebantur, fuerint: II. Deos ex hisce genitos, οἱ τ' ἐκ τῶν ἐγόνων θεοὶ δαίμονες ἰδόν, qui *Dii* ex hisce geniti sunt datores bonorum,

porum, quos enumerat à v. 116. ad 155. Hi dicuntur ab *Hesiodo* Dii, quod nomen denegatur Cœlo & Terræ, suntque veluti prior Deorum ætas: III. Altera est filiorum Saturni, quos significat hoc versu *Hesiodus*: Δεύτερον αὖτε Ζῆνα, Θῆον πατὴρ ἰδὲ καὶ Ἄδραν, hoc est, secundo loco *Jovem*, qui est *Rex Deorum*, qui nunc potissimum coluntur, & *hominum*. Qui vivebant *Hesiodi* ævo, & superioribus aliquot ætatibus, duplicem hunc duntaxat ordinem Deorum norant, hoc est, hominum in Deorum numerum post mortem relatorum; si altius originem eorum repeterent, nihil antiquius reperiebant, quàm Cœlum & Terram, hisque vetustius Chaos, nec ultrà progrediebantur. Notio Dei horum conditoris usque adeò obscurata erat, ut de eo proptus tacerent; aut etiam, si quæ ejus evanida vestigia in eorum animis hæserant, ea miscebantur, cum iis quæ vulgò de Jove & æqualibus illi Deis ferebantur. Quæ omnia, in sequentibus, explicatione ipsâ involucrorum Poëticorum, evolventur & ob oculos ponentur. *Clericus.*

§2. *Mūsai*] Primum videndum quæ sint *Musæ*, dein à quibus progenitæ. Ex descriptionibus cum omnium reliquorum Poëtarum, tum etiam *Hesiodi*, colligere est Musas invenisse Eloquentiam ac Musicam, artesque quæ elegantiores habentur. Ut solius *Hesiodi* testimoniis utamur, eæ argumentum non verum modò, sed etiam fictum omnium orationum, comminisci poterant. Sic enim eum alloquuntur v. 27. hujus Poëmatis.

Ἰδμεν ψεύδῃα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὅμοια,
Ἰδμεν δ' εἴτ' ἰδὲλαμεν ἀλυσία μυθήσασθαι.

Scimus multa falsa veris similia, scimus & quando volumus vera dicere. Ait v. 60. fuisse novem puellas:

— ἦσαν αἰοίδῃ

Μῆλεσσι, ἐν στήθεσσι ἀκρόαζα θυμὸν ἔχουσας,

quibus cantio cordi est, & quæ habent animum sine curis. v. 65.

— ἱερὰ τὸ καὶ αἰὲς σῶμα ὄσαν ἰήσαι

Μέλπονται πάντων τε νόμους καὶ ἥδιστα καδὲν Ἀθανάτων κλέουσιν,

amabilem vocem ore emittentes canunt, omniumque leges, & mores venerandos *Immortalium* celebrant. Plura non excribam, nam ex hisce satis liquet quod volo; nec mirum erit si dicam nunc, ab antiquissimis Græciæ colonis phœnicissantibus, dictas esse *Musas* ab inventionione; nam, Phœniciâ Linguâ, מוֹסָא *mosa* est *inventrix*. Credibile autem est, antiquissimis temporibus, per Bœotiam, Thessaliamque ac vicinas Græciæ oras, celebrem factum fuisse cantilenis, seu propter inventionem, seu propter elegantiam styli, pro ætatis captu, seu propter cantum, seu propter omnia illa simul, *chorum novem puellarum*; quem instituit Jupiter, ut postea videbimus, Thessaliæ rex. Deinde posteritas, quæ omnia adauxit, & præsertim Poëtæ finxerunt eas inventrices Poëticiæ Deas esse; quo honore etiam mactati sunt inventores aliarum artium. *Pater Musarum* dicitur Jupiter, quod primus puellarum concentum instituerit; quæ loquutio etiam Phœnicia est, nam Gen. IV. 20, 21. Jabal dicitur *pater Scenitarum & Nomadum*, Jubal verò *cysbarâ & organo canentium*; hoc est, eorum vivendi generum, earumque artium institutores. Μνημοσύνη verò seu *Memoria*, καὶ θεογονοποιῖα, dicitur earum *mater*, quod memoria suppediter materiam poëmatum & orationum. Hoc satis ostendit Jovem non habitum esse patrem propriè dictum Musarum, cum *Memoria* sit duntaxat *persona poëtica*, quæ numquam in rerum natura fuisse credita est. Non exigua pars artificii hujus Theogoniæ, ut postea videbimus, sita est in Proso-popœis. *Clericus.*

Ibidem. Ολυμπάδα] Ita dictæ Musæ, quod circa montem Olympum diu versatæ

satæ essent, in Jovis regia, ut ipse Poëta testatur qui aliquoties hoc repetit, ut v. 68.

Αἱ τὸν Ἴσων περὶ Οὐλύμπου, ἀγαλλόμεναι
ἐπὶ χαλῇ.

*Quæ iverunt tunc ad Olympum super-
bientes voce pulchrâ. Clericus.*

§3. Τὰς ἐν Πιελῇ] Hæc est patria puel-
larum, quas Poëtæ immortalitati conse-
cravere. *Pieria* nomen est montis &
regionis ei subjectæ, atque ad Thermaï-
cum sinum porrectæ; quâ Thessalia ad
septemtriones clauditur, Macedonia ad
austrum. In ea etiam Pimplæus mons
Musis sacer. Hinc dictæ Musæ *Pieri-
des*, posteriori jure quàm *Heliconiades*,
Olympiades &c. unde enim potius cog-
nomen duxissent, quàm à patria, ex qua
profectæ, cantibus, finitimarum orarum
incolas in admirationem sui rapuerunt?
Illinc eas ad se evocat *Hesiodus*, initio
Operum & Dierum:

Μῦσαι Πιελίδων ἀοιδῶσι κλείουσαι,
αὐτῶν καὶ τὰ ἔξῃς.

Pomponius Mela Lib. III. c. 3. in de-
scriptione Macedoniæ: *hic Musarum*
PARENS DOMUSQUE *Pieria*.
Si Phœniciis litteris hanc vocem scriba-
mus, פִּירְיָה, invenietur in ea signifi-
catio *puteorum* (nam פ & ה miscentur
passim apud Orientales) vel *fertilitatis*:
quam non respuit regionis situs, aliquot
fluviis rigatæ. Vide *Tabulas Ptolemæi*,
& *Livium* Lib. XLIV. c. 6, 7, 8. *Cle-
ricus*.

§4. Γυνόισιν Ελευθερῶν μεθύουσαι] Γυνὸν in-
terpretatur Scholiastes γονιμώτατος τόπος
fertilissima loca. Malim βυδὲς interpre-
tari, seu *colles*, pro quibus Æoles dixe-
runt γυνὲς, ut urbs *Argos* illis erat ἀρχὴς.
Ita vocem interpretatus est *Laur. Valla*,
apud *Herodotum* Lib. IV. Cap. XCIX.
ubi τὸ γυνὸν τὸν Συνακτὸν, vertit *jugum Su-
niacum*, ex re ipsa, nam fuit illic collis,
cui erat impositum templum *Minervæ*.
Pausanias in Atticis, initio: Νὰς Ἀθῆ-
ναις Συνακτὸς ἐπὶ κορυφῇ τῆς ἀκρῆς: *Templum*

Minervæ Suniadis est in vertice pro-
montorii. Nam *Eleuther* mons est, ita
vocatus, ut aiunt, ab Eleuthere Apolli-
nis filio; unde & dictæ *Eleutherae*,
urbs ad eum montem sita. Phœniciis
litteris scribas עֵלְעִיתִיר *baletbir*, quæ vox
altam speculam sonat, à עֵלְעִית *halah ad-
scendit* & עֵיתִיר *thour speculatus est*;
quod optimè in montem quadrat, in quo
speculatores solebant collocari, qui de
adventu hostium monerent.

Scholiastes hîc habet: ὁ δὲ Ελευθερῶν ὄρο-
μα πόλεως ἔστι τῆς Βοιωτίας, ἀπὸ τῆς βασιλείας
αὐτῆς τῆς πόλεως ἔστις ὀνομασμένη, ὥς Ἀπολλωνίης
καὶ Αἰδίου τῆς Προσιδίου: *Eleuther* est no-
men urbis *Boœtiæ*, à quodam Rege ejus
urbis sic dicto, filio *Apollinis* & *Ætubu-
sæ* filia *Neptuni*. Ελευθεραί, alii vocant
urbem, quæ fuit ambigui juris, inter At-
ticos & Boœtios. Vide *Stephanum* By-
zantium, in hac voce, & quæ ad eum
Laur. Holstenius & *Abr. Berkelius*. Per-
git Scholiastes: ἐστὶ καὶ ὄρεος, ὡς φασὶν, ἐπὶ
ὀρέματι τῆς Ἡρώος: *est etiam mons, ut di-
cunt, cognominis Heroi*. Fortè ita di-
ctæ, ob causam allatam, pars aliqua Ci-
thæronis montis, ad cujus radices sitæ
erant *Eleutherae*. *Pausanias* in Atticis
p. 72. Ελευθερῶν δὲ ἢ ἢν ᾗ ἐπὶ τῇ τεύχεσ, ἢν
καὶ οἰκῶν ἱερίαι: δῆλον δὲ σέβειν ἔχει πόλιν
ὀλίγον ὑπὲρ τῆς πεδίου περὶ τῆς Κιθαρώων οἰκισ-
ται: *Eleutherarum cum mari, tum æ-
dium erant vestigia*, (cùm loca visibam)
*quæ manifestè ostendunt urbem condi-
tam fuisse paullo supra plantiæm ad Ci-
thæronem*. Vide not. ad v. 329.

Quod ab Heroë nomen ejus deducit
Scholiastes, post alios, id non majoris
esse ponderis debet, quàm quod addit:
ἔτι καὶ λέγεται ὅτι ἐκεῖ ὁ Διόνυσος τῆς μανίας ἐπαύ-
σατο καὶ ἐλευθερώσθην: *sic etiam dicitur, quod*
*illic Bacchus desinit furere & morbo libe-
ratus est*. Fingebant Græci Heroas &
fabulas, ut ex sua Lingua originem no-
minum deducerent.

Multò verisimiliora sunt, quæ sequun-
tur de ratione, ob quam *Hesiodus* ma-
trem

trem Musarum Eleutherarum reginam fuisse dixit. καὶ τὸ ὃ δὲξαν αἰετοῦ τῇ ἑαυτῇ πατρίδι, λέγει ὅτι ἐγεννήθησαν μὲν ἐν τῇ Πιερίᾳ, ἢ δὲ μήτηρ αὐτῶν ἐκ Βοιωτίας ἦν: *Idque gloriam addens patriæ suæ, dicit genitas quidem esse Musas in Pieria, matrem vero illarum è Bœotia fuisse.* Clericus.

§ 8. Αλλ' ὅτε δ' ἐ' ἱνιαυτὸς ἔην] Hoc est, ferme annus, decimo mense Lunari exacto. Clericus.

Ibidem. Πτελ' δ' ἔξαπον ὥραι] Hoc est, circumactæ sunt tempestates, nam hoc propriè significat ὥρα, nec nisi serò duodecimam partem diei significavit. Vide *Jof. Scaligerum* de Emend. Temp. Lib. I. non procul ab initio, & *Ger. Joan. Vossum* in Etymol. ad vocem *Hora*. Adde & hoc exemplum ex *Horatii* Lib. I. Od. 12. ubi sic describitur Jupiter:

— qui res hominum ac Deorum,
Qui mare & terras, variisque mundum
Temperat HORIS;

Hoc est, ut habet Vetus Scholiastes: *anni partibus, vere, æstate, autumnò, hyeme.* Crediderim ὥρα primùm dictum de diurno tempore, quod unà cum nocturno est temporis spatium, de quo primùm cogitarunt homines, indeque translatum ad quodvis tempus; omnino enim ὥρα videtur ἀπὸ τοῦ ἡλίου, *lucere*, dictum. Clericus.

§ 9. Πτελ' δ' ἥματα πολλ' ἐτελέει.] Phœnices etiam *dies* vocabant annum. Vide quæ notavimus ad Gen. IV, 3. ubi multi Intt. *dies multos* annum esse putant, & ad Gen. XL, 4. Clericus.

60. Κῆρας ὁμόφρονας] Τὸ ας hic secundùm Doricam dialectum corripitur, ut supra μὲν σπονὰς Ηιλιόιο. *Quietus.*

66. Μέλπονται πάντων τῶ νόμος &c.] Duplici sensu exponi possunt hi versus; Vel

Canunt omniumque leges, & mores venerandos

Immortalium celebrant —

Vel, pro νόμος scribendo νόμους,

Canunt omniumque sedes, & domicilia veneranda &c.

Eodem sensu quo dicit Homerus Il. ζ. v. 511.

— ἀνὰ ἡδία καὶ νομὸν ἵππων.

Negat certè Aristarchus, teste Budæo, vocem νόμον Homeri ætate pro lege usurpatam fuisse. Similiter Josephus l. 2. contra Apion. p. 1375. Ed. Hudf. Μὲν αὐτὸ τὸ νόμα (sc. ὁ νόμος) πάλαι ἐκράτειτο τῶν τῶν Ἑλλήνων καὶ μαρτυρεῖται ὁμοίως τῆς ποιήσεως αὐτῶν χρησάμενος. De qua re vide Clerici notam ad Epy. v. 276. Postremò, Hesychius eandem etiam sententiam amplectitur. Νόμος. Ὁ ποιητὴς τῆς κατ' ἡμᾶς νόμον ἐκ οἷο, δέμους δέ, καὶ εὐνομίας λέγει, ἀπὸ τῆς νομίσσεως. Sic enim verba corrigenda sunt cum Salmasio. Huic opinioni si suffragemur, reddere oportet *διανομίαν* διογ. v. 230. *difficilem vivendi rationem.* Et Epy. v. 276 &c.

— Νομὸν (haud νόμον ut vulgò) δέταξι
Κεγνίων

Ἰχθυοὶ μὲν καὶ θηροὶ, καὶ οἰωνοὶ πεπρωτοῖς,
ἔδον ἀλλήλους.

*Hanc vivendi rationem (hoc quasi pro pabulo) constituit Saturnius
Piscibus, & feris, & volucribus,
Devorare se invicem.*

Sed dura est hæc interpretatio, & nequaquam necessaria, cum aliis in locis omnino oporteat τὸ νόμον *legem* exponere. διογ. v. 417.

Ἐρδων ἱπρὰ καλὰ καὶ νόμον ἰδέσκειται,

Vertendum est

Faciens sacra fausta secundum legem placaverit

Eodem sensu quo Pythag. χρυσ. ἐπ.

Ἀθανάτους μὲν αἰῶνα διὸς, νόμον αἰὲς δίδασκει.]

Sic etiam Epy. v. 388.

Οὗτος τοὶ μέλλων πίλαται νόμος —

Vertendum est

— *Hæc quidem arvorum est lex* —

Nec in alium sensum, ut arbitror, torqueri potest. Omissio autem vocis νόμος apud Homerum nihil est ad rem, nec in argumentum trahi debet, vel quod

istâ voce Hesiodus non usus est, vel si usus sit, quod Homero est junior. Benè enim notavit Clericus casu potuisse contingere eam vocem non adhiberi ab Homero, qui sanè integram linguam Græcam suis versibus non est complexus.

Rob.

71. Ο δ' ἱερῶ ἱμβασιλείῃ.] Hic est absurda mistura, ut diximus, veteris doctrinæ de Deo; Deum enim in cœlo singulari ratione habitare credebant prisci mortales, nec sine causa. Itaque cùm Græci Jovem Deorum summum esse crederent, eum collocabant subinde in cœlo. Quia verò Jupiter habitabat in Olympo Thessaliæ monte, veluti prioris opinionis obliti non minùs frequenter domum Jovis in *Olympo nivoso* ponunt, ut ex 62. versu, & multis aliis liquet. Ut Jovis hominis notionem miscerent, cum notione veri Dei: ita Olympum cum cœlo confundunt; unde fit ut de Jove nunc quasi de homine, nunc quasi de Deo loquantur; deque ejus sede nunc quasi de monte Thessaliæ, nunc quasi de cœlo. Nisi hæc teneamus, necesse est ignoremus rationem innumerarum loquutionum, quæ in Poëtis occurrunt.

Clericus.

74. Ἀθανάτους δέ τ' αἰνέειν ὁμῶς, καὶ ἐπὶ φράσει πῦμας.] Scrib. ἀθανάτους δέ τ' αἰνέειν ὁμῶς, καὶ ἐπὶ φράσει πῦμας. ἐπὶ φράσει, hoc est, ἐπὶ νύκτι, commentus est, invenit. Hesych. ἐπὶ φράσει, ὑπονοῶνται ἢ ἐπὶ νύκτι. *Guicetus.*

82. Γενέμενον τ' εἰδέναι.] Quia quæ nobis cordi sunt ea sæpe respicimus, idèd *adspicere aliquem* perinde est ac illi favere. Sic loquebantur etiam Phœnices, sic & Latini. Vide quæ notavimus ad Gen. IV, 4. & quæ Scholiastes hîc habet. *Clericus.*

82. Γενέμενον τ' εἰδέναι.] Scholiastes. Ἀντὶ τῷ εὐμῶνός διδάσκοντι, καὶ ὅτι πᾶσι βασιλεῖα διδάσκοντι καλῶς ὁφθαλμοῖς. Ἐν τῷ δὲ καὶ καλῶς.

Μῦστα γὰρ ὅσους ἴδον ὁμῶς πᾶσι,
Μὴ λοξῶς, πολλὸς ἐκ ἀπέδιντο φίλος.

Eadem usus phrasi Horatius l. 4. Od. 3
*Quem tu, Melpomene, semel
Nascentem placido lumine videris.*

Rob.

83. Γλυκερῶ χεῖρσιν ἔσθω.] Hoc est, mel, ut rectè eruditi interpretantur. Symbolum est mellitæ eloquentiæ, unde fictum, ut opinor, à Græcis Platonis infantis, & dormientis in Hymetto, apes os implevisse melle. Vide *Olympiodorum*, initio ejus vitæ. *Clericus.*

83. Γλυκερῶ χεῖρσιν ἔσθω.] Eadem usus metaphora Nestoris eloquentiam descripsit Homerus ll. α. 249.

Τῷ καὶ τῷ γλώσσῃ μέλιτος γλυκίων ζῆν αἰσθῆ.

Sic etiam Euripides Incert. v. 333.

Εἰ μοι Νεστωρεὶν εὐγλωσσὸν μέλι,

Ἀντιοχὸς τῷ τ' Ὀφρυγῶς, δόξα δὲ τίς.

Et Theocrit. Idyl. ζ. v. 82.

Οὐ γὰρ οἱ γλυκὺ Μοῖσα καὶ σύμβολος χεῖρ νύκταρ.

De triplici genere eloquentiæ quod descripsit Homerus in Menelao, Ulyssæ, & Nestore, vide Gisberti Cuperi Apotheos. Hom. p. 113 &c. & Petri Victorii Var. Lect. l. 15. c. 17. & Clariss. Popii Nostratis notam ad Il. γ. v. 214. ubi Ausonii carmen triplicem hanc vim eleganter exprimens protulit,

Dulcem in paucis, ut Plishtenidem;

Et torrentem, ceu Dulichii

Ningida dicta;

Et mellitæ nectare vocis

Dulcia fata verba canentem

Nestora regem.

Hanc ob causam non possum non mirari quamobrem Cicero, in libro de claris Oratoribus, *eloquentiæ studium non commune Græciæ, sed proprium Athenarum, & in illam insuper civitatem recentibus temporibus introduci fuisse*, affirmat. Atticini fuerunt tres illi insignes Oratores ab Homero celebrati? Vel recentia Trojani belli tempora? Vel Hesiodus ipse, qui tantis eloquentiam laudibus extollit, inter recentiores habendus? Quod si concedatur hocce characteres à poëta pro arbitrio fictos fuisse, hujus-

hujusmodi tamen fictio eloquentiam tunc temporis & in usu, & laudi datam fuisse confirmat. Quod ipse quidem Cicero in tertio de Oratore libro fatetur. *Hanc, inquam, cogitandi, pronuntiantique rationem, vimque dicendi Veteres Græci sapientiam nominabant.* Et postea *Vetus quidem illa doctrina eadem videtur & rectè faciendi, & benè dicendi magistra; neque diffusi doctores, sed iidem erant vivendi præceptores, atque dicendi; ut ille apud Homerum Phoenix, qui se à Peleo patre Achilli juveni comitem esse datum dicit ad bellum, ut illam efficeret oratorem verborum, actoremque rerum* —

Τὴν γὰρ με σοφίηκε διδασκόμεναι τὰ δὲ πάντα,
Μῦθων τε γῆν' ἔμναι, ὀρθοκτῆρά τε ἔργων.

Il. I. v. 442. *Rob.*

85. Πάτρης τε αὐτὸν ὀφῶν] Venerandi & eloquentis viri auctoritatem pulcherrimè etiam descripsit Virgilius. *Æneid. l. I.*

Ac veluti populo in magno cum sæpe coorta est

Seditio; sævitque animis ignobile vulgus;

Jamque faces & saxa volant, furor arma ministrat:

Tam pietate gravem & meritis si forte virum quem

Conspexere, silent, arrectisque auribus astant:

Ille regit dictis animas, & pectora mulcet. *Rob.*

93. ἱερὰ δῶκε] De significatione ἱερὰς apud poëtas vide Stephanum. Vocat Homerus interdum ἱερὰ, quod generi humano utilitatem aliquam affert, atque ita urbes ἱερὰ, quia sunt *φιλανθρωπία* &c. Interdum verò ἱερὰ, appellat quicquid in suo genere cæteris præstat, seu magnum est; sicut & ἱερὰ quidam apud eum exponunt. Utroque sensu ἱερὰ δῶκε commodè exponi potest. *Rob.*

96. Ex Ἀ Διὸς] Hoc etiam usurpavit Callimachus in hymno in Jovem —

— Φοίβη δὲ, λῆγες εἰ εἰδότες οἴμεν.

Ex ἱ Διὸς βασιλῆες — *Rob.*

97. Γλυκερὴ δὲ ἀπὸ στόματος ἔχει αὐδὴ] Hæc imitatio est *Homeri*, qui de Nestore, Pyliorum Rege, ita prior loquutus est, *Iliad. A. v. 249.*

Τὸ δ' ἔχ' ἀπὸ γλώσσης μέλιτ' & γλυκίαν ἔχει αὐδὴν.

E cujus lingua melle dulcior fluebat sermo. *Clericus.*

98. Νεικεῖν] Animadvertite vim ἱ νεκεῖν. Vehementissimus est recens dolor, & sedatu difficillimus. Sic Scholiaſtes. *Ενταῦθα δεικνυσὶ πῶς δυνάμειν τ' ἡμῶν ἀπὸ τοῦ ὀπτεῖν [νεκεῖν δυνάμει] δυνατὰ παύσειν τὸ ῥέον πάθος.* *Rob.*

99. — αὐτὰρ αἰοδός,

Μουσῶν θράπτει κλέα σφόδρ' ἀνθρώπων
Τμῆσιν, καὶ τὰ ἔξω.] Hæc quoque

imitatus ex *Homero Hæsiodus*. Ille ait legatos ab Agamemnone ad Achillem missos oppressisse eum cytharâ canentem, *Il. I. v. 189.*

Τῇ δ' αὖθις θυμὸν ἔτρεπεν, αἰεὶ δ' ἄρα κλέα ἀνδρῶν.

quâ animum delectabat, canebat autem gloriam virorum. Talia multa sunt, quæ ostendunt *Hæsiodum* recentiore *Homero* fuisse, ut plerorumque fert sententia. Multis hac de re egit *Claud. Salmasius*, in *Exercitationibus Plinianis* p. 607. & seqq. Ed. *Ultrajectionis.* *Clericus.*

103. Παρίστασι δῶκε] *Guietus* censet subintelligendum esse τὸ αὐτὸν; & interpretes vertunt *deduxerunt* eum alio. Commodius tamen videtur subintelligi posse τὸ αὐτὸν ad præcedens τὸ κηδὼν referendum, adeo ut exponatur versus, *deflexerunt eos*, sc. dolores, *dona dearum.* *Rob.*

105. Κλείπει ἀδανείτων] Hoc est, per me, δὲ ἡμῶν. Poëtæ omnes invocant Musas, orantque ut canant quod ipsi postea dicunt, quod se habeant quasi *ἐκδοθέντες* Musarum, hoc est, vates qui canant dictata à Musis, non à se inventa. *Theocritus* vocat Poëtæ *Μουσῶν ἱερὰς ἐκδοθέντες*,
Y y 2 *Mu-*

Musarum sacros vates. Idyll. XVI, 28. *Clericus.*

Ib. αὐτὸν ἰόντων] Hoc est, *semper futurorum*, non æternorum, sive initio & fine carentium, nam postea liquebit Diis Græcorum omnibus initium fuisse. Vel sequentes duo versiculi hoc ostendunt. *Clericus.*

106. Οἱ γὰρ ἐξ ἑλόντο καὶ τὰ ἐξ ἑς] Hic tres ordines Deorum memorantur: 1. Qui ex coelo & terra nati, hoc est, cœlestes & terrestres Dii: 2. Qui fuere proles Noctis, hoc est, inferni Dii, seu Erebi, Pluto, Proserpina, Styx, Furix, &c. 3. Quos aluit Pontus, seu mare, hoc est, marini Dii. Sic eadem Numina ad varias classes referuntur, prout variè spectantur. *Clericus.*

115. Εξ ἀρχῆς.] Hoc est, ab initio mundi. Vide not. ad Genes. I, 1. *Clericus.*

116. Ἡτι μὲν ἀρχὴ] Hic incipere videtur Hesiodus. Superiora supposita & addititia videntur. Sic Εργα incipiunt à v. 10. ἐκ ἀρχῆς μῦθον ἔνν κείδων ἦν. *Guicetus.*

116. Πρώτῃ χάος γίνεται] Phoeniciâ, seu Hebraicâ Linguâ dixeris: בְּרֵאשִׁית יְהִי חֹהוֹ בְּרֵאשִׁית יְהִי חֹהוֹ *breſchitb jebi thobou vabobou*, nam χάος est *thobou vabobou*, hoc est, immensum inane; ἀπὸ τοῦ χαίνειν, *hiare*: quia vasa vacua *hiare* dicuntur. Perinde ergo est, ac si *Hesiodus* diceret fuisse tempus quo nihil erat eorum, quæ videmus, quod cum Mosai- ca rerum genesi consentit. *Clementinarum Homiliarum* Scriptor interpretatur quidem γίνεται, quasi dixisset *Hesiodus* ἐγενήθη, *genitum est Chaos*, sed est inanis argutia. Allato hoc *Hesiodi* loco, ita loquitur Homil. VI. §. 3. τὸ ὃ γίνεται ὄλον ὅτι γεννηθῆαι οἱ γιντὰ σημαίνει, ἢ τὸ αἰετὶ ὃς ἀγίνεται: f. Etum fuit *clarum est significare elementa, ut genita, ortum habuisse, non semper fuisse ut ingenta.* Sed si hoc cogitasset Poëta, causam aliquam commentus esset, à qua genitum Chaos

dixisset. Dicenti enim *factum est*, illico objicitur, à quo? Nihil enim fit, si- ne factore. *Clericus.*

116. Ἡτι μὲν ἀρχὴ χάος γίνεται] Ver- te, Primum quidem Chaos *genitum est*, ut infra 137, 930. Ita enim Veteres hunc locum intellexerunt, non ut *Cle- ricus*, *fuit*. Diogenes Laërtius lib. 10. Seg. 2. causam tradens, ob quam se pri- mum ad philosophiæ studium Epicurus contulit, hæc habet verba. Ἀπολλόδορος δ' ὁ Ἐπικύρειος ἐν τῷ ἀρχαίῳ περὶ τοῦ Ἐπικύρου βίῃ, φασὶν ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς φιλοσοφίαν, κατὰ γένε- τα ἥτις σοφιστῶν καὶ γραμματικῶν, ἐπειδὴ μὴ ἰδυ- νήσασθαι ἐμπιπλῶσθαι αὐτῶν τὰ περὶ τῶν παρ' Ἡσιόδῳ χάος. *Apollodorus autem Epicureus, in primo de vita Epicuri refert, illum ad Philosophiam se contulisse, sophistas inse- quantem & grammaticos, quod percon- tanti, quidnam esset apud Hesiodum Chaos, exponere non potuissent.* Idem plenius narratum legimus apud Sextum. Empiricum adversus Mathematicos l. 9. Ο μὲν εἰπὼν

Ἡτι μὲν ἀρχὴ χάος γίνεται, αὐτὰς ἐπειτα Γαῖα τῶν ἑστῶν, πάντων ἑδρα —

Εξ αὐτῆς ἀνέστησεν ἡ γῆ, ἡ δὲ γῆ ἀπὸ τοῦ πύθου γέγονε τὸ χάος, ἀπὸ ἑξῆς λέγει. Καὶ τὸ πρῶ- τόν ἐνιοι αἰπὸν γέγονέναι Ἐπικύρειον ὃ δὲ τὸ φιλο- σοφεῖν ὁμῶς· καμῶν δὲ μὴ ἀνέστησεν ὡς ἦν τὸν ἐπὶ τῇ ἀνέστησεν αὐτῶν Γραμματικῶν [ἦτις μὲν ἀρχὴ χάος γίνεται] ἐκ τῆς τῆς χάος ἐγένετο, εἴπερ ἀρχὴ γίνεται ὅτε ὃ εἰπὼν μὴ αὐτὸ ἔργον ἔστι τὰ τοιαῦτα διδάσκον, ἀλλὰ ὅτι καλῶς φιλοσοφῶν, τοῖς ἐπὶ τῇ Ἐπικύρειον ἐπὶ ἐκείνους μὴ βλάσφημον εἶναι, εἴπερ αὐτοὶ ἥτις ὄντων ἀλλήλων ἴσαν. *Qui enim dixit Exortum primum chaos est, deinde Terra pectore lato, cunctorum sedes, à se ipso everti- tur. Nam si quisquam eum roget, ex quo ortum sit chaos, non poterit dicere. Idque nonnulli dicunt fuisse causam Epicuro, cur se contulerit ad Philoso- phiam. Nam cum esset valde adole- scens, rogavit Grammaticum illud sibi prælegenem [primum quidem chaos ge- nitum fuit] ex quonam chaos exortum esset,*

esset, si quidem primum exortum erat. Dicente illo, talia docere non esse sui muneris, sed illorum esse qui vocarentur Philosophi; igitur, inquit Epicurus, ad illos mihi accedendum est, quando ipsi sunt, qui rerum veritatem perspetam habent. Tantis illi in tenebris versabantur, qui, exclusa summa omnium rerum causa, per alias Hypotheses mundi originem explicare sunt conati. Eadem enim quæstio necesse est recurrat in perpetuum, Ex quo hoc genitum est? donec ad supremam aliquam & increatam causam deventum sit. Rob.

117. Γαῖ' ὑψίστην] Terra etiam prima fuit, secundum Mosem. Clericus.

1b. Πάντων ἔδης ἀσφαλὲς αἰὶν Ἀθανάτων, καὶ τὰ ἔξῃς]. Nempe, Dii quos memorat primum fuere in terra, deinde benevolentia ac fama hominum in cælum sublata. Clericus.

118. Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσιν ἄβαν] Hic verus est supposititius. Guicetus.

118. Οἳ ἔχουσιν ἄβαν νηδύντος Ολύμπου] Ita dictus is mons, ut Phoeniciè loquar, כי עולמים כי quia in illo sunt æterni, olamim-bo, unde factum עולמון olympo, sive Ὀλύμπου. Passim in eo describit Hesiodus αἰὲν ὄντας, sive αἰωνίους Διὸς. Clericus.

119. Τάρταρόν τ' ἠέβηεντα] Τὸ ὑπὸ τ' γυνήϊον τ' χάος. Guicetus.

119. Τάρταρόν τ' ἠέβηεντα] Unà cum Terra fuit Tartarus, quia fingitur esse — μυχῷ χθονὸς ὑπερδύτης,

in intimo recessu latæ terræ. Vide & infra v. 717. & seqq. Si Phoeniciis literis scribas טרחטרח tarabbtarabb, derivabitur ea vox à radice Hebraïca & Arabica טרח tarabb, quæ significat molestiam creavit, & longe amovit; ac repetitio quidem radicalium, in Hebraïca Lingua, est superlativi loco; quæ optimè conveniunt Tartaro, qui simul molestissimus locus & à cælo remotissimus fingitur; in quem propterea Jupiter Titanas conjecit. Idèò ipse Hesio-

dos v. 840. τάρταρον χάος habet ad significandum remotissimum terræ locum, ad quem sonitus tonitruum pervenit. Clericus.

120. Ἠδ' Ἐρος] Hac voce Amor signatur, qualem in animalibus, procreationis causâ, cernere est. Is Amor ἔρως ποικίλος describit vim omnium genitricem, cui Hesiodus tribuit ortum omnium rerum. Qua in re, tenue est & penè evanidum vestigium naturæ melioris, hoc est, Dei, qui omnia creavit. Hanc eandem nomine Veneris describit Lucretius Lib. I.

Quæ mare navigerum, quæ terras frugiferentes

Concelebrat, per quam quoniam genus omne animantium

Concipitur, visitque exortum lumina solis.

Hunc Hesiodi locum imitatus est Aristophanes, in Avibus, p. 573. ed. Genev. in fol. ubi licèt absurdè aves loquentes inducat, attamen antiquissimæ famæ, de creatione mundi, reliquias ita colligit:

Χάος ἦν καὶ Νύξ, Ἐρεβός τε μέλαν ὤψων, καὶ Τάρταρος ὑπὸν.

Γῆ δ' ἔδ' ἄρ', ἔδ' ἔρανος ἦν. Ἐρεβός δ' ἐν ἀπείρῳ κόλποις

τίκτει ὥσπερ οὐ πνέμον Νύξ ἡ μελανόπλοος αὖν,

Ἐξ ἧς περ πολλοὶ φάσις ὄρας ἔβλασεν Ἐρως ὁ ποσειδῶν, καὶ τὰ ἔξῃς.

Chaos erat & Nox, Erebusque niger primum & Tartarus latus. Terra verò neque aër, neque cælum erat. Erebi verò in infinito sinu parit primò Nox, nigris alis prædita, ventosum ovum; ex quo, circumactis tempestatibus, pullulavit Amor desiderabilis &c. Sed quemadmodum absurdè Hesiodus δημιουργὸν δῶκεν posteriorem Chao facit: non melius Aristophanes fingit eam ex ovo natam; quia Amor volucris dicebatur. Æternam esse oportuit eam vim, aut numquam neque ipsa, neque quidquam aliud fuisset, nam è nihilo nihil. Clericus.

123. Ex χάος δ' Ἐπίσκιος τε μέλαινα τε Νύξ ἐγένοντο] Antequam quidquam esset, erat *ἔρεβ* *berēb*, aut *ἔρβο* *erbo*, hoc est, *tenebræ*, sive *nox*, quod docet etiam Moyses. Ac sanè *nox* est tantum absentia lucis, luceque nondum condita, tenebras esse oportuit. Hæ personæ masculini & foeminini sexūs finguntur, pro genere vocum Græcarum, quibus vocabantur; pluresque sunt aut pauciores, pro earum vocum numero & copia. Non repetemus quæ antea diximus de conubiis, & consanguinitate Personarum harumce poetarum, sed hīc est in memoriam revocandum. *Clericus*.

124. Νυκτὶς δ' αὖτ' Αἰθήρ τε καὶ Ἡμέρη ἐγένοντο.] Vocem Αἰθήρ crediderim hīc non summam partem æris, sed αἰθήραν intelligi, hoc est, *serenitatem*; quæ unā cum Die ex tenebris nata dicitur, quodd fuerint post tenebras. Aptius jungitur *serenitas* cum Die, quā *æther*, qui nocte obscuratur; estque æquē cum ea conjunctus, ac cum die. *Clericus*.

126. Γαῖα δὲ τὴν περὶ τὴν γῆν ἐγένετο ἴσκιον Οὐρανὸν ἀστερόεντα ἵνα μὴ σκεῖ πάντα καλλίποι.] Sic & Moles post Terram Coelum formatum docet. *Clericus*.

128. Ὅρ' ὅτι μακρότατον θεῶν ἴσος ἀσφαλὲς αἶψα] Postquam, nimirum, terram per vitam inhabitassent, in æthereas sedes, post mortem demum, transferendi erant. *Clericus*.

129. Γένετο δ' ἕρως μακρὰ

— 131. ἡ δὲ γῆ ἀπὸ γένετο πύλας.] Terra primum erat æquabili superficie, & aqua, quæ levior est, undique tecta; ut ergo terra existeret nonnullis in locis, hīc à Deo excavatæ valles, illic subvecti montes, & circumpositum solum firmatum. Docet hoc Moyses, nec contradicit *Hesiodus*; nam tum demum fuit mare à terra discretum, cum loca profundiora fuerunt, in quæ aqua deflueret, cumque alia eminere cœperunt. Nec aliter intelligere possumus quā

— * ipse tener mundi concreverit orbis.

Tum durare solum & disciudere Ne-
rea ponto

Cæperit, & rerum paulatim sumere formas.

Græci & rem & nomina ὄριον καὶ πλάγος, à Phœnicibus acceperant; quibus *ἔρεβ*, aut *bor*, est *mons*, *ἔρεβ* *pbeleg* verò *alveus* in quem aqua derivatur. *Ἀπὸ γένετο*, quod additur, malim interpretari ex significatione radicis *γεν*, quæ apud *Hesychium* occurrit, & significare dicitur *ξηραίνω exsiccō*, quā *sterilem*. Aptius certè epitheton est maris. *Την γῆν* autem videtur esse propriè *ξηραίνω* *πρὸς τὴν γῆν* *siccare ad faciem usque*, unde postea quidvis *exbauire* significarit. Eadem de causa, crediderim *Homerum* vocasse αἰθήρα ἀπὸ γένετο *Iliad*. O. 425. quia nunquam pluvias demittere prorsus desinit. Attamen † *Eustathius* ignem etiam ἀπὸ γένετο dictum contendit, quod vix puto, exemplum enim nullum affert. Igitur rectè dicitur mare ἀπὸ γένετο, hoc est, *cujus γῆν seu infimam aquam nemo vidit, nemo videbit, sive inexhaustum*. *Clericus*.

132. Πέντε ἄτερ φιλότητος] Intelligit mare internum, cuius nomen Phœnicio more scribere possis *פִּלְתָּה-פִּו* *pho-nitba*, quod solenni mutatione ב in פ, est *in eo terminatus*, nempe, amplissimus Asia tractus, præsertim minoris, quæ ad occasum Helleponto, ad septem triones Ponto Euxino finitur. *Clericus*.

133. Οὐρανὸν ἐννεοῖσα τὴν Ὠκεανὸν βαδυσσιν] Non repetemus Terram & Coelum quasi personas à Poëta induci, figurā consuetā omnibus Linguis; at notandum Terram propiorem Cœlo factam peperisse Oceanum, quando ex terris sublatis defluxere aquæ in profundissimas valles quas tunc tegunt. De Oceano multis egit *Sam. Bochartus* in suo Chanaane Lib. I. c. 36. ostenditque olim

* *Virgil. Eclog. VI, 34.* † *Il. O. p. 1003. Ed. Rom.*

vulgò notum Oceano terras ambiri, & conjicit dictum fuisse à Phœnicibus חַבְבֹּג *hbog*, hoc est, *circulum*, quia instar circuli terram cingit. Malim dictum חַבְבֹּג *ogano*, quod & *circulum* sonat apud Chaldaeos, ut liquet ex Paraphrasi Chaldaica Cant. VII, 2. & præterea *craterem*, & *lacum*, quæ omnia optimè conveniunt Oceano. Antiquissimis Græcis dicebatur etiam Ωγαν, quod similis Hebraico חַבְבֹּג *aggan*, aut Chaldaico חַבְבֹּג *ogan*, quæ *craterem* & *lacum* sonant. Vide laudatum Bochartum. Clericus.

134. Κοῖνι τε καὶ τὰ ἐξῆς] Hæc partim sunt nomina virorum & mulierum, partim personarum poëticarum, quales sunt Θέμις & Μνημοσύνη, *Justitia* & *Memoria*. Homines vocant Poëtæ cæli & terræ *liberos*, quos antiquissimos omnium esse putabant; ob tenuem memoriam antiquissimæ Traditionis, ex qua acceperant Cœleste Numen ex terra primos homines formasse. Clericus.

137. Κρόνος ἀγκυλομήτης] Magnificum nomen. חַבְבֹּג *Phœnicibus* dicitur *radius*, quæ appellatio digna fuit *filio Cæli*; nec malè *radius*, ex Phœnicis Linguae Analogia, dixeris *filium cæli*. Clericus.

139. Κύκλωπες] Hoc est, ut egregiè *Sam. Bochartus* in Chan. Lib. I. c. 30. חַבְבֹּג *viros Cœk loab*, viros similis Lilybætani, qui fuere antiquissimi Siciliæ coloni, de quibus multis vir summus, quem adito. Clericus.

144. Κύκλωπες δ' ὄνομα ἴσους] Ineptè ex Græca Lingua nomen illà vetustius deduxerunt Poëtæ, ut solent; atque ex nomine ab illa Lingua deducto fabulas finxerunt, de viris qui *oculum unum rotundum* in media fronte gerebant. Ceterum hi dicuntur *Διοὶ ἐπάλκιοι*, *Diis* similes, hoc est, *σεβασμίαις ἀνδράσι οἱ μεστὸι πλὴν ἐπάλκιοι*, *venerandis viris, qui primi Græciam colonis instruxerunt*; *Διοὶ* enim, apud antiquissimos Græcos, significabāt propriè non naturam æter-

nam, sed eximiam ac venerandam, ut *עֵלֹבִים* *elobim*, apud Hebræos; & hominibus supra vulgus erectis tribuebatur. Multis hoc ostendimus in *Arte Critica* P. 2. Sect. I. C. 3. Ejus significationis primigeniæ vestigia remansere semper in Lingua Græca, ut demonstravimus. Sed tamen frequentius postea significavit naturas humanā præstantiores, adeoque immortales. Ex hoc usu vocis *Διοὶ*, *Hesiodum* perperam interpretatus, *Crates* emendari volebat Poëtam, & versui

Οἱ δὲ τοὶ τὰ μὲν ἄλλα Διοὶ ἐπάλκιοι ἴσους
hunc substituebat:

Οἱ δ' ἐξ ἀθάνατων θνητοὶ τῶντιν αἰσθητός.
Qui ex immortalibus vixerunt homines celebres; quod ab Apolline interemti dicerentur. At *Διοὶ*, antiquissimis temporibus, immortalem naturam non significabat, sed eximiam in suo genere, quo factum ut omnia eximia dicerentur *divina*. Fortè *Διοὶ* propriè *admirabilem* significavit, unde *Διόμοι* *admiror*, *θνητὸς* *admirabilis*. Apud Chaldaeos, חַבְבֹּג *tbebah* sonat *admirari*. Clericus.

146. Μηχαναὶ] Hoc est, machinationes, quales multæ in fabrorum officinis. Significat *Hesiodus* Cycloпас non modò viribus, sed & arte pollentes fuisse. Clericus.

148. Οὐκ ὀνομαστοὶ] *Non nominandi*, sive, *Qui nominari non debent*. Vox usurpatur de impiis hominibus qui latine dici solent *nefandi* vel *nefarii*. In sequentibus tamen meliori sub charactere hi ipsi gigantes exhibentur, grati animi officia erga Jovem præstantes, ei contra Titanas auxiliores strenui, eorundemque in vincula conjectorum fidi custodes. Sic enim Cottus Jovem alloquitur *Διογ. 657 &c.*

Σὺς δ' ἐπὶ παραμυθίῃσιν ἀπὸ ζῆλου ἡρώωντες
Αΰξῃσιν δ' ἐξ αἵματος ἀμειλίκτην ἀπὸ θυμῶν
ἠλώδαμεν. —

Τῷ καὶ τὸν ἀτινὴν τὴν νόον, καὶ ἐπὶ τῶν βαλῶν
Ρυσίμαδα κρατὸς ὑμῶν ἐν αἰνῇ θηϊότητι.

Et

Et postea 733 &c.

Εἰσα Γύγης, Κόβης τε, καὶ ὁ Βριάρεως μεγά-
θυμος

Ναῖουσιν, φίλας πρὸς Διὸς αἰγυχίῳ.

Dicitur etiam ab Homero Briareus contra Deos conjuratos auxilio Jovi fuisse.

Iliad α.

Οππότε μιν ξυνοήσαν Ολύμπιοι ἦδ' ἄλλοι,
Ἡρην τ', ἠδὲ Ποσειδάων, καὶ Παλλὰς Ἀθήνη·
Ἀλλὰ σὺ τ' ὧ' ἐλθῆσα, Διῶ, ὑπὸ λῆσσο δαρυμῶν,
Ἐχ' ἐκατόν χεῖρον καλέσας ἔς μακρὸν Ολύμ-
πον,

Ὅν Βριάρεων καλέουσιν Διοί, ἄνδρες δὲ τε πάντες
Αἰγυχίῳ —

Alii tamen Poëtæ eundem Briareum inter Gigantes numerant qui Jovi bellum intulerunt. Sic Virgil. Æn. lib. 10.

Ægeon qualis centum cui brachia dicunt

Centenasque manus, quinquaginta oribus ignem

Pectoribusque arsisse, Jovis cum fulmina contra

Tot paribus streperet clypeis, tot stringeret enses.

Et Horat. lib. 3. Od. 4.

Magnum illa terrorem insulerat Jovi

Fidens juvenus borrida Brachiis.

Et postea de Gyge Briarei fratre,

Testis mearum centimanus Gyges
Sententiarum.

Callimachus Briareum Ætnæ subiectum fuisse tradit, Virgilius Enceladum, alii Tyhoeum. Adeo incerti sunt Poëtæ in fabulis narrandis. Rob.

149. Κόβης τε καὶ τὰ ἑξῆς] Videntur fuisse tres latrones antiquissimi, & valido corpore terribiles, & numero prædonum quibus imperabant. Unde factum ut quinquagena capita, & centena brachia singulis tributa sint. Terribilia sunt horum nomina, si Phœniciis litteris scribantur. קוּט קוֹב, & additâ terminatione Græcâ Κόβης, fastidiosum & rixatorum sonat. בְּרִיאַב־יִירִי briab-jiri est creatura timeto. גִּיג gog denique signifi-

cat *ducem improborum*, si interpretemur ex Arabica radice גִּיג agag. Idem ab Hesiodo dicuntur ἐκ ὀνομασῶν, hoc est, δυσάνομοι, male ominati nominis. Clericus.

151. Ἀπασιν] Malim interpretari ad quos impunè accedere non liceret, quàm *magnos*; ita ut vox deducatur ex α privativo & πηλάζειν *adpropinquare*. Clericus.

152. Εἰ ὄμων] Hic versus supposititius videtur. *Guicetus*.

155. Σπερίφω δ' ἤχοντο τῶναι.] Cum pater horum dicatur Cœlum, quod propter vetustatem ignoraretur; loco Cœli, substituendus alius quispiam priscorum mortalium, qui primi ex Asia in Græciam colonias duxere. Nec unum patrem tot liberorum fuisse crediderim, sed plures, qui latent sub uno vocabulo Cœli. Hi homines cum fertilissimas Græciæ oras occupassent, liberos suos, statim ac sibi prospicere poterant, remotiores tractus cultum ire jubebant, ipsi in pinguioribus sedem figebant. Interea imperium sibi patrium in liberos vindicabant, nec eo clementer admodum utebantur. Idem Hesiodus patre inimico usos esse dicit. *Clericus*.

156. Τῶν μὲν ὅπως περὶ πάντα ἤμοιο, πάντας διακρίπασκε] Hoc est, à se amandabat procul à suis sedibus, statim ac primam juventutem attigerat. Quod nec ab uno, nec semel factum crediderim, sed fortè per aliquot ætates, quæ omnia in unam personam Cœli à Poëtis contracta sunt; quia circumstantias harum historiarum nemo scriptis mandaverat, deleveratque, magna ex parte, ex hominum memoria, vetustas. *Clericus*.

158. Γαῖης ἐν κρυμάνῳ] Procul, in locis abditioribus, considere jubebant juvenes. Sic infra Hesiodus collocat Hesperidum Nympharum hortos, in extrema Africa sitos, ἐν ὑπερῷῳ καὶ κρυμάνῳ, in *obscuræ latibus terræ*, v. 334. Posset tamen & de antro intelligi, quod loco car-

carceris fuisset, ut infra v. 483. At quando hæc facta, & ubi? Ut à posteriori incipiam, ex sequentibus apparet primos Græciæ incolas in Macedonia & Thessalia sedes fixisse, quandoquidem illic erat Saturnus, cum à Jove victus est, & Jupiter in Thessalia regnavit, ut postea videbimus. Certè ex Asia venientes; si ve trajecerint Bosporum, si ve pedestri itinere, circa Pontum Euxinum, & Mæotidem paludem progressi sint, deinde ad meridiem iter flexerint; post Thraciam, quæ asperior est; exceperunt fertilissimi Mædoniæ & Thessaliæ tractus. Ad tempus verò quod atinet, hæc aliquot ætatibus, post generis humani divisionem, fortè paullò ante Abrahami tempora, contigisse videntur. Cum viveret Moses, dudum cultos fuisse hos Græciæ tractus liquet ex Gen. X, 4. ad quem locum vide à nobis notata. Indidem colligere licet primos omnium colonis fuisse instructos, quia eorum solorum Græciæ tractuum meminit Moses. *Clericus.*

159. Σποαρίζετο γαῖα πλωρῆ] Hoc est, procul acti juvenes, qui hîc dicuntur *terra*, more Phœnicio, ex quo *terra* pro terræ incolis frequentissimè in sacris Hebræorum libris occurrit. Vide Gen. XI, 1, 9. *Clericus.*

161. Ποίνισσαο γίνε πολὺ ἀδάμαντος] Hoc est, hi homines arma sibi fabricarunt, fortè in Thracia, aut in Epiro, in quibus magna olim fuerunt metalla. *Αδάμας* enim est *ferrum*. Sic in scuto Hercules v. 136.

— κυτίνε ἐπύκτον ἰθύναν

Δαυδαλέιν ἀδάμαντος.

galeam bene fabrefactam & elegantem ex ferro posuit. Ubi vide Scholiasten. Sic & *Horatius* Lib. I. Od. VI.

Quis Martem tunicâ tectum adamantinâ

Dignè scripserit?

Hoc est, ferreâ. Sic & intelligendi *adamantini clavi* Lib. III. Od. XXIV. Delirant, qui lapillum pretiosum hîc somniant. *Clericus.*

178. Ὀρέξαντο χεῖρ] Subintellige, apprehendit manu sinistrâ genitalia patris. Sic habitum metentis expressit, qui sinistra manu spicas & dextra falcem tenet, Catullus. *Guicetus.*

180. φίλον δ' ἀπὸ μήδης πατρὸς Εὐρυμέδοντος ἤμισον] Hîc & passim alibi φίλον dici non *amicum*, sed *suum* simpliciter, rectè observavit *Dan. Heinsius* Cap. V. Lect. in *Theocritum*. Sed quænam sunt hæc μήδης, quæ abscidit Saturnus? Omnino existimo *Hesiodum*, & qui eum, hac in re, antecesserant, aut sequuti sunt, luisse in ambiguo. Vox μῦθος duo significabat, *pudenda* & *consilium*, cumque audissent dici Saturnum patri ἀποτιμῆν μῦθος, datâ operâ ita rem acceperunt, quasi narraretur ei pudenda rescuuisse, ut παραποροῖαι, quas hac de re habent, locus daretur; quamvis probè scirent *consilium*, seu *consiliarios* intelligi, quorum suasu Thessaliâ excedere coactus fuerat Saturnus. Hosce consiliarios fugavit, & navibus in Asiam redire coëgit; ex quibus rebus, nata videntur quæ habentur à v. 181. ad 200. Μῦθης autem significare consilia ostendit ipse *Hesiodus*, infra v. 559. Similem verò ludum in ambiguo vocem μῦθον suppeditalse postea probabimus. *Clericus.*

181. Πάλιν δ' ἐξῆψε φέρεσθαι Εὐροπῶν] Ut in Asiam redirent, unde venerant. Πάλιν manifestò ostendit agi de hominibus, qui remissi sunt eò, unde profecti erant, non de genitalibus. *Clericus.*

183. Οὔτε γὰρ ἐδάμνηγας, καὶ τὰ ἐξῆς.] Hoc est, quicumque aufugerunt Saturnum & socios, irati, & suorum cæde cruentati per vicinas oras sparsi sunt, aut in Asiam fugerunt; unde postea Jovi, contra Saturnum, auxilium tulerunt. *Clericus.*

184. Πάσαι δέξαντο γαῖα] Hoc est, omnes, qui fugerunt, in regione quapiam amicè excepti sunt. *Clericus.*

185. Γεῖναι' Εὐρινύς τι κρατερὰς] *Furiae* seu *Erinyes* significant passim ultionem

divinam, quæ magnorum scelerum reos persequi putabatur. Credebantur enim Erinyes excitare bella, ut passim docent Poëtæ. Hic autem magnum scelus Saturni, patrem folio deicientis, describitur; & bella postea à filio ei illata narrabuntur, quibus poenas dedit violati parentis. Igitur terra dicitur genuisse *Erinnyas*, quodd postea vicinæ gentes, aut qui paruerant Saturno Jovem adjo-verint. *Clericus*.

Ibid. Μιγάλης τῆ Γίγαντος, πύχας λαμ-
ποδύς.] Hoc est, post hoc Saturni sce-
lus, aliaque similia ejusdem ætatis, fue-
runt frequentia bella, quibus exercitati
homines sunt, quo factum ut plures ef-
sent militares viri, quàm antea. Γίγας
hominem fortem sonat, aut militiæ ad-
fuetum. Radix Arabica *اغاز* agag, ut
antea diximus, significat *ducem impro-
bitatis esse, & impetum facere*, qui si-
gnificatus optimè huic negotio conve-
nit. Hinc, ut puto, LXX. Int. solent
vocem גיבור *gibbor*, quæ fortem pro-
priè sonat, γίγας vertere. Vide Genes.
IV, 6. X, 8, 9, &c. Descriptio ipsa *He-
siodi* ἦν γίγαντες ostendit milites tantum
fuisse, cum eos Poëta *armis splenden-
tes, & longas bastas manibus tenentes*
describat. Posteriores Poëtæ illis postea
magnitudinem corporis portentosam tri-
buerunt, quâ factum ut videretur esse
merum poëticum figmentum quidquid
de Gigantibus dicebatur, cum tamen
originem traheret ex vero, ut ex *Hesio-
do* intelligere licuit. *Clericus*.

187. Νύμφας δ' ἄς Μελίης καλέουσ' ἐπ' ἀπεί-
ρονα γαῖαν.] Planè mihi persuasum est vo-
cem *νύμφας*, quâ significatur natura quæ-
dam intelligens, per terram inconspicua
hominibus errabunda, aliud nihil esse,
præter Hebræicum *נפח* nephesch, *ani-
ma*. Sic *Porphyrus* credidit *antrum*
Nympharum dici sacrum animabus. In
Quæst. Homericis p. LXIII. Ed. *H. Ste-
phani* præfixæ Poëtis Græcorum Heroi-
cis: Πύχας δέ, inquit, καὶ γάματι ἀκία τῆς

ἰδρίδος νύμφας, καὶ ἐπὶ γὰρ μύλλον νύμφας τῆς
Πύχας, ἄς ἰδρίος μελίης οἱ παλαιοὶ ἐκάλεον :
*fontes, & fluentia propria sunt Nym-
pharum aquaticarum, vel potius Ani-
marum quas propriè veteres Melissas*
vocabant. Multò veriùs *Melias* dixisset,
ut ex hoc *Hesiodi* loco liquet, quamvis
non ignorem quæ de Melissis Nymphis
soleant dici. Sed quænam sunt *Melias*?
Hebraicè, seu Phœnicicè dicam, מלישׁ
מלישׁ *nephaschoth mliuoth*, vel Syriacà
inflexione, מלישׁ מלישׁ *naphschon*
malejon, hoc est, *anima plena*, seu qui-
bus expletum vitæ tempus, quales vocat
Apostolus ad Hebræos Cap. XII. 23. πνεύ-
ματα δικαίων τετελειωμένων. Ait ergo Poë-
ta, postquàm bella ab ætate Saturni cœ-
perunt, *animos occisorum* hominum pro-
borum per totam terram plurimos erras-
se. Ceteræ *Nymphæ* non dicuntur *Me-
liæ*, quia credebantur esse tantum מלישׁ
nephaschoth, animi immortales, qui
numquam humano corpore induti fue-
rant, quales ab Hebræis & Christianis
Angeli vocantur. *Clericus*.

189. Κάββαλ' ἐπ' ἠπείρῳ πολυκλήσῳ ἐνὶ
πόντῳ] Versus iste interpolatus est pro-
pter ἐρδόμεον, ut alibi suprâ. Scribe :
Κάββαλ' ἀπ' ἠπείρῳ πολυκλήσῳ ἐνὶ πόντῳ.
Guietus.

189. Κάββαλ' ἐπ' ἠπείρῳ πολυκλήσῳ ἐνὶ
πόντῳ] Rectè coniecit *F. Guietus*, mo-
rosus ceteroqui Criticus, legendum ἀπ'
ἠπείρῳ, hoc est, *è continenti coniecit in*
pontum; neque enim hæc in Epiro ge-
sta sunt, sed in Thessalia. At non est
mutandum πολυκλήσῳ ἐνὶ πόντῳ, ut ille vo-
lebat, nam non opus est, cum passim *ἐν*
significans motum ad locum, ut loquun-
tur Grammatici, conjungatur cum Da-
tivo; præterquàm quodd ultima vocis *πο-
λυκλήσῳ* sit brevis, quam longam esse ne-
cesse est. Obiter observandum ἠπείρῳ
dici *continentem* ab Hebraica voce, quæ
pulverem sonat, *קפץ* *haphar*, aut Syriacà
inflexione *קפץ* *haphra*, unde addito
Σ, more Græco, ἠπείρας. *Clericus*.

190. *ὅς φησὶ ἀμύλας πάλιν χέρον.*] Nonnulli ex consiliariis patris Saturni diu navibus huc illuc acti sunt, donec iverint in Cyprum, atque à Cypro in Cythera venerint, ut docent sequentia. *Clericus.*

Ibid. *Ἀμφὶ δὲ λευκὸς &c.*] Hæc sunt παραλογίαι poeticae, ex ambiguitate vocis μῦθος natae. *Clericus.*

191. *Τῷ δ' ἐνὶ κέρῳ ἐσθράδῃ*] Consilarii patris Saturni in Cyprum cum pervenissent, illic didicerunt cultum Ἀφροδίτης, quem postea, victo Saturno, in Græciam retulerunt. *Clericus.*

192. *Πρώτῳ δὲ Κυθέρῳ (ἀδύστῳ)* Homo Græcus popularibus suis hîc gratificatur, cum ex insula Cytheris, in Laconico sinu, vult Veneris cultum translatum in Cyprum; cum in Cypro antiquissimus sit ejus cultus. Alii tamen Græci Poëtæ, qui non profitetur se verum dicere, aut candidiores, aut accuratiores Cypriam Venerem Cytherensi antiquiorem fuisse fatentur. *Herodotus* Lib. I. c. 105. loquutus de templo Veneris Uraniæ (Syris dicebatur מלכת השמים *Domina vel regina cæli*, ut ostendit *Joan. Seldenus* de Diis Syris Synt. II. Cap. 2.) quod erat Ascalone in Palæstina, quodque ait fuisse πάντων ἀρχαῖωτάτων ἱερῶν ὅσα ταύτης ἐστὶν Θεῆς, *antiquissimum templorum omnium quæcumque sunt hujus Deæ*, pergit his verbis: *Καὶ γὰρ τὸ ἐν Κύπρῳ ἱερὸν ἐνδοξυτάτην ἔχειται, ὡς αὐτοὶ λέγουσι Κύπριου καὶ τὸ ἐν Κυθέρῳ θεοῖνικὲς εἶσιν οἱ Ἰδρυσαῖοι, ἐκ ταύτης τῆς Συρίας ὄντες: Siquidem templum, quod est in Cypro, hinc ortam duxit, ut ipsi dicunt Cyprii. Templum verò, quod est in Cytheris, condiderunt Phœnices, ex hac eadem Syria.* Similia habet *Pausanias*, non uno loco; cujus verba non addam, quia allata sunt ab *Sam. Bocharto*, in *Chanaane* Lib. I. c. 22. ubi rectè ostendit insulam Cythera dictam ita fuisse à Phœnicia voce קתרם *Ketbarim*, petræ, quia illa insula scopulis cincta est. *Clericus.*

194. *Ἀμφὶ δὲ πῖν*] Eandem ferè imaginem Veneris exhibet *Lucretius* lib. 1. *Te, Dea, te fugiunt venti, te nubi-*
la cæli

Adveniamus; tuum; tibi suaves da-
dala tellus

Summittis flores; tibi ridet aquo-
ra ponti,

Placatumque nitet diffuso lumine
cælum.

Similiter de lecto Jovis & Junonis Il. ξ. 347.

Τοῖσι δ' ὑπὸ χθονὶ δῖα φῶν ποσειδέα πῖνν,
Ἀσπὴν τ' ἐρσίνετα, ἰδὲ κερκον, ἰδ' ὑδάτινον
Πικρὸν, καὶ μαλακόν, ὅς ὑπὸ χθονὸς ὑψόσ'
ἔργα.

Quem locum quam pulchrè imitatus sit *Miltonus* nostras Vid. *Parad. Amis.* lib. 9. *Rob.*

195. *Τὴν δ' Ἀφροδίτην* —

Κυκλίσκουσι θεοὶ τε καὶ ἄνθρωποι, ἕνικ' ἐν ἀμφὶ
Θρέζῃ.] Græculi omnia ex Lingua & Gente sua deducunt. Dicta verò est Phœniciè אפרדחת *aphradatha*, hoc est, separata à viro, libidinis causâ. Hoc sensu radix Hebraïca פרה *pharad* occurrit *Hof.* IV, 14. Non opus est ut ostendamus quàm aptè hoc nomen Veneri conveniat; sed diligenter observandum hîc ab *Hesiodo* Venerem statui Jove majorem natu, aut certè ex alio natam circa eadem tempora, cum alii Poëtæ eam faciant subinde Jovis filiam. *Clericus.*

197. *Κυκλίσκουσι θεοὶ καὶ ἄνθρωποι*] Ita loquitur *Hesiodus*, quia *Homerus* varia nomina profert, quæ similia apud Homines & Deos fuisse negat. Sic *Iliad.* A. v. 403.

Ὅν Βριάειαν καλέουσιν θεοὶ, ἄνθρωποι δὲ τὴν πᾶν-
τις

Αἰγαῖονα.

Quem Dii vocant Briareum, homines
verò omnes Ægeonem, *Æ.* v. 291.

Καλὴ δὲ κυκλίσκουσι θεοὶ, ἄνθρωποι δὲ κύμασσιν.
Quæ avis est montana, nigra, magnitudine accipitris, & carnivora. γ. v. 74. de Phrygiæ fluvio:

Ὁν ἔλκον ἐλέυσιν Διοί, ἄνδρες δ' Ἀφροδίτην.
μαδρον.

Ad quem locum ita habet Scholiastes:
Τῶν Διονύμων τὸ μὲν παλαιότερον ὄνομα εἰς τὴν
Διὸς ἀναφέρει ὁ Ποιητής· τὸ δὲ μεταχρονίων εἰς
ἄνδρ' ὅπως: eorum, quibus duo nomina
indita sunt, nomen antiquius ad Deos
refert Poëta, recentius vero ad homi-
nes. De Venere melius dixisset Hesio-
dus:

Ἀφροδίτην ἐλέυσιν Διοί, ἄνδρες δ' Ἀφροδίτην.

Nam *Apharte* nomen est Phœnicum,
Aphrodite verò Græcorum. *Clericus.*

203. Ταύτην δ' ἐξ ἀρχῆς τιμὴν ἔχει καὶ τὰ
ἔξω.] Hoc est, antequàm Jupiter regna-
ret, hoc illi honoris concessum erat, ut
rebus veneris præflet; seu, jam Dea
habebatur in Asia, & quidem amorum,

* priusquàm

*Sumeret agrestem, posito diadema-
te, falcem*

*Saturnus fugiens, tunc cum virgun-
cula Juno,*

*Et privatus adhuc Idæis Jupiter
antris.*

Non semel ἐξ ἀρχῆς sumitur eo sensu, in
hoc Poëmate. Postea verò Jupiter Diis
novos honores tribuit, aut veteres con-
firmavit, ut non semel docet *Hesiodus*.
Clericus.

207. Τὴν δ' πατὴρ Τητύωας ἐτίμησεν ἐλέ-
υσιν — φάσκει δὲ πταίνοντας ἀπαδαλίην μίτρα
ἔξω Εργον.] Poëta voluit à Cælo Titanas
dictos esse καὶ τὴν πταίνειν, *plectere*. At
vocati sunt à voce Phœnicia *tit*,
id est, lutum, unde passim dicuntur γη-
γενῆς, *terrâ geniti*, & παλαιοί, è luto
nati; quæ vox contumeliosa est, quia
hominem ad originem suam è vili luto
amandat. Vide *Callimachum* Hym. in
Jovem v. 3. ejusque Interpretes. Hinc
Cælus dicitur ab *Hesiodo* eâ voce usus
πῦδας τεκνίων, *objurgans filios*. *Clericus.*

209. Τιταίνοντας.] *Porrigentes*, hoc
est, καὶ χεῖρα ἐρέγοντας. suprâ ἀπέξατο χεῖρα
παῖδ' *Guicetus*.

214. Δούτερον αὖ Μῶμον.] Notum est
Momum dici Numen, quod vitia quæ
insunt operibus Deorum & hominum
callidissimè animadvertit. Quare autem
noctis filius fertur? Quia, nimirum,
clam facilius aliena mordere, quàm pa-
lam. Quare *Momus* vocatur? A Phœ-
nicia voce *ἄμω momum*, aut *mom*, quæ
vitium sonat; quod ita consentit cum
iis, quæ dicuntur καὶ τότε διὰ μωμοσκίαν,
ut Etymologia hæc nostra vix in dubium
possit revocari. Ita se ipse describit
Momus, apud *Lucianum*, in Deorum
Conventu T. 2. p. 709. Ed. Amstelod.
Πάντες με ἴσουσιν ὡς ἐλευθερίος εἰμι τῶν γλῶτ-
των, καὶ ἐδὲν αἱ κατασκευασταὶ καὶ ἡ καλὴ γο-
μομένη. διλέγγω γὰρ ἅπαντα καὶ λέγω τὰ δο-
κῦντά μοι ἐς τὸ φανεῖν, ὅτι δειδώς πᾶς, ὅτι
καὶ αἰδώς ἐγκαλύπτει τὴν γλῶσσαν. ὥστε καὶ ἐπα-
χθὲς δοκῶ τοῖς πολλοῖς, καὶ συκοφαντικὸς καὶ φίσκ,
δηλώσεις περὶ κατήγορος καὶ αὐτῶν ἐπινομαζόμε-
νος: Omnes me norunt liberum esse
linguâ, & nihil reticere eorum, quæ be-
nè non sunt. Arguo enim omnia, &
dico quæ mihi videntur aperte, neque
quemquam veritus, neque, præ vere-
cundiâ, meam celans sententiam. Ita-
que molestus videor plerisque, & natu-
râ ad calumniandum propensus; publi-
cusque accusator ab iis appellor. *Lucia-
nus* quidem, qui *Momum* in concilio
Deorum de se loquentem induxit, eum
palam carpentem quæ sibi displicerent
describere debuit; sed naturam maledi-
centiæ ex vero pinxit *Hesiodus*, cum è
nocte natam cecinit. Vide hac de re
elegantissimum libellum *Luciani*, καὶ τὴν
μὴ ἐσθλὴν περὶ αὐτοῦ ἀξιολογίαν, in Tom. II.

Ex hac eadem significatione vocis μῶ-
μος, natum est adjectivum ἄμωμος quod
infra habemus v. 259. ubi forma sine vi-
tio ita dicitur. *Clericus.*

Ibidem. Καὶ οἱ δὲ ἀλγυνίαςαν.] Quia
nocte anxietates augentur; unde *Ovidio*
dicitur *curatum maxima nutrix*. *Cle-
ricus.*

215. *Εσπερίδες* π] *Hesperides* Nymphæ dicuntur quæ ad Occasum habitabant; Occasus autem, ex sententia Veterum, qui rationes motûs Solis, aut potius Terræ, ignorabant, magnam cum Noctæ affinitatem habebat. Locus in quo *Hesperides* esse credebantur non unus fuit, attamen in Africa constabat earum sedes fuisse. *Plinius* Lib.V. Hist. Nat. c. 5. de *Berenice* Cyrenaicæ urbe: *Berenice in Syrtis extimo cornu est, quondam vocata Hesperidum supradictarum, vagantibus Græciæ fabulis.* Idem de *Lixu* urbe Mauritanicæ Tingitanæ, ultra quam ad Occasum nihil esse credebatur, Lib. ejusdem Cap. I. *Ibi regia Antæi, certamenque cum Hercule & Hesperidum borti.* Idem habet Lib. XIX. c. 4. Aliam affert *Hesperidum* Genealogiam *Diodorus Siculus* Biblioth. Lib. IV. Sed nec eum, nec recentiorum quemquam alium moramur, præ *Hesiodo*; Græculi enim certatim addidere veteribus fabulis, quæ proinde in antiquissimis quibusque minùs corruptæ inanibus additamentis inveniuntur. *Clericus.*

217. *Καὶ Μοῖρας καὶ Κῆρας*] Hoc est, *Parcas*, quæ duplici illo nomine vocari solent. Sed *Hesiodus*, Poeticâ licentiâ ludens, totidem facit Deos, aut Semideos, variis rebus præfectos, quod sunt illarum nomina, licet idem prorsus significantia. Quod manifestò ostendunt sequentia, & præsertim quidem versus 228.

Τομῖνας πὶ Θόβους π, Μάχας τ' Ἀνδροκταδίας π.

Nam *Pugna*, *Cedes*, *Prelia* & *Strages virorum* sunt unius ejusdemque rei quatuor nomina. Ex hac autem licentia personarum fingendarum, & quidem divinarum, videtur orta consuetudo Ethnicorum, de qua multis diximus in *Criticæ* P. 2. C.VIII. Ut ad Numina, de quibus hîc *Hesiodus*, redeam, fatales Deæ dictæ sunt *μοῖραι fata, sortes, παρὰ τὸ μαιεύειναι ἰγέρω, quia unicuique diviſæ sunt.*

Sed vox *Κῆρ* omnino facta est à Phœnicia voce *קור Kor, frigus*; nec frequentius additur ullum epitheton *morti*, quàm *frigida*, eo quod mortuorum illico frigelcant membra. Quin & *Horatius* Sat. Lib. II. Sat. I. v. 62. *frigus* ponit pro morte:

— ὁ πuer, ut sis

Vitalis metuo, & majorum ne quis amicus

Frigore te feriat.

Vetus Scholiastes: *Morte te afficiat, quæ frigida est, ut Virgilius*: frigida mors. Vide, si tanti est, alios Interpretes. Eadem operâ, dicam unde mihi videantur *Parcæ* dictæ Latinis; nimirum, à voce ejusdem Linguae *פָּרַק rupit, frigit*, unde dicta *פָּרְקָא parka* Dea quæ abruptit filum; quod *Atrapos* potissimum facere dicitur, sed non dissentientibus sororibus. Omnes aliæ Etymologiæ ineptæ sunt, quas licet quæras apud *G. Joan. Vossium* in Etymologico. *Clericus.*

220. *Αἱ τ' ἀνδρῶν πὶ θῖν π παραλαβῖας ἰπέρου*] Hoc est, quæ & hujus ætatis homines morte plectunt, & olim de antiquissimis Græciæ incolis in Deorum numerum relatis, quosque aded nunc Deos dicimus, easdem pœnas sumserunt. Res aliter intelligi nequit, atque hinc liquet, *Hesiodi* ætate, ignotum non fuisse Deos, qui colebantur, fuisse meros homines. Alioqui Numina, quæ præesse credebantur Morti, & fato hominum, Diis ipsis superiora numquam habitavissent. *Clericus.*

223. *Τίττε δὲ καὶ Νέμω.*] Hæc vox idem significat ac *Μοῖρα*, est enim à *νίμω*, quod idem ac *νέμω*, id est, *divido*. Numen est, quod superbis distribuere credebatur pœnas, & persequi reos, qui sibi meritum supplicium effugisse videbantur. Vide quæ de ea collegit *Rob. Constantinus* in Lexico, nemo enim plura & aptiora hanc in rem protulit Veterum testimonia. Sed non est miscendum,

dum, quod ille observare omisit, hoc Numen cum alio ejusdem nominis, quod præest pudori, quo delicta vetantur. Est, nimirum, ejus munus in eo situm ut excitetur in hominum animis timor *δικαίας μίμνως justæ vituperationis*, ut loquitur *Eustathius*. Hæc Nemesis antevertit peccata; illa commissa plectit. Nemesis benignioris meminit ipse *Hesiodus*, in *Operibus*, v. 220. ubi descripto sæculo ferreo, ita loquitur:

Καὶ τότε δὴ πρὸς ὅλμπῃν δῶδ' ἔδοντες ἐν
ρυοδίνῃ,

Λευκοῖσι φάρισι καλυψάμεν χροὶ καλόν,
Ἀθανάτων μὲν φύλ' ἴτην, πρῶτον δ' ἀνδρά-
ποις,

Αἰδὼς καὶ ΝΕΜΕΣΙΣ.

Tum demum ad cælum à terra spatiosa candidis vestibus tectæ corpus pulcrum, ad Deos ibant, relictis hominibus, Pudor & NEMESIS. Interpretatur *Proclus* δίκης ἄγγελον, *justitiæ Angelum*; sed tantum abest, ut is ad Deos sæculo ferreo ivisse dici possit, ut contra numquam magis versatus fuerit inter homines, quam ea ætate, quâ maxima scelera admissa censentur. Verum de hac dicemus & ad *Opera* *Hesiodi*. *Clericus*.

223. Νέμεσις] Ἀσκληπιάδης ἐν τοῖς πρῶτοις ἐκδομένοις εἰς κύκλον φησὶ μεταβληθῆναι τὸ Δία, καὶ Νέμεσις μῦθον. Schol. Ant. Hæc fabula, ut opinor, ex eo traxit originem, quod ad Deum, ut loquitur S. Scriptura, vindicta pertineat, eique curæ sit maleficia hominum punire. *Rob.*

224. Καὶ φιλότῃ] Non est vertendum *Amicitiam*, ut vulgò solent, sed *Concubitum*; intelligendusque meretricius, qui meritò inter maxima mala recensetur, & Noctis est infausa soboles: Non rarò φιλότῃς, apud *Hesiodum*, & *Homerum*, eo sensu occurrit, ut Lexica docebunt. Vide v. 177. Nec potuit soror ei convenientior dari quam Ἀπάτη, hoc est, *fraus, simulatio, captio, fallax suadela*, quibus meretrices alliciunt adolescentescens. Res est nimis nota, & plenè

sunt exemplis *Comœdiæ*. Igitur necessaria non est violenta emendatio *Fr. Guiceti*, qui volebat legi δολότητα pro δολιότητα. *Clericus*.

224. φιλότῃ] Assentior *Clerico* qui φιλότῃ interpretatur *Meretricium Amorem*, dicitque *sororem* ei convenientiorem assignari non posse quàm τὴν Ἀπάτην. Cui adjungo, quod nec mater ei convenientior dari possit quàm Νύξ ὁλόη, cujus sub umbra hæcce facinora perpetrari solent. *Rob.*

230. Δυστομία] Ἡ δυστομία τῇ νόμῳ opponitur, ut notavit *Guietus*. Haud igitur incommodè verti potest, *legum malarum institutionem*. Quo sensu ἡ δυστομία, & ἡ ἀτη optimè dicuntur familiares esse, quia nihil majus damnum infert hominibus quàm malæ leges. Sed si concedatur τὸν νόμον nunquam ab Homero vel *Hesiodo* usurpari, querenda est alia significatio τῇ δυστομίᾳ. Nec sanè incommodè verti potest *difficilis vivendi status*, in quo boni à malis opprimuntur, quo sensu haud malè conjungitur τῇ Ἀτῇ. Ita verti potest *vivendi bona ratio*, ut apud *Homer.* *Odyss.* v. 487.

Ἀνδρῶπων ὕβρις τε, καὶ εὐνομίᾳ ἐφάρκνται.

Ubi *Scholias* exponit εὐνομίαν, εὐνομία καὶ ἢ τὸ νουμώμα, καὶ ἀφ' ὧν λαμβάνεται. Vide quæ adnotavi supra ad V. 66. *Rob.*

233. Νηρέα τὸν Ἀΐον] *Nereum* vocari filium maris nemo mirabitur, qui sciet Phœniciâ Linguâ, נַהָרָא *nabaro* esse fluvium. Fluvii meritò dicuntur filii maris, cum ex eo orientur, quod non fuit ignotum *Hesiodo*, ut apparet ex v. 336. & seqq. Crediderim Phœnices dixisse mare esse *patrem fluviorum* נַהָרָא אֲבָא *ab nabare*, quod *pater Nerei* malè versum est. Eodem errore, judicarunt *Nerea* esse numen maris, cum fluviorum potius *Deus* haberi deberet. Unde verò factum sit ut ei laudes tribuerentur, quas in eum congerit *Hesiodus*, querunt *Interpretes*. Ridiculus hîc est *Joannes Dia-*

Diaconus, ut solet, qui hanc ejus rei rationem reddit: *παρὸν εἰδῶσι, ὡς ὅτι τὸ πλεῖστον οἱ ἐν θαλάσσῃ ἀλόγοντες καὶ ναυπηγόμενοι ἄνθρωποι ἀληθεῖς τι καὶ ἀφειδῶς εἶπαι. καὶ ἀπὸ τούτου καὶ ἔντομοι καὶ ζῆλαροι. ἢ δὲ καὶ ἀνθρώπων αὐτοῖς ἐκπρόβουλον δάνατον ἀναπείδου νημερτοῦς τι καὶ πρῶτος ἦν, καὶ μὴ διμυσίων ἐπὶ πλεονεξίας μὴ δὲ δικαιοσύνης, μὴ δὲ ἰσότητος: quia solent, ut plurimum, homines qui in mari vitam agunt & navigant veraces esse & mendacii immunes, propterea-que honore & veneratione digni. Mors enim, quam quotidie exspectant, persuadet ut sint veraces & mites; nec licet illis oblivisci aut justitiam, aut æquitatem. Certè hac ratione in officio contineri deberent nautæ, sed quis nescit contraria omnia esse vera? Hic nos-ter Joannes vixerat fortè in oppido mediterraneo, in quo de nautis philosophabatur, ut nos de incolis Planetarum, quos nò in somnis quidem vidimus. Confugiendum hîc nobis iterum ad Linguam ejus Gentis, quæ frequentibus navigationibus ceteris maria aperuit. Eâ autem Linguâ radices נהר *nabar*, נור *noar*, & נאך *naar* sonant *splendere, lucere*; quod à luce corporea translatum ad animum significat *scire, intelligere, sapere*. Itaque laudes, quibus hîc Nerea ornat Poëta, videntur natæ ex altera significatione ejus nominis. Fortè propterea & Nerea & Protea fatidicos Deos esse crediderunt Veteres. *Clericus.**

235. ———— ἰδὲ διμυσίων

Ἄλδι) ἀλλὰ δίκαια καὶ ἡμεῖς δίκαια οἶδμεν.] Quæritur quid propriè significet vox *δίκαια*, quæ & apud *Homerum* aliquoties occurrit. *Iliad.* Δ, 361. Agamemnon de *Ulyssæ*: ἡμεῖς δίκαια οἶδμεν. Interpretantur vulgò βουλευματα *consilia*, dictaque ea vult *Eustathius*, ad locum allatum *Homeri*, παρὰ τὸ δίκαιον, ὃ σημαίνει τὸ ἐπὶ πολὺ. ἀπὸ τῆς καὶ δίκαιος ὁ πολυχρόνιος. γέροντι δὲ γέροντι τοῖς ὀρεσὶ βουλευμένοις: à δίκαιον, id est, *diu, unde & δίκαιος longævus*. Tempore enim

opus est iis, qui recta consulunt. Similia *Etymologici Magni* auctor, & alia non meliora habet. Quoniam verò hîc mentio fit justitiæ, omnino crediderim δίκαιον esse propriè *judicium*, à radice Phœnicia דין *doun*, *judicare*, unde דין *din*, aut דין *dino*, *judicium*, quod à voce δίκαιον, si pronunties H ut I, solâ terminatione in Σ differt. *Clericus.*

235. Οὐδὲ διμυσίων — ἀδίκαιον] Hanc ob causam videtur *Horatius Nereum* potissimum elegisse qui naviganti *Paridi* fata caneret. Non modò ob veritatis amorem, ut ait *Dacierius*, quem ei attribuit *Hesiodus*, sed etiam ob æquitatis & justitiæ studium, quam *Paris* per raptum *Helenæ* tam insigniter violaverat. *Rob.*

237. Θαύμαρον μήλα] Cùm *Thaumas* quidem dicatur filius *Nerei* & pater *Iridis*, oportet eâ voce intelligi quidpiam, cujus natura sit affinis mari & Iridi. Cùm verò sit ille filius *Terræ*, necesse etiam est quod vocatur *Thaumas* posse dici è terrâ oriri. Vix ergo aliud esse potest, quàm nescio quod *Numen*, quod sit vaporum & nubium præses; nam hæc nascuntur ex mari & terra, & pariunt *Iridem*. Ita dictum fuerit, quòd meteorâ hominibus sint admirationi, aut à verbo Græco θαυμάζω, aut à Phœnicia voce תמא *thamab*, quæ idem sonat, & à qua Græcum verbum deductum est. Homines, ut verbis *Lucretii* utar, è Lib. VI.

——— mirantur quâ ratione

Quæque geri possint, præsertim rebus in illis,

Quæ supra caput ætheriis cernuntur in oris. *Clericus.*

Αὐλῶρα φέρων] Hic videtur homo fuisse, qui navigationis peritus fuerit, & remotissimas oras navibus adierit. Nam cùm res ipsa hoc ostendat, ut postea videbimus, Radix פרוק *prok* apud *Syros* est *discessit, amovit se &c.* *Clericus.*

238. Κατὰ χαλμυπάρηον] Nescio quare *Hesiodus* Cetonem pulcram vocet. Si enim pulcra fuit, habuit dissimillimas sibi filias, ut postea videbimus. Ex filiabus si conjiciamus de matris nomine, judicabimus dictam à radice קוט *Kout*, fastidire, litigare. Soror ejus nomen Græcum habet, sed mali etiam ominis, nec melior fuit filiabus sororis, cum dicatur

Εὐρύβη ἀδύμωτος ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν ἔχουσα,
Eurybie ferreum animum in pectore habens. Clericus.

240. Μυήματα τέσσα θιδαν, πότμη ἐν ἀ-
στυγίῳ] Hæ sunt nymphæ marinæ, hoc est, animi eorum qui in mari olim perierant, aut etiam eorum qui insulas Maris Interni primi coluerant. Nomina illis Græca, pro arbitrio, imposuerunt Poëtæ. *Clericus.*

266. Ωκυΐας τέκετ' ἱερ.] Cum Veteres animadverterent arcum coelestem cerni cum plueret, facile intellexerunt ortum eum ex pluvia; quo factum, ut à mari oriri dicant Poëtæ. Sed propter elegantiam colorum, crediderunt, aut se credere finxerunt scalam esse è cœlo demissam, per quam nuntii à Diis ad homines descenderent. Illi autem spiritus, quos nos Græcâ voce appellamus *Angelos*, hoc est, nuntios, ab Hebræis vocantur quandoque עירם *birim*, vel *irim*, hoc est, aut *vigiles*, aut *monitores*. Hinc ergo factum nomen *Iridis*, nuntiæ Deorum, quæ propterea dicitur *celer*, quod Deorum nuntii celerrimi esse existimarentur. *Clericus.*

267. Ηὐκόμους δ' Ἀρπύιαι καὶ τὰ ἑξῆς] Ostendimus multis, in Dissert. de *Statua Salina*, Harpyias esse locustas, quas hîc facit *Hesiodus* Thaumantis Meteororum Præsidis filias, quia ex nubibus sæpè ferri videntur; μεταχέειναι δ' ἰαλλον, *sublimēs enim volant*. Vide quæ illic diximus. *Clericus.*

268. Αἱ δ' ἀτέμνων] Hyperbole apud Latinos frequens, *Volat ocior Euro*. Sed

merito culpandus est Noster, qui cum ventorum celeritatem Harpyiis attribuisset, easdem statim avibus æquiparando nobilem hanc imaginem deprimit, atque imminuit. Haud ita Horatius; qui hujusmodi comparationibus simul usus, per Climacem tamen assurgit, fortio rem Hyperbolen posteriore loco adhibens. Carm. lib. 1. Od. 16.

*Ocior cervis, & agente nimbos
Ocior Euro. Rob.*

270. Γεαίης τέκα χαλμυπάρηος] Vox γεαία idem sonat Græce, ac γεαῖς *anus*. Inde finxerunt Poëtæ Græas fuisse canas, cum nascerentur. At si scribamus גראב *graab*, vel גריאב *griab*, vox deduci poterit à Radice, quæ apud Arabas & Chaldæos significat, *audax, animosus fuit, irritavit*; quæ significatio non malè quadrat in Phorcynis filias. Quod addit *Hesiodus* à Diis æquè ac ab hominibus vocatas γεαίης, perinde est ac si diceret antiquissimum hoc earum esse nomen. Vide not. ad v. 195. *Clericus.*

272. Χαμαὶ ἐρχόμενοι ἀνδράσιν] Haud paullo elegantius legas ἐρπόμενοι *repentes*, cum ἐρχεσθαι rarius significet *incedere*. *Clericus.*

272. Ερχόμενοι] Frustrâ est Vir doctus qui ἐρχεσθαι rarius significare *incedere* contendit. Sed ita prorsus scripserunt Homerus Il. E. v. 441 &c.

Οὐποτὶ φίλον ὁμοῖον

Ἀδατέων τι δῖων, χαμαὶ ἐρχόμενοι τ' ἀνδράσιν. *Rob.*

273. Περσίδω τι Εὐρώ τῃ] Nomina hæc Græca sunt convenientia cum nomine Phœnicio; nam Περσίδω vel, ut scribunt alii, Περσείδω, est à πρειαίναι *inborrhuisse, fremuisse*. Εὐρὼ verò nomen est Βελόνæ, ὅδω τὸ ἐναι, ἐνύω, ὃ ἐστὶ φονεύω, *occido*, ut conjicit *Eustathius*. *Clericus.*

274. Γοργέες δ' αἱ γαῖαι πῆρτι κλύεσσι Ωκυπέδοι

Εξαπῇ σεῖς νυκτὶς ἢν' Εὐπειδὸς λιγύρανοι]

Phœnices, qui ab antiquissimis temporibus

bus extremam Africam ad occasum aliquatenus circumierant, cum narrarent quæ in illis locis vidissent, à Græcis Interpretibus non satis intellecti, auctores fuerunt hujus fabulæ. Hoc intelligere licet ex *Hannoni* Periplo, in quo similia narrantur iis quæ antiquiores *Hannone* Poeni, aut Phœnices, dixerant. Quæ de re vide quæ diximus in Dissert. de *Statua Salina*, ne ea hîc repetere cogamur. Πέρην ὠκεανόν, est hîc aut ad *Oceanum*, aut in insula Oceani, ut jam diximus ad v. 215. *Contra eosdem* (Catoblepas) *sunt insulæ Gorgades, domus, ut aiunt, aliquando Gorgonum.* Verba sunt *Pomp. Mela* Lib. III. c. 11. qui subjicit: ipsæ terræ promuntorio, cui ἰαπὺς κίρας nomen est, finiuntur, unde colligere licet intelligi insulas, quæ dicuntur *Promuntorii Viridis*. Attamen quæ retulit *Hanno* de insula in qua mulieres inveniabantur, ex quibus nata Gorgonum fabula, melius quadrant in insulam Gambiam, inter duo ostia Nigri fluvii, è regione Gorgadum, sitam. Idem *Mela*, memoratis Africæ incolis ignis usus ignaris: *Super eos*, inquit, *grandis littoris flexus grandem insulam includit; in qua tantum FOE MINAS esse narrant, toto corpore hirsutas, & sine coitu marium suâ sponte fecundas; aded asperis effervisque moribus, ut quædam contineri, ne reluctentur, vix vinculis possint.* Hoc *Hanno* retulit, & quia de tracta occisis coria pertulerat, fides habitæ est. Hæc autem loca dicuntur esse ad extremam noctem, quodd Veteres crederent in ultimo occasu æternam esse noctem, quasi illic Sol exstingeretur. *Clericus.*

276. Στενὸν π &c.] Gorgones hæc sunt, quæ *Hesperides* etiam generis nomine vocabantur; *Hesperides* enim erant omnes illæ occidentales Nymphæ. *Clericus.*

280. Τῆς δ' ὅτι δὴ Περσεὺς κατέλπει ἀπὸ δειροτέρησιν,
Ἐξιδούρῃ Χρυσαίῃ π μίγας, ἐν Πήγασον ἵππῳ.]

Unde singulæ circumstantiæ hujus fabulæ natæ sint nemo dixerit. Sed summam conicere est latere hîc aliquid veri, de equis ex ultima Africa in Asiam avertis. Ejus rei hæc clara sunt vestigia. Primò *Perseus* commodè deducitur à voce Phœnicia פֶּרֶשׁ p̄ar̄sco, hoc est, eques; quæ derivatio optimè in eum quadrat, cum Pegaſo veheretur, equo alato. Secundò, si scribas vocem Πήγασον Phœniciè, hoc modo, * פֶּגַס פֶּגַסִּים paḡsōs, vocem habebis compositam ex פֶּגַּ pag, hoc est, lupatum, & פֶּגַּסִּים sōs, hoc est, equus. Tertid, notissimum est Mauros & Numidas extremæ Africæ incolas semper equis abundasse, atque ex iis pugnassee. Nihil frequentius in Romana Historia occurrit. Quin & videtur pars aliqua illarum Gentium *Persarum* vocabulo dicta, eadem de causâ, non quod ex Perfide venissent. *Sallustius* in Bello Jugurthino, ejus rei meminit, quasi ex *Punicis* libris, qui *Hiempsalis* regis dicebantur; sed eos ex reliquiis exercitûs Herculis fuisse vult. *Postquam in Hispania Hercules, sicut Afri putant, interiit; exercitus ejus compositus ex gentibus variis, amisso duce, ac passim multis sibi cuique imperium petentibus, brevi dilabitur. Ex eo numero Medi, PERSÆ, & Armenii, navibus in Africam transvecti, proximos nostro mari locos occupavere. Sed PERSÆ intra oceanum magis, bique alveos navium inversos pro tuguriis habuere.* Græci postea Argivo suo *Perseo* tribuerunt, quæ de gente cognomine à Phœnicibus audiverant, omniaque mendaciis novis incrutarunt. Credibile est, occisis custodibus, abductos fuisse equorum greges ex Africa in Asiam. *Clericus.*

* Vide *Sam. Bochartum* Hierozoici P. I. Lib. 2. c. vi.

283. *Ο Α' ἀπ' ἑρμῆος ἔχων*] Hinc dictus, si Græcis credimus, *Chrysaor*, quem vellem ab *Hesiodo* descriptum. Certè munus quod illi tribuit ferendi fulminis & fulguris, vel eorum custodis, colligere est ex ejus nomine Phoeniciis litteris scripto, nam *חאריס-אור* *bharis-or*, vel *chrysaor*, significat *castodem ignis*; cùm *חריס* *custodem*, apud Arabas, & apud Hebræos, aliosque Orientales populos, *אור* *or* non modò *lucem*, sed & *ignem* sonet. Hæc ostendunt Phoeniciam esse fabulam, etiamsi omnibus ejus ambagibus expedire nos non posse videmur, sine filo quopiam Ariadnes. *Clericus*.

284. *Χθόρα μητέρα μύλων*] Hoc est, *terram matrem malorum citreorum*, non *ovium*; ut intelligere licet ex iis, quæ diximus de Hesperidum hortis. *Clericus*.

287. *Τεχέριων Γηροῦνα*] Quare ex Chrysaore natus dicatur Geryon, vel Geryoneus, ignoremus necesse est, quia de Chrysaore nimis pauca habet *Hesiodus*; nam recentiores nihil moror, novis mendaciis veteres historias nimium contumpeles. Hoc unum dici potest, patriam Chrysaoris fuisse continentem Africam, sedes verò Geryonis insulam ab ea non remotam, sed propiorem Hispaniæ, de qua insula postea dicemus. Quæsi verunt dudum Grammatici, quorum conjecturas collegit *N. Loydian* in Lexico Historico-Poëtico, quare Geryoni tributa sint tria capita. Nos ex Lingua Phoenicia rem deducendam putamus, cùm Tyrii insulam illam habuerint, ab Hercule Tyrio occupatam. Cùm ergo Hercules, hoc est, mercator Tyrius, in eam insulam exscensionem fecisset, occurrerunt illi tres globi ejus incolarum; quos ille, cùm Phoenicibus suis, vicit. Res autem ita Phoeniciâ Linguâ exprimitur: *חכה שלש ראשי גריחם* *iccbab schelisch rasche gerechem*, aut more Syriaco *גריחון* *greboun*, hoc est ad verbum, *percussit tria capita greboun*, quæ ultima vox si pro nomine proprio viri sumatur,

statuetur fuisse vir quidam triceps nomine *Geryon*. Sed est appellativa, significatque *illorum incolarum*; & sensus loquutionis Phoeniciæ hic est: *tria agmina incolarum cecidit*. Nam Phoeniciè *ראשי* *roschim* dicuntur etiam *agmina*. Hinc nata videtur fabula tricipitis Geryonis. *Clericus*.

290. *Βασί παρ εὐανείστον ἀεζόντων ἐν Ερυθρίῳ.*] Quæ de hac insula collegit *Sam. Bochartus* Chan. Lib. I. c. 34. non repetam. Ille eam à Tyriis conditam, Veterum consensu, ostendit. Sed ex *Hecataeo* negat Herculem Argivum umquam in hæc loca navigasse, nititurque probare in Erythia non fuisse boves, quòd gramen esset illic siccius quàm ut bobus saginandis par esset; quam in rem profert verba *Strabonis*, in quibus oves, non boves, saginatæ dicuntur in Erythia. At verum quidem est Argivum Herculem non omnia fecisse quæ ei tribuuntur, ut ostendimus in *Scutum*. Sed verba *Strabonis* nequaquam ostendunt saginari non potuisse boves in Erythia insula, cùm idem gramen, quo usque aded distendebantur oves, ut nisi trigesimo die mitteretur iis sanguis, suffocarentur; idem, inquam, gramen posset boves saginare. Sic ille loquitur Lib. III. p. 117. Ed. Genevensis Casaubonianæ: *Ερυθρίαν τὰ Γάδερα τοῖς καλῶς οὐ Φοινικῶδες, ἐν ἧ τὰ σελὶ τὸ Γερβῶν μύλων.* Ἄλλοι δὲ τὸ *Ἐρυθρίαν* πᾶσι τῶ πᾶσι πᾶσι, ποτὶ μὲν σαδῶν διαγομῶν τὸ εὐκοπῶν ὁρῶντες, ὅτι τὸ γεμῶντος αὐτῶν σελῶν τὸ γάλα, ὅσον ἐ ποτὶ τὸ γεμῶντος δὲ πολλὰ ὕδατι μίξαντες ἀπὸ τὸ πᾶσι. ἐν τειάχοντι τὸ ἡμῶν πᾶσι τὸ ζῶον, οἱ μὲν πρὸς ἀναζῆν πρὸς αἵματι. Ἐπεὶ δὲ ἐστὶν ὡς ἡμῶντος βοτάνη, ἀλλὰ παίνει σφόδρα. τεκμαίρονται δὲ ἐκ τὸ πᾶσι δὲ μύλων τὸ σελὶ τὰ βακίλια τὸ Γερβῶν. *Erythiam Gadira videtur vocare Pherecydes, in qua quæ de Geryone dici solent fabulantur contigisse. Alii eo nomine vocant insulam objectam huic urbi, & freto unius stadii directam; videntes bonitatem pascuorum, cùm ovium illic pascen-*

tium

tium lac serum non faciat. Caseum vero faciunt admixta multa aqua, propter pinguedinem; & triginta diebus suffocatur pecus, nisi quis ei aliquantum sanguinis mittat. Herba quâ pascuntur sicca est, sed valde saginat. Hinc colligunt fictam esse fabulam de armentis Geryonis. Integra verba adscripsimus, ut appareat nullius ponderis esse rationem viri summi; herba enim, quæ usque aded saginabat oves, non semper sicca erat, & poterat etiam sicca saginare boves, cum non minus pascuntur foeno, quam viridi gramine. Idem durâ Etymologiâ vult dictam insulam *Eriibiam*, à voce Phœnicia עֶרִיבָה *bastbaroth*, hoc est, greges ovium, quam verterint Græci ἄστυ Ἐρύθνης, urbs *Erythæ*. Nos multò commodiùs derivamus à voce עֶרֶב *baroth*, quæ gramine, aut herbas virides sonat, Elai. XIX. 7. Postea dicta est *Aphrodisias*, & insula *Junonis*, à templis Deæ Tyriorum *Astartes*, quam Græci & *Venerem* & *Junonem* interpretabantur. Adi *Bochartum* loco laudato, & *Claud. Salmasium* in *Solinum*, p. 201. Ed. Ultraject. Clericus.

290. Βούτ περ] Hand aliter narrat Homerus cædem *Andromaches* fratrum II. 5. V. 423. &c.

Κατεπύοντι ποταμὸς δὲ ὅς Αἰγυπὸς
Βούτ ἐκ' εἰληπόδων, ἢ ἀργυρῆς εἵλεσι. Rob.

293. Ορδον τε ἄλεινας ἢ βίκας Εὐρυτίονα.] *Orthum* canem fuisse *Geryonis* docet *Hesiodus* v. 309. eumque *Echidnæ* & *Typhonis* foetum facit; sine dubio quia fingeatur ἀκίρατος, ut docet *Apollodorus* Bibl. Lib. II. c. IV. §. 10. à quo etiam vocatur Ορδρος. Dicebatur à Phœnicibus שְׂרָאֵר אוֹרְרֵרֹשֶׁב *osbrerosch*, hoc est, *biceps*, à שְׂרָר *ibre*, duo, & שְׂרָשׁ *rosch*, caput, & præfixo א, quod in nominibus frequens est. Ex *Osbreros* factam *Orsbras* & *Orizbos*, corruptione facili. Malim tamen apud *Hesiodum* scribi Ορδρος, quia minus abit ab origine Phœnicia. Cani autem *bicipiti* nomen inditum fortè est à

Phœnicibus, ob frequentem latratum, cui caput unum sufficere vix videbatur. Εἰς γὰρ est חֶרֶב הָרֹעֶה *harobe-ison*, pastor ovium, qui simul bubulcus esse potuit. Nomen Phœnicium in Græcum non infrequens, cum similis soni esset, mutatum est. Clericus.

293. Ορδρος] MS. Bodl. 109. Legit Ορδρος, quem restitui. Rob.

297. Κρατερόν Εχιδνᾶν.] *Hesiodus*, nullâ habitâ ratione temporum & locorum, *Medusæ*, quia monstrum erat, progeniem fuisse narrat monstra omnia, quæ priscis fabulis erant inclyta; pro more, quem non semel observavimus, & quo naturâ affinia matrimoniis & consanguinitatibus conjungit. *Medusa*, ut vidimus, erat *Nympha Hesperis*, hoc est, extremæ *Africæ*, ad occasum. Hic verò filiam ejus *Echidnam* collocat αἰ Αἰγυπὸς, hoc est, in una ex regionibus, quæ à Syris dicebatur אֶרֶם *aram*; quæ oræ omnes erant ad orientem Maris Interni, circa *Euphratem*, ut ostendit multis *Joan. Seldenus* in *Proleg. Operis de Diis Syris*, & *Sam. Bochartus*, in *Phalego*, & quis non? Res enim est lippis & tonsoribus nota.

At non ita vulgò notum, quare Εχιδνα in Syria esse dicatur, & cum *Typhone* connubio juncta, & sub terra, in profundissimis cavernis. Latet hic verissima historia, quam narrarant Græcis Phœnices, quippe quæ contigerat in regione ipsis finitima; sed quam Græci Interpretes non adsequuti sunt, propter ambiguitatem vocum. Αἰγυπὸς dicitur tractus *Palæstinæ*, in quo erant *Sodoma*, *Gomorrah*, *Adma*, & *Tsebohim*, quarum incolæ voce טִיפּוֹ *tipho* signabantur, quia submersum sonat. Rem pluribus persequuti sumus, in *Dissert. de Sodomæ subversione*, §. VII. Vox vero Εχιδνα est interpretatio vocis צִבְיָה *tseboah*, unde factum nomen urbis *Tsebohim*; nam ea צִבְיָה *serpentis* genus est, ut ostendit *Sam. Bochartus* in *Hierozoico* Part. 2. Lib. III. c. 7.

Narraverant ergo Phœnices, כִּי צְבוֹי עִם שׁוֹפָא רָרִי בַמְעָרוֹת אֶרֶץ כְּנָעַן *chibibohi him tipho jarad bimbaroth erets baaram*, hoc est, *Tseboitam cum submerso descendisse in terræ cavernas, in Aramaea*. Verterunt Græci; *vipera cum Typhone descendit* &c. Εχιδνα συν Τυφώνι κατέβη εἰς σπηλαία γῆς, ἐν Αἰμαῖσι. Nomen incolarum urbis *Tsebobim* crediderunt esse nomen serpentis צְבוֹי, & nomen appellativum טִיפָא, quo signabantur omnes submersi lacu Asphaltite, existimarunt esse nomen proprium nescio cuius monstri; qua de re iterum aliquid dicemus. *Clericus*.

297. Θείον κρατερόν Εχιδνα] Miretur quis quamobrem appellaverit Hesiodus ἑχιδνα *divinam*, cum jam præcedente versu dixisset eam *monstrum esse nihil simile immortalibus Diis*. Animadvertite igitur quodd hæc dissimilitudo intelligenda sit de forma solummodo externa; infra enim ad v. 305. dicitur de Echidna quodd sit *immortalis*; Ἀθάνατος νόμον ἔχον ἀγήρατος ἡμᾶτα πάντα. qua de causa haud immerito dici potest *divina*. Porro, τὸ θεῖον quandoque usurpatur quasi τὸ θαυμάσιον *admirabile, spectabile*. Hesych. Θεῖον, τὸ ἄξιον λόγου, ὡς θαυμάζειται. Eodem etiam sensu τὸ θεῖον usurpari credo in descriptione illa HomERICA ejusdem monstri. Il. 2. 180.

— ἡδ' ἄρ' ἐν θεῖον γένος, ἡδ' ἀνδρόπων. *Rob.*

307. Δεινὸν δ' ἑλσεν] Qui legerit Genes. C. XIX. non dubitabit quin Tsebohitæ θεῖοι & ἑλσεν essent. Sed hic subjicitur vox αἰμός *ventus*, quâ homines inventum mutantur; eo quodd esset Τυφώνος αἰμός, dictus fortè à Phœnicibus טִיפּוֹן *touphon*, à radice טִיפּ *touph*, inundare, submergere, quodd submergat naves. Sic ob nomen simile, res diversissimæ mistæ sunt. *Clericus*.

307. Αἰμόν] Codices nonnulli habent τ' αἰμόν, quæ vox bene convenit præcedentibus epithetis, et characteri Ty-

phaonis. An τίμος verò ab Hesiodo unquam adhibeatur, vide quæ adnotavi supra ad v. 66. *Rob.*

310. Κέρβερος] Crediderim canem aptum fugandis lupis, & invadendis aliis feris, dictum fuisse קֶרְבֶּרֶשׁ *Kerbrosch*, quæ vox composita est ex קֶרֶב *Krab*, prælium, & רֶשֶׁת *rosch*, caput, vel *dux*, quod dux prælii haberetur ejusmodi canis. Verum Interpretes Græci intellexerunt dictum קֶרְבֶּרֶשׁ *chabrosch*, hoc est, *quasi multorum capitum*; quo factum ut nonnulli tricipitem fecerint. *Hesiodus* verò πεντηκοντακέφαλον, *quinguenta capitum* facit, quo *Pindarus* minimè contentus ἑκατοντακέφαλον *centum capitum* dixit. *Clericus*.

310. Οὔτε φάτιόν] Vide quæ in Synonymam vocem adnotavi ad v. 148. *Rob.*

319. Ἡ δ' χίμαιραν ἔπαιτε] Chimæra etiam meminit *Homerus* Iliados 2. eamque hisce verbis describit. v. 180.

— ἡδ' ἄρ' ἔλω θεῖον γένος ἡδ' ἀνδρόπων,
Πεῖδον λέων, ὄππῃ δ' ὄρεσσιν, μίαν δὲ χίμαιραν

Δεινὸν θαυμάσιον πνεῖς μὲν αἰδομένοιο.

Hæc certè erat divinum genus, non hominum; antè leo, post draco, media capra, terribilemque exhalans vim ignis ardentis. Hesiodus posteriores etiam duos versus aut ab *Homero* mutuos sumisit, aut fortè, cum vulgò ore hominum ferrentur, Poëmati suo inseruit. Sed præterea addit tria capita ei fuisse totidem animalium. *Homerus* docet id monstrum fuisse in Lycia, ubi à Bellerophonte interfectum narrat, quemadmodum *Hesiodus*. Ex hac descriptione colligere licet, quid nomine Chimæra intellexerint. Si Phœniciis litteris scribamus כַּמִּירָה *chamirab*, comperiemus eâ voce *adustam* significari, quod nomen optime convenit ei quam fingunt *ignem spirasse*. At qui potuit fingi animal, quod ignem spiraret? Reverà non fuit animal, sed mons *Chimæra*, qui eo nomine propterea appellabatur, quodd flammæ eructaret.

ret. Memoriz prodiderat. * *Ctesias* Cnidius, ὅτι πῦρ ἔστιν ἐγγὺς Φουσιόδος ἐν Λυκίᾳ ἀδελφῶν, καὶ ὅτι αἱ καίτοι ὄντι πίστεως, καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν. Quæ verba vertit *Plinius* Hist. Nat. Lib. II. c. 106. *Flagrat in Phaselide mons Chimæra, & quidem immortalibus ac noctibus flammâ.* Phaelis autem fuit pars Lyciæ. De hisce montibus ita *Strabo* Lib. XIV. p. 458. Περὶ τῶν ταυρωδόντων τὰ ὄρη τὰ αἰετὶ Χιμαίρας: *His montibus fabula Chimæra affingitur.* Cæterum ab *Hesiodo* Chimæra fingitur habuisse tria capita, leonis, capræ & serpentis, fortè propter tria iuga, quæ judicabantur aliquatenus referre figuram capitum illorum animalium. Anterior jugum simile censebatur capiti leonis, posticum serpentis, medium capræ; unde nota est altera fabulæ circumstantia.

Hæc sunt, nisi fallor, multò similia vero, quàm quæ conjecit *Bochartus*, Chanaan. Lib. I. c. 6. signari tribus Chimærae capitibus tres duces Solymorum Pisidiæ populorum, quorum nomina significasse tria illa animalia putat. Nam ut ne repetam quæ jam dicta sunt, ut nomina illa significant id quod vult, sunt mutanda; quod si licet, in omnibus nominibus omnia inveniemus. Miror viro acutissimo nihil suboluisse de nomine Chimærae; ex quo ænigmatis hujusce mythici solutio pendet. *Clericus.*

325. Τὴν μὲν Πήλαγον ἔλεγε καὶ ἰσθμὸς Βελλεροφόντος] Intelligendi sunt incolæ trium memoratorum jugorum, quos Bellerophon non solus, sed cum exercitu illinc deiecerit. Pegasus illi equum dat Poëta, quia propter altitudinem illorum jugorum, pene opus erat alis, ut ita loquar, ut invitis incolis eò adscenderet. Hinc † Arimazes, qui, Alexandro Asiam subigente, Petram Sogdianam occuparat, petentibus Macedonibus ut eam dederet, quærebat an *Alexander* volare posset? Cujus Petræ cacumine ab aliquot Alexandri militibus occupato, qui missus erat

ad Arimazen, ut eum ad deditionem compelleret, juvenes in cacumine ostendit, ejusque superbiæ haud immeritò illudens *pennas* ait *milites habere Alexandri.* Simile quid de Bellerophonte dictum, quofactum est ut Poëtæ Pegasus ei tribuerint. *Clericus.*

326. Η δ' ἄρα Σφίγγ' ὀλοὴν τέκε] Sic describitur Sphinx ab *Apollodoro* Biblioth. Lib. III. c. v. §. 8. Εἶχε σφίγγων μὲν γυναικὸς, σῆδ' αὖ καὶ βέλων καὶ ὄρν' ἰόντων, καὶ πτέρυγας ὀρνίθου: *Habebat faciem quidem mulieris, pedibus vero, pedes & caudam leonis, ac pennas avis.* Subjicit: μαῦστα δ' αἰνίγματα παρὰ Μουσῶν, ὅτι τὸ Φίκεον ὄρος ἐκατέρωθεν, καὶ τὸ πρῶτον Θεβαίους: cum accepisset ænigmata à Musis, montem Phiceum insedit, atque hoc proponebat Thebanis. Tum addit occisos eos qui non poterat id solvere; & ita omnes, qui hanc fabulam narrant. Viderunt jam dudum Veteres, sub hac fabula, Historici quidpiam latere. *Scholiastes*: ἡ δ' Σφίγγ' ἀνιγματοποιὸς μὲν γυνὴ καὶ ληρὴς, καὶ εἶχε πολλὰς αὐτῇ τὰς συναρπάζοντας: *Sphinx revera fuit mulier latrociniis dedita, & habuit multos secum, qui unâ rapiebant.* *Pausanias* in Boeoticis p. 580. describens agrum Thebanum, mentione injectâ Templi Herculis Hippodoti: Περιελόντων δὲ τὸ ὄρος ἔστιν ὅθεν δ' Σφίγγα λέγουσι ὀρμαῖς, ἐπ' ὀλέθρου τ' ἀρπαζομένην αἰνίγμα ἄδυσσιν. Οἱ δὲ ληρῆαι αὐτῇ δυνάμει ναυτικῇ πλανωμένην φασὶν αὐτῇ, ἐς δ' αἰετὶς Ἀνδροῦνι χεῖν θάλασσαν· καταλαβούσῃ δ' τὸ ὄρος τὸ ἀρπαγῆς χεῖναι, αἰετὶς ἐξῆλιν Οἰδίπῳ αὐτῇ, ὑπερβαλόμενος πλῆθει στρατῶν καὶ ἀρίστοις ἔχον ἐν Κοεῖνδῳ: *Progredientibus occurrat mons, unde aiunt erupisse Spingem, in perniciem eorum qui rapiebantur, ænigma cantantem.* Alii vero latrociniis deditam & cum copiis navalibus errantem, aiunt eam tenuisse mare usque ad Anthedonem; deinde hoc monte occupato, latrocinia exercuisse, antequàm Oedipus eam interfecisset, superatam multitudine copiarum quibus instructus.

* Apud *Phisium* Cod. LXXII. † *Curtii* Lib. VII. c. 11.

Corintho venerat. Sed paulld distinctiùs circumstantiæ fabulæ sunt explicandæ.

I. Dicebatur *Sphinx*, à voce Phœnicia ספס, quæ si confundatur cum סס, prout solent ס & ס miseri in Linguis Orientalibus, duo significabit, 1. *perplexus, implexus fuit*, quales sunt spinæ inter se implicitæ; 2. *effudit sanguinem, homicidium commisit.* Itaque ספס *sphica erit perplexa, & homicida*; quorum priori convenit cum eo quod dicitur de ænigmatibus perplexis Sphingis; posteriori cum cædibus, quibus Thebanum agrum cruentavit. II. Muliebri erat vultu, quodd inter latrones qui montem illum infederant, mulieres essent; leonis membra nonnulla habere dicta est, ob crudelitatem & latrocinia; alas verò ob celeritatem, quâ per rupes ferebatur, & quærentes fugiebat. III. Ænigmata proferre dicebatur ob malè intellectum nomen ספס quod *αἰνιγματώδης* versum est, cum debuisset verti *βασιλεύς*, quod nomen fuit globi latronum latentium post dumos, aut inter spinas. IV. Occidere dicta est eos, qui ænigma solvere non poterant, quia errantes in dumis Phice montis, & eos quærentes, subitò erumpentes ex dumis invadebant. Perplexitas autem dumorum ed faciliùs cum perplexitate ænigmatum mista est; quodd apud Phœnices, quos Bœotiam condidisse nemo nescit, mos esset antiquissimus ænigmatibus veluti ludere, propositâ multâ in eos qui ea solvere non possent, & lucro promisso soluturis. V. Ab Oedipo dicitur solutum ænigma, quodd invento in sylvis latibulo latronum, illinc dejectos occiderit.

Objici fortè queat conjecturæ de nomine *Sphingis* dictam eam à Bœotiis *σφίγξ* non *σπίγξ* & *σφίξ* ὄφ; non *σπίγγων*. Prius habet Scholiastes, posterius *Pausanias*. Verum ea potuit esse corruptio in recentiore sermone Bœotio, quâ perperam detrahebatur Σ ante σ; quod verisimilius ed videtur, quodd Sphingem di-

cant omnes alii Græci. Nolim ex posteriorum Bœotorum consuetudine, *Hesiodum* emendare. *Clericus.*

331. Κορινθίων Τριτοῖο] Plerique interpretes vocem *τριτοῖο* adjectivum faciunt cum *Νιμείης* concordans, eamque exponunt *cavernosæ*. Sed perperam. Hæc enim vox revera designat montem Tretum, in quo erat spelunca Nemeæ leonis; quod verba Diodori lib.4. satis demonstrant. Οὗτος (ὁ λέων) μεγάλῃ δὲ ἰσχυρίᾳ ἔσθῃ, ἀπὸ τοῦ δὲ ἂν σπέρματος ἢ χαλκῷ ἢ λίθῳ, ἢ καὶ χεῖρα βιάζομένης περισσεύτο ἀνάγκης. Διὰ τοῦτο ἢ μέγιστα μεταξὺ Μυκήτων ἢ Νιμείας πεδῖος τὸ χαλκόμενον ἀπὸ τῶ συμβεβηκότος ΤΡΗΤΟΝ. ὅχι γὰρ περὶ τῶ ἰζῆαν δάκρυα διηγεῖται, καὶ ἂν εἰδῶσι φησὶν τὸ σπείον. Eadem penè historia in Pausaniæ Corinthiacis occurrit. Hæc satis indicant quod in monte *Treto* leonis Nemeæ antrum fuerit, ac propterea hic versus hoc modo pungi & exponi debeat,

Κορινθίων Τριτοῖο, Νιμείης, ἢ δ' Ἀπίωντος.

Imperans Treto, Nemeæ, & Apolloni. Rob.

334. Γένετο δαῖτον ὄφιν ἢ τὰ ἐξῆς] Non semel, in fabulari historia, serpentes custodes constituuntur rerum diligentissimè servandarum. Sic Delphis τὸ μυστήριον ἱερῶν Πίδων ὄφιν, *oraculum servabat Python* serpens. *Apollodorus* Lib.I. Cap.IV. §.1. Martium fontem Thebis vicinum servabat serpens. Idem Lib.III. C.IV. §.1. Custodiebat etiam draco vellus aureum. Idem Lib.I. C.IX. §.23. Unde verò hoc factum? Nimirum, vigilem oportet esse & oculatum quicumque custodit rem pretiosiore. Hoc autem significatur vocibus ὄφιν & *σπάκων*, nam Radices, ex quibus hæ voces deductæ sunt, ὄφις & *σπασμα* significant *videre*. Similiter Phœnicia vox שפס *sabhasch*, quæ serpentem sonat, est à radice, quæ *speculari* significat. Igitur credibile est, in prisca Phœnicum Lingua, eam vocem *custodem* & *serpentem* significasse, ex qua ambiguitate natæ sunt fabulæ. *Clericus.*

337. Πομπὴς τίνα διήεντας] Facile est in-

intellectu quare fluvii dicantur nasci ex mari, cum non sit tantum affinitas naturæ; sed etiam ex vaporibus marium nascantur pluviae, unde fluvii. Idem dixeris de fontibus & stagnis, de quibus postea. *Clericus.*

338. Νῆϊλον] Scholiastes ad hunc locum habet: Εκ τούτου φαίνεται ὅτι ὁ Ὅμηρος νῆϊός τις, καὶ ὁ Ὅμηρος Αἴγυπτον καλεῖ τὴν Νῆϊον: *Hinc apparet Hesiodum Homero recentiorem esse, nam Homerus Nilum Aegyptum vocat.* Existimabat, scilicet, fluvii quo Aegyptus irrigatur nomen tempore *Homeri* nondum Græcis innotuisse; quo factum ut ei regionis nomen imponeret; sed postea cum innotuisset, ab *Hesiodo* protolatum esse. Ego verò vix crediderim Aegyptum notiozem fuisse *Hesiodo* Boeotio, qui fortasse nunquam peregrinatus fuerat, quàm *Homero*, qui permultas oras lustraverat, nec Geographiæ imperitus erat, ut passim ostendit *Strabo*. Certè Νῆϊος non est nomen proprium amnis, vox enim illa fluvium significat, & ita in Aegypto vocabatur unicus ille fluvius, quo fecundatur, καὶ ἑσπερίω. Vide quæ notavimus ad Num. XXXIV, 5. Similitudo nominis & fortè eadem ratio effecit ut fluvius Hesperiorum Æthiopum idem ac Nilus esse crederetur. *Pomponius Mela* Lib. III. C. 9. *In horum finibus fons est, quem Nili esse aliquà credibile est. Nuchul ab incolis dicitur, & videri potest non alio nomine appellari, sed à barbaro ore corruptus.* נַחְוּל & נַחְוּל nbbil, unde Νῆϊος, sunt nomina appellativa quæ fluvium quemlibet significant, ut Hebraicè נַחַל nabhal. Accolæ solent vicinum amnem, simpliciter fluvium vocare, & sic fiebat in Aegypto, fortè & in Æthiopia. Sed Græci, qui eorum populorum Linguas ignorabant, nomina propria esse putarunt, quæ erant appellativa. *Clericus.*

340. Ἀχελαιοῖον ἀργυροδίνην] Scribendum videtur ἀχελαιῖον τὴν ἀργυροδίνην. *Guietus.*

347. Ἀνδρας κειζουσι] Hoc est, κείρουσι. *Hesych.* κείζον, ἀπικείρον. ἑρμῆος capillum tondentes Apollini & fluviiis dedicare solebant. Vide *Martialis* epigramma de Encolpi capillo. *Guietus.*

365. Βένθια λίμνη] Hoc est, θαλάσσης, ὠκεανῶ. *Homer.* Ἡέλιος δ' ἀνέρουσι λιπὼν περικαλλέα λίμνῃ. *Guietus.*

371. Θεία δ' Ἡέλιον τε μέγαν, λαμπερόν τε Σελήνῃ, καὶ τὰ ἑξῆς] In voce Θεία videtur latere Phœnicium 𐤓𐤓 ʾibohou, quod inanitatē significat & nomen est τὸ χᾶος. Cum ignorarent antiquissimi Græci creationem Solis ab æterno numine, scirentque eum prodiisse 𐤓𐤓𐤓 mitthohou, ἢ ʾibohou; mutata hac voce in 𐤓𐤓 ʾibeiā, ἢ Chao Deam fecerunt. In qua mutatione, nihil esse alienum à Linguarum Orientalium ingenio ii norunt, qui eas vel à limine salutarunt. Nihil vetat nos hîc paucis indicare originem nominum Græcorum Solis & Lunæ. Videtur ergo Sol ἥλιος dictus à Phœnicio 𐤓𐤓𐤕 beleso, id est *altus*; quod quamvis omnibus astris conveniat, non mirum Astrorum notissimo, & maximo, ad nos quod attinet, tribui. Propterea dicitur *Hyperione* patre natus. Nimirum, ἢ ὡς πᾶσι μέγας τὸ χᾶος ἰσχυρόν ἢ ἥλιος. Luna vero dicitur σελήνη, vel Dorice σελάνα à Phœnicio 𐤓𐤓𐤕 schelanāb, hoc est, quæ pernoctat, ex 𐤓𐤓 sche quæ & 𐤓𐤓 lanah pernoctavit.

Observandum autem hîc est distinguere *Solem* & *Lunam*, ab *Apolline* & *Diana* liberis Jovis, qui postea cum iis misti sunt, quod mortuorum animi ad illa astra, ut iis insiderent, migrasse existimarentur, qua de re postea ad v. 918. agemus. *Clericus.*

374. Τποδυθείς] Nonnullæ editiones habent ὑποδυθείς, sed ex MSS. restitui τποδυθείς, quæ vox passim usurpatur ab *Hesiodo*. *Rob.*

375. Κείψ δ' Εὐρύβιη καὶ τὰ ἑξῆς] *Crius* & *Eurybie*, eorumque filii *Astræus*, *Pallas* & *Perfes*, neque ex rerum natura, neque ex

ex prisca Historia malè intellecta nati videntur, sed ex cerebro Poëtarum, datà operà mentientium; ex quo nata & pleaque nomina Nympharum, quæ ab *Hesiodo* recensita sunt. Matrimoniorum causâ, videntur hæc partim ficta, ne Deabus notissimis deessent mariti; nam tres Deas tribus Cuii filii postea collocat noster Poëta. *Clericus.*

376. Κείω δ' Εὐρυβίη Πικτῶν] Scribo κρείω. suprà κείον τι κρείον τι &c. à κρείω regno κρείω, κρείον. *Guictus.*

377. Ος καὶ πᾶσι ματίσσειν] Scribe ὅς πάσῃσι ματίσσειν. *Guictus.*

378. Ἀσπείρη δ' Ἦος ἀνέμους τίνα] Quia venti ex alto flant, & quia altra alta sunt, videntur *Astræi* filii fingi; Auroræ verò, quæ ex terra oritur, quia terram vertunt & perfiant. *Clericus.*

379. Ζέφυρον, Βορέην τε καὶ Νότον] Mirum est cur *Hesiodus* Orientalem ventum omiserit, cum nihilo sit inferior reliquis ventis, & aptius dici possit Aurorâ natus, quàm ceteri. Certum est enim in amplissimis maribus, surgente Aurorâ, vehementiorem subsolanum sentiri. Sed Physicus non erat *Hesiodus*, neque in suis figmentis accuratus, certarumve legum observans. Vide ad v. 869. *Clericus.*

381. Τὴς ἧς μὲν ἀστὴρ Πικτῶν Εὐσφειρον] Mirum est Auroram matrem dici Luciferi & stellarum, cum, Aurorâ apparente, obscurerentur, & paullo pòst oculos fugiant. Sed accuratus esset *Hesiodus*, suspicaretur Ἦω dici non matutinum sed vespertinum crepusculum, quod & Luciferum & cetera altra cœlo inducere videtur. *Clericus.*

383. Σπῆξ] Intelligendi sunt accolæ huius fontis, qui fuit in Arcadia. Hi auxilium Jovi tulerunt, & contra patrem bellaturo ex Arcadia primi adfuerunt. De fonte ipso agemus ad v. 774. ubi pluribus describitur. *Clericus.*

384. Ζήλον καὶ Νίκην καὶ τὴν ἑξῆς] Sunt quidem nomina à Poëta pro arbitrio Stygis

liberis imposita; sed ex quibus colligere liceat fortissimos viros ex Arcadia ad Jovem venisse, qui non parvum momentum attulerint ad victoriam, & qui deinde satellites Jovis fuerint. *Clericus.*

386 &c. τῶν ἐκ ἑρ'] Allegoriâ perquam splendidâ & sublimi omnipotentiam Dei significat Poëta, quem sequitur Callimachus in hymno in Jovem

Σὴν τε Βίην, τὴν τε Κλέην, ὃ καὶ πέλας εἶπας δῖον. Similis descriptio apud Miltonum occurrit ubi Victoriâ Messia comitem adjungit

— At his right hand Victory
Sate eagle-wing'd ——— *Rob.*

393. Μὴ πρὶ ἀντιπαύσειν γράων] Iis quæ honores obtinuerant, apud Cœlum aut Saturnum, similes promissit Jupiter, si in partes suas transirent, & novis præmiis se affecturum eos, quos nullo loco habuerat Saturnus; quibus pollicitationibus, multos in partes suas pertraxit. Hæc omnia clarè ostendunt homines fuisse, qui hominibus bellum inferrent, & sollicitarent adversariorum auxilia ad defectionem, spe præmiorum. *Clericus.*

404. Φοίβη δ' αὖ Κόιν πολυήρατον ἔλθεν ἐς ἐὼντῳ] Cum inter posteros hujus Phœbes fuerint Numina fatidica, & quæ vaticiniis præesse credebantur; existimant, Phœniciis litteris, scribi posse nomen ejus hoc modo פה-בה phe-bah, *os in illa*, nimirum, os fatidicum; nam Phœniciâ Linguâ *os Dei* est oraculum, & *consulere os Dei*, est consulere oraculum. *Clericus.*

406. Αὐτὰ κτανόμενον] Nomen fortè habuit à לוט *lout*, hoc est magicis carminibus uti, לוט *lito*, vel *leto*. Apollo certè & Diana hujus liberi magicarum artium periti fuisse dicuntur, easque docuisse alios. Circe, filia Solis, seu Apollinis, nobilissima etiam fuit venefica. *Clericus.*

408. Μείλιχον ἐξ ἀρχῆς ἀνανότατον ἑστὶς Ὀλύμπῳ] Hic versus spurius est, & delendus. *Guictus.*

408. *Μήλιχον ἐξ ἀρχῆς*] Hunc versum spurium esse existimat Guietus, hanc opinor ob causam, quia τὸ μήλιχον geminatum redundare videtur. Atqui nesciebat ὁ κεικώτης quanta huic figuræ vis & venustas insit, utque amplificet & illustret orationem. Vide Cicer. de Orat. lib. 3. & Quintil. de Inst. Orat. lib. 9. Omni certè caret venustatis sensu, qui non extemplò persentit quanto major & pulchrior exhibetur Latonæ benignitas per huiusce vocis repetitionem. Eadem indole Ovidius hanc Deam præditam describit, eamque inhospitales Lycios mitissima oratione compellantem introducit

*Quem non blanda Deæ potuissent
verba movere?* Metam. l. 6. *Rob.*

409. Γείνατο Ἀστειῖν] Phœniciè *הַסְתִּירַב* *bassethirab* latentem significat, quod nomen non malè conveniat filix veneficæ; quæ mulieres omnia clam faciunt. Hoc ipsum nomen fuit Insulæ Deli, dum latuit, unde colligere licet veram esse aliatam Etymologiam. *Callimachus*, in Hymno eis Διῶν, ita insulam compellat, v. 37.

ἵνομα δ' ἔω σὺ

Ἀστειῖν τοπαλαῖον, ἐπὶ βαθύν ἵλαο πάρεσσιν

Οὐρανῶν φεύγουσι Διὸς γάμον, ἀστέρι ἴον.

Nomen autem erat tibi Asterie olim, quoniam profundam insilueras fossam, cælitus fugiens Jovis concubitus astro similis. Videtur voluisse Callimachus Deam Asteriam in insulam fuisse mutatam, primum quidem sub aqua latentem, deinde δῖοι conspicuam factam. Clericus.

Ibidem. *Ὡς ποτὶ Πέρσας ἡγάγ' ἐς μέγα δῶμα*] Suspicio *Persam* vocari virum huiusce veneficæ, quod inaudivisset jam *Hesiodus* *Persas* esse veneficiis ac magicis artibus summopere deditos, qua de re vide Lib. II. *Tb. Stanleii Philosophiæ Orientalis.* Clericus.

410. φίλον καλῶσαι ἄκοιτιν] Τὸ καλῶσαι pro φίλον frequentissime usurpatur, præcipuè verò apud poëtas.

Τὸ δ' ἃ κα νικῶσιν φίλον καλῶσαι ἄκοιτις, II. γ. 138.

Καὶ ἐννεσθ' οἱ ἑτάκοιτις

Κέκλυμα. II. δ. 61. *Rob.*

411. *Εὐχέτω πάντα*] Dicta est à Phœnicibus hæc Dea *הַסְתִּירַב* aut *הַסְתִּירַב cethaba*, hoc est, *unica*, qua de caula ab *Hesiodo* v. 426. dicitur *μυνοχῆς unigenita*. Hæc Dea, ut notissimum est, credebatur esse Numen, quod infideret Lunæ miscbaturque cum Diana, & præesse magicis artibus putabatur. Videntur Phœnices ita eam vocasse, quia Luna sola existimabatur esse in coelo sui generis; cum maximus, post Solem, Planetarum esse censeretur, quodd maxima appareat. Tum crediderunt eam magicis sacris præesse, quia noctu fiunt, inspestante veluti Lunâ. Solebant Græci unoquoque mense, cum Luna esset nova, in compitis, cœnam apponere, quæ vocabatur *cœna Hecatæ*, & à pauperibus auferebatur. *Aristophanes in Pluto*, p. 63. *Ed. Majoris Genevensis*, de Hecate:

ποτὶ γὰρ αὐτῇ

Τὲς ᾗ ἔχοντες καὶ πλεῖντες δέπιοι κατὰ
μῆτα προσάγουσι,

Τὲς δ' πίνοντες τῇ ἀνδράπων ἀπαύειν ἄν
καταδύναι.

Aut enim ipsa, qui habent, & divites sunt, eos cœnam unoquoque mense offerre, pauperes verò homines rapere, ferme antequam sit apposita. Ubi ita habet Scholiastes: Τῶν ἐν ταῖς τεύχεσι ἐπιμῶν τοπαλαῖον, ἀφ' οὗ τὸ ἑ αὐτῶν σιλήνῳ, καὶ Ἀρτέμιδι καὶ Εὐχέτῳ καλεῖται. Κατὰ δ' νεμεσίαν οἱ πλεῖστοι δέπιοι ἱερίδας, αἱ δὲ δούαι, τῇ Εὐχέτῳ προσάγουσι ὅτι ταῖς τεύχεσι ἐπιδύον' οἱ δ' πίνοντες ἔχοντο πινόντες, καὶ ἑδίοι αὐτῇ, καὶ ἔλεγον ὅτι ἡ Εὐχέτη ἔφαγαν αὐτῇ: quam in triviis olim colebant, quia eandem vocabant Lunam, Dianam & Hecaten. Novâ Lunâ, divites vespere cœnam, quasi sacrificium Hecatæ, offerentes, in compitis ponebant. Pauperes verò veniebant esurientes, & eam comedebant, dicebantque Hecaten comedisse. Quæ hunc in locum transtulimus, duabus de causis; primum ut constet hinc studiosissimè cultam hanc fuisse

B b b

Deam

Deam, ex consilio *Hesiodi*; deinde ut intelligatur locus *Esaïæ* Prophetæ, de hoc Numine; ex quo loco colligimus simili ratione, apud Orientales, cultam Hecaten fuisse. Ita loquitur Cap. LXV, 11. *Vos qui deseritis Jeboram, oblii montis sanctitatis meæ, instruentes* לַגְגָּד לַגְגָּד *laggad mensam & implentes* לַמִּנְיָ לַמִּנְיָ *lamini libamen*. Ex quopiam idiomate Orientalium Dialectorum, videtur pro מן esse נ, aded ut נָן sit idem ac מן aut מִן וְנָן vel מִן וְנָן *ebatha*, nam hæc omnia *unam* significant, nisi fortè sit legendum לַגְגָּד *laggad*. Certè Numen quoddam, apud eundem Prophetam, vocatur in Cap. sequente מִן וְנָן *ebath*. Sic loquitur v. 17. *Qui purificant se in hortis post* מִן וְנָן *ebath*; sic enim *Massorethæ* legunt. Sequens vox מִן וְנָן *mini* planè eadem est, ac vox Græca *μῆν* *mensis*, unde dicta *μῆν* *Luna*. Respicit Prophetæ ad cœnas illas, unoquoque mense Hecatæ oblatas, quasi Numini Mensium prædidi; notum enim est, apud Orientales, menses fuisse Lunares. Huc respexisse videtur vetus Scriptor libri supposititii, qui dicebatur *ῥηγοῦμα Πέτρου*, *predicatio Petri*; ubi simulabantur Judæi, quasi *ἁγγέλοι* *angelos*, *mensum*, & *Lunam*. Locus exstat, apud *Originem* Tom. XIV. in *Joannem*.

Præter rationes allatas, ex quibus Hecatam Orientale Numen esse intelligimus, est & alia ratio: quodd, nimirum, sol diceretur apud eosdem populos מִן וְנָן *bbadad*, hoc est, *unus*, quo credibilis sit Lunam מִן וְנָן *ebatha* dictam fuisse, hoc est, *unam*. *Macrobius* *Saturnalium*. Lib. I. c. 23. *Affyrîi Deo quem summum, maximumque venerantur, ADAD nomen dederunt. Ejus nominis interpretatio significat UNUS*. Nihil esse corruptum puto, in loco *Macrobii*, neque audivisse eum *Adad* vel *Achad*; nihil enim vetat, quin Dialecto quapiam Orientalis מִן וְנָן dixerint, quod Chaldæi solent מִן וְנָן *bbad*. Sed ad *Hesiodum* redeundum est. *Clericus*.

440. *Εξάφορμα*] *Propriè colunt*. Intellige piscatores, qui ex maris proventu vivunt, ut agricolæ ex agrorum cultu, unde deducta est metaphora. *Clericus*.

450. *Θῆος ἂν μὴ Κρονίδης μεγεθῶν*] Alios etiam Deos *μεγεθῶν* constituerat Jupiter, ut liquet ex v. 346. Præesse autem nutritioni puerorum Lunam non mirum videbitur, si in animum revocemus intra novem aut decem *lunas*, seu menses, formari & in lucem edi pueros. Hoc unum accepit à Jove, cetera omnia obtinebat *ἡ μεγεθῶν θῆος*, cum prioribus *Διὸς*, hoc est, sub Cœlo & Saturno. Atque hoc est ultimum Numen prioris ætatis Deorum. *Clericus*.

454. *Εστὶν*] *Vesta* dicitur à Latinis, præfixo Digammate *Æolico* V vel F. Viri docti rectè hoc nomen deducunt ἀπὸ τῆς *ἑστῆς* ignis, aut Syriacè inflectione, *ἑστῆθα*. Notissimum est hanc Deam creditam præesse igni, & foco. Eraditum de ea *Syntagma* scripsit *Just. Lipsius*, qui adiri poterit. *Clericus*.

Διαντῆς] *Διαντῆς* dicitur per contractionem, plenius verd *Διὰ νῆος*. Si scribamus Phoeniciè מִן וְנָן, derivanda vox erit à radice מִן וְנָן *mai*, quæ significat *sufficiens*, *copiam*; nomen convenientissimum huic Deæ, quæ inventrix erat & præses fructuum; quorum proventum augere, aut minuire credebatur, prout propitia erat aut irata. *Callimachus* his verbis claudit hymnum in honorem hujus Deæ:

——— *πέρι δ' ἀρχῆς νῆος μὰ νῆρα,
πῆρ' ἑστῆς, πῆρ' ἑστῆς, πῆρ' ἑστῆς, οἷον
διαντῆς.*

*πέρι δ' οὐρανῶν, ἢ δ' ἀγῶν, νῆος ἀμύμονος.
ἑστῆς μὲν ἑστῆς, μὲν ἑστῆς ἑστῆς.*

Refer ex agris matura omnia, pascere boves, pascere oves, fer spicam, fer messera. Fove pacem, ut qui aravit ille & metat. Propitia mihi sis, set optata, magna regina Deorum. Historiam hujus Deæ multis prosecuti sumus Gallico sermone, *Biblioth. Universalis T. VI. Clericus*.

Hylus

Ἡρα] Phœniciè *Ἥρα* *bira*, aut *Ἥρα* *hera*, inter alia significata, *emulam*, seu *zelotypam* sonat; quâ nominis significatione, nulla aptius quadrare potest in Junonem, quæ perpetuâ zelotypiâ erga virum laborans describitur. Jupiter eam disertè vocat *Ζήλυρα*, *zelotypam*, apud *Callimachum*, Hymno in Dianam v.30. Vide & Dial. Mercurii & Neptuni apud *Lucianum* T.I. ubi de natalibus Bacchi. *Clericus*.

455. Ἰσχυρὸν τ' Αἰδῶν, ὅς τινι χερσὶ δέματι ταινί] In explicatione historica Fabulæ Cereris, multis egimus de Plutone, ex qua pauca huc transferemus. I. Nomen ejus *Αἰδῶν*, aut *Αἰδῶ* deducendum ex voce Phœnicia *Ἄϊδ* *ed*, aut *ajid*, quâ significatur *mors*, aut *exitium*; nec opus est monere quàm aptè hoc conveniat Numini, quod mortuis imperare credebatur. Ea de causa, *Hesiodus* id ita describit, *Ναῖς ἥτορ ἔχει, κοῖμ' ἰμμερῖκος ἔχων*, quia mors nemini parcat. Voce autem illâ signari non locum, ut existimant Grammatici, qui ex « privativo & *αἰδῶ* video deducunt, sed virum; liquet ex hac loquutione *οἷς Αἰδῶν*, in qua subintelligitur *οἶκος*, in *Αἰδῶς domum*, aut simile quidpiam.

II. Epiri Regem fuisse statuimus, cujus rei prisca in Historia, non obscura vestigia supersunt. Docet nos *Plutarchus* in vita Thesei, descensum hujus Herois in inferos, aliud nihil creditum fuisse, præter iter in Epirum, ad *Αἰδῶνα* eorum traduum Regem. Non potest quidem idem censeri ac Pluto, de quo nunc sermo est, cum Pluto aliquot sæculis ante Theseum vixerit. Verum hinc liquet, ex antiqua fama, vulgè persuasum fuisse *Αἰδῶν* in Epiro regnasse; quam vanam non fuisse sequentia etiam ostendent.

III. Cum Epirum dicimus, non intel-
ligimus dumtaxat regnum illud exiguum, cujus fines postea non latè patuerunt; sed & finitimos aliquot tractus, cum re-

gnorum fines, pro variis temporibus, diversissimi fuerint. Plutonem statuimus, in iis oris, metalla exercuisse, unde maximas sibi divitias conflaverit. Hinc nata universa ejus fabula, quod particulatim ostendemus. 1. Fuisse in Epiro & Macedonia fodinas auri, argenti, ferri & æris in earum regionem descriptione docuit *Strabo*. 2. Hinc factum ut *Aïdes* putaretur non mortuorum modò Rex, sed & Deus divitiarum, unde *Πλούς* dictus est. 3. Qui tot fodinas haberet in ditione sua, eum non mirum est divitiis præesse creditum. 4. Mortuorum verò Deus habitus est, quia mortuorum sedes censebatur esse sub terra, sub quam aguntur fodinæ; unde fit ut non rarè in Veterum scriptis inter se hæc conferantur, & quasi vicina habeantur. Apud *Plautum*, in Captivis Act.V. 8.4. sic loquitur adolescens è lapicidinis rediens:

*Vidi ego multa sæpè picta quæ
Acheranti fierent,*

*Cruciamenta, verùm enim verò nulla
adequè est Acheruns,*

Atque ubi ego fui, in lapicidinis.

Pasidanius apud *Strabonem* Lib. III. p. 101. de Turditanæ fodinis: *ναὶ τινὶ οἷς οἱ ἀνδρὲς ὁ Ἰσχυρὸς ἔχων, ἐν τῷ Αἰδῶν, ἀλλ' ὁ Πλούς ἔχων*: certè, apud eos, subterranea loca, non *Hades*, sed *Pluton* habitabat. Similiter quando cogitabant Poætæ de regno mortuorum, vocabant Jovis & Neptuni fratrem *Αἰδῶν*, aut *Ἥδῶν*; quando de divitiis, *Plutonem*. *Plinius* Lib. XXXIII. c. 1. *Imus in viscera terræ, & in sedo Minium opes querimus*. Paullò pòst de metallis: *Illæ nos premunt, illæ nos ad inferos agunt*. 5. Potuisset etiam *Aïdes* rex mortuorum haberi, quod permulti eorum, quos in fodinas demittebat, illis interirent; potuit credi poenas de miseris mortalibus exigere; quales describantur in inferis, propter miserrimam hominum ad metalla damnatorum vitam. Digna sunt lectu quæ habet *Diodorus Siculus*, de fodinis

Ægyptiorum Lib. III. p. 159. & Lib. V. p. 313. Posteriora tantum, brevitatis causâ, proferam: οἱ κατὰ γῆς, inquit, ἐν ταῖς ὀργαμασί, καὶ κατὰ ἡμῖσαν καὶ νύκτα καταξαιρόμενοι τὰ σώματα, πολλοὶ μὲν δαπάνησιν αἰσθ' ἢ ὑπερβολῇ τ' ἀποπαθείας (ἀνὴρ γὰρ ἢ παῖς αὐτῶν ἐκ ἐστὶν αὐτοῖς, ἀλλὰ ταῖς τ' ἐπιπαιγνύμενοι, ἀναγκάζονται ὑπομένειν τ' δεινότητά τ' ἐκὼν, ἀπὸ καὶ περιένει τὸ ζῆν.). πρὸς δὲ ταῖς δυνάμει τ' σωματικῇ καὶ τ' ψυχικῇ κατεπείας ὑπομένοντες, πολλὴν χερόν ἔχουσι τὴν ταλαιπωρίαν. αἰρησώτερος γὰρ αὐτοῖς ὁ θάνατος ἐστὶ τ' ζῆν, αἰσθ' τὸ μέγα καὶ τ' ταλαιπωρία: dum sub terra, in fodinis, eorum corpora atteruntur, multi intereunt, propter nimiam vexationem. Neque enim remissio, aut quies operum illis est, sed præfectorum verberibus gravitatem malorum ferre coguntur, quo fit ut infelicem vitam amittant. Nonnulli qui robore corporum, animorumque patientiâ, laborem sustinere possunt, longum in tempus ærumnas illas habent. Optabilior enim illis mors est, quàm vivere, propter miseriarum magnitudinem. Qui imperant ejusmodi hominibus usque adeo miseris, & solis lucem numquam videntibus, illi merito dici queant, non vivis, sed

——— νεκροὶ κατὰ χθονίον ἀδόντων, regnare in mortuos, qui sunt sub terra. Clericus.

456. Καὶ ἰεῖς τυποι Ἐννοσηῶν] Hoc est, Ποσειδῶνα, qui mari præesse creditus est, quod classibus vivus id obtinuerit, atque insulas occupavit. Dicitur est יְיָ פֶּסֶדֶן ejus ætatis linguâ, hoc est, frætor navium. Ἐννοσηῶν est epitheton quo designatur Neptunus, seu maris Deus, quia mare procellâ concussus videtur etiam ipsam terram concutere. Clericus.

457. Ζῆν πατὴρ] Hoc est antiquissimum nomen Jovis, non Ζεὺς, eique apprimè convenit, cum Phœniciâ Linguâ יְיָ קאנני significet scortatorem; quam appellationem jure merito Jupiter est adeptus, innumeris amoribus & stupris. Clericus.

Ib. Θῖον πατὴρ' ἡδὲ καὶ ἀνδρῶν] Hic patris nomen est dignitatis, non naturæ, significatque Regem Deorum & Hominum. Sic apud *Homerum* passim vocatur, & promiscuè usurpantur Ζεὺς πατὴρ & Ζεὺς βασιλεὺς, ut & apud reliquos omnes Poëtas. Videtur, antiquissimis temporibus, vox πατὴρ regem significasse, quod patres essent veluti reges familiæ suæ; cum homines nondum in societates majores coïvissent. Hæc ratio est cur Jupiter simpliciter quandoque Pater vocetur, apud Græcos & Latinos Poëtas, ut apud *Homerum*, *Iliad.* II. v. 250. ubi postquam Achilles duo à Jove petiisset, quorum alterum dumtaxat impetravit, ita loquitur Poëta:

Τῷ δ' ἔπειτα μὲν ἔδωκε πατὴρ, ἔπειτα δ' ἀνέγδον.

Ei alterum dedit pater, alterum verò abnuvit. Similiter *Virgilius* *Georg.* Lib. I. v. 121.

——— Pater ipse colendi

Haud facilem esse viam voluit.

Ad locum *Homeri* ita *Eustathius*: Ἀπολύτως πατέρα ἐν τοῖς λόγοις οἷς ἀρχαῖοι. οὗτος γὰρ ἐν ἀνθρώποις πατέρας ἀριθμήματα τ' τοῖς πατρὸς Διὸς ἦσαν οἱ παλαιοί: absolute Patrem ut archetypum in hisce dicit. Veteres enim dicunt patres inter homines esse exemplum hujusmodi patris Jovis. Veteres illi, quicumque sint, fallebantur; nam erant patres ante Jovem, Coelus, Saturnus, & alii Dii, quos memoravit *Hesiodus*. Ab hominibus translata ea vox est ad Deos illos, quia homines prius fuerunt, quàm ejusmodi Dii. Plura exempla, ex quibus constat pater esse dignitatis vocabulum, vide apud *Adr. Turnebum*, in *Adversariis* Lib. XIII. c. 8. Si prima origo vocis quaeratur, derivandam crediderim à prisca radice פֶּסֶדֶן pater, quæ apud Arabas, & Æthiopas, significat condidit, creavit, unde פֶּסֶדֶן patir est creator. Clericus.

458. Τῷ καὶ ἑσθ' ἑσθ' καὶ τὸ ἐξῆς] Postquam Jovem miscuerant cum summo Nu-

* *Juppiter, an venti discussâ nabe
tonarent.*

459. Καὶ τὸς μὲν πατίππε Κρόνῳ μέγας]

464. Οὐνεχα οἱ πασιῶτο] Veteres Poëtae

* Quærentem hoc inducit Pythagoram *Ovidius* *Metam.* XV.

477. Λύκον] *Homerus* Λύττον vocavit,

Ibidem: Δῆμον] *Tractum* vertimus non *populum*, propter adjunctum Epithetum; quod tractui melius convenit, quàm populo. Δῆμος *tractus* dictus est ab אֲדָמָה *adamo*, terra; deinde tractus incolæ eâ voce significati. *Clericus*.

482. Πρώτῳ ἔς Λύκτον] Cum *Rhea* Lyttum, mediterraneam urbem, itura, appulisset in Cretam, peperit antequam eo perveniret; atque ex eo loco delatus primū infans est Lyttum à Cretensibus: (nam *terra sunt incolae terrae*) deinde translatus in montem *Aegeum*, procul situm à Lytto. Hoc indicat vox *πρώτῳ*,

quæ

quæ ridiculè abundaret nisi *δοῦμος*, *secundum*, aliò translatus fuisset Jupiter. Hoc observamus, quia non est à viro doctissimo animadversum. *Clericus*.

484. Αἰγῶν ἐν ὄρει] Rectè idem vir eruditissimus ita legendum esse animadvertit, ex Scholiaste, & collem Idæi montis intelligendum. Jupiter aut ab hoc monte, aut à clypeo capræ pelle tecto, dictus est αἰγίoxης, hoc est, aut *habitans Aegæam montem*, aut *habens Aegidem*, seu clypeum quem dixi. Non possum tamen non obiter Lectorem monere de ambiguitate vocis Phœniciz צבא־יהוה *isebaoth*, quæ & *exercitus*, & *capreas significat*, & conjungi solet ab Hebræis cum nomine Dei, qui dicitur יהוה צבא־יהוה *yabvoh isebaoth*; quæ possunt verti *yabvoh exercituum*. An perperam verterunt Græci loquutionem Phœniciam, ut de summo suo numine dicerent quod à Phœnicibus de Deo vero dici audiverant? *Clericus*.

484. Αἰγῶν ἐν ὄρει] Legendum forsan Ἰδαίῳ ἐν ὄρει. Sic Callimachus in hymno in Jovem

Ἰδῶ, σὶ δὲ Ἰδαίῳ ἐν ὄρει ποτὶ γαίῳ.

Ad quod sic commentatur Ill. Spanhemius. De Ida in Creta, non altero in Phrygia monte intelligit hîc Poëta, ut verè notant Scholia, quod tamen in dubio relinquunt eruditi ad Apollonium Critici l. 3. v. 134. Ἰδαίῳ ἐν Ἄργεῳ, nempe ἢ τοῦ δὲ Κρήτης, ἢ τοῦ τῆς Τροίας, certare enim, quod addunt, etiam Troas de Jovis natalibus, prout id tradit Demetrius Scepsius. Adde, quod Ἰδαίῳ Διὶς aram à Mida in Phrygia exstructam tradit Plutarchus in Parallel. & ad quam respicit Æschylus in Niobe apud Strabonem l. 12. p. 580.

Ὅς ἐν Ἰδαίῳ πάγῃ.

Διὶς πατρὸς βασιλῆς Ἑλ.

Quibus in Idaea rupe paterni Jovis ara est.

Occurrunt verò Titi & Domitiani nummi; in quibus Διὶς Ἰδαίῳ cum aquila; qui

tamen de Cretensi Jove debet intelligi; & firmare videtur quoddam foedus inter Cretenses & Apolloniatas jure jurando sancitum fuerit, παρὰ δὲ Δία δὲ Ἰδαίῳ, auctore Polybio in Excerpt. Valef. p. 133. *Rob.*

485. Τῷ δὲ παρανοήσαντι μῆγας λίθον ἐγγυῶ-
μενον Οὐρανίδῃ] Natum hoc commentum ex ambiguitate vocis עֵבֶן *eben* quæ in Lingua Phœnicia, quemadmodum in Arabica, *lapidem*, æquè ac *filium* significabat; aut si mavis הבֵּן *habben* sumferunt pro עֵבֶן, *eben*, filium pro lapide. Cum Saturnus liberos suos in carcerem conjiceret, dedit ei Rhea *filium*, non suum, sed alienum pro suo. Colligere hoc est ex alia hujus fabulæ circumstantia. Lapis ille vocabatur *Abaddir*, quod videtur esse idem ac עֵבֶן דִּיר *eben dir*, quorum prius *filium*, posterius *alienum* significat, solempni mutatione י & ד, nam י *zar* alienum sonat. *Priscianus* Lib. V. fol. 21. averso, ed. Ascensianæ: *Abaddir Deus est. Dicitur & hoc nomine lapis ille, quem Saturnus dicitur devorasse, pro Jove; quem Græci βαρύνον vocant. De Beatis vide Sam. Bochartum* Chan. Lib. II. c. 2. quamquam ab illo dissentimus de origine vocis *Abaddir*, quæ putat significare *lapidem rotundum*; quasi verò Saturnus lapidem aut deglutierit, ut dicunt Poëtæ, aut, ut nos, in carcerem conjecerit! *Clericus*.

493. Εἰσπλομένη δ' ἐνιαυτῷ] Nisi sit hîc immanis παρανομία Poëtica, legendum εἰσπλομένην ἐνιαυτῷ, *revolutis annis*, nam Jupiter non est tantus factus, vertente anno, ut Patri insidiari posset. *Clericus*.

493. Εἰσπλομένην δ' ἐνιαυτῷ] Vulgo legitur εἰσπλομένην δ' ἐνιαυτῷ. Sed hæc nimia esset παρανομία, ut animadvertit *Clericus*. Restitui igitur ex MS. R. S. εἰσπλομένην δ' ἐνιαυτῷ, quam etiam veram esse lectionem Stephanus & Guicetus conjecerant. Jovem tamen mirabiliter præcoccem alii etiam poëtæ cecinerunt. Callim. in Hymno in Jovem

Καλὰ δὲ κέκτο, καλὰ δ' ἔσπετο, ἰπὸν Ζεῦ.
ὦξ

Οὐδ' ἀνέκτισται, ταχέοντι δ' τοι ἄλδον ἱελοί.
 Ἀλλ' ἐνι πρυμνὸς ἐὼν ἐρράωσα πάντα τέ-
 λουα. *Rob.*

495. Οὐ γόνον ἀφ' ἀνέκτα] Postea est ἐξή-
 μων, *evomuit*. Hoc est, carcere emisit,
 Quemadmodum verbum quod significat
deglutire, & quod antea diximus perpe-
 ram intellectum, sonat etiam *abdere*: ita
 verbum *ἐξήκω*, quod est *vomere*, trala-
 titio significatu est *ejicere, emittere*. Sic
 terra Chanaanæ dicitur *evomuisse*, hoc
 est, *ejecisse incolas suos*, Levitic. XVIII,
 28. Similiter Saturnus fectur *evomuisse*
 filios, quos *deglutierat*; hoc est, emisisse
 carcere, in quem eos abdiderat. *Cleri-*
cus.

507. Κέλευ δ' ἱάνης] Eruditi vulgò
 volunt hunc fuisse *Japhetham* Noachi
 filium, cujus posteri Europam incolue-
 runt. Quod dubium non esset, si omnes
 populi Europæi à Japeto originem do-
 xisse dicerentur. Attamen quia vetustis-
 simæ historiæ postea interpolatæ sunt in-
 numeris mendaciis, mirum non est, si
 farrago veto & falso mista secum non
 satis consentiat. Sed & veri fortè vesti-
 gium in eo est quodd ab aliis *Prometheus*,
 Japeti filius, humani generis conditor
 fuisse dicitur; quia omnes, aut prope-
 modum omnes Europæi ex Japhetho ejus
 patre oriundi sunt. Vide *Apollodorum*
 Biblioth. Lib. I. c. VIII §. I. & *Hygini*
 Fab. CXLII. *Clericus.*

509. Ἡ δ' οἱ Ἀτλαντα κρατερὴ γένετο
 πύλα] Hic postea dicitur cælum sustine-
 re, in terræ finibus, è regione Hesperia-
 dam. Credibile est hunc conditorem
 fuisse Atlantiorum populorum, qui ulti-
 mam Africam incolebant, circa montem
 Atlantem. Is mons, propter summam al-
 titudinem, videbatur sustinere cælum, &
 quia ad ultimum occasum situs credebatur,
 qua in parte existimabant cælum
 terris succumbere. Dictus autem est
 Ἀτλαντα *atlas*, aut simili nomine, à radi-
 ce ἄτλη *atalab*, hoc est, *pendere*, quia al-
 tissimæ rupes pendere videntur, aut quia

suspensum sustinere censebatur cælum.
 Nomen montis inditum videtur primo
 eorum duci, qui ejus juga, aut valles
 cultum iverunt. Certè *Herodotus* scripsit
 vicinos populos *Atlantas* dictos Lib. IV.
 c. 184. Τοῖσιν, inquit, ἑνομάθη Ἀτλαντες, οἱ
 ἀνδρῶν εἰσι μύησι ἀνδράσιν ἢ ἡμῖν ἴδμεν:
hæc nomen est Atlantis, qui sine no-
mine (nempe, proprio singulorum, ut
 postea docet) *sunt soli hominum quos*
norimus. Ided fortè Atlas in montem
 mutatus fingitur. Eum ita describit *Pom-*
ponius Mela Lib. III c. 10. postquam di-
 xit media Africæ, ad occidentem, ex-
 ista esse: *Exstis, inquit, insulæ opposi-*
tæ sunt, quas Hesperidas tenuisse me-
moratur. In arenis mons est Atlas den-
sè consurgens, verum incisus undique ru-
pibus præceps, invius, & quo magis sur-
git exiliior; qui quodd aliis quam con-
spici potest, usque in nabilia erigitur, cæ-
lum & sidera non tangere modò vertice,
sed sustinere quoque dictus est. Herodo-
tus hæc de eo monte antea scripserat
 Lib. IV. c. 184. ἐστὶ γένος ἢ κυκλωτοῦ πάν-
 τα. ὁ ἄλδον δ' ἔτα δὴ τὴν ἀγέτωσιν ὡς τὰς κορυφὰς
 αὐτῶν δὲ οὐδ' οὐδ' τὴν εἶναι ἰσθμῶν. ἰσθμῶν δ' αὐτῶν
 ἀπὸ τῆς νήσου ἔτε δὲ ἰσθμῶν, ἔτε χειμῶνος. ὅτε
 ΚΙΟΝΑ ἢ ὑπὸν λέγουσιν οἱ ἑσπερίοι (ἢ): *est*
angustus & undique rotundus, & ut fer-
tur aded excelsus, ut ejus summa juga
nequeant cerni; nunquam enim iis de-
sunt nubes, neque æstate, neque hyeme.
Hunc COLUMNAM cæli esse dicant
incolæ. Clericus.

510. Τίτη δ' ὑπερείδωντα Μενόπιον] Hic
 Menæcius postea dicitur ὑπερίστος, *flagitio-*
sus, contumeliosus, quod non abit à si-
 gnificatione radicis ὑπὲρ *menat*, quæ,
 apud Chaldaeos, significat *terruit*. *Cle-*
ricus.

Ἡ δ' Περμύδία] *Περμύδους & Εὐμυδούς*
 nomina Græca sunt, non quæ antiquissi-
 mā Linguā primorum Græciæ colono-
 rum imposita hisce Titanibus fuerant.
 Vel, si mavis, cognomina sunt, quæ lo-
 eo nominum postea fuerunt, cum longa
 ætas

ætas ea oblivione sepeliisset. Περμίδους dictus est ὁ πρῶτος σοφιστὴς, *prædiscere*, quod prudentis est; Επιδμίδους vero ὁ δεύτερος ἐπιμαιδάνειν in ipsa re discere, quod est improvidi. Sin audimus *Sam. Bocbartum*, * nomen verum *Promethei* fuit *Magog*. quia 1. ut Japhethi filius Magog: ita Japeti Prometheus: 2. Caucaſo Prometheus affixus fuisse fingitur, quia vel ipse, vel gens Scytharum ab ipso oriunda in Caucaſo fixerat sedes: 3. dicitur ignem è cœlo in terram detulisse, quia metallis, circa Caucaſum montem effoſſis, artem metalla igne excoquendi illic aut invenit, aut restituit. Liquet hoc ex Prometheo victo *Æschyli*, ubi sic loquens inducitur:

Χαλκόν, σίδηρον, ἄργυρον, χρυσόν τε
φύσσειν ἂν πάριδον ἔχουσιν ἐμῷ;

Æs, ferrum, argentum, aurumque quis dixerit se ante me invenisse? 4. Fabula de Promethei hepate, vel corde, quod à vulturibus erolum contabescit, videtur niti nomine *Magog*; est enim ab Hebræo מֶגֶג *moug*, vel מֶגֶג *magag*, quod est *liqueſcieri, contabescere*. Hæc *Bocbartus*, quæ si vera sunt, fortasse verum nomen Epitheti fuit *Gog*; filius enim alius Japhethi sic vocabatur, qui *Magogi* vicinus erat, hoc est non procul à Caucaſo habitabat; qua de re, vide eundem virum doctissimum, in Phalegi Lib. III. c. 13. Dictus autem fuerit Epimetheus *Gog*, à radice גִּיג quæ apud Arabas significat *arsit, flagrauit*, eò quod exarsit amore mulierum; quod significatur Pandoræ fabulâ, ut mox videbimus. At si Prometheus & Epimetheus iidem ac Gog & Magog statuantur esse & Japhethi filii, quæret quispiam, qui Jovi coævi fuerint quem existimamus non ita multò ante tempora Abrahami Patriarchæ vixisse? Sed longævitas vitæ humanæ, eâ ætate, rem extra dubitationis aleam ponit, & ex Chronologia Moſaïca liquet Noachum multis annis, post natum A-

brahamum mortuum fuisse. *Clericus*.
§ 10. Ποικίλον, αἰολόμην] Hæc & quæ postea dicuntur de prudentia & calliditate Promethei, confirmantur iis quæ de illo habet *Æschylus*, qui in *Prometheo victo*, omnium ferme artium inventorem facit. Plurimis enumeratis, ita eum loquentem inducit:

Βραχὺν ὃ μύθῳ, πάντα συναλλάξαι μέγα.
Πᾶσαι τέχναι βροτῶν ἐν Περμίδει.

Brevi oratione, omnia simul accipe: omnes artes mortalibus à Prometheo profectæ sunt. *Clericus*.

§ 11. Ἀμαρτύνων τ' Επιδμίδα] Imprudentia Epimethei in eo videtur sita fuisse, quod Pandoram à Diis missam uxorem duxerit, ut sequente versu docet *Hesiodus*, & pluribus in sequentibus à v. 569. & in Operibus & Diebus, v. 60. & seqq. Videntur autem Pandorâ significari formosæ mulieres, quibus fortè nimium dediti populi, qui erant inter mare Caspium & Pontum Euxinum. Certè etiamnum hodie pulcris mulieribus abundat ea ora, nec aliis fermè Gynæcea Regum Persarum, Turcarum & Indorum sunt referta. Quod oriri videtur ex cœlo, quod idem temporibus Jovis fuit, ac nunc est. *Clericus*.

§ 20. Δῆσσι δ' ἄλκτοπιδὸς Προμίδος ποικίλον.] Omnes Poætæ in monte Caucaſo factum testantur. Itaque ex quatuor fratribus unus in extremam Africam navibus aufugit ex Imperio Jovis, hoc est, ex Græcia, & præsertim Theſſalia; alius verò per Bosporum Thracium & Pontum Euxinum in Colchidem ivit. Credibile est nonnullos, tyrannidem Jovis fugientes, in extremum orbem sese contulisse. Dicitur autem vinxisse Prometheus in Caucaſo, eò quod illuc compulsum, non passus fuerit in Græciam redire non aliter ac si catenis vinctum illuc tenuisset. *Clericus*.

§ 23. — αὐτὰρ ὅγ' ἦ παρ' Ἐδνν ἀδαίνατον.] Hæc ipsa res est, quæ consideran-

* In Phalegi Lib. I. c. 2.

da est, omiſſis omnibus παρέρχῃς. Si autem Phœniciâ Linguâ *Jecur* dicere velimus, utemur voce כבד *chabed*, quæ efferri, iisdem ſervatis conſonantibus, poteſt *chabod*; quæ vox non rarè *divitiis* ſignificat. Itaque ſimilitudine vocum decepti, pro *divitiis* Promethei, dixerunt ejus *Jecur*. Nimirum, cùm Prometheus metalla exerceret circa Caucaſum, neque fodinas umquam exhaurire poſſe videretur; vulgò ferebant quod interdum è fodinis hauriebatur, id noctu iterum creſcere, ut ſignificarent exhauriri non magis poſſe fodinas, quàm ſi tantumdem metallorum enatum fuiſſet ſingulis noctibus, quantum quotidie effodiebatur. Hinc nata fabula, quæ ornamentis poëticiſ adaucta paulatim nimium quantum ab origine reſceſſit. *Clericus*.

Ibid.] Hanc fabulam ſic exponit Scholiaſtes, Ο δὲ αἰνός, βίαιος μάλιστα καὶ ἐπιμαίνας, αἰνὸς συνέχευε τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἀναλίσκει τὰς σπινὰς ἐφ' ἡμέραν, ὥσπερ καὶ αἰνὸς τὸ ἵππερ. *Volucer autem ſignificat curas illas quæ in vita quotidie occurrunt, comprimentes hominem, ejusque animum aſſiduè conſumentes, ut jecur volucer.* Similiter Lucretius l. 3. Tityi fabulam exponit.

Tityos nobis hic eſt, in amore jacentem

Quem volucres lacerant; atque eſt anxius angor,

Aut alia quavis ſcindunt cuppedine curæ. *Rob.*

527. Ηρακλῆς ἐκτενὴς] Non Thebanus, ſed alius, multò antiquior, Tyrius כבד *barocbel*, hoc eſt, mercator, qui navibus Colchidem petiit & incolas fortè nonnullos illinc in Græciam tranſtulit. Plures fuiſſe Hercules oſtendemus, in Diſſ. de Hercule. Sed Boeotus vates populari ſuo tribuit, quæ antiquioris erant. *Clericus*.

532. Ταῦτ' ἀρ' ἀζύδμῳ ἥμα ἀειδείκατον ἔβη.] Eſt verſus ſuppoſititiuſ. *Guietus*.

532. Τῷ τιν' ἀρ' ἀζύδμῳ.] Vulgo legitur

Ταῦτ' ἀρ' ἀζύδμῳ ἥμα ἀειδείκατον ἔβη.
Καὶ ἀρ' ἀζύδμῳ παύδμῳ ἔβη ὅν ὅτιν ἔχουσιν.

Guietus cenſet priorem verſum eſſe ſuppoſititiuſ, hac, arbitror, de cauſa, quoniam mera eſt repetitio verſuum præcedentium. Videor igitur veram lectionem eruiſſe è Codice R. S. qui ita ſcribit,

Ταῦτ' ἀρ' ἀζύδμῳ παύδμῳ ἔβη, ὅν ὅτιν ἔχουσιν.

Duobus enim verſibus in unum coaleſcentibus vitatur παντολογία, longeque commodior ſenſus exhibetur. *Rob.*

534. Οἱ κείνοντι θεοὶ, θνητοὶ τ' ἀνθρώποι.] Dii dicuntur hic Saturni liberi, alii-que eorū ſocii; homines verò incolæ, ut videtur, Peloponneſi, quos fortè ſibi ſubjicere volebat Jupiter. Hujus contentioni nulla, quod equidem ſciam, alibi occurrit mentio. Interea hinc quoque apparet Deos & homines ejusdem fuiſſe generis, hoc eſt, mortales, ſed nobilitate & opibus antecelluiſſe Deos. *Clericus*.

535. Μικῶν.] Hoc eſt, Sicyone, vetuſtiſſima urbe Peloponneſi; cujus Reges antiquiſſimi Græciæ habebantur. Certè *Eufebius* Egialeum, primum Sicyonis Regem, æqualem facit Nino & Abrahamo. Vide initium ejus *Chroniconum Canonum*. Strabo autem docet Sicyonem priùs Meconen dictam. Τῷ Σικυῶνι αὖτε πρὶν Μικῶνιν ἐκῆλυν, *Sicyonem priùs vocabant Meconen*. Lib. VIII. p. 265. Ed. Genevenſis. Hinc emendandus Scholiaſtes, cujus verba ſunt hîc corruptiſſima. Urbs eſt Achaïæ propriè dicta, non Argolidis, ut ille perperam habet. *Clericus*.

536. Δασιδάμῳ πῆδμῳ.] Ut eligeret Jupiter quem vellet, ita ut altera pars Diis cederet, altera hominibus. Quod factum videtur diremto certamine, cùm victor eſſet Jupiter. *Clericus*.

Ibid. Διὸς ὅθον ἐξαπαρίσταν.] Scribendum videtur ἐξαπαρίσταν. *Guietus*.

542. Πάντων ἀειδόμεν' ἀνέκτων] *Reges* hīc sunt *Dii*, ut alibi sæpè. Prometheus hīc dicitur inter omnes Deos conspicuus, nimirum artium variarum peritiā. *Clericus*.

550. Γνῶ δ' ἐκ ἡγούμενος] *Scivit, neque ignoravit*. Hoc est, planè sciebat. Sic frequenter loquuntur Hebræi & omnis generis Scriptores. Vide quæ notavimus ad Gen. XI. 30. Ceterum *Hesiodus* ausus non est dicere Jovem deceptum fuisse, ne Deo illudere videretur; attamen sequentia deceptum ostendunt. Nam nisi deceptus fuisset nulla ratio erat, cur usque aded indignaretur Prometheo, & quidem tum demum cum ossa vidit esse sub adipe. Vide *Lucianum* in Prometheo, sive Caucaſo. *Clericus*.

555. Εἰ δ' ἀθανάτοισιν ὅτι χθονὶ, καὶ τὰ ἐξῆς] Videtur hoc velle *Hesiodus*, originem adolendorum ossium inde ortam; quod tamen absurdum est, cum debuerint homines peccati potius abolere memoriam, & cavere ne Diis contumeliosum Promethei factum in animum revocarent. Si dixisset hinc natam consuetudinem offerendorum holocaustorum, quorum omnia comburebantur, nulla esset difficultas, in hac ejus αἰτιολογίᾳ. *Clericus*.

562. Οὐκ ἴδιδε μέλεισι πυρὸς μένος ἀγμάτιο] Hoc est, ut videtur, Peloponnesiis, aut aliis populis interdixit usu ignis, in officinis in quibus metalla conflagabantur; ne fortè in ferrariis officinis tela fierent, aliaque arma, quibus adversus Jovem ipsum uterentur. Nam omni usu ignis neque carere possunt homines, neque arceri. Simile interdictum memorato legere est 1. Sam. Cap. XIII. 19. *Clericus*.

562. Μελίοισι] Huic interpretationi favet lectio quam exhibent Codices Bodl. & R. S. Ibi enim pro μέλεισι legitur μελίσι, quæ vox *basilis* significat, ut passim videre est apud Homerum. *Rob*.

565. Κλέψας ἀλαμάρτιο πυρὸς πηλοποιον αἰγλή] Hoc est, invito Jove, iterum instituit ejusmodi officinas; cujus rei vestigium cernere licuit, ab antiquissimis temporibus, apud *Chalybes*; quos primos calluisse artem tractandi ferri testantur Veteres, quo factum ut ab *Æschylo* dicantur σιδερωτῆται, in Prometheo victo, v. 688. ubi memoratis Scythis, ita loquitur Prometheus:

Λαοὶ δὲ χερσὶ οἱ σιδερωτῆται
Οἰκῶσι Χάλυβις.

Ad sinistram autem manum fabri ferrarii sunt Chalybes; nimirum, ad Ponti Euxini orientalia littora, quæ à sedibus Promethei non fuerunt remota. *Tzetzes* Chiliad. X. 338.

Χάλυβις ἔδος ἔγγιστ' αὐτῶν τὸ Τραπεζῆντος,
ὅθι τε λέγονται σίδερον ἐκφυρῆναι φερεται.
Καὶ τὸ χάλυβις ἢ χαλιδόν, χαλιδόν τε λέγουσι μὲν,

ὅσα καὶ αὐτὸν εὐρεῖα τελευτᾷ τὸ χαλιδόν.

Chalybes, gens est proxima Trapezunti; hi dicuntur ferrum invenisse primi. Æs etiam vocant & Chalybum & æs, quasi hoc quoque sit inventum Chalybum. Virgilius Georg. I. v. 58.

India mittit ebur, molles sua thura Sabæi,

At Chalybes nudi ferrum. *Clericus*.

569. Τὺ δὲν καλὸν ἀνδράποισι] Hoc est, formosis meretricibus immixtis, populos ceteroque fortes emollivit, quâ arte ferocem Lydorum indolem domuisse proditur Cyrus, consilio Croesi. Cum enim victi sæpius rebellassent, Croesus sententiam rogatus de ratione quâ Lydi in officio in posterum contineri possent, inter alia hæc respondit: αἰείποτε αὐτοῖσι κινδυνεύειν τε καὶ ψάλλον, καὶ χαπαλοῦν παιδιῶν τοῖς παισὶν, καὶ ταχίως σφίας, ὃ βασιλεῦ, γυναικας ἀντ' ἀνδρῶν ὅψαι γεγονότας: * *edicto illis ut liberos cytharam pulsare, psallere, & canponari doceant; & brevi eos, ὃ Rex, videbis mulieres pro viris factos.* Hæ artes olim ferè perinde habebantur,

* *Herodotus* Lib. I. c. 155.

quasi lepocinium exercere, ideoque *Justinus* Lib. I. c. 7. ita rem expressit: *In-terjecto deinde tempore, Lydi rebella-vere, occupato in aliis bellis Cyro; qui-bus iterum victis, arma & equi adem-ti, iussitque cauponias, & ludicras ar-tes, & lenocinia exercere. Et sic gens industria quondam potens & manu stre-nua, effeminata mollitia, luxuriaque virtutem pristinam perdidit. Ac sanè, ut alibi docet Herodotus, * τὸ Λυδῶν δῆμι αἰ θυγατρὶς ἐπαγεύοντο πᾶσι, συλλέγουσι οἷον σπινὰς, Lydorum populi filiae omnes pro-stabant, sibi dotem colligentes.* Conji-cimus Epimetheo & popularibus similia contigisse, ex v. 590. & sequentibus, ex quibus non difficile est intellectu nomi-ne Pandore meretrices describi. Ceteræ circumstantiæ sunt ornamenta Poëtica veteris historiæ. *Clericus.*

569. Τούτων καὶ ἀνδρώπων] Non so-læ meretrices, ut vult *Clericus* nomine Pandoræ significatur, quamquam vox ἀνδρώπων, quæ infra occurrit v. 589. ex-ponitur αἰ ἀφ' ἧς τὰ ἀνδρῶπων κατὰ φύσιν Schol. Homer. ad Il. Θ. v. 520. Patet au-tem ex versibus 602. & sequentibus to-ti foemineo sexui, etiam uxoribus, ini-quo, uti spero, Poëtæ nostri iudicio, hanc descriptionem competere. *Rob.*

605. Διὰ κτῆσιν διατίονται] Magnam ef-fese dolori accessionem declarat Home-rus, si, amisso filio, ad peregrinos tran-situra sit hæreditas.

Τὶν δ' ἔ' ἔ' τῆκατ' ἄλλον δὲ κτῆσιν λιπὲς.
Εὐδ' ὅρα τὰς ἐνδύς, φίλον δ' ἐξαινοτο θυμὸν
Ἀμφοτέρων πατὴρ ὃ γόν, ἢ κἀκεῖ λυγρὰ
Λήϊ', ἐπὶ ἢ ζῶοντε μάχης ἐκνοήσαντε
Δέξατο χαρῶν δὲ ἄλφ κτῆσιν διατίοντε.

Il. E. v. 154, &c.

Vide etiam Gen. cap. 15. ubi frustra sibi divina munera Abramus collata ex-istimavit, cum, deficiente filio, familia-rem servum hæredem sibi fore credide-rit. *Rob.*

608. Καὶ ἰδὼν ἀντιπρὶς — ἵμματα]

Dicit Scholiastes, τὰ ἵμματα παύλιν. Ita-que plerumque vertitur, *Malum perpe-tuū cum bono certat.* Ego autem τὰ ἵ-ματα παύλιν non existimo, sed verten-dum esse, *Malum perpetuū certat cum bono ut sit.* Qui aliter exponunt, ini-quum ferunt iudicium de conjugali vita, existimantes in felicissimis nuptiis ma-lum bono æquale esse; cum Poëta nihil ultra videatur innuisse, quàm quòd in sortem felicissimam mala quædam se semper intrudent. *Rob.*

616. Βεῖδρις δ' ὡς αἰῶνα] Unicum hoc, quod novi, occurrit exemplum vo-cis Βεῖδρις in quatuor Syllabas dissolu-tæ, productâ primâ. Poëtæ omnes tam Græci quam Latini trisyllabam exhibent, penultima & antepenultima correptis, ut supra v. 149. Κόητις τῇ, Βεῖδρις τῇ, & infra v. 733, & 816. Hoc tamen exem-plum à communi usu recedens Doctiss. Bentleium videtur effugisse, qui cum hanc vocem in quatuor Syllabas resolu-tam apud Miltonum invenerit, idcirco illud carmen in editione sua quasi Illu-strissimo Poëta indignum expunxit. Ne-scio tamen annon quibusdam potius vi-deatur versus mutilus esse & ἀκέραιος, quam prima in Βεῖδρις syllaba produci. Potuit sane librarium incuriâ excidere articulus π, qui versum perfecisset; e-undemque memini articulum alibi à poë-ta huic nomini adnexum; infra nempe v. 733.

Εὐδὲ Γύγης, Κόητις τῇ, καὶ ὁ Βεῖδρις με-γάθυμος. *Rob.*

619. Τὸ χθονὸς ἐνυνοειν] In carcere, nimirum, subterraneo, aut quem sub-terraneum fingit Poëta. Hinc *Hesiodus* incipit narrare bellum, quod patri intulit Jupiter. *Clericus.*

629. Τητύς τῇ θεοὶ καὶ ὅσοι Κεῖνι ἐχθί-νοντο] Dii quidem prioris ætatis *Titanes* dicti, quasi *luto geniti*, ut antea dixi-mus; Dii verò posterioris à Saturno or-ti, simpliciter *Dii.* *Clericus.*

* Lib. I. c. 93.

631. Οἱ πρὸς τὸν Ὀδυσσεὺς Τηθύος ἀ-
γαυοὶ] Saturnus cum suis videtur Othryn
montem quasi arcem occupasse, & ob-
fessus fuisse in eo loco; qui fortè duxit
hinc nomen, nam ἡβηρ *hatar* est *cinxit*.
Mons est qui Phthioidem à meridie
claudit. *Clericus.*

632. Οἱ δ' ἀπ' Ὀλύμπου θεοὶ] Olym-
pus est ad septem triones ejusdem Theſ-
ſaliæ tractûs, in quo Jupiter sedes fixit.
Antiquus auctor * *Eubemerus*, ut verbis
utar *Lactantii* è Lib. I. c. 11. Inst. Divi-
narum, qui fuit ex civitate Meſſana, res
gestas Jovis & ceterorum, qui Dii pu-
tabantur, collegerat; historiamque con-
texuerat ex titulis & inscriptionibus sa-
cris, quæ in antiquissimis Templis ha-
bebantur, maximeque in ſano Jovis Tri-
phylii, ubi auream columnam positam
esse ab ipso Jove titulus indicabat. In
qua columna, gesta sua perſcripserat, ut
monumentum eſſet poſteris rerum ſua-
rum. Hanc historiam interpretatus erat
Ennius, & ſequutus; cujus hæc ſunt
verba, prout ea recitat *Lactantius*, lo-
co memorato: *Eâ tempeſtate, Jupiter*
in monte Olympo maximam partem vi-
tæ colebat; & cō ad eum in jus venie-
bant ſi quæ res in controversia erant.
Item, ſi quis quid novi invenerat, quod
ad vitam humanam utile eſſet, cō ve-
niebat, atque Jovi oſtendebat. Ex eo
igitur monte Jupiter, cum ſuis, egreſſus,
bellum intulit Saturno; neque enim pu-
tandum eos, ex montibus aliquot milli-
bus paſſuum remotis, miſſilia in ſe invi-
cem conjeciſſe. *Clericus.*

634. Οἱ γὰρ πρὸς ἀλλήλους μάχην θυμολογέ-
οντες] Hinc manifestò liquet, ut ex
innumeris aliis, Deos fuiſſe antiquiſſi-
mos incolas Græciæ. Sacra Historia ita
habebat, ut docet *Lactantius* Lib. I. c.
14. *Jovem adultum, cum audiviſſet*
patrem atque matrem (à Titanibus) cu-
ſtodiis circum ſeptos atque in vincula
conjectos, veniſſe cum magna Creten-

ſum multitudine, Titanemque ac filios
ejus pugnando viciſſe; parentes vinca-
lis exemiſſe, patri regnum reddidiſſe,
atque in Cretam remeſſe. Poſt hæc
deinde Saturno datam ſortem, ut cava-
ret ne cum filius è regno expelleret; il-
lum elevandæ ſortis, atque effugiendi
periculi gratiâ, inſatiatum Jovi, ut cum
necaret. Jovem cognitis inſidiis, regnum
sibi denuò vindicaſſe, ac fugaiſſe Satur-
num; ex Theſſalia, nimirum. Scio Eu-
bemerum, quaſi hominem vanum tra-
duci, ſed non eſt hîc locus ejus defen-
dendi. Interea omnia ſuadent Theſſa-
liam fuiſſe ſedem belli inter Deos, &
præmium victoris. Clericus.

639. Νέκταρ τ' ἀμβροσίην τε, τὰ περ θεοὶ
αὐτοὶ ἔδυνον] Si hîc urgeremus verbum
ἔδυνον, ſequeretur utrumque eſſe cibum,
neutrum potum; atramen plerique am-
broſiam cibum fuiſſe contendunt, nectar
potum. At eſt locus *Homeri* planè huic
contrarius, ex quo colligere eadem ra-
tione poſſis utrumque fuiſſe potum. Ex-
ſtat *Odyſſ. T. v. 359.* ubi Polyphemus
de vino, quod ei bibendum dederat U-
lyſſes:

Ἀλλὰ τὸ δ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρος ἔστιν ἀπο-
ξωγέ.

Verum hoc ambroſiæ & nectaris eſt vi-
vus. Ad quem locum *Euaſtathius*: ομ-
μειώσαι, inquit, ὅτι ἐν τῷ ἀποξωγέ ἐμμεναι ὁ
ποιητής ὡς ἐκ ἀπρόσβου ὄντος καὶ πλεῖον ἀμβρο-
σίας ὕδατος πῶς καὶ τὸ νέκταρ. τὸ γὰρ ἀποξωγέ
τοῖς ὕδατος ἀποσπάρμωζει, δαλοὶ γὰρ ἀποξωγέται. ὁ
πῶς γὰρ καὶ ἐποίναν πῶς οὐκ ἐναιτίον, πλεῖον ἀμ-
βροσίας λαβόντες εἰς ὕδατος δάσαν ἤσαν. ἴσως δ'
καὶ συνινδοχικῶς ὡς μόνον τὸ νέκταρ κῆται ὁ
ἀποξωγέ, ὡς γέναι ἀλλὰ πῶς ὄνομα ὅτι τῆς ἀμ-
βροσίας νοεῖν: obſerva voce ἀποξωγέ oſten-
dere Poëtam non abſonum eſſe intelligen-
de ambroſiam quoque eſſe liquidum quid,
quemadmodum nectar; nam ἀποξωγέ li-
quidis convenit, ſignificat enim efflu-
vium. Sic & ſequerunt quidam recen-
tiorum, qui accipiunt ambroſiam quaſi

* Verbas tempore *Cassandri*, *Anipatri F. Regis Macedoniae*, ante Chr. Næ. cccx.

liqui-

liquidum alimentum Deorum. Fortè etiam synecdochicè ad solum nectar referendum ἄμβροτος, ita ut asterum nomen subintelligendum sit, quod ad ambrosiam referatur. Verum multò simplicius dixerimus & *Homerum* & *Hesiodum* minùs accuratè loquutos, neque ex ἀμβροσία ullum confectarium esse deducendum. Verum tamen est nonnullis Veteribus Nectar fuisse solidum cibum, ambrosiam verò potum, quod ostendit *Eustathius*, in sequentibus verbis, ex *Anaxandride*, *Alcmane* & *Saphone*. Sic parum sibi constant Poëtæ, in meris figmentis.

Si originem vocis νέκταρ à Græcis petamus, respondent * ita dici ἢ δῶν πόμα, οἷον τὸ συνέχον τὸς πίνοντας αὐτὸ ἐν νότῃ, ὥς τὸ νέον καὶ τὸ ἔχει, νεόκταρ, καὶ καὶ συγκοπὴν νέκταρ· διὸ καὶ Ἡσ. αὐτὸ κληθεῖ, *Iliad.* Δ. Alii verò deducunt ὥς τὸ νε στερηκὸν καὶ κατὰ τὸ φόνους. Dicere debuissent κτερεῖν, unde κτερίζω. *iusta facio* & *κτερεῖς mortui*. Quam Etymologiam, si Græca vox sit, veram esse suadet vox ἀμβροσία, quæ ejusdem est significationis; de qua & hoc observandum, non esse nomen substantivum, sed adjectivum, cum quo subintelligenda vox τροφή, *cibus*. ἀμβροσίῳ passim, apud Poëtas, *divinum* significat, non secus ac νεκτίῳ. Quod si verum sit, videbitur *Hesiodus* hoc velle Jovem immortalitate donasse socios suos, præbitis nectare & ambrosiâ, quibus soli Dii uti credebantur; quo munere accepto, fortius in Titanas pugnarunt. Sed mihi verisimilius νεκτάρ *nektar* aut *nektar* vocem esse Phoeniciam, quæ *susfitum* sonat; qui veluti potus Deorum habebatur, ut caro victimarum cibus. Adi *Luciani* librum de Sacrificiis. *Cle-ricus*.

655. Πηλ ῥ' ἀσπερίδης] Scribendum videtur: πεί σοι ἀσπερίδης, πεί δ' ἔστι νόημα. *Guictus*.

657. Σῆς δ' ὑποφραδμοσύνησιν] Scribo

* In Etymol. Magna.

ὑποφραδμοσύνησιν. *Hesych.* ὑποφραδμοσύνησιν ὑποφραδμοσύνησιν, ὑποφραδμοσύνησιν, ὑποφραδμοσύνησιν. *Guictus*.

665. Μάχην δ' ἀμύχατον ἔχειαν.] Ex hac descriptione prælii Deorum & Titanum satis constat Poëtam nostrum non solum, ut vult *Quintilianus*, in mediocri illo dicendi genere excelluisse, sed etiam ad summum Poëtica fastigium assurgere potuisse. Nihil certè grandius occurrit vel in descriptione illa HomERICA ἢ *Θεομαχίας*, quæ aded à Longino celebratur.

Ὡς τὰς ἀμφοτέρους μάχας θεοὶ ἐπύοντες
Σύμβουλον, ἐν δ' αὐτοῖς ἔειδα ἔργων βαρύναν.

Δεινὸν δ' ἐρόντασι πατὴρ ἀνδρῶν τε, θεῶν τε
Τυφάδην· αὐτὰρ ἐνὶ στήθεσσι Πηλεΐδαν ἐπὶ σταθμῷ
Γαῖαν ἀπειροσύνῃ, ὅρῳ τ' αἰπεινῷ χροῖντα.
Πάντες δ' ἐστίοντο πόδες πολυπόδαυ Ἰδης,
καὶ κορυφαί, Τρώων τε πόλεις, καὶ νῆες Ἀχαιῶν.
Ἐδδίσαν δ' ὑπὲρ θέναν ἀναξ' ἐνέραν Αἰδωνεύς,
Δείσας δ' ἐκ θρόνου ἄλτο, καὶ ἰαχὴ μὴ οἱ
ὑπὲρθε

Γαῖαν ἀναξέρεϊ Πηλεΐδαν ἐνοσίχθων.
Οἰκίαν ὃ θνητοῖσι, καὶ ἀθανάτοισι φανείν
Σμερδαλέ, εὐράν τε, τὰ τε συγχεῖσθαι θεοῖσιν.
Τόλπος ἀρὰ κτύπος ὅρτο θεῶν ἔειδεν ἔνι βύσσιν.

Hos versus merito celebrat Longinus cap. 9.

“Επὶ λέπεις, ἐπὶ τῷ, ὡς, ἀναξέρεϊ γυνυδὴς ῥ' ἐκ
“βάθρων γῆς, αὐτὸ δὲ γυμνυδὴς Τατάρου, ἀνα-
“τροπὴν δὲ ὅλη, καὶ διδάσκει τὸ κόσμον λαμβάνον.
“τοῦ, πάντ' αἶμα, ἑρᾶν, ἄδης, τὰ θνητὰ, τὰ
“ἀθάνατα, αἶμα τῇ τότε συμπολεμῇ καὶ συγκιν-
“δυνάσει τῇ μάχῃ;

Si vero præsentis pugnae descriptionem conferamus, in ea etiam omnia æque terribilia apparebunt; concussio terræ, ponti, cœli, tartari; mortuorum omnium, atque immortalium confusio.

Δεινὸν ὃ σείαχε πότμος ἀπείρων·
Γῆ δ' ἐμὴ ἑσμερδάνει· ἐπίσταν δ' ἑρᾶν εὐρύς
Σειβμανός, πεδὶ θέν δ' ἐπιδάστω μακρὸς Ο-
λυμπος
Πιπῇ ὑπὸ ἀθανάτων· ἑνοῖς δ' ἔχοντι βαρεῖα
Ταρτάρου ἡρᾶν πα — &c.

Et

Et infra 838.

Ἀμφὶ δὲ γαῖα
 Σμερδαλέον κοιάσθην, καὶ Οὐρανὸς ὑπὸς ὤ-
 πεδιν,
 Πόντος τ' Ὠκεανὸς τε ῥοαῖ, καὶ πάρταρα γαῖης.
 Ποσειδ' ὑπ' αἰθαλάτων μέγας περιμήζει· Ὀ-
 λυμπῶ
 Ορνυμύθοιο ἀνακτος· ἐπιστενάζει δὲ γαῖα.
 Καῦμα γ' ὑπ' ἀμφοτέρων κέτιχεν ἰοειδὴ πέν-
 τος,
 Βροτῆς τε, σπρωτῆς τε, πυρὸς ἀπὸ τοῦ πη-
 λάρη,
 Πρωτόντων ἀνέμων τε, καραυῶν τε φλεγέδονος.
 Τρεῖς Αἰδὸς δ' ἐνέροις καταφθιμύοισιν ἀ-
 νάσθην.
 Τίτῃνις δ' ὑποταγέεσσι Κρόνον ἀμφὶς ἰόντες,
 Ἀσείην κιλάρδιο, καὶ αἰνὴς δῆϊότητος.

Observare liceat, quod hanc trepidationem Plutonis, utpote imaginem nobilissimam, & excellentissimam, Latini etiam Poëtæ imitati sint.

Virgil. Aen. 8.

Non secus ac si qua penitus vi terra debiscens

Infernas referet sedes, & regna recludat

Pallida, dis invisa, superque immanem baratrum

Cernatur, trepidentque immisso lumine manes.

Et Ovidius lib. 5. Metam.

Inde tremat tellus, & rex pavet ipse silentum

Ne pateat, latoque solum retegatur biatu;

Immissusque dies trepidantes terreat umbras. Rob.

687. Εὐ δὲ πὶ πάντων -- Φαῖνις Βίβν] Potentiam Jovis imminuit Poëta, cum dicat, omnibus ei viribus opus esse ad vincendos hostes. Messiam in Angelos rebelles fulminantem grandius describit Miltonus lib. 6.

Yet half his strength he put not forth, but check'd

His thunder in mid volley, for he meant

Not to destroy, but root them out of heaven. Rob.

699. Θισσῶν κέτιχεν χάος] χάος hic signat sine dubio ingentem aëris extensionem, quæ vacua capitibus nostris imminet; nam *Hesiodus* describit prælium, quod supra terram, non infra, commissum est. Nec obstat quod antea dixit, *flammam ad aërem pervenisse*, cum quia sunt hic frequentes repetitiones, tum quia hæc aliquatenus differunt; nam καῦμα θισσῶν *ingens ardor*, aut *incendium* est effectus flammæ. Sic χάος usurpavit *Aristophanes* in *Nubibus*, p. 151. Ed. Genevensis majoris, ubi ita loquentem Socratem inducit, inanem aërem ostendentem:

Ἄλλο τί σὺν ἐ νομῶς εἶ; ὅν ἐδίδα, πλὴν ἀπὸ ἡμῶς;

Τὸ χάος σὺν καὶ τὰς νεφέας καὶ τὴν γλῶτταν, τοιαυτῇ.

Aliud quidquam non existimabis Deum esse, præter ea quæ nos existimamus; hoc Chaos & Nubes & Linguam, tria hæc. Ubi *Scholias*: χάος λέγει τὰ αἶρα, παρὰ τὸ καρύδιαι, imò verò παρὰ τὸ χαίρειν, biare. Vide dicta ad v. 116. Vide etiam *Aristophanem* p. 164. & alibi. *Clericus.*

Ibid. Καῦμα δὲ θισσῶν κέτιχεν χάος]

Non assentior Clerico, qui supponit τὸ χάος hic significare ingentem aëris extensionem, quæ vacua capitibus nostris imminet. Nam præterea quod, hoc sensu admissio, inepta esset repetitio versus 696 ubi dicitur, οὐδὲ δ' ἴερα δῆρ' ἴσαν -- ἄσπετος, quis non sentit longe grandiore esse imaginem Jovis, ultra ipsius mundi limites fulgura torquentis, quàm ejusdem, flammæ in ambientem aëtem jaculantis? Miltonus nostras veterum Poëtarum æmulator, & perfectior, hunc locum respexisse videtur lib. 6.

Eternal wrath

Burnt after them to the bottomless pit.

Confounded Chaos roar'd

And felt tenfold confusion in their fall

Through

*Through his wild Anarchy, so huge
a rout*

Incumber'd him with ruin. Rob.

719. Τόσον ἐνέειδ'] Similis apud Homerum occurrit Tartari descriptio Il. 8.

Ἡ μὲν ἑλὼν ἔϊψα ἐς Τάρταρον ἐκείντα
Τάλα μάλ', ἤχι βάδιον ὑπὸ χθονὸς ἔτι βά-
ριδ' ἐστ

Ἐνθα σιδήρεαι τε πύλαι, καὶ χάλκαζ' ἰδὸς,
τόσον ἐνέειδ' αἰδέσθαι, ὅσον ἱρανὸς ἐς ὑπὸ γαίης.

Et hinc etiam Virgil. Aen. 6.

Turn Tartarus ipse

*Bis patet in præcept tantum, ten-
ditque sub umbras,*

*Quantus ad æthereum cæli prospe-
ctus Olympum.*

*Hic genus antiquum terræ, Tita-
nia pubes,*

*Fulmine dejecti, fundo volvantur in
imo.* Rob.

727. Αὐτὰρ ὕπερθε γῆς ἔϊψα περικατ']
Tartara, nimirum, non intra terram esse putabant, sed inferiora, in tenebricosis-spatiis, quæ terræ subjecta esse existimabant; cum nescirent terram esse rotundam, & vicibus soli sua hemisphæria ostendere. Clericus.

730. Χάος ἐν ὑψόφῃ, πλάρης ἔχεται γαίης]
Hic versus addititius videtur. Guetius.

730. Πλάρης ἔχεται γαίης] Hic versus Gueto videtur addititius esse, cui assentior. Mendosus enim est, nec Grammaticæ congruens. Rob.

739. Χάσμα μὲν] Pulcherrimam illam ideam Satanae per Chaos iter facientis abhinc videtur traxisse Miltonus Lib. 2.

A vast vacancy: all unawares

*Fluttering his pennons vain plumb
down he drops*

*Ten thousand fathom deep, and to
this hour*

*Down had been falling, had not by
ill chance*

*The strong rebuff of some tumult-
uous cloud*

*Instinct with fire and nitre hurried
him*

As many miles aloft ——— Rob.

740. Οὐδας ἵκοιτ', εἰ πρῶτα πύλαι ἐν-
θε ᾤοιτο] An scribendum? ὕδας ἵκοι' εἰ
πρῶτα πύλαι ἐνθε ᾤοιτο. Sic in ἔργois,
ἐπὶ δ' εἰς ἄκρον ἵκαται scribendum, pro quo
vulgò scriptum ἵκαται. Guetius.

741. Πρὸ δὴν δὴ δὴν δὴν] Scribo αἶεσι πρὸ
δὴν δὴν δὴν ἀργαλέν. αἶεσι πρὸ pro αἶεσι
una voce. Homer. Od. T. ἐπὶ μ' ἀνα-
πύσασα δὴν δὴν οἶχον πρῶτα. Guetius.

747. Ἄσπον ἰόντι] Vulgò legitur ἀμρῖς;
sed monente Grævio, & consentiente
MS. Bod. restitui ἄσπον, quod sequentia
verba ἀλλήλας πρῶτα requirere viden-
tur. Rob.

755. Καίγρητον δαδάτιο] Similiter Ho-
merus Il. ξ.

Ἐνδ' Ἰττην ξυδάτῃ, καίγρητον δαδάτιο.
Et Virgil. Aen. 6. *Et consanguineus le-
thi sopor.* Rob.

758. ——— ἵδ' ποτ' αὐτὸς

Ἡέλιος φάειν ἐπὶ δὴν δὴν ἀκτίνισσιν
Οὐρανὸν εἰσπύων, ἵδ' ἱερὰ δὴν κατὰ
καίγρητον.]

Videtur esse imitatio Homeri, qui ita
de Cimmeriis Odyss. A.

——— ἵδ' ποτ' αὐτὸς

Ἡέλιος φάειν ἐπὶ δὴν δὴν ἀκτίνισσιν
Οὐδ' ἐπὶ δὴν δὴν καίγρητον ἱερὰ δὴν
Οὐδ' ὅταν ἀπὸ δὴν γαίης ἀπὸ ἱερὰ δὴν πρῶ-
τα καίγρηται.

*Neque umquam eos Sol lucidus adspicit
radiis, neque cum it ad cælum stella-
tum, neque cum iterum ad terram è
cælo convertitur.* Clericus.

773. Ἰσθμὸς τ' Αἰδῶ καὶ ἱππῶν Περσε-
φείης] Ἰσθμὸς, ubi de Deo sermo est, ver-
ti debet ἰσχυρὸς potens, non fortis, præ-
sertim cum loquatur Poëta de Plutone.
Persephone filia Cereris dicitur alio no-
mine Pherephattha, quod si scribamus
Phœnicio caractere ΠΕΡΕ-ΦΕΡΕ-
ΠΕ, significat fructum copiosum; no-
menque hoc terribile habebatur, quia
sacrum. Plato in Cratylō, p. 265. eo
prolato subjicit: πολλοὶ καὶ τὸτο φεβύται τὸ
ὄνομα, multi reverentur hoc nomen. Περ-
σεφώνη

σφόνη viri docti interpretantur, ex eadem Lingua, פֶּן דִּפְּן *peri-saphoun* fructum occultum, quod signat semen-tem terræ commissam. Malim intelligere *reconditum* in horreis. Utrumque nomen aptissimum est filix Διὸς, hoc est, *Deæ copix*. Ceres Regina fuit Siciliæ, cujus filiam rapuit Pluto, aut raptam uxorem duxit; quod in Enarratione * Gallica Mysteriorum Cereris multis ostendimus. *Clericus*.

775. Διὸς Στύξ θυγάτηρ ἀΐδος Ὠκεανοῖο] Non difficile est intellectu cur Stygem vocet *Hesiodus* filiam Oceani, cum sit tanta rerum affinitas; ne dicam ex vaporibus Oceani, qui in pluvias densantur, oriri fontes. Sed tria sunt hęc, non ubique obvia, animadvertenda. Primum est descriptio Stygis, quam prorsus fictam esse nos credere vetat quod habet *Pausanias* in Arcadicis, seu Lib.VIII. p. 483. ubi postquam meminit ruderum Oppidi Arcadici, cui Nonacri nomen erat: Τῶν δ' ἐρείπων, inquit, ἡ ποῖος κρημὸς ὅστις ὑψαλὸς ἔχ' ἔπειγ' ἐν ποσσίν ἀνέκοντα ὑψος οἶδα. καὶ ὕδωρ καὶ τὸ κρημνὸν αἰετὶ κελεύει δ' Ἑλλήων αὐτὸ ὕδωρ Στύγος. Εἶναι δὲ τὴν Στύγα Ἡσίοδος ἔ' ἐν Θεογονίᾳ ἐποίησεν. (Ἡσίοδος δὲ δι' ἐπὶ τὴν Θεογονίαν εἰσὶν οἱ νομίζοντες) πεποιημένη ἐν ὅσιν ἐνταῦθα Ὠκεανὸς θυγάτηρ τὴν Στύγα, γυνῆα δὲ αὐτῷ τῇ Πάλλαντι: non procul à ruderibus, est alta montis crepido; non aliam vidi, quæ in tantam altitudinem attollatur; aqua vero secundum præruptam rupem stillat. Vocant Græci banc aquam Stygis. Esse autem Stygem *Hesiodus* in *Theogonia* cecinit; (neque enim desunt qui *Theogoniam* opus *Hesiodi* esse credant) cecinit autem Stygem fuisse Oceani filiam, & uxorem *Pallantis*. Hoc fictum quidem est, ut pleraque alia, sed ex verbis *Pausaniæ* intelligere licet, quare dicat *Hesiodus*:

κλυτὰ δώματα ταῖσι
Μακρῆσι Πέτρῃσι κατηρέε', ἀμφὶ δ' πάντα
Κίστην ἀργυροῖσι ποσσὶν ἑρπύων ἐσθλὴν κταται.

*Inclytas ædes incolit ingentibus saxis
supernè tectas, circumquaque vero colum-
nis argenteis ad cælum firmatæ
sunt.*

Alterum, quod hęc animadvertendum est, ad id pertinet quod Poëtæ aiunt aquam esse inferorum; quod inde ortum, quod aqua illa lethalis esset, quemadmodum paullo post docet *Pausanias*: Θάνατον δ' τὸ ὕδωρ φέρεται τῷ καὶ ἀνθρώπων καὶ ἄλλων ζώων παρ' αὐτῇ: lethalis est hæc aqua & hominibus, & omnibus aliis animalibus. Alios etiam habet miros effectus aquæ illius omnia perumpentis, præter ungulam equinam; sed qui fortè minùs veri sunt. Verùm hinc liquet, cur in inferis collocetur, nec dubito quin ea aqua ab antiquissimis Græciæ colonis dicta sit שִׁתּוּק מֵי me *sibouk*, hoc est, aqua silentii, quod ad regna silentium eos demitteret. Eodem respicere videtur *Hesiodus*, in sequentibus, ubi dicit eum qui per Stygem pejeravit καὶ δαὶ ἀναυδὸν, jacere sine voce.

Tertiò observandum aquam huius fontis fuisse iurijurando consecratam; quod quæ potuerit fieri, si lethifera erat, non immeritò quærant Lectores. Videtur enim qui jurabat bibisse ἐν χροσθῇ ποσὶν ἑρπύων allatam aquam ab Iride. Alioqui necesse non erat eam afferri. Crediderim hanc fuisse opinionem eorum temporum, eum qui accusabatur cuiuspiam sceleris, cujus reus non erat, potuisse sine noxa eam aquam bibere; addito jurejurando, quò innocentiam suam testatam faceret; sin minùs, aquam noxiam suam naturam obtinuisse, & homini mortem, aut gravem morbum creasse. Non unus hic fons habitus aptus explorandæ veritati iuri-jurandi. Vide quæ habet *Macrobius* de fonte *Palicorum* Saturnal. Lib.V. c.19. *Clericus*.

783. Μέγαν ὄρκον] Hoc est, per quem magnum iusjurandum concipitur. Sic *Homerus* vocat ὄρκια μεγάλα agnos qui ad-

hibebantur

hibebantur ad solenniùs jurandum. Iliad. Γ. v. 245. *Clericus.*

785. Ο. τ' ἐκ πίστεος καταλείβει] ἐκλάττω] Respicit ad id quod ex *Pausania* protulimus, qua de causa etiam *Homerus* * vocat καταλείβων Σπυγὸς ὕδαρ, *stillantem aquam Stygis*. Ταῦτα μὲν δὲ ἐπὶ ποταμῶν, inquit *Pausanias*, ὡς ἐν ἰδίῳ ἐς τὸ ὕδαρ τῆς Σπυγὸς αἰχλῶν: hæc cecinit, quod *videris aquam Stygis stillantem*. *Clericus.*

794. Κήτους νύτῃς καὶ τὰ ἔξω] Hæc poetice ficta & adaucta, sed ex vero nata; nimirum, ex noxia Stygiæ aquæ natura. *Clericus.*

805. Ὀρύζων] Græci antiquam interpretantur, quasi ab *Ogyge*, antiquissimo Rege nescio quo. Intelligimus *amaram*, quod apprimè quadrat in exitialem effectum hujus aquæ potæ; ex Phœnicia Lingua, in qua ἄγαν agag significavit, ut apud Arabas, *amaram reddidit aquam*. Hinc quoque dicta *amara*, aqua illa jurisjurandi & zelotypiæ, quam, apud Hebræos, bibere jubebatur mulier adulterii suspecta. Vide Num. V. *Clericus.*

806. Ἐνθα δὲ γῆς διοριστὴς] Hic & tres sequentes versus è superioribus repetiti sunt, post versum enim 734. collocantur. Sed hinc fortasse tollendi. *Guietus.*

806. Ἐνθα δὲ γῆς διοριστὴς καὶ τὰ ἔξω] Hæc sunt παραλογίαι poeticae, quæ nihil ex vero ducunt. *Clericus.*

808. Πάντων πηγαὶ καὶ ποταμοὶ ἑαν] Πηγαὶ hæc videtur initium significare, nam solius πόντου posset dici fons, non terræ, tartari, aut cœli. *Clericus.*

820. Τυφάνα] De hoc egimus ad v. 307. Describuntur scelerati homines Jordanis accolæ, quorum historiam & excidium Græcis olim narraverant Phœnices; hoc est, mendaces mendacibus augenda atque exornanda tradiderant. *Clericus.*

822. Οὗ χεῖρος μὲν ἔστιν ἐκ τοῦ ἔργου ἔχοντα] Vertunt: *cujus manus quidem*

sunt ob robur occupatae, aut *operibus aptæ*, quasi ἔργον idem sit hic ac ἔργον. Sed quodnam opus memoratur Typhonis, aut Typhoëi, seu antequam à Jove vinceretur, seu postquam in Tartara detrusus est? Deinde quid frigidius hac descriptione virium, *cujus manus propter robur habent opera*? Non potuit hoc ferre *Fr. Guietus*, qui suspicatur legendum δαίμα ἀκῶνα, *mirabile auditu*. Verùm tanta mutatione opus non est, cùm præsertim non minùs frigidum sit, & minus Græcum: *cujus manus sunt in robore*. Cùm olim sine notis accentuum & spirituum scriberent Græci ΟΥ. æquè facilè potuit efferri & non ac ἔ, *cujus*, quod si feceris sententia egregia erit: *Nec manus, propter vires, habent quidquam quo impediri queant; & pedes fortis illius Dei sunt indefessi*. ἔργματα hæc deducimus ab ἔργῳ, *coërceo, prohibeo*. Hoc unum in hac nostra interpretatione paullo durius videri queat, quodd particula negativa sit paullo remotior à verbo: Sed nec desunt ejus rei exempla, & eam omnino postulare videtur sensus. *Clericus.*

826. Πῦρ ἀμάρων] *Ignis* hæc vocatur oculorum splendor, ut & in sequente versu, nequis putet Poëtam ignem propriè dictum in oculis hujus monstri collocasse. Superant hæc omnem παραλογίαν. *Clericus.*

836. Θινύειν καὶ ἀδανείναι ἀναξιν] Fortè nata est hæc circumstantia ex narratione Phœnicum, qui dicebant inferioris Jordanis accolæ *bellum Deo & hominibus indixisse*, aut utrorumque *hostes ac spretores* fuisse. Quæ loquutiones perperam intellectæ monstra hæc pepererunt, quasi fuisset terræ filius Draco, qui bellum Jovi intulisset. Certè *Lucretius* describens *Epicuri* dogmata de Numine, quod verbo posuit, re sustulit, ita de Epicuro loquitur quasi ei bellum intulisset, Lib. I. initio:

* Iliad. O. v. 37. ubi Juno jurat per Stygem.

Quare Religio pedibus subjecta vicissim

Obteritur, nos exæquat victoria cælo. Clericus.

838. Σκληρὸν ἰσχυρότης] Non malè hisce verbis describitur subversio Sodomæ, Gomorræ vicinarumque urbium, de qua vide Diss. nostram. *Clericus.*

840. Τάρταρα γαίης] Hoc est, remotissimæ partes terræ, quæ est significatio vocis *tartara*. Vide not. ad v. 119. *Clericus.*

841. Ποσὶ δ' ὤσ' ἀθανάτων] Parem in his versibus reperias sublimitatem ac in Homericis illis à Longino celebratis, utpote quæ ἄλλαν τὴν καὶ μέγα τὸ θαυμάσιον, καὶ ἀκατὸν παύσιον.

— Τρίμυ δ' ἔργα μακρὰ, καὶ ὅλα

Ποσὶν ὤσ' ἀθανάτων Ποσειδάωνος ἰόντος. Eandem sublimitatem Miltonus assequitur,

*Under his burning wheels
The steadfast Empyrean shook through-
out;*

All but the throne itself of God-- Rob.

843. Ἰουδαία πόντος] Hic intelligendum mare mortuum, seu lacus Asphaltites. *Clericus.*

846. Ἐξ ὧν ἡ χθὺς πᾶσα] Vicina, nempe, infimis partibus Jordanis; qua de re vide memoratam Dissertationem. *Clericus.*

858. Τοιοῦτον ἀνέκτο] Ἀνεξ, nimirum, ut jam diximus, vox est honorifica quæ Regem quidem sonat ut plurimum; sed eximium etiam quidpiam significat, quale erat in suo genere hoc monstrum. *Clericus.*

859. Οὐρανὸν ἐν βύσσῳ] Inter montes Moabitidis & Chananæ situs est lacus Asphaltites, in profunda valle. *Clericus.*

869. Νόστοι Νόστοι, Βορρὸς τε καὶ Ἀργεῖος Ζεφύροιο] Hic mirum est fieri duntaxat mentionem trium ventorum, omisso *Eurro*, qui tamen μαλαῖρα non potest vocari. Quod cum non concoquerent non-

nulli, legerunt καὶ Ἀργεῖος, Ζεφύρος τε, quem admodum habet in Allegoriis *Joannes Diaconus*; quod etiam respicit alter *Scholias*, qui memoratis quatuor ventis *cardinalibus*, ut vocantur, subjicit: Ἀργεῖος ὁ Ἀπριλιῶτης, ὃν λέγει ὁ Οὐρανὸς Ἐὐρὸν: *Subsolanus quem vocat Homerus Eurum*. Recta sine dubio esset lectio, si constaret Ἀργεῖον uspiam dici Eurum, cum contra constet esse occidentalem ventum, qui & Corus vocatur. *Plinius* Lib. II. H. N. c. 47. *Sunt bini, in quatuor cæli partibus; ab oriente æquinoctiali Subsolanus, ab oriente brumali Vultur-nus; illum Apelioten, hunc Eurum Græci appellant. A meridie Auster, & ab occasu brumali Africus; Noton & Lyba nominant. Ab occasu æquinoctiali Favonius, ab occasu solstitiali Corus; Zephyrum & ARGESTEN vocant.* Præterea eisdem ventos tres commemorat v. 379. ubi Ἀργεῖος est etiam epitheton Zephyri, quemadmodum hic ex vulgata lectione. Crediderim hanc omissionem esse negligentiam tribuendam; nam non ignorabat *Hesiodus* esse Orientalem ventum.

Idem *Plinius* paullo antea: *Veteres quatuor omnino servavere, per totidem mundi partes (ideo nec Homerus plures nominat) hebeti ut mox judicatum est ratione.* Vide *Homerum* *Odyss.* E. v. 295. *Hesiodus* autem *Homero* in ejusmodi rebus nequaquam inferior erat, ut satis liquet ex Operibus & Diebus. Obiter notandum *Hesiodi* πνοὴ vocem Ἀργεῖος nondum fuisse nomen venti, qui à *Zephyro* distingueretur; cum conjungatur ea vox cum *Zephyro*, quasi epitheton, quo significetur ejus *celeritas*, aut simile quidpiam. *Clericus.*

871. Ἀλλὰ μαλαῖ αἶραι] Μαλαῖραι scribo. *Hesych.* μαλαῖραι, μαλαῖαι αἶραι, ἐχθροὶ πνοαί. vulgò scriptum ἄμμοι pro αἶραι. ex ἀ+ fit μα+ retrò, in casum. Sic ex ἀνός, μανός, μωξ μοξ, ὠδός. *Gnietus.*

884. Δωδὲκὰ πνέοντες] Hoc est, mu-
nera

nera illis diviſit, ſed poſteritas eos honores intellexit de iis, quibus ſingula Numina præſeſte poſtea credita ſunt. *Clericus.*

885. *Αλαχον δῖτα Μῆτιν*] Clarum eſt hīc allegoricum eſſe matrimonium, quōd Regi conjunctius nihil eſſe debeat quāam *prudentia*. *Clericus.*

885. Per hanc Allegoriam ſignificat Poëta, conjunctiſſimam eſſe Divinæ Naturæ ſapientiam. Similis figura in libro, qui nuncupatur *Sapientia Solomonis*, pulcherrimè uſurpatur. Cap. 8.

Ταύτην (ſc. ἡ *σοφία*) *ἐρίλασσε, καὶ ἐξέζητησεν*
ἐκ νεότητός μου.

Καὶ ἐζητησεν νόμους ἀγαλάδαι ἱμευτός.
Sapientiam amavi, & exquisivi ab
adolescentia mea,

Et eam pro ſponſa expetivi mihi.
Rob.

887. *Αδώνη*] Deam diſciplinæ & fortitudinis meritō *Prudentiæ* filiam facit Poëta; cū abſque hac nulla ſit vera fortitudo, nec eruditio. Ceterūm *Αδώνη* eſt, Phœniciā linguā, *אֲדוֹנִית ethana*, hoc eſt, fortis, ut ab aliis jam animadverſum. *Clericus.*

894. *Τετονημεναι*] Sic dicitur *Minerva* quaſi genita à capite Jovis, nam ſi ſcribamus Phœniciis litteris *תְּרִיתָה tbritho*, intelligemus deducendam vocem à *רִית reth*, quod, pro mutatione ſolenni *ת* & *ש*, idem eſſe potuit ac *רִישׁ reſch*, Chaldaicè & Syriacè *caput*. Ejus antiquæ vocis ſignificatio remanſerat etiamnum apud Athamanas. *Hefſychius*: *Τετονη, Νίξας δὲ ὁ Κολοφώνιος φησὶ πάλιν παραλὸν ἔχειν Ἀθωμάνας.* Apud Cretenſes, idem hac voce ſignificatum eſſe auctor eſt *Eaſtathi* in *Illiad*. Δ. Ed. Rom. p. 504. Hanc quidem circumſtantiam *Palladis* natalium hic non tradit *Hefſiodus*, ſed ſummo conſenſu reliqui omnes Mythologi & Poëtæ habent. Facile eſt intellectu cur ſapientiſſima Dea & Artium Præſecta à cerebro, vel capite Jovis nata putetur, cū caput exiſtimetur eſſe ſe-

des animi. Aliæ vocis Etymologiæ non ſunt flocci faciendæ, ſi cum hac confeſtantur. *Τετονημεναι* verterant Romani veteres *Capitam*. *Ovidius* ſub finem Lib.

III. Faſtorum:

Parva licet videas Capitæ delubra
Minervæ,

Quæ Dea natali caput habere ſuo.
Nominis in dubio cauſa eſt, capitale
vocamus

Ingenium ſollers; ingenioſa Dea
eſt.

An quia de capitis fertur, ſine matre, paterni

Vertice, cum clypeo proſiluiſſe
ſuo? Clericus.

898. *Ἐν ἐντέλειαν ἑνὸν*] Hoc eſt, prudentiam perpetuè ſibi adeſſe conſiliariam voluit, nec umquam eam dimiſit. *Clericus.*

899. *Ὡς δὲ αἱ ἀφάτου δὴ ἀγαθὸν τε καὶ κόντε*] *Bonum & malum* omnia ſignificant, apud *Homerum*, & in Hebraico etiam ſermone. Vide not. ad *Genef.* III, 5. *Clericus.*

900. *Θίμω*] Dea hæc eſt Præſes Juſtitiz, quæ non minùs ac *Prudentia* Regibus neceſſaria eſt. Si ſcripſeris Phœniciis litteris *תִּמָּ*, illico liquebit eſſe vocem Phœniciam, à *תָּמ integer, probus*, ita ut nomen *Themidis integritatem* ſonet. *Clericus.*

Ibid. *Ἡ ἥλιος ὀφει*] *Hora* eſt ab Hebraica voce *אור*, *or*, quæ lucem ſonat propriè, & tratitio ſignificatu cognitionem, quæ in Rege unà cum integritate conjuncta eſſe debet. Poſſet huc fortè trahi conjunctio *Urim & Thummim*, in Pont. Maximo Hebræorum. Affinitas *Horarum* harumce cum Dea Juſtitiz ſignificatur earum nominibus *Εὐνομία, Δίκη & Εἰσέτις*, quæ ſunt Juſtitiz conſectaria, & veræ eruditionis comites. *Clericus.*

903. *Μοίρας δ' ἔτι πλείων πρὶν πόρι μῦθον*
τε Ζεὺς.] Quamvis affinitas ſit inter Juſtitiam & munus harum Dearum; non
D d d 2 eſt

est credibile hos versus esse *Hesiodi*, cum alios parentes Parcis tribuerit antea v. 215. Homo ineptus, qui supplere conatus est quod non deerat *Hesiodo* sed deesse putabat, hos de Parcis versus adfuit, & fortasse plures. *Clericus*.

903. Μοῖρας δ'] Eadem, quæ Clerico, fuit sententia Doctiff. Thomæ Gale in notis ad Apollodorum p.6. Sed utriusque ut opinor, fraudem fecit prava Hesiodi interpretatio. Non enim in hoc loco asserit poëta Themis peperisse *Parcas*, quæ suprâ *Noctis* esse filia dicuntur, sed Themis peperisse *Horas*, quæ venustatem operibus hominum, *Parcisque* conciliant. Accusativus casus Μοῖρας, ut Grammatici loquuntur, proximum verbum τὸ ἀείδουσιν, non τὸ τίνας sequitur; & sententia sic exposita sensum exhibet verissimum, viz. *Bonæ leges, justitia, & pax humanam sortem pulchram, & felicitatem reddunt*. Rob.

917. Ἀπὸ δ' Ἀπίλλων] De nomine Latonæ, egimus ad v. 406. Nunc dicendum quare ejus filius vocaretur ὦ-
ς Ἀπώλων, nam passim ita appellatur ab *Homero*, quasi *Apollo* sit cognomen. Si autem scribas Hebraicè: פה-בו הַפּוֹלֹן *phe-bo hapollon*, Linguae Hebraicæ peritus statim interpretabitur *os in eo mirum*, quod apprimè convenit Deo fatidico. Vide dicta de *Phæbe*, ad v. 404.

Ibidem. καὶ Ἀρτεμὶς ἰοχάρων] Phœnicio charactere הַרְתַּמִּי *hartbemi*, significat, *mons admiratio mea*, ab הַר *har*, *mons* & תַּמָּה *thamah*, *admiratus est*. Diana, nimirum, venatrix montibus maximè delectabatur. Antiquissimus hymnus in Dianam, qui *Homero* tribuitur, sic eam describit:

Ἡ κατ' ὄρεσιν οὐβήντα, καὶ ἀκείας ἀνιμώσας
Ἀρχὴν τερρομένην παργγίσουσα τίξαι πταίνου.

Quæ per montes umbrosos & promuntoria ventosa, venatione oblectata totum arcum tendit. Sic ipsa, apud *Callimachum* in Hymno, qui ipsi in-

scriptus est, loquitur, v. 19.

— αὐαργὸν δ' ὅτ' Ἀρτεμὶς ἄστυ κατέκειτο,
οὐβήσαν οὐκίσου.

Raro Diana in urbem ibit, in montibus habitabo. Vide ejusdem Hymni vsf. 3 & 18. Apud *Lucianum*, in Dialogis Deorum, p. 212. T. I. dicitur ὅπως *montana*; & p. 217. T. I. Amor negat se posse vulnerare Dianam φεύγουσιν ἀπὲς ὄρεσιν ὄρεσιν, *fugientem semper per montes*. Talia innumera possent proferri.

Observandum hîc & alibi clarè distinguui Apollinem & Dianam à Sole & Luna, qui v. 371. dicuntur Hyperione & Thia nati. Attamen constat postea Apollinem quidem & Solem unum Numen creditum fuisse, Lunam verò ac Dianam alterum; quod idèd factum puto, quia Apollinis quidem animus, post mortem, in Solem ivisse, ut æternæ illi flammæ præses, dicebant antiquissimi Poëtæ; Dianæ verò mentem Lunam in-sedisse. Genus hoc fuit adulationis, quo vetustissimi Græci prosequuti sunt liberos Jovis. Sic & Ægyptii Ididi adulati erant, cum columnæ, sepulcro Ididis impositæ, cum alia, tum etiam hæc inscripssissent: * Εγὼ εἰμι ἢ ἐν τῇ ἀρκῇ τῇ κυνὶ ἐκτρέφουμαι: *Ego sum, quæ in Canis fide exorior*. Indidem factum ut stellis omnibus imposuerint nomina illustrium virorum & sceminarum; qua de re agit *Hyginus*, In Lib. II. Poëtici Astronomici, de signorum caelestium *Historiis*. *Clericus*.

920. Λοιδυτάτην δ' ἦεν Σαλαπὴν ποίησας ἄλοιον] Attamen hæc sola legitima uxor habita, ceteræ omnes pellices. Dicitur, apud *Lucianum*, Jovis ἡ νόμιμος γαμήτις *legitima conjux*, in Dialogis Deorum p. 192. Tom. I. & Jovὶ συμβασιλεύουσαν, p. 213. *Clericus*.

921. Ἡὼν] Hæc Dea fuit juventutis præses, quam nomen traxisse liquet ex Hebraica voce עַבְיָה *eb*, viror, qui juventutis est Symbolum; quòd plantæ tum

* *Diodor. Siculus Biblioth. Lib. I. p. 24.*

vigeant maximè, cùm maximè virent. Hinc apud Poëtas, passim *viridis juven-tus* dicitur, imò & senectus cùm con-tingit eam juventuti esse similem. *Vir-gilius* Æneid. V. 295.

Euryalus formâ insignis VIRIDI-QUE juvenitâ.

Idem Lib. VI, 304. de Charonte :

Jam senior, sed cruda Deo VIRI-DISQUE senectus.

Ibidem. Apud.] Notissimum est Mar-tis sedes haberi montes Thraciæ, quos aut filius Jovis, Theßaliæ Regis, aut ex ejus posteris quispiam insedit, unde di-ctus est הרי *bari*, hoc est, *homo mon-tanus*, nam, ut diximus, הרי est *mons*, *deus*. Cùm autem ex bello & latrociniiis viveret, creditus est post mortem præesse bello, cui tam sæpè vivus interfuerat. Elegans est descriptio palatii Martis, a-pud *Statium* Lib. VII. Thebaïdos, ubi de Mercurio ad illum misso, cujus de-scriptionis hoc est initium :

Hic steriles delubra notat Mavortia sylvas,

Horrescitque tuens, ubi mille furo-ribus illi

Cingitur adverso domus immansue-ta sub Armo :

qui, ut notum, mons est Thraciæ. Hinc à Thracibus Mars impensè cultus. *He-rodotus* Lib. V. c. 7. Θεις ἢ οἰκονταί μόνος τῶνδε. Ἀρεα, καὶ Διόνυσος, καὶ Ἀρτεμις; *Deos hos Solos colunt, Martem, Liberum, Dianam.* Ac sanè mores eorum cum ejusmodi Religione consentiebant. Idem Scriptor paullò ante de moribus Thra-cum: ἀργὸν ἵναί τε κάλλιστον, καὶ ἢ ἐξάτην ἀπ-μώτατον· τὸ ζῆν ἀπὸ πολέμου καὶ λαϊστῆρος κάλλιστον: *osiosum esse honestissimum, agricolam vero contemptissimum. E bello atque rapto vivere pulcherrimum.* Clericus.

Ibidem. Εἰλαίθυα.] Vox הילידא *beli-dia* aliunde non potest deduci quàm ab היליד *belid*, hoc est, *fecit parere*; sic enim formari potest *Hipbil* in verbo היל

* Tom. I. p. 213. in *Dial. Junonis & Læonæ.*

jalad peperit, æquè ac in aliis verbis ejusdem formæ. Quàm hoc autem no-men benè conveniat Deæ partui præfidi nemo non videt. Observatu dignum est distingui hoc Numen à Diana, cùm ab *Hesiodo*, tum à Scriptore antiquissimo Hymni in Apollinem, qui *Homero* tri-bui solet, narrat enim primum *Eilei-thyiam* nescivisse Latonam parturire, deinde ait advocatam è cœlo fuisse, & partum Latonæ venientem accelerasse. Sic habet v. 97.

Μένει δ' ἐκ ἐπίπυσο μογοςόκος Εἰλαίθυα.

Sola nescierat partus laborem levans Eileithyia.

Postea v. 15.

Ἔστ' ἐπὶ δόλῳ ἔβαινε μογοςόκος Εἰλαίθυα

Τὴν τότε δὴ τὴν Εἰλαί, μανόιντων δὲ τε-κίδου.

Ubi in Delo incessit partus dolores le-vans Eileithyia, tunc illam partus cepit, & parata erat parere. Quis ergo factum ut Diana cum hoc Numine misceretur & partibus etiam præficeretur? Qui po-tuit credi τὰς τεκνοῦσας μάλιστα παρδύειν ἵσα, ut utar verbis Junonis apud * *Lucianum*? Nimirum, credebant Lunæ Numen præ-esse partui, quod præsit mensibus, intra quorum certum numerum fœtus in lu-cem eduntur; cumque eo Numine mis-cebant Dianam, quæ, eo pacto, quam-quam virgo, obstetricis munere fungi statuebatur. Aliam rationem commini-scitur *Callimachus*, Hymno in Dianam v. 20. & seqq. ubi sic Dea loquitur :

— Πόλιν δ' ἐπιμύχομαι ἀνδρῶν

Μῦνον ὅτ' ὀξύναισι καὶ ὀδύνοισι γυναικίς

Τειρόμεναι καλέουσι βοῶντος ἦσι με μῦραι

Γεινομένην τοσῶτον ἐπαλέγουσ' ἀρήγειν

Ὅθι με καὶ πύκνυσα, καὶ ἐκ ἡλγυσι φέρουσα

Μήτηρ.

Urbibus vero admiscebor hominum, tan-tum cum acutis pariendo doloribus mu-lieres oppressæ vocarint me opitulatri-cem; quibus me Parcæ, ut primum nata sum, sortem adsignarunt opem se-

rendi;

rendi; quoniam & cum me pareret, & cum me ferret non doluit mater. Sed commentum hoc est *Callimachi*, qui credidit indignum Dea esse dolere, instar mulierum; non sententia antiquissimorum Græcorum, qui Diis incommoda, imò & vitia humanæ naturæ tribuere solent. Philosophi postea, cum non possent hæc concoquere, ad allegorias conversi sunt; & Poëtis recentioribus corruppendæ veteris Historiæ, dum *Σιωπηροί* volunt loqui, occasionem præbuerunt. At qui me audiet is antiquissimam Græciæ famam esse credet, quâ humana Diis tribuuntur, quodd ejusmodi rerum fingendarum nulla ratio fuerit, si aliter sensissent Græci. Imò verò periculosissimum fuisset *Σιωπηροί* de Deo sentientibus talia obrudere. Contrà verò & Philosophi & recentiores Poëtæ graves rationes habuerunt, cur humana incommoda & vitia Diis detraherent; nec sine Religionis specie, adprobationeque audientium turpes de Diis historias mutare aggrediebantur, quod non semel facit in hisce Hymnis *Callimachus*, & præsertim quidem Hymno in Jovem. Sed ne conjecturis agere videamur, en locum ex Hymno Homérico in Apollinem, in quo contraria affirmantur v. 91.

Ἀπὸ δ' ἐννέμηρ τε καὶ ἐννέα ῥόκτας ἀάλητος,
ὠδόντιον πίπαρτα.

Latona novem diebus & novem noctibus incredibilibus doloribus torquebatur. Dabimus etiam auctorem gravissimum sententiæ de Luna partuum præside. Is est *Cicero* de Nat. Deorum Lib. II. c. 207. *Dianam, inquit, & Lunam eandem esse putant; cum — Luna à lucendo nominata sit, eadem est enim Lucina. Itaque ut apud Græcos Dianam eamque Luciferam: sic apud nostros, Junonem Lucinam in pariendo invocant. — Adhibetur autem ad partus, quod ii maturescunt aut septem nonnumquam, aut plerumque novem Lunæ cur-*

sibus; qui quia mensa spatia conficiunt, menses nominantur. Clericus.

926. Εὐ φιλόπτη μῆϊσα] Legendum ἔ φιλόπτη μῆϊσα, nam quemadmodum Jupiter solus genuisse dicitur Minervam: sic & Juno ζαμῆισι καὶ ἑίσιν ἢ παρακρίτη, *intendit vires, & contendit cum suo marito*, genuitque sola & peperit Vulcanum. Sic quoque legit Scholiastes, qui habet: Ἐστὶ δὲ Ἡραίων ἐν μύθῳ Ἡρᾶς εἰσαγγελία, *hic (Hesiodus) ex sola Junone Vulcanum inducit*; ἢ δὲ Οὐρανὸς ἐκ Διὸς καὶ Ἡρᾶς, *Homerus vero ex Jove & Junone.* Ex *Hesiodi* sententia, adoptavit Juno celeberrimum fabrum, qui vocabatur Ἡρακλῆς, Phœniciis litteris חרמל ephesbto, hoc est, qui *coquit in igne*, nimirum, metalla; nam חרמל est *coxit*, & חרמל ignis, unde Græcè *ista, focus*. Sic legit hunc locum *Hesiodi Lil. Gyraldus*, ostenditque olim ita lectum. Clericus.

930. Τείνω τῷ ῥέτῳ ἄνθρωπος μέγας] Nomen רֶטֶט deduxerim à רֶטֶט *reset*, timor, aut à רֶטֶט *reset*, Chaldaice *tremuit* & Arabicè, *tumultum excitavit, clamorem edidit*. Nomen non malè convenit Deo cui tribuitur

Buccina, quæ, medio concepit ut aëra ponto,

Littora voce replet sub utroque ja-
centia Phæbo.

Quæ verba sunt *Ovidii*, *Metam. I. Clericus.*

936. Ἀρμυρίν δ' ἐν Κάδμωσιν ἱερὸν θυμὸν δὲ τ' ἀποιτν.] Ingeniosè *Sam. Bochartus Chanaanis Lib. I. c. 19.* nomen *Cadmi* conjicit significare ejus patriam; erat, nimirum, קַדְמוֹן *Kadmoni*, ex iis *Cadmonæis* de quibus *Moses Gen. XV, 19. Harmoniam* verò dictam ex monte *Hermone*, quæ pars fuit *Antilibani*, ad ortum fontium *Jordanis.* Clericus.

937. Ἀτλαντὶς Μαίην τέλα κλύμεν Ερμῆν] Primum, hic animadvertendum *Maian*, quæ fuit una *Pleiadum*, dici filiam *Atlantis* altissimi montis, qui cælum ipsum ferre dicebatur; ob nexum, scilicet, & vici-

viciniam. Deinde Pleias hæc dicitur Maia, hoc est, מַיָּא five *aquosa*, nam מַיָּא *majim* aquæ dicuntur, à veteri singulari מַי *mai* aqua. *Aquosæ* autem nomen optimè convenit nobilissimæ Pleiadum, quandoquidem Pleiades passim *imbriferæ*, *madidæ* & *aquosæ* dicuntur à Poëtis; quod iis, initio veris, orientibus, pluvium soleat esse coelum. Vide collecta hanc in rem à *Nicol. Loydio* in Lex. Historico. Filius hujus Pleiadis dictus est Ερμῆς, hoc est, ἑρμῆς *hermas*, quod à Radice ἑρμῆ, *heram*, *caliditate usus fuit*. Quo nomine egregiè describitur indoles Dei furum, & fraudium. Quam in rem legendus Hymnus in *Mercurium*, ex quo pauculos dumtaxat versus, quibus describitur ejus ingenium, proferemus; ubi ita de Maia, v. 13 & seqq.

Καὶ τίτ' ἐγένετο πῦμα πολύτροπον, αἰμυλομήτην,

Αἰσῆρ', ἐλατῆρα βοῶν, ἡγήτορ' ὄνειρον,

Νυκτὸς ὀππαιτῆρα, καὶ τὰ ἐξῆς.

Tunc peperit filium vasfrum & blandiloquum, prædonem, abactorem bouum, ducem somniorum, noctis spectatorem &c. Hæc epitheta Mercurii, historiâ ejus fraudium, quam multis prosequitur, in sequentibus confirmat Poëta. *Clericus*.

939. Καδμοῖν δ' ἄρα οἱ Σιμίλν τίνα παῖδα-
μον ἦεν] Quoniam hic est primus, qui ab Hesiodo ex Deo & mortali muliere genitus dicitur, inquirendum est hoc in loco in rationes, ob quas ab antiquissimis Græcis nonnulli filii Deorum crediti & dicti sint, quos non diffitebantur ex mulieribus natos; quales fuere Bæchus & Hercules Thebani, aliique innumeri. Sed antea animadvertendum est horum generationem narrari, post Deorum omnium natales ex Deabus; unde intelligere est mulierum hosce liberos esse natos iis temporibus, quibus jam primi Græciæ coloni Dii habebantur, & colebantur, nec tamen planè memoria

obsoleverat, quâ & ipsos homines fuisse constabat. Memorantur enim hi novi Dii, ex aliis coelo jam receptis, nati; quorum tamen parentes numquam cum mortalibus concubuisse dicti essent, nisi crediti fuissent & ipsi mortales fuisse.

Quod cum ita sit, triplici de causa homines potuere Deorum filii dici & credi. Prima est petita ex antiquissimorum Græcorum dialecto, in qua à *Diis nati* atque *educati* dicebantur quicumque aliqua in re Diis similes esse judicabantur. Reges, qui imperare videbantur hominibus, ut Jupiter Diis & Regibus, propterea vulgò dici solebant *Διογῆναι* & *Διοτρεῖναι*, à *Jove geniti & educati*, ut ex innumeris *Homeri* locis liquet. Sic loquitur Poëta *Iliad. B. v. 196.*

Θυμὸς ὃ μέγας ἐὼν Διοτρεῖναι βασιλῆα.

Τίμῃ δ' ἐκ Διὸς ἐστὶ φίλῃ ὃ ἰμπεριτὰ Ζῆς.

Ira est magna à Jove nutriti Regis. Honor autem à Jove est, & illum (Regem) amat consiliarius Jupiter. Ad quem locum, sic habet *Eustathius*: Ερμῆς λέγει, ἐχ' ὅτι ἐκ Διὸς τὸ ἦθος ἔλασεν, ἀλλ' ὅτι ἐξ ἐκείνου αὐτοῦς ἡ τιμή: ostendit cur Reges dicat à Jove natos & educatos, non quia ex Jove genus ducunt, sed quia ex illo est iis honor. *Callimachus* Hymno in Jovem v. 76. & seqq.

Αὐτῆς χαλκῆς δὲ ὀφειομένην Ἡφαίστιο,

Τευχεύας δ' Ἀρῆος, ἐπακτῆρας τε Χιτώνος

Ἀρτίμυδος, Φοῖβου ὃ Λυρῆς εὖ εἰδὼτας οἶμος.

Ἐκ δ' Διὸς βασιλῆος· ἐπεὶ Διὸς εὖ δὲν ἀνέκλινον

Θεότρεον.

Primò quidem fabros canimus esse Vulcani, Milites deinde Martis, Venatores vero Chitones Dianæ, & Phœbi qui lyra probe sciunt modos. At ex Jove sunt Reges, quandoquidem Regibus nihil divinius est quam Jupiter.

Quæ verba nos admonent secundæ rationis, ob quam mortales immortalium filii dici potuerunt. Nimirum, in Lingua Phœnicia, *pater artificum* dicitur is qui

qui eorum artificium primus invenit, & magister discipulorum. Vide Genes. IV, 21. ubi *pater* artificum dicitur qui primus eos artem docuit. Sic & Propheta dicitur *pater* discipulorum suorum, 1. Sam. X, 12. & discipuli *eius filii*, 2 Reg. II, 3. IV, 38. Sic Æsculapius & Orpheus dicti sunt Apollinis filii, quod ab eo Medicinam didicerint. Hinc etiam *Dei filii*, dicti, qui Dei virtutes imitabantur, ut liquet ex Gen. VI, 2.

Tertio filios Deorum dixerunt eos qui ex Sacerdotibus, vel aliis fraudulentis hominibus, nati erant; ut honori puellarum, quæ ab iis ludificatæ fuerant, confuleretur. Cum, nempe, in lucis Diis illis sacris gravidæ factæ essent, aut compressæ à Sacerdotibus indutis eo ornatu, quo statuae Deorum indui solebant; non sine quadam specie veri, apud rudes populos, poterant dicere se ex Diis gravidas esse; rumoremque ejusmodi occultè adjuvantibus Sacerdotibus, res tandem credulis pro comperta habetur, præsertim si nati ex furtivo concubitu postea rebus gestis aut inventis famam sibi parerent. Apud *Ovidium* Metam. III. Juno sub persona Beroës nutricis Semeles, ita hanc alloquens inducitur

Opsem

Jupiter ut sit, ait: metuo tamen omnia, muli

NOMINE Divorum thalamos iniere pudicos.

Hinc videmus, ex fabula Penthei, non facile creditum Bacchum illum Thebanum esse filium Jovis. Si hæc sæpius, & alibi facta sunt, ut credibile est, præsertim rudiori ævo, non est cur miremur tot Deorum filios in antiquissima Græciæ Historia occurrere. *Clericus.*

Ibidem. Σεμέλη] Phœnicium nomen fortè fuit צמלָה *ismelab*, quod virginem viro maturam apud Thalmudicos sonat. Solent Phœnices ortum cujuspiam ab alio hisce verbis exprimere: יצא מִכֶּרְךָ *jatsa mijerecho*, *egressus est ex ejus fe-*

more, ut liquet ex Genes. XLVI, 26. Hinc nata fabula de Baccho Thebano è femore Jovis nato. Ceteræ circumstantiæ confictæ sunt à Græculis, ut rationem redderent loquutionis quam non intelligebant. *Clericus.*

940. Διδύμων πολυγυνδία] Bacchum multò antiquiorem fuisse Cadmo, nec alia de causa Thebanum creditum, quàm quia conditores Thebarum ejus cultum ex Oriente attulerant multis ostendit *Sam. Bochartus* Chanaan. Lib. I. c. 18. Existimat ille Nimrodum fuisse qui Chaldaicè dicebatur בֶּר-כֹּשֶׁב *bar-chousch*, hoc est, *filius Cbusi*, filii Chanannis, qui nepos fuit Noachi ex Chamo. Quæ felix est conjectura; at coacta est, nec ullo modo toleranda ea, quæ vult Διδύμων dictum, ex inscriptione altaris a Mose, quod dictum fuit יהוה נִסִּי *jehoua nissi*. Quasi Tyrii, Ægyptii aut alii populi, ex ejusmodi re nomen fecerint antiquiori multò Mose Numini! Debit vir summus scribere Chaldaicis litteris hoc nomen רִי אֲנִים *ri anis*, deinde quærere quid *Dionis*, Linguæ Chaldaica, significare queat; & invenisset hanc vocem significare eum *qui vi imperat*, nam רִי est *qui* & אֲנִים *ones, vi imperans*, ab Radice אנס *anas*, coëgit. Quod egregiè convenit Nimrodo, qui primus Tyrannus fuisse censetur. Postea Græci perperam crediderint Διδύμων dictum ex Genitivo Διὸς *Jovis*, & Νύκτῃ urbe Arabiæ, in qua fuerit educatus. *Clericus.*

942. Ἀλκμήων δ' ἄρ' ἔπαυε βίην Ἡρακλεῖον] Hoc est, Herculem, de quo in singulari Diss. in qua ostendemus Herculem Thebanum, nec unum, nec antiquissimum fuisse eorum qui *Hercules* dicti sunt. *Clericus.*

944. Ἀγλαίῃ δ' Ἡρακλῆος &c.] Dignum est notatu Vulcano dari uxorem primogenitam Gratiarum non Venerem; nam ceteri omnes Poëtæ Vulcani Venerem uxorem tribuunt. *Clericus.*

946. Διδύμων & ξασίν Λαίδων] Fortè
UXOR

uxor fuit Bacchi, eo modo quo Paulina Mundi; hoc est, Sacerdotis cujuspiam Bacchi. *Clericus.*

949. Ἡδὲν δ' &c.] Fortè fingunt Deam juventutis collocatam Herculi, quodd, cum unum hominem fuisse crederent, nec intelligerent quæ vita unius hominis sufficere posset; ad eas res gerendas, quas gessit, æternam juventutem ei datam à Diis putarent. Cujus rei vestigium cernere est in v. 954. quamvis dicatur de Hercule in Deorum numerum jam relato. Nam erant & alii Dii semper juvenes, ut Apollo, Bacchus, Mercurius &c. *Clericus.*

966. Οὐδὲν δὲ θυγαῖσι παρ' ἀνδράσιν οὐν-
δοῖσι Ἀδὰνατοι γένεοντο διότις ὁμοίκατα τέκνα] Vidimus quare nonnulli dicti sint Deorum filii, sed omnes rationes, quas attulimus, huc pertinere non possunt; attamen Dearum filii potuere dici, qui similes videbantur Deabus. Sic formosi vocati fortè sunt filii Veneris, ut Æneas, alique quorum mater ignorabatur, & forma eximia erat. Sed & fortè Deorum Antistitæ, aliæque quæ clanculum pariebant, liberos suos tribuebant Deabus, quæ præsidebant lucis, in quibus infantes expositi inveniebantur; nec amasii, ut consulerent earum honori, contradicebant; præter quàm quodd honorificum videbatur concubuisse cum Dea; qua de causa infantes tollebant, quos se ex Deabus suscepisse jactabant. *Clericus.*

968. Διμήτης ᾧ Πλῆτον ἐγένετο] Partus hęc est metaphoricus, quo significatur ex copiosis segetibus nasci divitias. *Plutus* persona est Poëtica, de qua vide *Lucianum* in Timone. *Clericus.*

974. Ἀρμονίη.] De hac diximus, ad v. 934. Cum esset formosa & strenua, & ignorarentur ejus parentes, Marti & Veneri tributa est. *Clericus.*

979. Κάη δ' Ὀυαῖνα, καὶ τὰ ἑξῆς] Hęc omnino addita videntur ab imperita manu, quia res jam dicta est supra vl. 287. & seqq. hoc verò in loco est planè alie-

na. Nam hęc sermo est de iis quos viri mortales susceperunt ex Deabus, oporteretque Chrysaorem virum mortalem haberi, quod contrarium est iis quæ antea, loco memorato, dixit *Hesiodus*. *Clericus.*

983. Τιδώνη δ' Ἡὸς τέκε Μένονα &c.] Crediderim *Memnonem* & *Hematbionem* ab antiquissimis Græcis dictos fuisse, Phœnicilimo noto, *Aurora* filios, quodd essent *Orientalium* regionum incolæ collati cum Græcis. Certè superior *Ægyptus*, aut *Æthiopia*, cujus Rex fuisse dicitur Memnon, collata Græciæ ad orientem solem spectat. *Hematbionis* nomen alludit ad appellationem Syriacam מַמְנִי *hbemath*, quomodo vocabatur Syriæ urbs, ad quam pertinebant Septentrionales fines Terræ Promissæ. *Clericus.*

986. Ἰφιδίον Φαίδοντα] Alius fuit Solis & Clymenes filius, cujus fatum descripsit *Ovidius* *Metamorph.* Lib. II. *Clericus.*

988. Παῖδ' ἀπαλὰ ρεγίοντα] Puerum puerilia sapientem. Scribendum videtur ἀπαλὰ, ab ἀπαλός, ἀπαλότερον. *Gnecius.*

1012. Ἀγέλον ἐπὶ Λατῖον] Latinum *Hyginus* Fab. cxxvii. *Circes* & *Telemachi* filium prodidit. *Dionysius* verò *Halicarnasseus*, ex veteri Itolorum fama, narrat Lib. I. p. 34. *Herculem* suscepisse Λατῖον ἐκ πρὸς ἑσπερίδος κόρης, *Latinum ex quadam septentrionali puella*, eamque postea nuptum dedisse *Fauno* Aboriginum Regi, quo factum ut plerique Latinum hujus putarint filium, non *Herculis*. Hinc *Virgilius* Lib. VII. *Æneid.* v. 45.

— Rex arva Latinus & urbes
Jam senior longa placidas in pace
regebat,
Hunc Fauno & Nympha genitum
Laurente Maricâ
Accipimus. Fauno Picus pater, is-
que parentem
E e e

Te,

*Te, Saturne, refert, tu sanguinis
ultimus auctor.*

Sed veluti sui oblitus Lib. XII. v. 164.
Solem avum ejus vocat, quasi fuisset fi-
lius Circes solis filiae; ad quem locum
ita Servius: *Latinus secundum Hesio-
dum in ἀνδρωϊτῆς* (imo *Θρωϊτῆς*) *Ulyssis
& Circes filius fuit, quam multi Ma-
ricam dicunt; secundum quem, nunc
dicit, Solis avi specimen, Nam Circe
Solis est filia. Sanè sciendum Virgi-
lium in varietate Historiæ suæ dicta
variare.*

Pro *Ἀγέω* libenter legerim *Ἀδριον*, pro-
pter Adriaticum pelagus. Mos enim est
Veterum à priscis heroibus deducere no-
mina regionum, ut vel ex Latini nomi-

ne liquet, à quo volunt dictam Latium.
Certè in MSS. Codd. exiguum est dif-
crimen inter Γ & Δ, si basis τῷ Δ deleta
sit, aut fugiat oculos. Ceterum dicit
Hesiodus Ἀγριον & Latinum procul à
recessibus sacrarum Insularum imperare
Tyrrhenis; quia in continenti impera-
bant accolis utriusque Maris, non in In-
sula *Ἄεα*, quæ sedes fuit matris Circes,
eique sacra. *Clericus.*

1015. *Ναυίδων & Ναυίδων* vocat fi-
lios Ulyssis ex Calypsone Nympha, quia
Ulysses *animum* habebat in *navi celare*,
cùm esset apud Calypsonem, hoc est,
vehementer optabat habere navem quâ
rediret. Vide Odyss. E. v. 219. & seqq.
Clericus.

VARIORUM NOTÆ

I N

SCUTUM HERCULIS.

V. I. **H** *οἷν*] Scribendum omnino vi-
detur *οἷν*. Matutina Alcme-
na. *Quietus.*

I. H *οἷν*] Hæc est, ut quidem videtur,
ἰσίδωρι comparationis, cujus *ἀστραῖς*,
cum initio Poëmatis, periit. Cùm ergo
anteceffisset *τὸν μὲν*, *qualis quidem* &c.
crediderim sequutum *τοῖνδε*, *talis* &c. ut
in hoc Homérico versu Iliad. Z. 146.

οἷντος φύλλον ἔσθ' ὅτι τῷδε ἢ ἀνδρῶν.

*Qualis foliorum soboles, talis & homi-
num.* Vide & v. 9. Fortasse cum Dea
quapiam conferebatur Alcmena, ut apud
Homero Odyss. Z. 102. *Nauficæ*,
ubi comparatio incipit à vocibus, *οἷν μὲν*.
Quam hisce expressit *Virgilius*, *Æneïd.*
I. 502. & seqq.

*QUALIS in Eurotæ ripis, aut per
juga Cynthi*

Exercet Diana choros &c.

*TALIS erat Dido, talem se læta
ferebat*

Per medios &c. Clericus.

I. H *οἷν*] Quin poëma hoc, quod
Λαῖος Ἡρακλῆος nuncupatur, majoris poë-
matis fragmentum sit, nulli dubitant.
Aliquibus videtur pars esse istius poë-
matis, quod *Μεγάλοις Ὅσις*, sive *Γυναϊκῶν
Κατάλογος* inscribitur, cui à crebra repe-
titione vocum *ὁ οἷν*, cujusque foeminæ
Encomio præfixarum, istum titulum ad-
nexum credunt; cumque eædem voces
in hoc etiam poemate sint primæ, illud
existimant *Μεγάλων Ὁσίων* istam esse par-
tem

tem in qua Alcmenæ laudes celebrantur. Conjectura sanè probabilis — cui tamen objici potest, quodd absurdum videatur in poemate foeminarum laudibus dedicato Alcmenæ Encomium paucissimis versibus concludere, deinde vero Herculis res gestas, ejusque clypei structuram quadringentis carminibus celebrare; præterea quodd absolum esset & inelegans post tam longam digressionem poematis subjectum ex improvviso resumere, & alterius foeminae Encomium vocibus à oī inchoare. His rationibus inductus crediderim Ἀσπίδα fragmentum esse poematis Γενεολογίας Ἡρωικῆς sive Ἡρωγίας nuncupati, quod inter Hesiodi poemata ab antiquis scriptoribus recensetur, in quo cum Herculem Alcmenā natum poeta indicasset, sic forsan progressus est,

Ἡ οἷν ἀσπίτιν δέμει καὶ παρὶς γαῖαν.
Non à oī, aut qualis, ut vulgò, sed à oī, illa sola. Hanc tamen opinionem meam nolui obtrudere, ideoque antiquum textum lectori exhibui. Rob.

5. Εἰδὲ τι, μάλιστα τι] Haud aliter Xenophon in Κύρου παιδείᾳ lib. E. à corporis proceritate laudat Pantheam, foeminam elegantissimam. Διωγῶνς ὃ ἱππῶν ἀσπίτιν μὲν τῷ μάλιστα, ὅπου δὲ τῷ ἑσέμῃ &c. Ad quem locum vide quæ adnotavit Clar. Hutchinsonus. Quibus adjicias & illud Theocriti de Helenā, Idyl. 18.

Ὡς καὶ ἡ χρυσία Ελένη διακρίνεται ἐν ἡμῖν,
Πίσφα, μάλιστα, ἃ τ' ἀνέδραμον ὄγκος ἀνέρεα,
Ἡ κῆρυξ κυπρίων, ἡ ἀρματὶ θάλασσαν ἵππων.

Et Virgilianum illud de Diana Æn. 1.

Qualis in Eurotæ ripis, aut per jugâ Cynthi
Exercet Diana choros, quam mille secuta

Hinc atque hinc glomerantur Orædes : illa pharetram

Fert humero, gradienisque deas supereminet omnes. Rob.

6. Τὴν γὰρ καὶ κρύειν] Ab his versibus,

ut opinor, pulcherrimam illam Veneris descriptionem mutuatus est Virgilius Æn. 1mo.

— Avertens rosea cervice refulsit,
Ambrosiæque comæ divinum vertice odorem

Spiravere — Rob.

9. Ἡ δὲ καὶ ὧς] Quamvis pulcherrima esset, maritum suum deamabat. Sarcasmus in foeminas formosas, quas suæ formæ conscias, crebrisque blanditiis insolentes, maritos suos spernere solere innuit poeta. Rob.

11. Ἡ μὲν οἱ πατὴρ ἰδὼν ἀπὸ τανύων] Fallitur Scholiastes Apollonii, qui ad lib. 1. v. 747. hæc habet verba. “Ἡ Τάρως πῶτος
“ ὅς τις μία ὄψις ἔχοντάς, ἢν ὀκνησὺν Τηλεβόαν οἱ
“ ἀσπίτιν δὲ Λαερτιάδης οἰκῶντες ἀνδρὶς Λαερτιάδης
“ πατρὶ δὲ τέρπον· καὶ ἐς Ἀργεὺς ἐπυλδόντες τὰς δὲ
“ Ἡλεκτρίωνος βλάσ ἀπὸ λασσῶν τῷ πατρὶος Λακμῶν
“ γης. γενεῶν δὲ μάλιστα, καὶ ὁ Ἡλεκτρίων, καὶ οἱ
“ σὺν τῷ πατρὶος ἀντιδρῶντες. δὲ Λακμῶν μετῆς,
“ καὶ ἀντιδρῶντες δὲ ταῦτ' ἑαυτοῖς γάμοι τῷ πημερσομένῳ
“ δὲ πατρὶος φόνον. πημερσομένῳ δὲ Ἀμικτρίων
“ ἔγνων. ἡ ἰσοεία σφῶς παρ' Ἡσίοδῳ.” Alia certe est apud Hesiodum historia. Dicit vero Apollodorus Eleetryonem filiam suam Amphytrioni despondisse, posteaque ab eo fortuito interfectum; itaque narratur historia in Scholiis Joannis Diaconi. Rob.

22. Ο οἱ δὲ δὲν δέμει ἱν] Subintellige ἐκτελέσαι. δέμει ἱν fas erat, hoc est, ἀσπύχων. Sic Horatio nefas est ἀδύνατον, quicquid corrigere est nefas. Guictus.

24. Τῆρ σακίαν πείοντες] Hoc est, sub scutis caput non occultantes, intrepidi, audaces. Guictus.

24. Recte Guictus, super clypeis, non sub ut in plerisque editionibus. Τῆρ σακίαν πείοντες] Πολέμιοι· ὧς μάλιστα πείοντες Ἀχαιοί. ἡ κρύειν δὲ ὄψιν, ἀλλ' ἀντικρυς μάχονται. Tzet. Rob.

32. Τυφάβιον] Cum Typhaonii montis in Boeotia nusquam alibi occurrat mentio, contrā verò celebris fuerit Τυφάβιον ὄρος, mons Τυφάβιος, sub quo erat

sons *Tilphosius*, fortasse pro *Τιφάσιον* legendum hñc *Τιφάσιον*. Vide *Strabonem* Lib. IX, in descriptione Bœotiz. *Phicci*, in quo fuerat *Phix*, ut loquebantur Bœotii, seu *Sphinx*, non rara mentio apud Poëtas & Mythographos. *Clericus*.

42. *Λαυσόν*] *Λαυσιός*, libenter. *Guie-tus*.

42. *Λαυσόν*] Hæc vox etiam, apud *Homerum* *Odyss.* E, v. 398. quem locum imitatur hñc *Hesiodus*. *Clericus*.

46. *Πανύχιος*] Est *ἄκων*, nam aliquam noctis partem cum *Alcmena* consumerat *Jupiter*. *Clericus*.

Ibidem. *Παριδα γαίαν*] *Mycenas*, quarum Rex fuerat *Electryon* ejus pater. Vide *Apollodorum* Lib. II. Cap. 4. quamvis per omnia non consentiat cum *Hesiodo*. Neque enim in hisce notulis historiam fabularum narrare instituimus. *Clericus*.

50. *Κασιγύτης γὰρ ἦν*] Hæc est *versus futura tuentis*, nam superiora verba rem satis docent. *Clericus*.

55. *Κικειμένην χυήν*] Hoc est, sobolem *ἀσκειμένην distinctam*, seu quæ facillè secerni poterat. *Clericus*.

58. *Εν πεμίνῃ Ἀπάλλαντος*] Quod erat in *Pagalæo* agro, ad Septentrionem *Pelagici* sitûs. Vide v. 70. *Clericus*.

72. *Τίς κιν ἐκείνων*] Vulgo legitur *ἐκείνῃ*, illi, Sc. *Marti*. Sed MS. Harl. legit *ἐκείνων*, quod quidem restitui utpote accommodatius ad id quod sequitur,

Κείνων γὰρ μάλ᾽ αὖτε βίη, ἢ χεῖρες ἀπλοί, Κατιναρτίον vero usurpatur tam cum *Genitivo*, quam *Dativo*. *Rob.*

80. *Ἦλυτον Ἀμυγδαλῶν*] Quasi, nempe, irati *Dii* ei objecerint focerum occidendum; quo facinore admissio in exilium abire coactus est. Nam *Deos* putabant ad prava facinora interdum homines impellere, ut liquet vel ex v. 89. Quamobrem eos meritò castigavit *Plato* Lib. II. de *Republica*. *Clericus*.

83. *Ἰκίτη δ' ἐς Κρείοντα, καὶ Ἠνιόχην ταυ-*

πιδον] Illa vocatur *Εἰειδίχη* *Sophocli*. *Antig.* 1194.

*Καὶ μὲν ὁρῶ τάλαιναν Εἰειδίχην ὁμῶ
Δάμαρτα ἢ Κρέοντος — Rob.*

89. *Τῷ μὲν φρήνας ἐξέλετο Ζεὺς*] Sic & *Æschylus*, cujus hæc verba habet memoratus *Plato*.

— *Θεὸς μὲν αἰτίαν φῖν βεργίς*

Ὅταν γὰρ ὁμοῦ δῶμα παμπόδην θύῃ.

Deus causam præbet mortalibus, cum prorsus perdere domum vult. Incertus alius *Tragædus*, in *Grotianis Excerptis* p. 461.

Ὅταν ὃ Δαίμων ἀνδρὶ πορούῃται κατὰ

τὸν νῦν ἐλευθερὸν περὶ τοῦ βουλεύεται.

Quoties alicui destinat clades Deus, Vim lædit illam in mente, quæ deliberat.

Alia multa similia impiè dicta occurrunt apud Poëtas, quorum *Dii* non multò meliores hominibus. *Clericus*.

89. *Τῷ μὲν φρήνας ἐξέλετο Ζεὺς*] Idem de *Glaucō* *Homerus* II. ζ. quod tamen in splendidiorem alium sensum torquere frustra conatur *Cl. Popius* nostras. Et II. ι. de *Agamemnone*,

Εκ γὰρ οἱ φρήνας εἴλετο πάντιστα Ζεὺς.

Vide etiam exempla, quæ citavit *Clericus* in nota sua, ubi dicit, alia multa similia impiè dicta occurrere apud Poëtas. Ego autem nullam hisce dictis impietatem inesse existimo, cum in ipsis *S. Scripturis* dicatur *Deus obdurare cor, oculos occæcare, & aures occludere*. Idem penè dixit *Paterculus* de *Cæsare* l. 2. c. 57. *Ineluctabilis factorum vis, cæcus cum fortunam mutare constituit consilia corrumpit.* Hujusmodi phrasæ ab impietate vindicavit *Grævius* in nota sua ad *ep.* v. 15. quam vide. *Rob.*

104. *Ταῦρος Ἐννοσθαῖος*] Vide *Joan-nem Tzetzen* ad hunc locum. Ex hoc *Neptuni* cognomine dicta *Ταύρεα*, quæ, ut docet *Hesychius*, fuit ἐστὶ πε ἀγομένη Ποσειδῶν. *Clericus*.

104. *Ταῦρος Ἐννοσθαῖος*] *Ἦγαν δὲ ἢ ἢ κυμάτων ἔχον, ὡς ταῦρε γὰρ μυκῶνται ἢ ὅτι ταῦρε-*

ταυροκρατὺς ἔστιν· ἢ ὅτι Ταύρεος Ποσειδὼν ἐν πύλῃ Βοιωτίας, διὰ τὸ ταύρος θυνῶναι αὐτῷ, καὶ μάλιστα ἐν Ορχοσῷ. Διὰ τοῦτο καὶ ταυροκράτης τὸς ποταμούς· Tzetzes.

Dicitur Neptunus Taurinus, vel à somitu fluctuum, qui mugiunt, ut tauri; vel quodd taurinum caput habeat; vel quodd colatur Taurinus Neptunus in urbe Bœotia sacrificio taurorum, & præcipue Onchesti. Inde etiam vocantur fluvii tauriformes. Vide Grævii notam, & Dacierii ad Horat. l. 4. od. 14.

Sic tauriformis voluitur Ausidus.

Rob.

112. Δύο πῦδας] Hic πῦς pro quolibet è posteris sumitur; nam Hercules quidem filius erat, Iolaus verò nepos Amphitruonis. *Clericus.*

120. Ἀρείονα κυανοχαίτην] Ἀρείον ἵππον, ὃν ἔλαβεν ὕστερον Ἀδράστος. Ομηρεῖς·

Οὐκ εἶ κατ' μετέπειθ' Ἀρείονα δῖον ἐλαύνεις,
Ἀδράστου ταχὺν ἵππον.

Οὗτος καὶ Ἀρκίδεος, ὅτε ἐβρῆτο ὁ Ἡρακλῆς τῷ Ἀρείονι φασὶ ἵππον καρχηδῶναι, ὃ ἐποχέμεθα Ἀδράστῃ ἐν τῷς Θίβας ἐξέρχων. Tzetzes. Vide quæ plurima de hoc equo ex Poëtis &c. excerpta congeffit Nicolaus Lloydius in Diâ. Historico Poëtico. Rob.

137. Ἀδάμαντος] Hoc est, ferri durissimi, subintellige τὸ ἐξ ἀδάμαντος. *Guicetus.*

137. Ἀδάμαντος] Non dubito quidem quin lapillorum pretiosissimus ἀδάμας sit dictus, quasi ἀδάμαστος, ob duritiem. *Nomen*, inquit Plinius, Lib. XXXVII. c. 4. *indomita vis Græcâ interpretatione accepit.* Sed & metallorum durissimum chalybs, hoc est, ferrum probè purgatum ac temperatum, eadem de causa ἀδάμας dictum est, quod ægrè dometur. Ex hoc genere adamantis conflata erat galea Herculis, & reliquâ omnia, quæ cùm conflare possent ex metallo, *adamantina* dicuntur. Itaque delirat *Diaconus*, qui hîc lapillum intelligi somniat. Sed & illi falluntur, qui *adamantinum* dici putant dumtaxat durum; cùm, ubi de la-

pillo sermo non est, conflata ex ferro, aut quæ ceriè eo possunt conflare sola dicantur *adamantina*. *Clericus.*

139. Χρῆσι γὰρ μὲν σάκος ἴλε] Qui clypeos Homeri, & Hesiodi inter se comparaverit, hac in parte Homerum, in illa Hesiodum superiorem inveniet. In utroque poëta prælii descriptio occurrit, in qua quidem palmam Hesiodo dare non dubitem.

Εν δ' ἦν ὑσμίνη Λαπδαίων αἰχμητῶν

.

Εν δ' Ἀριος βλοσυροῖο ποδῶναις ἔσπευ' ἵππῳ
Χρῆστοι· ἐν δ' αὖτ' ἐναεφόερος ὕλκος Ἀριος
Αἰχμῶν ἐν χεῖρεσσιν ἔχων, σφυλίεσσι καλοῶν,
Αἵματι φοινικῶεις, ὥσπερ ζῶες ἐναεῖζαν,
Δίφφον ἐμβέβαδ'· παρὰ δ' ἔειμ' ἐγὼ, φέ-

εῖς τε

ἔσπευ', ἱέμενοι πύλεμον καταδύμεναι ἀνδρῶν.
Εν δ' Διὸς θυγάτηρ Ἀχελείη Τριτογένεια,
Τῇ ἱκάνη, ὥσπερ τε μάχην ἐθέλουσα κορύσσειν,
Εἶχεσ' ἔχουσ' ἐν χερσὶ, χρυσῶν τε πεφάλασαν,
Λιγίδα τ' ἀμφ' ὤμοις· ὅππ' δ' ὄρετο φύλον
αἰνῶν.

Et infra.

—Τοὶ δ' αὖτε μάχην ἔχον, αἱ δ' μετ' αὐτὸς
Κῆρις κύνεσσι, λευκὰς ἀραβέουσιν ὀδόντας,
Διωνῶποι, βλοσυροὶ τε, λαφύοι τ', ἀπλη-

ταί τε

Δῆριν ἔχον σελὶ πηλόντων. πᾶσαι δ' ἄρ' ἵεντο
Αἷμα μέλαν πίεν· ὃν δ' ὄρετον μεμάρποιεν
Κεῖμενον, ἢ πῆποντα τρέταπον, ἀμφὶ μὲν αὐτῶ
Βαλλ' ὄνυχας μεγάλας. &c.

In his Contentio, Metus, Fuga, Parca, Mars, Pallas, aliæque omnes imagines poëticae, quæ terrorem excitare possint, mira arte componuntur. Non tamen exinde inferre velim, in hujusmodi descriptionibus semper plus posse Hesiodum Homero; *Quis enim Hesiodi tam fautor inepte est?* Cum autem in præcedentibus Iliados libris omnimoda præliorum genera depinxisset Homerus, facile se excusandum putavit, si eandem rem hic loci minus accurate tractaverit. Sed Hesiodus, quanto erant apud se rariores

Ανθάλη φωνή· τοῖ δ' ἔκαστος ὁμαρτῇ

Μολπῇ τ' ἰσχυρῇ τε, ποτὶ σκαίοντις ἔπνυτο.

Utriusque clypei ambitus Oceanum continet, qui nullo vel verborum, vel rerum ornatu ab Homero describitur

Εν δ' ἰπιδει ποταμοῖο μίχα δῖνος Ωκεανοῖο

Αντὶ καὶ πυμάτην σάκος πύκα ποικαῖο.

Sed summa ab Hesiodo elegantia, pulcherrimisque imaginibus decoratur,

Αμφὶ δ' ἔπνυ ξένον Ωκεανὸς πλῆθοντι βωκῶς·

Πλὴν δὲ συμμίχεται σάκος πολυδαίδαλον· οἱ δὲ κατ' αὐτὸν

Κύματα ἀντισπῶν μαγὰν ἔπνυον· οἱ δὲ καὶ πολλοὶ

Νέχον ἐπ' ἄκρον ὕδωρ· πᾶρ δ' ἰχθύες ἑλόντες ὄντο &c.

Ut jam de utroque clypeo iudicium meum interponam, Homericum certe præstantiorem cenleo, Hesiodicum vero proximum non longo intervallo. Ideoque recentiores illi Critici iniqui Homeri fautores habendi sunt, qui utrique clypeo Sannazarii versum applicuerant,

Illum hominem dicas, hunc posuisse Deum. *Rob.*

148. Διὸν ἔειπεν Πηλεΐδης] Non modò intoleranda est licentia Poëtæ, quòd multò plura poneret in clypeo, quàm poterant contineri; sed quòd eum impleret αὐτομάτοις, qualia multa postea occurrent. Scio nonnullos propterea abjudicasse hoc Poëma *Hesiodo*; sed iidem deleant etiam oportet quod habet *Homerus* de ancillis aureis Vulcani, suspectamque habeant descriptionem clypei Achillis, quæ est *Iliados* Σ. Atqui veteres illi Poëtæ nullam verisimilitudinis rationem habebant, ubi sermo erat de operibus Deorum. Quamobrem non semel *Hesiodus* monet hæc fuisse κλυτὰ τεύχεα σφειρόντος Ηραΐσιος, ut fictionum audaciam minuat. *Clericus*.

148. Διὸν ἔειπεν Πηλεΐδης] In Clerici nota ad hunc versum duas reperiet objectiones Lector. 1. Quod plures imagines in clypeum congesselet Poëta, quam poterant in eo contineri. 2. Quod eum

impleverit τῶς αὐτομάτοις, rebus sese ultro moventibus.

Priorem objectionem diluerunt Boivinius in dissertatione sua de clypeo Homericæ, & Cl. Popius in notis suis, qui clypeum in partes dividentes, suum cuique imagini locum facile assignarunt. Ad 2^{dam} respondeo, Quod τὰ αὐτομάτα nequaquam in clypeo coelentur.

Διὸν ἔειπεν Πηλεΐδης, i. e. coelata erat imago Contentionis volitantis. Semper intelligenda sunt ὅσπερ, ἱκαλῶ, &c. quæ in aliis locis exprimuntur.

Καὶ τὴ συνάκλιν, ὅσπερ ζωὴν ἔχοντες. 189.

Αἵματι φοινικόντι, ὅσπερ ζωὴν ἔχοντες. 194.

Τῇ ἱκάλῃ, ὅσπερ τὴ μάχην ἰδύμενα κορίαντες. 198.

Δελφίνες τῇ καὶ τῇ ἰδυόμενα ἰχθυόοντες,

Νηχεύουσιν ἱκαλοί.

Sic etiam Virgilius, subacti iudicii Poëta, in descriptione clypei *Æneæ*, nota loquendi figura, imagines quasi vivas, & actiones quas veras describit.

Et circum argento clari delphines in orbem

Æquora verrebant caudis, æstumque secabant.

Et iterum

Atque his auratis volitans argenteus anser

Porticibus, Gallos in limine adesse canebat.

Quis sanus suspicetur anseres in clypeo revera volitantes, vel Delphines natantes Virgilium introduxisse. In his omnibus intelligas, *quasi, similis, videbatur*, &c. ut idem postea Poëta.

Ipse videbatur ventis regina vocatis

Vela dare. *Æn.* l. 8. *Rob.*

153. Σείριον] Quamvis *Ibycus*, si *Hesychio* credimus, omnia astra σείρια vocaverit; ceteri tamen omnes Poëtæ aut Solem, aut Caniculam eo nomine appellarunt. Quæ astra cùm omnium, inter errantes, inerrantesque stellas, potissima haberentur, credibile est dicta σείρια quasi *principes*, nam τῷ *scbar* Phœniciā

Lin-

Lingua princeps dicitur. Sol certè dicebatur *præesse*, vel *dominari dici*. Vide Gen. I, 16. & quæ ad eum locum notavimus. *Clericus*.

156. Εν δ' Ερις, ἐν δ' Κυδοιμὸς ἰδυύνιον] Hic versus, & tres sequentes in Homeri etiam Scuto occurrunt, nisi quod apud Homerum legitur ὀμίλιον; quod verbum cum minus violentiæ in concurrendo exprimat, minus videtur accommodatum personis introductis quam τὸ ἰδυύνιον. Barneſius vero, nescio quamobrem, nisi ob τὴν φιλομειλίαν, præfert τὸ ὀμίλιον. *Rob.*

170. Οὐδ' ἔν τῳ γὰρ] Aliæ Editiones habent τῳ γὰρ, sed ex MS. Harl. restitui τῳ γὰρ, quod melius videtur — τῳ γὰρ ἰδύμεν. *Rob.*

181. Μόλον τ' Ἀμπυλίδην, Τιταρήσιον] Existimasse videtur Grævius Τιταρήσιον fuisse nomen proprium Lapithæ, distinctum. Errat certe vir Doctiss. Est enim nomen gentilitium, Mopsoque attributum à patria sua. Hoc satis confirmat Diaconus, quem non bene hic loci reprehendit Grævius.

Τὸν Μόλον δ' ἦδ' οἶον Ἀμπυκὸς τὸν Τιταρήσιον ἔπει τιταρήσιον τέκεν. De eodem Tzetzes in Scholiis ad Lycoph. Ο Μόλος δ' ἦδ' ἔπει Ἀργοναυτῶν ἦν υἱὸς Ἀμπύκου, καὶ Χλωείδος δ' Ὀρχομένης. ὁ δ' Ἀμπυκὸς υἱὸς Τηλαγῶτος, ἀπ' ἧ καὶ πόλις. Ipse etiam Lycophron ad v. 881 &c. ejusdem Mopsi mentionem facit —

Μόλον Τιταρῶνιον ἔνθα ναυάϊ
Θανάστα παρῆσαντο, πυλῆϊαν δ' ὕπερ
Κρητὶδ' ἀντιήλωσαν, Ἀργῶν δόρυς
Κλαδίην πέτρουρον, νεγτέρων κειμήλιον
Λύσγδα, Κινύρεον ἢν τέγγαν ἔβος
Νασμοῖς λιπαίνει.

Sic etiam Ammianus lib. 14. Et Μόλος ἴστα, vatis illius domicilium Mopsi, quem à commilitio Argonautarum cum aureo vellere direpto, & errore abstractum delatum ad Africæ littus mors repentina consumpsit; & ex eo cespite Punico tecti Manes ejus Heroici dolorum varietati medentur plerumque hospitales. *Rob.*

184. Κένταυροι] Narrant Poëtæ hos fuisse Ixionis filios, ex Nephele, hoc est ut putant, *nube*, quam pro Junone amplexus est, & compressit. Hæc verò nos de hac fabula, deque nomine Centaurorum conjiciebamus. Ixion, antiquissimus tractus Thessaliæ Regulus, videtur Jovis totius Thessaliæ & Græciæ Regis conviva fuisse, deinde in carcerem missus; qua de causa, dictus est *εἰς ἄδης* detrusus. Duxerat ille uxorem mulierem נפילית *nphilit*, hoc est, stirpe *Nephileorum*, vel נפילימ *Nephilim*; quo nomine Phœnices vocabant equites latrocinia exercentes, à verbo נפל *naphal*, irrui. Vide notata à nobis ad Gen. VI, 4. At Græci posteriores ex Lingua sua, quæ ab antiqua, lapsu temporis migrationibusque gentium, immensum quantum mutata erat, interpretati sunt νεφέλην *nubem*. Ex hoc connubio nati dicuntur *Centauri*, seu כנורתיים *chnoterim*, hoc est, *quasi observantes*, vel insidiantes; qui crediti sunt semihomines & semiequi propter diurnam equitationem, quâ circumcursabant vicina omnia, & subitis incursionibus infesta habebant. *Clericus*.

185. Ασβολον] In miscellaneis Auctorum emendationibus, quæ singulis mensibus edebantur, hanc observationem legimus. “*Ασπίδος* auctor ad nomen Centauri in Fornace, Poëmata proculdubio recentia, alludit.”

Ἀμφὶ μέγαν Πιεργῶν ἰδ' Ασβολον οἰωνισίν.
In Fornace. — Σμάρραγόρτε, καὶ Ασβολον.
Ex qua, inter alias rationes concludit Vir Cl. τὴν Ασπίδα esse recentem, nec genuinum Hesiodi opus. Sed hoc nequaquam pater. Quo enim probatur argumento Scutum Herculis ad Fornacem alluisse?

De Scuti quidem antiquitate ambigitur; sed Fornacem recentem esse constat. Verisimile igitur est, siqua hic loci sit allusio, Fornacem ad Scutum, non Scutum ad Fornacem alluisse. Miror vero quamobrem Vir Cl. in antiquis codicibus

dicibus versatissimus, affirmaverit, τὸν Ἀσκαλον in Fornace legi. In vetustissimis, omnibusque aliis, quos vidi, libris legitur Ἀσκιον, quem quidem Barnesius, nulla, quam scio, auctoritate fretus, in Ἀσκαλον commutavit.

Ἀσκαλῶ antiquissimum est Centauri nomen. In Epigrammate veteri à Philostrato in Heroic. citato ab Hercule crucifigi dicitur.

Ἀσκαλος ἔτε θῶν τσομένων ἔπν, ἔτ' ἀνδρῶ-
πων.

Τ-ψικόμοιο χρημασὸς ἀπ' εὐλιπίος κατὰ πού-
κης

Σύγκει) μέγα δειπνον ἀμαρτήσις κοράκισσι.

Eundem, ut credere par est, inter Scriptores Ante-Homericos numerant Veteres. (Vid Fabric. Bib. Græc.) Ideoque nequaquam probari potest ἢ Ἀσπίδα recentem esse ex eo quod in isto poemate hoc nomen occurrat. *Rob.*

203. Ἀγνὺτ' Ὀλυμπος] Hoc est fracto cytharæ sonitu resonabat. Vide viri doctissimi Lectiones Hesiodeas. *Clericus.*

204. Πιστὶ δ' ὅλῳ ἀπύκνῳ] Si qui faverent Codices, multo mallet legere ὄχλος, hoc sensu: *Erat in coelo cætus, & circumquaque stabat turba immensa Immortalium instar corone*; audientium, nempe, certamen musicum Apollinis & Musarum. ὅλῳ quid sit hoc in loco, & quid ad rem faciat, neminem puto intelligere; ego certè non intelligo. At in ἀγορᾷ vel concione Deorum ὄχλῳ fit necesse est, propter innumerabilem Deorum turbam. *Clericus.*

204. ὅλῳ] Notat Clericus "siqui faverent Codices multo mallet legere ὄχλος &c." Ego vero, etiamsi faverent Codices, vix admitterem ὄχλῳ, qui sapissime malo sensu usurpatur, & significat *multitudinem tumultuosam*, ideoque non bene exprimit coetum Deorum. *Quid verò ὄλος ad rem faciat paucis accipe.* Non semper significat hæc vox ἢ πᾶν, sed nonnunquam, sensu metaphorico, ἢ *idumnia*, (vid. Phavo-

rin.) ut *beatus* à Latinis ponitur pro *divite*. Quare igitur non legamus? *immensa autem beatitudo circumfusa erat.* Quid melius convenit coetui deorum, quàm infinita felicitas? Illum tamen sensum præfero, qui maxime communis est hujus vocis, *divitiæ, pompa, splendor*. Erat, inquit poëta, coetus immortalium, *circumfusus autem erat immensus splendor*. In simili apud Homerum descriptione eodem sensu usurpatur ἄσπετος quo hic loci ὄλος. Il. δ. v. i.

Οἱ δ' ἑοὶ παρ' ἑλπί καὶ δῶμοι ἡγορόντα
Χρυσὸν ἐν δαπιδῷ, μετὰ δὲ σπρίσι πόντιν
Ἡς &c.

Ad quem locum Scholiastes — Ἀπὶ τοῦ ἐν τῇ καχυσιμῶν, ἢ καλῶ πύκνῳ. Ἰσίου δὲ, ὅπ, ὅταν μὲν σπρίον λέγῃ βέλῳ, τότε πολυχάλον φασὶν ὅταν δὲ, καλόν, χρυσὸν λέγῃ ἑρῶν. *Rob.*

211. Αναρπάζοντες] Hoc est, *respirantes*; qua de causa, Delphini ad summam aquam emergunt, caputque è mari proferunt. *Plinius* Lib. IX. c. 8. *Cum fame conciti fugientem in vada ima persequuti piscem diutius spiritum continere, ut arcu emissi ad respirandum emiserant*; raptaque præda in aëre vescuntur. Quales duo describuntur hic ab *Hesiodo*. *Clericus.*

218. Ἐπὶ ἰδυμῇ ἱστέον] Quæ notata sunt ad v. 148 huc etiam referenda sunt. Ut imago Persei nullibi niteretur fieri non potest; sed profecto tanta arte coelata fuit, ut nullibi niti videretur. Sic recte *Diaconus*. Οὕτω γὰρ ὁ περὶ τῆς αὐτῶν κατισχύσαν, ὅτε δοκῇ μὴ εἶναι ὅτι πύκνῳ. *Rob.*

221. Ἀφ.] Aliàs dicitur ἀφ' ἰδυμνῆς, *chalybeus gladius*. Quæ vox est à Phœnicia חרבו harbo, aut חרבן hbar-pbo, quæ *gladium* sonat. Vide hanc fabulam, apud *Apollodorum* Lib. II. c. 4. *Clericus.*

222. Ὡς πὶ νύμ' ἱπποτῶν] Deos cogitationis celeritatem motu æquare non raro dicunt Poëtæ, quâ celeritate major nulla

nulla esse potest. Hymni in Apollinem v. 186. ita describitur ejus Numinis ad cœlum iter :

Εἶπεν δὲ πρὸς Ὀλύμπου, καὶ χθονὸς, ὥςτις
ῥήματα,

Εἶπεν Διὸς πρὸς δῶμα.

Hinc ad Olympum, à terra, instar cogitationis, it ad Jovis domum. At de αὐτομάτῃ idem dici nequit, sine ipsa illa licentia, quæ statuas per se mobiles hîc nobis peperit; hoc est, sine spe quam conceperat Poëta admirationi fore quidquid elegantibus versiculis exprimeretur, quæ sanè inanis non fuit. *Clericus.*

224. Κίβρις] Quidquid Græculi censeant de origine hujus vocis, derivandam omnino existimo à Radice Phœnicia קבץ *Kabatz*, quæ colligere, & adstringere significat; quod fit ope sacci, aut manticæ, quippe quæ quidquid gestandum est colligit atque adstringit. Cetera Phœniciz fabulæ clara vestigia, quæ hîc occurrunt, rem propemodum mihi persuadent. *Clericus.*

227. Κῆρ' Αἴδης κινῆν] Hanc etiam induit Minerva (Il. E. v. 845) ut Martem lateret.

Αὐτὰρ Αἴδων

Δὴν' Αἴδης κινῆν, μὴ μὲν ἴδοι ὄφριμος Ἀρης.
De qua Scholiastes. Αἴδης κινῆν. Νέφος πῆ, καὶ ἀορασίαι. Et Hesychius. Νέφος πῆ σκότος. Et Suidas. Πλασμα πρὸς τὰς ἀπὸ κινήσεως αὐτὸς διὰ πᾶν μηχανήματων. *Rob.*

275. Αἰδομένην δαΐδων] Ita Homerus in Scuto Achilleo,

Νύμφας δ' ἐκ θαλάμῳ, δαΐδων ὑπολαμπόμεναι,

Ἥκιντο ἀπὸ ἄστρ.

Eundem morem memorat Euripides Helen. v. 728.

Νῦν ἀναγνῶμαι τὸν ὑμῖναιον πάλιν,

καὶ λαμπάδων μαμήμαδ', ὡς περ ἀέρος

ἱπποῖς τετραχῶν περιφίεσθαι. *Rob.*

281. Κῶμαζον ὑπὸ αὐλῇ] Hic κωμάζειν non significat convivium nocturnum celebrare, sed canere & saltare; nam hæc significationes sunt vocis primitivæ κῶ-

μος, ut docet Hesychius: Κῶμος, ἀσπλῆ ἀσπλῆ περιφίεσθαι, ἀσπλῆ. Κῶμος ἴδωσ ὀρχήσεως ποιμήνιος πῆ, ἢ μὲν (lege, μέν) πῆς. Unde sic verbum ipsum interpretatur: Κωμάζει, κῶμον ἄδω. Κωμάειν, ὀρχήσθαι. Sic apud Pindarum Olymp. Od. XI, 16. συγκωμάζειν, significat unâ saltare & canere. *Clericus.*

327. Λυγγῆος ἡνὶ] Lyngæus pater fuit Abantis, Abas Acrisii, Acrisius Danæes, Danaë mater Persei, Perseus pater Alcæi, Alcæus Amphitryonis, Amphitryon verò Herculis & Iphicli, cujus filius Iolaüs. Tzetzes.

327. Hunc versiculum inter Fragmenta perperam collocatum orandus est Lector ista pagina ut debeat. *Rob.*

331. Γλαυκῆς αἰὼν] Solet alioquin αἰὼν esse masculi generis. Est, si Græcis credimus, derivandum ab αἰὼν *semper*, quia *semper* id esse dicitur quod est δι' αἰὼνα, *per totam vitam*. Posset tamen derivari nomen, aut certe adverbium à Phœnicia voce חַיָּה *bbajah*, vita, nisi Phœnices etiam חַיָּה *bbajon* dixerint. *Clericus.*

333. Ἀπὸ δαΐδωντα δακρύου] Minervæ & Martis inimicitiz à poetis passim prædicantur. Il. E. Ad hunc deum vulnerandum Minerva Diomedem incitavit. Eidem Il. E. in deorum pugna opposita erat, eumque prostravit. Significabant quippe poëtæ repugnantiam inter sapientiam & bellicosum furorem. Sed hic loci mirari possumus, quamobrem Homerus, cum Il. E. Dione enumeraret mala quæ dii ab hominibus passi fuerant, & præsertim quas ipse Mars ab Alcidis poenas sustinuerat, hanc tamen historiam tam præclaram & appositam prætermiserit, perinde ac illam quam infra v. 359 memorat Hesiodus. *Rob.*

353. Τρηχίνα] Urbem Thessaliæ non procul à sinu Maliaco, sub Oeta monte. Itaque Hercules ex regionibus Pelio Thessaliæ monti subjectis ad Oetam iter habebat. *Clericus.*

367. Ἀπὸν ἵναρα βροτῶντα] Cur igitur v. 336. negatur Herculi fas fuisse arma Martis auferre? Nimirum, fabulæ non magis sibi sæpè constant, quàm somnia. Οὔτε, ut utar verbis *Platonis* ex Lib. II. de Republica, χρὴ τὴν περὶ τῶν μάλιστα μίμνῃσθαι, ἀλλὰς τὴν καὶ τῶν περὶ μὴ καλῶς φερόμεναι. Quod oportet ante omnia & maximè vituperare, cum aliàs, tum si quis non rectè mentiatur. Quo in loco, invehitur Philosophus in *Homerum* & *Hesiodum*. Clericus.

374. Ως δ' ὅτ' ἀπ' ὕψους] Si alibi jejunos sit & siccus *Hesiodus*, subiecto suo potius quam ingenio hanc inopiam adscribere debemus, quippe qui in hoc poemate ornamentis poeticis abundat, & in hac pugna describenda comparationibus ipso *Homero* haud indignis ad rem illustrandam utitur. *Rob.*

380. Μυρμιδῶν τε πόλιν] Phthia Achilæis, Myrmidonum postea ad Trojam ductis, patria. Aliæ sunt vicinæ urbes. At absurdum est fingere voce duorum virorum tot tractus personuisse. Poëtica hæc sunt περιποίησις, quæ non ferimus tantum, sed & miramur, elegantia & ὑπερφύω versuum veluti fascinati. *Clericus.*

384. Φιδάς βάλιν αἱματώσας] Imitatur *Homerum*, sed pravè; nam *Homerus* Iliados Π, 459. fingit à Jove tales guttas demissas in honorem Sarpedonis filii occisi a Patroclo; hic verò *Hesiodus* easdem ab eodem Jove delapsas, non à Marte Cygni patre, prælagia facit victoriæ Herculis. *Clericus.*

426. Σώματι κύρσας] Hoc est, ζώω. *Guicetus.*

426. Ως σώματι κύρσας] Σῶμα pecudem, hic, & quidem vivam, præter morem, significat. *Clericus.*

426. Σώματι] Vivum corpus æquè ac cadaver appellari σῶμα multis exemplis demonstrabunt Lexicographi; quod tamen facile cognoveris ex loco parallelo *Homerico*. Il. Γ. v. 23.

Ωςτε λίαν ἐχάρη μάλ᾽ ὅτι σώματι κύρσας,

Εὐρὺν ἢ ἔλαφον καρῶν, ἢ ἄρχιον αἶγα,
Πεινῶν· μάλα γὰρ πη κατεδίει, εἴηρ ἂν αὐτῶν

Σούσῃ] ταχέως τὸ κύντε, θαλιερί τ' αἰχνοί.
Ad quod Scholiastes. Μιγάλλω ζώω ἐπιτυχόν·
νικρὸν γὰρ φασὶ σώματος μὴ ἀπληδὺς λείοντα. *Rob.*

432. Οὐδὲ πε αὐτῇ] Aliæ editiones habent αὐτῶν, sed monente Codice Harleiano restitui αὐτῷ referendo ad τὸ ἅντα. Hunc versum imitatos esse posterioris ævi scriptores observarunt jam viri docti ad Callimachum, ubi poeta de Cyclopi-
bus, (Hymn. in Dian.)

Τῷ σφέας ἐκ ἐπάλαισιν ἀκμήναις ὠκασαίναν
Οὐτ' ἄτην ἰδίαν —

Hoc quidem præ metu & terrore; sed aliam ob causam, nempe ob splendorem nimium, de Apolline dictum, *Apollo*. Argonaut. lib. 2. v. 683.

ἰδὲ πε ἔτλην

Ἀπὸν αὐγασαδὺς ἐς ὄμματα κατὰ θεοῖο.
Quod bene observavit præstantissimus Spanhemius. *Rob.*

455. Οριζαμένη ἀπὸ δόρυ] Manum porrigens à curru. *Guicetus.*

456. Ἐχέω ὅμως ἱερὰν] Si Minerva à corpore Herculis telum à Deo missum potuit avertere, quidni etiam Mars telum hominis in se ipsum declinare potuit? Sed & talia non semel finxit *Homerus*, quæ profectò Criticis veteribus videri debuerunt non tantum nequaquam vera, sed nequidem ἐπὶ μοῖσιν ὁμοία, veris similia, ut loquitur noster *Hesiodus*. *Clericus.*

463. Φόβος καὶ Δεῖμος] Aurigæ Martis, ut vidimus ad v. 195. Timor & pavor injecti hostibus eos fugant, faciuntque ut Mars, hoc est, victor eos persequatur. Idem timentium sibi à victore accelerant fugam, iisque instar aurigarum sunt, ut hoc in loco. Hinc facile προσωποποιίας ratio intelligitur. *Clericus.*

466. Μακρὸν Ὀλυμπόν] In magnum *Olympum*. *Guicetus.*

469. Πόλιν Τρωχίνῳ ἱκόντῃ] Mirum est quod Hercules, occiso genero, ad socerum

rum ausus sit ire, aut certe ivisse à Poëta fingatur. *Clericus.*

474. Αἰθῆρ] Quam Αἰθῆρ anteā vocavit Poëta. Itaque malè nonnullæ edi-

tiones habent Αἰθῆρ. *Clericus.*

480. Ὅσῃ ἀγοὶ καὶ τῇ ἔξῃ] Ut initio multa desunt: ita nec finem Poëmatis hîc fuisse crediderim. *Clericus.*

VARIORUM NOTÆ

I N

OPERA ET DIES.

I. **D**Ecem primos versus hujus operis non esse Hesiodi ait Pausanias, eosque deesse in vetustissimo libro plumbeis laminis scripto. *Jos. Scaliger.*

Ibid. Mûru] Vide *Heinsium* ad v.

II. Quod quidem spectat Eratonis factum, ut in re joculari ac fervente contentione, potuit ille omittere exordium, quod ad rem nihil faciebat, & à contentione initium canendi desumere. Quæ pars etiam τὴν ἀρχὴν ἔχον optimè vocari potest, quoniam verè hinc præceptiones suas inchoat *Hesiodus*, post solemnem Jovis & Musarum invocationem. Sed, ut quod res est fatear, me maximè movet *Aristarchi*, *Pausania*, aliorumque auctoritas, facileque adductor, ut credam hoc Proœmium esse aliqujus rhapsodi, vetustissimi tamen; nam ex suo exordia & epilogos alienis poëmatibus adfuerunt solebant. Docet hoc *Pindarus* Nemeacorum Od. II. cujus hoc initium.

Ὅσῃ ἀφ' ἧς Οὐρανίδου

Ραψῶν ἑπταὶν καὶ πολλὰ ἀειδὲν ἄρχοντες

Διὸς ἐκ ἀρχομένη.

Unde sanè & *Homericæ*, futilium carminum ut plurimum Poëta, auspiciantur à Proœmio Jovis. Ubi vide Scholiastem. *Ex schedis Patris.* *Clericus.*

4. Πρὶν τ' ἀρχῆναι τῇ] Quamvis emolliatur repetitio, addito puncto ad finem superioris versiculi; attamen non tollitur omnino iteratio. Nec sanè opus est, cum frequentes sint antiquissimis Poëtis, & præsertim in *Hesiodo*. Vide v. 71. *Clericus.*

5. Βεῖδα] *Βεῖδα* in hoc versu primum transitivum, deinde absolutum est. *Scaliger.*

9. Κἀὖθι ἰδὼν αἶαν τῷ δῖκῳ δ' ἰδὼν δῖμους] Duos hosce versus quin ad Jovem referant uno ore Grammatici, dubium non est. Et maximus Poëta *Odysseæ* secundo Jovem cum Themide eodem modo conjungit, tamquam ὁμοπαῖδες ἦ δῖκους.

— Ζῶδες ὀλυμπὶν ἐδὲ θεμῖτος,

Ἡτ' ἀνδρῶν ἀγορὰς ἡμῶν λῆσι, ἐδὲ ἡγεῖται.

Ex quo loco Interpretes notarunt, effigiem illius *Deæ* ante inchoationem judiciorum & dimissionem, in Ecclesias ferri solere: quo signo vel judicare incipiebant, vel desinebant. Sed jejunam hanc observationem & ambitiosam existimo. Vult enim simpliciter, ut ego quidem arbitror, Poëta, ἦ θεῖμιν ἦ δῖκους, unà cum Jove, ὁμοπαῖδων, & omnem potestatem ἦ λῆσι καὶ ἡγεῖται τὰς ἀγορὰς, penes illos esse. Ceterum *Hesiodus* ἦ τῷξιν τῶν

τῶ βασιλικῶν, id est; τὰ δικαστῆς, τὰ δικαστῆς, iudicia inspectionemque eorum, hoc libro, non Jovi, sed ejus vicariis Dæmonibus tribuit, utpote ἐν τῇ ἀταξίᾳ ἡ παρὸντος Ἰδίου, ut alibi disputavimus. Quæ omnia cognoscere eum oportet, qui, cum fructu suo & aliorum, Hesiodi hoc Scriptum interpretabitur. Unde infra, postquam eos dixit, φηδὲν τὰς δίκας, concludit ἔχον αὐτὸς τὸ γέρας βασιλικῶν. Quam postremam vocem non bene videntur percepisse Eusebius & alii. Porro, existimo ego, si hæc verba ita scribantur, ut ex tertio casu fiat quintus, posse hos versus commodè ad Persen referri, & ita interpungi:

Καὶ δὲ ἰδὼν αἶψαν τῆ, δίκη δ' ἴδυνε δέμισας
Τὴν, ἐγὼ δὲ κα, Πέρση, ἐπὶ τῷ μυστοπύμῳ.

Est enim elegantissima quædam operis totius *προοίμιος*, quæ hîc proponitur. Ita dicebatur antiquissimis usitatum *ἐνκεννίως* ἢ *σαφηνίως* χῆμα quoddam, in procemiis. Cohæret id autem cum proximè præcedenti, ubi ad attentionem Perses invitatur. Illa autem verba, Καὶ δὲ ἰδὼν αἶψαν τῆ, nihil amplius designant, quàm quod infra:

Ω Πέρση, σὺ ὃ παῦτα πρὶν ἐνιχάρθῃς θυμῷ.

Sequentia, δίκη δ' ἴδυνε δέμισας, cur ad Persen referri nequeant non video, cum totum hoc opus, ed spectet, ut *πρὶν ἔσθ' ἰδύναι* Persen moneat. Qui donis labefactando iudices, iniquè cum fratre egerat, &, ut Grammatici loquuntur, δίκας *ἐγίγνετο* ἢ *ἠσίοδον*. Huc spectant, cum alia multa, tum integer locus ille à versu illo, Μὴ δ' οἷς κενόχαρτος, ad eum usque, cujus initium est, Παιδίω γάρ κεν. Præterea, τὸ ἴδυναι non denotat *πέξιν* aut potestatem in judicando; verùm cum Poëta passim hoc opere τὰς *ἰδύναι* δίκας τὰς *σοφίας* opponat, mirum non est si ex Archaismo vetere *ἀπολαζόντως* Grammaticus, qui hoc exordium præfixit, δίκη ἰδύναι δέμισας dixerit, pro *δικάζων* δίκας: quamvis ἰδύναι plerumque Poëtis sit non aliud quàm *μελέτην*. Dan. Heinsius.

10. Εγὼ δὲ κα Πέρση] Est hic occultior oppositio, inter id quod petit *Hesiodus* à Jove, & id quod se ipse pollicetur facturum; quasi diceret: *Tu quidem jure dirigito iudicia*; hoc est, fac ut iudices juris rationem habeant in judicando: *ego verò Persæ vera dixero*; id est, nam ad me quod attinet vera quidem Persæ dicere queam, sed non possum facere ut veritatem præferat mendacio, aut justitiam injustitiæ. Nam vox Græca *ἐπὶ τῷ* & Latina *verus* utrumque significant, ut notum est. *Clericus*.

11. Οὐκ ἄρα μῦθον] Sic incipit Hesiodi liber *ἔργων* ἢ *ἡμερῶν*. anteriora addititia sunt teste Plutarcho. *Guietus*.

11. Οὐκ ἄρα μῦθον ἔν.] Secuti Plutarchum & Pausaniam seorsim hæc olim edidimus, magnoque caractere distinximus: quorum alter *Sympos. VIII. Probl. x.* Eratonem cum Hesiodi *ἔργων* principium caneret, ab hoc versu inchoasse dicit. Alter *Bæotos* præmium ad Musas omisisse, & principium operis τὸ ἐς τὰς *ἑίδας* statuisse. Hujus verba sunt: *Βοιωτῶν δὲ ὁ δὲ Περὶ ἢ Βαλκῶνα οἰκόντες παρολαμύβῃ δόξῃ λέγουσι, ὅς ἄλλο Ἡσίοδος ποίησαι ἔδεν ἢ τὰ ἔργα, καὶ τότῳ δὲ τὸ ἐς τὰς Μούσας ἀφαιρῶν προοίμιον, ἀρχὴν ἢ ποίησαι τῷ τὸ ἐς τὰς *ἑίδας* λέγοντες. Illius: διὸ *προοίμιον* μὲν ἐκέλευσεν ἔσθαι ἢ *Ἐράτωνα* *πρὶν* ἢ *λέγειν*, *ἄσπετος* ὃ τὰ *προοίμια* *ἔσθ' ἔργων*, Οὐκ ἄρα μῦθον ἔνν *ἑίδων* *ἡμῶν*, *ἐπὶ τῇσι* *πρὶν* *τῷ* *καρπῷ* *προοίμιον* *ἀρμολάμῳ*. Nunc leviter distinximus. *Heinsius*.*

12. Νόητος] *Moscopolus* & *Tzetzes* hîc subintelligendum volunt articulum *πρὶς*, ut series sit: *ἐπαρίσσειν ἂν πρὶς νόητος, vir intelligens laudaverit*: Neque enim cujusvis est, sicut rectè *Proclus*, secernere contentiones, ut intelligat quid commodi vel incommodi afferre possint. Igitur ὁ νόητος hîc est ὁ *νουνχῆς*, *prudens*, quâ notione non rarè usurpatur verbum *νόησ*. Quamobrem nullâ ratione ab *Heinsio* reprehendendi fuerunt Interpretes, cum præsertim totam suam observationem

H.

H. Stephani Thesauro acceptam referre debeat, ubi & *Phocylidis* versus adducitur malè à *Stephano* intellectus. Sic habent ejus verba :

Οὐ χαρεῖ μάλα μιν διδάχην ἀδίδακτον ἀκύνει,

Οὐ γὰρ δὴ νόον οἱ μὲν ποτ' ἰδὼν μαθόντες.

Indoctus non capit magnam doctrinam, neque enim intelligunt (nempe, eam doctrinam) *qui numquam bona didicerunt.* Sic, in hoc loco *Hesiodi*, νόον est *prudens*, seu *qui rei naturam intellexerit.* *Hesychius* νόον interpretatur *σύνεσις*, & *νόημα σύνεσις.* Ex *Patris Schedis.* Clericus.

12. Τὴν μὲν καὶ ἱπηνείαν νόον] Non perceperunt hoc, ut debebant, Græci interpretes: multò minùs verò qui secuti hos sunt Latini. Οἱ νόοντες sunt ἄσφοι, & Ποῆτις, νόονας, ὁ σφῶς. Sic *Phocylides* eadem elegantia: Οὐδὲν γὰρ νόον οἱ μὲν ποτ' ἰδὼν μαθόντες. Ubi ὁ νόον, est ἡ σφῶς εἶσι. Mens est. Duo sunt contentionum genera, quorum alterum laudavit sapiens. *Sapiens*, ὁ νόονας. Unde νόημα Ποῆτις toties ἡ σφῶς. Hinc illud, ἢ τι φῶν ἱταλίχῃ ἢ τι νόημα. Fallitur ergo *Proclus*, qui πῆς subintelligi notat. Nihil familiarius est Ποῆτις, quàm articulum negligere, in ejusmodi: quod cùm imitantur Latini, interdum obscuritatem parit. Ita *Virgilius*:

— numero *Deus* impare gaudet.

Vult enim ὁ Διὸς quo designatur ille de quo agit: ὁ Διὸς, nimirum. Ita hîc νόονας, est ὁ σφῶς, sicut in *Theogonia* νικῶντας est, ὁ νικητής, dissimulatione eadem. Νικῶντας δὲ βίη καὶ χάρτι καλὸν αἰθλον Ρῶα φέρει. Nihil elegantius. *Heinsius.*

15. Ἀλλ' οὐκ ἀνέχουσιν] Nempe, furiis à Diis immixtis, aut furiatâ mente adii. Nihil frequentius, apud *Homerum* & *Hesiodum*, quàm homines à Diis in scelera impelli. Vide dicta ad *Theog.* v. 27. & *Scut.* 80. *Clericus.*

16. Πρωτόν μιν ἐγένετο γὰρ ἐπιβένν] Hoc est, statim post homines natos or-

ta est. ἡ πρωτόν παρὰ τὸ πρῶτον, διδόντων. *Gruetius.*

18. Ὅσα δὲ μιν Κερίδας] Tres Græci interpretes ne ordinem quidem horum verborum perceperunt, qui illa γαῖνς ἐν εἰζῆσιν ad Jovem referunt. Antiqui amicitiam ἐν τῇ εἰσὶ constituebant, quàm ἀρετὴν *Hesiodus* dixit. Hæc contentio à veteribus Philosophis φιλία, appellata fuit: quarum alteram mundo καὶ τῷ παντί, alteram hominibus tribuebant. Altera est quam ἀρμονίαν τῷ παντί dicebant, quàm *Hesiodus* ἐν γαῖνς εἰζῆσιν constituit: altera quam *Philosophus* lib. *Eth.* VIII. magis necessariam esse ait, quàm est ἡ δικαιοσύνη, Rebus Publicis. Notat enim ibi, quosdam existimasse τῇ ὁμοιότητι τῶν φίλων constare, quosdam τῇ εἰσὶ. Locus elegantissimus est, & qui adscribi meretur, ubi de amicitia disputat. Διαμεισθεῖται γὰρ ὅσα αὐτῆς ἐκ οὐρα: οἱ μὲν γὰρ ὁμοιότητά τινα πείσασιν αὐτῶν, καὶ τὰς ὁμοίας φίλους. ὁ δὲ τὴν ὁμοίαν φασὶν ὅς τ' ὁμοίον, καὶ κοινοὺς πρὶ κοινοῖς, καὶ ὅσα πρὸς αὐτῶν. οἱ δ' ἐξ ἐναντίας, κεραμῆς πάντας τὰς τοιούτους ἀλλήλοις φασὶν εἶναι καὶ ὅσα αὐτῶν τούτων ἀνέχεσθαι ὁπότε καὶ φυσικώτερον. Εὐελπίδης μὲν φάσκει, Ἐρᾶν μὲν ὁμοίαν γαῖαν ἐκασθεῖσαι, ἔρᾶν γὰρ σπυρὶν ἑρᾶν πληρῶμενον ὁμοίαν, πρὸς εἰς γαῖαν καὶ Ἡράκλειτος, τὸ ἀντίθετον συμφέρον, καὶ ἐκ τῆς ἀρετῆς καλλίστην ἀρμονίαν, καὶ πάντες κατ' ἔξιν γίνεσθαι. ἐξ ἐναντίας δὲ σέπεις, ἄλλοι τε καὶ ἑμπροσθεν. τὸ γὰρ ὁμοίον τοῦ ὁμοίου ἐπίσθις. Interpretibus autem qui verba illa, γαῖνς ἐν εἰζῆσιν, ad Jovem referunt, non ad τὸ ἔρῖν, nescio quid in mentem venerit. Sed de his ad ipsos. *Heinsius.*

19. Καὶ ἀνδράσι πολλοῖς ἀμείνω] Sic interpretes: & inter homines longè meliorem alteram. *Scaliger.*

22. Αἰεμύμνας ἢ δὲ φτυμέν] In ἀρμύμνας sunt duo μ, ut producatur εϝ, nam aliter esset breve propter ο; sed si esset ω, non opus esset duobus μ. *Scaliger.*

24. Εἰς ἀφρον σπένδοντα] Ο ἀφρον est commune, sed τὸ ἀφρον est Atticissimus. *Scaliger.*

25. Κοτίει] Hæc prava invidia est, non laudabilis æmulatio. Itaque ad priorem melius referretur. Sed ordo à Poëtis, ut à Geometris, non est exigendus. *Clericus.*

27. Ω Πέρση, σὺ δὲ] Veteres post vocativum ponebant σὺ δὲ. *Scaliger.*

29. Νείκε' ὀπιπτεύοντα] Interpretes non satis expresse vim participii ὀπιπτεύοντα, nam ὀπιπτεῖν νείκεα non est simpliciter *lites spectare*, sed curiosè & anxie considerare; ut ii faciunt qui, rebus relictis, solas lites attendunt. Sic Iliad. Δ. Τί πλώσεις, τί δ' ὀπιπτεύεις πολέμοιο χαίρας; *Quid trepidas, quid anxie aciei intervalla circumspicis?* Rursus Iliad. Η. Ἀδ' ἄρ' ὀπιπτεύεις, *clam attentè considerans.* Ad quæ verba *Eustathius* docet ὀπιπτεῖν esse ἰποπτεῖν ἢ ὀπηρεῖν, *introspicere, & observare.* Denique Odyss. Τ. ὀπιπτεύων γυναικας, interpretatur *πεύργος βλέπων, curiosè intueri.* Vult autem factum esse ab ὀπῶ, ex quo ὀπῖν & per reduplicationem ὀπιπτεύω, unde *παρθινοπῖτης, curiosus virginum observator.* Ex schedis paternis. *Clericus.*

30. Ω γὰρ τ' ὀλίγον] Quamvis, contra Græcorum Interpretum & plerarumque Editionum auctoritatem, nihil temerè mutaverim; tamen, si quid mutandum, lubens Aldinam editionem sequerer, quæ ὄρη, cum spiritu aspero, habet; quam etiam *Heinsius*, in minoris formæ editione, unà cum vulgata Latini versione, sequutus est. Sensus esset longè præstantior; nempe, ei cui victus in annum domi non fuerit repositus, breve tempus esse, quod litibus impendat. Sic loquitur *Homerus*, Odyss. Α. Ω γὰρ πολέων μῶδον, ὅρη δ' ἔτι ὕπνῳ, *tempus quidem est multorum sermonum, tempus verò & somni.* Odyss. Ε. Νῦν δ' ὅρη δόρυοιο, *nunc tempus est cænæ.* Ex Schedis paternis. *Clericus.*

33. Νείκεα ἢ ὄρη ὀφείλοισ] Οὐκ ὅτι πλεονέξῃς πῃ ὦν ὀφείλει εἶναι φιλόδικος, ἀλλ' ἐκ περὶ αἰτίας ἰσχυραίνουται πρὸς τὸ Πέρσην, ὅτι μάλιστα πλεονέξῃς.

σὺ δ' ὦν πολλὴν ἔχειν ὀφείλεις εἰς τὸ πρὸς δίνας διαπείθειν καὶ ἀγορεύειν. νῦν δὲ ἀπορρὸς ὦν πρὸς τῆς ἔργου δὲ μάλιστα ἀλόγους ἀπ' ὧν διώκεται συνείσασθαι σαυτῇ βίον. *Proclus.* Non quòd dives litigiosus esse debeat; sed à fortiori demonstrat *Perseæ*, quod, si dives cum fueris, vix debueris litibus & foro vacare, nunc certe, cum pauper sis, multo magis te in illis operibus occupari decet, unde tibi ipsi victum possis comparare. *Rob.*

34. Σοὶ δ' ἐκάν' δούπερ' ἔσται ὧδ' ἔρδειν] Non benè venustatem hujus formulæ, quæ hîc latet, assequuntur magistri. Tres enim Græci interpretes, illud δούπερ' per τὸ πάλιν, vel τὸ ἐκ δούπερ' exponunt, quasi hoc dicat Poëta, Primò hoc fecisti, non facies secundò: semel fecisti, non facies iterum. Verùm aliud voluit. De quo obiter. Antiqui cum stricte aliquem cogere, unam conditionem proponebant, cui astringebant eum: cùm minùs cogere, sed plus permitterent, secundam statuebant, usitata formula, τῷ δούπερ' ἔσται: id est, si primum non placeat, licebit & secundum. Δούπερ' ἔστι, nihil aliud est quàm ἔστιν, & potentiam denotat, seu licentiam potiùs. Errarunt igitur, primò cum τὸ ἔστι per se, hîc, ἀπὸ τῷ ἔστι poni existimarunt: secundò τὸ δούπερ', pro πάλιν acceperunt. Mira venustate dictum est, σοὶ ἐκάν' δούπερ' ἔσται ὧδ' ἔρδειν, pro, σοὶ ἐκ ἔστι τῷ ἐπ' ἢ πάλιν ποιῆν τὸ δούπερ'. ordinem non denotat, sed licentiam. *Heinsius.*

37. Κλῆρον ἐδάσσειμαθ'] Patrimonium dividere, aliter herciscere. vide Festum, & quæ ad illum notavi. *Scaliger.*

Ibid. Ἀλλὰ τι πολλά] *Lege:* ἀλλὰ τὰ πολλά. *Guietus.*

37. Ἀλλὰ τι πολλά] Omnes Codices habent ἀλλὰ τι πολλά, alia autem multa; sed melior est lectio quam *Guietus* proposuit, ἀλλὰ τὰ πολλά, sed plurima. *Hæreditatem*, inquit *Hesiodus*, *divisimus*, æqualiter sc. Tu vero ambitu & donis τὰ πολλά, majorem partem rapuisti.

Πολλά

Πολλοὶ sine articulo, *multi*, ὡ πολλοὶ, comparativo penè sensu, *major pars*, *plurimi*. Rob.

39. Δωροπῆγος] Quodd, cùm, re familiari neglectâ, audiendis ac dirimendis litibus operam darent, publicè exigèrent aliquod donum mercedis loco, & privatim à litigantibus munera acciperent. Adi quæ de Deioce habet *Herodotus* Lib. I. Erant autem aliquando uno in populo plures hujusmodi Reges, ut liquet ex *Homerō* *Odyss.* θ. vss. 40; & 41. ubi plures Phæacum Reges memorantur. Erant, nimirum, Judices, ac Senatores potiùs quàm Reges. Vide notata ad *Theogoniam* v. 85. *Clericus*.

39. Δωροπῆγος] Ita penè *Proclus*. Βασιλῆας δὲ νῦν τὸς δικασταί, καὶ τὸς ἀρχοντας λέγει· ὅτι καὶ αὐτοὶ ἐκάλουν οἱ παλαιοί, ὡς *Ὀμηρὸς*.

Αλλ' ἔτι βασιλῆας Ἀχαιῶν εἶσι καὶ ἄλλοι.

Qui nunc sunt iudices & præfecti eos vocat reges; ita enim eos nominarunt Veteres, ut Homerus.

Sed quidem & alii sunt Achivorum reges.

Sed quod simul notat *Vir Cl.* ejusmodi iudices *Δωροπῆγος* vocari, "quodd, cùm
"re familiari neglectâ, audiendis ac dirimendis litibus operam darent, publicè
"exigerent aliquod donum mercedis loco," id nondum compertum habeo, nec cujus historiæ testimonio innititur scio. Contrarium certe inferri potest ab his quæ de Deioce habet *Herodotus* lib.

I. Πλεῖστον δὲ αἰὶ χρόνον τὸ ἐπικριτέον, ὅσα πτωχολογίῳ τὰς δικὰς ἀπολαύειν κατὰ τὸ ἔθος, γὰρ ὁ Δαίδαλος οἷς αὐτὸν πᾶν ἀναιδέμενος, ἔτι κατὰ τὴν ἐπὶ ἡδύτατον ἀνδραγαθίαν ἐδίδαξε, ἔτ' ἐπὶ δικῶν ἐπὶ ὅς οἱ λυσιτελίαν τ' ἐαυτῷ ἐξημελιότα, τῶσι πῶς δι' ἡμέρας δικάζειν. Quam verò numerus accurrentium semper cresceret, utpote qui intelligerent sententias ex vero terminari, *Deioces* animadvertens universa in se unum incumbere, neque amplius illic confidere, ubi prius præsidens judicabat, volebat, neque omnino se judi-

caturum amplius dixit; si quidem non è re sua esse, si totum diem, rebus suis neglectis, dirimendis aliorum litibus impenderet. Si verò dona accepisset *Deioces* mercedis loco, vana esset de neglectis rebus privatis querela; & si in illis temporibus mos esset, ut dona iudicibus publice darentur, haud sanè passus esset *Medorum* populus tam justum laudatumque virum mercede solita carere. Omnino igitur *Δωροπῆγος* vocantur iudices, non quòd munera publice acciperent, sed quòd donis privatim acceptis corrupti justitiam perverterent. Rob.

40. Οὐκ ἔστιν ἡμῶν πάντες] *Plato* Lib. V. de Republ. hoc præceptum ingerit avidioribus Magistratibus, ut eos coerceret. Sic & III. de Legibus, agens de Regibus Argivorum & Messeniorum, qui rapacitate se & universam Græciam in exitium præcipientes dederant: Ἀρ' ἐκ ἀγορεύοντες ἡμεῖς ὁρῶμεθα λέγοντα, ὡς τὸ ἡμῶν τὸ πάντες πᾶσι καὶ πᾶσι; ὅπως ἢ τὸ πᾶσι λαμβάνειν ζυμῶδες, τὸ δὲ ἡμῶν μίσειον, τὸ τὸ μίσειον ἢ ἀμύσειον πᾶσι ἰσχύειν, ἀμύσειον ἢ χύσειον; Numquid illud ideo accidit, quod ignorarent *Hesiodum* rectissime dicere, dimidium toto sæpè præstare? Quandoquidem damnosum est rem totam accipere, dimidium tantum accipere moderatum est. Moderatum vero immodico & immoderato, tamquam potius pejori, antecellit. Ex Schedis paternis. *Clericus*.

41. Οὐδ' ἔστιν ἐν μαλ' ἅπ' ἐν ἀσφodelῶν] Duos ζῆτα ζῶντας constituit *Homerus*: τὸς δὲ, καὶ τὸς περὶ τῶν. Cur *ἀσφodelῶν* λεγόμενα mortuis tribuat, multum olim disputarunt veteres, quamquam frustra. Nam quòd apud *Eustathium* legitur hoc fieri, ὅς τὸ πᾶσι τῶν ἀσφodelῶν ὁμοιοῦται, & *ἀσφodelῶν*, dictam, quasi ἀσφodelῶν, ὅς τὸ πᾶσι τῶν ἀσφodelῶν, quid est, nisi miserum *Grammaticorum* ἀσφodelῶν delirium? Rectè *ἀσφodelῶν* λεγόμενα illis tribuit, quòd extra necessitatem vitæ hujus sint, nec cura rei familiaris illis impendat,

pendeat, sed victu simplicissimo vivant: qualis ἡ μαλάχη ἢ ἀσπράγγος est, quibus ante τὴν ἐκδημιτικὴν homines vivebant; & sanctissimi quique Philosophorum postea, qui illam in vivendo ὑπόμνημα, quam poëtae βίον ζῆσιν vocant, sequebantur.

Quod Horatius his verbis respexit:

Premant Calenâ falce quibus dedit

Fortuna messem: dives & aureis

Mercator exsiccat culcillis

Vina Syrâ reparata merce

Diis carus ipsis: quippe ter & quater

Anno revisens aquor Atlanticum

Impane: me pascunt olivæ,

Me cichorea, levesque malvæ.

Hinc mortuis hominibus in tumulo malvam, asphodelumque ferebant, ne deesset illis cibis. Et hoc voluit sibi Porphyrius in quodam Epigrammate, ubi tumulum his verbis introducit: Νότον μὲν μαλάχην τε καὶ ἀσπράγγον πολιεῖζον, Κλάπην δὲ δὲ δὲνα ἔχον, id est: *Foris quidem malvam asphodelumque habeo: Intus verò mortuum clando.* Nam non integros versus citat Eustathius, neque ad verbum, quod indicat vox δὲνα, qua utimur, ut legum consulti, voce Titii. Hinc Homerus quoties campum eum describit, quem *Asphodelum* vocat, his plerumque verbis utitur: Τῇ δὲ ἐν τῇ βίῳ τῇ πάλῃ ἀνδρὸς ποταμῶν, id est, *Ubi facilissima vivendi ratio est hominibus.* Opponent autem poëtae τὸ ζῆσιν ζῆν vitæ regum & injustorum principum plerumque, καὶ τῇ πολυτελείᾳ ἀδίκῳ. Nam τὸ ζῆνα ζῆν & ἀδίκῳ, pro simplicissima voluptate ponunt, quæ ut longissime ab ἐκδημιτικῷ sæculo abest: ita maxime ad ἡμιμονικὸν, & priscam illam vitam accedit. Sic Theocritus de Cyclope suo: Οὐτὼ γὰρ ἐδίσατο δῖον ὃ Κύκλωψ ὁ παρ' ἡμῶν Νεχαιῶν Πολύφειμος. Hesiodus negat injustos iudices illos, quid sit τὸ ζῆσιν ζῆν scire; & per consequens μαλάχην & ἀσπράγγον ignorare: ex quo tempore Dii vivendi genus, quod sub ἡμιμονικῷ fuit, sub ἐκδημιτικῷ abscondere cœperunt. Atque hæc causa est, cur Lucanus vitæ

hanc simplicitatem, *Deorum munera* vocet, *nondum intellecta*: eodem plane modo cum Hesiodo nostro lib.v.

— *o vitæ tuta facultas*

Pauperis, angustique Lares, & munera nondum

Intellecta Deum! quibus hoc contingere templis

Aut potuit muris, nullo trepidare tumultu

Cæsareâ pulsante manu? —

Nec aliter intelligendus ille Claudiani locus, qui vivendi facultatem vulgò esse negat. I. in Ruffinum:

Hæc mihi paupertas angustior. hæc mihi tectâ

Culminibus majora tuis, tibi querit inanes

Luxuries nocitura cibos: mihi donat inemptas

Terra dapes, rapiunt Tyrios tibi vellera succos,

Et picturata satiantur murice vestes,

Hæc radiant flores, & prati viva voluptas

Ingenio variata suo. fulgentibus illic

Surgunt strata toris: hæc mollis panditur berba,

Sollicitum curis non abruptura soporem.

Turba salutantur latas tibi perstrepat ædes:

Hæc avium cantus, labentis murmura rivi.

Vivitur exiguo melius: natura beatiss

Omnibus esse dedit, si quis cognoverit uti.

Hæc si nota forent, frueremur simplice cultu.

Classica non fremerent, non stridula fraxinus iret,

Non ventus quateret pappes —

Beatos vocat, quos Homerus μάκροισι, & ζῆνα ζῆναι. quorum ignotam esse ait vitam,

tam, sicut Hesiodus κακίαν τὴν βίον. Quales nec ii sunt qui ex iudiciis vivunt, nec ii qui ex bello, sed nec ii qui ex navigatione, id est, *Mercatura*; quibus omnibus poetæ opponunt τὸ ζῆλον, & τὴν ἐπιπλοήν, quod ex ἀσφodelῶν, & μαλάχῃ percipitur. Quæ vita maximè ad illam, quæ sub ἡγεμονικῇ fuit, accedit. Fuit enim hæc opinio eorum, πᾶν τὸ σύμφυτον ἀγαθόν, πᾶν δὲ τὸ ἐπικτητὸν καλὸν εἶναι. *Heinsius*.

41. Εν μαλάχῃ τῇ καὶ ἀσφodelῶν μετ' ὄνειαρ] *Plutarchus* in Convivio septem sapientum: ἀγαθὴ μὲν ἡ μαλάχῃ βραδύνοι, γλυκύς δὲ ἡ ὀνείαρος: bona est ad edendum malva & dulcis anthericus; hoc est, scapus asphodeli. Frugalitatem hoc versu commendari idem Scriptor docet; nam postquam egit de Epimenidis, eo victu utentis, dixit, *Hesiodique* versum protulit, subiicit: οἷον γὰρ ἔφη Ἡσίοδος ἐννοῶν τὴν πύκνυν, ἢ ἐπιπλοήν ὅτι τοῦτο ἀπὸ τοῦ καὶ αἰεὶ τὰ λιπὸντα τῷ ὄνειαρ ἄνθρωποι ἐδιδούσαν ἡμῶν; *Existimas* verò tale quid *Hesiodo* in mentem venisse, ac non potius eum, ut est assiduus parsimonie laudator, ad cibos vilissimos nos, quippe dulcissimi qui sint, voluisse adhortari? Tum verba allata subiicit. Ceterum quæ de Diis, facile viventibus, & defunctis, qui in Elysiis campis malva & asphodelo vesci finguntur, hoc loco, assertit *Heinsius*, sunt ἀπερὸς θένοντα; præsertim cum numquam is cibus Deorum fuisse dicatur. *Ex Schedis paternis*. De Asphodelo egerat *Hesiodus* in alio Opere, in quo in *Sylvis* nasci dixerat, ut docet *Plinius* Lib. XXII. c. 22. ubi & *Alimon* malè cum eo confundi ostendit; qua de re vide & *Claud. Salmasium* Exercit. *Plinian.* Cap. XI. p. 122. Ed. *Ultrajectinæ*. *Clericus*.

41. Ασφodelῶν μέγα ὄνειαρ] Apparet ex hoc veteres ex Asphodelo comedissee. *Scaliger*.

42. Θωὶ] Tribuit hæc *Hesiodus* omnibus Diis, quod sexto abhinc versu soli Jovi acceptum refert; quod non ratò

unius factum, ad omnes ejusdem generis, vel ordinis referamus. *Ex paternis Schedis*. *Clericus*.

43. Πνιδίος γάρ καὶ καὶ ἐπ' ἡματι ἐργάζομαι, ὡς οἱ καὶ εἰς ἐνιαυτὸν ἔχον] Venustissimo idiomate οἱ εἰς ἐνιαυτὸν ἔχοντες dicuntur οἱ κλέσται, quibus opponebantur οἱ εἰς ἡμέραν ἔχοντες. *Herodotus* Clione: Οὐ γάρ τοι μέγα κλέσται μάλλον τῷ ἐπ' ἡμέραν ἔχοντος ὁλοκλήτως εἶμι, οἱ μὲν ὅτι πᾶσι δόματα, πάντα καὶ ἔχοντι τελευτῶσι δὲ βίον. *Heinsius*.

43. Επ' ἡματι ἐργάζομαι] *Εργασίαν* φασὶν ἢ κατὰ τὴν, ἢ ἐπὶ τὴν τῆς γῆς, ἢ γὰρ ἄλλο, ἀλλὰ τὸ ἐνδοχὸν ἐστὶ κατὰ τὴν. *Tzetzes*. Per ἐργασίαν intelligit non agriculturam, aliamve quamvis artem, illa enim nondum inventa erat, (ante sc. illa tempora quibus Jupiter vitam absconderat) sed collectionem frugum (sponte nascentium.) Poëta enim loquitur de aurea ætate, de qua infra dicit,

Καρπὸν δ' ἔπειτα ζείδωρος ἄρουρα

Αὐτομάτη πολλὸν τε, καὶ ἀρότου. *Rob.*

45. Πανδάλιον] *Gubernaculum*, hoc est, non cures neque navigationem, neque agriculturam. *Scaliger*.

45. Τὴν κατὰ] Ne corrumpatur, putrescat. πανδάλιον est gubernaculum. *Guicetus*.

45. Πανδάλιον γὰρ κατὰ κατὰ] Hoc est, uno die piscatus tantam piscium copiam caperes, ut diu quiescere posses, atque interea clavum ad focum suspendere. Vide v. 629. De hisce in *Theogonia*, v. 440. *Clericus*.

47. Ἀνὰ τοῦτο ἐκπύει] Ope *Pandoræ*, de qua in Introductione nostra. Quomodo à *Fortuna* coeperit κακίαν ὁ βίος, etiam Philosophi ostendunt: ut meritò *Antoninus*, Imperator & Philosophus, τὸ πᾶν in vita humana ἀπερὸς θένον dixerit, rem impervestigabilem quæ veluti nubem quamdam & caliginem, reliquis rebus humanis induxit: ut impossibile sit hominem ad finem in re *Oeconomica* & reliquis, ad quæ virtutis operâ pervenitur, perungere inoffenso gradu. *Tis.* dicunt

dicunt Platonici, ὅτι παρὰ τὴν ἀσφαλὴν ἐδιδόσαν, ὡς μὴ ἐνυχθὲν βαδίζον χαράδρα ἀφανίσῃ, ἢ χάρακα ἀδύλον, ἢ κρημνῶν, ἢ πέτρων; τίς δὲ ἔτι κινδυνεύει ἀγαθὸς καὶ εὖσυχος, ὡς ἀπειράτως διελθεῖν ἀνὺ κλύδωνος καὶ ζέλης, καὶ πτομάτων ἱμβώλης, καὶ αἰέρος τιταραγμῶν; Itaque concludunt: virtutem quidem per se certam esse, sed in lubrica & incerta materie versari, causā scelestæ illius veneficæ, quam cum ebria anu conferunt: est enim revera χεῖμα πυλόν, καὶ ἀσάδμυτον, & κλύμμις πὶ καὶ κρήνη τ' ἐπορείας, quæ totam vitam possidet, ac ne quidem nobis, qui minima speramus, certi quid relinquit. In Academiis sæpè, more Græcorum, τείων καὶ πύγων sufficiunt; præclara contrā ingenia, & quos nihil pejus habet, quàm quod quicquam Fortunæ debere coguntur, per omnem vitam τῇ βολίτῃ πάντα προστρέχουσιν. *Heinsius.*

48. Εξαπύττοι Πελοπίδους] Vide Theogoniam v. 521, & seqq. & quæ illic notata. *Clericus.*

52. Τυρπηχέωντος] Nonnulli, teste Moschopulo, hanc vocem exposuerunt *torquentem fulmen*, sive *hostes fulmine subvertentem*, facta metathesi τῷ ζ' in τῷ πέπτω. Sed perperam. *Rob.*

56. Πῦρ' ἀνδράσι ἀλφειῶν] Multum sæpenumero errarunt viri magni, quodd in Græcorum Poëtarum scriptis non distinguerent epitheta quæ καὶ παρέλκον ponuntur, ab iis quæ δίδωται, & ex sensu pendent. Nec propterea à summis hujus ævi viris Homerus reprehendi debuerat, quodd Achillem lachrymantem πόδας αἰὼν fecit. Est enim illud κλυόντων, non ἐκ δίδωται. Sic, non longè exempla petamus, Poëta Iliad. III. Menelai manum παρὰ δὲ δίδωται: in Odyssæa Penelopes καὶ παρέλκον, & ut antiqui loquebantur, καὶ ἀκροαζέων. Eodem modo noster in Clypeo ἀνδράσι ἀλφειῶν, κατὰ σκευαλὴν. Ἀλλὰ μὴν ὕμνῳ μετὰ φρεσὶν, ὅρα δίδωται Ἀνδράσι τ' ἀλφειῶν ἀπὸ ἀλλήλων φρεσὶν. Hoc loco ἐκ δίδωται. Ita ut ex hac

voce magna pars Mythologiæ hujus pendeat, quam nos libro singulari primi eruimus. Dedit, inquit, Pandoram, maximum obstaculum iis hominibus, qui circa investigationem rerum necessaria-rum versantur. *Heinsius.*

56. Σοὶ τ' αὐτὸς μέγα πῆμα] Idem penè de Paride sæpius Homerus. Il. Γ. 50 &c.

Παρεῖ τι σὸν μέγα πῆμα, πολλὴ τε, παντὶ τε δέμῳ,

Δυσμύστην μὲν χάριμα, κατηφύνει δὲ σοὶ αὐτῷ.

Et rursus Z. 283.

Μέγα γὰρ μὲν Ολύμπῳ ἔσται πῆμα

Τρωσὶ τε, καὶ Πειδέμῳ μεγαλήτορι, τοῖς τε παῖσιν. *Rob.*

58. Ἀμφαπαῶντες] *Veementer amantes.* Ita verito, non ut aliqui interpretes, simpliciter, *amplectentes.* Hesychius tamen Ἀμφαπαῶντες, ἀσπαζόμενοι. Languidius dictum de Pandora, quam omnes Dii amabilem effinxerant. Et Moschopulus, Πειδάλποντες, ἀσπῶντες ἀγαπῶντες τὸ ἰδὲν καλόν. *Rob.*

59. Ἐκ δ' ἐγέλασεν] Moschopulus interpretatur de effuso risu; nam irascitur quidem contemptus, sed ridet, si sciat se facile ultionem sumturum. *Tzetzes* vult esse *subridere.* Sic sanè *Virgilius* Mezentium indignantem inducit *Æneid.* XL. *Ad quem subridens, mistâ Mezentius irâ.* Utroque modo verbum ἐγέλασεν interpretatur *Eustathius* apud *Homerum*, τὸ ἐξ ὀργῆς γέλασεν, ἢ τὸ σαρκαστικῶς γέλασεν. *Ex schedis paternis.* *Clericus.*

59. Ἐκ δ' ἐγέλασεν] Origenes hunc versum citans pro ἐγέλασεν habet ἐτίλινεν quam nonnulli meliorem esse lectionem existimant, utpote convenientiorem Jovi tunc temporis irascenti -- Τὸν δ' ὀλοσσύμενον. Sed venustior est sententia Scholiastæ, Θυμῶνται μὲν σαρκαστικῶς, γὰρ δ' ἐπὶ τῇ ἐλπίδι τ' ὑμνωσίας. *Irascitur quidem contemptui habitus, videt verò si ultionem speraverit.* Sæpiissime quidem risus cum contrariis affectibus conjungitur;

tur; in cujus exemplum apte satis Mezentium Virgilianum adducit Clericus,

Ad quem subridens mista Mezentius ira.

Homerus etiam Andromachen inducit Il. 2. *δαρὸν γὰρ ἔσσαν*. De impiis hominibus dicunt S. Scripturæ, quod, *sedens in cælis ridebit, Deus subsannabit eos*. Et Miltonus nostras de Angelis rebellibus.

*Mighty father, thou thy foes
Justly hast in derision, and secure
Laughst at their vain designs, and
tumults vain.*

His rationibus inductus τὸ ἐλάσσει veram esse lectionem censeo. Venustior certe est, eique omnes Codices patrocinantur. Alios etiam Hesiodi versus haud satis accurate citavit Origenes, labenti forsan memoriæ confusus, unde licet conjicere in hunc etiam versum errorem irrepsisse. *Rob.*

62. *Ἀθανάτως ὃ θεὸς οἷς ὅπα ἱστικεν*] Ita Homerus de Helena Il. 7.

Αἰνὸς δ' ἀθανάτοισι θεῖς οἷς ὅπα ἱστικεν.

Rob.

65. *καὶ χάριν ἀμφιχέαι*] Pulchritudo Veneris esse donum dicitur à Poëtis. Il. 7. 54 &c.

Οὐκ ἂν τοι χάρισμα κίδαις, τὰ τε δῶρ.

Ἀφροδίτης.

Ἦτι κόμην, τὸ τε ἴδους, ὅτ' ἐν κοίῃσι μελέης.

Et Il. 2. 215 &c. in Veneris cingulo istiusmodi oblectamenta inclusa esse dicuntur.

— *Ἐνθάδε οἱ θελητήρια πάντα πτυκτο*

Ἐνθ' ἐνὶ μὲ φιλότης, ἐν δ' ἱμερὸς, ἐν δ' ἰαείδης,

Πάρασσι, ἃ τ' ἐκλεψε νόον πύκα πῆρ φρονιγόντων. *Rob.*

75. *Ὡραι καλλίκομοι σέφον*] Ita Venerem inducit Homerus ab Horis ornata.

Τὴν ὃ χροσάμπυκας Ὡραι

Δέξαντ' ἀσπασίας, φεῖ δ' ἀμβροτα ἔματα ἱστικεν.

Κρατὶ δ' ἐπ' ἀθανάτω στεφανὸν εὐπύκλον ἔθηκεν,

Καλὸν, χροσάμπυκας ἐν ὃ στεφανίσαι λοβοῖσιν

Ἀνθ' ὅρα χαλκας, χροσάμπυκας τὴν πύκνους

Δειρὴ δ' ἀμφ' ἀπαλῶ, καὶ σέφον ἀργυρέοισιν

Ὀρμίσσι χροσάμπυκας ἐκδομοῖς, οἷσι φεῖ αὐταὶ

Ὡραι ἐκδομοῖσιν χροσάμπυκας, ὅππότε ἴοισιν

Εἰς χορὸν ἱμερόεντα θεῶν, καὶ δώματα πατρὸς.

Αὐτὰρ ἐπεὶ πᾶσι πάντα φεῖ χροσάμπυκας ἔθηκεν

Ἦγον ἐς ἀθανάτους. Hymn. in Vener.

Rob.

89. *Ὅτι δὴ καλὸν εἶχ', ἐνέουσι*] Est ὁμοιον τὸ τῷ Ομήρῳ *Πιχθεῖν δὲ τὴν ἡμέραν ἔργον*. Affinis est sententiæ illi Homericæ, *Rem jam factam vel stultus animadverteris*. *Proclus.*

92. *Αἱ τ' ἀνδράσι γῆρας ἔδωκεν*] Codices Bodleiani 7^{mus} & 60^{mus}, Codex Coislinianus, Origenes, & Scholiastæ veteres legunt *κῆρας*, quam tamen veram esse lectionem non existimo, quoniam versus qui infra sequitur,

Αἴψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγέσσανται.

Ad ipsum hoc γῆρας ἔδωκεν manifestissime respicit. Præterea, per τὸ γῆρας longe elegantior sensus efficitur. Morbi afferunt *mortem*, tritissima est observatio. Figurata magis & arguta est sententia, quæ dicit, *Morbi afferunt Senectutem*, imbecillitatem nempe & incommoda Senectutis. Idem infra dicitur Hesiodus de mala uxore quod hic de morbis,

Οὐ μὲν γάρ τι γυναικὸς ἀνὴρ λαίλειτ' ἀμεινον

Τῆς ἀγαθῆς· φ' δ' αὐτὴ κακὴς ἔργιον ἄλλο

Δειπνολέχτης· ἢ τ' ἀνδρα καὶ ἰσχυρόν φεῖ ἰόντα

Εὖτε ἀπὲρ δαλῶ, καὶ ὁμῶς γῆρας δῖκεν.

Porro, per τὸ γῆρας distinguuntur infelices posteriorum sæculorum homines ab iis qui in aurea illa ætate vixerunt. De illis enim dicitur infra 112 &c.

Ὡς τε θεοὶ δ' ἔζων, ἀκιδία θυμὸν ἔχοντες,

Νόστον ἀπὲρ τε πόρων, καὶ ἰδύσας· ἐδὲ τι δειλὸν

Γῆρας ἐπὶν. *Rob.*

94. *Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρισεν*] Falluntur, qui, ut hinc interpretationem suam allegoricam confirmant, τὸ γυνὴ, *συνληπτικὸς* accipere videntur, & ad universum mulierum genus referunt; cum simpliciter

ἀγνοῦν

ἀνοπομαστικὸς ponatur: nihil enim hic plus est, quàm Πανδύρα in præcedentibus. *Heinsius.*

96. Εὐ ἀρχήκτοις θυμοισι] Frustrà fuerunt viri docti, qui hujus loquutionis rationem alibi quæsiuerunt, quàm in Lingua Phœnicia. Hoc voluit *Hesiodus*, in interiore parte pyxidis, quæ aperta quidem, sed fracta non erat; ita ut, operculo iterum imposito, nihil ex ea posset per rimam elabi; in interiore, inquam, parte pyxidis, remansisse spem. Vocavit autem interiorem eam partem *δῆμος*, ut Phœnices vocabant בֵּית *beth*, seu *domum*, interiora cuiusvis vasis, unde מִבֵּית *mibbetb* significat *intrinsecus*. Antiquissimi Græci, & Bœoti præsertim, multa habebant Phœniciis similia, ut passim ad Theogoniam ostendimus; quod dudum doctissimi viri animadverterunt. *Clericus.*

96. Εὐ ἀρχήκτοις θυμοισι] Non potuit concoquere Seleucus antiquus magister, qui à Proclo citatur, πῖδον ab Hesiodo δῆμον vocari: rescripsit igitur ἐν ἀρχήκτοις πῖδοισι. Sed loquendi rationem non intellexit. Locum, in quo ante nuptiarum tempus puellæ solent παρδινεύσθαι, δῆμον & οἶκον Hesiodus vocavit, quod & infra ostendimus. Homerus μυχὸν δῆμου & μυχὸν θαλάμῳ posuit, pro δῆμῳ & θαλάμῳ, idem enim illis est δῆμος & θαλάμος: quia pars intima erat. Eustathius ad Odyss. Γ. Οἱ αἰδύουσι ὡς ἐν Ἰλιάδι, ἔτα καὶ ὅδε λέγει πλὴν ἑξωτάτῳ ἐν μεγάροισι οἴκῳ, πλὴν εὐδὺς μὲν πλὴν αὐτῆς ὥστε & ἐνδοτάτῳ θαλάμῳ, καὶ μυχὸν ὅδε δῆμου. Hes. infra: Ἡ τε δῆμον ἄντοδεν φίλη παρὰ μητίει μύμη. Οὕτω ἔργ' εἰδὺς πολυχρῆστε Ἀφροδίτης, de virgine. Omnes autem virtutes & affectiones τὰς μάλιστα καθαρεύουσιν Poetæ virgines faciunt. Atque hæc causa est cur Hesiodus, reliquis omnibus malis à vase volantibus, solum Spem dicat tamquam καθαρεύουσα, μύμειν ἐν δῆμοισι. Elegantissima loquendi ratio: quæ ab eo quod sequitur satis confirmatur, ἔδῃ δῖαζ' Εὐξέπῃ. *Heinsius.*

97. Πῖδον ὑπὸ χεῖλεσιν] Πῖδον ὑπὸ χεῖλεσιν, & ἔνδον, idem est: nam ὑποχείλες minùs est quàm ἐπὶ χεῖλες, quod tamen πρὸ πληρωμῆς opponitur, cum ad ipsum vas refertur. Et ἐπὶ χεῖλες mensura quædam erat non plena: quod alludit Comicus Ἰσπ. Ος ἐποίησεν πλὴν ὅλῳ ἡμῶν μεσλὴν, εὐδὺν ἐπὶ χεῖλῃ. Hesychius ἐπὶ χεῖλες, τὸ ἐνδοπῆς. Sicut autem illa quæ ἐν θαλάμῳ sunt, longissimè à foribus absunt; sic τὰ ὑπὸ χεῖλεσιν ὄντα, longissimè à vasis orificio. *Heinsius.*

99. Αἰχρόχρη βουλῇσι] Mirum est quod hic nobis accidit. Liberè καὶ ἁ λείσαςχον versum hunc inducendum iudicaveramus. Hanc sententiam nostram Plutarchi calculo confirmari deprehendimus; qui in consolatione ad Apollonium, ubi totum hunc locum adducit, solum hunc versum prætermittit, vel ut νοθεύοντα, vel ut ignotum omnino tum temporis. *Heinsius.*

113. Νόσφιν ἄτερ τι πότων καὶ οἷζυος] In quibusdam Siculi Diodori exemplaribus uno versu auctior hic locus legitur, hoc modo:

Νόσφιν ἄτερ τι πότων, καὶ ἄτερ χαλεποῖο πόνοιο,

Νόσφιν τ' ἀργαλέον, καὶ ἀπήμενος. ἔδῃ μέλεισι
Γῆρας ἐπὶ τῷ ———

Suprà,

Πεῖν μὲν γὰρ ζώσπον δὲ χθονὶ φύλ' ἀνθρώπων,
Νόσφιν, ἄτερ τι κακῶν, καὶ ἄτερ χαλεποῖο πόνοιο,

Νόσφιν τ' ἀργαλέον. αὐτ' ἀνδράσι γῆρας ἐδωκεν. *Heinsius.*

115. Τέρπον τ' ἐν θαλίῃσι] Græci sæpe numerò totam πλὴν ἀθανάσιαν voce θαλίας designant, quod Latini *Divum epulas* dicunt. Theocritus, Ἐνθα σὺν ἀλλοιοσιν θαλίας ἄγει ἐξαυδῆσαι. Quod cum exprimit Maro, *epulis divum accumbere*, dicit, sicut Theocritus θαλίας ἄγειν. *Tu das epulis accumbere Divum.* Hæc causa est, non quam reddunt interpretes. *Heinsius.*

122. Τοὶ μὲν δαίμονες] Apud Platonem, omnes

omnes hi versus aliter in Cratylo concipiuntur. hoc, nimirum, modo:

Αὐτὰρ ἐπεὶ δὲ τῷτο φῆκε καὶ μαῖς' ἐκάλυψεν,
οἱ μὲ δαίμονες ἀγροὶ δὴχθόνιοι καλέονται,
Ἐδδαὶ ἀλεξίχαροι, φίλακας θνητῶν ἀνδρῶν.

Aristides apud Photium, Platonem sequitur: qui consulendus. *Heinsius.*

125. *Ἥρα ἱσαίμενοι*] Nescio quid impulerit veteres Grammaticos, cur hunc locum omnes *οἱ Ἡρώων* adducerent, qui ab Hesiodo *οἱ Δαίμονες* usurpatur, & tantā quidem confidentiā, ut ex eo etymologiam ejus vocis deducant. Interpretes Homeri: *Ἡρώας δὲ φασὶ καλεῖσθαι, ἀπὸ τῆς ἀρετῆς· ἢ ἀπὸ τῆς ἀρετῆς, ὡς φησὶν Ἡρόδοτος ἐν τοῖς Εὐγροῖς καὶ τῆς Ἡμέρας, Ἥρα ἱσαίμενοι, πάντα φοιτῶσιν ἐπ' αἶαν.* Eodem modo Etymologus. Et Eustathius, postquam probavit ἀπὸ τῆς ἀρετῆς Heroas dici, addit &, ἀπὸ τῆς Ἡέρας. Quod probat partim ex Porphyrio, partim ex Hesiodo. Verba ejus sunt, *Iliad. A. οἱ δ' ἀπὸ τῆς ἀρετῆς. ὡς δὴ καλεῖται καὶ ἐν τοῖς Ἡρώας. Πορφυρίῳ δὴχθόνιους* (erant autem epigrammata ea, quæ ex Aristotelis Peplo desumpserat ille) *ἐν τῷ καίται τὸ, Σῶμα μὲ ἐν πάντῳ καίται, πνεῦμα δ' ἀπὸ τοῦ ἔχει (Fortasse Σῶμα μὲ ἐν πάντῳ καίται τῷδε, πνεῦμα ἔχει ἀπὸ τοῦ) φασὶ δ' καὶ Ἡρόδοτος, Ἥρα ἱσαίμενοι, πάντα φοιτῶντες ἐπ' αἶαν.* Necessesse esset igitur eosdem esse Heroas & Δαίμονας, quod falsissimum est in Hesiodo. Qui *καθάρους καὶ διωκευμένους*, ut notant veteres, omnium primus *οἱ λογικῶν τῶν τε φῶν ἐξέδνα*, nisi grammaticos lapsos esse, quod non insolentes faciunt, hac quidem in re malimus: cum alter ex altero falsum adducere, quàm Hesiodum consulere maluerit. *Heinsius.*

Ibid. — *πάντα φοιτῶντες ἐπ' αἶαν Πλατῶντος*] Postquam Jupiter reliquique Dii defierunt esse *ἰδαν δαίμονες*, & *πλατῶντος*, vicem eorum subierunt *οἱ Δαίμονες*. Postquam Jupiter in terris *τῆς διχας δαίμονων* degit, id munus ad ejus vicarios rediit *οἱ Δαίμονες*, qui res forenses inspicere cœperunt, quod βασιλίων ab Hesiodo di-

citur. Commodè autem duo hæc munerera adscribit *τοῖς Δαίμονι*. Quia circa duo hæc totius fere operis subjectum vertitur. Ceterum *πλατῶντος* dicuntur *οἱ τῆς γαργίας δαίμονες*. Apparent in Hesiodo passim veteris simplicitatis vestigia, in verbis non minùs quàm in rebus. Est enim propriè *πλῶτος ἢ ἐπιγαργία*, seminum in terra absconditorum felix ubertas. Hesychius: *Πλῶτος, ἢ ἐκ τῆς ἀγαργίας δαίμονος, καὶ ἢ παναργία*, sicut apud Latinos Opes. Ops enim Terra mater est. Inopes sunt *οἱ ἀδαίμονες*, & *οἱ ἀπογῆ*. Hinc *πλατῶντος* dicti sunt Dii, qui *τῷ ἐπιγαργίᾳ* promoverent, & quocumque modo terræ præessent. In sacris non aliter accipiebatur. Sic *ἐν τοῖς Ἀλυσίκοις*, ubi *ὁ δαίχθ* gestans facem clamabat *ΚΑΛΕΙΤΕ ΘΕΟΝ*: id qui audiebant, respondabant *ΣΕΜΒΑΗΓ' ΙΑΚΧΕ ΠΛΟΥΤΟΔΟΤΑ*. Πλῶτον enim id dicebant quod in cornu copię continebatur: & *τὸ κατῆν*, id est, canistrum in quo sacra hordea erant, *ὑπᾶντων* vocabant. Hesych. *ὑπᾶντων κατῆν, ὃ ἔχον πλῶτον*. Ipsa autem hordea, utpote terræ fructum, ita dicebant, *ἀπὸ τῆς*, inquit, *ἐπ' αὐτῆς ἔλεος. πλῶτον γὰρ ἔλεος τὸ ἐκ τῆς κελῶν καὶ τῆς πυρῶν σπείρας*. *Heinsius.*

130. *Ἄλλ' ἔχον μὲ πῆς*] *Ἄλλα* eleganter hoc loco pro *ἄλλ' ὅμως* ponitur. Inferior quidem hæc ætas, inquit, & deterior superiore erat, *ἄλλ' ὅμως οἱ παῖδες*, id est, quamvis multa erant, quam in superiori deteriora, hoc bonum tamen erat, quod pueri aliquamdiu simpliciter & sine malo, & ut Philosophi verbo utar, qui in Rhetoricis de hac ætate ita loquitur, *ὑπόδως* educabantur, apud matres suas. Jam quomodo intelligendus sit hic locus dicendum, quia à Græcis interpretibus id prætermisum. Sicut puellæ ad nuptias usque, ita filii, ut ab improbitate abstinerent omni, *οἱς τὸ γυναικωνίπδα* cum matribus suis & sororibus ablegabantur. Quod id diutius fiebat, eo simpliciores magisque malorum ignari, &

& ævi corruptelarum expertes credebantur. Quamquam etiam interdum, qui provectiores ætate erant, quoties locus in coenaculo deesset, pransum coenatumque mittebantur. Sic in Gallo Luciani Eucrates filium suum οἷς γυναικωνίπιδι ablegat. Πάειδι, ἴππῃ, καὶ σὺ, ὦ Μίκυλλε, καὶ συνδύσκοι μεδ' ἡμῶν, ἐν τῇ γυναικωνίπιδι. ἢ ὡς γὰρ ἐγὼ καλεῖσθαι μὲν ἢ μνηστὴς ἐστιαδίῳ, ὡς σὺ χάρων ἔχης. Quod igitur diutius ibi versabantur, eò simpliciores erant. Hesiodus, ut ævi illius ὠδῶν notet & ἀκαρίας, centum annos in Gynæceo eos egisse dicit. Εἰς οἶκον autem est ἐν τῇ δαλάρμῃ. ita enim locum illum vocant Ποῖτæ, qui Homerum sequuntur. Unde Theocritus, virginem innuptam, παρδόνον ἐν δαλάρμῃ dicit, quam τῇ ρύμῃ opponit, ut ad illum notamus. Οἶκον dixit Ποῖτα, ut Vitruvius, cum de eodem, nimirum, de Gynæceo, loquitur, lib. VI. c. XX. In his locis introrsus constituantur æci magni; in quibus matres familiarum cum lanificiis habent sessiones. Hic nos post Hesiodi tempora corruptus fuit, cum scelestissimi Eunuchi matronarum oculos invaserunt. Hoc est, de quo cætip de legibus conqueritur Plato: Παιδὶδ' ἐν τῷ γυναικῶν τῇ καὶ ὠνέχον παρδουδύρτας αὐτῷ τῷ ὡς. Hesiodus: παρδουδύρτας μνηστὴς dixit, ut Lucianus μὲν ἢ μνηστὴς ἐστιαδίῳ. *Heinsius.*

130. Αὐτ' ἰκάνῃ] Omnino fallitur vir doctissimus. Increpat enim Hesiodus mollem istam & effœminatam educationem, quæ, ut ait Quintilianus, *nervos omnes & mentis & corporis frangit*. Sed ignoscendum literatis viris, si remotos sensus exquirentes à scopo interdum aberrant. *Rob.*

137. Κατ' ἡδία] An? per colonias, oppidatim, pagatim, supple sacra facere. placet. non *ex more*, ut vulgò exponitur. *Guietus.*

137. Κατ' ἡδία] Omnino κατ' ἡδία, *oppidatim*, ut Guietus, non *de more*, ut habent Interpretes. Homerus II. Z. § 11.

Πίμψα ἔ γυνὴ φέρει μετὰ τ' ἡδία καὶ νομὸν ἱππῶν.

Et Noster infra 167.

Τοῖς δ' ἴχ' ἀνδρῶπων βίοντι καὶ ἡδὲ ὀπίστας.

Rob.

143. Ζεὺς δὲ πατὴρ τεύον] Fabula hæc de viris ænei sæculi à Mosaica illa antiquorum Gigantum descriptione originem trahere videtur. Gen. 6. 4. *Gigantes erant in terra diebus illis; ac etiam postea, cum ingrediebantur filii Dei ad filias hominum, quæ liberos pariebant illis; ii sunt potentissimi illi, qui fuerunt jam olim viri celeberrimi.* Eadem penè de Gigantibus istis in Baruci cap. 4. v. 26 &c. leguntur, quæ hic loci. *Illic fuerant Gigantes illi nominati, qui principio erant permagni, periti rei militaris. Non hos elegit Deus, neque viam scientiæ tradidit eis. Sed perierunt eò quod carerent prudentia, perierunt propter vacuitatem consilii.* *Rob.*

145. Εὐκάλῃ] Scribendum ἐκ τῇ μάλῃ δεινῇ τῇ, pro ἑκ μάλῃ τῇ δεινῇ τῇ. Hesych. ἐκ μάλῃ, ἀνδρῶπος, ἀτακτος, ἀγῶνιστος. ἐκ μάλῃ ἀπὸ τῇ ἐκ τῇ μάλῃ, sonus quasi dissonus, absonus. Aliud spectant quæ cecinit Virgilius Æn. VIII.

Hæc nemora indigenæ Fauni Nymphæque tenebant.

Gensque virum truncis & duro robore nata. Guetius.

145. Εὐκάλῃ] Has voces interpretes omnes reddunt, *de fraxinis*, quasi innuisset Poëta hoc genus hominum duræ firmæque texturæ fuisse. Eademne autem generatio & ænea fuit, & fraxinea? Ligna potius ætas vocaretur, si Jupiter ex arboribus homines formasset. Præterea, cum nunquam significaverit Hesiodus ex qua materia aureæ & argenteæ ætatis homines formati sunt, unde, quæso, in describenda ænea ætate accuratior evasit? Punctis paululum mutatis verus loci sensus erui potest.

Zds

Ζεύς δὲ πατὴρ τεῖνεν ἄλλο ἥμισυ μαρμαίρει
ἀνθρώπων

Χάλκειον ποῖνο' ἐκ ἀργύρου ἔδεν ὁμοῖον,

Ἐκ μελίων δεινόν τε, καὶ ὀμβειμον, οἷσιν Ἀ-
ργεῖον

Ἐργ' ἔμελε σφόνδοντα.

Ἐκ μελίων δεινόν τε, καὶ ὀμβειμον verito, *Ha-
stis terribile & validum*. Τὸ μελίαν est
Genitivus pluralis Dorice pro τῶ μελίων.
Μελία autem non solum pro *fraxino* u-
surpatur, sed Metaphorice etiam ab Ho-
mero, cæterisque poetis pro *hasta*. Sic
Il. B. 542.

Τῷ δ' ἄμ' Ἀδαντες ἔποντο δοοὶ ὅππῃν κο-
μῶντες,

Λιχμητὰς, μαμαῶντες ὀρικτῆσι μελίησι

Θάρητας ἔρξεν.

Scholiasies ad locum exponit *Μελίησιν*,
δύρασιν ἀπὸ μελίας ξύλου γεννημένοις. Sic in No-
stro, Τῷ, ἐκ μελίων δεινόν, & τῷ, ἂψ τ' με-
λίων, vel τῷ μελίας δεινόν, eandem esse
significationem existimo. Utraque præ-
positio ἐκ, & ἂψ, ab optimis tum poë-
tis, tum prosaïcis scriptoribus indiscri-
minatim usurpatur. Sic Thucydides, Ἐκ
ἧς ὅππῃν pro ἂψ ἧς ὅππῃν, *vi armorum*.
Obiter notari potest in huiusce conje-
cturæ confirmationem, Ovidium, qui in
quatuor ætatum descriptione ad Hesio-
dum respexit, æneum sæculum per ar-
morum studium ab aliis distinguere,

*Tertia post illas successit ænea pro-
les,*

*Scævior ingeniis, & ad horrida prom-
ptior arma. Theobaldus.*

150. Τοῖς δ' ἦν χαλκία μὲν τευχέα] A
metallo de quo arma fiebant nomen
suum traxit hæc ætas; ad quod illustran-
dum, hunc Herodoti locum adhibere
non piget lib. 2. Πέμπωσι οἱ ἐς τὸ χρητή-
ειον, ἢ λῦθ' χρυσίδας, ὡς πῶς ἦεν ἀπὸ θαλάσσης
χαλκίαν ἀνδρῶν ἐπιφανέντων, καὶ πῶς μὲν δὴ ἀπ-
στὴν μεγάλη ἀπικέχυτο χαλκίαις οἱ ἀνδρες ἦεν
ἐπικέρως. χεῖρας δὲ ἐ πολλὰ διελδόντες, ἀναγ-
χῶν κατέλαβε ἰωνάς τε καὶ Κῆρας ἀνδρας κατὰ
λῆιν ἐκπλάσσαντας, ἀπενεχθῆναι ἐς Αἴγυπτον.
ἐκβάλλοντας δὲ ἐς γῆν, καὶ ἐπιδίδοντας χαλκῶ, ἀγ-

χέλει ἧς πε Αἴγυπτιον ἐς τὰ ἔλαι ἀπικέχυτος,
τῷ χαλματίχῃ, (ὡς ἐκ ἰδὼν σφόνδον χαλκῶ
ἀνδρας ἐπιδίδοντας) ὡς χαλκῶ ἀνδρας ἀπικέχυτοι
ἀπὸ θαλάσσης λεηλατῆσι τὸ πῆλον, ὃ δὲ μελίων
τὸ χρησίμειον ἐπιτελευτῶν δεινόν. *Rob.*

151. Μέλας δ' ἐκ ἔσπε σίδνερος] Si consti-
rent sibi figmenta Poëtica, hanc proge-
niem occidisse oporteret, ante tempora
Promethei; qui ferri cudendi artem in-
venisse à Poëtis, magno consensu dici-
tur. Verum non tantopere exulta erat
ars mentiendi, iis temporibus, ut men-
dacii partes consentire necesse esset.
Clericus.

151. Μέλας δ' ἐκ ἔσπε σίδνερος] Existi-
mant nonnulli, ferrum quamvis rarum
etiam in æneo sæculo inventum fuisse;
ideoque ne fides Hesiodo derogeretur, le-
gunt Μέλας δ' ἐκ ἔσπε σίδνερος, sed qua au-
thoritate, vel sermonis proprietate, ne-
scio. Verisimile est ferrum æneis homi-
nibus incognitum fuisse, cum Trojanis
temporibus adeo rarum fuisse & pretio-
sum accepimus, ut vel arma ex ære fie-
rent, ut ex innumeris apud Homerum
locis patet.

Ferro vinctum emerunt Achivi Il. H. 442.

Ἐδὲν δ' ἂν οἰνίζοντο κερκισμένους Ἀχαιοὶ

Ἄλλοι μὲν χαλκῶ, ἄλλοι δ' αἰθρῇ σίδνερος.

In illis quidem locis quibus captivi fer-
rum pretium redemptionis pollicentur,
dici potest, ferrum illud ob artem so-
lummodo qua erat elaboratum pretio-
sum fuisse — χρυσὸς τε, πολυκμῆτος τε σί-
δνερος. Il. Z. 46. Sed in Il. I. 366. ubi opes
suas enumerat Achilles, ferrum etiam si
non artificiose elaboratum, pretiosum
fuisse innuit Poëta,

Ἐνδὲν δὲ χρυσόν, καὶ χαλκὸν ἐμυδρόν,

Ἡδὲ γυναῖκας ἐνδόντας, πολλοὶν τε σίδνερον

Ἀξομαι —

Hoc verò evidentissime patet Il. F. 827.
ubi Achilles discum ferreum etiam à for-
nace rudem in isto certamine victori in-
signe præmium proponit, αὐτὰρ Πηλεΐδης
ἔπλεον σόλον αὐτοχόωνον &c. Ad vocem αὐτο-
χόωνον Scholiasies; Ἐκ χειρὸς ὕλης ἐκὼ
κεχῶ-

κεχρησμένον αὐτοχρόνιστον, ὅσον μὴ ἔχοντα κατασκευὴν τετραγών, εἴτ' ἐν τετραγών, ἀλλ' ἐκ μόνης χωρείας ἀναλαμβάνεται. *Rob.*

152. Καὶ τοὶ μὲν χεῖρον] Non intellexerunt Græci interpretes & cum iis Latini ἀγνοῦντες quas Poëta ponit inter λῆξιν diversarum ætatum. Quas sine λῆξιν interiisse dicit, eas ait vel ἀμύμους, vel ἀνέμους καλῶντας. Quas autem significare vult λῆξιν constitui ex se, nec interiisse funditus; ait ὑπὸ γῆς καλύψας: quod primæ & secundæ ætati contigit. Tertia ætas contrā, de quibus: Καὶ τοὶ μὲν χεῖρον ὑπὸ σπιτέρῃσι δαμνύταις βῆσαν ἐς ὑπὸ γῆς δαμνῶν κρητὺ Αἰδῶ Νότυμους. Tales ἀγνοῦντες Homero familiares sunt. Sic Iliad. Γ. Οππότερ' οὐ τὰ δὲ ἔργα μετ' ἀμφοτέρωσιν ἔθηκε, Τὸν δὲς ἀνδρομήμον δαμνῶν δαμνῶν Αἰδὸς εἶσα. Ubi manifesta fit διασολή, non placet tamen frigida illa Grammaticorum. Eustath. τὸ δὲ ἀνδρομήμον δαμνῶν εἰς ἄδην, ὡς δὲ διασολὴν εἴρηται ὅτι δὶχα φθορᾶς μωδολομήσαν δαμνῶν εἰς ἄδην, ὅπως ὁ Πειρίδης, καὶ ὁ Θουκυδης, καὶ ὁ Οδυσσεύς, καὶ ὁ Ἡρακλῆς. Sicut igitur ibi Homerus ἀνδρομήμον δαμνῶν εἰς ἄδην dixit, ὡς δὲ διασολὴν. ita Hesiodus homines ætatis tertiæ, βλῦσαι εἰς ἄδην, sed δαμνῶντας ὑπὸ σπιτέρῃσι χερσὶ: secundò νότυμους. Observatio illa etiam magis necessaria est in Herodum ætate, quam duplicem facit: eorum qui Thebanum bellum gesserunt, & qui Trojanum. Priores interiisse dicit sine λῆξιν, sicut tertiam: posteriores partim interiisse, partim λῆξιν habuisse, idque ἐν μακρόν γένος. Divisio quam male perceperunt interpretes, ibi est:

Ενθ' ἦτοι τὰς μὲν θανάτου τέλος ἀμφοτέρωσιν, τοῖς δὲ διχ' ἀνδρομήμων.

Illud enim τὰς μὲν & τὰς θ' eos distinguit qui funditus interierunt, ab iis qui translati in beatorum insulam fuerunt. Qualis apud Homerum Menelaus est, cui prædicit Proteus:

Σοὶ δ' ἐξ ὀσπράτων ὅτι διοσχεῖς, ὦ Μενέλαε, Ἀργεῖ ἐν ἱπποπότῃ θανάσει, καὶ πότμον ἱπποπότῃ, Ἀλλὰ σ' ἐς Ἠλύσιον ποδῖον, καὶ ποίρατα γαῖης Ἀδύνατοι πέμψουσιν ———

Hoc Hesiodi loco decepti fuerunt ii, quos magistri notant insulas beatorum Thebis constitui. Thebanos Hesiodus sine λῆξιν, suo scelere, interiisse dicit, nec λῆξιν constitui. Trojanos partim interiisse, partim λῆξιν constitui cognominem, id est, Heroicam; quibus opponuntur οἱ νότυμους θνήσκοντες. Ex iis maximè excipiebantur illi qui in undis perierant, quorum præcipuus fuit Ajax, cui ne locum quidem in sua νικύῃ concessit Homerus, quodd funditus interiisse existimaretur. Quod & Synesius notavit: Εμὲ δὲ ἐν τοῖς θείοις, ὁμιμύ σοι θεὸν ὃν φιλοσφία προσέειπεν, τὸ Ομηρικὸν ἔπραττον ἐκείνο, μὴ ἀρα ἀλυσθῆς εἶναι, καὶ κατ' ὕδατος θάνατον, ὅλεθρον τῷ καὶ αὐτῇ δ' ψυχῇ. λέγει γὰρ ὅτι ὅτι ὅτι ἔπῳν, Αἴας δ' ἐξαπολώλην ἐπεί πῖν ἀλμυρὸν ὕδατος, καὶ ἐν θαλάτῃ θάνατον ἀκλειεστάτῃ ἀπώλειαν τῷ πεινῶντος. ὑδὲ γὰρ γῆν ἄλλον ἐξαπολωλέναι φησὶν, ἀλλ' ἔχουσιν ἀνδρομήμων, αἰδὸς δ' ἐκείνην. ταῦτ' ἀρα καὶ ἐν δυοῖν νικύῃσιν ὁ μικρὸς Αἴας ὑδατὸς τ' δράματ' εἰσενήκει, ὡς δ' ἡ ψυχῇ ἐκ ὕδατος ἄδην. *Heinsius.*

158. Διχρότερον] Si ætas illa melior fuit antecedente, sceleratissimam profectò fuisse priorem oportuit: quæ enim scelera de hac non narrantur? Quam conscelerata fuit Oedipi familia? Quam mali homines, Troicis temporibus? Verum *Homerus* usque aded laudarat eos, qui ad Trojam bellum gesserant, tamque caros Diis descripserat, quamquam meros latrones, si rem introspeciamus; ut *Hesiodus* deteriores eos superioribus dicere ausus non fuerit. Sic temerariæ priorum ætatum laudes ad posteros transmittuntur, & quos vituperaremus, si de iis sine præiudicio iudicaremus, ad cælum tollimus, quia sunt olim à Majoribus nostris, præ imperitia, laudati. *Clericus.*

158. Διχρότερον] Haud sanè mortaliū optimi οἱ ἑπὶ αὐτῷ fuerunt, si Homerum audire fas est. Ille enim Il. Δ. v. 409. Sthenelum Capanei filium ita loquentem inducit,

H h h

Κείνοι

Καὶ οὐκ ὁρίτιν ἀταδάλιον ἔλονται.

Rob.

162. Τὸν μὲν ἐπὶ ἡλιαπόλιν] Intelligit non tantum τὸν ἐπὶ ἡλιαπόλιν Θέαν, sed etiam eos qui Επήγονοι dicebantur, id est, ἐπὶ ἡλιαπόλιν ὄντες Θέαν filios. Utrique Thebas adorti sunt. Diodorus Siculus libro III. Οἱ δὲ τῶν παλαιῶν Επήγονοι ὀνομαζόμενοι, καὶ πατρὶον δάματα ἐπεξίοντες, ἔχουσι σπαρδίων καὶ ἡλιαπόλιν τὰς Θέας. Æschylus quoque non tantum ἐπὶ ἡλιαπόλιν Θέαν tragediam, sed etiam Επήγονοι scripsit. Ex ea interpretes Pindari versus ἀπὸ ἡλιαπόλιν adferunt:

Λοῖμαι Διὸς μὲν ὄντες ὄντες γὰρ

ἦσαν πρὶν, πρὶν τῇ δευτέρᾳ κρήνῃ γένεσθαι.

Τεῖναι Διὸς σπέρμα ὡς τὰς ἡλιαπόλιν.

qui corruptissime ibi scribuntur. Et Androgonus ab Athenæo narratur ὡς μὲν τὸν ἐπὶ ἡλιαπόλιν Θέαν. Heinseus.

163. Μῦθον ἔναι Ὀιδίπιδος] Tametsi recte Interpretes Græci observarunt μῦθος hic dici metonymicè omnis generis divitias; tamen vertendum non censuimus opes, pro ovibus, in translatione verbis usque aded adstricta; cum nihil vetet oves nos in ea interpretari, ut μῦθος in Græcis Hesiodi verbis. Hebræi מִקְנֵה מִקְנֵה promiscuè vocant divitias & pecudes; quia, ut omnibus notum, divitiarum antiquissimis temporibus in pecudibus præsertim erant sitæ. Clericus.

167. Ἡδὴ] Lucretius quietes vocat. Scaliger.

171. Ἐν μακρῶν νήσοις] Etiamsi Homerus insulas non memoravit, attamen plerique eum auctorem hujus fabulæ fuisse volunt; inter quos Strabo, qui Lib. I. à Poëta Elysium campum dictas beatorum insulas fuisse contendit. Proferit p. 2. celebrem locum ex Odyss. Δ. ubi describuntur campi Elysi. Quibus subjungit: καὶ αἱ ἐν μακρῶν νήσοις καὶ μακρῶν νήσοις εἰσι τῶν κατὰ τὸν ὅριον: beatorum vero insulas sunt à regione ultimæ Mauritanie ad occasum. Attamen Elysius campos quaerit etiam in continente Hi-

spania, addit enim: καὶ ὁ μὲν πρὸς τὴν ἡλιαπόλιν καὶ τὴν ἡλιαπόλιν: eodemque Hispania occidentis fines pertinent. Verum hoc posterius copiosius prosequitur Lib. III. p. 103. & seq. ubi docet Poëtam, cum sciret multas expeditiones in extremam usque Hispaniam susceptas fuisse, & de fertilitate earum orarum à Phœnicibus aliquid rescivisset, ibi piorum sedes sitas & Elysium campum finxisse. Adsentitur ei Eustathius, ad memoratum Homeri locum, cujus imitorem Hesiodum hic esse leberide cæcior viderit. Ita etiam fenserat Plutarchus, quem vide non procul ab initio vitæ Sertorii. Hæc ex sedibus paternis. Ceterum quod habet Strabo de Phœnicibus qui fertilitatem Bæticæ Homero descriperant, viam ostendit Sam. Bocharto invenientes rationis, cur campi illi Elysi dicti sint. In lingua, nimirum, Phœnicia, ܥܝܠܝܝܬܝܢ balizim dicuntur gaudentes. Eum ad Chanaan Lib. I. c. 34. Non equidem crediderim Homerum finxisse esse aliquam beatitudinem post hanc vitam, de qua nemo antè, apud Græcos, quidquam dixisset; sed cum dudum recepta hæc esset opinio, nec constaret quo rerum naturæ loco collocandi essent beati animi, ex ingenio sedes felicitatis illius in ultima Hispania, aut in Insulis Fortunatis, posuisse. Clericus.

171. Παρ' Ὀκεανὸν βαθυδίνην] Veteres Critici, totum hoc, παρ' Ὀκεανὸν, interpretati primò omnium videntur ἐν τῇ αἰῆτι: postea vocem Ὀκεανὸν ita sumserunt, quasi quæ per se τὴν αἰῆτα designaret. Hesych. Ὀκεανὸς ἄρ, θάλασσα. Item, Ὀκεανὸς πόρον, καὶ αἰῆτα εἰς τὴν αἰῆτα καὶ τὴν πλουσίαν ἀποχρῆσιν. Postremò alia. Atque hinc Heroes suos, qui παρ' Ὀκεανὸν constituntur, Aëris in latis campis constituit Maro. At Græci interpretes magno se ἀπὸ πρὸς Ὀκεανὸν traduxerunt, cum, παρ' Ὀκεανὸν, verterunt, καὶ τὸ Ὀκεανὸν, quod & reliqui secuti sunt. Melius multò & prudentius Silius, Ultra Oceanum reddidit lib. XIII.

Vc.

*Verum ultra Oceanum sacro con-
termina fonti,*

*Lethæos latices & sacra oblivia po-
tat.*

Quod Græcè esset *πέρα τῷ Ὠκεανῷ*. Cete-
rum cur ibi Heroas constituat Hesio-
dus, ratio hæc est. Oceanum veteres
causam aliquam statuebant τῷ ἀδίκῳ διαί-
της, quæ justissima & facillima, καὶ μὲν
δικαιοσύνης, è terra petebatur prius: post-
ea cum Oceanum πέρα ἦεν, tentarent,
actum de justitia fuit. Atque hæc cau-
sa vera est, cur Hesiodus vitam illam,
quam Homerus βίον εὖιον vocat, ultra
Oceanum esse voluerit, quodd nihil plus
commercii cum Oceano & ejus præside
Fortuna haberet. Hinc Pindarus, in
multis Homeri & Hesiodi interpretes, ele-
ganter, ubi αὖτ' ἐλ' μακρόν & eorum νότον
agit, negat illis πόντος ἔδωκε δὲ διαίταν τῷ.
Quem locum in hanc sententiam &
Theon adducit. Verba ejus sunt ad il-
lum Arati, ubi Astræa describitur, & de
sæculis agitur: Αὐτὸς δ' ἔξων. χαλεπὴ δ'
ἀπὸ κεντὸ δάλασσα. ἐν γὰρ τῷ ἐπηχέει ἤκει τι καὶ
ἤκει. καὶ Πίνδαρος. Οὐδὲ πόντος ἔδωκε κεντὸν
αὖτ' διαίταν. Ubi legendum νοτὰν αὖτ' διαί-
ταν ex ipso Pindaro. Opponit κεντὸν διαί-
ταν Oceani, τῷ εὖιον βίῳ. Quamvis no-
bis ipse Arati locus quoque usui esse po-
test, ubi hunc βίον εὖιον describens Ocea-
num ab illis sejungit: Αὐτὸς δ' ἔξων. χα-
λεπὴ δ' ἀπὸ κεντὸ δάλασσα, καὶ βίον ἔπει νῆες
ἀπὸ πρὸθεν ἐγένετον. Αλλὰ βίος καὶ ἀεὶς. Si-
cut ante ἐπιδυμῖαν & ἐπιδυμῆκον, Ocea-
nus ignotus erat, aut semotus: ita He-
roum καὶ τῷ μακρόν animæ ultra Ocea-
num constituuntur, quodd extra ἐπιδυμῖαν
sint, qua qui carent ἔσθ' αὖτ' εὖιον dicuntur.
Veteres enim, teste Synesio, qui hunc
Arati locum ἐν τῷ περὶ αἰετοῦ elegantè
interpretatus est, justitiæ locum esse exi-
stimabant ἀποθεωτικῆς μακρίας ναυπλίας δὲ
ἀποπελαγισμένης. Hesiodus in hoc libro
(nam in eo laboramus ut auctorem, præ-
cipueque mentem hujus libri interpre-
temur) injustitiæ pœnam constituit τῷ

Ὠκεανῷ, tamquam necessarium, à quo
etiam justos separat: quibus hoc præ-
mium proponit, futurum, ut ne Oceano
quidem opus habeant. Θάλλουσιν δ' ἀραδοί-
σι δ' ἰσχυροῖς, ἐδ' ὅτι τῶν Νείωνται, καρπὸν τῷ
φάρ' εὖιον αἶμα. Ipse Poëta cur He-
roas suos παρ' Ὠκεανῷ constituat, causam
satis ostendit, cum addit, τῶν μακρινῶν
καρπὸν τοῖς οὗτος θάλλοντα φάρ' εὖιον
αἶμα. Terræ enim fructum, quem εὖιον
βίον vocant, Oceano opponit: sicut Ho-
rati *paratas epulas*, ut alibi ostendi-
mus, *mari & mercatura*. Poterat præ-
terea epithetum βαρυδίνης grammaticos
in officio continere, & eorum deprecari
ambitionem, ne multa de voce Oceani
dicerent, quæ nihil præter ostentationem
nobis eorum detegunt, ut cum de Ho-
rizonte & aliis. At Homerus, ex quo
tam multa nugati sunt, simplicissime lo-
cutus erat, cum αὖτ' ἐλ' μακρόν νότον dix-
erat. Αὐτὸ αὖτ' Ζεφύριον ἀργυροτόντας αἶμας Ὠ-
κεανὸς ἀνίστην. Duo enim significat Poë-
ta: primò secutus opinionem eorum,
qui Oceanum patrem ventorum statuunt,
pro diversis ejus partibus, sicut Herodo-
tus fluvios τῷ αἶμα, id est, vaporum,
qui ab aliis νεφέλαι dicuntur: unde Nilus
ἀνέφελος à quodam dicitur. Secundò,
ostendit situm eorum αἶμας ἀπὸς εὖιον
esse, quem ubique ex ventis designat: nec
enim voce Zephyri ibi Poëta utitur καὶ
τῷ ἐπιδυμῷ, ut magistri loquuntur, & fru-
stra: vel, quod sæpè facit, ὡς τοῦτον φε-
λὸν ἀπὸς μακρίας, sed ut dixi. Notarunt
jam olim etiam veteres Homeri inter-
pretes toto hoc opere τῷ δάλασσιν καὶ τῷ
Ὠκεανῷ Ἡσιόδῳ βαρυδίνης τῷ. Ceteri Poë-
tæ cum Hesiodum & Homerum non be-
nè percepissent, ipsum Ὠκεανὸν sedem
beatorum statuerunt. Plato in Phædone
τῷ Ὠκεανῷ τῷ Ἀχέροντι simpliciter oppo-
nit: quod spectasse videntur etiam ii,
quos Patriarcha Photius notat scripsisse,
τῷ εὖιον καὶ Ὠκεανῷ τῷ Ἀχέροντι τῷ
Ὠκεανῷ, καὶ κατὰ τῷ Σικελίᾳ, ubi παρὰ Hesio-
dico modo sumitur. *Heinsius.*

174. Μικρὸν ἔπος ἀφελὸν ἐστὶν] Hunc locum eleganter expressit Valerius Catō:

Ergo quod Deus atque Heros, cur non minor ætas?

Infelix ego, non illo qui tempore natus,

Quæ facilis natura fuit: fors ò mea levis

Nascendi, miserumque genus, & fera libido

Tanta meæ, &c.

Opponit minorem ætatem, id est, τὸ μικρὸν γένος, τοῖς ἡρώεσσιν. Deos ætatem auream vocat: quia ætas illa τὴν δαίμονα κατὰ νόον constituit. Facilem naturam dixit, τὴν ἥμερον φύσιν. Legendum autem versu secundo, *Sors ò mea lenta Nascendi*. Ita planè mentem Hesiodi dat. Heinsius.

174. Μικρὸν ἔπος] Priorem hujus voti partem pulchre exprimit Horatius. Sat. 2. Lib. 2.

Hos utinam inter

Heroas natum tellus me prima tulisset. Rob.

175. Ἡ ἔπειτα γένεσις] Hoc est, post quintam generationem, quasi sequentes meliores sint futuræ. Guetius.

176. Νῦν δὲ δὴ ἥμενοι ἐσθ' ἀνδρῶν] Ætas igitur hæc proximè succederat Troicæ. Quando autem hic ætatem dicimus, intelligimus ἥμερον, hoc est, prolem quamdam hominum, non intra triginta, aut triginta quinque annos, natorum, sed per majorem annorum numerum florentium. Ceterum quid deterius habuerint Hesiodæa tempora Troicis, me nescire fateor. Præsentia, nimirum, dumtaxat mala sentimus, præteritorum obliti. Clericus.

176. Νῦν δὲ δὴ] Τὸ νῦν hoc loco ex illis vocibus est, quæ sumi παλαιῶς à Grammaticis dicuntur: tale est illud Homeri:

— νῦν μὲν γὰρ καὶ ἔσσις πάλαι ἐργάζεσθαι.

182. Οὐδὲ πατὴρ παιδείᾳ ὁμοῖον] Ex his ferrei sæculi notatur infelicitas, in quo permolere alienas uxores vulgatum erat: contrà inter præcipuas felicitatis notas recenset Hesiodus, in sequentibus, similitudinem liberorum cum parentibus, v. 235. Quod habet Poëta, quia Veterum ea erat opinio, dissimiles parentibus partus pro non legitimis habendos, ut qui adulterii suspensionem moverent. Res manifesta fit ex hisce Catulli versibus, in Juliæ & Mallii Epithalamio:

*Torquatus volo parvulus,
Matris è gremio suæ,
Porrigens teneras manus,
Dulce videat ad patrem
Semibianthe labello.*

*Sit suo SIMILIS patri
Mallio & facile insciis
Noscitur ab omnibus,
Et PUDICITIAM suæ
Matris indicet ore.*

Sic & Theocritus in Encomio Ptolemæi:

Ἀσπρὴν δὲ γυναικὸς ἐπ' ἀλλοτρίῳ νόσιν αὐτῇ,
Παιδῶν δὲ γυναικὸς, τέκνα δ' ἔπος τοῖσιν ἰσχυρὰ πατρὶ:

Mulieris autem conjugali amore carentis in alieno viro semper est animus. Sed facilis cognitu est soboles, nec liberi umquam sunt similes patri. Ex paternis schedis. Clericus.

191. Τέλει] Ἀπὸ τοῦ τέλει καὶ κακῶς ἀνδρῶν. Τοῦτο καὶ τὸ παρ' Εὐριπίδῃ ἐν Θέστυ. Πόλεμον, ἀπὸ τοῦ τελεῖον, πόλεμον. Proc. Recte observavit Proclus τέλει significare τέλει. Sed πόλεμον etiam poni pro πόλεμον haud scio an ullis exemplis probari possit. Ista autem fabula Euripidis præter paucos versus penitus interiit. A Latinis quidem interdum ponitur Substantivum pro Adjectivo amplificationis causa. Sic Martialis,

Non vitiosus homo es, Zoile, sed vitium.

Lucretius,

Parvula, pumilio, hæc τὸν ἴα, tota merum Sal.

Et

Et à Græcis etiam pro Participio, ut à versu sequente patet,

*Magna atque immanis, κατὰ πλῆξιν,
plenaque honoris.*

ubi κατὰ πλῆξιν idem sonat ac ἡ κατὰ πλῆξιν.

Rob.

198. Αἰδοῖσιν φάειον] Per candidas vestes sanctimonia & puritas denotantur. Sæpissime in sacris Scripturis hæc figura occurrit. Sic Αποκάλυψ. 4. 4.

Καὶ κυκλῶσιν τῷ θρόνῳ θρόνοι εἰκοσι καὶ τέσσαρες· καὶ ὅτι τὰς θρόνους εἶδον τὰς εἰκοσι καὶ τέσσαρας θρόνους καὶ κυκλῶσιν, περιβεβλημένοι ἐν ἱματίοις λευκοῖς.

Et 7. 9. Ἰδὲ, ὅχλος πολλὸς, ὃν ἀειδύμοι αὐτὸν εἶδεις ἰδύματα, ἐκ παλῶν, καὶ λαῶν, καὶ γλωσσῶν, ἑστῶτες ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἄρνιου, περιβεβλημένοι στολὰς λευκὰς.

Et 19. 8. Καὶ εἶδον αὐτῇ ἵνα περιβληται βύσσινον καθαρόν, καὶ λαμπρόν. τὸ γὰρ βύσσινον τὰ δικαιοματὰ ὅτι ἔστι ἁγίον. *Rob.*

200. Νέμεσις] Vide dicta ad Theogoniam v. 223. Hæc est altera illa Nemesis, quæ homines, non secus ac pudor, ad virtutem incitabat. Proprie est νέμεσις, *justa vituperatio*, quo sensu sæpè, apud *Hæmerum*, occurrit, ut animadvertit *Eustathius*; cujus vituperationis metu, à delinquendo abstinemus. Ided cum Pudore conjungitur hæc ab *Hesiodo*. Quare idem Grammaticus observavit ὅτι ἡ Νέμεσις ὡς τὴν Αἰδὸν ὡς ὡς τὴν Λέγεσιν, Αἰδὸς τε γὰρ ἡ Λέξις τὴν Νέμεσιν γινώσκῃ ἐπιτροπὴν, Νέμεσις δὲ ἡ μέμψις ἐκ τῆς ὅτι αἰδέμεθα γινώσκῃ: *Nemesis esse correlatam ad Pudorem; Pudor enim est attentio orta propter Nemesis*, (seu *Castigationem*) *Nemesis vero vituperatio ab aliquo quem reveremur profecta*. Loca *Eustathii* indicabit Index Romanus. Hanc Nemesis, pro more suo, *σεσωποπποίνκιν Hesiodus*. Altera Nemesis fuit Dea Justitiæ præfes, quæ peccata plectere putabatur & quam descripsit *Ammianus Marcellinus* Lib. XIV. C. II. ad quem vide Interpretes, ut & ad Αἰ. XXV. III, 4. *Clericus*.

200. Περιπύτ'] Pro περιπύττα Nominativo Duali Fœminino. Figura apud poëtas usitata, ut notavit Scholiastes Sophoclis ad Oedipum Colon. v. 1672.

Ἰδόντι καὶ παύσῃ] ἀντὶ τοῦ ἰδύσαι καὶ παύσαι πολλὰ καὶ τὸ θῆμα πλεονάζει, ἀντὶ τοῦ θηλυκῶν τὰ ἀρρενικὰ πλεονάζει. καὶ ἐν ἡλέκτρῳ,

ὣς τοῖσιν ἐχθροῖς εὖ βέλκεσθαι ποτὶ,

ψυχῆς ἀπειδύσαντε πρὸς αὐτὴν φόνον.

Καὶ πάλιν

Ὅρα, κακῶς περιπύττει, μὴ μείζω κακῶς

κτενούμεθα.

Καὶ Ομηρῶς

Τόδε βάτην τρέψαν πλείεσσιν ἰδυμὰς ὁμοῖαι.

Καὶ Ὅμηρος — Περιπύττει ἀνθρώπους.

Porro, hunc locum videtur respexisse Juvenalis Sat. 6.

Credo pudicitiam Saturno rege moratam

In terris, visamque diu.

Paulatim deinde ad Superos Astræa recessit

Hæc comite, atque duæ pariter fugere sorores. *Rob.*

219. Ορκος] Hic Ορκος est Numen, quod præesse finxit *Hesiodus* religioni jurisjurandi, & de quo Theogoniam v. 231. Sed quare injusta judicia comitari, & quidem curriculo, dicitur hoc Numen? Nimirum, ut perjuros iudices plectat, quemadmodum ex superioribus & sequentibus liquet. Eodem sensu, *Justitia* dicitur ἐπιδῆναι, sequi populos & urbes de quibus pœnas sumit, v. 222. Vide & *Hieroclem* in 2. v. Pythagoricorum Carminum. Similis fictio adhibetur in insigni Oraculo Pythiæ, quod extat apud *Herodotum* Lib. VI. c. 86. dignumque est quod hæc adscribatur:

Γλαῦκ' Επικυδεῖδ' ἡ, τὸ γὰρ αὐτὴν καὶ κέρδιον ἔστι

Ορκῶν νικῶσαι, καὶ χρεῖματα ληίστασθαι.

Ομνυ. ἐπεὶ δάνατος γὰρ καὶ εὐορκον μὲν ἀνδρα.

Αλλ' Ορκὸς πάντας ἐστὶν ἀνάνυμος, ὡς ἐπὶ χεῖρεσσι.

Οὐδὲ πόδες· κραυγὴ δὲ μετ' ἵππων, εἰς αὐτὸν πᾶσιν.

Συμμάχους ὁλέσθαι θῆλην, καὶ οἶκον ἀπαντα.

Glauce

Glauce fili Epicydidi, in præsentia quidem satius sic iurejurando vincere & pecunias prædari. Jura, quandoquidem mors etiam in iurejurando religiosum virum manet. Sed iurisjurandi filius est qui nomine caret, neque ei adsunt manus, neque pedes; celer tamen consequitur, donec universam correptam solum perdidit, & totam domum. Clericus.

219. Τῆς ὅς δίκης ῥόδον] Male vertunt Interpretes, *Justitiæ est fremitus. Verte, Justitiæ aspera est semita.* Plutarchum asperas & montosas vias ῥόδον appellasse notat Scholiastes, ex quo infert, Hesiodum intellexisse, asperam esse & indirectam viam, per quam Justitia à corruptis iudiciis trahitur. Τὸν ῥόδον οἱ μὲν ἵπκισμα ἢ ἴβρον, ὅθεν καὶ ῥόδον καλεῖται τὸ κτυπῶν κύμα, καὶ ῥοῦμα. Πλάταρχος δὲ Βοιωτίζον, [ἔτι καλεῖται Βοιωτὶς] τὰς ὁρενὰς ὁδὸς τὰς στείρας, καὶ δυσπρόσιτους ῥόδους ὀνομαζέμεναι φησιν. Εἰ ἔν στυπ κραιπνῇ, λέγουσι δὲ ὅτι, ἢ Δίῃς ἑλκεμένους ὑπὸ τῷ ὅπῃ δούριος τὰς δίκας κρινόντων χαλῶς, ῥόδον ἔστι στυπ ὅτι, δυσπρόσιτος ἢ ὁδὸς καὶ σπαραχθῆσα δι' ἧς ἑλκεται ὑπὸ τῷ δειγνῶν. *Rob.*

227. Τοῖσι τέθλας πέλις] Cum hisce temporibus immortalitas animi creditur, mirum est, in recensione poenarum & præmiorum, alterius vitæ nullam mentionem fieri. Quod & apud *Homerum*, non uno loco videre est. Perpaucos enim in inferis poenas dare fingit, propter insignia scelera; Elysios verò campos implet non bonis, sed celebribus viris, quales Heroës Troïcorum temporum latrocinii quàm virtutibus clariores. *Clericus.*

229. Αἰγυπλίον πόλεμον τεκμαίρεται] Hesiodus voce τεκμαίρεται utitur de Diis, sicut Aristophanes voce ὑπεκλεύεται. Pluto;

Ἀτὰρ ἂν τί γὰρ ταῦτα ὑπεκλεύεται ποιεῖν ἡμῶς,

Loquitur ibi de Jove Carrio, sicut hic Hesiodus: quamobrem frustra non fuerunt antiquorum glossæ, nescio quæ: quæ nos monent, τεκμαίρομαι παρ' Ὀμήρου

τὸ τελεῖν, παρ' Ἡσίοδου δὲ τὸ βυλεῖν: quod Comicus ὑπεκλεύεται dixit. Ceterum, quod notabunt utriusque Poëtæ studiosi, vel ex hoc Homerum apparet Hesiodo nostro priorem, cui τὸ τεκμαίρεται est τὸ τελεῖν: antiqua enim lingua τέμας ita in usu erat. Philosophus Rhetor. I. τὸ γὰρ τέμας καὶ πέρας πάντων ἐστὶ καὶ τὸ ἀρχαῖον γλῶτταν. *Heinsius.*

231. Θαλίης δὲ μαμλότα ἔργα τίμονται] Ἀν μαμλότες? Sic placet Heinsio & mihi. Θαλίης μαμλότες, αἱ πλεῖστα μαμλότες, πολέμου μαμλότες, hoc est, σπλάστοι, πλεμμοκοί. *Guicetus.*

235. Τίττονται δὲ γυναῖκες] Hinc petunt Horatianum illud

Laudantur simili prole puerpera.

Rob.

240. Πολλὰ καὶ ξυμπύσσα πόλις] Si dicent Poëtæ urbem dare poenas, eo quod viri unius scelera aut prava mores probet, vel certè ferat, cum nec probare, nec ferre deberet: nihil esset cur eos de Numinis justitia malè sensisse quereremur. Qui enim probat, aut facillè patitur scelus, haud melior est eo, à quo perpetratur. Sed cum immeritos dare poenas peccatorum alienorum volunt, tum verò Deo injustitiam apertè adscribunt. Quamobrem à Philosophis meritò damnantur. Hæc quoque Theologos oportet diligenter ad animum revocare. *Clericus.*

244. οὐδὲ γυναῖκας τίττονται] Vide exemplum Gen. XX, 17. Adi & *Callimachum* Hymno in Dianam v. 127. & notata ab Illustriss. Viro *Ezech. Spanhemio*. *Clericus.*

246. Ἡ ὅρα τῆχος] In Clerici editione ὅρα τῆχος mutatur in τὴν τῆχος, sc. quia ὅρα redundare videatur. Perperam. Nam vox ὅρα ita prolata peculiarem Emphasin habet, & affirmationem quodammodo adauger. Sic noster infra v. 321.

Εἰ γὰρ πρὸς καὶ χρεὶς βίην μέγαρ ὄλεον ἔλκεται,

Ἡ ὅρα ὑπὸ γλώσσῃς λυγρῇ.

Et 732.

Εξέμβιος δ' ὅγα θείος ἀνὴρ πατρὸς φίλος,
 ἦ ὅγα πρὸς τοῖχον πολέας οὐρανὸς αὐλῆς.

Homerus II. Γ. 409.

Εἰσὶκα σ' ἢ ἄλοχον ποίησι, ἢ ὅγα δέλλω.

Callimachus Hymn. in Bacchum.

Ελπομαι, ἢ Αἴγυπτον ἀφίξεται, ἢ ὅγα Κύ-
 προν.

Pariter Latini. Virgil. Georg. 4. v. 254.

*Continuò est ægris alius color; bor-
 rida vultum*

*Deformat macies; tum corpora lu-
 ce carentium*

*Exportant tectis, & tristia funera
 ducunt;*

*Aut illæ pedibus connexæ ad limina
 pendent.*

Horat. Epod. 9.

*Terra marique victus hostis Punico
 Lugubre mutavit sagum;*

*Aut Ille centum nobilem Cretam
 orbibus*

Ventis iturus non suis.

Et Od. 9. Lib. 1.

Nec dulces amores

Sperne puer, neque Tu choreas.

Quem versus optime defendit Celeber-
 rimus Bentleius. "Displace viro sum-
 mo Julio Scaligero prænomen *Tu*, hic
 "intrusum. *Versus*, ait, *coegisse videtur*
 "eum ut pronomen interponeret: Sane
 "à codicibus Petrensi & Galeano abest
 "*Tu*; fortasse quodd & Librariis quoque
 "otiose positum videbatur. Cur igitur
 "iidem Virgilio ignoscunt, qui eodem
 "plane modo locutus est Æn. 5. 456.

"*Præcipitemque Daren ardens agit*
 "*æquore toto,*

"*Nunc dextra ingeminans ietus,*
 "*nunc Ille sinistra.*

"Senec. Herc. furen. 1246.

"*Per sancta generis sacra, per jus*
 "*nominis*

"*Utrumque nostri, siue me altorem*
 "*vocas,*

"*Siue Tu parentem.*

Similis est Doctissimi Viri Samuelis Clar-
 kei nota ad II. Γ. 409. ubi præter exem-

pla à Bentleio prolata citat etiam Odyf.
 B. 326.

Η πῦς ἐκ Πόλεος ἄρτι ἀμύντορας ἡμαδύνειτο,

Η ὅγα καὶ Σπάρτηδιν. Rob.

249. Τῷ δ' δῖδω] Hanc litern meam,
 non ut interpp. *Hanc justitiam*. Sic
 suprà v. 39. οἱ τῷ δὲ δῖδω ἐδάλασεν δειγνύων.
 Sic Tzetzes. Et inferiùs 269: Τῷ δὲ
 δῖδω πῶς. *Quietus*.

252. Τεῖς δ' ὦ μῦτοι] Vide not. ad
 Theogon. vff. 187, & 215. Invehitur in
 hunc locum *Clemens Alexandrinus*, in
 Admonitione ad Gentes; sed ita ut liqueat
Hesiodi integrum locum ei præ oculis
 non fuisse. *Clericus*.

253. Φίλακας θινέψι ἀνδρόπων] Sextus
 Empiricus adversus Mathemat. lib. 8.
 hunc versus citans legit *μεγίστων ἀνδρό-
 πων*; memoriæ forsan lapsu. Omnes e-
 nim quos vidi codices habent *θινέων*. Rob.

260. Ὅπ' ἀντίση Δῆμος ἀτυδελίας βασ-
 λῶν] Vide ad v. 240. Si ipsa Justitiæ
 Dea præses efficit ut *quicquid delirant*
Reges plestantur Achivi, quamvis im-
 probent ac vitent vitia ac delicta Re-
 gum, ubi erit Justitia? *Clericus*.

265. Οἱ αὐτὰ καὶ πύχαι ἀνδρ] Hos duos
 versus cohærere rectè observavit *Hein-
 sius*; sed in eo peccat quodd βυλὴν pro
 ἐκβυλῇ, *insidiis*, accipi debere conten-
 dit, quamvis nullà id auctoritate firmare
 possit. Rem optimè intellexit *A. Gel-
 lius* Lib. IV. c. 5. quamquam ei inequi-
 tat vir doctus. In Senario: *malum con-
 siliium consultori pessimum est*, vocem
consultor esse eum qui consilium dat, ne-
 mo non videt, ut in hisce Marii verbis,
 apud *Sallustium* in Bello Jugurthino:
egomet in agmine, in prælio, consultor
idem & socius periculi adero. Ex Pa-
 tris schedis. *Clericus*.

266. Η δὲ καὶ βυλὴ] Hos septem ver-
 sus, nimirum, hunc, & sex illum sequen-
 tes, teste Proclo, Plutarchus rejiciebat,
 cui facilè assentior. *Quietus*.

266. Η δὲ καὶ βυλὴ] Particula δ' poni-
 tur pro καὶ, ut *Iliach A.*

Εἰ δὲ οὐ κέρτερός ἐστι διὰ δὲ σι γείνατο
μήτηρ.

Si præstantior es, teque peperit Dea mater; ubi posterius est pro ἤ. *Ex Patris schedis.* Clericus.

266. Η δὲ κακὴ βουλὴ] Malè hunc verum veteres plerique & recentiores acceperunt partim; partim supinè interpretati sunt. Cohæret enim cum præcedente, quem ad hujus intellectum adhibere debuerant. Inter eos est Gellius, ubi de Historia Hetruscorum Aruspicum, ex Annal. maximorum lib. xi. & Verrii Flacci lib. i. agit: nisi quodd illud ambiguum sit, & utroque modo accipi possit. Ceterum minimè exprimitur ista interpretatione quod Hesiodus voluit; *Malum consilium consultori pessimum.* ἡ κακὴ βουλὴ, est, ἡ ἐπὶ βουλὴ. ὁ βουλόμενος, est, ὁ ἐπιβουλόμενος, hoc est, quod in proximè præcedenti versu fuit ὁ κακὸς πειράων. Germanum sensum eundemque planè hi duo versus habent. Posterior à priore divulgus fuit maleque usurpatus. Nam nec τὸ *consultor*, nec τὸ *consulens*, quod alii, vocem βουλόμενος exprimere potest. Reddendum igitur erat: *Insidiæ insidiatori pessimæ;* vel, *Malum consilium ei qui concepit pessimum.* Heinsius.

267. Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός] In Hieroglyphicis Ægyptiorum, oculus & δίνω significabat, teste Siculo Diodoro, vel & δίνω τρωτὶς. Nec apud Hesiodum aliter: apud quem veteres etiam vocem Διὸς nunquam in hoc libro propriè accipi notarunt, quod valdè ea confirmat, de quibus nos in Introductione disputavimus. Theon Διὸς ὀφθαλμὸν & αἶρα interpretatus est. Hesiodus, inquit, Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός. & αἶρα ὕψος καλῶν. Sed tales delicias Grammaticis relinquamus. *Heinsius.*

267. Πάντα ἰδὼν Διός] Hunc & sex sequentes versus obelo configit Plutarchus quasi injusticiam & impietatem redolentes. Ο Πλάττωχος, ait Proclus, τὸς ἐπὶ τὸς σίχους ἐκβάλλει ὡς ἀναξίους & Hesiodus

δικαίων καὶ ἀδίκων κρίσις. Sed nequicquam hæc res Plutarchum sollicitum habuit, cum versus 273 ab omni prorsus impietate Poetam absolvat,

Ἀλλὰ τὰ γ' ὕψος ἔσται πλεῖν διὰ περικέ-
ραυτον.

Haud dissimiliter de providentia divina locutus est Psalmista ipse entheus Ps. 73.

Ὡς ἀγαθὸς ὁ Θεὸς τῷ Ἰσραὴλ, τοῖς ἐνδύοις τῇ
καρδίᾳ.

Εμὲ δ' παρὰ μικρὸν ἐσπάλυνθης οἱ πόδες.

Παρ' ὀλίγον ἐξεχύθη τὰ ἀσέβηματα μὲν.

Ὅτι ἐξήλυσται ὁ Θεὸς ἀνόμοις

Εἰρήνην ἀμαρτωλῶν διαρῶν.

Sed postea v. 18. quicquid difficile & incongruum in hac re videatur, id divinæ justitiæ & sapientiæ conciliat Psalmista.

Πάλω δὲ τὰς δουλοπτίας ἔδει αὐτοῖς.

Κατέκαλε αὐτοὺς ἐν τῷ ἐπαρθῆναι.

Πῶς ἐγένοντο εἰς ἐρήμωσιν; *Rob.*

Μητ' ἐμὸς υἱὸς] Ἰστέον ὅτι υἱὸς Hesiodus Μνασίας ἐστὶ φιλόχορος δὲ Στρωτοχόρον ἐπιστ. & ἑπὶ Κλυμῆρας. ἄλλοι δὲ Ἀρχέπην. *Proc.*

270. Νῦν δὲ ἐγὼ μὲν αὐτοῖς &c.] Virum optimum non fuisse *Hesiodum*, si modò dicti hujus sui memor fuerit, intelliget quisquis secum animo reputabit virtutem, in hisce terris, numquam fuisse vitio beatorem, si omnia expendantur; imò verò semper fuisse gravissimas querelas de infelicitate bonorum. Non satis ergo cautè faciebat, qui virtutem suam pendere volebat ex felicitate, quam in hac vita à Numine expectaret, & quam perpauci consequuntur. *Clericus.*

273. Ἀλλὰ τὰ γ' ὕψος] Ut, scilicet, injustus litem vincat. *Guetus.*

274. Ἰχθύσι μὲν καὶ θνητοῖς] Sine dubio Varro ex hoc loco mutuatus est versus istos:

Naturâ hominis omnia sunt paria,

Qui pote plus urget, piscis ut sæpe minutos

Magnus comest, ut aves enecat accipiter. Scaliger.

276. Τὸν δὲ γὰρ ἀνδραπομὸν ἔχον διόταξι
 Κερῖον] *Josephus* Lib. II. contra *Apio-*
nem, p. 1070. negat olim fuisse notum
nomen legis, apud Græcos, ed quodd, apud
Homerum, non existeret vox νόμος, sed
 suppar ei *Hesiodus* ostendit hominem
 falli, & os sublitum ei fuisse à Græculo
 quopiam, à quo hoc acceperat argumen-
 tum. Verba ejus sunt μὴδ' αὐτὴ τένομα
 πάλα ἐχιδόσιντο παρὰ τίς Εἰδότης καὶ μάρτυς
 Ομηροῦ ἰδαμὺν ἢ ποίησιν αὐτῇ χρησιμὸν
 : ne nomen quidem (legis) olim notum
 erat apud Græcos. *Testis* *Homerus*,
 qui nusquam in suis poematibus eo usus
 est. Verùm casu contigit eam vocem
 non adhiberi ab *Homero*, qui sanè inte-
 gram Linguam Græcam suis versibus non
 est complexus : quemadmodum in *Cice-*
rone desunt voces, quæ in ejusdem æta-
 tis optimis Scriptoribus sæpè leguntur.
Leges porro *Jovis* dictæ videntur anti-
 quissimæ consuetudines, quarum auctor,
 propter vetustatem, ignorabatur. Sic
 apud *Sophoclem* *Antigone* v. 455. quæ,
 spreto *Creontis* edicto, *Polynicen* fra-
 trem sepeliverat, quærentem *Creontem*
 cur id facere aula esset, alloquitur v. 455.
 & seqq.

Οὐ γάρ τι μοι Ζεὺς ὡς ὁ κρηῖστος τίθει,
 Οὐδ' ὁ ξυνοικὸς τ' ἔστω θῖον Δίκην,
 Οἱ γὰρ δὲ ἀνδραπομὸν ἀεικέλ νόμος.
 Οὐδ' ἀνείναι πού τοι νόμιμα τὰ σέ
 Κρηῖστα, ὥς ἀρχαῖα κλέος ἀνδρῶν
 Νόμιμα δυνάσσει θνητὸν ὄντ' ὑπερδραμῶν.
 Οὐ γάρ τι νῦν γὰρ κρηῖστε, ἀλλ' αἰεὶ ποτὶ
 Ζῇ παύεται, κούδεις οἶδεν ἐξ ὅσων φάνη.
 Τύττω δ' ὅλως ἐκ ἑμῶν, ἀνδρὸς ὑδινὸς
 Φερόντα δέικτας, ἐν θῖοισι ἢ δίκῃ
 Δάσσει.

Neque enim Jupiter erat, qui mihi hæc
edixerat, neque Justitia, quæ habitat
cum 'Diis inferis; qui hæc leges homi-
nibus præscripserunt. Neque posse san-
ctum putabam tua edicta, ut non scripta
& certa Deorum jura posset mortalis
violare. Non enim nunc demum & he-
ri, sed semper vigent, nec quisquam no-

uit unde edita sint. Horum ego causâ,
bonnini cujusquam animum timens, non
debui apud Deos pœnas dare. Clericus.

281. Οὐδὲν δὲδὶ εὐρύοπα Ζεὺς] Ut ne-
 gari nequit quin interdum ὄλβιοι fuerint,
 qui justiore ceteris vitam agebant : sic
 nemo vereatur affirmare non minùs fre-
 quenter homines malos feliciores bonis
 fuisse. Mala & bona, scilicet, hujus vi-
 tæ nec irascentis nec faventis Numinis
 indicia sunt, cùm promiscuè in quovis
 effundantur : quod multis locis Veterum
 probare liceret, nisi res experienciâ quo-
 tidianâ sat liqueret. Itaque Poëtæ no-
 stri pollicitationes & minæ non sunt ma-
 gni faciendæ. Ad alteram dumtaxat re-
 spiciendum vitam, ut monuerunt Philoso-
 phi & Poëtæ recentiores. *Clericus.*

281. Οὐδὲν δὲδὶ] Pari ratione Vir Cl.
 affirmare potest sacrorum etiam scripto-
 rum pollicitationes & minas magni non
 esse faciendas. Nonne talibus pollicita-
 tionibus minisque Scripturæ abundant ?
 Pf. 92.

Δίκας ὡς φοίνιξ ἀνδρῶν,
 Ὡς κίτρος ὁ ἐν τῇ Λιβύῃ ἀκλυσθῆναι.
 Ἐπὶ ἀκλυσθῆναι ἐν γῆρι πίονι, καὶ εὐκα-
 ρῆτες ἵσονται.

Et Pf. 112.

Μακάριος ὁ ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον.
 Δυνατὴν ἐν τῇ γῇ ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ,
 Γενὰ οὐδὲν ἐύλογισθῆναι.
 Δόξα, καὶ σπῆτος ἐν τῇ οἰκῇ αὐτοῦ.

Ex his omnibus satis liquet, viris bonis
 hujusce vitæ æque ac futuræ promissio-
 nem esse. Hæ autem promissiones, quam-
 vis non ita stricte accipiendæ sunt, ut
 res ita necessario eventuræ putentur, bo-
 nam tamen spem divini favoris afferunt,
 nec mediocria ad virtutem incitamenta
 sunt. *Rob.*

288. Οὐλὴν μὲν ὁδὸν] *Plato* & *Xeno-*
phon hunc versum citantes legunt. λέειν.
 Pulchrior certe λέειν quàm ὁδὸν, præfer-
 tim cum postea dicitur μέλα δ' ἔγγυδι ναίει,
 & virtutis semitæ παραλήπτῃ huic ipsi λέειν
 πῃ opponi videtur. Sed dissentientibus

codicibus nihil muto, Hesiodum, qualem invenio, exhibiturus. Fieri certe potuit ut vel memoria lapsu ita scripserint Plato & Xenophon, vel etiam, si casu quodam è libris suis literulam o excidisse contigit, ob similitudinem τ λγος, & τ λος, posteriorem hanc vocem legerint. Rob.

290. Μακρὸς δὲ ὃ ἄσπερος οἶμος.] A Criticis nonnullis hoc traditur præceptum, ut Poëtæ & Oratores res ipsas, quas describunt, vocum tum sono, tum structura debeant imitari. Ita Dionys. Halicar. περὶ ποιητικῆς. cap. 20. Ταῦτα δὲ ὁ ἄσπερος οἶμος δὲ ἄλγος ποιητικὸν τὸ καὶ ἔστω μίμησις εἶναι τὸ ἀσπερῆται, ὡς οἱ ἐν τοῖς λγος λέγουσι, μὴ μόνον κατὰ τὸ ἐλλογικὸν τὸ ὁραματικόν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ ποιητικόν. Ο ποιητὴν εἰσὶν ὁ δαμνοῦντατος Ομηρος

Καὶ μὴ Σίσιφον εἰσὶν κρατὶ ἀλγ' ἐχθρῶ, ἄλλαν βασιλῆα παλάμῳ ἀμφοτέρωθεν.
Ἦτοι ἢ μὴ σικεπτοῦ μόνον χερσὶν τοῖς ποῖν τοῖς.
Ἄλλαν ἄλλαν ὁδῶν κατὰ λῆρον. καὶ τὰ ἐξῆς.
Τὸν δὲ καὶ κορυφῆς ὁρῶντα πάλιν καὶ κατὰ κυλινδρὸν πύργον ἢ τὸ αὐτὸν ἡμῶν καὶ ἄλλαν, ἀλλ' ἐπὶ τῇ καὶ σικεπτοῦ καὶ σικεπτοῦ καὶ σικεπτοῦ.

Ἄλλαν ὁρῶντα πύργον κατὰ λῆρον ἄλλαν ἄλλαν.

Hunc ipsum locum, artificii HomERICI specimen, à cultissimi viro ingenii Josepho Addisono prolatum invenio, qui tamen istam observationem nimis temere sibi propriam dicavit, eatenus Criticis intactam. Pulcherrima etiam de hac arte præcepta recentiores Critici tradidere. Vida Poetic. lib. 3.

Hand satis est illis utcumque claudere versum,

Es res verborum propria vi reddere claras;

Omnia sed numeris vocum concordibus aptant,

Atque sono quæcumque canunt imitantur, & apta

Verborum facie, & quæsito carminis ore.

Nam diversa opus est veluti dare versibus ora,

Diversosque habitus, ne qualis primus & alter,

Talis & inde alter, vultuque incendat eodem.

Hic melior motuque pedum, & pernicibus alis,

Molle viam tacito lapsu per levia radit.

Ille autem membris ac mole ignavus ingens

Insedit tacito molimine subsidendo.

Hanc autem artem recentiorum Poetarum summus Alexander Poppius optime & præcepit & affecutus est in *Arte Critica*, Poemate Angl. sermone conscripto.

Ista autem hac de causa notavi ut ostenderem hanc artem nec Hesiodo nostro ignotam fuisse, quod ex hoc præcipue loco illustrandum duxi, quoniam prælaudatis illis versibus Homericis affinis est.

Τὸ δ' ἀσπερὸς ὁρῶντα δὲ σικεπτοῦ κατὰ λῆρον.

Ἄλλαν κατὰ λῆρον δὲ κατὰ λῆρον οἶμος ἐπ' αὐτῶν.

Καὶ σικεπτοῦ τὸ σικεπτοῦ ἐπὶ δ' οἷς ἄλλαν ἔκλει.

Πῶς δ' ἔκλει πύργον, κατὰ λῆρον.

In illo versu quo via longa & ardua esse dicitur, tria nomina eandem terminationem habentia, ideoque longiorem vocis pausam facientia, usurpantur — μακρὸς καὶ ἄσπερος οἶμος. Asperitatem vero viæ describit asperrimis literis coëuntibus, & longiori pausa in versu medio — καὶ σικεπτοῦ τὸ σικεπτοῦ. Quum vero facilitatem progressus in caumine velit describere, diversis numeris utitur, & vocales adeo frequentes, celeremque verborum cursum exhibet, ut quemadmodum loquitur Dionysius, ταῦτα ἢ εἰσὶν εἰς αὐτοματικὸν ἔργον, ἀλλὰ τὸ καὶ μίμησις τὸ κατὰ λῆρον ποταμῶν.

Πῶς δ' ἔκλει πύργον, κατὰ λῆρον ἔκλει.

Rob.

291. Ἰκαρ.] Cum veteres hunc locum lau-

laudantes habeant *ἰκνῶται*, nec dissentiant Codices, mallem hoc retinere; non enim video cur *via* dici nequeat *εἰς ἄκρον ὄρεϊ ἰκνῶσαι*, pervenire ad summum montem. Imò subaudiendum ὁδὸς ostendit sequens *ἑκκνῶσιν*. *Clericus*.

291. — *ἔκτω δ' εἰς ἄκρον ἰκνῶ]* Cum hunc librum aliquot juvenibus nuper explicarem, monebam eos, emendandum, *ἰκνῶσαι*, quamvis apud Clementem, Philonem, Xenophontem & alios aliter legi non ignorarem: de eodem postea me monuit illustrissimus Scaliger, & doctissimus Meursius. *Heinsius*.

293. *Ος αὐτὸς πάντας νοῶν]* Quomodo νοῶν apud Hesiodum sumatur, ostendimus suprā, ad locum illum, & μὴ καὶ ἐπεκρίναι νοῶν. Cujus significationis elegantiam si perpendissent interpretes, legendum notassent, & αὐτὸς πάντα νοῶν. Cæterum αὐτὸς sumitur elegantissimè sicut apud Theocritum in illo, Πολλὰ καὶ τὰ ὡς ποτὶ τ' αὐλὸν αὐτὰ ἀπᾶλλον. Apud Virgil.

Ipsæ lacte domum referunt distenta capellæ

Ubera —

Ιpsæ, id est, *sponde sua*. ὁ αὐτὸς νοῶν πάντα, est, ὁ κατὰ πάντα αὐτὸς, τὸν κατὰ αὐτὸν, σφὸς ὢν, qui opponitur, τῇ αἰσ' ἐτέρῃ πρὸς νουθεσίαν σφὸς γονόβη. *Heinsius*.

293. *Οὗτος μὲ παιδείας]* *Ζῆλον μὲ ὁ Στωϊκὸς ἐνέλασσε* τὸς σίχης, λέγων

Οὗτος μὲ παιδείας ὅς αὐτὸν πᾶντα

Εἰδὼς δ' αὖ χεῖναι ὅς αὐτὸν πᾶντα νοῶν, τῇ ὑπαδείᾳ φρονεῖν διδῶν, τῇ φρονήσει δὲ τὰ σωτηρία. *Λεξιππος* δ', ἀπ' ἑναγίας, ὁ Σακραπὸς, ἔλεγε, συμβάλλει διδῶναι χεῖρον τῷ φρονεῖν. *Proc.* Horatius autem (Epist. 17. Lib. 1.) prudentiæ principatum attribuit.

Quamvis, Scæva, satis per te tibi consulis —

Ad quem locum apposite Dacierus citat Livium Hesiodi verba pene transferentem. “Sæpe ego audiui, milites, eum “primum esse virum, qui ipse consulat “quod in rem sit; secundum, eum qui

“bene monenti obediat; qui nec ipse “consulere, nec alteri parere scit, eum “extremi ingenii esse”. Huic licet adjicere & illud Sophoclis Antig. v. 731.

Θημ' ἔλατ' ἀριστόν ποτ' ἄνδρα

Θεῶν δ' ἄνδρα πάντ' ἐπεμήμην πλῆν

Εἰ δ' ἐν (φίλει δ' ἔπειτ' ἐν τῷ κατὰ τὴν)

Καὶ τ' ἀγόντων αὐτὸν καλὸν τὸ μακάριον. Rob.

299. *Δῖον γένος]* Valdè hujus Epitheti prodigi, ut ita loquar, erant Veteres, ut vel ex *Homero* liquet, qui δῖον σκώπτει, *divinum subulcum* vocat *Odyss.* v. 234. Sed & eo abutitur hîc *Hesiodus*, qui non tam magnificè loquitur de patre suo, infra vs. 633, & 634. *Clericus*.

299. *Δῖον γένος]* *Δῖον γένος* & Πέριον λέγει, ἢ δῖον καὶ Πέριον Δίῳ πρὸς ἑξ, ἢ δῖον εἰς τὸς Δίῳ ἀνέστην & γένειν. εἰς δ' ὁρῶν, ἢ Καλλιπῆν τὸ γένος ἀπῶν. *Moschop.* Quicunque sensus verbis affigatur, ego certe non intelligo quo pacto versus 633 & 634 nobilitati hujus generis contradicant, nisi probaverit Vir Cl. neminem bona stirpe oriundum pauperem posse devenire. *Rob.*

300. — ὅρα σε λιμὸς *Εχθαίρη*, φίλην *Ν]* Parodiam hujus loci elegantem Cratinus fecerat;

Εἰδὼν καὶ σὴ γὰρ διδῶν χάριν, ὅρα σε λιμὸς

Εχθαίρη Κοινῶς δὲ πολυσέλιον νικῶν.

Erat autem Connas ille tibicen, poculis addictus admodum, qui Olympicorum certaminum cū victor aliquoties declaratus fuisset, pauper admodum, nihil præter κόπρον quo Olympici victores coronabantur, reservaverat. *Aristophanes* *Ιππ.* *Ωσπερ Κοινῶς σέβανον μὲ ἔχον αὐτὸν, δίδω δὲ ἀπολοῦς.* *Heinsius*.

305. — *ἐρύχυσεν ἀργυροί]* Pro eo *Stobæus*, ῥήπινον ἔδωκε. *Heinsius*.

306. *Μέτρεα κοσμεῖν]* Τὰ ἐν τῇ μέτρῃ ὄντα, ἤγουν τὰ μέτρα ἔχοντα, hoc est, τὰ ἀρετῆς, τὰ σωφροσύνης, τὰ ἀεικείας, ἔξοχα. *Pindarus* epitaph. *Hesiodi*: *Ἡρόδ' ἀνδράποισι μέτρα ἔχον σφίσι*, hominum præstantissimos, summam habens sapientiam. *Μέτρεα* sunt bona, convenientia. *Guicetus*.

306. Σαὶ δ' ἔργα φίλ' ἔσσι μίτιστα κοσμίειν]
 Μίτιστα ἔργα quæ dicat Hesiodus non per-
 ceperunt Interpretes. Ac primum Mo-
 schopolus, qui μίτιστα reddit σύμμετρα τῇ σφ
 δυνάμει: neque Tzetzes, qui σμετὰ καὶ μὴ
 ἀσμετῆ. Multò minùs Latini, qui *medio-*
cria reddiderunt. Philosophi sæpe μίτιστα
 dicunt, id quod in unaquaque re bona
 maximum est. Sic & apud Platonem μα-
 τείας λέγειν, ubique est, optimè & verissi-
 mè dicere: quod quia observatum non
 est, & ex eo locus hic dependet. unum
 & alterum adducemus. Plato Phædone:
 οὗτο γὰρ ὁ ψῆλιν ἀπὸ τῆ, πῶσι δὴλον ἔστι, ὅτι ἀπὸ τοῦ
 ἰδίου καὶ πίπτον. ἐπειδὴ γὰρ ἐκ τῆ σπίνης τῆ μὴ σαρ-
 ξὶ σάρκας περὶσφύσσεται, τοῖς δ' ἰστέον ὅσα, καὶ ὅτι
 καὶ τὸ αὐτὸν λέγον καὶ τοῖς ἄλλοις τὰ αὐτὰ οἰκεία
 ἐχέουσιν περὶσφύσσεται, τότε δὴ τὸ ἰδίον ὄγκον ἔσ-
 τα, ὅτερον πολλὰ γεγονέαι, καὶ ὅτι γένεσθαι τὸ σμι-
 κρὸν ἀνθρώπων, μέγαν. ὅτι τότε ὁ ψῆλιν. ἢ δὴ καὶ
 σοι μίτιστα; Εἰμὶ γὰρ ἔφη ὁ Κρίτων, id est: *Il-*
lud certè antea existimabam apud omnes
in confesso esse, edendo bibendoque illud
fieri. Postquam enim cibus caro carni
accefferit, ossibus similiter ossa, atque ita
eadem ratione reliquis quæ cum singulis
maximè conveniunt, maximeque iis pro-
pria sunt, tunc illud quod minimum est,
maximum evadere. Ita tum temporis
arbitrabar: nonne tibi videor optimè?
Omnino, inquit Cebes.

Ubi cum ex præcedentibus, tum ex
 Ceberis responso videmus manifestè quid
 sit μίτιστα. Ita μίτιστα paulò antè Dialo-
 go eodem: τὸ αὐτὸ τὰ αὐτῶν οἶμα ἐκείνα δὴ
 ξαντ' ἀντὶ ψυχῆς, πῶς οἶμα, καὶ πῶς λέγον αὐτὰ
 ταῦτα πῶς αὐτῶν μίτιστα μοι φαίνονται λέγειν, ὅς
 ἢ ψυχῆ γὰρ πολυχρόνιον ἐστὶ, τὸ δ' οἶμα ἀδινέστα-
 τον καὶ ἀλγοχρόνιον: id est, *Eodem mo-*
do ad corpus se habeat anima. Ac si quis
eadem de illis diceret, optimè mihi dice-
re videretur: animam, nimirum, tem-
poris longissimi esse, corpus verò imbecil-
lius minorisque temporis. Hesiodus post-
 quam exemplum τῆ κοσμίαν adduxit, πῶς
 ἔργα μίτιστα ἀδhortatur fratrem, id est, la-
 bores indefatigatos: causam addit: ὅτι

καὶ τοὶ ἀγαθὸν βίβον πλῆθυσιν καλῶν. Ποτὶ δὲ
 πλῆθυσιν non nisi ex maximis quibuscum-
 que contingit. τὸ μίτιστα autem est, τὸ πῶ-
 ραι, *extremus rei terminus.* Theocritus
 in Epigrammatis victorem quemdam ce-
 lebrat Demotelem, quem ait μίτιστα γλο-
 ρίαν ἐν πάσι, quod est, *excelluisse in omni-*
bús, contrà ac existimant Interpretes:

Δαμοτῆλος ὁ χορηγός, ὁ δὲ πείποδ', ὃ Διδύμοι,

Καὶ σὺ δ' ἰδίων διὼν μακρόν ἀναδούς,

Μίτιστα λῶν ἐν πάσι. χορῶ δ' ἐκπῶσαι νίκην

Ἀνδρῶν, καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ περὶσφύσσον ὄρον.

Eodem modo Hesiodus in epitaphio,
 quod Pindaro adscribitur, μίτιστα σοφίαν ha-
 bere dicitur, id est, *multum sapientiæ,*
 vel, *in sapientia excellere.* Id enim quod
 optimum est, extra mediocritatem esse
 non potest, quia aliàs ad vitium deflecte-
 ret, & τὸ περὶσφύσσον καὶ τὸ καλὸν transcende-
 ret; ut multis docet in moralibus Phi-
 losophus. Μίτιστα igitur est τὸ ἔξοχον in
 omni re præclara. μίτιστα erat in omni-
 bus Demoteles, id est, *excellens:* μίτιστα
 ἔργα laudat Hesiodus, id est, τὰ ὅτι μάλιστα
 σωτῆρι, καὶ καλῶ. Quod Interpretes Græ-
 ci minimè observarunt, multò minùs
 alii. *Heinsius.*

311. Ἐργα δ' ἰδίων ὀνόμας] Nihil pla-
 nius hujus versùs sententià, cùm præfer-
 tim toto hoc opere *Hesiodus* fratrem ad
 laborem hortetur, & ab inertia deterreat.
 Attamen Veteres ἔργον construxerunt cum
 ἰδίων, quod ansam præbuit Socratis accu-
 satoribus accusandi hominem, quasi ju-
 venibus nullam rem, quamvis flagitio-
 sam, prohiberet. Quod videre est ex
 Lib.I. *Xenophontis* de Memorab. Socra-
 tis, ubi sic rem narrat: "Dixit, inquit,
 "ejus accusator illum illustrissimorum
 "quorumque Poëtarum pessimis senten-
 "tiis electis, iisque in testimonium ad-
 "ductis discipulos ad vitium & tyranni-
 "dem impellere; interque eas Hesio-
 "deam illam sæpè usurpare, *Opus nul-*
lum est probrum, inertia vero probrum
est. Quibus Poëram dicebat suadere
 "à nulla actione, sive injusta, sive turpi,
 "atisti-

“abstinendum esse, sed omnia lucri gratiā facienda. Socrates verò, postquam factus esset accusator, bonum ac utile esse homini operari, noxium verò & malum otio torpere, atque adeo opus bonum esse, orium pravum; eos qui boni aliquid facerent operari, & bonos esse operarios dicebat; eos autem qui talis luderent, vel aliud quidpiam pravi & damnosi facerent, otiosos vocabat. Quo sensu rectè habeat dictum illud *Hesiodi*. Hactenus Attica Siren, quibus haud obscurè indicat *Hesiodum* & *Socratem* intellexisse quodvis bonum & laudabile opus. Idem *Procli* testimonio confirmatur, qui ait à *Platone* rectè hunc versum explicatum, & nostrum *Hesiodum* cuiusvis secundum naturam opus *ἔργον* appellare; *Homeri exemplo*, qui optimum quodque opus *ἔργον* simpliciter vocat. Similia habet *Eustathius* ad v. 226. *Odyss. P.*

Αλλ' ἐπὶ τῷ δὴ ἔργῳ καὶ ἑμμάδιν, ἐκ ἰδίου
λίτου

Ἔργον ἐπὶ χεῖρ.

Ex schedis paternis hactenus; unde colligere interdum à nobis, arte & ratione in interpretando utentibus, ea cerni quæ multò peritiorum olim oculos fugerunt. *Clericus*.

311. Ἔργον δ' ἔστιν ὄντως] Delicatos cerè oportet fuisse Vereres, qui in hoc versu ἀδελφώματα scripsisse *Hesiodum* voluerint: ita ut hæc verba Socrati pronunciata fraudi fuerint. *Eustathius*: Ζημιώσαι δὲ τὸ, Ἔργον δ' ἔστιν ὄντως, ὃ δὴ ποιοῖν Ἡσίοδ'· ἐκείνο γὰρ ὃ ἀσφαλὲς χαρὸν, ἔλαψεν δ' σφόν Σωκράτην, ὃς εἰσὼς λίγαν συχρὰ τὸ, ἔργον δ' ἔστιν ὄντως, ἦν ἔστιν πὶ δεῖν ὄντως τὸ ἐν ἔργοις ἀγαθὸς ἐμπαίδων, συνοφαρτίᾳ φεύγειν, οἷα δογματίζων, ὡς ἔργον ἔστιν, ἦν ἔστιν ἐλπίς ἐργασίᾳ, καὶ τε φάλη, καὶ τε χρυσή, ὄντως δὲ τὸ ἐργάζομαι· καὶ πῶς ἔστιν ὡς ἀδιαφορῶν ἐπὶ τοῖς φεύγειν. Sed *Plutarcho* accuratissimo Scriptore, & *Hesiodi* olim Interprete, quid faciemus, qui hoc propemodum modo hunc versum *Hesiodi* usur-

pavit: ἐν τῷ τοῖς χεῖρσι, καὶ Ἡσίοδ'· ἔργον ἔστιν ὡς ὄντως, ἔστι τὴν ἀσφαλὲς ἔργον. Cum tamen τὸ ἔστιν, non ad τὸ ἔργον, sed ad τὸ ὄντως referendum sit. Sed nihil est usitatius quàm elegantiz causā ad usum alium *Homeri* & *Hesiodi* versus transferre. Quod si propterea procedat hæc calumnia, singulis versibus peccavit *Homerus*, nisi ignoremus delicias τῶν παλαιῶν. *Heinsius*.

313. Πάτρη δ' ἀρετῇ] *Horat. Et genus & formam regina pecunia donat.* *Scaliger*.

313. Πάτρη δ' ἀρετῇ] Nescio an ἀρετῇ hic loci melius exponi possit *forma, pulchritudo*, & de hoc vocis istius sensu vide *Cl. Hutchinsonum* ad *Xenoph. Κυρ. Παιδ.* p. 316. Voce vero sic exposita, huic sententiæ accommodatus erit *Horatianum* illud, *Epist. lib. 1,*

Scilicet uxorem cum dote, fidemque
& amicos,

Et genus & formam regina pecunia
donat,

Ac bene nummatum decorat *Suadela Venusque*. *Rob.*

317, & 318. Hi duo versus, teste *Plutarcho* apud *Proclum*, ex *Homero* huc intrusi, cui libenter adsentimur. v. 317. *Ἄνδρα κομίζει*] *curat, regit.* an legendum *δαμάζει*? *Guictus*.

317. Αἰδὺς δ' ἐν ἀγαθῷ &c.] Hunc & sequentem versum leviter immutatos ex *Homero* sumsit *Hesiodus*; quod, ut habet *Proclus*, observarat *Plutarchus*, qui etiam eos ab alio insertos *Hesiodico* poemati credidit. Prior autem desumptus est ex *Odyss. P.* ubi hic versum legitur:

Αἰδὺς ἐκ ἀγαθῷ καχευόμεν ἀνδρὶ φεύγειν.

Pudor non bonus est egenti viro mendico. Alter verò ex *Iliad. Ω.* ubi Poëta de *Achille* *Hectoris* cadaveri illudente:

ὣν δὲ οἱ αἰδὺς

Γίντα ἢ τ' ἀνδρὸς μέγα σίνη, ἡδ' ὄντως.
*Neque ei pudor est, qui homines valdè
lædit & juvat.* Sed non est utriusque
versus sententia idem apud utrumque Poë-
tam.

tam. Sensus *Hesiodi* est, non oportere quemquam opus refugere, quodcumque sit, si modò illicitum non est, nec aliud quidquam honestius suppetat, quo victum quærat. Ex paternis schedis. *Clericus*.

318. Αἰδὼς ἢ τ' ἀνδρᾶς] Ita pene filius Sirachi cap. 4. 21.

Ἔστι αἰσχρὴν ἐπιγύσσει ἀμαρτίαν, καὶ ἔστι αἰσχρὴν δόξα καὶ χάρις. *Rob.*

327. Ἴσον δ' αἰς δ' ἰκέρτω] Ex comparatione scelerum, liquet quanti facerent Græci, ab antiquissimis usque temporibus, supplicibus opitulari; cùm eos neglexisse æquè scelestum habeatur ab *Hesiodo*, ac fratris uxorem corrupisse &c. Qui mos etiam diu viguit, ut liquet ex vita Themistoclis, apud *Plutarchum*, ubi narrat quomodo Admeto, Molosso Regi, supplicarit, p. 124. inviolabilisque suâ illa *ἱκεσις* factus fuerit. *Clericus*.

329. Κερπιδῖος εὐνῆς] Moschop. & Proclus τὸ ἔνικα, hîc subintelligunt. Tzetzes τὸ 2^α supplet. Τὸ ἔνικα placet. Sic in *Λαοδ.* v. 406. μαχέδων Αἰγὸς ὀρεσσίνων ἢ ἀρχοτέως ἐλάριοι. supple ἔνικα. Sic & versu sequente κερπιδῖος εὐνῆς subintellige ἔνικα. deinde lege: ὄρεσκαίεια, ἀπὸ τοῦ καὶ ἀνδρῶμο. *Moschop. Guiccius*.

333. Ζεὺς αὐτὸς ἀγῶνισται] Jupiter, nimirum, *ἱκετήσιος*, ut loquitur *Homerus* *Odyss.* N. ubi Ulysses, qui se deceptum à Phæaciis putabat, sic loquentem inducit. v. 213.

Ζεὺς σφέας τίσιαι ἱκετήσιος, ὅς τε καὶ ἄλλος Ἀνδρόπυος ἱεροῦ καὶ πίνυται, ὅστις ἀμάρτυ.

Jupiter eos ulciscatur supplicum vindex, qui & alios homines inspectat, & plectit quisquis peccaverit. *Clericus*.

336. Καθ' ὧν αὖ μιν ἔρπει] Socrates frequenter hunc versum in ore habebat, ut prodidit Xenophon Lib. I. memorabilium Socratis. *Clericus*.

336. Καθ' ὧν αὖ μιν δ' ἔρπει] Huic præcepto conforme est Horatianum illud, quo Mæcenatem è gravi morbo recreatum hortatur,

Reddere victimas

Ademque votivam memento;

Nos humilem feriemus aquam. Lib.

2. Od. 17. Et Lib. 3. Od. 23.

Cælo supinas si tuleris manus &c. *Rob.*

338. Οὐτίκ' ἐν τῇ ἰδέσκει] Grævii sententiæ accedo, qui hoc in loco *θύσιον* vertit non *hostiis*, sed *odoramensis*. In prioro versu præceperat Poëta, ut *hostiæ* Diis mactarentur, quæ quoniam fieri quotidie, à pauperioribus saltem, non possent, monet igitur, ut libaminibus & odoramensis, cultu sc. faciliore & magis expedito, matutino & vespertino tempore Dii placarentur. Porro si τὸ θύον & τὸ θυμὸν ejusdem sint significationis, satis constar τὸ θύον opponi τοῖς ἱερῆσι. Sic enim *Thucydides* lib. 1. Ἔστι καὶ ἡ Ἀθῶναιος Διόσκει, ἢ καλεῖται Διὸς ἱερὸν Μελίχην μέγιστον, ἔξω δ' πόλεως· ἐν ᾧ περὶ θυμὸν θύουσιν πολλοὶ, ἐκ ἱερῶν, ἀλλὰ θυμὰ τὰ ἑπὶ χερσίν. Nam apud *Athenienses* quoque sunt *Diasia*, quæ maximus *Jovis Melichii* dies festus vocantur, & extra urbem celebrantur: In quo ex omni hominum genere multi immolant non *hostias*, sed *placentas quasdam*, quibus indigenæ uti solebant. Ad hunc locum videtur respexisse *Julius Pollux* lib. 1. cap. 1. ubi τὸ θυμῶν exponit ἀρώματα λέγειν (lege θύειν) ἐν πυρὶ. Τὰ δ' ἀρώματα καὶ θυμῶματα καλεῖται. *Θουκυδίδης* δ' αὐτὰ ἱερὰ καὶ ἀγνὰ θυμὰ τὰ αἰμαίνοντα καὶ σφαλτόμην ἀναπνέεισιν σμύρναν, λιβανωτίν. *Aromata* vero ipsa & *suffimenta* vocantur. Sed *Thucydides* ea vocavit *pura sacrificia*, oppositionem faciens inter animalia quæ mactata aras cruentant, & inter *myrrham* atque *ibum*. *Rob.*

342. Τὸν φιλόεντ' ἐπὶ δεῖτα καλεῖν] Quis verò umquam, prætermisiss amicis, inimicos ad convivium vocavit? Profectò nemo. Itaque à præcipiendo supersedere potuisset *Hesiodus*, qui hîc nescio quid habet senile & frigidum. *Clericus*.

342. Sæpe in notis suis *Joannes Clericus* sterilitatis & frigiditytis *Hesiodum*

accusat. Ad hæc satis erit hoc in loco semel respondisse. Elegantiā & acumen quæ recentiores tam sedulo sectantur, in antiquis illis scriptoribus frustra requiras. Illi nudam simplicitatem, & veritatem non fucatam amaverunt, deliciarum omnium & facetiarum incuriosi. Quod quidem tum ex sacro Codice, tum ex Homero, qui solus ex profanis Authoribus ad Hesiodi ætatem creditur assurgere, abunde constat. *Rob.*

344. Εγγύειον] Legit hic *Stephanus*, in voce κόμην, ἐγκώμιον, quemadmodum legit etiam *Proclus*. Εγκώμιον idem est ac ἐγγύειον, quia κόμην & χώρα idem sunt: nempe, vicus. Ideoque adjectiva hæc sonant *incolam vici*, aut *pertinentem ad vicum*. Perinde est utramvis lectionem sequamur. *Clericus.*

344. Ἄλλο γένει] Τὸ ἄλλο hic fortuitum exponit *Heinsius*, cuius vide notas. vers. sequ. γείνναι ἄζωτοι, vicini inermes. Ζῶσιν δὲ ποῖ. tardius veniunt ad suos. *Guilielmus.*

344. Ἄλλο γένει] Rem non tantum *inexpectatam*, sed *malam* quæ *alia* dicitur κατ' ἐπιφάνειαν, significari dudum ostendit *David Clericus*, patruus meus. Quæstionum sacrarum XVI. quam adito. *Clericus.*

344. Εἰ γὰρ τοι καὶ χρεὶ ἐγγύειον ἄλλο γένει] Elegantissimum est illud ἄλλο, quo hoc loco eā ratione usus est, quā frequenter Scriptores Attici τὰ ἄλλα. Sic apud *Lucianum* *Venus* in *Judicio Deorum*, cum instaret *Mercurius*, ut causam sciret, cur de *Paride* tam studiose inquireret, responderet, ἄλλως ἡρώμεν. Est igitur, χρεὶ ἄλλο ἢ βλάβη, ἢ τύχη ἀποτυχία, ἢ βλάβη, ἢ ἀπειροσύνη πρὸς τὴν λαοδότην. detrimentum sive infortunium inexpectatum & fortuitum χρεὶ ἄλλο vocat. *Virgilius*, id quod Græci ἄλλως dicunt, tantum reddit. Sic in illo *Sileni*,

Serta procul tantum capiti delapsa jacebant.

οἱ σέφανοι ἄλλως ἔκειντο. *Quintus Calaber*,

vitam humanam, ἀνθρώπινον βίον eleganter ἄλλον esse dicit, quia mala bonis, bonis mala sine ulla ratione attribuantur. Locus est elegantissimus elegantis Poëtæ:

τὰ δ' ἄλλως ἄλλα φέρονται
Προὶ ὡς ἀνέμοιο, καὶ ἀνέμους πολλὰς ἐδιδῶ
Ἀμπεχύνει μέγα πῆμα· λυγρὸ δ' ἐπὶ καπ-
πτον ὄλεθρον
Ὅς π' ἐκόν. ἄλλως δ' ἵππεσι βίον ἀνθρώ-
ποισι. *Heinsius.*

353. Τὸν φιλέοντα φίλῃ] Hic & duo sequentes versus planè sunt illiberales. Attan en propterea eos non abjudicari Poëtæ, ut fecit *Plutarchus*; quod nos docent Græci Scholiastæ; nihil enim vetat eum parum liberalis, atque parum erectæ fuisse indolis. Hæc eadem ratio facit ut minimè admittam eorum interpretamentum, qui volunt *Hesiodum* præcipere eos amicos seligendos, qui sciant esse amici & ab inhumanitate sint remoti; iisque dandum, qui liberales sint, non avaris; præterquàm quodd' vel hoc sensu frigidissima sunt hæc præcepta. Quis enim ejus amicitiam colat, qui sibi non sit amicus? Quis eum muneribus donet, qui sit dumtaxat avarus, nec unquam velit ea ullo officio remunerari, quamvis possit. *Clericus.*

360. φίλον ἦτορ] Vulgares editiones habent φίλον κῆρ. Sed cum omnium Codicum consensu restitui φίλον ἦτορ, quam etiam lectionem tuetur *Suidas*. *Rob.*

369. Δεῖν δ' ἐνὶ πυθμῶνι φειδῶ] Scribo δειλῶ. Sicut Poëtis δειλινόν, μὲ πλεονασμῷ ἰωνικῷ, est δειλινόν. Sic δειλὸν μὲ συγκοπῆς, idem est quod *serum*: quomobrem omnes quotquot hæc tangunt Scriptores *serum* vertunt. Sic in *Catalektis Virgilii*:

Et belluato sera patrimonio

In fratre parsimonia.

Namque huc respicit ὁ χαλάρωσις. quod non fugit quoque magnum *Scaligerum*. *Sera parsimonia*, δειλὸν φειδῶ, sicut δειλὸν ὁψία. & similia. *Heinsius.*

370. Μιδὸς δ' ἀνδρὶ φίλῃ] Hoc velle videtur *Hesiodus*, amico indigenti, si ejus opera

opera utamur, constituendam esse mercedem ejus operæ convenientem, non ejus amicitia abutendum. Digna sunt notatu quæ de hoc versu habet *Plutarchus*, initio fermè vitæ Thesæi, ubi sic de Pittheo, Thesæi avo: Δόξαν μάλιστα πάντων, ὡς ἀνδρὸς λόγος ἐν ταῖς τύτῃ καὶ σφοδράτερος, ἔχον. ἢν δὲ τὸ σφίσις ἐκείνης τοιαύτῃ τις ἰδία καὶ δυνάμεις, οἷα χρυσόμυθος Ἡρόδοτος εὐδοκίμει μάλιστα πᾶσι ἐν ταῖς ἑξοίσι γνώμασι, καὶ μίαν γε τούτων ἐκείνῳ λέγουσι Πιτθίδος εἶναι, Μιδῶς καὶ τὰ ἑξῆς. Τὸ μὲν ἔν καὶ Λειστοπύλῃς ὁ φιλόσοφος εἶρηκεν: *habuit præ omnibus illius ævi famam eruditi & sapientis viri. Erat autem sapientiæ illius ea species & vis, quæ usus Hesiodus famam sibi peperit, præsertim in sententiis quæ sunt in Operibus. Unam harum illam ferunt Pittbei fuisse, Merces &c. Atque hoc etiam Aristoteles Philoſophus tradidit.* Clericus.

371. *Επὶ μάρτυρα θίδαι*] Si agatur, nempe, negotium alicujus momenti; alioqui vita non esset vitalis, si omnes insidiatorum loco essent habendi. Vivebat *Hesiodus*, apud Græculos, de quorum multis dici fortasse potuit, quod de Populo Romano scripserat *Lucilius*, cujus verba exstant, apud *Lactantium* Inst. Divin. Lib.V. c.9.

Uni se atque eidem studio omnes dedere & arti,

Verba dare ut cautè possint, pugnare dolosè;

Blanditiâ certare, bonum simulare virum se,

Insidias facere, ut si hostes sint omnibus omnes. Clericus.

372. Πίσει δ' ἄρα ὁμῶς] Scribo, postulante versu: Πίσει δ' ἄρ τοι ὁμῶς. Interpretes πῖσι legit in singulari, vertit, *credulitas*. Phædrus imitatus est hunc locum fabula X. lib.3. *Periculosum est credere & non credere.* Guëtius.

373. Πυγὸς δ' αὖ] Stolz muliebres tunc temporis fortasse, in postica parte, erant in nodum collectæ. Jam à multis annis,

in magna Europæ parte, sunt omnes mulieres *πυγὸς δ' αὖ*. Clericus.

375. Φιλότης] Est verbum purum præteritum Æolicum, quod in magna Græcia dicebant *πλητής*. Scaliger.

375. Φιλότης] An *φιλότης*. A *φιλότης* τὸ φιλῶ, ἀπατῶ. *φιλότης* impostor, ἀπατηλὸν. placet τὸ *φιλότης*. habet *Hesychius* & alii. Tzetzes dubitat de vocabuli scriptura & τὸ *φιλότης* videtur præferre. *ἐπὶ χῶ*. *Guëtius*.

375. Φιλότης] *Halladius* Bezzantinus in Chrestomathia, quæ est apud *Photium*, in Bibliotheca: Κατ' εὐρημοσύνην οἱ Ἀπικτοὶ καὶ κλέπτῳ φιλότης λέγουσι. οἷον μυστήν. ἢ καὶ φιλότης ὁ κλέπτῃς, διότι φιλεῖ λαμβάνειν τὰ ἀλλότρια: *Attici boni ominis causâ, furem φιλότης dicunt, quasi exosum* (nempe καὶ ἀντίφρασιν) *vel φιλότης fur, quia amat accipere aliena.* Crediderim potius dictum sic propriè furem non quemvis, sed qui amicitiam simulans furatur; quales mulieres, quas describit hic *Hesiodus*. Vide tamen *Vossium* in Etymolog. ad vocem *Pilo*. Clericus.

377. Φεβέμεν ὡς γὰρ πᾶσι] Hic versus quàm ineptè cum sequenti cohæreat, fieri non potest, quin animadvertat quivis, nam planè τὸ ἀκόλουν desideratur. Ego dubitare non possum, *Hesiodum* hoc modo scripsisse, ut versus transponantur:

Μενοχῆος δ' πᾶσι σῶζοι πατρῷον οἶκον,

Γραμὸς δ' αἰνῶσις ἔπρεον παῖδ' ἐγκαλαίπων

Φεβέμεν ὡς γὰρ πᾶσι αἰετῶν ἐν μαγάρῳ.

Ita rei causa sequitur, quæ interpellata erat, absurdè interjecto illo versu: *Ρεῖα δὲ καὶ*: nam τὸ δὲ apud *Hesiodum* αἰπολογικὸν esse, qui eum triverunt, ignorare non possunt. Porro *ἐγκαλαίπων* ἔπρεον παῖδα *φεβέμεν*, rectè dictum est. Pueri *φρέιδου* dicuntur, dum in tenera illa ætate sunt, quæ crescunt nutriunturque, ut & *βόσκειται*. Tale est illud *Sophoclis* *Ajace*:

Τίως δ', κυρτοῖς προέμασιν βόσκω, νίαν

Ψυχὴν ἀτάλλων, μῦται τῇδε χαρμολύ.

Idem est *βόσκειται*, *φρέιδου*, ἀτάλλων. Mens hæc erit:

Unicus

*Unicus verò filius domum paternam
servet,*

*Senex verò priusquam moriaris a-
lium relinques*

*Crescentem: ita enim divitiæ in æ-
dibus crescunt.*

*Jupiter enim pluribus facile plures
adjungit opes.*

dubitare non possum. *Heinsius.*

378. Επει] MS. ἀταλὸν πῦμα, hoc est, tenerum puerum. Nam quid sibi vult ἐπει πῦμα? Ex senis felicitate est puerum heredem relinquere, nam provectiores patribus molesti esse solent. ex ἀταλὸν ἀτατον, ex quo ἐπει; Hic versus Proclo ἀλάνους & rejiciendus, Heinsio transponendus. vide notata. vers. sequ. εὐλίστον, subintellige, sibi invicem succedentibus. v. sequ. 380. ἐπιδίον. subintelliges curæ. *Guicetus.*

378. Πυγούλα] Apud Suidam exponitur *Lena, Meretrix*, Πυγούλα, Μαυλί-
στρια. A Moschopulo, Επεις ἰαυλὺ ἐπὶ πο-
ρίᾳ σολίζουσα. Quibus adlentitur Proclus. *Rob.*

383. Επτακομίδαν] Nullus Poëta, præter hunc, inseruit α in genitivo adje-
ctivi nominis. *Scaliger.*

383. Παιδάδον] Hoc est, circa 11. Maii, nam hæc intelligenda sunt de ortu Heliaco Pleiadam, qui sæculo *Hesiodi*, ex calculo *Dionys. Petavii* Variar. Dis-
sert. Lib. II. c. 9. factus est in gradu Tau-
ri I. Nam hoc circiter est tempus initii messis, in Græcia. Præterea *Hesiodus* Agricolas scribens de ortu loquutus est, qui conspicuus est, non de eo qui vulgò animadverti nequit, nec, nisi rationibus Astronomicis, innotescit. Multa habet, hanc in rem, *Claud. Salmasius* Cap. XXXVII. Exercitat. Plinianarum, sed ea valdè intricata & perplexa, quæ castiga-
vit *Petavius* memorati Operis Libro VII. Utrumque adire poterunt ii, quo-
rum intererit nosse errata *Salmasii*, quæ ad *Hesiodum* nostrum non pertinent. *Clericus.*

385. Αἴτιον δὲ διανομίδαν] "Matuti-
num ortum φαινόμενον, seu ἡλιακόν, signi-
ficari, ac δὲ τὸν ἡλίου, seu occasum cosmi-
cum ne pueri quidem nesciunt. *Hesiodi* sæculo ortus ille contingebat in
"Tauro. Stellæ sunt Vergiliæ plures,
"una est ex iis lucidior ceteris, magnitu-
"dinis tertix. Ea tempore *Hesiodi* oc-
"cidebat heliacè in Gradu Arietis, 4, 8'.
"oriebatur in Tauri gradu 11. 4'. At
"prima stella, versùs occidentem, occa-
"sum Heliacum faciebat in gradu Arie-
"tis 0, 51'. Intervallum inter occasum
"primæ Pleiadum & ortum lucidæ gra-
"dus 40. Meritò itaque diebus abscon-
"di quadraginta Vergilias canit *Hesio-
"dus*. Sol in Arietem vero motu subi-
"bat, *Hesiodi* tempore, Martii 31. Quip-
"pe anno Per. Julianæ 3714. verus locus
"solis in Arietis initio fuit Athenis Mar-
"tii 31. horà post mediam noctem 1,
"24'. Itaque Taurum ingrediebatur A-
"prilis 30. Maii proinde 11. die, lucida
"Pleiadam oriebatur, ultima verò Pleia-
"dum ad orientem Maii 16, quo tem-
"pore Messis incipiebat in Græcia. Oc-
"casus earundem matutinus in Libra
"19. gradu fiebat, sed verus nec adspe-
"ctabilis. Idèd circa initium Scorpii
"ἀπατάδων φαινομένην accidit ineunte No-
"vembri. Nam æquinoctium autumnæ
"le, per idem tempus, incidit in Octo-
"bris initium. Tum igitur arationis ac
"sationis tempus appetit; quod *Virgi-
"lius* hisce versibus expressit:

"Ante tibi Eoæ Atlantides abscon-
"dantur

"Gnosique ardentis decedat stella
"Coronæ,

"Debita quam sulcis committas se-
"mina.

Hæc aliaque, in eam rem, habet *Peta-
vius* Var. Dissert. Lib. II. c. 9. Igitur in
verbis *Hesiodi* mentio fit unius ortûs
Heliaci Pleiadum, & duplicis earum oc-
casûs. Ortûs tempus referendum ad 11.
Maii. Prior occasus, qui arationis tem-
pus

pus indicabat, fuit Cosmicius occasus, cum oriente Sole unâ cum Scorpione, in quo est, Pleiades in Tauro sitæ horizontem ex adverso subeunt. Quod circa initium Novembris factum, tempore *Hesiodi*. Posterior verò occasus obscurius indicatur v. 368. estque Heliacus occasus qui fiebat 3. Aprilis. & post quem in radiis solaribus per quadraginta dies latebant Pleiades. Ita tamen loquutus est *Hesiodus*, quasi confunderet utrumque illum occasum; nemo enim non dixerit, lectis ejus versibus, occasum cujus meminit v. 384. cum esse post quem Pleiades latent per quadraginta dies ante messem. Sed sunt ejus verba benignius explicanda, cum non ignoraret quantum tempus sit inter arationem & messem. *Clericus*.

385. Τισιράματα] Vide not. ad v. antecedentem. *Clericus*.

386. Κεκρίρα] Astrologi δύνει ἡλιαυὶν occasum solarem dicunt quando stella involuta est radiis solaribus, quod vulgò vocant combustam stellam. Illa autem δύνει deberet dici κρύψις. Est enim occultatio potius, quàm occasus. Quando verò stella explicatur ex radiis solis, quod propriè dicitur ἔξωρασις, hoc vocant ἀναπάλει ἡλιαυὶν. Intervallum autem ab occultatione ad ἔξωρασιν Astrologi dicunt esse quindecim graduum, quod est circiter totidem dierum. Sed *Hesiodus* dicit non quindecim sed viginti dierum esse τὸ κρύψιν, & totidem dicemus τὸ ἔξωρασιν. *Scaliger*.

386. Πλειάδοις ἑνιαυτῷ] Itaque intra quadraginta illos dies, quibus latere dicuntur Vergiliæ, collocandum *Hesiodi* anni principium; quod fortasse referendum ad initium Tauri; quò spectare videntur verba *Virgilii* Georg. I, 217.

Candidus auratis aperit cùm cornibus annuus

Taurus.

Hoc unum ex verbis *Hesiodi* colligi potest. Vide tamen quæ habet *Jos. Scaliger*

ger Emend. Temp. Lib. I. de periodo Thebana. *Clericus*.

387. Φαίνονται] Annus Thebanus tempore *Hesiodi* erat idem cum Delphico, & idem principium habebat à mense qui incidebat in geminos, qui Athenis dicitur θαργελίων, vere adulto. *Scaliger*.

391. Γυμνὸν ἀέφειν] Antequam sit nimis acre frigus; sub finem Octobris, quo tempore in Græcia clemens est cælum. *Clericus*.

392. Εἴ χ' ὦλεα πάντ' ἐδάδα] Ωλεον non est semper τὸ κατ' ὄρας, sed & τὸ ἐντελής in fructibus: dicebantur autem ἐντελής fructus & πλεισφόροι, cum non minùs fecundi essent, quàm destinaret cultor. Ita ὦλεον ἑνιαυτὸν dixit Theocritus τὸ ὅλον, & ne uno quidem die pleno minorem. Et πλεισφορεία pro frugibus illis celebrabatur, quas *Hesiodus* καρπὸς ὦλεος vocat, sicut οἶκος πλεισφόρος ille dicebatur, in quo erant maritus, uxor, liberi. Et tantùm πλεισφόρον, ὅλον τὸ ἑνιαυτὸν, dicunt Poëtæ: unde illud, πλεισφόρον εἰς ἑνιαυτὸν, quod Theocritus ἔπος ὦλεον dixit. *Hesiodus* eleganter εἴ χ' ὦλεα πάντ' ἐδάδα ἔργα κομίζεσθαι Διμήτερος. id est, οἱ πλεισφόροι καὶ ἐντελής τὸν καρπὸν κομίζεσθαι εἰσέλθας. *Heinsius*.

403. Ἀχρεῖος δ' ἔσται ἐπίαν νομὸς] Hoc est νέμους, tributio, partitio, distributio in utramque partem, utrimque. *Homer.* Πολλὸς δ' ἐπίαν νομὸς ἔνθα καὶ ἔνθα. distributio. *Moschopolus* πλάτος vertit. *Guicetus*.

405. Γυναικί] non intelligit uxorem, sed Ancillam. *Aristoteles* in *Oeconomicis* falsus est memoriâ, cum hoc versu absolutam sententiam contineri & γυναικί putat esse γαμητίω. *Scaliger*.

406. Κτητίω ἢ γαμητίω] Notarunt jam olim viri docti Philosophum in *Oeconomicis* etiam τὸ κτητίω pro conjuge sumere. In jure certe Atticò, etiam conjux inter τὰ κτήματα numerabatur, & maritus ὁ κύριος appellabatur. Unde cum lis intentaretur uxori, præco clamabat ἢ ΔΕΙΝΑ ΚΑΙ Ο ΚΥΡΙΟΣ, id est, *Ejusmodi mulier accusatur cum domino suo.* Qua occasione

clusi vermes lignum rodunt. De hisce vermibus vide quæ collegit *Sam. Bochartus* Hierozoïci P.II. Lib.IV. c.27. *Clericus*.

423. Οἱ μὲν δὲ Τειπόδων] Siquis, ut supra ad v.342. Joannes Clericus, Hesiodi μικρολογίας irrideat, Plutarchum audiatur hoc in loco à Proclo citatum. Πολλὸς ἐν ταῖς οὖν Πλάτωνα ἀμυνόμενος τὸς γελῶντας τὸν Ἡρόδοτον τὴν μικρολογίαν, καὶ Πλάτωνα λέγοντας οὗτοι τὸν σκευὸν ἐν ταῖς οἰκῇς διελέχθαι καὶ ἐμμετείας καὶ Λυκούργου οὗτοι τὸν Σωκράτην κατασκευάζουσιν, ἵνα ὑπὸ στίχων οὗτοι καὶ Πλάτωνα μόνον ἀπείκητοι, Δεῖν ἔν τῳ ἀντιθέσει καὶ τὸν Ἡρόδοτον μέγα ἐξουθενῶν καὶ ὅλως, καὶ ὑπὲρ, καὶ ἄλλοις, καὶ σφύρας καὶ τὰς ἀρχαίας τὴν πολλὴν καὶ τὴν πρῶτον ποιῆσαι λόγον, καὶ τὸν εὐρύτου Πάμφωνος πρῶτον δόξαι τὸν λόγον οὕτως εὖ, καὶ τὸ ἐκ τούτου εὖ εἰσῆλθαι τὸν τὸν Πιθίων ἔθνην ἀλλὰ οὕτως ὅπως ὀνομάσθαι, δόξαι τὸν πῖδων ἐπινουσιον τὸν πῖδων. ὅτι μὴ τὸν πολλὸν λέγει οὕτως ἐκ τούτου διαμαρτυρεῖται, ἀλλὰ τὸν τὸν χρονοδότην, καὶ οὕτως πύχνην, οὕτως πῖδων. *Rob.*

426. Τειπόδαμον] Trium dodranta-lum. Palmus quarta pars pedis, ποδαμὴν verò dodrans. *Scaliger*.

426. Τειπόδαμον] In longitudinem. Versu præcedente pro σφύρας καὶ τῆμοιο, leg. σφύρας καὶ τῆμοιο. *Guicetus*.

Ibid.] Ἀφ' ἑνὸς τῆμον] Aratro, plostellæ, à la charruë de deux pieds & demy de large. An scribendum & distinguendum; τειπόδαμον δ' ἑνὸς τῆμον διαμαρτυρεῖται ἀμείβη πολλὰ ἐπὶ τῆμον καὶ καὶ. Ordo τῆμον δ' ἐπὶ καὶ καὶ ἐπὶ τῆμον ἑνὸς τῆμον. δ. a. appositivè. Placet τὸ ἐπὶ τῆμον, seu potius ἐπὶ τῆμον, accentu in antepenultima, una vox composita. *Idem*.

427. Θέρον τὸ γίλυ] Hoc est, ubicumque inveneris dentale, aufer illud tecum, raro enim occurrit. *Idem*.

430. Ἀθλων δὲ δμῶς] Δμῶς metaplasmus, declinatio pro declinatione. *Scaliger*.

430. Ἀθλων δὲ δμῶς] Οὗ πῖδων. *Guicetus*. Sic dicitur faber lignarius, quia fabrilis etiam arti præesse credebatur Minerva, quo fit ut Epeus equum illum li-

gneum, cujus ope capta est Troja, dicatur, divinâ Palladis arte, ædificasse, Lib. II. *Æneidos* v.15. *Isidorus* Orig. Lib. XIX. c.20. *Olea quoque hanc dicunt inventricem & fabrica multarumque artium repertricem. Ideoque illi vulgò opifices supplicant.* *Clericus*.

430. Ἀθλων δὲ δμῶς.] Viri docti interpretationem suam Proclo debent, qui sic exponit — Ἀθλων δὲ δμῶς. Οὗτος ἔστιν ὁ πῖδων τὸν Ἀθλων δὲ δμῶς.

Εὖ οἰδὸς σφίρας ὑποδημασίῳ Ἀθλων. Καὶ Ομηροῦ φησι οὗτοι τῆμον ὅσους. *Rob.*

436. Βοὴ δ' ἐννατῆρος] *Aristoteles Hist. Anim.* Lib. VI. c.21. de bove: ἀμείβη δὲ μάλιστα πνύατος ὢν. διὸ καὶ Ομηροῦ φησι πεποικίλναι πρὸς ὀφθαλμοὺς, ποικίλα ἔχοντα πνύατος — καὶ τὸ βοῆς ἐννατῆρος δύναται τὸ ταύτων: *viget quinquennis maxime; quocirca Homerum rectè dixisse aiunt marem bovem quinquennem — & bovis novennis, hæc enim idem valere.* Apud *Homerum*, scilicet, *Iliados* H. Agamemnon μάσταιν βοῆν πνύατος, ut & filii Autolycei *Odyss.* τ. At *Odyss.* κ. *Æolus* excoriat utrem bovis ἐννατῆρος, quo ventos includit. Hæc quorum idem dixerit Philosophus divinare nequeo; nisi velit novennem bovem tam florere, quàm quinquennem, quia usque ad nonum annum est in pleno ætatis vigore. Unde *Hesiodus*, in Operibus, βὴ δ' ἐννατῆρος &c. Hæc habet *Sam. Bochartus* Hieroz. P.II. Lib.II. c.28. Fortasse voluit indicare *Aristoteles* bubulam carnem optimam esse circa quintum annum, robur verò corporis & pellis firmitatem, circa nonum. *Clericus*.

436. Πῖδων τὸ γίλυ] Nonnunquam legitur ὁ πῖδων γίλυ, invito metro. Sed suadentibus MS^{to}. Bodl. 60. & Scholiaste Aristophanis restitui ὁ πῖδων τὸ γίλυ. Heinsius autem legit ὁ πῖδων γίλυ. *Rob.*

442. Τετράτερον, ὁ τετράτερον] Hic τετράτερον quatuor dicuntur, quemadmodum apud Latinos *quadra*, quæ paribus interstitiis in pane erant distinctæ. Auctor Moreti:

— jam

— jamque subactum
Format opus, palmisque suum dila-
tat in orbem,
Et notat impressis, æquo discrimi-
ne, quadris.

Hesychius: πύρα, κλάσμα ἄρτου. Quam vocem crediderim Veteribus Glossis restituendam, in quibus, *Quadra*, πύρα; imo πύρος. Βλωμός verò, hoc in loco, minus frustum significat. *Hesychius*: βλωμός, ἰχθυόμας, ubi legendum viderunt docti ἰχθὺς φωμός, *bucca tenuis*. Quod tamen non est ita intelligendum apud *Hesiodum*, cum, ut rectè *Isaac Casaubonus* ad *Athenæum* Lib. III. c. 29. absurdum sit existimare rustici hominis famem octo buccellis posse expleri. *Athenæus* quidem: βλωμῆς τις ἄρτους ὑπομάζειν λέγει (Philemon) τῷ ἰχθύτι ἐντομῆς, ὡς Ῥωμαῖοι κοδράτους λέγουσι: *Blomilios vocari dicit panes incisuris divisos, quos Romani quadratos vocant*, id est, in quadras incisos. *Clericus*.

442. Οκτὲςλωμον] Hinc explicatur Horatii versus 49. Epist. 17. Lib. 1.

Et mihi dividuo findetur munere quadra. Rob.

444. Παπταῖον μὲ ὁμίλεις] Non attendens sulcos, sed circumspiciens an amicum aliquem sit conspecturus. Ex negligentia ejusmodi desumpta est sententia Christi Luc. IX, 62. Οὐδεὶς ἐπὶ τὴν χεῖρα ἐπ' ἀρετῆς, καὶ βλέπει εἰς τὸ ὄπισθεν, εὐδοκίᾳ δὲ εἰς τὸ βασιλεῖαν τῷ Θεῷ. *Hesychius*: παπταῖον, ἀεὶ βλέπει πᾶντα· παπταῖοντα, ὁρῶντα. Sic quoque interpretatur *Eustathius*: τὸ ὄπισθεν καὶ ἀπὸ πλάγιον τὸ δὲ πᾶν, οὐδέποτε βλέπει. *Clericus*.

447. Ἐπλοῖνται] Hoc est, æquales animo agit, lasciviendi cupidine commoto. Nam πλοῖομαι, unde, interposito ι, πλοῖομαι, est non tantum timore, sed quovis alio affectu vehementiore commoveri. *Hesychius*, Πτοῖσθαι, πλοῖσθαι λέγεται τὸ παρορμηθῆαι πρὸς τὴν ἀρετήν. Exemplum sunt, apud optimos Scriptores, frequentia. Unum tantum adscribam ex *Dione*

Prusæ, quod mihi commodum hisce diebus elegantissimum Scriptorem lectitanti occurrebat. Sic loquitur de Homero Orat. II. de regno: ταῦτα δὲ λέγει διδάσκων καὶ παραγῶν, ὡς δὲ καὶ παπῆζης ἐπιμαλῆσαι τὸς ἀγαθὸς, ἐπὶ προφῆς γὰρ παντοίας καὶ πολυτελείας ἐκ ἐπύργων ἀπειρος ὢν. ὥστε τὰς αὖτε ταῦτα τὸν ἐπλοῖσθαι Πέρσας καὶ Σύρους καὶ τὴν Ἑλλάνων Ἰταλιῶτας καὶ Ἰωνας, μὴ δὲ ἔργος ἐπικινεῖσαι τὸ παρ' Ομήρῳ χορηγίας καὶ ἀδελφότητος: hæc autem dicit docens et admonens, bonos oportere et mensæ curam gerere, quandoquidem cibi varii et pretiosi non erat in expertus; ita ut qui nunc hisce valde afficiantur, Persæ et Syri et Græci, Italique et Iones longè absint à sumptibus et deliciis quæ sunt apud Homerum. *Clericus*.

447. Ἐπλοῖνται] Appositum magis exemplum occurrit apud Callimachum in Hymno ad Dianam v. 190.

Ἡς ποτὶ Μίνως

Πτωχὸς ὑπ' ἑρῶν κατὰδραμὸν ἕρτα Κρήτης.

Cujus quondam Minos

Percussus amore pervagatus est montes Cretæ. Rob.

448. Εὐτ' ἂν γάρην φωνῇ ἐπακίστης] Multa ad hujus loci illustrationem congeffit *Sam. Bochartus* Hieroz. P. II. Lib. I. C. 11. quæ non exscribemus. Observandum dumtaxat hanc sermonem esse de migrante grue, non de adveniente. *Clericus*.

448. Φωνῇ γάρην] Similiter *Aristophanes* Oriz. v. 711. à quo confirmatur tum id quod observavit *Bochartus*, viz. hic loci sermonem esse de migrante grue, non adveniente; tum id quod notavit *Salmasius*, viz. tertiam hic arationem intelligi, qua fata inarantur.

Σπείρει μὲν, ὅταν γένηται

Κρόκος ἐς τὴν Λιβύην μεταχωρῇ.

Sere quidem, quando grus

Clangens ad Libyam discedat. Rob.

450. Ἡ τ' ἀετοῦς πρὸς σῆμα φέρει] Copiosissimè de variis arationibus egit *Claud. Salmasius* ad *Solinum* Pag. 509. & seqq. Ed. Ultraject. ubi inter alia, hæc habet:

Ter-

Tertiam arationem, quâ sata inarantur, Hesiodus ἀετον proprie vocat. De prima dixit ἡμεῖς πολλοὶ; de secunda, θύειν ὃ νωμὸν, quæ est vianis vel iteratio; de tertiâ, ἀετον, quâ voce sationem ubique intelligit, quia simul serebant, arabantque tertid. Sic de gruis adventu (imò verò abitu) ἰ τ' ἀροτῖο πὶ συμῆ. &c. ὅ παυλλὸ ποστ: αὐτὸν καὶ διεπλὺ ἀρόν, ἀροτῖο καὶ ὄψω, hoc est, ξυρὰ καὶ ὕχον ἀρόν καὶ τ' τοῦ ἀρόν ὄραν. Ita alibi, apud eundem, ἀρὲν ἐστὶν σέρεν: εἰ δὲ καὶ ἡλίσιον ἀροτῖς ἀρόν χθονά διαν. Vetat terram feri circa brumam. Nimirum, ἀρὲν est quidem semper arare, sed quia cum ultima aratione conjuncta erat satio, priore & posterius significatur. Intelligitur autem hîc & alibi satio tritici, de qua sola, quasi potissima agit Hesiodus, in hoc Opere. Clericus.

462. Εἶδες πολλοὶν, θύεις ὃ νωμὸν] *Clauð. Salmasius* p. 510. Exercit. Solinianarum, ostendit Græcos quidem recentiores νῦν ac νῦνεν dicere de terra, quæ primâ aratione novatur, quæ primùm proscinditur; sed vetustissimos vocasse νῦαν secundam arationem, non primam, ex hoc Hesiodi loco. Prima aratio fit verno tempore, secunda æstate; quod νῦν vocat Hesiodus, Latini iterare. Νεὸν similiter vocant terram novalem, quæ iterata est. Et sanè hæc etiam significatio est verbi νῦν, de novo enim fieri, & novari dicitur quod secundò fit. Græci Interpretes veteres interpretantur ἐπιλαύοντι γῆν καὶ θρύπτεν, καὶ ἐμαλύνειν, ἀνακατασκευάζοντι αὐτὴν αὐτὴν καὶ νῦν ποιόντων. Quæ omnia secundam arationem Latinorum & iterationem designant. Quod offringere proprie dicebant; nam proscissione, hoc est, primâ aratione grandes glebæ excitantur, quæ iteratione offringuntur, & rumpuntur, æquanturque. Hæc aliaque similia sæpius repetit, pro more suo, vir summus. Clericus.

463. Νεὸν ὃ ἀσέπειν] Idem pag. 514. observavit cum toties novetur terra, quoties aratur, νῦν dici non tantùm agrum

primùm proscissum, sed quamvis terram per omne id tempus quo vertitur & aratur, donec conseratur, quod liquet ex hoc Hesiodi loco. Sic & Odys. E. 127, νῦν ἐνὶ πεπλότῳ, in novali ter versato, quod tertiatum est, sive tribus arationibus motum. Xenophon: εἰ μάλῃς ἀγαθὴ ἡ γῆς ἵσταται, ὅταν τε δὲ καὶ διεπλὺ αὐτὴν εἶναι, καὶ ὅπῃ οὐ μάλιστα αὐτὴς τ' ἡλιον: si bona futura est novalis, debet esse pura ab omni sylva, ὅ quàm maximè torreretur à sole. Sed nec, quod Hesiodus νωμὸν vocat terram, quæ æstate iteratur secundâ novatione, inde sequitur νῦν proprie dici de iteratione. Nam & πολλοὶ γῆν non de prima tantùm, sed etiam de secunda ac tertia dicitur. Unde διπλοῦν & τριπλοῦν γῆ. Alia hanc in rem, apud ipsum Salmasium, lege. Clericus.

464. Εὐκλείτερον] In copia imprecationes non fiunt, sed in inopia, vide Proclum. Vult Hesiodus agrum probè cultum suppeditare victum familiæ, quæ alioqui infensa fit patrifamilias, diris eum devovet, nec nisi cibo potest placari. Clericus.

470. Ἐχον μακλῶν] Non proprie intelligitur ligo, sed malleus ad occas frangendas. Scaliger. Imò verò ad invertendam in sementem terram; nam hæc est tertia aratio, non occasio, quæ secunda est. Vide ex Salmasio notata ad v. 462. Clericus.

476. Ερεβόμενον] Malim legi ἐρεβόμενον, quàm elidi γ, quod durum est. Hoc est, redundantem intus positam; ab ἐρεβόμενος, ἐρεβό, & metaphoricè redundo. Clericus.

477. Εὐοχῶν] Εὐοχῶν hîc legunt Moschopulus, Proclus, Tzetzes Interpp. Hesych. εὐοχθεῖν ἢ εἶχον, εὐδομεῖν παρὰ, εἶναι, εὐπορεῖν. ὅτι γὰρ ἡ πορὴ. Δεῦτε εὐοχδοὶ οἰπαρα, læta convivia, ὅτι τὸ εὐ εἶχον, Athen. εὐοχθῶν quasi εὐεχθῶν. Sed εὐεχθῶν magis placet. Guictus.

477. Εὐοχθῶν δ' ἴζηται] Male εὐοχῶν substituitur ab aliis. Eustathius: ἴδον καὶ Η.

σπόδος εὐνοχθεῖν λέγει, τὸ ὅτι καλλοῖς κοπῇ. ἢ καὶ ἄλλως ἐχθρῶσι. τὸ εἰς ὕψος ἐπέραι τὸ θυμὸν. Item, ὁ παῖς π καὶ τὸ ὄχι μὲν ὀχυρῶς ἢ προρῶν ἀφ' ἧς καὶ τὸ εὐνοχθεῖν κατὰ πινυς παρ' Ἡρόδοτ. *Heinsius*.

479. Εἰ δὲ καὶ ἡλίσις προπῶς] Hoc est, circa Solstitium hibernum. Ex his constat, verba sunt *Cl. Salmasii* p. 517. Exercit. Plinianarum, legitimum sementis tempus, præcipuè triticeæ, in Africa & Græcia omni, fuisse ab occasu Vergiliarum. Hoc *Hesiodus*, *Theophrastus*, *Xenophon*, & *Plinius* testantur. Et *Xenophon* quidem totum illud tempus ferendi eis ὥριμον, καὶ μέσον καὶ ὄψιμον distinguit. Festinata satio à Vergiliarum occasu incipiebat, serotina circa brumam. *Hesiodus* ὠφειλίω vocat, qui eo tempore ferit, ut contrā *Θερμότης* qui circa Vergiliarum occasum, v. 490. *Columella* Lib. II. c. 8. *Intelligi debet tritici satio dierum sex & quadraginta ab occasu Vergiliarum, qui sit ante diem IX. Calend. Novembris ad Brumæ tempora. Sic enim servant prudentes agricolæ, ut quindecim diebus priusquam conficiatur Bruma, totidemque post eam confectam, neque arent, neque vitem aut arborem putent.* Fallitur tamen vir summus in eo quod hic habet *οὐδὲ τὸ ὠφειλίω*, de quo vide ad v. 486. *Clericus*.

480. *Ἡβουρ ἐμύοντις*] Hoc est, otio è, nam non erit cur festines. Alioqui segetem copiosam metentes satis temporis non habent, ut inter metendum sedeant. Festinandum enim periti Rei Rusticæ suadent. *Columella* Lib. II. c. 21. *Sed cum matura fuerit seges, antequam torreatur vaporibus æstri sideris qui sunt vastissimi per ortum Caniculæ, C E L E R I T E R demetatur; nam dispendiosa est cunctatio.* Cujus rei rationes postea tradit. At in raris segetibus, messis brevi absolvitur, etiam non festinantibus. *Clericus*.

Ibid. Πτεῖ χειρὸς ἄργον] Psaltes Psalm. CXXIX. 7. *non implevit manum suam*

messor, neque sinum suum colligator. *Clericus*.

482. Παῦροι δὲ σὺ θνήσκοντα] Psaltes de tempi messe Pl. CXXIX. 7. *non dicunt transeuntes, benedictio Jehovæ vobis.* *Clericus*.

486. *Ἡμὲς κόκκυξ κοκκίζω*] Initio veris. *Plinius* Lib. XVIII. c. 26. de spatio quod est inter æquinoctium vernum & exortum Vergiliarum; *In hoc temporis intervallo, quindecim diebus primis Agricola rapienda sunt ea, quibus peragendis ante æquinoctium non suffecerit: dum sciat inde notam exprobrationem scdam, putantium vites per imitationem cantus alitis temporarii, quem cuculum vocant. Dedecus enim habetur, opprobriumque meritum, falcem ab illa volucres in vite deprehendi.* *Clericus*.

486. *Ἡμὲς κόκκυξ*] Sic Aristophanes in *Orni*.

Κ' ὅπιδ' ὁ κόκκυξ εἴπῃ κόκκυ, τίδ' αἱ φοίνικας ἄπαιρται τὰς πυρὸς ἂν καὶ τὰς κριδάς ἐν τῇς πύλαις ὠδίζον. *Rob.*

491. *Εν θυμῷ δ' οὐ πάντα φιλόδοξοι*] Hoc est, recordare. Est loquutio Phœnicia, de qua diximus ad Gen. XXXVII, 11. *Clericus*.

493. Λέσχῳ] Adde iis, quæ de hac voce notata sunt, locum *Harpocratonis*: Λέσχαι, Ἀθηναίων ἐν ταῖς οἰκίαις Νικοκλίας, Λέσχας ἑλίου δημοσίου πινυς τίπτες, ἐν οἷς γούλιον ἀγορεύοντες πολλοί. *Ομηροῦ,*

Οὐδ' ἐδίδας εὐδὲν χαλκῶν ἐς δόμα ἐλθόν,

Ἡί ποῦ ἐς λέσχον.

Κλαύδης, ἐν ταῖς οἰκίαις, λαντανεμῶσαι τὰς Ἀπιδάσαι τὰς λέσχας φασί. Ἐξέρχεται ὁ ὁμοίως γινώσκαι αὐτὰς, καὶ παρ' ἐνίας τὸ ὄν Λεσχίον δὲ καλεῖται: *Antiphon* in *Oratione contra Nicoclem*. *Leschas publica vocabant loca, in quibus otiosum vulgus desidebat.* *Homerus*: non vis cubitum ire in fabri ferrarii officinam, aut aliquam *Lescham*. *Cleantes* libro de *Diis*, ait *Leschas Apollini consecratas; esse autem exedris similes Deumque cognomine Leschenorium à quibusdam vocari.* *Adi & Ij.* Ca-

Casaubonum in Characterem ἀλλοξίας, apud *Theophrastum*, Clericus.

493. Λίγην] A λίγη derivatur ἡλιγος, vulgaris, de quo sermo est publicus. Herod. Lib. I. Τούτοι, ἢν ἐπὶ ὑμῖνα, ἢ τὰ ἰσθύνοντάς ἐστι ἡλιγος, ἀλλὰ τὰ οὐκ αἰσθητά. His, si modo sim incolumis, non Ioniam, sed propria sua incommoda erant in circulis deploranda. Et in Lib. 2. Περιελαύνοντες, ejusdem vox significationis. *Rob.*

497. Παχυν πόδα] Aristoteles in problematis: famelicis superiora arescunt, inferiora tument. *Scaliger.*

500. Ελπίς δ' ἐκ ἀραδῆ] Ελπίς ἐκ ἀραδῆ Hesiodo est νόημα κακόν. Pindarus eam partem in homine ἐλπίδα vocat, quæ cogitationibus vacat. *Heinsius.*

504. Μῆνα Ληναῖον] Plutarchus nescit quis sit ille mensis. certum est esse brumalem, respondebat Attico Πονδῶνι, aut Γαμυλιῶνι. *Scaliger.*

504. Μῆνα ὃ Ληναῖον] Κατὰ τὸν μῆνα, subintellige, sunt. Mensem in quo sunt mali dies. Vel sic distinguendum: Μῆνα ὃ Ληναῖον (καὶ ἡμέτα, βέδρα πάντα) τῶτον ἀλευάδης. & placet. hoc est, mensem verò Januarium, (mali sunt dies, bobus nocentes omnes) hunc vita; pro, hunc inquam, vita. Vel appositivè μῆνα ὃ Ληναῖον καὶ ἡμέτα, βέδ. π. hoc est, Mensem Januarium, malos dies: hoc est, qui mali sunt dies, hunc, inquam, vita. *Guiccius.*

504. Ληναῖον] Apud Thebanos primus mensis dicebatur Βουκίπῳ, respondens Gamelioni Attico. Plutarchus in Pelopida: ὃ νόμος καλεῖντος ἐν τῷ πρῶτῳ μηνὶ ὁραδύναι ὃ Βοιωτάρχας ἐτίθει, ὃν Βουκίπῳ ὀνομάζουσιν. cùm lege sancitum esset ab iis dari Βεοτάρχiam primo mense, quem vocant Bucatium. Hunc autem eundem, quem Hesiodus Ληναῖον vocat, esse putat Plutarchus. Hefyschius: Ληναῖον οὐδὲνα μὲν ὃ μνηὸν Βιωτοὶ ὅτι καλεῖται, εἰκάζει ὃ Πλάτωνος Βουκίπῳ, καὶ ὃ Φυχρὸς ὅτι. Secundus mensis erat Ερμῶος. Sequitur apud Hefyschium: ἐνίοι ὃ ὃ Ερμῶος, ὃς μὲν ὃ Βυ-

καπὸν ὅτι ὃ ὃ Ἀθηναῖοι ὃ ὃ Ληναῖον ὅτι ἐν αὐτῷ ὅτι. Hæc ex *Jos. Scaligeri* Lib. I. de Emend. Temporum. Posteriori rationi Hefyschii repugnat quod alii docent de tempore celebrationis *Lenæorum*, quam referunt ad finem autumnii. Vide *J. Meursium* in Græcia feriata, ad vocem Ληναῖα. Itaque in priore acquieverim. *Clericus.*

507. Οὐκ ἀλφ' ὅτι] Operæ pretium est notare inter duos Poetas antiquissimos in ejusdem rei descriptione similitudinem. *Homer. Il. I. v. 5.*

Ὡς δ' ἀνέμοι δύο ἵλόντων ἰχθυοῦντα, Βορέας καὶ Ζέφυρος, τὸ τε θρηάκων ἀντων. Ελδόντ' ἑκαπίνης. ἀμυδὲ δὲ τε κύμα καλαινόν

Κεφδύνται, πολλὸν ὃ παρὲξ ἀλαφύρας ἰχθυον.

Sicut autem venti duo pontum commovent piscosum,

Boreas & Zephyrus, qui è Thracia spirant

Adventu repentino, simul autem & unda nigra

In acervum attollitur, multamque extra mare algam fundunt.

In Thracia autem Boreæ speluncam collocat Callimachus in hymno in Delum v. 62.

Ὁ μὲν πῖδον ἡπείροιο

Ἡδὲν ὃ ἡλῶος κορυφῇ ὃν θρηάκος Αἴμου, ὅτις Ἀρης ἐφύλασσε σὺν ἑνὶ τῷ δὲ αἰ ἰππῳ

Ἐπὶ δὲ μυχὸν Βορέας ὅτις ἀπὸ ἡπείρου.

Ille quidem solum terræ continentis,

Stans in excelsa vertice Thraciæ Æmi,

Crudelis Mars observavit cum armis: ejus autem equi

Septemplex Boreæ juxta specum stabulabantur.

Quem locum egregie exponit, ut solet omnia, *Illust. Spanhemius.* "Thraciæ nempe dicti hujus venti specum, seu antrum, non jam in Æoliis insulis cum Homero aut Marone, sed in Thracia cre-

"credita sc. Aquilonis, de quo ante ad
"v. 26, patria, & quidem circa montem
"Æmum collocat hic Callimachus, de quo
"eundem Boream oriri dixit etiam su-
"periori Hymno in Dianam v. 114.

Ἄμυ δὲ ὅτι Ὀρίνι, τῶν Βορέαο κατὰ τὴν
ἐρχεται.

*Æmum ad Threicium, unde Boreæ
procella oritur.*

"Hinc à Dionysophane juxta eruditos
"Apollonii enarratores lib. 1. v. 826.
"traditum, foveam extitisse in Thracia,
"de qua fierent status ventorum, atque
"ita inde habitam, & qua de re jam su-
"pra ad v. 26, Thraciam ventorum do-
"micilium, ὁρίνι ἀέμων οικησιον. Imo
"sicuti Martis, Thracum nempe Dei,
"equi juxta illud Boreæ antrum stabula-
"re dicuntur hoc loco; ita ipse Boreas,
"& socii venti Thraces equi indigitan-
"tur à Valer. Flacco lib. 1. v. 611. Et
"similiter quidem Boreæ procella ἄμυ-
"ποι, equis similes, seu equestri celerita-
"te à Sophocle vocantur juxta priscos
"ejus interpretes, Antig. v. 996. ubi
"præterea ejusdem Boreæ antra prope
"Thracium sinum Salmydessum collo-
"cantur, qui sinus monti Æmo, seu Hæ-
"mimonto, Thraciæ regioni, ab eo de-
"nominatæ, erat vicinus". Hactenus
Spanhemius; quem tamen non solito
acumine notare credo, Boreæ specum ab
Homero & Virgilio in Æoliis insulis col-
locari. Hi quidem Poætæ has insulas
commune omnibus ventis receptaculum
assignant, uterque tamen Boream in Thra-
cia quasi in proprio suo domicilio collo-
cat; quod de Homero patet ex supra
citatis, & de Virgilio ex Æn. 12. v. 365.

*Ac velut Edoni Boreæ cum spiritus
alto*

Insonat Ægeo.

Edoni, Thracii, quoniam in Thracia ha-
bitare fingitur. *Rob.*

§ 24. Ἀντίον] Κλείταρχος ἐν γλώττις ὁ
Πολύποδες ὑπὸ Λακκαδιμονίων Ἀντίον φησι κα-
λεῖσθαι. Λεϊστίνιος δὲ φησι τοῦδε ἴδ. τὸ κτ' τὰς

Πολύποδες αὐτὰς γὰρ ἑαυτὰς μὴ κατεδίδου, ἀλλ'
ὑπὸ τῇ Παγέων κατεδίδου. *Proc.* Suidas au-
tem dicit Eledonen esse Polypi speciem,
& sic nominari, ἅ redundantem, quod se-
ipsum comedit ἐλεδόν. εἶδος πολυπόδες, ἥ τις
ἔχει κατὰ λυδὸν, καὶ ὅτι ἐπὶ ἀπὸς, ὡς φησὶν Αἰλία-
νός· ἐστὶ δὲ τὸ λ. φελοῦν. καλεῖται δὲ ἐλεδόν ὑπὸ
τῷ ἑαυτοῦ ἴδιον. Polypi etiam seipsum
comedentis meminerunt ab Athenæo ci-
tati Alcæus, Εἰδὼδ' ἱμαστὴν ὡς Πολύπους. Et
Comicus Pherecrates in fabula cui titu-
lus est, *Agrestes*. ὁπότε δ' ἦν σπονδὰς
σπέρδα, ἀσπέρει τὸς Πολύποδες τοῖς καὶ φελοῦ-
ρον αὐτῶν τὸς δακτύλους. Et Diphilus in
Emporo,

Πολύπους ἔχον ἀπὸς ἐλαμολῆς τὰς πλὴν-
τα,

Ὅν φελοῦρῶν ἑαυτὸν ἐσθ, φιλῆται.

Polypum verò seipsum arroderet negat
Athenæus lib. 7. τὸν δ' ἐστὶ φελοῦρ· ὑπὸ γὰρ
τῷ γόγγον δακτύλων τὸς πόδας ἀδύναται.
Quod etiam confirmat Plinius lib. 9.
cap. 29. *Ipsam brachia sua rodere fal-
sa opinio est: id enim à congris evenit
ei.* Nam cap. 30. tradit idem, *Avidis-
simos esse concharum; illas ad tactum
comprimi, præcidentes brachia eorum,
ultròque escam ex prædante capere. In-
fidiantur ergo polypi apertis, impositoque
lapillo extra corpus, ne palpitatum ejicia-
tur, ita securi grassantur, extrahuntque
carnes, ille se contrahunt, sed frustra,
discutuntur.* Polypodis vero cubile, quod
ὁ οἶκος, & τὸ ἴδιον vocat Hesiodus ἰ δαλέ-
μα ab aliis scriptoribus sæpissime nuncu-
patur. Homer. Odyf. B. v. 432.

ὡς δ' ὅτι πολυπόδες δαλέμας ἐξελκόμενοι.

Et in Hymno in Apoll. v. 77.

Πολύποδες δ' ἐν ἐμοὶ δαλέμας, θῶναι τὴν
μύλωναι

Ὅϊα πύκνοντα ἀνδρα.

Et Callimachus in Epigrammate

Μηδὲ μοι ἐν δαλέμῳ ἴδ', ὡς πύκρον, (οἶ-
μα γὰρ ἄστυς)

Τίκτηται νεότης ὅσον Αἰωνίου.

Ita enim optime hunc versum emenda-
vit Celeberr. Bentleyus. Eandem vocem

sc. & *Sandalus* eodem sensu usurpaverunt Aristoteles, Theophrastus &c. *Rob.*

527. *Επὶ κυνῶν ἀνδρῶν*] Qui intelligebat solis arcum diurnum, tempore brumæ minorem apud Græcos, majorem esse in Æthiopia, quam hîc describit, debuisset intelligere esse Antipodas. Attamen, admissio prioris, posterius, quamquam necessarium confectarium, intelligere non potuerunt Veteres. *Clericus.*

533. *Τειπόδι βεγυτῶ Ἴωνι*] Hoc est, seni. Respicit *Hesiodus* ad ænigma Sphingis, *τί ἐστι τὸ αὐτὸ δίπεν, τειπύ, καὶ τετράπεν; quid sit idem bipes, tripes & quadrupes?* Οὐδὲν ἀπορίαν ἀνδρῶν ἐν τῷ αὐτῷ. ἴσον ἔχει τὸ αὐτὸν ὑπάρχοντα τετράπεν ἐν αἰχμαλωτίᾳ διπύ, γυμνῶντα τειπύ, βακτι εἰς χροῖον αἰὲς ἔχοντα: *Oedipus* declaravit hominem esse quod propositum erat, infantem enim quadrupedem esse, adultum verò bipedem, senem denique factum quadrupedem, scipione ascendentis, propter infirmitatem. Verba sunt *Diodori*, & Libro IV. Bibliothecæ. *Clericus.*

538. *Στήμων δ' ἐν παύρῃ*] *Στήμων* est *stocæus*, *κῆρυ*, aut *κρυῖ* subtemen. Idem vestes, quæ ad hyemem & frigus parantur, raro stamine, denso subtemine texti jubet *Hesiodus*: *Στήμων* enim ἐν τῷ κῆρυ, non in stamine: Idem durius & retortiore filo stamen, molliore & magis laxo subtemen. Nam in solo subtemine mollities illa lanuginosa, quo panno supereminet, & quam pectit ac polit spina fullonis. Insignitè factus ad hoc probandum locus *Platonis*, qui vulgò male exponitur ab Eruditis & non rectè legitur. Est in Politico: *ὅσα δὲ γὰρ τῷ γράψας ὅλην ἐμμετρεῖται πᾶσι μακαρίτητα ἔχει, ταῦτα ἀπὸ κρύου καὶ κρύου, καὶ τὸ ἀπὸ τῆς γὰρ ὅλην αὐτῆς ἵνα τὸ κρύον προκοινηθῇ: Quæcumque spiritus fulloniarum tractu accommodatas habent molliciem, ea esse subtemen cum neta sunt, artem verò iis prædictam artem nendi subtemen.* Hæc aliâque hoc spectantia habet *Claud. Salmasius* Exercit. *Plinian.* p. 277. *Clericus.*

542. *Πίλοι*] *Coactilibus*, & propterea udones illi à Jurisconsultis *ἐμπύλια* dicuntur, quæ aliter pedulia in Regula Sancti Benedicti. Erant etiam pilia ex coactilibus & ex detritis vestimentis. Stat. IV. Sylv. in Risu Saturnalicio v. 24. *Cæsis pilia fusa de lacernis.* & sæpe apud Martialem. *Scaliger.*

542. *Πίλοι δ' ἐνδοθεν πυγῶν*] Etymologicum magnum: *Πύλος, τὸ ἐξ ἐξωθεν ἐγχαράσσον, αὐτὸς τὸ κοιμᾶν ἐκπύδον· ἐν ἡμέρᾳ πύλων ἐκπύδον: quod ex lanis elaboratur ad cubandum paratum, quem nos pilotum vocamus.* Tum affertur locus *Homeri*. & v. 545. *Hesiodi*, ac tandem hic 542. versiculus illustratur: *Στήμων δ' ἀργύρεα παντρία, αἳ πύγῃ τῇ αὐτῇ, πύδρα, καὶ ἐξ ἑ: πίλοις ἐνδοθεν πυγῶν. Ἰνὲ δ' ἐν τῷ πύλῳ, αὐτῇ πύλῳ τῇ αὐτῇ, καὶ τῷ κρύῳ πύλῳ.* Quæ verba multis interpretatur *Claud. Salmasius* in *Lampridii* Alexandrum Severum, pag. 521. ed. Parisinæ, ubi ostendit *πίλοις* esse *adones*, hoc est, laneos calceos ex lana coacta factos: qui intra calceum quidem habebantur, ut hîc, verum & ipsi vicem calceamenti præstabant, domi & intra cubiculum. *Calceones* eos hodie vocamus. *Clericus.*

543. *Πύλοι γὰρ ἀπὸ πύλων*] Sive, ut habent Græci Interpretes, præstantissimi sint foetus ii, quos pecudes primos in flore ætatis pariunt; sive, singulari idiomate Linguae Bæoticæ, *primogenitas* dicerentur pecudes in suo genere eximias, quemadmodum apud Hebræos כְּבוֹרִים *eborim*, ut Hebræi Lexicographi docebant. *Clericus.*

546. *Πίλοι ἐξ ἐκπύρων*] Græcis, ut habet *Salmasius* ad *Capitolini* Pertinacem: *πίλος* & pedum & capitis dicitur, quod hoc loco *Hesiodi* probat. Diminutivum ejus est *πίλος*, unde *pilum* Latinis. Apud Latinos *cudo* utrumque significabat, & galerum, vel pileum, & pedule; nam *cudo* est *πίλος* à *cudendo*. *Cadere* autem est ferire & fundere. Alia, apud eundem, vide. *Ibid.*

549. Ἀὐρ πνέουσα] Voce aër intelligenda tenuis illa nebula, quæ unà cum rore, è coelo in terras decidit, non excluso tamen rore crassiore. Sæpè aër, apud *Hesiodum*; nebulam significat, ut v. 255. Vide & sequentes versus, ubi hic aër ex humore evectus dicitur & ventos creare; unde manifestò liquet vaporem intelligi. Hinc mihi fit credibile emendandum hunc locum *Hesychii*: Ἀέρος, καίμα, ὁμίχλη, hoc modo: Ἀὐρ, πνοῦμα, ὁμίχλη, ventus, nebula; ita ut *Hesychius* ad hunc *Hesiodi* locum respexerit. *Id.*

550. Ἀναβάντων] Scribendum videtur ἀναβάντων. Quidam codd. αὐτὴν ἀνάβαν. quam lectionem sequitur Tzetzes. ex ea, quamvis lequiore, nostra confirmatur. *Guetus.*

558. Χαλῖπὸς προσάπτει] Oblitus jam videtur *Hesiodus* eorum, quæ supra ad v. 516 dixerat

Πῶτα δ' ἔπν,
Οὐτὶν ἐπιπταται τεύχεος αὐτοῦ, ἢ ἀλόντων
ἱε ἀνέμου βοῆς.

Sed optimis poetis nonnunquam fas est obrepere somnum. *Rob.*

561. Τηλοσπρίον] Hæc declarant manifestò annum desinere statim à frigorebus. ergo ver erat initium anni in signo tauri. *Virgil. I. Georg. v. 222: Candidus auratis aperit cum cornibus annum.* Annus incipiebat à matutino ortu Pleiadis. *Scaliger.*

562. Ἰσθὺς νύκτας τε καὶ ἡμέρας] Hoc est, cibos præbe ad mensuram laboris diurni & quietis nocturnæ, ita ut per totum annum dies & noctes æquentur; hoc est, labori dierum alimenta debita, quieti nocturnæ respondeant. καὶ δὴ καὶ ἔστιν βλέπων εἰς τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας, καὶ πρὸς ταύτας ἰσθὺν τὰ ἔργα καὶ τὸ πρῶτον, obscurus & implicitus locus. *Guetus.*

566. Ἀρκτῦρος] Temporibus *Hesiodi* bruma erat circa 7. aut 8. Januarii, ergo circa decimam Martii dicit oriri *Arcturum*. Hoc autem accidit circa initia Olympiadum, quo tempore sine dubio fuit

Hesiodus. Sunt autem 2370. anni à prima Olympiade, incepitque hoc proximo solstitio præterito 1594. bis millesimus trecentessimus & septuagesimus annus. *Scaliger.* Incidebat bruma in 30. Decembris, tempore *Hesiodi*, ex calculo Petaviano, Var. Diff. Lib. VII. c. 5. *Clericus.*

566. Ἀρκτῦρος καὶ τὰ ἔξω] *Plinius* de seculo Juliano Lib. XVIII. c. 26. *A Favonio in Aequinoctium vernum Casari significat XIV. Calendas Martii triduum variè, & VIII. Calendas. hirundinis vassu, & postero die Arcturi exortu vespertino.* *Columella* Lib. IX. c. 2. *IX. Calendas Martias Arcturus primò nocte oritur.* At in Petaviano laterculo acronychus exortus Arcturi fit in piscium gradu 14. qui in Calendario Martii V. convenit. Sed ortus vespertinus verus, quem tabula præbet, posterior est apparenti. Hæc & alia *D. Petavii* Lib. II. c. 8. Var. Dissert. *Clericus.*

567. Ἀρκτῦρος] Idem est quod dicitur ἀρκτῦρος, nam ἄρκον κρύει idem est ac ἄρκον νύξ, seu *primordium noctis*. Intelligendus, ut videtur, de ortu apparente. Ortus autem, ut hoc in gratiam tironum addatur, vespertinus verus est, cum occidente sole, stella oritur ex adverso, neque tamen, propter solis aut lucis vespertinæ fulgorem, aspectabilis est. Ortus verò vespertinus apparens, quando sol longiusculè ab horizontali diametro progressus est, adeò ut post ejus occasum emergens ab oriente stella conspicua sit. *Clericus.*

568. Ὀρδύγην] Quia summo mane solent hirundines canere. Alii tamen legunt ὀρδύγην, ut *Hesychius* & auctor *Ety-mologici magni*, cujus hæc sunt verba: Ὀρδύγην. ἢ μεγάλην ὀρδύγην. ἢ ἡμετέραν ὀρδύγην. ἢ ἡμετέραν ὀρδύγην. ἢ ἡμετέραν ὀρδύγην. Sic Ὀρδύγην esset *excitans lucem*. Prior tamen lectio magis placet. De luctu hirundinis vide quæ ex Poëtis collegit *Sam. Bo-*

Latini vocant *Carduum*, Siculi κάκλον. *Scolymus* Græciæ notissimus, unde illud *Hesiodi* & ex eo *Aristotelis* ἐπὶ Σκολύμῳ. Hoc florente, mulieres libidinis avidissimæ. *Scolymum* in cibos Oriens & Græcia receperat. *Plinius* Lib. XXII. c. 22. *Scolymum quoque in cibos recipit Oriens* & alio nomine *Limoniam* appellavit. *Frutex est numquam cubitali altior, cristisque foliorum ac radice nigrâ, sed dulci. Eratostheni quoque laudata in pauperis cæna.* Edulis est potissimum radix, sed & herba adhuc tenella. Qua de re, pluribus vir summus, quem vide. *Clericus*.

§ 82. Ημεῖς δὲ Σκόλυμος] *Ephemeris Hesiodi* ætatem definit ἐπὶ σκολύμῳ. Multi viri docti disputarunt, quid sibi velit Philosophus in Problematis, cum hoc modo hunc versum adducit: Διὰ τί ἐν τῷ δέρον οἱ μὲν ἄνδρες ἔθρον δύνανται ἀφροδιτάζειν. αἱ δὲ γυναικες μᾶλλον, καὶ δέσφ' ἢ ὁ ποταμὸς λέγει ἐπὶ σκολύμῳ, Μαχρότατα δὲ γυναικας, ἀφαιρότατα δὲ π' ἄνδρες. Quo loco quidam, inter quos fuit vir summus Camerarius, *κολύμῳ* legerunt: alii *κολύβ'*: *κόλυβος* enim, dicunt, *ἑκταυλὸς* exponitur ab *Hesychio*. Sed mirum viris doctis, in re tam levi aquam hæsisse, præsertim qui *βραχυλογία* *Aristotelicam* cognitam haberent. *Hesiodus* ætatem constituit ἐπὶ σκολύμῳ καὶ τίττην, ita loquuntur eleganter οἱ *χρῆσιντες*, id est, *tempore cardui & cicadæ*, vel, *dum carduus & cicada est*. Hoc secutus *Aristoteles*, dixit *Hesiodum* salacitatem mulierum, virorum verò impotentiam constituere ἐπὶ σκολύμῳ. Non vacabat *Aristoteli* aliud agenti citare versus illos, Ημεῖς δὲ σκόλυμος τ' ἀνδρῶν, & quæ sequuntur, Μαχρότατα δὲ γυναικας. Propterea, eleganti ratione dixit, καὶ δέσφ' ἢ ὁ ποταμὸς λέγει ἐπὶ σκολύμῳ, *sicut Poëta Hesiodus dicit de tempore quo vires carduus.* Quod hinc desumpsit *Alcæus*, cum dixit: Ἀνδρῶν δὲ καὶ σκόλυμος· γυνὴ δὲ μακρότατ' ἢ γυναικας. Diximus *Hesiodum*, in libris *Εργων*, etiam *ἑρμειεύει* complexum esse. Ostendit ita-

que hîc, postquam ver absolvit, quid agendum sit ἐπὶ σκολύμῳ καὶ τίττην. *Heinsius*.

§ 82. Ηχέτω τίττιξ] *Alcæi* versus citantur à *Proclo*, quibus hunc *Hesiodi* locum Poëta ille imitatus est. Τίττιξ παλιν ὁ οἶνος. τὸ γὰρ ἄσπον ἀφαιρέσθαι. αἱ δ' ὅρα χαλεπὰ. ἀχρεὶ δ' ἐκ πάλαν ἀχέτω τίττιξ. ἀνδρῶν δὲ καὶ σκόλυμος. γυνὴ δὲ μακρότατα γυναικας. λιπὸν δὲ τοῖς ἀνδρῶν· ἐπεὶ καρπὸν καὶ γόνιμα Σείριος ἄζει. Hanc etiam anni tempestatem eodem modo descripsit *Aristophanes* *Eip.* 1159.

Ηνίκ' ἂν ἀχέτας

Ἄδῃ δ' ἰδὼν τομὸν,

Διασκοπῶν, ἴδωμαι,

Τὰς *Λημνίας* ἀμπίλους,

Εἰ ποταμὸν ἴδῃ. *Rob.*

§ 89. Πιτταῖον τε σικκῶν] Quæ nulla major ac frigidior. Similis imago obversabatur animo Prophetæ *Esaïæ*, cum scribebat *Cap. XXXII. 2.* de re exoptatissima: *Erit instar rivorum aquæ in sicco loco, atque instar umbræ ingentis petræ, in fictulosa terra.* *Clericus*.

§ 89. Βιβλίον οἶνον] *Byblium* vinum, cujus meminit *Festus* & *Theocritus*, est vinum cujus vitis delata erat ex urbe *Syriæ* *Byblo*, ut *Romæ* *Nitiobrix*, de *Bordeaux*. *Scaliger*.

§ 89. Βιβλίον οἶνον] Huc transferemus integram adnotationem *Lucæ Holstenii* ad vocem *Βιβλίον*, quem *Stephanus Byzantius* docet fuisse nomen regionis *Thraciæ*, à qua vinum *Biblinum* dictum. “*Athenæus* Lib. I. p. 31. *Αχαιῶν* δὲ *Βιβλίον* (ἑκταυλῶν) ἐδιδότο, *Βιβλίον* μὲν οὖν ἐκπώματι. “*Καλῶνται* δὲ ὅπως ἀπὸ πινῶν *χρῆσι* ὅτι *πρωτογούρμην*. *φωτὶ* δὲ καὶ *φίλινον*,

“*Ὅτι παρὶξ Λίσσιον, Χίον. Πάπυ.*

“*Θάσσον, Βιβλίον, Μενδαῖον, ὥς τε μὴ*

“*Κραιπαλῶν.*

“*Επὶ χαρμῶν* δὲ ἀπὸ πινῶν ὅσον *Βιβλίον* *φωτὶ* αὖ-

“*τὸν ὀνομασθαι. Ἀρμενίδης δὲ Θράκης *φωτὶ* τῇ*

“*χάριτι* δὲ *Βιβλίαν*, ἐκ αὐτῆς *Τισαφίω* καὶ *Οἰού-*

“*μῳ* *πρωτογούρμην*. *ἐπικρῶς* δὲ ἢ *Θράκη*

“*ἰδαμμάζειτο ὡς ἰδόντων, καὶ συνάλας τὰ πάλιν*

“*ὅσον αὐτῆς *χρῆσι*.*

“*Nñs*

“Νῆες δ' ἐκ Λήμνου παρέσθ' οἶνον ἀγασσῶ.
 “Ἰππίαζι δ' ὁ Τρῆνι' ὃς εἰλιὸν καλέμεν αἰμῶ.
 “Λον Βιβλίας ποτὶ καλέμεν, ὡς Πόλλιν ὃς Ἀργεῶν,
 “ὃς ἐκασίλους Συρακούσων, ποτὶ τοῖς εἰς Συρακῶ-
 “σαι κομῶσαι ἐξ Ἰταλίας· οἷον ἂν ἐν ὁ ποτὶ Σικε-
 “λιάταις γλυκὺς καλέμεν Πόλλιν, ὁ Βίβλι-
 “ος οἶνον. *Acheus Biblinum commem-*
 “*dat*: excepit Biblii vini poculo. *Sic*
 “*autem vocatur à loci cuiusdam nomine.*
 “*Dicit etiam Philinus*:

“Præbiturum me tibi Lesbium, Chi-

“um. Papæ!

“Thasium, Biblinum, Mendzum, ita

“ut tu non

“Inebrieris.

“*Epicharmus à quibusdam Biblinis mon-*
 “*tibus vocatum ait. Armenidas verò*
 “*tradit Thraciæ partem vocatam esse*
 “*Bibliam, quam Tisaram & Ocsynam*
 “*dicunt. Thracia quidem, ob vini quod*
 “*fert præstantiam, & vicina omnia ei*
 “*loca admirationi fuit*:

“Naves ex Lemno aderant vinum
 “vehentes.

“*Hippias Reginus quam vitem tortuo-*
 “*sam vocabant, Biblinam dictam fuisse*
 “*ait, eamque Argivum Pollin, qui re-*
 “*gnavit Syracusis, primum ex Italia*
 “*Syracusas invexisse. Quamobrem quod*
 “*dulce vinum Siculi nuncupant Bibli-*
 “*num fuerit. Quem locum idem ad-*
 “*scripsi, ut qui eum legerint de scriptu-*
 “*ra certi corrigant porro vulgatos He-*
 “*siodi Codices in Operibus, v. 589. in*
 “*quibus Βίβλιος οἶνον legitur, pro Βίβλι-*
 “*ος. Ad quem locum Moschopolus*:
 “*Βίβλιος ποταμός ἢ πόλις Θράκης. Distin-*
 “*ctius Proclus*; sed scædo vitio infectus:
 “*οἶνον Βίβλινον (pro Βίβλινον) ὃν ἀξιῶ (lege,*
 “*οἱ Νάξιοι) παρ' αὐτοῖς γινώσκονται ποταμῶν*
 “*ὅτι καλέμεν (lege, ποτὶ ποταμῶν) Τρε-*
 “*ιξες inepit suo more. A corrupta au-*
 “*tem lectione Hesiodi deceptus est Em-*
 “*statius, qui ad Iliad. A. p. 871. Βίβλι-*
 “*ον οἶνον, & Βίβλιαν χώραν scribit, tam-*
 “*quam Hesiodo auctore. Adde Theo-*
 “*critum qui Idyll. XIV, 15.*

“ ——— ἀνῆξα δὲ Βίβλινον αὐτῶς

“Εὐώδην τιτάρων ἐτίαν.

“*Aperui istis vinum Biblinum, odora-*
 “*tum quatuor annorum. Pro Βίβλινον.*
 “*Denique Suidam, apud quem, Βίβλιος*
 “*πόλις Συρίας, pro Βίβλινον, ut hic, quem-*
 “*admodum ex ipsa litterarum serie ma-*
 “*nifestum est. Hactenus Hoffstenius, qui*
 “*in loco Athenæi nescio quare prætermi-*
 “*serat verba Philini, quæ quàm maxime*
 “*faciunt ad rem, nosque docent cur He-*
 “*siodus suadeat æstate bibere vinum Bibli-*
 “*num. Ex iis enim liquet fuisse tenue vi-*
 “*num, & quod non facillè inebriaret; qua-*
 “*le bibendum æstate, non generosius, cu-*
 “*jus fumi facillè inebriant, & vis etiam ve-*
 “*hementior incendit. Ceterum universa*
 “*Thracia, propter frequentiores montes,*
 “*non est ferax vini, sed tantum partes me-*
 “*ridianæ. Clericus.*

589. Εἰν ποταμῶν τε καὶ] Hæc mihi le-
 genti veniunt in mentem summi Poëtæ
 carmina, quæ, licet politissima, haud ta-
 men penitus ab antiquo nostro & rustico
 Poëta abhorrent.

Rura mihi & rigui placeant in val-
 “*libus amnes;*

Flumina amem sylvasque inglorius;

O ubi campi,

Sperchiusque, & virginibus baccha-
 “*ta Lacænis*

Taygeta! O qui me gelidis in valli-
 “*bis Æmi*

Sistat, & ingenti ramorum protegat
 “*umbra! Georg. 2. Rob.*

598. Εὐτ' ἂν ποτὶ τῶν δὴν Διὶος Διόνος]
 Orionem Theophrastus, in Libro de ven-
 tis, ait oriri in ἀρχῇ ὁ ὁπώρας, διὸν δὲ ἐν
 ἀρχῇ τῇ χειμῶντος, ubi ὁπώρας pro æstate jam
 inclinante sumit, diebus aliquot à conse-
 cto solstitio. In laterculo Petaviano, lu-
 cida pedis Orionis Heliacum ortum fa-
 cit Carcinonis XVIII. Julii XII. Sed Theo-
 phrastus ævo & Athenis maturius id fie-
 bat. Verum post ortus heliaci diem ex
 tabulis confectum, apparentes iidem or-
 tus matutini repetuntur. Itaque propa-

gatus hic ortus est usque ad *ἡνέρος* initium. *Polybius* Lib. I. scribit Romanos in Africam à Sicilia trajecisse, inter ortum Orionis & Sirii, incommodà tempestate. Ortum intelligit utrobique heliacum. Nam Sirius Leontonos VIII. ineunte Augusto, Orion paulld post solstitium oriri incipiebat. Ergo Julio mense navigarunt. Sic *Hesiodus* messis ac trituræ tempus circumscribit Orionis exortu. Hæc aliaque id genus habet *Petavius*, Variarum Dissert. Lib. II. c. 8. *Cle-
ricus*.

599. Xalçq iſ cūatī] Varro de R. R.
Lib. I. c. 51. *Arcae esse oportet in agro,
sublimiore loco, quā perficere possit ven-
tus. Vide & Columellam Lib. II. c. 20.
Clericus.*

610. Ἀρκτουρὸν δ' ἐστὶν ἡ ἑλίου ἀνατολή· Ἡδὲ]
Arcturi intelligitur Heliacus ortus, qui
incidit in Virginis 27. gradum, hoc est,
Septembris XXI. quod *Hesiodi* ævo ali-
quot diebus prius fiebat. Is est verus
ortus, nam apparens aliquot diebus fe-
rius fit. *Clericus.*

613. Εὐρυ δ' ἐὶ ἀγρὶ ἀφ' ὧν] *Mirror Herodum*, nihil de calcatione racemorum, expressioneque succi, vi torcularis dixisse. Præterea ei exigua oportet esse vineta, qui racemos foli & umbræ tamdiu exponat; nam in ingenti racemorum copia fieri hæc, sine multis incommodis, non possunt. Fortè de exigua copia vini, ejusque præstantissimi, conficienda agit. *Clericus.*

615. Πλειάδες δ' ἴσθ' αὖτις π.] De Pleiadum occasu egimus ad v. 384. Superest ut aliquid dicamus de occasu duorum aliorum Asterismorum, quorum hic meminit *Hesiodus*. Utriusque autem intelligit occasum matutinum, seu Cosmicum. In Petaviano laterculo, Palilicium, id est, lucidissima Hyadum in oculo Tauri posita, mane occidit, in gradu IX. Scorpii Romæ; id est, Novembris II. quod *Columella* Tauri caput occasum facere scribit. At in *Ægypto*, matutinus

occasus fiebat in gradu Scorpii XI. Novembris IV. Sed idem *Columella* fuculam mane occidere ait XXI. Novembris, qui est apparens occasus matutinus, veroposterior. Vide *Petavium* Var. Dissert. Lib. II. c. 8. *Clericus*.

Ibid. Τὸ πρὸς Δελφῶν] Lucida stella pedis Orionis mane occidit, Scorpionos V. Octobris XXIX. Zonæ mediæ Scorpionos XII. Novembris V. Humerus dexter Scorpionos XXI. Novembris XIV. Itaque initio Hyemis verè dictus est occidere. *Clericus.*

616. Ἀεὶς μαρτύρων ?] Vide notata
ad v. 384. *Clericus.*

617. Παιῶν] Annus, παιῶν non dubito dictum esse, quia maxima pars Græcorum annum ^{ἑνὸς} ? παιῶδος incipiebant, unde παιῶν dictus. *Scaliger.*

Ibidem.] Arati Scholiastes ad Tme-
ma 24. τ' *παντομόριον* Ed. Morelianæ anni
1559. Ἀπὸ πάντων, inquit, κατ' ἐξοχὴν καὶ
πλείων ἐκλάθῃ ὁ ἐνιαυτός: *ab hisce, per ex-*
cellentiam, Pleison vocatus est annus. He-
sychius tamen aliunde deducit, sic enim
interpretatur: Πλείων, ὁ ἐνιαυτός, ὡς τ' πά-
ντας τοὺς χρόνους τ' ἡεῖς συμπληρῶσαι. Hæc vox
occurrit & in Cassandra *Lycophronis*:

Εἰς πάντα πε πλειῶνάς ἡμεῖρον λέχες.

Quinque circiter annos lecti cupidus.
Clericus.

617. Ἀρμυρῶν] Hoc est, singulæ anni tempestates, singulique menses ita in opera rustica describantur ac dividantur; ut totus in opera, suis temporibus adscripta, impendatur. Quapropter Rei Rusticæ Scriptores diligenter annum diviserunt, & notarunt quæ singulis ejus partibus fieri oporteat. Vide *Varronis* de R. R. Lib. I. c. 27. & sequentibus, & *Columellam* Lib. XI. c. 2. *Clericus*.

617. Πιστὴν δὲ καὶ χερσὶν] Non intellexerunt hæc interpretes. Ac primo Moschopolus quantum à sensu horum verborum absit, perspicuè fatetur, cum ἐστὶν per ἐσθλὴν reddit. Satis superque alibi probavimus, ne iterum hâc repetendum sit, in

in libro nostro singulari, contra Tzetzen, Ephemeridem in operibus Hesiodi, non in diebus, esse: cum autem designatio ejus passim ferè sparsa sit, manifestè tamen ibi incipere: *Μῦνα δ' Ἀλωαιῶνα*. Ita ut tota agriculturæ doctrina in Ephemeride desinat. Hanc postquam cum anno terminavit, cujus doctrina ab hyeme incipit, in autumno desinit, totam simul Ephemeridem & agriculturæ doctrinam, tali clausulâ, concludit: *Παλιὸν δ' ἔπειτα χθονὸς ἄρμενον εἶναι*, quod interpretes Latini, secuti Græcos, reddiderunt, *Annus verò per terram accommodatus sit*. Ineptissimè. Multum torfit omnes illud *ἔπειτα χθονὸς*. quæ verba absolvunt agriculturæ præcepta, simulque ad navigationem viam præparant: ita ut illud quod sequitur, *Εἰ δὲ σὶ ναυπλῖος*, ita cum hoc cohæreat; quia enim τῇ *Παλῶσι* veteres arare incipiebant (quod Lacones una voce *βοῶτην* dicebant, Hesychius: *βοῶτην, ἀγροειδὲν ὅταν ὁ Ωεῖον δύνῃ*) navigare autem desinebant, eleganter hac occasione alteram Oeconomiz rationem orditur. At Proclus optimè ad hunc locum notarat, *παλιὸν ὁ ἐνιαυτός, ὃ δὲ γὰρ ἔργον ἔπειτα ἂν τὴν ἔργον*: potuisset tamen melius aliis consulere infra: si pro illis, *ἂν ταῦτα ποιήσῃ, ὁ ἐνιαυτός ὅλος ἀρμῶδός ἔσται*, notasset, ὁ ἐνιαυτός ὅλος *πληρωμένος ἔσται*. Tzetzes nugari maluit, quæ hîc omitti poterant. *ἄρμενον* igitur est τὸ *πληρωμένος*: *ἔπειτα χθονὸς*, est *ἔπειτα χθονὸς ἔργον*: nam ita transit ad τὴν δ' *δουλομένην*. Absoluto totius anni tempore concludit Ephemeridem his verbis: *Παλιὸν δ' ἔπειτα χθονὸς ἄρμενον εἶναι*. Sic annus in opere rusticico absolutus est. Ita sumendum. *Heinsius*.

619. *Σδίνῳ δ' ἄρμενον Ωεῖον*] Quia, nimirum, occasu matutino Orionem antecedunt, ideoque eum fugere videntur. Ad hunc *Hesiodi* locum respexisse videtur *Quintus Smyrneus*, Lib. V. v. 367.

Παλιὸς οὗτ' ἀρμῶδός ἐστιν ὁ ἐνιαυτός, ἀπὸ τῆς ὁπλοῦς τοῦ Ωεῖου, ἕως τοῦ σελήνης δ' ἔργον.

ἕως τοῦ σελήνης δ' ἔργον ἔργον.

Cum Pleias indefessis Oceani fluentia subit, timens inclitum Orionem, aëra perturbans, pontus verò procellâ furit. Clericus.

628. *Ναὺς ἤνδρα πορτοπύγην*] Hoc est, vela & remos. Ex simili loquutione perperam intellecta nata est fabula Dædali & Icari, qui *alis* fugisse Cretam dicuntur, hoc est, remis & velis. Idèd, ut hîc *Hesiodus* alas navibus tribuit: Virgilius, vice versâ, *alis* Dædali *remigium* adscribit, *Æneid.* VI. 19.

Dædalus, ut fama est, fugiens Minovia regna,

Præpetibus pennis ausus se credere celo.

Insuctum per iter gelidas enavit ad Ἄρκτος &c.

Redditus his primùm terris, tibi, Phœbe sacrauit

Remigium alarum. Clericus.

629. *Τὴν ἔπειτα κρημνισμένην*] Vide not. ad v. 45. Clericus.

637. *Οὐκ ἀνὴρ φέρων*] Si, more *Aristarchi*, delendi essent versus indigni Poëta, qui tantam famam adeptus est, quantum *Hesiodus*, hic versus cum sequente esset jugulandus; quippe qui Gallicâ, ut aiunt, nive sunt frigidiores. Clericus.

637. *Οὐκ ἀνὴρ φέρων*] Nimis delicatus est Joannes Clericus hos versus obelo configans; & fortasse eorum sensum non est affecutus. Innuit *Hesiodus*, patrem suum patria excessisse *non sine causa, non novitatis, vel peregrinandi studio, sed quod se domi alere non potuit*. Sic senex ille Heautontimorumenos, *In Asiam hinc abiit propter pauperiem*. Rob.

640. *Ἀσκρα*] *Samuel Bochartus* Chanaan. Lib. I. c. 16. vocem *Ascra* deducit ab *ἄσκρα* *ascherab*, hoc est, lucus, ubi steriles sunt arbores; *Hesychii*que hunc locum profert: *Ἀσκρα, ὁδὸς, ἀσπερ*. Attamen cave credas sterilem locum fuisse, cum in epitaphio *Hesiodi*, quod profert *Pausanias* in *Boeoticis*, p. 600. dicatur *πολλῶν*, hoc est, *ferax segetum*. Situm

ejus

ejus & conditores memorat idem *Pausanias* p. 583. *Clericus*.

643. Νῦν ἐλίσσω αἰνέειν] Imitatus est Virgilius, quamvis contrarium dicat, Georgicum II, 412. *laudato ingentia rura, exiguum colito*. Scaliger.

643. Νῦν ἐλίσσω αἰνέειν] Simulata verborum laudatione plerumque id efficitur quod toto pectore improbamus, atque damnamus; quo factum est ut verbum ἐπαινῶ, quod Græcis *laudo* significat, pro *recuso*, *nolo*, *improbo* usurpetur. Aristophanes in ranis, κῆλυσ', ἐπαινῶ. Nisi me fallit animus, eadem ratione dicendi Virgilius est usus, cum 2do Georgico scribit

——— *laudato ingentia rura
Exiguum colito.*

Nam latifundia improbat, modicumque agri modum præfert; ac mihi videtur æmulatus esse Hesiodum qui lib. 2. Epy. scripsit, Νῦν ἐλίσσω αἰνέειν. *Turneb. Advers. lib. 20, cap. 14.*

646. Τῆς ἡσυχίας] Scribendum videtur ἡσυχίας. *Guicetus*.

647. Χρῆς τῆς ἀσπιδος] Τὸ τῆς versum impedit & est inutile. *Idem*.

648, & 649. Hi duo versus, teste Proclo, insititii videntur Plutarcho, quem vide. Placet iudicium Plutarchi. *Nauplius στοιχειοθετῶ* subintellige *ὅτι*. *Idem*.

654. Εἴς ἀέθλα] Ex hoc loco occasionem arripuit nescio quis fingendi certaminis *Homeri* & *Hesiodi*, quod cum alibi sæpè editum, tum etiam ad calcem majoris editionis nostri Poætæ, quam *Dan. Heinsio* debemus. *Clericus*.

657. Τελὸς ὁπότε] Ejus meminit *Pausanias* in *Boeoticis*, pag. 588. Editionis *Hanovianæ*. *Clericus*.

658. Ἀνέδνα] Inscriptio, si credere fas est, fuit hæc:

Ἡσόδῳ Μένους Βαλκωνίῳ, τὸν δ' ἀνέδνα

Τρυφὴν νικῶντας, ἐν Χαλκίδι, δῶρον Ὀμήρου:

Hesiodus Musis Heliconem colentibus hunc apposuit, cum cantu vicisset Chalcide divinum Homerum. Eam profert,

inter alios, *Dion Chrysostomus* Orat. II. de Regno. *Clericus*.

659. Εἰδέμεν τὸ πρῶτον καὶ τὰ ἔξω] Contrarium hoc est iis quæ habuimus in *Theogonia* v. 20. & seqq. *Clericus*.

659. Εἰδέμεν] Si vult *Hesiodus* se primum in hoc certamine *Chalcidico* Poëticen attigisse, hoc certe iis est contrarium quæ in *Theogonia* leguntur. Sed quis suspicari potest eum in tam celebri conventu primum ingenii sui tentamen facere voluisse? Quomodo igitur exponendum ἐπὶ κέντρῳ ἀνέδνα? Mea quidem sententia, non simpliciter, *compotem fecerunt cantus*, sed potius, *Poëtices culmen fecerunt ascendere*, quod merito de se post tam illustrem victoriam prædicare potuit. *Homerus* *Odyss.* x. 424.

Τὸν δὲ δῶρον πῶτος ἀναδῆναι ἐπὶ κέντρῳ.

Ad quod *Scholias*tes. *Αναδῆναι ἐπὶ κέντρῳ*. *Επὶ πρῶτῳ δ' ἀναδῆναι ἐπὶ κέντρῳ*. *Rob.*

661. Ἀλλὰ καὶ ὡς ἴδω] Ὡς, hoc est, ὅμως. *vers. seq. ἀδύνατον*, hoc est ἄγαν δύνατον. *Guicetus*.

661. Ἀλλὰ καὶ ὡς ἴδω] Rectè *Guicetus*. Sic *Homerus* *Iliad.* A. 116. cum induxisset *Agamemnonem* vehementi amore *Chrysidis* incensum se fatentem, attamen pollicentem se eam redditurum sic describit:

Ἀλλὰ καὶ ὡς ἴδω δόματα πέλει, οἳ τί γ' ἄμποι.

Sed & sic, hoc est, *attamen volo reddere, si hoc melius*. Ad quem locum *Scholias*tes. ὅμως. *Eustathius* verd: φέρεται ἐν τοῖς *Herodotus* καὶ *Apionis* ΩΣ, ὅτι δὲ λαὶ τὸ ὅμως, φερεῖται. *fertur in commentariis Herodoti & Apionis* ΩΣ, cum significat, *tamen, circumflecti*. *Clericus*.

663. Ἡμεῖς πενήκοντα καὶ τὰ ἔξω] Si nulli hîc desunt versus, frustra sanè *Hesiodus* jactat peritiam suam, in re nautica. Quid enim absurdius, quàm coërcere omnem navigationem intra quinquaginta dies, quorum initium sumatur à solstitio æstivo? Cum præsertim solstitium æstivum incideret in III. Julii. Per quinquaginta

quaginta etiam dies ante id solstitium non minùs tutò navigari omnes accolæ maris norunt, nec potuit ignorare *Hesiodus*. Itaque, ut aperiàm quod sentio, crediderim hîc deesse duos versiculos, quorum hæc fuerit sententia:

Ἡματα πενήκοντα πρὶ ἡλίου τροπῆας
 Ασφαλέως γλαυκῶν ἐχρᾶσθαι, αὐτὰρ ἔπειτα
 Ἡματα πενήκοντα, καὶ τὰ ἐξῆς.

Dicbus quinquaginta ante conversiones solis, tutò caruleum mare exercebis, rursus deinde quinquaginta diebus post conversiones &c. De fine prioris versûs, deque altero, dicere nihil ausim; sed non absurdè mihi conjicere posse videor initii similitudinem causam fuisse cur librarii duos priores versus omiserint, jam ab antiquis temporibus. Exemplà similium omissionum vide in *Criticæ* nostræ Part. III. Sect. I. c. 5. Quidvis certè malim suspicari, quàm *Hesiodum* tam supinæ ignorantia in simulare. *Clericus*.

678. Ἀλλ' οὐδ' ἐλαυνὲς] An verna dicitur navigatio quævis, quæ fit ante solstitium æstivum, quod tempore *Hesiodi* erat, ut ostendit *Dionys. Petavius* Var. Dissert. Lib. VII. c. 5. Julii III? Non puto. *Hesiodus* enim tempestatem hujus navigationis satis indicat, emissione foliorum ficûs, quæ fit ante æstatem; est enim instantis æstatis indicium, ut nos docet testis omni exceptione major *Matt. XXIV, 32*. Ἀπὸ τοῦ ὅτι οὐκ ἔστι μὲν πρὶν τὸ φύλλοι ὅταν ἡδὴ ὁ κλάδος αὐτῆς γίνηται ἀπαλὸς, καὶ τὰ φύλλα ἐκφυῖ, γινώσκουσι ὅτι ἔγγυς ὁ θεὸς: ex ficu intelligite parabolam, cum jam ramus ejus tener factus fuerit & folia emisserit, scitote vicinam esse æstatem. Intelliguntur autem serotinæ ficus, de quibus vide notata à nobis ad *Marc. XI, 13*. in additamentis *Hammondianis*. Inchoata verò æstate, hoc est, postquam Sol Tauri signum ingressus erat, non licuisse navigare, nisi furtim, credidisse non videtur *Hesiodus*. Scio artem navigandi etiamnum imperfectam fuisse, eo ævo; sed cum experientiâ didicissent nautæ

quinquaginta diebus post solstitium æstivum tutam esse navigationem, ab eadem magistra discere eos necesse fuit non minùs tutò per quinquaginta dies ante id solstitium, mensibus Majo & Junio, navigari. Itaque quæ hîc habet Poëta, de navigatione verna, intellexerim de ea quæ fit mense Aprili, qui ventis & procellis, haud multò minùs quàm hiberni menses, est obnoxius. Certè eo mense ficus folia emittere incipiunt. *Clericus*.

689. MSS. Bodl. 699. & Coislin. ὡς εἰ ἀγορεύω. *Rob.*

694. Μίτῃα φιλάσθαι] Non intellexerant hæc interpretes. *Hesiodus* μίτῃα θαλάσσης vocavit τὸ πρῶτον πλῆν. Sic eleganter, Δείξω δὲ πῶς μίτῃα πολλοῖσι θαλάσσης: quamobrem quæ *Moschopolus*, *Proclus*, *Tzetzes* ἀπὸ συμπαθείας hîc dicunt, ostendunt eos non benè mentem *Hesiodi* vidisse. Dum suadet μίτῃα φιλάσθαι, suadet ut mercator usque ad æstatem maneat, quia usitatissimus alter ille πλῆν, veris, nimirum, ἀρτακτὸς fit. Quod quid sit ad interpretes diximus. *Heinsius*.

696. Μῆτι τεκνόντων] *Tzetzes* legendum contendit πιδόντων. Placet. *Guicetus*.

698. Τίτῃα ἡρόν] Scribendum videtur τίτῃα. subintellige ἔτι, hoc est, τίτῃα ἔτι ἡρόν, hoc est, πύμπῃ ὃ ἔτι. τίτῃα, τίτῃα ὅτι δὲ καὶ. πύμπῃ, hoc est, πύμπῃ δὲ δὲ καὶ. Ratio hæc numerandi sumpta est à mensibus lunaribus. Vide infra τίτῃα μῆσιν, ἔκτι μῆσιν. Anno duodecimo pubescere incipit. Anno pubertatis quinto, hoc est decimo sexto nubat, quæ ætas nuptiis aptissima est. *Guicetus*.

698. Τίτῃα ἡρόν] Mirifice inter se discrepant Interpretes de tempore quo puellis nubere Poëta præcipit. Sed omnes ferè consentiunt 14um primum esse puellis pubertatis annum. Monet igitur Poëta ut per 4 annos pubescant, i.e. per 15um, 16um, 17um, 18um, 5to autem pubertatis anno, sc. 19no nubant. Sic *Proclus*. Τὸ γὰρ καὶ ὑπάρχει τῇ γυναικὶ

† ἢ ἰνναμίδης χεῖρας ἰσχυρῶς — Τὴν δὲ χα-
μῖναι μὲν ἢ ἔκλει ἔπος σήμερον ἀγνοῦν. ἢ ἢ ἢ
ἔκλει παρρησιασθέντα ἔπος. Tzetzes vero

— Η ἢ γὰρ χαμῖναι μὲν ἢ ἔκλει ἔπος σήμερον
ἔχουσι. ἢ ἢ τὴν ἔκλει παρρησιασθέντα, καὶ
περίδωκεν ἢ τῶν σήμερον, ὡς ἢ ἢ. Alii sup-
ponunt Νεξ subintelligi, & sic reddunt,
Mulier autem 14to anno pubescat, 15to
nubat. Sed si hic esset sensus, necesse
est scriberetur περὶ τῆς ἡμέρας, non τῆς ἡμέρας,
sicut postea περὶ τῆς ἡμέρας. Nam Νεξ
τῆς ἡμέρας non potest significare 14to an-
no pubescat, sed 14 annos pubescat. Rob.

702. Οὐ μὲν γὰρ π γυναικὸς ἀνδρῶν] Clemens
Alexandrinus Strom. Lib. VI. nos docet
Simonidem sic hunc Hesiodi locum imi-
tatum esse:

Γυναικὸς ἰδὲν χεῖρ' ἀνδρὶ ληΐεται

Ἐδὼς ἀμύμον, ἰδὲν ἔχον καλῶς.

Uxore nullam rem vir possidet bonā me-
liorem, neque deteriolem malā. Cleri-
cus.

704, 705. Hi duo versus suspecti.
v. 704. ἰδὲν est consumit τὰ ὄντα, ἢ ἰδὲν
ἀποκτείνει. Guicetus.

705. Καὶ ἐν ὁμῶ γῆραι δύναν] Stob. ἢ ἐν
ὁμῶ γῆραι δύναν. Heinsius.

705. ὁμῶ γῆραι.] ὁμῶν γῆραι hic signi-
ficat *præmaturam senectutem*, quæ an-
te tempus venit. Sic de Laërte Odyss.

O. v. 354

Ἐκπύλας γὰρ παῖδες ἰδὲν οὐρανὸν,

Κυριδὸς τ' ἀλόχοιο δαίφρονος, ἢ ἢ μάλιστα

Ἡκαχ' ἀπορριμμένη, ἢ ἐν ὁμῶ γῆραι δύναν.

Ad quod Scholiaſtes. Περί ὧν γῆραι δύναν
ἰπίνων. Cruda tamen *senectus* apud La-
tinos diversam longe significationem for-
tita est, sc. *firmam, robustam*. Sic Vir-
gilius de Charonte.

Jam senior, sed cruda deo viridisque
senectus.

supra citati vero versus Homerici suspi-
cionem inducunt quod τὸ ἐν hoc versu
excidit. Rob.

706. Οὐκ ἐν δαίμον] Ultricem Deo-
rum curam, quæ mortales à tergo sequi-
tur. Ab ἐν, quod notat *post*, ὅντος & ὅπου.

Tibullus: *Nescio ultricem post caput
esse Deum.* ab ὅντος, ὅπου, ὅπου.
Guicetus.

708. Εἰ δὲ κα ποιήσας] Nemo enim po-
test magis nocere eo, qui, amicitia re-
nunciata, fit inimicus; quia aut arcana
novit, quorum revelatio nocere potest;
aut certè ea scit, quæ nos quàm maxi-
mè lædere possunt. Itaque, quantum
quidem est in nobis, amicitias oportet
esse æternas, ut suadet *Hesiodus*. Eadem
de causa, sic præcipiebat Solon: φίλους μὴ
ταχὺ κτεῖν ὡς δ' ἀν κλισίῃ, μὴ ἀποδοκίμαζε:
*amicos ne citò comparato, quos verò ac-
quisiveris, ne repudies.* Apud *Diogenem
Laërtium*, Lib. I. §. 60. Clericus.

709. Γλώσσῃ χεῖρ] Qui ultrò, non ro-
gatus, prudens & sciens mendacium lo-
quitur. Sic apud Theognid. v. 488. ἢ
κατὰ μῦθον, ἢ ἔχον autem id est ἀρχεται.
sic vet. Interp. Scaliger.

709. Μὴν ψεύδου] Neque mentiaris
illi, supple, ne verbo quidem decipias.
Guicetus.

709. Μὴν ψεύδου γλώσσῃ χεῖρ] Quia
ejusmodi mendacia anxios sæpe habent
ad breve tempus; nec satis arctam ami-
citiam redolent, quæ numquam patitur
alii fieri à nobis, quod ab eo nobis fieri
nolimus. Clericus.

711. Δὲς τίνα πινυδα] Pessimum præ-
ceptum; cum sola Ratio suadet pec-
cantes aut de industria, aut imprudentiā
amicos ferre, ut ad amicitiam redeant,
aut certè ut nos pristinae amicitiae hoc
tribuere intelligamur. Quantum melius
Cicero, de Amicitia, Cap. 21? *Primum
danda opera est, ne qua amicorum diffi-
dia fiant; sin tale quid evenerit, ne ex-
stincta potius amicitiae, quàm oppressa
esse videantur. Cavendum verò, ne etiam
in graves inimicitias convertant se ami-
citiae; ex quibus jurgia, maledicta, con-
tumeliae gignuntur; quæ tamen, si tole-
rabilia erunt, ferenda sunt; & hic bo-
nos veteri amicitiae tribuendus est, ut is
in culpa sit, qui faciat, non qui patitur*

injuriam. Rectè etiam, *Cicerone* antiquior, *Auctori* Pythagoricorum versuum, qui aurei vocantur, v. 7.

Μὴδ' ἔχθαιρε φίλον σὺν ἁμαρτίᾳ εἶναι
μικρῆς.

Neque oderis amicum tuum propter exiguum peccatum. Clericus.

712. Δίκην δάειν] Satisfacere verbis, aut iacturam, si quam creavit, farcire. *Clericus.*

714. Σὺ δὲ μὴ πῖνον κατελιγμένον εἶδος] Videtur esse præceptum, cui nullus est cum superioribus ac sequentibus connexus, & quo præcipit Poëta, non tantum cavendum esse ne dicamus quæ occulta esse volumus, sed etiam ne vultu prodamus id quod silentio tegimus. Itaque εἶδος hic est externa species, quæ frequentissima vocis est significatio. Hoc autem præceptum, si ad dissimulationem, nocendi causâ, referatur, qualis erat Tiberiana, rejiciendum; sed si ad prudentiam spectet, quæ nonnulla intempestivè aperiri vetat, quamvis utilia iis quibus aperirentur, ambabus ulnis est excipendum. *Clericus.*

719. Γλώσσης τῇ θοοταυρῇ] Sententiam horum versuum illustrarunt interpretes Jacobi ad Cap. III. 9. & seq. *Clericus.*

721. Βίη ἢ ἡλικίᾳ] Proclus ad locum. Ἀλλ' οὐδ' εἴη τοῖς τὰ εἶδος, ἀλλ' οὐκ εἴη τὸ κ' ἢ εἶδος. Καὶ Ομηροῦ· Ὀπποῖον καὶ εἴ ποθεν ἴποι, τοῖονδ' ἐπαύσεως. *Rob.*

722. Δυσπείμφηλον] Mare quidem dicitur δυσπείμφηλον ab *Hesiodo*, in Theogonia, quo non sine periculo transmitti possit; hoc verò, ubi sermo est de convivio, δυσπείμφηλον dici videtur qui ægrè adducitur, ut velit symbolam suam conferre ad convivium, seu ἕκαστον. Hoc nos docuerat *Hesychius*, sed verba ejus corrupta sunt. Δυσπείμφηλον, ὅτι δὲ δ' ἀλκίως, ἢ δυσχερῶς καὶ πρᾶξι καὶ παραχρῆμα· ὅτι δὲ καὶ καλυμμένον, δουρατὶς. Respicit ad locum *Homeri* Iliad. II. v. 141. ubi hominem mortuum ex curru decidentem urinatori, è fundo maris ostrea petenti, confert Patroclus, hisce verbis:

Πολλὸς δὲ κορέσσει ἀνδρὲς ὅδ' ἐπὶ τῇ θάλασσᾳ

Νηὶς ἀποθροίσκων, οἱ δὲ δυσπείμφηλον εἶναι.

Multos satiaret vir hic ostrea quærens, ex navi defiliens, quamvis procellosum esset; nempe, mare. Ad quæ verba hæc habet *Eustathius*, quæ in Lexicon suum transtulit *Phavorinus*: Δυσπείμφηλος ὁ πόντος ὁ δυσχερὴς δι' ἃς ἀρχαῖς ναὺς πέμπεται. ὅθεν καὶ Ἡσίοδος δυσπείμφηλον τὴν θαλάσσαν φησὶ. Ζηνοδοτὸς δὲ φησὶ πλεονητικῶς λέγειν· οἱ δὲ δυσπείμφηλοι εἶναι, οἱ πολλοὶ, δυσχερῆ, ἐκείνοι, οἷς τὰ τέσσαρα εἰσπράττει, ὁ δὲ δυσχερῆς, ὡς καὶ Ἡσίοδος· μὴδ' πολυζήνῃσι ναυτὶς δυσπείμφηλον εἶναι, ὁ δὲ δύσκολος, δυσματὰ πηχίος: *difficilis, qui ægrè adduci potest ut veniat*, quamvis accersitus. De ἱερῷ autem multa habet *Isaacus Casaubonus* ad *Characteres Theophrasti*. *Clericus.*

722. Μὴδ' ἀντὶ πλείονος] Ut hoc præceptum, quod est εἰς συμβίβαν & ἐκτελείαν, quæ collatis ab unoquoque sumtibus instituebantur, constet sibi, sublatâ distinctione, ita lego: Μὴδ' ἀντὶ πλείονος τῆς δυσπείμφηλον εἶναι. Εἰς κοινὴν σπείρη τὴν χάριν, δαπάνη τὴν ὀλιγίστην. Sensus est hoc modo mirè directus & perspicuus. *Heinsius.*

725. Χερσὶν ἀνίπτοις] Faciebat hoc non parum ad munditiem, quæ à sacra facturis postulabatur. Vide not. ad Gen. XXXV. 2. Hinc in proverbium abiit *illotis manibus* aliquid facere, quod perinde est ac imparatum esse. *Clericus.*

727. Μὴδ' ἀντὶ πλείονος] Hic *Hesiodus* non vetat de die meiere, sed tantum stantem, ad solem conversis ac retectis pudendis. Malè hunc locum acceperat *Claud. Salmasius* Exercit. Plinianarum p. 431. quasi *Hesiodus* velit de nocte tantum lotium emitti; quod absurdum est, nec potest observari. Itaque eum castigavit, sed acrius æquo, *Dionys. Petavius* in Miscellis Exercit. Cap. I. & rectè observavit hunc versum interpunctione & sententiâ à sequenti esse distractum. *Clericus.*

Ibidem. ὀρθῶς] Stans, ut Gallicè *droir*. Vide

Vide Iliad. Σ. 246. & locum *Herodoti* laudandum ad v. 731. *Clericus*.

728. Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ δὴ μαρτυροῦν ἐς τ' ἀνιόντα] Ab occasu ad ortum rectum meiere licet. Malè interpretes. στυμὴ πηλὴ post τὸ ἀνιόντα. *Guicetus*.

728. Αὐτὰρ ἐπὶ καὶ δὴ] Hoc versu & duobus sequentibus, ut rectè *Petavius*, hortatur Poëta, ut ne post occasum solem, ac nocte quilibet ambulando meierat, aut denudatus, quod etiam nocti veneratio quædam adhibenda sit. Igitur post ἀνιόντα non est ponenda πηλὴ στυμὴ, ut multi fecerunt. *Clericus*.

730. Μὴδ' ἀπορριπνοῦν] Cum Græci tunicas quidem breviores, nisi fortè hyeme, sed sine clausis femoralibus gestarent, non necesse habebant retegere pudenda ut meierent; sed tantum inflexis genibus clunes in talos dimittere, ut tunice inferior ora magis dilataretur, ne lotio madefieret. De iis quæ dicuntur *feminalia* vide *Isaac. Casaubonum* ad Augusti Cap. LXXXII. in notis ad *Suetonium*. *Clericus*.

Ibid. Μάρτυροι τοὶ νύκτας ἵασι] Non tantum vult interdiu non debuisse homines meiere stantes, ac relictis ad solem pudendis; sed ne nocte quidem incedentes, aut pudendis nudatis; quia noctu Dii frequentius inter homines versantur, ut rectè ad hunc locum *Proclus*. *Clericus*.

731. Ἐξέμουν] Hoc est clunibus ad talos demissis. *Sam. Bochartus* Hieroz. Parte I. Lib. II. c. 56. postquam ostendit Judæos stantes solitos mingere, observat Græcos sedentes minxisse nusquam reperiri, nisi apud unum *Hesiodum*, cujus vs. 731 & 732. profert, tum subdit: *Itaque, Hesiodi ævo, Græci bene instituti, vel sedentes mingeant, vel ad parietem accedentes. Sed posterioribus sæculis, prius illud à viris usurpari desit, & mulieribus relictum. Itaque in Græcorum monumentis nullum exstat exemplum viri, qui sedens minxerit.*

Deinde allatis multis contrariis exemplis, addit hoc Herodoteum, quo brevitate causâ, hic contenti erimus: *Herodoto*, inquit, *nihil expressius, qui ut probet Egyptios in plerisque aliter se gerere, quàm reliquos homines, inter cetera hæc habet* Lib. III. c. 35. Οὐρσὸν αἱ γυναικὲς ὄρεται, οἱ δὲ ἄνδρες καθήμενοι, *feminae quidem stantes mingunt, viri verò sedentes*. *Clericus*.

734. Ἐστὶ ἐμπιλαδὸν παρρηαίνεμεν] Quia, nimirum ad focum erant Dii Penates, focusque, ut habet *Proclus*, erat domestica ara, in qua libationes quotidie fiebant, & se pollutos existimabant. Itaque prius abluere se se necesse habebant, si præcepto *Hesiodi* obsequi volebant. Sic apud *Herodotum*, Lib. I. 198. ἐπὶ πύλῃ δ' ἂν μυχθῇ γυναῖκα τῇ ἑαυτῇ ἀνδρὶ βαλυνάριον, ——— ὁρῶντες ἡμετέριον λῦνται ἀμφοτέρω, ἄγγος γὰρ ἕδενος ἄλφον] *apud ἂν λούονται: quoties autem cum uxore miscetur vir Babylonius, ——— orto diluculo abluuntur ambo, nullum vas priusquam se abluerint tacturi*. Quæ narratio ostendit, apud Græcos, *Herodoti* ætate, vulgò observatum non fuisse *Hesiodi* præceptum. *Clericus*.

736. Ἀπὸ δαυτός] A Deorum conviviis, quæ sacrificiis peractis sunt, festis Deorum sollemnibus. *Guicetus*.

742. Ἀπὸ πεντίζοιο] A manu quæ habet quinque digitos, ut πέντε ὄζυς, *quinque ramos*. Αὐτὸν verò καὶ χλόρυ, ut docent Græci Interpretes, est pars sicca, hoc est extrema unguium, quæ separatur ab ea quæ carni adhæret. Hoc præceptum, obscurius exprimitur ab *Hesiodo*, sicut obscurè exprimebantur symbola à *Pythagora*, ut res nullius pretii viderentur nescio quid reconditis completi, & imperitis essent admirationi. Solent enim quàm maximè mirari quæ non intelligunt. Hoc videtur velle *Hesiodus*, non esse expectandum, ad manus abluendas, & unguium, ut probè purgentur, recrementa secanda, tempus ipsum con-

convivii, sed manibus lotis accedendum. Alioqui ne in familiari quidem convivio ungues quisquam secet, qui nolit retributa in patinas exsilire; quod, ut opinor, non gratus fuisset Græcis, quàm nobis nunc est. *Clericus.*

743. Ἄρον ἀπὸ χλαυῆς] Ungues à carne. *Guictus.*

744. Μὴδὲ ποτ' αἰνοχόω] Hæc est anilis superstitio, potius quàm præceptum ethicum, symbolorum more expressum. Hic enim Poëta religiosa tradit, non moralia. Itaque frustra est *Proclus*, qui vult mysticè ab *Hesiodo* significari, non esse privata præferenda communibus, quia κρατὴρ commune erat, quo ex αἰνοχόῳ hauriebant. Verùm communis etiam erat αἰνοχόῳ, quandoquidem ex ea etiam vinum commune hauriebant omnes convivæ. Alia ejus interpretamenta non sunt verisimiliora, ut nec cetera omnia allegorica commenta, quæ ad incrustanda superstitiosa deliria Majorum suorum Græci posteriores adinvenerunt; ut sapientiores viderentur fuisse, quàm fuerant. Etiamnum hodie veterum superstitionum vestigia videre licet, multis in locis. Sunt qui, exempli causâ, mali ominis esse putant panem inversum, ita ut planior pars sit superior, cultros decussatim in mensa jacentes, salillum in mensam effusum, & similia; quibus mysticos sensus non minùs facile esset invenire, quàm Hesiodæis nugis. *Clericus.*

746. Ἀνιπίζον κατὰ λείπον] Superstitiosum hic aliquid esse mihi persuadeo, potius quàm id quod volunt Græci Interpretes: qui putant irrisionem significari eorum, qui imperfectum ædificium sunt conspecturi. Existimasse videtur *Hesiodus* mali esse ominis, si cornix imperfecto ædificio insideret, quoddam faciliè & frequentius fieri potuit, si diu imperfectum relinqueretur. Agit autem hic de lignea rustici casa, ad quam absolvendam longo tempore opus non est. Ejus opinionis vestigia remanserant apud Romanos,

tempore *Plinii*, qui H. N. Lib. X. c. 12. sic de Cornice loquitur: *Ipsa ales est inauspicata garrulitatis, à quibusdam tamen laudata.* Deinde: *inauspicatissima factus tempore.* Eodem Capite, de bubone agens, ostendit à multis ferale habitum si domui insideret, quod confutat hisce verbis: *Privatorum domibus insidentem, plurimum scio non fuisse feralem.* Simile quiddam de cornice sensisse *Hesiodum* credibile mihi sit. Prodidit etiam *Ælianus* de Animalibus Lib. III. c. 9. imam cornicem mali esse ominis: οἱ τὴν ἑδρὰν ἐνιδῶν καὶ πικρὸν ὀδυνάζοντες ἐκ τῶν σὺμβολων οἱς μαρτυρεῖται εἶναι φασιν, οἱ παραύκουσιντο κατὰ τὴν μῆνιν: *qui observant ubi insideant aves, & earum volatus non esse faustam auguria captantibus aiunt, si audiatur una cornix.* Scio interdum boni ominis fuisse cornicem, qua de re vide Intt. ad Eclog. IX. *Virgili*, v. 15. Sed satis mihi est inauspicatam sæpe fuisse, ut eò *Hesiodum* respexisse existimem. *Clericus.*

748. Ἀνιπίζοντων] Scio quidem vasa dedicare solitos veteres, sed vox hæc, & verbum ἀνιπίζον suadent agi potius de carne rapta ex olla, sive de *aulicoquis extis*, ut loquitur *Festus*, antequàm sacra essent facta. Adsentior itaque *Sam. Bocharto* sic hunc locum interpretanti *Hieroz.* Part. I. Lib. II. c. 50. Fuere qui dapes propè crudas eripuerint non solum ex popinis, sed etiam ex locis sacris. Vide 1. Sam. II. 13. ubi filii Helis ita se gessisse narrantur. Qualis apud *Albæ-næum* describitur mulier quædam, quæ sacra nondum immolata devorabat, ἐπὶ πύλῳ ὁλοίου, à veru illa rapiens; & in *Suëtonio* Vitellius c. 13. *homo non profunda mo' d, sed intempestivæ quoque ac sordidæ gulæ, ne in sacrificio quidem unquam, aut itinere ullo, temperavit, quin inter altaria ibidem statim viscus & færa panē rapta è foco manderet.* Denique, ut Poëta auctor, *Est etiam è mediis victima rapta focis.*

Cujusmodi ventres ferit illud *Simonidis*, quod tandem in proverbium cessit :

Ἀδύτα δ' ἵπὸ πονδύου κατὰναι.

Nondum immolata sacra scipè devorat. Proinde in *Hesiodo*, inter alia præcepta, hoc itaque habetur, ne ab ollis nondum sacrificatis (cibum) rapiens comedita. Nam ut ἐξεν & ἐμῆξεν sacrificare est : ita ἀνιμῆξεν est ἀδύτα, nondum sacrificatus vel immolatus, ut à *Tzetze* red-ditur. Addatur hisce locus *Ciceronis* à Lib. II. de Fin. c. 7. *Reperiemus aſotos primum ita non religioſos, ut edant da-pasella.* Non necesse est nos hic colligere quæ à Veteribus dicta sunt περὶ τῶν μολύβων & θυσιῶν, qui ex altari carnes ab alio oblatas rapiebant; neque enim de iis verba facit *Hesiodus*; sed de iis qui ipsi sacra facientes, nondum petactis sacris, hoc est antequam projicias porrexissent, & adolevisſent, carnes victimæ suæ comedebant. *Clericus.*

750. Μὴδ' ἐν' ἀνιήτοι κατὰναι] Per ἀνιήτοι solum & lapides intelligere videtur, quæ frigida sunt & dura. Hoc præceptum *Pythagorico* illi cognatum videtur, ne sedetas super lapidem. Vel ἐν' ἀνιήτοι κατὰναι est ἀνιήτοι πρῶτον, *Theocr.* δὴ ἐνέσθαι κατὰναι. *Quietus.*

750. Ἐν' ἀνιήτοι] *Proclus* sepulcra interpretatur, quæ movere nefas erat; at eodem jure terminos agrorum interpreteris. Malim intelligere de saxis quibusvis, quibus imponi pueros nollet *Hesiodus*; sed tantum tabulis ligneis, aut aliis, quæ possunt amoveri. Videtur credidisse si duodecimo die, aut duodecimo mense puer collocaretur in rupe, infirmum eum fieri. Quod si diceretur de frequenti impositione pueri in sedili laxeo, & per totam infantiam, non careret ratione; sed ea res exitialis non fuit duodecimo die vel mense, quàm aliis infantiae temporibus. Mera hæc fuit superstitio, cujus ratio certa non magis reddi potest, quàm somniorum fabricantis. *Clericus.*

750. Μὴδ' ἐν' ἀνιήτοι κατὰναι] Notum

est omnibus quàm multa de his *Veteres*. Ceterum cur hoc præceptum, de non movendis sepulcris, ad πῦλα δουδαικῶν spectet, numquam ostendere potuerunt. Nos hos versus, etiam sine Grammaticorum suffragio, hoc modo transponendos esse non dubitamus, qui nimium misère truncarunt, mutilarunt, auxerunt, transposuerunt olim, tamquam vultures quidam *Homerum* & *Hesiodum* :

Μὴδ' ὑπαικίῳ κατὰναι χρεὶ πατρὸς
Πῦλα δουδαικῶν, ὅτ' ἀνέε' ἀνιήτοι ποιῶν,
Μὴδ' δουδαικῶν, ἵσον καὶ τὸ πῦλον,
Ἀνέε' δουδαικῶν δὲ δὴ χρεὶοι ἐς δὴ καὶ τὸ
Πῦλον.

Quantà curâ τὰ θυμώτερα ὅτ' ἀνιήτοι, quæ γυναικῶν vocabant, & absolutè κατὰναι, in deliciarum descriptionibus, *Lampridius* *lavacra muliebria*, *Capitolinus* *ex-caldationes*, sicut viri magni nuper notarunt, veteres distinxerint, pueris notum est; cum ex aliis, tum ex *Comico*, qui ἐν τῷ κατὰναι totam disciplinam *Atheniensium* considerari vult. Pueri autem δουδαικῶν & δουδαικῶν, omnia communia cum matribus habebant, δαίτα, σφολύ, αἶνον, id est, ipsum *Gynæceum*. *Hesiodus* ergo ne ejusmodi puerulos matrum κατὰναι aduescere sinant, ex disciplina veteri, quia θαλάσσεια τὰ σώματα ex aquæ tepore existimabant, diligenter monet. Sensus erit ita perspicuus planusque, ut nihil suprà, hoc modo.

Neque muliebri lavacro corpus pur-gare

Puerum sinas duodecennem, quia masculos enervat,

Neque duodecim mensium: nocet & illud æquali modo

Viro: dura enim suo tempore & hanc rem sequitur

Pæna.

Apparet hinc ante omnia præceptum πρὸς ἀνιήτοι huc non spectare: quod seorsim considerabimus. *Heinsius.*

Ib. Μὴδ' ἐν' ἀνιήτοι κατὰναι] ἀνιήτοι sunt οἱ ῥήμοι: de quibus usitatam fuisse ele-

bis multa sunt; nec ad rationem, sed ad multitudinem vivimus. Inde ista tanta concervatio aliorum supra alios ructuum. Verba sunt *Senecæ*, ex Cap. I, de vita beata, ubi & alia in eandem sententiam. *Clericus.*

765. *Ἡμεῖς δ' ἐν Μῆσιν*] De superstitionis hisce deliri, hac certè in re, Poëtæ præceptis judicium *Plutarchi* vide ad v. 824. *Clericus.*

766. *Παραδύμῳ*] Hoc est, prius doce, ne quid incautis diebus aggrediantur. *Hesychius*: *ῥαῖον, δεικνόν, σημαίνον, λέγον.* Quamobrem & apud Romanos, nonnullorum in Tricliniis, affixæ erant Tabulæ, in quibus *qui dies boni, quique incommodi essent* notatum erat, & est apud *Petronium* Cap. XXX. *Clericus.*

Ibid. *Τελευταίον μὲν αἰὲς*] Hoc est, ultimum diem cujusque mensis; nam antiquissimi Græci, ut etiam Orientales, menses Lunares habebant, quos singulos triginta diebus claudebant, ut ostendit multis *Dionys. Petavius* Lib. I. de Doctr. Temporum, & eminentissimæ dignitatis ac eruditionis vir *Henr. Norisius* in Dissert. de Mense & Anno Macedonum Cap. I. *Clericus.*

767. *Ἐπιτελείειν*] Hoc est, diligenter expendenda servis attributa opera in mensem, ut videas an ea rectè perfecerint. *Clericus.*

Ibid. *Ἀρμαλὴν*] *Hesychius* interpretatur *ἀρμαλὴν πῶς πρὸς τὴν ἀρμυρίαν ἢ ἰσχυροποιεῖν τὰ μύλα.* Hanc quoque, & alias originationes non meliores habet Etymologicon Magnum. At satius est interpretari *ἀρμαλὴν* *ἐκ τῆς ῥεφλῶς, convenientem unicuique cibum*, quem *demensum* vocabant Latini, & quem singulis Calendis distributum servis docuerunt viri docti ex hoc *Plauti* loco, in Sticho Act. I. S. 2. v. 3. ubi herus servos sic alloquitur: *vos meministis quos Calendis petere demensum cibum.* Ad quem locum vide Intt. *Pignoriumque & Popmam* de Servis. *Clericus.*

768. *ἔστ' ἐν ἀλυσίν*] Quamvis communis interpretatio bona sit, tamen aliter intelligo. Nam *ἐστ' ἐν ἀλυσίν* indicari illis verbis tempus diei, quod vocatur *ἀλυσία ἀγορά*, frequens forum quando jus dicitur, hoc verò est *ἀλυσία κελύειν*. *Scaliger.*

Ibid.] Plenius mentem suam expressit *Jos. Scaliger* de Emend. Temporum Lib. I. p. 4. ubi agit de partibus diei. Itaque verba ejus hîc apponemus: "Tempus antemeridianum designantes dicebant " *πρωΐας* vel *πρωΐας ἀγοράς*, convenientibus, scilicet, eo tempore in comitium " *viris*; ut *Hesiodus* dicit, *ἔστ' ἐν ἀλ.* " *δὲ μὲν λαοὶ κρίνοντες ἀγορά.* Quod tamen " longè aliter Græci Interpretes illius " Poëtæ exponunt. Aiunt enim *Hesiodus* intellexisse de tricesima mensis " *Lunaris*, & sensum loci *Hesiodi* esse " *perinde ac si dixisset: quando homines veram triacada lunarem agunt, &* " *non secundum usum politicum, sed secundum motum Lunæ.* Quod tamen " nobis valdè coactum videtur, & mentem *Hesiodi* hanc fuisse dicimus: *τελευταία* esse valdè idoneam rebus gerendis " *ea horâ, quâ homines ad jus in forum conveniunt.* *Homerus* *Odyss. M.*

" *Ἡμεῖς δ' ἐπὶ δέκρον ἀνδρ' ἀγορεύειν αἰέειν*
" *Κεῖν δὲ νείκεα πολλὰ διαζομένην αἰέειν.*
" *Quando ad cœnam vir è foro surrexit,*
" *postquam judicavit de multis litibus,*
" *juvenibus litigantibus.* Quæ sane interpretatio melior vulgari. Sic etiam " *paullò pòst* dicit, *ἡμεῖς ἐκ πλείν*, quod " nos interpretamur, *jam adulto die.* Hæc vir summus, cui adsentimur. Nimirum, hîc *ἀλυσία* non est *veritas*, sed *jus*, aut *justitia*, ut passim apud Poëtâs; & *κρίνειν ἀλυσίαν* idem est ac *κρίνειν δίκην*, ut loquitur *Hesiodus* *Theogon. v. 85.* hoc est, *jus dicere.* *ἄγαν* verò vox est juridica, quæ dicitur de occupatione Judicum jus dicentium, hominumque propterea ad eos convenientium, de qua vidè Inter-

pretes ad Aët. XIX. 38. Aliter sensum expresseris his verbis : ὅτι τῶν τῶ λαῶν ἀδόνται ἀγῶναι καὶ κείνους διακρίνει ἀλλήλους : cum à populis celebrantur dies fasti, quibus jus dicitur, & lites secundum iustitiam judicantur. Clericus.

769. Διὸς ἑορτὴ μνηστῆρος] Erravit vir summus Angelus Politianus, cum tres dies Jovis ab Hesiodo statui observat, ex hoc loco. Vetustissimi Poëtæ, omnis causâ, utebantur ἐκ θεῶν voce Διὸς eleganter, in narrationibus etiam, quacumque de re agebant. Ita in principio continuè ἑστ' ἔργων. Οἱ τε ἀπὸ βροτῶν ἀνδρες ἡμῶν ἀγατοὶ τε φατοὶ τε, Πρωτοὶ τ' ἀρχαῖοι τε, Διὸς μεγαλοιοῦνται. Ubi illud postremum ominis causa ponitur, & ex abundanti : nam nihil est quod referatur. Peculiariter autem singulos dies Poëtæ, ἡμέρας ἐκ Διὸς dicunt simpliciter. Sic in illo ὅσων γὰρ νύκτες τε καὶ ἡμέραι ἐκ Διὸς εἰσιν. Auctor Megaræ Idyllii Dorici : σὺ δ' οὐτὶ λαΐσταις ὕδωρ Νύκτας τε κλαίσεις καὶ ἐκ Διὸς ἡμερὰς ὅπως. Ita Hesiodus cum rationem τῶν ἡμερῶν incipit, in genere jubet φιλόσοφου ἡμερὰς ἐκ Διὸς, id est, simpliciter, *dies quos natura constituit* : ita ea vox millies à Poëtis ponitur. Sic Apollonius & Normus αἰῶν ἐκ Διὸς dixerunt, sicut Hesiodus ἡμερὰς ἐκ Διὸς. Omnes enim res ominis causa Διὸς dicebant. Ita ut inde τὸ Διὸς, ἐκ θεῶν, in usu remanserit. Ita cum Theocritus dixit, Μουσίων ἀπαρδεύει Διὸς μέγα βελούοντος : quod etiam veteres magistri videntur ex eo loco ad Homerum notare. Id quod illi toties ἐκ Διὸς dicunt, Hesiodus hîc ἑστ' Διὸς, dixit. Αἱ γὰρ, inquit, ἡμέραι εἰσὶ παρὰ Διὸς : id est, *Hi sunt dies de quibus acturi sumus* : quicquid non interpretamur, ominis causa dicitur. Atque hæc causa est, cur Proclus, qui tam studiosè ex more familiæ suæ, dies persecutus est, nihil ἐκ Διὸς ἡμερῶν dicat, nisi quod πῶς τὰς ἀγῶνας ita dici existimat. Atqui Hesiodus, post hanc formulam, non τῶν ἀγῶνων solum, sed & τῶν λαῶν aggreditur divisionem. Tzetzes ad omnes

dies retulit : quanquam more suo nugacissimè suprâ, ἐκ Διὸς, ἐκ τοῦ καὶ θεογίμου exponat, hîc verò παρὰ τὸν ἡμαρτήρας. Sed veniam meretur qui à Grammaticis dissentit, cum ipsi toties à se abeant. *Heinsius*.

770. Πρώτον ἡμέραν] Erat vocabatur temporibus Hesiodi prima mensis. Sed Solon omnium primus vocavit τὴν πρῶτην ἡμέραν καὶ πρῶτον. *Scaliger*.

770. καὶ ἑβδομήν] Nimirum, mensis, non hebdomadis, ut rectè ostendit *Joan. Seldenus* de Jure Nat. & Gentium Lib. III. c. 17. contra Veteres & Recentiores, qui frustra hîc vestigia Judaici Sabbathi quaesiverant. *Clericus*.

Ibid. ἡμέραν] Non significatur dies profestus, quo ferias agitari oporteret, sed dies faustus. Vide v. 819. Idem est ac πεπλησμένον ἡμέραν v. 799. hoc est, dies valde accommodus ad res gerendas, quod vidit etiam idem *Seldenus*, loco memorato. *Clericus*.

771. Τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χροσσίονα γένετο] Nempe, mensis Thargelionis. *Diogenes* in vita Platonis §. 2. Γένετο Πλάτων — Θαργελιῶντος ἑβδομήν καὶ τὸ δέλιον τὸ Ἀπόλλωνα γένετο φασί : nascitur Plato Thargelionis septimo, quo Delii natum Apollinem dicunt. Ad quem locum, vide Intr. quibus succenturiandus vir illustris atque eruditus *Exech. Spanhemius*, ad Callimachi hymnum in Delum v. 251. Propterea uniuscujusque mensis dies septimus sacer erat Apollini, non tantum dies ille Thargelionis mensis, ut observavit & *Seldenus* eo, quem antea indicavimus, loco. *Clericus*.

775. οἷς ποιέειν] *Sam. Bochartus* Hieroz. Part. I. Lib. II. c. 45. postquam egit de vulsione lanæ ; “Vellendi, inquit, “morem quod attinet, is olim Romæ “fuit in usu, & in vicinis locis, non in Judæa, nec in Græcia. Saltem, apud *Hesiodum*, qui de re pecuaria scripsit primus omnium. οἷας ποιέειν, non est *ovis vellere*, sed *tondere*, ut in *Theocriti* Bucoliciastis. “ — ὅτι.

“ ——— ἐπὶ πύκνῳ πῆξῳ

“ Τὰν αὖν, τὰν πόλιν.

“ *Cum ovem pullam tondebo.* Verbum enim *τοῖον* Scholiastes notat hic idem esse quod *κείρον* tondere, *ὡς καὶ παρ’ Ἡσίοδου, ut ἐστὶν apud Hesiodum.* *Hesychius* etiam *πῆξαι* est *κείραι*, & *πῆξις* *ψίλων*, *κυσὶς* *ξύλων*. Et quamvis apud *Archipponem*, *Cratinum* & *Philemonem* *νακοπλῶν* & *νακοπλῆτις* *vellerem* vulso-rem propriè sonet, *νακέρης* tamen tonso-rem explicant, (*Hesychius*: *νακοπλῆτις*, *ὡς κείροντες τὰ ποίεσθαι.* *Suidas*: *νακοπλῆτις*, *ὡς ἡ ποίεσθαι κυρίως*) quia in vocum explicatione non tam etymon, quàm usus, respicitur. *Clericus.*

777. *Ἀρσινόη*] A verbo *αἰίρω* & *ποτὶ* volatus, adversus aliorum opinio- nem. *Scaliger.*

778. *Ἡμεῖς* *ἐκ πλῆν*] *Ἐκπλῆν* unâ voce, hoc est, die pleno, æstivo scilicet. Nam hiberni dies sunt dimidii tantum. Infra *εἰς δὲ δὴ ἐν μεγάλῃ πλείῳ ἡματι.* *Guicetus.* Gallice ad verbum exprimas *en plein jour*, hoc est, medio die, quemadmodum interpretatur hunc locum *Jos. Scaliger*, ut diximus ad v. 768. Sic dicebant *πλείων*, *la pleine nuit*, quamvis aliter vocem interpretetur *Hesychius.* *Clericus.*

Ibid. *Ὅτι ἴδρις*] Hoc nomen formicæ *ἰδρις* *ἔχον* datum. *Horat. Parvula nam exemplo magni est formica laboris.* *Guicetus.*

Ibidem.] Solet *Hesiodus* designare animalia nominibus adjectivis, quibus eorum natura vel solertia optime describitur. Sic pro Cochlea habet *σπείροισιν*, *domiporiam*, pro hirundine *ὀρθογύλιον*, *mane lugentem*. Nullum Epithetum formicæ melius conveniat, quàm *ἴδρις*, quam in rem vide quæ collegit *Sam. Bochartus Hieroz. Part. II. Lib. IV. c. 22.* Quod autem hic dicitur duodecimo die mensis colligere acervum nemo nescit tam veram esse, quam araneum telam eo potissimum die texere, hoc est, plane ridi-

culum & falsum. Quare miror Poëtam nostrum tam confidenter mentitum, in re quæ à puerulis argui poterat. Superstitione, scilicet, animus præpeditus mendacio patet, clausus est veritati. Sed quod magis mireris, non Poëtæ, sed Physici, hoc est, veritatis indagatores, somnia ejusmodi, pro rebus compertis, vendita- runt; quod ex *Bocharti* collectaneis ejusdem Libri Cap. XXI. agnosces. Sunt enim proluxiora, quam huc transferri queant. *Clericus.*

779. *Τῇ δ’ ἰσὶν σήμῳ το γυμνῷ*] *Ἰσὶς* Græci vocant ligna illa erecta, quibus stamina intenduntur ad telam faciendam. *Hesychius*: *ἰσὶς* τὸ ὁρθὸν ξύλον ὃ τῶς καὶ τὸ ἰσά- πλῶν. Latinis *jugum*, vel *tela jugalis* *Ca- toni.* *Ἰσπίδην* etiam dicebatur. *Hesychius*: *ἰσπίδην* ξύλον ὁρθὸν ὅτι ὡς ἡ σπεί- ροις. Latinis dictæ ea ligna *pedes telæ.* *Glossæ*: *pedes telæ, ἰσπίδης.* *Dionysius*, in *Bassaricis*, de *Dardania* ur- be *Indiæ*, in qua mulieres, intra unum diem detexebant:

Ἡ οἱ Δαρδανίῳ γαῖον πόλιν οὐρεγγυαν,
Εὐδῶδ’ ἰσπίδα γυμναῖας Ἀσπιδῶν ἰσπῆ
Αὐτῶμαρ κεκοῶσιν, ὅτ’ ἰσπίδην τανύσας,
Αὐτῶμαρ δ’ ἵταμῶν τε καὶ ἔξ ἰσπῶν ἐρίσαντο.

Uno die, stamen in tela jugali extende- runt, detexerunt & defecuerunt. Pri- mum igitur, in tela contexenda, telæ pe- des erigere & jugum iis imponere, quod *Ovidius telam jugo jungere* dixit, *Hesiodus ἰσὶν σήμῳ*. Deinde stamina telæ, vel jugo telæ adnectere, quod *telam sta- mine intendere* dixit *Ovidius*, & *stamen telā suspendere*. Græci *σήμων* *σήμου*, atque inde etymologia ἡ *σήμων* & *staminis*. Græcis enim *σήμων* *σπῆ* τὸ *σήμου*, quodd in tela stare. Doricè *σῆμων*, Latine *stamen*, ut *τῆμων*, *termen*, & similia. Attici dicebant *σπείροισιν*, cum telam stamine in- tendebant. *P. Rux*: *σήμου* ἢ *σήμων*, ἢ τὸ *σημόνιον*, καὶ *σπείροισιν*. *Hesychius*: *σπεί- ροισιν* τὸ τῶς *σπείροισιν* ἢ *σήμων* *σπείροισιν*. *Hesiodus σπείροισιν* hoc idem dixit:

Ἰσὶν ἢ σήμῳ σπείροισιν *μήνα ἔργον.*

Hæc *Cl. Salmasius* ad *Julii Capitolini* *Perrinacem* p. 127. quæ vera sunt, quamquam ex memoria malè *Hesiodi* versum profert. *Clericus*.

780. Μῶνός δ' ἱσαμένους] Posterioribus temporibus, ἱσαμένους μὲν ad primam dumtaxat decadem porrigebatur; sequens decas tribuebatur μασῶντι μὲν. Vide *Julium Pollucem* Lib. I. c. VII. §. 5. Sed *Hesiodi* ævo, ad vigesimum diem mensis erat ἱσαμένους. Vide v. 798. *Clericus*.

782. Ἐκτὴ δ' ἡ μίση] Hoc est, ἕκτη μασῶντος, ἕκτη δὲ ἡ δέκα. *Guietus*. Fallitur *Pollux*, loco antea memorato, ubi dicit *Hesiodum* vocare μίσην decimam quintam cum sic vocet omnes dies secundi δακτύλου. Μιστὶ δ' I, inquit, ἡσόδος δ' E, πλὴν μίσην ποῖ ποστὲν decimam *Hesiodus* quintam vocat mediam. *Clericus*.

785. Ἡ ὅρα δ' ἕκτη] Hoc est, sextus dies primæ decadis, seu μῶνός ἱσαμένους. *Clericus*.

792. Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ] Nimum hic nos frustrantur Interpretes. Itaque quamvis hæc rejicere poteramus in notas nostras, ad ipsos, hæc tamen monere visum. Εἰκάς in mense multiplex est: μεγάλη dicitur postrema, respectu priorum. Atque hæc est causa, cur in Nebulis Comicus dicat σπλῆντι ἄγην εἰκάδας. Ὅρων ἄγνηται δ' σπλῆντι εἰκάδας. Non bene intellexit locum illum Græcus Interpres. Queritur enim cur cum τῇ τετακτάδι finis sit plerumque lunæ & mensis, cum τῇ τετακτάδι sit satisfaciendum fœnatoribus, miser tamen Strepsiades οὐδ' ἑκάδων agat. Atque hæc Interpretis rationes videntur mihi λίαν ἀποροδόνουσι. Εἰκάδης eleganter πλεονεξίας dicuntur, cum plures sint. Ἡ μεγάλη εἰκάς ultima est mensis Veterum. Est autem dies illa, quæ vigesimalarum ultima est: μεγάλη enim est ἡ ὁράτι quæ δ' ἔντη δὲ ἡμέρᾳ præcedit. Observant enim Veteres, etiam Athenienses ante Solonem, ἄχει τετακτάδης μόνον δ' μῆνα ἡλειθμικίναι. Εἰκάς μεγάλη, est Pridie Calendarum: nona & vigesima. At Interpres Aristophanis ἡ με-

γάλη εἰκάς, inquit, ἀπὸ εἰκοσῆς ὁρᾶται, ἡ δὲ εἰκοσῆς ἐννάτης δ' ὀδίνοντος. Ita totum tempus à XXI. usque ad XXIX. μεγάλη εἰκάς esset. Sed hæc, ut diximus, terminus illius temporis intelligitur, quæ est vicesima & nona. Quàm nugentur Interpretes, qui πλεονεξίας idem cum εἰκάδι μεγάλῃ esse putant, in notis ad ipsos ostendimus: ex quibus reliqua petenda quæ ad *Hesiodi* intellectum faciunt. Quicquid enim hæc prætermittimus, ad Interpretes olim notavimus. *Heinsius*.

794. Τετράς μίση] Hoc est, quartus dies δ' μασῶντος μῶνός. *Clericus*.

799. Ἀλλὰ θυμωομένων] Omnes, nempe, dies fausti erant hilariter transigendi, ne diei fastiditas ominosa tristitia corrumpetur. Itaque, quoad licuit, oportuit, *Hesiodo* auctore, quarto, decimo quarto, & vigesimo quarto, conviviis ac compositionibus tristitiam & curas animo pellere. Miror hunc sensum fugisse *Plutarchum* & Græcos alios Interpretes. *Clericus*.

804. Ὀρκον πηνυρβίαι] Scripsimus in versione *Horcum*, ut hoc Numen ab Orco, hoc est, Plutone fecerneretur; nam perperam confunderentur. Nemo Poëtarum dixit Plutonem esse Eridis filium, quod de *Horco* hæc habet *Hesiodus*. Alibi Deum jurisjurandi præsidem diximus. Vide not. ad v. 219. *Clericus*.

805. Μίση δ' ἑκάδμη] Decimo septimo. Vide v. 794. Cum sic diuiderent mensem in tres decadas, mirum est secundæ decadi, *Hesiodi* tempore, non fuisse nomen. Vide not. ad v. 780. *Clericus*.

809. Πήγνυται ἀραιὰς] Scribe, πηγνύσθαι ἀραιὰς. supra ἀρχαῖς ἀμυνῶ. compingere tenues, non crassas. vulgò *biantes*. *Homer.* λάβοντες γλώσσοισι ἀραιῶσσι, hoc est, λεπταῖς tenuibus. *Guietus*.

809. Ἀραιὰς] Merito improbat *Guietus* verti hæc *biantes*, nam *biantes* naves dicuntur quæ tempestate, aut illusione fractæ aquam per rimas admittunt. *Tennet*.

naes vertimus, quodd tenues sint navium parietes, cum ea sit frequens vocis ἀραιά significatio. Fortè etiam *leves* potuissimus vertere, ut fluctuantes insulæ dicuntur ἡῶσι ἀραιαί, ut habet *Eustathius* ad *Iliad.* pag. 1151. Ed. Rom. Sic *Callimachus* de *Insula Delo*, Hymno in *Delum* v. 191.

Εστὶ δειδομένη τις ἐν ὕδατι ἡῶσις ἀραιή,

Πλαζομένη πλάγιοι.

Est nota quædam in aqua Insula levis, errans per maria. Ad quem locum, consule virum doctissimum *Ezech. Spanbe- mium.* Clericus.

818. ΑΛΛΗΤΕΑ] Hoc est, cui prorsus fide- dere queas, si vera sit hæc lectio. Pleri- que, nempe, diem illum non quidem πάγκαλον, sed nec πάγκαλον dicebant, ve- rùm dubium & incertum; quo, nempe, suscepta interdum bene, interdum male succederent. *Clericus.*

824. ΑΛΛΟΙ Δ' ΑΛΛΟΙΝ ΑΙΝΕΙ] Videtur *Plutarchus*, in Commentario ad *Hesio- di* Opera & Dies, ex quo multa Græci Interpretes subinde Scholiis suis adspers- gunt, egisse de hac quæstione, utrum sint alii dies fausti, alii vero infauti. Certe in vita Camilli, memorata Allienfi clade, ita porro pergit: *ὅτε δ' ἡμερῶν ἀπορράδων, εἰ τε γὰρ πένθεταί πνας, εἰ τε μή, Ἡράκλειος ἐπι- πληξὴν Ἡσίοδω τὰς μὲ ἀγαθὰς ποιουμένη, τὰς δ' φαύλας, οἷς ἀγνοῦντι ὥσπερ ἡμέρας ἀπάντες μίαν ἔ- σαν, ἐτέρωθεν διωπόρηται: de diebus nefastis habendi ne sint quidam necne, & an re- fte Hesiodum, qui alios bonos, alios sta- tuuit malos, quasi ignoret cujusvis diei eandem esse naturam, reprehenderit Heraclitus, alio loco disputavimus.* Post- ea recenset exempla dierum, quibus non semel clades accepta fuerat, aut victoria relata. Deinde, ne credas ex iis exem- plis ullum certum consuetudinem duci pos- se, contraria profert, hisce verbis: *Ρω- μαῖοι δ' αὖτ' ἡμέρας ἀπέπειρον μὲ ὑπὸ Κίμβρων τὸ μὲ Κικωνίους ἀπὲς αὐτοὺς ἐπιδόν, ὅτερον δ' Λουκίλλου στρατηγούτου Ἀρμενίους καὶ Τιγράνην ἐνίκησαν, Ἀπάλω δ' ὁ βασιλεὺς καὶ Πομπηίου*

*Μάγνῳ ἐν ταῖς αὐτῇ γενεαῖσι ἀπὲς αὐτοὺς. καὶ ὅλως ἔτι πολλὰς ἐπ' ἀμφοτέρω ταῖς αὐταῖς χρο- νιαῖς ἀποδείξαι δεύδοις: Eodem die Ro- mani prius, duce Capione, à Cimbris castris exuti sunt; postea vero ductu Lu- culli Armenios & Tigranem vicerant. Attalus autem Rex & Pompeius Ma- gnus natalitiis suis mortui sunt. Paucis ut dicam, multos possum ostendere qui in utramque partem usque sunt tem- porum periodis. Hæc cum ita sint, cre- dibile est Plutarchum probasse castiga- tionem Heracleti, si modò sibi constitit; adeoque judicasse Poëtam non fuisse re- censendum inter paucos qui scirent sin- gulorum dierum fata, quibus se accen- seri voluit, sed inter omnes omnino mor- tales, quibus nihil simile compertum est. Quis enim non videt anilia esse & vana omnia, quæ hic habentur? *Clericus.**

827. Εργάζονται ἀναίτιον ἀδαιμόνητον] Hoc est, nihil inconsultis & invitis Diis aggre- ditur. *Quietus.*

Versu ult. Τετρασάσις ἀλεινῶν] Non sunt intelligendæ omnes ὑπερασάσις, sed ex demum, quæ committuntur contra auspiciorum disciplinam, ut verba pro- xime antecedentia suadent. Τετρασάσις enim dicuntur quævis delicta, quibus modum & limites à Ratione positos transilimus. *Hesychius:* Τετρασάσις, ὕβρις, ἀδικία, κέρως, μαρτυρία (nempe, ἰδούσι, nisi sit hic mendum) ὑπερραγία, παρὰ νόμον ὄρ- κων, Τετρασάσις, ἀδικίας, ὑπερραγίας. *Pho- cylides.*

Ἀρχαίτην ὄντων ὑπὸ γὰρ, μὴ δ' ἂν ὑπερ- ἔης.

Πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερασάσις δ' ἀλει- νῶν.

Ab agro vicino abstine, neque transilias (terminos) omnium optimus est mo- dus, transgressiones vero sunt noxiæ. Idem.

Μέτρον μὲν φαγέτω καὶ πίπειν, μὴ δολο- χεῖν τι.

Πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερασάσις δ' ἀλει- νή.

Cum

Cum modo edito, & bibito, & loquitor.
Omnium optimus est modus, transgres-
sio vero vitanda. Qua in sententia, lon-
ge saluberrima, definimus, modum tan-

dem hîc commentationibus nostris im-
ponentes, ut ad alia graviora redeamus.
Clericus.

J O H.

JOH. ALBERTUS FABRICIUS

DESCRIPTIS

HESIODI.

JOH. ALBERTUS FABRICIUS

DE SCRIPTIS

HESIODI.

PER opus Hesiodi cui auctoritatem Homericis scriptis proximam tribuit Velleius, suspicari liceat peculiariter ab eo intelligi Poëma cui titulus ΕΡΤΑ καὶ ΗΜΕΡΑΙ, *Opera & Dies*: nihil enim inter omnia Hesiodi scripta isthoc unico est celebrius, nihil in veterum scriptis frequentius usurpatum, imo quod solum pro Hesiodio agnoscebant Boeotii Heliconis accolæ teste Pausaniâ in Boeoticis p. 771. Hoc perperam in duo diversa scripta distingui, quorum alterum ἔργα, alterum δὲ ἡμέραι inscribitur, probat Dan. Heinsius in introductione c. 18. Olim enim doctrina τῶν ἡμερῶν sive de diebus homini œconomo observandis, sine ulla distinctione ἔργα sive vitæ præcepta subsequēbatur, ita ut communis ac generalis esset inscriptio ἔργα καὶ ἡμέραι, quo nomine etiam allegant passim veteres unum aliquem versum poëtæ producentes, licet sæpius brevitatis causâ tantum ἔργα appellant, neque causâ est cur post versum 380. secundus liber ἔργων incipiat, neque enim constat ab Hesiodo in plures libros hoc opus divisum fuisse, neque hanc distinctionem vel scriptores antiqui vel codices MSS. probæ notæ agnoscunt, ut docuit Joh. Georgius Grævius elegantiori-

bus literis quas cum singulari laude ornabat nuper ereptus lection. Hesiod. c. 9. Quamquam Poëmatis istius à citharœdis per partes decantari soliti, partes singulæ pro argumenti varietate à veteribus Grammaticis laudantur interdum sub titulis: δαιμονολογία, πυρρίχη, ποσειδῶν, ἡλέως &c. Quemadmodum partes poëseos Homericæ similiter ab argumento appellatas notatum à me supra est c. 3. num. 28. Sic & ἡμέραι Hesiodi seorsim quandoque laudant Grammatici recentiores, ut Johannes Tzetzes Chiliad. 12. v. 174. καὶ ἐν τῷ βίβλῳ ἡμερῶν ἀπολογεῖ δὲ πῶς; Eustathius ad Odyss. Σ. p. 661. ἡ καὶ ἐν ποιεῖ τὰς ἡμερῶν ἡμέραις βεβῆκεν ὁπότεον πὶ καὶ τὸ Ὀρφέως καὶ Ησίοδου καὶ Ημερῶν.

Dicitur Hesiodus in hoc opere imitatus esse ἔργα καὶ ἡμέραι Orphei, de quibus dixi Lib. I. c. XIX. §. III. Sed Plinius Lib. XIV. c. 1. affirmat Hesiodum præcepta agricolis pandere orsum, & Lib. XVIII. c. 25. principem omnium de agricultura præcepisse. Ac valde incertum est poëmata Orpheo tributa Hesiodo fuisse antiquiora perinde ut fallitur idem Joh. Tzetza qui in scholiis p. 180. b. editionis Heinsianæ putat Hesiodum quædam hausisse ex * *Melampode*, cum Melampus ille ex quo ibi nonnulla à

1 Vide Eustath. in Iliad. α. p. 1501. Heinsii introduction. c. 7. Hesiodum μελπωδὴν vocat Lucianus in Hermotimo, T. 1. p. 522. 2 Hunc locum ni fallor respicit Salmastius p. 825. de annis Climactericis, ubi Melampodem refert inter eos qui ἡμέρας scripserint. Sed & Hesiodi loca quædam illustrat ibidem vir Doctissimus.

χρ., argumenti maximam partem Philosophici, moraliaque & παιδαγωγικά perloquentis. Secunda sunt *Job. Tzetze* hominis non ineruditi, sed vani & Proclo sæpe præter rem petulanter insultantis. Tertia *Emanuelis Moschopoli* Grammatica & intelligendæ Poëtæ dictioni utilissima. Denique subiecta est *Joh. Protospatharii* ἑρμηνεία τοῦ Ἡσιόδου in filii gratiam ab auctore scripta & paucissimorum foliorum. Porro ediscendum pueris Hesiodum datum esse jam olim, docet vel Ciceronis illud Lib. VI. ad familiar. Ep. 18. *Lepta suavissimas ediscat Hesiodum, & habeat in ore: & δ' ἀετὶς ἰδρῶτα*. Etiam à Rhapsodis cantatum ad lyram, testis Plutarchus IX. sympos. p. 736. 743.

Solet Hesiodi ἔργα vulgò subjici ἈΞΙΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΤΖ five de *scuto Herculis poema*, quod plurimi olim negarunt esse Hesiodi. Nam præter Boeotos quos sola ἔργα pro genuino Hesiodi scripto habuisse ex Pausania ante notavi, Aristophanes Grammaticus eam supposititiam esse ratus est, & ex Homeri descriptione ἀσπίδος Iliad. Σ. expressam, teste anonymo Græco scholii quod in editione Aldina ἀσπίς subijcitur. Longinus in libro περὶ ὕψους p. 56. versum Ἡσιόδου ex Ἀσπίδι proferens addit: *ὅγα Ἡσόδου καὶ τὴν ἀσπίδα δεῖται*. Theodosius Alexandrinus in scholiis ineditis ad Dionysium Thracem: *δὲ δὲ τὸ Γραμματικὸν καὶ τὰ Ἑλληνικὰ βιβλία γινώσκον*. Eist γὰρ καὶ ἐν αὐτοῖς ὁμώνυμα βιβλία ψευδῆ, οἷον ἡ ἀσπίς Ἡσιόδου καὶ τὰ Θουκυδίδου Ναιάνδρου, ἑτέρων γὰρ οἱσι ποιητῶν. In aliis ad eundem Dionysium scholiis ineditis: *ζητῶμεν δὲ καὶ τὴν συγγραμμάν, ἵνα τὸ ἀξιόπιστον ἢ μὴ τὴν συγγραμμάν καταλάβωμεν*. Τῷ δὲ δὲ τὸν Ἡσίοδον (for-

τὸ ψευδὲς) οὗτ' ἀσπίδα, ἀλλ' ἔχει ἡ ἀσπίς Ἡσόδου, ὅτι γὰρ ὅστις. Εἰρησαῖος δὲ καὶ Ἰνέριος ἔχουσιν τὸ Ἡσόδου, ἵνα τὴν ἀξιόπιστον τὴν ποιητὴν ἀξία καὶ δὴ ἀναγνώσκων. Eustathius ad Iliad. Σ. p. 1218. ex Homeri amulatione (Ὁμηρικὴ ἔκφυ) quædam in illa expressa notat, sed p. 2110. tamen tantum ait interesse inter Homeri ἀσπίδοποιον ² & Hesiodi aspidem, quantum inter divinum opus & hominis.

In veteri scholio quod in editione Aldina subijcitur, notatur illius initium legi in quarto Hesiodi Catalogo. Τῆς ἀσπίδος ἡ ἀρχὴ ἐν τῷ δ'. κατὰ τὴν φωνὴν μέγας ἐχον ἰ. καὶ ε'. Hunc quartum Catalogum viri docti non absurde sentiunt complexum fuisse Hesiodo tributas μεγάλας ἰοίας, Eunapio in Ἐδελφί aliisque pluribus commemoratas, quarum partem esse Aspidem, prima hujus poematis vox ἰοίς dubitare nos vix permittit, & jam pridem persuasum fuit Guil. Cantero Lib. IV. nov. lect. c. 3. Tres priores Catalogi subinde laudantur sub titulo κατὰ λόγον γυναικῶν. Sane Harpocrati in μακροκίφαλοι & Suidæ in ὑπὸ γῆς οἰκόντες laudatur Hesiodus ἐν οὐκτῷ γυναικῶν κατὰ λόγον. Post librum quartum ἰοίς μεγάλας complexum fuit quintus ἱερὰ καὶ γυναικῶν, sive ἱερογῶν, Heroum natales ex foeminis illustribus describens. Nam Teste Maximo Tyrio diss. 16. Hesiodus γυναικῶν πρὸ ἡρώων, ὑπὸ γυναικῶν ἀρχόμενος, κατὰ τὴν γῆν, ὅστις ἐξ ἡρώων. Vide quæ in hanc rem disputata sunt viris doctissimis Samueli Perito ad leges Atticas p. 460. seqq. If. Casaubono ad Strabonem Lib. I. p. 26. Dan. Heinsio ad Hesiodi interpretes p. 76. seq. & Joh. Meursio Atticarum lectionum Lib. II. c. 20. Quæquam vero Aspidem ita po-

dice Gudiano, qui editis locupletior non est, inscribitur: *Ποιητὴς ἀσπίδος ὡς τὸ ἔργον καὶ ἱερὰς Ἡσόδου*. 1 Meminit Tzetzes ipse Chil. VI. v. 842. 2 Ut Homeri partem postremam Iliados Σ. ἀσπίδοποιον vocat Eustathius & Pseudo Didymus ad v. 491. ita Servio ad 12. Aeneid. v. 161. Hesiodus etiam laudatur in ἀσπίδοποιῳ. Philostratus junior teste Suida scripserat *Παρίφρασην τῶν Ὁμηρικῶν ἀσπίδων*. Judice Ludovico Hastello (Clovis Hestean) Hesiodus Homericum Achilles scutum in suo poemate fideliter expressit. *Hesiodus en son Aspis n'a fait que rebattre le bouclier d'Achilles forgé par Homère*. Vide Antonii Verderii Bibliothecam Gallicam p. 222.

nimus fuisse *ἰσὼν μέρων* partem, nihilominus incerta res fuerit de Auctore Hesiodo, quoniam totum illud opus suspectum doctis jam pridem fuisse testatur *Ælianus*, ubi ad illud respiciens, subjungit: *οἱ μὲν ἄρα ἔκ εἰσιν Ἡσίοδου τὰ ἔπη, ἀλλ' οἱ πολλοὶ καὶ ἄλλα κατέψυσται αὐτῷ*. Lib. XII. Var. Hist. p. 726. edit. præclaræ Perizonianæ. Josephus Scaliger Epistola 247. ad Salmasium p. 530. *Ut anni sic poëseos græcæ quatuor tempestivitates fuisse animadverti. Prima fuit illa in qua princeps Homerus & Hesiodus. Hanc potes judicare atque adeo vocare ver Poëtices, pubertatem potius quam infantiam. Excipit eam æstas, non fervida quidem, sed quæ ex illo vere vestigia non obscura retinuit, in qua Onomacritus, Solon, Tyrtaeus, & quisquis auctor fuit τῶν ἰσίων καὶ ἀσπίδων, quam præpostero judicio Criticorum natio Ascræo illi tribuit. Sciliger assentiuntur Heinsius, & in libro de poëris Vossius. Apollodoro tamen aliter olim visum, qui libro secundo Bibliothecæ Aspidem audacter Hesiodo adscribit. Ad quem locum Tan. Faber p. 274. Sane miror fuisse olim atque adeo hodieque reperiri qui ea de re dubitant. Certa enim res est, & qui Hesiodi non esse putant τὴν ἀσπίδα, nã illi poësin græcam hand satis norant. Audacter etiam Aspidem Hesiodo tribuit Athenæus lib. 4. p. 180. Sed & Megacles Atheniensis & Apollonius Rhodius & Stefichorus Hesiodi esse illud poëma non dubitarunt ut notat auctor vetus scholii quod in editione Aldina Aspidi subjici dixi & hoc loco integrum describam: Τῆς Ἀσπίδος ἡ ἀρχὴ ἐν τῷ δ' Καταλόγῳ φέρται μίχεται σίχων ἱ'. καὶ σ'. Τῆσιν δὲ καὶ Λεισσάνους ἔχ' ὁ καμικὸς ἀλλὰ πρὶς ἑτέρῳ Γραμματικῷ, οἱ ἐν ἑσῷ αἰνῶνι Ἡσίοδου, ἀλλ' ἐν τῇ πρὸς τὸν Οὐμηνίδην Α-*

αὐτῷ μνησθῆναι περιαιρεμένην. Μεγακλῆς δὲ ὁ Ἀθηναῖος γνήσιον μὲν εἶναι τὸ ποίημα, ἄλλως δὲ ὅτι ποίησεν τὸν Ἡσίοδον, ἀλλοτρίον γὰρ φασιν ποιεῖν Ἡρακλῆον τοῖς τ' ἀντιθέτοις ἔχουσιν ὅπως περιέχονται. Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Ῥόδιος ἐν τῷ γ'. φασὶν αὐτῷ εἶναι ἔκτε τ' ἡρακλῆος καὶ ἐκ τ' ἰδίων ἐν τῷ καταλόγῳ οὐκ εἶσιν Ἡσιόχωντα τῷ Ἡρακλῆϊ. Ὡσαύτως τ' ἐν Σπύρχοις φασὶν Ἡσίοδον εἶναι τὸ ποίημα.

In hoc Poëma exstant commentarii Græci *Johannis Tzetze* & alterius *Johannis Pediasimi*, Diacóni, junioris utique Job. Philopono quem laudat p. 197. In Etymologico MS. apud doctissimum Kusterum in *ἀλλοίαν* allegantur *Hieronymus* & *Eraphroditus* ἐν ἀπομνημονεῶσι αὐτῶν Ἡσίοδου.

Supereſt ex iis quæ exstant Hesiodo tributis scriptis dicenda longe celeberrima *ΘΕΟΓΟΝΙΑ*, hoc est *Deorum generatio* ut Lactantius transfert lib. I. c. 5. sive *origines Deorum γέννησις* quam non memini à quoquam vocari in dubium aut Hesiodo adjudicari nisi ab unis Bœotiis de quibus supra dixi ex Pausania p. 771. Neque tamen per omnia fidem Bœotiis habuit ipse Pausanias sed p. 781. laudans Hesiodum in Theogonia subjungit: *ἀσπίδων δὲ ἑτέρῳ φέρον τὸν Διόνυσον*. Confer eundem p. 634. Neque dubitarunt illam Hesiodo tribuere Pythagoras, (qui finxit Hesiodi animam vidisse se apud inferos vinctis adstrictam columnæ æρεæ, stridentemque, propter ea quæ de Diis finxerat, teste Laërtio lib. VIII. sect. 21.) Herodotus lib. II. c. 53. Plato, qui Theogoniam subinde sequitur notante Proclo in Timæum lib. 5. p. 291. Aristoteles Lib. III. de cœlo c. 1. & alibi, Manilius Lib. II. v. 12. seq. nec Agatharchides Cnidius apud Photium p. 722. edit. Hæschelii, neque Eratosthenes in Catasterismis c. 9. & 1. & 19. & 32. neque *Acusilaus* & Ar-

1 Vide Radulphum Cadworthum libro de vero Systemate intelligibili universi p. 211. 212. 216. Johannem Clericum ad v. 44. & 106. Porro Theogoniam ante ἑρῶν καὶ Ἡμίραν, ab Hesiodo editam non dubitat Proclus p. 24. ad Hesiodum *ἄλλοι δὲ οἱ ἀσπιδόδοτοι ἡ Θεογονία*. Confer quæ de ordine scriptorum hujus Poëtæ notavi infra num. 19. 2 Acusilaus Argivi genealogias laudant præter Strabonem & alios Vossio dictos in Hist. Græcis p. 436. Tertullianus lib. 2. ad Nationes c. 2.

givus, qui in Theogonia sua Hesiodum sæpenumero castigavit teste Josepho lib. I. contra Apionem p. 1034. neque *Emmelus* Corinthius, à quo non minus atque ab Acusilao, Hesiodi Theogoniam profario sermone expressam & pro sua venditam esse tradit Clemens Alexandr. 6. Strom. p. 629. Neque *Xenophanes Colophonius*, quem in elegiis suis ac Jambis perstrinxisse ea quæ Hesiodus de Diis scripserat, testatur Laërtius IX. 18. & Sextus Empiricus adversus Mathematicos lib. I. p. 57. & 341. Neque *Demothenes Thrax*, à quo ejusdem Theogoniæ Hesiodicæ metaphrasin profariam scriptam esse Suida referente cognoscimus, vel *Aristonicus* Grammaticus aut *Zenodotus* Alexandrini, quos in Hesiodi Theogoniam scripsisse, ut Sabinum Sophistam in Acusilai, ex eodem Suida constat. Nec *Zeno Stoicus*, quem Cicero lib. I. de natura Deorum c. 36. testatur Theogoniam interpretatum esse, nec *Chrysippus* denique, quem idem Cicero lib. II. auctor est fabulas Orphei, Musæi, Hesiodi, Homerique ad rerum naturam accommodasse.

Nihil vero aliud significare videntur

veterum Genealogiæ ac Theogoniæ, quales præter Hesiodum scripserunt Abaris¹, Musæus², Pherecydes Atheniensis³, Orpheus⁴ Aristæas, Epimenides⁵, Antiphon⁶, Hecateus, Andron⁷, Dromocrides⁸, Æmiliius Macer¹⁰, itemque alii, nihil inquam videntur significare aliud, quam Cosmogoniam *quætopogonias* ac Geogoniam fabulis Poëticis obumbratam, ut recte observatum est acutissimo Philosopho Thomæ Burneto in Archæologia Philosophica p. 297. 399. seq. & in theoria telluris lib. 2. c. 7. ubi inter alia locum insignem in Aristophanis avibus p. 395. edit. Froben. confert cum Orpheo atque Hesiodo. Adde Simplicium ad 3. de cælo, comment. VI. & Cotelærii notas ad recognitiones Clementis lib. X. c. 31. Nescio satisne firmum argumenti genus sit Thomæ Galei viri cum insigni Græcæ literarum jactura nuper denati, qui in notis ad Apollodorum p. 6. ex eo quod in Theogonia Hesiodi v. 218. Parcæ noctis filiæ esse dicuntur, at v. 913. Jovis ac Themidis; concludit, Poëma hoc non unius esse auctoris, & fortasse partem Theogoniæ Orphei Hesiodo adfutam.

c. 1. (ubi male viri docti reponunt *Aræfilæus*.) Schol. Hesiodi ad Theogon. p. 269. Scholiastes Homeri, & Suidas, qui refert Acusilaum genealogias scripsisse *ὡς Νύκτα γαλαῖαν*. Miror Clarissimo Dodwello in Diss. de ætate Phalaridis p. 25. seq. Acusilaum antiquiorem videri Hesiodo, vel saltem *ἰσὺν μεγάλῳ* scriptore. Arduum enim mihi esse videtur in tam remota antiquitate veritatem historicam argumentando assequi vel tueri contra diserta veterum scriptorum testimonia. Principue observandum, quod apud Suidam in *ὀψυγρίῳ* diserte legitur, *ὡς Ἀκουσίλαος ὁ θηβαῖος*. Confer Valesium ad Harpocrat. in *Ὀρφεΐδῃ*. Alius fuit Acusilaus Atheniensis Rhetor, sub Galba, de quo idem Suidas. Alius denique Acusilaus Tarentinus Pythagoricus Jamblichus memoratus. 1 Suidas in *Λαέρτιο*. 2 Laërtius in proœmio. 3 Vide quæ viri docti notant ad Laërtium in Pherecyde, & Suidam in *Φερικλῆδῃ*. Idem opus ni fallor respicitur ab Eratosthene in Catasterismis, Scholiaste Homeri, Germanici, Pindari & Apollonii, quando Pherecydem laudant. 4 De hoc dixi supra Lib. I. c. 19. Adde Theodor. Canterum I. 26. & II. Var. Lest & Rich. Bentleium in limine Epistolæ ad Joh. Millium. 5 Vide de Epimenide supra Lib. I. c. VI §. 3. & de Aristæa Lib. I. c. II. §. 6. 6 Irenæus Lib. II. 19. 7 Athenæus lib. IV. 8 Schol. Apollonii. Confer H. Lindenbrogium ad Censorinum p. 33. 9 Fulgent. II. 17. Mythol. 10 Nisi apud Nonium in *picumnus* (quæ avis est Marti dicata) legendum *Ornithogonia*, ut sane videtur. Confer Colomesium ad Gyraldum p. 217. Idem p. 120. notat *Cynæthionem* Lacedæmonium, cujus etiam *Hæmædæus* laudat Schol. Apollonii, non Theogoniam scripsisse, ut affirmat Gyraldus, sed *Telegoniam*. Atque ita Vossius quoque p. 13. de Poëtis Græcis ex Eusebii Chron. ad Olym. V. 3. quamquam Meursius IV. 17. Misc. Lacon. apud Hieronymum & Marianum Scotum putat legendum *Genealogiam*, quia Pausanias testatur eum *γενεαλογίαν ἱστοῖν*. Sed hoc etiam in Telegonia facere potuit. Constat tamen alioqui Telegoniam scriptam ab Engamone Cyrenæo, quem Æsopo æqualem facit Syncellus p. 239.

In Theogoniam existant commentarii Græci duplices, quorum unus inscribitur: *Ἡ ὁμοιότης καὶ λογισμὸς Κυρίου Ἰωάννου Διακόνου καὶ Γαλιανῆ εἰς τὴν Ἡσίοδου Θεογονίαν ἀλληγορεῖται*, alter vero: *ἡλία εἰς τὴν Ἡσίοδου Θεογονίαν πελάει*, quorum auctorem *Didymum* existimasse videtur Natalis Comes lib. 6. c. 18. Mythologiæ p. 633. Joh. Alexander Braccianus A. 1530. præf. ad Salvianum testatus est se habere *Johannis Philoponi* cognomento Grammatici commentarios in Hesiodum, fortassis non alios intelligens quam quos sub *Johannis Galemi* nomine habemus, vel commentarios in ἔργα καὶ ἡμίρται, sed qui Tzetze sunt, non Philoponi. Alium tamen ineditum Hesiodi Scholiasten allegat Henr. Stephanus de instituendis Græcæ linguæ studiis p. 8. & Demetrii Triclinii Scholia in *Theogoniam Hesiodi* MSta existare in Bibl. Vindobonensi testatur Nesselius IV. p. 21. ne deperditos Poëtæ exegeras memorem, *Demetrium Ixionem Adramyttenum & Dionysium Corinthium*, de quibus Suidas; tum commentarios *Plutarchi* laudatos Gellio lib. XX. c. 8. & in Græcis ad Hesiodum scholiis passim: *Aristotelisque ἀποφύματα Ἡσίοδου*, quæ inter Philosophi scripta refert Anonymus vitæ ejus auctor à Menagio vulgatus ad Laërtium p. 202. *Aristonici Alexandrini* mei τὸ σμικρὸν τὴν τῆς Θεογονίας Ἡσίοδου. Suid.

Theogoniam suam ita claudit Hesiodus, ut post genealogiam Deorum ad sceminarum genus decantandum Musas adhortetur:

Νῦν δὲ γυναικῶν ῥῶλον ἀείραται Ἡδύπεναι
Μῦσαι Ὀλυμπιάδης κῆραι Διὸς αἰγυρόχοιο.

Nimirum ut ad DE ERDITA HESIODI SCRIPTA [sedecim enim poemata ab Hesiodo composita esse affirmat

Joh. Tzetzes] pedem promoveamus, in iis primo statim loco memorandas venit:

ΓΥΝΑΙΚΩΝ, five ut Eustathius ad Iliad. i. p. 643. allegat ΗΡΩΙΔΩΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ Α, Β, Γ. tum

ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ Δ, five ΗΘΙΑΙ ΜΕΓΑΛΑΙ [quarum forte pars super est, Scutum Herculis] Et

ΗΡΩΓΟΝΙΑ five ΗΡΩΙΚΗ ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ. Vide si lubet quæ de quinque hisce libris ita distinguendis dixi paulo ante §. 12. ubi agebam de Aspide five Scuto, nec male hac ratione constabit numerus librorum à Suida assignatus, cui inter Hesiodi scripta memorantur *Ηρωϊκῶν γυναικῶν κατάλογος ἐν βιβλίῳ σέντι*, quod opus ab Aspide ibidem distinguit non minus ac Tzetzes in suis ad Hesiodum prolegomenis. In illis Catalogis Hesiodum etiam de Deorum nuptiis egisse testatur Menander Rhetor. p. 628. πολλὰ δὲ καὶ αὐτῷ ἐν ταῖς καταλόγοις τῶν γυναικῶν περὶ θίων συνιστάς καὶ γάμου. Hesiodi exemplo *Ηρωϊκὰς θιογαμίας* scripsit *Pisander* Poëta memoratus Zosimo Lib. V, c. 28. Catalogi Hesiodi mentio etiam apud Lucian. in amoribus T. 1. p. 875. Stephanum in *χαρμῶν* &c. Dio autem Chrysostomus. 2. de regno p. 21. ex hoc probat Hesiodum ipsum se Homero inferiorem libenter agnovisse, quod Heroibus Homero relictis, ipse celebrandas sibi sumserit mulieres.

Præterea Hesiodo adscriptæ fuerunt ΠΑΡΑΙΝΕΣΙΣ five ΤΠΟΘΗΚΑΙ ΧΕΙΡΩΝΟΣ ad Achillem instituendum, de quo scripto dictum est supra libro primo in *Chironæ*.

ΜΕΛΑΜΠΟΔΙΑ five ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΑΝΤΙΝ ΜΕΛΑΜΠΟΔΑ. De hoc quoque poemate, cujus librum tertium laudat Athe-

1 Allegoricos in Theogoniam interpretes legisse se innuit Eustathius ad Iliad. ii. p. 982. 2 P. Lambecius in Lucubrat. Gellianis p. 117. pro verbis Gellii in *IIII. in Hesiodum commentario*, omnino scribendum suadet in *Ipsi & Osiride commentario*. Sed quanquam in libro de Iside & Osiride gemina quædam leguntur iis quæ Gellius à Plutarcho producit, non audeo tamen conjecturæ Lambecianæ accedere contra fidem Codicum MSS. cum rem eandem tradere Plutarchus potuerit & tradiderit non semel pluribus in scriptis suis.

næus Lib. XIII. p. 609. egi superiore libro in *Melampode*.

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ sive ΑΣΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΟΣ. Plinius lib. XII. c. 25. *Occasum matutinum Virgilium Hesiodus, nam hujus quoque nomine exstat Astrologia, tradidit fieri cum æquinoctium autumnii conficeretur.* Scholiastes Arati ad v. 255. πῶς ἡλιμῶν ὕδατος, ὅν κ' Ἡσίοδος ἐν τῇ ἀστρον. αὐτῶ τὰ ὄνματα διδάσκει βίβλῳ, λέγον. φαιδύλα ἢ δὲ κορωνίς, ὡς ἐφανέτε τε κλέσσα, φαιδύδ' ἱμερότα κ' εὐδὲν πανύπλοος. Eisdem versis profert Joh. Tzetzes in scholiis ad ἔργα p. 92. & Variar. Hist. Chil. 12. v. 169. seq. βίβλον ἀστρον. Hesiodi laudans, quam tamen non videtur ipse inspexisse. Respeccu hujus operis potissimum Callimachus opinor Aratum ut Hesiodi ζωντὶ περστρινxit in notissimo epigrammate quod exstat in Arati vita apud Petavium in Uranologio p. 270. & emendatum est ab If. Casaubono in Lectionibus Theocriticis c. IV, à Fulvio Ursino in Virgilio cum Græcis scriptoribus collato p. 251. ab Hugone Grotio ad Aratum, à Salmasio ad Solinum p. 525. sq. ab If. Vossio ad Melam p. 68. ab Holstenio ad Stephanum p. 301. & novissime à Rich. Bentleio in Grævia Callimachi editione p. 204. & 232. Hesiodo tamen suppositam fuisse Astronomiam innuit præter Plinium Athenæus lib. XIII. p. 491. κ' ὁ δ' οἷς Ἡσίοδος ἡ ἀναγερμένη ποιήσας ἀστρονομίαν. Cum admodum simplices & rudes essent observationes in illo opere & in ἔργοις traditæ, hinc apud Platonem & alios dicuntur ἀστρονομῶντες καὶ Ἡσίοδος, qui populariter & ad vulgi captum, non accuratius & μαθηματικῶς Astronomica tractabant.

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ ΕΙΣ ΒΑΤΡΑΧΟΝ πᾶσι τὸν ἐξελθόντα αὐτῷ. Memorat Suidas.

ΠΕΡΙ ΙΔΑΙΩΝ ΔΑΚΤΥΛΩΝ. Idem Suidas. Et ex hoc Poëmate fortassis scripsit Plinius lib. VII. c. 56. Hesiodum tradere quod ferrum in Creta repererint Idæi Dactyli.

ΕΠΙΘΑΛΑΜΙΟΣ ΠΗΛΕΩΣ κ' ΘΕΤΙΔΟΣ. Hujus versiculos binos primores profert Isaacius Tzetzes prolegom. in Lycophronem, atque ex illo loco, licet dissimuler, Ismaël Bullialdus ad Theonem p. 283. Barnesius ad Euripidis Phœnissas v. 829.

ΓΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΣ memoratur à Strabone lib. VII. p. 302. Cæterum obiter notare liceat versum quem inter Hesiodi fragmenta ponit Heinsius ex Etymologico magno in βίβλος, non esse Hesiodi sed Dionysii Periegetæ. v. 912.

ΑΙΓΙΜΙΟΣ sive in *Ægimium Poëma* ab aliquibus Hesiodo, ab aliis tributum Cercopi Milesio. Athenæus Lib. XI. p. 503. κ' ὁ δ' Αἰγίμιον ὃ ποιήσας εἰς Ἡσίοδος ἔστιν, ἢ Κέρκω δ' ὁ Μιλήσιος. Delechampius Αἰγίμιον legendum conjicit, *de pascendis & alendis capris*, sed Scholiastes Apollonii quoque in libro 4. ὁ δ' Αἰγίμιον ποιήσας, ἐν δ' αὐτῷ φασί, ὅτι ἢ θίσις εἰς λίβητα ὕδατος &c. Porro Cercopem illum Hesiodi æqualem atque æmulum fuisse noravi supra § 4. è Laërtio in vita Socratis, & ex argumento Aristophanis ranarum. Alius fuit & junior Cercops Pythagoræus de quo dixi L. I. c. XIX. sect. 2. Etiam Suidæ Αἰγίμιος est nomen proprium. Sed fuit quoque Ægimius quidam Eleus, Medicus antiquissimus, cujus περὶ παλμῶν memorat Galenus IV. de pulsibus, T. 3. p. 44. 50. περὶ πνεύματος Athenæus XIV. p. 643.

ΘΗΣΕΩΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΙΔΗΝ ΚΑΤΑΒΑΣΙΣ. Pausanias in Bœoticis p. 772. inter scripta Hesiodo tributa commemorat κ' ὅς θησίδος οἷς δ' Αἰδῶ ὁμῶς Πηελίδος καταβαίν. Confer Joh. Meursium in Theseo c. 27.

ΕΠΗ ΜΑΝΤΙΚΑ κ' ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ἐπὶ ΤΕΡΑΣΙΝ. Idem Pausanias: οἱ δὲ αὐτοὶ ἐπὶ λέγουσι κ' ὅς ματιπλῶς Ἡσίοδος διδάχεται παρὰ Λαερτιάδου, κ' ἐστὶν ἐπὶ ματιπλῶς, ὅπως τι κ' ἐπὶ λεξάμεθα καὶ ἡμεῖς, καὶ ἐξηγήσεις ἐπὶ τήσων. Nescio iidem ne fuerint.

ΘΕΙΟΙ ΛΟΓΟΙ, de quibus Maximus Tyrius diff. 16. de Hesiodo agens, χοεῖς

ἢ αὐτῶν, inquit, ποιοῦν οἱ τοὶ λόγους, ἅμα ἢ τῶν λόγων διογορία.

ΚΕΡΑΜΕΙΣ. Vide supra, c. 2. inter scripta Homeri deperdita num. 13.

ΜΕΓΑΛΑ ΕΡΓΑ. Athenæus lib. 8. p. 364. ἅψ πάντε ἐν τῷ εἰς Ἡσίοδον ἀναγεγραμμένον μεγάλων ἡοίων ἐν μεγάλων ἔργων παρῶδονται. Confer Langbænum ad Longinum p. 57. edit. Tollianæ.

ΚΗΤΚΟΣ ΓΑΜΟΣ. Idem Athenæus lib. II. p. 49. ὅτι Ἡσίοδος ἐν Κήνῳ γάμῳ καὶ Γραμματικῶν πῦδος ἀποξινῶσι τῷ ποιῶν τὰ ἐπὶ ταῦτα, ἀλλ' ἡμῶι δοκεῖ ἀρχαῖα εἶναι, τείπιδος τὰς ἡσίοδος φασί. Plutarchus VIII. 8. symposiac. ὅς ἐστι Κήνκος γάμος εἰς τὰς Ἡσίοδου περιμυγαλὸν εἶρηκεν.

DE HERBIS scripsisse Hesiodum colligunt viri docti ex Plinii Lib. 15. c. 1. Lib. 21. c. 17. & 20. Lib. 22. c. 22. Lib. 25. c. 2. Sed fortasse obiter in aliis poematis ista tractaverat Hesiodus, ut de scolyto & asphodelo dixit in ἔργois.

DE MEDICINA scripsisse singulari quodam libro, minus adhuc mihi persuasit, licet Cleodemus Medicus apud Plutarchum in convivio septem sapientum p. 158. contendit Hesiodum Medicum fuisse, qui tam accurate & perite de vitæ ratione, vini temperie, aquæ bonitate, lavacris, mulieribus, congressus tempore & infantum sessione disseruerit.

Neque FABULARUM quæ Æsopo tribuuntur auctor fuit, aut singulari quodam opere *apologos* scripsit Hesiodus, licet eodem Plutarchi loco legas Æsopum sese Hesiodi discipulum jure profiteri posse, propter fabulam de accipitre & lusciniâ apud Hesiodum in ἔργois v. 202. seq. & Quintilianus Lib. 5. c. 11. negat fabulas originem accepisse ab Æsopo, sed videri primum auctorem earum Hesiodum. Hermogenes in progymnasm. Prisciano interprete: *Ubi sunt fabulæ vetustissimi quoque auctores ut Hesiodus, Archilochus, Horatius, Hesiodus quidem lusciniæ, Archilochus autem vulpis, Horatius muris.* Theon Alexandri-

nus in progymnasm. p. 22. Λίσσονται δὲ ἀπομυζοῦνται οἱ μῦθοι ὡς ἐκίπαι, ἔχ' ὅτι Λίσσονται αὐτῶν οὐκ ἐστὶν τῷ μῦθῳ ἐκίπαι, Οὐκ ἐστὶν Ἡσίοδος [confer Suidam in μῦθοις] ἐν Ἀρχιλόχῳ ἐν ἄλλοις πῶς ἀπομυζοῦνται γὰρ οὐκ ἐστὶν αὐτῶν αὐτῶν ἀπομυζοῦνται, ἐν δὲ ἐκίπαις ὁ ἐκίπαις [ita rectè Colomæsius in Opusculis p. 224. & p. 103. ad Gyraldum] ἐν ὅθῳ ὁ Σχολιαστὴς καὶ ἐκίπαις ἐν Ἀλκίῳ ἀπομυζοῦνται ὡς ποῖον ὡς μῦθοι, ἀλλ' ὅτι Λίσσονται αὐτῶν μᾶλλον ἀπομυζοῦνται ἐν δὲ ἐκίπαις ἐκίπαις. Denique Euphorion, teste Suidâ, Heroicum Poëma edidit quod inscripsit Ἡσίοδον. Inter Teleclidis Comœdias quoque fuit Ἡσίοδος memorata eidem Suidæ in ἰδεῖν, & Scholiasti Aristophanis, Athenæo Ἡσίοδος. Neque prætereundum est, quod *Enthydemus* Atheniensis versus quosdam sub Hesiodi nomine vulgasse traditur ab eodem Athenæo L. III. p. 116. Pythagoram Homeri & Hesiodi carminibus decantatis animum suum delinire solitum refert Porphyrius in ejus vita p. 21. Neque Homeri tantum sed Hesiodi quoque carmina μελεθροῦνται testatur Athenæus Lib. XIV. p. 620.

Superest ut jam deinceps editiones præcipuas scriptorum Hesiodi quæ exstant; succincte persequamur.

Editiones Hesiodi Græcæ,

Prima Aldi Manutii Romani, dicata Guarino Veronensi, & luculentis typis exscripta Venetiis 1491. fol. In hac post Theocritum & Catonis disticha à Max. Planude Græce versa sententiasque Theognidis, Pythagoræ ac Phocylidis, sequitur Hesiodi Theogonia, post Theogoniam scutum Herculis, & postremo loco ἔργα ἐν ἡμέραις. Quem ordinem in novissima editione Hesiodi servavit Vir Cl. Johannes Clericus. Est mihi exemplum editionis hujus Aldinæ idem, quo usus olim Daniel Heinsius, qui manu sua nonnulla annotavit, & quædam non vulgaria ex hac in reliquis recentioribus emendari posse monuit.

Ερῶν ἢ ἑρῶν Παρίſ. 1507. 4. curante Francisco Tiffardo. Confer A. Chevillierium de origine typographiæ Paρίſ. p. 249.

Hesiodus Græce apud Juntas. 1515. 8. & Baſil. apud Joh. Frobenium 1521. 8vo. Venet. 1542. 8. Francof. 1549. 8.

Inter Poëtas Principes Henrici Stephani A. 1566. fol. typis majoribus & luculentissimis.

Editiones Hesiodi cum scholiis Græcis.

Prima Veneta, ex officina *Joh. Francisci Trincavelli* A. 1537. in 4to. elegans & emendata, quam ex codice MSto. suppletam me memini videre in Bibliotheca Gortorpiensi Serenissimi Holsatiæ Ducis, inter libros Wowerianos. In hac editione, quædam melius legi quam in posterioribus etiam Heinsiana, notatum Seldeno ad marmora Oxoniensia p. 36. seq.

Secunda *Basileensis* A. 1542. 8. in qua Hesiodus cum versione *Bonnini Mombricii*: scholia Græca pleniora quam in priore sed longe minus emendata, & augmentis quibusdam non uno in loco interpolata potius quam suppleta, & hinc inde vitata atque corrupta, adjunctis *Joh. Tzetze* scholiis Latine versis à *Georgio Henischio*.

Tertia cum scholiis sive commentario ejusdem Tzetze, ad libri calcem. Baſil. 1574. 8.

Quarta *Heinsiana* Lugd. Bat. ex officina Raphelengii A. 1603. 4to. in qua post dedicationem ad Ordines Hollandiæ, sequuntur *Dan. Heinsii* prolegomena, in quibus Poëtæ Hesiodi character simplex à Grammaticorum calumniis vindicatur. Inde post nonnulla ex Suida, Anthologia, Gyraldo aliisque de Hesiodo adscripta, legitur elegans Heinsii in Pandoram hymnus Græcus, quem cum primum nomine auctoris dissimulato se-

orsim excusum Josepho Scaligero typographus communicasset, vir ille doctissimus antiquo Poëtæ tribuere non dubitavit, teste auctore Apologiæ pro Heinsio adversus Crojum p. 129. Quin Heinsio ipso teste in literis ineditis ad Æliam Putschium, negavit se, ex quo renatæ sunt literæ, simile quid poematis Græci compositum vidisse. Penultimus in appendice hymni versus: *Γεννάδῳ τ' ἱσπάρῃ* *ἔργῳ αὐτῷ ἔργῳ* omissus est in editione Heinsiana 1622. 8vo. post Synodum Dordracenam edita, [etiam in aliis recentioribus] * quod Heinsius non aude- ret tantis laudibus mactare nomen Hugonis Grotii, laudatissimum profecto, sed prævalentibus tum in Belgio partibus in- visum. Post alia in Hesiodum Heinsii Epigrammata occurrit argumentum ἔργῳ Hesiodi ab Heinsio Græce scriptum, in quo nonnulla ut parum Græcismo congruentia perstringit Johannes Crojus p. 251. seq. Observationum sacrarum. Deinceps succedit Hesiodus ipse Græce & Latine cum Græcis scholiis, quæ ex editione Veneta per Bonav. Vulcanium MSti codicis auctoritate suppleta & castigata, collata insuper Basileensi editione Heinsii recensuit. Iconem variorum instrumentorum rusticorum quæ exstat p. 310. quamque in sua editione p. 261. repeti curavit Johannes Clericus, debuit Heinsius Conrado Gesnero pag. 81. Operis de quadrupedibus. Denique subjiciuntur *fragmenta Hesiodi* ex veteribus scriptoribus collecta à *Jos. Scaligero* & *Dan. Heinsio*, tum *Ἡσίοδος ἢ Ομήρου ἔργον* Græce ex editione Henr. Stephani A. 1573. 8vo. Catalogus scriptorum Hesiodi, Heinsii- que introductio in doctrinam quæ libris Hesiodi ἔργῳ ἢ ἱμῶν continetur: notæ emendationes & observationes ejusdem Heinsii in Hesiodi ἔργῳ, & Scholiastas Græcos, Latinumque interpretem, & spicilegium fragmentorum Hesiodi à *Joh.*

* Johannis quoque Clerici. Vide memoriam Dombenses sive Trevoltianas Anni 1701. p. 169. edit. Amstelod.

Meursio suppeditatum, atque in Græcos Hesiodi commentatores locupletissimus index Græcus.

Editiones Hesiodi præcipue Græco-latinae cum versione & notis doctorum Virorum.

Cum versione Latina & variantibus lectionibus è MSS. Palatinis & notis doctorum virorum ex officina *Hieronymi Commelini* A. 1521. 8vo.

Cum versione emendata ab *Erasmo Schmidio* & in ἔργα enarratione *Melanchtonis* & 23. tabulis synopticis ejusdem Schmidii. Witebergæ 1601. 8vo.

Cum versione emendata à *Dan. Heinsio*, ejusdem introductione, notisque in opera & dies, & Hesiodi fragmentis. Lugd. Batav. 1613. & 1622. 8vo.

Cum versione ab Heinsio castigata, notis *Cornelii Schrevelii* & indice *Georgii Pasoris* longe quam in ejus collegio Hesiodo Amst. 1632. 8vo. prodierat, locupletiore. ibid. typis Elzevirianis nitidissimis Anno 1657. 8vo. Huic editioni in quibusdam exemplaribus etiam additur fufior *Lamberti Barlaei* in Theogoniam commentarius, in quo analysi & Mythologia in tironum gratiam perspicue traditur.

Cum *Job. Georgii Grævii* lectionibus Hesiodeis. Amst. 1669. 8vo.

Cum versione à *Job. Clerico** emendata, Grævii lectionibus Hesiodeis auctioribus, Dan. Heinsii introductione notisque: & *Josephi Scaligeri* ac *Francisci Guiceti* in Hesiodum, tum in partem ἔργων *Stephani Clerici* annotatis, & filii ejus *Johannis Clerici* Viri Cl. animadversionibus in universa Hesiodi opera, Theogoniam præsertim, & fragmenta, quæ Latine vertit & illustravit, indicemque Georgii Pasoris addi curavit Amst. 1701. 8vo.

Familiam quoque ducit Hesiodus in

* Confer ejus Bibliothecam selectam T. XL p. 349. & Memorias litterarias Trevultinas sive Dombenses A. 1701. T. I. p. 250. seq.

editionibus Græcolatinis Poëtarum Georgicorum, Bucolicorum & Gnomiorum, sæpius editorum non uno in loco 8. & 12.

Olai Wormii quæstionum Hesiodearum heptades duæ lucem adspexerunt Hafniæ. A. 1616. 4to. *Radulphi Winter-toni* notæ in Hesiodum cum ejus Poëtis Græcis minoribus Cantabrig. 1652. 8vo. Prætereo *Johannis Spondani* in ἔργα notas vulgatas Rupellæ A. 1592. 8vo. & in idem poemata passim edita scholia *Jos. Castellii*, *Jacobi Ceperini*, *Johannis Frisii*, *Matthiæ Garbiti*, *Matthæi Flacii* & notata Ethica atque Oeconomica *Job. Conradi Dieterici*, Lexilogiamque ejusdem Hesiodeam vulgatam Gieslæ 1659. 8vo. & *Georgii Henischii* schematismos, Basil. 1508. tabulasque *Johannis Posselii*. Tum ineditum *Zach. Lundii* commentarium in Opera & dies, qui Hafniæ servatur MS. in Bibl. Excellentissimi Viri Johannis Moth.

Latino carmine ἔργα ὅς *Huius* vertit paulo libetius *Nicolaus Valla* sive *de Valle*, Paris. & Lips. 1507. 4to. *Strictius Ulpius* Franeckerensis Frisius Basil. 1540. 8vo. Utraque metaphrasis addita est versioni prosaræ & commentario *Stephani Riccii* in Hesiodi ἔργα recuso Lipsiæ A. 1611. 8vo. & prima vice edito ibid. A. 1580. 8vo.

Georgius Rotallerus carmine elegiaco reddidit Francof. 1576. 8.

Theogoniam transtulit versibus hexatris *Boninus Mombritiüs* Patricius Mediolanensis & uberiore carmine elegiaco in libros quinque distributo *Burchardus Pylades*, Brixinius, Basileæ ap. Oporin. 1544. 8.

Scutum Herculis Heroico carmine *Johannes Ramus de Gœs*, quod cum *Nicolaï Vallæ* Metaphrasi ἔργων, & *Mombririi*, *Pyladæque* Theogonia exstat in calce editionis Hesiodi Græcolatinæ Lipsiensis 1597. 8.

Opera & dies Gallico carmine per Jo. Antonium Baysum, cum aureis Pythagoræ carminibus sententiisque Phocylidæ & Naumachi Paris. 1578. 4. Hesiodæ tradit per le Gras. ibid. 5566. 12.

Rhythmis Danicis Hesiodum expressit Henr. Thomas Gerner.

Inter fragmenta Hesiodi ab Heinio Clericoque omiffus est locus, servatus ut-
cunque à Fulgentio Lib. III. Mytholog. c. 1. quem hoc loco restituere conabor. Fulgentii verba hæc sunt: *Proëtus Pamphylus lingua sordidus dicitur, sicut Hesiodus in Bucolico ludicro scribit, dicens: PEPRIGROSISTAFVLVEVLACTIS MENESEMORUM. Id est sordidus instar uvarum bene calcatarum sanguineo rore.* Antiquæ Fulgentii editiones, verba Græca plane omiserunt. MSti codices cum editione Munckeri non sapiunt ultra ea quæ adscripti. Vere monuit Reinesius, Græca Latinis scripta literis, per librarios præcipue adeo imperitos, lectu & intellectu difficillima esse c. 13. de lingua Punica num. 94. seq. Tentavit tamen If. Casaubonus ad Suetonii Augustum cap. 67.

Περὶ τοῦ ἐν τῇ βίᾳ τοῦ δέου αἵματος.

Jacobus Gronovius in Exercitationibus de Dodone. p. 36.

Βρίθωνι παρὰ τῆς εὐδαίμονος μῆτις ἐννοεῖται.

Videndum veterine lectioni propius accedat & Fulgentii versioni melius respondeat, quomodo scribendum conjicio:

Περὶ τοῦ ἐν τῇ βίᾳ τοῦ δέου αἵματος ἐστίν.

Alium Hesiodi versum de Proeti filiabus servavit Suidas in *μαχλοσύνῃ*.

Εἴτις μαχλοσύνῃς συγχεῖται τῶν ἄλλων ἀνδρῶν.

Hesiodum *Homeri Imitatorem* multi observarunt, ita ut jam olim notaverint Critici, Eustathius, alique versiculos pæne eosdem apud Homerum & Hesiodum pariter occurrentes. Adde Bochartum in Hierozoici T. 1. p. 681. Convenit & in hoc Poëtæ nostro cum Homero, quod similiter atque ille visus est interdum parum abhorre à *Phrasi Orientalium*, ut ostendit Zacharias Boganus in Homero & Hesiodo Hebraizante. Oxon. 1655. 8vo. Ne dicam de variis Etymologiis ex Phœnicia lingua petitis, quibus Hesiodi Theogoniæ lucem afferre conatus est. præ cæteris Johannes Clericus.

VARIANTES LECTIONES

IN

THEOGONIA.

2. **M**ΕΓΑ ζῆλον τι. B. 109.
 14. Φοῖβον Ἀπόλλωνα. B. 109.
 15. Γεῖλον. B. 109.
 28. Ἴδμεν δ' αὐτ' ἄν. B. 109. R. S.
 30. Ἐδον. B. 109.
 31. Θεῶν. B. 109.
 32. Θεῶν ἴνα κλείοιμι. B. 109.
 Θεῶν ἴνα. R. S.
 33. Καὶ μ' ἐθέλονθ'. B. 109.
 39. Φωῖος. B. 109.
 42. Νιφόντα. B. 109.
 44. Λαδῶ. B. 109.
 45. Ἐπαι. B. 109.
 48. Τμῦσι. B. 109.
 49. Τῶον. B. 109.
 56. Μίσση. B. 109.
 63. Σφί. B. 109.
 73. Εἰσόν. B. 109.
 74. Ἀδανέπων δῆταξιν ἐριῶς, ἐπίρρασθε δὲ. B. 109.
 90. Παριφάρμοι. B. 109.
 93. Οἶα τι. B. 109. R. S.
 107. Νυκτὸς ὃ δνοφίης, ὡς ἄλμυρ. B. 109.
 116. Γίντ'. B. 109.
 117. Γαῖα δ'. B. 109.
 119. Μιχῶν. B. 109.
 140. Ομβειμῶδμον. B. 109.
 148. Ομβειμοι. B. 109.
 153. Ἀπλητοι. B. 109.
 160. Ἀποφάσας. B. 109.
 169. Πείδι. B. 109. R. S.
 178. Λοχῶ. B. 109. R. S.
 184. Πάσας ἐθέλα. B. 109.
 186. Deest. B. 109.
 195. Τπαί. B. 109.
 199. Κυσεργίτη. ὅπ γάντο πολυκλῆση ἐνὶ Πόρ-
 τη. B. 109.
 200. Καὶ φιλομυθία. B. 109.
 202. Γεσαμύη. B. 109.
 203. Εχ. B. 109.
 204. Ἀνδρόποις. B. 109.
 217. Νυκτοπείας. B. 109.
 220. Ἀρεῖσσι. R. S.
 228. Τημίνας, Μάχας τι, φόνος. R. S.
 229. Ὑδῖα τι, λήγας τ', ἀμπελογίας τι. B.
 109. R. S.
 230. Ἀλλάληση. B. 109. R. S.
 238. Καλλιπάρησι. B. 109.
 239. Ἀδύμωστα. R. S.
 246. & 247. Transponuntur. B. 109.
 R. S.
 249. Νηοταί η. B. 109. R. S.
 254. Πραῦνοι. B. 109.
 255. Εἰλημοῖδα. B. 109.
 259. Φυλὶ ἱρατή. B. 109.
 270. Φορκυ — καλλιπαρῆσι. B. 109. Κα-
 λιπαρῆσι. R. S.
 276. Σδίνω. B. 109.
 277. Ἀγίρας. B. 109.
 281. Χρυσῶς τι. B. 109.
 282. Οτ' ἄν. B. 109.
 287. Τεικέφαλον. B. 109. R. S.
 288. Deest, & inseritur post 277. B. 109.
 300. Ζαδῶσις καὶ κωδῶσις. B. 109.
 303. Εν δ' ἄρα εἰ δέσποντο. B. 109.
 305. Ἀγίρας. B. 109. Ἀγίρας. R. S.
 307. Ἀνομίον δ'. B. 202. R. S. Νύμφη. B.
 109.

310. Φασίδν. B.109.
 312. Πεντηκοντακάβαλον. B.109. R. S.
 321. Τῆς δ' αὖ. B.109.
 323. Οπιδι. B.109.
 326. Σφγγ. B.109. R. S.
 328. Κύδν. B.109.
 336. Εκ Φόγκυθ. B.109.
 345. Αρδισκον. B.109.
 352. Ειδῆα π. B.109.
 356. Περσῆς τ' ἐρίσας. R. S.
 358. Τελισα π. B.109.
 359. Κρησῆς τ'. B.109.
 364. Ωκασαίδες. B.109.
 375. Κρεῖα δ' — τίκα ἐν. B.109.
 377. Ος τὴ πύσησι. B.109.
 379. Αρῆσιν, Ζέφυον. B.109.
 381. Εωσφρόθ. B.109.
 384. Νείκω. B.109.
 388. Εδρίωνται. B.109.
 397. Αφδιτον. B.109.
 398. Σφῆσι. B.109.
 401. Εῦ. B.109.
 405. Θιῶν. B.109.
 409. Πέρσις. B.109.
 410. Ηγαλδ' ὅς. B.109.
 431. Θωφίονον. B.109.
 435. Εδλοί. R. S.
 442. Κίδιν. B.109.
 446. Εἰροκίπων ὄων. B.109.
 454. Χρυσπιδύλον. B.109.
 456. Εύρύκτιπον. B.109.
 471. Συμμερῆσαδαι. B.109.
 481. Μίν. B.109.
 483. Ζαδίας. B.109.
 487. Βητδιν. B.109.
 489. Ανάκισοι. B.109.
 491. Εξιλῶν. B.109.
 499. Παρδῶσι. B.109.
 513. Επίδιν. B.109.
 518. Πέρσις. B.109.
 520. Εδῶσι. B.109.
 537. Τοῖς μὲν. B.109.
 544. Ζεῦ. B.109.
 549. Μείδω. B.109.
 553. Θυμῶ. B.109.
 556. Βομμῶ. B.109.
 562. Μιλίσι. B.109. R. S.
 573. Καταδῆκιν. B.109.
 592. Ασύμφου. B.109.
 593. Σίμωσι. R. S.
 609. Ον δὲ καὶ τίμω. B.109.
 627. Κρίνοι. B.109. R. S.
 646. Εξήμιον. R. S.
 652. Τπό. B.109.
 653. Τπό. B.109.
 657. 658. Τπό. B.109. R. S.
 657. Επφρῶσιον. B.109. R. S.
 668. Ερῶσιον. B.109.
 683. Αλλῶσιον ἴσω. B.109.
 704. Επλετω. B.109.
 724. Διῶτη δ'. B.109.
 732. Τῶχθ ὃ πικρίκαται. B.109.
 737. Εασι. B.109.
 747. Οπ — τῶσι ἴσω. B.109.
 763. Σιδῆν. B.109.
 780. Αγγλῆν. R. S.
 794. Νηπύμιος. B.109.
 810. Λῶνις ἰδῆ. B.109.
 824. Κρατῆρι δρῶντο. R. S.
 831. Εὐδῶσι — ἄχτι. B.109.
 838. Ομῶσι. B.109.
 847. Αμφὶ κύματα. B.109.
 849. Τρέσι δ' Ἀδης ἐν. B.109.
 850. Κεῖν. B.109.
 855. Εσσι. B.109.
 861. Αὐτμῆ. B.109.
 863. Ηδῆ. B.109.
 874. Ασι. B.109.
 876. Σωσι τῶντι. B.109.
 879. Πιμπλῶσι. B.109.
 886. Καὶ ὀνῆς. B.109.
 889. Ες κατδιν. B.109.
 891. Φρῶσι. B.109.
 914. Ερῶσι. B.109.
 917. Ιοχίσι. B.109.
 921. Τ' Αρῶ. B.109.
 959. Ειδῶν. B.109.
 967. Γείον. B.109.
 971. Γῶ, ἡ. B.109.
 973. Ωπῶσι λαόν. R. S.
 978. Ωκασῶ. B.109. R. S.
 980. Κάλισον. B.109.
 982. Αμφιῶν Εὐρυδῆν. B.109.
 1019. 1020. Defunt. R. S.

VARIANTES LECTIONES

QUAS IN

SCUTO HERCULIS

Exhibet Codex HARLEIANUS.

3. **A** ΛΚΜΤΝΗ.
 25. **Α** ^{θυλῆς.}
 28. Ως ἔα θύσιν.
 29. θυτῶσαι.
 32. Τότι δ' αὖτις.
 33. θυλῆν.
 35. Τανυσόφω Ηλατρυάτη.
 49. Ερ' ἐπαπύλω.
 72. Εκείων.
 74. Πείν γ'.
 85. Τίον δέ γα.
 67. Εχον.
 98. Υποδδῆι.
 103. Ηδῆς, ἢ δῆ.
 110. Μαργαμαδ' — ἔπι.
 114. θέεπτα.
 119. Τραχῆα.
 135. Θύμω.
 149. Βροτῶ.
 151. Δύδμαι.
 153. Μελαίτη.
 159. Θ' ἡρώων τι.
 181. Ταρῆτον.
 183. Deest.
 188. Αργύριος — ἔχοντας.
 193. Εγχεῖν.
 195. Δίφρον ἐπιμελέας.
 199. Χοεῖ.
 200. Επὶ ἔρχετο. Cat. def.
 203. Αγνός.
 212. Εφοίτων.
 213. Θέον.

225. Καταφῶντο.
 239. Τπῆ.
 250. Δονοταῖ.
 252. Αὐτῶ.
 255. Αὐτῆς αὐαυτο.
 259. Αλλ' ἄρα ἔδῃ.
 262. Θυμῆτασαι.
 265. Αὐταῖα.
 266. Γυτοπαγῶ.
 275. Αγλαίτας.
 283. Deest.
 299. Τοῖα μ' ἐν παύζοντες.
 300. Σοφίωμω.
 305. Αἰδῶ.
 311. Επαῖδον.
 314. Αμφὶ δὲ παύζοντες.
 317. Παρῶ.
 326. Φατῆσας.
 327. Αὐγῆω.
 333. Επὶ γὰρ δοκίμας.
 338. Εἰπῶσα δίφρον.
 344. Πτευστράχον.
 348. Σφίον.
 350. Τοίνυν ᾗδ' ὀλίγως.
 353. Τραχῆα.
 373. Πᾶς εἰρεῖα.
 375. Απαδρῶσκισσι.
 386. Περιδίδῃς.
 398. Τῆμος.
 406. Κράζοντι.
 409. Απαρίστανται.
 412. Κικλήγαντες.

428. Μάλισα.
434. Αρε^ο ἔσν.
435. Αχ^οδύμω^ο.

450. Πρίστ' Αρε^ο μεγαλύνει θυμ^ω.
454. Παυδ^ος ἔσν.
461. Σαρκ^ος.

VARIANTES LECTIONES

I N

OPERIBUS & DIEBUS.

5. **P**ΕΑ ἡ βε^ο. B. 60. 699. 731. R. S.
12. Επεινάσεν. B. 60. 699.
19. Γαίης τ' ἰν. Omnes.
39. Δικᾶσαι. B. 699. 731.
43. Εργάσαιο. B. 731.
55. Τάροπεύσας. Coisl.
63. Παρθενικαῖς. Omnes.
80. Ονόμασι. B. 60.
92. Κίρας. B. 60. 731. Coisl.
97. Εμεινε. B. 60. 699. 731.
102. Εφ' ἡμέρη. αἱ δ'. B. 731.
116. Deest. B. 60. 699. 731. Coisl.
131. Αἰθέλων. B. 60. R. S.
141. Τποχ^οδοιοι. R. S. Coisl.
145. Οβειμον. Coisl.
148. Απλάται. B. 731. Coisl.
149. Σπ^οκαροῖσι μελέοσι. B. 60. 731.
150. Τῶν δ' ἦν. B. 60.
167. Οπάσας. B. 731.
173. Τεῖς τ' ἔσας. B. 699. 731. Coisl.
199. Φύλον ἴτιω. B. 60. Φύλον ἴτον. R. S. Coisl.
207. Λέληκας. Omnes.
224. Εξιλέουσιν. R. S. B. 699. 731. Coisl.
226. Παραβαίνουσι. B. 699.
230. Ιδύδ^οκροι. B. 699.
231. Οὐδ^ο ἄπα. B. 60.
240. Επαυρεῖ. Omnes.
250. Φράζονται. B. 699.
257. Κυδ^ον^ο. B. 60.

263. Ιδύνεισι δ^οκας. B. 60.
291. Ικν^οται. Omnes.
293. Αὐτ^ορ. Omnes.
296. Αὐτ^ορ. B. 60. 731. R. S. Coisl.
300. Φιλῆ^ο δ' ὁ εὐστ^ορ. Coisl. B. 639. 731.
307. Πάλ^οδουσι. B. 60.
310. Αιργ^ον. Coisl.
319. Ανολ^οει. Coisl. ολ^οφ. B. 60. 731. R. S. Coisl.
325. Παυε^οσι τ' ἔσ^ο. R. S.
338. Σπο^οδ^οσι. B. 699. R. S. Coisl. ὑ^οισ^οσι π^ο. B. 699. R. S.
344. Εἰ γὰρ π^ο ἡ. Coisl.
352. Ισα ἄπ^οσι. B. 60.
357. Ογα κ' ἄν. B. 731. δ^ον B. 63. 699. 731. Coisl.
360. Φίλον ἴτος. Omnes.
362. Ερ^οδ^ος. B. 60. 699.
369. Δείνη. B. 60. 699. 731. R. S.
375. Φιλ^οκ^οται. Omnes.
381. Φρισ^ον ἴσι. Omnes.
382. Καὶ ἔργον ἐπ' ἔργ^ο.
389. Να^οκ^οται. Omnes.
391. Να^οκ^οται. Omnes.
392. Αμ^οδ^ος. Omnes.
404. Εστ^οται. B. 60.
408. Αἰτ^ος — ἀγ^ον^οται. B. 60.
412. Deest. R. S.
429. Πείν^ον. B. 931. R. S. Coisl.
439. Ερί^οσ^οται. B. 60.

448. Γράνι φανίω· B. 699. 731. Coisl.
 451. Ουδέν· B. 60. 699.
 457. Δείχων· B. 721.
 459. Δείπτ· B. 731.
 469. Μισέω· Omnes.
 471. Σπέρμα κατακρύπτει· Coisl. B. 699.
 731. εὐδυμοσύνη· B. 60. R. S.
 472. Κακοδυμοσύνη· B. 60.
 477. Εὐχέων· B. 699.
 479. Τροπῆς· B. 60. 699. 731. R. S.
 485. Αεὶς· B. 60. 699. 731. R. S.
 486. Κήκωνξ· Coisl.
 490. Περαρμεύει· B. 60.
 494. Αἴψα· Coisl.
 495. Ιχάν· B. 60. 699. 731. R. S. ὀρέλ-
 λη· Coisl.
 497. Πρίζης· Coisl.
 506. Βορέαο δυσπραγίαν· R. S.
 523. Οἶκον· B. 699.
 530. Δεία· B. 60. 731. Coisl.
 543. Οπύτι· B. 60. Coisl.
 544. Επὶ γάτρ· Omnes.
 559. Βυσὴν ἐπ' ἀνέκ· B. 699. R. S.
 575. Κάρα· B. 60. 731. Coisl.
 589. Βίβλιν· B. 60. 731.
 594. Εὐκρασίαν· B. 63. πείσων· B. 699.
 R. S. Coisl.
 602. Θῆ· B. 60. Θῆτα τ'· B. 699. 731.
 R. S. Coisl.
 604. Σίτον· R. S.
 616. Αεὶς· B. 731. Coisl.
 618. Αἶσι· B. 60. Coisl.
 446. Τρί· B. 60. 699. 731. Coisl.
 647. Φύγον, ἢ ἀπεπία λυμὸν· B. 699. 731.
 Coisl.
 658. Μίσους· B. 699. 731.
 660. Νῶν αποπείρμα· B. 60. τῶν πε-
 πείρμα· Coisl.
 673. Deest· B. 699.
 688. Ως σ' ἀγορεύει· B. 699. Coisl.
 691. Πάματ· B. 699. πῆματ· Coisl.
 692. Επ' ἄμαξ· B. 60. 699. 731. Coisl.
 705. Γράει δίκαι· Omnes.
 708. Πέτρε· B. 699.
 710. Επὶ οὐραν· Coisl.
 712. Ηγεῖτ'· B. 60. 699.
 721. Κακὸν κ' ὄππ· B. 60. 699. R. S.
 Coisl.
 727. Ομίχλων· B. 60.
 728. Ες ἀνέοντα· Coisl.
 742. Πεντάχοις· B. 699.
 747. Μήν· B. 60. Κράξ· Coisl.
 756. Θῶς γύ τω· B. 60. ὅς τοι· Coisl.
 760. Τυπλάει· B. 699.
 764. Φαμίξοι· B. 731. R. S.
 781. Εκδράμαξ· B. 60. 699.
 783. Ανδράγα· Coisl.
 785. Κύρητι· B. 60. 699. Coisl.
 793. Γείνεται· B. 60.
 801. Ερματ· B. 60.
 806. Σὺ οὐτροχάμ· B. 60.
 812. Φυτύνει τ' ἡδὲ· B. 60. φυτύνει ἡδὲ·
 Coisl.
 820. Μίσση· παύει δ' αὐτ· B. 60. 699.
 R. S. Coisl.

INDEX HESIODEUS.

Litera Θ. designat Θεογονίαν, Α. Λατίδα Ηρακλέους, Ε. Εργα καὶ Ἡμέρας.

- Α. ΓΑΥΗ. Θ. 246. Αγαυίω. Θ. 975.
 Αγαυῆ. Θ. 831.
 Αγαυίη. Α. 197. Αγαυίης. Θ. 318.
 Αγέρας. Θ. 924.
 ἀγκυλομήτης. Θ. 19. ἀγκυλομήτης. Θ. 137.
 168. 473. 495. 545. Ε. 48.
 ἀγκυλοχόλαι. Α. 405.
 Αγκάϊω. Θ. 909. 944.
 Αγκίστη. Θ. 1008.
 Αδμήτη. Θ. 349.
 Αιδά. Θ. 267.
 Αιδωαίη. Α. 126. 443.
 Αιθαίης. Θ. 318. Ε. 430.
 Αἴθνη. Θ. 572. 576. Α. 325. 343. 455.
 470. Ε. 72. 76.
 Αἴθνη. Θ. 13. 887. Ε. 63.
 Αἶακ. Θ. 1004.
 Αἰγείδω. Α. 182.
 Αἶδα. Ε. 152.
 Αἶδω. Θ. 311. 767. 773.
 Αἶδω. Θ. 455.
 Αἶδης. Θ. 849.
 Αἶδωνός. Θ. 913.
 Αἴητα. Θ. 991.
 Αἴττω. Θ. 956.
 Αἴτης. Θ. 957.
 Αἴττε. Θ. 993.
 Αἰδέσπον. Θ. 984.
 Αἰνείας. Θ. 1007.
 Αἴσπον. Θ. 342.
 Αἰσνίδης. Θ. 992. 998.
 Αἰώς. Θ. 356.
 Ακταίη. Θ. 249.
 Αλᾶκμονα. Θ. 341.
 Αλιμήδη. Θ. 255.
 Αλκαίοιο. Α. 26.
 Αλκείδα. Α. 112.
 Αλκμήνη. Θ. 942. Α. 3.
 Αλκμήνης. Θ. 526. 949. Α. 467.
 Αλφειον. Θ. 338.
 Αμειβή. Θ. 69.
 Αμειβίω. Θ. 639. 641.
 Αμειβός. Θ. 795.
 ἀμύσσης. Ε. 480.
 ἀμύτ. Ε. 384. 575.
 ἀμῶσαι. Ε. 775.
 ἀμῶται. Ε. 777. ἀμῶν. Ε. 392.
 Αμυγυῖς. Θ. 570. 578. 944. Α. 219.
 Ε. 70.
 Αμφιδάμαντος. Ε. 654.
 Αμφιδ. Θ. 360.
 Αμφιπέτη. Θ. 243. 254.
 Αμφιπέτης. Θ. 929.
 Αμφιτρίων. Α. 37. 44. 80.
 Αμφιτρίωνα. Α. 2.
 Αμφιτρίωνι. Α. 54.
 Αμφιτρίωνίδης. Θ. 317. Α. 165. 416. 433.
 459.
 Αμῶνται. Θ. 598.
 Αναερος. Α. 477.
 Ανδρογύη. Ε. 783. 788. 794.
 Ανδρα. Α. 381.
 Ανδρῶ. Α. 474.
 Ανέστη. Ε. 524.
 Απάττω. Θ. 224.
 Απίσματος. Θ. 331.
 Απύλλω. Α. 68. 478.
 Απύλλω. Θ. 14. 917. Ε. 771.
 Απύλλω. Θ. 347.
 Απύλλω. Θ. 94. Α. 58. 70. 100.
 Αράχνης. Ε. 777.
 Αράχνια. Ε. 475.
 Αργαῖω. Θ. 484.
 Αργείω. Θ. 42.
 Αργονόη. Ε. 68. 84.

Αργαρόντης. Ε. 77.

Αργίστω. Θ. 869.

Αργίστην. Θ. 379.

Αργύμ. Θ. 140.

Αργυρόπυα. Θ. 1005.

Αργόπορον. Θ. 345.

Αρείον. Ε. 157.

Αρείονα. Α. 120. Ε. 191.

Αρεῖ. Α. 98. 191. 450.

Αρε. Α. 446.

Αρεα. Θ. 921.

Αρηί. Θ. 931. 935.

Αρλμ. Α. 59. 333. 425. 457.

Αρηῖ. Α. 109. 181. 434. 444. Ε. 145.

Αρητιάδην. Α. 57.

Λειάδην. Θ. 946.

Λείμοισιν. Θ. 304.

Λειπαῖ. Θ. 976.

Λεκτύειν. Ε. 610.

Λεκτύειν. Ε. 566.

Αρμονίη. Θ. 974.

Αρμονίην. Θ. 936.

Αρην. Α. 475.

ἄρης. Ε. 479.

ἄρξινυμαι. Ε. 22.

ἄρσιν. Ε. 485.

ἄρση. Ε. 405.

ἄρσηρις. Α. 280.

ἄρστοιο. Ε. 384. 450. 460.

ἄρτος. Ε. 460.

ἄρτυ. Ε. 467. 616.

ἄρτυα. Ε. 432.

ἄρτυον. Β. 439.

ἄρτυ. Ε. 467.

ἄρυν. Β. 429.

ἄρυν. Ε. 460.

ἄρπυ. Ε. 473.

Αρπύα. Θ. 267.

Αρτυμν. Θ. 14. 917.

Ασכולον. Α. 185.

Ασίη. Θ. 359.

Ασκη. Ε. 640.

Αστυίην. Θ. 409.

Αστυίον. Θ. 376.

Αστυί. Θ. 378.

ἄσφοδύλη. Ε. 41.

Ατλαγία. Ε. 383.

Ατλαρτα. Θ. 509.

Ατλαρτίς. Θ. 937.

Ατλας. Θ. 517.

Ατσοπον. Θ. 218. 904.

Ατσοπ. Α. 259.

Αττυτάνην. Θ. 924.

Αυλίδ. Ε. 651.

Αυτοδύν. Θ. 976.

Αυτοδύν. Θ. 258.

Αφρηγνῆ. Θ. 196.

Αφροδίτη. Θ. 988.

Αφροδίτη. Θ. 16. 195. 821. 961. 1004.
Ε. 65.

Αφροδίτης. Θ. 974. 979. Α. 8. 47. Ε. 521.

Αχαιοί. Ε. 651.

Αχελαιῖν. Θ. 340.

Αχελεία. Θ. 1006.

Β.

Βελλεροφόντης. Θ. 325.

Βούλιν. Ε. 589.

Βοιωτοί. Α. 24.

Βορέας. Ε. 506. 547.

Βορέην. Θ. 379.

Βορέ. Ε. 518. 553.

Βορέα. Θ. 869.

Βοωτῶν. Ε. 391.

Βειάρι. Θ. 616.

Βειάριον. Θ. 816.

Βειάριος. Θ. 149. 713. 733.

Γ.

Γαῖα. Θ. 117. &c.

Γαλαξάρη. Θ. 353.

Γαλήνη. Θ. 244.

γαμήν. Ε. 699. &c.

γαίονα. Ε. 23. 695.

γαίονα. Ε. 400.

γαίονις. Ε. 345. 347.

γαίον. Ε. 349.

γαίον. Ε. 701.

γαίον. Ε. 23. 346. 348.

γίνε — χύσιον, καὶ τὰ ἄλλα. Ε. 109. &c.

Γερουῖα. Θ. 981.

Γερουῖ. Θ. 309.

Γίγαντας. Θ. 185.

Γιγάντων. Θ. 50.

Γλαῖα. Θ. 244.

Γλαυκόνει. Θ. 256.

Γλαυκώ-

γλαυκώπιδι. Θ. 894. 923.
 γλαυκώπιδος. Θ. 586.
 γλαυκώπιν. Θ. 13. 887.
 γλαυκώπης. Θ. 572. Α. 325. 343. 455. 470.
 Β. 72.

Γοργείοις. Α. 237.
 Γοργόνες. Α. 230.
 Γοργύς. Θ. 274. Α. 224.
 Γραίας. Θ. 270. 271.
 Γρυικόν. Θ. 342.
 Γύη. Θ. 617.
 Γύης. Θ. 149. 713. 733. 816.
 γύν. Β. 427.

Δ.

Δανάης. Α. 216.
 Δαναΐδης. Α. 229.
 Δῆμον. Θ. 933.
 Δῆμος. Α. 195. 463.
 Διφίνης. Α. 210. 212.
 Δημήτρεσ. Α. 290. Ε. 32. 393. 466. 597.
 805.

Δημήτρει. Β. 465.
 Δημόττω. Θ. 967. Ε. 300.
 Δημίττα. Θ. 453.
 Δῆμιτρεσ. Θ. 911.
 Δία. Θ. 11. 468. Ε. 52. 273.
 Δίεμπεσ. Β. 68.
 Δίεμπεσ. Β. 77.
 Δί. Θ. 36. 286. &c.
 Δίκην. Θ. 901.
 Δίδων. Α. 22. Ε. 17. 63.
 Δίς. Θ. 13. 25. &c.
 Διδών. Θ. 353.
 Διδώνην. Θ. 17.
 Διδώνουσ. Θ. 940.
 Διδώνουσ. Θ. 946. Α. 48.
 Δρύαλον. Α. 187.
 Δρύαντα. Α. 179.
 Δωκεμένη. Α. 248.
 Δωείδος. Θ. 241.
 Δωείς. Θ. 250. 350.
 Δωτό. Θ. 248.

Ε.

Είλειθμα. Θ. 921.
 Εχάτη. Θ. 441.
 ἐχάττιέλιτα. Α. 100.
 ἐχάττιέλι. Α. 58.

Εχάττι. Θ. 411. 418.
 ἐχάττιέλι. Α. 479.
 ἐχάττι. Θ. 94.
 Ελένης. Ε. 165.
 Ελευσίνεσ. Θ. 54.
 Ελίην. Α. 381.
 Ελίην. Α. 475.
 ἐλικωβλίφαρον. Θ. 16.

Ελικώνι. Θ. 7.
 Ελικωνιάδης. Ε. 658.
 Ελικωνιάδην. Θ. 1.
 Ελικών. Θ. 2. 23. Ε. 639.
 ἐλικώπιδι. Θ. 298. 997.
 ἐλικώπιδι. Θ. 307.

Ελλάδ. Β. 653.
 Ενωσθαιον. Θ. 15. 456.
 ἐνωσθαιον. Ε. 667.
 Ενωσθαι. Θ. 441.
 Ενωσθαι. Θ. 929.
 Ενωσθαι. Θ. 817. Α. 104.

Ενωσθαι. Α. 371.
 Ενω. Θ. 273.
 Εξάδην. Α. 180.
 Επιδία. Θ. 511. Ε. 84.
 Επιδίς. Ε. 85.
 Επιδίποσ. Θ. 341.

ἐπιδίποσ. Α. 49. Ε. 162.
 Ερατό. Θ. 78. 247.
 Ερίβ. Θ. 125.
 Ερίβ. Θ. 668.
 Ερίβ. Θ. 123. 515.

Ερίβ. Θ. 225. Ε. 16.
 Ερινύας. Ε. 803.
 Ερινύς. Θ. 185. 472.
 Είς. Θ. 226. 781. Α. 148. 156. Ε. 24.
 28. 804.

Ερμείην. Ε. 68.
 Ερμῆ. Θ. 444.
 Ερμῆ. Θ. 937.
 Ερμῆ. Θ. 343.
 Ερ. Θ. 120. 201. 909.
 Ερμῆ. Θ. 290. 982.
 Εσπείδης. Θ. 215.
 Εσπείδης. Θ. 275.
 Εσπείδην. Θ. 518.
 Εσπερ. Θ. 257.
 Εσπερ. Θ. 259.

Qq q 2

Εύκοινη.

Εὐβοίην. Ε. 651.
 Εὐδοίην. Θ. 244. 360.
 Εὐνύον. Θ. 345.
 Εὐχράτη. Θ. 243.
 εὐχρινέης. Ε. 670.
 Εὐλιμῶνα. Θ. 246.
 Εὐνοίην. Θ. 247.
 Εὐνομίην. Θ. 901.
 εὐόρυκα. Ε. 190. 285.
 Εὐπρόμα. Θ. 261.
 Εὐρύαλιν. Θ. 276.
 Εὐρύειν. Θ. 375.
 Εὐρύειν. Θ. 239.
 εὐρύειν. Θ. 930.
 Εὐρυπύμν. Θ. 358. 906.
 Εὐρυπύμν. Α. 91.
 Εὐρυπύμν. Θ. 293.
 Εὐρύπν. Θ. 357.
 Εὐρύπν. Θ. 77.
 εὐρύπν. Ε. 560.
 Εὐφροσύνη. Θ. 908.
 Εχιδνα. Θ. 304.
 Εχιδνα. Θ. 297.
 Εωφρόνη. Θ. 381.

Z.

Ζεύς *cum suis casibus. Passim.*
 Ζέφυρον. Θ. 379.
 Ζεφύρον. Θ. 869.
 Ζάλον. Θ. 384.
 ζυγά. Ε. 815.
 ζυγόν. Ε. 815.

H.

Ηέν. Θ. 17. 921. 949.
 Ηέν. Θ. 987. Ε. 133. 438.
 Ηίδον. Θ. 255.
 Ηλέκτρον. Θ. 349.
 Ηλέκτρον. Θ. 266.
 Ηλεκτρώνια. Α. 82.
 Ηλεκτρώνια. Α. 16. 35.
 Ηλεκτρώνια. Α. 3.
 Ηλέκτρον. Α. 142.
 Ημαδίονα. Θ. 984.
 Ηνύχον. Α. 83.
 Ηέν. Θ. 451. Ε. 724. 821.
 ηπειρί. Θ. 963.
 ηπείροιο. Θ. 189.
 ηπειρό. Θ. 581.

ηπείρον. Β. 624.
 Ηρακλῆς *cum suis casibus. Passim.*
 Ηην. Θ. 314. 328. 926.
 Ηην. Θ. 11. 454. 920.
 Ηην. Θ. 951.
 ηερίηνα. Θ. 381.
 Ηειδανόν. Θ. 338.
 ηέν. Ε. 172.
 ηέν. Θ. 969. 1008.
 ηέν. Α. 37. 78. 118.
 ηέν. Α. 19.
 Ηίοισον. Θ. 22.
 Ηραίοιο. Α. 244. 297. 313.
 Ηραίων. Θ. 926. Ε. 60.
 Ηραίων. Θ. 944. Α. 319.
 Ηραίων. Θ. 865. Α. 123.
 Θ.

Θάλασσα. Θ. 77.
 Θάλην. Θ. 245.
 Θάυματα. Θ. 237.
 Θάυματων. Θ. 779.
 Θάυμας. Θ. 265.
 Θεία. Θ. 371.
 Θείων. Θ. 16. 135. 900.
 Θιμισυρόνη. Α. 356.
 Θιμισύ. Θ. 261.
 Θίπν. Θ. 244. 1005.
 Θιλαχίον. Θ. 530.
 Θίλα. Α. 2. 13.
 Θίλη. Θ. 977. Α. 49. Ε. 163.
 Θίλην. Α. 80.
 Θίλην. Α. 105.
 Θό. Θ. 245. 354.
 Θρηκίον. Ε. 553.
 Θρήνην. Ε. 507.

I.

Ιάννα. Θ. 356.
 Ιάνθη. Θ. 349.
 Ιαππονίδον. Θ. 527. 542. 558. Ε. 54.
 Ιαππονίδον. Θ. 6. 13.
 Ιαπποῖο. Θ. 564. 745. Ε. 50.
 Ιαπιδί. Θ. 507.
 Ιασί. Θ. 969.
 Ιαωλόν. Α. 174.
 Ιαωλός. Α. 380.
 Ιδν. Θ. 1009.
 Ιδύα. Θ. 352.

Ιάσιν.

Ἰήσωνι. Θ. 999.
 Ἰμαρος. Θ. 64. 201. Ε. 618.
 Ἰνός. Θ. 975.
 Ἰόλας. Α. 78. 118.
 Ἰόλαον. Α. 77.
 Ἰόλαος. Α. 102. 323. 340. 467.
 Ἰολάου. Α. 74.
 Ἰολάου. Θ. 317.
 Ἰπποδῶν. Θ. 251.
 Ἰπποδῶν. Θ. 251.
 Ἰπποκρήνης. Θ. 6.
 Ἰππῶ. Θ. 351.
 Ἰερν. Θ. 266. 783.
 Ἰεῖς. Θ. 779.
 Ἰστρον. Θ. 338.
 Ἰφικλείδην. Α. 111.
 Ἰφικλῆα. Α. 54.
 Ἰωλκόν. Θ. 996.

K.

Καδμείν. Θ. 939.
 Καδμείσις. Θ. 326.
 Καδμείας. Α. 13.
 Καδμίδης. Ε. 162.
 Κάδμος. Θ. 936.
 Κάδμω. Θ. 974.
 Κάϊκον. Θ. 343.
 Καϊνέα. Α. 179.
 Καλλιόπη. Θ. 79.
 Καλλιστῆ. Θ. 288. 351. 980.
 Καλυψά. Θ. 359. 1015.
 Κενταυροί. Α. 184.
 Κέρβερον. Θ. 311.
 Κερκῆς. Θ. 355.
 Κεφάλω. Θ. 985.
 Κῆρα. Θ. 211.
 Κῆρας. Θ. 217.
 Κῆρες. Α. 249.
 Κητῆς. Θ. 336.
 Κητώ. Θ. 238. 270. 333.
 Κήνυα. Α. 354. 476.
 Κίρκη. Θ. 1010.
 Κίρκην. Θ. 956.
 Κλειός. Θ. 77.
 Κλυμῆν. Θ. 351.
 Κλυμῆν. Θ. 508.
 Κλυτίη. Θ. 352.
 Κλυτώ. Θ. 218. 904. Α. 258.

Κοῖον. Θ. 134.
 Κοῖν. Θ. 404.
 Κοῖφ. Θ. 375.
 Κόκκυξ. Ε. 486.
 Κορώνη. Ε. 679. 747.
 Κόρης. Θ. 149. 653. 713. 733. 816.
 Κόρη. Θ. 617.
 Κρήτη. Θ. 480.
 Κρήτης. Θ. 477. 970.
 Κρονίδης, Κρονίων, Κρόνος, cum suis casibus.
Pasissim.
 Κυανοχαίτη. Α. 120.
 Κυανοχαίτης. Θ. 278.
 Κυδάρεια. Θ. 933. 1007.
 Κυδάρειαν. Θ. 196. 198.
 Κυδάρεις. Θ. 192. 198.
 Κύκλωπας. Θ. 139.
 Κύκλωπες. Θ. 144.
 Κύκνος cum suis casibus. Α. *Pas-*
sim.

Κυματολόγη. Θ. 253.
 Κύμην. Ε. 636.
 Κυμοδῆν. Θ. 252.
 Κυμοδῶν. Θ. 245.
 Κυμοπίλειαν. Θ. 818.
 Κυμῶ. Θ. 255.
 Κυπαρισσῆ. Θ. 199.
 Κύπρον. Θ. 193.
 Κύπρω. Θ. 199.

Λ.

Λάδωνα. Θ. 344.
 Λαομίδεια. Θ. 257.
 Λαομίδειαν. Α. 178.
 Λαπῆνον. Θ. 1012.
 Λάχων. Θ. 218. 904.
 Λάχων. Α. 258.
 Λεαγῶν. Θ. 257.
 Λιγυαῖν. Θ. 314.
 Λιγαῖνα. Ε. 504.
 Λιτοῖδης. Α. 419.
 Λιτῆς. Α. 202.
 Λιτώ. Θ. 19. 406. 917. Ε. 771.
 Λοκροί. Α. 25.
 Λυγγῶ. Α. 327.
 Λύκην. Θ. 477. 482.
 Λυσίπαστα. Θ. 258.

M.

M.

Μαίανδρον. Θ. 339.
 Μαιν. Θ. 937.
 μαλάχη. Ε. 41.
 Μέδουα. Θ. 276.
 Μελίας. Θ. 187.
 Μελίτη. Θ. 246.
 Μέμνονα. Θ. 983.
 Μενίδα. Θ. 357.
 Μωίππη. Θ. 260.
 Μειοίπων. Θ. 510. 514.
 μεσάζων. Ε. 469.
 Μύδεια. Θ. 960.
 Μύδειον. Θ. 1000.
 Μυκόνη. Θ. 535.
 Μυλδωσος. Θ. 354.
 Μῦππ. Θ. 471. 885. Α. 28.
 Μῦππς. Θ. 358.
 Μίμαντα. Α. 186.
 Μίνα. Θ. 947.
 Μνημοσύνη. Θ. 54.
 Μνημοσύνην. Θ. 135.
 Μνημοσύνης. Θ. 914.
 Μοίρας. Θ. 217. 903.
 Μόρον. Θ. 210.
 Μορφοδο. Θ. 134.
 Μῦσσα. Θ. 25. 52. 75. 96. 114. 915. 965.
 1020. Α. 206. Ε. Ι. 662.
 Μυσάων. Θ. Ι. 36. 93. 94. 100.
 Μύστη. Θ. 655.
 Μόφον. Α. 181.
 Μυρμιδόνων. Α. 380. 454.
 Μῶμον. Θ. 214.

N.

Ναυσίδου. Θ. 1015.
 Ναυσίνοον. Θ. 1016.
 ναυπηλίας. Ε. 618. 642. 649.
 Νεϊλον. Θ. 338.
 νεῖβν. νεῖός. Ε. 463. 464.
 νέκταρ. Θ. 639. 641.
 νέκταρ. Θ. 795.
 Νημειάδον. Θ. 327.
 Νημείος. Θ. 329. 331.
 Νέμεσιν. Θ. 223.
 Νέμεσις. Ε. 1000.
 Νέων. Θ. 341.
 Νημερτής. Θ. 262.

Νηρέα. Θ. 233.
 Νηρῶ. Θ. 240. 263. 1002.
 Νησάιν. Θ. 249.
 Νησώ. Θ. 261.
 Νίκην. Θ. 384.
 νόμον. Θ. 417. Ε. 276.
 νόμοις. Ε. 388.
 νόμος. Θ. 66.
 νομῶν. Ε. 526. νομός. Ε. 403.
 Νότον. Θ. 480.
 Νότυ. Θ. 869.
 Νότοιο. Ε. 675.
 Νύμφας. Θ. 187. Νυμφέων. Θ. 130.
 νύμφη. Θ. 305. νύμφην. Θ. 298.
 Νύξ cum suis casibus. Passim.
 Ε.

Ξάνθη. Θ. 356.
 Ξεινοδόκη. Ε. 183. Ξεινῶ. Ε. 183.
 Ξείνοισι. Ε. 225. Ξείνον. Ε. 227.
 Ο.

Οδυσσῆι. Θ. 1015.
 Οδυσσῆ. Θ. 1011.
 Οδρῶ. Θ. 631.
 Οιδιπόδαο. Ε. 163.
 Οἰζυῶ. Θ. 214.
 Ολμῶ. Θ. 6.
 Ολυμπος cum suis casibus. Passim.
 Οπλία. Α. 180.
 Ουρανίδας. Θ. 502.
 Ουρανίδη. Θ. 486.
 Ουρανίη. Θ. 78. 350.
 Ουρανός cum suis casibus. Passim.
 Ούρια. Θ. 129. 130. 834.
 Ουελον. Α. 186.
 ὄψαρέτης. Ε. 490.

Π.

Παρασύν. Α. 70.
 Πάλλατα. Θ. 376.
 Πάλλαπ. Θ. 383.
 Πελιάς. Θ. 574. Α. 126. Ε. 76.
 Πανδονίς. Ε. 568.
 Πανδύρη. Ε. 81.
 Πανελώνιος. Ε. 528.
 Πανόπη. Θ. 250.
 Παρθένιον. Θ. 344.
 Παρηνουσίο. Θ. 499.
 Πασιδίη. Θ. 247.

Πασίδην. Θ. 352.
 Πειθῶ. Θ. 349. B. 73.
 Πειρίδον. A. 179.
 Περίης. Θ. 995.
 Περσῆς. Θ. 280. A. 216. 229.
 Περσφονίης. Θ. 767. 773.
 Περσφόνην. Θ. 912.
 Πέρση. E. 10. Πέρση. 27. 213. 274. 286.
 299. 397. 611. 633. 641.
 Περσῆς. Θ. 956. 396.
 Πέρσην. Θ. 376.
 Πέρσης. Θ. 409.
 Πηγαίη. Θ. 357. E. 389.
 Πευκίδας. A. 187.
 Περρηδῶ. Θ. 273.
 Πήλασος. Θ. 281. 325.
 Πηλεΐ. Θ. 1005.
 Πηρείον. Θ. 343.
 Πηρείδης. A. 206.
 Πηρίη. Θ. 53.
 Πηρίηθεν. E. 1.
 Πηκιάδης. E. 572.
 Πηκιάδης. E. 615. 619.
 Πηκιάδων. E. 383.
 Πηξάκης. Θ. 353.
 Πλάτων. Θ. 968. E. 637.
 Πλατῶ. Θ. 355.
 Πολυδάμην. Θ. 354.
 Πολύδαρον. Θ. 977.
 Πολύμνια. Θ. 78.
 Πορτοπίρεα. Θ. 256.
 Ποσειδάων. E. 667.
 Ποσειδάων. Θ. 15.
 Ποσειδών. Θ. 731.
 Πυλονύκην. Θ. 258.
 Πρύοχον. A. 180.
 Προμηθεΐα. Θ. 510. 521.
 Προμηθεΐς. Θ. 445. 613. E. 48. 86.
 Προνόη. Θ. 261.
 Πρυμνῶ. Θ. 350.
 Πρωτομέδεια. Θ. 249.
 Πρωτό. Θ. 243. 248.
 Πυδοΐδη. A. 480.
 Πύλος. A. 360.

P.

Ρία. Θ. 453. Ρίην. Θ. 624.
 Ρίαν. Θ. 135.

Ρήσον. Θ. 340.
 Ροδία. Θ. 351.
 Ρόδιον. Θ. 341.
 ῥοδῶδες. E. 610.
 ῥοδῶδες. Θ. 247. 251.
 Σ.
 Σαργείον. Θ. 344.
 Σαῶ. Θ. 243.
 Σείειος. A. 397. E. 417. 587. 609.
 Σείρις. A. 153.
 Σελήνην. Θ. 18. 371.
 Σιμέλη. Θ. 939.
 Σιμέλην. Θ. 975.
 Σθενῶ. Θ. 276.
 Σιμῶντα. Θ. 342.
 Σκάμανδρον. Θ. 345.
 Σπεία. Θ. 245.
 Στυμῶνα. Θ. 339.
 Σπυγῆς. Θ. 804.
 Σπύξ. Θ. 361. 383. 389. 397. 775.

T.

Τάεταρα. Θ. 119. 840.
 Τάεταρον. Θ. 681. 720. 724. 867. A. 255.
 Ταρτάρη. Θ. 735. 806. 821.
 Ταύρη. A. 104.
 Ταρίων. A. 19.
 Τηλεδῶ. Θ. 358.
 Τηλεχόρη. Θ. 78.
 Τηδύν. Θ. 136.
 Τηδύς. Θ. 362.
 Τηδύς. Θ. 337. 368.
 Τηλεβοάων. A. 19.
 Τίρμωδ. Θ. 292.
 Τίρμωδ. A. 181.
 Τίταρῆσιον. A. 181.
 Τίτην cum suis casibus. Θ. Passim.
 Τρηχίνα. A. 353.
 Τρηχίς. A. 355. 469.
 τείποδ'. E. 657.
 τείποδι. E. 533.
 τείπολη. Θ. 970.
 τείτο. A. 312.
 τειτοχίετα. A. 197.
 τειτοχίετα. Θ. 894. 923.
 Τροίην. E. 165. 652.
 Τυρσηνοίσι. Θ. 1014.
 Τυφάονα. Θ. 306.

Τυφά-

Τυράοιον. Α. 32.
 Τυράια. Θ. 820.
 Τυράιου. Θ. 868.
 Τύχη. Θ. 360.

Τ.

Τάβης. Ε. 615.
 Τάρην. Θ. 313.
 Τελίονα. Θ. 134.
 Τελιονίδας. Θ. 1010.
 Τελιονίου. Θ. 374.

Φ.

Φαίδωντα. Θ. 986.
 Φαίδων. Θ. 759.
 Φάληρον. Α. 180.
 Φάτιν. Θ. 340.
 Φίη. Θ. 326.
 Φίκιον. Α. 33.
 Φιλίτησι. Ε. 375.
 Φιλυρίδης. Θ. 1001.
 Φοίβη. Θ. 404. Φοίβην. Θ. 136.
 Φοίβον. Θ. 14. 933.
 Φοίβου. Α. 68.
 Φοίβη. Α. 100.
 Φόρκυι. Θ. 270. 333.
 Φόρκυν. Θ. 237.
 Φόρκυνου. Θ. 336.
 Φυλίων. Ε. 22. 812.

Φυτοίσιν. Ε. 782.
 Φωκίης. Α. 25.
 Φωκός. Θ. 1003.

Χ.

Χάιος. Θ. 123. 813.
 Χαλκίδα. Ε. 655.
 Χάου. Θ. 116. 699.
 Χάειτας. Θ. 906.
 Χάειτων. Θ. 64. Ε. 73.
 Χαρίτων. Θ. 945.
 Χαλιδών. Ε. 568.
 Χάονις. Θ. 766. Χάονις. 696.
 Χάονις. Ε. 463.
 Χίμαρα. Θ. 323. Χίμαραν. Θ. 319. Χιμαί-
 ρης. Θ. 329.

Ψ.

Ψαμάδη. Θ. 260. 1003.

Ω.

Ωγύγον. Θ. 805.
 Ωκααίναι. Θ. 364. Ωκααίνην. Θ. 389. 955.
 Ωκααίνην. Θ. 507.
 Ωκααίος. cum suis casibus. Passim.
 Ωκυπέτω. Θ. 267.
 Ωκυρόν. Θ. 360.
 Ωραι. Θ. 58. Ε. 75. Ωραι. Θ. 900.
 Ωρίων. Ε. 609. Ωρίωνος. Ε. 598. 615.
 619.

F I N I S.